

ΒΕΡΟΙΑΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΒΕΡΟΙΑΣ

31529

GRVER - 00652

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Γιάννης Διόσκ.

Μάρτ. 1924 -

Αθήναι

30. ἰδὴ Μαρκίου

Дружбу Кентриј Библиотек, Верона

HERODOTI HISTORIAE

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

HERODOTI
HISTORIAE

EDIDIT

CAROLUS ABICHT.

VOL. II.

EDITIO STEREOTYPA ITERUM IMPRESSA.

EX OFFICINA BERNHARDI TAUCHNITZ.

LIPSIAE MDCCCIC.

1899

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΔΩΡ
ΝΙΚ. ΔΙΑΔΟΧΟΥ
ΔΩΡΕΑ
ΝΙΚ. ΔΙΑΜΑΝΤΟΠΟΥΛΟΥ
1977

Σπ. Βιβλία
090 (800)

Αριθμ. εισαγ. 31529
1977
Έτος

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ADNOTATIO CRITICA.

LIB. V.

Scripturae huius exempli.

- c. 2, 8. *Θρηίκην* omnes libri.
 c. 6, 2. τὰς δὲ plerique.
 —, 4. καὶ ὠνέονται MPF.
 —, 5. καὶ τὸ μὲν MPF.
 c. 8, 7. αὐταὶ MPF.
 c. 9, 7. ἐπὶ πέντε plerique libri.
 c. 12, 2. κατὰ MPKF.
 c. 13, 7. τίνες τε Abicht.
 —, 16. ἐπεποιήτο Abicht.
 c. 14, 8. ἐστρατεύετο MP.
 c. 15, 9. ἐσπίπτουσι } MP.
 —, 10. ἐσπεσόντας }
 c. 16, 2. καὶ Λόβηρας — Ὀδομάντους libri.
 —, 5. ἐξαιρέειν κατοικημένους ὥδε. Trans-
 posui verba.
 c. 17, 10. ὑπερβάντι Abicht.
 c. 23, 5. δωρεὴν μισθόν Abicht.
 —, 10. ἐγκτήσασθαι SV.
 c. 28, 9. ἐκ πάντων libri.
 c. 30, 21. ὁ δὲ Ἀρταφέρνης Ὑτάσπεος S.
 —, 26. προσέθεσαν libri.
 c. 31, 9. παρέχειν SV.
 —, 18. ἀντὶ δὲ MPK.
 c. 33, 3. πρόφασιν libri.
 c. 34, 5. κατὰ τάχος Dietsch.
 —, 6. ἐοῶξαντο libri.
 —, 6. παρεσκενῶδατο A. Aldus.
 c. 39, 7. εἴ τοι (τι) οὐ γὰρ Aldus.
 —, 10. ἔξεο Schaefer; ἐκ σέο libri.
 c. 40, 2. τοῖνυν S.
 —, 10. οὐδαμῶς libri.
 c. 41, 2. ἐνυστερον ἐπελθοῦσα libri.
 —, 4. ἀπέφαινε libri.
 c. 42, 13. Κίνυπα libri.
 —, 14. ποταμόν libri.
 c. 45, 1. ταῦτα δὲ οὐτοί Wesseling. Libri:
 ταῦτα δὲ οὐκ (vel οὐχ) οὐτοί libri.
 c. 47, 9. ἱλάσκονται plerique libri.
 c. 48, 3. ἐβασίλευσε Krueger, ἐβασίλευσεν libri.

exempli Weidmanniani.

- [*Θρηίκην*].
 τὰς SVU (U=Urbinas).
 ὠνέονται (om. καὶ) SVU.
 τὸ μὲν (om. καὶ) SVU.
 αἶδε SVAU.
 καὶ ἐπὶ π. SVU.
 κατὰ τὰ SVUA.
 τίνες δὲ libri.
 ἐποιέετο libri.
 ἐστρατοπεδεύετο SVU.
 ἐσπεσπίπτουσι } SVU.
 ἐσπεσπεσόντας }
 [καὶ Λόβ. — Ὀδομ.]
 κατοικημένους ἐξαιρέειν
 ὥδε libri.
 ὑπερβάντα libri.
 μισθόν δωρεὴν libri.
 ἐγκτήσασθαι MPF.
 ὁ δὲ Ἀρταφ. ὑμῖν Ὑτάσ-
 πεος MF.
 προσέθεσαν.
 παρέχειν ἐστί MPKF.
 ἀντὶ γὰρ SVUA.
 πρόφασιν μὲν Naber.
 καὶ τὸ τεῖχος MPFS.
 ἐφράξαντο Hoeger.
 παρεσκενῶζοντο MPFSV.
 εἴ τοι οὐ libri.
 ἔξεο Eltz.
 τοῖνυν τοι reliqui.
 ὑστερον ἐπεσελθοῦσα.
 ἀπέφηνε.
 Αἰβύην.
 Κίνυπα ποταμόν.

ἱλάσκοντο SV.

ΠΑΙΟΘΗΚΗ ΒΕΡΟΛΙΟ

Scripturae hulus exempli.

exempli Weidmannianl.

- c. 50, 11. *εὐπετία* MF. *εὐπετία* S.
 c. 52, 19. *ἐν αὐτοῖσι. ποταμοὶ δὲ — οὐνο-*
μαζόμενος Ζάβατος οὐκ ὦντος
ἑῶν — τριηκοσίας. ἐκ δὲ ταύτης
τῆς Ἀρμενίης ἐσβάλλοντι ἐς τὴν
Ματινην γῆν σταθμοὶ εἰσι τέ-
σερες καὶ τριήκοντα, παρα-
σάγγαι δὲ ἑπτὰ καὶ τριήκον-
τα καὶ ἑκατόν. ἐκ δὲ ταύτης ἐς
τὴν Κισσίην γῆν. Sic libri, nisi
quod omittunt Ζάβατος post οὐνο-
μαζόμενος, quod intercidiſſe recte
statuit Bobrick; deinde verba καὶ
τριήκοντα — ἑκατόν recte inter-
posuit de la Barre.
 c. 55, 4. *τῷ ἑωυτοῦ πάθῃ.* Verba suspecta
 delevit Jacobs.
 c. 57, 5. *Φοινίκων* libri.
 c. 58, 9. *χωρῶν.* MP: *χωρῶν*, F: *χωρέων.*
 c. 61, 2. *ἐν ἑξαμέτρῳ* libri.
 c. 62, 9. *ἡ κάτοδος* Schaefer., libri: *κάτοδος.*
 c. 63, 16. *Γονναῖον* Wachsmuth.
 c. 67, 10. *ἡ δὲ Πυθίη* libri.
 c. 69, 7. *τότε ἐπανίων* Abicht., libri MPF
τότε πάντων. S: πάντα.
 —, 9. *κατένευε* libri.
 c. 73, 5. *Λακεδαιμονίους* Schweighauser.,
libri πρὸς Λακεδαιμονίους.
 c. 76, 5. *ὀρθῶς πρῶτος* Naber
 c. 80, 2. *μαντήιον* MPK.
 c. 82, 17. *ἔφερε* MKF.
 c. 83, 1. *πρὸ τοῦ* MPF.
 c. 84, 3. *οὐκ ἐπέτελεον* M. *οὐκ ἐπιτέλεον* SVU.
 —, 5. *δίκαιον* libri omnes.
 c. 86, 14. *ἄλλῳ δέ* libri.
 c. 88, 5. *Uncinis circumdedi καὶ et ἔτι.*
 c. 89, 1. *ἐκ τόσου* Krueger., *ἐκ τε τόσου* MPK.
 c. 90, 9. *ἔτι τε* libri.
 c. 91, 5. *γίνονται* MPKF.
 —, 6. *μαθόντες δέ* MPKF.
 —, 8. *[ἐς τὸ — Πεισιστρατίδαι].*
 —, 19. *ὥς γε* Abicht.
 —, 22. *σφας — ἀπικόμενοι τίσασθαι* MF.
εὐπειθία.
ἐν αὐτοῖσι. ἐκ δὲ ταύτης
[τῆς Ἀρμενίης] ἐσβάλ-
λονται ἐς τ. Ματτ. γ.
σταθμ. εἰσι τέσερες
καὶ τριήκοντα, πα-
ρασ. δ. ἑπτ. κ. τρ. κ.
ἑκατόν. ποταμοὶ δέ—
οὐνομαζόμενος, οὐκ ὦν-
τος ἑῶν — τριηκοσίας.
ἐκ δὲ ταύτης ἐς τὴν Κιο
σίην γῆν.
 [Φοινίκων].
χωρίαν Wesseling.
ἐν ἑξαμέτρῳ τὸν φ.
Κονιαῖον libri.
πάντων ...
κατένευε.
ὀρθῶς libri.
χρηστήριον SAU.
ἔφερε καρπὸν SAU(P καρ-
πὸν in marg.).
τὸν πρὸ τούτου SU (A:
πρὸ τούτου).
οὐκέτι ἐπετέλεον.
ἄλλῳ δὲ δῆ.
ἔτι δέ Krueger.
ἂν γίνονται SVU.
μαθόντες SUA.
ἐς τὸ — Πεισιστρατίδαι.
ὥς τε libri.
σφα — ἀκρόμενοι Eltz.,
ἀκρόμενοι τίσασθαι P
(sec. man.), ἀκρόμενοι
SV.

Scripturae huius exempli.

exempli Weldmanniani.

c. 92 ε, 13. πολλῶ δέ τι Krueger., πολλῶ δ' ἐτι libri.

— ζ, 13. τινά — ὑπερέχοντα MFKF.

τινάς — ὑπερέχοντας τῶν ἄλλων SAU.

— η, 2. νόφ ἴσχαν MPFA.

c. 95, 1. συνεπερήξαντο libri.

συνεξεπερήξαντο Krueger

c. 97, 6. ταῦτά Schweighaeus., τιῦτα libri.

c. 101, 18. τὸν Τμῶλον libri.

c. 105, 2. ἐμπεπερήσθαι MPKF.

ἐμπεροσθῆναι SAU.

c. 106, 10. τοιοῦτό τι M.

τούτων τε SVU.

—, 30. ἐκδύσασθαι Krueger., libri ἐκδύ-
σασθαι.

c. 109, 7. ἡμέας SV.

ἡμέας δέ MPKF.

—, 12. τὸ κοινόν MPF.

τά κοινά SVU.

—, 14. ἐπ' οὐ MPKF.

ὄκον SUA.

c. 112, 10. Κάρ MPKF, ὁπάων S.

c. 117, 4. ἐπ' ἡμέρη ἐκάστη MKF, ἐπ' ἡμέρης
ἐκάστης PSV.

c. 119, 10. δέ ὧν MPK.

ὧν SVAU.

c. 121, 4. ἐν Πηδάσῳ. MPK: ἐν Πιδάσῳ, F: ἐπὶ Μυλάσσοις Wesseling.
ἐμπιδάσῳ, SVU: ἐπὶ λασοῖσι.
(‘in via quae in Mylasa
fert’ Valla).

c. 122, 9. αὐτός τε MPKF.

αὐτός μὲν SVAU.

c. 126, 2. ἡ πλείστη γνώμη libri.

πλείστη ἡ γνώμη.

LIB. VI.

c. 2, 8. ἐς αὐτούς MPF.

c. 7, 2. ἐστράτεον MPF.

ἐστρατεύοντο SVAT.

—, 5. μὴ MFK et P pr.

μηδένα ST.

c. 11, 15. ἐλασσωθήσασθαι MPKF.

ἐλασσωσέσθαι VA (S:
ἐλάσσωσθαι).c. 13, 9. τὸν Λαρεῖον Dietschium secutus
uncinis inclusi.τοῦ Λαρεῖου Valckenaer.
(libri: τὸν Λαρεῖον).

c. 15, 3. παρείχοντο μὲν γάρ MPFK.

οἱ παρείχοντο μὲν SVAT.

c. 16, 7. νυκτός τε ἀπίκοντο (vel ἀπικάτο)
F.νυκτός τε γὰρ ἀπικάτο.
(νυκτός τε ἀπικάτο
MKSV).

c. 23, 2. Σάμιοι γάρ MFPK.

Σάμιοι τε SVT.

—, 4. πόλιν libri.

... πόλιν.

—, 6. Ἀναξίλειος ὥστε τότε ἐὼν Abicht.
Ἀναξίλειος τότε ἐὼν MPKF.Ἀναξίλειος ὥστε ἐὼν
Schaefer.

(S: ὥστε omis. τότε).

—, 15. ὡς ἀποβαλόντα SVTA, ἀποβαλόντα
(om. ὡς) MPKF.

c. 25, 8. ἐθελοντήν MKF.

ἐθελοντί A. (SVT: ἐθε-
λοντή).

c. 29, 11. μετρίσ M.

μετρίσ SVT.

c. 30, 1. ἀνήχθη. Libri: ἀχθη.

ἀπύχθη.

Scripturae hulus exempli.

exempli Weldmanniani.

- c. 50, 11. εὐεπέα MF. εὐπετέα S.
 c. 52, 19. ἐν αὐτοῖσι. ποταμοὶ δέ — οὐνο-
 μαζόμενος Ζάβατος οὐκ ὦντος
 ἐὼν — τριηκοσίας. ἐκ δὲ ταύτης
 τῆς Ἀρμενίης ἐοβάλλοντι ἐς τὴν
 Ματινην γῆν σταθμοὶ εἰσι τέσ-
 νερες καὶ τριήκοντα, παρα-
 σάγγαι δὲ ἑπτὰ καὶ τριήκον-
 τα καὶ ἑκατόν. ἐκ δὲ ταύτης ἐς
 τὴν Κισαίην γῆν. Sic libri, nisi
 quod omittunt Ζάβατος post οὐνο-
 μαζόμενος, quod intercidisse recte
 statuit Bobrick; deinde verba καὶ
 τριήκοντα — ἑκατόν recte inter-
 posuit de la Barre.
 c. 55, 4. τῷ ἑωυτοῦ πάθῃ. Verba suspecta
 delevit Iacobs.
 c. 57, 5. Φοινίκων libri.
 c. 58, 9. χώρων. MP: χωρῶν, F: χωρέων.
 c. 61, 2. ἐν ἐξαμέτρῳ libri.
 c. 62, 9. ἡ κἀτοδος Schaefer., libri: κἀτοδος.
 c. 63, 16. Γονναῖον Wachsmuth.
 c. 67, 10. ἡ δὲ Πυθίη libri.
 c. 69, 7. τότε ἐπανιών Abicht., libri MPF
 τότε πάντων. S: πάντα.
 —, 9. κατένεμε libri.
 c. 73, 5. Λακεδαιμονίους Schweighaeuser.,
 libri πρὸς Λακεδαιμονίους.
 c. 76, 5. ὀρθῶς πρῶτος Naber
 c. 80, 2. ματήριον MPK.
 c. 82, 17. ἔφερε MKF.
 c. 83, 1. πρὸ τοῦ MPF.
 c. 84, 3. οὐκ ἐπέτελεον M. οὐκ ἐπιτέλεον SVU.
 —, 5. δίκαιον libri omnes.
 c. 86, 14. ἄλλῳ δέ libri.
 c. 88, 5. Uncinis circumdedi καὶ et ἔτι.
 c. 89, 1. ἐκτόσον Krueger., ἐκ τετόσον MPK.
 c. 90, 9. ἔτι τε libri.
 c. 91, 5. γίνονται MPKF.
 —, 6. μαθόντες δέ MPKF.
 —, 8. [ἐς τὸ — Πεισιστρατίδαι].
 —, 19. ὡς γε Abicht.
 —, 22. σφεας — ἀπικόμενοι τίσασθαι MF.

εὐπειθέα.
 ἐν αὐτοῖσι. ἐκ δὲ ταύτης
 [τῆς Ἀρμενίης] ἐοβάλ-
 λοντι ἐς τ. Matt. γ.
 σταθμ. εἰσι τέσσερες
 καὶ τριήκοντα, πα-
 ραυ. δ. ἑπτ. κ. τρ. κ.
 ἑκατόν. ποταμοὶ δὲ —
 οὐνομαζόμενος, οὐκ ὦν-
 τὸς ἐὼν — τριηκοσίας.
 ἐκ δὲ ταύτης ἐς τὴν Κισ-
 αίην γῆν.

[Φοινίκων].
 χωρίων Wesseling.
 ἐν ἐξαμέτρῳ τὸ ν ω.

Κονναῖον libri.

πάντων

κατένεμε.

ὀρθῶς libri.
 χρηστήριον SAU.
 ἔφερε καρπὸν SAU (P καρ-
 πὸν in marg.).
 τὸν πρὸ τούτου SU (A:
 πρὸ τούτου).
 οὐκέτι ἐπτετέλεον.

ἄλλῳ δὲ δῆ.

ἔτι δέ Krueger.
 ἂν γίνονται SVU.
 μαθόντες SUA.
 ἐς τὸ — Πεισιστρατίδαι.
 ὡς τε libri.
 σφεα — ἀεόμενοι Eltz.,
 ἀεόμενοι τίσασθαι P
 (sec. man.), ἀεόμενοι
 SV.

Scripturae huius exempli.

exempli Weldmanniani.

c. 92, 13. πολλῶ δέ τι Krueger., πολλῶ δ' ἐτι libri.

— ζ, 19. τινά — ὑπερέχοντα MPKF.

τινάς — ὑπερέχοντας τῶν ἄλλων SAU.

— η, 2. νόῳ ἰσχυὼν MPFA.

c. 95, 1. συνεπερήξαντο libri.

συνεξεπερήξαντο Krueger

c. 97, 6. ταῦτά Schweighaesus., ταῦτα libri.

c. 101, 18. τὸν Τρωῖλον libri.

c. 105, 2. ἐμπεπερήσθαι MPKF.

ἐμπερησθῆναι SAU.

c. 106, 10. τοιοῦτό τι M.

τούτων τε SVU.

—, 30. ἐκδύσασθαι Krueger., libri ἐκδύσασθαι.

c. 109, 7. ἡμέας SV.

ἡμέας δέ MPKF.

—, 12. τὸ κοινόν MPF.

τὰ κοινά SVU.

—, 14. ἐπ' οὗ MPKF.

ὅκου SUA.

c. 112, 10. Κάθ MPKF, ὁπάων S.

c. 117, 4. ἐπ' ἡμέρῃ ἐκάστη MKF, ἐπ' ἡμέρης ἐκάστης PSV.

c. 119, 10. δέ ὧν MPK.

ὧν SVAU.

c. 121, 4. ἐν Πηδᾷσῳ. MPK: ἐν Πιδᾷσῳ, F: ἐπι Πηδᾷσῳ, SVU: ἐπι Πηδᾷσῳ. ἐπὶ Μυλάσσοισι Wesseling. ('in via quae in Mylasa fert' Valla).

c. 122, 9. αὐτός τε MPKF.

αὐτὸς μὲν SVAU.

c. 126, 2. ἡ πλείστη γνώμη libri.

πλείστη ἡ γνώμη.

LIB. VI.

c. 2, 8. ἐς αὐτούς MPF.

c. 7, 2. ἐοτρᾶτενον MPF.

ἐοτραπεύοντο SVAT.

—, 5. μή MPF et Ppr.

μηδένα ST.

c. 11, 15. ἐλασσώσθαι MPKF.

ἐλασσώσασθαι VA (S: ἐλάσσασθαι).

c. 13, 9. τὸν Δαρεῖον Dietschium secutus uncinis inclusi.

τοῦ Δαρεῖου Valckenaer. (libri: τὸν Δαρεῖον).

c. 15, 3. παρείχοντο μὲν γάρ MPFK.

οἱ παρείχοντο μὲν SVAT.

c. 16, 7. νυκτὸς τε ἀπίκοντο (vel ἀπικέατο) F.

νυκτὸς τε γάρ ἀπικέατο. (νυκτὸς τε ἀπικέατο MKSV).

c. 23, 2. Σάμιοι γάρ MFPK.

Σάμιοι τε SVT.

—, 4. πόλιν libri.

... πόλιν.

—, 6. Ἀναξίλειος ὥστε τότε ἐὼν Abicht. Ἀναξίλειος τότε ἐὼν MPKF.

Ἀναξίλειος ὥστε ἐὼν Schaefer.

(S: ὅστε omiss. τότε).

—, 15. ὡς ἀποβαλόντα SVTA. ἀποβαλόντα (om. ὡς) MPKF.

c. 25, 8. ἐθελοντήν MKF.

ἐθελοντί A. (SVT: ἐθελοντή).

c. 29, 11. μετὰ M.

μεταίς SVT.

c. 30, 1. ἀνήχθη. Libri: ἀχθη.

ἀπῆχθη.

Scripturae hulus exempli.

exempli Wejdmanniani.

c. 32, 5. ἀντί τοῦ εἶναι Schaefer. Libri: ἀντί
εἶναι.

c. 32, 8. τρίτον libri.

—, 9. δὲ τε ἐπεξῆς τότε AV.

c. 33, 10. οἰκισαν Schaefer.

c. 35, 3. ἐδυνάστευε καί.

c. 37, 9. τί. Libri: τό.

—, 9. εἶπαι Abicht.

c. 38, 2. μετὰ δέ MPKF.

c. 40, 1. οὗτος δέ libri.

—, 4. τούτων libri.

—, 4. ἐκφείγει plerique libri.

—, 7. ἀπὸ Χερσονήσου MP.

c. 42, 1. ἐπὶ πλεόν MPKF. ἔτι πλεόν SV.

c. 44, 3. δύνανται M.

c. 44, 16. οἱ δὲ πρὸς τὰς πέτρας ἀρρασόμενοι,
οἱ δὲ αὐτῶν νέειν οὐκ ἠπιστάτο
καὶ κατὰ τοῦτο διεφθείροντο, οἱ
δὲ ῥίγαι. Sic omnes libri prae-
ter S, a quibus imprudens discessi.

c. 45, 5. οὐ μέντοι MF.

c. 46, 3. τό libri.

c. 49, 7. ἐπέχοντας MPKF.

c. 50, 13. ἤδη libri.

c. 53, 10. εἴρηται M. εἰρέεται reliqui.

c. 54, 2. παρὰ Περσέων MPF.

c. 56, 5. αὐτόν libri omnes.

—, 11. ἐξοδήσει libri.

c. 57, 2. θυσίην τις δημοτελεῖ MPKF.

—, 4. πρώτον libri.

—, 9. Ἀπόλλωνος plerique libri.

c. 58, 4. λέβητα MPKF.

—, 16. κόπτονται τε προθύμως S.

c. 59, 1. ἄλλο MPF.

c. 61, 2. προσεργαζόμενον Eltz. Libri: προσ-
εργαζόμενον.

c. 66, 6. Περιάλλαν MFP.

c. 69, 17. βούλει plerique libri.

c. 73, 9. ὠρῶσθαι S. ὠδῶσθαι MPK. Nunc
malim: εὖ ὠδῶσθαι (cf. IV 139).

—, 18. κατατιθέσθαι. STA: κατατίθενται.

c. 74, 9. ἐν δὲ ταύτῃ libri.

c. 75, 10. λυθεῖς (P?) vulgo.

c. 84, 15. ἐκ τε τοῦ vulgo; ἐκ τοσοῦτον SVT.

τρίτον τότε.

δὲ τε ἐπεξῆς (MPKF:

δὲ τε ἐξῆς).

οἰκισαν libri (M: ὠκισαν).

ἐδυνάστευε γε καὶ (MPF:

ἐδυνάστευε τε καί).

τό.

εἶναι libri.

μετὰ δὲ ταῦτα STA.

οὗτος δὲ.

πρὸ τούτων.

ἐφευγέ SV.

Χερσονήσου STA.

δύνωνται S.

οἱ δὲ αὐτῶν νέειν — διε-
φθείροντο· οἱ δὲ πρὸς
τὰς πέτρας ἀρρασόμε-
νοι, οἱ δὲ ῥίγαι S.

οὐ μέν SVT.

τό τε.

ἐχοντας vulgo.

ἡ δὲ.

αὐτόν ... Bresler.

ἐξοδήσει.

θυσίη τις δημοτελεῖ SVT.

πρώτων.

Ἀπόλλωνια SVT.

λέβητας STA.

κόπτονται τε τὰ μέτωπα
reliqui.

ἄλλο οὗτοι STA.

Περιάλλον SV (cf. Lobeck
Pathol. p. 23).

ἐβούλεο SVT.

ἐὺ ὠδῶσθαι Dindorf.

ἐν γὰρ ταύτῃ.

αὐτὶς (αὐθὶς) libri.

ἐκ τε τούτου MPKF.

Scripturae huius exempli.

exempli Weidmanniani.

- c. 86, 2. παραθήκην SV. Reliqui παρακαταθήκην.
 — γ, 15. αὐτῷ ἶσχειν MPK. ἐαυτῷ ἔχειν.
 c. 87, 7. πεντητηρίς SVT. πεντήτης MPF.
 c. 89, 9. ἀποδόμενοι libri praeter Parisinum b (ἀποδιδόμενοι). ἀποδιδόμενοι.
 c. 92, 16. ἐπασκήσας libri. ἀνὴρ ἐπασκήσας.
 c. 94, 11. ἐαυτοῦ libri. δὲ ἐαυτοῦ.
 c. 95, 13. Ἰκαρον Gebhardt. Libri: Ἰκάριον. Ἰκαρίην (Gebhardt?).
 c. 97, 4. νῆσον MPKF. Δῆλον STA.
 c. 98, 14. καὶ — ἐοῦσαν omittunt MFP. [καὶ — ἐοῦσαν].
 c. 101, 4. ἐς ταῦτα STA; reliqui ταῦτα.
 — 10. πολλοὶ μὲν libri. πολλοὶ καὶ.
 c. 105, 2. Φειδιππίδην MPKF. Φιλίππιδην SVT.
 — 13. ἐπετείοισι (MPKF; ἐπετείοισι). μέζον SVT.
 c. 107, 13. μεζόνως. MF: μεζόνως. Τυϊάας.
 c. 108, 31. Τυϊάς. MP: Τυϊάς.
 c. 109, 8. ἦν δέ (non τε) libri, recte ut videtur.
 — 12. λείπουνσι libri. [λείπουνσι].
 — 18. ἐς σέ τι libri. ἐς σέ τοι Eltz.
 — 21. Post verba τῶν δὲ οὐ delevis in- [συμβαλεῖν].
 eptum additamentum συμβαλεῖν.
 c. 111, 7. ἀπὸ ταύτης γάρ libri. ἀπὸ ταύτης [γάρ].
 c. 119, 12. ἀρῖσσονται libri.
 — 17. Verba συνάγουσι — καλέουσι omit- Verba συνάγουσι — καλέ-
 tunt MPFA. ονσι deleta sunt.
 caput 122 omittunt MPKF.
 c. 123, 9. τοὺς λοιποὺς Πεισ. MPKF. Alte- ὑπολοιπούς STA.
 rum τοὺς λοιπούς cum Wesse-
 lingio delevis.
 c. 125, 12. κολπὸν πολλόν SVT. Alii κ. βα-
 θύν (vel βαθύ).
 — 23. ἑτερα — οὐκ ἐλάσσω MPKF. ἐτέροις μιν δωρέεται οὐκ
 ἐλάσσωσι SVTA.
 c. 128, 8. συνιστή. MF: συνεστή. S: συν- συνιστήσι.
 εῖσι.
 c. 129, 17. γαμβρόν MF. γαμβρόν ἂν TA (S?).
 c. 130, 2. ὀνομάζεται libri. νομίζεται.
 c. 131, 7. κρίσι STA. κρίσις MPKF.
 c. 132, 4. ἐπιστρατεύεται M. ἐπιστρατεύεται T (S?).
 c. 133, 5. λόγον S. λόγων reliqui.
 c. 135, 8. καταχρήσονται M. καταχρήσονται ST.
 c. 136, 8. Μαραθῶνι libri. Μαραθῶνι γενομένης.
 c. 137, 7. ἔδωσαν libri. ἔδωσαν
 — 21. ἐπιχειρήσιν libri omnes praeter P². ἐπιχειρήσιν P².
 — 23. αὐτοῖσι libri omnes. ἐαυτοῖσι.
 c. 138, 5. κτησάμενοι MF. κτησάμενοι SVT.

LIB. VII.

Scripturae huius exempli.

exempli Weidmanniani.

- c. 1, 8. *παρεῖχον* S.
 —, 9. *οἶτον* MPKF.
 —, 10. *καταλεγόμενων τε* M.
 —, 12. *τετάρτῳ δέ* MPKF.
 c. 2, 3. *δεῖ* M, alii.
 —, 6. *Γωβρύειω* libri.
 —, 11. *νομιζόμενα* Eustath.
 c. 3, 8. *βασιλεύοντι* libri.
 —, 17. *δοκέει δέ — βασιλεύσαι αὖν* MF.
 c. 5, 8. *δῆ* MFP; vulgo *ἡδη*.
 —, 9. *ἀλλ' εἰ τὸ — ἔχεις*; MPF. *ἀλλὰ τὸ — ἔχεις* vulgo.
 c. 6, 13. *ἀναβεβήκεσαν γὰρ τήν* vulgo.
 —, 17. *Ἀήμων* Krueger., *Ἀήμων* libri.
 c. 8, 9. *ἡτρεμίσσαμεν*.
 —, 8. *κατεργάσαντο* libri.
 —, 10. *τοῦτο* MF.
 c. 9γ, 1. *τις*.
 c. 10α, 12. *πολλὸν* M.
 —β, 2. *συνήνεικε* libri.
 c. 10, 5. *ἴατι* libri.
 —η, 8. *παρεόντι ἐπηγορέων* Abicht., *παρεόντι κατηγορέων* MPKF.
 c. 11, 15. *δυνατῶς* MFP.
 c. 12, 9. *Πέρσῃ* STA. *Πέρσας* MPKF.
 c. 14, 6. *ἀκούσας*.
 c. 15, 3. [*καλέοντα*] Valekenae.
 c. 16γ, 2. *Θείον* Schweighaeuser. *Θεοῦ* libri.
 —, 3. *αὐτό* M, alii.
 —, 16. *ἀλλ' εἰ δὴ δεῖ ἐμέ*. MPKF: *ἀλλ' ἡδη ἦ ἐμέ*. STA: *ἀλλ' ἡδη ἔγωγε*.
 c. 18, 12. *ἐπιστάμενος* libri; *ἐπιστάμενος ὧν* Wesseling.
 c. 20, 7. *μηδέν*.
 c. 21, 10. *ἐκ* MPKF.
 c. 22, 8. *ἐντός* plerique libri.
 c. 26, 15. [*ἐν τῇ πόλει*] Valekenae.
 c. 28, 12. *γεωπεδιῶν* MPKF.
 c. 33, 7. *Ἀθηναῖον* libri.
 —, 8. *διεπασσάλευσαν* MPF.
 —, 10. *ἀθέμιστα* MPF. *ἀθέμιτα* SV.
παρεῖχιν MPFA.
οἶτον καὶ πλοῖα SVAT.
καταλ. δέ AT(S?).
τετάρτῳ SVAT.
εἶδεν (εἶδει) ST.
Γωβρύειω δέ.
νομιζόμενον libri; recte forsan.
βασιλεύοντί τε.
δοκέειν δέ — ἐβασίλευσε(ν) αὖν SV.
ἀναβεβ. τήν. Plerique libri omittunt *γάρ*.
ἡτρεμίσσαμεν MP.
κατεργάσαντο τε Naber.
τοῦτον ST.
τις.
πολλὸν ἐτι SVT.
συνήνεικε οὐ.
ἴατι τε Naber.
παρεόντος κατηγορέων Parisini. *παρεόντων* V, *ικανῶς* SVT.
ἀκούσας;
αὐτός ST.
ἀλλ' ἡδη δεῖ ἐμέ Schaefer.
μηδέν libri.
πρὸ SVTA.
ἐκτός T(S?) Valla (extra).
γεωπεδιῶν STA.
Ἀθηναῖοι.
προσδιεπασσάλευσαν STA.

Scripturae huius exempli.

exempli Weldmanniani.

e. 35, 5.	δ' ὦν (δὲ ὦν) MP.	Vulgo δὴ ὦν.	ζεφύρον (v. <i>Allgem. Literaturreizt.</i> 1802 p. 226).
e. 36, 11.	εὐρον libri.		
—, 12.	καὶ τριηρέων τριχόν. Libri: καὶ τριχόν.		καὶ τριηρέων.
—, 18.	ἡ αὐτή Reiske. Libri: ἡν αὐτή (vel αὐτή).		
e. 37, 3.	πίμπληται MPKF.		ἐμπίπληται SVTA.
—, 11.	ἔφραζον MPKF.		ἔφρασαν STA.
e. 38, 4.	ἂν τεὺ Bekker., ἂν τί τεὺ plerique libri.		ἂν τι σεὺ ST.
—, 14.	ἄγεο. MP: ἄγευ.		ἄγευ.
e. 39, 15.	τῇ ψυχῇ libri. Vulgo τὴν ψυχὴν.		
e. 40, 3.	στρατός MPKF.		σύμμικτος στρατός(S?)TA.
—, 6.	μὲν δὴ MPKF.		μὲν γάρ SA.
—, 9.	Νισαῖοι. Libri hic et infra Νησαῖοι.		Νησαῖοι.
e. 42, 4.	Καρήνην Harduin. (cf. Steph. Byz. p. 163). Vulgo Καρίνην. MPKF: Κάρινην.		
e. 44, 3.	αὐτοῦ Abresch.		αὐτῶ libri.
e. 49, 8.	δεῖ εἶναι MF.		δεῖ γενέσθαι SVT.
—, 17.	εὐπρηξίης γάρ MF.		εὐπρ. δέ SVT Stob.
e. 51, 5.	Ἀθηνέων Schaefer. Libri Ἀθηναίων.		
e. 52, 6.	διαφθεῖραι ἢ Naber. διαφθεῖραι καὶ libri.		
e. 53, 1.	ἀποστείλας M.		ἀπολύσας SVT.
e. 59, 12.	τελευταία libri.		τελευτῇ.
e. 60, 1.	πληθὺς ἐς ἀριθμὸν MPKF.		πληθὺς ἀριθμὸν SVT.
—, 5.	συναγαγόντες S(T?).		συνήγαγόν τε MP.
e. 61, 4.	λεπίδος.		... λεπίδος Biel.
e. 62, 1.	Μῆδοι δέ libri.		Μῆδοι δὴ.
—, 6.	αὐτοὶ δέ SV.		αὐτοὶ MPFA.
e. 63, 7.	[τούτων — Χαλδαῖοι].		
e. 70, 10.	τῇ λοφῇ MPKF.		τῇσι λοφῇσι STA
e. 81, 3.	ἤρχον μὲν MPF.		
e. 85, 2.	φωνῇ.		φωνῇ
e. 86, 7.	Κάσπιοι libri.		
e. 87, 1.	ἱππεύει MPFA.		
e. 89, 3.	Σύριοι. Libri Συρίοι.		
e. 90, 4.	κιθῶνας libri.		κιτάρει de Pauw.
e. 100, 1.	ἡριθμήθη Schaefer.; ἡριθμησέ τε libri.		
e. 102, 5.	συντροφός ἐστι M.		σύντρε φος σύνεστι SVT.
e. 103, 14.	εἰρημένος εἶη M.		εἰρημ. ἢ ST.
—, 25.	παρ' ἡμῖν MPKF.		παρ' ἡμῖν μὲν μούνοισι STA.
e. 104, 5.	ἐστοργῶς ἐκείνους libri.		ἐστοργῶς ἐκείνους.

Scripturae hulus exempli,

exempli Weidmanniani,

- c. 106, 11. τοῦτο δὲ libri. τοῦτο δὴ.
- c. 112, 2. τῶν ἐνὶ Φάργης. K: τῶν καὶ ἐνὶ Φάργης. Reliqui: τῶν καὶ Νιφάργης.
- c. 116, 3. ἐπαίνες libri. ἐπαίνεσε.
- c. 121, 6. συντομώτατον plerique libri. συντομώτερον SVT.
- c. 127, 9. Κρησιωναίων plerique libri. Vulgo Κρησιωναίης.
- c. 130, 7. ἐφνυλάξαντο M. ἐφνυλάσσουντο SVT.
- c. 132, 2. Ἐνιῆρες libri.
- c. 134, 13. τίσαι MPF.
- c. 135, 10. οὕτω δὴ. οὕτω δὲ libri.
- c. 140, 9. ἀτθῆλα Blomfield. ἄτθλα libri.
- c. 142, 7. Ἀθηνέων Schaefer. Ἀθηναίων libri.
- c. 143, 5. ἔπος M.
- c. 146, 10. ἦγον M.
- c. 147, 10. τῇδε Matthiae; τῇγε libri.
- c. 149, 5. φοβεομένοισι libri.
- c. 150, 10. στρατεύεσθαι M.
- , 13. μέζονας libri.
- c. 151, 8. ἐμμένει τήν.
- c. 153, 14. τοῦτο οὐκ MPKF.
- c. 154, 1. οὕτω libri.
- , 8. ὅς delevi cum Reiskio.
- c. 157, 11. μεγάλως Reisk., μεγάλης libri.
- c. 159, 8. βοηθέειν SVT.
- c. 160, 6. οὐ με πείσεις MF.
- c. 161, 3. τοισίδs (vel τοῖσδε) plerique libri.
- c. 162, 6. Verba οὗτος — εἶη Wesselingium secutus uncinis inclusi.
- c. 164, 4. ἀπό MPKF.
- , 5. μετὰ vulgo.
- , 11. κρατήσας γάρ libri.
- , 15. ἅπαντα Wesseling.
- c. 167, 6. [ἐθύετο καί].
- , 10. ὡς Συρακόσιοι. MPK ὡς Καρχηδόνιοι τε καὶ Συρηκόσιοι. S: ὡς Καρχηδόνιοι τοῦτο.
- c. 168, 15. Πέροσην M.
- c. 169, 6. ἐπιμέμνησθε Abicht., ἐπιμέμνησθε libri.
- c. 170, 4. Θεοῦ σφέας Reiske. Θεοῦ σφε libri.
- , 19. Μικύθου libri.
- c. 173, 8. μεταξὺ δὲ libri.
- , 10. ζόντα libri.
- πάθος SVT.
- ῆγαγον ST.
- φοβεόμενοι.
- ἐκστρατεύεσθαι STF.
- μέζονος Valla.
- ἐμμένει ἐθέλουσι τήν MPF.
- τοῦτο δὲ οὐκ SVTA.
- οὗτος.
- ... ὅς.
- οὐ με ἐπεισας VT, οὐκ ἐπεισας S.
- τοιιάδε SVT.
- οὗτος — εἶη [τόδε — λέγειν].
- ὑπό STA.
- παρά MPFA.
- κρατ. [γάρ] Herold.
- ἀπὸ πάντα MPFA. ἀπὸ omitt. SV.
- Ξέρξεα SV.
- ἐτι μέμνησθε.
- Θεοῦ σφι Aldus.
- Σμικύθου.
- μεταξύ.
- ζέοντα Dobree.

Scripturae huius libri.

exempli Weidmanniani.

- c. 173, 10. *ὀπλίται* F.
 c. 176, 2. *τὸ Ἀρτεμίδιον* libri.
 —, 8. *τῆς ἄλλης*.
 —, 13. [*ὑψηλόν*] Dobree.
 c. 181, 8. *σμίρνη* plerique libri.
 c. 184, 3. *τόσονδε*, SV: *τόσον* (omitt. reliqui).
 —, 3. *τῶν μὲν* plerique libri.
 —, 15. *πρότερόν μοι εἰρέθη* vulgo.
 c. 186, 8. *ἐκείνοις* libri.
 c. 189, 9. *ἐθύον τε* Schaefer.
 —, 14. *τὸν Βορέην πρότερον* libri.
 c. 190, 5. *ἐγένετο χορηγὴ* MP.
 c. 191, 2. *διαφθειρομένων* libri.
 —, 7. *χοῆσι*. Libri *γόησι*.
 c. 196, 11. *ὅστις* MF.
 c. 197, 8. *λήϊτου* Valckenaer. Libri: *πρυτανίου*.
 c. 200, 5. *μία μούνη* (vel *μούνη μία*) SVTA.
μία omitt. MFK.
 c. 203, 13. *πεςεῖν* [ἄν] Krueger.
 c. 207, 6. *περισπερχθέντων* Valckenaer. *περισπερχσόντων* libri.
 c. 208, 15. *ἐκύρησε*.
 c. 209, 2. *παρασκευάζονται* M.
 —, 10. *τῇ περ* Reisk.
 —, 19. *καὶ καλλίστην πόλιν* MPKF. *καὶ et πόλιν* omitt. SV.
 c. 215, 7. *ἐκ τόσον δὴ* plerique libri.
 c. 218, 8. *οὐδέν* MPK.
 —, 10. *ὀκοδαπός*.
 c. 219, 3. *ἅμα ἡοῖ* plerique libri.
 c. 220, 12. *γενέσθαι* M.
 c. 221, 2. *γέγονε ὅτι καὶ τὸν μάντιν omnes fere libri*.
 —, 7. *ἀπελίπετο* (vel *ἀπελίπετο*) plerique libri.
 c. 223, 1. *ἀνατείλαντος* plerique libri.
 —, 19. *ἀπεδείκνυντο* MF. *ἐπεδείκνυντο alii*.
 c. 224, 13. *μόνου* (vel *μόνον*) ST. *μόνης* reliqui.
 c. 225, 2. *ὑπέρ* libri.
 c. 228, 3. *οἶχεσθαι*,
 —, 4. *τὰδε τριακοσίαις* Schneidewin. *τῇδε τριηκοσίαις* libri.
 c. 229, 13. *λειποφνέοντα* libri.
 —, 14. *ἦν* libri.

ὀπλίτας MPSTA.[*τὸ Ἀρτεμίδιον*].[*τῆς ἄλλης*].*σμίρνη τε* SVT.*τὸν μὲν* STA.*πρότερον εἰρ.* libri.*ἐθύοντο* libri.*τὸν Βορέην καὶ πρότερον Valla*.*αὕτη ἐγέν. χρ.* STA.[*διαφθειρομένων*].[*γόησι*].*ὅσπερ* SVT.*πεςεῖν ἄν.**ἐνεκύρησε* libri.*παρασκευάζονται* SVT.*τά περ* libri.*ἐκ τε τόσον δὴ* T(S?).*οὐδένα* STFA.*ὀποδαπός* STA.*ἅμα οἱ* SVT.*ἐσεσθαι* ST.*ἀπέλιπε* STA.*ἐπανατείλαντος* SVT.*καὶ ὑπέρ* Schaefer.*οἶχεσθαι**φιλοφνέοντα* Valckenaer.*ἦν*.

Scripturae huius exempli.

exempli Weldmanniani.

c. 229, 14. ἀλλήσαντα VF.

ἀλλογήσαντα MPKS.

c. 239, 1. ἐκείσε plerique libri.

ἐπ' ἐκεῖνο SVTA.

LIB. VIII.

c. 2, 2. ὅσον Schaefer; libri ὥς.

ὅσας Valla.

c. 3, 10. δὴ ὠσάμενοι libri; vulgo δωσά-
μενοι.

c. 5, 15. Ἀθηνέων Bekker.

Ἀθηναίων libri.

c. 6, 9. καταλαμβάνη MPF. καταλάβη SV.

c. 12, 4. ἐξεφορέοντο SVT.

ἐξεφέροντο MF.

c. 15, 5. τῆσι αὐτῆσι ἡμέρησι MF alii.

τὰς αὐτὰς ἡμέρας SVT.

c. 18, 6. ἐβουλεύοντο F.

ἐβούλεον MPS.

c. 19, 5. θάλασσαν, ταύτη ST.

θάλασσαν ταύτην MF, alii.

c. 20, 3. προεσάξαντο PSF. προσεσάξαντο
M.

c. 22, 9. ὑμεῖς γε vulgo.

ὑμεῖς δέ plerique libri.

c. 26, 5. τί (vel τι) ποιεῖσιν plerique libri;
τά vulgo.

—, 7. ἄγονοι MPKF; ἄγοιεν SV.

—, 10. Τριτανταίχμης ST Valla.

Τιγρίτης reliqui.

c. 27, 3. ἐνέχοντες SV (cf. I 118 VI 119).

ἐχοντες MFP.

c. 38, 7. [ἐχοντας].

c. 56, 2. Ἀθηνέων Bekker. Libri: Ἀθη-
ναίων.

—, 3. ὥστε SVT.

ὥς reliqui.

c. 57, 13. μένειν M.

μενεῖν plerique libri.

c. 60, 3. οὐκέτι SVT.

ἐτι reliqui.

—, 11. [ἐς] τὸ ἥμισυ Krueger.

ἐς τὸ ἥμισυ libri.

c. 68, 6. κακίστην γενομένην — ἀποδεξαμέ-
νην MPKF.κακίστη γενομένη — ἀπο-
δεξαμένη STA.

c. 69, 5. ἀγασμένοι APSV, alii; ἀγαιόμενοι.

—, 8. τῆς Ἀρτεμισίης MP.

τῇ Ἀρτεμισίης reliqui.

c. 73, 9. Ἑρμιῶν SVA.

Ἑρμιῶν MPT.

—, 12. ἐκδεδωρίενται vulgo.

ἐκδεδωρίωνται Valek.

c. 74, 2. δρόμον Eustathius II. II p. 1264.
Libri: δρόμον.

[δρόμον].

c. 75, 16. ἔργον SVT.

ἔργων reliqui.

—, 17. οὐτε ἐτι Schaefer. οὐτέ τι SV.

οὐτε plerique libri.

c. 77, 8. ἀνὰ πάντα πιθέσθαι M.

ἀν' ἀπαντα (Steger.) πι-
θέσθαι.

c. 83, 2. ῥήματα.

[ῥήματα].

c. 84, 2. ἀνεκρούοντο libri.

ἀνέκρουόν τε Eltz.

—, 13. ἀνακρούεσθε Krueger.

ἀνακρούεσθε libri.

c. 86, 5. οὐτε τεταγμένων Baiter., οὐ τε-
ταγμ. libri.

c. 87, 2. μετεξετέρους.

[μετεξετέρους].

c. 96, 6. ἀποπεπλησθαι Abicht., ἀποπλη-
σαι libri.

ἀποπλησθῆναι.

Scripturae huius exempli.

exempli Weidmanniani.

- c. 98, 8. *ἀντὶ τοῦ* libri; *ἐωνυμῶ* vulgo.
 —, 10. *ἄλλον* libri.
 c. 99, 4. *μυροῖντοι* Wesseling.
 —, 9. *αἰτίη* libri praeter A (*αἰτίησι*).
 c. 101, 2. *ὑποκρινέσθαι* Bredov.; *ἀποκρι-
νεῖσθαι* plerique libri.
 —, 17. *νῦν τε* libri.
 c. 102, 11. [*περὶ οἶκον τὸν σὸν*].
 c. 104, 4. [*οἱ δὲ Πηδασέες — ἦν*].
 c. 106, 9. *ὑποδεξάμενον* libri.
 —, 14. *τῶν ἐμῶν τις ἐργάσατο* SVT.
 c. 107, 10. *ἡπεῖρον, ταύτας* S.
 c. 108, 13. *σφεῖς κακὸν — ἐργασαίαιτο* vulgo
 (ST: *σφέας — ἐργάσαιντο*).
 c. 109, 18. *καταμείναντας* MPFK.
 c. 112, 3. *τοῖσι καὶ* MPF; *λόγοισι τοῖσι καὶ*
vulgo.
 —, 4. *Ἀνδρίους* vulgo.
 c. 113, 12. *καὶ τὴν ἵππον* SVT.
 —, 15. *ἐν δέ* vulgo.
 c. 115, 13. *διέφθειρε* S.
 c. 119, 6. *ἐκ τοῦ καταστροφώματος* SVT.
 c. 121, 10. *ἐσθῆκε* SVT.
 c. 123, 4. *διένεμον* MPT.
 c. 124, 8. *ἐδοσαν*.
 —, 10. *ἐδωρήσαντο δέ* vulgo.
 c. 131, 8. *Πολυδέκτω* Cobet.; *Πολυδέκτεος*
libri.
 —, 8. *Εὐρυπῶντος* Valckenaer; *Εὐρυ-
φῶντος* libri.
 —, 11. *ἐπτά* Palmier; *δυῶν* libri.
 c. 133, 3. *Εὐρωπεία* libri.
 c. 135, 1. *τόδε* vulgo.
 c. 136, 9. *ἅμα δέ* K.
 c. 137, 8. *τῶν προβάτων. ἦσαν δέ — ὁ δῆ-
μος· ἡ δὲ γυνή — ἐπεσσε. ὅκως*
δὲ ὀπτῶτο libri.
 —, 8. *ἦσαν δέ* SVT.
 —, 10. *ὀπτῶτο* FSV.
 c. 142, 9. *ἀρχὴν* Schaefer., libri *ἀρχῆς*.
 —, 22. *ὑμῖν δέ γε* SVT.
 c. 144, 20. *τὴν πρὸς ἡμέας ἔχουσιν* MPF. *τὴν*
ἐς ἡμέας ἐοῦσαν SVT.

ἄλλον καὶ ἄλλον Valla.
μυροῖν libri.

νῦν ἄγε.

ἀποδεξάμενον.
*τῶν ἐμῶν τίς σε προγό-
νων ἐργάσατο* plerique
libri.

ἡπεῖρον ταύτης reliqui.
σφι κακῶν — ἐργάσαιτο
 MPKF.
καταμείναντες STA.

βασιλεία MPFK.
καὶ τὴν ἄλλην ἵππον reli-
qui.

ἐν δέ MPT.
ἐφθειρε reliqui.
ἐπὶ τοῦ καταστρ. M; alii.
ἐσθήκε reliqui.

ἐδοσαν
ἐδωρήσαντό τε MPST.

Εὐρωμέα.
τότε libri.
ἅμα τε MFS.
τῶν προβάτων· ἡ δὲ γυνή
— ἐπεσσε· ἦσαν γὰρ —
ὁ δῆμος. ὅκως δὲ ὀπτῶν
ἦσαν γὰρ M, alii.
ὀπτῶν MP.
ἀρχῆθεν Wesseling.
ὑμῖν δέ MF; alii.

LIB. IX.

Scripturae huius exempli.

exempli Weldmannianl.

- c. 2, 10. βουλευματα plerique libri.
 c. 4, 6. ἐλπίζων libri praeter ST (ἐλπίσας).
 c. 7, 5. καὶ δὴ Schaefer.
 —, 6. Ἀθηναίων MA.
 —α, 4. ἄνευ — ἀπάτης.
 —β, 1. ἀκίβδηλον ἐὼν νέμεται vulgo.
 —, 13. ἐμμαχεσασθαι SVT.
 c. 10, 5. verba καὶ ἐπτά — εἰλώτων, quae
 omitt. SV Eton., cancellis circum-
 scripti.
 —, 6. ἐπιτάξαντες SVT.
 c. 11, 10. δῆλα γὰρ libri; vulgo δῆλα γὰρ δὴ.
 —, 11. ἐπὶ τὴν libri, praeter A (ἐπὶ τῆς).
 —, 20. ὀπλῖται — ἐποίουν libri.
 c. 13, 15. χώρη libri.
 c. 15, 9. οὗτι libri; vulgo οὗτε.
 —, 10. βουλόμενος ἔρυμα T(S?).
 c. 18, 4. ἔστησαν MPKSVT. ἔστασαν vulgo.
 c. 19, 6. Λακεδαιμονίων libri.
 c. 23, 2. ἀλλὰ πάντας MPKF. ἀλλ' ἅμα πάν-
 τας SVT.
 —, 3. ἐπεβώ(βοή)θες MPF ἐβώθες SVT.
 —, 6. ἀπέλειπον vulgo.
 c. 27, 4. παλαιά libri.
 —, 11. τούτους ST.
 c. 28, 21. ἔστησαν MPF; ἔστασαν vulgo.
 c. 30, 1. τοῦ δὲ σύμπαντος Ἑλληνικοῦ SVT;
 reliqui τοῦ Ἑλληνικοῦ.
 c. 32, 14. ἐπεικάσαι MPKF.
 c. 33, 5. Κλυτιάδην cancellis circumscripsit
 Valckenaer.
 c. 34, 2. αἰτεόμενον Schaefer., αἰτεόμενος
 libri.
 c. 35, 2. πάντως libri; πάντα vulgo.
 c. 38, 1. μὲν νυν ST.
 c. 42, 20. ἐσήμηνε vulgo.
 c. 43, 9. Μουσαίω libri; Μουσαίον vulgo.
 c. 45, 21. ἐξαίφνης omitt. SVT.
 c. 46, 18. ἀλλὰ ἀρρωδόμενον MPK. ἀλλὰ γὰρ
 ἀρρωδ. SVT.
 c. 48, 8. τάξιν SVT.
 —, 22. διαμαχεσώμεθα ST.
 c. 51, 3. μὴ ποιούμενοι SVT.
 c. 53, 8. Πιτανγείων libri.
- ἰοχυρά βουλευματα TA.
 καὶ ἤδη libri.
 Ἀθηναίων reliqui.
 [ἄνευ — ἀπάτης].
 ἀκίβδηλον νέμεται MPTS.
 μαχεσασθαι reliqui.
 καὶ ἐπτά — εἰλώτων.
 ἐπιτάξαντες reliqui.
 [ὀπλῖται — ἐποίουν].
 χώρη.
 ἔρυμα lib. om. βονλόμε-
 νος. Antecedit proxime
 ἐχόμενος.
 [Λακεδαιμονίων].
 ἀπέλειπον libri.
 καὶ παλαιά.
 τοῦτο μὲν τούτους MPKF.
 τοῦ δὲ σύμπαντος στρα-
 τοῦ τοῦ Ἑλληνικοῦ.
 ἀπεικάσαι STA.
 αἰτεόμενους.
 μὲν τοι reliqui.
 ἐσήμαινε libri.
 ἐξαίφνης MPKF.
 στάσιν reliqui.
 διαμαχεσώμεθα alii.
 ποιούμενοι reliqui.

Scripturae huius exempli.

exempli Weldmanniani.

- c. 53, 13. ταῦτα νενωμένον ST.
 c. 55, 5. Λακεδαιμονίων Schaefer.
 —, 11. ξείνους λέγων SA.
 c. 57, 1. ἀρχήν τε libri.
 —, 10. ἀπολείπη MPA; ἀπολίπη alii.
 c. 59, 8. ἕκαστος T(S?).
 c. 61, 10. ἐπιπτον δέ libri; τε vulgo.
 c. 65, 3. τε libri.
 —, 7. περὶ τὸ ἱρόν libri.
 —, 10. ἀνάκτορον (MPKF) cancellis circumscriptis Bekker.
 c. 66, 10. ἦγε SVTA; ἦτε MPKF.
 —, 16. ξύλινον τείχος S Valla.
 c. 74, 11. ἐφόρει ἐπίσημον SVT.
 c. 75, 2. ὅτι MPKF.
 c. 76, 12. ῥῦσαι SVT.
 —, 20. ταῦτα SV.
 c. 79, 9. ταῦτά Bekker.
 c. 80, 6. καὶ φιλίας ST.
 c. 81, 9. ἄλλα libri.
 c. 82, 18. τοῦ Μῆδον Schaefer. τοῦ Μῆδον ἡγεμόνος S.
 c. 87, 9. ἡμεῖς δέ Krueger.; ἡμεῖς libri.
 c. 89, 12. [κατὰ] τὴν ταχίστην Stein.
 c. 90, 1. οὗτος SV.
 —, 3. ἐπειδὴ γὰρ STA; ἐπεὶ γὰρ δὴ reliqui.
 c. 91, 7. ἡγησιότατον SVT.
 c. 92, 9. τοῦ τὸν SVT.
 c. 93, 2. ποταμὸν libri.
 —, 3. Ἀπολλωνίης libri.
 —, 10. κατακοιμίσαντος Reisk.; κατακοιμήσαντος libri.
 —, 14. ἀλλ' ὡς libri.
 —, 16. κατακοιμίσαντα T(S?); κατακοιμήσαντα alii.
 —, 21. ἐγίνετο, ἐπεῖτε Reiske; ἐγίνετο ἐπεῖτα libri.
 —, 22. τοὺς προφήτας libri.
 —, 23. οἱ δὲ αὐτοῖσι ἔφραζον.
 c. 96, 12. μὲν ἦν libri.
 c. 97, 10. παρεσκευάζοντο libri; παρεσκευάδατο vulgo.
 c. 98, 2. ἐν ἀπορίῃ τε εἶχοντο SVT.
 —, 13. ὅσοι SVT.
 c. 100, 6. δηλα δὴ plerique libri
 c. 102, 6. [ἔτι].
 c. 103, 4. Σικυνῶναι καὶ libri.

- ταῦτ' ἀναινομένον reliqui.
 Λακεδαιμονίους libri.
 λέγων reliqui.
 ἀρχὴν γε Schweighaeuser.
 ἕκαστοι reliqui.
 τε τό.
 [περὶ τὸ ἱρόν].
 ἀνακτόριον SVTA.
 ξύλινον reliqui om. τείχος.
 ἐφόρει reliqui.
 ὅτι ST.
 λῦσαι reliqui.
 ταῦτα δέ alii.
 ταῦτα libri.
 φιλίας MPKF.
 ἄλλα.
 τοῦδε τοῦ Μῆδον ἡγεμόνος plerique libri.

αὐτός reliqui.

Ἠγησιστράτου reliqui.
 τοῦτον τὸν reliqui.
 Χῶνα ποταμὸν.
 Ἀπολλωνιήτιδος.

ἀλλὰ κως.

[τοὺς προφήτας].
 [οἱ δὲ αὐτοῖσι ἔφραζον].

ἀπορίῃ τε εἶχ. reliqui.
 οἱ reliqui.
 δηλα δέ ST.
 ἔτι libri.
 Σικυνῶναις.

- Scripturae huius exempli. exempli Weidmanniani
- c. 105, 3. *Εὐθόινον* FA; *Εὐθόρον* MP.
- c. 106, 17. *Πελοποννησίου*s Schweighaeuser. *Πελοποννησίοισι* libri.
Πελοποννησίων Bekker.
- c. 107, 15. *οἱ Μασίστεω* plerique libri.
- c. 111, 8. *γυναικὶ δέ* ST. *γυναικὶ δὲ* reliqui.
- , 14. *καὶ θυγατέρες* libri; *τρεῖς καὶ θυγατέρες* vulgo.
- , 17. *μέγα μὲν ποιεῖμαι* SVT. *μεγάλα μὲν ποιεῖμαι* reliqui.
- c. 112, 4. *γυναικα τὴν* T(S?). *γυναικα τοῦ* reliqui.
- , 4. *μαζοῦς* MPKF; *μαστούς* SVT.
- c. 114, 10. *διαβάντες* plerique libri; *διαβαλόντες* ST.
- c. 116, 23. *ἀφνλάκτω* SVT. *ἀφνκτως* reliqui.
- c. 117, 2. *ἡσχαλλον* SVT. *καὶ ἡσχαλλον* reliqui.
- c. 119, 1. *ἐκφυγόντα* SVT. *ἐκφεύγοντα* reliqui.
- c. 120, 10. *τίνεσθαι* plerique libri. *σίνεσθαι* alii.
- , 11. *οἱ* libri. *μοι* de Pauw.
- c. 122, 4. *οὐ* S; reliqui, ut videtur, *σοί*.
- , 6. *ἔχωμεν* plerique libri. *σχῶμεν* ST.
- , 15. *μαλακούς ἀνδρας* SVT. *μαλακούς* reliqui om. *ἀνδρας*.

Ε.

Οἱ δὲ ἐν τῇ Εὐρώπῃ τῶν Περσέων καταλειφθέντες ὑπὸ ¹
Δαρείου, τῶν ὁ Μεγάβαζος ἦρχε, πρώτους μὲν Περινθίους
Ἑλλησποντίων οὐ βουλομένους ὑπηκόους εἶναι Δαρείου
κατεστρέψαντο, περιεφθέντας πρότερον καὶ ὑπὸ Παιόνων
τρηχέως. οἱ γὰρ ὧν ἀπὸ Στυμόνος Παῖονες χρήσαντος
τοῦ Θεοῦ στρατεύεσθαι ἐπὶ Περινθίους, καὶ ἦν μὲν ἀντι-
κατιζόμενοι ἐπικαλέσονται σφεας οἱ Περινθιοὶ οὐνομαστί
βώσαντες, τοὺς δὲ ἐπιχειρέειν, ἦν δὲ μὴ ἐπιβώσωνται,
μὴ ἐπιχειρέειν, ἐποίευν οἱ Παῖονες ταῦτα. ἀντικατιζο-
μένων δὲ τῶν Περινθίων ἐν τῷ προαστείῳ, ἐνθαῦτα μου-
νομαχίῃ τριφασίῃ ἐκ προκλήσιός σφι ἐγένετο· καὶ γὰρ
ἄνδρα ἀνδρὶ καὶ ἵππον ἵππῳ συνέβαλον καὶ κύνα κυνί.
νικούντων δὲ τὰ δύο τῶν Περινθίων, ὡς ἐπαιωνίζον κεχα-
ρηκότες, συνεβάλλοντο οἱ Παῖονες τὸ χρηστήριον αὐτὸ τοῦτο
εἶναι καὶ εἰπὼν κού παρὰ σφίσι αὐτοῖσι “νῦν ἂν εἴη ὁ
χρησμός ἐπιτελεόμενος ἡμῖν, νῦν ἡμέτερον τὸ ἔργον.” οὕτω
τοῖσι Περινθίοισι παιωνίσασι ἐπιχειροῦσι οἱ Παῖονες,
καὶ πολλόν τε ἐκράτησαν καὶ ἔλιπόν σφεων ὀλίγους. τὰ ²
μὲν δὴ ἀπὸ Παιόνων πρότερον γενόμενα ὥδε ἐγένετο·
τότε δὲ ἀνδρῶν ἀγαθῶν περὶ τῆς ἐλευθερίας γινομένων
τῶν Περινθίων οἱ Πέρσαι τε καὶ ὁ Μεγάβαζος ἐπεκράτη-
σαν πλήθει. ὡς δὲ ἐχειρώθη ἡ Πέρηνθος, ἤλαυνε τὸν στρα-
τὸν ὁ Μεγάβαζος διὰ τῆς Θρηίκης, πᾶσαν πόλιν καὶ πᾶν
ἔθνος τῶν ταύτῃ οἰκημένων ἡμερούμενος βασιλεῖ· ταῦτα
γὰρ οἱ ἐντέταλτο ἐκ Δαρείου Θρηίκην καταστρέφεισθαι.

Θρηίκων δὲ ἔθνος μέγιστόν ἐστι μετὰ γε Ἰνδοῦς πάν- ³
των ἀνθρώπων· εἰ δὲ ὑπ' ἐνὸς ἄρχοιτο ἢ φρονέοι κατὰ
τὴν τὴν, ἄμαχόν τ' ἂν εἴη καὶ πολλῷ κράτιστον πάντων
Ἰνδῶν κατὰ γνώμην τὴν ἐμὴν. ἀλλὰ γὰρ τοῦτο ἄπορόν

- σφι καὶ ἀμήχανον μὴ κοτε ἐγγένηται· εἰσὶ δὲ κατὰ τοῦτο ἀσθενέες. οὐνόματα δὲ πολλὰ ἔχουσι κατὰ χώρας ἑκαστοί. νόμοισι δὲ οὗτοι παραπλησίσισι πάντες χρέονται κατὰ πάντα, πλὴν Γετέων καὶ Τραυσῶν καὶ τῶν κατύπερθε Κρησιτωναίων οἰκόντων. τούτων δὲ τὰ μὲν Γέται οἱ ἀθανατίζοντες ποιεῦσι, εἴρηται μοι. Τραυσοὶ δὲ τὰ μὲν ἄλλα πάντα κατὰ ταῦτά τοῖσι ἄλλοιςι Θρηίξι ἐπιτελεύουσι, κατὰ δὲ τὸν γινόμενόν σφι καὶ ἀπογινόμενον ποιεῦσι τοιάδε· τὸν μὲν γινόμενον περιζόμενοι οἱ προσήκοντες ὀλοφύρονται, ὅσα μιν δεῖ ἐπεῖτε ἐγένετο ἀναπλῆσαι κακά, ἀπηγεόμενοι τὰ ἀνθρωπῆα πάντα πάθεα· τὸν δ' ἀπογινόμενον παίζοντές τε καὶ ἡδόμενοι γῇ κρύπτουσι, ἐπιλέγοντες ὅσων κακῶν ἑξαπαλλαχθεῖς ἐστὶ ἐν πάσῃ εὐδαιμονίῃ. οἱ δὲ κατύπερθε Κρησιτωναίων ποιεῦσι τοιάδε. ἔχει γυναῖκας ἕκαστος πολλὰς· ἐπεὶ ἂν ὧν τις αὐτῶν ἀποθάνῃ, κρίσις γίνεται μεγάλη τῶν γυναικῶν καὶ φίλων σπουδαὶ ἰσχυραὶ περὶ τοῦδε, ἥτις αὐτέων ἐφιλέετο μάλιστα ὑπὸ τοῦ ἀνδρός· ἢ δ' ἂν κριθῇ καὶ τιμηθῇ, ἐγκωμιασθεῖσα ὑπὸ τε ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν σφάζεται ἐς τὸν τάφον ὑπὸ τοῦ οἰκιωτάτου ἐωυτῆς, σφαχθεῖσα δὲ συνθάπτεται τῷ ἀνδρὶ. αἱ δὲ ἄλλαι συμφορὴν μεγάλην ποιεῦνται· ὄνειδος γάρ σφι τοῦτο μέγιστον γίνεται.
- Τῶν δὲ δὴ ἄλλων Θρηίκων ἐστὶ ὅδε ὁ νόμος· πωλέουσι τὰ τέκνα ἐπ' ἐξαγωγῇ. τὰς δὲ παρθένους οὐ φυλάσσουνσι, ἀλλ' ἐῷσι τοῖσι αὐταὶ βούλονται ἀνδράσι μίσεσθαι· τὰς δὲ γυναῖκας ἰσχυρῶς φυλάσσουνσι καὶ ὠνέονται τὰς γυναῖκας παρὰ τῶν γονέων χρημάτων μεγάλων. καὶ τὸ μὲν ἐστίχθαι εὐγενὲς κέκριται, τὸ δ' ἄστικτον ἀγενές, ἀργὸν εἶναι κάλλιστον, γῆς δὲ ἐργάτην ἀτιμότατον, τὸ ζῶειν ἀπὸ πολέμου καὶ ληιστύος κάλλιστον. αὗτοι μὲν σφειων οἱ ἐπιφανέστατοι νόμοι εἰσὶ, Θεοὺς δὲ σέβονται μούρους τοῦσδε, Ἄρεα καὶ Διόνυσον καὶ Ἄρτεμιν. οἱ δὲ βασιλεῖς αὐτῶν, πάρεξ τῶν ἄλλων πολιητέων, σέβονται Ἑρμῆν μάλιστα θεῶν, καὶ ὁμνύουσι μῦνον τοῦτον, καὶ λέγουσι γεγενῆσθαι ἀπὸ Ἑρμῆος ἐωυτούς. ταφαὶ δὲ τοῖσι εὐδαίμοσι αὐτῶν εἰσὶ αἶδε. τρεῖς μὲν ἡμέρας προτιθεῖσι τὸν νεκρόν, καὶ παντοῖα σφάξαντες ἱεῖα εὐωχεῖνται, προ-

κλαύσαντες πρῶτον· ἔπειτα δὲ θάπτουσι κατακλίσαντες ἢ ἄλλως γῇ κρύψαντες, χώμα δὲ χέαντες ἀγῶνα τιθεῖσι παντοῖον, ἐν τῷ τὰ μέγιστα ἄεθλα τίθεται κατὰ λόγον μισνομαχίης. ταφαὶ μὲν δὴ Θρηίκων εἰσὶ αὗται.

Τὸ δὲ πρὸς βορέῳ ἔτι τῆς χώρας ταύτης οὐδεὶς ἔχει φράσαι τὸ ἀπρεχές, οἵτινές εἰσι ἀνθρώπων οἰκόντες αὐτήν, ἀλλὰ τὰ πέραν ἤδη τοῦ Ἰστροῦ ἐρῆμος χώρα φαίνεται ἐοῦσα καὶ ἄπειρος. μόνους δὲ δύναμαι πυθέσθαι οἰκόντας πέραν τοῦ Ἰστροῦ ἀνθρώπους τοῖσι ὄνομα εἶναι Σιγύννας, ἐσθῆτι δὲ χρεομένους Μηδικῇ. τοὺς δὲ ἱπποὺς αὐτῶν εἶναι λασίους ἅπαν τὸ σῶμα ἐπὶ πέντε δακτύλους τὸ βάθος τῶν τριχῶν, σμικροὺς δὲ καὶ σιμοὺς καὶ ἀδυνάτους ἀνδρας φέρειν· ζευγνυμένους δὲ ὑπ' ἄρματα εἶναι ὀξυτάτους, ἄρματηλατεῖν δὲ πρὸς ταῦτα τοὺς ἐπιχωρίους. κατήκειν δὲ τούτων τοὺς οὖρους ἀγχοῦ Ἐνεϊῶν τῶν ἐν τῇ Ἀδρίῃ. εἶναι δὲ Μήδων σφέας ἀποίκους λέγουσι· ὅπως δὲ οὗτοι Μήδων ἀποικοὶ γεγόνاسι, ἐγὼ μὲν οὐκ ἔχω ἐπιφράσασθαι, γένοιτο δ' ἂν πᾶν ἐν τῷ μακρῷ χρόνῳ. σιγύννας δ' ὧν καλέουσι Αἰγυες οἱ ἄνω ὑπὲρ Μασσαλῆς οἰκόντες τοὺς κατήλους, Κύπριοι δὲ τὰ δόρατα. ὥς δὲ Θρηίκες λέγουσι, μέλισσαι κατέχουσι τὰ πέραν τοῦ Ἰστροῦ καὶ ὑπὸ τούτων οὐκ εἶναι διελθεῖν τὸ προσωτέρω. ἡμοὶ μὲν νυν ταῦτα λέγοντες δοκέουσι λέγειν οὐκ οἰκόντας· τὰ γὰρ ζῶα ταῦτα φαίνεται εἶναι δύσριγα· ἀλλὰ μοι τὰ ὑπὸ τὴν ἄρκτον ἀσκήτα δοκέει εἶναι διὰ τὰ ψύχρα. ταῦτα μὲν νυν τῆς χώρας ταύτης περὶ λέγεται, τὰ παραθαλάσσια δ' ὧν αὐτῆς Μεγάβαζος Περσέων κατήκοα ἐποίησε.

Δαρεῖος δὲ ὥς διαβάς τάχιστα τὸν Ἑλλησποντον ἀπέκετο ἐς Σάρδις, ἐμνήσθη τῆς ἐξ Ἰσθμίου τε τοῦ Μιλησίου εὐεργεσίης καὶ τῆς παραινέσιος τοῦ Μυτιληναίου Κώεω, μεταπεμψάμενος δὲ σφεας ἐς Σάρδις ἐδίδου αὐτοῖσι αἵρεσιν. ὁ μὲν δὴ Ἰσθμῖος, ἅτε τυραννεύων τῆς Μιλήτου, τυραννίδος μὲν οὐδεμιῆς προσεχρήριζε, αἰτέει δὲ Μύρμινον τὴν Ἡδωνίδα βουλόμενος ἐν αὐτῇ πόλιν κτίσαι. οὗτος μὲν δὴ ταύτην αἰρέεται, ὁ δὲ Κώης, οἷά τε οὗ τυραννος δημότης τε ἐὼν, αἰτέει Μυτιλήνης τυραννεῦσαι. τελευ- θέντων δὲ ἀμφοτέρωσι οὗτοι μὲν κατὰ ἔλλοντο ἐστράποντο,

Δαρειὸν δὲ συνήνευκε πρῆγμα τοιόνδε ἰδόμενον ἐπιθυ-
 μῆσαι ἐντείλασθαι Μεγαβάζῳ Παίονας ἐλόντα ἀνασπά-
 σιους ποιῆσαι ἐκ τῆς Εὐρώπης ἐς τὴν Ἀσίην. ἦν Πίγρης
 καὶ Μαντύης ἄνδρες Παίονες, οἱ ἐπεῖτε Δαρεῖος διέβη ἐς
 τὴν Ἀσίην, αὐτοὶ ἐθέλοντες Παιόνων τυραννεῖν ἀπικνέ-
 ονται ἐς Σάρδεις, ἅμα ἀγόμενοι ἀδελφεὴν μεγάλην τε καὶ
 εὐεidéα. φυλάξαντες δὲ Δαρεῖον προκατιζόμενον ἐς τὸ
 προάστειον τὸ τῶν Λυδῶν ἐποίησαν τοιόνδε· σκευάσαντες
 τὴν ἀδελφεὴν ὥς εἶχον ἄριστα, ἐπ' ὕδωρ ἔπεμπον ἄγγος
 ἐπὶ τῇ κεφαλῇ ἔχουσαν καὶ ἐκ τοῦ βραχίονος ἵππον ἐπέλ-
 κουσαν καὶ κλώθουσαν λίνον. ὥς δὲ παρεξήιε ἡ γυνή,
 ἐπιμελὲς τῷ Δαρεῖῳ ἐγένετο· οὔτε γὰρ Περσικὰ ἦν οὔτε
 Λυδία τὰ ποιεύμενα ἐκ τῆς γυναικός, οὔτε πρὸς τῶν ἐκ
 τῆς Ἀσίας οὐδαμῶν. ἐπιμελὲς δ' ὥς οἱ ἐγένετο, τῶν δορυ-
 φόρων τινὰς πέμπει κελεύων φυλάξαι ὅ τι χρήσεται τῷ
 ἵππῳ ἢ γυνή. οἱ μὲν δὴ ὅπισθε εἶποντο· ἡ δὲ ἐπεῖτε
 ἀπικετο ἐπὶ τὸν ποταμόν, ἤρσε τὸν ἵππον, ἄρσασα δὲ
 καὶ τὸ ἄγγος τοῦ ὕδατος ἐμπλησασμένη τὴν αὐτὴν ὁδὸν
 παρεξήιε, φέρουσα τὸ ὕδωρ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς καὶ ἐπέλ-
 κουσα ἐκ τοῦ βραχίονος τὸν ἵππον καὶ στρέφουσα τὸν
 13 ἄτρακτον. θωμάζων δὲ ὁ Δαρεῖος τὰ τε ἤκουσε ἐκ τῶν
 κατασκόπων καὶ τὰ αὐτὸς ὤρα, ἄγειν αὐτὴν ἐκέλευε
 ἑωυτῷ ἐς ὕψιν. ὥς δὲ ἤχθη, παρῆσαν καὶ οἱ ἀδελφεοὶ
 αὐτῆς οὐκ ἡ πρόσω σκοπιὴν ἔχοντες τούτων. εἰρωτέοντος
 δὲ τοῦ Δαρείου ὁκοδοπὴ εἶη, ἔφασαν οἱ νεηρίσκοι εἶναι
 Παίονες καὶ ἐκείνην εἶναι σφέων ἀδελφεήν. ὁ δ' ἀμεί-
 βετο, τίνες τε οἱ Παίονες ἄνθρωποι εἰσι καὶ κοῦ γῆς
 οἰκημένοι, καὶ τί ἐκεῖνοι ἐθέλοντες ἔλθοιεν ἐς Σάρδεις. οἱ
 δὲ οἱ ἔφραζον ὥς ἔλθοιεν μὲν ἐκείνῳ δώσοντες σφέας
 αὐτούς, εἶη δὲ ἡ Παιονίη ἐπὶ τῷ Στρυμόνι ποταμῷ πε-
 πολισμένη, ὁ δὲ Στρυμῶν οὐ πρόσω τοῦ Ἑλλησπόντου,
 εἶησαν δὲ Τευκρῶν τῶν ἐκ Τροίης ἄποικοι. οἱ μὲν δὴ
 αὐτὰ ἕκαστα ἔλεγον, ὁ δὲ εἰρώτα εἰ καὶ πᾶσαι εἶησαν
 αὐτόθι αἱ γυναῖκες οὕτω ἐργάτιδες. οἱ δὲ καὶ τοῦτο
 ἔφασαν προθύμως οὕτω ἔχειν· αὐτοῦ γὰρ ὦν τούτου
 14 εἶνεκεν καὶ ἐπεποίητο. ἐνθαῦτα Δαρεῖος γράφει γράμ-
 ματα πρὸς Μεγαβάζον, τὸν ἔλιπε ἐν τῇ Θρηίκῃ στρατηγόν,

ἐντελλόμενος ἐξαναστῆσαι ἐξ ἡθέων Παίονας καὶ παρ'
 ἑωυτὸν ἀγαγεῖν καὶ αὐτοὺς καὶ τέχνα τε καὶ γυναῖκας
 αὐτῶν. αὐτίκα δὲ ἵππεὺς ἔθεε φέρων τὴν ἀγγελίην ἐπὶ
 τὸν Ἑλλήσποντον, περαιωθεῖς δὲ διδοῖ τὸ βιβλίον τῷ
 Μεγαβάζῳ. ὁ δὲ ἐπιλεξάμενος καὶ λαβὼν ἡγεμόνας ἐκ
 τῆς Θρηίκης ἐστρατεύετο ἐπὶ τὴν Παιονίην. πυθόμενοι ¹⁵
 δὲ οἱ Παίονες τοὺς Πέρσας ἐπὶ σφέας ἵεναι, ἀλισθέντες
 ἐξεστρατεύσαντο πρὸς θαλάσσης, δοκέοντες ταύτῃ ἐπι-
 χειρήσειν τοὺς Πέρσας ἐμβάλλοντας. οἱ μὲν δὲ Παίονες
 ἦσαν ἐτοῖμοι τὸν Μεγαβάζου στρατὸν ἐπιόντα ἐρύκειν·
 οἱ δὲ Πέρσαι πυθόμενοι συναλίσθαι τοὺς Παίονας καὶ
 τὴν πρὸς θαλάσσης ἐσβολὴν φυλάσσοντας, ἔχοντες ἡγε-
 μόνας τὴν ἄνω ὁδὸν τράπονται, λαθόντες δὲ τοὺς Παίονας
 ἐσπίπτουσι ἐς τὰς πόλεις αὐτῶν ξούσας ἀνδρῶν ἐρήμους·
 οἷα δὲ κεινῇσι ἐσπεσόντες εὐπειτέως κατέσχον. οἱ δὲ
 Παίονες ὥς ἐπύθοντο ἐχομένας τὰς πόλεις, αὐτίκα διασκε-
 δασθέντες κατ' ἑωυτοὺς ἕκαστοι ἐτράποντο καὶ παρεδί-
 δσαν σφέας αὐτοὺς τοῖσι Πέρσῃσι. οὕτω δὲ Παιόνων
 Σιροπαλιόνες τε καὶ Παιόπλαι καὶ οἱ μέχρι τῆς Πρασιάδος
 λίμνης ἐξ ἡθέων ἐξαναστάντες ἦγοντο ἐς τὴν Ἀσίην. οἱ ¹⁶
 δὲ περὶ τὸ Πάγγαιον οὖρος καὶ Δόβηρας καὶ Ἀγριῶνας
 καὶ Ὀδομάντους κατ' αὐτὴν τὴν λίμνην τὴν Πρασιάδα οὐκ
 ἐχειρώθησαν ἀρχὴν ὑπὸ Μεγαβάζου. ἐπειρήθη δὲ καὶ
 τοὺς ἐν τῇ λίμνῃ ἐξαιρέειν κατοικημένους ὧδε. ἰκρία ἐπὶ
 σταυρῶν ὑψηλῶν ἐξευγμένα ἐν μέσῃ ἔστηκε τῇ λίμνῃ,
 ἔσοδον ἐκ τῆς ἡπείρου στεινὴν ἔχοντα μὴ γεφύρῃ. τοὺς
 δὲ σταυροὺς τοὺς ὑπεστεῶτας τοῖσι ἰκρίοισι τὸ μὲν κού-
 ραχαιὸν ἔστησαν κοινῇ πάντες οἱ πολιῆται, μετὰ δὲ νόμῳ
 χρεόμενοι ἰστασι τοιῷδε· κομίζοντες ἐξ οὖρου τῷ οὐνομά
 ἔστι Ὀρβηλος, κατὰ γυναῖκα ἐκάστην ὁ γαμέων τρεῖς σταυ-
 ροὺς ὑπίστησι· ἄγεται δὲ ἕκαστος συχνὰς γυναῖκας. οἰκέ-
 ουσι δὲ τοιοῦτον τρόπον, κρατέων ἕκαστος ἐπὶ τῶν ἰκρίων
 καλύβης τε ἐν τῇ διαιτᾷ καὶ θύρης καταπακτῆς διὰ
 τῶν ἰκρίων κάτω φερούσης ἐς τὴν λίμνην. τὰ δὲ νήπια
 παῖδιά δέουσι τοῦ ποδοῦ σπάρειν, μὴ κατακυλισθῇ δει-
 μαίνοντες. τοῖσι δὲ ἵπποισι καὶ τοῖσι ὑπόζυγίοισι πα-
 ρέχουσι χόρτον ἰχθυῖς· τῶν δὲ πληθὺς ἔστι τοσούτο ὥστε

ὅταν τὴν θύρην τὴν καταπακτὴν ἀνακλίνῃ, κατεῖε σχοίνῳ σπυρίδα κεινὴν ἐς τὴν λίμνην, καὶ οὐ πολλόν τινα χρόνον ἐπισχῶν ἀνασπᾷ πλήρεια ἰχθύων. τῶν δὲ ἰχθύων ἐστὶ γένηα δύο, τοὺς καλέουσι πάπρακας τε καὶ τιλῶνας.

- 17 Παιόνων μὲν δὴ οἱ χειρωθέντες ἦγοντο ἐς τὴν Ἀσίην. Μεγάβαζος δὲ ὡς ἐχειρώσατο τοὺς Παίονας, πέμπει ἀγγέλους ἐς Μακεδονίην ἄνδρας ἑπτὰ Πέρσας, οἱ μετ' αὐτὸν ἐκεῖνον ἦσαν δοκιμώτατοι ἐν τῷ στρατοπέδῳ. ἐπέμποντο δὲ οὗτοι παρ' Ἀμύντην αἰτήσοντες γῆν τε καὶ ὕδωρ Δαρείῳ βασιλεῖ. ἐστὶ δὲ ἐκ τῆς Πρασιάδος λίμνης σύντομος κάρτα ἐς τὴν Μακεδονίην· πρῶτα μὲν γὰρ ἔχεται τῆς λίμνης τὸ μέταλλον ἐκ τοῦ ὕστερον τούτων τάλαντον ἀργυρίου Ἀλεξάνδρῳ ἡμέρης ἐκάστης ἐφοῖτα, μετὰ δὲ τὸ μέταλλον Δύσωρον καλεόμενον οὗρος ὑπερβάντι εἶναι ἐν Μακεδονίῃ.
- 18 οἱ ὦν Πέρσαι οἱ πεμφθέντες οὗτοι παρὰ τὸν Ἀμύντην ὡς ἀπίκοντο, αἰτεοὶ ἐλθόντες ἐς ὅψιν τὴν Ἀμύντεω Δαρείῳ βασιλεῖ γῆν τε καὶ ὕδωρ. ὁ δὲ ταῦτα τε ἐδίδου καὶ σφεας ἐπὶ ξείνια καλέει, παρασκευασάμενος δὲ δεῖπνον μεγαλοπρεπὲς ἐδέκετο τοὺς Πέρσας φιλοφρόνως. ὡς δὲ ἀπὸ δεῖπνου ἐγένοντο, διαπίνοντες εἶπαν οἱ Πέρσαι τάδε. “Ξεῖνε Μακεδῶν, ἡμῖν νόμος ἐστὶ τοῖσι Πέρσῃσι, ἐπεὶ δὲ δεῖπνον προτιθώμεθα μέγα, τότε καὶ τὰς παλλακὰς καὶ τὰς κουριδίας γυναῖκας ἐσάγεσθαι παρέδρους. σύ νυν, ἐπεὶ περ προθύμως μὲν ἐδέξαιο μέγας δὲ ξεινίζεις, διδοῖς τε βασιλεῖ Δαρείῳ γῆν τε καὶ ὕδωρ, ἔπεσο νόμῳ τῷ ἡμετέρῳ.” εἶπε πρὸς ταῦτα Ἀμύντης “ὦ Πέρσαι, νόμος μὲν ἡμῖν γέ ἐστι οὐκ οὗτος, ἀλλὰ κεχωρῖσθαι ἄνδρας γυναικῶν· ἐπεὶ τε δὲ ὑμεῖς ἔόντες δεσπόται προσχρηίζετε τούτων, παρέσται ὑμῖν καὶ ταῦτα.” εἶπας τοσαῦτα ὁ Ἀμύντης μετεπέμπετο τὰς γυναῖκας· αἱ δ' ἐπεὶ τε καλεόμεναι ἦλθον, ἐπεξῆς ἀντίαι ἕζοντο τοῖσι Πέρσῃσι. ἐνθαῦτα οἱ Πέρσαι ἰδόμενοι γυναῖκας εὐμόρφους ἔλεγον πρὸς Ἀμύντην φάμενοι τὸ ποιηθὲν τοῦτο οὐδὲν εἶναι σοφόν· κρέσσον γὰρ εἶναι ἀρχῆσθαι μὴ ἐλθεῖν τὰς γυναῖκας ἢ ἐλθούσας καὶ μὴ παριζομένας ἀντίας ἕζεσθαι ἀληθόνας σφι ὀφθαλμῶν. ἀναγκαζόμενος δὲ ὁ Ἀμύντης ἐκέλευε παρίζειν· περὶ θομένων δὲ τῶν γυναικῶν αὐτίκα οἱ Πέρσαι

μαστῶν τε ἄπτοντο οἷα πλεύνως οἰνωμένοι, καὶ κοῦ τις καὶ φιλέειν ἐπειρᾶτο. Ἀμύντης μὲν δὴ ταῦτα ὀρέων ἀτρέ- 18
μας εἶχε, καίπερ δυσφορέων, οἷα ὑπερδειαίνων τοὺς Πέρσας· Ἀλέξανδρος δὲ ὁ Ἀμύντew παρεὼν τε καὶ ὀρέων ταῦτα, ἅτε νέος τε ἐὼν καὶ κακῶν ἀπαθής, οὐδαμῶς ἔτι κατέχειν οἷός τ' ἦν, ὥστε δὲ βαρέως φέρων εἶπε πρὸς Ἀμύντην τάδε. “σὺ μὲν, ὦ πάτερ, εἶχε τῇ ἡλικίῃ, ἀπιὼν τε ἀναπαύειν, μηδὲ λιπάρει τῇ πόσι· ἐγὼ δὲ προσμένων αὐτοῦ τῇδε πάντα τὰ ἐπιτηδεα παρῆξω τοῖσι ξείνοισι.” πρὸς ταῦτα συνιείς ὁ Ἀμύντης ὅτι νεώτερα πρήγματα πρήξειν μέλλοι Ἀλέξανδρος, λέγει “ὦ παῖ, σχεδὸν γάρ σευ ἀνακαιομένου συνίημι τοὺς λόγους, ὅτι ἐθέλεις ἐμὲ ἐκ-πέμψας ποιεῖν τι νεώτερον· ἐγὼ ὦν σευ χρηρίζω μηδὲν νεοχμῶσαι κατ' ἀνδρας τούτους, ἵνα μὴ ἐξεργάσῃ ἡμέας, ἀλλ' ἀνέχεο ὀρέων τὰ ποιούμενα· ἀμφὶ δὲ ἀπόδιρ τῇ ἐμῇ πείσομαι τοι.” ὥς δὲ ὁ Ἀμύντης χρηίσας τούτων οἰχώκεε, 20
λέγει ὁ Ἀλέξανδρος πρὸς τοὺς Πέρσας “γυναικῶν τούτων, ὦ ξεῖνοι, πολλή ἐστι ὑμῖν εὐπρέτεια, καὶ εἰ πάσῃσι βού-λεσθε μίσγεσθαι καὶ ὀκοησιῶν αὐτέων. τούτου μὲν πέρι αὐτοὶ ἀποσημανέετε· νῦν δέ, σχεδὸν γὰρ ἡδὴ τῆς κοίτης ὥρῃ προσέρχεται ὑμῖν καὶ καλῶς ἔχοντας ὑμέας ὀρέω μέθης, γυναῖκας ταύτας, εἰ ὑμῖν φίλον ἐστί, ἅπετε λού-σασθαι, λουσαμένας δὲ ὀπίσω προσδέεσθε.” εἰπας ταῦτα, συνέπαινοι γὰρ ἦσαν οἱ Πέρσαι, γυναῖκας μὲν ἐξελ-θούσας ἀπέπεμπε ἐς τὴν γυναικίην, αὐτὸς δὲ ὁ Ἀλέξαν-δρος ἴσους τῇσι γυναιξὶ ἀριθμὸν ἀνδρας λειογενεῖλους τῇ τῶν γυναικῶν ἐσθῆτι σκευάσας καὶ ἐγχειρίδια δοὺς παρῆγε ἔσω, παράγων δὲ τούτους ἔλεγε τοῖσι Πέρσῃσι τάδε. “ὦ Πέρσαι, οἴκατε πανδαισίῃ τελὲ ἰστιῆσθαι· τὰ τε γὰρ ἄλλα ὅσα εἴχομεν, καὶ πρὸς τὰ οἷά τε ἦν ἐξευρόντας πα-ρέχειν, πάντα ὑμῖν πάρεστι, καὶ δὴ καὶ τόδε τὸ πάντων μέγιστον, τάς τε ἑωυτῶν μητέρας καὶ τὰς ἀδελφεὰς ἐπι-δαψιλευόμεθα ὑμῖν, ὥς παντελῶς μάθητε τιμεόμενοι πρὸς ἡμέων τῶνπέρ ἐστε ἄξιοι, πρὸς δὲ καὶ βασιλεῖ τῇ πέμψαντι ἀπαγγεῖλητε ὥς ἀνὴρ Ἕλλην Μακεδόνων ὑπαρ-χος εὖ ὑμέας ἰδέεσσο καὶ τραπέζῃ καὶ κοίτῃ.” ταῦτα εἰπας Ἀλέξανδρος παρίζει Πέρσῃ ἀνδρὶ ἀνδρα Μακεδόνα ὡς

γυναῖκα τῷ λόγῳ· οἱ δὲ, ἐπεῖτε σφρέων οἱ Πέρσαι ψαύειν
 21 ἐπειρέοντο, διεργάζοντο αὐτούς. καὶ οὗτοι μὲν τοῦτω
 τῇ μόρῃ διεφθάρησαν καὶ αὐταὶ καὶ ἡ θεραπεία αὐτῶν·
 εἶπετο γὰρ δὴ σφι καὶ ὀχήματα καὶ θεράποντες καὶ ἡ
 πᾶσα πολλὴ παρασκευή· πάντα δὲ ταῦτα ἅμα πᾶσι ἐκεί-
 νοις ἠφάνιστο. μετὰ δὲ χρόνῳ οὐ πολλῷ ὕστερον ζήτησις
 τῶν ἀνδρῶν τούτων μεγάλῃ ἐκ τῶν Περσέων ἐγένετο, καὶ
 σφρας Ἀλέξανδρος κατέλαβε σοφίῃ, χρήματά τε δοὺς πολλὰ
 καὶ τὴν ἑωυτοῦ ἀδελφεὴν τῇ οὐνομα ἦν Γυγαίῃ· δοὺς δὲ
 22 ταῦτα κατέλαβε ὁ Ἀλέξανδρος Βουβάρη ἀνδρὶ Πέρσῃ, τῶν
 διζημένων τοὺς ἀπολομένους τῷ στρατηγῷ. ὁ μὲν νυν
 τῶν Περσέων τούτων θάνατος οὕτω καταλαμφθεὶς ἐσι-
 γήθη. Ἕλληνας δὲ τούτους εἶναι τοὺς ἀπὸ Περδίκκew
 γεγονότας, κατὰπερ αὐτοὶ λέγουσι, αὐτὸς τε οὕτω τυγ-
 χάνῳ ἐπιστάμενος, καὶ δὴ καὶ ἐν τοῖσι ὀπισθε λόγοισι
 ἀποδέξω ὥς εἰσὶ Ἕλληνες, πρὸς δὲ καὶ οἱ τὸν ἐν Ὀλυμπίῃ
 διέποντες ἀγῶνα Ἑλλήνων οὕτω ἔγνωσαν εἶναι. βουλο-
 μένον γὰρ Ἀλεξάνδρου ἀεθλεύειν καὶ καταβάντος ἐπ' αὐτὸ
 τοῦτο, οἱ ἀντιθευσόμενοι Ἑλλήνων ἔξεργόν μιν, φάμενοι
 οὐ βαρβάρων ἀγωνιστέων εἶναι τὸν ἀγῶνα ἀλλ' Ἑλλήνων·
 Ἀλέξανδρος δὲ ἐπειδὴ ἀπέδεξε ὥς εἴη Ἀργεῖος, ἐκρίθη τε
 εἶναι Ἕλληνα καὶ ἀγωνιζόμενος στάδιον συνεξέπιπτε τῷ
 πρώτῳ.

23 Ταῦτα μὲν νυν οὕτω καὶ ἐγένετο. Μεγάβαζος δὲ ἄγων
 τοὺς Παίονας ἀπύκετο ἐπὶ τὸν Ἑλλήσποντον, ἐνθεῦτεν δὲ
 διαπεραιωθεὶς ἀπύκετο ἐς τὰς Σάρδεις. ὅτε δὲ τειχέοντος
 ἤδη Ἰστυαίου τοῦ Μιλησίου τὴν παρὰ Δαρείου αἰτήσας
 ἔτυχε δωρεὴν μισθὸν φυλακῆς τῆς σχεδίστης, ἐόντος δὲ τοῦ
 χώρου τούτου παρὰ Στρυμόνα ποταμὸν τῷ οὐνομά ἐστι
 Μύρκινος, μαθὼν ὁ Μεγάβαζος τὸ ποιούμενον ἐκ τοῦ
 Ἰστυαίου, ὥς ἦλθε τάχιστα ἐς τὰς Σάρδεις ἄγων τοὺς
 Παίονας, ἔλεγε Δαρείῳ τάδε. “ὦ βασιλεῦ, κοῖόν τι χρῆμα
 ἐποίησας, ἀνδρὶ Ἑλληνι δεινῷ τε καὶ σοφῷ δοὺς ἐγκτή-
 σασθαι πόλιν ἐν Θρηίκῃ, ἵνα ἴδῃ τε ναυπηγήσιμός ἐστι
 ἄφθονος καὶ πολλοὶ κωπέες καὶ μέταλλα ἀργύρεα, ὅμιλός
 τε πολλὸς μὲν Ἕλληνα περιουκίει πολλὸς δὲ βάρβαρος, οἱ
 προστάτew ἐπιλαβόμενοι ποιήσουσι τοῦτο τὸ ἂν ἐκείνος

ἐξηγήται καὶ ἡμέρης καὶ νυκτός. σὺ νυν τοῦτον τὸν ἄνδρα
 παῦσον ταῦτα ποιεῦντα, ἵνα μὴ οἰκτιρῇ πολέμῳ συνέχη.
 τρόπον δὲ ἡπύω μεταπεμψάμενος παῦσον· ἐπεὶ δὲ αὐτὸν
 περιλάβης, ποίεον ὅπως μηκέτι ἐκείνος ἐς Ἑλλήνας ἀπὶ-
 ξεται.” ταῦτα λέγων ὁ Μεγάβαζος εὐπετέως ἐπειθε 21
 Δαρεῖον ὡς εὖ προορέων τὸ μέλλον γίνεσθαι. μετὰ δὲ
 ἄγγελον πέμψας ὁ Δαρεῖος ἐς τὴν Μύρκινον ἔλεγε τάδε.
 “Ἰστιαῖε, βασιλεὺς Δαρεῖος τάδε λέγει. ἐγὼ φροντίζων
 εὐρίσκω ἐμοὶ τε καὶ τοῖσι ἐμοῖσι πρήγμασι οὐδένα εἶναι
 σεῦ ἄνδρα εὐνοέστερον· τοῦτο δὲ οὐ λόγοισι ἀλλ’ ἐργοῖσι
 οἶδα μαθῶν. νῦν ὦν, ἐπινοέω γὰρ πρήγματα μεγάλα
 κατεργάσασθαι, ἀπικνέο μοι πάντως, ἵνα τοι αὐτὰ ὑπερ-
 θέωμαι.” τοῦτοισι τοῖσι ἔπεσι πιστεύσας ὁ Ἰστιαῖος,
 καὶ ἅμα μέγα ποιεύμενος βασιλέος σύμβουλος γενέσθαι,
 ἀπῆκετο ἐς τὰς Σάρδεις. ἀπικομένῳ δὲ οἱ ἔλεγε Δαρεῖος
 τάδε. “Ἰστιαῖε, ἐγὼ σε μετεπεμψάμην τῶνδε εἵνεκεν·
 ἐπεῖτε τάχιστα ἐνόστησα ἀπὸ Σκυθῶν καὶ σὺ μοι ἐγένεο
 ἐξ ὀφθαλμῶν, οὐδέν κω ἄλλο χρῆμα οὕτω ἐν βραχεί ἐπε-
 ζήτησα ὡς σὲ ἰδεῖν τε καὶ ἐς λόγους μοι ἀπικέσθαι, ἐγνω-
 κὼς ὅτι κτημάτων πάντων ἐστὶ τιμιώτατον ἀνὴρ φίλος
 συνετός τε καὶ εὐνοός, τὰ τοι ἐγὼ καὶ ἀμφοτέρω συνειδὼς
 ἔχω μαρτυρεῖν ἐς πρήγματα τὰ ἐμὰ. νῦν ὦν, εὖ γὰρ
 ἐποίησας ἀπικόμενος, τάδε τοι ἐγὼ προτείνομαι· Μίλητον
 μὲν ἔα καὶ τὴν νεόκτιστον ἐν Θρηίκῃ πόλιν, σὺ δὲ μοι
 ἐπόμενος ἐς Σοῦσα ἔχε τάπερ ἂν ἐγὼ ἔχω, ἐμὸς τε σύσ-
 σιτος ἐὼν καὶ σύμβουλος.” ταῦτα Δαρεῖος εἶπας, καὶ 25
 καταστήσας Ἀρταφέρνηα ἀδελφεὸν ἐωυτοῦ δημοπάτριον
 ὑπαρχον εἶναι Σαρδίων, ἀπήλαυε ἐς Σοῦσα ἅμα ἀγόμενος
 Ἰστιαῖον, ὅτάνην δὲ ἀποδέξας στρατηγὸν εἶναι τῶν παρα-
 θαλασσίων ἀνδρῶν· τοῦ τὸν πατέρα Σισάμην βασιλεὺς
 Καμβύσης γινόμενον τῶν βασιλῆων δικαστέων, ὅτι ἐπὶ
 χρήμασι δίκην ἄδικον ἐδίκασε, σφάξας ἀπέδειρε πᾶσαν
 τὴν ἀνθρωπίνην, σπαδίζας δὲ αὐτοῦ τὸ δέρμα ἱμάντας
 ἐξ αὐτοῦ ἔταμε καὶ ἐνέτεινε τὸν θρόνον ἐς τὸν Ἰζων ἐδί-
 καζε· ἐντανύσας δὲ ὁ Καμβύσης ἀπέδεξε δικαστὴν εἶναι
 ἀντὶ τοῦ Σισάμνεω, τὸν ἀποκτείνας ἀπέδειρε, τὸν παῖδα
 τοῦ Σισάμνεω, ἐντελόμενός οἱ μεινῆσθαι ἐν τῷ κατιζῶν

26 θρόνῳ δικάζει. οὗτος ὢν ὁ Ὀτάνης ὁ ἐγκατιζόμενος ἐς τοῦτον τὸν θρόνον, τότε διάδοχος γεγόμενος Μεγαβάξω τῆς στρατηγίης, Βυζαντίους τε εἶλε καὶ Καλχηδονίους, εἶλε δὲ Ἄντανδρον τὴν ἐν τῇ Τρωάδι γῇ, εἶλε δὲ Αμ-
 27 πώνιον, λαβὼν δὲ παρὰ Λεσβίων νέας εἶλε Ἀθήμιον τε καὶ Ἰμβρον, ἀμφοτέρους ἔτι τότε ὑπὸ Πελασγῶν οἰκο-
 μένας. οἱ μὲν δὴ Ἀθήμιοι καὶ ἐμαχέσαντο εὖ καὶ ἄμ-
 νόμενοι ἀνὰ χρόνον ἐκακώθησαν. τοῖσι δὲ περιεοῦσι αὐτῶν οἱ Πέρσαι ὑπαρχον ἐπιστάσι Ἀνκάρητον τὸν Μαι-
 ανδρίου τοῦ βασιλεύσαντος Σάμου ἀδελφεόν· οὗτος ὁ Ἀνκάρητος ἄρχων ἐν Ἀθήνῃ τελευτᾷ. *** αἰτίη δὲ τούτου ἦδε· πάντας ἡνδραποδιζέτο καὶ κατεστρέφετο, τοὺς μὲν λιποστρατίης ἐπὶ Σκύθας αἰτιεύμενος, τοὺς δὲ σίνεσθαι τὸν Δαρείου στρατὸν τὸν ἀπὸ Σκυθῶν ὀπίσω ἀποκομι-
 ζόμενον.

28 Οὗτος μὲν νυν τοσαῦτα ἐξεργάσατο στρατηγήσας, μετὰ δὲ οὐ πολλὸν χρόνον ἀνεσις κακῶν ἦν, καὶ ἤρχετο τὸ δεύ-
 τερον ἐκ Νάξου τε καὶ Μιλήτου Ἴωσι γίνεσθαι κακά. τοῦτο μὲν γὰρ ἡ Νάξος εὐδαιμονίῃ τῶν νήσων προέφερε, τοῦτο δὲ κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον ἡ Μίλητος αὐτῇ τε ἑων-
 τῆς μάλιστα δὴ τότε ἀκμάσασα καὶ δὴ καὶ τῆς Ἰωνίης ἦν πρόσχημα, κατύπερθε δὲ τούτων ἐπὶ δύο γενεὰς ἀνδρῶν νουσήσασα ἐς τὰ μάλιστα στάσι, μέχρι οὐ μιν Πάριοι κατήρτισαν· τούτους γὰρ καταρτιστῆρας ἐκ πάντων Ἑλ-
 29 λήνων εἵλοντο οἱ Μιλήσιοι. κατήλλαξαν δὲ σφρας ὥδε οἱ Πάριοι. ὡς ἀπέκοντο αὐτῶν ἄνδρες οἱ ἄριστοι ἐς τὴν Μίλητον, ὥρεον γὰρ δὴ σφρας δεινῶς οἰκοφθορημένους, ἔφρασαν αὐτῶν βούλεσθαι διεξιελθεῖν τὴν χώραν. ποιεῦντες δὲ ταῦτα καὶ διεξιόντες πᾶσαν τὴν Μιλησίην, ὅπως τινα ἴδοιεν ἐν ἀνεστηκυῇ τῇ χώρῃ ἄγρῳ εὖ ἐξεργασμένον, ἀπεγράφοντο τοῦνομα τοῦ δεσπότεω τοῦ ἀγροῦ. διεξιλά-
 σαντες δὲ πᾶσαν τὴν χώραν καὶ σπανίους εὐρόντες τού-
 τους, ὡς τάχιστα κατέβησαν ἐς τὸ ἄστυ, ἄλιην ποιησά-
 μενοι ἀπέδεξαν τούτους μὲν τὴν πόλιν νέμειν τῶν εὐρον τοὺς ἀγροὺς εὖ ἐξεργασμένους· δοκέειν γὰρ ἔφρασαν καὶ τῶν δημοσίων οὕτω δὴ σφρας ἐπιμελήσεσθαι ὥσπερ τῶν σφετέρων· τοὺς δὲ ἄλλους Μιλησίους τοὺς πρὶν στασιά-

ζοντας τούτων ἔταξαν πεῖθεσθαι. Πάριοι μὲν νυν οὕτω ³⁰
 Μιλησίους κατήρτισαν, τότε δὲ ἐκ τούτων τῶν πολλῶν
 ἰδοὺς ἤρχετο κακὰ γίνεσθαι τῇ Ἰωνίῃ. ἐκ Νάξου ἔφυγον
 ἄνδρες τῶν παχέων ὑπὸ τοῦ δήμου, φευγόντες δὲ ἀπί-
 κοντο ἐς Μίλητον. τῆς δὲ Μιλήτου ἐτύγγανε ἐπίτροπος
 ἦν Ἀρισταγόρης ὁ Μολπαγόρεω, γαμβρὸς τε ἦν καὶ
 ἀνεψιὸς Ἰστιαίου τοῦ Αὐσαγόρεω, τὸν ὁ Δαρεῖος ἐν Σού-
 σοισι κατεῖχε· ὁ γὰρ Ἰστιαῖος τύραννος ἦν Μιλήτου καὶ
 ἐτύγγανε τοῦτον τὸν χρόνον ἦν ἐν Σούσοισι, ὅτε οἱ Νάξιοι
 ἦλθον ξεῖνοι πρὶν ἔόντες τῇ Ἰστιαίῳ. ἀπικόμενοι δὲ οἱ
 Νάξιοι ἐς τὴν Μίλητον ἐδέοντο τοῦ Ἀρισταγόρεω, εἰ πως
 αὐτοῖσι παράσχοι δύναμιν τινα καὶ κατέλθοιεν ἐς τὴν
 ἑωυτῶν. ὁ δὲ ἐπιλεξάμενος ὥς ἦν δι' ἑωυτοῦ κατέλθωσι
 ἐς τὴν πόλιν ἄρξει τῆς Νάξου, σκηψιν δὲ ποιεύμενος τὴν
 ξεινίην τὴν Ἰστιαίου, τόνδε σφι τὸν λόγον προσέφερε.
 “αὐτὸς μὲν ὑμῖν οὐ φερέγγυός εἰμι δύναμιν τοσαύτην
 παρασχεῖν ὥστε κατάγειν ἀεζόντων τῶν τὴν πόλιν ἔχον-
 των Νάξιων· πυνθάνομαι γὰρ ὀκτασισχίλῃν ἀσπίδα
 Νάξιοισι εἶναι καὶ πλοῖα μακρὰ πολλὰ· μηχανήσομαι δὲ
 πᾶσαν σπουδὴν ποιεύμενος. ἐπινοέω δὲ τῆδε. Ἀρταφέρ-
 νης μοι τυγχάνει ἦν φίλος, ὁ δὲ Ἀρταφέρνης Ἰτιάσπεος
 μὲν ἔστι παῖς, Δαρείου δὲ τοῦ βασιλέως ἀδελφεός, τῶν
 δ' ἐπιθαλασσίων τῶν ἐν τῇ Ἀσίῃ ἄρχει πάντων, ἔχων
 στρατιὴν τε πολλὴν καὶ πολλὰς νέας. τοῦτον ὦν δοκέω
 τὸν ἄνδρα ποιήσειν τῶν ἂν χρηρίζωμεν.” ταῦτα ἀκού-
 σαντες οἱ Νάξιοι προσέθεσαν τῇ Ἀρισταγόρῃ πρήσσειν
 τῇ δύναϊτο ἄριστα, καὶ ὑπίσχεσθαι δῶρα ἐκέλευον καὶ
 δαπάνην τῇ στρατιῇ ὥς αὐτοὶ διαλύσαντες, ἐλπίδας πολ-
 λὰς ἔχοντες, ὅταν ἐπιφανέωσι ἐς τὴν Νάξον, πάντα ποι-
 ῇσιν τοὺς Νάξιους τὰ ἂν αὐτοὶ κελεύωσι, ὥς δὲ καὶ τοὺς
 ἄλλους νησιώτας· τῶν γὰρ νήσων τούτων τῶν Κυκλάδων
 οὐδεμία κω ἦν ὑπὸ Δαρείῳ. ἀπικόμενος δὲ ὁ Ἀριστα- ³¹
 γόρης ἐς τὰς Σάρδις λέγει πρὸς τὸν Ἀρταφέρνηα ὡς Νάξος
 εἴη νήσος μεγάθει μὲν οὐ μεγάλη, ἄλλως δὲ καλὴ τε καὶ
 ἄγαθὴ καὶ ἀγχοῦ Ἰωνίης, χρήματα δ' ἐνὶ πολλὰ καὶ ἀνδρά-
 ποδα. “σὺ ὦν ἐπὶ ταύτην τὴν χώραν στρατηλάτεις, κατὰ-
 γων ἐς αὐτὴν τοὺς φευγάδας ἐξ αὐτῆς. καὶ τοι ταῦτα

ποιήσαντι τοῦτο μὲν ἔστι ἐτοῖμα παρ' ἑμοὶ χρήματα μεγάλα πάρεξ τῶν ἀναισιμωμάτων τῇ στρατιῇ (ταῦτα μὲν γὰρ δίκαια ἡμέας τοὺς ἄγοντας παρέχειν), τοῦτο δὲ νήσους βασιλεῖ προσκτεῖναι αὐτὴν τε Νάξον καὶ τὰς ἐκ ταύτης ἡρημένους, Πάρον καὶ Ἄνδρον καὶ ἄλλας τὰς Κυκλάδας καλεομένας. ἐνθ' αὖτε δὲ ὀρμεόμενος εὐπετέως ἐπιθήσεται Εὐβοίῃ, νήσῳ μεγάλῃ τε καὶ εὐδαίμονι, οὐκ ἐλάσσονι Κύπρου καὶ κάρτα εὐπετεῖ αἰρεθῆναι. ἀποχρέουσι δὲ ἑκατὸν νέες ταύτας πάσας χειρώσασθαι." ὁ δὲ ἀμείβετο αὐτὸν τοιοῦδε. "σὺ ἐς οἶκον τὸν βασιλέως ἐξηγητὴς γίνεαι πρηγμάτων ἀγαθῶν, καὶ ταῦτα εὖ παραινέεις πάντα, πλὴν τῶν νεῶν τοῦ ἀριθμοῦ· ἀντὶ δὲ ἑκατὸν νεῶν διηκόσiai τοι ἐτοῖμοι ἔσονται ἅμα τῷ ἔαρι. δεῖ δὲ τοῦτοισι καὶ 32 αὐτὸν βασιλεῶς συνέπαινον γίνεσθαι." ὁ μὲν δὴ Ἀρισταγόρης ὡς ταῦτα ἤκουσε, περιχαρὴς ἐὼν ἀπῆγε ἐς Μίλητον· ὁ δὲ Ἀρταφέρνης, ὡς οἱ πέμψαντι ἐς Σοῦσα καὶ ὑπερθέντι τὰ ἐκ τοῦ Ἀρισταγόρειω λεγόμενα συνέπαινος καὶ αὐτὸς Λαρεῖος ἐγένετο, παρεσκευάσατο μὲν διηκοσίας τριήρας, πολλὸν δὲ κάρτα ὅμιλον Περσέων τε καὶ τῶν ἄλλων συμμάχων, στρατηγὸν δὲ τούτων ἀπέδεξε Μεγαβάτην ἄνδρα Πέρσῃν τῶν Ἀχαιμενιδέων, ἑωυτοῦ τε καὶ Λαρείου ἀνειψιόν, τοῦ Πανσανίης ὁ Κλεομβρότου Λακεδαιμόνιος, εἰ δὴ ἀληθὴς γέ ἐστι ὁ λόγος, ὑστέρω χρόνῳ τούτων ἡρμόσατο θυγατέρα, ἔρωτα σχὼν τῆς Ἑλλάδος τύραννος γενέσθαι. ἀποδέξας δὲ Μεγαβάτην στρατηγὸν Ἀρταφέρνης ἀπέστειλε τὸν στρατὸν παρὰ τὸν Ἀριστα- 33 γόρην. παραλαβὼν δὲ ὁ Μεγαβάτης ἐκ τῆς Μιλήτου τὸν τε Ἀρισταγόρην καὶ τὴν Ἰάδα στρατιὴν καὶ τοὺς Ναξίους ἔπλωε πρόρρσιν ἐπ' Ἑλλησπόντου, ἐπεῖτε δὲ ἐγένετο ἐν Χίῳ, ἔσχε τὰς νέας ἐς Κανύκασα, ὡς ἐνθ' αὖτε βορρῇ ἀνέμῳ ἐς τὴν Νάξον διαβάλοι. καὶ (οὐ γὰρ ἔδεε τούτῳ τῷ στόλῳ Ναξίους ἀπολέσθαι) πρῆγμα τοιοῦνδε συνηελχθῆ γενέσθαι. περιμόντος Μεγαβάτεω τὰς ἐπὶ τῶν νεῶν φυλακάς, ἐπὶ νεὸς Μυνδίας ἔτυχε οὐδεὶς φυλάσσων· ὁ δὲ δεινόν τι ποιησάμενος ἐκέλευσε τοὺς δορυφόρους ἐξευρόντας τὸν ἄρχοντα ταύτης τῆς νεός, τῷ ὄνομα ἦν Σκύλαξ, τοῦτον δῆσαι διὰ θαλαμῆς διελόντας τῆς νεός κατὰ τοῦτο, ἔξω

μὲν κεφαλὴν ποιεῦντας ἔσω δὲ τὸ σῶμα. δευτέρως δὲ
 τοῦ Σκύλακος, ἐξαγγέλλει τις τῷ Ἀρισταγόρῃ ὅτι τὸν
 ξεινὸν οἱ τὸν Μύνδιον Μεγαβάτης δῆσας λυμαίνονται. ὁ
 δ' ἐλθὼν παραιτέτο τὸν Πέρσῃν, τυγχάνων δὲ οὐδενὸς
 τῶν ἐδέετο, αὐτὸς ἐλθὼν ἔλυσε. πυθόμενος δὲ κάρτα
 δεινὸν ἐποιήσατο ὁ Μεγαβάτης καὶ ἐσπέρχετο τῷ Ἀριστα-
 γόρῃ. ὁ δὲ εἶπε "σοὶ δὲ καὶ τούτοις τοῖσι πρήγμασι τί
 ἔστι; οὐ σὲ ἀπέστειλε Ἀρταφέρνης ἑμέο πείθεσθαι καὶ
 πλῶειν τῇ ἂν ἐγὼ κελεύω; τί πολλὰ πρήσσεις;" ταῦτα
 εἶπε Ἀρισταγόρης. ὁ δὲ θυμωθεὶς τούτοις, ὡς νῦν ἔγε-
 νετο, ἔπεμπε ἐς Νάξον πλοίῳ ἄνδρας φράσσοντας τοῖσι
 Ναξίοις πάντα τὰ παρεόντα σφι πρήγματα. οἱ γὰρ ὧν ³⁴
 Νάξιοι οὐδὲν πάντως προσεδέκοντο ἐπὶ σφέας τὸν σιῦλον
 τοῦτον ὀρμήσεσθαι. ἐπεὶ μέντοι ἐπύθοντο, αὐτίκα μὲν
 ἐσηνείκοντο τὰ ἐκ τῶν ἀγρῶν ἐς τὸ τεῖχος, παρεσκευά-
 σαντο δὲ ὡς πολιορκησόμενοι καὶ σῖτα καὶ ποτὰ, κατὰ
 τάχος ἐσάξαντο. καὶ οὗτοι μὲν παρεσκευάδατο ὡς παρε-
 σομένου σφι πολέμου, οἱ δ' ἔπειτε διέβαλον ἐκ τῆς Χίου
 τὰς νέας ἐς τὴν Νάξον, πρὸς πεπραγμένους προσεφέροντο
 καὶ ἐπολιόρχεον μῆνας τέσσερας. ὡς δὲ τὰ τε ἔχοντες
 ἦλθον χρήματα οἱ Πέρσαι, ταῦτα καταδεδαπάνητό σφι,
 καὶ αὐτῷ τῷ Ἀρισταγόρῃ προσαναισήμετο πολλὰ, τοῦ
 πλευνός τε ἐδέετο ἢ πολιορκίῃ, ἐνθαῦτα τεῖχεα τοῖσι
 φυγᾶσι τῶν Ναξίων οἰκαδομήσαντες ἀπαλλάσσοντο ἐς τὴν
 ἡπειρον, κακῶς πρήσσοντες. Ἀρισταγόρης δὲ οὐκ εἶχε ³⁵
 τὴν ὑπόσχεσιν τῷ Ἀρταφέρνηϊ ἐκτελέσαι· ἅμα δὲ ἐπίεζε
 μιν ἡ θάπανη τῆς στρατιῆς ἀπαιτεομένη, ἀρρωδέε τε τοῦ
 στρατοῦ πρῆξαντος κακῶς καὶ Μεγαβάτῃ διαβεβλημένος,
 ἐδόκεε τε τὴν βασιλείην τῆς Μιλήτου ἀπαιρεθῆσεσθαι.
 ἀρρωδέων δὲ τούτων ἕκαστα ἐβουλεύετο ἀπόστασιν· συν-
 ἐπιπτε γὰρ καὶ τὸν ἐστιγμένον τὴν κεφαλὴν ἀπῆχθαι ἐκ
 Σούσων παρ' Ἰστιαίου, σημαίνοντα ἀπίστασθαι Ἀριστα-
 γόρῃν ἀπὸ βασιλέος. ὁ γὰρ Ἰστιαῖος βουλόμενος τῷ
 Ἀρισταγόρῃ σημῆναι ἀποστῆναι ἄλλως μὲν οὐδαμῶς εἶχε
 ἀσφαλῶς σημῆναι ὥστε φυλασσομένων τῶν ὁδῶν, ὁ δὲ
 τῶν δούλων τὸν πιστότατον ἀποξηρήσας τὴν κεφαλὴν
 ἐστίξε καὶ ἀνέμεινε ἀναφῶναι τὰς τρίχας, ὡς δὲ ἀνέφυσεν

τάχιστα, ἀπέπεμπε ἐς Μίλητον ἐντειλάμενος αὐτῷ ἄλλο μὲν οὐδέν, ἐπεὰν δὲ ἀπίκηται ἐς Μίλητον, κελεύειν Ἀρισταγόρην ξυρῆσαντά μιν τὰς τρίχας κατιδέσθαι ἐς τὴν κεφαλὴν· τὰ δὲ στίγματα ἐσημαίνει, ὥς καὶ πρότερόν μοι εἴρηται, ἀπόστιασιν. ταῦτα δὲ ὁ Ἰστιαῖος ἐποίεε συμφροὴν ποιεύμενος μεγάλην τὴν ἑωυτοῦ κατοχὴν τὴν ἐν Σούσοισι· ἀποστάσιος ὢν γινομένης πολλὰς εἶχε ἐλπίδας μετῆσθαι ἐπὶ θάλασσαν, μὴ δὲ νεώτερόν τι ποιεύσης τῆς Μιλήτου οὐδαμὰ ἐς αὐτὴν ἦξειν ἔτι ἐλογίζετο.

- 36 Ἰστιαῖος μὲν τὴν ταῦτα διανοούμενος ἀπέπεμπε τὸν ἄγγελον, Ἀρισταγόρῃ δὲ συνέπιπτε τοῦ αὐτοῦ χρόνου πάντα ταῦτα συνελθόντα· ἐβουλευέτο ὢν μετὰ τῶν στασιωτῶν, ἐκρήνας τὴν τε ἑωυτοῦ γνώμην καὶ τὰ παρὰ τοῦ Ἰστιαίου ἀπιγμένα. οἱ μὲν δὴ ἄλλοι πάντες γνώμην κατὰ τὸ αὐτὸ ἐξεφύροντο, κελεύοντες ἀπίστασθαι· Ἐκαταῖος δ' ὁ λογοποιὸς πρῶτα μὲν οὐκ ἔα πόλεμον βασιλεῖ τῶν Περσέων ἀναιρέεσθαι, καταλέγων τὰ τε ζῖνεα πάντα τῶν ἤρχε Δαρεῖος καὶ τὴν δύναμιν αὐτοῦ, ἐπεὶ τε οὐκ ἔπειθε, δεῦτερα συνεβούλευε ποιεῖν ὅπως ναυκρατές τῆς θαλάσσης ἔσονται. ἄλλως μὲν νυν οὐδαμῶς ἔφη λέγων ἐνορᾶν ἐσόμενον τοῦτο (ἐπίστασθαι γὰρ τὴν δύναμιν τὴν Μιλήσιων ἐοῦσαν ἄσθενέα), εἰ δὲ τὰ χρήματα καταρριφείη τὰ ἐκ τοῦ ἱεροῦ τοῦ ἐν Βραγχίδῃσι, τὰ Κροῖσος ὁ Αὐδὸς ἀνέθηκε, πολλὰς εἶχε ἐλπίδας ἐπικρατήσειν τῆς θαλάσσης, καὶ οὕτω αὐτοὺς τε ἔξειν χρήμασι χρᾶσθαι καὶ τοὺς πολέμους οὐ συλήσειν αὐτά· τὰ δὲ χρήματα ἦν ταῦτα μεγάλα, ὥς δεδήλωται μοι ἐν τῷ πρώτῳ τῶν λόγων. αὕτη μὲν δὴ οὐκ ἐνίκῃ ἡ γνώμη, ἐδόξε δὲ ὁμῶς ἀπίστασθαι, ἕνα τε αὐτῶν πλώσαντα ἐς Μυοῦντα ἐς τὸ στρατόπεδον τὸ ἀπὸ τῆς Νάξου ἀπελθόν, ἐὼν ἐνθαῦτα, συλλαμβάνειν πειρᾶσθαι τοὺς ἐπὶ τῶν νεῶν ἐπιπλῶντας
- 37 στρατηγούς. ἀποπεμφθέντος δὲ Ἰητραγόρειω κατ' αὐτὸ τοῦτο καὶ συλλαβόντος δόλῳ Ὀλλιάτον Ἰβανώλιος Μυλασέα καὶ Ἰστιαῖον Τύμνεω Τερμερέα καὶ Κῶν Ἐρξάνδρον, τῇ Δαρεῖος Μυτιλήνῃ ἐδωρήσατο, καὶ Ἀρισταγόρῃ Ἡρακλείδῳ Κυμαῖον καὶ ἄλλους συγχροὺς, οὕτω δὴ ἐκ τοῦ ἐμφανέος ὁ Ἀρισταγόρης ἀπεστήκεε, πᾶν ἐπὶ Δαρείῳ

μηχανεόμενος. καὶ πρῶτα μὲν λόγῳ μετεῖς τὴν τυραννίδα ἰσανομίην ἐποίησε τῇ Μιλήτῳ, ὥς ἂν ἐκόντες αὐτῇ οἱ Μιλήσιοι συναπιστάτατο, μετὰ δὲ καὶ ἐν τῇ ἄλλῃ Ἰωνίῃ τὸ αὐτὸ τοῦτο ἐποίησε, τοὺς μὲν ἐξελαύνων τῶν τυράννων, τοὺς δ' ἔλαβε τυράννους ἀπὸ τῶν νεῶν τῶν συμπλωσασέων ἐπὶ Νάξον, τούτους δὲ φίλα βουλόμενος ποιέεσθαι τῇσι πόλισι ἐξεδίδου, ἄλλον ἐς ἄλλην πόλιν παραδιδούς, ὅθεν εἴη ἕκαστος. Κῶν μὲν νῦν Μυτιληναῖοι ἐπεῖτε 38 τάχιστα παρέλαβον, ἐξαγαγόντες κατέλευσαν, Κυμαῖοι δὲ τὸν σφρέτερον αὐτῶν ἀπῆκαν· ὥς δὲ καὶ ἄλλοι οἱ πλευνες ἀπίεσαν. τυράννων μὲν νῦν κατάπανσις ἐγένετο ἀνὰ τὰς πόλεις· Ἀρισταγόρης δὲ ὁ Μιλήσιος ὥς τοὺς τυράννους κατέπαυσε, στρατηγούς ἐν ἑκάστη τῶν πολιῶν κελεύσας ἑκάστους καταστήσαι, δεύτερα αὐτὸς ἐς Λακεδαιμόνα τριήρεϊ ἀπόστολος ἐγένετο· ἔδεε γὰρ δὴ συμμαχίης τινός οἱ μεγάλης ἐξευρεθῆναι.

Τῆς δὲ Σπάρτης Ἀναξανδριδῆς μὲν ὁ Λέοντος οὐκέτι 39 περιεὼν ἐβασιλευε ἀλλ' ἐτετελευτήκεε, Κλεομένης δὲ ὁ Ἀναξανδριδεὼς εἶχε τὴν βασιληίην, οὐ κατ' ἀνδραγαθήν· σχὼν ἄλλὰ κατὰ γένος. Ἀναξανδριδῇ γὰρ ἔχοντι γυναῖκα ἀδελφεῆς ἑωυτοῦ θυγατέρα, καὶ ἐούσης ταύτης οἱ καταθυμῆς, παῖδες οὐκ ἐγίνοντο. τούτου δὲ τοιούτου ἔοντος οἱ ἔφοροι εἰσιαν ἐπικαλεσάμενοι αὐτόν· “εἰ τοι σὺ γε σεωυτοῦ μὴ πρόσθε, ἀλλ' ἡμῖν ταῦτό ἐστι οὐ περιολπέον, γένος τὸ Εὐρυσθέneos γενέσθαι ἐξίτηλον. σὺ νῦν τὴν μὲν ἔχεις γυναῖκα, ἐπεῖτε τοι οὐ τίχτει, ἔξω, ἄλλην δὲ γῆμον· καὶ ποιέων ταῦτα Σπαρτιήτησι ἀδήσεις.” ὁ δ' ἀμείβετο φὰς τούτων οὐδέτερα ποιήσῃν, ἐκείνους τε οὐ καλῶς συμβουλεύειν παραινέοντας, τὴν ἔχει γυναῖκα ἐοῦσαν ἀναμάρτητον ἑωυτῷ, ταύτην ἀπέντα ἄλλην ἐσαγαγέσθαι· οὐδέ σφι πείσεσθαι. πρὸς ταῦτα οἱ ἔφοροι καὶ οἱ γέροντες 40 βουλευσάμενοι προσέφερον Ἀναξανδριδῇ τάδε. “ἐπεὶ τοίνυν περιεχόμενόν σε ὁρέομεν τῆς ἔχεις γυναικός, σὺ δὲ ταῦτα ποίεις, καὶ μὴ ἀντίβαινε τούτοισι, ἵνα μὴ τι ἄλλοισιν περὶ σεῦ Σπαρτιῇται βουλεύσωνται. γυναικὸς μὲν τῆς ἔχεις οὐ προσδεόμεθά σε τῆς ἐξέσιος· σὺ δὲ ταύτῃ τε πάντα ὅσα νῦν παρέχεις παρέχε, καὶ ἄλλην πρὸς ταύτῃ

- ἐσάγαγε γυναῖκα τεκνοποιόν.” ταῦτα κη λεγόντων συνεχώρησε ὁ Ἀναξανδρίδης, μετὰ δὲ γυναῖκας ἔχων δύο διζὰς
- 41 ἰστίας οἶκε, ποιέων οὐδαμῶς Σπαρτιητικά. χρόνου δὲ οὐ πολλοῦ διελθόντος ἡ ἐσύτερον ἐπελθοῦσα γυνὴ τίκει τὸν δὴ Κλεομένηα τοῦτον. καὶ αὕτη τε ἔπεδρον βασιλέα Σπαρτιήτησι ἀπέφαινε, καὶ ἡ προτέρη γυνὴ τὸν πρότερον χρόνον ἄτοκος ἐοῦσα τότε κως ἐκύησε, συντυχὴ ταύτη χρησαμένη. ἔχουσιν δὲ αὐτὴν ἀληθέϊ λόγῳ οἱ τῆς ἐπελθούσης γυναικὸς οἰκῆοι πυθόμενοι ὥχλειον, φάμενοι αὐτὴν κομπέειν ἄλλως βουλομένην ὑποβαλέσθαι. δεινὰ δὲ ποιούντων αὐτῶν, τοῦ χρόνου συντάμνοντος, ὑπ’ ἀπιστίας οἱ ἔφοροι τίκτουςαν τὴν γυναῖκα περιζόμενοι ἐρύλαξαν. ἡ δὲ ὥς ἔτεκε Δωριέα, ἰθέως ἴσχει Λεωνίδην, καὶ μετὰ τοῦτον ἰθέως ἴσχει Κλεόμβροτον· οἱ δὲ καὶ διδύμους λέγουσι Κλεόμβροτόν τε καὶ Λεωνίδην γενέσθαι. ἡ δὲ Κλεομένηα τεκοῦσα καὶ τὸ δεύτερον ἐπελθοῦσα γυνὴ, ἐοῦσα θυγάτηρ Πριηνιτάδεω τοῦ Δημαρμένου, οὐκέτι ἔτιχτε τὸ
- 42 δεύτερον. ὁ μὲν δὴ Κλεομένης, ὥς λέγεται, ἦν τε οὐ φρενὴρης ἀκρομανὴς τε, ὁ δὲ Δωριεὺς ἦν τῶν ἡλίκων πάντων πρῶτος, εὖ τε ἡπίστατο κατ’ ἀνδραγαθήν αὐτὸς σχήσων τὴν βασιλίην. ὥστε ὦν οὕτω φρονέων, ἐπειδὴ ὁ τε Ἀναξανδρίδης ἀπέθανε καὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι χρεόμενοι τῷ νόμῳ ἐστήσαντο βασιλέα τὸν πρεσβύτατον Κλεομένηα, ὁ Δωριεὺς δεινὸν τε ποιούμενος καὶ οὐκ ἀξίων ὑπὸ Κλεομένηος βασιλεύεσθαι, αἰτήσας ληὸν Σπαρτιήτας ἤγε ἐς ἀπαικίην, οὔτε τῷ ἐν Δελφοῖσι χρηστηρίῳ χρησάμενος ἐς ἥντινα γῆν κτίσων ἦν, οὔτε ποιήσας οὐδὲν τῶν νομιζομένων. οἷα δὲ βαρέως φέρων, ἀπίει ἐς τὴν Αἰβύην τὰ πλοῖα· κατηγέοντο δὲ οἱ ἄνδρες Θηραῖοι. ἀπικόμενος δ’ ἐς Κίνυπα οἶκισε χῶρον κάλλιστον τῶν Αἰβύων παρὰ ποταμόν. ἐξελαθεὶς δὲ ἐνθεῦτεν τρίτῳ ἔτει ὑπὸ Μακλέων
- 43 τε καὶ Αἰβύων καὶ Καρχηδονίων ἀπῆκετο ἐς Πελοπόννησον. ἐνθαῦτα δὲ οἱ Ἀντιχάρης ἀνὴρ Ἑλεώνιος συνεβούλευσε ἐκ τῶν Λαίων χρησιμῶν Ἡράκλειαν τὴν ἐν Σικελίᾳ κτίζειν, φὰς τὴν Ἑρυνκος χώραν πᾶσαν εἶναι Ἡρακλειδέων αὐτοῦ Ἡρακλέος κτησαμένου. ὁ δὲ ἀκούσας ταῦτα ἐς Δελφοὺς οἶκετο χρησόμενος τῷ χρηστηρίῳ, εἰ αἰρεῖται ἐπ’

ἣν στέλλεται χώραν· ἥ δὲ Πυθίη οἱ χορᾷ αἰρήσειν. παρα-
 λαβὼν δὲ Δωριεύς τὸν στόλον τὸν καὶ ἐς Λιβύην ἦγε,
 ἐκπορεύετο παρὰ τὴν Ἰταλίην. τὸν χρόνον δὲ τοῦτον, ὡς 41
 λέγουσι Συβαρίται, σφέας τε αὐτοὺς καὶ Τήλυν τὸν ἑω-
 νίων βασιλέα ἐπὶ Κρότιωνα μέλλειν στρατεύεσθαι, τοὺς
 δὲ Κροτιωνίτας περιδεέας γενομένους δεηθῆναι Δωριέος
 σφίσι τιμωρῆσαι καὶ τυχεῖν δεηθέντας· συστρατεύεσθαι
 τε δὴ ἐπὶ Σύβαριν Δωριέα καὶ συνελεῖν τὴν Σύβαριν·
 ταῦτα μὲν νυν Συβαρίται λέγουσι ποιῆσαι Δωριέα τε καὶ
 τοὺς μετ' αὐτοῦ, Κροτιωνίται δὲ οὐδένα σφίσι φασὶ ξεῖνον
 προσεπιλάβεσθαι τοῦ πρὸς Συβαρίτας πολέμου εἰ μὴ
 Καλλίην τῶν Ἰαμιδέων μάντιν Ἥλειον μῦθον, καὶ τοῦτον
 τρῶσιν τοιῷδε· παρὰ Τήλῃος τοῦ Συβαριτέων τυράννου
 ἀποδράντα ἀπικέσθαι παρὰ σφέας, ἐπεῖτε οἱ τὰ ἱερά οὐ
 προεχώρει χρηστὰ θυομένη ἐπὶ Κρότιωνα. ταῦτα δὲ οὗτοι 43
 λέγουσι. μαρτύρια δὲ τούτων ἑκάτεροι ἀποδείκνῦσι τάδε,
 Συβαρίται μὲν τέμενός τε καὶ νηὸν ἔοντα παρὰ τὸν ξηρὸν
 Κραθίν, τὸν ἰδρύσασθαι συνελόντα τὴν πόλιν Δωριέα
 λέγουσι Ἀθηναίῃ ἐπωνύμῳ Κραθίῃ· τοῦτο δὲ αὐτοῦ Δω-
 ριέος τὸν θάνατον μαρτύριον μέγιστον ποιεῦνται, ὅτι
 παρὰ τὰ μεμαντευμένα ποιεῶν διεφθάρη· εἰ γὰρ δὴ μὴ
 παρέπρηξε μηδέν, ἐπ' ὃ δὲ ἱστάλη ἐποίησε, εἴλε ἂν τὴν
 Ἐρυκίνην χώραν καὶ ἐλὼν κατέσχε, οὐδ' ἂν αὐτός τε καὶ
 ἡ στρατιὴ διεφθάρη. οἱ δ' αὖ Κροτιωνίται ἀποδείκνῦσι
 Καλλίην μὲν τῷ Ἥλειῳ ἐξαίρετα ἐν γῇ τῇ Κροτιωνίτιδι
 πολλὰ δοθέντα, τὰ καὶ ἐς ἡμᾶς ἔτι ἐνέμοντο οἱ Καλλίειοι
 ἀπόγονοι, Δωριεῖ δὲ καὶ τοῖσι Δωριέος ἀπογόνοισι οὐδέν·
 καίτοι εἰ συνεπελάβετό γε τοῦ Συβαριτικοῦ πολέμου Δω-
 ριεύς, δοθῆναι ἂν οἱ πολλαπλήσια ἢ Καλλίῃ. ταῦτα μὲν
 νυν ἑκάτεροι αὐτῶν μαρτύρια ἀποφαίνονται· καὶ πάρεστι,
 ὅκοιτέροισι τις πείθεται αὐτῶν, τούτοις προσχωρεῖν.
 συνέπλων δὲ Δωριεῖ καὶ ἄλλοι συγκίσταται Σπαρτιητέων, 46
 Θεσσαλὸς καὶ Παραϊβάτης καὶ Κελῆς καὶ Εὐρυλέων, οἳ
 ἐπεῖτε ἀπίκοντο παντὶ στόλῳ ἐς τὴν Σικελίην, ἀπέθανον
 μάχῃ ἑσσωθέντες ὑπὸ τε Φοινίκων καὶ Ἑγεσταιῶν· μῦθος
 δὲ γε Εὐρυλέων τῶν συγκιστέων περιεγένετο τούτου
 τοῦ πάθεος. συλλαβὼν δὲ οὗτος τῆς στρατιῆς τοὺς

περιγενομένους ἔσχε Μινώην τὴν Σελινουσίαν ἀποικίην, καὶ συνηλευτέρου Σελινουσίου τοῦ μονάρχου Πειθαγόρεω. μετὰ δὲ ὡς τοῦτον κατέϊλε, αὐτὸς τυραννίδι ἐπεχείρησε Σελινοῦντος, καὶ ἐμονάρχησε χρόνον ἐπ' ὀλίγον· οἱ γάρ μιν Σελινούσιοι ἐπαναστάντες ἀπέκτειναν καταφυγόντα ἐπὶ Διὸς ἀγοραίου βωμόν.

- 47 Συνέσπετο δὲ Λωριεῖ καὶ συναπέθανε Φίλιππος ὁ Βουτακίδεω Κροτωνιήτης ἀνὴρ, ὃς ἀρμοσάμενος Τήλως τοῦ Συβαρίτεω θυγατέρα ἔφυνγε ἐκ Κρότωνος, ψευσθεὶς δὲ τοῦ γάμου ὀΐχετο πλώων ἐς Κυρήνην, ἐκ ταύτης δὲ ὁρμεόμενος συνέσπετο οἰκίῃ τε τριήρεϊ καὶ οἰκίῃ ἀνδρῶν θαπάνῃ, ἐὼν τε Ὀλυμπιονίκης καὶ κάλλιστος Ἑλλήνων τῶν κατ' ἐωυτόν. διὰ δὲ τὸ ἐωυτοῦ κάλλος ἠνείκατο παρ' Ἑγεσταίων τὰ οὐδεὶς ἄλλος· ἐπὶ γὰρ τοῦ τάφου αὐτοῦ ἡρώιον ἰδρυσάμενοι θυσίῃσι αὐτὸν ἱλάσκονται.

- 48 Λωριεὺς μὲν νυν τρόπῳ τοιούτῳ ἐτελεύτησε· εἰ δὲ ἠνέσχετο βασιλεύόμενος ὑπὸ Κλεομένεος καὶ κατέμενε ἐν Σπάρτῃ, ἐβασίλευσε ἂν Λακεδαιμόνος· οὐ γάρ τινα πολλὸν χρόνον ἤρξε ὁ Κλεομένης, ἀλλ' ἀπέθανε ἅπαις, θυγατέρα μούνην λιπών, τῇ οὖνομα ἦν Γοργώ.

- 49 Ἀπικνέεται δ' ὦν ὁ Ἀρισταγόρης ὁ Μιλήτιον τύραννος ἐς τὴν Σπάρτην Κλεομένεος ἔχοντος τὴν ἀρχήν· τῇ δὴ ἐς λόγους ἦμε, ὡς Λακεδαιμόνιοι λέγουσι, ἔχων χάλκεον πῖνακα ἐν τῇ γῆς ἀπάσης περιόδῳ ἐνετέμνητο καὶ θάλασσά τε πᾶσα καὶ ποταμοὶ πάντες. ἀπικνεόμενος δὲ ἐς λόγους ὁ Ἀρισταγόρης ἔλεγε πρὸς αὐτὸν τάδε. “Κλεόμενες, σπονδὴν μὲν τὴν ἐμὴν μὴ θωμάσης τῆς ἐνθαῦτα ἀπίξις· τὰ γὰρ κατήκοντά ἐστι τοιαῦτα. Ἰώνων παῖδας δούλους εἶναι ἀντ' ἐλευθέρων ὄνειδος καὶ ἄλγος μέγιστον μὲν αὐτοῖσι ἡμῖν, ἔτι δὲ τῶν λοιπῶν ὑμῖν, ὅσῳ προέστατε τῆς Ἑλλάδος. νῦν ὦν πρὸς θεῶν τῶν Ἑλληνίων ῥύσασθε Ἴωνας ἐκ δουλοσύνης ἀνδρας ὁμαίμονας. εὐπετέως δὲ ὑμῖν ταῦτα οἷά τε χωρέειν ἐστὶ· οὔτε γὰρ οἱ βάρβαροι ἄλκιμοί εἰσι, ὑμεῖς τε τὰ ἐς τὸν πόλεμον ἐς τὰ μέγιστα ἀνήκετε ἀρετῆς πέρι. ἢ τε μάχη αὐτῶν ἐστὶ τοιήδε, τόξα καὶ αἰχμὴ βραχεία· ἀναξυρίδας δὲ ἔχοντες ἔρχονται ἐς τὰς μάχας καὶ κυρβασίας ἐπὶ τῇσι κεφαλῇσι· οὕτω εὐπετέως

χειρωθῆναι εἶσι. ἔστι δὲ καὶ ἀγαθὰ τοῖσι τὴν ἡπειρον
 ἰκλίνην νεμομένοισι ὅσα οὐδὲ τοῖσι συνάπασι ἄλλοισι,
 ἀπὸ χρυσοῦ ἄρξαμένοισι, ἄργυρος καὶ χαλκὸς καὶ ἑσθῆς
 ποικίλη καὶ ὑποζύγια τε καὶ ἀνδράποδα, τὰ θυμῷ βου-
 λόμενοι αὐτοὶ ἂν ἔχοιτε. κατοικέεται δὲ ἀλλήλων ἐχό-
 μιστοι ὡς ἐγὼ φράσω. Ἰώνων μὲν τῶνδε οἶδε Ἀυδοί,
 οἰκόντες τε χώραν ἀγαθὴν καὶ πολυαργυρώτατοι ἔοντες.”
 δεικνὺς δὲ ἔλεγε ταῦτα ἐς τῆς γῆς τὴν περίοδον, τὴν ἐφέ-
 ρετο ἐν τῇ πίνακι ἐντετμημένην. “Ἀυδῶν δὲ” ἔφη λέγων
 ὁ Ἀρισταγόρης “οἶδε ἔχονται Φρύγες οἱ πρὸς τὴν ἡῶν,
 πολυπροβατώτατοι τε ἔοντες ἀπάντων τῶν ἐγὼ οἶδα καὶ
 πολυκαρπώτατοι. Φρυγῶν δὲ ἔχονται Καππαδόκαι, τοὺς
 ἡμεῖς Συρίους καλέομεν. τούτοισι δὲ πρόσσυροι Κίλικες,
 κατήκοντες ἐπὶ θάλασσαν τήνδε, ἐν τῇ ἦδε Κύπρος νῆσος
 κέεται· οἱ πεντακόσια τάλαντα βασιλεῖ τὸν ἐπέτεον φόρον
 ἐπιτελέουσι. Κιλικῶν δὲ τῶνδε ἔχονται Ἀρμένιοι οἶδε,
 καὶ οὗτοι ἔοντες πολυπρόβατοι, Ἀρμενίων δὲ Ματινηοὶ
 χώραν τήνδε ἔχοντες. ἔχεται δὲ τούτων γῇ ἦδε Κισσίη,
 ἐν τῇ δὴ παρὰ ποταμὸν τόνδε Χοάσπην κείμενὰ ἔστι τὰ
 Σοῦσα ταῦτα, ἐνθα βασιλεὺς τε μέγας δίαίταν ποιέεται,
 καὶ τῶν χρημάτων οἱ θησαυροὶ ἐνθαυτὰ εἰσι· ἐλόντες δὲ
 ταύτην τὴν πόλιν θαρσέοντες ἥδη τῇ Αἰι πλούτου πέρι
 ἐρίζετε. ἀλλὰ περὶ μὲν χώρας ἄρα οὐ πολλῆς οὐδὲ οὕτω
 χρησιτῆς καὶ οὕρων σμικρῶν χρεῶν ἔστι ὑμᾶς μάχας ἀνα-
 βάλλεσθαι πρὸς τε Μεσσηνίους ἔοντας ἰσοπαλέας καὶ
 Ἀρχάδας τε καὶ Ἀργεῖους, τοῖσι οὐτε χρυσοῦ ἐχόμενόν ἔστι
 οὐδὲν οὔτε ἀργύρου, τῶν πέρι καὶ τινα ἐνάγει προθυμίῃ
 μαχόμενον ἀποθνήσκειν· παρέχον δὲ τῆς Ἀσίης πάσης
 ἄρχειν εὐπετέως, ἄλλο τι αἰρήσεσθε;” Ἀρισταγόρης μὲν
 ταῦτα ἔλεξε, Κλεομένης δὲ ἀμείβετο τοιαῖδε. “ὦ ξεῖνε
 Μιλήσιε, ἀναβάλλομαι τοι ἐς τρίτην ἡμέρην ὑποκρινέε-
 σθαι.” τότε μὲν ἐς τοσοῦτο ἤλασαν· ἐπείτε δὲ ἡ κυρὴ 50
 ἡμέρῃ ἐγένετο τῆς ὑποκρίσεως καὶ ἦλθον ἐς τὸ συγκεί-
 μενον, εἶρετο ὁ Κλεομένης τὸν Ἀρισταγόρην ὁκόσων ἡμε-
 ρέων ἀπὸ θαλάσσης τῆς Ἰωνῶν ὁδὸς εἴη παρὰ βασιλεία.
 ὁ δὲ Ἀρισταγόρης τὰ ἄλλα ἐὼν σοφὸς καὶ διαβάλλων ἐκείνῳ
 εὖ ἐν τούτῳ ἐσφάλη· χρεῶν γάρ μιν μὴ λέγεσθαι τὸ ἔόν,

βουλόμενόν γε Σπαρτιήτας ἔξαγαγεῖν ἐς τὴν Ἀσίην, λέγει δ' ὡν τριῶν μηνῶν ᾗς εἶναι τὴν ἀνοδὸν. ὁ δὲ ὑπαρπύσας τὸν ἐπίλοιπον λόγον τὸν ὁ Ἀρισταγόρης ὠρμητο λέγειν περὶ τῆς ὁδοῦ, εἶπε “ὦ ξεῖνε Μιλήσιε, ἀπαλλάσσεο ἐκ Σπάρτης πρὸ δύντος ἡλίου· οὐδένα γὰρ λόγον εὖεπέα λέγεις Λακεδαιμονίοισι, ἐθέλων σφέας ἀπὸ θαλάσσης
 51 τριῶν μηνῶν ὁδὸν ἀγαγεῖν.” ὁ μὲν δὴ Κλεομένης ταῦτα εἶπας ἦε ἐς τὰ οἰκία· ὁ δὲ Ἀρισταγόρης λαβὼν ἱκετηρίην ἦε ἐς τοῦ Κλεομένεος, ἐσελθὼν δὲ ἔσω ἅτε ἱκετεύων ἐπακουῖσαι ἐκέλευε τὸν Κλεομένεα ἀποπέμψαντα τὸ παιδίον· προσεστήκει γὰρ δὴ τῇ Κλεομένει ἡ θυγάτηρ, τῇ οὖνομα ἦν Γοργώ· τοῦτο δὲ οἱ καὶ μῦθον τέκνον ἐτύγχανε ἔον ἐτέων ὅκτῳ ἢ ἐννέα ἡλικίην. Κλεομένης δὲ λέγειν μιν ἐκέλευε τὰ βούλεται μηδὲ ἐπισχεῖν τοῦ παιδίου εἶνεκεν. ἐνθαῦτα δὴ ὁ Ἀρισταγόρης ἤρχετο ἐκ δέκα ταλάντων ὑπισχνεόμενος, ἣν οἱ ἐπιτελέσῃ τῶν ἰδέετο. ἀνανεύοντας δὲ τοῦ Κλεομένεος προέβαινε τοῖσι χρήμασι ὑπερβάλλων ὁ Ἀρισταγόρης, ἐς ὃ πεντήκοντά τε τάλαντα ὑποδέδεκτο καὶ τὸ παιδίον αὐδάξατο “πάτερ, διαφθερεῖ σε ὁ ξεῖνος, ἦν μὴ ἀποστὰς ἦς.” ὁ τε δὴ Κλεομένης ἥσθεις τοῦ παιδίου τῇ παραινέσει ἦε ἐς ἕτερον οἴκημα, καὶ ὁ Ἀρισταγόρης ἀπαλλάσσετο τὸ παράπαν ἐκ τῆς Σπάρτης, οὐδέ οἱ ἐξεγένετο ἐπὶ πλέον ἔτι σημῆναι περὶ τῆς ἀνόδου τῆς παρὰ βασιλέα.

52 Ἐχει γὰρ ἀμφὶ τῇ ὁδῷ ταύτῃ ὥδε. σταθμοὶ τε πανταχῇ εἰσὶ βασιλῆσι καὶ καταλύσεις κάλλισται, δι' οἰκομένης τε ἡ ὁδὸς ἅπασα καὶ ἀσφαλὲς. διὰ μὲν γε Λυδίας καὶ Φρυγίης σταθμοὶ τείνοντες εἴκοσὶ εἰσι, παρασάγγαι δὲ τέσσερες καὶ ἐνενήκοντα καὶ ἥμισυ. ἐκδέκεται δ' ἐκ τῆς Φρυγίης ὁ Ἄλυσ ποταμός, ἐπ' ᾧ πύλαι τε ἐπείσι, τὰς διεξελάσαι πᾶσα ἀνάγκη καὶ οὕτω διεκπερᾶν τὸν ποταμόν, καὶ φυλακτήριον μέγα ἐπ' αὐτῷ. διαβάντι δὲ ἐς τὴν Καππαδοκίην καὶ ταύτῃ πορευομένῳ μέχρι οὖρων τῶν Κιλικίων σταθμοὶ δυῶν δέοντές εἰσι τριήκοντα, παρασάγγαι δὲ τέσσερες καὶ ἑκατόν. ἐπὶ δὲ τοῖσι τούτων οὖροισι διξὰς τε πύλας διεξελάς καὶ διξὰ φυλακτήρια παραμείψαι· ταῦτα δὲ διεξελάσαντι καὶ διὰ τῆς Κιλικίας

ὁδὸν ποιευμένοι τρεῖς εἰσι σταθμοί, παρασάγγαι δὲ πεν-
 τεκαίδεκα καὶ ἥμισυ. οὗτος δὲ Κιλικίης καὶ τῆς Ἀρμενίης
 ἐστὶ ποταμὸς νηυσιπέρητος, τῇ οὐνομα Εὐφράτης. ἐν δὲ
 τῇ Ἀρμενίῃ σταθμοὶ μὲν εἰσι καταγωγέων πεντεκαίδεκα,
 παρασάγγαι δὲ ἕξ καὶ πεντήκοντα καὶ ἥμισυ, καὶ φυλα-
 κτήριον ἐν αὐτοῖσι. ποταμοὶ δὲ νηυσιπέρητοι τέσσαρες
 διὰ ταύτης ῥέουσι, τοὺς πᾶσα ἀνάγκη διαπορθεῖναι
 ἐστὶ, πρῶτος μὲν Τίγρις, μετὰ δὲ δευτέρως τε καὶ τρίτος
 αὐτὸς οὐνομαζόμενος Ζάβατος οὐκ αὐτὸς ἐὼν ποταμὸς
 οὐδὲ ἐκ τοῦ αὐτοῦ ῥέων. ὁ μὲν γὰρ πρότερος αὐτῶν κατα-
 λεχθεὶς ἐξ Ἀρμενίων ῥέει, ὁ δὲ ὕστερον ἐκ Ματιηνῶν· ὁ
 δὲ τέταρτος τῶν ποταμῶν οὐνομα ἔχει Γυνθης, τὸν Κῦρος
 διέλαβέ ποτε ἐς διώρυχας ἐξήκοντα καὶ τριηκοσίας. ἐκ
 δὲ ταύτης τῆς Ἀρμενίης ἐσβάλλοντι ἐς τὴν Ματιηνὴν γῆν
 σταθμοὶ εἰσι τέσσαρες καὶ τριήκοντα, παρασάγγαι
 δὲ ἑπτὰ καὶ τριήκοντα καὶ ἑκατόν. ἐκ δὲ ταύτης ἐς
 τὴν Κισσίην χώραν μεταβαίνουντι ἔνδεκα σταθμοὶ, παρα-
 σάγγαι δὲ δύο καὶ τεσσεράκοντα καὶ ἥμισυ ἐστὶ ἐπὶ πο-
 ταμὸν Χοάσπην ἔοντα καὶ τοῦτον νηυσιπέρητον, ἐπ' ᾧ
 Σοῦσα πόλις πεπόλισται. οὗτοι οἱ πάντες σταθμοὶ εἰσι
 ἔνδεκα καὶ ἑκατόν. καταγωγαὶ μὲν νυν σταθμῶν τοσαῦταί
 εἰσι ἐκ Σαρδίων ἐς Σοῦσα ἀναβαίνουντι. εἰ δὲ ὁρθῶς με- 53
 μέτρηται ἡ ὁδὸς ἡ βασιλικὴ τοῖσι παρασάγγῃσι καὶ ὁ
 παρασάγγης δύναται τριήκοντα στάδια, ὥσπερ αὐτὸς γε
 δύναται ταῦτα, ἐκ Σαρδίων στάδιά ἐστι ἐς τὰ βασιλῆα
 τὰ Μεμνόνια καλεόμενα πεντακόσια καὶ τρισχίλια καὶ
 μύρια, παρασαγγέων ἔοντων πεντήκοντα καὶ τετρακοσίων.
 πεντήκοντα δὲ καὶ ἑκατόν στάδια ἐπ' ἡμέρῃ ἐκάστη διεξι-
 οῦσι ἀναισιμούνται ἡμέραι ἀπαρτὶ ἐνενήκοντα. οὕτω τῇ 54
 Μιλησίῳ Ἀρισταγόρῃ εἴπαντι πρὸς Κλεομένεα τὸν Λακε-
 δαιμόνιον εἶναι τριῶν μηνῶν τὴν ἀνοδὸν τὴν παρὰ βασιλέα
 ὁρθῶς εἰρητο. εἰ δὲ τις τὸ ἀτρεχέστερον τούτων ἔτι δίξη-
 ται, ἐγὼ καὶ τοῦτο σημανέω· τὴν γὰρ ἐξ Ἐφέσου ἐς Σάρδεις
 ὁδὸν δεῖ προσλογίσασθαι ταύτη. καὶ δὴ λέγω σταδίους
 εἶναι τοὺς πάντας ἀπὸ Θαλάσσης τῆς Ἑλληνικῆς μέχρι
 Σούσων (τοῦτο γὰρ Μεμνόνιον ἄστνυ καλεῖται) τεσσερά-
 κοντα καὶ τετρακισχιλίους καὶ μυρίους· οἱ γὰρ ἐξ Ἐφέσου

ἐς Σάρδεις εἶσι τεσσεράκοντα καὶ πεντακόσιοι στάδιοι, καὶ οὕτω τρισὶ ἡμέρησι μηχανύεται ἡ τρίμηνος ὁδός.

- 55 Ἀπελυνόμενος δὲ ὁ Ἀρισταγόρης ἐκ τῆς Σπάρτης ἦε ἐς τὰς Ἀθήνας γενομένης τυράννων ὥδε ἐλευθέρας. ἐπεὶ Ἰππαρχον τὸν Πεισιστράτου, Ἰππίω δὲ τοῦ τυράννου ἀδελφεόν, ἰδόντα ὅψιν ἐνυπνίου [τῇ ἐωντοῦ πάθει] ἐναργεστάτην, κτείνουσι Ἀριστογείτων καὶ Ἀρμόδιος, γένος ἔόντες τὰ ἀνέκαθεν Γεφυραῖοι, μετὰ ταῦτα ἐτυραννεύοντο Ἀθηναῖοι ἐπ' ἔτεα τέσσερα οὐδὲν ἔσσαν ἄλλα καὶ μᾶλλον
- 56 ἢ πρὸ τοῦ. ἡ μὲν νυν ὅψις τοῦ Ἰππάρχου ἐνυπνίου ἦν ἡδε. ἐν τῇ προτέρῃ νυκτὶ τῶν Παναθηναίων ἐδόκεε ὁ Ἰππαρχος ἄνδρα οἱ ἐπιστάντα μέγαν καὶ εὖειδέα αἰνίσσασθαι τάδε τὰ ἔπεα.

τλήθι λέων ἄτλητα παθὼν τετλήῃσι θυμῷ·

οὐδεῖς ἀνθρώπων ἀδικῶν τίσιν οὐκ ἀποτίσει.

- ταῦτα δέ, ὡς ἡμέρῃ ἐγένετο τάχιστα, φανερός ἦν ὑπερτιθέμενος ὀνειροπόλοισι· μετὰ δὲ ἀπειλάμενος τὴν ὅψιν
- 57 ἔπεμπε τὴν πομπήν, ἐν τῇ δὴ τελευτᾷ. οἱ δὲ Γεφυραῖοι, τῶν ἦσαν οἱ φρονέες οἱ Ἰππάρχου, ὡς μὲν αὐτοὶ λέγουσι, ἐγεγόνεσαν ἐξ Ἑρετρίης τὴν ἀρχήν, ὡς δὲ ἐγὼ ἀναπυνθανόμενος εὐρίσκω, ἦσαν Φοίνικες τῶν σὺν Κάδμῳ ἀπικόμενων Φοινίκων ἐς γῆν τὴν νῦν Βοιωτίην καλεομένην, οἵκεον δὲ τῆς χώρας ταύτης ἀπολαχόντες τὴν Ταναρχικὴν μοῖραν. ἐνθεῦτεν δὲ Καδμεῖων πρότερον ἐξαναστάντων ὑπ' Ἀργείων, οἱ Γεφυραῖοι οὗτοι δεύτερα ὑπὸ Βοιωτῶν ἐξαναστάντες ἐτράποντο ἐπ' Ἀθηνέων. Ἀθηναῖοι δὲ σφρας ἐπὶ ῥητοῖσι ἐδέξαντο σφρέων αὐτῶν εἶναι πολιήτας, πολ-
- 58 λῶν τεων καὶ οὐκ ἀξιακηγῆτων ἐπιτάξαντες ἔργεσθαι. οἱ δὲ Φοίνικες οὗτοι οἱ σὺν Κάδμῳ ἀπικόμενοι, τῶν ἦσαν οἱ Γεφυραῖοι, ἄλλα τε πολλὰ οἰκίσαντες ταύτην τὴν χώραν ἐσήγαγον διδασκάλια ἐς τοὺς Ἕλληνας καὶ δὴ καὶ γράμματα, οὐκ ἔόντα πρὶν Ἑλλήσι ὡς ἐμοὶ δοκέει, πρῶτα μὲν τοῖσι καὶ ἅπαντες χρέονται Φοίνικες· μετὰ δὲ χρόνου προβαίνοντος ἅμα τῇ φωνῇ μετέβαλον καὶ τὸν ὀρθὸν τῶν γραμμάτων. περιόικεον δὲ σφρας τὰ πολλὰ τῶν χώρων τοῦτον τὸν χρόνον Ἑλλήνων Ἴωνες, οἱ παραλαβόντες διδασκῆναι παρὰ τῶν Φοινίκων τὰ γράμματα, μεταρρυσμί-

σαντές σφρων ὀλίγα ἐχρέοντο, χρεόμενοι δὲ ἐφάτισαν, ὥσπερ καὶ τὸ δίκαιον ἔφερε, ἐσαγαγόντων Φοινίκων ἐς τὴν Ἑλλάδα, Φοινικήα κεκλήσθαι. καὶ τὰς βίβλους διφθέρας καλέουσι ἀπὸ τοῦ παλαιοῦ οἱ Ἴωνες, ὅτι κοτὲ ἐν σπάνι βίβλων ἐχρέοντο διφθέρησι αἰγέησί τε καὶ οἰέησι· ἔτι δὲ καὶ τὸ κατ' ἐμὲ πολλοὶ τῶν βαρβάρων ἐς τοιαύτας διφθέρας γράφουσι. εἶδον δὲ καὶ αὐτὸς Καδμήα γραμματα ἐν τῷ 59 ἱερῷ τοῦ Ἀπόλλωνος τοῦ Ἰσμηνίου ἐν Θήβῃσι τῇσι Βοιωτῶν, ἐπὶ τρίποσι τρισὶ ἐγκεκολαμμένα, τὰ πολλὰ ὁμοῖα ἔόντα τοῖσι Ἴωνικοῖσι. ὁ μὲν δὴ εἰς τῶν τριπόδων ἐπίγραμμα ἔχει

Ἀμφιτρύων μ' ἀνέθνηκεν ἰὼν ἀπὸ Τηλεβοάων.

ταῦτα ἡλικίην ἂν εἴη κατὰ Λάιον τὸν Λαβδάκου τοῦ Πολυδώρου τοῦ Κάδμου. ἕτερος δὲ τρίπους ἐν ἑξαμέτρῳ τόνῳ 60 λέγει

Σκαῖος πυγμαχέων με ἐκηβόλῃ Ἀπόλλωνι

νικήσας ἀνέθηκε τέιν περικαλλῆς ἄγαλμα.

Σκαῖος δ' ἂν εἴη ὁ Ἴπποκόωντος, εἰ δὴ οὗτός γ' ἐστὶ ὁ ἀναθεὶς καὶ μὴ ἄλλος τῷ οὐνομα ἔχων τῷ Ἴπποκόωντος, ἡλικίην κατ' Οἰδίπουν τὸν Λαῖου. τρίτος δὲ τρί- 61 πους λέγει καὶ οὗτος ἐν ἑξαμέτρῳ

Λαοδάμας τρίποδ' αὐτὸς εὐσκόπῳ Ἀπόλλωνι

μουναρχέων ἀνέθηκε τέιν περικαλλῆς ἄγαλμα.

ἐπὶ τούτου δὴ τοῦ Λαοδάμαντος τοῦ Ἐτεοκλέος μουναρχέοντος ἐξανιστάται Καδμεῖοι ὑπ' Ἀργείων καὶ τράπονται ἐς τοὺς Ἑγγελέας. οἱ δὲ Γερφυραῖοι ὑπολειφθέντες ὕστερον ὑπὸ Βοιωτῶν ἀναχωρεῖν ἐς Ἀθήνας· καὶ σφί ἱρὰ ἐστὶ ἐν Ἀθήνῃσι ἰδρυμένα, τῶν οὐδὲν μέτα τοῖσι λοιποῖσι Ἀθηναίοισι, ἄλλα τε κεχωρισμένα τῶν ἄλλων ἱερῶν καὶ δὴ καὶ Ἀχαιῆς Διμήτρος ἱερόν τε καὶ ὄργια.

Ἡ μὲν δὴ ὄψις τοῦ Ἰππάρχου ἐνυπνίου, καὶ οἱ Γερφυ- 62 ραῖοι ὅθεν ἐγεγόνεσαν, τῶν ἦσαν οἱ Ἰππάρχου φρονέες, ἀπήγηται μοι· δεῖ δὲ πρὸς τούτοις ἔτι ἀναλαβεῖν τὸν κατ' ἀρχὰς ἦμα λέξων λόγον, ὥς τυράννων ἡλευθερώθησαν Ἀθηναῖοι. Ἰππίεω τυραννεύοντος καὶ ἐμπικραινομένου Ἀθηναίοισι διὰ τὸν Ἰππάρχον θάνατον, Ἀλκυαιωνίδαί γε γένος ἔόντες Ἀθηναῖοι καὶ φεύγοντες Πεισιστρατίδας,

ἐπείτε σφι ἅμα τοῖσι ἄλλοισι Ἀθηναίων πρυγᾶσι πειρο-
 μένοισι κατὰ τὸ ἰσχυρὸν οὐ προεχώρηε ἢ κάτοδος, ἀλλὰ
 προσέπταιον μεγάλως πειρεόμενοι κατιέναι τε καὶ ἐλευ-
 θεροῦν τὰς Ἀθήνας Λειψύδριον τὸ ὑπὲρ Παιονίης τειχί-
 σαντες, ἐνθαῦτα οἱ Ἀλκμαιωνίδαι πᾶν ἐπὶ τοῖσι Πεισι-
 στρατίδῃσι μηχανεόμενοι παρ' Ἀμφικτυόνων τὸν νηὸν
 μισθοῦνται τὸν ἐν Δελφοῖσι, τὸν νῦν ἔοντα τότε δὲ οὕκω,
 τοῦτον ἐξοικοδομῆσαι. οἷα δὲ χρημάτων εὖ ἤκοντες καὶ
 ἔοντες ἄνδρες δόκιμοι ἀνέκαθεν ἔτι, τὸν τε νηὸν ἐξεργά-
 σατο τοῦ παραδείγματος κάλλιον, τὰ τε ἄλλα καὶ συγκει-
 μένου σφι πωρίνου λίθου ποιέειν τὸν νηὸν, Παρίου τὰ
 63 ἔμπροσθε αὐτοῦ ἐξεποίησαν. ὥς ὢν δὴ οἱ Ἀθηναῖοι
 λέγουσι, οὗτοι οἱ ἄνδρες ἐν Δελφοῖσι κατήμενοι ἀνέπειθον
 τὴν Πυθίην χρήμασι οὕκως ἔλθοιεν Σπαρτιητέων ἄνδρες
 εἴτε ἰδίῳ στόλῳ εἴτε δημοσίῳ χρησόμενοι, προσφέρειν σφι
 τὰς Ἀθήνας ἐλευθεροῦν. Λακεδαιμόνιοι δέ, ὥς σφι αἰεὶ
 τῶντ' ἀρόφαντον ἐγένετο, πέμπουσι Ἀγχιμόλιον τὸν
 Ἀστέρος, ἔοντα τῶν ἁσίων ἄνδρα δόκιμον, σὺν στρατῷ
 ἐξελέοντα Πεισιστρατίδας ἐξ Ἀθηνέων, ὅμως καὶ ξείνους
 σφι ἔοντας τὰ μάλιστα· τὰ γὰρ τοῦ Θεοῦ πρεσβύτερα
 ἐποιεῦντο ἢ τὰ τῶν ἀνδρῶν· πέμπουσι δὲ τοὺτους κατὰ
 θάλασσαν πελοιοισι. ὁ μὲν δὴ προσσχὼν ἐς Φάληρον τὴν
 στρατιὴν ἀπέβησε, οἱ δὲ Πεισιστρατίδαι προπυνθανό-
 μενοι ταῦτα ἐπεκαλέοντο ἐκ Θεσσαλῆς ἐπικουρίην· ἐπε-
 ποίητο γάρ σφι συμμαχίη πρὸς αὐτούς. Θεσσαλοὶ δὲ σφι
 ὁεόμενοισι ἀπέπεμψαν κοινῇ γνώμῃ χρεόμενοι χιλίην τε
 ἵππων καὶ τὸν βασιλέα τὸν σφέτερον Κινέην ἄνδρα Γον-
 ναῖον· τοὺς ἐπείτε ἔσχον συμμάχους οἱ Πεισιστρατίδαι,
 ἐμνηχέοντο τοιαύδε. κείραντες τῶν Φαληρέων τὸ πεδῖον
 καὶ ἑκπᾶσμον ποιήσαντες τοῦτον τὸν χώρον ἐπῆξαν τῇ
 στρατοπέδῳ τὴν ἵππον· ἐμπεσοῦσα δὲ διέφθειρε ἄλλους
 τε πολλοὺς τῶν Λακεδαιμονίων καὶ δὴ καὶ τὸν Ἀγχιμόλιον·
 τοὺς δὲ περιγενομένους αὐτῶν ἐς τὰς νέας κάτερξαν. ὁ
 μὲν δὴ πρῶτος στόλος ἐκ Λακεδαιμόνος οὕτω ἀπῆλλαξε,
 καὶ Ἀγχιμόλιον εἰςὶ ταφραὶ τῆς Ἀττικῆς Ἀλωπεκῇσι, ἀγχοῦ
 64 τοῦ Ἡρακλείου τοῦ ἐν Κυροσάργει. μετὰ δὲ Λακεδαιμόνιοι
 μέζω στόλον στείλαντες ἀπέπεμψαν ἐπὶ τὰς Ἀθήνας,

στρατηγὸν τῆς στρατιῆς ἀποδέξαντες βασιλέα Κλεομένεα τὸν Ἀναξανδρίδην, οὐκέτι κατὰ θάλασσαν στείλαντες ἀλλὰ κατ' ἡπειρον· τοῖσι ἐσβαλοῦσι ἐς τὴν Ἀττικὴν χώραν ἢ τῶν Θεσσαλῶν ἵππος πρώτη προσέμιξε καὶ οὐ μετὰ πολλὴν ἐτράπετο, καὶ σφειὼν ἔπεσον ὑπὲρ τεσσσεράκοντα ἄνδρας· οἱ δὲ περιγενόμενοι ἀπαλλάσσοντο, ὥς εἶχον, ἰθὺς ἐπὶ Θεσσαλίας. Κλεομένης δὲ ἀπικόμενος ἐς τὸ ἄστυ ἄμα Ἀθηναίων τοῖσι βουλομένοισι εἶναι ἔλευθέροισι ἐπολιόρχεε τοὺς τυράννους ἀπεργμένους ἐν τῇ Πελασγικῇ τειχεῖ. καὶ οὐδὲν τι πάντως ἂν ἐξεῖλον τοὺς Πεισιστρατίδας οἱ 65 Ἀσκεδαμόνιοι· οὔτε γὰρ ἐπέδωκον ἐπενόουν ποιήσασθαι, οἳ τε Πεισιστρατίδαι σίτοισι καὶ ποτοῖσι εὖ παρεσθενάδατο· πολιορκήσαντές τε ἂν ἡμέρας ὀλίγας ἀπαλλάσσοντο ἐς τὴν Σπάρτην. νῦν δὲ συντυχίῃ τοῖσι μὲν κακὴ ἐπεγένετο, τοῖσι δὲ ἡ αὐτὴ αὐτὴ σύμμαχος· ὑπεκτιθέμενοι γὰρ ἔξω τῆς χώρας οἱ παῖδες τῶν Πεισιστρατιδῶν ἤλωσαν. τοῦτο δὲ ὥς ἐγένετο, πάντα αὐτῶν τὰ πρήγματα συνετετάρακτο, παρέστησαν δὲ ἐπὶ μισθῷ τοῖσι τέκνοισι, ἐπ' οἷσι ἐβούλοντο οἱ Ἀθηναῖοι, ὥστε ἐν πέντε ἡμέρησι ἐκχωρήσαι ἐκ τῆς Ἀττικῆς. μετὰ δὲ ἐξεχώρησαν ἐς Σίγειον τὸ ἐπὶ τῇ Σκαμάνδρῳ, ἄρξαντες μὲν Ἀθηναίων ἐπ' ἔτα εἷς τε καὶ τριήκοντα, ἔόντες δὲ καὶ οὗτοι ἀνέκαθεν Πύλιοι τε καὶ Νηλεῖδαι, ἐκ τῶν αὐτῶν γεγονότες καὶ οἱ ἀμφὶ Κόδρον τε καὶ Μέλανθον, οἳ πρότερον ἐπήλυδες ἔόντες ἐγένοντο Ἀθηναίων βασιλεῖς. ἐπὶ τούτου δὲ καὶ τῶν τὸ οὐνομα ἀπεμνημόνευσε Ἱπποκράτης τῇ παιδὶ θέσθαι τὸν Πεισίστρατον, ἐπὶ τοῦ Νέστορος Πεισιστράτου ποιούμενος τὴν ἐπωνυμίην.

Οὕτω μὲν Ἀθηναῖοι τυράννων ἀπηλλάχθησαν· ὅσα δὲ ἔλευθερωθέντες ἔρξαν ἢ ἔπαθον ἀξιοχρεά ἀπηγησίως πρὶν ἢ Ἰωνίην τε ἀποστήναι ἀπὸ Δαρείου καὶ Ἀρισταγόρην τὸν Μιλήσιον ἀπικόμενον ἐς Ἀθήνας χρηῖσαι σφείων βωθέειν, ταῦτα πρῶτα φράσω.

Ἀθῆναι ἐοῦσαι καὶ πρὶν μεγάλαι, τότε ἀπαλλαχθεῖσαι 66 τυράννων ἐγίνοντο μέζονες· ἐν δὲ αὐτῇσι δύο ἄνδρες ἐδυνάστευον, Κλεισθένης τε ἀνὴρ Ἀλκμαιωνίδης, ὅσπερ δὴ λόγον ἔχει τὴν Πυθίην ἀνακτεῖναι, καὶ Ἰσαγόρης δ'

Τισάνδρου οἰκίῃς μὲν ἐὼν δοξίμου, ἀτὰρ τὰ ἀνέκαθεν οὐκ ἔχω φράσαι· θύουσι δὲ οἱ συγγενεῖς αὐτοῦ Λιὶ Καρίῃ. οὗτοι οἱ ἄνδρες ἐστασίασαν περὶ δυνάμιος, ἐσσούμενος δὲ ὁ Κλεισθένης τὸν δῆμον προσεταιρίζεται. μετὰ δὲ τετραφύλους ἐόντας Ἀθηναίους δεκαφύλους ἐποίησε, τῶν Ἰωνος παιδῶν Γελέοντος καὶ Αἰγικόρεος καὶ Ἀργάδεω καὶ Ὀπλήτος ἀπαλλάξας τὰς ἐπωνυμίας, ἐξενρῶν δ' ἐτέρων ἡρώων ἐπωνυμίας ἐπιχωρίων, πάρεξ Αἰάντος· τοῦτον δέ, ἅτε ἀστυγείτονα καὶ σύμμαχον, ξείνον ἐόντα προσέθετο.

- 67 Ταῦτα δέ, δοκέειν ἐμοί, ἐμιμέετο ὁ Κλεισθένης οὗτος τὸν ἐωυτοῦ μητροκάτορα Κλεισθέnea τὸν Σικυνῶνος τύραννον. Κλεισθένης γὰρ Ἀργείοισι πολεμήσας τοῦτο μὲν ῥαψωδούς ἐπαυσε ἐν Σικυνῶνι ἀγωνίζεσθαι τῶν Ὀμηρείων ἐπέων εἵνεκεν, ὅτι Ἀργεῖοι τε καὶ Ἀργος τὰ πολλὰ πάντα ἡμιέσται· τοῦτο δέ, ἡρώων γὰρ ἦν καὶ ἔστι ἐν αὐτῇ τῇ ἀγορῇ τῶν Σικυνωνίων Ἀδρήστου τοῦ Ταλαοῦ, τοῦτον ἐπεθύμησε ὁ Κλεισθένης ἐόντα Ἀργεῖον ἐκβαλεῖν ἐκ τῆς χώρας. ἐλθὼν δὲ ἐς Δελφούς ἐχρηστηριάζετο εἰ ἐκβάλαι τὸν Ἀδρήστον· ἡ δὲ Πυθίη οἱ χρᾶ φᾶσα Ἀδρήστον μὲν εἶναι Σικυνωνίων βασιλέα, ἐκείνον δὲ λευστήρα. ἐπεὶ δὲ ὁ θεὸς τοῦτό γε οὐ παρεδίδου, ἀπελθὼν ὑπὶ αἷω ἐρρόντιζε μηχανὴν τῇ αὐτὸς ὁ Ἀδρήστος ἀπαλλάσσεται. ὥς δὲ οἱ ἐξενρῆσθαι ἰδόκεε, πέμπσας ἐς Θήβας τὰς Βοιωτίας ἔφη ἐθέλειν ἐπαγαγέσθαι Μελάνιππον τὸν Ἀστακοῦ· οἱ δὲ Θηβαῖοι ἔδοσαν. ἐπαγαγόμενος δὲ ὁ Κλεισθένης τὸν Μελάνιππον τέμενός οἱ ἀπέδεξε ἐν αὐτῷ τῷ πρυτανείῳ καὶ μιν ἴδρυσε ἐνθαῦτα ἐν τῷ ἰσχυροτάτῳ, ἐπηγάγετο δὲ τὸν Μελάνιππον ὁ Κλεισθένης (καὶ γὰρ τοῦτο δεῖ ἀπηγγήσασθαι) ὥς ἔχθιστον ἐόντα Ἀδρήστῃ, ὃς τὸν τε ἀδελφεὸν οἱ Μημιστέα ἀπεκτόνεε καὶ τὸν γαμβρὸν Τυδέα. ἐπεῖτε δὲ οἱ τὸ τέμενος ἀπέδεξε, θυσίας τε καὶ ὀρτὰς Ἀδρήστου ἀπελόμενος ἔδωκε τῷ Μελάνιππῳ. οἱ δὲ Σικυνῶνιοι ἐώθεσαν μεγαλωστί κάρτα τιμᾶν τὸν Ἀδρήστον· ἡ γὰρ χώρα ἦν αὕτη Πολύβου, ὁ δὲ Ἀδρήστος ἦν Πολύβου θυγατριδεός, ἅπαις δὲ Πόλυβος τελευτέων διδοῖ Ἀδρήστον τὴν ἀρχήν. τὰ τε δὴ ἄλλα οἱ Σικυνῶνιοι ἐτίμεον τὸν Ἀδρήστον, καὶ δὴ πρὸς τὰ πάθεα αὐτοῦ τραγικοῖσι χοροῖσι

ἐγέραιρον, τὸν μὲν Διόνυσον οὐ τιμέοντες, τὸν δὲ Ἄδρη-
στον. Κλεισθένης δὲ χοροὺς μὲν τῷ Διονύσῳ ἀπέδωκε,
τὴν δὲ ἄλλην θυσίην τῷ Μελανίππῳ. ταῦτα μὲν ἐς Ἄδρη- 68
στόν οἱ ἐπεποιήτο, φυλὰς δὲ τὰς Λωριέων, ἵνα δὴ μὴ αἱ
αὐταὶ ἔωσι τοῖσι Σικυνώιοισι καὶ τοῖσι Ἀργείοισι, μετέβαλε
ἐς ἄλλα οὐνόματα. ἔνθα καὶ πλείστον κατεγέλασε τῶν
Σικυνώνων· ἐπὶ γὰρ ὑὸς τε καὶ ὄνου τὰς ἐπωνυμίας μετα-
τιθεῖς αὐτὰ τὰ τελευταῖα ἐπέθηκε, πλὴν τῆς ἑωυτοῦ
φυλῆς· ταύτῃ δὲ τὸ οὐνομα ἀπὸ τῆς ἑωυτοῦ ἀρχῆς ἔθετο.
οὔτοι μὲν δὴ Ἀρχέλαοι ἐκαλέοντο, ἕτεροι δὲ ὕψιαι, ἄλλοι
δὲ Ὀνεᾶται, ἕτεροι δὲ Χοιρεᾶται. τούτοισι τοῖσι οὐνό-
μασι τῶν φυλῶν ἔχρεοντο οἱ Σικυνῶνιοι καὶ ἐπὶ Κλει-
σθέneos ἀρχοντος καὶ ἐκείνου τεθνεῶτος ἔτι ἐκ' ἑτα ἐξή-
χοντα· μετέπειτα μὲντοι λόγον σφίσι δόντες μετέβαλον
ἐς τοὺς Ὑλλέας καὶ Παμφύλους καὶ Λυμανάτας, τετάρ-
τους δὲ αὐτοῖσι προσέθεντο ἐπὶ τοῦ Ἀδρήστου παιδὸς
Αἰγιαλέος τὴν ἐπωνυμίην ποιεύμενοι κεκλησθαι Αἰγιαλέας.

Ταῦτα μὲν νυν ὁ Σικυνῶνιος Κλεισθένης ἐπεποιήκει· 69
ὁ δὲ δὴ Ἀθηναῖος Κλεισθένης ἑὼν τοῦ Σικυνώνου τούτου
θυγατριδὸς καὶ τὸ οὐνομα ἐπὶ τούτου ἔχων, δοκέειν ἔμοι
καὶ οὗτος ὑπεριδὼν Ἴωνας, ἵνα μὴ σφίσι αἱ αὐταὶ ἔωσι
φυλαὶ καὶ Ἴωσι, τὸν ὁμώνυμον Κλεισθέnea ἐμιμήσατο.
ὥς γὰρ δὴ τὸν Ἀθηναίων δῆμον πρότερον ἀπωσμένον
τότε ἐπανιὼν πρὸς τὴν ἑωυτοῦ μοῖραν προσεθήκατο,
τὰς φυλὰς μετουνόμασε καὶ ἐποίησε πλεῦνας ἑξ ἑλασσό-
νων· δέκα τε δὴ φυλάρχους ἀντὶ τεσσέρων ἐποίησε, δέκα
δὲ καὶ τοὺς δῆμους κατένεμε ἐς τὰς φυλὰς· ἦν τε τὸν
δῆμον προσθέμενος πολλῶ κατύπερθε τῶν ἀντιστασιω-
τέων. ἐν τῇ μέρει δὲ ἐσσούμενος ὁ Ἰσαγόρης ἀντιτεχνᾷ- 70
ται τάδε· ἐπικαλέεται Κλεομένα τὸν Λακεδαιμόνιον γενό-
μενον ἑωυτῷ ξείνον ἀπὸ τῆς Πεισιστρατιδῆων πολιορκίης.
τὸν δὲ Κλεομένα εἶχε αἰτίη φοιτᾶν παρὰ τοῦ Ἰσαγόρειω
τὴν γυναῖκα. τὰ μὲν δὴ πρῶτα πέμπων ὁ Κλεομένης ἐς
τὰς Ἀθήνας κήρυκα ἐξέβαλλε Κλεισθέnea καὶ μετ' αὐτοῦ
ἄλλους πολλοὺς Ἀθηναίων, τοὺς ἐναγέας ἐπιλέγων. ταῦτα
δὲ πέμπων ἔλεγε ἐκ διδαχῆς τοῦ Ἰσαγόρειω· οἱ μὲν γὰρ
Ἀλκμαιωνίδαι καὶ οἱ σπαστασιῶται αὐτῶν εἶχον αἰτίην τοῦ

- φόνου τούτου, αὐτὸς δὲ οὐ μετεῖχε οὐδ' οἱ φίλοι αὐτοῦ.
- 71 οἱ δ' ἐναγέας Ἀθηναίων ὥδε οὐνομάσθησαν. ἦν Κύλων τῶν Ἀθηναίων ἀνὴρ Ὀλυμπιονίκης. οὗτος ἐπὶ τυραννίδι ἐκόμησε, προσποιησάμενος δὲ ἐταιρηλὴν τῶν ἡλικιωτέων καταλαβεῖν τὴν ἀκρόπολιν ἐπειρήθη, οὐ δυνάμενος δὲ ἐπικρατῆσαι ἱκέτης ἦλθε πρὸς τὸ ἄγαλμα. τούτους ἀνιστάσι μὲν οἱ πρυτάνεις τῶν ναυκράρων, οἵπερ ἔνεμον τότε τὰς Ἀθήνας, ὑπεγγύους πλὴν θανάτου· φρονεῦσαι δὲ αὐτοὺς αἰτή ἔχει Ἀλκμαιωνίδας. ταῦτα πρὸ τῆς Πεισι-
- 72 στρατοῦ ἡλικίης ἐγένετο. Κλεισμένης δὲ ὡς πέμπων ἐξεβαλλε Κλεισθέnea καὶ τοὺς ἐναγέας, Κλεισθένης μὲν αὐτὸς ὑπεξέσχε· μετὰ δὲ οὐδὲν ἔσπον παρῆν ἐς τὰς Ἀθήνας ὁ Κλεισθένης οὐ σὺν μεγάλῃ χειρὶ, ἀπικόμενος δὲ ἀγηλατεῖ ἐπτακόσια ἐπίστια Ἀθηναίων, τὰ οἱ ὑπέθετο ὁ Ἰσαγόρης. ταῦτα δὲ ποιήσας δεύτερα τὴν βουλὴν καταλύειν ἐπειράτο, τριηκοσίοιαι δὲ τοῖσι Ἰσαγόρῳ στασιώτῃσι τὰς ἀρχὰς ἐνεχείριζε. ἀντισταθείσης δὲ τῆς βουλῆς καὶ οὐ βουλομένης πείθεσθαι ὃ τε Κλεισθένης καὶ ὁ Ἰσαγόρης καὶ οἱ στασιῶται αὐτοῦ καταλαμβάνουσι τὴν ἀκρόπολιν. Ἀθηναίων δὲ οἱ λοιποὶ τὰ αὐτὰ φρονήσαντες ἐπολιόρκεον αὐτοὺς ἡμέρας δύο· τῇ δὲ τρίτῃ ὑπόσπονδοι ἐξέρχονται ἐκ τῆς χώρας ὅσοι ἦσαν αὐτῶν Μακεδαιμόνιοι. ἐπετελέετο δὲ τῷ Κλεισμένῳ ἡ φήμη· ὡς γὰρ ἀνέβη ἐς τὴν ἀκρόπολιν μέλλων δὴ αὐτὴν κατασχῆσιν, ἦε ἐς τὸ ἄδυτον τῆς Θεοῦ ὡς προσερέων· ἡ δὲ Ἱρεία ἐξαναστᾶσα ἐκ τοῦ θρόνου, πρὶν ἢ τὰς θύρας αὐτὸν ἀμείψαι, εἶπε “ὦ ξεῖνε Μακεδαιμόνιε, πάλιν χώρεε μὴδ' εἶσιθι ἐς τὸ ἱρόν· οὐ γὰρ Θεμιτὸν Δωριεῦσι παρίεναι ἐνθαῦτα.” ὁ δὲ εἶπε “ὦ γύναι, ἀλλ' οὐ Δωριεὺς εἰμι ἀλλ' Ἀχαιοῦς.” ὁ μὲν δὴ τῇ κληρόνι οὐδὲν χρεόμενος ἐπεχείρησέ τε καὶ τότε πάλιν ἐξέπιπτε μετὰ τῶν Μακεδαιμονίων· τοὺς δὲ ἄλλους Ἀθηναῖοι κατέδησαν τὴν ἐπὶ θανάτῳ, ἐν δὲ αὐτοῖσι καὶ Τιμησίθεον τὸν Δελφόν, τοῦ ἔργα χειρῶν τε καὶ λήματος ἔχοιμ'.
- 73 ἂν μέγιστα καταλέξαι. οὗτοι μὲν νυν δεδεμένοι ἐτελεύτησαν. Ἀθηναῖοι δὲ μετὰ ταῦτα Κλεισθέnea καὶ τὰ ἐπτακόσια ἐπίστια τὰ διωχθέντα ὑπὸ Κλεισθέneος μεταπεμψάμενοι πέμπουσι ἀγγέλους ἐς Σάρδεις, συμμαχίην βουλόμενοι.

ποιήσασθαι πρὸς Πέρσας· ἡπιστάτο γάρ σφι Λακεδαι-
 μονίους τε καὶ Κλεομένεα ἐκπεπολεμῶσθαι. ἀπικομένων
 δὲ τῶν ἀγγέλων ἐς τὰς Σάρδεις καὶ λεγόντων τὰ ἐντεταλ-
 μένα, Ἀρταφέρνης ὁ Ὑστάσπεος Σαρδίῳ ὑπαρχος ἐπει-
 ρώτα τίνες ἔοντες ἄνθρωποι καὶ κῆ γῆς οἰκημένοι δεοίαιτο
 Περσέων σύμμαχοι γενέσθαι, πυνθόμενος δὲ πρὸς τῶν
 ἀγγέλων ἀπεκορύφου σφι τάδε· εἰ μὲν διδοῦσι βασιλεῖ
 Δαρεῖν Ἀθηναῖοι γῆν τε καὶ ὕδωρ, ὃ δὲ συμμαχίην σφι
 συνετίθετο, εἰ δὲ μὴ διδοῦσι, ἀπαλλάσσεσθαι αὐτοὺς ἐκέ-
 λευε. οἱ δὲ ἄγγελοι ἐπὶ σφίων αὐτῶν βαλλόμενοι διδόναι
 ἔφασαν, βουλόμενοι τὴν συμμαχίην ποιήσασθαι. οὗτοι γὰρ
 μὲν δὴ ἀπελθόντες ἐς τὴν ἐκείνων αἰτίας μεγάλας εἶχον·
 Κλεομένης δὲ ἐπιστάμενος περιβρίσθαι ἔπεσι καὶ ἔργοισι
 ὑπὲρ Ἀθηναίων συνέλεγε ἐκ πάσης Πελοποννήσου στρατόν,
 οὗ φράζων ἐς τὸ συλλέγει, τίσασθαι τε ἐθέλων τὸν δῆμον
 τῶν Ἀθηναίων καὶ Ἰσαγόρην βουλόμενος τύραννον κατα-
 στήσαι· συνεξῆλθε γάρ οἱ οὗτος ἐκ τῆς ἀκροπόλεως. Κλεο-
 μένης τε δὴ στόλῳ μεγάλῳ ἐσέβαλε ἐς Ἐλευσίνα, καὶ οἱ
 Βοιωτοὶ ἀπὸ συνθήματος Οἰνόην αἰρέουσι καὶ Ὑαῖας
 δῆμους τοὺς ἐσχάτους τῆς Ἀττικῆς, Χαλκιδέες τε ἐπὶ τὰ
 ἕτερα ἐλόντο ἐπιόντες χώρους τῆς Ἀττικῆς. Ἀθηναῖοι
 δέ, καίπερ ἀμφιβολῆ ἐχόμενοι, Βοιωτῶν μὲν καὶ Χαλκι-
 δέων ἐνύστερον ἐμελλον μνήμην ποιήσεσθαι, Πελοποννη-
 σίοισι δὲ ἑοῦσι ἐν Ἐλευσίνῃ ἀντία ἔθεντο τὰ ὄπλα. μελ-
 λόντων δὲ συνάψειν τὰ στρατόπεδα ἐς μάχην, Κορίνθιοι
 μὲν πρῶτοι σφίσι αὐτοῖσι δόντες λόγον ὥς οὐ ποίκοιεν
 τὰ δίκαια μετεβάλλοντό τε καὶ ἀπαλλάσσοντο, μετὰ δὲ
 Δημάρετος ὁ Ἀρίστιωνος ἐὼν καὶ οὗτος βασιλεὺς Σπαρ-
 τητέων, καὶ συνεξαγαγὼν τε τὴν στρατιὴν ἐκ Λακεδαι-
 μονος καὶ οὐκ ἐὼν διάφορος ἐν τῇ πρόσθε χρόνῳ Κλεο-
 μένῃ. ἀπὸ δὲ ταύτης τῆς διχοστασίης ἐτέθη νόμος ἐν
 Σπάρτῃ μὴ ἐξεῖναι ἔπεσθαι ἀμφοτέρους τοὺς βασιλεῖς
 ἐξιούσης τῆς στρατιῆς· τέως γάρ ἀμφοτέροι ἐῖποντο·
 παραλυομένου δὲ τούτων τοῦ ἑτέρου καταλείπεσθαι καὶ
 τῶν Τυνδαριδῶν τὸν ἕτερον· πρὸ τοῦ γὰρ δὴ καὶ οὗτοι
 ἀμφοτέροι ἐπὶ κλητοὶ σφι ἔοντες εἶποντο. τότε δὴ ἐν τῇ
 Ἐλευσίνῃ ὀρέοντες οἱ λοιποὶ τῶν συμμάχων τοὺς τε βασι-

- λέας τῶν Λακεδαιμονίων οὐκ ὁμολογέοντας καὶ Κορινθίους ἐκλιπόντας τὴν τάξιν, οἴχοντο καὶ αὐτοὶ ἀπαλλασσόμενοι.
- 76 τέταρτον δὴ τοῦτο ἐπὶ τὴν Ἀττικὴν ἀπικόμενοι Λωριέες, δις τε ἐπὶ πολέμῳ ἐσβαλόντες καὶ δις ἐπ' ἀγαθῇ τοῦ πλῆθους τοῦ Ἀθηναίων, πρῶτον μὲν ὅτε καὶ Μέγαρα κατοίκισαν (οὗτος ὁ στόλος ἐπὶ Κόδρου βασιλεύοντος Ἀθηναίων ὁρθῶς πρῶτος ἂν καλέοιτο), δεῦτερον δὲ καὶ τρίτον ὅτε ἐπὶ Πεισιστρατιδέων ἐξέλασιν ὁρμηθέντες ἐκ Σπάρτης ἀπίκοντο, τέταρτον δὲ τότε ὅτε ἐς Ἐλευσίνα Κλεομένης ἄγων Πελοποννησίους ἐσέβαλε· οὕτω τέταρτον τότε Λωριέες ἐσέβαλον ἐς Ἀθήνας.
- 77 Διαλυθέντος ὦν τοῦ στόλου τούτου ἀκλεῶς, ἐνθαῦτα Ἀθηναῖοι τίνεσθαι βουλόμενοι πρῶτα στρατήν ποιεῦνται ἐπὶ Χαλκιδέας. Βοιωτοὶ δὲ τοῖσι Χαλκιδεῦσι βωθέουσι ἐπὶ τὸν Εὐριπον. Ἀθηναίοισι δὲ ἰδοῦσι τοὺς βοηθούς ἔδοξε πρότερον τοῖσι Βοιωτοῖσι ἢ τοῖσι Χαλκιδεῦσι ἐπιχειρεῖν. συμβάλλουσι τε δὴ τοῖσι Βοιωτοῖσι οἱ Ἀθηναῖοι καὶ πολλῇ ἐκράτησαν, κάρτα δὲ πολλοὺς φρονεύσαντες ἐπτακοσίους αὐτῶν ἐξώγησαν. τῆς δὲ αὐτῆς ταύτης ἡμέρης οἱ Ἀθηναῖοι διαβάντες ἐς τὴν Εὐβοίαν συμβάλλουσι καὶ τοῖσι Χαλκιδεῦσι, νικήσαντες δὲ καὶ τούτους τετρακισχιλίους κληρούχους ἐπὶ τῶν ἱπποβοτέων τῇ χώρῃ λείπουσι· οἱ δ' ἱπποβόται ἐκαλέοντο οἱ παχέες τῶν Χαλκιδέων. ὅσους δὲ καὶ τούτων ἐξώγησαν, ἅμα τοῖσι Βοιωτῶν ἐξωγρημένοισι εἶχον ἐν φυλακῇ ἐν πέδῃσι δήσαντες· χρόνῳ δὲ ἔλυσάν σφρας δίμνεως ἀποτιμησάμενοι. τὰς δὲ πέδας αὐτῶν, ἐν τῇσι ἐδεδέετο, ἀνεκρέμασαν ἐς τὴν ἀκρόπολιν· αἵπερ ἔτι καὶ ἐς ἡμῆς ἦσαν περιεοῦσαι, κρεμάμεναι ἐκ τειχέων περιπεφλενσμένων πυρὶ ὑπὸ τοῦ Μήδου, ἀντίου δὲ τοῦ μεγάρου τοῦ πρὸς ἐσπέρην τετραμμένον. καὶ τῶν λύτριον τὴν δεκάτην ἀνέθηκαν, ποιησάμενοι τέθριππον χάλκεον· τὸ δὲ ἀριστερῆς χειρὸς ἔστηκε πρῶτον ἐσιόντι ἐς τὰ προπύλαια τὰ ἐν τῇ ἀκροπόλει· ἐπιγέγραπται δὲ οἱ τάδε.
- ἔθνεα Βοιωτῶν καὶ Χαλκιδέων δαμάσαντες
παῖδες Ἀθηναίων ἔργμασιν ἐν πολέμῳ,
δεσμῶ ἐν ἀχλυόεντι σιδηρέῳ ἔσβησαν ὕβριν·
τῶν ἱπποῦς δεκάτην Παλλάδι τάσδ' ἔδωκαν.

Ἀθηναῖοι μὲν νυν αὖξηντο· δηλοὶ δὲ οὐ κατ' ἐν μῶνον 78
 ἀλλὰ πανταχῇ ἢ ἰσηγορίῃ ὥς ἐστὶ χρῆμα σπουδαῖον, εἰ
 καὶ Ἀθηναῖοι τυραννεύοντες μὲν οὐδαμῶν τῶν σφρέας
 περιοικεόντων ἦσαν τὰ πολέμια ἀμείνους, ἀπαλλαγθέντες
 δὲ τυράννων μακροῦ πρώτοι ἐγένοντο. δηλοὶ ὦν ταῦτα
 ὅτι κατεχόμενοι μὲν ἐθελοκάκεον ὥς δεσπότη ἐργαζόμενοι,
 ἐλευθερωθέντων δὲ αὐτὸς ἕκαστος ἑωυτῇ προεθυμέετο
 κατεργάζεσθαι.

Οὗτοι μὲν νυν ταῦτα ἐπρησσαν· Θηβαῖοι δὲ μετὰ ταῦτα 79
 ἐς θεὸν ἔπεμπον, βουλόμενοι τίσασθαι Ἀθηναίους. ἡ δὲ
 Πυθίη ἀπὸ σφρέων μὲν αὐτῶν οὐκ ἔφη αὐτοῖσι εἶναι τίσιν,
 ἐς πολὺφημον δὲ ἐξενείκοντας ἐκέλευε τῶν ἄγχιστα δέε-
 σθαι. ἀπελθόντων ὦν τῶν θεοπρόπων ἐξέφερον τὸ χρη-
 στήριον ἄλλην ποιησάμενοι· ὥς ἐπυνθάνοντο δὲ λεγόντων
 αὐτῶν τῶν ἄγχιστα δέεσθαι, εἶπαν οἱ Θηβαῖοι ἀκούσαντες
 τούτων “οὐκὼν ἄγχιστα ἡμέων οἰκέουσι Ταναγραῖοί τε
 καὶ Κορωνάιοι καὶ Θεσπικέες, καὶ οὗτοί γε ἅμα ἡμῖν αἰεὶ
 μαχόμενοι προθύμως συνδιαφέρουσι τὸν πόλεμον· τί δεῖ
 τούτων γε δέεσθαι; ἀλλὰ μᾶλλον μὴ οὐ τοῦτο ἢ τὸ χρη-
 στήριον.” τοιαῦτα ἐπιλεγομένων εἶπε δὴ κοτε μαθὼν τις 80
 “ἐγὼ μοι δοκέω συνίεναι τὸ ἐθέλει λέγειν ἡμῖν τὸ μαν-
 τήιον. Ἄσωποῦ λέγονται γενέσθαι θυγατέρες Θῆβη τε
 καὶ Αἴγινα· τούτων ἀδελφεῶν ἑοσέων, δοκέω ἡμῖν Αἰγι-
 νητέων δέεσθαι τὸν θεὸν χρῆσαι τιμωρητῆρων γενέσθαι.”
 καὶ οὐ γάρ τις ταύτης ἀμείνων γνώμη ἐδόκεε φαίνεσθαι,
 αὐτίκα πέμψαντες ἐδέοντο Αἰγινητέων, ἐπικαλεόμενοι
 κατὰ τὸ χρηστήριον σφί βωθέειν, ὥς ἔόντων ἄγχιστέων·
 οἱ δὲ σφί αἰτέουσι ἐπικουρίην τοῖς Αἰακίδας συμπεμπειν
 ἔρασαν. πειρησαμένων δὲ τῶν Θηβαίων κατὰ τὴν συμ- 81
 μαχίην τῶν Αἰακιδέων καὶ τρηχέως περιεφθέντων ὑπὸ
 τῶν Ἀθηναίων, αὐτίς οἱ Θηβαῖοι πέμψαντες τοὺς μὲν
 Αἰακίδας σφί ἀπεδίδον, τῶν δὲ ἀνδρῶν ἐδέοντο. Αἰγι-
 νῆται δὲ εὐδαιμονίῃ τε μεγάλῃ ἐπαερθέντες καὶ ἔχθρης
 παλαιῆς ἀναμνησθέντες ἐχούσης ἐς Ἀθηναίους, τότε Θη-
 βαίων δεσφέντων πόλεμον ἀκήρυκτον Ἀθηναίοισι ἐπέ-
 τρεπον· ἐπικειμένων γὰρ αὐτῶν Βοιωτοῖσι, ἐπιπλώσαντες
 μακροῦσι νηυσὶ ἐς τὴν Ἀττικὴν κατὰ μὲν ἑσπεραν Φάληρον

κατὰ δὲ τῆς ἄλλης παραλίας πολλοὺς δῆμους, ποιεῦντες δὲ ταῦτα μεγάλως Ἀθηναίους εἰόντο.

- 82 Ἡ δὲ ἔχθρη ἥ προσφειλομένη ἐς Ἀθηναίους ἐκ τῶν Αἰγινητέων ἐγένετο ἐξ ἀρχῆς τοιῆσδε. Ἐπιδαυρίοισι ἡ γῆ καρπὸν οὐδένα ἐδίδου. περὶ ταύτης ὦν τῆς συμφορῆς οἱ Ἐπιδάυριοι ἐχρέοντο ἐν Δελφοῖσι· ἡ δὲ Πυθίη σφίεας ἐκέλευε Δαμίης τε καὶ Αὐξησίης ἀγάλματα ἰδρύσασθαι καὶ σφι ἰδρυσαμένοιισι ἄμεινον συνοίσεσθαι. ἐπειρώτεον ὦν οἱ Ἐπιδάυριοι κότερα χαλκοῦ ποιέονται τὰ ἀγάλματα ἢ λίθου· ἡ δὲ Πυθίη οὐδέτερα τούτων ἔα, ἀλλὰ ξύλον ἡμέρης ἐλαίης. ἐδέοντο ὦν οἱ Ἐπιδάυριοι Ἀθηναίων ἐλαίην σφι δοῦναι ταμέσθαι, ἱσοτάτας δὲ ἐκείνας νομίζοντες εἶναι· λέγεται δὲ καὶ ὥς ἐλαῖαι ἦσαν ἄλλοθι γῆς οὐδαμοῦ κατὰ ἐκείνον τὸν χρόνον ἢ ἐν Ἀθήνησι. οἱ δὲ ἐπὶ τοισίδε δώσειν ἔφασαν ἐπ' ἴσ' ἀπάξουσι ἔτεος ἐκάστου τῇ Ἀθηναίῃ τε τῇ Πολιάδι ἱρὰ καὶ τῇ Ἐρεχθίδι, καταινέσαντες δ' ἐπὶ τούτοις οἱ Ἐπιδάυριοι τῶν τε ἐδέοντο ἔτυχον, καὶ ἀγάλματα ἐκ τῶν ἐλαϊέων τούτων ποιησάμενοι ἰδρύσαντο· καὶ ἡ τε γῆ σφι ἔφερε, καὶ Ἀθηναίοισι ἐπε-
- 83 τέλειον τὰ συνέθεντο. τούτων δ' ἔτι τὸν χρόνον καὶ πρὸ τοῦ Αἰγινῆται Ἐπιδαυρίων ἦχουν τὰ τε ἄλλα καὶ δίκας διαβαίνοντες ἐς Ἐπιδανρον ἐδίδοσαν τε καὶ ἐλάμβανον παρ' ἀλλήλων οἱ Αἰγινῆται. τὸ δὲ ἀπὸ τοῦδε νέας τε πηξάμενοι καὶ ἀγνωμοσύνη χρησάμενοι ἀπέστησαν ἀπὸ τῶν Ἐπιδανρίων. ἄτε δὲ ἔόντες διάφοροι ἐδηλέοντο αὐτούς, ὥστε δὴ θαλασσοκράτορες ἔόντες, καὶ δὴ καὶ τὰ ἀγάλματα ταῦτα τῆς τε Δαμίης καὶ τῆς Αὐξησίης ὑπαίρεοντο αὐτῶν, καὶ σφρα ἐκόμισάν τε καὶ ἰδρύσαντο τῆς σφετέρης χώρας ἐς τὴν μεσόγαιαν, τῇ Οἴῃ μὲν ἔστι οὖνομα, στάδια δὲ μάλιστα κη ἀπὸ τῆς πόλιος ὥς εἴκοσι ἀπέχει. ἰδρυσάμενοι δὲ ἐν τούτῳ τῇ χώρῃ Θυσίῃσι τέ σφρα καὶ χοροῖσι γυναικείοισι κερτόμοισι ἱλάσκοντο, χορηγῶν ἀποδεικνυμένων ἐκατέρῃ τῶν δαιμόνιων δέκα ἄνδρων· κακῶς δὲ ἡγόρευον οἱ χοροὶ ἄνδρα μὲν οὐδένα, τὰς δὲ ἐπιχωρίας γυναῖκας. ἦσαν δὲ καὶ τοῖσι Ἐπιδανρίοισι αἱ αὐταὶ
- 84 ἱεροεργαίαι. εἰσὶ δὲ σφι καὶ ἄρρητοι ἱεροεργαίαι. κλεφθέντων δὲ τῶνδε τῶν ἀγαλμάτων οἱ Ἐπιδάυριοι τοῖσι Ἀθηναίοισι

τὰ συνέθεντο οὐκ ἐπετέλεον. πέμψαντες δὲ οἱ Ἀθηναῖοι ἐμήνιον τοῖσι Ἐπιδουρίοισι· οἱ δὲ ἀπέφαινον λόγῳ ὥς οὐκ ἀδικέουσιν· ὅσον μὲν γὰρ χρόνον εἶχον τὰ ἀγάλματα ἐν τῇ χώρῃ, ἐπιτελέειν τὰ συνέθεντο, ἐπεὶ δὲ ἐστερησθαι αὐτῶν, οὐ δίκαιον εἶναι ἀποφέρειν ἔτι, ἀλλὰ τοὺς ἔχοντας αὐτὰ Αἰγινήτας πρῆσσεσθαι ἐκέλευον. πρὸς ταῦτα Ἀθηναῖοι ἐς Αἴγιναν πέμψαντες ἀπαίτεον τὰ ἀγάλματα· οἱ δὲ Αἰγινῆται ἔφασαν σφίσι τε καὶ Ἀθηναίοισι εἶναι οὐδὲν πρῆγμα. Ἀθηναῖοι μὲν νυν λέγουσι μετὰ τὴν ἀπαίτησιν ⁸⁵ ἀποσταλῆναι τριήρεϊ μὴ τῶν ἀσίων τούτους, οἱ ἀποπεμφθέντες ἀπὸ τοῦ κοινοῦ καὶ ἀπικόμενοι ἐς Αἴγιναν τὰ ἀγάλματα ταῦτα ὥς σφετέρων ξύλων ἔοντα ἐπειρέοντο ἐκ τῶν βάρων ἐξανασπᾶν, ἵνα σφέα ἀνακομίσωνται. οὐ δυναμένους δὲ τούτῳ τῷ τρόπῳ αὐτῶν κρατῆσαι, περιβαλόντας σχοινία ἔλκειν τὰ ἀγάλματα, καὶ σφι ἔλκουσι βροντὴν τε καὶ ἅμα τῇ βροντῇ σεισμὸν ἐπιγενέσθαι· τοὺς δὲ τριηρίτας τοὺς ἔλκοντας ὑπὸ τούτων ἀλλοφρονῆσαι, παθόντας δὲ τοῦτο κτείνειν ἀλλήλους ἅτε πολεμίους, ἐς ὃ ἐκ πάντων ἓνα λειψθέντα ἀνακομισθῆναι αὐτὸν ἐς Φάληρον. Ἀθηναῖοι μὲν νυν οὕτω λέγουσι γενέσθαι, Αἰγι- ⁸⁶ νῆται δὲ οὐ μὴ νῆι ἀπικέσθαι Ἀθηναίους (μία μὲν γὰρ καὶ ὀλίγη πλεῦνας μίης, καὶ εἴ σφι μὴ ἔτυχον ἐοῦσαι νέες, ἀπαμύνασθαι ἂν εὐπετέως), ἀλλὰ πολλῇσι νηυσὶ ἐπιπλώειν σφι ἐπὶ τὴν χώραν, αὐτοὶ δὲ σφι εἶξαι καὶ οὐ διανυμαχῆσαι. οὐκ ἔχουσι δὲ τοῦτο διασημῆναι ἀτρεκέως, οὔτε εἰ ἕσσονες συγγινωσκόμενοι εἶναι τῇ ναυμαχίῃ κατὰ τοῦτο εἶξαν, οὔτε εἰ βουλόμενοι ποιῆσαι οἷόν τι καὶ ἐποίησαν. Ἀθηναίους μὲν νυν, ἐπεῖτε σφι οὐδεὶς ἐς μάχην κατίστατο, ἀποβάντας ἀπὸ τῶν νεῶν τράπεσθαι πρὸς τὰ ἀγάλματα, οὐ δυναμένους δὲ ἀνασπᾶσαι ἐκ τῶν βάρων αὐτὰ οὕτω δὴ περιβαλομένους σχοινία ἔλκειν, ἐς ὃ ἐλκόμενα τὰ ἀγάλματα ἀμφότερα τῷ τῷ ποιῆσαι, ἐμοὶ μὲν οὐ πιστὰ λέγοντες, ἄλλω δὲ τει· ἐς γούνατα γὰρ σφι αὐτὰ πεσεῖν, καὶ τὸν ἀπὸ τούτου χρόνον διατελέειν οὕτω ἔχοντα. Ἀθηναίους μὲν δὴ ταῦτα ποιεῖν· σφέας δὲ Αἰγινῆται λέγουσι πυθομένους τοὺς Ἀθηναίους ὥς μέλλοιεν ἐπὶ σφέας στρατεύεσθαι, ἐτοίμους Ἀργεῖους ποιεέσθαι.

- τοὺς τε δὴ Ἀθηναίους ἀποβεβάναι ἐς τὴν Αἰγιναίην, καὶ
 παρῆναι βωβλέοντας σφι τοὺς Ἀργεῖους, καὶ λαθεῖν τε ἐξ
 Ἐπιδαύρου διαβάantias ἐς τὴν νῆσον καὶ οὐ προακηχοῦσι
 τοῖσι Ἀθηναίοισι ἐπιπτεσεῖν ὑποταγομένους τὸ ἀπὸ τῶν
 νεῶν, ἅμα τε ἐν τούτῳ τὴν βροντὴν τε γενέσθαι καὶ τὸν
 87 σεισμὸν αὐτοῖσι. λέγεται μὲν νυν ὑπ' Ἀργείων τε καὶ
 Αἰγινήτων τάδε, ὁμολογέεται δὲ καὶ ὑπ' Ἀθηναίων ἓνα
 μῦθον τὸν ἀποσώθοντα αὐτῶν ἐς τὴν Ἀττικὴν γενέσθαι·
 πλὴν Ἀργεῖοι μὲν λέγουσι αὐτῶν τὸ Ἀττικὸν στρατόπεδον
 διαφθειράντων τὸν ἓνα τοῦτον περιγενέσθαι, Ἀθηναῖοι
 δὲ τοῦ δαίμονος· περιγενέσθαι μέντοι οὐδὲ τοῦτον τὸν
 ἓνα, ἀλλ' ἀπολέσθαι τρόπῳ τοιῷδε. κομισθεῖς γὰρ ἐς
 τὰς Ἀθήνας ἀπήγγειλε τὸ πάθος· πυθομένας δὲ τὰς γυ-
 ναῖκας τῶν ἐπ' Αἰγίαν στρατευσαμένων ἀνδρῶν, δεινὸν τι
 ποιησαμένας ἐκείνον μῦθον ἐξ ἀπάντων σωθῆναι, πέριξ
 τὸν ἀνθρώπον τοῦτον λαβούσας καὶ κεκτέουσας τῆσι περό-
 νησι τῶν ἱματίων εἰρωτᾶν ἐκάστην αὐτέων ὅκη εἴη ὃ ἐων-
 τῆς ἀνῆρ. καὶ τοῦτον μὲν οὕτω διαφθαρήναι, Ἀθηναίοισι
 δὲ ἔτι τοῦ πάθους δεινότερόν τι δόξαι εἶναι τὸ τῶν γυναι-
 κῶν ἔργον. ἄλλῳ μὲν δὴ οὐκ ἔχειν ὕπερ ζημιώσασσι τὰς
 γυναῖκας, τὴν δὲ ἐσθῆτα μετέβαλον αὐτέων ἐς τὴν Ἰάδα·
 ἐφόρεον γὰρ δὴ πρὸ τοῦ αἰ τῶν Ἀθηναίων γυναῖκες ἐσθῆτα
 Δωρίδα, τῇ Κορινθίῃ παραπλησιωτάτην· μετέβαλον ὧν
 88 ἐς τὸν λίνεον κιθῶνα, ἵνα δὴ περόνησι μὴ χρέωνται. ἔστι
 δὲ ἀληθὲς λόγῳ χρεομένοισι οὐκ ἴσας αὕτη ἢ ἐσθῆς τὸ
 παλαιὸν ἀλλὰ Κάειρα, ἐπεὶ ἢ γε Ἑλληνικὴ ἐσθῆς πᾶσα ἢ
 ἀρχαίη τῶν γυναικῶν ἢ αὐτὴ ἦν τὴν νῦν Δωρίδα καλούμεν.
 τοῖσι δὲ Ἀργείοισι καὶ τοῖσι Αἰγινήτῃσι [καὶ] πρὸς ταῦτα
 [ἔτι] τόδε ποιῆσαι νόμον εἶναι, παρὰ σφίσι ἐκατέρωσι
 τὰς περόνας ἡμιολίας ποιέεσθαι τοῦ τότε κατεστεῶτος
 μέτρου, καὶ ἐς τὸ ἱρὸν τῶν θεῶν τούτων περόνας μά-
 λιστα ἀνατιθέναι τὰς γυναῖκας, Ἀττικὸν δὲ μήτε τι ἄλλο
 προσφέρειν πρὸς τὸ ἱρὸν μήτε κέραμον, ἀλλ' ἐκ χυτρίδων
 ἐπιχωρίων νόμον τὸ λοιπὸν αὐτόθι εἶναι πίνειν.
- 89 Ἀργείων μὲν νυν καὶ Αἰγινήτων αἱ γυναῖκες ἐκ τόσου
 κατ' ἔριν τὴν Ἀθηναίων περόνας ἔτι καὶ ἐς ἐμὲ ἐφόρεον
 μέζοντας ἢ πρὸ τοῦ, τῆς δὲ ἔχθρης τῆς πρὸς Αἰγινήτας

Ἀθηναίοισι γενομένης ἀρχὴ κατὰ εἴρηται ἐγένετο. τότε δὴ Θηβαίων ἐπικαλεσμένων, προθύμως τῶν περὶ τὰ ἀγάλματα γενομένων ἀναμνησκόμενοι οἱ Αἰγινῆται ἐβώθεον τοῖσι Βοιωτοῖσι. Αἰγινῆται τε δὴ ἐδήλευν τῆς Ἀττικῆς τὰ παραθαλάσσια, καὶ Ἀθηναίοισι ὀρμημένοισι ἐκ Αἰγινῆτας στρατεύεσθαι ἦλθε μαντήιον ἐκ Δελφῶν, ἐπισχόντας ἀπὸ τοῦ Αἰγινητέων ἀδικίου τριήκοντα ἔτεα, τῇ ἐνὶ καὶ τριηκοστίῳ Ἀσιακῷ τέμενος ἀποδέξαντας ἀρχεσθαι τοῦ πρὸς Αἰγινῆτας πολέμου καὶ σφι χωρήσειν τὰ βούλονται· ἦν δὲ αὐτίκα ἐπιστρατεύωνται, πολλὰ μὲν σφεας ἐν τῇ μεταξὺ τοῦ χρόνου πεῖσεσθαι πολλὰ δὲ καὶ ποιῆσειν, τέλος μέντοι καταστρέψεσθαι. ταῦτα ὡς ἀπενειχθέντα ἤκουσαν οἱ Ἀθηναῖοι, τῇ μὲν Ἀσιακῷ τέμενος ἀπέδεξαν ταῦτο τὸ νῦν ἐπὶ τῆς ἀγορῆς ἴδρυται, τριήκοντα δὲ ἔτεα οὐκ ἀνέσχοντο ἀκούσαντες ὅπως χρεὼν εἴη ἐπισχεῖν πεπονθότας πρὸς Αἰγινητέων ἀνάρσια. ἐς τιμωρίην δὲ 90 παρασκευαζόμενοι αὐτοῖσι ἐκ Λακεδαιμονίων πρῆγμα ἐγειρόμενον ἐμπόδιον ἐγένετο. πενθόμενοι γὰρ οἱ Λακεδαιμόνιοι τὰ ἐκ τῶν Ἀλκιμαωνιδέων ἐς τὴν Πυθίην μεμηχανημένα καὶ τὰ ἐκ τῆς Πυθίης ἐπὶ σφέας τε καὶ τοὺς Πεισιστρατίδας συμφορὴν ἐποιεῦντο διπλόην, ὅτι τε ἄνδρας ξείνους σφι ἰόντας ἐξεληλάκεσαν ἐκ τῆς ἐκείνων, καὶ ὅτι ταῦτα ποιήσασι χάρις οὐδεμία ἐφαίνετο πρὸς Ἀθηναίων. ἔτι τε πρὸς τούτοις ἐνῆγόν σφεας οἱ χρησμοὶ λέγοντες πολλὰ τε καὶ ἀνάρσια ἔσεσθαι αὐτοῖσι ἐξ Ἀθηναίων, τῶν πρότερον μὲν ἦσαν ὁδοίτες, τότε δὲ Κλεομένης κομίσαντος ἐς Σπάρτην ἐξέμαθον. ἐκτῆσατο δὲ ὁ Κλεομένης ἐκ τῆς Ἀθηναίων ἀκροπόλιος τοὺς χρησμούς, τοὺς κεκτέατο μὲν πρότερον οἱ Πεισιστρατίδαι, ἐξελευνόμενοι δὲ ἔλιπον ἐν τῇ ἱερῇ καταλειφθέντας δὲ ὁ Κλεομένης ἀνέλαβε. τότε δὲ ὡς ἀνέλαβον οἱ Λακεδαιμόνιοι 91 τοὺς χρησμούς καὶ τοὺς Ἀθηναίους ὥρεον αὐξομένους καὶ οὐδαμῶς ἐτοιμούς ἰόντας πείθεσθαι σφι, νόῳ λαβόντες ὡς ἐλεύθερον μὲν εἶναι τὸ γένος τὸ Ἀττικὸν ἰσόρροπον τῇ ἑωυτῶν γίνοιτο, κατεχόμενον δὲ ὑπὸ τυραννίδος ἀσθενὲς καὶ πειθαρχέεσθαι ἐτοιμον· μαθόντες δὲ τούτων ἕκαστα μετεπέμποντο Ἰππίην τὸν Πεισιστράτου ἀπὸ Σιγείου τοῦ

ἐν Ἑλλησπόντῳ [ἐς τὸ καταφεύγουσι οἱ Πεισιστρατί-
 δαι]. ἔπειτε δὲ σφι Ἰππίνης καλεόμενος ἦκε, μεταπε-
 ψάμενοι καὶ τῶν ἄλλων συμμάχων ἀγγέλους ἔλεγόν σφι
 Σπαρτιῇται τάδε. “ἄνδρες σύμμαχοι, συγγινώσκομεν αὐ-
 τοῖσι ἡμῖν οὐ ποιήσασι ὀρθῶς· ἐπαερθέντες γὰρ κιβδή-
 λοισι μαντηλοῖσι ἄνδρας ξείνους ἐόντας ἡμῖν τὰ μάλιστα
 καὶ ἀναδεκομένους ὑποχειρίας παρέξειν τὰς Ἀθήνας, τού-
 τους ἐκ τῆς πατρίδος ἐξηλάσαμεν, καὶ ἔπειτεν ποιήσαντες
 ταῦτα δῆμῳ ἀχαρίστῳ παρεδώκαμεν τὴν πόλιν, ὃς ἔπειτε
 δι’ ἡμέας ἔλευθερωθεὶς ἀνέκνυε, ἡμέας μὲν καὶ τὸν βα-
 σιλέα ἡμῶν περιυβρίσας ἐξέβαλε, δόξαν δὲ φύσας αὐξά-
 νεται, ὥς γε ἐκμεμαθήκασι μάλιστα μὲν οἱ περίοικοι
 αὐτῶν Βοιωτοὶ καὶ Χαλκιδεῖς, τάχα δὲ τις καὶ ἄλλος
 ἐκμαθήσεται ἁμαρτιῶν. ἔπειτε δὲ ἐκείνα ποιήσαντες ἡμάρ-
 τομεν, νῦν πειρησόμεθ’ ὅπως ἅμα ὑμῖν ἀπικόμενοι τίσα-
 σθαι· αὐτοῦ γὰρ τούτου εἵνεκεν τόνδε τε Ἰππὶν μετε-
 πεψάμεθα καὶ ἡμέας ἀπὸ τῶν πολίων, ἵνα κοινῷ τε
 λόγῳ καὶ κοινῷ στόλῳ ἐσαγαγόντες αὐτὸν ἐς τὰς Ἀθήνας
 92 ἀποδῶμεν τὰ καὶ ἀπειλόμεθα.” οἱ μὲν ταῦτα ἔλεγον,
 τῶν δὲ συμμάχων τὸ πλῆθος οὐκ ἐνεδέκετο τοὺς λόγους.
 οἱ μὲν νῦν ἄλλοι ἤσυχὴν ἦγον, Κορίνθιος δὲ Σωσικλῆς
 α) ἔλεξε τάδε. “ἦ δὴ ὁ τε οὐρανὸς ἔσται ἔνερθε τῆς γῆς
 καὶ ἡ γῆ μετέωρος ὑπὲρ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ οἱ ἄνθρωποι
 νομὸν ἐν θαλάσῃ ἔξουσι καὶ οἱ ἰχθύες τὸν πρότερον
 ἄνθρωποι, ὅτε γε ὑμεῖς, ὦ Λακεδαιμόνιοι, ἰσοκρατίας
 καταλύοντες τυραννίδας ἐς τὰς πόλεις κατάγειν παρα-
 σκευάζεσθε, τοῦ οὔτε ἀδικώτερον οὐδὲν ἔστι κατ’ ἀνθρώ-
 πους οὔτε μαιφρονώτερον. εἰ γὰρ δὴ τοῦτό γε δοκέει
 ὑμῖν εἶναι χρηστὸν ὥστε τυραννεύεσθαι τὰς πόλεις, αὐτοὶ
 πρῶτοι τύραννον καταστησάμενοι παρὰ σφίσι αὐτοῖσι
 οὕτω καὶ τοῖσι ἄλλοις διζήσθε κατιστάναι· νῦν δὲ αὐτοὶ
 ἀπειροὶ ἐόντες τυράννων, καὶ φυλάσσοντες δεινότατα τοῦτο
 ἐν τῇ Σπάρτῃ μὴ γενέσθαι, παραχρᾶσθε ἐς τοὺς συμ-
 μάχους. εἰ δὲ αὐτοὶ ἔμπειροὶ ἔατε κατὰπερ ἡμεῖς, εἴχετε
 ἂν περὶ αὐτοῦ γνώμας ἀμείνονας συμβαλέσθαι ἢ περ νῦν.
 β) Κορίνθιοις γὰρ ἦν πόλις κατὰστασις τοιήδε. ἦν ὀλι-
 γαρχίη, καὶ οὗτοι Βακχιάδαι καλεόμενοι ἔνεμον τὴν πόλιν,

ἐδίδουσαν δὲ καὶ ἤγοντο ἐξ ἀλλήλων. Ἀμφίονι δὲ ἔοντι τούτων τῶν ἀνδρῶν γίνεται θυγάτηρ χολή· οὐνομα δέ οἱ ἦν Λάβδα. ταύτην Βακχιάδεων γὰρ οὐδεὶς ἤθελε γῆμαι, ἴσχει Ἡετίων ὁ Ἐχεκράτεος, δήμου μὲν ἐκ Πέτρης ἑών, ἀτὰρ τὰ ἀνέκαθεν Λαυρίθης τε καὶ Καινείδης. ἐκ δὲ οἱ ταύτης τῆς γυναικὸς οὐδ' ἐξ ἄλλης παῖδες ἐγίνοντο. ἑστάλη ὦν ἐς Δελφοὺς περὶ γόνου. ἐσιόντα δὲ αὐτὸν ἰθέως ἡ Πυθίη προσαγορεύει τοισίδε τοῖσι ἔπεσι.

Ἡετίων, οὔτις σε τίει πολύτιτον ἔοντα.

Λάβδα κύει, τέξει δ' ὀλοοῖτροχον· ἐν δὲ πεσεῖται ἀνδράσι μουνάρχοισι, δικαίῳσει δὲ Κόρινθον.

ταῦτα χρησθέντα τῷ Ἡετίωνι ἐξαγγέλλεται κως τοῖσι Βακχιάδῃσι, τοῖσι τὸ μὲν πρότερον γενόμενον χρηστήριον ἐς Κόρινθον ἦν ἄσημον, φέρον τε ἐς τὸντὸ καὶ τὸ τοῦ Ἡετίωνος καὶ λέγον ὥδε.

αἰετὸς ἐν πέτρῃσι κύει, τέξει δὲ λέοντα

καρτερὸν ὠμηστήν· πολλῶν δ' ὑπὸ γούνατα λύσει.

ταῦτά νυν εὖ φράζεσθε, Κορίνθιοι, οἱ περὶ καλήν

Πειρήνην οἰκεῖτε καὶ ὀφρυόεντα Κόρινθον.

τοῦτο μὲν δὴ τοῖσι Βακχιάδῃσι πρότερον γενόμενον ἦν ἡ ἀτέμμαρτον· τότε δὲ τὸ Ἡετίωνι γενόμενον ὥς ἐπύθοντο, αὐτίκα καὶ τὸ πρότερον συνῆκαν ἐὼν συνωδὸν τῷ Ἡετίωνος. συνέντες δὲ καὶ τοῦτο εἶχον ἐν ἡσυχίᾳ, ἐθέλοντες τὸν μέλλοντα Ἡετίωνι γενέσθαι γόνον διαφθεῖραι. ὥς δὲ ἔτεκε ἡ γυνὴ τάχιστα, πέμπουσι σφέων αὐτῶν δέκα ἐς τὸν δῆμον ἐν τῷ κατοίκητο Ἡετίων, ἀποκτενέοντας τὸ παιδίον. ἀπικόμενοι δὲ οὗτοι ἐς τὴν Πέτρην καὶ παρελθόντες ἐς τὴν αὐλήν τοῦ Ἡετίωνος αἴτεον τὸ παιδίον· ἡ δὲ Λάβδα εἰδυῖά τε οὐδὲν τῶν εἵνεκεν ἐκείνοι ἀπικολατο, καὶ δοκέουσά σφας φιλοφροσύνης τοῦ πατρὸς εἵνεκεν αἰτέειν, φέρουσα ἐνεχείρισε αὐτῶν ἐνί. τοῖσι δὲ ἄρα ἐβευούλευτο κατ' ὁδὸν τὸν πρῶτον αὐτῶν λαβόντα τὸ παιδίον προσουδίσαι, ἑπεῖτε ὦν ἔδωκε φέρουσα ἡ Λάβδα, τὸν λαβόντα τῶν ἀνδρῶν θείῃ τύχῃ προσεγέλασε τὸ παιδίον, καὶ τὸν φρασθέντα τοῦτο οἰκτὸς τις ἴσχει ἀποκτεῖναι, κατοικτεῖρας σὲ παραδίδοι τῷ δευτέρῳ, ὃ δὲ τῷ τρίτῳ. οὕτω δὲ διεξῆλθε διὰ πάντων τῶν δέκα παραδιδόμενον, οὐδενὸς

βουλομένου διεργάσασθαι. ἀποδόντες ὦν ὑπίσω τῇ τε-
κούσῃ τὸ παιδίον καὶ ἐξελθόντες ἔξω, ἑστεῶτες ἐπὶ τῶν
θυρέων ἀλλήλων ἄπτοντο καταιτιεύμενοι καὶ μάλιστα
τοῦ πρώτου λαβόντος, ὅτι οὐκ ἐποίησε κατὰ τὰ δεδο-
γμένα, ἐς ὃ δὴ σφι χρόνου ἐγγινομένου ἔδοξε αὐτοῖς παρελ-
θόντας πάντας τοῦ φρόνου μετίσχειν. ἔδεε δὲ ἐκ τοῦ
Ἡετίωνος γόνου Κορίνθῳ κακὰ ἀναβλαστειν. ἡ Λάβδα
γὰρ πάντα ταῦτα ἤκουε ἑστεῶσα πρὸς αὐτῇσι τῇσι θύ-
ρῃσι· δεισάσα δὲ μὴ σφι μεταδόξῃ καὶ τὸ δεύτερον λαβόν-
τες τὸ παιδίον ἀποκτείνωσι, φέρουσα κατακρύπτει ἐς τὸ
ἀφραστότατόν οἱ ἐφαίνετο εἶναι, ἐς κυψέλην, ἐπισταμένη
ὥς εἰ ὑποστρέψαντες ἐς ζήτησιν ἀπικοίαιτο πάντα ἐρε-
νήσειν μέλλοιεν· τὰ δὴ καὶ ἐγένετο. ἔλθουσι δὲ καὶ διζη-
μένοισι αὐτοῖσι ὥς οὐκ ἐφαίνετο, ἔδοκε ἀπαλλάσσεσθαι
καὶ λέγειν πρὸς τοὺς ἀποπέμψαντας ὥς πάντα ποιήσειαν
α) τὰ ἐκείνοι ἐντείλαντο. οἱ μὲν δὴ ἀπελθόντες ἔλεγον
ταῦτα, Ἡετίωνι δὲ μετὰ ταῦτα ὁ παῖς αὐξάνετο, καὶ οἱ
διαφυγόντι τοῦτον τὸν κίνδυνον ἀπὸ τῆς κυψέλης ἐπωνυ-
μίην Κύψελος οὖνομα ἔτέθη. ἀνδρωθέντι δὲ καὶ μαν-
τευομένῳ Κυψέλῳ ἐγένετο ἀμφιδέξιον χρηστήριον ἐν Δελ-
φοῖσι, τῷ πύσυνος γενόμενος ἐπεχείρησέ τε καὶ ἔσχε
Κόρινθον. ὁ δὲ χρησμὸς οὕδε ἦν.

ὄλβιος οὗτος ἀνὴρ ὃς ἑμὸν δόμον ἐσκαταβαίνει,
Κύψελος Ἡετίδης, βασιλεὺς κλεινοῖο Κορίνθου,
αὐτὸς καὶ παῖδες, παίδων γε μὲν οὐκέτι παῖδες.

τὸ μὲν δὴ χρηστήριον τοῦτο ἦν, τυραννεύσας δὲ ὁ Κύψελος
ποιοῦτος δὴ τις ἀνὴρ ἐγένετο· πολλοὺς μὲν Κορινθίων
ἐδίωξε, πολλοὺς δὲ χρημάτων ἀπεστέρησε, πολλῶν δέ τι
δ) πλείστους τῆς ψυχῆς. ἄρξαντος δὲ τούτου ἐπὶ τριήκοντα
ἔτεα καὶ διαπλέξαντος τὸν βίον εὖ, διάδοχός οἱ τῆς τυραν-
νίδος ὁ παῖς Περίανδρος γίνεται. ὁ τοίνυν Περίανδρος
κατ' ἀρχὰς μὲν ἦν ἡπιώτερος τοῦ πατρὸς, ἐπειτε δὲ ὠμί-
λησε δι' ἀγγέλων Θρασυβούλῳ τῷ Μιλήτου τυράννῃ, πολλῇ
ἔτι ἐγένετο Κυψέλου μαιφρονώτερος. πέμψας γὰρ παρὰ
Θρασύβουλον κήρυκα ἐπυνθάνετο ὄντινα ἂν τρόπον ἀσφα-
λέστατον καταστησάμενος τῶν πρηγμάτων κάλλιστα τῇ
πόλιν ἐπιτροπεύσι. Θρασύβουλος δὲ τὸν ἐλθόντα παρὰ

τοῦ Περιάνδρου ἐξῆγε ἔξω τοῦ ἄστεος, ἑσθὰς δὲ ἐς ἄρουραν ἑσπαρμένην ἅμα τε διεξήγε τὸ λήιον ἐπειρωτέων τε καὶ ἀναποδίζων τὸν κήρυκα κατὰ τὴν ἀπὸ Κορίνθου ἁπίζιν, καὶ ἐκίλυνε αἰεὶ ὅπως τινὰ ἴδοι τῶν ἀσταχύων ὑπερέχοντα, κολούων δὲ ἔρριπτε, ἐς ὃ τοῦ λήιου τὸ κάλλιστόν τε καὶ βαθύτατον διέφθειρε τρόπον τοιούτῳ· διεξελθὼν δὲ τὸ χωρίον καὶ ὑποθέμενος ἔπος οὐδὲν ἀποπέμπει τὸν κήρυκα. νοστήσαντος δὲ τοῦ κήρυκος ἐς τὴν Κόρινθον ἦν πρόθυμος πυνθάνεσθαι τὴν ὑποθήκην ὃ Περιάνδρος. ὃ δὲ οὐδὲν οἱ ἔφη Θρασύβουλον ὑποθέσθαι, θωμάζειν τε αὐτοῦ παρ' οἷόν μιν ἄνδρα ἀποπέμπει, ὥς παραπλήγῃ τε καὶ τῶν ἑωυτοῦ σινάμωρον, ἀπηγεόμενος τάπερ πρὸς Θρασυβούλου ἀπώπее. Περιάνδρος δὲ συνιείς τὸ ποιηθὲν ^η καὶ νόμῳ ἴσχωρ ὥς οἱ ὑπετίθετο Θρασύβουλος τοὺς ὑπερόχους τῶν ἀστῶν φρονεῦειν, ἐνθαῦτα δὴ πᾶσαν κακότητα ἐξέφαινε ἐς τοὺς πολίτας. ὅσα γὰρ Κῦψελος ἀπέλιπε κτείνων τε καὶ διώκων, Περιάνδρος σφρα ἀπετέλεσε, μὴ δὲ ἡμέρῃ ἀπέδυσε πᾶσας τὰς Κορινθίων γυναῖκας διὰ τὴν ἑωυτοῦ γυναῖκα Μέλισσαν. πέμψαντι γάρ οἱ ἐς Θεσπρωτοὺς ἐπ' Ἀχέροντα ποταμὸν ἀγγέλους ἐπὶ τὸ νεκυομαντήριον παρακαταθήκης περὶ ξεινικῆς οὔτε σημανέειν ἔφη ἡ Μέλισσα ἐπιφανείσα οὔτε κατερέειν ἐν τῷ κέεται χώρῳ ἢ παρακαταθήκῃ· διγοῦν τε γὰρ καὶ εἶναι γυμνή· τῶν γὰρ οἱ συγκατέθαψε εἰμάτων ὄφελος εἶναι οὐδὲν οὐ κατακαυθέντων· μαρτύριον δὲ οἱ εἶναι ὥς ἀληθέα ταῦτα λέγει, ὅτι ἐπὶ ψυχρὸν τὸν ἱππὸν Περιάνδρος τοὺς ἄρτους ἐπέβαλε. ταῦτα δὲ ὥς ὀπίσω ἀπηγγέλθη τῷ Περιάνδρῳ, (πιστὸν γάρ οἱ ἦν τὸ συμβόλαιον, ὃς νεκρῷ εὐόση Μέλισση ἐμίγη), ἰθέως δὴ μετὰ τὴν ἀγγελίην κήρυγμα ἐποιήσατο ἐς τὸ Ἡραῖον ἐξιέναι πᾶσας τὰς Κορινθίων γυναῖκας. αἱ μὲν δὴ ὥς ἐς ὀρτὴν ἦσαν κόσμῳ τῷ καλλίστῳ χρεόμεναι, ὃ δ' ὑποστήσας τοὺς δορυφόρους ἀπέδυσέ σφρας πᾶσας ὁμοίως, τὰς τ' ἑλευθέρας καὶ τὰς ἀμφιπόλους, συμφερόσας δὲ ἐς ὄρυγμα Μέλισση ἐπευχόμενος κατέκαιε. ταῦτα δὲ οἱ ποιήσαντι καὶ τὸ δεύτερον πέμψαντι ἔφρασε τὸ εἶδωλον τὸ Μέλισσης ἐς τὸν κατέθηκε χώρον τοῦ ξείνου τὴν παρακαταθήκην. τοιοῦτο μὲν ἔστι ὑμῖν ἡ τυραννίς,

ὦ Λακεδαιμόνιοι, καὶ τιοῦτων ἔργων. ἡμᾶς δὲ τοὺς Κορινθίους τό τε αὐτίκα θῶμα μέγα εἶχε ὅτε ὑμᾶς εἶδομεν μεταπεμπομένους Ἰππὴν, νῦν τε δὴ καὶ μεζόνως θαυμάζομεν λέγοντας ταῦτα, ἐπιμαρτυρόμεθα τε ἐπικαλέσμενοι ὑμῖν θεοὺς τοὺς Ἑλληνίους μὴ κατιστάναι τυραννίδας ἐς τὰς πόλεις. οὐκ ὦν παύσεσθε ἀλλὰ πειρήσεσθε παρὰ τὸ δίκαιον κατὰγοντες Ἰππὴν; ἵστε ὑμῖν Κορινθίους γε οὐ συναινέοντας.”

93 Σωσικλῆς μὲν ἀπὸ Κορίνθου πρεσβέων ἔλεξε τάδε, Ἰππίης δὲ αὐτὸν ἀμείβετο τοὺς αὐτοὺς ἐπικαλέσας θεοὺς ἐκείνῳ, ἧ μὲν Κορινθίους μάλιστα πάντων ἐπιποθήσειν Πεισιστρατίδας, ὅταν σφί ἤκωσι ἡμέραι αἱ κύριαι ἀνίσσθαι ὑπ’ Ἀθηναίων. Ἰππίης μὲν τοῦτοις ἀμείψατο οἷα τοὺς χρησμούς ἀτρεκέστατα ἀνδρῶν ἐξεπιστάμενος· οἱ δὲ λοιποὶ τῶν συμμάχων τέως μὲν εἶχον ἐν ἡσυχίᾳ σφέας αὐτούς, ἐπεῖτε δὲ Σωσικλῆς ἤκουσαν εἶπαντος ἔλευθέρως, ἅπας τις αὐτῶν φωνὴν ῥήξας αἰρέετο τοῦ Κορινθίου τὴν γνώμην, Λακεδαιμονίοισι τε ἐπεμαρτύροντο μὴ ποιεῖν μηδὲν νεώτερον περὶ πόλιν Ἑλλάδα.

94 Οὕτω μὲν ταῦτα ἐπαύθη, Ἰππὴν δὲ ἐνθεῦτεν ἀπελευνομένῳ ἐδίδου μὲν Ἀμύντης ὁ Μακεδὼν Ἀνθεμούντα, ἐδίδοσαν δὲ Θεσσαλοὶ Ἰωλκόν. ὁ δὲ τούτων μὲν οὐδέτερα αἰρέετο, ἀνεχώρησε δὲ ὀπίσω ἐς Σίγειον, τὸ εἶλε Πεισιστρατος αἰχμῇ παρὰ Μυτιληναίων, κρατήσας δὲ αὐτοῦ κατέστησε τύραννον εἶναι παῖδα τὸν ἑωυτοῦ νόθον Ἠγησίστρατον, γεγονότα ἐξ Ἀργεῖης γυναικός, ὅς οὐκ ἀμαχητὶ εἶχε τὰ παρῆλαβε παρὰ Πεισιστράτου· ἐπολέμεον γὰρ ἔκτε Ἀχιλλεῖον πόλιος ὀρμεόμενοι καὶ Σιγείου ἐπὶ χρόνον συγχόν Μυτιληναῖοι τε καὶ Ἀθηναῖοι, οἱ μὲν ἀπαιτέοντες τὴν χώραν, Ἀθηναῖοι δὲ οὔτε συγγινωσκόμενοι ἀποδεικνύντες τε λόγῳ οὐδὲν μᾶλλον Αἰολεῦσι μετεὸν τῆς Ἰλιάδος χώρας ἢ οὐ καὶ σφίσι καὶ τοῖσι ἄλλοις, ὅσοι Ἑλλήνων

95 συνεπρήξαντο Μενέλεω τὰς Ἑλένης ἀρπαγὰς. πολεμέοντων δὲ σφειων παντοῖα καὶ ἄλλα ἐγένετο ἐν τῇσι μάχησι, ἐν δὲ δὴ καὶ Ἀλκαῖος ὁ ποιητὴς συμβολῆς γενομένης καὶ νικέοντων Ἀθηναίων αὐτὸς μὲν φεύγων ἐκφεύγει, τὰ δὲ οἱ ὅπλα ἵσχομαι Ἀθηναῖοι, καὶ σφειά ἀνεκρέμασαν πρὸς

τὸ Ἀθηναίων τὸ ἐν Σίγειῳ. ταῦτα δὲ Ἀλκαῖος ἐν μέλει ποιήσας ἐπιτιθεῖ ἐς Μυτιλήνην, ἐξαγγελλόμενος τὸ ἔων-
τοῦ πάθος Μελανίππῳ ἀνδρὶ ἑταίρῳ. Μυτιληναίους δὲ
καὶ Ἀθηναίους κατήλλαξε Περιανδρὸς ὁ Κυψέλου· τοῦτῃ
γὰρ διαιτητῇ ἐπετράποντο· κατήλλαξε δὲ ὧδε, νέμεσθαι
ἐκατέρους τὴν ἔχουσι. Σίγειον μὲν νυν οὕτω ἐγένετο ὑπ' 96
Ἀθηναίοισι· Ἰππῆς δὲ ἐπεῖτε ἀπῖκετο ἐκ τῆς Λακεδαι-
μονος ἐς τὴν Ἀσίην, πᾶν χρῆμα ἐκίνεε διαβάλλων τε τοὺς
Ἀθηναίους πρὸς τὸν Ἀρταφέρνηα, καὶ ποιέων ἅπαντα
ὅπως αἱ Ἀθηναὶ γενοίαιτο ὑπ' ἑωυτῷ τε καὶ Λαρείῳ. Ἰππῆς
τε δὴ ταῦτα ἐπρησσε, καὶ οἱ Ἀθηναῖοι πυθόμενοι ταῦτα
πέμπουσι ἐς Σάρδις ἀγγέλους, οὐκ ἔωντες τοὺς Πέρσας
πειθεσθαι Ἀθηναίων τοῖσι φυγάσι. ὁ δὲ Ἀρταφέρνης
ἐκέλευε σφεας, εἰ βουλοίαιτο σοοὶ εἶναι, καταδέκεσθαι
ὀπίσω Ἰππίην. οὐκ ὦν δὴ ἐνεδέκοντο τοὺς λόγους ἀπο-
φρομένους Ἀθηναῖοι· οὐκ ἐνδεκομένοισι δέ σφι δέδοκτο
ἐκ τοῦ φανεροῦ τοῖσι Πέρσῃσι πολεμίους εἶναι.

Νομίζουσι δὲ ταῦτα καὶ διαβεβλημένοισι ἐς τοὺς Πέρ- 97
σας, ἐν τούτῳ δὴ τῷ καιρῷ ὁ Μιλήσιος Ἀρισταγόρης ὑπὸ
Κλεομένεος τοῦ Λακεδαιμονίου ἐξελαθεὶς ἐκ τῆς Σπάρτης
ἀπῖκετο ἐς Ἀθήνας· αὕτη γὰρ ἡ πόλις τῶν λοιπέων ἐδυ-
νάστευε μέγιστον. ἐπελθὼν δὲ ἐπὶ τὸν δῆμον ὁ Ἀριστα-
γόρης ταῦτ' ἔλεγε τὰ καὶ ἐν τῇ Σπάρτῃ περὶ τῶν ἀγαθῶν
τῶν ἐν τῇ Ἀσίῃ καὶ τοῦ πολέμου τοῦ Περσικοῦ, ὥς οὔτε
ἀσπίδα οὔτε δόρυ νομίζουσι, εὐπετέες τε χειρωθῆναι
εἶησαν. ταῦτά τε δὴ ἔλεγε καὶ πρὸς τοῖσι τάδε, ὥς οἱ
Μιλήσιοι τῶν Ἀθηναίων εἰσὶ ἄποικοι, καὶ οἰκὸς σφεας
εἶη ῥύεσθαι δυναμένους μέγα· καὶ οὐδὲν ὅ τι οὐκ ὑπὶ-
σχετο οἷα κάρτα θεόμενος, ἐς ὃ ἀνέπεισέ σφεας. πολλοὺς
γὰρ οἶκε εἶναι εὐπετέστερον διαβάλλειν ἢ ἓνα, εἰ Κλεο-
μένεα μὲν τὸν Λακεδαιμόνιον μῦνον οὐκ οἶός τε ἐγένετο
διαβάλλειν, τρεῖς δὲ μυριάδας Ἀθηναίων ἐποίησε τοῦτο.
Ἀθηναῖοι μὲν δὴ ἀναπεισθέντες ἐψηφίσαντο εἴκοσι νέας
ἀποστεῖλαι βοηθοὺς Ἰωσι, στρατηγὸν ἀποδέξαντες αὐτέων
εἶναι Μελάνθιον ἄνδρα τῶν ἀστῶν ἔοντα τὰ πάντα δόκι-
μον· αὗται δὲ αἱ νέες ἀρχὴ κακῶν ἐγένοντο Ἕλλησι τε καὶ
βαρβάροισι.

98 Ἀρισταγόρης δὲ προπλώσας καὶ ἀπικόμενος ἐς τὴν Μίλητον, ἐξευρὼν βούλευμα ἀπ' οὗ ἴωσι μὲν οὐδεμία ἐμελλε ὠφελὴν ἔσσεσθαι, οὐδ' ὧν οὐδὲ τούτου εἵνεκεν ἐποίεε ἀλλ' ὅπως βασιλέα Λαρτεῖον λυπήσειε, ἔπεμψε ἐς τὴν Φρυγίην ἄνδρα ἐπὶ τοὺς Παίονας τοὺς ἀπὸ Στρυμόνος ποταμοῦ αἰχμαλώτους γενομένους ὑπὸ Μεγαβάζου, οἰκόντας δὲ τῆς Φρυγίης χώρον τε καὶ κώμην ἐπ' ἐωυτῶν, ὃς ἐπεῖτε ἀπίκετο ἐς τοὺς Παίονας ἔλεγε τάδε. "ἄνδρες Παίονες, ἔπεμψέ με Ἀρισταγόρης ὁ Μιλήτιου τύραννος σωτηρίην ὑμῖν ὑποθησόμενον, ἥνπερ βούλησθε πεῖθεσθαι. νῦν γὰρ Ἰωνίῃ πᾶσα ἀπέστηκε ἀπὸ βασιλέος, καὶ ὑμῖν παρέχει σῶζεσθαι ἐπὶ τὴν ὑμετέραν αὐτῶν* μέχρι μὲν θαλάσσης αὐτοῖσι ὑμῖν, τὸ δὲ ἀπὸ τούτου ἡμῖν ἤδη μελήσει." ταῦτα δὲ ἀκούσαντες οἱ Παίονες κάρτα τε ἀσπαστὸν ἐποίησαντο, καὶ ἀναλαβόντες παῖδας τε καὶ γυναῖκας ἀπεδιδρῆσκον ἐπὶ θάλασσαν· οἱ δὲ τινες αὐτῶν καὶ κατέμειναν ἄρρωδῆσαντες αὐτοῦ. ἐπεῖτε δὲ οἱ Παίονες ἀπίκοντο ἐπὶ θάλασσαν, ἐνθεῦτεν ἐς Χίον διέβησαν. ἐόντων δὲ ἤδη ἐν Χίῳ, κατὰ πόδας ἐληλύθεε Περσέων Ἴπκος πολλὴ διώκουσα τοὺς Παίονας. ὥς δὲ οὐ κατέλαβον, ἐπηγγέλλοντο ἐς τὴν Χίον τοῖσι Παίοσι ὅπως ἂν ὀπίσω ἀπέλθοιεν. οἱ δὲ Παίονες τοὺς λόγους οὐκ ἐνεδέκοντο, ἀλλ' ἐκ Χίου μὲν Χιοὶ σφεας ἐς Λέσβον ἤγαγον, Λέσβιοι δὲ ἐς Δορίσκον ἐκόμισαν· ἐνθεῦτεν δὲ περὶ κομιζόμενοι ἀπίκοντο ἐς Παιονίην.

99 Ἀρισταγόρης δέ, ἐπειδὴ οἱ τε Ἀθηναῖοι ἀπίκοντο εἴκοσι νηυσί, ἅμα ἀγόμενοι Ἐρετριέων πέντε τριήρεας, οἱ οὐ τὴν Ἀθηναίων χάριν ἐστρατεύοντο ἀλλὰ τὴν αὐτῶι Μιλησίων, ὀφειλόμενά σφι ἀποδιδόντες (οἱ γὰρ δὴ Μιλησιοὶ πρότερον τοῖσι Ἐρετριεῦσι τὸν πρὸς Χαλκιδέας πόλεμον συνδιήνεικαν, ὅτεπερ καὶ Χαλκιδεῦσι ἀντίᾳ Ἐρετριέων καὶ Μιλησίων Σάμιοι ἐβώθεον), οὗτοι ὧν ἐπεῖτε σφι ἀπίκοντο καὶ οἱ ἄλλοι σύμμαχοι παρήσαν, ἐποίεετο στρατήϊν ὁ Ἀρισταγόρης ἐς Σάρδεις. αὐτὸς μὲν δὴ οὐκ ἐστρατεύετο ἀλλ' ἔμενε ἐν Μιλήτῳ, στρατηγούς δὲ ἄλλους ἀπέδεξε Μιλησίων εἶναι, τὸν ἐωυτοῦ τε ἀδελφεὸν Χαρα-

100 πίνον καὶ τῶν ἄλλων ἀσίων Ἐρμόφαντον. ἀπικόμενοι δὲ

τῇ στόλῳ τούτῳ Ἴωνες ἐς Ἐφεσον πλοῖα μὲν κατέλιπον ἐν Κορησσῷ τῆς Ἐφεσίης, αὐτοὶ δὲ ἀνέβαινον χειρὶ πολλῇ, ποιούμενοι Ἐφεσίους ἡγεμόνας. πορευόμενοι δὲ παρὰ ποταμὸν Καῦστριον, ἐνθεῦτεν ἐπεῖτε ὑπερβάντες τὸν Τμῶλον ἀπίκοντο, αἰρέουσι Σάρδεις οὐδενός σφι ἂντιωθέντος, αἰρέουσι δὲ χωρὶς τῆς ἀκροπόλεως ἰᾶλλα πάντα· τὴν δὲ ἀκρόπολιν ἐρρύετο αὐτὸς Ἄρταφέρνης ἔχων δύναμιν ἀνδρῶν οὐκ ὀλίγην. τὸ δὲ μὴ λεηλατῆσαι ἐλόντας σφέας ¹⁰¹ τὴν πόλιν ἔσχε τόδε. ἦσαν ἐν τῇσι Σάρδισι οἰκίαι αἱ μὲν πλευνες καλᾶμναι, ὅσαι δ' αὐτέων καὶ πλίνθιναι ἦσαν, καλᾶμου εἶχον τὰς ὀροφάς. τούτων δὴ μίαν τῶν τις στρατιωτέων ὥς ἐνέπρησε, αὐτίκα ἀπ' οἰκίης ἐς οἰκίην ἰὼν τὸ πῦρ ἐπενέμετο τὸ ἄστυ πᾶν. καιομένου δὲ τοῦ ἄστεος οἱ Ἀυδοὶ τε καὶ ὅσοι Περσέων ἐνήσαν ἐν τῇ πόλει, ἀπολαμφθέντες πάντοθεν ὥστε τὰ περιέσχατα νεμομένου τοῦ πυρός, καὶ οὐκ ἔχοντες ἐξήλυσιν ἐκ τοῦ ἄστεος, συνίρρεον ἐς τε τὴν ἀγορὴν καὶ ἐπὶ τὸν Πακτωλὸν ποταμὸν, ὅς σφι ψῆγμα χρυσοῦ καταφορέων ἐκ τοῦ Τμῶλου διὰ μέσης τῆς ἀγορῆς ῥέει καὶ ἔπειτεν ἐς τὸν Ἑρμον ποταμὸν ἐκδιδοῖ, ὃ δὲ ἐς Θάλασσαν· ἐπὶ τοῦτον δὴ τὸν Πακτωλὸν καὶ ἐς τὴν ἀγορὴν ἀθροιζόμενοι οἱ τε Ἀυδοὶ καὶ οἱ Πέρσαι ἠναγκάζοντο ἀμύνεσθαι. οἱ δὲ Ἴωνες ὁρέοντες τοὺς μὲν τῶν πολεμίων ἀμυνομένους τοὺς δὲ σὺν πλήθει πολλῶν προσφερομένους, ἐξανεχώρησαν δέισαντες πρὸς τὸ οὖρος τὸν Τμῶλον καλεόμενον, ἐνθεῦτεν δὲ ὑπὸ νύκτα ἀπαλλάσσοντο ἐπὶ τὰς νέας.

Καὶ Σάρδιες μὲν ἐνεπρήσθησαν, ἐν δὲ αὐτῇσι καὶ ἱρὴν ¹⁰² ἐπιχωρίης Θεοῦ Κυβήβης, τὸ σκηπτόμενοι Πέρσαι ὕστερον ἀντενεπίμνησαν τὰ ἐν Ἑλλησι ἱρά. τότε δὲ οἱ Πέρσαι οἱ ἐντὸς Ἄλως ποταμοῦ νομοὺς ἔχοντες, προπυνθανόμενοι ταῦτα, συνηλίζοντο καὶ ἐβώθεον τοῖσι Ἀυδοῖσι. καὶ ὥς ἐν μὲν Σάρδισι οὐκέτι ἐόντας τοὺς Ἴωνας εὐρίσκουσι, ἐπόμενοι δὲ κατὰ στίβον αἰρέουσι αὐτοὺς ἐν Ἐφέσῳ. καὶ ἀντιτάχθησαν μὲν οἱ Ἴωνες, συμβαλόντες δὲ πολλὸν ἐσώθησαν. καὶ πολλοὺς αὐτῶν οἱ Πέρσαι φρονέουσι ἄλλους τε οὐνομαστούς, ἐν δὲ δὴ καὶ Εὐαλκίδαα στρατηγέοντα Ἑρετριέων, στεφανηφόρους τε ἀγῶνας ἀναραιρηκότα

καὶ ὑπὸ Σιμωνίδει τοῦ Κηρίου πολλὰ αἰνεθέντα. οἳ δὲ αὐτῶν ἀπέφυγον τὴν μάχην, ἐσκεδάσθησαν ἀνὰ τὰς πόλεις.

- 103 Τότε μὲν δὴ οὕτω ἡγωνίσαντο· μετὰ δὲ Ἀθηναῖοι μὲν τὸ παράπαν ἀπολιπόντες τοὺς Ἴωνας ἐπικαλεομένου σφέας πολλὰ δι' ἀγγέλων Ἀρισταγόρῳ οὐκ ἔφασαν τιμωρῆσειν σφίσι. Ἴωνες δὲ τῆς Ἀθηναίων συμμαχίης στερηθέντες, οὕτω γάρ σφι ὑπῆρχε πεποιημένα ἐς Δαρεῖον, οὐδὲν δὴ ἔσσαν τὸν πρὸς βασιλέα πόλεμον ἐσκευάζοντο. πλώσαντες δὲ ἐς τὸν Ἑλλήσποντον Βυζάντιόν τε καὶ τὰς ἄλλας πόλεις ἀπάσας τὰς ταύτῃ ὑπ' ἐνωτοῖσι ἐποίησαντο, ἐκπλώσαντές τε ἔξω τὸν Ἑλλήσποντον Καρίης τὴν πολλὴν προσεκτήσαντο σφίσι σύμμαχον εἶναι· καὶ γὰρ τὴν Καῦνον πρότερον οὐ βουλομένην συμμαχεῖν, ὥς ἐνέπρῃσαν τὰς Σάρδεις,
- 104 τότε σφι καὶ αὕτη προσεγένετο. Κύπριοι δὲ ἐθέλονταί σφι πάντες προσεγένοντο πλὴν Ἀμαθουσίων· ἀπέστησαν γάρ καὶ οὗτοι ὡδὲ ἀπὸ Μήδων. ἦν Ὀνήσιλος Γόργου μὲν τοῦ Σαλαμινίων βασιλέος ἀδελφεὸς νεώτερος, Χέρσιος δὲ τοῦ Σιρῶμον τοῦ Εὐέλθοντος παῖς. οὗτος ὦνῃρ πολὺ λάκις μὲν καὶ πρότερον τὸν Γόργον παρηγορέετο ἀπίστασθαι ἀπὸ βασιλέος· τότε δ', ὥς καὶ τοὺς Ἴωνας ἐπύθετο ἀπεστάναι, πάγχυ ἐπικείμενος ἐνῆγε. ὥς δὲ οὐκ ἔπειθε τὸν Γόργον, ἐνθαυτὰ μιν φυλάξας ἐξελθόντα τὸ ἄστυ τὸ Σαλαμινίων ὃ Ὀνήσιλος ἅμα τοῖσι ἐνωτοῦ στασιώτῃσι ἀπεκλήρισε τῶν πυλέων. Γόργος μὲν δὴ στερηθεὶς τῆς πόλιος ἔφευγε ἐς Μήδους, Ὀνήσιλος δὲ ἦρχε Σαλαμίνος καὶ ἀνέπειθε πάντας Κυπρίους συναπίστασθαι. τοὺς μὲν δὴ ἄλλους ἀνέπεισε, Ἀμαθουσίους δὲ οὐ βουλομένους οἱ πελθεσθαι ἐπολιόρκειε προσκατήμενος.

- 105 Ὀνήσιλος μὲν νυν ἐπολιόρκειε Ἀμαθοῦντα· βασιλεὺς δὲ Δαρεῖν ὥς ἐξηγγέλθη Σάρδεις ἀλούσας ἐμπεπρησθαι ὑπὸ τε Ἀθηναίων καὶ Ἰώνων, τὸν δὲ ἡγεμόνα γενέσθαι τῆς συλλογῆς, ὥστε ταῦτα συνυφανθῆναι, τὸν Μιλήσιον Ἀρισταγόρην, πρῶτα μὲν λέγεται αὐτόν, ὥς ἐπύθετο ταῦτα, Ἰώνων οὐδένα λόγον ποιησάμενον, εὖ εἰδότα ὥς οὗτοί γε οὐ καταπροῖξονται ἀποστάντες, εἶρεσθαι οἵτινες εἶεν οἱ Ἀθηναῖοι, μετὰ δὲ πυθόμενον αἰτήσαι τὸ τόξον, λαβόντα

δὲ καὶ ἐπιθόντα δίστον ἄνω ἐς τὸν οὐρανὸν ἀπείναι, καὶ μιν ἐς τὸν ἥερα βάλλοντα εἰπεῖν “ὦ Ζεῦ, ἐκγενέσθαι μοι Ἀθηναίους τίσασθαι,” εἰπαντα δὲ ταῦτα προστάξαι ἐνὶ τῶν θεραπόντων δαίπνον προκειμένον αὐτῷ ἐς τρεῖς ἐκάστοτε εἰπεῖν “δέσποτα, μέμνεο τῶν Ἀθηναίων.” προσ- 106
τάξας δὲ ταῦτα εἶπε, καλέσας ἐς ὄψιν Ἰστιαῖον τὸν Μιλήσιον, τὸν ὁ Δαρεῖος κατείχε χρόνον ἤδη πολλόν, “πυνθάνομαι, Ἰστιαιε, ἐπίτροπον τὸν σόν, τῷ σὺ Μίλητον ἐπέτρεψας, νεώτερα ἐς ἐμὲ πεποιηκέναι πρήγματα· ἄνδρας γὰρ μοι ἐκ τῆς ἐτέρης ἡπείρου ἐπαγαγών, καὶ Ἴωνας σὺν αὐτοῖσι τοὺς δώσοντας ἐμοὶ δίκην τῶν ἐποίησαν, τοῦτους ἀναγνώσας ἅμα ἐκείνοισι ἔπεσθαι Σαρδίων με ἀπεστέρηκε. νῦν ὧν κῶς τοι φαίνεται ταῦτα ἔχειν καλῶς; κῶς δ’ ἄνευ τῶν σῶν βουλευμάτων τοιοῦτό τι ἐπρήχθη; ὅρα μὴ ἐξ ὑστέρης σεωυτὸν ἐν αἰτίῃ ἔχῃς.” εἶπε πρὸς ταῦτα ὁ Ἰστιαῖος “βασιλεῦ, κοῖον ἐφθέγγασο ἔπος, ἐμὲ βουλευσάαι πρήγμα ἐκ τοῦ σοί τι ἢ μέγα ἢ σμικρὸν ἐμέλλε λυπηρὸν ἀνασχῆσιν; τί δ’ ἂν ἐπιδιζήμενος ποιέοιμι ταῦτα, τεῦ δὲ ἐνδεής ἐών; τῷ πάρα μὲν πάντα ὅσαυτε σοί, πάντων δὲ πρὸς σέο βουλευμάτων ἐπακούειν ἄξιόν ἐστι. ἀλλ’ εἴπερ τι τοιοῦτο οἶον σὺ εἴρηκας πρήσσει ὁ ἐμὸς ἐπίτροπος, ἴσθι αὐτὸν ἐπ’ ἐωυτοῦ βαλλόμενον πεπρηγμένον. ὀρχὴν δὲ ἔγωγε οὐδὲ ἐνδέχομαι τὸν λόγον, ὅπως τι Μιλήσιοι καὶ ὁ ἐμὸς ἐπίτροπος νεώτερον πρήσσουσι περὶ πρήγματα τὰ σά. εἰ δ’ ἄρα τι τοιοῦτο ποιῆσιν καὶ σὺ τὸ ἐόν ἀκήκοας, ὦ βασιλεῦ, μάθε οἶον πρήγμα ἐργάσασο ἐμὲ ἀπὸ θαλάσσης ἀνάσπαστον ποιήσας. Ἴωνες γὰρ οἵκασιν ἐμεῦ ἐξ ὀφθαλμῶν σφι γενομένον ποιῆσαι τῶν πάλαι ἡμερον εἶχον· ἐμέο δ’ ἂν ἐόντος ἐν Ἰωνίῃ οὐδεμία πόλις ὑπεκίνησε. νῦν ὧν ὡς τάχος με ἄπες πορευθῆναι ἐς Ἰωνίην, ἵνα τοι ἐκείνῃ τε πάντα καταρτίσω ἐς τῷντό, καὶ τὸν Μιλήτου ἐπίτροπον τοῦτον τὸν ταῦτα μηχανησάμενον ἐγχειρίδωτον παραδῶ. ταῦτα δὲ κατὰ νόον τὸν σόν ποιήσας, θεοὺς ἐπόμενι τοὺς βασιλεῖς μὴ μὲν πρότερον ἐκδύσεσθαι τὸν ἔχων κιθῶνα καταβήσομαι ἐς Ἰωνίην, πρὶν ἂν τοι Σαρδὼ νῆσον τὴν μεγίστην δασμοφόρον ποιήσω.” Ἰστιαῖος μὲν λέγων 107
ταῦτα διέβαλλε, Δαρεῖος δὲ ἐπείθετο καὶ μιν ἀπείει,

ἐντειλάμενος, ἐπεὰν τὰ ὑπέσχετό οἱ ἐπιτελέα ποιήσῃ, παραγίνεσθαι οἱ ὀπίσω ἐς τὰ Σοῦσα.

- 108 Ἐν ᾧ δὲ ἡ ἀγγελίη τε περὶ τῶν Σαρδίων παρὰ βασιλέα ἀνῆκε καὶ Δαρείος τὰ περὶ τὸ τόξον ποιήσας Ἰστιάειρ ἐς λόγους ἦλθε καὶ Ἰστιάϊος μεμετιμένος ὑπὸ Δαρείου ἐκομιζέτο ἐπὶ Θάλασσαν, ἐν τούτῳ παντὶ τῇ χρόνῳ ἐγίνετο τάδε. πολιορκέοντι τῇ Σαλαμινίῳ Ὀνήσιλῳ Ἀμαθουσίους ἐξαγγέλλεται νηυσὶ στρατιὴν πολλὴν ἄγοντα Περσικὴν Ἀρτυβιον ἄνδρα Πέρσῃν προσδόκιμον ἐς τὴν Κύπρον εἶναι. πυθόμενος δὲ ταῦτα ὁ Ὀνήσιλος κήρυκας διέπεμπε ἐς τὴν Ἰωνίην ἐπικαλεόμενός σφεας. Ἴωνες δὲ οὐκ ἐς μακρὴν βουλευσάμενοι ἦκον πολλῶ στόλῳ. Ἴωνές τε δὴ παρήσαν ἐς τὴν Κύπρον, καὶ οἱ Πέρσαι νηυσὶ διαβάντες ἐκ τῆς Κιλικίης ἦσαν ἐπὶ τὴν Σαλαμῖνα πεζῇ· τῆσι δὲ νηυσὶ οἱ Φοίνικες περιέπλων τὴν ἄκρην αἱ καλέονται Κληίδες τῆς
- 109 Κύπρου. τούτου δὲ τοιούτου γινομένου ἔλεξαν οἱ τύραννοι τῆς Κύπρου συγκαλέσαντες τῶν Ἰώνων τοὺς στρατηγούς “ἄνδρες Ἴωνες, αἴρεσιν ὑμῖν δίδομεν ἡμεῖς οἱ Κύπριοι ὁκοτέροισι βούλεσθε προσφέρεισθαι, ἢ Πέρσῃσι ἢ Φοίνιξι. εἰ μὲν γὰρ πεζῇ βούλεσθε ταχθέντες Περσέων διαπειρᾶσθαι, ὥρῃ ἂν εἴη ὑμῖν ἐκβάντας ἐκ τῶν νεῶν τάσσεσθαι πεζῇ, ἡμέας δὲ ἐς τὰς νέας ἐσβαίνειν τὰς ὑμετέρας Φοίνιξι ἀνταγωνισυμένους· εἰ δὲ Φοινίκων μᾶλλον βούλεσθε διαπειρᾶσθαι, ποιεῖν χρεὼν ἐστί ὑμέας, ὁκότερα ἂν δὴ τούτων ἔλησθε, ὅπως τὸ κατ’ ὑμέας ἔσται ἢ τε Ἰωνίη καὶ ἡ Κύπρος ἐλευθέρῃ.” εἶπαν Ἴωνες πρὸς ταῦτα “ἡμέας ἀπέπεμψε τὸ κοινὸν τῶν Ἰώνων φυλάζοντας τὴν Θάλασσαν, ἀλλ’ οὐκ ἵνα Κυπρίοισι τὰς νέας παραδόντες αὐτοὶ Πέρσῃσι πεζῇ προσφερώμεθα. ἡμεῖς μὲν νυν ἐπ’ οὗ ἐτάχθημεν, ταύτῃ πειρησόμεθα εἶναι χρηστοί· ὑμέας δὲ χρεὼν ἐστί ἀναμνησθέντας οἷα ἐπάσχετε δουλεύοντες πρὸς τῶν
- 110 Μήδων, γίνεσθαι ἄνδρας ἀγαθοὺς.” Ἴωνες μὲν τούτοις ἀμείψαντο· μετὰ δὲ ἤκόντων ἐς τὸ πεδίον τὸ Σαλαμινίων τῶν Περσέων, διέτασσον οἱ βασιλεῖς τῶν Κυπρίων, τοὺς μὲν ἄλλους Κυπρίους κατὰ τοὺς ἄλλους στρατιώτας ἀντάσσοντες, Σαλαμινίων δὲ καὶ Σολίων ἀπολέξαντες τὰ ἄριστον ἀντίτασσον Πέρσῃσι. Ἀρτυβίῳ δὲ τῷ στρατηγῷ

τῶν Περσέων ἐθελοντὴς ἀντετάσσειτο Ὀνήσιλος. ἦλανε 111
 δὲ ἵππον ὃ Ἀρτύβιος δεδιδαγμένον πρὸς ὀπλίτην ἵστα-
 σθαι ὄρθον. πυθόμενος ὦν ταῦτα ὃ Ὀνήσιλος, ἦν γάρ
 οἱ ὑπασπιστὴς γένος μὲν Κάρ τὰ δὲ πολέμια κάρτα δόκι-
 μος καὶ ἄλλως λήματος πλέος, εἶπε πρὸς τοῦτον "πνυ-
 θάνομαι τὸν Ἀρτυβίον ἵππον ἱστάμενον ὄρθον καὶ ποσὶ
 καὶ στόματι κατεργάζεσθαι πρὸς τὸν ἄν προσενειχθῇ.
 σὺ ὦν βουλευσάμενος αὐτίκα εἶπε ὁχότερον βούλει φυ-
 λάξας πληῆσαι, εἴτε τὸν ἵππον εἴτε αὐτὸν Ἀρτύβιον." εἶπε
 πρὸς ταῦτα ὃ ἠπείων αὐτοῦ "ὦ βασιλεῦ, ἐτοῖμος μὲν ἐγὼ
 εἰμι ποιεῖν καὶ ἀμφότερα καὶ τὸ ἕτερον αὐτῶν, καὶ πάν-
 τως τὸ ἄν ἐπιτάσσης σύ· ὥς μέντοι ἕμοιγε δοκέει εἶναι
 τοῖσι σοῖσι πρήγμασι προσφερέστερον, φράσω. βασιλέα
 μὲν καὶ στρατηγὸν χρεὼν εἶναι φημι βασιλεῖ τε καὶ στρα-
 τηγῷ προσφέρεσθαι. ἦν τε γὰρ κατέλῃς ἄνδρα στρατηγόν,
 μέγα τοι γίνεται, καὶ δεύτερα, ἦν σὲ ἐκεῖνος, τὸ μὴ γένοιτο,
 ὑπ' ἀξιώχρεω καὶ ἀποθανεῖν ἡμίσεα συμφορῇ· ἡμέας δὲ
 τοὺς ὑπηρέτας ἐτέροισί τε ὑπηρέτησι προσφέρεσθαι καὶ
 πρὸς ἵππον, τοῦ σὺ τὰς μηχανὰς μηδὲν φοβηθῇς· ἐγὼ
 γάρ τοι ὑποδέχομαι μὴ μιν ἀνδρὸς ἔτι γε μηδεὶος στή-
 σεσθαι ἐναντίον." ταῦτα εἶπε, καὶ μεταυτίκα συνέμισγε 112
 τὰ στρατόπεδα πεζῇ καὶ νηυσί. νηυσὶ μὲν νυν' Ἰωνες ἄκροι
 γένόμενοι ταύτην τὴν ἡμέρην ὑπερεβάλλοντο τοὺς Φοίνικας,
 καὶ τούτων Σάμιοι ἵρρίστευσαν· πεζῇ δέ, ὥς συνῆλθον τὰ
 στρατόπεδα, συμπεσόντα ἐμάχοντο, κατὰ δὲ τοὺς στρατη-
 γοὺς ἀμφοτέρους τὰδε ἐγένετο. ὥς προσεφέρετο πρὸς
 τὸν Ὀνήσιλον ὃ Ἀρτύβιος ἐπὶ τοῦ ἵππου κατήμενος, ὃ
 Ὀνήσιλος κατὰ συνεθήκατο τῷ ὑπασπιστῇ παίει προσ-
 φερόμενον αὐτὸν τὸν Ἀρτύβιον· ἐπιβαλόντος δὲ τοῦ ἵππου
 τοὺς πόδας ἐπὶ τὴν Ὀνησίλου ἀσπίδα, ἐνθαῦτα ὃ Κάρ
 ὄρεπ' ἄνω πλήξας ἀπαράσσει τοῦ ἵππου τοὺς πόδας. Ἀρτύ- 113
 βιος μὲν δὴ ὃ στρατηγὸς τῶν Περσέων ὁμοῦ τῷ ἵππῳ
 πίπτει αὐτοῦ ταύτῃ· μαχομένων δὲ καὶ τῶν ἄλλων Στη-
 σήνωρ τύραννος ἐὼν Κουρίον προδιδοῖ ἔχων δύναμιν
 ἀνδρῶν περὶ ἐωυτὸν οὐ σμικρὴν· οἱ δὲ Κουριεῖς οὗτοι
 λέγονται εἶναι Ἀργείων ἄποικοι. προδόντων δὲ τῶν Κου-
 ριέων αὐτίκα καὶ τὰ Σαλαμῶνιν πολυμιστήρια ἄρματα

- τῷντὸ τοῖσι Κουριεῦσι ἐποίευν. γινομένων δὲ τούτων κατὰ-
 πέρτεροι ἦσαν οἱ Πέρσαι τῶν Κυπρίων, τετραμμένον δὲ
 τοῦ στρατοπέδου ἄλλοι τε ἔπεσον πολλοὶ καὶ δὴ καὶ Ὀνή-
 σιλὸς τε ὁ Χέρσιος, ὅσπερ τὴν Κυπρίων ἀπόστασιν ἔπρηξε,
 καὶ ὁ Σόλων βασιλεὺς Ἀριστόκυπρος ὁ Φιλοκύπρου, Φιλο-
 κύπρου δὲ τούτου τὸν Σόλων ὁ Ἀθηναῖος ἀπικόμενος ἐς
 114 Κύπρον ἐν ἔπεισι αἶνεσε τυράννων μάλιστα. Ὀνησίλου μὲν
 νυν Ἀμαθούσιοι, ὅτι σφέας ἐπολιόρχησε, ἀποταμόντες
 τὴν κεφαλὴν ἐκόμισαν ἐς Ἀμαθούντα καὶ μιν ἀνεκρέμασαν
 ὑπὲρ τῶν πυλέων· κρεμαμένης δὲ τῆς κεφαλῆς καὶ εὐούσης
 ἦδη κοίτης, ἐσμὸς μελισσέων ἐσθὺς ἐς αὐτὴν κηρίων μιν
 ἐνέπλησε. τούτου δὲ γενομένου τοιοῦτου, ἐχρέοντο γὰρ
 περὶ αὐτῆς οἱ Ἀμαθούσιοι, ἐμαντεύθῃ σφι τὴν μὲν κεφα-
 λὴν κατελόντας θάψαι, Ὀνησίλῳ δὲ θύειν ὥς ἥρωϊ ἀνὰ
 πᾶν ἔτος, καὶ σφι ποιεῦσι ταῦτα ἄμεινον συνοίσειςθαι.
 115 Ἀμαθούσιοι μὲν νυν ἐποίευν ταῦτα καὶ τὸ μέχρι ἐμεῦ·
 Ἴωνες δὲ οἱ ἐν Κύπρῳ ναυμαχῆσαντες ἐπεῖτε ἔμαθον τὰ
 πρήγματα τὰ Ὀνησίλου διεφθαρμένα καὶ τὰς πόλεις τῶν
 Κυπρίων πολιορκεομένας τὰς ἄλλας πλὴν Σαλαμῖνος, ταύ-
 τιν δὲ Γόργῳ τῇ προτέρῳ βασιλεῖ τοὺς Σαλαμινίους παρα-
 δόντας, αὐτίκα μαθόντες οἱ Ἴωνες ταῦτα ἀπέπλων ἐς τὴν
 Ἰωνίην. τῶν δὲ ἐν Κύπρῳ πολλῶν ἀντέσχε χρόνον ἐπὶ
 πλεῖστον πολιορκεομένη Σόλοι, τὴν πέριξ ὑπορούσσοντες
 τὸ τεῖχος πέμπτη μὲν εἶλον οἱ Πέρσαι.
 116 Κύπριοι μὲν δὴ ἐνιαυτὸν ἐλεύθεροι γενομένοι αὐτίς
 ἐκ νέης κατεδεδούλωντο· Δαυρίσης δὲ ἔχων Δαρείου θυ-
 γατέρα καὶ Ὑμαῖς τε καὶ Ὀτάνης καὶ ἄλλοι Πέρσαι στρα-
 τηγοί, ἔχοντες καὶ οὗτοι Δαρείου θυγατέρας, ἐπιδιώξαντες
 τοὺς ἐς Σάρδις στρατευσαμένους Ἰώνων καὶ ἐσαράξαντες
 σφεας ἐς τὰς νέας, τῇ μάχῃ ὥς ἐπεκράτησαν, τὸ ἐνθεῦτεν
 117 ἐπιδιελόμενοι τὰς πόλεις ἐπόρθεον. Δαυρίσης μὲν τρα-
 πόμενος πρὸς τὰς ἐν Ἑλλησπόντῳ πόλεις εἶλε μὲν Δαρ-
 δανον, εἶλε δὲ Ἀβυδὸν τε καὶ Περκώτην καὶ Λάμψακον
 καὶ Παισόν. ταύτας μὲν ἐπ' ἡμέρῃ ἐκάστη αἶρεε, ἀπὸ δὲ
 Παισοῦ ἐλαύνοντί οἱ ἐπὶ Πάριον πόλιν ἦλθε ἀγγελίη τοὺς
 Κᾶρας τῷντὸ Ἴωσι φρονήσαντας ἀπεστάναι ἀπὸ Περσέων.
 ἀποστρέψας ὢν ἐκ τοῦ Ἑλλησπόντου ἤλαυνε τὸν στρατὸν

ἐπὶ τὴν Καρίην. καὶ κως ταῦτα τοῖσι Καρσὶ ἐξηγγέλθη 118
 πρότερον ἢ τὸν Λαυρίσην ἀπικέσθαι. πυθόμενοι δὲ οἱ
 Κᾶρες συνελέγοντο ἐπὶ Λευκάς τε στήλας καλεσόμενας καὶ
 ποταμὸν Μαρσύην, ὃς ῥέων ἐκ τῆς Ἰδριᾶδος χώρας ἐς τὸν
 Μαίανδρον ἐκδιδοῖ. συλλεχθέντων δὲ τῶν Καρῶν ἐνθαῦτα
 ἐγένοντο βουλαὶ ἄλλαι τε πολλαὶ καὶ ἀρίστη γε δοκέουσα
 εἶναι ἐμοὶ Πιζωδάρου τοῦ Μανσώλου ἀνδρὸς Κινδυῆος,
 ὃς τοῦ Κιλικίων βασιλέως Συεινέσιος εἶχε θυγατέρα. τού-
 του τοῦ ἀνδρὸς ἡ γνώμη ἔφερε διαβάντας τὸν Μαίανδρον
 τοὺς Κᾶρας καὶ κατὰ νώτου ἔχοντας τὸν ποταμὸν οὕτω
 συμβάλλειν, ἵνα μὴ ἔχοντες ὀπίσω φεύγειν οἱ Κᾶρες αὐτοῦ
 τε μένειν ἀναγκαζόμενοι γενοίαιτο ἔτι ἀμεινότες τῆς φύ-
 σιος. αὕτη μὲν νυν οὐκ ἐνίκα ἡ γνώμη, ἀλλὰ τοῖσι Πέρ-
 σῃσι κατὰ νώτου γίνεσθαι τὸν Μαίανδρον μᾶλλον ἢ σφίσι,
 διηλαδὴ ἦν φυγὴ τῶν Περσέων γένηται καὶ ἐσσωθῶσι τῇ
 συμβολῇ, ὥς οὐκ ἀπογοστήσουσι ἐς τὸν ποταμὸν ἐσπί-
 πτοντες. μετὰ δὲ παρεόντων καὶ διαβάντων τὸν Μαίαν- 119
 δρον τῶν Περσέων, ἐνθαῦτα ἐπὶ τῇ Μαρσύνῃ ποταμῷ
 συνέβαλόν τε τοῖσι Πέρσῃσι οἱ Κᾶρες καὶ μάχην ἐμαχέ-
 σαντο ἰσχυρὴν καὶ ἐπὶ χρόνον πολλόν, τέλος δὲ ἐσώθησαν
 διὰ πλῆθος. Περσέων μὲν δὴ ἔπεσον ἄνδρες ἐς δισχι-
 λλους, Καρῶν δὲ ἐς μυρίους. ἐνθεῦτεν δὲ οἱ διαφυγόντες
 αὐτῶν κατειλήθησαν ἐς Λάβρανδα, ἐς Διὸς στρατίου ἱρόν,
 μέγα τε καὶ ἅγιον ἄλσος πλατανίστων· μοῦνοι δὲ τῶν
 ἡμεῖς ἴδμεν Κᾶρες εἰσι οἱ Διὶ στρατῷ θυσίας ἀνάγουσι.
 κατειληθέντες δὲ ὧν οὗτοι ἐνθαῦτα ἐβουλευόντο περὶ
 σωτηρίας, ὁκότερα ἢ παραδόντες σφείας αὐτοὺς Πέρσῃσι
 ἢ ἐκλιπόντες τὸ παράπαν τὴν Ἀσίην ἄμεινον προήξουσι.
 βουλευομένοισι δὲ σφι ταῦτα παραγίνονται βωθέοντες 120
 Μιλήσιοι τε καὶ οἱ τούτων σύμμαχοι. ἐνθαῦτα δὲ τὰ μὲν
 πρότερον οἱ Κᾶρες ἐβουλευόντο μετήκαν, οἱ δὲ αὐτίς πολε-
 μέειν ἐξ ἀρχῆς ἀρτέοντο. καὶ ἐπιούσι τε τοῖσι Πέρσῃσι
 συμβάλλουσι, καὶ μαχεσάμενοι ἐπὶ πλεὺν ἢ πρότερον ἐσ-
 σώθησαν· πεσόντων δὲ τῶν πάντων πολλῶν Μιλήσιοι
 μάλιστα ἐπλήγησαν. μετὰ δὲ τοῦτο τὸ τρώμα ἀνέλαβόν 121
 τε καὶ ἀνεμαχέσαντο οἱ Κᾶρες· πυθόμενοι γὰρ ὡς στρα-
 τεύεσθαι ὠρμιάται οἱ Πέρσαι ἐπὶ τὰς πόλεις σφείων,

ἐλόχησαν τὴν ἐν Πηδάσῳ ὁδόν, ἐς τὴν ἐμπεσόντες οἱ Πέρσαι νυκτὸς διεφθάρησαν καὶ αὐτοὶ καὶ οἱ στρατηγοὶ αὐτῶν, Δαυρίσης καὶ Ἀμόργης καὶ Σισιμάχης· οὐν δὲ σφίσι ἀπέθανε καὶ Μύρσος ὁ Γύγεω. τοῦ δὲ λόχου τούτου ἡγεμὼν ἦν Ἡρακλείδης Ἰβανώλιος ἀνὴρ Μυλασεύς.

- 122 Οὗτοι μὲν νυν τῶν Περσέων οὕτω διεφθάρησαν· Ὑμαίης δὲ καὶ αὐτὸς ἐὼν τῶν ἐπιδιωξάντων τοὺς ἐς Σάρδεις στρατευσαμένους Ἰώνων, τραπόμενος ἐς τὴν Προποντίδα εἴλε Κίον τὴν Μυσίην. ταύτην δὲ ἐξελὼν, ὥς ἐπύθετο τὸν Ἑλλήσποντον ἐκλελοιπέναι Δαυρίσην καὶ στρατεύεσθαι ἐπὶ Καρίης, καταλιπὼν τὴν Προποντίδα ἐπὶ τὸν Ἑλλήσποντον ἦγε τὸν στρατόν, καὶ εἴλε μὲν Αἰολέας πάντας, ὅσοι τὴν Ἰλιάδα νέμονται, εἴλε δὲ Γέργιθας τοὺς ὑπολειφθέντας τῶν ἀρχαίων Τευκρῶν· αὐτὸς τε Ὑμαίης αἰρέων
- 123 ταῦτα τὰ ἔθνηα νοῦσῳ τελευτᾷ ἐν τῇ Τρωάδι. οὗτος μὲν δὴ οὕτω ἐτελεύτησε, Ἀρταφέρνης δὲ ὁ Σαρδίῳ ὑπαρχος καὶ Ὀτάνης ὁ τρίτος στρατηγὸς ἐτάχθησαν ἐπὶ τὴν Ἰωνίην καὶ τὴν προσεχέα Αἰολίδα στρατεύεσθαι. Ἰωνίης μὲν νυν Κλαζομενὰς αἰρέουσι, Αἰολέων δὲ Κύμην.

- 124 Ἀλισκομένων δὲ τῶν πολλίων, ἦν γὰρ ὥς διέδεξε Ἀρισταγόρης ὁ Μιλήσιος ψυχὴν οὐκ ἄκρος, ὃς ταραξας τὴν Ἰωνίην καὶ ἐγκερασάμενος πρήγματα μεγάλα δρησμὸν ἐβούλευε ὀρέων ταῦτα· πρὸς δὲ αἱ καὶ ἀδύνατα ἐφάνη βασιλεῖα Δαρεῖον ὑπερβαλέσθαι. πρὸς ταῦτα δὴ ὧν συγκαλέσας τοὺς συστασιώτας ἐβουλευέτο, λέγων ὥς ἄμεινον σφίσι εἶη χρησφύγετόν τι ὑπάρχον εἶναι, ἢν ἄρα ἐξωθέωνται ἐκ τῆς Μιλήτου, εἴτε δὴ ὧν ἐς Σαρδῶ ἐκ τοῦ τόπου τούτου ἄγοι ἐς ἀποικίην, εἴτε ἐς Μύρζινον τὴν Ἡδωνῶν, τὴν Ἰστιάδος ἐτείχεε παρὰ Δαρείου ὠρετὴν λαβών.
- 125 ταῦτα ἐπειρώτα ὁ Ἀρισταγόρης. Ἐκαταίου μὲν νυν τοῦ Ἠγησάνδρου, ἀνδρὸς λογοποιού, τούτων μὲν ἐς οὐδέτερην στέλλειν ἔφερε ἡ γνώμη, ἐν Λέρῳ δὲ τῇ νήσῳ τεῖχος οἰκοδομησάμενον ἡσυχίην ἄγειν, ἢν ἐκπέσῃ ἐκ τῆς Μιλήτου· ἔπειτεν δὲ ἐκ ταύτης ὁρμεόμενον κατελεύσεσθαι ἐς
- 126 τὴν Μίλητον. ταῦτα μὲν δὴ Ἐκαταῖος συνεβούλευε, αὐτῷ δὲ Ἀρισταγόρῃ ἡ πλείστη γνώμη ἦν ἐς τὴν Μύρζινον ἀπάγειν. τὴν μὲν δὴ Μίλητον ἐπιτεράπει Πυθαγόρῃ ἀνδρὶ

τῶν ἀστῶν δοκίμῃ, αὐτὸς δὲ παραλαβὼν πάντα τὸν
βουλόμενον ἐπλῶε ἐς τὴν Θρηίκην, καὶ ἔσχε τὴν χώραν
ἐπ' ἣν ἐστάλη· ἐκ δὲ ταύτης ὀρμεόμενος ἀπόλλυται ὑπὸ
Θρηίκων αὐτὸς τε ὁ Ἀρισταγόρης καὶ ὁ στρατὸς αὐτοῦ,
πόλιν περικατήμενος καὶ βουλομένων τῶν Θρηίκων ὑπο-
σπόνδων ἐξίέναι.

Ζ.

Ἀρισταγόρης μὲν νυν Ἰωνίην ἀποστήσας οὕτω τελευτᾷ, 1
Ἰστιαῖος δὲ ὁ Μιλήτου τύραννος μεμετιμένος ὑπὸ Δαρείου
παρῆν ἐς Σάρδεις. ἀπιγμένον δὲ αὐτὸν ἐκ τῶν Σούων
εἴρετο Ἀρταφέρνης ὁ Σαρδίων ὑπαρχος κατὰ κοῖον τι
δοκέοι Ἰωνας ἀπεστάναι. ὁ δὲ οὔτε εἰδέναι ἔφη, ἐθώ-
μαζέ τε τὸ γεγονὸς ὥς οὐδὲν δῆθεν τῶν παρεόντων πρη-
γμάτων ἐπιστάμενος. ὁ δὲ Ἀρταφέρνης ὀρέων αὐτὸν
τεχνάζοντα εἶπε, εἰδὼς τὴν ἀτρέκειαν τῆς ἀποστάσιος,
“οὕτω τοι, Ἰστιαῖε, ἔχει κατὰ ταῦτα τὰ πρήγματα· τοῦτο
τὸ ὑπόδημα ἔρραψας μὲν σύ, ὑπέδησατο δὲ Ἀρισταγόρης.”
Ἀρταφέρνης μὲν ταῦτα ἐς τὴν ἀπόστασιν ἔχοντα εἶπε, 2
Ἰστιαῖος δὲ δεισας ὥς συνιέντα Ἀρταφέρνηα ὑπὸ τὴν πρῶ-
την ἐπελθοῦσαν νύκτα ἀπέδρη ἐπὶ θάλασσαν, βασιλέα
Δαρεῖον ἐξηπατηκώς· ὃς Σαρδῶ νῆσον τὴν μεγίστην ὑπα-
δεξάμενος κατεργάσεσθαι, ὑπέδυνε τῶν Ἰώνων τὴν ἡγεμο-
νίην τοῦ πρὸς Δαρεῖον πολέμου. διαβὰς δὲ ἐς Χίον ἐδέθη
ὑπὸ Χίων, καταγνωσθεὶς πρὸς αὐτῶν νεώτερα πρήσσειν
πρήγματα ἐς αὐτοὺς ἐκ Δαρείου. μαθόντες μέντοι οἱ Χιοὶ
τὸν πάντα λόγον, ὥς πολέμιος εἴη βασιλεῖ, ἔλυσαν αὐτόν.
ἐνθαῦτα δὴ εἰρωτεύμενος ὑπὸ τῶν Ἰώνων ὁ Ἰστιαῖος κατ' 3
ὅτι προθύμως οὕτω ἐπέστειλε τῷ Ἀρισταγόρῃ ἀπιστάσθαι
ἀπὸ βασιλέος καὶ κακὸν τοσοῦτον εἶη Ἰωνας ἐξεργασμένος,
τὴν μὲν γενομένην αὐτοῖσι αἰτίην οὐ μάλα ἐξέφαινε, ὁ δὲ
ἔλεγέ σφι ὥς βασιλεὺς Δαρείος ἐβουλευσατο Φοίνικας μὲν
ἐξαναστήσας ἐν τῇ Ἰωνίῃ κατοικίσαι, Ἰωνας δὲ ἐν τῇ Φοι-
νίκῃ, καὶ τούτων εἵνεκεν ἐπιστείλειε. οὐδὲν τι πάντως
ταῦτα βασιλέος βουλευσαμένου ἐδειμμάτων τοὺς Ἰωνας.

- 4 Μετὰ δὲ ὁ Ἰστιάιος δι' ἀγγέλου ποιεύμενος Ἑρμίππου ἀνδρὸς Ἀταρνείτῳ τοῖσι ἐν Σάρδισι ἑοῦσι Περσέων ἔπεμπε βιβλία ὡς προλελεσχηνευμένων αὐτῷ ἀποστάσιος πέρι. ὁ δὲ Ἑρμίππος πρὸς τοὺς μὲν ἀπεπέμφθη, οὐ διδοῖ, φέρων δὲ ἐνεχείρισε τὰ βιβλία Ἀρταφέρνηϊ. ὁ δὲ μαθὼν ἅπαν τὸ γινόμενον, ἐκέλευε τὸν Ἑρμίππον τὰ μὲν παρὰ τοῦ Ἰστιάου δοῦναι φέροντα τοῖσι περ ἔφερε, τὰ δὲ ἀμοιβαῖα τὰ παρὰ τῶν Περσέων ἀντιπεμπόμενα Ἰστιάῳ ἑωυτῷ δοῦναι. τούτων δὲ γενομένων φανερῶν ἀπέκτεινε ἐνθαῦτα πολλοὺς Περσέων ὁ Ἀρταφέρνης.
- 5 Περὶ Σάρδης μὲν δὴ ἐγένετο ταραχὴ· Ἰστιάον δὲ ταύτης ἀποσφαλέντα τῆς ἐλπίδος Χίοι κατήγον ἐς Μίλητον, αὐτοῦ Ἰστιάου δεηθέντος. οἱ δὲ Μιλήσιοι ἄσμενοι ἀπαλλαχθέντες καὶ Ἀρισταγόρῳ, οὐδαμῶς πρόθυμοι ἦσαν ἄλλον τύραννον δέχεσθαι ἐς τὴν χώραν οἷα ἐλευθερίας γευσάμενοι. καὶ δὴ, νυκτὸς γὰρ ἑοῦσης βῆ ἐπειρᾶτο κατιῶν ὁ Ἰστιάος ἐς τὴν Μίλητον, τιτρώσκειται τὸν μηρὸν ὑπὸ τευ τῶν Μιλησίων. ὁ μὲν δὴ ὡς ἀπωστὸς τῆς ἑωυτοῦ γίνεται, ἀπικνέεται ὀπίσω ἐς τὴν Χίον· ἐνθεῦτεν δέ, οὐ γὰρ ἔπειθε τοὺς Χίους ὥστε ἑωυτῷ δοῦναι νέας, διέβη ἐς Μυτιλήνην καὶ ἔπεισε Λεσβίους δοῦναι οἱ νέας. οἱ δὲ πληρώσαντες ὁκτὼ τριήρας ἐπλων ἕνα Ἰστιάῳ ἐς Βυζάντιον, ἐνθαῦτα δὲ ἰζόμενοι τὰς ἐκ τοῦ Πόντου ἐκπλωούσας τῶν νεῶν ἐλάμβανον, πλὴν ἣ ὅσοι αὐτῶν Ἰστιάῳ ἔφασαν ἐτοιμοὶ εἶναι πεῖθεσθαι.
- 6 Ἰστιάος μὲν νυν καὶ Μυτιληναῖοι ἐποίουν ταῦτα, ἐπὶ δὲ Μίλητον αὐτὴν ναυτικὸς πολλὸς καὶ πεζὸς ἦν στρατὸς προσδόκιμος· συστραφέντες γὰρ οἱ στρατηγοὶ τῶν Περσέων καὶ ἐν ποιήσαντες στρατόπεδον ἤλαυνον ἐπὶ τὴν Μίλητον, τᾶλλα πόλισματα περὶ ἐλάσσονος ποιησάμενοι. τοῦ δὲ ναυτικοῦ Φοίνικες μὲν ἦσαν προθυμότετοι, συνεστρατεύοντο δὲ καὶ Κύπριοι νεωστὶ κατεστραμμένοι καὶ
- 7 Κίλικές τε καὶ Αἰγύπτιοι. οἱ μὲν δὴ ἐπὶ τὴν Μίλητον καὶ τὴν ἄλλην Ἰωνίην ἐστράτευον, Ἴωνες δὲ πυνθανόμενοι ταῦτα ἔπεμπον προβούλους σφέων αὐτῶν ἐς Πανιώνιον. ἀπικομένοισι δὲ τούτοισι ἐς τοῦτον τὸν χώρον καὶ βουλευόμενοι ἐδοξε πεζὸν μὲν στρατὸν μὴ συλλέγειν ἀντίξοον

Πέρασαι, ἀλλὰ τὰ τεῖχεα ῥύεσθαι αὐτοὺς Μιλησίους, τὸ δὲ ναυτικὸν πληροῦν ὑπολειπόμενους μηδεμίαν τῶν νεῶν, πληρώσαντας δὲ συλλέγεσθαι τὴν ταχίστην ἐς Λάδην, προναυμαγήσοντας Μιλήτου. ἡ δὲ Λάδη ἐστὶ νῆσος σμικρὴ ἐπὶ τῇ πόλει τῇ Μιλησίῳ κειμένη. μετὰ δὲ ταῦτα πεπλη-
ρωμένησι τῇσι νηυσὶ παρήσαν οἱ Ἴωνες, σὺν δέ σφι καὶ Αἰολέων οἱ Λέσβον νέμονται. ἐτάσσοντο δὲ ὧδε. τὸ μὲν πρὸς τὴν ἡῶ εἶχον κέρας αὐτοὶ Μιλήσιοι, νέας παρεχόμενοι ὀγδῶκοντα· εἶχοντο δὲ τούτων Πριηνέες δυνάδεκα νηυσὶ καὶ Μυούσιοι τρισὶ νηυσί, Μυουσίῳ δὲ Τήιοι εἶχοντο ἑπτακαίδεκα νηυσί, Τηίων δὲ εἶχοντο Χίοι ἑκατὸν νηυσί· πρὸς δὲ τούτοις Ἐρυθραῖοί τε ἐτάσσοντο καὶ Φωκαῖές, Ἐρυθραῖοι μὲν ὀκτὼ νέας παρεχόμενοι, Φωκαῖές δὲ τρεῖς· Φωκαῖέων δὲ εἶχοντο Λέσβιοι νηυσὶ ἑβδομήκοντα· τελευταῖοι δὲ ἐτάσσοντο ἔχοντες τὸ πρὸς ἐσπέρην κέρας Σάμιοι ἑξήκοντα νηυσί. πασέων δὲ τούτων ὁ σύμπας ἀριθμὸς ἐγένετο τρεῖς καὶ πεντήκοντα καὶ τριηκόσιαι τριήρεις. αὗται μὲν Ἰώνων ἦσαν, τῶν δὲ βαρβάρων τὸ πλῆθος τῶν νεῶν ἦσαν ἑξακόσιαι. ὥς δὲ καὶ αὗται ἀπῆλθον πρὸς τὴν Μιλησίην καὶ ὁ πεζὸς σφι ἅπας παρῆν, ἐνθαῦτα οἱ Περσέων στρατηγοὶ πυθόμενοι τὸ πλῆθος τῶν Ἰάδων νεῶν καταρρώδησαν μὴ οὐ δυνατὰ γένωνται ὑπερβαλέσθαι, καὶ οὕτω οὔτε τὴν Μίλητον οἶοι τε ἔωσι ἐξελεῖν μὴ οὐκ ἔόντες ναυκράτορες, πρὸς τε Δαρείου κινδυνεύουσι κακὸν τι λαβεῖν. ταῦτα ἐπιλεγόμενοι, συλλέξαντες τῶν Ἰώνων τοὺς τυράννους, οἳ ὑπ' Ἀρισταγόρῳ μὲν τοῦ Μιλησίου καταλυθέντες τῶν ἀρχέων ἔφευγον ἐς Μήδους, ἐτύγγανον δὲ τότε συστρατευόμενοι ἐπὶ τὴν Μίλητον, τούτων τῶν ἀνδρῶν τοὺς παρεόντας συγκαλέσαντες ἔλεγον σφι τάδε. "ἄνδρες Ἴωνες, νῦν τις ὑμέων εὖ ποιήσας φανήτω τὸν βασιλέος οἶκον· τοὺς γὰρ αὐτῶν ἕκαστος ὑμέων πολιήτας πειράσθω ἀποσχιζὼν ἀπὸ τοῦ λοιποῦ συμμαχικοῦ. προῖσχόμενοι δὲ ἐπαγγεῖλασθε τάδε, ὥς πείσονται τε ἄχαρι οὐδὲν διὰ τὴν ἀπόστασιν, οὐδέ σφι οὔτε τὰ ἱρὰ οὔτε τὰ ἴδια ἐμπεπρήσεται, οὐδὲ βιαιότερον ἔξουσιν οὐδὲν ἢ πρότερον εἶχον. εἰ δὲ ταῦτα μὲν οὐ ποιήσουσι, οἱ δὲ πάντως διὰ μάχης ἐλεύσονται, τάδε ἤδη σφι λέγετε ἐπηρτάζοντες,

- τά πέρ σφεας κατέξει, ὡς ἔσσωθέντες τῇ μάχῃ ἔξανδρα-
ποδιεῦνται, καὶ ὡς σφεων τοὺς παῖδας ἐκτομίας ποιή-
σομεν, τὰς δὲ παρθένους ἀνασπάστους ἐς Βάκτρα, καὶ
10 ὡς τὴν χώραν ἄλλοισι παραδώσομεν.” οἱ μὲν δὴ ἔλεγον
ταῦτα, τῶν δὲ Ἰώνων οἱ τύραννοι διέπεμπον νυκτὸς ἑκα-
στος ἐς τοὺς ἑωυτοῦ ἐξαγγελλόμενος. οἱ δὲ Ἴωνες, ἐς
τοὺς καὶ ἀπίκοντο αὐταὶ αἱ ἀγγελίαι, ἀγνωμοσύνη τε διε-
χρέοντο καὶ οὐ προσέεντο τὴν προδοσίην, ἑωυτοῖσι τε ἑκα-
στοὶ ἐδόκεον μοῦνοισι ταῦτα τοὺς Πέρσας ἐξαγγέλλεσθαι.
- 11 Ταῦτα μὲν νυν ἰθέως ἀπικουμένων ἐς τὴν Μίλητον τῶν
Περσέων ἐγίνετο· μετὰ δὲ τῶν Ἰώνων συλληχθέντων ἐς
τὴν Λάδην ἐγίνοντο ἀγοραί, καὶ δὴ κού σφι καὶ ἄλλοι
ἡγορεύοντο, ἐν δὲ δὴ καὶ ὁ Φωκαεὺς στρατηγὸς Διονύ-
σιος λέγων τάδε. “ἐπὶ ξυροῦ γὰρ ἀκμῆς ἔχεται ἡμῖν τὰ
πρήγματα, ἄνδρες Ἴωνες, ἢ εἶναι ἐλευθέροις ἢ δούλοις,
καὶ τούτοις ὡς δρηπέτησι· νῦν ὦν ὑμεῖς ἦν μὲν βούλησθε
ταλαιπωρίας ἐνδέκεσθαι, τὸ παραχρῆμα μὲν πόνος ὑμῖν
ἔσται, οἰοί τε δὲ ἔσσεσθε ὑπερβαλόμενοι τοὺς ἐναντίους
εἶναι ἐλεύθεροι· εἰ δὲ μαλακίῃ τε καὶ ἀταξίῃ διαχρήσεσθε,
οὐδεμίαν ὑμέων ἔχω ἐλπίδα μὴ οὐ δώσειν ὑμέας δίκην
βασιλεῖ τῆς ἀποστάσιος. ἀλλ’ ἐμοὶ τε πείθεσθε καὶ ἐμοὶ
ὑμέας αὐτοὺς ἐπιτρέψατε· καὶ ὑμῖν ἐγώ, θεῶν τὰ ὕσα
νεμόντων, ὑποδέχομαι ἢ οὐ συμμίσξιν τοὺς πολεμίους ἢ
12 συμμίσγοντας πολλὸν ἔλασσωθήσεσθαι.” ταῦτα ἀκού-
σαντες οἱ Ἴωνες ἐπιτρέπουσι σφέας αὐτοὺς τῷ Διονυσίῳ.
ὁ δὲ ἀνάγων ἐκαστοτε ἐπὶ κέρας τὰς νέας, ὅπως τοῖσι
ἐρέτῃσι χρήσαιτο διέκπλοον ποιεύμενος τῇσι νηυσὶ δι’
ἀλλήλων καὶ τοὺς ἐπιβάτας ὀπλίσειε, τὸ λοιπὸν τῆς ἡμέ-
ρης τὰς νέας ἔχεσκε ἐπ’ ἀγκυρέων, παρείχε τε τοῖσι Ἴωσι
πόνον δι’ ἡμέρης. μέχρι μὲν νυν ἡμερέων ἐπὶ ἐπειθοντό
τε καὶ ἐποίουν τὸ κελευόμενον· τῇ δὲ ἐπὶ ταύτῃσι οἱ Ἴωνες,
οἷα ἀπαθές ὄντες πόνων τοιούτων τετρυμένοι τε ταλαι-
πωρήσι τε καὶ ἡλίῳ, ἔλεξαν πρὸς ἑωυτοὺς τάδε. “τίνα
δαιμόνων παραβάντες τάδε ἀναπίμπλαμεν; οἵτινες παρα-
φρονήσαντες καὶ ἐκπλώσαντες ἐκ τοῦ νόου ἀνδρὶ Φωκαεῖ
ἀλαζόνι, παρεχομένῳ νέας τρεῖς, ἐπιτρέψαντες ἡμέας
αὐτοὺς ἔχομεν. ὁ δὲ παραλαβὼν ἡμέας λυμαινεται λύμῃσι

ἀνηκέστοισι, καὶ δὴ πολλοὶ μὲν ἡμέων ἐς νοῦσους πεπτώ-
 κασι, πολλοὶ δὲ ἐπίδοξοι τῷ τούτῳ πείσεσθαι. πρό-
 τε τούτων τῶν κακῶν ἡμῖν γε κρέσσον καὶ ὀκτιῶν ἄλλο
 παθεῖν ἐστι, καὶ τὴν μέλλουσαν δουλῆν ὑπομεῖναι,
 ἣτις ἔσται, μᾶλλον ἢ τῇ παρεούσῃ συνέχεσθαι. φέρετε,
 τοῦ λοιποῦ μὴ πειθώμεθα αὐτοῦ.” ταῦτα ἔλεξαν, καὶ
 μετὰ ταῦτα αὐτίκα πείθεσθαι οὐδεὶς ἤθελε, ἀλλ’ οἱα
 στρατιῇ σκηνάς τε πηξάμενοι ἐν τῇ νήσῳ ἐσκητροφόντο,
 καὶ ἐσβαίνειν οὐκ ἐθέλεσκον ἐς τὰς νέας οὐδ’ ἀναπειρά-
 σθαι. μαθόντες δὲ ταῦτα γινόμενα ἐκ τῶν Ἰώνων οἱ στρα- 13
 τηγοὶ τῶν Σαμίων, ἐνθαῦτα δὴ παρ’ Αἰάκεος τοῦ Συλο-
 σῶντος ἐκείνους τοὺς πρότερον ἔπεμπε λόγους Αἰάκης
 κελεύοντων τῶν Περσέων, δεόμενός σφρων ἐκλιπεῖν τὴν
 Ἰώνων συμμαχίην· οἱ Σάμιοι ὧν ὀρέοντες ἅμα μὲν ἐοῦσαν
 ἀταξίην πολλὴν ἐκ τῶν Ἰώνων ἐδέχοντο τοὺς λόγους, ἅμα
 δὲ κατεφάνετό σφι εἶναι ἀδύνατα τὰ βασιλέως πρήγματα
 ὑπερβαλέσθαι, εὐ τε ἐπιστάμενοι ὥς εἰ καὶ τὸ παρεὸν
 ναυτικὸν ὑπερβαλοῖατο [τὸν Λαρεῖον], ἄλλο σφι παρέσται
 πενταπλήσιον. προφάσιος ὧν ἐπιλαβόμενοι, ἐπεῖτε τά-
 χιστα εἶδον τοὺς Ἴωνας ἀρνεομένους εἶναι χρηστούς, ἐν
 κέρδει ἐποιεῦντο περιποιῆσαι τὰ τε ἱρὰ τὰ σφέτερα καὶ
 τὰ ἴδια. ὁ δὲ Αἰάκης, παρ’ ὅτεν τοὺς λόγους ἐδέχοντο,
 παῖς μὲν ἦν Συλοσῶντος τοῦ Αἰάκεος, τύραννος δὲ ἔων
 Σάμου ὑπὸ τοῦ Μιλησίου Ἀρισταγόρῳ ἀπεστέρητο τὴν
 ἀρχὴν κατὰπερ οἱ ἄλλοι τῆς Ἰωνίης τύραννοι. τότε ὧν 14
 ἐπεὶ ἐπέπλων οἱ Φοίνικες, οἱ Ἴωνες ἀντανῆγον καὶ αὐτοὶ
 τὰς νέας ἐπὶ κέρας. ὥς δὲ καὶ ἀγχοῦ ἐγίνοντο καὶ συν-
 ἔμισγον ἀλλήλοισι, τὸ ἐνθεῦτεν οὐκ ἔχω ἀτρεκέως συγ-
 γράψαι οἵτινες τῶν Ἰώνων ἐγένοντο ἄνδρες κακοὶ ἢ ἀγαθοὶ
 ἐν τῇ ναυμαχίᾳ ταύτῃ· ἀλλήλους γὰρ καταιτιεῦνται. λέγον-
 ται δὲ Σάμιοι ἐνθαῦτα, κατὰ τὰ συγκείμενα πρὸς τὸν
 Αἰάκεα, ἀειράμενοι τὰ ἱστία ἀποπλῶσαι ἐκ τῆς τάξις
 ἐς τὴν Σάμον, πλὴν ἑνδεκα νεῶν. τούτων δὲ οἱ τριήραρχοι
 παρέμενον καὶ ἐναυμάχεον ἀνηκονστήσαντες τοῖσι στρα-
 τηγοῖσι· καὶ σφι τὸ κοινὸν τὸ Σαμίων ἔδωκε διὰ τοῦτο
 τὸ πρῆγμα ἐν στήλῃ ἀναγραφῆναι πατρόθεν ὥς ἀνδράσι
 ἀγαθοῖσι γενομένοισι, καὶ ἔστι αὕτη ἡ στήλη ἐν τῇ ἀγορῇ.

- ἰδόμενοι δὲ καὶ Ἀέσβιοι τοὺς προσεχέας φεύγοντας τῶντ' ἔπολευν τοῖσι Σαμίοισι· ὥς δὲ καὶ οἱ πλεῦνες τῶν Ἰώνων
 15 ἔπολευν τὰ αὐτὰ ταῦτα. τῶν δὲ παραμεινάντων ἐν τῇ ναυμαχίῃ περιέφθησαν τρηχύτατα Χίοι ὥς ἀποδεικνύμενοι τε ἔργα λαμπρὰ καὶ οὐκ ἐθελοκαχέοντες. παρείχοντο μὲν γάρ, ὥσπερ καὶ πρότερον εἰρέθη, νέας ἑκατόν, καὶ ἐπ' ἑκάστης αὐτέων ἄνδρας τεσσαράκοντα τῶν ἀστῶν λογάδας ἐπιβατεύοντας· ὁρέοντες δὲ τοὺς πολλοὺς τῶν συμμάχων προδιδόντας οὐκ ἐδικαίευν γενέσθαι τοῖσι κακοῖσι αὐτῶν ὁμοιοί, ἀλλὰ μετ' ὀλίγων συμμάχων μεμουνωμένοι διεκπλύνοντες ἐναυμάχουν, ἐς ὃ τῶν πολεμίων ἐλόντες νέας
 16 συγχρὰς ἀπέβαλον τῶν σφετέρων νεῶν τὰς πλεῦνας. Χίοι μὲν δὴ τῇσι λοιπῇσι τῶν νεῶν ἀποφεύγουσι ἐς τὴν ἑωντῶν· ὅσοισι δὲ τῶν Χίων ἀδύνατοι ἦσαν αἱ νέες ὑπὸ τρωμάτων, οὗτοι δὲ ὥς ἐδιώκοντο καταφυγάνουσι πρὸς τὴν Μυκάλην. νέας μὲν δὴ αὐτοῦ ταύτῃ ἐποκείλαντες κατέλιπον, οἱ δὲ περὶ ἑκομίζοντο διὰ τῆς ἡπείρου. ἐπεὶ δὲ ἐσέβαλον ἐς τὴν Ἐφεσίην κομιζόμενοι οἱ Χίοι, νυκτὸς τε ἀπείκοντο ἐς αὐτὴν καὶ ἐόντων τῇσι γυναιξὶ αὐτόθι θεσμιοφορίων, ἐνθαῦτα δὴ οἱ Ἐφέσιοι, οὔτε προακηκοότες ὥς εἶχε περὶ τῶν Χίων, ἰδόντες τε στρατὸν ἐς τὴν χώραν ἐσβεβληκότα, πάγχυ σφείας καταδόξαντες εἶναι κλῶπας καὶ ἵεναι ἐπὶ τὰς γυναῖκας, ἐξεβώθεον πανδημεὶ καὶ ἔκτεινον τοὺς Χίους.
- 17 Οὗτοι μὲν νυν τοιαύτῃσι περιέπιπτον τύχησι· Διονύσιος δὲ ὁ Φωκαεὺς ἐπέετο ἔμαθε τῶν Ἰώνων τὰ πρήγματα διεφθαρμένα, νέας ἑλὼν τρεῖς τῶν πολεμίων ἀπέπλωε ἐς μὲν Φώκαιαν οὐκέτι, εὖ εἰδὼς ὥς ἀνδραποδιεῖται σὺν τῇ ἄλλῃ Ἰωνίῃ· ὃ δὲ ἰθέως ὥς εἶχε ἔπλωε ἐς Φοινίκην, γαυλοὺς δὲ ἐνθαῦτα καταδύσας καὶ χρήματα λαβὼν πολλὰ ἔπλωε ἐς Σικελίην, ὁρμώμενος δὲ ἐνθεῦτεν ληιστῆς κατεστήκεε Ἑλλήνων μὲν οὐδενός, Καρχηδονίων δὲ καὶ Τυρσηνῶν.
- 18 Οἱ δὲ Πέρσαι ἐπέετο τῇ ναυμαχίῃ ἐνίκηον τοὺς Ἴωνας, τὴν Μίλητον πολιορκέοντες ἐκ γῆς καὶ θαλάσσης, καὶ ὑπορύσσοντες τὰ τείχεα καὶ παντοίας μηχανὰς προσφέροντες, αἰρέουσι κατ' ἄκρης ἕκτω ἔτει ἀπὸ τῆς ἀποστάσιος τῆς

Ἀρισταγόρῳ· καὶ ἡνδραποδίσαντο τὴν πόλιν, ὥστε συμ-
 πεσεῖν τὸ πάθος τῷ χρηστήριῳ τῷ ἐς Μίλητον γενομένῳ.
 χρεομένοισι γὰρ Ἀργείοισι ἐν Δελφοῖσι περὶ σωτηρίας ¹⁹
 τῆς πόλιος τῆς σφετέρης ἐκρήσθη ἐπίκεινον χρηστήριον,
 τὸ μὲν ἐς αὐτοὺς τοὺς Ἀργείους φέρον, τὴν δὲ παρενθή-
 κην ἔχρησε ἐς Μιλησίους. τὸ μὲν νυν ἐς τοὺς Ἀργείους
 ἔχον, ἔπεάν κατὰ τοῦτο γένωμαι τοῦ λόγου, τότε μνη-
 σθήσομαι· τὰ δὲ τοῖσι Μιλησίοισι οὐ παροῦσι ἔχρησε,
 ἔχει ὧδε.

καὶ τότε δὴ, Μίλητε κακῶν ἐπιμήχανε ἔργων,
 πολλοῖσιν δεῖπνόν τε καὶ ἀγλαὰ δῶρα γενήσῃ,
 σαὶ δ' ἄλοχοι πολλοῖσι πόδας νίψουσι κομήταις,
 νηοῦ δ' ἡμετέρου Διδύμοις ἄλλοισι μελήσει.

τότε δὴ ταῦτα τοὺς Μιλησίους κατελάμβανε, ὅτε γε ἄνδρες
 μὲν οἱ πλευνες ἐκτείνοντο ὑπὸ τῶν Περσέων ἐόντων κομη-
 τέων, γυναῖκες δὲ καὶ τέκνα ἐν ἀνδραπόδων λόγῳ ἐγίνοντο,
 ἱρὸν δὲ τὸ ἐν Διδύμοισι καὶ ὁ νηὸς τε καὶ τὸ χρηστήριον
 συληθέντα ἐνεπίμπρατο. τῶν δ' ἐν τῷ ἱερῷ τούτῳ χρη-
 μάτων πολλάκις μνήμην ἐτέρωθι τοῦ λόγου ἐποιησάμην.
 ἐνθεῦτεν οἱ ῥωγρηθέντες τῶν Μιλησίων ἦγοντο ἐς Σούσα. ²⁰
 βασιλεὺς δὲ σφρας Λαρεῖος κακὸν οὐδὲν ἄλλο ποιήσας
 κατοίκησε ἐπὶ τῇ Ἐρυνθρῇ καλεσμένῃ θαλάσῃ, ἐν Ἄμπῃ
 πόλι, παρ' ἣν Τίγρις ποταμὸς παραρρέων ἐς θάλασσαν
 ἐξίει. τῆς δὲ Μιλησίης χώρας αὐτοὶ μὲν οἱ Πέρσαι εἶχον
 τὰ περὶ τὴν πόλιν καὶ τὸ πεδίον, τὰ δὲ ὑπεράκρια ἔδουσαν
 Κασσι Πηδάσεῦσι κεκτῆσθαι.

Παθοῦσι δὲ ταῦτα Μιλησίοισι πρὸς Περσέων οὐκ ἀπέ- ²¹
 δουσιν τὴν ὁμοίην Συβαρίται, οἱ Λάον τε καὶ Σκίδρον
 οἴκεον τῆς πόλιος ἀπεστερημένοι· Συβάριος γὰρ ἀλούσης
 ὑπὸ Κροτωνιητέων Μιλήσιοι πάντες ἤβηδὸν ἀπεκείραντο
 τὰς κεφαλὰς καὶ πένθος μέγα προσεθήκαντο· πόλιες γὰρ
 αὐταὶ μάλιστα δὴ τῶν ἡμεῖς ἴδμεν ἀλλήλησι ἐξινώθησαν.
 οὐδὲν ὁμοίως καὶ Ἀθηναῖοι· Ἀθηναῖοι μὲν γὰρ δῆλον
 ἐποίησαν ὑπεραχθεσθέντες τῇ Μιλήτου ἄλωσι τῇ τε ἄλλῃ
 πολλαχῇ, καὶ δὴ καὶ ποιήσαντι Φρυγίῳ δρᾶμα Μιλήτου
 ἄλωσιν καὶ διδάξαντι ἐς δάκρυά τε ἔπεσε τὸ θῆτρων,
 καὶ ἐξημιώσαν μιν ὥς ἀναμνήσαντα οἰκῆια κακὰ χιλήσι

δραχμῆσι, καὶ ἐπέταξαν μηκέτι μηδὲνα χρᾶσθαι τούτῳ τῷ δράματι.

- 22 Μίλητος μὲν νυν Μιλησίων ἡγήμωτο· Σαμίων δὲ τοῖσι τι ἔχουσι τὸ μὲν ἐς τοὺς Μήδους ἐκ τῶν στρατηγῶν τῶν σφετέρων ποιηθὲν οὐδαμῶς ἤρεσκε, ἐδόκεε δὲ μετὰ τὴν ναυμαχίην αὐτίκα βουλευομένοισι, πρὶν ἢ σφί ἐς τὴν χώραν ἀπικέσθαι τὸν τύραννον Αἰάκεια, ἐς ἀποικίην ἐκπλῶειν μηδὲ μένοντας Μήδοισι τε καὶ Αἰάκει δουλεύειν. Ζαγκλαῖοι γάρ οἱ ἀπὸ Σικελίης τὸν αὐτὸν χρόνον ταῦτον πέμποντες ἐς τὴν Ἰωνίην ἀγγέλους ἐπεκαλέοντο τοὺς Ἴωνας ἐς Καλὴν ἀκτὴν, βουλόμενοι αὐτόθι πόλιν κτίσαι Ἰώνων. ἡ δὲ Καλὴ αὕτη ἀκτὴ καλεομένη ἔστι μὲν Σικελῶν, πρὸς δὲ Τυρσηνίην τετραμμένη τῆς Σικελίης. τούτων ὧν ἐπικαλεομένων οἱ Σάμιοι μῦνοι Ἰώνων ἐστάλησαν, σὺν δὲ σφί Μιλησίων
- 23 οἱ ἐκπεφυγότες. ἐν ᾧ τοιόνδε δὴ τι συνήνεκε γενέσθαι· Σάμιοι γὰρ κομιζόμενοι ἐς Σικελίην ἐγίνοντο ἐν Λοκροῖσι τοῖσι Ἐπιζεφυρίοισι, καὶ Ζαγκλαῖοι αὐτοὶ τε καὶ ὁ βασιλεὺς αὐτῶν, τῇ οὖνομα ἦν Σκύθης, περικατέατο πόλιν τῶν Σικελῶν ἐξελεῖν βουλόμενοι. μαθὼν δὲ ταῦτα ὁ Πηγίου τύραννος Ἀναξίλειος, ὥστε τότε ἔων διάφορος τοῖσι Ζαγκλαῖοισι, συμμίζας τοῖσι Σαμίοισι ἀναπεῖθει ὥς χρεῶν εἶη Καλὴν μὲν ἀκτὴν, ἐπ' ἣν ἔπλωον, ἔαν χαίρειν, τὴν δὲ Ζάγκλην σχεῖν ἐοῦσαν ἐρῆμον ἀνδρῶν. πειθομένων δὲ τῶν Σαμίων καὶ σχόντων τὴν Ζάγκλην, ἐνθαῦτα οἱ Ζαγκλαῖοι, ὥς ἐπύθοντο ἐχομένην τὴν πόλιν ἑωυτῶν, ἐβώθεον αὐτῇ καὶ ἐπεκαλέοντο Ἰπποκράτεια τὸν Γέλης τύραννον· ἦν γὰρ δὴ σφί οὗτος σύμμαχος. ἐπεῖτε δὲ αὐτοῖσι καὶ ὁ Ἰπποκράτης σὺν τῇ στρατῇ ἦκε βωθῶν, Σκύθην μὲν τὸν μούναρχον τῶν Ζαγκλαίων ὥς ἀποβαλόντα τὴν πόλιν ὁ Ἰπποκράτης πεδήσας καὶ τὸν ἀδελφεὸν αὐτοῦ Πυθογένεια ἐς Ἴνυκα πόλιν ἀπέπεμψε, τοὺς δὲ λοιποὺς Ζαγκλαίους κοινολογησάμενος τοῖσι Σαμίοισι καὶ ὄρκους δοὺς καὶ δεξάμενος προέδωκε. μισθὸς δὲ οἱ ἦν εἰρημένος ὅδε ὑπὸ τῶν Σαμίων, πάντων τῶν ἐπίπλων καὶ ἀνδραπόδων τὰ ἡμίσεια μεταλαβεῖν τῶν ἐν τῇ πόλει, τὰ δ' ἐπὶ τῶν ἀγρῶν πάντα Ἰπποκράτεια λαγχάνειν. τοὺς μὲν δὲ πλεῦνας τῶν Ζαγκλαίων αὐτὸς ἐν ἀνδραπόδων λόγῳ εἶχε δῆσας, τοὺς

δὲ κορυφαίους αὐτῶν τριηκοσίους ἔδωκε τοῖσι Σαμίοισι
κατασφράξαι· οὐ μέντοι οἱ γε Σάμιοι ἐποίησαν ταῦτα.
Σκυῖθης δὲ ὁ τῶν Ζαγκλαίων μούναρχος ἐκ τῆς Ἰννκος ²⁴
ἐκδιδρῆσκει ἐς Ἰμέρην, ἐκ δὲ ταύτης παρῆν ἐς τὴν Ἀσίην
καὶ ἀνέβη παρὰ βασιλέα Δαρεῖον, καὶ μιν ἐνόμισε Δαρεῖος
πάντων ἀνδρῶν δικαιοτάτον εἶναι, ὅσοι ἐκ τῆς Ἑλλάδος
παρ' ἑωυτὸν ἀνέβησαν· καὶ γὰρ παραιτησάμενος βασιλέα
ἐς Σικελίην ἀπῆκετο καὶ αὐτὶς ἐκ τῆς Σικελίης ὁπίσω παρὰ
βασιλέα, ἐς ὃ γῆραι μέγα ὄλβιος ἔων ἐτελεύτησε ἐν Πέρ-
σησι. Σάμιοι δὲ ἀπαλαχθέντες Μήδων ἀπονητὶ πόλιν
καλλίστην Ζάγκλην περιεβεβλέατο.

Μετὰ δὲ τὴν ναυμαχίην τὴν ὑπὲρ Μιλήτου γενομένην ²⁵
Φοίνικες ζελευσάντων Περσέων κατήγον ἐς Σάμον Αἰάκεια
τὸν Συλοσῶντος ὡς πολλοῦ τε ἄξιον γενόμενον σφίσι καὶ
μεγάλα κατεργασάμενον· καὶ Σαμίοισι μούνοισι τῶν ἀπο-
στάντων ἀπὸ Δαρείου διὰ τὴν ἐκλείψιν τῶν νεῶν τὴν ἐν
τῇ ναυμαχίᾳ οὔτε ἡ πόλις οὔτε τὰ ἱρὰ ἐνεπρήσθη. Μιλή-
του δὲ ἀλούσης αὐτίκα Καρίην ἔσχον οἱ Πέρσαι, τὰς μὲν
ἐθελοντὴν τῶν πολίων ὑποκυψάσας, τὰς δὲ ἀνάγκῃ προσ-
ηγάγοντο.

Ταῦτα μὲν δὴ οὕτω ἐγίνετο· Ἰστιαῖοι δὲ τῇ Μιλησίῳ ²⁶
ἔονται περὶ Βυζάντιον καὶ συλλαμβάνοντι τὰς Ἰώνων ὀλκά-
δας ἐκπλωούσας ἐκ τοῦ Πόντου ἐξαγγέλλεται τὰ περὶ
Μίλητον γένομενα. τὰ μὲν δὴ περὶ Ἑλλήσποντον ἔχοντα
πρήγματα ἐπιτράπει Βισάλτῃ Ἀπολλοφάνεος παιδί Ἀβυ-
δηνῶ, αὐτὸς δὲ ἔχων Λεσβίους ἐς Χίον ἔπλωε, καὶ Χίων
φρουρῇ οὐ προσιεμένη μιν συνέβαλε ἐν Κοίλοισι καλεο-
μένοισι τῆς Χίης χώρας. τούτων τε δὴ ἐφόνευσε συχνούς,
καὶ τῶν λοιπῶν Χίων, οἳα δὴ κεκακωμένιον ἐκ τῆς ναυ-
μαχίης, ὁ Ἰστιαῖος ἔχων τοὺς Λεσβίους ἐπεκράτησε, ἐκ
Πολίχνης τῆς Χίων ὀρμεόμενος. φιλέει δὲ κως προση- ²⁷
μαίνειν, εὐτ' ἂν μέλλῃ μεγάλα κακὰ ἢ πόλι ἢ ἔθνεϊ ἔσε-
σθαι· καὶ γὰρ Χίοισι πρὸ τούτων σημήια μεγάλα ἐγένετο.
τοῦτο μὲν σφι πέμψασι ἐς Δελφοὺς χορὸν νεηνιέων ἑκατὸν
δύο μούνοι τούτων ἀπενόστησαν, τοὺς δὲ ὀκτώ τε καὶ
ἐνεήκοντα αὐτῶν λοιμὸς ὑπολαβὼν ἀπήγεικε· τοῦτο δὲ
ἐν τῇ πόλει τὸν αὐτὸν τοῦτον χρόνον, ὀλίγον πρὸ τῆς

ναυμαχίης, παισὶ γράμματα διδασχομένοισι ἐνέπεσε ἡ στέγη, ὥστε ἀπ' ἑκατὸν καὶ εἴκοσι παίδων εἰς μῦνος ἀπέφυγε. ταῦτα μὲν σφίσι σημῖα ὁ Θεὸς προέδεξε, μετὰ δὲ ταῦτα ἡ ναυμαχίη ὑπολαβοῦσα ἐς γόνυ τὴν πόλιν ἔβαλε, ἐπὶ δὲ τῇ ναυμαχίῃ ἐπεγένετο Ἰστιάιος Λεσβίου ἀγων' κεκακωμένων δὲ τῶν Χίων, καταστραφὴν εὐπετέως αὐτῶν ἐποίησατο.

- 28 Ἐνθεῦτεν δὲ ὁ Ἰστιάιος ἐστρατεύετο ἐπὶ Θάσον ἀγων Ἰωνῶν καὶ Αἰολέων συχνούς. περικατημένῳ δὲ οἱ Θάσον ἦλθε ἀγγελίη ὡς οἱ Φοίνικες ἀναπλώουσι ἐς τῆς Μιλήτου ἐπὶ τὴν ἄλλην Ἰωνίην. πυθόμενος δὲ ταῦτα Θάσον μὲν ἀπόρθητον λέλειπε, αὐτὸς δὲ ἐς τὴν Λέσβον ἠπείγετο ἀγων πᾶσαν τὴν στρατιήν. ἐκ Λέσβου δὲ λιμαινούσης οἱ τῆς στρατιῆς πέρην διαβαίνει, ἐκ τοῦ Ἀταρνέος ὡς ἀμῆσων τὸν οἶκον, τὸν τε ἐνθεῦτεν καὶ τὸν ἐκ Καΐκου πεδίου τὸν τῶν Μυσῶν. ἐν δὲ τούτοις τοῖσι χωρίοις ἐτέγχανε ἔων Ἀρπαγὸς ἀνὴρ Πέρσης στρατηγὸς στρατιῆς οὐκ ὀλίγης, ὅς οἱ ἀποβάντι συμβαλὼν αὐτὸν τε Ἰστιάιον ζωγρήν ἔλαβε
- 29 καὶ τὸν στρατὸν αὐτοῦ τὸν πλέω διέφθειρε. ἐζωγρήθη δὲ ὁ Ἰστιάιος ὧδε. ὡς ἐμάχοντο οἱ Ἕλληνες τοῖσι Πέρσῃσι ἐν τῇ Μαλήνῃ τῆς Ἀταρνείτιδος χώρας, οἱ μὲν συνέστασαν χρόνον ἐπὶ πολλόν, ἡ δὲ ἵππος ὕστερον ὀρηθεῖσα ἐπιπύπτει τοῖσι Ἕλλησι. τό τε δὴ ἔργον τῆς ἵππου τοῦτο ἐγένετο, καὶ τετραμμένων τῶν Ἑλλήνων ὁ Ἰστιάιος ἐλπίζων οὐκ ἀπολέσθαι ὑπὸ βασιλέος διὰ τὴν παρεοῦσαν ἁμαρτάδα φιλοψυχήν τοιγάρδε τινὰ ἀναιρέεται ὡς φεύγων τε κατελαμβάνετο ὑπ' ἀνδρὸς Πέρσεω καὶ ὡς καταιρεόμενος ὑπ' αὐτοῦ ἔμελλε συγκεντηθῆσθαι, Περσίδα γλῶσσαν μετεῖς καταμηνύει ἑωυτὸν ὡς εἶη Ἰστιάιος ὁ
- 30 Μιλήσιος. εἰ μὲν νυν, ὡς ἐζωγρήθη, ἀνήχθη ἀγόμενος παρὰ βασιλέα Δαρεῖον, ὁ δ' οὐτ' ἂν ἔπαθε κακὸν οὐδὲν δοκέειν ἡμοί, ἀπῆκέ τ' ἂν αὐτῇ τὴν αἰτίην· νῦν δὲ μὴ αὐτῶν τε τούτων εἵνεκεν καὶ ἵνα μὴ διαφυγῶν αὐτὶς μέγας παρὰ βασιλεῖ γένηται, Ἀρταφέρνης τε ὁ Σαρδίων ὑπαρχος καὶ ὁ λαβὼν Ἀρπαγὸς, ὡς ἀπίκετο ἀγόμενος ἐς Σάρδεις, τὸ μὲν αὐτοῦ σῶμα αὐτοῦ ταύτῃ ἀνεσταύρωσαν, τὴν δὲ κεφαλὴν ταριχεύσαντες ἀνήκειαν παρὰ βασιλέα Δαρεῖον

ἐς Σοῦσα. Δαρεῖος δὲ πυθόμενος ταῦτα καὶ ἐπαιτησά-
μενος τοὺς ταῦτα ποιήσαντας ὅτι μὲν οὐ ζῶντα ἀνήγαγον
ἐς ὄψιν τὴν ἑωυτοῦ, τὴν κεφαλὴν τὴν Ἰστιαίου λούσαντάς
τε καὶ περιστειλάντας εὖ ἐντείλατο θάψαι ὡς ἀνδρὸς
μεγάλως ἑωυτῇ τε καὶ Πέρσῃσι εὐεργέτῃ.

Τὰ μὲν περὶ Ἰστιαίου οὕτω ἔσχε· ὁ δὲ ναυτικὸς στρα- 31
τὸς ὁ Περσέων χειμερίσας περὶ Μίλητον, τῷ δευτέρῳ ἔτει
ὡς ἀνέπλωσε, αἰρέει εὐπετέως τὰς νήσους τὰς πρὸς τῇ
ἡπείρῳ κειμένας, Χίον καὶ Λέσβον καὶ Τένεδον. ὅπως δὲ
λάβοι τινὰ τῶν νήσων, ὡς ἐκάστην αἰρέοντες οἱ βάρβαροι
ἐσαγῆνεον τοὺς ἀνθρώπους. σαγηνεύουσι δὲ τὸνδε τὸν
τρόπον· ἀνὴρ ἀνδρὸς ἀψάμενος τῆς χειρὸς ἐκ θαλάσσης
τῆς βορρῆς ἐπὶ τὴν νοτίην διήκουσι, καὶ ἔπειτεν διὰ
πάσης τῆς νήσου διέρχονται ἐκθηρεύοντες τοὺς ἀνθρώ-
πους. αἶρεον δὲ καὶ τὰς ἐν τῇ ἡπείρῳ πόλεις τὰς Ἰάδας
κατὰ τὰ αὐτά, πλὴν οὐκ ἐσαγῆνεον τοὺς ἀνθρώπους· οὐ
γὰρ οἱά τ' ἦν. ἐνθαῦτα Περσέων οἱ στρατηγοὶ οὐκ ἐψεύ- 32
σαντο τὰς ἀπειλὰς τὰς ἐπηπείλυσαν τοῖσι Ἴωσι στρατο-
πεδευομένοισι ἐναντία σφίσι. ὡς γὰρ δὴ ἐπεκράτησαν
τῶν πολλῶν, παῖδάς τε τοὺς εὐειδεστάτους ἐκλεγόμενοι
ἐξέταμνον καὶ ἐπολευν ἀντὶ τοῦ εἶναι ἐνόρχις εὐνούχους,
καὶ παρθένους τὰς καλλιστενοῦσας ἀνασπάστους παρὰ
βασιλέα· ταῦτά τε δὴ ἐπολευν, καὶ τὰς πόλεις ἐνεπίμπρα-
σαν αὐτοῖσι ἱροῖσι. οὕτω δὴ τὸ τρίτον Ἴωνες κατεδου-
λώθησαν, πρῶτον μὲν ὑπὸ Ἀνδῶν, δις δὲ ἐπεξῆς τότε
ὑπὸ Περσέων.

Ἀπὸ δὲ Ἰωνίης ἀπαλλασσόμενος ὁ ναυτικὸς στρατὸς 33
τὰ ἐπ' ἀριστερὰ ἐσπλύνοντι τοῦ Ἑλλησπόντου αἶρεε πάντα·
τὰ γὰρ ἐπὶ δεξιᾷ αὐτοῖσι Πέρσῃσι ὑποχείρια ἦν γεγονότα
κατ' ἡπείρον. εἰσὶ δὲ ἐν τῇ Εὐρώπῃ αἶδε τοῦ Ἑλλησ-
πόντου, Χερσόνησός τε, ἐν τῇ πόλεις συχναὶ ἐνεῖσι, καὶ
Πέρωνθος καὶ τὰ τεῖχεα τὰ ἐπὶ Θρηίκης καὶ Σηλυμβρίῃ
τε καὶ Βυζάντιον. Βυζάντιοι μὲν νυν καὶ οἱ πέρηνθεν Καλ-
χηδόνιοι οὐδ' ὑπέμειναν ἐπιπλύνοντας τοὺς Φοίνικας, ἀλλ'
οἴχοντο ἀπολιπόντες τὴν σφειτέρην ἔσω ἐς τὸν Εὐξείνιον
πόντον, καὶ ἐνθαῦτα πόλιν Μεσαμβρίην οἴκισαν· οἱ δὲ
Φοίνικες κατακαύσαντες τὰντας τὰς χώρας τὰς καταλεχ-

- θείσας τράπονται ἐπὶ τε Προκόννησον καὶ Ἀρτάκη, πυρὶ
 δὲ καὶ ταύτας νείμαντες ἐπλωον αὐτὶς ἐς τὴν Χερσόνησον
 ἐξαίρησόντες τὰς ἐπιλοίπους τῶν πολλῶν, ὥσας πρότερον
 προσσχόντες οὐ κατέσυραν. ἐπὶ δὲ Κύζικον οὐδὲ ἐπλώσαν
 ἀρχήν· αὐτοὶ γὰρ Κυζικηνοὶ ἔτι πρότερον τοῦ Φοινίκων
 ἐσπλόου τούτου ἐγεγόνεσαν ὑπὸ βασιλεῖ, Οἰβάρεϊ τῷ
 Μεγαβάζου ὁμολογήσαντες τῷ ἐν Δασκυλείῳ ὑπάρχῃ.
- 31 τῆς δὲ Χερσονήσου πλὴν Καρδίας πόλιος, τὰς ἄλλας πά-
 σας ἐχειρώσαντο οἱ Φοίνικες. ἐτυράννευε δὲ αὐτέων μέχρι
 τότε Μιλτιάδης ὁ Κίμωνος τοῦ Στησαγόρεω, κησαμένου
 τὴν ἀρχὴν ταύτην πρότερον Μιλτιάδεω τοῦ Κυψέλου τρόπῳ
 τοιῷδε. εἶχον Δόλογχοι Θρήικες τὴν Χερσόνησον ταύτην.
 οὗτοι ὦν οἱ Δόλογχοι πιεσθέντες πολέμῳ ὑπ' Ἀψινθίων
 ἐς Δελφούς ἐπεμψαν τοὺς βασιλέας περὶ τοῦ πολέμου
 χρησομένους. ἡ δὲ Πυθίη σφι ἀνείλε οἰκιστὴν ἐπάγεσθαι
 ἐπὶ τὴν χώραν τοῦτον ὃς ἂν σφεας ἀκινώντας ἐκ τοῦ ἱεροῦ
 πρώτος ἐπὶ ξείνια καλέσῃ. ἴοντες δὲ οἱ Δόλογχοι τὴν
- 35 ἰρὴν ὁδὸν διὰ Φωκίων τε καὶ Βοιωτῶν ἦσαν· καὶ σφεας
 ὥς οὐδεὶς ἐκάλεε, ἐκτράπονται ἐπ' Ἀθηναίους. ἐν δὲ τῇσι
 Ἀθήνῃσι τηνικαῦτα εἶχε μὲν τὸ πᾶν κράτος Πεισίστρατος,
 αὐτὰρ ἐδυνάστευε καὶ Μιλτιάδης ὁ Κυψέλου ἐὼν οἰκίης
 τεθριπποτρόφου, τὰ μὲν ἀνέκαθεν ἀπ' Αἰακοῦ τε καὶ
 Αἰγύλης γεγωνώς, τὰ δὲ νεώτερα Ἀθηναῖος, Φιλαίου τοῦ
 Αἰάντος παιδὸς γενομένου πρώτου τῆς οἰκίης ταύτης
 Ἀθηναίου. οὗτος ὁ Μιλτιάδης κατήμενος ἐν τοῖσι προ-
 θύροισι τοῖσι ἑωυτοῦ, ὁρέων τοὺς Δολόγκους παριόντας
 ἐσθῆτα οὐκ ἐγχωρίην ἔχοντας καὶ αἰχμὰς προσεβύσατο
 καὶ σφι προσελθοῦσι ἐπηγγείλατο καταγωγὴν καὶ ξείνια.
 οἱ δὲ δεξάμενοι καὶ ξεινισθέντες ὑπ' αὐτοῦ ἐξέφαινον πᾶν
 οἱ τὸ μαντήιον, ἐκρήναντες δὲ ἐδέοντο αὐτοῦ τῷ θεῷ μιν
 πελθεσθαι. Μιλτιάδην δὲ ἀκούσαντα παραντίχα ἔπεισε
 ὁ λόγος οἷα ἀχθόμενόν τε τῇ Πεισιστράτου ἀρχῇ καὶ βου-
 λόμενον ἐκποδῶν εἶναι. αὐτίκα δὲ ἐσιτάλη ἐς Δελφούς,
 ἐπειρησόμενος τὸ χρηστήριον εἰ ποίεοι τάπερ αὐτοῦ οἱ
- 36 Δόλογχοι προσεδέοντο. κελενούσης δὲ καὶ τῆς Πυθίης,
 οὕτω δὴ Μιλτιάδης ὁ Κυψέλου, Ὀλύμπια ἀναραιοχῶς
 πρότερον τούτων τεθρίπτῳ, τότε παραλαβὼν Ἀθηναίων

πάντα τὸν βουλόμενον μετέχειν τοῦ στόλου ἐπλωε ἅμα τοῖσι Δολόγχοις καὶ ἔσχε τὴν χώραν· καὶ μιν οἱ ἐπαγαγόμενοι τύραννον κατεστήσαντο. ὁ δὲ πρῶτον μὲν ἀπετείχισε τὸν ἰσθμὸν τῆς Χερσονήσου ἐκ Καρδίας πόλιος ἐς Πακτύην, ἵνα μὴ ἔχοιεν σφέας οἱ Ἀψινθιοὶ δηλέεσθαι ἐσβάλλοντες ἐς τὴν χώραν. εἰσὶ δὲ οὗτοι σταδίοι ἐξ τε καὶ τριήκοντα τοῦ ἰσθμοῦ· ἀπὸ δὲ τοῦ ἰσθμοῦ τούτου ἡ Χερσονήσος ἔσω πᾶσά ἐστι σταδίων ἑξοκίσι καὶ τετρακοσίῳ τὸ μῆκος. ἀποτείχισας ὦν τὸν ἀντίον τῆς Χερσονήσου ³⁷ ὁ Μιλτιάδης καὶ τοὺς Ἀψινθίους τρόπῳ τοιούτῳ ὡσάμενος, τῶν λοιπῶν πρῶτοις ἐπολέμησε Λαμψακηνοῖσι· καὶ μιν οἱ Λαμψακηνοὶ λοχήσαντες αἰρέουσι ζωγρήν. ἦν δὲ ὁ Μιλτιάδης Κροίσῳ τῷ Ἀνδρῷ ἐν γνώμῃ γεγωνώς· πυθόμενος ὦν ὁ Κροῖσος ταῦτα, πέμπων προηγόρευε τοῖσι Λαμψακηνοῖσι μετιέναι Μιλτιάδην· εἰ δὲ μὴ, σφέας πίτυος τρόπον ἡπείλεις ἐκτρίψειν. πλανεομένων δὲ τῶν Λαμψακηνῶν ἐν τοῖσι λόγοις τί ἐθέλει τὸ ἔπος εἶπαι τό σφι ἡπείλυσεν ὁ Κροῖσος, πίτυος τρόπον ἐκτρίψειν, μόγις κατὰ μαθῶν τῶν τις πρεσβυτέρων εἶπε τὸ ἔον, ὅτι πίτυς μούνη δεινδρέων πάντων ἐκκοπεῖσα βλαστὸν οὐδένα μετίζει ἀλλὰ πανώλεθρος ἐξαπύλλεται. δεισαντες ὦν οἱ Λαμψακηνοὶ Κροῖσον, λύσαντες μετήκαν Μιλτιάδην. οὗτος μὲν ³⁸ δὴ διὰ Κροῖσον ἐκρενύγει, μετὰ δὲ τελευτᾷ ἅπαις, τὴν ἀρχὴν τε καὶ τὰ χρήματα παραδούς Στησαγόρῃ τῷ Κίμωνος ἀδελφεοῦ παιδὶ ὁμομητρῶν. καὶ οἱ τελευτήσαντι Χερσονησῆται θύουσι ὡς νόμος οἰκιστῇ, καὶ ἀγῶνα ἱππικὸν τε καὶ γυμνικὸν ἐπιστᾶσι, ἐν τῷ Λαμψακηνῶν οὐδενὶ ἐγγίνεται ἀγωνίζεσθαι. πολέμου δὲ ἔοντος πρὸς Λαμψακηνοὺς καὶ Στησαγόρην κατέλαβε ἀποθανεῖν ἄπαιδα, πληγέντα τὴν κεφαλὴν πελέκει ἐν τῷ περτυανίῳ πρὸς ἀνδρὸς αὐτομόλου μὲν τῷ λόγῳ πολεμίου δὲ καὶ ὑποθερμότερου τῷ ἔργῳ. τελευτήσαντος δὲ καὶ Στησαγόρῳ τρόπῳ τοι- ³⁹ ῳδε, ἐνθαῦτα Μιλτιάδην τὸν Κίμωνος, Στησαγόρῳ δὲ τοῦ τελευτήσαντος ἀδελφεόν, καταλαμφόμενον τὰ πρήγματα ἐπὶ Χερσονήσου ἀποστέλλουσι τρίτῳ οἱ Πεισιστρατίδαι, οἱ μιν καὶ ἐν Ἀθήνῃσι ἐποίουν εὖ ὡς οὐ συνειδότες ὁρῶν τοῦ πατρὸς [Κίμωνος] αὐτοῦ τὸν θάνατον,

τὸν ἐγὼ ἐν ἄλλῳ λόγῳ σημανέω ὡς ἐγένετο. Μιλτιάδης δὲ ἀπικόμενος ἐς τὴν Χερσονήσον εἶχε κατ' οἴκους, τὸν ἀδελφεὸν Σιτησαγόρην δηλαδὴ ἐπιτιμέων. οἱ δὲ Χερσονησῖται πυνθανόμενοι ταῦτα συνελέχθησαν ἀπὸ πασέων τῶν πολίων οἱ δυναστεύοντες πάντοθεν, κοινῇ δὲ στόλῳ ἀπικόμενοι ὡς συλλυπηθησόμενοι ἐδέθησαν ὑπ' αὐτοῦ. Μιλτιάδης τε δὴ ἴσχει τὴν Χερσονήσον, πεντακοσίους βόσκων ἐπικούρους, καὶ γαμέει Ὀλόρου τοῦ Θρηίκων βασιλέος τὴν θυγατέρα Ἠγησιπύλην.

- 40 Οὗτος δὲ ὁ Κίμωνος Μιλτιάδης νεωστὶ μὲν ἐληλύθει ἐς τὴν Χερσονήσον, κατελάμβανε δέ μιν ἐλθόντα ἄλλα τῶν κατεχόντων πρηγμάτων χαλεπώτερα. τρίτῳ μὲν γὰρ ἔτει τούτων Σκύθας ἐκφεύγει· Σκύθαι γὰρ οἱ νομάδες ἐρεθισθέντες ὑπὸ βασιλέος Δαρείου συνεσιτράφησαν καὶ ἤλασαν μέχρι τῆς Χερσονήσου ταύτης. τούτους ἐπιόντας οὐκ ὑπομείνας ὁ Μιλτιάδης ἔφρευγε ἀπὸ Χερσονήσου, ἐς ὃ οἱ τε Σκύθαι ἀπηλλάχθησαν καὶ μιν οἱ Δόλογχοι κατήγαγον
- 41 ὀπίσω. ταῦτα μὲν δὴ τρίτῳ ἔτει πρότερον ἐγεγόνεε τῶν τότε μιν κατεχόντων· τότε δὲ πυνθανόμενος εἶναι τοὺς Φοίνικας ἐν Τενέδῳ, πληρώσας τριήρας πέντε χρημάτων τῶν παρεόντων ἀπέπλωε ἐς τὰς Ἀθήνας. καὶ ὥσπερ ὠρμήθη ἐκ Καρδίας πόλις, ἔπλωε διὰ τοῦ Μέλανος κόλπου· παραμείβετό τε τὴν Χερσονήσον καὶ οἱ Φοίνικες οἱ περιπίπτουσι τῇσι νηυσί. αὐτὸς μὲν δὴ Μιλτιάδης σὺν τῇσι τέσσαρσι τῶν νεῶν καταφεύγει ἐς Ἴμβρον, τὴν δὲ οἱ πέμπτην τῶν νεῶν κατεῖλον διώκοντες οἱ Φοίνικες. τῆς δὲ νεὸς ταύτης ἔτυχε τῶν Μιλτιάδew παίδων ὁ πρεσβύτατος ἄρχων Μητίοχος, οὐκ ἐκ τῆς Ὀλόρου τοῦ Θρηίκος εἶον θυγατρὸς ἀλλ' ἐξ ἄλλης· καὶ τοῦτον ἅμα τῇ νηὶ εἶλον οἱ Φοίνικες, καὶ μιν πνθόμενοι ὡς εἴη Μιλτιάδew παῖς ἀνήγαγον παρὰ βασιλέα, δοκέοντες χάριτα μεγάλην καταθήσεσθαι, ὅτι δὴ Μιλτιάδης γνώμην ἀπεδέξατο ἐν τοῖσι Ἴωσι πεῖθεσθαι κελεύων τοῖσι Σκύθησι, ὅτι οἱ Σκύθαι προσεδέοντο λύσαντας τὴν σχεδίην ἀποπλῶειν ἐς τὴν ἑωντῶν. Δαρεῖος δέ, ὡς οἱ Φοίνικες Μητίοχον τὸν Μιλτιάδew ἀνήγαγον, ἐποίησε κακὸν μὲν οὐδὲν Μητίοχον, ἀγαθὰ δὲ συχνά· καὶ γὰρ οἶκον καὶ κτῆσιν ἔδωκε καὶ Περσίδα γυναῖκα,

ἐκ τῆς οἱ τέκνα ἐγένετο τὰ ἐς Πέρσας κεκοσμέαται. Μιλ-
τιαδης δὲ ἐξ Ἰμβρου ἀπικνέεται ἐς τὰς Ἀθήνας.

Καὶ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἐκ τῶν Περσέων οὐδὲν ἐπὶ 42
πλέον ἐγένετο τούτων ἐς νεῖκος φέρον Ἴωσι, ἀλλὰ τάδε
μὲν χρήσιμα κάρτα τοῖσι Ἴωσι ἐγένετο τούτου τοῦ ἔτους.
Ἀρταφέρνης ὁ Σαρδίων ὑπαρχος μεταπεμφάμενος ἀγγέ-
λους ἐκ τῶν πολιῶν συνθήκας σφίσι αὐτοῖσι τὸνδ' Ἴωνας
ἠνάγκασε ποιεῖσθαι, ἵνα δωσίδικοι εἶεν καὶ μὴ ἀλλήλους
φέροιέν τε καὶ ἄγοιεν. ταῦτά τε ἠνάγκασε ποιεῖν, καὶ
τὰς χώρας σφείων μετρήσας κατὰ παρασάγγας, τοὺς καλέ-
ουσι οἱ Πέρσαι τὰ τριήκοντα στάδια, κατὰ δὴ τούτους
μετρήσας φόρους ἔταξε ἐκάστοισι, οἳ κατὰ χώραν διατε-
λέουσι ἔχοντες ἐκ τούτου τοῦ χρόνου αἰεὶ ἔτι καὶ ἐς ἐμὲ
ὡς ἐτάχθησαν ἐξ Ἀρταφέρνηος· ἐτάχθησαν δὲ σχεδὸν κατὰ
τὰ αὐτὰ τὰ καὶ πρότερον εἶχον. καὶ σφι ταῦτα μὲν εἰρη- 43
ναῖα ἦν. ἅμα δὲ τῇ ἑαρι, τῶν ἄλλων καταλελυμένων στρα-
τηγῶν ἐκ βασιλέος, Μαρδόνιος ὁ Γωβρύεω κατέδαινε ἐπὶ
θάλασσαν, στρατὸν πολλὸν μὲν κάρτα πεζὸν ἅμα ἀγόμενος
πολλὸν δὲ ναυτικόν, ἡλικίην τε νέος ἐὼν καὶ νεωστὶ γεγα-
μηκῶς βασιλέος Δαρείου θυγατέρα Ἀρτοζώστην. ἄγων
δὲ τὸν στρατὸν τοῦτον ὁ Μαρδόνιος ἐπεῖτε ἐγένετο ἐν τῇ
Κιλικίῃ, αὐτὸς μὲν ἐπιβὰς ἐπὶ νεὸς ἐκομίζετο ἅμα τῇσι
ἄλλῃσι νηυσί, στρατιὴν δὲ τὴν πεζὴν ἄλλοι ἡγεμόνες ἦγον
ἐπὶ τὸν Ἑλλήσποντον. ὡς δὲ παραπλώων τὴν Ἀσίην ἀπί-
κετο ὁ Μαρδόνιος ἐς τὴν Ἰωνίην, ἐνθαῦτα μέγιστον θῶμα
ἐρέω τοῖσι μὴ ἀποδεχομένοις Ἑλλήνων Περσέων τοῖσι
ἐπὶ τὰ Ὀτάνην γνώμην ἀποδέξασθαι ὡς χρεῖων εἶη δημο-
κρατέσθαι Πέρσας· τοὺς γὰρ τυράννους τῶν Ἰώνων κατα-
παύσας πάντας ὁ Μαρδόνιος δημοκρατίας κατίστη ἐς τὰς
πόλεις. ταῦτα δὲ ποιήσας ἡπείλετο ἐς τὸν Ἑλλήσποντον.
ὡς δὲ συνελέχθη μὲν χρήμα πολλὸν νεῶν, συνελέχθη δὲ
καὶ πεζὸς στρατὸς πολλός, διαβάντες τῇσι νηυσὶ τὸν Ἑλ-
λήσποντον ἐπορεύοντο διὰ τῆς Εὐρώπης, ἐπορεύοντο δὲ
ἐπὶ τε Ἐρέτριαν καὶ Ἀθήνας. αὗται μὲν ὦν σφι πρόσχημα 44
ἦσαν τοῦ στόλου· ἀτὰρ ἐν νόῳ ἔχοντες ὅσας ἂν πλείστας
δύναιντο καταστρέφειν τῶν Ἑλληνίδων πολλῶν, τοῦτο
μὲν δὴ τῇσι νηυσὶ θασίους αὐδὲ χεῖρας ἀνταειραμένους

κατεστρέψαντο, τοῦτο δὲ τῷ πεζῷ Μακεδόνας πρὸς τοῖσι ὑπάρχουσι δούλους προσεκλήσαντο· τὰ γὰρ ἐντὸς Μακεδόνων ἔθνεα πάντα σφι ἤδη ἦν ὑποχείρια γεγονότα. ἐκ μὲν δὴ θάσου διαβαλόντες πέρην ὑπὸ τὴν ἡπειρον ἐκομίζοντο μέχρι Ἀκάνθου, ἐκ δὲ Ἀκάνθου ὀρμεόμενοι τὸν Ἄθων περιέβαλλον. ἐπιπεσὼν δὲ σφι περιπλώουσι βορέης ἄνεμος μέγας τε καὶ ἄπορος κάρτα τρηχέως περιέσπε πλήθει πολλὰς τῶν νεῶν ἐκβάλλων πρὸς τὸν Ἄθων. λέγεται γὰρ κατὰ τριηκοσίας μὲν τῶν νεῶν τὰς διαφθαρείσας εἶναι, ὑπὲρ δὲ δύο μυριάδας ἀνθρώπων· ὥστε γὰρ θηριωδεστάτης ζούσης τῆς θαλάσσης ταύτης τῆς περὶ τὸν Ἄθων, οἱ μὲν ὑπὸ τῶν θηρίων διεφθείροντο ἀρπαζόμενοι, οἱ δὲ πρὸς τὰς πέτρας ἀρασσόμενοι, οἱ δὲ αὐτῶν νέειν οὐκ ἠπιστάετο καὶ κατὰ τοῦτο διεφθείροντο, οἱ δὲ ῥίγει. ὁ μὲν δὴ ναυτικὸς στρατὸς οὕτω ἐπρησσε, Μαρδονίῳ δὲ καὶ τῷ πεζῷ στρατοπεδευομένῳ ἐν Μακεδονίῃ νυκτὸς Βρύγοι θηρίκες ἐπεχείρησαν· καὶ σφειν πολλοὺς φονεύουσι οἱ Βρύγοι, Μαρδόνιον δὲ αὐτὸν τραυματίζουσι. οὐ μέντοι οὐδὲ αὐτοὶ δουλосύνην διέφυγον πρὸς Περσέων· οὐ γὰρ δὴ πρότερον ἀπανέστη ἐκ τῶν χωρέων τούτων Μαρδόνιος πρὶν ἢ σφειας ὑποχειρίους ἐποίησατο. τούτους μέντοι καταστρεψάμενος ἀπῆγε τὴν στρατιὴν ὅπισω ἅτε τῷ πεζῷ τε προσπταίσας πρὸς τοὺς Βρύγους καὶ τῷ ναυτικῷ μεγάλως περὶ τὸν Ἄθων. οὗτος μὲν νυν ὁ στόλος αἰσχρῶς ἀγωνισάμενος ἀπηλλάχθη ἐς τὴν Ἀσίην.

46 Δευτέρῳ δὲ ἔτει τούτων ὁ Δαρεῖος πρῶτα μὲν θασίους διαβληθέντας ὑπὸ τῶν ἀστυγεϊτόνων ὡς ἀπόστασιν μηχανοίετο, πέμψας ἄγγελον ἐκέλευε σφειας τὸ τεῖχος περιαιρέειν καὶ τὰς νέας ἐς Ἀβδηρα κομίζειν. οἱ γὰρ δὴ θαῖσιοι, οἷα ὑπ' Ἰστιαίου τε τοῦ Μιληαίου πολιορκηθέντες καὶ προσόδων ζουσέων μεγάλων, ἐχρέοντο τοῖσι χρήμασι νέας τε ναυπηγεόμενοι μακρὰς καὶ τεῖχος ἰσχυρότερον περιβαλλόμενοι. ἡ δὲ πρόσδοδος σφι ἐγίνετο ἐκ τε τῆς ἡπείρου καὶ ἀπὸ τῶν μετᾶλλων. ἐκ μὲν γε τῶν ἐκ Σκαπ-
τῆς Ἰλῆς τῶν χρυσέων μετᾶλλων τὸ ἐπίπλαν ὀγδώκοντα τάλαντα προσήιε, ἐκ δὲ τῶν ἐν αὐτῇ θάσῳ ἐλάσσῳ μὲν τούτων, συχνὰ δὲ οὕτω ὥστε τὸ ἐπίπλαν θασίοιςι ζούσι

καρπῶν ἀτελέσι προσήιε ἀπὸ τε τῆς ἡπείρου καὶ τῶν
μετάλλων ἔτεος ἐκάστου διηκόσια τάλαντα, ὅτε δὲ τὸ πλεῖ-
στον προσῆλθε, τριηκόσια. εἶδον δὲ καὶ αὐτὸς τὰ μέταλλα ⁴⁷
ταῦτα, καὶ μακρῷ ἦν αὐτῶν θωμασιώτατα τὰ οἱ Φοίνικες
ἀνεῦρον οἱ μετὰ θάσου κίσαντες τὴν νῆσον ταύτην, ἣτις
νῦν ἐπὶ τοῦ θάσου τούτου τοῦ Φοίνικος τὸ οὖνομα ἔσχε.
τὰ δὲ μέταλλα τὰ Φοινικικὰ ταῦτα ἐστὶ τῆς θάσου μεταξὺ
Αἰνύρων τε χώρου καλεομένου καὶ Κοινύρων, ἀντίον δὲ
Σαμοθρηλίκης, οὗρος μέγα ἀνεστραμμένον ἐν τῇ ζητήσι.
τοῦτο μὲν νῦν ἐστὶ τοιοῦτο· οἱ δὲ θάσαιοι τῷ βασιλεῖ
κελεύσαντι καὶ τὸ τεῖχος τὸ σφέτερον κατεῖλον καὶ τὰς
νέας τὰς πάσας ἐκόμισαν ἐς Ἄβδηρα.

Μετὰ δὲ τοῦτο ἀπεπειράτο ὁ Λαρεῖος τῶν Ἑλλήνων ⁴⁸
ὅ τι ἐν νόῳ ἔχοιεν, κότερα πολεμέειν ἐωυτῷ ἢ παραδι-
δόναι σφέας αὐτούς. διέπεμπε ὦν κήρυκας ἄλλους ἄλλη
τάξας ἀνὰ τὴν Ἑλλάδα, κελεύων αἰτέειν βασιλεῖ γῆν τε
καὶ ὕδωρ. τούτους μὲν δὴ ἐς τὴν Ἑλλάδα ἔπεμπε, ἄλλους
δὲ κήρυκας διέπεμπε ἐς τὰς ἐωυτοῦ δασμοφόρους πόλεις
τὰς παραθαλασσίους, κελεύων νέας τε μακρὰς καὶ ἑπτα-
γῶνὰ πλοῖα ποιεέσθαι. οὗτοί τε δὴ παρεσκευάζοντο ⁴⁹
ταῦτα, καὶ τοῖσι ἤχουσι ἐς τὴν Ἑλλάδα κήρυξι πολλοὶ μὲν
ἡπειρωτέων ἔδοσαν τὰ προῖσχετο αἰτέων ὁ Πέρσης, πάν-
τες δὲ νησιῶται ἐς τοὺς ἀπικύιατο αἰτήσαντες. οἳ τε δὴ
ἄλλοι νησιῶται διδοῦσι γῆν τε καὶ ὕδωρ Λαρεῖω καὶ δὴ
καὶ Αἰγινήται. ποιήσασι δὲ σφι ταῦτα ἰθέως Ἀθηναῖοι
ἐπεκέατο, δοκέοντες ἐπὶ σφίσι ἐπέχοντας τοὺς Αἰγινήτας
δεδωκέναι, ὥς ἅμα τῷ Πέρσῃ ἐπὶ σφέας στρατεύονται.
καὶ ἄσμενοι προφάσιος ἐπελάβοντο, φοιτέοντές τε ἐς τὴν
Σπάρτην κατηγορεον τῶν Αἰγινήτεων τὰ πεποιήκοιεν προ-
δόντες τὴν Ἑλλάδα. πρὸς ταύτην δὲ τὴν κατηγορίην Κλεο- ⁵⁰
μένης ὁ Ἀναξανδρίδew βασιλεὺς ἐὼν Σπαρτιητέων διέβη
ἐς Αἶγιναν, βουλόμενος συλλαβεῖν Αἰγινήτεων τοὺς αἰτίω-
τάτους. ὥς δὲ ἐπειράτο συλλαμβάνων, ἄλλοι τε δὴ αὐτῷ
ἐγίνοντο ἀντίξοοι τῶν Αἰγινήτεων, ἐν δὲ δὴ καὶ Κρόιος ὁ
Πολυχρίτου μάλιστα, ὃς οὐκ ἔφη αὐτὸν οὐδένα ἄξειν χαί-
ροντα Αἰγινήτεων· ἄνευ γάρ μιν Σπαρτιητέων τοῦ κοινοῦ
ποιεῖν ταῦτα, ὑπὲρ Ἀθηναίων ἀναγνωσθέντα χρήμασι· ἅμα

γὰρ ἂν μιν τῷ ἑτέρῳ βασιλεῖ ἐλθόντα συλλαμβάνειν. ἔλεγε δὲ ταῦτα ἕξ ἐπιστολῆς τῆς Δημαρήτου. Κλεομένης δὲ ἀπελαινόμενος ἐκ τῆς Αἰγίνης εἶρετο τὸν Κρίον ὃ τι οἱ εἴη τὸ οὐνομα· ὃ δὲ οἱ τὸ ἐὸν ἔφρασε. ὃ δὲ Κλεομένης πρὸς αὐτὸν ἔφη “ἦδη νῦν καταχαλκοῦ, ὦ κριέ, τὰ κέρα, ὥς συνοισόμενης μεγάλῃ κακῇ.”

- 51 Ἐν δὲ τῇ Σπάρτῃ τοῦτον τὸν χρόνον ὑπομένων Δημά-
ρητος ὁ Ἀρίστωνος διέβαλλε τὸν Κλεομένεα, ἐὼν βασιλεὺς
καὶ οὗτος Σπαρτιητέων, οἰκίης δὲ τῆς ὑποδεστέρης, κατ’
ἄλλο μὲν οὐδὲν ὑποδεστέρης (ἀπὸ γὰρ τοῦ αὐτοῦ γεγό-
νασι), κατὰ πρεσβυγένειαν δὲ κως τετίμηται μᾶλλον ἢ
- 52 Εὐρυσθένης. Λακεδαιμόνιοι γὰρ ὁμολογέοντες οὐδενὶ
ποιητῇ λέγουσι αὐτὸν Ἀριστόδημον τὸν Ἀριστομάχου τοῦ
Κλεοδαίου τοῦ Ἰλλου βασιλεύοντα ἀγαγεῖν σφρέας ἐς ταύ-
την τὴν χώραν τὴν νῦν κεκτέεται, ἀλλ’ οὐ τοὺς Ἀριστοδήμου
παῖδας. μετὰ δὲ χρόνον αὐ πολλὸν Ἀριστοδήμῳ τεκεῖν
τὴν γυναῖκα, τῇ οὐνομα εἶναι Ἀργεῖην· θυγατέρα δὲ αὐτὴν
λέγουσι εἶναι Ἀντεσίωνος τοῦ Τισαμενοῦ τοῦ Θερασάνδρου
τοῦ Πολυνείκεος· ταύτην δὲ τεκεῖν δίδυμα, ἐπιδόντα δὲ
τὸν Ἀριστόδημον τὰ τέκνα νοῦσιρ τελευτᾶν. Λακεδαιμο-
νίους δὲ τοὺς τότε ἐόντας βουλευῆσαι κατὰ νόμον βασιλέα
τῶν παίδων τὸν πρεσβύτερον ποιήσασθαι. οὐκ ὦν δὴ
σφρέας ἔχειν ὁκότερον ἔλονται, ὥστε καὶ ὁμῶν καὶ ἴσων
ἐόντων· οὐ δυναμένους δὲ γνῶναι, ἢ καὶ πρὸ τούτου, ἐπει-
ρωτᾶν τὴν τεκοῦσαν. τὴν δὲ οὐδὲ αὐτὴν φάναι διαγινώ-
σκειν εἰδυῖαν μὲν καὶ τὸ χάρτα λέγειν ταῦτα, βουλομέ-
νην δέ, εἴ κως ἀμφοτέροι γενοίαιτο βασιλεῖς. τοὺς ὦν δὴ
Λακεδαιμονίους ἀπορέειν, ἀπορέοντας δὲ πέμπειν ἐς Δελ-
φούς ἐπειρησόμενους ὃ τι χρήσονται τῷ πρήγματι. τὴν
δὲ Πυθίην κελεύειν σφρέας ἀμφοτέρα τὰ παιδία ἡγήσα-
σθαι βασιλέας, τιμᾶν δὲ μᾶλλον τὸν γεραίτερον. τὴν μὲν
δὴ Πυθίην ταῦτά σφι ἀνελεῖν, τοῖσι δὲ Λακεδαιμονίοισι
ἀπορέουσι οὐδὲν ἔσσαν ὅπως ἐξεύρωσι αὐτῶν τὸν πρεσβύ-
τερον, ὑποθέσθαι ἄνδρα Μεσαήνιον τῷ οὐνομα εἶναι Πανί-
την· ὑποθέσθαι δὲ τοῦτον τὸν Πανίτην τάδε τοῖσι Λακε-
δαιμονίοισι, φυλάξαι τὴν γειναμένην ὁκότερον τῶν παίδων
πρότερον λούει καὶ σιτίζει· καὶ ἤν μὲν κατὰ ταῦτα φαι-

νηται αἰεὶ ποιεῦσα, τοὺς δὲ πᾶν ἔξειν ὅσον τι καὶ διζήν-
ται καὶ ἐθέλουσι ἐξευρεῖν, ἣν δὲ πλανᾶται καὶ ἐκείνη
ἐναλλάξ ποιεῦσα, δῆλόν σφι ἔσσεσθαι ὥς αὐτὴ ἐκείνη πλέον
οὐδὲν οἶδε, ἐπ' ἄλλην τέ σφρας τράπεσθαι ὁδόν. ἐνθαῦτα
δὴ τοὺς Σπαρτιήτας κατὰ τὰς τοῦ Μεσσηνίου ὑποθήκας
φυλάξαντας τὴν μητέρα τῶν Ἀριστοδήμου παίδων λαβεῖν
κατὰ ταῦτά τιμέουσιν τὸν πρότερον καὶ σίτοισι καὶ λου-
τροῖσι, οὐκ εἰδυῖαν τῶν εἵνεκεν ἐφυλάσσετο. λαβόντας
δὲ τὸ παιδίον τὸ τιμέομενον πρὸς τῆς γειναμένης ὥς ἔον
πρότερον τρέφειν ἐν τῷ δημοσίῳ· καὶ οἱ οὖνομα τεθῆναι
Εὐρυσθένα, τῷ δὲ νεωτέρῳ Προκλέα. τούτους ἀνδρω-
θέντας αὐτοὺς τε ἀδελφεοὺς ἔοντας λέγουσι διαφόρους
εἶναι τὸν πάντα χρόνον τῆς ζῆς ἀλλήλοισι, καὶ τοὺς ἀπὸ
τούτων γενομένους ὡσαύτως διατελέειν.

Ταῦτα μὲν Ἀσκεδαιμόνιοι λέγουσι μῦθοι Ἑλλήνων· 53
τάδε δὲ κατὰ τὰ λεγόμενα ὑπ' Ἑλλήνων ἐγὼ γράφω, τού-
τους γὰρ δὴ τοὺς Δωριέων βασιλέας μέχρι μὲν Περσέος τοῦ
Δανάης, τοῦ Θεοῦ ἀπεόντος, καταλεγομένους ὀρθῶς ὑπ'
Ἑλλήνων καὶ ἀποδεικνυμένους ὥς εἰσὶ Ἕλληνες· ἥδη γὰρ
τηνικαῦτα ἐς Ἕλληνας οὗτοι ἐτέλεον. ἔλεξα δὲ μέχρι Περ-
σέος τοῦδε εἵνεκεν, ἀλλ' οὐκ ἀνέκαθεν ἐτι ἔλαβον, ὅτι οὐκ
ἔπεστι ἐπωνυμίᾳ Περσεῖ οὐδεμίᾳ πατρὸς θνητοῦ, ὥσπερ
Ἡρακλεῖ Ἀμφικτυῶν. ἥδη ὦν ὀρθῶ λόγῳ χραιομένη· “μέχρι
Περσέος” ὀρθῶς εἴρηται μοι· ἀπὸ δὲ Δανάης τῆς Ἀκρι-
σίου καταλέγοντι τοὺς ἄνω αἰεὶ πατέρας αὐτῶν φαινοῖατο
ἂν ἔοντες οἱ τῶν Δωριέων ἡγεμόνες Αἰγύπτιοι ἰθαγενεές.
ταῦτα μὲν νυν κατὰ Ἕλληνες λέγουσι γεγεννηλόγηται· ὥς 54
δὲ ὁ παρὰ Περσέων λόγος λέγεται, αὐτὸς ὁ Περσεὺς ἐὼν
Ἀσσύριος ἐγένετο Ἕλλην, ἀλλ' οὐκ οἱ Περσέος πρόγονοι·
τοὺς δὲ Ἀκρισίου γὰρ πατέρας ὁμολογέοντας κατ' οἰκηώ-
τητα Περσεῖ οὐδέν, τούτους δὲ εἶναι, κατάπερ Ἕλληνες
λέγουσι, Αἰγυπτίους.

Καὶ ταῦτα μὲν νυν περὶ τούτων εἰρήσθω· ὅ τι δὲ 55
ἔοντες Αἰγύπτιοι, καὶ ὅ τι ἀποδεξάμενοι ἔλαβον τὰς Δω-
ριέων βασιλείας, ἄλλοισι γὰρ περὶ αὐτῶν εἴρηται, ἑάσομεν
αὐτά· τὰ δὲ ἄλλοι οὐ κατελάβοντο, τούτων μνήμην ποι-
ήσομαι. γέρεά τε δὲ τάδε τοῖσι βασιλεῦσι Σπαρτιήται 56

δεδώκασι, ἱεροσύνας δύο, Διὸς τε Λακεδαιμόνιος καὶ Διὸς οὐρανίου, καὶ πόλεμόν γε ἐκφέρειν ἐπ' ἣν ἂν βούλωνται χώραν, τούτου δὲ μηδένα εἶναι Σπαρτιητέων διακωλυτήν, εἰ δὲ μή, αὐτὸν ἐν τῷ ἄγῳ ἐνέχεσθαι· στρατευομένων δὲ πρώτους εἶναι τοὺς βασιλέας, ὑστάτους δὲ ἀπιέναι. ἑκατὸν δὲ ἄνδρας λογάδας ἐπὶ στρατιῆς φυλάσσειν αὐτοὺς· προβάτοισι δὲ χρᾶσθαι ἐν τῇσι ἐξοδίῃσι ὁκόσοισι ἂν ἐθέλωσι· τῶν δὲ θυομένων ἀπάντων τὰ δέρματά τε καὶ τὰ
57 νῶτα λαμβάνειν σφέας. ταῦτα μὲν τὰ ἐμπολέμια, τὰ δὲ ἄλλα τὰ εἰρηναῖα κατὰ τὰδε σφι δέδοται. ἦν θυσίην τις δημοτελέα ποιέηται, πρώτους ἐπὶ τὸ δεῖπνον ἵζειν τοὺς βασιλέας, καὶ ἀπὸ τούτων πρώτον ἄρχεσθαι διπλήσια νέμοντας ἑκατέρῳ τὰ πάντα ἢ τοῖσι ἄλλοισι δαιτυμόνεσι· καὶ σπονδαρχίας εἶναι τούτων καὶ τῶν τυθέντων τὰ δέρματα. νεομηνίας δὲ ἀνὰ πάσας καὶ ἐβδόμας ἵσταμένου τοῦ μηνὸς δίδοσθαι ἐκ τοῦ δημοσίου ἱρήιον τέλεον ἑκατέρῳ ἐς Ἀπόλλωνος καὶ μέδιμνον ἀλφίτων καὶ οἴνου τετάρτην Λακωνικήν, καὶ ἐν τοῖσι ἀγῶσι πᾶσι προεδρίας ἐξαίρετους. καὶ προξένους ἀποδεικνύναι τούτοισι προσκίεσθαι τοὺς ἂν ἐθέλωσι τῶν ἀστῶν, καὶ Πυθίους αἰρέεσθαι δύο ἑκάτερον· οἱ δὲ Πυθιοὶ εἰσι θεοπρόποι ἐς Δελφούς, σιτεόμενοι μετὰ τῶν βασιλέων τὰ δημόσια. μὴ ἐλθούσι δὲ τοῖσι βασιλεῦσι ἐπὶ τὸ δεῖπνον ἀποπέμπεσθαι σφι ἐς τὰ οἰκία ἀλφίτων τε δύο χοίνικας ἑκατέρῳ καὶ οἴνου κοτύλην, παρεῶσι δὲ διπλήσια πάντα δίδοσθαι· τῶντὸ δὲ τοῦτο καὶ πρὸς ἰδιωτέων κληθέντας ἐπὶ δεῖπνον τιμᾶσθαι. τὰς δὲ μαντηίας τὰς γινομένας τούτους φυλάσσειν, συνειδέναι δὲ καὶ τοὺς Πυθίους. δικάζειν δὲ μόνους τοὺς βασιλέας τοσάδε μοῦνα, πατρούχου τε παρθένου πέρι, ἐς τὸν ἰκνέεται ἔχειν, ἦν μήπερ ὁ πατήρ αὐτὴν ἐγγυήσῃ, καὶ ὁδῶν δημοσιέων πέρι. καὶ ἦν τις θετὸν παῖδα ποιέεσθαι ἐθέλῃ, βασιλέων ἐναντίον ποιέεσθαι. καὶ παρίζειν βουλευούσι τοῖσι γέρονσι, ἐοῦσι θυῶν δέουσι τριήκοντα· ἦν δὲ μὴ ἔλθωσι, τοὺς μάλιστα σφι τῶν γερόντων προσήκοντας ἔχειν τὰ τῶν βασιλέων γέρεα, δύο ψήφους τιθεμένους, τρίτην δὲ τὴν ἐνωτῶν.

κοινοῦ τῶν Σπαρτιητέων, ἀποθανοῦσι δὲ τάδε. Ἰππῆες περιαγγέλλουσι τὸ γεγονός κατὰ πᾶσαν τὴν Λακωνικὴν, κατὰ δὲ τὴν πόλιν γυναῖκες περιιοῦσαι λήβητα κροτέουσι. ἔπειαν ὧν τοῦτο γίνηται τοιοῦτο, ἀνάγκη ἔξ οἰκίης ἐκάστης ἔλευθέρους δύο καταμιαίνεσθαι, ἄνδρα τε καὶ γυναῖκα· μὴ ποιήσασι δὲ τοῦτο ζημίαι μεγάλαι ἐπικέσται. νόμος δὲ τοῖσι Λακεδαιμονίοισι κατὰ τῶν βασιλέων τοὺς θανάτους ἐστὶ ὧντος καὶ τοῖσι βαρβάροισι τοῖσι ἐν τῇ Ἀσίῃ· τῶν γὰρ ὧν βαρβάρων οἱ πλεῖνες τῶντῳ νόμῳ χρεόνται κατὰ τοὺς θανάτους τῶν βασιλέων. ἔπειαν γὰρ ἀποθάνῃ βασιλεὺς Λακεδαιμονίων, ἐκ πάσης δεῖ Λακεδαιμόνος, χωρὶς Σπαρτιητέων, ἀριθμῶ τῶν περιόικων ἀναγκαστοὺς ἐς τὸ κῆδος ἵεναι. τούτων ὧν καὶ τῶν εἰλωτέων καὶ αὐτῶν Σπαρτιητέων ἔπειαν συλλεχθέωσι ἐς τὸντὸ πολλὰ χιλιάδες σύμμιγα τῆσι γυναιξί, κόπτονται τε τὰ μέτωπα προθύμως καὶ οἰμωγῇ διαχρέονται ἀπλῆτῳ, φάμενοι τὸν ὕστατον αἰεὶ ἀπογενόμενον τῶν βασιλέων, τοῦτον δὴ γενέσθαι ἄριστον. ὅς δ' ἂν ἐν πολέμῳ τῶν βασιλέων ἀποθάνῃ, τούτῳ δὲ εἰδῶλον σκευάσαντες ἐν κλίνῃ εὖ ἐστρωμένη ἐκφέρουσι. ἔπειαν δὲ θάψωσι, ἀγορῇ δέκα ἡμερέων οὐκ ἴσταται σφι οὐδ' ἀρχαιρεσίῃ συνίξει, ἀλλὰ πενθέουσι ταύτας τὰς ἡμέρας.

Συμφέρονται δὲ ἄλλο τόδε τοῖσι Πέρσησι. ἔπειαν ἀπο- 59
θανόντος τοῦ βασιλέος ἄλλος ἐνίστηται βασιλεὺς, αὐτός ὁ ἑσίων ἔλευθεροῖ ὅστις τι Σπαρτιητέων τῷ βασιλεῖ ἢ τῷ δημοσίῳ ὤφειλε· ἐν δ' αὖ Πέρσησι ὁ κατιστάμενος βασιλεὺς τὸν προσφειλόμενον φόνον μετρίει τῆσι πόλεσι πάσῃσι.

Συμφέρονται δὲ καὶ τάδε Αἰγυπτίοισι Λακεδαιμόνιοι. 60
οἱ κήρυκες αὐτῶν καὶ αὐληταὶ καὶ μάγειροι ἐκδέχονται τὰς πατρῴας τέχνας, καὶ αὐλητῆς τε αὐλητέῳ γίνεται καὶ μάγειρος μαγείρου καὶ κῆρυξ κήρυκος· οὐ κατὰ λαμ-
προφωνίην ἐπιτιθέμενοι ἄλλοι σφῆας παρακληίουσι, ἀλλὰ κατὰ τὰ πάτρια ἐπιτελεύουσι.

Ταῦτα μὲν δὴ οὕτω γίνεται· τότε δὲ τὸν Κλεομένεα ἐν
ἑόντα ἐν τῇ Αἰγίνῃ καὶ κοινὰ τῇ Ἑλλάδι ἀγαθὰ προερ-
γαζόμενον ὁ Δημάργτος διέβαλε, οὐκ Αἰγυπτίων οὕτω

κηδόμενος ὡς φθόνῳ καὶ ἄγῃ χρεόμενος. Κλεομένης δὲ
 νοστήσας ἀπ' Αἰγίνης ἐβούλευε τὸν Δημόρτητον παῦσαι
 τῆς βασιλείης, διὰ πρῆγμα τοιόνδε ἐπίβασιν ἐς αὐτὸν
 ποιεύμενος. Ἀρίστωνι βασιλεύοντι ἐν Σπάρτῃ καὶ γήμαντι
 γυναῖκας δύο παῖδες οὐκ ἐγένοντο. καὶ οὐ γὰρ συνεγνώ-
 σκετο αὐτὸς ταύτων εἶναι αἴτιος, γαμέει τρίτην γυναῖκα·
 ὧδε δὲ γαμέει. ἦν οἱ φίλος τῶν Σπαρτιατέων ἀνὴρ, τῷ
 προσεκέετο τῶν ἀσίων μάλιστα ὁ Ἀρίστων· τοῦτω τῷ
 ἀνδρὶ ἐτύγχανε ἑοῦσα γυνὴ καλλίστη μακροῦ τῶν ἐν Σπάρτῃ
 γυναικῶν, καὶ ταῦτα μέντοι καλλίστη ἐξ αἰσχίστης γενο-
 μένης. ἑοῦσαν γάρ μιν τὸ εἶδος φλαύρην ἢ τροφὸς αὐτῆς,
 οἷα ἀνθρώπων τε ὀλβίων θυγατέρα καὶ δυσειδέα ἑοῦσαν,
 πρὸς δὲ καὶ ὀρέουσα τοὺς γονέας συμφορὴν τὸ εἶδος αὐτῆς
 ποιευμένους, ταῦτα ἕκαστα μαθούσα ἐπιφράζεται τοιαῦδε.
 ἐφόρεε αὐτὴν ἀνὰ πᾶσαν ἡμέρην ἐς τὸ τῆς Ἑλένης ἱρόν·
 τὸ δ' ἔστι ἐν τῇ Θεράπνῃ καλεομένη, ὑπερθε τοῦ Φοιβηίου
 ἱεροῦ· ὅπως δὲ ἐνείκειε ἡ τροφὸς, πρὸς τε τῷ γαλμα ἴσθη
 καὶ ἔλυσσετο τὴν θεὸν ἀπαλλάξαι τῆς δυσμορφίης τὰ παι-
 δίων. καὶ δὴ κοτε ἀπιούσῃ ἐκ τοῦ ἱεροῦ τῇ τροφῇ γυναῖκα
 λέγεται ἐπιφανῆναι, ἐπιφανεῖσαν δὲ ἐπείρεισθαι μιν ὅ τι
 φέρει ἐν τῇ ἀγκάλῃ, καὶ τὴν φράσαι ὡς παιδίον φορέει,
 τὴν δὲ κελευσαί οἱ δεῖξαι, τὴν δὲ οὐ φάναι· ἀπειρησθαι
 γὰρ οἱ ἐκ τῶν γειναμένων μηδενὶ ἐπιδεικνύναι· τὴν δὲ
 πάντως ἑωυτῇ κελεύειν ἐπιδέξαι. ὀρέουσαν δὲ τὴν γυναῖκα
 περὶ πολλοῦ ποιευμένην ἰδέσθαι, οὕτω δὴ τὴν τροφὸν
 δέξαι τὸ παιδίον· τὴν δὲ καταψῶσαν τοῦ παιδίου τὴν
 κεφαλὴν εἶπαι ὡς καλλιστεύσει πασέων τῶν ἐν Σπάρτῃ
 γυναικῶν. ἀπὸ μὲν δὴ ταύτης τῆς ἡμέρης μεταπεσεῖν τὸ
 εἶδος, γαμέει δὲ δὴ μιν ἐς γάμον ὥρην ἀπικομένην Ἀγητος
 62 ὁ Ἀλκείδεω, οὗτος δὴ ὁ τοῦ Ἀρίστωνος φίλος. τὸν δὲ
 Ἀρίστωνα ἐκνίξε ἕρα τῆς γυναικὸς ταύτης ἔρως· μηχανᾶ-
 ται δὴ τοιαῦδε. αὐτὸς τε τῷ ἑταίρῳ, τοῦ ἦν ἡ γυνὴ αὐτῆ,
 ὑποδέκεται δωτήνην δώσειν τῶν ἑωυτοῦ πάντων ἕν, τὸ ἂν
 αὐτὸς ἐκείνος ἔλῃται, καὶ τὸν ἑταῖρον ἑωυτῷ ἐκέλευε ὥσαύ-
 τως τὴν ὁμοίην διδόναι. ὁ δὲ οὐδὲν προβηθεὶς ἀμφὶ τῇ
 γυναικί, ὀρέων ἑοῦσαν καὶ Ἀρίστωνι γυναῖκα, καταινέει
 ταῦτα· ἐπὶ τοῦτοις δὲ ὄρκους ἐπῆλσαν. μετὰ δὲ αὐτὸς

τε ὁ Ἀρίστων ἔδωκε τοῦτο, ὃ τι δὴ ἦν, τὸ εἴλετο τῶν κει-
 μηλίων τῶν Ἀρίστωνος ὁ Ἄγητος, καὶ αὐτὸς τὴν ὁμοίην
 ζητέων φέρεσθαι παρ' ἐκείνου, ἐνθαῦτα δὴ τοῦ ἑταίρου
 τὴν γυναῖκα ἐπειρᾶτο ἀπάγεσθαι. ὁ δὲ πλὴν τούτου μού-
 νου τὰ ἄλλα ἔφη καταινέσαι· ἀναγκαζόμενος μέντοι τῷ τε
 ὄρκῳ καὶ τῆς ἀπάτης τῇ παραγωγῇ ἀπίει ἀπάγεσθαι.
 οὕτω μὲν δὴ τὴν τρίτην ἐσηγάγετο γυναῖκα ὁ Ἀρίστων, ⁶³
 τὴν δευτέραν ἀποπεμψάμενος. ἐν δὲ οἱ χρόνῳ ἐλάσσονι
 καὶ οὐ πληρώσασα τοὺς δέκα μῆνας ἡ γυνὴ αὕτη τίττει
 τοῦτον δὴ τὸν Δημάρητον. καὶ τίς οἱ τῶν οἰκετέων ἐν
 θώκῳ κατημένῳ μετὰ τῶν ἐφθόρων ἐξαγγέλλει ὥς οἱ παῖς
 γέγονε. ὁ δὲ ἐπιστάμενός τε τὸν χρόνον τῷ ἡγάγετο τὴν
 γυναῖκα, καὶ ἐπὶ δακτύλων συμβαλλόμενος τοὺς μῆνας,
 εἶπε ἀπομόσας "οὐκ ἂν ἔμὸς εἴη." τοῦτο ἤκουσαν μὲν οἱ
 ἔφοροι, πρῆγμα μέντοι οὐδὲν ἐποίησαντο τὸ παραντίκα.
 ὁ δὲ παῖς αὖξετο, καὶ τῷ Ἀρίστωνι τὸ εἰρημένον μετέμελε·
 παῖδα γὰρ τὸν Δημάρητον ἐς τὰ μάλιστα οἱ ἐνόμισε εἶναι.
 Δημάρητον δὲ αὐτῷ οὖνομα ἔθετο διὰ τὸδε· πρότερον
 τούτων πανδημεὶ Σπαρτιῶται Ἀρίστωνι, ὥς ἀνδρὶ εὐδο-
 κιμέοντι διὰ πάντων δὴ τῶν βασιλέων τῶν ἐν Σπάρτῃ
 γενομένων, ἄρῃν ἐποίησαντο παῖδα γενέσθαι. διὰ τοῦτο ⁶⁴
 μὲν οἱ τὸ οὖνομα Δημάρητος ἐτέθη, χρόνου δὲ προϊόντος
 Ἀρίστων μὲν ἀπέθανε, Δημάρητος δὲ ἔσχε τὴν βασιληίην.
 ἔδεε δέ, ὥς οἶκε, ἀνάπυστα γενόμενα ταῦτα καταπαῦσαι
 Δημάρητον τῆς βασιληίης, δι' ἧς Κλεομένει διεβλήθη με-
 γάλως πρότερόν τε ὁ Δημάρητος ἀπαγαγὼν τὴν στρατιὴν
 ἐξ Ἑλευσίνος, καὶ δὴ καὶ τότε ἐπ' Αἰγινητέων τοὺς μηδί-
 σαντας διαβάντος Κλεομένεος. ὁρμηθεὶς ὦν ἀποτίνυσθαι ⁶⁵
 ὁ Κλεομένης συντίθεται Λευτυχίδῃ τῷ Μενάρεος τοῦ Ἁγίος,
 ἐόντι οἰκίῃς τῆς αὐτῆς Δημαρήτι, ἐπ' ᾧ τε, ἦν αὐτὸν κατα-
 στήσῃ βασιλέα ἀντὶ Δημαρήτου, ἔψεται οἱ ἐπ' Αἰγινήτας.
 ὁ δὲ Λευτυχίδης ἦν ἐχθρὸς τῷ Δημαρήτι μάλιστα γεγο-
 νῶς διὰ πρῆγμα τοιόνδε· ἄρμωσαμένου Λευτυχίδεω Πέρ-
 καλον τὴν Χίλωνος τοῦ Δημαρμένου θυγατέρα, ὁ Δημά-
 ρητος ἐπιβουλεύσας ἀποστερέει Λευτυχίδην τοῦ γάμου,
 φθάσας αὐτὸς τὴν Πέρκαλον ἄρπάσας καὶ σχών γυναῖκα.
 κατὰ τοῦτο μὲν τῷ Λευτυχίδῃ ἡ ἐχθρὴ ἢ ἐς τὸν Δημάρητον

ἐγγόνες, τότε δὲ ἐκ τῆς Κλεομένεος προθυμίας ὁ Λευ-
 τυχίδης κατόμνυται Δημαρήτου, φᾶς αὐτὸν οὐκ ἔκνεομένως
 βασιλεύειν Σπαρτιητέων οὐκ ἔοντα παῖδα Ἀρίστωνος.
 μετὰ δὲ τὴν κατωμοσίην ἐδίωκε ἀνασώζων ἐκείνο τὸ ἔπος,
 τὸ εἶπε Ἀρίστων τότε ὅτε οἱ ἐξήγγειλε ὁ οἰκέτης παῖδα
 γεγονέναι, ὃ δὲ συμβαλλόμενος τοὺς μῆνας ἀπώμοσε φᾶς
 οὐκ ἔωυτοῦ μιν εἶναι. τούτου δὴ ἐπιβατεύων τοῦ ῥήματος
 ὁ Λευτυχίδης ἀπέφαινε τὸν Δημάρητον οὔτε ἐξ Ἀρίστωνος
 γεγονότα οὔτε ἔκνεομένως βασιλεύοντα Σπάρτης, τοὺς ἐφό-
 ρους μάρτυρας παρεχόμενος ἐκείνους οἱ τότε ἐτύγγανον
 πάρεδροί τε ἔοντες καὶ ἀκούσαντες ταῦτα Ἀρίστωνος.
 66 τέλος δὲ ἔοντων περὶ αὐτῶν νεικέων, ἔδοξε Σπαρτιήτησι
 ἐπείρεσθαι τὸ χρηστήριον τὸ ἐν Δελφοῖσι εἰ Ἀρίστωνος
 εἴη παῖς ὁ Δημάρητος. ἀνοίστου δὲ γενομένου ἐκ προ-
 νοίης τῆς Κλεομένεος ἐς τὴν Πυθίην, ἐνθαῦτα προσποιέε-
 ται Κλεομένης Κόβωνα τὸν Ἀριστοφάντου, ἄνδρα ἐν Δελ-
 φοῖσι δυναστεύοντα μέγιστον, ὃ δὲ Κόβων Περιάλλαν τὴν
 πρόμαντιν ἀναπελθεῖ, τὰ Κλεομένης ἐβούλετο λέγεσθαι,
 λέγειν. οὕτω δὴ ἡ Πυθίη ἐπειρωτεόντων τῶν θεοπρό-
 πων ἔκρινε μὴ Ἀρίστωνος εἶναι Δημάρητον παῖδα. ὑστέρω
 μέντοι χρόνῳ ἀνάπυστα ἐγένετο ταῦτα, καὶ Κόβων τε
 ἔφυγε ἐκ Δελφῶν καὶ Περιάλλα ἡ πρόμαντις ἐπαύθη τῆς
 τιμῆς.

- 67 Κατὰ μὲν δὴ τὴν Δημαρήτον κατάπαυσιν τῆς βασι-
 λείης οὕτω ἐγένετο, ἔφυγε δὲ Δημάρητος ἐκ Σπάρτης ἐς
 Μήδους ἐκ τοιοῦδε ὀνειδέος. μετὰ τῆς βασιλείης τὴν κατά-
 παυσιν ὁ Δημάρητος ἤρχε αἰρεθεὶς ἀρχήν. ἦσαν μὲν δὴ
 γυμνοπαιδαί, θηευμένου δὲ τοῦ Δημαρήτου ὁ Λευτυχίδης
 γεγονώς ἦδη αὐτὸς βασιλεὺς ἀντ' ἐκείνου, πέμψας τὸν
 θεράποντα ἐπὶ γέλωτι τε καὶ λάσθῃ εἰρώτα τὸν Δημά-
 ρητον ὁκαίον τι εἴη τὸ ἄρχειν μετὰ τὸ βασιλεύειν. ὃ δὲ
 ἀλγῆσας τῷ ἐπειρωτήματι εἶπε φᾶς αὐτὸς μὲν ἀμφοτέρων
 ἦδη πεπειρωθῆσαι, ἐκείνον δὲ οὐ, τὴν μέντοι ἐπειρώτησιν
 ταύτην ἄρξειν Λακεδαιμονίοισι ἢ μυρίης κακότητος ἢ
 μυρίης εὐδαιμονίης. ταῦτα δὲ εἰπας καὶ κατακαλυψάμενος
 ἦγε ἐκ τοῦ θεήτρου ἐς τὰ ἑωυτοῦ οἰκία, αὐτίκα δὲ παρα-
 σκευασάμενος ἔθυσε τῷ Διὶ βοῦν, θύσας δὲ τὴν μητέρα

ἐκάλεσε. ἀπικομένη δὲ τῇ μητρὶ ἐσθρὺς ἐς τὰς χεῖρας οἱ 68
 τῶν σπλάγχχνων κατεκτενε, λέγων τοιάδε. “ὦ μητερ, θεῶν
 σε τῶν τε ἄλλων καταπτόμενος ἵκετεύω καὶ τοῦ ἑρκείου
 Διὸς τοῦδε, φράσαι μοι τὴν ἀλήθειαν, τίς μεῦ ἐστι πατήρ
 ὁρθῶ λόγῳ. Λευτυχίδης μὲν γὰρ ἔφη ἐν τοῖσι νεῖκεσι
 λέγων κυεύουσάν σε ἐκ τοῦ προτέρου ἀνδρὸς οὕτω ἐλθεῖν
 παρ’ Ἀρίστων· οἱ δὲ καὶ τὸν ματαιότερον λόγον λέγοντες
 φασὶ σε ἐλθεῖν παρὰ τῶν οἰκετῶν τὸν ὀνορορβόν, καὶ
 ἐμὲ εἶναι ἐκείνου παῖδα. ἐγὼ ὦν σε μετέρχομαι τῶν θεῶν
 εἰπεῖν τὸ ἀληθές· οὔτε γάρ, εἰ πεποίηκός τι τῶν λεγο-
 μένων, μούνη δὴ πεποίηκας, μετὰ πολλέων δέ· ὃ τε λόγος
 πολλὸς ἐν Σπάρτῃ ὡς Ἀρίστωνι σπέρμα παιδοποιὸν οὐκ 69
 ἐντὴν· τεκεῖν γὰρ ἂν οἱ καὶ τὰς προτέρας γυναῖκας.” ὁ μὲν
 δὴ τοιαῦτα ἔλεγε, ἥ δὲ ἀμείβετο τοισίδε. “ὦ παῖ, ἐπιείτε
 με λιτῇσι μετέρχεαι εἰπεῖν τὴν ἀλήθειαν, πᾶν ἐς σὲ κατει-
 ρήσεται τὸ ἀληθές. ὥς με ἰγάγετο Ἀρίστων ἐς ἑωυτοῦ,
 νυκτὶ τρίτῃ ἀπὸ τῆς πρώτης ἦλθέ μοι φάσμα εἰδόμενον
 Ἀρίστωνι, συνευνηθὲν δὲ τοὺς στεφάνους τοὺς εἶχε ἐμοὶ
 περιετίθεε. καὶ τὸ μὲν οἰώσκες, ἦκε δὲ μετὰ ταῦτα Ἀρί-
 στων. ὥς δὲ με εἶδε ἔχουσαν στεφάνους, εἰρώτα τίς εἴη
 ὃ μοι δοῦς· ἐγὼ δὲ ἐφάμην ἐκεῖνον· ὁ δὲ οὐκ ὑπεδέκετο.
 ἐγὼ δὲ κατωμνύμην φραμένη αὐτὸν οὐ καλῶς ποιεῖν ἀπαρ-
 νεόμενον· ὀλίγῳ γάρ τι πρότερον ἐλθόντα καὶ συνευνη-
 θέντα δοῦναι μοι τοὺς στεφάνους. ὁρῶν δὲ με κατομνυ-
 μένην ὁ Ἀρίστων ἔμαθε ὡς θεῖον εἶη τὸ πρῆγμα. καὶ
 τοῦτο μὲν οἱ στέφανοι ἐφάνησαν ἐόντες ἐκ τοῦ ἥρωλου τοῦ
 παρὰ τῇσι θύρῃσι τῇσι αὐλείῃσι ἰδρυμένου, τὸ καλεοῦσι
 Ἀστραβάκου· τοῦτο δὲ οἱ μάντιες τὸν αὐτὸν τοῦτον ἦρωα
 ἀναίρεον εἶναι. οὕτω, ὦ παῖ, ἔχεις πᾶν, ὅσον τι καὶ βού-
 λαι πυθέσθαι. ἥ γὰρ ἐκ τοῦ ἥρωος τούτου γέγονας, καὶ
 τοι πατήρ ἐστι Ἀστράβακος ὁ ἦρωας, ἡ Ἀρίστων· ἐν γὰρ
 σε τῇ νυκτὶ ταύτῃ ἀναιρέομαι. τὰ δὲ σεν μάλιστα κατὰ-
 πτονται οἱ ἐχθροί, λέγοντες ὡς αὐτὸς Ἀρίστων, ὅτε ἀντὶ
 σὺ ἡγγέλθης γεγεννημένος, πολλῶν ἀκουόντων οὐ φήσειέ
 σε ἑωυτοῦ εἶναι (τὸν χρόνον γάρ, τοὺς δέκα μῆνας, οὐδέκω
 ἐξήκειν), αἰδρεῖται τῶν ταιούτων ἐκεῖνος τοῦτο ἀπέρριψε τὸ
 ἔπος. τίκτους γὰρ γυναῖκες καὶ ἐνέαιμνα καὶ ἐπαίμνα,

καὶ οὐ πᾶσαι δέκα μῆνας ἐκτελέσασαι· ἐγὼ δὲ σέ, ὦ παῖ, ἐπτάμηνον ἔτεχον. ἔγνω δὲ καὶ αὐτὸς Ἀριστων οὐ μετὰ πολλὸν χρόνον ὥς ἀγνοίῃ τὸ ἔπος ἐκβάλῃ τοῦτο. λόγους δὲ ἄλλους περὶ γενέσιος τῆς σεωυτοῦ μὴ δέκεο· τὰ γὰρ ἄληθέστατα πάντα ἀκήκοας. ἐκ δὲ ὀνοφορβῶν αὐτῷ τε Λευτυχίδῃ καὶ τοῖσι ταῦτα λέγουσι τίκτοιεν αἱ γυναῖκες 10 παῖδας.” ἡ μὲν δὴ ταῦτα ἔλεγε, ὁ δὲ πνθόμενός τε τὰ ἐβούλετο καὶ ἐπόδια λαβὼν ἐπορεύετο ἐς Ἡλιν, τῇ λόγῳ φᾶς ὥς ἐς Δελφοὺς χρησόμενος τῇ χρηστηρίῳ πορεύεται. Λακεδαιμόνιοι δὲ ὑποτοπηθέντες Δημάρητον δρησμῷ ἐπιχειρέειν ἐδίωκον. καὶ κως ἔφθῃ ἐς Ζάκυνθον διαβὰς ὁ Δημάρητος ἐκ τῆς Ἡλίδος· ἐπιδιαβάντες δὲ οἱ Λακεδαιμόνιοι αὐτοῦ τε ἄπτοντο καὶ τοὺς θεράποντας αὐτὸν ἀπαιρέοντο. μετὰ δέ, οὐ γὰρ ἐξεδίδοσαν αὐτὸν οἱ Ζακύνθιοι, ἐνθεῦτεν διαβαίνει ἐς τὴν Ἀσίην παρὰ βασιλέα Μαρσίον. ὁ δὲ ὑπεδέξατό τε αὐτὸν μεγαλῶστί καὶ γῆν τε καὶ πόλιν ἔδωκε. οὕτω ἀπίκετο ἐς τὴν Ἀσίην Δημάρητος καὶ τοιαύτῃ χρησόμενος τύχῃ, ἄλλα τε Λακεδαιμονίοισι συχνὰ ἔργοισι τε καὶ γνώμῃσι ἀπολαμπρυνθεῖς, ἐν δὲ δὴ καὶ Ὀλυμπιάδα σφι ἀνελόμενος τεθρίππῳ προσέβαλε, μῦθος τοῦτο πάντων δὴ τῶν γενομένων βασιλέων ἐν Σπάρτῃ ποιήσας.

- 71 Λευτυχίδης δὲ ὁ Μενάρεος Δημαρήτου καταπανθέντος διεδέξατο τὴν βασιληίην, καὶ οἱ γίνεται παῖς Ζευξίδημος, τὸν δὴ Κυνίσκον μετεξέτεροι Σπαρτιατῶν ἐκάλεον. οὗτος ὁ Ζευξίδημος οὐκ ἐβασίλευσε Σπάρτης· πρὸ Λευτυχίδει γὰρ τελευτᾷ, λιπὼν παῖδα Ἀρχίδημον. Λευτυχίδης δὲ στερηθεὶς Ζευξιδήμου γαμέει δευτέρην γυναῖκα Εὐρυδάμην, ἐοῦσαν Μενίου μὲν ἀδελφεὴν Διακτορίδῃ δὲ θυγατέρα, ἐκ τῆς οἱ ἔρσεν μὲν γίνεται οὐδέν, θυγάτηρ δὲ Λαμιπιῷ, τὴν Ἀρχίδημος ὁ Ζευξιδήμου γαμέει δόντος αὐτῷ Λευτυ- 72 χίδει. οὐ μὲν οὐδὲ Λευτυχίδης κατεγήρα ἐν Σπάρτῃ, ἀλλὰ τίσιν τοιγύνη τινα Δημαρήτῳ ἐξέτισε. ἐστρατήγησε Λακεδαιμονίοισι ἐς Θεσσαλίην, παρεὸν δὲ οἱ ὑποχείρια πάντα ποιήσασθαι ἐδωροδόκησε ἀργύριον πολλόν. ἐπ’ αὐτοφώρῳ δὲ ἄλους αὐτοῦ ἐν τῷ στρατοπέδῳ ἐπικατήμενος χειρὶδι πλέῃ ἀργυρίου, ἔφυγε ἐκ Σπάρτης ὑπὸ δικαστῆριον

ὑπαχθείς, καὶ τὰ οἴκλια οἱ κατεσκάφη· ἔρρυγε δὲ ἐς Τεγέην
 καὶ ἐτελεύτησε ἐν ταύτῃ. ταῦτα μὲν ὃν ἐγένετο χρόνῳ 73
 ὕστερον· τότε δὲ ὡς τῷ Κλεομένει εὖ ὁδῶθη τὸ ἐς τὸν
 Δημάρετον πρῆγμα, αὐτίκα παραλαβὼν Δευτυχίδην ἦγε
 ἐπὶ τοὺς Αἰγινῆτας, δεινὸν τινὰ σφι ἔγκοτον διὰ τὸν προ-
 πηλακισμόν ἔχων. οὕτω δὲ οὔτε οἱ Αἰγινῆται, ἀμφοτέρων
 τῶν βασιλέων ἰκόντων ἐπ' αὐτούς, ἐδικαίευν ἐτι ἀντιβαί-
 νειν, ἐκείνοι τε ἐπιτεξάμενοι ἄνδρας δέκα Αἰγινητέων τοὺς
 πλείστου ἀξίους καὶ πλούτῳ καὶ γένει ἦγον, καὶ ἄλλους
 καὶ δὴ καὶ Κορίον τε τὸν Πολυχρείου καὶ Κάσαμβον τὸν
 Ἀριστοκράτους, ὅσπερ ἔσχον μέγιστον κράτος· ἀγαγόντες
 δὲ σφρας ἐς γῆν τὴν Αἰτικὴν παραθήκην κατατιθέαται ἐς
 τοὺς ἐχθίστους Αἰγινῆταις Ἀθηναίους. μετὰ δὲ ταῦτα 74
 Κλεομένεια ἐπαῖστον γενόμενον κακοτεχνήσαντα ἐς Δημά-
 ρητον δαῖμα ἔλαβε Σπαρτιητέων, καὶ ὑπεξέσχε ἐς Θεσ-
 σαλίην. ἐνθεῦτεν δὲ ἀπικόμενος ἐς τὴν Ἀρχαδίην νεώ-
 τερα ἔπρησσε πρήγματα, συνιστὰς τοὺς Ἀρχάδας ἐπὶ τῇ
 Σπάρτῃ, ἄλλους τε ὄρκους προσάγων σφι ἥ μὲν ἔψεσθαι
 σφρας αὐτῷ τῇ ἂν ἐξηγέται, καὶ δὴ καὶ ἐς Νῶνακριν
 πόλιν πρόθυμος ἦν τῶν Ἀρχάδων τοὺς προεστεῶτας ἀγι-
 νέων ἐξορκοῦν τὸ Στυγὸς ὕδωρ. ἐν δὲ ταύτῃ τῇ πόλει λέγε-
 ται εἶναι ὑπ' Ἀρχάδων τὸ Στυγὸς ὕδωρ, καὶ δὴ καὶ ἔστι
 τοιόνδε τι· ὕδωρ ὀλίγον φαινόμενον ἐκ πέτρης στάζει ἐς
 ἄγκος, τὸ δὲ ἄγκος αἵμασις τις περιθέει κύκλος. ἡ δὲ
 Νῶνακρίς, ἐν τῇ ἡ πηγὴ αὕτη τυγχάνει ἑοῦσα, πόλις ἐστὶ
 τῆς Ἀρχαδίας πρὸς Φενειῷ. μαθόντες δὲ Λακεδαιμόνιοι 75
 Κλεομένεια ταῦτα πρήσσοντα, κατήγον αὐτὸν δείσαντες ἐπὶ
 τοῖσι αὐτοῖσι ἐς Σπάρτην τοῖσι καὶ πρότερον ἦρχε. κατελ-
 θόντα δὲ αὐτὸν αὐτίκα ὑπέλαβε μανίῃ νοῦσας, ἔοντα καὶ
 πρότερον ὑπομαργότερον· ὅπως γάρ τεω ἐντύχοι Σπαρ-
 τιητέων, ἐνέχρανε ἐς τὸ πρόσωπον τὸ σκήπτρον, ποιεῦντα
 δὲ αὐτὸν ταῦτα καὶ παραφρονήσαντα ἔδησαν οἱ προσή-
 κοντες ἐν ξύλῳ· ὃ δὲ δεθεὶς τὸν φύλακον μουνωθέντα ἰδὼν
 τῶν ἄλλων αἴτεε μάχαιραν· οὐ βουλομένου δὲ τὰ πρῶτα
 τοῦ φύλακον διδόναι ἠπέλλεε τὰ μιν λυθεὶς ποιήσει, ἐς
 ὃ δείσας τὰς ἀπειλὰς ὁ φύλακος (ἦν γὰρ τῶν τις εἰλω-
 τέων) διδοῖ οἱ μάχαιραν. Κλεομένης δὲ παραλαβὼν τὸν

σίδηρον ἤρχετο ἐκ τῶν κνημέων ἐωντὸν λωβεόμενος· ἐπι-
 τάμνων γὰρ κατὰ μῆκος τὰς σάρκας προέβαινε ἐκ τῶν
 κνημέων ἐς τοὺς μηρούς, ἐκ δὲ τῶν μηρῶν ἔς τε τὰ ἰσχία
 καὶ τὰς λαπάρας, ἐς ὃ ἐς τὴν γαστέρα ἀπίκετο, καὶ ταύ-
 την καταχορδεύων ἀπέθανε τρόπῳ τοιούτῳ, ὥς μὲν οἱ
 πολλοὶ λέγουσι Ἑλλήνων, ὅτι τὴν Πυθίην ἀνέγνωσε τὰ
 περὶ Δημάρητον γενόμενα λέγειν, ὥς δὲ Ἀθηναῖοι λέγουσι,
 διότι ἐς Ἑλευσίνα ἱσβαλὼν ἔχειρε τὸ τέμενος τῶν θεῶν·
 ὥς δὲ Ἀργεῖοι, ὅτι ἐξ ἱεροῦ αὐτῶν τοῦ Ἄργου Ἀργείων τοὺς
 καταφυγόντας ἐκ τῆς μάχης καταγινέων κατέκοπτε καὶ
 76 αὐτὸ τὸ ἄλλος ἐν ἀλογίῃ ἔχων ἐνέπρησε. Κλεομένει γὰρ
 μαντευομένῳ ἐν Δελφοῖσι ἐχρήσθη Ἄργος αἰρήσειν. ἐπεῖτε
 δὲ Σπαρτιήτας ἄγων ἀπίκετο ἐπὶ ποταμὸν Ἑρασῖνον, ὃς
 λέγεται ῥέειν ἐκ τῆς Στυμφηλίδος λίμνης (τὴν γὰρ δὴ
 λίμνην ταύτην ἐς χάσμα ἀφανὲς ἐκδιδοῦσαν ἀναφαίνεσθαι
 ἐν Ἀργεῖ, τὸ ἐνθεῦτεν δὲ τὸ ὕδωρ ἦδη τοῦτο ὑπ' Ἀργείων
 Ἑρασῖνον καλέεσθαι), ἀπικόμενος δ' ὧν ὁ Κλεομένης ἐπὶ
 τὸν ποταμὸν τοῦτον ἐσφαγιάζετο αὐτῷ· καὶ οὐ γὰρ ἐκαλ-
 λίρεε οὐδαμῶς διαβαίνειν μιν, ἄγασθαι μὲν ἔφη τοῦ Ἑρα-
 σίνου οὐ προδιδόντος τοὺς πολίτας, Ἀργεῖους μέντοι
 οὐδ' ὥς χαιρήσειν. μετὰ δὲ ταῦτα ἔξαναχωρήσας τὴν στρα-
 τιὴν κατήγαγε ἐς Θυρέην, σφαγιασάμενος δὲ τῇ θαλάσῃ
 ταῦρον πλοίοισι σφεας ἤγαγε ἔς τε τὴν Τίρυνθιν χῶρην
 77 καὶ Ναυπλίην. Ἀργεῖοι δ' ἐβώθεον πυνθανόμενοι ταῦτα
 ἐπὶ θαλάσσαν· ὥς δὲ ἀγχοῦ μὲν ἐγίνοντο τῆς Τίρυνθος,
 χῶρῃ δὲ ἐν τούτῳ τῷ κέεται Σήπεια οὖνομα, μεταίχμιον
 οὐ μέγα ἀπολιπόντες ἵζοντο ἀντίοι τοῖσι Λακεδαιμο-
 νίοισι. ἐνθαῦτα δὴ οἱ Ἀργεῖοι τὴν μὲν ἐκ τοῦ φανεροῦ
 μάχην οὐκ ἐφοβέοντο, ἀλλὰ μὴ δόλιφ αἰρεθέωσι· καὶ γὰρ
 δὴ σφι ἐς τοῦτο τὸ πρῆγμα εἶχε τὸ χρηστήριον τὸ ἐπι-
 κοινα ἔχρησε ἡ Πυθίη τοῦτοισι τε καὶ Μιλησίοισι, λέγον
 ὧδε.

ἀλλ' ὅταν ἡ Θήλεια τὸν ἄρσενα νικήσασα
 ἐξελάσῃ καὶ κῦδος ἐν Ἀργείοισιν ἄρῃται,
 πολλὰς Ἀργείων ἀμφιδρυφείας τότε θήσει.
 ὥς ποτέ τις ἐρέει καὶ ἐπεσσομένων ἀνθρώπων·
 'δεινὸς ὅφρις τριέλικτος ἀπώλετο δουρὶ δαμασθείς.'

ταῦτα δὴ πάντα συνελθόντα τοῖσι Ἀργείοισι φόβον παρ-
εἶχε. καὶ δὴ σφι πρὸς ταῦτα ἔδοξε τῷ κήρυκι τῶν πο-
λεμίων χρᾶσθαι, δόξαν δὲ σφι ἐποίευν τοιόνδε· ὕκως
ὁ Σπαρτιάτης κήρυξ προσημαῖνοι τι Λακεδαιμονίοισι,
ἐποίευν καὶ οἱ Ἀργεῖοι τῶντὸ τοῦτο. μαθὼν δὲ ὁ Κλεο- 78
μένης ποιεῦντας τοὺς Ἀργεῖους ὁκοῖόν τι ὁ σφέτερος κήρυξ
σημήνεια, παραγγέλλει σφι, ὅταν σημήνη ὁ κήρυξ ποιέ-
σθαι ἄριστον, τότε ἀναλαβόντας τὰ ὅπλα χωρέειν ἐς τοὺς
Ἀργεῖους. ταῦτα καὶ ἐγένετο ἐπιτελέα ἐκ τῶν Λακεδαι-
μονίων· ἄριστον γὰρ ποιειμένοισι τοῖσι Ἀργείοισι ἐκ τοῦ
κηρύγματος ἐπεκέατο, καὶ πολλοὺς μὲν ἐφόνευσαν αὐτῶν,
πολλῷ δ' ἔτι πλεῦνας ἐς τὸ ἄλσος τοῦ Ἄργου καταφυ-
γόντας περιζόμενοι ἐφύλασσον. ἐνθ' αὖτεν δὲ ὁ Κλεομένης 79
ἐποίεε τοιόνδε. ἔχων αὐτομόλους ἄνδρας καὶ πυρθανό-
μενος τούτων, ἐξεκάλεε πέμπων κήρυκα οὐνομαστὶ λέγων
τῶν Ἀργείων τοὺς ἐν τῷ ἱερῷ ἀπερχμένους, ἐξεκάλεε δὲ
φὰς αὐτῶν ἔχειν τὰ ἄποινα· ἄποινα δὲ ἔστι Πελοποννη-
σίοισι δύο μνέαι τεταγμέναι κατ' ἄνδρα αἰχμάλωτον ἐκί-
νειν. κατὰ πεντήκοντα δὴ ὧν τῶν Ἀργείων ὡς ἐκάστους
ἐκκαλεόμενος ὁ Κλεομένης ἔκτεινε. ταῦτα δὲ κως γινό-
μενα ἐλελήθει τοὺς λοιποὺς τοὺς ἐν τῷ τεμένει· ἅτε γὰρ
πυκνοῦ ἔντος τοῦ ἄλσεος, οὐκ ὦρεον οἱ ἐντὸς τοὺς ἐκτὸς
ὅ τι ἐπρησσον, πρὶν γε δὴ αὐτῶν τις ἀναβὰς ἐπὶ δένδρος
κατεῖδε τὸ ποιούμενον. οὐκ ὧν δὴ ἔτι καλεόμενοι ἐξήσαν.
ἐνθ' αὖτα δὴ ὁ Κλεομένης ἐκέλευε πάντα τινὰ τῶν εἰλωτέων 80
περινέειν ὕλην τὸ ἄλσος, τῶν δὲ πειθομένων ἐνέπρησε τὸ
ἄλσος. καιομένου δὲ ἤδη ἐπείρετο τῶν τινα αὐτομόλων
τίνος εἴη θεῶν τὸ ἄλσος· ὁ δὲ ἔφη Ἄργου εἶναι. ὁ δὲ ὡς
ἤκουσε, ἀναστενάξας μέγα εἶπε “ὦ Ἀπολλὼν χρηστήριε,
ἡ μεγάλως με ἡπάτηκας φάμενος Ἄργος αἰρήσειν· συμ-
βάλλομαι δ' ἐξήκειν μοι τὸ χρηστήριον.” μετὰ δὲ ταῦτα 81
ὁ Κλεομένης τὴν μὲν πλέω στρατιὴν ἀπῆκε ἀπιέναι ἐς
Σπάρτην, χιλλοὺς δὲ αὐτὸς λαβὼν τοὺς ἀριστέας ἦε ἐς
τὸ Ἡραῖον θύσων. βουλόμενον δὲ αὐτὸν θύειν ἐπὶ τοῦ
βωμοῦ ὁ ἱεὺς ἀπηγόρευε, φὰς οὐκ ὅσιον εἶναι ξεῖνῳ
αὐτόθι θύειν. ὁ δὲ Κλεομένης τὸν ἱερέα ἐκέλευε τοὺς
εἰλωτας ἀπὸ τοῦ βωμοῦ ἀπαγκυόντας μαστιγῶσαι, καὶ

αὐτὸς ἔθυσε· ποιήσας δὲ ταῦτα ἀπήιε ἐς τὴν Σπάρτην.
 82 νοστήσαντα δὲ μιν ὑπῆγον οἱ ἐχθροὶ ὑπὸ τοὺς ἐφόρους,
 γράμενοι μιν δωροδοκῆσαντα οὐκ ἔλεῖν τὸ Ἄργος, παρεὼν
 εὐπειτέως μιν ἔλεῖν. ὃ δὲ σφι ἔλεξε, οὔτε εἰ ψευδόμενος
 οὔτε εἰ ἀληθὲς λέγων, ἔχω σαφηνέως εἶπαι, ἔλεξε δ' ὦν
 γράμενος, ἐπεῖτε δὴ τὸ τοῦ Ἀργου ἱρὸν εἶλε, δοκέειν οἱ
 ἐξεληλυθῆναι τὸν χρησμὸν τοῦ Θεοῦ· πρὸς ὦν ταῦτα οὐ
 δικαιοῦν πειρᾶν τῆς πόλιος, πρὶν γε δὴ ἱροῖσι χρήσεται
 καὶ μάθῃ εἴτε οἱ ὁ Θεὸς παραδιδῶι εἴτε οἱ ἐμποδῶν
 ἔστηκε· καλλιρεομένῳ δὲ ἐν τῇ Ἡραίῳ ἐκ τοῦ ἀγάλματος
 τῶν στηθέων φλόγα πυρὸς ἐκλάμπει, μαθεῖν δὲ αὐτὸς
 οὕτω τὴν ἀτρέκειαν, ὅτι οὐκ αἰρέει τὸ Ἄργος· εἰ μὲν γὰρ
 ἐκ τῆς κεφαλῆς τοῦ ἀγάλματος ἐξέλαμψε, αἰρέειν ἂν καὶ
 ἄκρης τὴν πόλιν, ἐκ τῶν στηθέων δὲ λάμπαντος πᾶν οἱ
 πεποιῆσθαι ὅσον ὁ Θεὸς ἐβούλετο γενέσθαι. ταῦτα δὲ
 λέγων πιστὰ τε καὶ οἰκότες ἐδόκεε Σπαρτιῆτῃσι λέγειν,
 καὶ ἀπέφυγε πολλὸν τοὺς διώκοντας.

83 Ἄργος δὲ ἀνδρῶν ἐξηρώθη οὕτω ὥστε οἱ δοῦλοι αὐτῶν
 ἔσχον πάντα τὰ πρῆγματα ἄρχοντές τε καὶ διέποντες, ἐς
 ὃ ἐπήβησαν οἱ τῶν ἀπολομένων παῖδες. ἐπειτὲν σφας
 οὗτοι ἀνακτεόμενοι ὀπίσω ἐς ἑωυτοὺς τὸ Ἄργος ἐξέβαλον·
 ἐξωθεόμενοι δὲ οἱ δοῦλοι μάχῃ ἔσχον Τίρυνθα. τέως μὲν
 δὴ σφι ἦν ἄρθμια ἐς ἀλλήλους, ἐπειτεν δὲ ἐς τοὺς δού-
 λους ἦλθε ἀνὴρ μάντις Κλέανδρος, γένος ἑὼν Φιγαλεὺς
 ἀπ' Ἀρχαδίδης· οὗτος τοὺς δούλους ἀνέγνωσε ἐπιθέσθαι
 τοῖσι δεσπότῃσι. ἐκ τούτου δὲ πόλεμος σφι ἦν ἐπὶ χρόνον
 συχνόν, ἐς ὃ δὴ μόγις οἱ Ἀργεῖοι ἐπεκράτησαν.

84 Ἀργεῖοι μὲν νυν διὰ ταῦτα Κλεομένεά φασι μανέντα
 ἀπολέσθαι κακῶς· αὐτοὶ δὲ Σπαρτιῆται φασι ἐκ δαιμονίου
 μὲν οὐδενὸς μανῆναι Κλεομένεα, Σκύθῃσι δὲ ὁμιλήσαντά
 μιν ἀκρητοπότην γενέσθαι καὶ ἐκ τούτου μανῆναι. Σκύθας
 γὰρ τοὺς νομάδας, ἐπεῖτε σφι Λαρεῖον ἐσβαλεῖν ἐς τὴν
 χώραν, μετὰ ταῦτα μεμονέναι μιν τίσασθαι, πέμψαντας
 δὲ ἐς Σπάρτην συμμαχίην τε ποιέεσθαι καὶ συντίθεσθαι
 ὡς χρεῶν εἴη αὐτοὺς μὲν τοὺς Σκύθας παρὰ Φᾶσιν πο-
 ταμὸν πειρᾶν ἐς τὴν Μηδικὴν ἐσβαλεῖν, σφίας δὲ τοὺς
 Σπαρτιῆτας κελεύειν ἐξ Ἐφέσου ὁρμεομένους ἀναβαίνειν

καὶ ἔπειτεν ἐς τὴν αὐτὴν ἀπαντᾶν. Κλεομένεια δὲ λέγουσι ἡκόντων τῶν Σκυθῶν ἐπὶ ταῦτα ὁμιλέειν σφι μεζόνως, ὁμιλέοντα δὲ μᾶλλον τοῦ ἰκνεομένου μαθεῖν τὴν ἀκρηταποσίην παρ' αὐτῶν· ἐκ τούτου δὴ μανῆναί μιν νομίζουσι Σπαρτιῆται. ἔκ τε τοῦ, ὥς αὐτοὶ λέγουσι, ἐπεὰν ζωρότερον βούλωνται πιεῖν, "ἐπισκῶθισον" λέγουσι. οὕτω δὴ Σπαρτιῆται τὰ περὶ Κλεομένεια λέγουσι· ἐμοὶ δὲ δοκεῖ τίσιν ταύτην ὁ Κλεομένης Δημαρῆτι ἐκτίσαι.

Τελευτήσαντος δὲ Κλεομένεος ὡς ἐπύθοντο Αἰγινῆται, ⁸⁵ ἔπειτα ἐς Σπάρτην ἀγγέλους καταβασομένους Λευτυχίδεω περὶ τῶν ἐν Ἀθήνῃσι ὁμηγῶν ἐχομένων. Λακεδαιμόνιοι δὲ δικαστήριον συναγαγόντες ἔγνωσαν περιβρῖσθαι Αἰγινήτας ὑπὸ Λευτυχίδεω, καὶ μιν κατέκριναν ἔκδοτον ἄγεσθαι ἐς Αἶγιναν ἀντὶ τῶν ἐν Ἀθήνῃσι ἐχομένων ἀνδρῶν. μελλόντων δὲ ἄγειν τῶν Αἰγινητέων τὸν Λευτυχίδην, εἰπέ σφι Θεασίδης ὁ Λεωπρέπεος, ἐὼν ἐν Σπάρτῃ δόκιμος ἀνὴρ, "τί βούλεσθε ποιεῖν, ἄνδρες Αἰγινῆται; τὸν βασιλέα τῶν Σπαρτιητέων ἔκδοτον γενόμενον ὑπὸ τῶν πολιητέων ἄγειν; εἰ νῦν ὀργῇ χρεόμενοι ἔγνωσαν οὕτω Σπαρτιῆται, ὅπως ἐξ ὑστέρης μὴ τι ὑμῖν, ἢν ταῦτα πρήσσητε, πανώλεθρον κακὸν ἐς τὴν χώραν ἐμβάλασι." ταῦτα ἀκούσαντες οἱ Αἰγινῆται ἔσχοντο τῆς ἀγωγῆς, ὁμο- ⁸⁶ λογίῃ δὲ ἐκρήσαντο τοιῆδε, ἐπισπόμενον Λευτυχίδην ἐς Ἀθήνας ἀποδοῦναι Αἰγινήται τοὺς ἄνδρας. ὥς δὲ ἀπικό- ⁸⁶ μενος Λευτυχίδης ἐς τὰς Ἀθήνας ἀπαίτεε τὴν παραθήκην, οἱ Ἀθηναῖοι προσφάσις εἶλκον οὐ βουλόμενοι ἀποδοῦναι, φάντες δύο σφέας ἔοντας βασιλέας παραθέσθαι καὶ οὐ δικαιοῦν τῇ ἑτέρῳ ἄνευ τοῦ ἑτέρου ἀποδιδόναι. οὐ φαιμένων δὲ ἀποδώσειν τῶν Ἀθηναίων, ἔλεξε σφι Λευτυχίδης τάδε. "ὦ Ἀθηναῖοι, ποιεέτε μὲν ὁκότερα βούλεσθε αὐτοί· ^{α)} καὶ γὰρ ἀποδιδόντες ποιεέτε ὅσια, καὶ μὴ ἀποδιδόντες τὰ ἐναντία τούτων· ὁκοῖον μέντοι τι ἐν τῇ Σπάρτῃ συνηνείχθη γενέσθαι περὶ παραθήκης, βούλομαι ὑμῖν εἶπαι. λέγομεν ἡμεῖς οἱ Σπαρτιῆται γενέσθαι ἐν τῇ Λακεδαιμονίᾳ κατὰ τρίτην γενεὴν τὴν ἀπ' ἐμέο Γλαῦκον Ἐπικύδεος παῖδα. τοῦτον τὸν ἄνδρα φαιμέν τὰ τε ἄλλα πάντα περιήκειν τὰ πρῶτα, καὶ δὴ καὶ ἀκούειν ἄριστα δικαιοσύνης πέρι

πάντων ὅσοι τὴν Λακεδαιμόνα τοῦτον τὸν χρόνον οἴχεον. συνενειχθῆναι δέ οἱ ἐν χρόνῳ ἐκνεομένῳ τάδε λέγομεν, ἄνδρα Μιλήσιον ἀπικόμενον ἐς Σπάρτην βούλεσθαι οἱ ἔλθειν ἐς λόγους, προῖσχόμενον τοιαύδε. 'εἰμὶ μὲν Μιλήσιος, ἦκω δὲ τῆς σῆς, Γλαῦκε, δικαιοσύνης βουλόμενος ἀπολαῦσαι. ὥς γὰρ δὴ ἀνὰ πᾶσαν μὲν τὴν ἄλλην Ἑλλάδα, ἐν δὲ καὶ περὶ Ἰωνίῃ τῆς σῆς δικαιοσύνης πέρι ἦν λόγος πολλός, ἐμεωντιῶ λόγους ἐδίδουν καὶ ὅτι ἐπικίνδυνός ἐστι αἰεὶ κατεῖναι ἢ Ἰωνίῃ, ἣ δὲ Πελοπόννησος ἀσφαλὲς ἰδρυμένη, καὶ διότι χρήματα οὐδαμὰ τοὺς αὐτοὺς ἔστι ὄρεάν ἔχοντας. ταῦτά τε ὦν ἐπιλεγόμενῳ καὶ βουλευομένῳ ἔδοξε μοι τὰ ἡμίσεα πάσης τῆς οὐσίας ἐξαργυρώσαντα θῆσθαι παρὰ σέ, εὖ ἐξεπισταμένῳ ὥς μοι κείμενα ἔσται παρὰ σοὶ σάα. σὺ δὴ μοι καὶ τὰ χρήματα δέξαι καὶ τάδε τὰ σύμβολα σῶζε λαβών· ὅς δ' ἂν ἔχων ταῦτα ἀπαιτήῃ, τοῦτῳ ^{ρ)} ἀποδοῦναι.' ὁ μὲν δὴ ἀπὸ Μιλήτου ἦκων ξεῖνος τοσαῦτα ἔλεξε, Γλαῦκος δὲ ἐδέξατο τὴν παραθήκην ἐπὶ τῇ εἰρημένῳ λόγῳ. χρόνου δὲ πολλοῦ διελθόντος ἦλθον ἐς Σπάρτην τοῦτου τοῦ παραθεμένου τὰ χρήματα οἱ παῖδες, ἔλθόντες δὲ ἐς λόγους τῷ Γλαύκῳ καὶ ἀπαδεικνύντες τὰ σύμβολα ἀπαίτεον τὰ χρήματα. ὁ δὲ διωθέετο ἀντυποκρινόμενος τοιαύδε. 'οὔτε μέμνημαι τὸ πρῆγμα οὔτε με περιφέρει οὐδὲν εἰδέναι τούτων τῶν ὑμεῖς λέγετε, βουλομαί τε ἀναμνησθεῖς ποιέειν πᾶν τὸ δίκαιον· καὶ γὰρ εἰ ἔλαβον, ὁρῶνς ἀποδοῦναι, καὶ εἰ γὰρ ἀρχὴν μὴ ἔλαβον, νόμοισι τοῖσι Ἑλλήνων χρήσομαι ἐς ὑμέας. ταῦτα ὦν ὑμῖν ^{η)} ἀναβάλλομαι κυρώσειν ἐς τέταρτον μῆνα ἀπὸ τοῦδε.' οἱ μὲν δὴ Μιλήσιοι συμφορὴν ποιεύμενοι ἀπαλλάσσοντο ὥς ἀπεστερημένοι τῶν χρημάτων, Γλαῦκος δὲ ἐπορεύετο ἐς Δελφοὺς χρησόμενος τῷ χρηστηρίῳ. ἐπειρωτέοντα δὲ αὐτὸν τὸ χρηστήριον εἰ ὄρεα τὰ χρήματα λήισται, ἣ Πυθίῃ μετέρχεται τοιαῖδε τοῖσι ἔπεισι.

Γλαῦκ' Ἐπικυδεῖδη, τὸ μὲν αὐτίκα κέρδιον οὕτως, ὄρεω νικῆσαι καὶ χρήματα λήισσασθαι.

ὅμνυ, ἐπεὶ θάνατός γε καὶ εὖορκον μένει ἄνδρα.

ἀλλ' ὄρκου πάϊς ἔστιν, ἀνώνυμος, οὐδ' ἔτι χεῖρες

οὐδὲ πόδες· κραιπνὸς δὲ κατέρχεται, εἰσάζε πᾶσαν

συμμάρψας ὀλέσει γενεὴν καὶ οἶκον ἅπαντα.

ἄνδρὸς δ' εὐόρχου γενεὴ μετόπισθεν ἀμείνων.

ταῦτα ἀκούσας ὁ Γλαῦκος συγγνώμην τὸν θεὸν παραι-
τέετο αὐτῷ ἴσχειν τῶν ῥηθέντων. ἡ δὲ Πυθίη ἔφη τὸ πει-
ρηθῆναι τοῦ θεοῦ καὶ τὸ ποιῆσαι ἴσον δύνασθαι. Γλαῦκος δ'
μὲν δὴ μεταπεμφάμενος τοὺς Μηλοῖους ξείνους ἀποδιδού-
σῃ τὰ χρήματα· τοῦ δὲ εἵνεκεν ὁ λόγος ὅδε, ὃ Ἀθηναῖοι,
ὠρισθῆναι λέγεσθαι ἐς ὑμέας, εἰρήσεται. Γλαῦκον νῦν οὔτε
τι ἀπόγονον ἔστι οὐδὲν οὐτ' ἰστίη οὐδεμία νομιζομένη εἶναι
Γλαῦκου, ἐκτέτριπται τε πρόρριζος ἐκ Σπάρτης. οὕτω
ἀγαθὸν μηδὲ διανοέεσθαι περὶ παραθήκης ἄλλο γε ἢ
ἀπαιτεόντων ἀποδιδόναι."

Λευτυχίδης μὲν εἶπας ταῦτα, ὥς οἱ οὐδὲ οὕτω ἐσή- 87
κουον οἱ Ἀθηναῖοι, ἀπαλλάσσετο· οἱ δὲ Αἰγινήται, πρὶν
τῶν πρότερον ἀδικημάτων δοῦναι δίκας, τῶν ἐς Ἀθηναίους
ὑβρίσαν Θηβαίοισι χαρίζομενοι, ἐποίησαν τοιόνδε. μεμ-
φόμενοί τε τοῖσι Ἀθηναίοισι καὶ ἀξιεῦντες ἀδικέεσθαι,
ὥς τιμωρησόμενοι τοὺς Ἀθηναίους παρεσκευάζοντο. καὶ
ἦν γὰρ δὴ τοῖσι Ἀθηναίοισι πεντετηρὶς ἐπὶ Σουνίῳ,
λοχήσαντες ὡν τὴν Θεωρίδα νέα εἶλον πλήρεα ἀνδρῶν τῶν
πρώτων Ἀθηναίων, λαβόντες δὲ τοὺς ἄνδρας ἔδησαν.
Ἀθηναῖοι δὲ παθόντες ταῦτα πρὸς Αἰγινήτων οὐκέτι 88
ἀνεβάλλοντο μὴ οὐ τὸ πᾶν μηχανήσασθαι ἐπ' Αἰγινήτησι.
καὶ ἦν γὰρ Νικόδρομος Κνοΐδου καλεόμενος ἐν τῇ Αἰγίνῃ
ἀνὴρ δόκιμος, οὗτος μεμφόμενος μὲν τοῖσι Αἰγινήτησι
προτέρην ἐσωτοῦ ἐξέλασιν ἐκ τῆς νήσου, μαθὼν δὲ τότε
τοὺς Ἀθηναίους ἀναρτημένους ἔρδειν Αἰγινίτας κακῶς,
συντίθεται Ἀθηναίοισι προδοσὴν Αἰγίνης, φράσας ἐν τῇ
τε ἡμέρῃ ἐπιχειρήσει καὶ ἐκείνους ἐς τὴν ἡκεῖν δεήσει
βωθέοντας. μετὰ ταῦτα καταλαμβάνει μὲν κατὰ συνειδή- 89
κατο Ἀθηναίοισι ὁ Νικόδρομος τὴν παλαιὰν καλεομένην
πόλιν, Ἀθηναῖοι δὲ οὐ παραγίνονται ἐς δέον· οὐ γὰρ
ἔτυχον ἑοῦσαι νέες σφι ἀξιόμαχοι τῇσι Αἰγινιτέων συμ-
βαλεῖν. ἐν ᾧ ὡν Κορινθίων ἐδέοντο χρῆσαι σφι νέας, ἐν
τούτῳ διεφθάρη τὰ πρῆγματα. οἱ δὲ Κορινθιοί, ἦσαν
γὰρ σφι τοῦτον τὸν χρόνον φίλοι ἐς τὰ μάλιστα, Ἀθη-
ναίοισι διδοῦσαι θεομένοις εἶκοσι νέας, διδοῦσι δὲ πεντι-

δραχμους ἀποδόμενοι· ὥστε τὴν γὰρ ἐν τῇ νόμῳ οὐκ ἔξῃν
 δοῦναι. ταύτας τε δὴ λαβόντες οἱ Ἀθηναῖοι καὶ τὰς
 σφετέρας, πληρώσαντες ἐβδομήκοντα νέας τὰς ἀπάσας,
 ἐπλωσιν ἐπὶ τὴν Αἰγίαν καὶ ὑστέρησαν ἡμέρῃ μιᾷ τῆς
 90 συγκειμένης. Νικοδρόμος δέ, ὡς οἱ Ἀθηναῖοι ἐς τὸν και-
 ρὸν οὐ παρεγίνοντο, ἐς πλοῖον ἐσβὰς ἐκδιδρῆσκει ἐκ τῆς
 Αἰγίνης· σὺν δέ οἱ καὶ ἄλλοι ἐκ τῶν Αἰγινήτων ἔσποντο,
 τοῖσι Ἀθηναῖοι Σούνιον οἰκῆσαι ἔδοσαν. ἐνθεῦτεν δὲ οὗτοι
 ὁρμώμενοι ἔφερόν τε καὶ ἦγον τοὺς ἐν τῇ νήσῳ Αἰγινήτας.
 91 ταῦτα μὲν δὴ ὕστερον ἐγένετο· Αἰγινήτων δὲ οἱ παχέες
 ἐπαναστάntος τοῦ δήμου σφι Νικοδρόμῳ ἐπεκράτησαν,
 καὶ ἔπειτ' ἐν σφῆρας χειρωσάμενοι ἐξήγον ἀπολέοντες. ἀπὸ
 τούτου δὲ καὶ ἄγος σφι ἐγένετο, τὸ ἐκθύσασθαι οὐκ οἶοι
 τε ἐγίνοντο ἐπιμηχανούμενοι, ἀλλ' ἔφθησαν ἐκπεσόντες
 πρότερον ἐκ τῆς νήσου ἢ σφι ἵλεον γενέσθαι τὴν Θεόν.
 ἑπτακοσίους γὰρ δὴ τοῦ δήμου ζωγρήσαντες ἐξήγον ὡς
 ἀπολέοντες, εἰς δὲ τις τούτων ἐκφυγὼν τὰ δεσμὰ κατα-
 φεύγει πρὸς πρόθυρα Δήμητρος Θεσμοφόρον, ἐπιλαβό-
 μενος δὲ τῶν ἐπισπαστήρων εἵχετο· οἱ δὲ ἐπέειπε μιν ἀπο-
 σπάσαι οὐκ οἶοι τε ἀπέλκοντες ἐγίνοντο, ἀποκόψαντες
 αὐτοῦ τὰς χεῖρας ἦγον οὕτω, χεῖρες δὲ ἐκεῖναι ἐμπεφυ-
 92 κῦναι ἦσαν τοῖσι ἐπισπαστήρσι. ταῦτα μὲν νυν σφῆας
 αὐτοὺς οἱ Αἰγινήται ἐργάσαντο, Ἀθηναίοισι δὲ ἦκουσι
 ἐναυμάχησαν νηυσὶ ἐβδομήκοντα, ἐσσωθέντες δὲ τῇ ναυ-
 μαχίῃ ἐπεκαλέοντο τοὺς αὐτοὺς τοὺς καὶ πρότερον, Ἀρ-
 γεῖους. καὶ δὴ σφι οὗτοι μὲν οὐκέτι βωθέουσι, μεμφόμενοι
 ὅτι Αἰγινᾶται νέες ἀνάγκη λαμφθεῖσαι ὑπὸ Κλεομένους
 ἔσχον τε ἐς τὴν Ἀργολίδα χώραν καὶ συναπέβησαν Λακε-
 δαιμονίοισι. συναπέβησαν δὲ καὶ ἀπὸ Σικωνίων νεῶν
 ἄνδρες τῇ αὐτῇ ταύτῃ ἐσβολῇ. καὶ σφι ὑπ' Ἀργείων ἐπε-
 βλήθη ζημὴ χίλια τάλαντα ἐκτίσαι, πεντακόσια ἑκατέ-
 ρους. Σικωνῖοι μὲν νυν συγγνόντες ἀδικῆσαι ὡμολόγησαν
 ἑκατὸν τάλαντα ἐκτίσαντες ἀζήμιοι εἶναι, Αἰγινήται δὲ οὕτε
 συνεγινώσκοντο ἥσάν τε αὐθαδέστεροι. διὰ δὴ ὧν σφι
 ταῦτα δεομένοισι ἀπὸ μὲν τοῦ δημοσίου οὐδεὶς Ἀργείων
 ἔτι ἐβώθει, ἐθελονταὶ δὲ ἐς χιλίους· ἦγε δὲ αὐτοὺς στρατη-
 γὸς Εὐρυβάτης πεντάεθλον ἐπασκήσας. τούτων οἱ κλεῦντες

οὐκ ἀπενόστησαν ὀπίσω, ἀλλ' ἐτελεύτησαν ὑπ' Ἀθηναίων ἐν Αἰγίνῃ· αὐτὸς δὲ ὁ στρατηγὸς Εὐρυβάτης μονομαχίην ἐπασκέων τρεῖς μὲν ἄνδρας τρόπῳ τοιούτῳ κτείνει, ὑπὸ δὲ τοῦ τετάρτου Σωφάνεος τοῦ Δεκελῆος ἀποθνήσκει. Αἰγινῆται δὲ ἑοῦσι ἀτάκτοισι Ἀθηναίοισι συμβαλόντες ⁹³ τῇσι νηυσὶ ἐνίκησαν, καὶ σφειων νέας τέσσερας αὐτοῖσι ἀνδράσι εἶλον.

Ἀθηναίοισι μὲν δὴ πόλεμος συνῆπτο πρὸς Αἰγινήτας· ⁹⁴ ὁ δὲ Πέρσης τὸ ἔωυτοῦ ἐποίησε, ὥστε ἀναμινῆσκοντός τε αἰεὶ τοῦ θεράποντος μεμνησθαι μιν τῶν Ἀθηναίων, καὶ Πεισιστρατιδέων προσκατημένων καὶ διαβαλλόντων Ἀθηναίους, ἅμα δὲ βουλόμενος ὁ Δαρεῖος ταύτης ἐχόμενος τῆς προφάσιος καταστρέφεσθαι τῆς Ἑλλάδος τοὺς μὴ δόντας αὐτῷ γῆν τε καὶ ὕδωρ. Μαρδόνιον μὲν δὴ φλαύρως πρήξαντα τῷ στόλῳ παραλύει τῆς στρατηγίης, ἄλλους δὲ στρατηγούς ἀποδέξας ἀπέστειλε ἐπὶ τε Ἐρέτριαν καὶ Ἀθήνας, Δαίτην τε ἔοντα Μῆδον γένος καὶ Ἀρταφέρνηα τὸν Ἀρταφέρνηος παῖδα, ἀδελφιδέον ἑωυτοῦ· ἐντειλάμενος δὲ ἀπέπεμπε ἐξανδραποδίσαντας Ἀθήνας καὶ Ἐρέτριαν ἀγαγεῖν ἑωυτῷ ἐς ὅψιν τὰ ἀνδράποδα. ὥς δὲ οἱ στρα- ⁹⁵ τηγοὶ οὗτοι οἱ ἀποδεχθέντες πορευόμενοι παρὰ βασιλέος ἀπίκοντο τῆς Κιλικίης ἐς τὸ Ἀλήιον πεδῖον, ἅμα ἀγόμενοι πεζὸν στρατὸν πολλόν τε καὶ εὖ ἔσκευασμένον, ἐνθαῦτα στρατοπεδευομένοισι ἐπῆλθε μὲν ὁ ναυτικὸς πᾶς στρατὸς ὃ ἐπιταχθεὶς ἐκάστοισι, παρεγένοντο δὲ καὶ αἱ ἵππαυγοὶ νέες, τὰς τῇ προτέρῃ ἔτει προσῆπτε τοῖσι ἑωυτοῦ δασμοφόροις Δαρεῖος ἐτοιμάζειν. ἐσβαλόμενοι δὲ τοὺς ἵππους ἐς ταύτας καὶ τὸν πεζὸν στρατὸν ἐσβιβάσαντες ἐς τὰς νέας, ἐπλων ἐξακοσίησι τριήρεσι ἐς τὴν Ἰωνίην. ἐνθεῦτεν δὲ οὐ παρὰ τὴν ἡπειρον εἶχον τὰς νέας ἰθὺ τοῦ τε Ἑλλησπόντου καὶ τῆς Θρηάκης, ἀλλ' ἐκ Σάμου ὁρμεόμενοι παρὰ τε Ἰκαρον καὶ διὰ νήσων τὸν πλόον ἐποιεῦντο, ὥς μὲν ἔμοι δοκέειν, δέισαντες μάλιστα τὸν περίπλοον τοῦ Ἰθώ, ὅτι τῷ προτέρῳ ἔτει ποιεύμενοι ταύτῃ τὴν κομιδὴν μεγάλως προσέπταισαν· πρὸς δὲ καὶ ἡ Νάξος σφείας ἠγάγκαζε, πρότερον οὐκ ἁλοῦσα. ἐπεὶ δὲ ἐκ τοῦ Ἰκαρίου πε- ⁹⁶ λάγεος προσφερόμενοι προσέμιξαν τῇ Νάξῳ, (ἐπὶ ταύτην

γὰρ δὴ πρώτην ἐπεῖχον στρατεύεσθαι οἱ Πέρσαι), μεμνημένοι τῶν πρότερον οἱ Νάξιοι πρὸς τὰ οὖρεα οἰχοντο φεύγοντες οὐδὲ ὑπέμειναν. οἱ δὲ Πέρσαι ἀνδραποδισάμενοι τοὺς κατέλαβον αὐτῶν, ἐνέπρησαν καὶ τὰ ἱρὰ καὶ τὴν πόλιν. ταῦτα δὲ ποιήσαντες ἐπὶ τὰς ἄλλας νήσους ἀνήγοντο.

- 97 Ἐν ᾧ δὲ οὗτοι ταῦτα ἐποίουν, οἱ Δῆλιοι ἐκλιπόντες καὶ αὐτοὶ τὴν Δῆλον οἰχοντο φεύγοντες ἐς Τήνον. τῆς δὲ στρατιῆς καταπλώσεως ὁ Δῆτις προπλώσας οὐκ ἔα τὰς νέας πρὸς τὴν νῆσον προσορμίζεσθαι, ἀλλὰ πέρην ἐν τῇ Ῥηναίῃ· αὐτὸς δὲ πυθόμενος ἵνα ᾗσαν οἱ Δῆλιοι, πέμπων κήρυκα ἡγόρευέ σφι τάδε. “ἄνδρες ἱεοί, τί φεύγοντες αἰχέσθε, οὐκ ἐπιτήδεα καταγνόντες καὶ ἑμεῦ; ἐγὼ γὰρ καὶ αὐτὸς ἐπὶ τοσοῦτό γε φρονέω καὶ μοι ἐκ βασιλέως ὧδε ἐπέσταλται, ἐν τῇ χώρῃ οἱ δύο θεοὶ ἐγένοντο, ταύτην μηδὲν σίνεσθαι, μήτε αὐτὴν τὴν χώραν μήτε τοὺς οἰκητορας αὐτῆς. νῦν ὦν καὶ ἅπιτε ἐπὶ τὰ ὑμέτερα αὐτῶν καὶ τὴν νῆσον νέμεσθε.” ταῦτα μὲν ἐπεκηρυκεύσατο τοῖσι Δηλίοισι, μετὰ δὲ λιβανωτοῦ τριηκόσια τάλαντα κατα-
98 νήσας ἐπὶ τοῦ βωμοῦ ἐθυμίσσε. Δῆτις μὲν δὴ ταῦτα ποιήσας ἐπλwe ἅμα τῷ στρατῷ ἐπὶ τὴν Ἑρέτριαν πρῶτα, ἅμα ἀγόμενος καὶ Ἴωνας καὶ Αἰολέας· μετὰ δὲ τοῦτον ἐνθεῦτεν ἐξαναχθέντα Δῆλος ἐκινήθη, ὥς ἔλεγον Δῆλιοι, καὶ πρῶτα καὶ ὕστατα μέχρι ἑμεῦ σεισθεῖσα. καὶ τοῦτο μὲν κού τέρως ἀνθρώποισι τῶν μελλόντων ἔσεσθαι κακῶν ἔφηνε ὁ θεός. ἐπὶ γὰρ Δαρείου τοῦ Ὑστάσπερος καὶ Ξέρξεω τοῦ Δαρείου καὶ Ἀρταξέρξεω τοῦ Ξέρξεω, τριῶν τούτων ἐπεξῆς γενεῶν, ἐγένετο πλέω κακὰ τῇ Ἑλλάδι ἢ ἐπὶ εἴκοσι ἄλλας γενεάς τὰς πρὸ Δαρείου γενομένας, τὰ μὲν ἀπὸ τῶν Περσέων αὐτῇ γενόμενα, τὰ δὲ ἀπ’ αὐτῶν τῶν κορυφαίων περὶ τῆς ἀρχῆς πολεμεόντων. οὕτω οὐδὲν ἦν ἀεικὲς κινήθῃναι Δῆλον τὸ πρὶν ἑοῦσαν ἀκίνητον. [καὶ ἐν χρησμῷ ἦν γεγραμμένον περὶ αὐτῆς ὧδε.

κινήσω καὶ Δῆλον ἀκίνητόν περ ἑοῦσαν.]

δύναται δὲ κατὰ Ἑλλάδα γλῶσσαν ταῦτα τὰ οὐνόματα, Δαρείος ἐρξίης, Ξέρξης ἀρήιος, Ἀρταξέρξης μέγας ἀρήιος.

τούτους μὲν δὴ τοὺς βασιλέας ὧδε ἂν ὀρθῶς κατὰ γλῶσσαν τὴν σφετέρην Ἑλλήνες καλέοιεν.

Οἱ δὲ βάρβαροι ὡς ἀπήειραν ἐκ τῆς Δήλου, προσίσχον 99
 πρὸς τὰς νήσους, ἐνθεῦτεν δὲ στρατιὴν τε παρελάμβανον
 καὶ ὁμήρους τῶν νησιωτῶν παῖδας ἐλάμβανον. ὥς δὲ
 περιπλῶντες τὰς νήσους προσέσχον καὶ ἐς Κάρυστον,
 (οὐ γὰρ δὴ σφί οἱ Καρύστιοι οὔτε ὁμήρους ἐδίδουσαν οὔτε
 ἔφασαν ἐπὶ πόλιν ἀσυνγείτονας στρατεύεσθαι, λέγοντες
 Ἐρετριᾶν τε καὶ Ἀθήνας), ἐνθαῦτα τούτους ἐπολιόρχεον
 τε καὶ τὴν γῆν σφειν ἔκειρον, ἐς ᾧ καὶ οἱ Καρύστιοι
 παρέστησαν ἐς τῶν Περσέων τὴν γνώμην. Ἐρετριεῖς δὲ 100
 πυνθανόμενοι τὴν στρατιὴν τὴν Περσικὴν ἐπὶ σφέας ἐπι-
 πλῶουσιν Ἀθηναίων ἐδεήθησαν σφίσι βοηθοὺς γενέσθαι.
 Ἀθηναῖοι δὲ οὐκ ἀπέλειπντο τὴν ἐπικουρίην, ἀλλὰ τοὺς
 τετραχισχίλους τοὺς κληρουχέοντας τῶν ἱπποβοτῶν Χαλ-
 κιδέων τὴν χώραν, τούτους σφί διδοῦσι τιμωροὺς. τῶν
 δὲ Ἐρετριέων ἦν ἄρα οὐδὲν ὕγιες βούλευμα, οἱ μετεπέμ-
 ποντο μὲν Ἀθηναίους, ἐφρόνεον δὲ διφρασίας ἰδέας· οἱ μὲν
 γὰρ αὐτῶν ἐβουλευόντο ἐκλιπεῖν τὴν πόλιν ἐς τὰ ἄκρα
 τῆς Εὐβοίης, ἄλλοι δὲ αὐτῶν ἴδια κέρδεα προσδεκόμενοι
 παρὰ τοῦ Πέρσεω οἴσεσθαι προδοσίην ἐσκευάζοντο. μα-
 θὼν δὲ τούτων ἑκάτερα ὡς εἶχε Αἰσχίνης ὁ Νόθωνος, ἐὼν
 τῶν Ἐρετριέων τὰ πρῶτα, φράζει τοῖσι ἤκουσι τῶν Ἀθη-
 ναίων πάντα τὰ παρεόντα σφί πρήγματα, προσεδέετό τε
 ἀπαλλάσσεσθαι σφείας ἐς τὴν σφετέρην, ἵνα μὴ προσα-
 πόλωνται. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ταῦτα Αἰσχίῃ συμβουλευσάντι
 πείθονται. καὶ οὗτοι μὲν διαβάντες ἐς Ὠρωπὸν ἐσώζον 101
 σφέας αὐτούς· οἱ δὲ Πέρσαι πλῶντες κατέσχον τὰς νέας
 τῆς Ἐρετρικῆς χώρας κατὰ Ταμύνας καὶ Χοιρέας καὶ
 Αἰγίλια, κατασχόντες δὲ ἐς ταῦτα τὰ χωρία αὐτίκα ἵπ-
 πους τε ἐξεβάλλοντο καὶ παρεσκευάζοντο ὡς προσοισύ-
 μενοι τοῖσι ἐχθροῖσι. οἱ δὲ Ἐρετριεῖς ἐπεξελθεῖν μὲν καὶ
 μαχέσασθαι οὐκ ἐποιεῦντο βουλὴν, εἴ πως δὲ διαφυλάξειαν
 τὰ τεῖχεα, τούτου σφί πέρι ἔμελε, ἐπεῖτε ἐνῖκα μὴ ἐκλι-
 πεῖν τὴν πόλιν. προσβολῆς δὲ γινομένης καρτερῆς πρὸς
 τὸ τεῖχος ἐπιπτον ἐπὶ ἑξ ἡμέρας πολλοὶ μὲν ἀμφοτέρων.
 τῇ δὲ ἐβδόμῃ Εὐφορβὸς τε ὁ Ἀλκιμάχου καὶ Φίλαρχος ὁ

Κυνέω ἄνδρες τῶν ἀσπίων δόκιμοι προδιδούσι τοῖσι Πέρσῃσι. οἱ δὲ ἐσελθόντες ἐς τὴν πόλιν τοῦτο μὲν τὰ ἱρὰ συλήσαντες ἐνέπρῃσαν, ἀποτινύμενοι τῶν ἐν Σάρδισι κατακαυθέντων ἱρώων, τοῦτο δὲ τοὺς ἀνθρώπους ἡνδραποδίσαντο κατὰ τὰς Δαρείου ἐντολάς.

- 102 Χειρωσάμενοι δὲ τὴν Ἑρέτριαν, καὶ ἐπισχόντες ὀλίγας ἡμέρας, ἔπλωον ἐς γῆν τὴν Ἀττικὴν κατέρχοντες τε πολλὸν καὶ δοκέοντες ταῦτά τοὺς Ἀθηναίους ποιήσῃν τὰ καὶ τοὺς Ἑρετριέας ἐποίησαν. καὶ ἦν γὰρ ὁ Μαραθῶν ἐπιτηδεύτατον χωρίον τῆς Ἀττικῆς ἐνιππεῦσαι καὶ ἀγχοτάτω τῆς Ἑρετρίας, ἐς τοῦτό σφι κατηγέετο Ἰππίας ὁ Πεισιστράτου.
- 103 Ἀθηναῖοι δὲ ὥς ἐπύθοντο ταῦτα, ἐβώθεον καὶ αὐτοὶ ἐς τὸν Μαραθῶνα. ἦγον δὲ σφεας στρατηγοὶ δέκα, τῶν ὁ δέκατος ἦν Μιλτιάδης, τοῦ τὸν πατέρα Κίμωνα τὸν Στησαγόρεω κατέλαβε φυγεῖν ἐξ Ἀθηνίων Πεισίστρατον τὸν Ἰπποκράτεος. καὶ αὐτῷ φεύγοντι Ὀλυμπιάδα ἀνελέσθαι τεθρίππῳ συνέβη, καὶ ταύτην μὲν τὴν νίκην ἀνελόμενον μιν τῷνυτὸ ἐξενείκασθαι τῷ ὁμομητρῷ ἀδελφεῷ Μιλτιάδῃ. μετὰ δὲ τῇ ὑστέρῃ Ὀλυμπιάδι τῇσι αὐτῇσι ἵπποισι νικέων παραδιδούσι Πεισιστράτῳ ἀνακηρυχθῆναι, καὶ τὴν νίκην παρεῖς τούτῳ κατῆλθε ἐπὶ τὰ ἐωυτοῦ ὑπόσπονδος. καὶ μιν ἀνελόμενον τῇσι αὐτῇσι ἵπποισι ἄλλην Ὀλυμπιάδα κατέλαβε ἀποθανεῖν ὑπὸ τῶν Πεισιστράτου παίδων, οὐκέτι περιεόντος αὐτοῦ Πεισιστράτου· κτείνουσι δὲ οὗτοί μιν κατὰ τὸ πρυτανήιον νυκτὸς ὑπείσαντες ἄνδρας. τέθαιπται δὲ Κίμων πρὸ τοῦ ἄστεος, πέρην τῆς διὰ Κόλλης καλεομένης ὁδοῦ· καταντλιν δ' αὐτοῦ αἱ ἵπποι τεθάρφαται αὐταὶ αἱ τρεῖς Ὀλυμπιάδας ἀνελόμενοι. ἐποίησαν δὲ καὶ ἄλλαι ἵπποι ἥδη τῷνυτὸ τοῦτο Εὐαγόρεω Λάκωνος, πλέω δὲ τούτων οὐδαμαί. ὁ μὲν δὴ πρεσβύτερος τῶν παίδων τῷ Κίμωνι Στησαγόρης ἦν τηρικαῦτα παρὰ τῷ πατρί Μιλτιάδῃ τρεφόμενος ἐν τῇ Χερσονήσῳ, ὁ δὲ νεώτερος παρ' αὐτῷ Κίμωνι ἐν Ἀθήνῃσι, τοῦνομα ἔχων ἀπὸ τοῦ οἴκιστέω τῆς Χερσονήσου Μιλτιάδew Μιλτιάδης. οὗτος δὴ ὢν τότε ὁ Μιλτιάδης ἦκων ἐκ τῆς Χερσονήσου καὶ ἐκπεφυγώς διπλόον θάνατον ἐστρατήγεε Ἀθηναίων. ἅμα μὲν γὰρ αἱ Φοίνικες αὐτὸν οἱ ἐπιδιώξαντες μέχρι Ἴμβρον περὶ

πολλοὺ ἐποιεῦντο λαβεῖν τε καὶ ἀναγαγεῖν παρὰ βασιλέα· ἅμα δὲ ἐκφυγόντα τε τούτους καὶ ἀπικόμενον ἐς τὴν ἑωυτοῦ δοκέοντά τε εἶναι ἐν σωτηρίῃ ἤδη, τὸ ἐνθευτέν μιν οἱ ἐχθροὶ ὑποδεξάμενοι καὶ ὑπὸ δικαστήριον αὐτὸν ἀγαγόντες ἐδίωξαν τυραννίδος τῆς ἐν Χερσονήσῳ. ἀποφυγὼν δὲ καὶ τούτους στρατηγὸς οὕτω Ἀθηναίων ἀπεδέχθη, αἰρεθεὶς ὑπὸ τοῦ δήμου.

Καὶ πρῶτα μὲν ἔόντες ἔτι ἐν τῇ ἄστει οἱ στρατηγοὶ 105 ἀποπέμπουσι ἐς Σπάρτην κήρυκα Φειδιππίδην Ἀθηναῖον μὲν ἄνδρα, ἄλλως δὲ ἡμεροδρόμον τε καὶ τοῦτο μελετόντα· τῇ δὲ, ὡς αὐτός τε ἔλεγε Φειδιππίδης καὶ Ἀθηναίοισι ἀπὴγγελλε, περὶ τὸ Παρθένιον οὖρος τὸ ὑπὲρ Τεγέης ὃ Πᾶν περιπίπτει. βῶσαντα δὲ τοῦνομα τοῦ Φειδιππίδew τὸν Πᾶνα Ἀθηναίοισι κελεῦσαι ἀπαγγεῖλαι, διότι ἑωυτοῦ οὐδεμίαν ἐπιμέλειαν ποιεῦνται ἔοντος εὐνόου Ἀθηναίοισι καὶ πολλοῇ γενομένου ἤδη σφι χρησίμου, τὰ δ' ἔτι καὶ ἐσομένου. καὶ ταῦτα μὲν Ἀθηναῖοι, κατασταντων σφι εὖ ἤδη τῶν πρηγμάτων, πιστεύσαντες εἶναι ἀληθέα ἰδρύσαντο ὑπὸ τῇ ἀκροπόλει Πανὸς ἱρόν, καὶ αὐτὸν ἀπὸ ταύτης τῆς ἀγγελίης θυσίῃσι ἐπετέοισι καὶ λαμπάδι ἱλάσκονται. τότε δὲ πεμφθεὶς ὑπὸ τῶν στρατηγῶν ὁ 106 Φειδιππίδης οὗτος, ὅτε πέρα οἱ ἔφη καὶ τὸν Πᾶνα φανῆναι, δευτεραῖος ἐκ τοῦ Ἀθηναίων ἄστεος ἦν ἐν Σπάρτῃ, ἀπικόμενος δὲ εἰπὼς τοὺς ἄρχοντας ἔλεγε "ὦ Λακεδαιμόνιοι, Ἀθηναῖοι ὑμῶν θέονται σφίσι βωθῆσαι καὶ μὴ περιδεῖν πόλιν ἀρχαιοτάτην ἐν τοῖσι Ἑλλήσι δουλοσύνη περιπεσοῦσαν πρὸς ἀνδρῶν βαρβάρων· καὶ γὰρ νῦν Ἑρέτρια τέ ἡνδραπόδισται καὶ πόλις λογίμῃ ἢ Ἑλλάς γέγονε ἀσθενεστέρι." ὁ μὲν δὲ σφι τὰ ἐντεταλμένα ἀπὴγγελλε, ταῖσι δὲ ἑαδὲ μὲν βωθέειν Ἀθηναίοισι, ἀδύνατα δὲ σφι ἦν τὸ παραυτίκα ποιεῖν ταῦτα, οὐ βουλομένοισι λύειν τὸν νόμον· ἦν γὰρ ἱσταμένου τοῦ μηνὸς εἰνάτη, εἰνάτη δὲ οὐκ ἐξελεύσεσθαι ἔφασαν μὴ οὐ πλήρους ἔοντος τοῦ κύκλου.

Οὗτοι μὲν νυν τὴν πανσέληνον ἔμενον· τοῖσι δὲ βαρ- 107 βάροισι κατηγέετο Ἰππίης ὁ Πεισιστράτου ἐς τὸν Μαραθῶνα, τῆς παροιχομένης νυκτὸς ὅψιν ἰδὼν ἐν τῇ ὑπνῷ τουήνδε· ἐδόκεε ὁ Ἰππίης τῇ μητρὶ τῇ ἑωυτοῦ συνευνη-

θῆναι· συνεβάλετο ὦν ἐκ τοῦ ὄψεως κατελθὼν ἐς τὰς Ἀθήνας καὶ ἀνασωσάμενος τὴν ἀρχὴν τελευτήσῃ ἐν τῇ ἑωυτοῦ γηραίῳ. ἐκ μὲν δὴ τῆς ὄψεως συνεβάλετο ταῦτα, τότε δὲ κατηγεόμενος τοῦτο μὲν τὰ ἀνδράποδα τὰ ἐξ Ἐρετρίας ἀπέβησε ἐς τὴν νῆσον τὴν Στυρώων, καλεομένην δὲ Αἰγίλειαν, τοῦτο δὲ καταγομένας ἐς τὸν Μαραθῶνα τὰς νέας ὠρμιζε οὗτος, ἐκβάντας τε ἐς γῆν τοὺς βαρβάρους διέτασσε. καὶ οἱ ταῦτα διέποντι ἐπιήλτε παρεῖν τε καὶ βῆξαι μεζόνως ἢ ὡς ἐώθεε· οἷα δὲ οἱ πρεσβυτέρω ἔόντι, τῶν ὁδόντων οἱ πλεῖνες ἐσεῖοντο. τούτων ὦν ἓνα τῶν ὁδόντων ἐκβάλλει ὑπὸ βίης βήξας· ἐκπεσόντος δὲ ἐς τὴν ψάμμον αὐτοῦ ἐποιέετο πολλὴν σπουδὴν ἔξενεῖν. ὡς δὲ οὐκ ἐφαίνετό οἱ ὁ ὁδὼν, ἀναστενάξας εἶπε πρὸς τοὺς παραστάτας “ἡ γῆ ἥδε οὐκ ἡμετέρη ἐστί, οὐδέ μιν δυνησόμεθα ὑποχειρὴν ποιήσασθαι· ὁκόσον δὲ τι μοι μέρος μετῆν, ὁ ὁδὼν μετέχει.”

108

Ἰππίας μὲν δὴ ταύτῃ τὴν ὄψιν συνεβάλετο ἐξεληλυθέναι, Ἀθηναίοισι δὲ τειταγμένοις ἐν τεμένει Ἡρακλέους ἐπὶ τὸν βωθρόντες Πλαταιέες πανδημεῖ· καὶ γὰρ καὶ ἐδεδώκεσαν σφέας αὐτοὺς τοῖσι Ἀθηναίοισι οἱ Πλαταιέες, καὶ πόρους ὑπὲρ αὐτῶν οἱ Ἀθηναῖοι συχνοὺς ἤδη ἀναραιέατο. ἔδοσαν δὲ ὧδε. πιεζόμενοι ὑπὸ Θηβαίων οἱ Πλαταιέες ἐδίδονσαν πρῶτα παρατυχοῦσι Κλεομένει τε τῷ Ἀναξανδρίδῃ καὶ Λακεδαιμονίοισι σφέας αὐτοὺς. οἱ δὲ οὐ δεκόμενοι ἔλεγόν σφι τάδε. “ἡμεῖς μὲν ἐκαστέρῳ τε οἰκόμεν, καὶ ὑμῖν τοιήδε τις γίνοιτ’ ἂν ἐπικουρίῃ ψυχρῇ· φθαίητε γὰρ ἂν πολλάκις ἑξανδραποδισθέντες ἢ τινα πυθέσθαι ἡμέων. συμβουλευόμεν δὲ ὑμῖν δοῦναι ὑμᾶς αὐτοὺς Ἀθηναίοισι, πλησιοχώροισι τε ἀνδράσι καὶ τιμωρέειν ἔουσι οὐ κακοῖσι.” ταῦτα συνεβούλευον οἱ Λακεδαιμόνιοι οὐ κατ’ εὐνοίαν οὕτω τῶν Πλαταιέων ὡς βουλόμενοι τοὺς Ἀθηναίους ἔχειν πόρους συνεστεῶτας Βοιωτοῖσι. Λακεδαιμόνιοι μὲν νυν Πλαταιεῦσι ταῦτα συνεβούλευον, οἱ δὲ οὐκ ἠπίστησαν, ἀλλ’ Ἀθηναίων ἱρὰ ποιούντων τοῖσι δυνάδεα θεοῖσι ἰκέται ἱζόμενοι ἐπὶ τὸν βωμὸν ἐδίδονσαν σφέας αὐτοὺς. Θηβαῖοι δὲ πυθόμενοι ταῦτα ἐστρατεύοντο ἐπὶ τοὺς Πλαταιέας, Ἀθηναῖοι δὲ σφι ἐβώθεον. μελλόν-

των δὲ συνάπτειν μάχην Κορίνθιοι οὐ περιείδον, παρα-
τυχόντες δὲ καὶ καταλλάξαντες ἐπιτρεψάντων ἀμφοτέρων
οὕρισαν τὴν χώραν ἐπὶ τοιαύτῃ, ἔαν Θηβαίους Βοιωτῶν
τοὺς μὴ βουλομένους εἰς Βοιωτοὺς τελέειν. Κορίνθιοι μὲν
δὴ ταῦτα γνόντες ἀπαλλάσσοντα, Ἀθηναίοισι δὲ ἀπιούσι
ἐπεθήκαντο Βοιωτοί, ἐπιθέμενοι δὲ ἐσώθησαν τῇ μάχῃ.
ὑπερβάντες δὲ οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς οἱ Κορίνθιοι ἔθνησαν
Πλαταιεῦσι εἶναι οὕρους, τοὺτους ὑπερβάντες τὸν Ἀσπλὸν
αὐτὸν ἐποίησαντο οὗρον Θηβαίοισι πρὸς Πλαταιέας εἶναι
καὶ Ὑσιᾶς. ἔδοσαν μὲν δὴ οἱ Πλαταιεῖς σφέας αὐτοὺς
Ἀθηναίοισι τρόπῳ τῷ εἰρημένῳ, ἦζον δὲ τότε εἰς Μαρα-
θῶνα βωθέοντες.

Τοῖσι δὲ Ἀθηναίων στρατηγοῖσι ἐγίνοντο δίχα αἱ γνώ- 109
μαι, τῶν μὲν οὐκ ἐόντων συμβαλεῖν (ὀλίγους γὰρ εἶναι
στρατιῇ τῇ Μήδων συμβαλεῖν), τῶν δὲ καὶ Μιλτιάδῳ
κελευόντων. ὥς δὲ δίχα τε ἐγίνοντο καὶ ἐνίκα ἡ χεῖρων
τῶν γνωμέων, ἐνθαῦτα, ἦν γὰρ ἐνδέκατος ψηφιδοφόρος
ὃ τῷ κυάμῳ λαχὼν Ἀθηναίων πολεμαρχεῖν (τῇ παλαιῶν
γὰρ Ἀθηναῖοι ὁμόψηφον τὸν πολέμαρχον ἐποιεῦντο τοῖσι
στρατηγοῖσι) ἦν δὲ τότε πολέμαρχος Καλλίμαχος Ἀφιδ-
ναῖος, πρὸς τοῦτον ἐλθὼν Μιλτιάδης ἔλεγε τάδε. "ἐν σοὶ
νῦν, Καλλίμαχε, ἐστὶ ἢ καταδουλώσαι Ἀθῆνας, ἢ ἐλευθέ-
ρας ποιήσαντα μνημόσυνα λιπέσθαι εἰς τὸν ἅπαντα ἀν-
θρώπων βίον οἷα οὐδὲ Ἀρμόδιός τε καὶ Ἀριστογείτων
λείπουναι. νῦν γὰρ ἂν ἐξ οὗ ἐγένοντο Ἀθηναῖοι εἰς κίνδυνον
ἦκουσι μέγιστον, καὶ ἦν μὲν γε ὑποκύνῃσι τοῖσι Μήδοισι,
δέδοχται τὰ πείσονται παραδεδομένοι Ἰσπρίη, ἦν δὲ περι-
γένηται αὕτη ἡ πόλις, οἷη τέ ἐστι πρώτη τῶν Ἑλληνίδων
πολλῶν γενέσθαι. κῶς ὦν δὴ ταῦτα οἷά τέ ἐστι γενέσθαι,
καὶ κῶς εἰς σέ τι τούτων ἀνήκει τῶν προηγμάτων τὸ κύρος
ἔχειν, νῦν ἔρχομαι φράσαι. ἡμέων τῶν στρατηγῶν ἐόν-
των δέκα δίχα γίνονται αἱ γνώμαι, τῶν μὲν κελευόν-
των συμβαλεῖν τῶν δὲ οὐ. ἦν μὲν νυν μὴ συμβάλωμεν,
ἔλπομαι τίνα στάσιν μεγάλην διασεῖσιν ἐμπεσοῦσαν
τὰ Ἀθηναίων φρονήματα ὥστε μηδῖσαι· ἦν δὲ συμ-
βάλωμεν πρὶν τι καὶ σαθρὸν Ἀθηναίων μετεξετέροισι
ἐγγενέσθαι, θεῶν τὰ ἴσα νεμόντων οἷοί τέ εἰμεν περι-

γενέσθαι τῇ συμβολῇ. ταῦτα ὦν πάντα ἐς σὲ νῦν τείνει καὶ ἐκ σέο ἄρτῃται· ἦν γὰρ σὺ γνώμη τῇ ἐμῇ προσθῇ, ἔστι τοι πατρίς τε ἐλευθέρη καὶ πόλις πρώτη τῶν ἐν τῇ Ἑλλάδι· ἦν δὲ τῶν ἀποσπενδόντων τὴν συμβολὴν ἔλῃ, ὑπάρξει τοι τῶν ἐγὼ κατέλεξα ἀγαθῶν τὰ ἐναντία.”

- 110 ταῦτα λέγων ὁ Μιλτιάδης προσκίτῃ τὸν Καλλίμαχον. προσγενομένης δὲ τοῦ πολέμαρχου τῆς γνώμης ἐκεκύρωτο συμβάλλειν. μετὰ δὲ οἱ στρατηγοὶ τῶν ἡ γνώμη ἔφερε συμβάλλειν, ὡς ἐκάστου αὐτῶν ἐγένετο πρυτανιή τῆς ἡμέρης, Μιλτιάδῃ παρεδίδοσαν· ὁ δὲ δεκόμενος οὔτι κω συμβολὴν ἐποιεῖτο, πρὶν γε δὴ αὐτοῦ πρυτανιή ἐγένετο.
- 111 ὡς δὲ ἐς ἐκεῖνον περιήλθε, ἐνθαῦτα δὴ ἐτάσσοντο ὥδε οἱ Ἀθηναῖοι ὡς συμβαλέοντες. τοῦ μὲν δεξιοῦ κέρεος ἡγέετο ὁ πολέμαρχος Καλλίμαχος· ὁ γὰρ νόμος τότε εἶχε οὕτω τοῖσι Ἀθηναίοισι, τὸν πολέμαρχον ἔχειν κέρας τὸ δεξιόν. ἡγεομένου δὲ τούτου ἐξεδέκοντο ὡς ἡριθμέοντο αἱ φυλαὶ ἐχόμεναι ἀλλήλων, τελευταῖοι δὲ ἐτάσσοντο ἔχοντες τὸ εὐώνυμον κέρας Πλαταιέες· ἀπὸ ταύτης γὰρ σφι τῆς μάχης, Θυσίας Ἀθηναίων ἀναγόντων καὶ πανηγύρις τὰς ἐν τῇσι πεντετηρίσι γινομένης, κατεύχεται ὁ κηρυξ ὁ Ἀθηναῖος ἅμα τε Ἀθηναίοισι λέγων γίνεσθαι τὰ ἀγαθὰ καὶ Πλαταιεῦσι. τότε δὲ τασσομένων τῶν Ἀθηναίων ἐν τῷ Μαραθῶνι ἐγένετο τοιόνδε τι· τὸ στρατόπεδον ἐξισούμενον τῷ Μηδικῷ στρατοπέδῳ, τὸ μὲν αὐτοῦ μέσον ἐγένετο ἐπὶ τὰς ὀλίγας, καὶ ταύτῃ ἦν ἀσθενέστατον τὸ στρατό-
- 112 πεδον, τὸ δὲ κέρας ἐκάτερον ἔρρωτο πλήθει. ὡς δὲ σφι διετέτακτο καὶ τὰ σφάγια ἐγένετο καλὰ, ἐνθαῦτα ὡς ἀπείθησαν οἱ Ἀθηναῖοι, δρόμῳ ἵεντο ἐς τοὺς βαρβάρους. ἦσαν δὲ στάδιοι οὐκ ἐλάσσονες τὸ μεταίχμιον αὐτῶν ἢ ὀκτώ. οἱ δὲ Πέρσαι ὀρέοντες δρόμῳ ἐπιόντας παρεσσευάζοντο ὡς δεξόμενοι, μανίην τε τοῖσι Ἀθηναίοισι ἐπέφερον καὶ πάγχυ ὀλεθρίην, ὀρέοντες αὐτοὺς ὀλίγους, καὶ τούτους δρόμῳ ἐπείγομένους οὔτε ἵππου ὑπαρχούσης σφι οὔτε τοξευμάτων. ταῦτα μὲν νυν οἱ βάρβαροι κατελάζον· Ἀθηναῖοι δὲ ἐπεῖτε ἀθρόοι προσέμειξαν τοῖσι βαρβάροισι, ἐμάχοντο ἀξίως λόγου. πρῶτοι μὲν γὰρ Ἑλλήνων πάντων τῶν ἡμεῖς ἴδμεν ὀρόμῳ ἐς πολεμίους ἐχρήσαντο, πρῶτοι

δὲ ἀνέσχοιτο ἐσθλῆτά τε Μηδικὴν ὀρέοντες καὶ ἄνδρας τοὺς ταύτην ἐσθλημένους· τέως δὲ ἦν τοῖσι Ἕλλησι καὶ τὸ οὐνομα τὸ Μηδῶν φόβος ἀκοῦσαι. μαχομένων δὲ ἐν τῇ 113 Μαραθῶνι χρόνος ἐγίνετο πολλός. καὶ τὸ μὲν μέσον τοῦ στρατοπέδου ἐνέκειον οἱ βάρβαροι, τῇ Πέρσῃ τε αὐτοὶ καὶ Σάκαι ἐτετάχατο· κατὰ τοῦτο μὲν δὴ ἐνέκειον οἱ βάρβαροι καὶ ῥήξαντες ἐδίωκον ἐς τὴν μεσόγαιαν, τὸ δὲ κέρας ἑκάτερον ἐνέκειον Ἀθηναῖοι τε καὶ Πλαταιέες. νικέοντες δὲ τὸ μὲν τετραμμένον τῶν βαρβάρων φεύγειν ἔων, τοῖσι δὲ τὸ μέσον ῥήξας αὐτῶν συναγαγόντες τὰ κέρα ἀμφοτέρω ἐμάχοντο καὶ ἐνέκειον Ἀθηναῖοι. φεύγουσι δὲ τοῖσι Πέρσῃσι εἶποντο κόπτοντες, ἐς ὃ ἐπὶ τὴν θάλασσαν ἀπικόμενοι πῦρ τε αἵτεον καὶ ἐπελαμβάνοντο τῶν νεῶν. καὶ 114 τοῦτο μὲν ἐν τούτῳ τῷ πόντῳ ὁ πολέμαρχος Καλλίμαχος διαφθείρεται, ἀνὴρ γενόμενος ἀγαθός, ἀπὸ δ' ἔθανε τῶν στρατηγῶν Σιησίλεως ὁ Θρασύλεω· τοῦτο δὲ Κυνέγειρος ὁ Εὐφορίωνος ἐνθαῦτα ἐπιλαβόμενος τῶν ἀφλάστων νεός, τὴν χεῖρα ἀποκοπεῖς πελέκει πίπτει, τοῦτο δὲ ἄλλοι Ἀθηναίων πολλοὶ τε καὶ οὐνομαστοί. ἐπτα μὲν δὴ τῶν νεῶν 115 ἐπεκράτησαν τρώπῳ τοιούτῳ Ἀθηναῖοι· τῇσι δὲ λοιπῇσι οἱ βάρβαροι ἔξανακρουσάμενοι, καὶ ἀναλαβόντες ἐκ τῆς νήσου ἐν τῇ ἔλιπον τὰ ἐξ Ἐρετρίας ἀνδράποδα, περιέπλων Σούνιον, βουλόμενοι φθῆναι τοὺς Ἀθηναίους ἀπικόμενοι ἐς τὸ ἄστυ. αἰτίῃ δὲ ἔσχε ἐν Ἀθηναίοισι ἐξ Ἀλκμαϊωνιδέων μηχανῆς αὐτοὺς ταῦτα ἐπινουθῆναι· τοὺς γὰρ συνθεμένους τοῖσι Πέρσῃσι ἀναδέξαι ἀσπίδα ἐοῦσαι ἤδη ἐν τῇσι νηυσί. οὗτοι μὲν δὴ περιέπλων Σούνιον· Ἀθηναῖοι δὲ ὡς ποδῶν εἶχον τάχιστα ἐβώθησαν ἐς τὸ ἄστυ, καὶ ἐφθησάν τε ἀπικόμενοι πρὶν ἢ τοὺς βαρβάρους ἴδειν, καὶ ἐστρατοπεδεύσαντο ἀπικόμενοι ἐξ Ἡρακλείου τοῦ ἐν Μαραθῶνι ἐν ἄλλῳ Ἡρακλείῳ τῷ ἐν Κυνόσαργεῖ. οἱ δὲ βάρβαροι τῇσι νηυσὶ ὑπεραιωρηθέντες Φαλήρου (τοῦτο γὰρ ἦν ἐπίνειον τότε τῶν Ἀθηναίων), ὑπὲρ τούτου ἀναχωχεύσαντες τὰς νέας ἀπέπλων ὀπίσω ἐς τὴν Ἀσίην.

Ἐν ταύτῃ τῇ ἐν Μαραθῶνι μάχῃ ἀπέθανον τῶν 117 βαρβάρων κατὰ ἑξακισχιλίους καὶ τετρακοσίους ἄνδρας,

Ἀθηναίων δὲ ἑκατὸν ἐνενηήκοντα καὶ δύο. ἔπεσον μὲν ἀμφοτέρων τοσούτοι. συνήνεκε δὲ αὐτόν τι θῶμα γενέσθαι τοιόνδε, Ἀθηναίων ἄνδρα Ἐπίζηλον τὸν Κουφαγόρεω ἐν τῇ συστάσει μαχόμενόν τε καὶ ἄνδρα γινόμενον ἀγαθὸν τῶν ὁμμάτων στερηθῆναι οὔτε πληγέντα οὔδεν τοῦ σώματος οὔτε βληθέντα, καὶ τὸ λοιπὸν τῆς ζῆς διατελέειν ἀπὸ τούτου τοῦ χρόνου ἔοντα τυρλόν. λέγειν δὲ αὐτὸν ἦκουσα περὶ τοῦ πάθους τοιόνδε τινὰ λόγον, ἄνδρα αἰδοκέειν ὀπλίτην ἀντιστῆναι μέγαν, τοῦ τὸ γένειον τὴν ἀσπίδα πᾶσαν σκιάζειν· τὸ δὲ φάσμα τοῦτο ἑωυτὸν μὲν παρεξελθεῖν, τὸν δὲ ἑωυτοῦ παραστάτην ἀποκτείνει. ταῦτα μὲν δὴ Ἐπίζηλον ἐπυθόμην λέγειν.

- 118 Δᾶτις δὲ πορευόμενος ἅμα τῷ στρατῷ ἔς τὴν Ἀσίην, ἔπειτε ἐγένετο ἐν Μυκόνῳ, εἶδε ὄψιν ἐν τῇ ὕπνῳ. καὶ ἦτις μὲν ἦν ἡ ὄψις, οὐ λέγεται· ὃ δέ, ὥς ἡμέρη τάχιστα ἐπέλαμψε, ζήτησιν ἐποιέετο τῶν νεῶν, εὐρών δὲ ἐν Φοινίσσῃ νηὶ ἄγαλμα Ἀπόλλωνος κεχρυσωμένον ἐπυνθάνετο ὁκόθεν σεσυλημένον εἶη, πυθόμενος δὲ ἔξ ὅτεν ἦν ἱεροῦ, ἐπλωε τῇ ἑωυτοῦ νηὶ ἔς Δῆλον· καὶ ἀπίκατο γὰρ τηρικαῦτα οἱ Δῆλιοι ὀπίσω ἔς τὴν νῆσον, κατατίθεται τε ἔς τὸ ἱερὸν τὸ ἄγαλμα καὶ ἐντέλλεται τοῖσι Δηλίοισι ἀπαγαγεῖν τὸ ἄγαλμα ἔς Δῆλιον τὸ Θηβαίων· τὸ δ' ἔστι ἐπὶ θαλάσῃ Χαλκίδος καταντίον. Δᾶτις μὲν δὴ ταῦτα ἐντειλάμενος ἀπέπλωε, τὸν δὲ ἀνδριάντα τοῦτον Δῆλιοι οὐκ ἀπήγαγον, ἀλλὰ μιν δι' ἐτέων εἴκοσι Θηβαῖοι αὐτοὶ ἐκ θεοπροπίου
- 119 ἐκομίσαντο ἐπὶ Δῆλιον. τοῖς δὲ τῶν Ἐρετριέων ἡνδραποδισμένους Δᾶτις τε καὶ Ἀρταφέρνης, ὥς προσέσχον ἔς τὴν Ἀσίην πλώοντες, ἀνήγαγον ἔς Σούσα. βασιλεὺς δὲ Ἀρτεῖος, πρὶν μὲν αἰχμαλώτους γενέσθαι τοὺς Ἐρετριέας, ἐνείχε σφι δεινὸν χόλον οἷα ἀρξάντων ἀδικίης προτέρων τῶν Ἐρετριέων· ἔπειτε δὲ εἶδὲ σφεας ἀπαχθέντας παρ' ἑωυτὸν καὶ ὑποχειρίους ἑωυτῷ ἔοντας, ἐποίησε κακὸν ἄλλο οὔδέν, ἀλλὰ σφεας τῆς Κισσίας χώρας κατοίκισε ἐν σταθμῷ ἑωυτοῦ τῷ οὐνομά ἐστι Ἀρδέρικκα, ἀπὸ μὲν Σούσων δέκα καὶ διηκοσίους σταδίους ἀπέχοντι, τεσσεράκοντα δὲ ἀπὸ τοῦ γρέατος τὸ παρέχεται τριφασίας ἰδέας· καὶ γὰρ ἄσφαλτον καὶ ἄλας καὶ ἔλαιον ἀρύσσονται ἐξ αὐτοῦ.

τρόπῳ τοιῷδε. ἀντλέεται μὲν κηλωνήϊῳ, ἀντὶ δὲ γαυλοῦ ἤμιψυ ἄσκοῦ οἱ προσδέδεται· ὑποτύψας δὲ τούτῳ ἀντλέει καὶ ἔπειτεν ἐγγέει ἐς δεξαμενὴν· ἐκ δὲ ταύτης ἐς ἄλλο διαχεόμενον τράπεται τριφασίας ὁδοῦς. καὶ ἡ μὲν ἀσφαλτος καὶ οἱ ἄλεις πηγνύεται παραντίκα, τὸ δὲ ἔλαιον συναγοῦσι ἐν ἀγγηίοισι, τὸ οἱ Πέρσαι καλέουσι ῥαδινακην· ἔστι δὲ μέλαν καὶ ὁδμὴν παρεχόμενον βαρέαν. ἐνθαῦτα τοὺς Ἑρετριέας κατοίκισσε βασιλεὺς Δαρεῖος, οἳ καὶ μέχρι ἑμέο εἶχον τὴν χώραν ταύτην, φυλάσσοντες τὴν ἀρχαίην γλῶσσαν. τὰ μὲν δὴ περὶ Ἑρετριέας ἔσχε οὕτω.

Ασκεδαιμονίων δὲ ἦγον ἐς τὰς Ἀθήνας διασχίλιοι μετὰ τὴν πανσέληνον, ἔχοντες σπουδὴν πολλὴν καταλαβεῖν, οὕτω ὥστε τριταῖοι ἐκ Σπάρτης ἐγένοντο ἐν τῇ Ἀττικῇ. ὕστεροι δὲ ἀπικόμενοι τῆς συμβολῆς ἡμίροντο ἡμῶς Θηήσασθαι τοὺς Μήδους· ἐλθόντες δὲ ἐς τὸν Μαραθῶνα ἐθήρισαντο. μετὰ δὲ αἰνέοντες Ἀθηναίους καὶ τὸ ἔργον αὐτῶν ἀπαλλάσσοντο ὀπίσω.

Θῶμα δὲ μοι καὶ οὐκ ἐνδέχομαι τὸν λόγον, Ἀλκμαιωνίδας ἂν κοτε ἀναδέξαι Πέρσῃσι ἐκ συνθήματος ἀσπίδα, βουλομένους ὑπὸ βαρβάροισι τε εἶναι Ἀθηναίους καὶ ἐπ' Ἰππῆ. οὔτινες μᾶλλον ἢ ὁμοίως Καλλίῃ τῷ Φαινίππῳ, Ἰππονίκῳ δὲ πατρί, φαίνονται μισοτύραννοι ἐόντες. Καλλίης τε γὰρ μῦθος Ἀθηναίων ἀπάντων ἐτόλμα, ὅπως Πεισίστρατος ἐκπέσοι ἐκ τῶν Ἀθηνέων, τὰ χρήματα αὐτοῦ κηρυσσόμενα ὑπὸ τοῦ δημοσίου ὠνέσθαι, καὶ τὰ ἄλλα τὰ ἔχθιστα ἐς αὐτὸν πάντα ἐμηχανᾶτο· [Καλλίῳ δὲ τοῦτου ἄξιον πολλαχοῦ μνήμην ἔστι πάντα τινὰ ἔχειν. τοῦτο μὲν γὰρ τὰ προελεγμένα, ὡς ἀνὴρ ἄκρος ἐλευθερῶν τὴν πατρίδα. τοῦτο δὲ τὰ ἐν Ὀλυμπίῃ ἐποίησε· ἔπρω νικήσας, τεθρίππῳ δὲ δεύτερος γενόμενος, Πύθια δὲ πρότερον ἀνελόμενος, ἐφανερώθη ἐς τοὺς Ἕλληνας πάντας μεγίστησι δαπάνῃσι. τοῦτο δὲ κατὰ τὰς ἐκυτοῦ θυγατέρας ἐούσας τρεῖς οἷός τις ἀνὴρ ἐγένετο· ἐπειδὴ γὰρ ἐγένοντο γάμου ὥραιαι, ἔδωκε σφι δωρεὴν μεγαλοπρεπεστάτην ἐκείνησί τε ἐχαρίσατο· ἐκ γὰρ πάντων τῶν Ἀθηναίων τὸν ἐκάστη ἐθέλοι ἀνδρὰ ἐκλήξασθαι, ἔδωκε τούτῳ τῷ ἀνδρὶ.] καὶ οἱ Ἀλκμαιωνίδαι ὁμοίως ἢ οὐδὲν ἴσασιν τούτου ἦσαν

- μισοτύραννοι. Θῶμα ὦν μοι καὶ οὐ προσίεμαι τὴν διαβολήν, τούτους γε ἀναδέξαι ἀσπίδα, οἵτινες ἔφευγόν τε τὸν πάντα χρόνον τοὺς τυράννους, ἐκ μηχανῆς τε τῆς τούτων ἐξέλιπον οἱ Πεισιστρατιδαὶ τὴν τυραννίδα. καὶ οὕτω τὰς Ἀθήνας οὗτοι ἦσαν οἱ ἐλευθερώσαντες πολλῶ μᾶλλον ἥπερ Ἀρμόδιός τε καὶ Ἀριστογείτων, ὡς ἐγὼ κρίνω· οἱ μὲν γὰρ ἐξηγρίωσαν τοὺς λοιποὺς Πεισιστρατιδεῶν Ἰππαρχον ἀποκτείναντες, οὐδὲ τι μᾶλλον ἔπαυσαν τοὺς λοιποὺς τυραννεύοντας, Ἀλκμαίωνιδαι δὲ ἐμφανέως ἡλευθέρωσαν, εἰ δὴ οὗτοι γε ἀληθέως ἦσαν οἱ τὴν Πυθίην ἀναπεύσαντες προσημαίνειν Λακεδαιμονίοισι ἐλευθεροῦν
- 124 τὰς Ἀθήνας, ὡς μοι πρότερον δεδήλωται. ἀλλὰ γὰρ ἴσως τι ἐπιμεμφόμενοι Ἀθηναίων τῷ δήμῳ προεδίδωσαν τὴν πατρίδα. οὐ μὲν ὦν ἥσαν σφειων ἄλλοι δοκιμώτεροι ἐν γε Ἀθηναίοισι ἄνδρες οὐδ' οἱ μᾶλλον ἐτειμέατο. οὕτω οὐδὲ λόγος αἰρέει ἀναδεχθῆναι ἕκ γε ἂν τούτων ἀσπίδα ἐπὶ τοιούτῳ λόγῳ. ἀνεδέχθη μὲν γὰρ ἀσπίς, καὶ τοῦτο οὐκ ἔστι ἄλλως εἰπεῖν· ἐγένετο γάρ· ὅς μέντοι ἦν ὁ ἀναδέξας, οὐκ ἔχω προσωτέρω εἰπεῖν τούτων.
- 125 Οἱ δὲ Ἀλκμαίωνιδαι ἦσαν μὲν καὶ τὰ ἀνέκαθεν λαμπροὶ ἐν τῇσι Ἀθήνῃσι, ἀπὸ δὲ Ἀλκμαίωνος καὶ αὐτῆς Μεγακλέος ἐγένοντο καὶ κάρτα λαμπροί. τοῦτο μὲν γὰρ Ἀλκμαίων ὁ Μεγακλέος τοῖσι ἐκ Σαρδίων Λυδοῖσι παρὰ Κροίσου ἀπικνεομένοισι ἐπὶ τὸ χρηστήριον τὸ ἐν Δελφοῖσι συμπρήκτωρ τε ἐγένετο καὶ συνελάμβανε προθύμως, καὶ μιν Κροῖσος πυθόμενος τῶν Λυδῶν τῶν ἐς τὰ χρηστήρια φροτεόντων ἑωυτὸν εὖ ποιέειν μεταπέμπεται ἐς Σάρδις, ἀπικόμενον δὲ δωρέεται χρυσῷ τὸν ἂν δύνηται τῷ ἑωυτοῦ σώματι ἐξενεῖκασθαι ἐσάπαξ. ὁ δὲ Ἀλκμαίων πρὸς τὴν δωρεὴν ἰοῦσαν τοιαύτην τοιάδε ἐπιτηδεύσας προσέφερε. ἐνδύς κιθῶνα μέγαν καὶ κόλπον πολλὸν καταλιπόμενος τοῦ κιθῶνος, κοθόρνους τοὺς εὗρισκε εὐρυτάτους ἔοντας ὑποδησάμενος ἦτε ἐς τὸν Θησαυρὸν ἐς τὸν οἱ κατηγέοντο. ἔσπεσὼν δὲ ἐς σωρὸν ψήγματος πρῶτον μὲν παρέσαξε παρὰ τὰς κνήμας τοῦ χρυσοῦ ὅσον ἐχώρεον οἱ κόθορνοι, μετὰ δὲ τὸν κόλπον πάντα πλησάμενος χρυσοῦ καὶ ἐς τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς διαπάσας τοῦ ψήγματος, καὶ ἄλλο

λαβὼν ἐς τὸ στόμα, ἐξήιε ἐκ τοῦ Θησαυροῦ ἔλκων μὲν
 μόγῃς τοὺς κοθόρνους, παντὶ δὲ τεφρὸν οἰκῶς μᾶλλον ἢ ἀν-
 θρώπῳ· τοῦ τό τε στόμα ἐβέβυστο καὶ πάντα ἐξώγατο.
 ἰδόντα δὲ τὸν Κροῖσον γέλως ἐσῆλθε, καὶ οἱ πάντα τε
 ἐκεῖνα διδοῖ καὶ πρὸς ἕτερα δωρέεται οὐκ ἐλάσσω ἐκεῖνων.
 οὕτω μὲν ἐπλούτησε ἡ οἰκίη αὕτη μεγάλως, καὶ ὁ Ἀλκμαίων
 αὐτός οὕτω τεθριπποτροφήσας Ὀλυμπιάδα ἀναιρέεται.
 μετὰ δὲ γενεῇ δευτέρῃ ὕστερον Κλεισθένης μιν ὁ Σικυῶνος ¹²⁶
 τύραννος ἐξήειρε, ὥστε πολλῇ οὐνομαστοτέρην γενέσθαι
 ἐν τοῖσι Ἑλλήσι ἢ πρότερον ἦν. Κλεισθένει γὰρ τῷ Ἀρι-
 στωνύμου τοῦ Μύρωνος τοῦ Ἀνδρέω γίνεται θυγάτηρ τῇ
 οὐνομα ἦν Ἀγαρίστη. ταύτην ἡθέλῃσε, Ἑλλήνων πάντων
 ἐξευρὼν τὸν ἄριστον, τούτῳ γυναῖκα προσθεῖναι. Ὀλυμ-
 πίων ὦν ἐόντων καὶ νικέων ἐν αὐτοῖσι τεθρόπῳ ὁ Κλει-
 σθένης κήρυγμα ἐποίησατο, ὅστις Ἑλλήνων ἑαυτὸν ἀξιοῖ
 Κλεισθέneos γαμβρὸν γενέσθαι, ἥκειν ἐς ἐξηκοστὴν ἡμέρην
 ἢ καὶ πρότερον ἐς Σικυῶνα ὡς κυρώσοντος Κλεισθέneos
 τὸν γάμον ἐν ἐνιαυτῷ, ἀπὸ τῆς ἐξηκοστῆς ἀρξαμένου
 ἡμέρης. ἐνθαῦτα Ἑλλήνων ὅσοι σφίσι τε αὐτοῖσι ἦσαν
 καὶ πάτερη ἐξωγκωμένοι, ἐφοίτεον μνησιτῆρες· τοῖσι Κλει-
 σθένης καὶ δρόμον καὶ παλαιότερην ποιησάμενος ἐπ' αὐτῷ
 τούτῳ εἶχε. ἀπὸ μὲν δὴ Ἰταλῆς ἦλθε Σμινδυρίδης ὁ ¹²⁷
 Ἰπποκράτεος Συβαρίτης, ὅς ἐπὶ πλείστον δὴ χλιδῆς εἰς
 ἀνὴρ ἀείκετο (ἡ δὲ Σύβαρις ἥμαρτε τοῦτον τὸν χρόνον
 μάλιστα), καὶ Σιρίτης Δάμασος Ἀμύριος τοῦ σοφοῦ λεγο-
 μένου παῖς. οὗτοι μὲν ἀπ' Ἰταλῆς ἦλθον, ἐκ δὲ τοῦ κόλ-
 που τοῦ Ἰονίου Ἀμφίμνηστος Ἐπιστρόφου Ἐπιδάμνιος·
 οὗτος δὲ ἐκ τοῦ Ἰονίου κόλπου. Αἰτωλὸς δὲ ἦλθε Τιτόρμου
 τοῦ ὑπερφύντος τε Ἑλλήνας ἰσχύει καὶ φυγόντος ἀνθρώ-
 πους ἐς τὰς ἐσχατίας τῆς Αἰτωλίδος χώρας, τούτου τοῦ
 Τιτόρμου ἀδελφεὸς Μάλης. ἀπὸ δὲ Πελοποννήσου Φεί-
 δωνος τοῦ Ἀργεῶν τυράννου παῖς Λεωκίδης, Φείδωνος
 δὲ τοῦ τὰ μέτρα ποιήσαντος Πελοποννησίοισι καὶ ὑβρί-
 σαντος μέγιστα δὴ Ἑλλήνων ἀπάντων, ὅς ἐξαναστήσας
 τοὺς Ἥλειων ὑγανοθέτας αὐτὸς τὸν ἐν Ὀλυμπῇ ἀγῶνα
 ἔθηκε· τούτου τε δὴ παῖς, καὶ Ἀμλαντος Λυκούργου Ἀρκᾶς
 ἐκ Τραπεζοῦντος, καὶ Ἀζὴν ἐκ Παίου πόλιος Λαφάνης

Εὐφορίωνος τοῦ δεξαμένου τε, ὡς λόγος ἐν Ἀρχαδίῃ λέγεται, τοὺς Διοσκούρους οἰκίοισι καὶ ἀπὸ τούτου Ξεινοδοκέοντος πάντας ἀνθρώπους, καὶ Ἥλειος Ὀνομαστὸς Ἀγαίου. οὗτοι μὲν δὴ ἐξ αὐτῆς Πελοποννήσου ἦλθον, ἐκ δὲ Ἀθηνῶν ἀπίκοντο Μεγακλῆς τε ὁ Ἀλκμαίωνος τούτου τοῦ παρὰ Κροῖσον ἀπικομένου, καὶ ἄλλος Ἱπποκλείδης Τισάνδρου, πλούτις καὶ εἶδεῖ προφέρων Ἀθηναίων. ἀπὸ δὲ Ἐρετρίης ἀνθεούσης τοῦτον τὸν χρόνον Λυσανίης· οὗτος δὲ ἀπὸ Εὐβοίης μῦθος. ἐκ δὲ Θεσσαλίας ἦλθε τῶν Σκοπαδέων Διακτορίδης Κρανώνιος, ἐκ δὲ Μολοσσῶν Ἀλκων.

128 τοσοῦτοι μὲν ἐγένοντο οἱ μνηστήρες· ἀπικομένων δὲ τούτων ἐς τὴν προειρημένην ἡμέρην, ὁ Κλεισθένης πρῶτα μὲν τὰς πάτρας τε αὐτῶν ἀνεπύθετο καὶ γένος ἐκάστον, μετὰ δὲ κατέχων ἐνιαυτὸν διεπειρᾶτο αὐτῶν τῆς τε ἀνδραγαθίας καὶ τῆς ὁργῆς καὶ παιδευσίας τε καὶ τρόπου, καὶ ἐνὶ ἐκάστῳ ἰὼν ἐς συνουσίην καὶ συνάπασι· καὶ ἐς γυμνάσιά τε ἐξαγινέων ὅσοι ἦσαν αὐτῶν νεώτεροι καὶ τό γε μέγιστον, ἐν τῇ συνιστῇ διεπειρᾶτο· ὅσον γὰρ κατεῖχε χρόνον αὐτούς, τοῦτον πάντα ἐποίεε καὶ ἅμα ἐξείνιζε μεγαλοπρεπέως. καὶ δὴ καὶ μάλιστα τῶν μνηστήρων ἡρέσκοντο οἱ οἱ ἀπὸ Ἀθηνῶν ἀπιγμένοι, καὶ τούτων μᾶλλον Ἱπποκλείδης ὁ Τισάνδρου καὶ κατ' ἀνδραγαθίην ἐκρίνετο καὶ ὅτι τὰ ἀνέκαθεν τοῖσι ἐν Κορίνθῳ Κυψελίδῃσι ἦν

129 προσήκων. ὡς δὲ ἡ κυρὴ ἐγένετο τῶν ἡμερέων τῆς τε κατακλισίος τοῦ γάμου καὶ ἐκράσιος αὐτοῦ Κλεισθέneos τὸν κρίνει ἐκ πάντων, θύσας βοῦς ἑκατὸν ὁ Κλεισθένης εὐώχεε αὐτούς τε τοὺς μνηστῆρας καὶ Σκυωνίους πάντας. ὡς δὲ ἀπὸ δείπνου ἐγένοντο, οἱ μνηστήρες ἔριν εἶχον ἀμφὶ τε μουσικῇ καὶ τῇ λεγομένῳ ἐς τὸ μέσον. προιούσης δὲ τῆς πόσιος κατέχων πολλὸν τοὺς ἄλλους ὁ Ἱπποκλείδης ἐκέλευσέ οἱ τὸν αὐλητὴν αὐλῆσαι ἐμιμέλειαν, πειθόμενον δὲ τοῦ αὐλητέω ὠρχήσατο. καὶ πως ἑωυτῇ μὲν ἀρεστῶς ὠρχέετο, ὁ δὲ Κλεισθένης ὀρέων ὅλον τὸ πρῆγμα ὑπώπτευε. μετὰ δὲ ἐπισχὼν ὁ Ἱπποκλείδης χρόνον ἐκέλευσέ οἱ τινα τράπεζαν ἐσενεῖκαι, ἐσελθούσης δὲ τῆς τραπέζης πρῶτα μὲν ἐπ' αὐτῆς ὠρχήσατο Λακωνικὰ σχημάτια, μετὰ δὲ ἄλλα Ἰτακικά, τὸ τρίτον δὲ τὴν κεφαλὴν

ἐρείσας ἐπὶ τὴν τράπεζαν τοῖσι σκέλεσι ἐχειρονόμησε. Κλεισθένης δὲ τὰ μὲν πρῶτα καὶ τὰ δεύτερα ὀρχεομένου, ἀπαστυγέων γαμβρόν οἱ ἔτι γενέσθαι Ἰπποκλείδην διὰ τὴν τε ὀρχησιν καὶ τὴν ἀναίδειαν, κατεῖχε ἑωυτόν, οὐ βουλό-
μενος ἐκραγῆναι ἐς αὐτόν· ὥς δὲ εἶδε τοῖσι σκέλεσι χειρο-
νομήσαντα, οὐκέτι κατέχειν δυνάμενος εἶπε “ὦ παῖ Τισάν-
δρου, ἀπωρχήσασθ' γε μὲν τὸν γάμον.” ὁ δὲ Ἰπποκλείδης
ὑπολαβὼν εἶπε “οὐ φροντὶς Ἰπποκλείδῃ.” ἀπὸ τούτου 130
μὲν τοῦτο οὐνομάζεται, Κλεισθένης δὲ σιγὴν ποιησάμενος
ἔλεξε ἐς μέσον τάδε. “ἄνδρες παιδὸς τῆς ἐμῆς μνηστῆρες,
ἐγὼ καὶ πάντας ὑμέας ἐκαιρέω καὶ πᾶσιν ὑμῖν, εἰ οἶόν
τε εἴη, χαρίζοίμην ἄν, μὴτ' ἓνα ὑμέων ἐξαίρετον ἀποκρί-
νων μῆτε τοὺς λοιποὺς ἀποδοκιμάζων. ἀλλ' οὐ γὰρ οἶά
τέ ἔστι μῆς πέρι παρθένου βουλευόντα πᾶσι κατὰ νόον
ποιέειν, τοῖσι μὲν ὑμέων ἀπελαννομένοιαι τοῦδε τοῦ γάμου
τάλαντον ἀργυρίου ἐκάστῳ δωρεῇν δίδωμι τῆς ἀξιώσεως
εἵνεκεν τῆς ἐξ ἐμεῦ γῆμαι καὶ τῆς ἐξ οἴκου ἀποδημίας,
τῷ δὲ Ἀλκμαίωνος Μεγακλέϊ ἐγγυέω παῖδα τὴν ἐμὴν Ἀγα-
ρίστην νόμοισι τοῖσι Ἀθηναίων.” φραμένου δὲ ἐγγυᾶσθαι
Μεγακλῆος ἐνεκύρωτο ὁ γάμος Κλεισθένει.

Ἀμφὶ μὲν κρῖσι τῶν μνηστῆρων τοσαῦτα ἐγένετο, καὶ 131
οὕτω Ἀλκμαϊωνίδαι ἐβώσθησαν ἀνὰ τὴν Ἑλλάδα. τούτων
δὲ συνοικησάντων γίνεται Κλεισθένης τε ὁ τὰς φυλὰς καὶ
τὴν δημοκρατίην Ἀθηναίοισι καταστήσας, ἔχων τὸ οὐνομα
ἀπὸ τοῦ μητροπάτορος τοῦ Σικυωνίου. οὕτως τε δὴ γίνεται
Μεγακλέϊ καὶ Ἰπποκράτης, ἐκ δὲ Ἰπποκράτους Μεγακλῆς
τε ἄλλος καὶ Ἀγαρίστη ἄλλη ἀπὸ τῆς Κλεισθέneos Ἀγα-
ρίστης ἔχουσα τὸ οὐνομα, ἣ συνοικήσασά τε Ξανθίππῳ
τῷ Ἀρίφρονος καὶ ἐγκυος ἐοῦσα εἶδε ὄψιν ἐν τῷ ὕπνῳ·
ἐδόκεε δὲ λέοντα τεκεῖν· καὶ μετ' ὀλίγας ἡμέρας τίττει
Περικλέα Ξανθίππῳ.

Μετὰ δὲ τὸ ἐν Μαραθῶνι τρωῖμα γεγόμενον Μιλτιάδης, 132
καὶ πρότερον εὐδοκιμῶν παρ' Ἀθηναίοισι, τότε μᾶλλον
αὐξέτο. αἰτήσας δὲ νέας ἐβδομήκοντα καὶ στρατὴν τε καὶ
χρήματα Ἀθηναίους, οὐ φράσας σφί' ἐπ' ἣν ἐπιστρατεύε-
ται χώραν, ἀλλὰ φράς αὐτοὺς καταπλουτιεῖν ἣν οἱ ἔπων-
ται· ἐπὶ γὰρ χώραν τοιαύτην δὴ τινα ἄξιον ὄφιν χρυσόν

εὐπετέως ἄφθονον οἴσονται· λέγων τοιαῦτα αἴτεε τὰς νέας.

- 133 Ἀθηναῖοι δὲ τούτοις ἐπαερθέντες παρέδωσαν. παραλαβὼν δὲ ὁ Μιλτιάδης τὴν στρατιὴν ἐπλωε ἐπὶ Πάρον, πρόσφασιν ἔχων ὥς οἱ Πάριοι ὑπῆρξαν πρότεροι στρατευόμενοι τριήρεϊ ἐς Μαραθῶνα ἅμα τῷ Πέρσῃ. τοῦτο μὲν δὴ πρόσχημα λόγου ἦν, ἀτάρ τινα καὶ ἔγκοτον εἶχε τοῖσι Παρίοις διὰ Λυσαγόρην τὸν Τισίεω, ἔοντα γένος Πάριον, διαβαλόντα μιν πρὸς Ὑδάρνεα τὸν Πέρσῃ. ἀπικόμενος δὲ ἐς τὴν ἐπλωε ὁ Μιλτιάδης τῇ στρατῇ ἐπολιόρχεε Παρίους κατειλημένους ἐντὸς τείχεος, καὶ ἐσπέμπων κήρυκα αἴτεε ἑκατὸν τάλαντα, φράς, ἦν μή οἱ δῶσι, οὐκ ἀπαναστήσειν τὴν στρατιὴν πρὶν ἢ ἐξέλη σφέας. οἱ δὲ Πάριοι ὅπως μὲν τι δώσουσι Μιλτιάδῃ ἀργυρίου οὐδὲ διανοεῦντο, οἱ δὲ ὅπως διαφυλάξουσιν τὴν πόλιν, τοῦτο ἐμηχανέοντο, ἄλλα τε ἐπιφραζόμενοι, καὶ τῇ μάλιστα ἔσκε ἐκαστοτε ἐπίμαχον τοῦ τείχεος, τοῦτο ἅμα νυκτὶ ἐξηλείρειο διπλήσιον τοῦ ἀρχαίου. ἐς μὲν δὴ τοσοῦτο τοῦ λόγου οἱ πάντες Ἕλληνες λέγουσι, τὸ ἐνθεῦτεν δὲ αὐτοὶ Πάριοι γενέσθαι ὥδε λέγουσι, Μιλτιάδῃ ἀπορέοντι ἔλθεῖν ἐς λόγους αἰχμάλωτον γυναῖκα, ἑοῦσαν μὲν Παρίην γένος, οὖνομα δὲ οἱ εἶναι Τιμούν, εἶναι δὲ ὑποζάκορον τῶν χθονίων Θεῶν. ταύτην ἔλθοῦσαν ἐς ὕψιν Μιλτιάδεω συμβουλευθεῖσαι οἱ, εἰ περὶ πολλοῦ ποιεῖται Πάρον ἐλεῖν, τὰ ἂν αὐτῇ ὑποθῇται, ταῦτα ποιεῖν. μετὰ δὲ τὴν μὲν ὑποθέσθαι, τὸν δὲ ἀπικόμενον ἐπὶ τὸν κολωνὸν τὸν πρὸ τῆς πόλιος ἔοντα τὸ ἔρκος Θεσμοφόρου Δήμητρος ὑπερθورةῖν, οὐ δυνάμενον τὰς θύρας ἀνοῖξαι, ὑπερθρόντα δὲ ἵεναι ἐπὶ μέγαρον ὁτιδὴ ποιήσαντα ἐντός, εἴτε κινήσοντά τι τῶν ἀκινήτων εἴτε ὁτιδὴποτε πρήξοντα· πρὸς τῇσι θύρῃσι τε γενέσθαι, καὶ πρόκατε φρέξης αὐτὸν ὑπελθούσης ὀπίσω τὴν αὐτὴν ὁδὸν ἵεσθαι, καταθρώσκοντα δὲ τὴν αἵμασιν τὸν μηρὸν σπασθῆναι· οἱ δὲ αὐτὸν τὸ γόνυ προσπταῖσαι λέγουσι.
- 135 Μιλτιάδης μὲν νυν φλαύρως ἔχων ἀπέπλωε ὀπίσω, οὔτε χρήματα Ἀθηναίοις ἄγων οὔτε Πάρον προσκησάμενος, ἀλλὰ πολιορκήσας τε ἕξ καὶ εἴκοσι ἡμέρας καὶ δηιώσας τὴν νῆσον. Πάριοι δὲ πυθόμενοι ὥς ἡ ὑποζάκορος τῶν Θεῶν Τιμῷ Μιλτιάδῃ κατηγήσατο, βουλόμενοί μιν ἀντί

ταύτων τιμωρήσασθαι θεοπρόπους πέμπουσι ἐς Δελφούς, ὥς σφεας ἡσυχίῃ τῆς πολιορκίης ἔσχε. ἔπεμπον δὲ ἐπειρησμένους εἰ καταχρήσονται τὴν ὑποζάκωρον τῶν θεῶν ὥς ἐξηγησαμένην τοῖσι ἐχθροῖσι τῆς πατρίδος ἄλωσιν καὶ τὰ ἐς ἔρσενά γόνον ἄρρητα ἰρὰ ἐκφήρυσαν Μιλτιάδῃ. ἡ δὲ Πυθίη οὐκ ἔα, φάσα οὐ Τιμοῦν εἶναι τὴν αἰτίην τούτων, ἀλλὰ δεῖν γὰρ Μιλτιάδην τελευτᾶν μὴ εὖ, φανῆναι οὖν τῶν κακῶν κατηγεμόνα. Παρίοισι μὲν δὴ ταῦτα ἡ Πυθίη 136 ἔχρησε· Ἀθηναῖοι δὲ ἐκ Πάρου Μιλτιάδην ἀπονοστήσαντα ἔσχον ἐν στόμασι, οἳ τε ἄλλοι καὶ μάλιστα Ξάνθιππος ὁ Ἀρίφρωνος, ὃς Θανάτου ὑπαγαγὼν ὑπὸ τὸν δῆμον Μιλτιάδην ἐδίωκε τῆς Ἀθηναίων ἀπάτης εἵνεκεν. Μιλτιάδης δὲ αὐτὸς παρεὼν οὐκ ἀπελογέετο (ἦν γὰρ ἀδύνατος ὥστε σηπομένου τοῦ μηροῦ), προκειμένου δὲ αὐτοῦ ἐν κλίνῃ ὑπεραπελογέοντο οἱ φίλοι, τῆς μάχης τε τῆς ἐν Μαραθῶνι πολλὰ ἐπιμεμνημένοι καὶ τὴν Αἴμυου αἵρεσιν, ὥς ἐλὼν Αἴμυον τε καὶ τισάμενος τοὺς Πελασγοὺς παρέδωκε Ἀθηναίοισι. προσγενομένου δὲ τοῦ δήμου αὐτῷ κατὰ τὴν ἀπόλυσιν τοῦ Θανάτου, ζημιώσαντος δὲ κατὰ τὴν ἀδικίην πεντήκοντα ταλάντοισι, Μιλτιάδης μὲν μετὰ ταῦτα σφακελίσαντός τε τοῦ μηροῦ καὶ σαπέντος τελευτᾷ, τὰ δὲ πεντήκοντα τάλαντα ἐξέτισε ὁ παῖς αὐτοῦ Κίμων.

Αἴμυον δὲ Μιλτιάδης ὁ Κίμωνος ὥδε ἔσχε. Πελασγοὶ 137 ἐπέεε ἐκ τῆς Ἀττικῆς ὑπ' Ἀθηναίων ἐξεβλήθησαν, εἴτε ὦν δὴ δικαίως εἴτε ἀδίκως· τοῦτο γὰρ οὐκ ἔχω φράσαι, πλὴν τὰ λεγόμενα, ὅτι Ἐκαταῖος μὲν ὁ Ἡγησάνδρου ἔφησε ἐν τοῖσι λόγοισι λέγων ἀδίκως· ἐπέεε γὰρ ἰδεῖν τοὺς Ἀθηναίους τὴν χώραν, τὴν σφι αὐτοῖσι ὑπὸ τὸν Ὑμησσὸν εἶυσαν ἔδοσαν οἰκῆσαι μισθὸν τοῦ τείχεος τοῦ περὶ τὴν ἀκρόπολιν κοτε ἐληλαμένου, ταύτην ὥς ἰδεῖν τοὺς Ἀθηναίους ἐξεργασμένην εὖ, τὴν πρότερον εἶναι κακὴν τε καὶ τοῦ μηδενὸς ἀξίην, λαβεῖν φθόρον τε καὶ ἡμερον τῆς γῆς, καὶ οὕτω ἐξελαύνειν αὐτοὺς οὐδεμίαν ἄλλην πρόφασιν προλοχομένους τοὺς Ἀθηναίους. ὥς δὲ αὐτοὶ Ἀθηναῖοι λέγουσι, δικαίως ἐξελάσαι. κατοικημένους γὰρ τοὺς Πελασγοὺς ὑπὸ τῷ Ὑμησσῷ, ἐνθεῦτεν ὀρμεομένους ἀδικεῖν τάδε. φαιτᾶν γὰρ αἰεὶ τὰς σφετέρως θυγατέρας [τε καὶ

τοὺς παῖδας] ἐπ' ὕδωρ ἐπὶ τὴν Ἐννεάκρουνον (οὐ γὰρ δὴ
 εἶναι τοῦτον τὸν χρόνον σφίσι καὶ οὐδὲ τοῖσι ἄλλοις· Ἐλ-
 λησι οἰκέτας)· ὅπως δὲ ἔλθοιεν αὐταί, τοὺς Πελασγοὺς
 ὑπ' ὕβριός τε καὶ ὀλιγωρίας βιάσθαι σφέας. καὶ ταῦτα
 μέντοι σφι οὐκ ἀποχρᾶν ποιεῖν, ἀλλὰ τέλος καὶ ἐπιβου-
 λεύοντας ἐπιχειρήσειν φανῆναι ἐπ' αὐτοφώρῳ. ἔωντας δὲ
 γενέσθαι τασούτῃ ἐκείνων ἀνδρας ἀμείνονας, οἳ παρὲν
 αὐτοῖσι ἀποκτείνει τοὺς Πελασγοὺς, ἐπεὶ σφεας ἔλαβον
 ἐπιβουλεύοντας, οὐκ ἐθέλῃσαι, ἀλλὰ σφι προειπεῖν ἐκ
 τῆς γῆς ἐξιέναι. τοὺς δὲ οὕτω δὴ ἐκχωρήσαντας ἄλλα
 138 τε σχεῖν χωρία καὶ δὴ καὶ Ἀθήμνον. ἐκεῖνα μὲν δὴ Ἐκα-
 ταῖος ἔλεξε, ταῦτα δὲ Ἀθηναῖοι λέγουσι. οἱ δὲ Πελασγοὶ
 οὗτοι Ἀθήμνον τότε νεμόμενοι καὶ βουλόμενοι τοὺς Ἀθη-
 ναίους τιμωρήσασθαι, εὖ τε ἐξεπιστάμενοι τὰς Ἀθηναίων
 ὁρτίας, πεντηκοντέρους κτησάμενοι ἐλόχησαν Ἀρτέμιδι ἐν
 Βραυρῶνι ἀγούσας ὁρτὴν τὰς τῶν Ἀθηναίων γυναῖκας,
 ἐνθαυτεν δὲ ἀρπάσαντες τούτων πολλὰς οἶχοντο ἀποπλώ-
 ηντες, καὶ σφεας ἐς Ἀθήμνον ἀγαγόντες παλλακὰς εἶχον.
 ὥς δὲ τέκνων αὐταὶ αἱ γυναῖκες ὑπεκλήσθησαν, γλῶσσάν
 τε τὴν Ἀττικὴν καὶ τρόπους τοὺς Ἀθηναίων ἐδίδασκον
 τοὺς παῖδας. οἱ δὲ οὔτε συμμίσεσθαι τοῖσι ἐκ τῶν
 Πελασιγίδων γυναικῶν παισὶ ἤθελον, εἴ τε εὐπτοικό τις
 αὐτῶν ὑπ' ἐκείνων τινός, ἐβώθεόν τε πάντες καὶ ἐτιμώ-
 ρεον ἀλλήλοισι· καὶ δὴ καὶ ἄρχειν τε τῶν παίδων οἱ παῖδες
 ἐδικαίευν καὶ πολλὸν ἐπεκράτεον. μαθόντες δὲ ταῦτα οἱ
 Πελασγοὶ ἔωντοῖσι λόγους ἐδίδοσαν· καὶ σφι βουλευμέ-
 νοισι δεινόν τι ἐσέδυνε, εἰ δὴ διαγινώσχοιεν σφίσι τε
 βωθέειν οἱ παῖδες πρὸς τῶν κουριδίων γυναικῶν τοὺς
 παῖδας καὶ τούτων ἀντίκα ἄρχειν περὶ ἥτο, τί δὴ ἀνδρω-
 θέντες δῆθεν ποιήσουσι. ἐνθαυτα ἐδοξέ σφι κτείνειν τοὺς
 παῖδας τοὺς ἐκ τῶν Ἀττικῶν γυναικῶν. ποιεῦσι δὴ ταῦτα,
 προσαπολλύουσι δὲ σφρων καὶ τὰς μητέρας. ἀπὸ τούτου
 δὲ τοῦ ἔργου καὶ τοῦ προτέρου τούτων, τὸ ἐργάσαντο αἱ
 γυναῖκες τοὺς ἅμα θόαντι ἀνδρας σφετέρους ἀποκτείνα-
 σαι, νερόμισται ἀνὰ τὴν Ἑλλάδα τὰ σχέτλια ἔργα πάντα
 139 Ἀθήμνια καλέεσθαι. ἀποκτείνασι δὲ τοῖσι Πελασγοῖσι τοὺς
 σφετέρους παῖδας τε καὶ γυναῖκας οὔτε γῇ καρπὸν ἔφερε

οὔτε γυναῖκές τε καὶ ποῖμναι ὁμοίως ἔτικτον καὶ πρὸ τοῦ.
 πιεζόμενοι δὲ λιμῶ τε καὶ ἀπαιδίῃ ἐς Δελφοὺς ἔπεμπον
 λύσιν τινὰ αἰτησόμενοι τῶν παρεόντων κακῶν. ἡ δὲ Πυθίη
 σφέας ἐκέλευε Ἀθηναίοισι δίκας διδόναι ταύτας τὰς ἂν
 αὐτοὶ Ἀθηναῖοι δικάσωσι. ἦλθόν τε δὴ ἐς τὰς Ἀθήνας
 οἱ Πελασγοὶ καὶ δίκας ἐπηγγέλλοντο βουλόμενοι διδόναι
 παντὸς τοῦ ἀδικήματος. Ἀθηναῖοι δὲ ἐν τῇ πρυτανίῳ
 κλίνῃ σιτρώσαντες ὥς εἶχον κάλλιστα καὶ τράπεζαν ἐπι-
 πλέην ἀγαθῶν πάντων παραθέντες, ἐκέλευον τοὺς Πελα-
 σγοὺς τὴν χώραν σφίσι παραδιδόναι οὕτω ἔχουσαν. οἱ δὲ
 Πελασγοὶ ὑπολαβόντες εἶπαν "ἐπεὰν βορέῃ ἀνέμῳ αὐτη-
 μερὸν νηὺς ἐξανύσῃ ἐκ τῆς ὑμετέρης ἐς τὴν ἡμετέραν, τότε
 παραδώσομεν." τοῦτο εἶπαν ἐπιστάμενοι τοῦτο εἶναι ἀδύ-
 νατον γενέσθαι· ἡ γὰρ Ἀιτικὴ πρὸς νότον κέεται πολλὸν
 τῆς Ἀῆμον. τότε μὲν τοσαῦτα· εἴεσι δὲ κάρτα πολλοῖσι 140
 ὕστερον τούτων, ὥς ἡ Χερσονήσος ἡ ἐν Ἑλλησπόντῳ ἐγένε-
 ναι ὑπ' Ἀθηναίοισι, Μιλτιάδης ὁ Κίμωνος ἐτησιῶν
 ἀνέμων κατεστηκότων νηὶ κατανύσας ἐξ Ἑλαιοῦντος τοῦ
 ἐν Χερσονήσῳ ἐς Ἀῆμον προηγόρευε ἐξιέναι ἐκ τῆς νήσου
 τοῖσι Πελασγοῖσι, ἀναμνηστικῶν σφέας τὸ χρηστήριον,
 τὸ οὐδαμὰ ἔλπισαν σφίσι οἱ Πελασγοὶ ἐπιτελέεσθαι.
 Ἡραιστιέες μὲν νυν ἐπέβηοντο, Μυρναῖοι δὲ οὐ συγγνω-
 σκόμενοι εἶναι τὴν Χερσονήσον Ἀιτικὴν ἐπολιορκέοντο, ἐς
 ὃ καὶ αὐτοὶ παρέστησαν. οὕτω δὲ τὴν Ἀῆμον ἔσχον
 Ἀθηναῖοι τε καὶ Μιλτιάδης.

Η.

Ἐπεὶ δὲ ἡ ἀγγελίη ἀπίκετο περὶ τῆς μάχης τῆς ἐν 1
 Μαραθῶνι γενομένης παρὰ βασιλέα Δαρεῖον τὸν Ὑστά-
 σπεος καὶ πρὶν μεγάλως κεχαραγμένον τοῖσι Ἀθηναίοισι
 διὰ τὴν ἐς Σάρδεις ἐσβολήν, καὶ δὴ καὶ τότε πολλῶν τε
 δεινότερα ἐποίηε καὶ μᾶλλον ὥρμητο στρατεύεσθαι ἐπὶ
 τὴν Ἑλλάδα. καὶ αὐτίκα μὲν ἐπηγγέλλετο πέμπων ἀγγέ-
 λους κατὰ πόλιν ἐτοιμάζειν στρατὸν, πολλῶν πλέων ἐπι-

τάσων ἐάστοισι ἢ πρότερον παρείχον, καὶ νέας τε καὶ ἵππους καὶ σίτον [καὶ πλοῖα]. τούτων δὲ περιαγγελλομένων ἡ Ἀσίη ἐδονέετο ἐπὶ τρία ἔτεα καταλεγομένων τε τῶν ἀρίστων ὥς ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα στρατευσομένων καὶ παρασκευαζομένων. τετάρτῳ δὲ ἔτει Αἰγύπτιοι ὑπὸ Καμβύσειω δουλωθέντες ἀπέστησαν ἀπὸ Περσέων. ἐνθαῦτα δὴ καὶ μᾶλλον ὥρμητο καὶ ἐπ' ἀμφοτέρους στρατεύεσθαι.

- 2 Στελλομένου δὲ Δαρείου ἐπ' Αἰγύπτον καὶ Ἀθήνας, τῶν παίδων αὐτοῦ στάσις ἐγένετο μεγάλη περὶ τῆς ἡγεμονίης, ὥς δεῖ μιν ἀποδέξαντα βασιλέα κατὰ τὸν Περσέων νόμον οὕτω στρατεύεσθαι. ἦσαν γὰρ Δαρείῳ καὶ πρότερον ἢ βασιλεύσαι γεγονότες τρεῖς παῖδες ἐκ τῆς προτέρης γυναικός, Γωβρύεω θυγατρὸς, καὶ βασιλεύσαντι ἐξ Ἀτόσης τῆς Κύρου ἕτεροι τέσσερες, τῶν μὲν δὴ προτέρων ἐπρέσβευε Ἀρτοβαζάνης, τῶν δὲ ἐπιγενομένων Ξέρξης. ἴοντες δὲ μητρὸς οὐ τῆς αὐτῆς ἐστασίαζον, ὁ μὲν Ἀρτοβαζάνης κατότι πρεσβύτατός τε εἶη παντὸς τοῦ γόνου καὶ ὅτι νομιζόμενα εἶη πρὸς πάντων ἀνθρώπων τὸν πρεσβύτατον τὴν ἀρχὴν ἔχειν, Ξέρξης δὲ ὥς Ἀτόσης τε παῖς εἶη τῆς Κύρου θυγατρὸς καὶ ὅτι Κύρος εἶη ὁ κησάμενος
- 3 τοῖσι Πέρσησι τὴν ἐλευθερίην. Δαρείου δὲ οὐκ ἀποδεικνυμένου κω γνώμην, ἐτύγγανε κατὰ τῶντ' αὐτοῖσι καὶ Δημάρετος ὁ Ἀρίστωνος ἀναβεβηκώς ἐς Σοῦσα, ἑσπερημένος τε τῆς ἐν Σπάρτῃ βασιλείης καὶ θυγὴν ἐπιβαλὼν ἐωυτῷ ἐκ Λακεδαιμόνος. οὗτος ὠνὴρ πυθόμενος τῶν Δαρείου παίδων τὴν διαφορὴν, ἐλθὼν, ὥς ἡ φάτις μιν ἔχει, Ξέρξῃ συνεβούλευε λέγειν πρὸς τοῖσι ἔλεγε ἔπεισι, ὥς αὐτὸς μὲν γένοιτο Δαρείῳ ἤδη βασιλεύοντι καὶ ἔχοντι τὸ Περσέων κράτος, Ἀρτοβαζάνης δὲ ἔτι ἰδιώτῃ ἰόντι Δαρείῳ· οὐκ ὦν οὐτ' οἰκὸς εἶη οὔτε δίκαιον ἄλλον τινα τὸ γέρας ἔχειν πρὸ ἐωυτοῦ, ἐπεὶ γε καὶ ἐν Σπάρτῃ ἔφη ὁ Δημάρετος ὑποτιθέμενος οὕτω νομιζεσθαι, ἦν οἱ μὲν προγεγονότες ἔωσι πρὶν ἢ τὸν πατέρα σφείων βασιλεύσαι, ὁ δὲ βασιλεύοντι ὀψίγονος ἐπιγένηται, τοῦ ἐπιγενομένου τὴν ἐκδεξιν τῆς βασιλείης γίνεσθαι. χρησαμένου δὲ Ξέρξεω τῇ Δημαρήτου ὑποθήκῃ, γνοὺς ὁ Δαρείος ὥς λέγει δίκαια βασιλέα μιν ἀπέδεξε. δοκεῖ δ' ἐμοὶ καὶ ἀνευ

ταύτης τῆς ὑποθήκης βασιλεύσαι ἂν Ξέρξης· ἡ γὰρ Ἄτοσσα εἶχε τὸ πᾶν κράτος. ἀποδέξας δὲ βασιλέα Πέρσῃσι Δαρεῖος Ξέρξην ὥρμητο στρατεύεσθαι. ἀλλὰ γὰρ μετὰ ταῦτά τε καὶ Αἰγύπτου ἀπόστασιν τῷ ὑστέρῳ ἔτει παρασκευαζόμενον συνήνεκε αὐτὸν Δαρεῖον, βασιλεύσαντα τὰ πάντα ἔτεα ἕξ τε καὶ τριήκοντα, ἀποθανεῖν, οὐδέ οἱ ἐξεγένετο οὔτε τοὺς ἀπεστεῶτας Αἰγυπτίους οὔτε Ἀθηναίους τιμωρῆσασθαι.

Ἀποθανόντος δὲ Δαρείου ἡ βασιληὶ ἀνεχώρησε ἐς τὸν παῖδα τὸν ἐκείνου Ξέρξην. ὁ τοίνυν Ξέρξης ἐπὶ μὲν τὴν Ἑλλάδα οὐδαμῶς πρόθυμος ἦν κατ' ἀρχὰς στρατεύεσθαι, ἐπὶ δὲ Αἰγύπτου ἐποιέετο τὴν στρατιῆς ἀγερσιν. παρεὼν δὲ καὶ δυνάμενος παρ' αὐτῷ μέγιστον Περσέων Μαρδόνιος ὁ Γωβρύεω, ὃς ἦν Ξέρξῃ μὲν ἀνεψιὸς Δαρείου δὲ ἀδελφεῆς παῖς, τοιούτου λόγου εἶχετο, λέγων "δέσποτα, οὐκ οἰκός ἐστι Ἀθηναίους ἐργασαμένους πολλὰ δὴ κατὰ Πέρσας μὴ οὐ δοῦναι δίκας τῶν ἐποίησαν. ἀλλ' εἰ τὸ μὲν νῦν ταῦτα πρήσσοις τάπερ ἐν χερσὶ ἔχεις; ἡμερώσας δὲ Αἶγυπτον τὴν ἐξυβρίσασαν στρατηλάτεε ἐπὶ τὰς Ἀθήνας, ἵνα λόγος τέ σε ἔχῃ πρὸς ἀνθρώπων ἀγαθός, καὶ τις ὕστερον φυλάσσηται ἐπὶ γῆν τὴν σὴν στρατεύεσθαι." οὗτος μὲν οἱ ὁ λόγος ἦν τιμωρός, τούτου δὲ τοῦ λόγου παρενθήμην ποιεέσκετο τήνδε, ὥς ἡ Εὐρώπη περικαλλὴς χώρα, καὶ δένδρεα παντοῖα φέρει τὰ ἡμέρα, ἀρετὴν τε ἄκρη, βασιλεῖ τε μόνῳ θνητῶν ἀξίη κεκτηῖσθαι. ταῦτα δὲ ἔλεγε οἷα νεωτέρων ἔργων ἐπιθυμητὴς ἔων καὶ ἐθέλων αὐτὸς τῆς Ἑλλάδος ὑπαρχος εἶναι. χρόνῳ δὲ κατεργάσατό τε καὶ ἀνέπεισε Ξέρξην ὥστε ποιέειν ταῦτα· συνέλαβε γὰρ καὶ ἄλλα οἱ σύμμαχα γενόμενα ἐς τὸ πείθεσθαι Ξέρξην. τοῦτο μὲν ἀπὸ τῆς Θεσσαλίας παρὰ τῶν Ἀλευαδέων ἀπυγμένοι ἄγγελοι ἐπεκαλέοντο βασιλέα πᾶσαν προθυμίην παρεχόμενοι ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα (οἱ δὲ Ἀλευάδαι οὗτοι ἦσαν Θεσσαλίας βασιλεῖς), τοῦτο δὲ Πεισιστρατιδῶν οἱ ἀναβεβηκότες ἐς Σοῦσα, τῶν τε αὐτῶν λόγων ἐχόμενοι τῶν καὶ οἱ Ἀλευάδαι, καὶ δὴ τε πρὸς τούτοις ἐτι πλέον προσωρέγοντό οἱ, ἔχοντες Ὀνομάκριτον ἄνδρα Ἀθηναῖον χρησμολόγον τε καὶ διαθέτην χρησμῶν τῶν Μουσίου. ἀναβε-

βῆκεσαν γὰρ τὴν ἔχθρην προκαταλυσάμενοι· ἐξηλάθη γὰρ ὑπ' Ἰππάρχου τοῦ Πεισιστράτου ὁ Ὀνομάκριτος ἐξ Ἀθηνέων, ἐπ' αὐτοφώρῳ ἁλοῦς ὑπὸ Λάσου τοῦ Ἑρμιονέως ἐμποιέων ἐς τὰ Μουσαίου χρησμὸν ὡς αἱ ἐπὶ Ἀθήνῃ ἐπικείμεναι νῆσοι ἀφανίζοιτο κατὰ τῆς θαλάσσης· διὸ ἐξηλάσέ μιν ὁ Ἰππαρχος, πρότερον χρεόμενος τὰ μάλιστα. τότε δὲ συναναβὰς ὅκως ἀπίκοιτο ἐς ὅψιν τὴν βασιλέως, λεγόντων τῶν Πεισιστρατιδῶν περὶ αὐτοῦ σεμινοὺς λόγους, κατέλεγε τῶν χρησμῶν· εἰ μὲν τι ἐνέοι σφάλμα φέρον τῇ βαρβάρῳ, τῶν μὲν ἔλεγε οὐδέν, ὁ δὲ τὰ εὐτυχέστατα ἐλεγόμενος ἔλεγε, τὸν τε Ἑλλήσποντον ὡς ζευχθῆναι χρεῶν εἶη ὑπ' ἀνδρὸς Πέρσεω τὴν τε ἔλασιν ἐξηγεόμενος. οὗτός τε δὴ χρησμοῦδων προσεφέρετο, καὶ οἱ τε Πεισιστρατίδαι καὶ οἱ Ἀλευάδαι γνώμας ἀποδεικνύμενοι.

- 7 Ὡς δὲ ἀνεγνώσθη Ξέρξης στρατεύεσθαι ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, ἐνθαῦτα δευτέρῳ μὲν ἔτει μετὰ τὸν θάνατον τὸν Δαρείου πρῶτα στρατηγὴν ποιεῖται ἐπὶ τοὺς ἀπεστεῶτας. τοὺτους μὲν νυν καταστρεψάμενος, καὶ Αἴγυπτον πᾶσαν πολλὸν δουλοτέρην ποιήσας ἢ ἐπὶ Δαρείου ἦν, ἐπιτράπει Ἀχαιμένει ἀδελφεῷ μὲν ἑωυτοῦ, Δαρείου δὲ παιδί, Ἀχαιμένεα μὲν νυν ἐπιτροπεύοντα Αἰγύπτου χρόνῳ μετέπειται
- 8 ἐφόνευσε Ἰνάρωσ ὁ Ψαμμιτίχου ἀνὴρ Αἴβυς. Ξέρξης δὲ μετ' Αἰγύπτου ἄλωσιν ὡς ἔμελλε ἐς χεῖρας ἄξουσιν τὸ στρατεύμα τὸ ἐπὶ τὰς Ἀθήνας, σύλλογον ἐπὶ κλήτον Περσέων τῶν ἀρίστων ἐποιέετο, ἵνα γνώμας τε πύθηται σφραγῶν καὶ αὐτὸς ἐν πᾶσι εἴπῃ τὰ ἐθέλει. ὡς δὲ συνα-
- α) ἐλέχθησαν, ἔλεξε Ξέρξης τάδε. “ἄνδρες Πέρσαι, οὐτ' αὐτὸς κατηγήσομαι νόμον τόνδε ἐν ὑμῖν τιθεῖς, παραδεξάμενός τε αὐτῷ χρήσομαι. ὡς γὰρ ἐγὼ πυνθάνομαι τῶν πρεσβυτέρων, οὐδ' αὖ μ' αἰσῶμαι ἡτρεμήσαμεν, ἐπεὶ τε παρελάβομεν τὴν ἡγεμονίην τήνδε παρὰ Μήδων, Κύρου κατελόντος Ἀστυάγεα. ἀλλὰ θεός τε οὕτω ἄγει, καὶ αὐτοῖσι ἡμῖν πολλὰ ἐπέπονσι συμφέρεται ἐπὶ τὸ ἄμεινον. τὰ μὲν νυν Κύρος τε καὶ Καμβύσης πατὴρ τε ὁ ἐμὸς Δαρείος κατεργάσαντο καὶ προσεκτήσαντο ἔθνη, ἐπισταμένοισι εὖ οὐκ ἂν τις λέγοι. ἐγὼ δὲ ἐπεὶ τε παρέλαβον τὸν θρόνον, τοῦτο ἐφρόντιζον ὅπως μὴ λείψομαι τῶν πρότερον γενομένων ἐν

τιμῇ τῇδε μὴδὲ ἐλάσσω προσκίησμαι δύναμιν Πέρσῃσι·
 φροντίζων δὲ εὐρίσκω ἅμα μὲν κῦδος ἡμῖν προσγιγνόμενον
 χώραν τε, τῆς νῦν κεκτήμεθα, οὐκ ἐλάσσονα οὐδὲ φλαν-
 ροτέραν, παμφορωτέραν δέ, ἅμα δὲ τιμωρίην τε καὶ τίσιν
 γινομένην. διὸ ὑμέας νῦν ἐγὼ συνέλεξα, ἵνα τὸ νοέω πρῆσ-
 σιν ὑπερθέωμαι ὑμῖν. μέλλω, ζεύξας τὸν Ἑλλησποντον, ρ
 ἑλᾶν στρατὸν διὰ τῆς Εὐρώπης ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, ἵνα Ἀθη-
 ναίους τιμωρήσωμαι ὅσα δὴ πεποιήκασι Πέρσας τε καὶ
 πατέρα τὸν ἐμὸν. ὠρᾶτε μὲν νυν καὶ Δαρεῖον ἰδύοντα
 στρατεύεσθαι ἐπὶ τοὺς ἄνδρας τούτους. ἀλλ' ὁ μὲν τετε-
 λεύτηκε, καὶ οὐκ ἐξεγένετό οἱ τιμωρήσασθαι· ἐγὼ δὲ ὑπέρ
 τε ἐκείνου καὶ τῶν ἄλλων Περσέων οὐ πρότερον παύσο-
 μαι πρὶν ἢ ἔλω τε καὶ πυρώσω τὰς Ἀθήνας, οἳ γε ἐμὲ
 καὶ πατέρα τὸν ἐμὸν ὑπῆρξαν ἄδικα ποιεῦντες. πρῶτα
 μὲν ἐς Σάρδεις ἑλθόντες, ἅμα Ἀρισταγόρῃ τῷ Μιλησίῳ
 δούλῳ δὲ ἡμετέρῳ ἀπικύμενοι, ἐνέπρησαν τὰ τε ἄλσέα
 καὶ τὰ ἱρά· δευτέρα δὲ ἡμέας οἱα ἔρξαν ἐς τὴν σφετέρην
 ἀποβάντας, ὅτε Δαίτις τε καὶ Ἀρταφέρνης ἐστρατήγεον,
 ἐπίστασθ' ἐκὼν πάντες. τούτων μέντοι εἵνεκεν ἀνάστη- γ)
 μαι ἐκ' αὐτοὺς στρατεύεσθαι, ἀγαθὰ δὲ ἐν αὐτοῖσι το-
 σάδε ἀνευρίσκω λογιζόμενος· εἰ τούτους τε καὶ τοὺς
 τούτοισι πλησιοχώρους καταστρεψόμεθα, οἱ Πέλοπος
 τοῦ Φρυγὸς νέμονται χώραν, γῆν τὴν Περσίδα ἀποδέξομεν
 τῷ Διὸς αἰθέρι ὁμουρέουσιν. οὐ γὰρ δὴ χώραν γε οὐδε-
 μίαν κατόψεται ὁ ἥλιος ὁμουρέουσιν τῇ ἡμετέρῃ, ἀλλὰ
 σφεας πάσας ἐγὼ ἅμα ὑμῖν μίαν χώραν θήσω, διὰ πάσης
 διεξελθὼν τῆς Εὐρώπης. πυνθάνομαι γὰρ ὧδε ἔχειν,
 οὔτε τινὰ πόλιν ἀνδρῶν οὐδεμίαν οὔτε ἔθνος οὐδὲν ἀν-
 θρώπων ὑπολείπεσθαι, τὸ ἡμῖν οἷόν τε ἔσται ἐλθεῖν ἐς
 μάχην, τούτων τῶν κατέλεξα ὑπεξαριαιρημένων. οὕτω οἳ
 τε ἡμῖν αἵτιοι ἔξουσι δούλιον ζυγὸν οἳ τε ἀναίτιοι, ὑμεῖς δ)
 δ' ἂν μοι τὰδε ποιεῦντες χαρίζοισθε. ἐπεὰν ὑμῖν σημήνω
 τὸν χρόνον ἐς τὸν ἥκειν δεῖ, προθύμως πάντα τινὰ ὑμέων
 χρήσει παρεῖναι· ὅς ἂν δὲ ἔχων ἥκη παρσκευασμένον
 στρατὸν κάλλιστα, δώσω οἱ δῶρα τὰ τιμιώτατα νομίζεται
 εἶναι ἐν ἡμετέρου. ποιητέα μὲν νυν ταῦτά ἐστι οὕτω·
 ἵνα δὲ μὴ ἰδιοβονλεύειν ὑμῖν δοκέω, τίθημι τὸ πρῆγμα ἐς

μέσον, γνώμην κελεύων ὑμέων τὸν βουλόμενον ἀποφαίνεσθαι.” ταῦτα εἰπας ἐπαύετο.

- 9 Μετ’ αὐτὸν δὲ Μαργδόνιος ἔλεγε “ὦ δέσποτα, οὐ μόνον εἰς τῶν γενομένων Περσέων ἄριστος ἀλλὰ καὶ τῶν ἑσσομένων, ὅς τέ τε ἄλλα λέγων ἐπίκεο ἄριστα καὶ ἀληθέστατα, καὶ Ἰωνας τοὺς ἐν τῇ Εὐρώπῃ κατοικημένους οὐκ εἴσεις καταγελάσαι ἡμῖν ὄντας ἀναξίους. καὶ γὰρ δεινὸν ἂν εἴη πρῆγμα, εἰ Σάκας μὲν καὶ Ἰνδοὺς καὶ Αἰθίοπας καὶ Ἀσσυρίους ἄλλα τε ἔθνηα πολλὰ καὶ μεγάλα ἀδικήσαντα Πέρσας οὐδέν, ἀλλὰ δύναιμι προσκτᾶσθαι βουλόμενοι, καταστρεψάμενοι δούλους ἔχομεν, Ἕλληνας δὲ ὑπάρχοντας ἀδικίης οὐ τιμωρησόμεθα. τί δεισάντες; κολὴν
- α) πλήθεος συστροφὴν; κολὴν δὲ χρημάτων δύναμιν; τῶν ἐπιστάμεθα μὲν τὴν μάχην, ἐπιστάμεθα δὲ τὴν δύναμιν ἑοῦσαν ἀσθενέα” ἔχομεν δὲ αὐτῶν παιδας καταστρεψάμενοι, τούτους οἱ ἐν τῇ ἡμετέρῃ κατοικημένοι Ἴωνές τε καὶ Αἰολέες καὶ Δωριέες καλέονται. ἐπειρήθην δὲ καὶ αὐτὸς ἦδη ἐτελαύνων ἐπὶ τοὺς ἄνδρας τούτους ὑπὸ πατρὸς τοῦ σοῦ κελευσθεῖς, καὶ μοι μέχρι Μακεδονίης ἐλάσαντι καὶ ὀλίγον ἀπολιπόντι ἐς αὐτὰς Ἀθήνας ἀπικέσθαι
- β) οὐδεὶς ἠντιώθη ἐς μάχην. καίτοι γε ἐώθασι Ἕλληνες, ὥς πυνθάνομαι, ἀβουλότατα πολέμους ἵστασθαι ὑπὸ τε ἀγνωμοσύνης καὶ σκαιότητος. ἐπεὰν γὰρ ἀλλήλοισι πόλεμον προεῖπωσι, ἐξευρόντες τὸ κάλλιστον χωρίον καὶ λειώτατον, ἐς τοῦτο κατιόντες μάχονται, ὥστε σὺν κακῇ μεγάλῃ οἱ νικέοντες ἀπαλλάσσονται· περὶ δὲ τῶν ἑσσωμένων οὐδὲ λέγω ἀρχήν, ἐξώλεες γὰρ δὴ γίνονται. τοὺς χρῆν, ὄντας ὁμογλώσσους, κήρυξί τε διαχρεομένους καὶ ἀγγέλοισι καταλαμβάνειν τὰς διαφορὰς καὶ παντὶ μᾶλλον ἢ μάχησι· εἰ δὲ πάντως ἔδεε πολεμέειν πρὸς ἀλλήλους, ἐξευρίσκειν χρῆν τῇ ἐκάτεροί εἰσι δυσχειρωτότατοι, καὶ ταύτῃ πειρᾶν. τρόπῳ τοίνυν οὐ χρηστῷ Ἕλληνες διαχρεόμενοι, ἐμέο ἐλάσαντος μέχρι Μακεδονίης, οὐκ ἦλθον ἐς τοῦτου λόγον ὥστε
- γ) μάχεσθαι. σοὶ δὲ δὴ μέλλει τις, ὦ βασιλεῦ, ἀντιώσεσθαι πόλεμον προσφέρων, ἄγοντι καὶ πληθὺς τὸ ἐκ τῆς Ἀσίας καὶ νέας τὰς ἀπάσας; ὥς μὲν ἐγὼ δοκέω, οὐκ ἐς τοῦτο θράσεος ἀνῆκει τὰ Ἑλλήνων πρῆγματα· εἰ δὲ ἄρα ἐγὼ τε

ψευσθεῖν γνῶμη καὶ ἐκείνοι ἐπαερθέντες ἀβουλήν ἔλθοιεν ἡμῖν ἐς μάχην, μάθοιεν ἂν ὥς εἰμεν ἀνθρώπων ἄριστοι τὰ πολέμια. ἔστω δ' ὧν μηδὲν ἀπείρητον· αὐτόματον γὰρ οὐδὲν, ἀλλ' ἀπὸ πείρης πάντα ἀνθρώποισι φιλέει γίνεσθαι.”

Μαρδόνιος μὲν τοσαῦτα ἐπιλέγας τὴν Σέρξω γνῶμην ¹⁰ ἐπέπαυτο· σιωπεῶντων δὲ τῶν ἄλλων Περσέων καὶ οὐ τολμεόντων γνῶμην ἀποδείκνυσθαι ἀντίην τῇ προκειμένῃ, Ἡρτάβανος ὁ Ὑστάσπεος πάτρως ἐὼν Εἰρξῇ, τῷ δὴ καὶ πίσυνος ἐὼν ἔλεγε τάδε. “ὦ βασιλεῦ, μὴ λεχθεῖσέων μὲν ^{α)} γνωμῶν ἀντιέων ἀλλήλησι οὐκ ἔστι τὴν ἀμείνω αἰρεόμενον ἔλίσθαι, ἀλλὰ δεῖ τῇ εἰρημένῃ χρᾶσθαι, λεχθεῖσέων δὲ ἔστι, ὥσπερ τὸν χρυσὸν τὸν ἀκήρατον αὐτὸν μὲν ἐπ' ἑωυτοῦ οὐ διαγινώσκομεν, ἐπεὰν δὲ παρατρίψωμεν ἄλλῃ χρυσῷ, διαγινώσκομεν τὸν ἀμείνω. ἐγὼ δὲ καὶ πατρὶ τῷ σῷ, ἀδελφεῷ δὲ ἐμῷ, Δαρείῳ ἡγόρευον μὴ στρατεύεσθαι ἐπὶ Σκύθας, ἄνδρας οὐδαμόθι γῆς ἄστυ νέμοντας· ὁ δὲ ἐλπίζων Σκύθας τοὺς νομάδας καταστρέψεσθαι ἐμοί τε οὐκ ἐπέθετο, στρατευσάμενός τε πολλοὺς καὶ ἀγαθοὺς τῆς στρατιῆς ἀποβαλὼν ἀπῆλθε. σὺ δέ, ὦ βασιλεῦ, μέλεις ἐπ' ἄνδρας στρατεύεσθαι πολλὸν ἀμείνονας ἢ Σκύθας, οἱ κατὰ θάλασσαν τε ἄριστοι καὶ κατὰ γῆν λέγονται εἶναι. τὸ δὲ αὐτοῖσι ἔνεστι δεινόν, ἐμέ τοι δίκαιόν ἐστι φράζειν. ζεύξας φῆς τὸν Ἑλλήσποντον ἔλᾶν στρατὸν ^{β)} διὰ τῆς Εὐρώπης ἐς τὴν Ἑλλάδα. καὶ δὴ καὶ συνήνεκε ἦτοι κατὰ γῆν ἢ κατὰ θάλασσαν ἐσσωθῆναι, ἢ καὶ κατ' ἀμφοτέρᾳ· οἱ γὰρ ἄνδρες λέγονται εἶναι ἄλκιμοι, πάρεστι δὲ καὶ σταθμώσασθαι, εἰ στρατιὴν γε τοσαύτην σὺν Δάτι καὶ Ἡρταφέρνει ἔλθοῦσαν ἐς τὴν Ἀττικὴν χώραν μῦνοι Ἀθηναῖοι διέφθειραν. οὐκ ὧν ἀμφοτέρῃ σφι ἐχώρησε· ἀλλ' ἦν τῇσι νηυσὶ ξυβάλλωσι καὶ νικήσαντες ναυμαχίῃ πλώωσι ἐς τὸν Ἑλλήσποντον καὶ ἐπειτεν λύσωσι τὴν γέφυραν, τοῦτο δὴ, βασιλεῦ, γίνεται δεινόν. ἐγὼ δὲ οὐδεμιῇ ^{γ)} σοφίῃ οἰκίῃ αὐτὸς ταῦτα συμβάλλομαι, ἀλλ' οἷόν κοτε ἡμέας ὀλίγου ἐδέησε καταλαβεῖν πάθος, ὅτε πατὴρ ὁ σὸς ζεύξας Βόσπορον τὸν Θρηίκιον, γεφυρώσας δὲ ποταμὸν Ἰστρὸν διέβη ἐπὶ Σκύθας, τότε πανταῖοι ἐγένοντο Σκύθαι

δεόμενοι Ἰώνων λῦσαι τὸν πόρον, τοῖσι ἐπιτέτραπτο ἡ
 φυλακὴ τῶν γεφυρέων τοῦ Ἰστρου. καὶ τότε γε Ἰστιαῖος
 ὁ Μιλήτου τύραννος εἰ ἐπέσπειο τῶν ἄλλων τυράννων τῇ
 γνώμῃ μηδὲ ἠντιώθῃ, διέργαστο ἅν τὰ Περσέων πρή-
 γματα. καίτοι καὶ λόγῳ ἀκοῦσαι δεινόν, ἐπ' ἀνδρὶ γε ἐνὶ
 δ) πάντα τὰ βασιλείας πρήγματα γεγενῆσθαι. σὺ ὦν μὴ
 βούλεο ἐς κίνδυνον μηδένα τοιοῦτον ἀπικέσθαι μηδεμιῆς
 ἀνάγκης φούσης, ἀλλ' ἐμοὶ πείθεο. νῦν μὲν τὸν σύλλογον
 τήνδε διάλυσον· αὐτὶς δέ, ὅταν τοι δοκῇ, προσκεψάμενος
 ἐπὶ σεωυτοῦ προαγόρευε τὰ τοι δοκέει εἶναι ἄριστα. τὸ
 γὰρ εὖ βουλευέσθαι κέρδος μέγιστον εὐρίσκω ἔόν· εἰ γὰρ
 καὶ ἐναντιωθῇται τι ἐθέλει, βεβούλευται μὲν οὐδέν ἔσπον
 εὔ, ἔσσωται δὲ ὑπὸ τῆς τύχης τὸ βούλευμα· ὁ δὲ βουλευ-
 σάμενος αἰσχροῶς, εἰ οἱ ἡ τύχῃ ἐπίσποιτο, εὕρημα εὕρηκε,
 ε) ἔσπον δὲ οὐδέν οἱ κακῶς βεβούλευται. ὁρᾷς τὰ ὑπερ-
 έχοντα ζῆα ὡς κεραυνοὶ ὁ θεὸς οὐδὲ ἔα φαντάζεσθαι, τὰ
 δὲ σμικρὰ οὐδέν μιν κνίξει· ὁρᾷς δὲ ὡς ἐς οἰκήματα τὰ
 μέγιστα αἰεὶ καὶ δένδρεα τὰ τοιαῦτ' ἀποσκήπτει τὰ βέλεα
 φιλέει γὰρ ὁ θεὸς τὰ ὑπερέχοντα πάντα κολοῦειν. οὕτω
 δὴ καὶ στρατὸς πολλὸς ὑπ' ὀλίγον διαφθείρεται κατὰ τοι-
 ὄνδε· ἔπεα ν σφι ὁ θεὸς φθονήσας φόβον ἐμβάλλῃ ἢ βρον-
 τήν, δι' ὧν ἐφθάρησαν ἀναξίως ἑωυτῶν. οὐ γὰρ ἔα προ-
 ν) νέειν μέγα ὁ θεὸς ἄλλον ἢ ἑωυτόν. ἐπειχθῆναι μὲν νυν
 πᾶν πρῆγμα τίπτει σφάλματα, ἐκ τῶν ζημίαι μεγάλαι
 φιλέουσι γίνεσθαι· ἐν δὲ τῷ ἐπισχεῖν ἔνεστι ἀγαθὰ, εἰ μὴ
 παρὰ τὰ δοκέοντα εἶναι, ἀλλ' ἀνὰ χρόνον ἐξεύροι τις
 ἅν. σοὶ μὲν δὴ ταῦτα, ὦ βασιλεῦ, συμβουλευώ· σὺ δέ, ὦ
 παῖ Γωβρύεω, Μαρθόνιε, παῦσαι λέγων λόγους ματαίους
 περὶ Ἑλλήνων οὐκ ἔόντων ἀξίων φιλαύτως ἀκοῦειν. Ἑλ-
 ληνας γὰρ διαβάλλων ἐπαιρεῖς αὐτὸν βασιλέα στρατεύ-
 εσθαι· αὐτοῦ δὲ τούτου εἵνεκεν δοκέεις μοι πᾶσαν προ-
 θυμίην ἐκτείνειν. μὴ νυν οὕτω γένηται. διαβολὴ γάρ ἐστι
 δεινότατον· ἐν τῇ δύο μὲν εἰσι οἱ ἀδικέοντες, εἰς δὲ ὁ
 ἀδικέομενος. ὁ μὲν γὰρ διαβάλλων ἀδικεῖ οὐ παρεόντι
 ἐπηγορέων, ὁ δὲ ἀδικεῖ ἀναπειθόμενος πρὶν ἢ ἀτρεκέως
 ἐκμαῖθῃ· ὁ δὲ δὴ ἀπὸ τοῦ λόγου τὰδε ἐν αὐτοῖσι ἀδι-
 κέεται, διαβληθεὶς τε ὑπὸ τοῦ ἑτέρου καὶ νομισθεὶς πρὸς

τοῦ ἐτέρου κακὸς εἶναι. ἀλλ' εἰ δὴ δεῖ γε πάντως ἐπὶ τοὺς ἄνδρας τούτους στρατεύεσθαι, φέρε, βασιλεὺς μὲν αὐτοὺς ἐν ἡφαισι τοῖσι Περσέων μενέτω, ἡμέων δὲ ἀμφοτέρων παραβαλλομένων τὰ τέκνα, στρατηλάτεις αὐτοὺς σὺ ἐπιλέξάμενός τε ἄνδρας τοὺς ἐθέλεις καὶ λαβὼν στρατιὴν ὁκόσῃν τινὰ βούλει. καὶ ἦν μὲν τῇ σὺ λέγεις ἀναβαίνειν βασιλεῖ τὰ πρῆγματα, πτεινέσθων οἱ ἐμοὶ παῖδες, πρὸς δὲ αὐτοῖσι καὶ ἐγώ· ἦν δὲ τῇ ἐγὼ προλέγω, οἱ σοὶ ταῦτα πασχόντων, σὺν δὲ σφί καὶ σύ, ἦν ἀπονοστήσης. εἰ δὲ ταῦτα μὲν ὑποδύνειν οὐκ ἐθέλῃς, σὺ δὲ πάντως στρατεύμα ἀνάξεις ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, ἀκούσεσθαι τινὰ φημι τῶν αὐτοῦ τῇδε ὑπολειπομένων Μαρδόνιον, μέγα τι κακὸν ἐξεργασμένον Πέρσας, ὑπὸ κυρῶν τε καὶ ὀρνίθων διασπορέμενον ἢ κου ἐν γῇ τῇ Ἀθηναίων ἢ σέ γε ἐν τῇ Λακεδαιμονίῳ, εἰ μὴ ἄρα καὶ πρότερον κατ' ὁδόν, γνόντα ἐπ' οἷους ἄνδρας ἀναγινώσκεις στρατεύεσθαι βασιλέα."

Ἀρτάβανος μὲν ταῦτα ἔλεξε, Ξέρξης δὲ θυμωθεὶς ἀμείβεται τοιαῖδε. "Ἀρτάβανε, πατὴρ εἰς τοῦ ἐμοῦ ἀδελφεός· τοῦτό σε ῥύσεται μηδένα ἄξιον μισθὸν λαβεῖν ἐπέων ματαίων. καὶ τοι ταύτην τὴν ἀτιμίην προστίθῃμι ἐόντι κακῷ τε καὶ ἀθύμῳ, μήτε συστρατεύεσθαι ἐμοιγε ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα αὐτοῦ τε μένειν ἅμα τῇσι γυναιξί· ἐγὼ δὲ καὶ ἄνευ σέο, ὅσαπερ εἶπα, ἐπιτελέα ποιήσω. μὴ γάρ εἴην ἐκ Λαρείου τοῦ Ὑστάσπεος τοῦ Ἀρσάμεος τοῦ Ἀριαράμνειο τοῦ Τέϊσπεος τοῦ Κύρου τοῦ Καμβύσεω τοῦ Τέϊσπεος τοῦ Ἀχαιμένεος γεγωνός, μὴ τιμωρησάμενος Ἀθηναίους, εὖ ἐπιστάμενος ὅτι εἰ ἡμεῖς ἡσυχίην ἄξομεν, ἀλλ' οὐκ ἐκεῖνοι, ἀλλὰ καὶ μάλα στρατεύσονται ἐπὶ τὴν ἡμετέραν, εἰ χρεὶ σταθμώσασθαι τοῖσι ὑπαρχομένοισι ἐξ ἐκείνων, οἳ Σάρδις τε ἐνέπρησαν καὶ ἤλασαν ἐς τὴν Ἀσίην. οὐκ ὦν ἐξαναχωρεῖν οὐδετέροισι δυνατῶς ἔχει, ἀλλὰ ποιεῖν ἢ παθεῖν προκίεταί· ἄγων, ἵνα ἢ τάδε πάντα ὑπ' Ἑλλήσι ἢ ἐκεῖνα πάντα ὑπὸ Πέρσῃσι γένηται· τὸ γὰρ μέσον οὐδὲν τῆς ἔχθρης ἐστί. καλὸν ὦν προπεπονθότας ἡμέας τιμωρεῖν ἥδη γίνεται, ἵνα καὶ τὸ δεινὸν τὸ πείσομαι τοῦτο μιάθω, ἐλάσας ἐπ' ἄνδρας τούτους, τοὺς γε καὶ Πέλοψ ὁ Φρύξ, ἐὼν πατέρων τῶν ἐμῶν δοῦλος, κατεστρέψατο αὐτῶν

ὥς καὶ ἐς τὸδε αὐτοὶ τε ὠνθρωποι καὶ ἡ γῆ αὐτῶν ἐπώ-
 νυμοι τοῦ καταστρεψαμένου καλέονται.”

- 12 Ταῦτα μὲν ἐπὶ τοσοῦτο ἐλέγετο, μετὰ δὲ εὐφρόνῃ τε
 ἐγίνετο καὶ Ξέρξην ἔκνιζε ἡ Ἀρταβάνου γνώμη· νυκτὶ δὲ
 βουλὴν διδοὺς πάγχυ εὗρισκέ οἱ οὐ πρῆγμα εἶναι στρατεύ-
 εσθαι ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα. δεδογμένων δὲ οἱ αὐτὶς τούτων
 κατύπνωσε, καὶ δὴ κου ἐν τῇ νυκτὶ εἶδε ὄψιν τοιήνδε, ὥς
 λέγεται ὑπὸ Περσέων. ἐδόκεε ὁ Ξέρξης ἄνδρα οἱ ἐπι-
 στάντα μέγαν τε καὶ εὐειδέα εἰπεῖν “μετὰ δὴ βουλευέαι,
 ὦ Πέρσαι, στρατεύμα μὴ ἄγειν ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, προελπας
 ἀλλίξειν Πέρσῃσι στρατόν; οὔτε ὦν μεταβουλευόμενος ποι-
 εῖς εὖ, οὔτε ὁ συγγνωσόμενός τοι πάρα· ἀλλ’ ὥσπερ τῆς
- 13 ἡμέρης ἐβουλεύσαιο ποιεῖν, ταύτην ἴθι τῶν ὁδῶν.” τὸν
 μὲν ταῦτα εἰπαντα ἐδόκεε ὁ Ξέρξης ἀποπτᾶσθαι, ἡμέρης
 δὲ ἐπιλαμπάσης ὄνειρου μὲν τούτου λόγον οὐδένα ἐποι-
 εῖτο, ὁ δὲ Περσέων συναλίσας τοὺς καὶ πρότερον συνέλεξε,
 ἔλεγέ σφι τὰδε. “ἄνδρες Πέρσαι, συγγνώμην μοι ἔχετε
 ὅτι ἀγγλιστροφα βουλευόμεαι· φρενῶν τε γὰρ ἐς τὰ ἐμεινω-
 τοῦ πρῶτα οὐκῶ ἀνήκω, καὶ οἱ παρηγορούμενοι ἐκείνα
 ποιεῖν οὐδένα χρόνον μευ ἀπέχονται. ἀκούσαντι μέντοι
 μοι τῆς Ἀρταβάνου γνώμης παραντίκα μὲν ἡ νεότης ἐπέ-
 ξεσε, ὥστε ἀεικέστερα ἀπορρίψαι ἔπεα ἐς ἄνδρα πρεσβύ-
 τερον ἢ χρεῶν· νῦν μέντοι συγγνοὺς χρῆσομαι τῇ ἐκείνου
 γνώμῃ. ὥς ὦν μεταδεδογμένον μοι μὴ στρατεύεσθαι ἐπὶ
- 14 τὴν Ἑλλάδα, ἥσυχοι ἔστε.” Πέρσαι μὲν ὥς ἤκουσαν ταῦτα,
 κεχαρηκότες προσεκύνηον· νυκτὸς δὲ γενομένης αὐτὶς τῶντ’
 ὄνειρον ἔλεγε τῷ Ξέρξῃ κατυπνωμένῳ ἐπιστάν “ὦ παῖ
 Δαρείου, καὶ δὴ φαίνεται ἐν Πέρσῃσί τε ἀπειπάμενος τὴν
 στρατηλασίην καὶ τὰ ἐμὰ ἔπεα ἐν οὐδενὶ ποιεύμενος λόγῳ
 ὥς παρ’ οὐδενὸς ἀκούσας. εὖ νυν τόδ’ ἴσθι. ἦνπερ μὴ
 αὐτίκα στρατηλατῆς, τὰδε τοι ἐξ αὐτῶν ἀνασχῆσαι· ὥς
 καὶ μέγας καὶ πολλὸς ἐγένεο ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ, οὕτω καὶ
- 15 ταπεινὸς ὀπίσω κατὰ τάχος ἔσσαι.” Ξέρξης μὲν περιδεὴς
 γενόμενος τῇ ὄψι ἀνά τε ἔδραμε ἐκ τῆς κοίτης καὶ πέμ-
 πει ἄγγελον ἐπὶ Ἀρτάβανον [καλέοντα]. ἀπικομένῳ δὲ
 οἱ ἔλεγε Ξέρξης τὰδε. “Ἀρτάβανε, ἐγὼ τὸ παραντίκα μὲν
 οὐκ ἐφρόνεον εἴπως ἐς σέ μάταια ἔπεα χρηστῆς εἵνεκεν

συμβουλῆς· μετὰ μέντοι οὐ πολλὸν χρόνον μετέγνω-
 ῖν δὲ ταῦτά μοι ποιητέα ἔοντα τὰ αὐτὸν ὑπεθήκαο. οὐκ
 ὦν δυνατὸς τοῖ εἰμι ταῦτα ποιεῖν βουλόμενος· τετραμ-
 μένη γὰρ δὴ καὶ μετεγνωκότε ἐπιφοιτέον ὄνειρον φαντά-
 ζεται μοι οὐδαμῶς συνέπαινον ἔδν ποιεῖν με ταῦτα· νῦν
 δὲ καὶ διαπειλῆσαν οἴχεται. εἰ ὦν θεός ἐστι ὁ ἐπιπύ-
 πων καὶ οἱ πάντως ἐν ἡδονῇ ἐστι γενέσθαι στρατηλασίην
 ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, ἐπιπτήσεται καὶ σοὶ τῶντὸ τοῦτο ὄνειρον,
 ὁμοίως ὡς καὶ ἐμοὶ ἐντελλόμενον. εὐρίσκω δὲ ὡδ' ἂν
 γινόμενα ταῦτα, εἰ λάβοις τὴν ἐμὴν σκευὴν πᾶσαν, καὶ
 ἐνδύς μετὰ τοῦτο ἵξοιο ἐς τὸν ἐμὸν θρόνον, καὶ ἔπειπεν
 ἐν κοίτῃ τῇ ἐμῇ κατυπνώσειας.” Ζέρεξος μὲν ταῦτά οἱ 16
 ἔλεγε· Ἀρτάβανος δὲ οὐ τῷ πρώτῳ οἱ κελεύσματι πειθό-
 μενος, οἷα οὐκ ἀξιεύμενος ἐς τὸν βασιλῆιον θρόνον ἵξοιτο,
 τέλος, ὡς ἠναγκάζετο, εἶπας τὰδε ἐποίει τὸ κελευόμενον.
 “ἴσον ἐκεῖνο, ὡ βασιλεῦ, παρ' ἐμοὶ κέκριται, φρονέειν τε εὖ α)
 καὶ τῷ λέγοντι χρηστὰ ἐθέλειν πείθεσθαι· τὰ σὲ καὶ ἀμ-
 φότερα περιέχοντα ἀνθρώπων κακῶν ὁμιλίαι σφάλλουσι,
 κατὰπερ τὴν πάντων χρησιμωτάτην ἀνθρώποισι θάλασ-
 σαν πνεύματά φασι ἀνέμων ἐμπέμποντα οὐ περιορᾶν φύσι
 τῇ ἑωυτῆς χρᾶσθαι. ἐμὲ δὲ ἀκούσαντα πρὸς σεῦ κακῶς
 οὐ τοσοῦτο ἔδρακε λύπη, ὅσον γνωμέων δύο προκειμένων
 Πέρσῃσι, τῆς μὲν ὕβριν αὐξανούσης, τῆς δὲ καταπανούσης
 καὶ λεγούσης ὡς κακὸν εἶη διδάσκειν τὴν ψυχὴν πλέον τι
 διζῆσθαι αἰεὶ ἔχειν τοῦ παρεόντος, τοιούτων προκειμέ-
 νων τῶν γνωμέων ὅτι τὴν σφαλερωτέραν σεωυτῇ τε καὶ
 Πέρσῃσι ἀναιρέο. νῦν ὦν, ἐπειδὴ τέτραψαι ἐπὶ τὴν ἀμείνω, β)
 φῆς τοι μετιέντι τὸν ἐπ' Ἑλλήνας στόλον ἐπιφοιτᾶν ὄνειρον
 θεοῦ τινος πομπῇ, οὐκ ἐῶντά σε καταλύειν τὸν στόλον.
 ἀλλ' οὐδὲ ταῦτά ἐστι, ὡ παῖ, θεῖα. ἐνύπνια γὰρ τὰ ἐς ἀν-
 θρώπους πεπλανημένα τοιαῦτά ἐστι οἷά σε ἐγὼ διδάξω,
 ἔτεσι σεῦ πολλοῖσι πρεσβύτερος ἔων. πεπλανῆσθαι αὐταὶ
 μάλιστα ἐώθασιν αἱ ὄψεις ὀνειράτων, τὰ τις ἡμέρης φρον-
 τίξει· ἡμεῖς δὲ τὰς πρὸ τοῦ ἡμέρας ταύτην τὴν στρατη-
 λασίην καὶ τὸ κάρτα εἶχομεν μετὰ χειρας. εἰ δὲ ἄρα μὴ γ)
 ἐστι τοῦτο τοιοῦτο οἶον ἐγὼ διαίριω, ἀλλὰ τι τοῦ θείου
 μετέχον, σὺ πᾶν αὐτὸ συλλαβὼν εἴρηκας· φανήτω γὰρ δὴ

καὶ ἐμοί, ὡς καὶ σοί, διακελευόμενον. φανῆναι δὲ οὐδὲν μᾶλλον μοι ὀφείλει ἔχοντι τὴν σὴν ἐσθῆτα ἢ σὺ καὶ τὴν ἐμὴν, οὐδέ τι μᾶλλον ἐν κοίτῃ τῇ σῇ ἀναπαυομένῳ ἢ οὐ καὶ ἐν τῇ ἐμῇ, εἰ πέρ γε καὶ ἄλλως ἐθέλει φανῆναι. οὐ γὰρ δὴ ἐς τοσαῦτό γε εὐηθείης ἀνήκει τοῦτο, ὅ τι δὴ κοιτέ ἐστι, τὸ ἐπιφαινόμενόν τοι ἐν τῇ ὕπνῳ, ὥστε δόξει ἐμὲ ὁρέον σὲ εἶναι, τῇ σῇ ἐσθῆτι τεκμαιρόμενον. εἰ δὲ ἐμὲ μὲν ἐν οὐδενὶ λόγῳ παιήσεται οὐδὲ ἀξιώσει ἐπιφανῆναι, οὔτε ἦν τὴν ἐμὴν ἐσθῆτα ἔχω οὔτε ἦν τὴν σὴν, σὲ δὲ ἐπιφροιτῆσει, τοῦτο ἤδη μαθητέον ἐστὶ· εἰ γὰρ δὴ ἐπιφροιτῆσαι γε συνεχέως, φαίην ἂν καὶ αὐτὸς θεῖον εἶναι. εἰ δὲ τοι οὕτω δεδόχεται γίνεσθαι καὶ οὐκ οἶά τε αὐτὸ παρατρέψαι, ἀλλ' εἰ δὴ δεῖ ἐμὲ ἐν κοίτῃ τῇ σῇ κατυπνῶσαι, φέρε, τούτων ἐξ ἐμεῦ ἐπιτελεσμένων φανήτω καὶ ἐμοί. μέχρι δὲ τούτου τῇ παρεούσῃ γνώμῃ χρήσομαι.”

- 17 τοσαῦτα εἰπας Ἀρτάβανος, ἐλπίζων Ξέρξην ἀποδέξειν λέγοντα οὐδέν, ἐποίησε τὸ κελευόμενον. ἐνθὺς δὲ τὴν Ξέρξῃ ἐσθῆτα καὶ ἱζόμενος ἐς τὸν βασιλῆιον θρόνον ὡς μετὰ ταῦτα κοιτὸν ἐποιέετο, ἦλθε οἱ κατυπνωμένῳ τῶντ' ὄνειρον τὸ καὶ παρὰ Ξέρξην ἐφοίτα, ὑπερστὰν δὲ τοῦ Ἀρταβάνου εἶπε τάδε. “σὺ δὴ ἐκεῖνος εἰς ὃ ἀποσπεύδων Ξέρξην στρατεύεσθαι ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα ὡς δὴ κηδόμενος αὐτοῦ; ἀλλ' οὔτε ἐς τὸ μετέπειτεν οὔτε ἐς τὸ παρὰντίκα νῦν καταπροΐξαι ἀποτρέπων τὸ χρεῶν γενέσθαι. Ξέρξην δὲ τὰ δεῖ
- 18 ἀνηκουστέοντα παθεῖν, αὐτῷ ἐκεῖν' ἀποδήλωται.” ταῦτά τε δὴ ἐδόκει Ἀρτάβανος τὸ ὄνειρον ἀπειλέειν, καὶ θερμοῖσι σιδηρίοις ἐκκαίειν αὐτοῦ μέλλειν τοὺς ὀφθαλμούς. καὶ ὅς ἀμβύσας μέγα ἀναθρόσκει, καὶ παριζόμενος Ξέρξῃ, ὡς τὴν ὄψιν οἱ τοῦ ἐνυπνίου διςῃλθε ἀπηγεόμενος, δευτερά οἱ λέγει τάδε. “ἐγὼ μὲν, ὦ βασιλεῦ, οἶα ἄνθρωπος ἰδὼν ἤδη πολλὰ τε καὶ μεγάλα πεσόντα πρήγματα ὑπ' ἐσσόνων, οὐκ ἔων σε τὰ πάντα τῇ ἡλικίῃ εἶχειν, ἐπιστάμενος ὡς κακὸν εἶη τὸ πολλῶν ἐπιθυμέειν, μεμνημένος μὲν τὸν ἐπὶ Μασσαγέτας Κύρον στόλον ὡς ἐπρηξε, μεμνημένος δὲ καὶ τὸν ἐπ' Αἰθιοπας τὸν Καμβύσειω, συστρατευόμενος δὲ καὶ Δαρείῳ ἐπὶ Σκύθας. ἐπιστάμενος ταῦτα γνώμην εἶχον ἀτρεμίσσοντά σε μακαριετὸν εἶναι πρὸς

πάντων ἀνθρώπων. ἐπεὶ δὲ δαιμονίῃ τις γίνεταί ὄρμη, καὶ Ἕλληνας, ὥς οἶζε, φθορὴ τις καταλαμβάνει θεύλατος, ἐγὼ μὲν καὶ αὐτὸς τράπομαι καὶ τὴν γνώμην μετατίθεμαι, σὺ δὲ σήμερον μὲν Πέρσῃσι τὰ ἐκ τοῦ θεοῦ πεμπόμενα, χρᾶσθαι δὲ θέλεις τοῖσι ἐκ σέυ πρώτοις προειρημένοις ἐς τὴν παρασκευὴν, ποίεις δὲ οὕτω ὥπως τοῦ θεοῦ παραδιδόντος τῶν σῶν ἐνδείξει μηδέν.” τοῦτων λεχθέντων, ἐνθαῦτα ἐπαερθέντες τῇ ὄψι, ὥς ἡμέρῃ ἐγένετο τάχιστα, Σέρξης τε ὑπερείδετο ταῦτα Πέρσῃσι, καὶ Ἀρτάβανος, ὃς πρότερον ἀποσπεύδων μόνος ἐφαίνετο, τότε ἐπισπεύδων φανερός ἦν.

Ὁρμημένῳ δὲ Σέρξῃ στρατηλατέειν μετὰ ταῦτα τρίτῃ ὥρῃ ἐν τῇ ὕπνῳ ἐγένετο, τὴν οἱ Μάγοι ἔκριναν ἀκούσαντες φέρειν τε ἐπὶ πᾶσαν γῆν δουλεύσειν τέ οἱ πάντας ἀνθρώπους. ἡ δὲ ὥρῃς ἦν ἥδε· ἐδόκεε ὁ Σέρξης ἐστραυνῶσθαι ἐλαίης θαλλῷ, ἀπὸ δὲ τῆς ἐλαίης τοὺς κλάδους γῆν πᾶσαν ἐπισχεῖν, μετὰ δὲ ἀφανισθῆναι περὶ τῇ κεφαλῇ κείμενον τὸν στέφανον. κρινάντων δὲ ταύτῃ τῶν Μάγων, Περσέων τε τῶν συλλεχθέντων αὐτίκα πᾶς ἀνὴρ ἐς τὴν ἀρχὴν τὴν ἐωυτοῦ ἀπελάσας εἶχε προθυμίην πᾶσαν ἐπὶ τοῖσι εἰρημένοις, ἐθέλων αὐτὸς ἕκαστος τὰ προκειμένα δῶρα λαβεῖν, καὶ Σέρξης τοῦ στρατοῦ οὕτω ἐπάγεσιν ποιέεται, χῶρον πάντα ἐρευνέων τῆς ἡπείρου. ἀπὸ γάρ 20 Αἰγύπτου ἀλώσιος ἐπὶ μὲν τέσσαρα ἔτα πλήρη παραρτέτο στρατιὴν τε καὶ τὰ πρόσφορα τῇ στρατιῇ, πέμπτω δὲ ἔτεϊ ἀνομένῳ ἐστρατηλάτῃ χειρὶ μεγάλῃ πλήθους. στόλων γάρ τῶν ἡμεῖς ἴδμεν πολλῇ δὴ μέγιστος οὗτος ἐγένετο, ὥστε μήτε τὸν Δαρείου τὸν ἐπὶ Σκύθας παρὰ τοῦτον μηδὲν φαίνεσθαι, μήτε τὸν Σκυθικόν, ὅτε Σκύθαι Κιμμερίους διώκοντες ἐς τὴν Μηδικὴν χώραν ἐσβαλόντες σχεδὸν πάντα τὰ ἄνω τῆς Ἀσίας καταστρεψάμενοι ἐνέμοντο, τῶν εἵνεκεν ὕστερον Δαρεῖος ἐτιμωρέετο, μήτε κατὰ τὰ λεγόμενα τὸν Ἀτρεϊδέων ἐς Ἴλιον, μήτε τὸν Μυσῶν τε καὶ Τευκρῶν τὸν πρὸ τῶν Τρωικῶν γενόμενον, οἱ διαβάντες ἐς τὴν Εὐρώπην κατὰ Βόσπορον τοὺς τε Θρήκας κατεστρέψαντο πάντας καὶ ἐπὶ τὸν Ἴόνιον πόinton κατέβησαν, μέχρι τε Πηνειοῦ ποταμοῦ τὸ πρὸς μεσαμβρίης

21 ἤλασαν. αὐται αἱ πᾶσαι οὐδ' ἕτεραι πρὸς ταύτησι γενόμεναι στρατηγασαίαι μῆς τῆσδε οὐκ ἄξιαι. τί γὰρ οὐκ ἤγαγε ἐκ τῆς Ἀσίας ἔθνος ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα Σέρξης; κοῖον δὲ πινόμενόν μιν ὕδωρ οὐκ ἐπέλιπε, πλὴν τῶν μεγάλων ποταμῶν; οἱ μὲν γὰρ νέας παρείχοντο, οἱ δὲ ἐς πεζὸν ἐτετάχατο, τοῖσι δὲ ἵππος προσετέτακτο, τοῖσι δὲ ἵππαγωγὰ πλοῖα ἅμα στρατευομένοισι, τοῖσι δὲ ἐς τὰς γεφύρας μακρὰς νέας παρέχειν, τοῖσι δὲ σιτὰ τε καὶ νέας.

Καὶ τοῦτο μὲν, ὥς προσπταισάντων τῶν πρώτων περιπλωόντων περὶ τὸν Ἄθων, προετοιμαζέτο ἐκ τριῶν ἐτέων καὶ μάλιστα ἐς τὸν Ἄθων. ἐν γὰρ Ἐλαιούντι τῆς Χερσονήσου ὤρμεον τριήρεις, ἐνθεῦτεν δὲ ὀρμεόμενοι ὤρυσσον ὑπὸ μαστίγων παντοδαποὶ τῆς στρατιῆς, διάδοχοι δ' ἐφοίτεον· ὤρυσσον δὲ καὶ οἱ περὶ τὸν Ἄθων κατοικημένοι. Βουβάρης δὲ ὁ Μεγαβάζου καὶ Ἀρταχάϊς ὁ Ἀρταίου ἄνδρες Πέρσαι ἐπεσιτάτεον τοῦ ἔργου. ὁ γὰρ Ἄθως ἐστὶ οὗρος μέγα τε καὶ οὐνομαστόν, ἐς θάλασσαν κατῆκον, οἰκημένον ὑπ' ἀνθρώπων. τῇ δὲ τελευτῇ ἐς τὴν ἡπειρον τὸ οὗρος, χερσονησσιδές τέ ἐστι καὶ ἰσθμὸς ὡς δυνώδεκα σταδίων· πεδίον δὲ τοῦτο καὶ κολωνοὶ οὐ μεγάλοι ἐκ θαλάσσης τῆς Ἀκανθίων ἐπὶ θάλασσαν τὴν ἀντίον Τορώνης. ἐν δὲ τῇ ἰσθμῷ τούτῳ, ἐς τὸν τελευτῇ ὁ Ἄθως, Σάνη πόλις Ἑλλὰς οἴκηται. αἱ δὲ ἐντὸς Σάνης, ἔσω δὲ τοῦ Ἄθω οἰκημένοι, τὰς τότε ὁ Πέρσης νησιωτίδας ἀντὶ ἡπειρωτίδων ὤρμητο ποιεῖν, εἰσὶ αἶδε, Δίον Ὀλοφύξος Ἀκρόθων Θύσσης Κλεωναί. πόλιες μὲν αὐται αἱ τὸν Ἄθων νέμονται, ὤρυσσον δὲ ὧδε. θασάμενοι τὸν χώρον οἱ βάρβαροι κατὰ ἔθνεα, κατὰ Σάνην πόλιν σχοινοτενὲς ποιήσάμενοι, ἐπειδὴ ἐγένετο βαθεῖα ἡ διώρυξ, οἱ μὲν κατώτατα ἐστεῶτες ὤρυσσον, ἕτεροι δὲ παρεδίδοσαν τὸν αἰεὶ ἐξορυσσόμενον χοῦν ἄλλοισι κατύπερθε ἐστεῶσι ἐπὶ βάρθρων, οἱ δ' αὖ ἐκδεχόμενοι ἑτέροισι, ἕως ἀπύκοντο ἐς τοὺς ἀνωτάτω· οὗτοι δὲ ἐξεφόρεόν τε καὶ ἐξέβαλλον. τοῖσι μὲν νυν ἄλλοισι πλὴν Φοινίκων καταρρηγνύμενοι οἱ κρημνοὶ τοῦ ὁρύγματος πόνον διπλήσιον παρείχον· ἅτε γὰρ τοῦ τε ἄνω στόματος καὶ τοῦ κάτω τὰ αὐτὰ μέτρα ποιευμένων, ἔμελλέ σφι τοιοῦτο ἀποβῆσθαι. οἱ δὲ Φοινικεὺς σοφίην ἐν τε τοῖσι

ἄλλοισι ἔργοισι ἀποδεικνύεται καὶ δὴ καὶ ἐν ἐκείνῳ. ἀπο-
 λαχόντες γὰρ μόριον ὅσον αὐτοῖσι ἐπέβαλλε, ὥρυσσον τὸ
 μὲν ἄνω στόμα τῆς διώρυχος ποιεῦντες διελήσιον ἢ ὅσον
 ἔδεε αὐτὴν τὴν διώρυχα γενέσθαι, προβαίνοντος δὲ τοῦ
 ἔργου συνῆγον αἰεὶ· κάτω τε δὴ ἐγένετο καὶ ἐξισοῦτο τοῖσι
 ἄλλοισι τὸ ἔργον. ἐνθαῦτα δὴ λειμῶν ἐστι, ἵνα σφι ἀγορῇ
 τε ἐγένετο καὶ πρητήριον· σίτος δὲ σφι πολλὸς ἐφοῖτα ἐκ
 τῆς Ἀσίας ἀληλεσμένως. ὥς μὲν ἐμὲ συμβαλλόμενον εὐρί- 24
 σκειν, μεγαλοφροσύνης εἵνεκεν αὐτὸ Ξέρξης ὀρύσσειν ἐκέ-
 λευε, ἐθέλων τε δύναμιν ἀποδείκνυσθαι καὶ μνημόσυνα
 λιπέσθαι· παρεὼν γὰρ μηδένα πόνον λαβόντας τὸν ἰσθμὸν
 τὰς νέας διειρύσαι, ὀρύσσειν ἐκέλευε διώρυχα τῇ θαλάσῃ
 εὖρος ὥς δύο τριήρεας πλώειν ὁμοῦ ἐλαστρεομένης. τοῖσι
 δὲ αὐτοῖσι τούτοις τοῖσι περ καὶ τὸ ὄρυγμα, προσετέ-
 τακτα καὶ τὸν Στρουμόνα ποταμὸν ζεύξαντας γεφυρῶσαι.

Ταῦτα μὲν νυν οὕτω ἐποίεε, παρεσκευάζετο δὲ καὶ 25
 ὅπλα ἐς τὰς γεφύρας βύβλινά τε καὶ λευκολίνου, ἐπιτάξας
 Φοίνιξί τε καὶ Αἰγυπτίοισι, καὶ σιτία τῇ στρατῇ κατα-
 βάλλειν, ἵνα μὴ λιμῆναι ἡ στρατὴρ μηδὲ τὰ ὑποζύγια
 ἐλαυνόμενα ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα. ἀναπυθόμενος δὲ τοὺς χώ-
 ρους καταβάλλειν ἐκέλευε ἵνα ἐπιτηδεώτατον εἴη, ἄλλον
 ἄλλῃ ἀγινέοντας ὀλκάσι τε καὶ πορθμηλοῖσι ἐκ τῆς Ἀσίας
 πανταχόθεν. τὸν δὲ ὦν πλεῖστον ἐς Λευκὴν ἀκτὴν καλεο-
 μένην τῆς Θρηκίης ἀγίνεον, οἱ δὲ ἐς Τυρόδιζαν τὴν Περν-
 θίων, οἱ δὲ ἐς Δορίσκον, οἱ δὲ ἐς Ἡϊόνα τὴν ἐπὶ Στρου-
 μόνι, οἱ δὲ ἐς Μακεδονίην διατεταγμένοι.

Ἐν ᾧ δὲ οὗτοι τὸν προκείμενον πόνον ἐργάζοντο, ἐν 26
 τούτῳ ὁ πεζὸς ἄπας συλλεγεγμένος ἅμα Ξέρξῃ ἐπορεύετο
 ἐς Σάρδεις, ἐκ Κριτάλλων ὁρμηθεὶς τῶν ἐν Καππαδοκίῃ·
 ἐνθαῦτα γὰρ εἶρητο συλλέγεσθαι πάντα τὸν κατ' ἡπειρον
 μέλλοντα ἅμα αὐτῷ Ξέρξῃ πορεύεσθαι στρατόν. ὃς μὲν
 νυν τῶν ὑπάρχων στρατὸν κάλλιστα ἐσταλμένον ἀγαγὼν
 τὰ προκείμενα παρὰ βασιλέως ἔλαβε δῶρα, οὐκ ἔχω φρά-
 σαι· οὐδὲ γὰρ ἀρχὴν ἐς κρίσιν τούτου περὶ ἐλθόντας οἶδα.
 οἱ δὲ ἐπεῖτε διαβάντες τὸν Ἄλυν ποταμὸν ὠμίλησαν τῇ
 Φρυγίῃ, δι' αὐτῆς πορευόμενοι παρεγένοντο ἐς Κελαινάς,
 ἵνα πηγαὶ ἀναδιδούσι Μαιάνδρου ποταμοῦ καὶ ἑτέρου οὐκ

ἐλάσσονος ἢ Μαιάνδρου, τῇ οὖνομα τυγχάνει ἐὼν Καταρ-
ρήκτης, ὅς ἐξ αὐτῆς τῆς ἀγορῆς τῆς Κελαινέων ἀνατέλλων
ἐς τὸν Μαιάνδρον ἐκδιδού· ἐν τῇ καὶ ὁ τοῦ Σιληνοῦ Μαρ-
σύεω ἀσκὸς [ἐν τῇ πόλει] ἀνακρέμαται, τὸν ὑπὸ Φρυγῶν
27 λόγος ἔχει ὑπ' Ἀπόλλωνος ἐκδαρέντα ἀνακρεμασθῆναι. ἐν
ταύτῃ τῇ πόλει ὑποκατήμενος Πύθιος ὁ Ἄττος ἀνὴρ Ἀνδὸς
ἐξείνισε τὴν βασιλέως στρατιὴν πᾶσαν ξεινίοισι μεγίστοισι
καὶ αὐτὸν Ξέρξην, χρήματά τε ἐπηγγέλλετο βουλόμενος
ἐς τὸν πόλεμον παρέχειν. ἐπαγγελλομένου δὲ χρήματα
Πυθίου, εἶρετο Ξέρξης Περσέων τοὺς παρεόντας τίς τε
ἐὼν ἀνδρῶν Πύθιος καὶ κόσα χρήματα κεκτημένος ἐπαγ-
γέλλοιτο ταῦτα. οἱ δὲ εἶπαν “ὦ βασιλεῦ, οὗτός ἐστι ὅς
τοι τὸν πατέρα Δαρεῖον ἐδωρήσατο τῇ πλατανίστῃ τῇ
χρυσῇ καὶ τῇ ἀμπέλῳ· ὅς καὶ νῦν ἐστὶ πρῶτος ἀνθρώ-
28 πων πλούτῳ τῶν ἡμεῖς ἴδμεν μετὰ σέ.” Θωμάσας δὲ τῶν
ἐπέων τὸ τελευταῖον Ξέρξης αὐτὸς δεύτερα εἶρετο Πύθιον
ὁκόσα οἱ εἴη χρήματα. ὁ δὲ εἶπε “ὦ βασιλεῦ, οὔτε σε
ἀποκρύψω οὔτε σκήψομαι τὸ μὴ εἰδέναι τὴν ἐμεωντοῦ
οὔσιν, ἀλλ' ἐπιστάμενός τοι ἀτρεκέως καταλέξω. ἐπείτε
γὰρ τάχιστα σε ἐπυθάμην ἐπὶ θάλασσαν καταβαίνοντα
τὴν Ἑλληνίδα, βουλόμενός τοι δοῦναι ἐς τὸν πόλεμον χρή-
ματα ἑξέμαθον, καὶ εὖρον λογιζόμενος ἀργυρίου μὲν δύο
χιλιάδας λούσας μοι ταλάντων, χρυσίου δὲ τετρακοσίας
μυριάδας στατήρων Δαρεικῶν, ἐπιδεούσας ἑπτὰ χιλιά-
δων. καὶ τούτοισί σε ἐγὼ δωρέομαι· αὐτῇ δ' ἐμοὶ ἀπ'
29 ἀνδραπόδων τε καὶ γεωπεδίων ἀρχέων ἐστὶ βίος.” ὁ μὲν
ταῦτα ἔλεγε, Ξέρξης δὲ ἡσθεὶς τοῖσι εἰρημένοισι εἶπε
“ἔεινε Ἀνδὲ, ἐγὼ ἐπείτε ἐξηλθον τὴν Περσίδα χώρην,
οὐδενὶ ἀνδρὶ συνέμιξα ἐς τὴνδε ὅστις ἡθέλῃσε ξείνια προ-
θεῖναι στρατιῇ τῇ ἐμῇ, οὐδὲ ὅστις ἐς ὅψιν τὴν ἐμὴν κατα-
στὰς αὐτεπάγγελτος ἐς τὸν πόλεμον ἐμοὶ ἡθέλῃσε συμ-
βαλέσθαι χρήματα, ἔξω σεῦ. σὺ δὲ καὶ ἐξείνισας μεγάλως
στρατὸν τὸν ἐμὸν καὶ χρήματα μεγάλα ἐπαγγέλλεαι. σοὶ
ὦν ἐγὼ ἀντ' αὐτῶν γέρεα τοιαῦτα δίδωμι· ξεινόν τέ σε ποι-
εῦμαι ἐμόν, καὶ τὰς τετρακοσίας μυριάδας τοι τῶν στα-
τήρων ἀποπλήσω παρ' ἐμεωντοῦ δοὺς τὰς ἑπτὰ χιλιάδας,
ἵνα μὴ τοι ἐπιθέες ἔωσι αἱ τετρακόσιαι μυριάδες ἑπτὰ

χιλιάδων, ἀλλ' ἢ τοι ἀπαρτιλογίῃ ὑπὲρ ἐμέο πεπληρωμένη. κέκτησά τε αὐτὸς τὰπερ αὐτὸς ἐκτῆσαι, ἐπίστασά τε εἶναι αἰεὶ τοιοῦτος· οὐ γάρ τοι ταῦτα ποιεῦντι οὔτε ἐς τὸ παρεόν οὔτε ἐς χρόνον μεταμελήσει."

Ταῦτα δὲ εἰπας καὶ ἐπιτελέα ποιήσας ἐπορεύετο αἰεὶ ³⁰ τὸ πρόσω. Ἄναυα δὲ καλεομένην Φρυγῶν πόλιν παραμειβόμενος καὶ λίμνην ἐκ τῆς ἅλης γίνονται, ἀπίκητο ἐς Κολοσσὰς πόλιν μεγάλην Φρυγίης, ἐν τῇ Λύκος ποταμὸς ἐς χάσμα γῆς ἐσβάλλων ἀφανίζεται· ἐπεὶ τε διὰ σταδίων ὡς πέντε μάλιστα κη ἀναφαινόμενος ἐκδιδόι καὶ οὗτος ἐς τὸν Μαλανδρόν. ἐκ δὲ Κολοσσέων ὁρμεόμενος ὁ στρατὸς ἐπὶ τοὺς οὖρους τῶν Φρυγῶν καὶ Λυδῶν ἀπίκητο ἐς Κύδραρα πόλιν, ἐνθα στήλη καταπεπηγυῖα, σταθεῖσα δὲ ὑπὸ Κροίσου, καταμηνύει διὰ γραμμῶν τοὺς οὖρους. ὡς δὲ ἐκ ³¹ τῆς Φρυγίης ἐσέβαλε ἐς τὴν Λυδίην, σχιζομένης τῆς ὁδοῦ καὶ τῆς μὲν ἐς ἀριστερὴν ἐπὶ Καρίης φερούσης τῆς δὲ ἐς δεξιὴν ἐς Σάρδεις, τῇ καὶ πορευομένῳ διαβῆναι τὸν Μαλανδρόν ποταμὸν πᾶσα ἀνάγκη γίνεται καὶ ἵεναι παρὰ Καλλάτηβον πόλιν, ἐν τῇ ἄνδρες δημοσεργοὶ μέλι ἐκ μυρίκης τε καὶ πυροῦ ποιεῦσαι, ταύτην ἰὼν ὁ Ξερξῆς τὴν ὁδὸν εὖρε πλατάνιστον, τὴν κάλλεος εἵνεκεν δωρησάμενος κόσμῳ χρυσείῳ καὶ μελεδωνῇ ἀθανάτῳ ἀνδρὶ ἐπιτρέψας δευτέρῃ ἡμέρῃ ἀπίκητο ἐς τῶν Λυδῶν τὸ ὄστυ. ἀπικόμενος δὲ ³² ἐς Σάρδεις πρῶτα μὲν ἀπέπεμπε κήρυκας ἐς τὴν Ἑλλάδα αἰτήσοντας γῆν τε καὶ ὕδωρ καὶ προερέοντας δεῖπνα βασιλεῖ παρασκευάζειν· πλὴν οὔτε ἐς Ἀθήνας οὔτε ἐς Λακεδαιμόνα ἀπέπεμπε ἐπὶ γῆς αἰτήσιν, τῇ δὲ ἄλλῃ πάντῃ. τῶνδε δὲ εἵνεκεν τὸ δεύτερον ἀπέπεμπε ἐπὶ γῆν τε καὶ ὕδωρ· ὅσοι πρότερον οὐκ ἔδοσαν Λαρεῖω πέμψαντι, τούτους πάγχυ ἐδόκει τότε δείσαντας δῶσειν· βουλόμενος ὦν αὐτὸ τοῦτο ἐκμαθεῖν ἀκριβέως ἔπεμπε.

Μετὰ δὲ ταῦτα παρεσκευάζετο ὡς ἐλέων ἐς Ἄβυδον. ³³ οἱ δὲ ἐν τούτῳ τὸν Ἑλλήσποντον ἐξεύγνυσαν ἐκ τῆς Ἀσίας ἐς τὴν Εὐρώπην. ἔστι δὲ τῆς Χερσονήσου τῆς ἐν Ἑλλησπόντῳ, Σησιτοῦ τε πόλις μεταξὺ καὶ Μαδύτου, ἀκτὴ τρηχέα ἐς θάλασσαν κατήκουσα Ἀβύδῳ καταπλόν· ἐνθα μετὰ ταῦτα χρόνῳ ὕστερον οὐ πολλῷ, ἐπὶ Ξανθίππου τοῦ

Ἀρίφρονος στρατηγοῦ Ἀθηναίων Ἀρταῦκην ἄνδρα Πέρσῃν
 λαβόντες Σηστοῦ ὑπαρχον ζῶοντα πρὸς σανίδα διεπασ-
 σάλευσαν, ὃς καὶ ἐς τοῦ Πρωτεσίλεω τὸ ἱρὸν ἐς Ἐλαι-
 34 οῦντα ἀγινεόμενος γυναικας ἀθέμιστα ἔργα ἔρδεσκε. ἐς
 ταύτην ὦν τὴν ἀκτὴν ἐξ Ἀβύδου ὁρμεόμενοι ἐγεφύρουν
 τοῖσι προσεκέετο, τὴν μὲν λευκολίνου Φοίνιζες, τὴν δ'
 ἐτέρην τὴν βυβλίνην Αἰγύπτιοι. ἔστι δὲ ἐπὶ στάδιοι ἐξ
 Ἀβύδου ἐς τὴν ἀπαντίον. καὶ δὴ ἐζευγμένον τοῦ πόρου
 ἐπιγενόμενος χειμῶν μέγας συνέκοψέ τε ἐκεῖνα πάντα καὶ
 35 διέλυσε. ὥς δ' ἐπύθετο Ξέρξης, δεινὰ ποιεύμενος τὸν Ἑλ-
 λήσποντον ἐκέλευσε τριηκοσίας ἐπικέσθαι μάστιγι πληγὰς
 καὶ κατεῖναι ἐς τὸ πέλαγος πεδέων ζευγος. ἦδη δὲ ἤκουσα
 ὥς καὶ σιγέας ἅμα τούτοισι ἀπέπεμψε στίζοντας τὸν
 Ἑλλήσποντον. ἐνετέλλετο δ' ὦν ῥαπίζοντας λέγειν βάρ-
 βαρά τε καὶ αἰάσθαλα, “ὦ πικρὸν ὕδωρ, δεσπότης τοι
 δίκην ἐπιτιθεῖ τήνδε, ὅτι μιν ἡδίκησας οὐδὲν πρὸς ἐκείνου
 ἄδικον παθόν. καὶ βασιλεὺς μὲν Ξέρξης διαβήσεται σε,
 ἦν τε σύ γε βούλῃ ἦν τε μή· σοὶ δὲ κατὰ δίκην ἄρα οὐδεὶς
 ἀνθρώπων θύει ὥς ἔοντι θολερῷ τε καὶ ἀλμυρῷ πο-
 ταμῷ.” τὴν τε δὴ θάλασσαν ἐνετέλλετο τούτοισι ζημιοῦν,
 καὶ τῶν ἐπεστεώτων τῇ ζεύξει τοῦ Ἑλλησπόντου ἀπατα-
 36 μεῖν τὰς κεφαλὰς. καὶ οἱ μὲν ταῦτα ἐποίησαν, τοῖσι προσ-
 ἐκέετο αὕτη ἡ ἄχαρις τιμή, τὰς δὲ ἄλλοι ἀρχιτέκτονες
 ἐξεύγνυσαν· ἐξεύγνυσαν δὲ ὧδε. πεντηκοντέρους καὶ τριή-
 ρεας συνθέντες, ὑπὸ μὲν τὴν πρὸς τοῦ Εὐξείνου πόντου
 ἐξήκοντά τε καὶ τριηκοσίας, ὑπὸ δὲ τὴν ἐτέρην τεσσαρεσ-
 καίδεκα καὶ τριηκοσίας, τοῦ μὲν Πόντου ἐπικαρσίας τοῦ
 δὲ Ἑλλησπόντου κατὰ ῥάον, ἵνα ἀναχωχέῃ τὸν τόνον τῶν
 ὀπλων· συνθέντες δὲ ἀγκύρας κατήκαν περιμήκειας, τὰς
 μὲν πρὸς τοῦ Πόντου τῆς ἐτέρης τῶν ἀνέμων εἵνεκεν τῶν
 ἔσωθεν ἐκπνεόντων, τῆς δὲ ἐτέρης πρὸς ἐσπέρης τε καὶ
 τοῦ Αἰγαίου εὗρον τε καὶ νότου εἵνεκεν. διέκπλοον δὲ
 ὑπόφανσιν κατέλιπον τῶν πεντηκοντέρων καὶ τριηρέων
 τριχοῦ, ἵνα καὶ ἐς τὸν Πόντον ἔχῃ ὁ βουλόμενος πλώειν
 πλοίοισι λεπτοῖσι καὶ ἐκ τοῦ Πόντου ἔξω. ταῦτα δὲ ποι-
 ῆσαντες κατέτεινον ἐκ γῆς στρεβλοῦντες ὄνοισι ξυλίνοισι
 τὰ ὄπλα, οὐκέτι χωρὶς ἐκάτερα τάξαντες, ἀλλὰ δύο μὲν

λευκολίνου δασάμενοι ἐς ἐκατέρην, τέσσερα δὲ τῶν βυβλί-
ων. παχύτης μὲν ἡ αὐτὴ καὶ καλλονή, κατὰ λόγον δὲ ἦν
ἐμβριθέστερα τὰ λίνεα, τοῦ τάλαντον ὁ πῆχυς εἴλκε.
ἐπειδὴ δὲ ἐγεφυρώθη ὁ πόρος, χορμούςς ξύλων καταπρί-
σαντες καὶ ποιήσαντες ἴσους τῆς σχεδῆς τῷ εὖρει κόσμῳ
ἐπετίθεσαν κατ' ὑπερθε τῶν ὅπλων τοῦ τόνου, θέντες δὲ
ἐπεξῆς ἐνθαῦτα αὐτὶς ἐπεξεύγνυον. ποιήσαντες δὲ ταῦτα
ῦλην ἐπεφόρησαν, κόσμῳ δὲ θέντες καὶ τὴν ῦλην γῆν ἐπε-
φόρησαν, κατανάξαντες δὲ καὶ τὴν γῆν φραγμὸν παρεί-
ρυσαν ἐνθεν καὶ ἐνθεν, ἵνα μὴ φροβήται τὰ ὑποζύγια τὴν
θάλασσαν ὑπερρρέοντα καὶ οἱ ἵπποι.

Ὡς δὲ τὰ τε τῶν γεφυρέων κατεσκευάστο καὶ τὰ περὶ 37
τὸν Ἄθων, οἳ τε χυτοὶ περὶ τὰ στόματα τῆς διώρυχος,
οἳ τῆς ῥηχίδος εἵνεκεν ἐποιήθησαν, ἵνα μὴ πίμπληται τὰ
στόματα τοῦ ὀρύγματος, καὶ αὐτὴ ἡ διώρυξ παντελέως
πεποιτημένη ἡγγέλλετο, ἐνθαῦτα χειμερίσας, ἅμα τῷ ἔαρι
παρεσκευασμένος ὁ στρατὸς ἐκ τῶν Σαρδίῳν ὠρμηάτο ἐλέων
ἐς Ἀβυδὸν. ὠρμημένῳ δὲ οἱ ὁ ἥλιος ἐκλιπὼν τὴν ἐκ τοῦ
οὐρανοῦ ἔδρην ἀφανῆς ἦν οὐτ' ἐπινεφέλων ἑόντων αἰθρίης
τε τὰ μάλιστα, ἀντ' ἡμέρης τε νύξ ἐγένετο. ἰδόντι δὲ καὶ
μαθόντι τοῦτο τῷ Ξέρξῃ ἐπιμελὲς ἐγένετο, καὶ εἴρετο τοὺς
Μάγους τὸ ἐθέλοι προσφαίνειν τὸ φάσμα. οἱ δὲ ἔφραζον
ὥς Ἑλλήσι προδεικνύει ὁ θεὸς ἐκλείψιν τῶν πολλῶν, λέγον-
τες ἥλιον εἶναι Ἑλλήνων προδέκτορα, σελήνην δὲ σφέων.
πυθόμενος δὲ ταῦτα ὁ Ξέρξης περιχαρὴς ἔὼν ἐποιέετο 38
τὴν ἔλασιν. ὥς δ' ἐξήλανε τὴν στρατιήν, Πύθιος ὁ Λυδὸς 38
καταρρωδήσας τὸ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ φάσμα ἐπαεργεῖς τε
τοῖσι θωρήμασι, ἐλθὼν παρὰ Ξέρξην ἔλεγε τάδε. “ὦ
δέσποτα, χρηίσας ἂν τευ βουλοίμην τυχεῖν, τὸ σοὶ μὲν
ἐλαφρὸν τυγχάνει ἐὼν ὑπουργῆσαι, ἐμοὶ δὲ μέγα γενώ-
μενον.” Ξέρξης δὲ πᾶν μᾶλλον δοκέων μιν χρηΐσειν ἢ τὸ
ἐδεήθη, ἔφη τε ὑπουργῆσειν καὶ δὴ ἀγορεύειν ἐκέλευε ὅτεν
δέοιτο. ὁ δὲ ἐπεῖτε ταῦτα ἤκουσε, ἔλεγε θαρασήσας τάδε.
“ὦ δέσποτα, τυγχάνουσί μοι παῖδες ἑόντες πέντε, καὶ
σφρας καταλαμβάνει πάντας ἅμα σοὶ στρατεύεσθαι ἐπὶ
τὴν Ἑλλάδα. σὺ δέ, ὦ βασιλεῦ, ἐμὲ ἐς τὸδε ἡλικίης ἤκοντα
οἰκτείρας τῶν μοι παίδων ἵνα παράλυσον τῆς στρατηγῆς

- τὸν πρεσβύτατον, ἵνα αὐτοῦ τε ἐμεῦ καὶ τῶν χρημάτων ἢ μελεδωνός. τοὺς δὲ τέσσερας ἄγεα ἅμα σεωυτιῷ, καὶ
- ³⁹ πρήξας τὰ νοεῖς νοστήσειας ὀπίσω.” κάρτα τε ἐθυμώθη ὁ Ξέρξης καὶ ἀμείβεται τοισίδε. “ὦ κακὲ ἄνθρωπε, σὺ ἐτόλμησας, ἐμεῦ στρατευομένον αὐτοῦ ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα καὶ ἄγοντος παῖδας ἐμούς καὶ ἀδελφεοὺς καὶ οἰκηλοὺς καὶ φίλους, μνήσασθαι περὶ σοῦ παιδός, ἐὼν ἐμὸς δοῦλος, τὸν χρῆν πανοικίῃ αὐτῇ γυναικὶ συνέπεσθαι; εὖ νυν τόδ’ ἐξεπλίστασο, ὥς ἐν τοῖσι ὡς τῶν ἀνθρώπων οἰκέει ὁ θυμός, ὃς χρηστὰ μὲν ἀκούσας τέρψιος ἐμπιπλέει τὸ σῶμα, ὑπεναντία δὲ τούτοισι ἀκούσας ἀνοιδέει. ὅτε μὲν νυν χρηστὰ ποιήσας ἕτερα τοιαῦτα ἐπηγγέλλεο, εὐεργεσίῃσι βασιλέα οὐ καυχῆσαι ὑπερβαλέσθαι· ἐπέλτε δὲ ἐς τὸ ἀναιδέστερον ἐτράπεο, τὴν μὲν ἄξιον οὐ λάμψαι, ἐλάσσω δὲ τῆς ἄξης· σὲ μὲν γὰρ καὶ τοὺς τέσσερας τῶν παίδων θύεται τὰ ξείνια· τοῦ δὲ ἐνός, τοῦ περιέχειν μάλιστα, τῇ ψυχῇ ζημιώσεται.” ὥς δὲ ταῦτα ὑπεκρίνατο, αὐτίκα ἐκέλευε τοῖσι προσετέτακτο ταῦτα πρήσσειν, τῶν Πυθίου παίδων ἐξευρόντας τὸν πρεσβύτατον μέσον διαταμεῖν, διαταμόντας δὲ τὰ ἡμίτομα διαθεῖναι τὸ μὲν ἐπὶ δεξιᾷ τῆς ὁδοῦ τὸ δ’ ἐπ’ ἀριστερά, καὶ ταύτῃ διεξιέναι τὸν στρατόν.
- ⁴⁰ ποιησάντων δὲ τούτων τούτο, μετὰ ταῦτα διεξίηκε ὁ στρατός. ἡγέοντο δὲ πρῶτοι μὲν οἱ σκευοφόροι τε καὶ τὰ ὑποζύγια, μετὰ δὲ τούτους στρατὸς παντοίων ἐθνέων ἀναμίξ, οὐ διακεκριμένοι· τῇ δὲ ὑπερημίσεις ἦσαν, ἐνθαῦτα διελέλειπτο καὶ οὐ συνέμισγον οὗτοι βασιλέι. προηγέοντο μὲν δὴ ἵπποται χίλιοι, ἐκ Περσέων πάντων ἀπολελεγμένοι· μετὰ δὲ αἰχμοφόροι χίλιοι, καὶ οὗτοι ἐκ πάντων ἀπολελεγμένοι, τὰς λόγχας κάτω ἐς τὴν γῆν τρέψαντες· μετὰ δὲ ἱροὶ Νισαῖοι καλεόμενοι ἵπποι δέκα κεκοσμημένοι ὥς κάλλιστα. Νισαῖοι δὲ καλέονται ἵπποι ἐπὶ τοῦδε· ἔστι πεδίον μέγα τῆς Μηδικῆς τῷ ὀνόματι ἔστι Νισαῖον· τοὺς ὧν δὴ ἵππους τοὺς μεγάλους φέρει τὸ πεδίον τούτο. ὅπισθε δὲ τούτων τῶν δέκα ἵππων ἄρμα Διὸς ἱρὸν ἐπετέτακτο, τὸ ἵπποι μὲν εἰλκον λευκοὶ ὀκτώ, ὅπισθε δὲ τῶν ἵππων εἶπετο πεζῇ ἡνίοχος ἐχόμενος τῶν χαλινῶν· οὐδεὶς γὰρ δὴ ἐπὶ τούτων τὸν θρόνον ἀνθρώπων ἀναβαίνει.

τούτου δὲ ὅπισθε αὐτὸς Ξέρξης ἐπ' ἄρματος ἵππων Νι-
 σαίων· παραβεβήκει δὲ οἱ ἱνίοχος τῷ ὀνόμαϊ ἦν Πατι-
 ράμης, ὅτανεω παῖς ἀνδρὸς Πέρσεω. ἔξήλασε μὲν οὕτω 41
 ἐκ Σαρδίων Ξέρξης, μετεκβαίνεσκε δέ, ὥπως μιν λόγος
 αἰεῖναι, ἐκ τοῦ ἄρματος ἐς ἀρμάμαζαν. αὐτοῦ δὲ ὅπισθε
 αἰχμοφόροι Περσέων οἱ ἀριστοὶ τε καὶ γενναιοτάτοι, χίλιοι,
 κατὰ νόμον τὰς λόγχας ἔχοντες, μετὰ δὲ ἵππος ἄλλη χίλη
 ἐκ Περσέων ἀπολελεγμένη, μετὰ δὲ τὴν ἵππον ἐκ τῶν λοι-
 πῶν Περσέων ἀπολελεγμένοι μύριοι. οὗτος πεζὸς ἦν· καὶ
 τούτων χίλιοι μὲν ἐπὶ τοῖσι δούρασι ἀντὶ τῶν σαρωτη-
 ρων ῥοιᾶς εἶχον χρυσέας καὶ πέριξ συνεκλήιον τοὺς ἄλλους,
 οἱ δὲ εἰνακισχίλιοι ἐντὸς τούτων ἐόντες ἀργυρέας ῥοιᾶς
 εἶχον. εἶχον δὲ χρυσέας ῥοιᾶς καὶ οἱ ἐς τὴν γῆν τράποντες
 τὰς λόγχας, καὶ μῆλα οἱ ἄγχιστα ἐπόμενοι Ξέρξη. τοῖσι
 δὲ μυρίοισι ἐπετέαχτο ἵππος Περσέων μυρὴν. μετὰ δὲ
 τὴν ἵππον διελέλειπτο καὶ δύο σταδίους, καὶ ἔπειτεν ὁ
 λοιπὸς ὄμιλος ἥιε ἀναμιξ.

Ἐποιέετο δὲ τὴν ὁδὸν ἐκ τῆς Λυδίας ὁ στρατὸς ἐπὶ 42
 τε ποταμὸν Κάϊκον καὶ γῆν τὴν Μυσίην, ἀπὸ δὲ Καΐκου
 ὀρμεόμενος, Κάνης οὗρας ἔχων ἐν ἀριστερῇ, διὰ τοῦ Ἀταρ-
 νέος ἐς Καρήνην πόλιν. ἀπὸ δὲ ταύτης διὰ Θήβης πεδίου
 ἐπορεύετο, Ἀτραμύττειόν τε πόλιν καὶ Ἀντανδρον τὴν
 Πελασγίδα παραμειβόμενος. τὴν Ἰδὴν δὲ λαβὼν ἐς ἀρι-
 στερὴν χεῖρα ἦε ἐς τὴν Ἰλιάδα γῆν. καὶ πρῶτα μὲν οἱ ὑπὸ
 τῇ Ἰδῇ νύκτα ἀναμείναντι βρονταί τε καὶ πρησιτῆρες ἐπεσ-
 πίπτουσι, καὶ τινὰ αὐτοῦ ταύτῃ συχρὸν ὄμιλον διέφθει-
 ραν. ἀπικομένου δὲ τοῦ στρατοῦ ἐπὶ τὸν Σκάμανδρον, ὅς 43
 πρῶτος ποταμῶν, ἐπεῖτε ἐκ Σαρδίων ὀρμηθέντες ἐπε-
 χείρησαν τῇ ὁδῷ, ἐπέλιπε τὸ ῥέεθρον οὐδ' ἀπέχρησε τῇ
 στρατῇ τε καὶ τοῖσι κτήνεσι πινόμενος, ἐπὶ τοῦτον δὴ
 τὸν ποταμὸν ὥς ἀπίκετο Ξέρξης, ἐς τὸ Πριάμου Πέρ-
 γαμον ἀνέβη ἡμερον ἔχων θηήσασθαι. θηησάμενος δὲ
 καὶ πυθόμενος ἐκείνων ἕκαστα τῇ Ἀθηναίῃ τῇ Ἰλιάδι
 ἔθυσσε βοὺς χίλλας, χοῆς δὲ οἱ Μάγοι τοῖσι ἥρωσι ἐχέαντα.
 ταῦτα δὲ ποιησαμένοισι νυκτὸς φόβος ἐς τὸ στρατόπεδον
 ἐνέπρεσε. ἅμα ἡμέρῃ δὲ ἐπορεύετο ἐνθεῦτεν, ἐν ἀριστερῇ
 μὲν ἀπέρχων Ροίτειον πόλιν καὶ Ὀφρύνειον καὶ Λάρδαρον,

ἦπερ δὴ Ἀβύδιω ὁμιουρός ἐστι, ἐν δεξιῇ δὲ Ἰεργιθας Τεν-
κρούς.

- 44 Ἐπεὶ δ' ἐγένοντο ἐν Ἀβύδιω, ἰθὺέλησε Ξέρξης ἰδέσθαι
πάντα τὸν στρατόν. καὶ προεπεποίητο γὰρ ἐπὶ κολωνοῦ
ἐπίτηδες αὐτοῦ ταύτῃ προεξέδρη λίθου λευκοῦ (ἐποίησαν
δὲ Ἀβυθῆνοι ἐντειλαμένου πρότερον βασιλέος), ἐνθαῦτα
ὥς ἵζετο, κατορέων ἐπὶ τῆς ἡϊόνος ἐθήετο καὶ τὸν πεζὸν
καὶ τὰς νέας, θηεύμενος δὲ ἰμέρθη τῶν νεῶν ἄμιλλαν
γινομένην ἰδέσθαι. ἐπεὶ δ' ἐγένετό τε καὶ ἐνέκλειον Φοί-
45 νικες Σιδόνιοι, ἦσθη τε τῇ ἀμίλλῃ καὶ τῇ στρατιῇ. ὥς
δὲ ὦρα πάντα μὲν τὸν Ἑλλήσποντον ὑπὸ τῶν νεῶν ἀπο-
κεχυμένον, πάσας δὲ τὰς ἀκτὰς καὶ τὰ Ἀβυθηνῶν πεδία
ἐπίπλεα ἀνθρώπων, ἐνθαῦτα Ξέρξης ἐωυτὸν ἐμακάρισε,
46 μετὰ δὲ τοῦτο ἐδάκρυσε. μαθὼν δέ μιν Ἀρτάβανος ὁ
πάτριος, ὃς τὸ πρῶτον γνώμην ἀπεδέξατο ἐλευθέρως οὐ
συμβουλευῶν Ξέρξῃ στρατεύεσθαι ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, οὗτος
ὠνὴρ φρασθεὶς Ξέρξῃν δακρύσαντα εἶρετο τάδε. “ὦ βα-
σιλεῦ, ὥς πολλὸν ἀλλήλων κεχωρισμένα ἐργάσαιο νῦν τε
καὶ ὀλίγῳ πρότερον· μακαρίσας γὰρ σεωυτὸν δακρύεις.”
ὁ δὲ εἶπε “ἐσῆλθε γάρ με λογισάμενον κατοικτεῖραι ὥς
βραχὺς εἴη ὁ πᾶς ἀνθρωπότης βίος, εἰ τούτων γε ἐόντων
τοσούτων οἵδεις ἐς ἑκατοστὸν ἔτος περιέσται.” ὁ δὲ ἀμεί-
βετο λέγων “ἕτερα τούτου παρὰ τὴν ζόην πεπόνθαμεν
οἰκτροτέρα. ἐν γὰρ οὕτω βραχέϊ βίῳ οὐδεὶς οὕτω ἀνθρω-
πος ἐὼν εὐδαιμών πέφυκε, οὔτε τούτων οὔτε τῶν ἄλλων,
τῷ οὐ παραστήσεται πολλάκις καὶ οὐκ ἅπαξ τεθνάναι
βούλεσθαι μᾶλλον ἢ ζῶειν. αἶ τε γὰρ συμφοραὶ προσ-
πίπτουσαι καὶ αἱ νοῦσοι συνταράσσουσαι καὶ βραχὺν ἐόντα
μακρὸν δοκέειν εἶναι ποιεῦσι τὸν βίον. οὕτω ὁ μὲν θά-
νατος μοχθηρῆς ἐούσης τῆς ζόης καταρυγὴ αἰρετωτάτῃ τῇ
ἀνθρωπῷ γέγονε· ὁ δὲ θεὸς γλυκὴν γεύσας τὸν αἰῶνα
47 φθονερός ἐν αὐτῷ εὐρίσκεται ἔών.” Ξέρξης δὲ ἀμείβετο
λέγων “Ἀρτάβανε, βιοτῆς μὲν νυν ἀνθρωπότης πέρι, ἐού-
σης τοιαύτης οἶημι περ σὺν διαιρέει εἶναι, πανσώμεθα, μηδὲ
κακῶν μεμνώμεθα χρηστὰ ἔχοντες πρήγματα ἐν χειρσί·
φράσον δέ μοι τόδε. εἴ τοι ἡ ὄψις τοῦ ἐνυπνίου μὴ ἐναρ-
γῆς οὕτω ἐφάνη, εἶχες ἂν τὴν ἀρχαίην γνώμην, οὐκ ἐὼν

με στρατεύεσθαι ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, ἢ μετέστης ἄν; ἤρε-
 μοι τοῦτο ἀτρεκέως εἰπέ." ὁ δὲ ἀμείβετο λέγων "ὦ βα-
 σιλεῦ, ὕψις μὲν ἦ ἐπιφανεῖσα τοῦ ὀνείρου, ὡς βουλόμεθα
 ἀμφοτέροι, τελευτήσεις, ἐγὼ δ' ἔτι καὶ ἐς τὸδε δειματός
 εἰμι ὑπόπλεος οὐδ' ἐντὸς ἐμειωντοῦ, ἄλλα τε πολλὰ ἐπι-
 λεγόμενος καὶ δὴ καὶ ὀρέων τοι δύο τὰ μέγιστα πάντων
 ἔοντα πολεμιώτατα." Ξέρξης δὲ πρὸς ταῦτα ἀμείβετο ⁴⁸
 τοισίδε. "δαιμόνιε ἀνδρῶν, κοῖα ταῦτα λέγεις μοι εἶναι
 δύο πολεμιώτατα; κότερά τοι ὁ πεζὸς μεμπτὸς κατὰ τὸ
 πληθὸς ἐστι, καὶ τὸ Ἑλληνικὸν στράτευμα φαίνεται πολ-
 λαπλήσιον ἔσεσθαι τοῦ ἡμετέρου, ἢ τὸ ναυτικὸν τὸ ἡμέ-
 τερον λείψεσθαι τοῦ ἐκείνων, ἢ καὶ συναμφοτέρεα ταῦτα;
 εἰ γάρ τοι ταύτῃ ἐνδεέστερα φαίνεται εἶναι τὰ ἡμέτερα
 πρήγματα, στρατοῦ ἂν ἄλλου τις τὴν ταχίστην ἄγερσιν
 ποιέοιτο." ὁ δ' ἀμείβετο λέγων "ὦ βασιλεῦ, οὔτε στρατὸν ⁴⁹
 τοῦτον, ὅστις γε σύνεσιν ἔχει, μέμφοιτ' ἂν οὔτε τῶν νεῶν τὸ
 πληθὸς· ἦν τε πλεῦνας συλλέξης, τὰ δύο τοι τὰ λέγω πολλῇ
 ἔτι πολεμιώτερα γίνεται. τὰ δὲ δύο ταῦτα ἐστὶ γῆ τε καὶ
 θάλασσα. οὔτε γὰρ τῆς θάλασσης ἐστὶ λιμὴν τοσοῦτος οὐ-
 δαμόνι, ὡς ἐγὼ εἰκάζω, ὅστις ἐγειρομένου χειμῶνος δεξά-
 μενός σευ τοῦτο τὸ ναυτικὸν φερέγγυος ἔσται διασῶσαι
 τὰς νέας. καίτοι οὐκ ἔνα αὐτὸν δεῖ εἶναι τὸν λιμένα, ἀλλὰ
 παρὰ πᾶσαν τὴν ἡπειρον παρ' ἣν δὴ κομιέαι. οὐκ ὦν δὴ
 ἔόντων τοι λιμένων ὑποδεξίων, μάθῃ ὅτι αἱ συμφοραὶ τῶν
 ἀνθρώπων ἄρχουσι καὶ οὐκ ὡνθρωποι τῶν συμφορέων.
 καὶ δὴ τῶν δύο τοι τοῦ ἐτέρου εἰρημένου τὸ ἕτερον ἔρχο-
 μαι ἑρέων. γῆ δὲ πολεμὴ τῇδέ τοι κατίσταται. εἰ ἐθέλει
 τοι μηδὲν ἀντίξοον καταστήναι, τοσοῦτ' τοι γίνεται πολε-
 μιωτέρη ὥσπ' ἂν προβαίνης ἐκατέρω, τὸ πρόσω αἰεὶ κλε-
 πτόμενος· εὐπρηξίης γὰρ οὐκ ἔστι ἀνθρώποισι οὐδεμία
 πληθύνῃ. καὶ δὴ τοι, ὡς οὐδενὸς ἐναγτιευμένου, λέγω
 τὴν χώραν πλεῦνα ἐν πλευνί χρόνῃ γινομένην λιμὸν τέξε-
 σθαι. ἀνὴρ δὲ οὕτ' ἂν εἴη ἄριστος, εἰ βουλευόμενος μὲν
 ἀρρωδέοι, πᾶν ἐπιλεγόμενος πείσεσθαι χοῆμα, ἐν δὲ τῇ
 ἔργῳ θρασὺς εἴη." ἀμείβεται Ξέρξης τοισίδε. "Ἀρτάβανε, ⁵⁰
 οἰκώτως μὲν σὺ γε τούτων ἕκαστα διαιρέαι· ἀτὰρ μήτε
 πάντα φοβέο μήτε πᾶν ὁμοίως ἐπιλέγῃς. εἰ γὰρ δὴ βούλοιο

ἐπὶ τῇ αἰεὶ ἐπεσφερομένῳ πράγματι τὸ πᾶν ὁμοίως ἐπι-
λέγεσθαι, ποιήσεαις ἂν οὐδαμὰ οὐδέν· κρέσσον δὲ πάντα
θαρσέοντα ἡμῖσι τῶν δεινῶν πᾶσχειν μᾶλλον ἢ πᾶν χρῆμα
προδευμαίνοντα μηδαμὰ μηδὲν παθεῖν. εἰ δὲ ἐρίζων πρὸς
πᾶν τὸ λεγόμενον μὴ τὸ βέβαιον ἀποδέξεις, σφάλλεσθαι
ἠφείλεις ἐν αὐτοῖσι ὁμοίως καὶ ὁ ὑπεναντία τούτοις
λέξας. τοῦτο μὲν νυν ἐπ' ἴσης ἔχει· εἰδέναι δὲ ἄνθρωπον
ἔόντα κίως χρὴ τὸ βέβαιον; δοκέω μὲν οὐδαμῶς. τοῖσι
τοῖνυν βουλομένοις ποιέειν ὥς τὸ ἐπίπαν φιλέει γίνεσθαι
τὰ κέρδεα, τοῖσι δὲ ἐπιλεγόμενοις τε πάντα καὶ ὑκνεύουσι
οὐ μάλα ἐθέλει. ὄρας τὰ Περσέων πράγματα ἐς τὸ δυνά-
μιος προκεχώρηκε. εἰ τοῖνυν ἐκεῖνοι οἱ πρὸ ἡμεῶν γενό-
μενοι βασιλεῖς γνώμῃσι ἐχρέοντο ὁμοίῃσι καὶ σύ, ἢ μὴ
χρεόμενοι γνώμῃσι τοιαύτησι ἄλλους συμβούλους εἶχον
τοιούτους, οὐκ ἂν κοτε εἶδες αὐτὰ ἐς τοῦτο προελθόντα·
νῦν δὲ κινδύνους ἀναρριπτέοντες ἐς τοῦτό σφεα προηγά-
γοντο. μεγάλα γὰρ πράγματα μεγάλοις κινδύνοις ἐθέλει
καταιρέεσθαι. ἡμεῖς τοῖνυν ὁμοιούμενοι ἐκείνοις ὥρην
τε τοῦ ἔτερος καλλίστην πορευόμεθα, καὶ καταστρεψάμενοι
πᾶσαν τὴν Εὐρώπην νοστήσομεν ὁπίσω, οὔτε λιμῇ ἐντυ-
χόντες οὐδαμόθι οὔτε ἄλλο ἄχαρι οὐδὲν παθόντες. τοῦτο
μὲν γὰρ αὐτοὶ πολλὴν φροβῆν φερόμενοι πορευόμεθα,
τοῦτο δέ, τῶν ἂν κου ἐπιβέωμεν γῆν καὶ ἔθνος, τούτων
τὸν σῆτον ἔξομεν· ἐπ' ἀροτῆρας δὲ καὶ οὐ νομάδας στρα-
51 τευόμεθα ἄνδρας.” λέγει Ἀρτάβανος μετὰ ταῦτα “ὦ
βασιλεῦ, ἐπεῖτε ἀρρωδέειν οὐδὲν ἔας πρῆγμα, σὺ δὲ μεν
συμβουλὴν ἔνδεξαι· ἀναγκαίως γὰρ ἔχει περὶ πολλῶν
πρηγμάτων πλεῦνα λόγον ἐκτείνειν. Κύρος ὁ Καμβύσειω
Ἰωνίην πᾶσαν πλὴν Ἀθηναίων κατεστρέψατο δασμοφόρον
εἶναι Πέρσῃσι. τούτους ὦν τοὺς ἄνδρας συμβουλεύω τοι
μηδεμιῇ μηχανῇ ἄγειν ἐπὶ τοὺς πατέρας· καὶ γὰρ ἄνευ
τούτων οἳοί τέ εἰμεν τῶν ἐχθρῶν κατυπέρτεροι γίνεσθαι.
ἢ γὰρ σφεας, ἦν ἔπιωνται, δεῖ ἀδικωτάτους γίνεσθαι κατα-
δουλουμένους τὴν μητρόπολιν, ἢ δικαιοτάτους συνελει-
θεροῦντας. ἀδικωτάτοι μὲν νυν γινόμενοι οὐδὲν κέρδος
μέγα ἡμῖν προσβάλλουσι, δικαιοτάτοι δὲ γινόμενοι οἳοί
τέ δηλώσασθαι μεγάλως τὴν σὴν στρατιὴν γίνονται. ἐς

θυμὸν ὦν βάλλει καὶ τὸ παλαιὸν ἔπος, ὥς εὖ εἴρηται, τὸ μὴ ἅμα ἀρχῇ πᾶν τέλος καταφαίνεσθαι.” ἀμείβεται πρὸς ταῦτα Ξέρξης “Ἀρτάβανε, τῶν ἀπερήναιο γνώμων σφάλ-
λαι κατὰ ταύτην δὴ μάλιστα, ὅς Ἰωνας φροβεῖ μὴ μετα-
βάλλωσι, τῶν ἔχομεν γνώμα μέγιστον, τῶν σὺ τε μάρτυς
γίνεαι καὶ οἱ συστρατευόμενοι Δαρεῖω ἄλλοι ἐπὶ Σκύθας,
ὅτι ἐπὶ τούτοισι ἡ πᾶσα Περσικὴ στρατιὴ ἐγένετο δια-
φθεῖραι ἢ περιποιῆσαι· οἱ δὲ δικαιοσύνην καὶ πιστότητα
ἐνέδωκαν, ἄχαρι δὲ οὐδέν. πάρεξ δὲ τούτου, ἐν τῇ ἡμε-
τέρῃ καταλιπόντας τέκνα τε καὶ γυναῖκας καὶ χρήματα
οὐδ’ ἐπιλέγεσθαι χρὴ νεώτερόν τι ποιήσιν. οὕτω μὴδὲ
τοῦτο φροβεῖ, ἀλλὰ θυμὸν ἔχων ἀγαθὸν σῶζε οἰκόν τε τὸν
ἐμὸν καὶ τυραννίδα τὴν ἐμήν· σοὶ γὰρ ἐγὼ μούνη ἐκ πάν-
των σκῆπτρα τὰ ἐμὰ ἐπιτράπω.”

Ταῦτα εἰπας καὶ Ἀρτάβανον ἀποστείλας ἐς Σοῦσα
δεύτερα μετεπέμψατο Ξέρξης Περσέων τοὺς δοκιμωτά-
τους, ἐπεὶ δὲ οἱ παρῆσαν, ἔλεγέ σφι τάδε. “ὦ Πέρσαι,
τιῶνδ’ ἐγὼ ὑμῶν χρηίζων συνέλεξα, ἄνδρας τε γίνεσθαι
ἀγαθοὺς καὶ μὴ καταισχύνειν τὰ πρόσθε ἐργασμένα Πέρ-
σησι, ἐόντα μεγάλα τε καὶ πολλοῦ ἄξια, ἀλλ’ εἰς τε ἑκα-
στος καὶ οἱ σύμπαντες προθυμίην ἔχωμεν· ξυγὸν γὰρ
τοῦτο πᾶσι ἀγαθὸν σπεύδεται. τῶνδε δὲ εἵνεκεν προα-
γορεύω ἀντέχεσθαι τοῦ πολέμου ἐντεταμένως· ὥς γὰρ
ἐγὼ πενθάνομαι, ἐπ’ ἄνδρας στρατευόμεθα ἀγαθοὺς, τῶν
ἦν κρατήσωμεν, οὐ μὴ τις ἡμῖν ἄλλος στρατὸς ἀνιστῇ
κοτε ἀνθρώπων. τῶν δὲ διαβαίνωμεν ἐκτευξάμενοι τοῖσι
θεοῖσι οἱ Περσίδα γῆν λελόγχασιν.”

Ταύτην μὲν τὴν ἡμέρην παρεσκευάζοντο ἐς τὴν διά-
βασιν· τῇ δὲ ὑστεραίῃ ἀνέμενον τὸν ἥλιον ἐθέλοντες
ιδέσθαι ἀνίσχοντα, θυμῶματά τε παντοῖα ἐπὶ τῶν γεφυ-
ρέων καταγίζοντες καὶ μυρσίησι στορνύντες τὴν ὁδόν. ὥς
δ’ ἐπανέτελλε ὁ ἥλιος, σπένδων ἐκ χρυσῆς φιάλης Ξέρξης
ἐς τὴν θάλασσαν εὐχετο πρὸς τὸν ἥλιον μηδεμίαν οἱ συν-
τυχὴν τοιαύτην γενέσθαι, ἢ μιν παύσει καταστρέφασθαι
τὴν Εὐρώπην πρότερον ἢ ἐπὶ τέρμασι τοῖσι ἐκείνης γένη-
ται. εὐξάμενος δὲ ἐσέβαλε τὴν φιάλην ἐς τὸν Ἑλλήσποντον
καὶ χεῦσεον κρητῆρα καὶ Περσικὸν ξίφος, τὸν ἀκινάκην

καλέουσι. ταῦτα οὐκ ἔχω ἀτρεκέως διακρίναι οὔτε εἰ τῇ
 ἡλίῳ ἀνατιθεῖς κατῆκε ἐς τὸ πέλαγος, οὔτε εἰ μετεμέλησέ
 οἱ τὸν Ἑλλήσποντον μαστιγώσαντι καὶ ἀντὶ τούτων τὴν
 55 θάλασσαν ἐδώρετο. ὥς δὲ ταῦτά οἱ ἐπεποιήτο, διέ-
 βαινον κατὰ μὲν τὴν ἑτέραν τῶν γεφυρέων τὴν πρὸς τοῦ
 Πόντου ὁ πεζὸς τε καὶ ἡ ἵππος ἅπασα, κατὰ δὲ τὴν πρὸς
 τὸ Αἰγαῖον τὰ ὑποζύγια καὶ ἡ θερραπήν. ἤγεοντο δὲ
 πρῶτα μὲν οἱ μύριοι Πέρσαι ἐστεφανωμένοι πάντες, μετὰ
 δὲ τούτους ὁ σύμμικτος στρατὸς παντοίων ἐθνέων. ταύ-
 την μὲν τὴν ἡμέρην οὗτοι, τῇ δὲ ὑστεραίῃ πρῶτοι μὲν οἱ
 τε ἱππῶται καὶ οἱ τὰς λόγχας κάτω τράποντες· ἐστεφά-
 νωντο δὲ καὶ οὗτοι. μετὰ δὲ οἱ τε ἵπποι οἱ ἱροὶ καὶ τὸ
 ἄρμα τὸ ἱρόν, ἐπὶ δὲ αὐτός τε Ξέρξης καὶ οἱ αἰχμοφόροι
 καὶ οἱ ἱππῶται οἱ χίλιοι, ἐπὶ δὲ τούτοισι ὁ ἄλλος στρατός.
 καὶ αἱ νέες ἅμα ἀνήγαντο ἐς τὴν ἀπεναντίον. ἤδη δὲ
 ἤκουσα καὶ ὕστατον διαβῆναι βασιλέα πάντων.

56 Ξέρξης δὲ ἐπείτε διέβη ἐς τὴν Εὐρώπην, ἐθῆέτεο τὸν
 στρατὸν ὑπὸ μαστίγων διαβαίνοντα. διέβη δὲ ὁ στρατὸς
 αὐτοῦ ἐν ἑπτὰ ἡμέρησι καὶ ἐν ἑπτὰ εὐφρόνησι, ἐλινύσας
 οὐδένα χρόνον. ἐνθαῦτα λέγεται Ξέρξεω ἤδη διαβεβη-
 κότες τὸν Ἑλλήσποντον ἄνδρα εἰπεῖν Ἑλλησπόντιον “ὦ
 Ζεῦ, τί δὴ ἀνδρὶ εἰδόμενος Πέρσῃ καὶ οὐνομα ἀντὶ Διὸς
 Ξέρξην θέμενος ἀνάστατον τὴν Ἑλλάδα ἐθέλεις ποιῆσαι,
 ἄγων πάντας ἀνθρώπους; καὶ γὰρ ἄνευ τούτων ἔξῃν τοι
 ποιέειν ταῦτα.”

57 Ὡς δὲ διέβησαν πάντες, ἐς ὁδὸν ὠρμημένοισι τέρας
 σφι ἐφάνη μέγα, τὸ Ξέρξης ἐν οὐδενὶ λόγῳ ἐποιήσατο
 καίπερ εὐσύμβλητον ἔόν· ἵππος γὰρ ἔτεκε λαγόν. εὐσύμ-
 βλητον ὦν τῇδε τοῦτο ἐγένετο, ὅτι ἔμελλε μὲν ἑλᾶν στρα-
 τιὴν ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα Ξέρξης ἀγανρότατα καὶ μεγαλο-
 πρεπέστατα, ὁπίσω δὲ περὶ ἑωυτοῦ τρέχων ἦξειν ἐς τὸν
 αὐτὸν χώρον. ἐγένετο δὲ καὶ ἕτερον αὐτῷ τέρας ἰόντι ἐν
 Σάρδισι· ἡμίονος γὰρ ἔτεκε ἡμίονον διζᾷ ἔχουσαν αἰδοῖα,
 τὰ μὲν ἔρσενος τὰ δὲ θηλέης· κατύπερθε δὲ ἦν τὰ τοῦ
 58 ἔρσενος. τῶν ἀμφοτέρων λόγον οὐδένα ποιησάμενος τὸ
 πρόσω ἐπορεύετο, σὺν δὲ οἱ ὁ πεζὸς στρατός. ὁ δὲ ναυ-
 τικὸς ἔξω τὸν Ἑλλήσποντον πλώων παρὰ γῆν ἐκομίζετο,

τὰ ἔμπαλιν πρήσων τοῦ πεζοῦ. ὁ μὲν γὰρ πρὸς ἑσπέρην
 ἔπλωε, ἐπὶ Σαρπηδονίης ἄκρης ποιούμενος τὴν ἀπίζιν,
 ἐς τὴν αὐτῷ προειρητο ἀπικομένῳ περιμένειν· ὁ δὲ κατ'
 ἡπειρον στρατὸς πρὸς ἡῷ τε καὶ ἡλλου ἀνατολὰς ἐποιέετο
 τὴν ὁδὸν διὰ τῆς Χερσονήσου, ἐν δεξιῇ μὲν ἔχων τὸν Ἑλλης
 ἰάφον τῆς Ἀθάμαντος, ἐν ἀριστερῇ δὲ Καρδίην πόλιν, διὰ
 μέσης δὲ πορευόμενος πόλιος τῇ οὐνομα τυγχάνει ἐὼν
 Ἀγορή. ἐνθεῦτεν δὲ κάμπτων τὸν κόλπον τὸν Μέλانا
 καλεόμενον καὶ Μέλانا ποταμόν, οὐκ ἀντισχόντα τότε τῇ
 στρατιῇ τὸ ῥέεθρον ἀλλ' ἐπιλιπόντα, τοῦτον τὸν ποταμὸν
 διαβάς, ἐπ' οὗ καὶ ὁ κόλπος οὗτος τὴν ἐπωνυμίην ἔχει,
 ἦτε πρὸς ἑσπέρην, Αἰνὸν τε πόλιν Αἰολίδα καὶ Στεντορίδα
 λίμνην παρεξιών, ἐς ὃ ἀπίκετο ἐς Δορίσκον. ὁ δὲ Δορί- 59
 σκος ἐστὶ τῆς Θρηίκης αἰγιαλος τε καὶ πεδῖον μέγα, διὰ
 δὲ αὐτοῦ ῥέει ποταμὸς μέγας Ἑβρος· ἐν τῷ τευχός τε
 ἐδέδμητο βασιλήιον τοῦτο τὸ δὴ Δορίσκος κέκληται, καὶ
 Περσέων φρουρὴ ἐν αὐτῷ κατεστήκεε ὑπὸ Δαρείου ἐξ
 ἐκείνου τοῦ χρόνου, ἐπεῖτε ἐπὶ Σκύθας ἐστρατεύετο. ἔδοξε
 ὦν τῷ Ξέρξῃ ὁ χῶρος εἶναι ἐπιτήδεος ἐνδιατάξαι τε καὶ
 ἐξαριθμῆσαι τὸν στρατὸν, καὶ ἐποίεε ταῦτα. τὰς μὲν δὴ
 νέας τὰς πάσας ἀπικομένας ἐς Δορίσκον οἱ ναύαρχοι κελύ-
 σαντος Ξέρξεω ἐς τὸν αἰγιαλὸν τὸν προσεχέα Δορίσκῳ ἐκό-
 μισαν, ἐν τῷ Σάλῃ τε Σαμοθρητικῇ πεπόλισται πόλις καὶ
 Ζώνη, τελευταία δὲ αὐτοῦ Σέρρειον ἄκρη οὐνομαστή. ἡ
 δὲ χῶρος οὗτος τὸ παλαιὸν ἦν Κικόνων. ἐς τοῦτον τὸν
 αἰγιαλὸν κατασχόντες τὰς νέας ἀνέψυχον ἀνελκύσαντες,
 ὁ δὲ ἐν τῷ Δορίσκῳ τοῦτον τὸν χρόνον τῆς στρατιῆς
 ἀριθμὸν ἐποιέετο. ὅσον μὲν νυν ἕκαστοι παρείχον πλη- 60
 θος ἐς ἀριθμὸν, οὐκ ἔχω εἶπαι τὸ ἀτρεκές· οὐ γὰρ λέγεται
 πρὸς οὐδαμῶν ἀνθρώπων· σύμπαντος δὲ τοῦ στρατοῦ τοῦ
 πεζοῦ τὸ πλῆθος ἑφάνη ἐβδομήκοντα καὶ ἑκατὸν μυριάδες.
 ἐξηριθμήσαν δὲ τόνδε τὸν τρόπον. συναγαγόντες ἐς ἓνα
 χῶρον μυριάδα ἀνθρώπων καὶ συννάξαντες ταύτην ὥς
 μάλιστα εἶχον, περιέγραψαν ἕξωθεν κύκλον· περιγράψαν-
 τες δὲ καὶ ἀπέντες τοὺς μυρίους αἵμασιην περιέβαλον
 κατὰ τὸν κύκλον, ὕψος ἀνήκονσαν ἀνδρὶ ἐς τὸν ὀμφαλόν·
 ταύτην δὲ ποιήσαντες ἄλλους ἐσεβίβαζον ἐς τὸ περιοίχο-

δομημένον, μέχρι οὗ πάντας ταύτῃ τῷ τρόπῳ ἐξηριθμήσαν. ἀριθμήσαντες δὲ κατὰ ἔθνηα διέτασσον.

- οἱ δὲ στρατευόμενοι οἷδε ἦσαν, Πέρσαι μὲν ὧδε ἐσκευασμένοι. περὶ μὲν τῇσι κεφαλῇσι εἶχον τιήρας καλεσμένους πῖλους ἀπαγέας, περὶ δὲ τὸ σῶμα κιθῶνας χειριδωτοὺς ποικίλους, λεπίδος σιδηρέης ὅψιν ἰχθυοειδούς, περὶ δὲ τὰ σκέλεα ἀναξυρίδας, ἀντὶ δὲ ἀσπίδων γέγρα· ὑπὸ δὲ φαρετρεῶνες ἐκρέμαντο· αἰχμᾶς δὲ βραχέας εἶχον, τόξα δὲ μεγάλα, δίστοὺς δὲ καλαμίνους, πρὸς δὲ ἐγχειρίδια παρὰ τὸν δεξιὸν μηρὸν παραιωροόμενα ἐκ τῆς ζώνης. καὶ ἄρχοντα παρείχοντο Ὀτάνην τὸν Ἀμήστιριος πατέρα τῆς Ξέρξεω γυναικός. ἐκαλέοντο δὲ πάλαι ὑπὸ μὲν Ἑλλήνων Κηρήνες, ὑπὸ μέντοι σφέων αὐτῶν καὶ τῶν περιόικων Ἀρταῖοι. ἐπεὶ δὲ Περσεὺς ὁ Δανάης τε καὶ Διὸς ἀπίκετο παρὰ Κηφέα τὸν Βήλου καὶ ἔσχε αὐτοῦ τὴν θυγατέρα Ἀνδρομέδην, γίνεται αὐτῷ καὶς τῇ οὖνομα ἔθετο Πέρσην, ταῦτον δὲ αὐτοῦ καταλείπει· ἐτύγχανε γὰρ ἅπαις ἑὼν ὁ Κηφεὺς ἔρσηνος γόνου. ἐπὶ τούτου δὲ τὴν ἐπωνυμία μίην ἔσχον. Μῆδοι δὲ τὴν αὐτὴν ταύτην ἐσταλμένοι ἐστρατεύοντο· Μηδικὴ γὰρ αὕτη ἡ σκευὴ ἐστὶ καὶ οὐ Περσικὴ· οἱ δὲ Μῆδοι ἄρχοντα μὲν παρείχοντο Τιγράνην ἄνδρα Ἀχαιμενίδην, ἐκαλέοντο δὲ πάλαι πρὸς πάντων Ἀριοι, ἀπικομένης δὲ Μηδείης τῆς Κολχίδος ἐξ Ἀθηνέων ἐς τοὺς Ἀρίους τούτους μετέβαλον καὶ οὗτοι τὸ οὖνομα. αὐτοὶ δὲ περὶ σφέων ὧδε λέγουσι Μῆδοι. Κισσῖοι δὲ στρατευόμενοι τὰ μὲν ἄλλα κατὰπερ Πέρσαι ἐσκευάδατο, ἀντὶ δὲ τῶν πύλων μιτρηφόροι ἦσαν. Κισσίων δὲ ἦρχε Ἀνάφης ὁ Ὀτάνεω. Ἑρκάνιοι δὲ κατὰπερ Πέρσαι ἐσεσάχατο, ἡγεμόνα παρεχόμενοι Μεγάπανον τὸν Βαβυλῶνος ὕστερον τούτων ἐπιτροπεύσαντα. Ἀσσύριοι δὲ στρατευόμενοι περὶ μὲν τῇσι κεφαλῇσι εἶχον χάλκεά τε κράνεα καὶ πεπλεγμένα τρόπον τινὰ βάρβαρον οὐκ εὐαπύγητον, ἀσπίδας δὲ καὶ αἰχμᾶς καὶ ἐγχειρίδια παραπλήσια τοῖσι Αἰγυπτίοις εἶχον, πρὸς δὲ ῥόπαλα ξύλων τετυλωμένα σιδήρῳ καὶ λινέους θώρηκας. οὗτοι δὲ ὑπὸ μὲν Ἑλλήνων ἐκαλέοντο Σύριοι, ὑπὸ δὲ τῶν βαρβάρων Ἀσσύριοι ἐκλήθησαν. [τούτων δὲ μετὰ Χалδαιοι]. ἦρχε δὲ σφέων Ὀτάσσης ὁ

Ἀρταχάτου. Βάκτριοι δὲ περὶ μὲν τῇσι κεφαλῇσι ἀγχό- 64
 τατα τῶν Μηδικῶν ἔχοντες ἐστρατεύοντο, τόξα δὲ καλά-
 मिना ἐπιχώρια καὶ αἰχμὰς βραχεάς. Σάκαι δὲ οἱ Σκύθαι
 περὶ μὲν τῇσι κεφαλῇσι κυρβάσις ἐς ὃξυ ἀπηγμένας
 ὀρθὰς εἶχον πεπηγνίας, ἀναξυρίδας δὲ ἐνδεδύκεσαν, τόξα
 δὲ ἐπιχώρια καὶ ἐγχειρίδια, πρὸς δὲ καὶ ἀξίνας σαγάρεις
 εἶχον. τούτους δὲ ἔοντας Σκύθας Ἀμυργίους Σάκας ἐκά-
 λειον· οἱ γὰρ Πέρσαι πάντας τοὺς Σκύθας καλέουσι Σάκας.
 Βακτρίων δὲ καὶ Σακῶν ἦρχε Ὑστάσπης ὁ Δαρείου τε καὶ
 Ἀπόσσης τῆς Κόρον. Ἰνδοὶ δὲ εἴματα μὲν ἐνδεδυνότες ἀπὸ 65
 ξύλων πεποιημένα, τόξα δὲ καλάμινα εἶχον καὶ δίστους
 καλαμίνας· ἐπὶ δὲ σίδηρος ἦν. ἐσταλμένοι μὲν δὴ ἦσαν
 οὕτω Ἰνδοί, προσετιτάχата δὲ συστρατευόμενοι Φαρνα-
 ζάθρη τῷ Ἀρταβάτew. Ἄριοι δὲ τόξοισι μὲν ἐσκευασμένοι 66
 ἦσαν Μηδικοῖσι, τὰ δὲ ἄλλα κατὰπερ Βάκτριοι. Ἀρίων
 δὲ ἦρχε Σισάμνης ὁ Ὑδάρνεος. Πάρθοι δὲ καὶ Χοράσμιτοι
 καὶ Σόγδοι τε καὶ Γανδάριοι καὶ Λαδίκαι τὴν αὐτὴν σκευὴν
 ἔχοντες τὴν καὶ Βάκτριοι ἐστρατεύοντο. τοῦτων δὲ ἦρχον
 οἶδε, Πάρθων μὲν καὶ Χορασμίων Ἀρτάβαζος ὁ Φαρνά-
 κος, Σόγδων δὲ Ἀζάνης ὁ Ἀρταίου, Γανδαρίων δὲ καὶ
 Λαδικῶν Ἀρτύφιος ὁ Ἀρταβάνου. Κάσπιοι δὲ σισύρνας 67
 τε ἐνδεδυνότες καὶ τόξα ἐπιχώρια καλάμινα ἔχοντες καὶ
 ἀκινάκας ἐστρατεύοντο. οὗτοι μὲν οὕτω ἐσκευάδατο, ἡγε-
 μόνα παρεχόμενοι Ἀριόμαρδον τὸν Ἀρτυφίου ἀδελφεόν,
 Σαραγγαί δὲ εἴματα μὲν βεβαμμένα ἔχοντες ἐνέπρεπον,
 πέδιλα δὲ ἐς γόνυ ἀνατείνοντα εἶχον, τόξα δὲ καὶ αἰχμὰς
 Μηδικάς. Σαραγγέων δὲ ἦρχε Φερειδάτης ὁ Μεγαβάζου.
 Πάκτυες δὲ σισυρνοφόροι τε ἦσαν καὶ τόξα ἐπιχώρια εἶχον
 καὶ ἐγχειρίδια. Πάκτυες δὲ ἄρχοντα παρείχοντο Ἀρτύνην
 τὸν Ἰθαμίτrew. Οὗτιοι δὲ καὶ Μύκοι τε καὶ Παρικάνιοι 68
 ἐσκευασμένοι ἦσαν κατὰπερ Πάκτυες. τοῦτων δὲ ἦρχον
 οἶδε, Οὐτίων μὲν καὶ Μύκων Ἀρσαμένης ὁ Δαρείου, Παρι-
 κανίων δὲ Σισομίτρης ὁ Ολοβάζου. Ἀράβιοι δὲ ζειράς 69
 ὑπεζωσμένοι ἦσαν, τόξα δὲ παλίντονα εἶχον πρὸς δεξιὰ,
 μακρά. Αἰθίοπες δὲ παρδαλέας τε καὶ λεοντέας ἐναμμέ-
 νοι, τόξα δὲ εἶχον ἐκ φοίνικος σπάθης πεποιημένα, μακρά,
 τετραπηγέων οὐκ ἐλάσσων, ἐπὶ δὲ καλαμίνας δίστους

- σμικρούς· ἀντὶ δὲ σιδήρου ἐπὶν λίθος ὅξυς πεποιημένος,
 τῷ καὶ τὰς σφρηγίδας γλύφουσι· πρὸς δὲ αἰχμὰς εἶχον,
 ἐπὶ δὲ κέρας ζορκάδος ἐπὶν ὅξυ πεποιημένον τρόπον
 λόγχης· εἶχον δὲ καὶ ῥόπαλα τυλωτά. τοῦ δὲ σώματος
 τὸ μὲν ἡμῖς ἐξηλείφοντο γύψῳ ἰόντες ἐς μάχην, τὸ δ'
 ἕτερον ἡμῖς μίλιπ. Ἀραβίων δὲ καὶ Αἰθιοπῶν τῶν ὑπὲρ
 Αἰγύπτου οἰκημένων ἦρχε Ἀρσάμης ὁ Δαρείου καὶ Ἀρτυ-
 στῶννης τῆς Κύρου θυγατρὸς, τὴν μάλιστα στέρξας τῶν
 γυναικῶν Δαρείος εἰκὼ χρυσέην σφυρήλατον ἐποίησατο.
 70 τῶν μὲν δὴ ὑπὲρ Αἰγύπτου Αἰθιοπῶν καὶ Ἀραβίων ἦρχε
 Ἀρσάμης, οἱ δὲ ἀπ' ἡλίου ἀνατολέων Αἰθίοπες (διξοὶ γὰρ
 δὴ ἐστρατεύοντο) προσετετάχατο τοῖσι Ἰνδοῖσι, διαλλάσ-
 σοντες εἶδος μὲν οὐδὲν τοῖσι ἑτέροισι, φωνὴν δὲ καὶ τρί-
 χωμα μοῦνον· οἱ μὲν γὰρ ἀπ' ἡλίου Αἰθίοπες ἰθύτριχες
 εἰσι, οἱ δὲ ἐκ τῆς Αἰθύης οὐλότατον τρίχωμα ἔχουσι πάν-
 των ἀνθρώπων. οὗτοι δὲ οἱ ἐκ τῆς Αἰθίης Αἰθίοπες τὰ
 μὲν πλέω κατάπερ Ἰνδοὶ ἐσεσάχατο, προμετωπίδια δὲ
 ἵππων εἶχον ἐπὶ τῇσι κεφαλῇσι σύν τε τοῖσι ὥσι ἐκδε-
 δαρμένα καὶ τῇ λοφιῇ· καὶ ἀντὶ μὲν λόφου ἢ λοφιῇ κατέ-
 χρα, τὰ δὲ ὦτα τῶν ἵππων ὀρθὰ πεπηγότα εἶχον· προ-
 71 βλήματα δὲ ἀντ' ἀσπίδων ἐποιεῦντο γεράνων δοράς. Αἰβυες
 δὲ σκευὴν μὲν σκυτίνην ἦσαν ἔχοντες, ἀκοντίοισι δὲ ἐπι-
 καύτοισι χρεόμενοι. ἄρχοντα δὲ παρείχοντο Μασσάγην τὸν
 72 Ὀαρίζον. Παφλαγόνες δὲ ἐστρατεύοντο ἐπὶ μὲν τῇσι κεφα-
 λῇσι ἔχοντες κράνεα πεπλεγμένα, ἀσπίδας δὲ σμικράς,
 αἰχμὰς δὲ οὐ μεγάλας, πρὸς δὲ ἀκόντια καὶ ἐγχειρίδια,
 περὶ δὲ τοὺς πόδας πέδιλα ἐπιχώρια ἐς μέσσην κνήμην
 ἀνατείνοντα. Αἰγυες δὲ καὶ Ματιηνοὶ καὶ Μαριανδυνοὶ
 τε καὶ Σύριοι τὴν αὐτὴν ἔχοντες Παφλαγόσι ἐστρατεύοντο·
 οἱ δὲ Σύριοι οὗτοι ὑπὸ Περσέων Καππαδόκαι καλέονται.
 Παφλαγόνων μὲν νυν καὶ Ματιηνῶν Δῶτος ὁ Μεγασίδρου
 ἦρχε, Μαριανδυνῶν δὲ καὶ Αἰγύων καὶ Συρίων Γωβρύης
 73 ὁ Δαρείου τε καὶ Ἀρτυστῶννης. Φρύγες δὲ ἀγχοτάτω τῆς
 Παφλαγονικῆς σκευὴν εἶχον, ὀλίγον παραλλάσσοντες. οἱ
 δὲ Φρύγες, ὥς Μακεδόνες λέγουσι, ἐκαλέοντο Βρίγες χρόνον
 ὅσον Εὐρωπῆτιοι ἐόντες σύνοικοι ἦσαν Μακεδόσι, μετα-
 βάντες δὲ ἐς τὴν Αἴτην ἔμα τῇ χώρῃ καὶ τὸ οὐνομα

μετέβαλον ἐς Φρυγας. Ἀρμένιοι δὲ κατάπερ Φρυγες ἐσε-
 σάχατο, ἔόντες Φρυγῶν ἄποικοι. τούτων συναμφοτέρων
 ἦρχε Ἀρτόχμης Δαρείου ἔχων θυγατέρα. Ἀνδοὶ δὲ ἀγχο- 74
 τάτω τῶν Ἑλληνικῶν εἶχον ὄπλα. οἱ δὲ Ἀνδοὶ Μηλονες
 ἐκαλέοντο τὸ πάλαι, ἐπὶ δὲ Ἀνδοῦ τοῦ Ἰτῆος ἔσχον τὴν
 ἐπωνυμίην, μεταβαλόντες τὸ οὖνομα. Μυσοὶ δὲ ἐπὶ μὲν
 τῇσι κεφαλῇσι εἶχον κράνεα ἐπιχώρια, ἄσπιδας δὲ σμι-
 κράς, ἀκοντίοισι δὲ ἐχρέοντο ἐπικαῦτοισι. οὗτοι δὲ εἰσι
 Ἀνδῶν ἄποικοι, ἀπ' Οὐλύμπου δὲ οὗρεος καλέονται Οὐλυμ-
 πιηνοί. Ἀνδῶν δὲ καὶ Μυσῶν ἦρχε Ἀρταφέρνης ὁ Ἀρτα-
 φέρνης ὃς ἐς Μαραθῶνα ἐσέβαλε ἅμα Δάτι. Θρηίκες δὲ 75
 ἐπὶ μὲν τῇσι κεφαλῇσι ἄλωπεκέας ἔχοντες ἐστρατεύοντο,
 περὶ δὲ τὸ σῶμα κιθῶνας, ἐπὶ δὲ ζειράς περιβεβλημένοι
 ποικίλας, περὶ δὲ τοὺς πόδας τε καὶ τὰς κνήμας πέδιλα
 νεβρῶν, πρὸς δὲ ἀκόντιά τε καὶ πέλτας καὶ ἐγχειρίδια
 σμικρά. οὗτοι δὲ διαβάντες μὲν ἐς τὴν Ἀσίην ἐκλήθησαν
 Βιθυνοί, τὸ δὲ πρότερον ἐκαλέοντο, ὡς αὐτοὶ λέγουσι,
 Στρυμόνιοι, οἰκέοντες ἐπὶ Στρυμόνι· ἔξαναστῆναι δὲ φασι
 ἐξ ἡθῶν ὑπὸ Τευκρῶν τε καὶ Μυσῶν. Θρηίκων δὲ τῶν
 ἐν τῇ Ἀσίῃ ἦρχε Βασσάκης ὁ Ἀρταβάνου. . . . ἄσπιδας 76
 δὲ ὠμοβοτῆας εἶχον σμικράς, καὶ προβόλους δύο λυκιοερ-
 γέας ἕκαστος εἶχε, ἐπὶ δὲ τῇσι κεφαλῇσι κράνεα χάλκεα·
 πρὸς δὲ τοῖσι κράνεσι ὠτά τε καὶ κέρα προσῆν βοὸς
 χάλκεα, ἐπῆσαν δὲ καὶ λόφοι· τὰς δὲ κνήμας ῥάκεσι φοι-
 νικέοισι κατελίχατο. ἐν τούτοις τοῖσι ἀνδράσι Ἄρεος
 ἔστι χρηστήριον. Καβηλῆες δὲ οἱ Μηλονες, Λασόνιοι δὲ 77
 καλεόμενοι, τὴν αὐτὴν Κίλιξι εἶχον σκευήν, τὴν ἐγὼ, ἐπεὶ ἂν
 κατὰ τὴν Κιλικίων τάξιν διεξιὼν γένωμαι, τότε σημανέω.
 Μιλύαι δὲ αἰχμὰς τε βραχέας εἶχον καὶ εἴματα ἐνεπεπορ-
 πέατο· εἶχον δὲ αὐτῶν τόξα μετεξέτεροι Λύκιοι, περὶ δὲ
 τῇσι κεφαλῇσι ἐκ διφθερέων πεποτημένους κυνέας. τούτων
 πάντων ἦρχε Βάδρης ὁ Ὑστάνεος. Μόσχοι δὲ περὶ μὲν 78
 τῇσι κεφαλῇσι κυνέας ξυλίνους εἶχον, ἄσπιδας δὲ καὶ αἰχμὰς
 σμικράς· λόγχοι δὲ ἐπῆσαν μεγάλοι. Τιβαρηνοὶ δὲ καὶ
 Μάκρωνες καὶ Μοσύνοικοι κατάπερ Μόσχοι ἐσκευασμένοι
 ἐστρατεύοντο. τούτους δὲ συνέτασσαν ἄρχοντες οἵδε, Μό-
 σχους μὲν καὶ Τιβαρηνὸς Ἀριόμαρδος ὁ Δαρείου τε παῖς

- καὶ Πάρμιος τῆς Σμέρδιος τοῦ Κύρου, Μάκρωνας δὲ καὶ
 Μοσυνοίκους Ἀρταύκτης ὁ Χεράσμιος, ὃς Σησιτὸν τὴν ἐν
 79 Ἑλλησπόντῃ ἐπετρόπευε. Μᾶρες δὲ ἐπὶ μὲν τῇσι κεφα-
 λῇσι κράνεα ἐπιχώρια πλεκτὰ εἶχον, ἀσπίδας δὲ δεσμα-
 τίνας σμικρὰς καὶ ἀκόντια. Κόλχοι δὲ περὶ μὲν τῇσι
 κεφαλῇσι κράνεα ξύλινα, ἀσπίδας δὲ ὠμοβοῖνας σμικρὰς
 αἰχμᾶς τε βραχέας, πρὸς δὲ μαχαίρας εἶχον. Μαρων δὲ
 καὶ Κόλχων ἦρχε Φαρανδάτης ὁ Τεάσπιος. Ἀλαρόδιοι δὲ
 καὶ Σάσπειρες κατὰπερ Κόλχοι ὠπλισμένοι ἐστρατεύοντο.
 80 τούτων δὲ Μασίστιος ὁ Σιρομίτρεω ἦρχε. τὰ δὲ νησιω-
 τικὰ ἔθνηα τὰ ἐκ τῆς Ἐρυθρῆς θαλάσσης ἐπόμενα, νήσων
 δὲ ἐν τῇσι τοὺς ἀνασπάστους καλεομένους κατοικίξει βασι-
 λεύς, ἀγχοτάτω τῶν Μηδικῶν εἶχον ἐσθῆτά τε καὶ ὄπλα.
 τούτων δὲ τῶν νησιωτέων ἦρχε Μαρδόντης ὁ Βαγαίου, ὃς
 ἐν Μυκάλῃ στρατηγέων δευτέρῳ ἔτει τούτων ἐτελεύτησε
 ἐν τῇ μάχῃ.
- 81 Ταῦτα ἦν τὰ κατ' ἡπειρον στρατευόμενά τε ἔθνηα καὶ
 τεταγμένα ἐς τὸ πεζόν. τούτου ὦν τοῦ στρατοῦ ἦρχον μὲν
 οὗτοι οἵπερ εἰρέαται, καὶ οἱ διατάξαντες καὶ ἐξαριθμῆ-
 σαντες οὗτοι ἦσαν καὶ χιλιάρχας τε καὶ μυριάρχας ἀπο-
 δέξαντες, ἑκατοντάρχας δὲ καὶ δεκάρχας οἱ μυριάρχαι.
- 82 τελέων δὲ καὶ ἔθνέων ἦσαν ἄλλοι σημάντορες. ἦσαν μὲν
 δὴ οὗτοι οἵπερ εἰρέαται ἄρχοντες, ἐστρατήγεον δὲ τούτων
 τε καὶ τοῦ σύμπαντος στρατοῦ τοῦ πεζοῦ Μαρδόνιός τε
 ὁ Γωβρύεω καὶ Τριπανταίχμης ὁ Ἀρταβάνου τοῦ γνώμην
 θεμένου μὴ στρατεύεσθαι ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα καὶ Σμερδο-
 μένης ὁ Ὀτάνεω, Λαρείου ἀμφότεροι οὗτοι ἀδελφεῶν
 παῖδες, Εἰρξῇ δὲ ἐγίνοντο ἀνεψιοί, καὶ Μασίστης ὁ Λα-
 ρείου τε καὶ Ἀτόσσης παῖς καὶ Γέργις ὁ Ἀρλίου καὶ Μεγά-
 83 βυζος ὁ Ζωπύρου. οὗτοι ἦσαν στρατηγοὶ τοῦ σύμπαντος
 πεζοῦ χωρὶς τῶν μυρίων· τῶν δὲ μυρίων τούτων Περσέων
 τῶν ἀπολελεγμένων ἐστρατήγεε μὲν Ἰδάρνης ὁ Ἰδάρνεος,
 ἐκαλέοντο δὲ ἀθάνατοι οἱ Πέρσαι οὗτοι ἐπὶ τοῦδε· εἴ τις
 αὐτῶν ἐξέλιπε τὸν ἀριθμὸν ἢ θανάτῳ βιηθεῖς ἢ νόσῳ,
 ἄλλος ἀνὴρ ἀραιήτο, καὶ ἐγίνοντο οὐδ' αὖ οὔτε πλεῦνες
 μυρίων οὔτε ἐλάσσονες. κόσμον δὲ πλείστον παρείχοντο
 διὰ πάντων Πέρσαι, καὶ αὐτοὶ ἀριστοὶ ἦσαν. σκευὴν μὲν

τοιαύτην εἶχον ἥπερ εἴρηται, χωρὶς δὲ χρυσὸν τε πολλόν
καὶ ἄφθονον ἔχοντες ἐνέπρεπον. ἄρμαμάξας τε ἅμα ἤγοντο,
ἐν δὲ παλλακὰς καὶ θεραπῆλιν πολλήν τε καὶ εὖ ἔσκευα-
σμένην. σῖτα δὲ σιρί, χωρὶς τῶν ἄλλων στρατιωτέων, κά-
μηλοι τε καὶ ὑποζύγια ἤγον.

Ἰππεύει δὲ ταῦτα τὰ ἔθνεα· πλὴν οὐ πάντα παρείχετο ⁸⁴
ἵππον, ἀλλὰ ιουσάδε μούνα, Πέρσαι μὲν τὴν αὐτὴν ἔσκευα-
σμένοι καὶ ὁ πεζὸς αὐτῶν· πλὴν ἐπὶ τῆσι κεφαλῇσι εἶχον
μετεξέτεροι αὐτῶν καὶ χάλκεα καὶ σιδήρεα ἐξεληλαμένα
ποιήματα. εἰσὶ δὲ τινες νομάδες ἄνθρωποι Σαγάρτιοι ⁸⁵
καλούμενοι, ἔθνος μὲν Περσικὸν καὶ φωνῇ, σκευὴν δὲ με-
ταξὺ ἔχουσι πεποιημένην τῆς τε Περσικῆς καὶ τῆς Πακτυ-
κῆς, οἱ παρείχοντο μὲν ἵππον ὀκτακισχιλίην, ὅπλα δὲ οὐ
νομίζουσι ἔχειν οὔτε χάλκεα οὔτε σιδήρεα ἔξω ἐγχειριδίων,
χρέονται δὲ σειρῇσι πεπλεγμένῃσι ἐξ ἱμάντων· ταύτησι
πίσυνοι ἔρχονται ἐς πόλεμον· ἡ δὲ μάχη τούτων τῶν ἀν-
δρῶν ἦδε. ἐπεὰν συμμίσγῃσι τοῖσι πολεμίοις, βάλλουσι
τὰς σειρὰς ἐπ' ἄκρην βρόχους ἐχούσας· ὅτεν δ' ἂν τύχη,
ἦν τε ἵππου ἦν τε ἀνθρώπου, ἐπ' ἑωυτὸν ἔλκει· οἱ δὲ ἐν
ἔρκεσι ἐμπαλασσόμενοι διαφθείρονται. τούτων μὲν αὕτη ⁸⁶
ἡ μάχη, καὶ ἐπετετάχατο ἐς τοὺς Πέρσας, Μῆδοι δὲ τὴν-
περ ἐν τῷ πεζῷ εἶχον σκευήν, καὶ Κίσσιοι ὡσαύτως. Ἰνδοὶ
δὲ σκευὴ μὲν ἐσεσάχατο τῇ αὐτῇ καὶ ἐν τῷ πεζῷ, ἤλαννον
δὲ κέλητας καὶ ἄρματα· ὑπὸ δὲ τοῖσι ἄρμασι ὑπῆσαν
ἵπποι καὶ ὄνοι ἄγριοι. Βάκτριοι δὲ ἔσκευάδατο ὡσαύτως
καὶ ἐν τῷ πεζῷ, καὶ Κάσπιοι ὁμοίως. Αἰβνες δὲ καὶ
αὐτοὶ κατάπερ ἐν τῷ πεζῷ ἤλαννον δὲ καὶ οὗτοι πάντες
ἄρματα. ὥς δ' αὐτως Κάσπιοι καὶ Παριζάνιοι ἐσεσάχατο
ὁμοίως καὶ ἐν τῷ πεζῷ. Ἀράβιοι δὲ σκευὴν μὲν εἶχον τὴν
αὐτὴν καὶ ἐν τῷ πεζῷ, ἤλαννον δὲ πάντες καμήλους ταχυ-
τῆτα οὐ λειπομένης ἵππων.

Ταῦτα τὰ ἔθνεα μούνα ἱππεύει, ἀριθμὸς δὲ τῆς ἵππου ⁸⁷
ἐγένετο ὀκτὼ μυριάδες, πάρεξ τῶν καμήλων καὶ τῶν ἄρ-
μάτων. οἱ μὲν νυν ἄλλοι ἱππέες ἐτετάχατο κατὰ τέλεα,
Ἀράβιοι δὲ ἔσχατοι ἐπετετάχατο· ἅτε γὰρ τῶν ἵππων
οὔτι ἀνεχομένων τὰς καμήλους, ὕστεροι ἐτετάχατο, ἵνα μὴ
προβέοιτο τὴν ἱππικὴν. Ἰππάρχου δὲ ἦσαν Ἀρμαμίδου τε ⁸⁸

καὶ Τίθαιος Λάτιος παῖδες. ὁ δὲ τρίτος σφι συνέπαραχος Φαρνούχης καταλέλειπτο ἐν Σάρδισι ρουσέων. ὥς γὰρ ὠρμέοντο ἐκ Σαρδίων, συμφορῇ ἐνέπεσε ἀνεθελήτη· ἱλαύνοντι γὰρ οἱ ὑπὸ τοὺς πόδας τοῦ ἵππου ὑπέδραμε κύνων, καὶ ὁ ἵππος οὐ προΐδων ἐφοβήθη τε καὶ στὰς ὀρθὸς ἀπεσείστατο τὸν Φαρνούχεια, πεσὼν δὲ αἱμὰ τε ἡμετε καὶ ἐς γῆθίσιν περιήλθε ἡ ναῦσας. τὸν δὲ ἵππον αὐτίκα κατ' ἀρχὰς ἐποίησαν οἱ οἰκέται ὥς ἐκέλευε· ἐς τὸν χώρον ἐν τῷ περ κατέβαλε τὸν δεσπότην ἀπαγαγόντες, ἐν τοῖσι γούνασι ἀπέταμον τὰ σκέλεα. Φαρνούχης μὲν οὕτω παρελύθη τῆς ἡγεμονίης.

- 89 Τῶν δὲ τριηρέων ἀριθμὸς μὲν ἐγένετο ἑπτὰ καὶ διηκόσιαι καὶ χίλιναι, παρείχοντο δὲ αὐτὰς οἶδε, Φοίνικες μὲν σὺν Σύροισι τοῖσι ἐν τῇ Παλαιστίνῃ τριηκοσίας, ὥδε ἐσκευασμένοι· περὶ μὲν τῇσι κεφαλῇσι κυνέας εἶχον ἀγχιστάτω πεποιημένους τρόπον τὸν Ἑλληνικόν, ἐνδεδυκότες δὲ θώρηκας λινέους, ἀσπίδας δὲ ἵτους οὐκ ἐχούσας εἶχον καὶ ἀκόντια. οὗτοι δὲ οἱ Φοίνικες τὸ παλαιὸν οἶκεον, ὥς αὐτοὶ λέγουσι, ἐπὶ τῇ Ἐρυθρῇ θαλάσῃ, ἐνθεῦτεν δὲ ὑπερβάντες τῆς Συρίας οἰκέουσι τὸ παρὰ Θάλασσαν· τῆς δὲ Συρίας τοῦτο τὸ χωρίον καὶ τὸ μέχρι Αἰγύπτου πᾶν Παλαιστίνῃ καλεῖται. Αἰγύπτιοι δὲ νέας παρείχοντο διηκοσίας. οὗτοι δὲ εἶχον περὶ μὲν τῇσι κεφαλῇσι κράνεα χηλεντά, ἀσπίδας δὲ κοίλας, τὰς ἵτους μεγάλας ἐχούσας, καὶ δούρατά τε ναύμαχα καὶ τύκους μεγάλους. τὸ δὲ πλῆθος αὐτῶν θωρηκοφόροι ἦσαν, μαχαίρας δὲ μεγάλας
- 90 εἶχον. οὗτοι μὲν οὕτω ἐστάλατο, Κύπριοι δὲ παρείχοντο νέας πεντήκοντα καὶ ἑκατόν, ἐσκευασμένοι ὥδε· τὰς μὲν κεφαλὰς εἰλχато μήτρησι οἱ βασιλεῖς αὐτῶν, οἱ δὲ ἄλλοι εἶχον κιθῶνας, τὰ δὲ ἄλλα κατάπερ Ἕλληνες. τούτων δὲ τοσαύδε ἔθνεά ἐστι, οἱ μὲν ἀπὸ Σαλαμῖνος καὶ Ἀθηνέων, οἱ δὲ ἀπ' Ἀρχαδίας, οἱ δὲ ἀπὸ Κύθρου, οἱ δὲ ἀπὸ Φοινίκης, οἱ δὲ ἀπ' Αἰθιοπίας, ὥς αὐτοὶ Κύπριοι λέγουσι.
- 91 Κίλικες δὲ ἑκατὸν παρείχοντο νέας. οὗτοι δ' αὖ περὶ μὲν τῇσι κεφαλῇσι κράνεα ἐπιχώρια, λαισήϊα τε εἶχον ἀντ' ἀσπίδων, ὠμοβοέης πεποιημένα, καὶ κιθῶνας εἰρινέους ἐνδεδυκότες· οὗτο δὲ ἀκόντια ἕκαστος καὶ ξίφος εἶχον,

ἀγχοτάτω τῇσι Αἰγυπτίησι μαχαίρησι πεποιημένα. οὗτοι
 μὲν τὸ παλαιὸν Ὑπαχαιοὶ ἐκαλέοντο, ἐπὶ δὲ Κίλικος τοῦ
 Ἀγήνορος ἀνδρὸς Φοίνικος ἔσχον τὴν ἑπωνυμίην. Πάμ-
 φυλοι δὲ τριήκοντα παρείχοντο νέας Ἑλληνικοῖσι ὅπλοισι
 ἔσκευασμένοι· οἱ δὲ Πάμφυλοι οὗτοι εἰσὶ τῶν ἐκ Τροίης
 ἀποσκεδασθέντων ἅμα Ἀμφιλόχῳ καὶ Κάλχαντι. Λύκιοι ⁹²
 δὲ παρείχοντο νέας πεντήκοντα θωρηχοφόροι τε ἑόντες
 καὶ κνημιδοφόροι, εἶχον δὲ τύζα κρανίνα καὶ δίστους
 καλαμίνας ἀπτέρους καὶ ἀκόντια, ἐπὶ δὲ αἰγὸς δέρματα
 περὶ τοὺς ὤμους αἰωρεόμενα, περὶ δὲ τῇσι κεφαλῇσι
 πῖλους πτεροῖσι περιεστεφανωμένους· ἐγχειρίδια δὲ καὶ
 δρέπανα εἶχον. Λύκιοι δὲ Τερμίλαι ἐκαλέοντο ἐκ Κρήτης
 γεγονότες, ἐπὶ δὲ Λύκου τοῦ Πανδίορος ἀνδρὸς Ἀθηναίου
 ἔσχον τὴν ἑπωνυμίην. Λωριέες δὲ οἱ ἐκ τῆς Ἀσίας τριή- ⁹³
 κοντα παρείχοντο νέας, ἔχοντές τε Ἑλληνικὰ ὅπλα καὶ γε-
 γονότες ἀπὸ Πελοποννήσου. Κᾶρες δὲ ἑβδομήκοντα παρ-
 εἶχοντο νέας, τὰ μὲν ἄλλα κατὰπερ Ἑλληνες ἑσταλμένοι,
 εἶχον δὲ καὶ δρέπανα καὶ ἐγχειρίδια. οὗτοι δὲ οἵτινες
 πρότερον ἐκαλέοντο, ἐν τοῖσι πρώτοις τῶν λόγων εἶρηται.
 Ἴωνες δὲ ἑκατὸν νέας παρείχοντο ἔσκευασμένοι ὥς Ἑλ- ⁹⁴
 ληνες. Ἴωνες δὲ ὕσον μὲν χρόνον ἐν Πελοποννήσῳ οἴκεον
 τὴν νῦν καλεομένην Ἀχαιήν, καὶ πρὶν ἢ Δαναὸν τε καὶ
 Εὐθύθον ἀπικέσθαι ἐς Πελοπόννησον, ὥς Ἑλληνες λέγουσι,
 ἐκαλέοντο Πελασγοὶ Αἰγυαλῆες, ἐπὶ δὲ Ἴωνος τοῦ Εὐθύθου
 Ἴωνες. ἤσιωται δὲ ἑπτακαίδεκα παρείχοντο νέας ὡπλι- ⁹⁵
 σμένοι ὥς Ἑλληνες, καὶ τοῦτο Πελασγικὸν ἔθνος, ὕστερον
 δὲ Ἴωνικὸν ἐκλήθη κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον καὶ οἱ δυωδεκα-
 πόλιες Ἴωνες οἱ ἀπ' Ἀθηνέων. Αἰολῆες δὲ ἐξήκοντα νέας
 παρείχοντο, ἔσκευασμένοι τε ὥς Ἑλληνες καὶ τὸ πάσαι
 καλεόμενοι Πελασγοί, ὥς Ἑλλήνων λόγος. Ἑλλησπόντιοι
 δὲ πλὴν Ἀβυδηνῶν (Ἀβυδηνοῖσι γὰρ προσετέτακτο ἐκ βα-
 σιλέος κατὰ χώραν μένουσι φυλάκους εἶναι τῶν γεφυρέων),
 οἱ δὲ λοιποὶ οἱ ἐκ τοῦ Πόντου στρατευόμενοι παρείχοντο
 μὲν ἑκατὸν νέας, ἔσκευασμένοι δὲ ἦσαν ὥς Ἑλληνες· οὗτοι
 δὲ Ἴώνων καὶ Λωριέων ἀποικοί.

Ἐπεβάτευον δὲ ἐπὶ πασέων τῶν νεῶν Πέρσαι καὶ Μῆδοι ⁹⁶
 καὶ Σάκαι. τούτων δὲ ἄριστα πλωούσας παρείχοντο νέας

Φοίνικες καὶ Φοινίκων Σιδώνιοι. τοῦτοις πασι καὶ τοῖσι
 ἐς τὸν πεζὸν τεταγμένοις αὐτῶν ἐπῆσαν ἑκάστοις ἐπι-
 χώριοι ἡγεμόνες, τῶν ἐγὼ, οὐ γὰρ ἀναγκαίη ἐξέργομαι ἐς
 ἱστορίας λόγον, οὐ παραμένειν· οὔτε γὰρ ἔθνεος ἑκά-
 στου ἐπάξιον ἦσαν οἱ ἡγεμόνες, ἐν τ' ἔθνει ἑκάστῳ ὅσαι-
 περ πόλεις τοσοῦτοι καὶ ἡγεμόνες ἦσαν. εἶποντο δὲ ὥς
 οὐ στρατηγοὶ ἀλλ' ὥσπερ οἱ ἄλλοι στρατευόμενοι δοῦλοι,
 ἐπεὶ στρατηγοὶ οἱ τὰ πᾶν ἔχοντες κράτος καὶ ἄρχοντες
 τῶν ἐθνέων ἑκάστων, ὅσοι αὐτῶν ἦσαν Πέρσαι, εἰρέεσθαι
 97 μοι. τοῦ δὲ ναυτικοῦ ἐστρατήγεον οἶδε, Ἀριαβίγνης τε ὁ
 Δαρείου καὶ Πρηξάσπης ὁ Ἀσπαθίνεω καὶ Μεγάβαζος ὁ
 Μεγαβάτεω καὶ Ἀχαιμένης ὁ Δαρείου, τῆς μὲν Ἰάδος τε
 καὶ Καρικῆς στρατιῆς Ἀριαβίγνης ὁ Δαρείου τε παῖς καὶ
 τῆς Γωβρύεω θυγατρὸς· Αἰγυπτίων δὲ ἐστρατήγεε Ἀχαι-
 μένης Εἰρξέω ἐὼν ἀπ' ἀμφοτέρων ἀδελφεός, τῆς δὲ ἄλλης
 στρατιῆς ἐστρατήγεον οἱ δύο. τριηκόντεροι δὲ καὶ πεντη-
 κοντεροι καὶ χέρουροι καὶ ἵππαγωγὰ πλοῖα σμικρὰ συν-
 98 ἐλθόντα ἐς τὸν ἄριθμὸν ἐφάνη τρισχίλια. τῶν δὲ ἐπι-
 πλωόντων μετὰ γε τοὺς στρατηγοὺς οἶδε ἦσαν οἱ οὐνο-
 μαστότατοι, Σιδώνιος Τετράμνηστος Ἀνύσου, καὶ Τύριος
 Ματτήν Σιρώμου, καὶ Ἀράδιος Μέρβαλος Ἀγβάλου, καὶ
 Κίλιξ Συνένεσις Ὁρομέδοντος, καὶ Λύκιος Κυβερνίσκος
 Σίκα, καὶ Κύπριοι Γόργος τε ὁ Χέρσιος καὶ Τιμῶναξ ὁ
 Τιμαγόρεω, καὶ Καρῶν Ἰστιαιὸς τε ὁ Τύμνεω καὶ Πίγρης
 99 ὁ Σελδώμου καὶ Δαμασίθυμος ὁ Κανδαύλεω. τῶν μὲν
 νον ἄλλων οὐ παραμένειν ταξιαρχέων ὥς οὐκ ἀναγκα-
 ζόμενος, Ἀρτεμισίης δέ, τῆς μάλιστα θῶμα ποιεῦμαι ἐπὶ
 τὴν Ἑλλάδα στρατευσαμένης γυναικός, ἥτις ἀποθανόντος
 τοῦ ἀνδρὸς αὐτὴ τε ἔχουσα τὴν τυραννίδα καὶ παιδὸς
 ὑπάρχοντος νενηλέω ὑπὸ λήματός τε καὶ ἀνδρὸς ἐστρα-
 τεύετο, οὐδεμιῆς ἐούσης οἱ ἀναγκαίης. οὐνομα μὲν δὴ ἦν
 αὐτῇ Ἀρτεμισίη, θυγάτηρ δὲ ἦν Λυγδάμιος, γένος δὲ ἐξ
 Ἀλικαρνησοῦ τὰ πρὸς πατρός, τὰ μητρόθεν δὲ Κρήσσα.
 ἡγεμόνευε δὲ Ἀλικαρνησέων τε καὶ Κρήων καὶ Νισυρίων
 τε καὶ Καλυδονίων, πέντε νέας παρεχομένη. καὶ συναπάσης
 τῆς στρατιῆς, μετὰ γε τὰς Σιδωνίων, νέας εὐδοξοτάτας
 παρέχετο, πάντων δὲ τῶν συμμάχων γνώμας ἀρίστης

βασίλει ἀπεδέξατο, τῶν δὲ κατέλεξα πολλῶν ἡγεμονεύειν αὐτήν, τὸ ἔθνος ἀποφαίνω πᾶν ἔδν Δωρικόν, Ἀλικαρνησσέας μὲν Τροϊζηνίους, τοὺς δὲ ἄλλους Ἐπιδαυρίους. ἐς μὲν τοσόνδε ὁ ναυτικὸς στρατὸς εἴρηται.

Ξέρξης δέ, ἐπεὶ ἡριθμῆθη τε καὶ διετάχθη ὁ στρατός, ¹⁰⁰ ἐπεθύμησε αὐτὸς σφραγὶς διεξελάσας θῆσασθαι. μετὰ δὲ ἐποίησε ταῦτα, καὶ διεξελαύνων ἐπ' ἄρματος παρ' ἔθνος ἐν ἑκαστον ἐπυνθάνετο, καὶ ἀπέγραφον οἱ γραμματισταί, ἕως ἐξ ἐσχάτων ἐς ἔσχατα ἀπίκετο καὶ τῆς ἵππου καὶ τοῦ πεζοῦ. ὥς δὲ ταῦτά οἱ ἐπεποιήτο, τῶν νεῶν κατελκυσθεισέων ἐς θάλασσαν, ἐνθαῦτα ὁ Ξέρξης μετεκβὰς ἐκ τοῦ ἄρματος ἐς νέα Σιδωνίην ἔζετο ὑπὸ σκηνῇ χρυσῇ καὶ παρέπλωε παρὰ τὰς πρώρας τῶν νεῶν, ἐπειρωτέων τε ἐκάστας ὁμοίως καὶ τὸν πεζὸν καὶ ἀπογραφόμενος. τὰς δὲ νέας οἱ ναύαρχοι ἀναγαγόντες ὅσον τε τέσσερα πλέθρα ἀπὸ τοῦ αἰγιαλοῦ ἀνεκώχουν, τὰς πρώρας ἐς γῆν τρέψαντες πάντες μετωπηδόν, καὶ ἐξοπλίσαντες τοὺς ἐπιβάτας ὥς ἐς πόλεμον. ὁ δ' ἐντὸς τῶν προωρέων πλώων ἐθήετο καὶ τοῦ αἰγιαλοῦ.

Ὡς δὲ καὶ ταύτας διεξέπλωσε καὶ ἐξέβη ἐκ τῆς νεός, ¹⁰¹ μετεπέμψατο Δημάρητον τὸν Ἀρίστινος συστρατενόμενον αὐτῷ ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, καλέσας δ' αὐτὸν εἴρετο τάδε. “Δημάρητε, νῦν μοι σε ἡδύ ἐστι εἶρεσθαι τὰ ἐθέλω. σὺ εἰς Ἑλλήν τε, καὶ ὥς ἐγὼ πυνθάνομαι σεῦ τε καὶ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων τῶν ἐμοὶ ἐς λόγους ἀπικνεομένων, πόλιος οὐτ' ἐλαχίστης οὐτ' ἀσθενεστάτης. νῦν ὦν μοι τόδε φράσον, εἰ Ἑλληνες ὑπομενέουσι χειρας ἐμοὶ ἀνταειρόμενοι. σὺ γάρ, ὥς ἐγὼ δοκέω, οὐδ' εἰ πάντες Ἑλληνες καὶ οἱ λοιπαὶ οἱ πρὸς ἐσπέρης οἰκόντες ἄνθρωποι συλληχθεῖσαν, οὐκ ἀξιόμαχοι εἰσι ἐμὲ ἐπιόντα ὑπομεῖναι μὴ ἐόντες ἄρθμιοι. ἐθέλω μέντοι καὶ τὸ ἀπὸ σεῦ, ὁκοῖόν τι λέγεις περὶ αὐτῶν, πυνθῆσθαι.” ὁ μὲν ταῦτα εἰρώτα, ὁ δὲ ὑπολαβὼν ἔφη “ὦ βασιλεῦ, κότερα ἀληθεῖη χρήσωμαι πρὸς σέ ἢ ἡδονῇ;” ὁ δὲ μιν ἀληθεῖη χρήσασθαι ἐκέλευε, φᾶς οὐδέν οἱ ἀηδέστερον ἕσσεσθαι ἢ πρότερον ἦν. ὥς δὲ ταῦτα ¹⁰² ἤκουσε Δημάρητος, ἔλεγε τάδε. “βασιλεῦ, ἐπειδὴ ἀληθεῖη χρήσασθαι πῶτως με κελεύεις ταῦτα λέγοντα τὰ μὴ

ψευδόμενός τις ὕστερον ὑπὸ σεῦ ἀλώσεται, τῇ Ἑλλάδι πενίη μὲν αἰεὶ κοτε σὺντροφός ἐστι, ἀρετὴ δὲ ἑπακτός ἐστι, ἀπὸ τε σοφίης κατεργασμένη καὶ νόμου ἰσχυροῦ· τῇ διαχρεομένη ἢ Ἑλλὰς τὴν τε πενίην ἀπαρύνεται καὶ τὴν δεσποσύνην. αἰνέω μὲν νυν πάντας Ἑλληνας τοὺς περὶ ἐκείνους τοὺς Λωρικοὺς χώρους οἰκημένους, ἔρχομαι δὲ λέξων οὐ περὶ πάντων τούσδε τοὺς λόγους ἀλλὰ περὶ Λακεδαιμονίων μούνων, πρῶτα μὲν ὅτι οὐκ ἔστι ὅπως κοτὲ σοὺς δέξονται λόγους δουλοσύνην φέροντας τῇ Ἑλλάδι, αὐτοῖς δὲ ὡς ἀντιώσονται τοι ἐς μάχην καὶ ἢν αἱ ἄλλοι Ἑλληνες πάντες τὰ σὰ φρονέωσι. ἀριθμοῦ δὲ πέρι, μὴ πύθῃ ὅσοι τινὲς ἰόντες ταῦτα ποιεῖν οἰοί τε εἰσι· ἢν τε γὰρ τύχῃσι ἐξεστρατευμένοι χίλιοι, οὗτοι μαχέσονται τοι, ἢν τε ἐλάσσονες τούτων, ἢν τε καὶ πλεῦνες.”

- 103 ταῦτα ἀκούσας Ξέρξης γελάσας ἔφη “Δημάρητε, οἷον ἐφθέγγαιο ἔπος, ἄνδρας χιλίους στρατιῇ τοσῆδε μαχέσασθαι. ἄγε εἰπέ μοι· σὺ φῆς τούτων τῶν ἀνδρῶν αὐτὸς βασιλεὺς γενέσθαι· σὺ ὦν ἐθελήσεις ἀντίτα μάλα πρὸς ἄνδρας δέκα μάχεσθαι; καίτοι εἰ τὸ πολιτικὸν ὑμῖν πᾶν ἐστὶ τοιοῦτο οἷον σὺ διαιρέεις, σέ γε τὸν ἐκείνων βασιλέα πρέπει πρὸς τὸ διπλήσιον ἀντιτάσσεσθαι κατὰ νόμους τοὺς ὑμετέρους. εἰ γὰρ ἐκείνων ἕκαστος δέκα ἀνδρῶν τῆς στρατιῆς τῆς ἐμῆς ἀντάξιός ἐστι, σέ δέ γε διζῆμαι εἴκοσι εἶναι ἀντάξιον. καὶ οὕτω μὲν ὀρθοῖτ’ ἂν ὁ λόγος ὁ παρὰ σεῦ εἰρημένος· εἰ δὲ τοιοῦτοί τε ἰόντες καὶ μεγάθεα τοσοῦτοι, ὅσοι σὺ τε καὶ οἱ παρ’ ἐμὲ φοιτέουσι Ἑλλήνων ἐς λόγους, αὐχέετε τοσοῦτο, ὅρα μὴ μάτην κόμπος ὁ λόγος οὗτος εἰρημένος εἴη. ἔπειθ’ ἔφερε ἴδωι παντὶ τῷ οἰκῷ· κῶς ἂν δυναίαιτο χίλιοι ἢ καὶ μύριοι ἢ καὶ πενταχισμύριοι, ἰόντες γε ἐλεύθεροι πάντες ὁμοίως καὶ μὴ ὑπ’ ἐνὸς ἀρχόμενοι, στρατιῷ τοσῶδε ἀντιστῆναι; ἔπειθ’ οἱ πλεῦνες περὶ ἓνα ἕκαστον γινόμεθα ἢ χίλιοι, ἰόντων ἐκείνων πέντε χιλιάδων. ὑπὸ μὲν γὰρ ἐνὸς ἀρχόμενοι κατὰ τρόπον τὸν ἡμέτερον γενοίαιτ’ ἂν, δειμαίνοντες τοῦτον, καὶ παρὰ τὴν ἑωυτῶν φύσιν ἀμεινονες, καὶ ἴοιεν ἀναγκαζόμενοι μάλιστα ἐς πλεῦνας ἐλάσσονες ἰόντες· ἀναιμένοι δὲ ἐς τὸ ἐλεύθερον οὐκ ἂν ποιεῖοιεν τούτων οὐδέτερα. δοκέω δὲ ἔγωγε

καὶ ἀνισωθέντας πλήθει χαλεπῶς ἂν Ἕλληνας Πέρσῃσι
 μόνονισι μάχεσθαι. ἀλλὰ παρ' ἡμῖν τοῦτό ἐστι τὸ σὺ
 λέγεις, ἔστι γε μέντοι οὐ πολλὸν ἀλλὰ σπάνιον· εἰσὶ γὰρ
 Περσέων τῶν ἐμῶν αἰχμοφόρων οἱ ἐθελήσουσι Ἑλλήνων
 ἀνδράσι τρισὶ ὁμοῦ μάχεσθαι· τῶν σὺ ἐὼν ἄπειρος πολλὰ
 φλυηρέεις.” πρὸς ταῦτα Δημάρετος λέγει “ὦ βασιλεῦ, 101
 ἀρχῇθεν ἠπιστάμην ὅτι ἀληθεῖη χρεόμενος οὐ φίλα τοι
 ἔρεω. σὺ δὲ ἐπεὶ ἠνάγκασας λέγειν τῶν λόγων τοὺς ἀλη-
 θεστάτους, ἔλεγον τὰ κατήκοντα Σπαρτιῆται. καίτοι ὥς
 ἐγὼ τυγχάνω τὰ νῦν τάδε ἔστοργῶς ἐκείνους, αὐτὸς μᾶ-
 λιστα ἐξεπίστεται, οὐ με τιμὴν τε καὶ γέρεα ἀπελόμενοι
 πατρῷα ἀπολὴν τε καὶ φυγάδα πεποιήκασι, πατὴρ δὲ ὁ
 σὸς ὑποδεξάμενος βίον τέ μοι καὶ οἶκον δέδωκε. οὐκ ὦν
 οἶκός ἐστι ἄνδρα τὸν σώφρονα εὖνοϊαν φαινομένην διω-
 θέσθαι, ἀλλὰ στέργειν μάλιστα. ἐγὼ δὲ οὔτε δέκα ἀν-
 δράσι ὑπὸ λόχῳ οἷός τε εἶναι μάχεσθαι οὔτε δυοῖσι,
 ἐκὼν τε εἶναι οὐδ' ἂν μονομαχέοιμι. εἰ δὲ ἀναγκαίη εἴη
 ἢ μέγας τις ὁ ἐποτρύνων ἀγών, μαχοίμην ἂν πάντων
 ἴδιστα ἐνὶ τούτων τῶν ἀνδρῶν οἱ Ἑλλήνων ἕκαστός φησι
 τριῶν ἄξιός ἐστιν. ὥς δὲ καὶ Λακεδαιμόνιοι κατὰ μὲν
 ἓνα μαχόμενοι οὐδαμῶν εἰσὶ κακίονες ἀνδρῶν, ἀλλ᾽ οὐ
 ἄριστοι ἀνδρῶν ἀπάντων. ἐλεύθεροί γάρ ἐόντες οὐ πάντα
 ἐλεύθεροί εἰσι· ἔπεστι γάρ σφι δεσπότης νόμος, τὸν ὑπο-
 δειμαίνουσι πολλῷ ἔτι μᾶλλον ἢ οἱ σοὶ σέ. ποιεῦσι γὼν
 τὰ ἂν ἐκεῖνος ἀνώγει· ἀνώγει δὲ τὴν αἰεὶ, οὐκ ἐὼν φεύ-
 γειν οὐδὲν πληθὸς ἀνθρώπων ἐκ μάχης, ἀλλὰ μένοντας
 ἐν τῇ τάξει ἐπικρατεῖν ἢ ἀπόλλυσθαι. σοὶ δὲ εἰ φαινο-
 μαι ταῦτα λέγων φλυηρέεις, τᾶλλα σιγᾶν ἐθέλω τὸ λοιπόν·
 νῦν δὲ ἀναγκασθεὶς ἔλεξα. γένοιτο μέντοι κατὰ νόον τοι,
 βασιλεῦ.”

Ὁ μὲν δὴ ταῦτα ἀμείψατο, Ξέρξης δὲ ἐς γέλωτά τε 105
 ἔτρεψε καὶ οὐκ ἐποίησατο ὀργὴν οὐδεμίαν, ἀλλ' ἥπιως
 αὐτὸν ἀπεπέμψατο. τοῦτω δὲ ἐς λόγους ἐλθὼν Ξέρξης
 καὶ ὑπαρχον ἐν τῇ Δορίσῳ τοῦτω καταστήσας Μασκάμην
 τὸν Μεγαδόστιον, τὸν δὲ ὑπὸ Λαρείου σταθέντα κατα-
 παύσας, ἐξήλανε τὸν στρατὸν διὰ τῆς Θρηίκης ἐπὶ τὴν
 Ἑλλάδα. κατέλιπε δὲ ἄνδρα ταιόγδε Μασκάμην γενόμενον, 106

τῷ μούνῳ Ξέρξης δῶρα πέμπεσκε ὡς ἀριστεύοντι πάντων ὅσους κατέστησε αὐτὸς ἢ Ἀραεῖος ὑπάρχους, πέμπεσκε δὲ ἀνὰ πᾶν ἔτος· ὡς δὲ καὶ Ἀρτοξέρξης ὁ Ξέρξεω ταῖσι Μασκαμείοισι ἐκγόνιοισι. κατέστασαν γὰρ ἔτι πρότερον ταύτης τῆς ἐλάθιος ὑπαρχοὶ ἐν τῇ Θρηίκῃ καὶ τοῦ Ἑλλησπόντου πανταχῇ. οὗτοι ὦν πάντες οἳ τε ἐκ Θρηίκης καὶ τοῦ Ἑλλησπόντου, πλὴν τοῦ ἐν Δορίσκῳ, ὑπ' Ἑλλήνων ὕστερον ταύτης τῆς στρατηλασίης ἐξαιρέθησαν· τὸν δὲ ἐν Δορίσκῳ Μασκάμην οὐδαμοὶ κω ἐδυνάσθησαν ἐξελεῖν, πολλῶν πειρησαμένων. διὰ τοῦτο δὲ οἱ τὰ δῶρα πέμπεται
 107 παρὰ τοῦ βασιλεύοντος αἰεὶ ἐν Πέρσῃσι. τῶν δὲ ἐξαιρεθέντων ὑπ' Ἑλλήνων οὐδένα βασιλεὺς Ξέρξης ἐνόμισε εἶναι ἄνδρα ἀγαθὸν εἰ μὴ Βόγην μούνον τὸν ἐξ Ἡϊόνος, τοῦτον δὲ αἰνέων οὐκ ἐπαύετο, καὶ τοὺς περιεόντας αὐτοῦ ἐν Πέρσῃσι παῖδας ἐτίμα μάλιστα, ἐπεὶ καὶ ἄξιός αἶνου μεγάλου ἐγένετο Βόγης, ὃς ἐπειδὴ ἐπολιορκέτο ὑπ' Ἀθηναίων καὶ Κίμωνος τοῦ Μιλτιάδεω, παρεὼν αὐτῷ ὑπόσπονδον ἐξελεῖν καὶ νοστήσαι ἐς τὴν Ἀσίην οὐκ ᾔθέλησε, μὴ δειλίῃ δόξειε περιεῖναι βασιλεῖ, ἀλλὰ διεκαρτέρεε ἐς τὸ ἔσχατον. ὡς δ' οὐδὲν ἔτι φορβῆς ἐνῆν ἐν τῷ τείχει, συννήσας πυρὴν μεγάλην ἔσφαξε τὰ τέκνα καὶ τὴν γυναῖκα καὶ τὰς παλλακὰς καὶ τοὺς οἰκέτας καὶ ἔπειτεν ἐσέβαλε ἐς τὸ πῦρ, μετὰ δὲ ταῦτα τὸν χρυσὸν ἅπαντα τὸν ἐκ τοῦ ἄστεος καὶ τὸν ἄργυρον ἔσπειρε ἀπὸ τοῦ τείχεος ἐς τὸν Στρυμόνα, ποιήσας δὲ ταῦτα ἑωυτὸν ἐσέβαλε ἐς τὸ πῦρ. οὕτω μὲν οὕτως δικαίως αἰνέεται ἔτι καὶ ἐς τὸδε ὑπὸ Περσέων.

108 Ξέρξης δὲ ἐκ τοῦ Δορίσκου ἐπορεύετο ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, τοὺς δὲ αἰεὶ γινομένους ἐμποδῶν συστρατεύεσθαι ἡνάγκαζε· ἐδεδούλωτο γάρ, ὡς καὶ πρότερόν μοι δεδήλωται, ἢ μέχρι Θεσσαλίας πᾶσα, καὶ ἦν ὑπὸ βασιλέα δασμοφόρος, Μεγαβάζου τε καταστρεψαμένου καὶ ὕστερον Μαργδονίου. παραμείβετο δὲ πορευόμενος ἐκ Δορίσκου πρῶτα μὲν τὰ Σαμοθρηίκια τείχεα, τῶν ἐσχάτη πεπολίσται πρὸς ἑσπέρην πόλιν τῇ οὐνομά ἐστι Μεσαμβρίῃ. ἔχεται δὲ ταύτης Θασίων πόλιν Στρώμη, διὰ δὲ σφραγῶν τοῦ μέσου Λίσσας ποταμὸς διαρρέει, ὃς τότε οὐκ ἀντίσχε τὸ ὕδωρ

παρέχων τῇ Ξέρξῳ στρατῷ ἀλλ' ἐπέλειπε. ἡ δὲ χώρα αὕτη
 πάλαι μὲν ἐκαλέετο Γαλαϊκή, νῦν δὲ Βριαντική· ἔστι
 μέντοι τῇ δικαιοτάτῃ τῶν λόγων καὶ αὕτη Κικόνων. δια- 109
 βὰς δὲ τοῦ Δίσσου ποταμοῦ τὸ ῥέεθρον ἀπεξηρασμένον
 πόλιν Ἑλληνίδας τάσδε παραμείβεται, Μαρωνείαν Δίκαιαν
 Ἀβδηρα. ταύτας τε δὴ παρεξήιε καὶ κατὰ ταύτας λίμνας
 οὐνομαστὰς τάσδε, Μαρωνείης μὲν μεταξὺ καὶ Στρυμῆς
 κειμένην Ἰσμαρίδα, κατὰ δὲ Δίκαιαν Βιστονίδα, ἐς τὴν
 ποταμοὶ δύο εἰσιεῖσι τὸ ὕδωρ, Τραυὸς τε καὶ Κόμψατος.
 κατὰ δὲ Ἀβδηρα λίμνην μὲν οὐδεμίαν ἔοῦσαν οὐνομαστήν
 παραμείψατο Ξέρξης, ποταμὸν δὲ Νέστον ῥέοντα ἐς Θά-
 λασσαν. μετὰ δὲ ταύτας τὰς χώρας ἰὼν τὰς ἡπειρώτιδας
 πόλιν παρήιε, τῶν ἐν μὲν λίμνῃ ἔοῦσα τυγχάνει ὥσπερ τριή-
 κοντα σταδίων μάλιστα καὶ τὴν περίοδον, Ἰχθυώδης τε καὶ
 κάρτα ἄλμυρή· ταύτην τὰ ὑποζύγια μοῦνα ἀρδόμενα ἀνε-
 ξήρηνε. τῇ δὲ πόλει ταύτῃ οὐνομά ἐστι Πίστυρος. ταύτας 110
 μὲν δὴ τὰς πόλιν τὰς παραθαλασσίας τε καὶ Ἑλληνίδας
 ἐξ εὐωνύμου χειρὸς ἀπέργων παρεξήιε· ἔθνεα δὲ Θρηίκων
 οἳ ὦν τῆς χώρας ὁδὸν ἐποιέετο τοσάδε, Παῖτοι Κίκονες
 Βίστονες Σαπαῖοι Δερσαῖοι Ἡδωνοὶ Σάτραι. τούτων οἱ
 μὲν παρὰ Θάλασσαν κατοικημένοι ἐν τῇσι νηυσὶ εἴποντο·
 οἱ δὲ αὐτῶν τὴν μεσόγαιαν οἰκέοντες καταλεχθέντες τε
 ὑπ' ἐμεῦ, πλὴν Σατρέων, οἱ ἄλλοι πάντες περὶ ἀναγκα-
 ζόμενοι εἴποντο. Σάτραι δὲ οὐδενὸς κω ἀνθρώπων ὑπὲρ 111
 κοοὶ ἐγένοντο, ὅσον ἡμεῖς ἴδμεν, ἀλλὰ διατελέουσι τὸ
 μέχρι ἐμεῦ αἰεὶ ἔόντες ἐλεύθεροι μοῦνοι Θρηίκων· οἰκέ-
 ουσί τε γὰρ οὐρεα ὑψηλά, ἴδησί τε παντοίησι καὶ χιόνι
 συνηρεφέα, καὶ εἰσὶ τὰ πολέμια ἄκρι, οὗτοι, οἳ τοῦ Διο-
 νύσου τὸ μαντήϊόν εἰσι κεκτημένοι. τὸ δὲ μαντήϊον τοῦτο
 ἐστὶ μὲν ἐπὶ τῶν οὐρέων τῶν ὑψηλοτάτων, Βησσοὶ δὲ τῶν
 Σατρέων εἰσὶ οἱ προφητεύοντες τοῦ ἱεροῦ, πρόμαντις δὲ
 ἡ χρέουσα κατάπερ ἐν Δελφοῖσι, καὶ οὐδὲν ποικιλώτερον.

Παραμειψάμενος δὲ ὁ Ξέρξης τὴν εἰρημένην, δεύτερα 112
 τούτων παραμείβεται τείχεα τὰ Πιέρων, τῶν ἐνὶ Φάγρης
 ἐστὶ οὐνομα καὶ ἑτέρῳ Πέργαμος. ταύτῃ μὲν δὴ παρ'
 αὐτὰ τὰ τείχεα τὴν ὁδὸν ἐποιέετο, ἐκ δεξιῆς χειρὸς τὸ
 Πάγγαιον οὐρὸς ἀπέργων, ἐὼν μέγα τε καὶ ὑψηλόν, ἐν τῇ

- χρύσεά τε καὶ ἀργύρεα ἐνὶ μέταλλα, τὰ νέμονται Πιέρης
 113 τε καὶ Ὀδόμαντοι καὶ μάλιστα Σάτραι. ὑπεροικέοντας δὲ
 τὸ Πάγγαιον πρὸς βορέῳ ἀνέμου Παίονας Δόβηράς τε καὶ
 Παιόπλους παρεξιὼν ἤγε πρὸς ἐσπέρην, ἐς ἣ ἀπίκετο ἐπὶ
 ποταμὸν τε Στρυμόνα καὶ πόλιν Ἡϊόνα, τῆς ἔτι ζωὸς ἐὼν
 ἤρχε Βόγης τοῦπερ ὀλίγω πρότερον τούτων λόγον ἐποιεῦ
 μιν. ἡ δὲ γῆ αὕτη ἡ περὶ τὸ Πάγγαιον οὗρος καλεῖται
 Φυλλίς, κατατείνουσα τὰ μὲν πρὸς ἐσπέρην ἐπὶ ποταμὸν
 Ἀγγίτην ἐκδιδόντα ἐς τὸν Στρυμόνα, τὰ δὲ πρὸς μεσαμ-
 114 βρίην τείνουσα ἐς αὐτὸν τὸν Στρυμόνα, ἐς τὸν οἱ Μάγοι
 ἐκαλλιέροντο σφάζοντες ἵππους λευκοῦς. φαρμακεύσαντες
 δὲ ταῦτα ἐς τὸν ποταμὸν καὶ ἄλλα πολλὰ πρὸς τούτοις
 ἐν Ἑννέα ὁδοῖσι κῆσι Ἡδωνῶν ἐπορεύοντο κατὰ τὰς γε-
 φύρας, τὸν Στρυμόνα εὐρόντες ἐξευγμένον. Ἑννέα δὲ ὁδοὺς
 πυνθανόμενοι τὸν χώρον τοῦτον καλέεσθαι, τοσούτους ἐν
 αὐτῷ παῖδας τε καὶ παρθένους ἀνδρῶν τῶν ἐπιχωρίων
 ζώοντας κατώρυσσον. Περσικὸν δὲ τὸ ζώοντας κατορύσ-
 σειν, ἐπεὶ καὶ Ἀμυστριν τὴν Ξέρξῃ γυναῖκα πυνθάνομαι
 γηράσασαν δις ἐπὶ Περσέων παῖδας ἔοντων ἐπιφανέων
 ἀνδρῶν ὑπὲρ ἑωυτῆς τῇ ὑπὸ γῆν λεγομένῳ εἶναι θεῶν
 ἀντιχαρίζεσθαι κατορύσσουσαν.
- 115 Ὡς δὲ ἀπὸ τοῦ Στρυμόνος ἐπορεύετο ὁ στρατός, ἐν-
 θαῦτα πρὸς ἡλίου δυσμέων ἔστι αἰγιαλὸς ἐν τῇ οἰκημένην
 Ἀργίλον πόλιν Ἑλλάδα παρεξήγε· αὕτη δὲ καὶ ἡ κατύ-
 περθε ταύτης καλεῖται Βισαλτή. ἐνθεῦτεν δὲ κόλπον τὸν
 ἐπὶ Ποσιδηίου ἐξ ἀριστερῆς χειρὸς ἔχων ἤγε διὰ Συλῆς
 πεδίου καλεομένου, Στάγειρον πόλιν Ἑλλάδα παραμειβό-
 μενος, καὶ ἀπίκετο ἐς Ἀκανθον, ἅμα ἀγόμενος τούτων
 ἕκαστον τῶν ἱθύνων καὶ τῶν περὶ τὸ Πάγγαιον οὗρος
 οἰκόντων, ὁμοίως καὶ τῶν πρότερον κατέλεξα, τοὺς μὲν
 παρὰ Θάλασσαν ἔχων οἰκημένους ἐν νησὶ στρατευομένους,
 τοὺς δ' ὑπὲρ Θαλάσσης πεζῇ ἐπομένους. τὴν δὲ ὁδὸν ταύ-
 116 την, τῇ βασιλεὺς Ξέρξης τὸν στρατὸν ἤλασε, οὔτε συγ-
 χέουσι Θρηίκης οὔτ' ἐπισπείρουσι, σέβονται τε μεγάλως
 τὸ μέχρι ἡμεῖς. ὥς δὲ ἄρα ἐς τὴν Ἀκανθον ἀπίκετο, ξει-
 νίην τε ὁ Ξέρξης τοῖσι Ἀκανθίοις προεῖπε καὶ ἰδωρή-
 σατό σφρας ἐσθῆτι Μηδίκῃ ἐκαίνεέ τε, ὁρίων αὐτοῦς

προθύμους ἔοντας ἐς τὸν πόλεμον καὶ τὸ ὄρυγμα ἀκούων.
 ἐν Ἀκάνθῳ δὲ ἔοντας Ξέρξης συνήνεικε ὑπὸ νούσου ἀπο- 117
 θανεῖν τὸν ἐπεστεῳτα τῆς διώρυχος Ἀρταχαίην, δόκιμον
 ἔοντα παρὰ Ξέρξῃ καὶ γένος Ἀχαιμενίδην, μεγάλῳ τε
 μέγιστον ἔοντα Περσέων (ἀπὸ γὰρ πέντε πύχτων βασι-
 λῆων ἀπέλειπε τέσσαρας δακτύλους) φρονέοντά τε μέγι-
 στον ἀνθρώπων, ὥστε Ξέρξην συμφορὴν ποιησάμενον
 μεγάλην ἔξενεϊκαί τε αὐτὸν κάλλιστα καὶ θάψαι· ἐτυμ-
 βοχόεε δὲ πᾶσα ἡ στρατιή. τοῦτω δὲ τῷ Ἀρταχαίῃ θύουσι
 Ἀκάνθιοι ἐκ Θεοπροκίου ὡς ἤρωι, ἐκοννομάζοντες τὸ
 οὔνομα.

Βασιλεὺς μὲν δὴ Ξέρξης ἀπολομένον Ἀρταχαίῳ ἐποι- 118
 εστο συμφορὴν, οἱ δὲ ὑποδεκόμενοι Ἑλλήνων τὴν στρατιὴν
 καὶ δειπνίζοντες Ξέρξην ἐς πᾶν κακοῦ ἀπίκατο, οὕτω ὥστε
 ἀνάστατοι ἐκ τῶν οἰκίων ἐγίνοντο, ὅκου γε θασίοισι ἑπὲρ
 τῶν ἐν τῇ ἡπείρῳ πόλιων τῶν σφετέρων δεξαμένοισι τὴν
 Ξέρξεω στρατιὴν καὶ δειπνίσασι Ἀντίπατρος ὁ Ὀργέος
 ἀραιορήμενος, τῶν ἀσίων ἀνὴρ δόκιμος ὁμοῖα τῷ μάλιστα,
 ἀπέδεξε ἐς τὸ δεῖπνον τετρακόσια τάλαντα ἀργυρίου τετε-
 λεσμένα. ὥς δὲ παραπλησίως καὶ ἐν τῇσι ἄλλῃσι πόλισι 119
 οἱ ἐπεστεῳτες ἀπεδείκνυσαν τὸν λόγον. τὸ γὰρ δεῖπνον
 τοιόνδε τι ἐγίνετο οἷα ἐκ πολλοῦ χρόνου προειρημένον καὶ
 περὶ πολλοῦ ποιούμενον. τοῦτο μὲν, ὥς ἐπύθοντο τά-
 χιστα τῶν κηρύκων τῶν περιαγγελλόντων, δασάμενοι σῖτον
 ἐν τῇσι πόλισι οἱ ἄστοι ἄλευρά τε καὶ ἄλφιτα ἐποίησαν
 πάντες ἐπὶ μῆρας συχνούς· τοῦτο δὲ κτήνεα σιτεῦεσκον
 ἔξευρίσκοντες τιμῆς τὰ κάλλιστα, ἔτρεφόν τε ὄρνιθας χειρ-
 σαίους καὶ λιμναίους ἔν τε οἰκίμασι καὶ λάκκοις, ἐς ὑπο-
 δοχὰς τοῦ στρατοῦ· τοῦτο δὲ χρύσεά τε καὶ ἀργύρεα
 ποτήριά τε καὶ κρητῆρας ἐποιεῦντο, καὶ ἄλλα ὅσα ἐπὶ
 τράπεζαν τίθεται πάντα. ταῦτα μὲν αὐτῷ τε βασιλεῖ
 καὶ τοῖσι ὁμοσίοις μετ' ἐκείνου ἐπεποιήτο, τῇ δὲ ἄλλῃ
 στρατιῇ τὰ ἐς φροβὴν μούνα τασσόμενα. ὅπως δὲ ἀπί-
 κοιτο ἡ στρατιή, σκηνὴ μὲν ἔσχε πεπηγυῖα ἐτοίμη ἐς τὴν
 αὐτὸς σταθμὸν ποιεέσκετο Ξέρξης, ἡ δὲ ἄλλῃ στρατιῇ
 ἔσχε ὑπαίθριος. ὥς δὲ δεῖπνον γίνετο ὥρῃ, οἱ μὲν δεκόμε-
 νοι ἔχεσκον πόνον, οἱ δὲ ὅπως πλησθέντες νύκτα αὐτοῦ

- ἀγάγοιεν, τῇ ὑστεραίῃ τὴν τε σκηνὴν ἀνασπάσαντες καὶ τὰ ἐπιπλά πάντα λαβόντες οὕτω ἀπελαύνεσκον, λείποντες
- 120 οὐδὲν ἄλλὰ φερόμενοι. ἔνθα δὴ Μεγακρέοντος ἀνδρὸς Ἀβδηρίτῳ ἔπος εὖ εἰρημένον ἐγένετο, ὃς συνεβούλευσε Ἀβδηρίτῃσι πανδημί, αὐτοὺς καὶ γυναῖκας, ἐλθόντας ἐς τὰ σφέτερα ἰρὰ ἵζεσθαι ἱκέτας τῶν θεῶν παραιτεομένους καὶ τὸ λοιπὸν σφι ἀπαμύνειν τῶν ἐπιόντων κακῶν τὰ ἡμίσεα, τῶν τε παροιχομένων ἔχειν σφι μεγάλην χάριν, ὅτι βασιλεὺς Ξέρξης οὐ οἷς ἐκάστης ἡμέρης ἐνόμιζε σίτον αἰρέεσθαι· παρέχειν γὰρ ἂν Ἀβδηρίτῃσι, εἰ καὶ ἄριστον προείρητο ὁμοῖα τῷ δείπνῳ παρασκευάζειν, ἢ μὴ ὑπομένειν Ξέρξην ἐπιόντα ἢ καταμείναντας κάκιστα πάντων ἀνθρώπων διατριβῆναι.
- 121 Οἱ μὲν δὴ πιεζόμενοι ὁμῶς τὸ ἐπιτασσόμενον ἐπετέλεον, Ξέρξης δὲ ἐκ τῆς Ἀκάνθου, ἐντειλάμενος τοῖσι στρατηγοῖσι τὸν ναυτικὸν στρατὸν ὑπομένειν ἐν Θέρμῃ, ἀπῆκε ἀπ' ἐκείνου πορεύεσθαι τὰς νέας, Θέρμῃ δὲ τῇ ἐν τῷ θερμαίῳ κόλπῳ οἰκημένῃ, ἀπ' ἧς καὶ ὁ κόλπος οὗτος τὴν ἐπωνυμίην ἔχει· ταύτῃ γὰρ ἐπυνθάνετο συντομώτατον εἶναι. μέχρι μὲν γὰρ Ἀκάνθου ὡς τεταγμένος ὁ στρατὸς ἐκ Δορίσκου τὴν ὁδὸν ἐποιέετο. τρεῖς μοῖρας ὁ Ξέρξης θασάμενος πάντα τὸν πεζόν, μίαν αὐτέων ἔταξε παρὰ θάλασσαν ἵναί ῃ μοῦ τῷ ναυτικῷ· ταύτης μὲν δὴ ἑστρατήγεον Μαροδονίος τε καὶ Μασίστης, ἑτέρῃ δὲ τεταγμένη ἦιε τοῦ στρατοῦ τριτημορὶς τὴν μεσόγαιαν, τῆς ἑστρατήγεον Τριτανταίχμης τε καὶ Γέργις. ἡ δὲ τρίτῃ τῶν μοιρέων, μετ' ἧς ἐπορεύετο αὐτὸς ὁ Ξέρξης, ἦιε μὲν τὸ μέσον αὐτῶν, στρατηγούς δὲ παρείχετο Σμερδομένεά τε καὶ Μεγάβυζον.
- 122 Ὁ μὲν νυν ναυτικὸς στρατὸς ὡς ἀπείθῃ ὑπὸ Ξέρξει καὶ διεξέπλωσε τὴν διώρυχα τὴν ἐν τῷ Ἄθῳ γενομένην, διέχουσαν δὲ ἐς κόλπον ἐν τῷ Ἄσσῃ τε πόλιν καὶ Πίλωρος καὶ Σίγγος καὶ Σάρτη οἰκέσται, ἐνθεῦτεν, ὡς καὶ ἐκ τούτων τῶν πολιῶν στρατιὴν παρέλαβε, ἐπλωε ἀπιέμενος ἐς τὸν θερμαῖον κόλπον, κάμπτιον δὲ Ἀμπελον τὴν Τορωναίην ἄκρην παραμείβετο Ἑλληνίδας τάσδε πόλιν, ἐκ τῶν νέας τε καὶ στρατιὴν παρελάβαν, Τορώνην Γαληψὸν

Σερμύλην Μηκύβερναν Ὀλυνθον. ἡ μὲν νυν χώρα αὕτη ¹²³
 Σιθωνίη καλεῖται, ὃ δὲ ναυτικὸς στρατὸς ὃ Ξέρξης συν-
 τάνων ἀπ' Ἀμπέλου ἄκρης ἐπὶ Καναστραίον ἄκρην, τὸ
 δὴ πάσης τῆς Παλλήνης ἀνέχει μάλιστα, ἐνθεῦτεν νέας τε
 καὶ στρατιὴν παρελάμβανε ἐκ Ποτιδαίης καὶ Ἀφύτιος καὶ
 Νέης πόλιος καὶ Αἰγῆς καὶ Θεράμβω καὶ Σκιώνης καὶ
 Μένδης καὶ Σάνης· αὐταὶ γάρ εἰσι αἱ τὴν νῦν Παλλήνην
 πρότερον δὲ Φλέγρην καλεομένην νεμόμεναι. παραπλώων
 δὲ καὶ ταύτην τὴν χώραν ἐπλῶε ἐς τὸ προσειρημένον, παρα-
 λαμβάνων στρατιὴν καὶ ἐκ τῶν προσεχέων πολλῶν τῇ Παλ-
 λήνῃ, ὁμοιουρουσέων δὲ τῇ Θερμαίῳ κόλπῳ, τῇσι οὐνόματά
 ἐστι τὰδε, Αἰκάξος Κώμβρεια Λισαὶ Γίγωνος Κάμφα
 Σμῖλα Αἰνεία· ἡ δὲ τούτων χώρα Κροσσαίη ἐτι καὶ ἐς τὸδε
 καλεῖται. ἀπὸ δὲ Αἰνείης, ἐς τὴν ἐτελεύτησον καταλέγων
 τὸς πόλεις, ἀπὸ ταύτης ἦδη ἐς αὐτὸν τε τὸν Θερμαῖον κόλ-
 πον ἐγένετο τῷ ναυτικῷ στρατῷ ὃ πλόος καὶ γῆν τὴν
 Μυγδονίην, πλώων δὲ ἀπικέτο ἐς τε τὴν προσειρημένην
 Θέρμην καὶ Σίνδον τε πόλιν καὶ Χαλέστρην ἐπὶ τὸν Ἀξιὸν
 ποταμόν, ὃς οὐρίζει χώραν τὴν Μυγδονίην τε καὶ Βοτ-
 τιαίδα, τῆς ἔχουσι τὸ παρὰ θάλασσαν στεινὸν χωρίον
 πόλεις Ἰχραι τε καὶ Πέλλα.

Ὁ μὲν δὴ ναυτικὸς στρατὸς αὐτοῦ περὶ Ἀξιὸν ποταμόν ¹²⁴
 καὶ πόλιν Θέρμην καὶ τὰς μεταξὺ πόλεις τούτων περιμένων
 βασιλέα ἐστρατοπεδεύετο, Ξέρξης δὲ καὶ ὁ πεζὸς στρατὸς
 ἐπορεύετο ἐκ τῆς Ἀκάνθου τὴν μεσόγαίαν τάνων τῆς
 ὁδοῦ, βουλόμενος ἐς τὴν Θέρμην ἀπικέσθαι. ἐπορεύετο
 δὲ διὰ τῆς Παιωνικῆς καὶ Κρησιτωνικῆς ἐπὶ ποταμόν Ἐχρί-
 δωρον, ὃς ἐκ Κρησιτωναίων ἀρξάμενος ῥέει διὰ Μυγδονίης
 χώρας καὶ ἐξίει παρὰ τὸ ἔλος τὸ ἐπ' Ἀξιῷ ποταμῷ.
 πορευομένων δὲ ταύτῃ λέοντες οἱ ἐπεθήκοντο τῇσι σιτο- ¹²⁵
 φόροις καμῆλοισι· καταφοιτέοντες γάρ οἱ λέοντες τὰς
 νύκτας καὶ λείποντες τὰ σφέτερα ἦθρα ἄλλον μὲν οὐδενὸς
 ἄπτοντο οὔτε ὑποξυγίου οὔτε ἀνθρώπου, οἱ δὲ τὰς καμῆ-
 λους ἐκεράζον μούνας. θωμάζω δὲ τὸ αἴτιον, ὅτι κοτὲ
 ἦν τῶν ἄλλων τὸ ἀναγκάζον ἀπεχομένους τοὺς λέοντας
 τῇσι καμῆλοισι ἐπιτίθεσθαι, τὸ μήτε πρότερον ὀπώπεσαν
 θηρίον μήτε πεπειρέετο αὐτοῦ. εἰσὶ δὲ κατὰ ταῦτα τὰ ¹²⁶

χωρία καὶ λέοντες πολλοὶ καὶ βόες ἄγριοι, τῶν τὰ κέρα ὑπερμεγάρθεά ἐστι τὰ ἐς Ἑλληνας φοιτέοντα. οὗρος δὲ τοῖσι λέουσι ἐστὶ ὃ τε δι' Ἀβδήρων ῥέων ποταμὸς Νέστος καὶ ὃ δι' Ἀκαρνανίης ῥέων Ἀχελῖος· οὔτε γὰρ τὸ πρὸς τὴν ἡῶ τοῦ Νέστου οὐδαμόθι πάσης τῆς ἐμπροσθε Εὐρώτης ἴδοι τις ἂν λέοντα, οὔτε πρὸς ἐσπέρης τοῦ Ἀχελΐου ἐν τῇ ἐπικολίῳ ἡπείρῃ, ἀλλ' ἐν τῇ μεταξὺ τούτων τῶν ποταμῶν γίνονται.

- 127 Ὡς δὲ ἐς τὴν Θέρμην ἀπῆκετο ὁ Ξέρξης, ἴδρυσεν αὐτοῦ τὴν στρατιήν. ἐπέσχε δὲ ὁ στρατὸς αὐτοῦ στρατοπεδεύμενος τὴν παρὰ Θάλασσαν χώραν τοσὴνδε, ἀρξάμενος ἀπὸ Θέρμης πόλιος καὶ τῆς Μυγδονίης μέχρι Ἀνδιεώ τε ποταμοῦ καὶ Ἀλιάκμονος, οἳ οὐρίζουσι γῆν τὴν Βοττιαίδα τε καὶ Μακεδονίδα, ἐς τὴντὸ ῥέεθρον τὸ ὕδωρ συμμίσγοντες. ἑστρατοπεδεύοντο μὲν δὴ ἐν τούτοις τοῖσι χωρίοις πλείους βάρβαροι, τῶν δὲ καταλεχθέντων τούτων ποταμῶν ἐκ Κρησιωναίων ῥέων Ἐχέιδωρος μόνος οὐκ ἀντέχρησε τῇ
- 128 στρατιῇ πινόμενος ἀλλ' ἐπέλιπε. Ξέρξης δὲ ὁρέων ἐκ τῆς Θέρμης οὖρεα τὰ Θεσσαλικά, τὸν τε Οὐλύμπον καὶ τὴν Ὀσσαν, μεγάρθεϊ τε ὑπερμήκεα ἔοντα, διὰ μέσου τε αὐτῶν αὐλῶνα στεινὸν πυνθανόμενος εἶναι δι' οὗ ῥέει ὁ Πηνειός, ἀκούων τε εἶναι ταύτῃ ὁδὸν ἐς Θεσσαλίην φέρουσαν, ἐπεθύμησε πλώσας θηήσασθαι τὴν ἐκβολὴν τοῦ Πηνειοῦ, ὅτι τὴν ἄνω ὁδὸν ἔμελλε ἔλαν διὰ Μακεδόνων τῶν κατ' ἐπερθε οἰκημένων ἐς Περραιβοὺς παρὰ Ἰόννον πόλιν· ταύτῃ γὰρ ἀσφαλέστατον ἐπυνθάνετο εἶναι. ὥς δὲ ἐπεθύμησε, καὶ ἐποίησεν ταῦτα· ἐσβάς ἐς Σιδωνίην νέα, ἐς τήνπερ ἐσέβαινε αἰεὶ ὅπως τι ἐθέλοι τοιοῦτο ποιῆσαι, ἀνέδεξε σημήιον καὶ τοῖσι ἄλλοις ἀνάγεσθαι, καταλιπὼν αὐτοῦ τὸν πεζὸν στρατόν. ἐπεὶ δὲ ἀπῆκετο καὶ ἐθηήσατο Ξέρξης τὴν ἐκβολὴν τοῦ Πηνειοῦ, ἐν θώματι μεγάλῳ ἐνέσχετο, καλέσας δὲ τοὺς κατηγεμόνας τῆς ὁδοῦ εἶρετο εἰ τὸν ποταμὸν ἔστι παρατρέψαντα ἑτέρῃ ἐς Θάλασσαν ἔξα-
- 129 γαγεῖν. τὴν δὲ Θεσσαλίην λόγος ἐστὶ τὸ παλαιὸν εἶναι λίμνην ὥστε γε συγκεκλημένην πάντοθεν ὑπερμήκεσι οὖρεσι. τὰ μὲν γὰρ αὐτῆς πρὸς τὴν ἡῶ ἔχοντα τό τε Πήλιον οὖρος καὶ ἡ Ὀσσα ἀποκλήϊται συμμίσγοντα τὰς

ὑπὸ ῥέας ἀλλήλοισι, τὰ δὲ πρὸς βορέῳ ἀνέμου ὁ Οὐλύμπος, τὰ δὲ πρὸς ἐσπέρην ὁ Πίνδος, τὰ δὲ πρὸς μεσαμβρίην τε καὶ ἀνεμον ῥότον ἡ Ὀθρυς· τὸ μέσον δὲ τούτων τῶν λεχθέντων οὐρέων ἡ Θεσσαλίη ἐστὶ ἐοῦσα κοίλῃ. ὥστε ὡν ποταμῶν ἐς αὐτὴν καὶ ἄλλων συχνῶν ἐσβαλλόντων, πέντε δὲ τῶν δοκίμων μάλιστα τῶνδε, Πηνειοῦ καὶ Ἀπιδανοῦ καὶ Ὀνοχώνου καὶ Ἐνιπέος καὶ Παμίσσου, οἳ μὲν νῦν ἐς τὸ πεδῖον τοῦτο συλλεγόμενοι ἐκ τῶν οὐρέων τῶν περικληρίων τὴν Θεσσαλίην οὐνομαζόμενοι δι' ἐνὸς ἀνλῶνος καὶ τούτου στενοῦ ἔκροον ἔχουσι ἐς θάλασσαν, προσυμμίσγοντες τὸ ὕδωρ πάντες ἐς τὡντὸ· ἐπεὶ δὲ συμμιχθῶσι τάχιστα, ἐνθεῦτεν ἤδη ὁ Πενειὸς τῷ οὐνόματι κατακρατέων ἀνιόντους τοὺς ἄλλους εἶναι ποιεῖ. τὸ δὲ παλαιὸν λέγεται, οὐκ ἐόντος κω τοῦ ἀνλῶνος καὶ διεκρούου τούτου, τοὺς ποταμοὺς τούτους, καὶ πρὸς τοῖσι ποταμοῖσι τούτοις τὴν Βοιβηίδα λίμνην, οὔτε οὐνομάζεσθαι κατάπερ νῦν, ῥέειν τε οὐδὲν ἔσσαν ἢ νῦν, ῥέοντας δὲ ποιεῖν τὴν Θεσσαλίην πᾶσαν πέλαγος. αὐτοὶ μὲν νῦν Θεσσαλοὶ φασὶ Ποσειδέωνα ποιῆσαι τὸν ἀνλῶνα δι' οὗ ῥέει ὁ Πηνειὸς, οἰκότα λέγοντες. ὅστις γὰρ νομίζει Ποσειδέωνα τὴν γῆν σείειν καὶ τὰ διεστεῶτα ὑπὸ σεισμοῦ τοῦ Θεοῦ τούτου ἔργα εἶναι, καὶ ἂν ἐκεῖνο ἰδὼν φράϊη Ποσειδέωνα ποιῆσαι· ἔστι γὰρ σεισμοῦ ἔργον, ὡς ἐμοὶ ἐφαίνεται εἶναι, ἢ διάστασις τῶν οὐρέων. οἳ δὲ κατηγορούμενοι, εἰρομένου 130 ἑξέρξω εἰ ἐστὶ ἄλλη ἑξοῦδος ἐς θάλασσαν τῇ Πηνειῇ, ἐξεπιστάμενοι ἀτρεκέως εἶπον “ βασιλεῦ, ποταμῷ τούτῳ οὐκ ἔστι ἄλλη ἐξήλυσις ἐς θάλασσαν κατήκουσα, ἀλλ' ἢ δε αὐτῇ· οὐρεσι γὰρ περιστεφάνονται πᾶσα Θεσσαλίη.” ἑξέρξην δὲ λέγεται εἰπεῖν πρὸς ταῦτα “ σοφοὶ ἄνδρες εἰσὶ Θεσσαλοί. ταῦτ' ἄρα πρὸ πολλοῦ ἐφυλάξαντο γνωσιμαχείοντες καὶ τᾶλλα καὶ ὅτι χώραν ἄρα εἶχον εὐαίρετόν τε καὶ ταχυάλωτον· τὸν γὰρ ποταμὸν προῆγμα ἂν ἦν μόνον ἐπεῖναι σφρων ἐπὶ τὴν χώραν, χώματι ἐκ τοῦ ἀνλῶνος ἐκτιβάσαντα καὶ παρατρέψαντα δι' ὧν νῦν ῥέει ῥεέθρων, ὥστε Θεσσαλίην πᾶσαν ἔξω τῶν οὐρέων ὑπόβρυχα γενέσθαι.” ταῦτα δὲ ἔχοντα ἔλεγε ἐς τοὺς Ἀλεύειοι παῖδας, ὅτι πρῶτοι Ἑλλήνων ἐόντες Θεσσαλοὶ ἔδσαν ἐκιντοῦς

βασιλέϊ, δοκέων ὁ Ξέρξης ἀπὸ παντός σφεας τοῦ ἔθνους ἐπαγγέλλεσθαι φιλίην. εἶπας δὲ ταῦτα καὶ θηησάμενος ἀπέπλωε ἐς τὴν Θέρμην.

- 131 Ὁ μὲν δὲ περὶ Πιερίην διέτριβε ἡμέρας συχνάς· τὸ γὰρ δὴ οὖρος τὸ Μακεδονικὸν ἔκειρε τῆς στρατιῆς τριτημορίς, ἵνα ταύτῃ διεξίη ἅπανα ἡ στρατιὴ ἐς Περραιβούς· οἱ δὲ δὴ κήρυκες οἱ ἀποπεμφθέντες ἐς τὴν Ἑλλάδα ἐπὶ γῆς αἴτησιν ἀπέλατο οἱ μὲν κεινοί, οἱ δὲ φέροντες γῆν τε
- 132 καὶ ὕδωρ. τῶν δὲ δόντων ταῦτα ἐγένοντο οἶδε, Θεσσαλαὶ θόλοπτες Ἐνιῆνες Περραιβοὶ Λοκροὶ Μάγνητες Μηλιεῖς Ἀχαιοὶ οἱ Φθιῆται καὶ Θηβαῖοι καὶ οἱ ἄλλοι Βοιωτοὶ πλὴν Θεσπιέων τε καὶ Πλαταιέων. ἐπὶ τούτοις οἱ Ἕλληνες ἔταμον ὄρχιον οἱ τῷ βαρβάρῳ πόλεμον ἀειράμενοι· τὸ δὲ ὄρχιον ὥδε εἶχε, ὅσοι τῷ Πέρσῃ ἔδοσαν σφέας αὐτοὺς Ἕλληνες ἔοντες μὴ ἀναγκασθέντες, καταστάντων σφι εὖ τῶν πρηγμάτων, τούτους δεκατεῦσαι τῷ ἐν Δελ-
- 133 φῶσι θεῷ. τὸ μὲν δὴ ὄρχιον ὥδε εἶχε τοῖσι Ἕλλησι, ἐς δὲ Ἀθήνας καὶ Σπάρτην οὐκ ἀπέπεμψε ὁ Πέρσης ἐπὶ γῆς αἴτησιν κήρυκας τῶνδε εἵνεκεν· πρότερον Δαρείου πέμψαντος ἐπ' αὐτὸ τοῦτο, οἱ μὲν αὐτῶν τοὺς αἰτέοντας ἐς τὸ βάραθρον οἱ δ' ἐς φρέαρ ἐσβαλόντες ἐκέλευον γῆν τε καὶ ὕδωρ ἐκ τούτων φέρειν παρὰ βασιλέα. τούτων μὲν εἵνεκεν οὐκ ἔπεμψε Ξέρξης τοὺς αἰτήσοντας· ὅτι δὲ τοῖσι Ἀθηναίοις ταῦτα ποιήσαι τοὺς κήρυκας συνήνεκε ἀνεθέλητον γενέσθαι, οὐκ ἔχω εἶπαι, πλὴν ὅτι σφέων ἡ χώρα καὶ ἡ πόλις ἐδμηώθη. ἀλλὰ τοῦτο οὐ διὰ ταύτην τὴν
- 134 αἰτίην δοκέω γενέσθαι. τοῖσι δὲ ὧν Λακεδαιμονίοις μῆνις κατέσκηψε Ταλθυβίου τοῦ Ἀγαμέμνονος κήρυκος. ἐν γὰρ Σπάρτῃ ἔστι Ταλθυβίου ἱρόν, εἰσὶ δὲ καὶ ἀπόγονοι Ταλθυβίου Ταλθυβιάδαι καλούμενοι, τοῖσι αἱ κηρυκῆλαι αἱ ἐκ Σπάρτης πᾶσαι γέρας δέδονται. μετὰ δὲ ταῦτα τοῖσι Σπαρτιήτησι καλλιρῆσαι θυομένοις οὐκ ἔδύνατο· τοῦτο δ' ἐπὶ χρόνον συχνὸν ἦν σφι. ἀχθομένων δὲ καὶ συμφορῇ χρεομένων Λακεδαιμονίων, ἄλλης τε πολλάκις συλλεγομένης καὶ κήρυγμα τοιόνδε ποιουμένων, εἴ τις βούλοιτο Λακεδαιμονίων πρὸ τῆς Σπάρτης ἀποθνήσκειν, Σπερθίης τε ὁ Ἀνηρίστου καὶ Βούλης ὁ Νικόλεω, ἄνδρες Σπαρτιῆται

φύσι τε γεγονότες εὖ καὶ χρήμασι ἀνήκοντες ἐς τὰ πρῶτα,
 ἐθέλονται ὑπέδυσαν ποινὴν τίσαι Ξέρξῃ τῶν Λαρείου
 κηρύκων τῶν ἐν Σπάρτῃ ἀπολομένων. οὕτω Σπαρτιῆται
 τούτους ὡς ἀποθανεομένους ἐς Μήδους ἀπέπεμψαν. αὕτη ¹³⁵
 τε ἡ τόλμα τούτων τῶν ἀνδρῶν θώματος ἀξίη, καὶ τὰδε
 πρὸς τούτοις τὰ ἔπεα. πορευόμενοι γὰρ ἐς Σοῦσα ἀπι-
 κνέονται παρ' Ὑδάρνεα. ὁ δὲ Ὑδάρνης ἦν μὲν γένος Πέρ-
 σης, στρατηγὸς δὲ τῶν παραθαλασσίων ἀνθρώπων τῶν
 ἐν τῇ Ἀσίῃ· ὅς σφεας ξείνια προθέμενος ἰστία, ξεινίζων
 δὲ εἴρετο λέγων τὰδε. “ἄνδρες Λακεδαιμόνιοι, τί δὴ φεύ-
 γετε βασιλεῖ φίλοι γενέσθαι; ὕρατε γὰρ ὡς ἐπίσταται
 βασιλεὺς ἄνδρας ἀγαθοὺς τιμᾶν, ἐς ἐμὲ τε καὶ τὰ ἐμὰ
 πρήγματα ἀποβλέποντες. οὕτω δὴ καὶ ὑμεῖς εἰ δοίητε
 ὑμέας αὐτοὺς βασιλεῖ, δεδόξασθε γὰρ πρὸς αὐτοῦ ἄνδρες
 εἶναι ἀγαθοί, ἕκαστος ἂν ὑμέων ἄρχοι γῆς Ἑλλάδος θόντος
 βασιλέος.” πρὸς ταῦτα ὑπεκρίναντο τὰδε. “Ὑδαρνες, οὐκ
 ἐξ ἴσου γίνεται ἡ συμβουλή ἢ ἐς ἡμέας τείνουσα· τοῦ μὲν
 γὰρ πεπειρημένος συμβουλευεῖς, τοῦ δὲ ἄπειρος εἶναι· τὸ
 μὲν γὰρ δοῦλος εἶναι ἐξεπίσται, ἐλευθερίας δὲ οὐκ ἔπει-
 ρήθης, οὐτ' εἰ ἔστι γλυκὺ οὐτ' εἰ μῆ. εἰ γὰρ αὐτῆς πει-
 ρήσαιο, οὐκ ἂν δούρασι συμβουλευοῖς ἡμῖν περὶ αὐτῆς
 μάχεσθαι, ἀλλὰ καὶ πελέκεσι.” ταῦτα μὲν Ὑδάρνεα ἀμεί- ¹³⁶
 ψαντο, ἐνθεῦτεν δὲ ὡς ἀνέβησαν ἐς Σοῦσα καὶ βασιλεῖ ἐς
 ὄψιν ἦλθον, πρῶτα μὲν τῶν δορυφόρων κελεύοντων καὶ
 ἀνάγκην σφί προσφερόντων προσκυνεῖν βασιλέα προσ-
 πίπτοντας οὐκ ἔφρασαν ὠθεόμενοι πρὸς αὐτῶν ἐπὶ κεφα-
 λὴν ποιήσκειν ταῦτα οὐδαμὰ· οὐτε γὰρ σφί ἐν νόμῳ εἶναι
 ἀνθρώπον προσκυνεῖν οὐτε κατὰ ταῦτα ἵκειν. ὡς δὲ ἀπε-
 μαχέσαντο τοῦτο, δευτέρᾳ σφί λέγουσι τὰδε καὶ λόγου
 τοιοῦδε ἐχόμενα “ὦ βασιλεῦ Μήδων, ἔπεμψαν ἡμέας Λακε-
 δαιμόνιοι ἀντὶ τῶν ἐν Σπάρτῃ ἀπολομένων κηρύκων ποι-
 νὴν ἐκείνων τίσοντας,” λέγουσι δὲ αὐτοῖς ταῦτα Ξέρξης
 ὑπὸ μεγαλοφροσύνης οὐκ ἔφη ὁμοῖος ἔσεσθαι Λακεδαι-
 μονίοις· ἐκείνους μὲν γὰρ συγγέαι τὰ πάντων ἀνθρώπων
 νόμιμα, ἀποκτείνοντας κήρυκας, αὐτὸς δὲ τὰ ἐκείνοισι ἐπι-
 πλήσει ταῦτα οὐ ποιήσκειν, οὐδ' ἀνταποκτείνας ἐκείνους
 ἀπολύσειν Λακεδαιμονίους τῆς αἰτίας. οὕτω ἡ Ταλθύβριου ¹³⁷

μῆνις καὶ ταῦτα ποιησάντων Σπαρτιητέων ἐπαύσατο τὸ παραυτίκα, καίπερ ἀπονοστησάντων ἐς Σπάρτην Σπερθίω τε καὶ Βούλιος. χρόνῳ δὲ μετέπειτεν πολλῇ ἐπηγέρθη κατὰ τὸν Πελοποννησίω καὶ Ἀθηναίων πόλεμον, ὡς λέγουσι Λακεδαιμόνιοι. τοῦτό μοι ἐν τοῖσι θειότατον φαίνεται γενέσθαι. ὅτι μὲν γὰρ κατέσκηψε ἐς ἀγγέλους ἡ Ταλθυβίου μῆνις οὐδὲ ἐπαύσατο πρὶν ἢ ἐξηλθε, τὸ δίκαιον οὕτω ἔφερε· τὸ δὲ συμπεσεῖν ἐς τοὺς παῖδας τῶν ἀνδρῶν τούτων τῶν ἀναβάντων πρὸς βασιλέα διὰ τὴν μῆνιν, ἐς Νικόλεω τε τὸν Βούλιος καὶ ἐς Ἀνήριστον τὸν Σπερθίω, ὅς εἰλε Ἀλίας τοὺς ἐκ Τίρυνθος ὀλκάδι καταπλώσας πλήρεϊ ἀνδρῶν, δῆλον ὦν μοι ὅτι θεῖον ἐγένετο τὸ πρῆγμα ἐκ τῆς μῆνις. οἱ γὰρ πεμφθέντες ὑπὸ Λακεδαιμονίων ἀγγελοι ἐς τὴν Ἀσίην, προδοθέντες δὲ ὑπὸ Σιτάλκῳ τοῦ Τήρεω Θρηίκων βασιλέος καὶ Νυμφοδώρου τοῦ Πυθέω ἀνδρὸς Ἀβδηρίτῳ, ἤλωσαν κατὰ Βισάνθην τὴν ἐν Ἑλλησπόντῳ, καὶ ἀπαχθέντες ἐς τὴν Ἀττικὴν ἀπέθανον ὑπ' Ἀθηναίων, μετὰ δὲ αὐτῶν καὶ Ἀριστέης ὁ Ἀδεμάντου Κορίνθιος ἀνὴρ. ταῦτα μὲν νυν πολλοῖσι ἔτεσι ὕστερον ἐγένετο τοῦ βασιλέος στόλου, ἐπάνειμι δὲ ἐπὶ τὸν πρότερον λόγον.

- 138 Ἡ δὲ στρατηλασίῃ ἡ βασιλέος οὐνομα μὲν εἶχε ὡς ἐπ' Ἀθήνας ἐλαύνει, κατίετο δὲ ἐς πᾶσαν τὴν Ἑλλάδα. πυνθανόμενοι δὲ ταῦτα πρὸ πολλοῦ οἱ Ἕλληνες οὐκ ἐν ὁμοίῳ πάντες ἐποιεῦντο. οἱ μὲν γὰρ αὐτῶν δόντες γῆν τε καὶ ὕδωρ τῷ Πέρσῃ εἶχον θάρσος ὡς οὐδὲν πεισόμενοι ἄχαρι πρὸς τοῦ βαρβάρου· οἱ δὲ οὐ δόντες ἐν δέλματι μεγάλῳ κατέστασαν, ἅτε οὔτε νεῶν ἐουσέων ἐν τῇ Ἑλλάδι ἀριθμὸν ἀξιωμαχῶν δέκεσθαι τὸν ἐπιόντα, οὔτε βουλομένων τῶν πολλῶν ἀντάπτεσθαι τοῦ πολέμου, μηδιζόντων δὲ προθύμως. ἐνθαῦτα ἀναγκαίῃ ἐξέργομαι γνώμῃ ἀποδέξασθαι ἐπίρρονον μὲν πρὸς τῶν πλεόνων ἀνθρώπων, ὅμως δέ, τῇ γ' ἐμοὶ φαίνεται εἶναι ἀληθές, οὐκ ἐπισχῆσω. εἰ Ἀθηναῖοι καταρρωδήσαντες τὸν ἐπιόντα κίνδυνον ἐξέλιπον τὴν σφετέρην, ἢ καὶ μὴ ἐκλιτόντες ἀλλὰ μέιναντες ἔδοσαν σφέας αὐτοὺς Ξέρξῃ, κατὰ τὴν θάλασσαν οὐδαμοὶ ἂν ἐπειρέοντο ἀντιεύμενοι βασιλέϊ. εἰ τοίνυν κατὰ τὴν θάλασσαν
- 139

μηδεὶς ἦντιούτο Ξέρῃ, κατὰ γε ἂν τὴν ἡπειρον τοιαύδε
 ἐγίνετο. εἰ καὶ πολλοὶ τειχέων ζιθῶνες ἦσαν ἐληλαμένοι
 διὰ τοῦ Ἰσθμοῦ Πελοποννησίοις, προδοθέντες ἂν Λακε-
 δαιμόνιοι ὑπὸ τῶν συμμάχων οὐκ ἐκόντων ἀλλ' ὑπ' ἀναγ-
 καίης, κατὰ πόλεις ἀλικομένων ὑπὸ τοῦ ναυτικοῦ στρατοῦ
 τοῦ βαρβάρου, ἐμουνώθησαν, μουνωθέντες δὲ ἂν καὶ ἀπο-
 δεξάμενοι ἔργα μεγάλα ἀπέθανον γενναίως. ἢ ταῦτα ἂν
 ἔπαθον, ἢ πρὸ τοῦ ὀρέοντες ἂν καὶ τοὺς ἄλλους Ἑλλήνας
 μηδίζοντας ὁμολογῇ ἂν ἐχρήσαντο πρὸς Ξέρην. καὶ οὕτω
 ἂν ἐπ' ἀμφοτέρω ἢ Ἑλλάς ἐγίνετο ὑπὸ Πέρσῃσι. τὴν γὰρ
 ὠφελίην τὴν τῶν τειχέων τῶν διὰ τοῦ Ἰσθμοῦ ἐληλαμέ-
 νων οὐ δύναμαι πυθέσθαι ἥτις ἂν ἦν, βασιλέος ἐπικρα-
 τέοντος τῆς θαλάσσης. νῦν δὲ Ἀθηναίους ἂν τις λέγων
 σωτήρας γενέσθαι τῆς Ἑλλάδος οὐκ ἂν ἀμαρτάνοι τάλη-
 θέος. οὗτοι γὰρ ἐπὶ ὁκότερα τῶν προηγμάτων ἐτράποντο,
 ταῦτα ῥέψειν ἔμελλε· ἐλόμενοι δὲ τὴν Ἑλλάδα περιεῖναι
 ἐλευθέρην, τοῦτο τὸ Ἑλληνικὸν πᾶν τὸ λοιπὸν, ὅσον μὴ ἐμή-
 δισε, αὐτοὶ οὗτοι ἦσαν οἱ ἐπεγείραντες καὶ βασιλέα μετὰ γε
 θεοὺς ἀνωσάμενοι. οὐδέ σφεας χρηστήρια φοβερὰ ἐλθόντα
 ἐκ Δελφῶν καὶ ἐς δεῖμα βαλόντα ἐπεισε ἐκλιπεῖν τὴν Ἑλ-
 λάδα, ἀλλὰ καταμείναντες ἀνέσχοντο τὸν ἐπιόντα ἐπὶ τὴν
 χώραν δέξασθαι. πέμψαντες γὰρ οἱ Ἀθηναῖοι ἐς Δελφοὺς 140
 θεοπρόπους χρηστηριάξεσθαι ἦσαν ἐτοῖμοι· καὶ σφι ποιή-
 σασι περὶ τὸ ἱερὸν τὰ νομιζόμενα, ὥς ἐς τὸ μέγαρον ἐσελθόν-
 τες ἴζοντο, χρᾶ ἢ Πυθίῃ, τῇ οὐνομα ἦν Ἀριστονίκη, τάδε.

ὦ μέλει, τί κάθησθε; λιπὼν φεῦγ' ἔσχατα γαίης
 δώματα καὶ πόλιος τροχοειδέος ἄκρα κάρηνα.
 οὔτε γὰρ ἡ κεφαλὴ μένει ἔμπεδον οὔτε τὸ σῶμα,
 οὔτε πόδες νέατοι οὔτ' ὦν χεῖρες, οὔτε τι μέσσης
 λείπεται, ἀλλ' αἰδήλα πέλει· κατὰ γὰρ μιν ἱερίπει
 πῦρ τε καὶ ὄξος Ἄρης, Συριηγενὲς ἄρμα διώκων.
 πολλὰ δὲ καὶ ἄλλ' ἀπολεῖ πυργώματα, κοῦ τὸ σὸν ὄλον·
 πολλοὺς δ' ἀθανάτων νηοὺς μαλερῶ περὶ δώσει,
 οἳ που νῦν ἰδρῶτι ῥεεῦμενοι ἐστήκασι,
 δαίματι παλλόμενοι, κατὰ δ' ἀκροτάτοις ὀρόφοισι
 αἷμα μέλαν κέχυται, προῖδὸν κακότητος ἀνάγκης.
 ἀλλ' ἴτον ἐξ ἀδύτοιο, κακοῖς δ' ἐπωλάνετε θυμὸν.

- 141 ταῦτα ἀκούσαντες οἱ τῶν Ἀθηναίων θεοπρόποι συμφορῇ τῇ μεγίστῃ ἐχρέοντο. προβάλλουσι δὲ σφέας αὐτοὺς ὑπὸ τοῦ κακοῦ τοῦ κεχρησμένου Τίμων ὁ Ἀνδροβούλου, τῶν Δελφῶν ἀνὴρ δόκιμος ὁμοῖα τῷ μάλιστα, συνεβούλευε σφι ἱκετηρίας λαβοῦσι δεύτερα αὐτῖς ἐλθόντας χρᾶσθαι τῇ χρηστηρίῳ ὥς ἐκέτας. πειθομένοισι δὲ ταῦτα τοῖσι Ἀθηναίοισι καὶ λέγουσι “ὦναξ, χρῆσον ἡμῖν ἄμεινόν τι περὶ τῆς πατρίδος, αἰδεσθεῖς τὰς ἱκετηρίας τᾶσδε τὰς τοι ἤχομεν φέροντες· ἢ οὐ τοι ἄπιμεν ἐκ τοῦ ἀδύτου, ἀλλ’ αὐτοῦ τῇδε μενόμεν ἔστ’ ἂν καὶ τελευτήσωμεν”, ταῦτα δὲ λέγουσι ἢ πρόμαντις χρᾶς δεύτερα τὰδε.

οὐ δύναται Παλλὰς Δι’ Ὀλύμπιον ἐξιλάσασθαι
 λισσομένη πολλοῖσι λόγοις καὶ μήτιδι πυκνῇ.
 σοὶ δὲ τόδ’ αὐτῖς ἔπος ἔρέω, ἀδάμαντι πελάσσας.
 τῶν ἄλλων γὰρ ἀλισκομένων ὅσα Κέκροπος οὖρος
 ἐντὸς ἔχει κευθμών τε Κιθαιρῶνος ζαθέοιο,
 τεῖχος Τριτογενεῖ ξύλινον διδοῖ εὐρύοπα Ζεὺς
 μῦνον ἀπόρρητον τελέθειν, τὸ σὲ τέκνα τ’ ὀνήσει.
 μηδὲ σύ γ’ ἱπποσύνην τε μένειν καὶ πεζὸν ἰόντα
 πολλὸν ἀπ’ ἡπείρου στρατὸν ἥσυχος, ἀλλ’ ὑποχωρεῖν
 νῶτον ἐπιστρέψας· ἔτι τοί ποτε κἀντίος ἔσση.
 ὦ θεῇ Σαλαμῖς, ἀπολεῖς δὲ σὺ τέκνα γυναικῶν
 ἢ που σκιδναμένης Δημήτερος ἢ συνιούσης.

- 142 ταῦτά σφι ἡπιώτερα γὰρ τῶν προτέρων καὶ ἦν καὶ ἐδόκεε εἶναι, συγγραψάμενοι ἀπαλλάσσοντο ἐς τὰς Ἀθήνας. ὥς δὲ ἀπελθόντες οἱ θεοπρόποι ἀπήγγελλον ἐς τὸν δῆμον, γινώμαι καὶ ἄλλαι πολλαὶ ἐγίνοντο διζημένων τὸ μαντήιον, καὶ αἶδε συνεσιγηταῖα μάλιστα. τῶν πρεσβυτέρων ἔλεγον μετεξέτεροι δοκέειν σφι τὸν θεὸν τὴν ἀκρόπολιν χρῆσαι περιέσεσθαι· ἢ γὰρ ἀκρόπολις τὸ πάλαι τῶν Ἀθηνέων ῥηχὺ ἀπέφρακτο. οἱ μὲν δὲ κατὰ τὸν φραγμὸν συνεβάλλοντο τοῦτο τὸ ξύλινον τεῖχος εἶναι, οἱ δ’ αὖ ἔλεγον τὰς νέας σημαίνειν τὸν θεόν, καὶ ταύτας παραρτέεσθαι ἐκέλευον τὰ ἄλλα ἀπέντας. τοὺς ὦν δὴ τὰς νέας λέγοντας εἶναι τὸ ξύλινον τεῖχος ἔσφαλλε τὰ δύο τὰ τελευταῖα ῥηθέντα ὑπὸ τῆς Πυθίης, ὦ θεῇ Σαλαμῖς, ἀπολεῖς δὲ σὺ τέκνα γυναικῶν ἢ που σκιδναμένης Δημήτερος ἢ συνιούσης.

κατὰ ταῦτα τὰ ἔπεα συνεχέοντο αἱ γνῶμαι τῶν φραμένων
τὰς νέας τὸ ξυλινον τεῖχος εἶναι· οἱ γὰρ χρησμολόγοι
ταύτη ταῦτα ἐλάμβανον, ὡς ἀμφὶ Σαλαμίνα δεῖ σφέας
ἑσσωθῆναι ναυμαχίην παρασκευασαμένους.

Ἦν δὲ τῶν τις Ἀθηναίων ἀνὴρ ἐς πρώτους νεωστὶ 143
παριῶν, τῷ ὄνομα μὲν ἦν Θεμιστοκλῆς, παῖς δὲ Νεο-
κλέος ἐκαλέετο· οὗτος ὡνὴρ οὐκ ἔφη πᾶν ὀρθῶς τοὺς χρη-
σμολόγους συμβάλλεσθαι, λέγων τοιαύδε, εἰ ἐς Ἀθηναίους
εἶχε τὸ ἔπος εἰρημένον ἔόντως, οὐκ ἂν οὕτω μιν δοκεῖν
ἠπίως χρησθῆναι, ἀλλ' ὥδε "ὦ σχετλίη Σαλαμίς" ἀντὶ
τοῦ "ὦ θεῖη Σαλαμίς", εἰ πέρ γε ἔμελλον οἱ οἰκίητορες
ἀμφ' αὐτῇ τελευτήσῃν· ἀλλὰ γὰρ ἐς τοὺς πολεμίους τῷ θεῷ
εἰρησθῆναι τὸ χρηστήριον συλλαμβάνοντι κατὰ τὸ ὀρθόν,
ἀλλ' οὐκ ἐς Ἀθηναίους. παρασκευάζεσθαι ὦν αὐτοὺς ὡς
ναυμαχήσοντας συνεβούλευε, ὡς τούτου ἔντος τοῦ ξυλίνου
τείχεος. ταύτη Θεμιστοκλῆος ἀποφαινομένου Ἀθηναῖοι
ταῦτά σφι ἔγνωσαν αἰρετώτερα εἶναι μᾶλλον ἢ τὰ τῶν
χρησμολόγων, οἳ οὐκ ἔων ναυμαχίην ἀρτέεσθαι, τὸ δὲ
σύμπαν εἶναι οὐδὲ χεῖρας ἀνταίρεσθαι, ἀλλ' ἐκλιπόντας
χώρην τὴν Ἀττικὴν ἄλλην τινὰ οἰκίζεῖν. ἑτέρη τε Θεμι- 144
στοκλεῖ γνῶμη ἔμπροσθε ταύτης ἐς καιρὸν ἡρίστευσε, ὅτε
Ἀθηναίοισι γενομένων χρημάτων μεγάλων ἐν τῇ κοινῇ,
τὰ ἐκ τῶν μετὰλλων σφι προσῆλθε τῶν ἀπὸ Λαυρείου,
ἔμελλον λάξεσθαι ὀρχηδὸν ἕκαστος δέκα δραχμάς, τότε
Θεμιστοκλῆς ἀνέγνωσε Ἀθηναίους τῆς διαιρέσιος ταύτης
παυσασμένους νέας τούτων τῶν χρημάτων ποιήσασθαι
διηκοσίας ἐς τὸν πόλεμον, τὸν πρὸς Αἰγινήτας λέγων·
οὗτος γὰρ ὁ πόλεμος συστὰς ἔσωσε τότε τὴν Ἑλλάδα,
ἀναγκάσας θαλασσίους γενέσθαι Ἀθηναίους. αἱ δὲ ἐς τὸ
μὲν ἐποιήθησαν, οὐκ ἐχρήσθησαν, ἐς δέον δὲ οὕτω τῇ
Ἑλλάδι ἐγένοντο. αὐταὶ τε δὴ αἱ νέες τοῖσι Ἀθηναίοισι
προποιεῖσθαι ὑπῆρχον, ἑτέρας τε ἔδεε προσναυπηγέ-
σθαι. ἔδοξέ τε σφι μετὰ τὸ χρηστήριον βουλευομένοισι
ἐπιόντα ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα τὸν βάρβαρον δέκεσθαι τῇσι
νηυσὶ πανδημεῖ, τῇ θεῷ πειθομένους, ἅμα Ἑλλήνων τοῖσι
βουλομένοισι.

Τὰ μὲν δὴ χρηστήρια ταῦτα τοῖσι Ἀθηναίοισι ἐγεγόνεε· 145

συνλεγομένων δὲ ἐς τὸντὸ τῶν περὶ τὴν Ἑλλάδα [Ἑλλήνων τῶν] τὰ ἀμείνω φρονεόντων καὶ διδόντων σφίσι λόγον καὶ πίστιν, ἐνθαῦτα ἐδόκεε βουλευομένοισι αὐτοῖσι πρῶτον μὲν χρημάτων πάντων καταλλάσσεσθαι τὰς τε ἔχθρας καὶ τοὺς κατ' ἀλλήλους ἔοντας πολέμους· ἦσαν δὲ πρὸς τινὰς καὶ ἄλλους ἐγκεκρημένοι, ὃ δὲ ὦν μέγιστος Ἀθηναίοισι τε καὶ Αἰγυπτίῃσι. μετὰ δὲ πυνθανόμενοι Σέρξην σὺν τῷ στρατῷ εἶναι ἐν Σάρδισι, ἐβουλεύσαντο κατασκόπους πέμπειν ἐς τὴν Ἀσίην τῶν βασιλέος πρηγμάτων, ἐς Ἄργος τε ἀγγέλους ὁμαιχμήν συνθησομένους πρὸς τὸν Πέρσην, καὶ ἐς Σικελίην ἄλλους πέμπειν παρὰ Γέλωνα τὸν Δεινομέτεος, ἐς τε Κέρκυραν, κελεύοντας βωθέειν τῇ Ἑλλάδι, καὶ ἐς Κρήτην ἄλλους, φρονήσαντες εἴ πως ἔν τε γένοιτο τὸ Ἑλληνικὸν καὶ εἰ συγκύψαντες τῶντὸ πρήσσοιεν πάντες, ὡς δεινῶν ἐπιόντων ὁμοίως πᾶσι Ἕλλησι. τὰ δὲ Γέλωνος πρήγματα μεγάλα ἐλέγετο εἶναι, οὐδαμῶν Ἑλληνικῶν τῶν οὐ πολλὸν μέζω.

- 146 Ὡς δὲ ταῦτά σφι ἔδοξε, καταλυσάμενοι τὰς ἔχθρας πρῶτα μὲν κατασκόπους πέμπουσι ἐς τὴν Ἀσίην ἄνδρας τρεῖς. οἱ δὲ ἀπικόμενοί τε ἐς Σάρδεις καὶ καταμαθόντες τὴν βασιλέος στρατιήν, ὡς ἐπάλαστοι ἐγένοντο, βασανισθέντες ὑπὸ τῶν στρατηγῶν τοῦ πεζοῦ στρατοῦ, ἀπήγοντο ὡς ἀπολεόμενοι. καὶ τοῖσι μὲν κατακέκριτο θάνατος, Σέρξης δὲ ὡς ἐπύθετο ταῦτα, μεμφθεὶς τῶν στρατηγῶν τὴν γνώμην πέμπει τῶν τινὰς δορυφόρων, ἐντειλάμενος, ἥν καταλάβωσι τοὺς κατασκόπους ζῶοντας, ἄγειν παρ' ἑωυτόν. ὡς δὲ ἔτι περιέοντας αὐτοὺς κατέλαβον καὶ ἦγον ἐς ὕψιν τὴν βασιλέος, τὸ ἐνθεῦτεν πυνθόμενος ἐπ' οἷσι ἦλθον, ἐκέλευσέ σφας τοὺς δορυφόρους περιάγοντας ἐπιδείκνυσθαι πάντα τε τὸν πεζὸν στρατὸν καὶ τὴν ἵππον, ἑπεῖαν δὲ ταῦτα θηεύμενοι ἔωσι πλήρεις, ἀποπέμπειν ἐς
- 147 τὴν ἂν αὐτοὶ ἐθέλωσι χώραν Ἀσινέας. ἐπιλέγων δὲ τὸν λόγον τόνδε ταῦτα ἐνετέλλετο, ὡς εἰ μὲν ἀπώλοντο οἱ κατάσκοποι, οὐτ' ἂν τὰ ἑωυτοῦ πρήγματα προεπύθοντο οἱ Ἕλληνες ἔοντα λόγου μέζω, οὐτ' ἂν τι τοὺς πολεμίους μέγα ἐσινέατο, ἄνδρας τρεῖς ἀπολέσαντες· νοστησάντων δὲ τούτων ἐς τὴν Ἑλλάδα δοκέειν ἔφη ἀκούσαντας τοὺς

Ἑλληνας τὰ ἑωυτοῦ πρήγματα πρὸ τοῦ στόλου τοῦ γινο-
μένου παραδώσειν σφέας τὴν ἰδίην ἑλευθερίην, καὶ οὕτω
αὐτὸς δεήσειν ἐπ' αὐτοὺς στρατηλατέοντας πρήγματα ἔχειν.
οἷκε δὲ αὐτοῦ αὕτη ἡ γνώμη τῇδε ἄλλη. ἔων γὰρ ἐν Ἀβύδῳ
ὁ Ξέρξης εἶδε πλοῖα ἐκ τοῦ Πόντου σιταγωγὰ διεκπλώοντα
τὸν Ἑλλησποντον, ἔς τε Αἴγιον καὶ Πελοπόννησον κομι-
ζόμενα. οἱ μὲν δὴ πάρεδροι αὐτοῦ ὥς ἐπύθοντο πολέμια
εἶναι τὰ πλοῖα, ἐτοῖμοι ἦσαν αἰρέειν αὐτά, ἐσβλέποντες
ἔς τὸν βασιλέα ὁκότε παραγγελέει. ὁ δὲ Ξέρξης εἴρετο
αὐτοὺς ὅκη πλώοιεν· οἱ δὲ εἶπαν "ἔς τοὺς σοὺς πολεμίους,
ὧ δέσποτα, σῖτον ἄγοντες." ὁ δὲ ὑπολαβὼν ἔφη "οὐκ ὧν
καὶ ἡμεῖς ἐκεῖ πλώομεν ἔνθα περ καὶ οὗτοι τοῖσι τε ἄλλοισι
ἐξηρτυμένοι καὶ σίτῳ; τί δῆτα ἀδικέουσι οὗτοι ἡμῖν σιτία
παρακομίζοντες;"

Οἱ μὲν νυν κατάσκοποι οὕτω θηησάμενοί τε καὶ ἀπο- 148
πεμφθέντες ἐνόστησαν ἐς τὴν Εὐρώπην, οἱ δὲ συνωμόται
Ἑλλήνων ἐπὶ τῷ Πέρσῃ μετὰ τὴν ἀπόπεμψιν τῶν κατα-
σκόπων δεύτερα ἔπεμπον ἐς Ἄργος ἀγγέλους. Ἀργεῖοι δὲ
λέγουσι τὰ κατ' ἑωυτοὺς γενέσθαι ὧδε. πυθίσθαι γὰρ
αὐτίκα κατ' ἀρχὰς τὰ ἐκ τοῦ βαρβάρου ἐγειρόμενα ἐπὶ τὴν
Ἑλλάδα, πυθόμενοι δέ, καὶ μαθόντες ὥς σφεας οἱ Ἑλ-
ληνες πειρήσονται παραλαμβάνοντες ἐπὶ τὸν Πέρσῃ, πέμ-
ψαι Θεοπρόπους ἐς Δελφούς, τὸν Θεὸν ἐπειρησομένους
ὥς σφι μέλλει ἄριστον ποιεῖνσι γενέσθαι· νεωστὶ γὰρ
σφέων τεθνάναι ἑξακισχιλίους ὑπὸ Λακεδαιμονίων καὶ
Κλεομένους τοῦ Ἀναξανδρίδew, τῶν δὴ εἵνεκεν πέμπειν.
τὴν δὲ Πυθίην ἐπειρωτέουσι αὐτοῖσι ἀνελεῖν τάδε.

ἐχθρὸς περικτιόνεσσι, φίλ' ἀθανάτοισι Θεοῖσιν,
εἰσω τὸν προβόλαιον ἔχων πεφυλαγμένος ἦσο
καὶ κεφαλὴν πεφύλαξο· κάρη δὲ τὸ σῶμα σιώσει.

ταῦτα μὲν τὴν Πυθίην χρῆσαι πρότερον, μετὰ δὲ ὥς
ἔλθειν τοὺς ἀγγέλους ἐς δὴ τὸ Ἄργος, ἐπελθεῖν ἐπὶ τὸ
βουλευτήριον καὶ λέγειν τὰ ἐντεταλμένα. τοὺς δὲ πρὸς τὰ
λεγόμενα ὑποκρίνασθαι ὥς ἐτοῖμοί εἰσι Ἀργεῖοι ποιεῖν
ταῦτα τρεῖςκοντα ἔτεα εἰρήνην σπεισάμενοι Λακεδαιμο-
νίοισι καὶ ἡγεόμενοι κατὰ τὸ ἥμισυ πάσης τῆς συμμαχίας·
καίτοι κατὰ γὰρ τὸ δίκαιον γίνεσθαι τὴν ἡγεμονίην ἑωυτῶν,

149 ἀλλ' ὅμως σφι ἀποκρῶν κατὰ τὸ ἥμισυ ἡγεομένοισι. ταῦτα μὲν λέγουσι τὴν βουλὴν ὑποκρίνασθαι, καίπερ ἀπαγορεύοντός σφι τοῦ χρηστηρίου μὴ ποιέεσθαι τὴν πρὸς τοὺς Ἕλληνας συμμαχίην. σπουδὴν δὲ ἔχειν σπονδὰς γενέσθαι τριηκοντοείδας, καίπερ τὸ χρηστήριον φροβεομένοισι, ἵνα δὴ σφι οἱ παῖδες ἀνδρωθῶσι ἐν τούτοις τοῖσι ἔτεσι· μὴ δὲ σπονδέων ἐουσέων ἐπιλέγεσθαι, ἣν ἄρα σφέας καταλάβη πρὸς τῷ γεγονότι κακῇ ἄλλο πταῖσμα πρὸς τὸν Πέρσην, μὴ τὸ λοιπὸν ἔωσι Λακεδαιμονίων ὑπήκοοι. τῶν δὲ ἀγγέλων τοὺς ἀπὸ τῆς Σπάρτης πρὸς τὰ ρηθέντα ἐκ τῆς βουλῆς ἀμείψασθαι τοισίδε, περὶ μὲν σπονδέων ἀνοίσειν ἐς τοὺς πλεῦνας, περὶ δὲ ἡγεμονίης αὐτοῖσι ἐντετάλλεσθαι ὑποκρίνασθαι, καὶ δὴ λέγειν, σφίσι μὲν εἶναι δύο βασιλέας, Ἀργείοισι δὲ ἓνα. οὐκ ὦν δυνατὸν εἶναι τῶν ἐκ Σπάρτης οὐδέτερον παῦσαι τῆς ἡγεμονίης, μετὰ δὲ δύο τῶν σφετέρων ὁμόψηφον τὸν Ἀργεῖον εἶναι κωλύειν οὐδέν. οὕτω δὴ οἱ Ἀργεῖοι φασὶ οὐκ ἔνασχεσθαι τῶν Σπαρτιητέων τὴν πλεονεξίην, ἀλλ' ἐλέσθαι μᾶλλον ὑπὸ τῶν βαρβάρων ἄρχεσθαι ἢ τι ὑπεῖξαι Λακεδαιμονίοισι, προειπεῖν τε τοῖσι ἀγγέλοις πρὸ δύντος ἡλίου ἀπαλλάσσεσθαι ἐκ τῆς Ἀργείων χώρας, εἰ δὲ μή, περιέψεσθαι ὡς πολεμίους.

150 Αὐτοὶ μὲν Ἀργεῖοι τοσαῦτα τούτων πέρι λέγουσι· ἔστι δὲ ἄλλος λόγος λεγόμενος ἀνὰ τὴν Ἑλλάδα, ὡς Ξέρξης ἐπεμψε κήρυκα ἐς Ἀργεὺς πρότερον ἢ περ ὀρμηθῆαι στρατεύεσθαι ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα. ἐλθόντα δὲ τοῦτον λέγεται εἶπαι "ἄνδρες Ἀργεῖοι, βασιλεὺς Ξέρξης τάδε ὑμῖν λέγει. ἡμεῖς νομίζομεν Πέρσην εἶναι ἀπ' οὗ ἡμεῖς γεγόναμεν, παῖδα Περσέος τοῦ Δανάης, γεγονότα ἐκ τῆς Κηφέος θυγατρὸς Ἀνδρομέδης. οὕτω ἂν ὦν εἴημεν ὑμέτεροι ἀπόγονοι. οὔτε ὦν ἡμέας οἰκὸς ἐπὶ τοὺς ἡμετέρους προγόνους στρατεύεσθαι, οὔτε ὑμέας ἄλλοις τιμωρόντας ἡμῶν ἀντιξόους γενέσθαι, ἀλλὰ παρ' ὑμῖν αὐτοῖσι ἡσυχίην ἔχοντας κατῆσθαι. ἦν γὰρ ἐμοὶ γένηται κατὰ νόον, οὐδαμῶς μέζοντας ὑμῶν ἄξω." ταῦτα ἀκούσαντας Ἀργεῖους λέγεται πρῆγμα ποιήσασθαι, καὶ παρακρῆμα μὲν οὐδὲν ἐπαγγελλομένους μεταίτεειν, ἐπεὶ δὲ σφέας παραλαμβάνειν τοὺς Ἕλληνας, οὕτω δὲ ἐπισταμένους ὅτι οὐ μεταδώσουσι

τῆς ἀρχῆς Λακεδαιμόνιοι μεταίτεον, ἵνα ἐπὶ προφάσις
ἡσυχίην ἄγωσι. συμπεσεῖν δὲ τούτοις καὶ τόνδε τὸν λόγον ¹⁵¹
λέγουσι τινες Ἑλλήνων, πολλοῖσι ἔτεσι ὕστερον γενόμενον
τούτων. τυχεῖν ἐν Σούσοις τοῖσι Μεμνονίοις ἔοντας
ἑτέρον πρήγματος εἵνεκεν ἀγγέλους Ἀθηναίων, Καλλίην τε
τὸν Ἰππονίκου καὶ τοὺς μετὰ τούτου ἀναβάτας, Ἀργεῖους
δὲ τὸν αὐτὸν τοῦτον χρόνον πέμψαντας καὶ τούτους ἐς
Σοῦσα ἀγγέλους εἰρωτῶν Ἀρτοξέρξην τὸν Εἰρξέω εἴ σφι
ἔτι ἐμμένει τὴν πρὸς Εἰρξην φιλίην συνεκεράσαντο, ἥ
νομιζοίτο πρὸς αὐτοῦ εἶναι πολέμιοι· βασιλέα δὲ Ἀρτο-
ξέρξην μάλιστα ἐμμένειν θάναι, καὶ οὐδεμίαν νομίζεν
πόλιν Ἀργεος φιλιώτερον. εἰ μὲν νυν Εἰρξης τε ἀπέ- ¹⁵²
πεμψε ταῦτα λέγοντα κήρυκα ἐς Ἀργος καὶ Ἀργείων ἄγ-
γελοι ἀναβάντες ἐς Σοῦσα ἐπειρώτεον Ἀρτοξέρξην περὶ
φιλίης, οὐκ ἔχω ἀτρεκέως εἶπαι, οὐδὲ τινα γνώμην περὶ
αὐτῶν ἀποφαίνομαι ἄλλην γε ἢ τήνπερ αὐτοὶ Ἀργεῖοι
λέγουσι. ἐπίσταμαι δὲ τοσοῦτο ὅτι, εἰ πάντες ἄνθρωποι
τὰ οἰκῆα κακὰ ἐς μέσον συνελεύσασθαι βουλό-
μενοι τοῖσι πλησίοις, ἐγκύψαντες ἂν ἐς τὰ τῶν πέλας
κακὰ ἀσπασίως ἕκαστοι αὐτῶν ἀποφεροίτο ὑπίσω τὰ
ἐσηνείκοντο. οὕτω δὴ οὐκ Ἀργεῖοις αἰσχιστα πεποιήται.
ἐγὼ δὲ ὀφείλω λέγειν τὰ λεγόμενα, πείθεσθαι γε μὲν οὐ
παντάπασι ὀφείλω, καὶ μοι τοῦτο τὸ ἔπος ἔχεται ἐς πάντα
τὸν λόγον· ἐπεὶ καὶ ταῦτα λέγεται, ὥς ἄρα Ἀργεῖοι ἦσαν
οἱ ἐπικαλεσάμενοι τὸν Πέρσην ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, ἐπειδὴ
σφι πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους κακῶς ἡ αἰχμὴ ἐστήκεε,
πᾶν δὴ βουλόμενοί σφι εἶναι πρὸ τῆς παρεούσης λύπης.

Τὰ μὲν περὶ Ἀργείων εἴρηται, ἐς δὲ τὴν Σικελίην ἄλλοι ¹⁵³
τε ἀπίκατο ἄγγελοι ἀπὸ τῶν συμμάχων συμμίζοντες
Γέλωνι, καὶ δὴ καὶ ἀπὸ τῶν Λακεδαιμονίων Σύναγρος.
τοῦ δὲ Γέλωνος τούτου πρόγονος, οἰκῆτωρ ὁ ἐν Γέλῃ, ἦν
ἐκ νήσου Τήλου τῆς ἐπὶ Τριοπίῳ κειμένης· ὃς κτιζομένης
Γέλῃς ὑπὸ Αἰνιδίων τε τῶν ἐκ Ρόδου καὶ Ἀντιφήμεου οὐκ
ἐλείφθη. ἀνὰ χρόνον δὲ αὐτοῦ οἱ ἀπόγονοι γενόμενοι
ἱεροφάνται τῶν χθονίων θεῶν διετέλεον ἔοντες, Τηλίνεω
ἐνός τε τῶν προγόνων κτησαμένου τρόπῳ τοιῷδε. ἐς
Μακτώριον πόλιν τὴν ὑπὲρ Γέλῃς οἰκημένην ἔφυγον ἄνδρες

Γελώνων στάσι ἐσσωθέντες. τούτους ὦν ὁ Τηλίνης κατή-
 γαγε ἐς Γέλην, ἔχων οὐδεμίαν ἀνδρῶν δύναμιν ἀλλ' ἰρὰ
 τούτων τῶν Θεῶν. ὅθεν δὲ αὐτὰ ἔλαβε ἢ αὐτὸς ἐκτίσαστο,
 τοῦτο οὐκ ἔχω εἶπαι· τούτοισι δ' ὦν πίσυνος ἔων κατή-
 γαγε, ἐπ' ᾧ τε οἱ ἀπόγονοι αὐτοῦ ἱεροφάνται τῶν Θεῶν
 ἔσονται. Θῶμά μοι ὦν καὶ τοῦτο γέγονε πρὸς τὰ πυν-
 θάνομαι, κατεργάσασθαι Τηλίνην ἔργον τοσοῦτο· τὰ τοι-
 αῦτα γὰρ ἔργα οὐ πρὸς τοῦ ἅπαντος ἀνδρὸς νενόμικα γίνε-
 σθαι, ἀλλὰ πρὸς ψυχῆς τε ἀγαθῆς καὶ ῥώμης ἀνδρείης·
 ὁ δὲ λέγεται πρὸς τῆς Σικελίης τῶν οἰκητόρων τὰ ὑπε-
 ναντία τούτων πεφυκέναι Θηλυδρείης τε καὶ μαλακώτερος
 154 ἀνὴρ. οὕτω μὲν νυν ἐκτίσαστο τοῦτο τὸ γέρας· Κλεάνδρου
 δὲ τοῦ Παντάρεος τελευτήσαντος τὸν βίον, ὃς ἐτυράννευσε
 μὲν Γέλης ἐπὶ ἔτεα, ἀπέθανε δὲ ὑπὸ Σαβύλλου ἀνδρὸς
 Γελῶν, ἐνθαῦτα ἀναλαμβάνει τὴν μοναρχίην Ἴπποκρά-
 τῆς Κλεάνδρου ἔων ἀδελφεός. ἔχοντας δὲ Ἴπποκράτεος
 τὴν τυραννίδα, ὁ Γέλων ἔων Τηλίνεω τοῦ ἱεροφάντεω ἀπό-
 γονος, πολλῶν μετ' ἄλλων καὶ Αἰνησιδῆμου τοῦ Παταῖκου
 [ὃς] ἦν δορυφόρος Ἴπποκράτεος. μετὰ δὲ οὐ πολλὸν χρόνον
 δι' ἀρετὴν ἀπεδέχθη πάσης τῆς ἵππου εἶναι ἵππαρχος·
 πολιορκέοντος γὰρ Ἴπποκράτεος Καλλιπολιήτας τε καὶ
 Ναξίους καὶ Ζαγκλαίους τε καὶ Λεοντίνοους καὶ πρὸς Συρη-
 κοσίους τε καὶ τῶν βαρβάρων συγχούς, ἀνὴρ ἐφαίνετο ἐν
 τούτοισι τοῖσι πολέμοις ἔων ὁ Γέλων λαμπρότατος. τῶν
 δὲ εἶπον πολλῶν τούτων πλὴν Συρηκουσέων οὐδεμία πέ-
 ρευγε δουλοσύνην πρὸς Ἴπποκράτεος· Συρηκοσίους δὲ
 Κορίνθιοι τε καὶ Κερκυραῖοι ἐρρύσαντο μάχῃ ἐσσωθέντας
 ἐπὶ ποταμῷ Ἐλώρῳ. ἐρρύσαντο δὲ καὶ οὗτοι ἐπὶ τοισίδε
 καταλλάξαντες, ἐπ' ᾧτε Ἴπποκράτει Καμάριναν Συρηκο-
 σίους παραδοῦναι. Συρηκοσίων δὲ ἦν Καμάρινα τὸ ἀρ-
 155 χαῖον. ὥς δὲ καὶ Ἴπποκράτεια τυραννέυσαντα ἴσα ἔτεα τῶν
 ἀδελφεῶν Κλεάνδρῳ κατέλαβε ἀποθανεῖν πρὸς πόλιν Ὑβλη
 στρατευσάμενον ἐπὶ τοὺς Σικελούς, οὕτω δὲ ὁ Γέλων τῶν
 λόγῳ τιμωρέων τοῖσι Ἴπποκράτεος παισὶ Εὐκλείδῃ τε καὶ
 Κλεάνδρῳ οὐ βουλομένων τῶν πολιητέων κατηχῶν ἔτι
 εἶναι, τῶν ἔργῳ, ὥς ἐπεκράτησε μάχῃ τῶν Γελῶν, ἤρχε
 αὐτὸς ἀποστερήσας τοὺς Ἴπποκράτεος παῖδας. μετὰ δὲ

τοῦτο τὸ εὔρημα τοὺς γαμόρους καλεσμένους τῶν Συρη-
κοσίων ἐκπεσόντας ὑπὸ τε τοῦ δήμου καὶ τῶν σφετέρων
δούλων, καλεσμένων δὲ Κυλλυρίων, ὁ Γέλων καταγαγὼν
τούτους ἐκ Κασμίνης πόλιος ἐς τὰς Συρηκούσας ἔσχε καὶ
ταύτας· ὁ γὰρ δῆμος ὁ τῶν Συρηκοσίων ἐπιόντι Γέλωνι
παραδιδόει τὴν πόλιν καὶ ἑωυτόν. ὁ δὲ ἐπεὶτε παρέλαβε 156
τὰς Συρηκούσας, Γέλῃς μὲν ἐπικρατέειν λόγον ἐλάσσω
ἐποιέετο, ἐπιτρέψας αὐτὴν Ἰέρωνι ἀδελφεῷ ἑωυτοῦ· ὁ
ὁ δὲ τὰς Συρηκούσας ἐκράτνε, καὶ ἦσάν οἱ πάντα αἱ Συρή-
κουσαι. αἱ δὲ παραντίχα ἀνά τ' ἔδραμον καὶ ἀνέβλαστον.
τοῦτο μὲν γὰρ Καμαριναίους ἅπαντας ἐς τὰς Συρηκούσας
ἀγαγὼν πολιήτας ἐποίησε, Καμαρίνης δὲ τὸ ἄστυ κατέ-
σκαψε, τοῦτο δὲ Γελῶν ὑπερημίσεας τῶν ἀστυῶν τῶντὸ
τοῖσι Καμαριναίοισι ἐποίησε. Μεγαρέας τε τοὺς ἐν Σικελίῃ,
ὡς πολιιορχοῦμενοι ἐς ὁμολογίην προσεχώρησαν, τοὺς μὲν
αὐτῶν παχέας, ἀειραμένους τε πόλεμον αὐτῇ καὶ προσ-
δοκέοντας ἀπολέσθαι διὰ τοῦτο, ἀγαγὼν ἐς τὰς Συρη-
κούσας πολιήτας ἐποίησε· τὸν δὲ δῆμον τῶν Μεγαρέων
οὐκ ἔοντα μεταίτιον τοῦ πολέμου τούτου οὐδὲ προσδεκό-
μενον κακὸν οὐδὲν πείσεσθαι, ἀγαγὼν καὶ τούτους ἐς τὰς
Συρηκούσας ἀπέδοτο ἐπ' ἐξαγωγῇ ἐκ Σικελίης. τῶντὸ δὲ
τοῦτο καὶ Εὐβοέας τοὺς ἐν Σικελίῃ ἐποίησε διακρίνας.
ἐποίει δὲ ταῦτα τούτους ἀμφοτέρους νομίσας δῆμον εἶναι
συνόικημα ἀχαριτώτατον.

Τοιοῦτῳ μὲν τρόπῳ τύραννος ἐγεγόνεε μέγας ὁ Γέλων· 157
τότε δ' ὡς οἱ ἄγγελοι τῶν Ἑλλήνων ἀπέκατο ἐς τὰς Συρη-
κούσας, ἐλθόντες αὐτῷ ἐς λόγους ἔλεγον τάδε. “ἔπεμψαν
ἡμέας Λακεδαιμόνιοι καὶ Ἀθηναῖοι καὶ οἱ τούτων σύμ-
μαχοι παραλαμφομένους σε πρὸς τὸν βάρβαρον· τὸν γὰρ
ἐπιόντα ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα πάντως κου πυνθάνεαι, ὅτι
Πέρσης ἀνὴρ μέλλει, ζεύξας τὸν Ἑλλήσποντον καὶ ἐπάγων
πάντα τὸν ἥγον στρατὸν ἐκ τῆς Ἀσίας, στρατηλατήσειν
ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, πρόσχημα μὲν ποιεῦμενος ὡς ἐπ' Ἀθήνας
ἐλαύνει, ἐν νόῳ δὲ ἔχων πᾶσαν τὴν Ἑλλάδα ὑπ' ἑωυτῷ
ποιήσασθαι. σὺ δὲ δυνάμιός τε ἦκεις μεγάλως, καὶ μοῖρά
τοι τῆς Ἑλλάδος οὐκ ἐλαχίστη μετὰ ἄρχοντί γε Σικελίης,
βῶθέε τε τοῖσι ἑλευθεροῦσι τὴν Ἑλλάδα καὶ συντελευθέρου.

ἁλῆς μὲν γὰρ γινομένη πᾶσα ἡ Ἑλλὰς χεὶρ μεγάλη συν-
 ἄγεται καὶ ἀξιόμαχοι γινόμεθα τοῖσι ἐπιοῦσι· ἦν δὲ ἡμέων
 οἱ μὲν καταπροδιδῶσι οἱ δὲ μὴ ἐθέλωσι τιμωρεῖν, τὸ δὲ
 ὑγιαῖνον τῆς Ἑλλάδος ἢ ὀλίγον, τοῦτο δὲ ἤδη δεινὸν γίνε-
 ται μὴ πέσῃ πᾶσα ἡ Ἑλλὰς. μὴ γὰρ ἐλπίσης, ἦν ἡμέας
 καταστρέψῃται ὁ Πέρσης μάχη κρατήσας, ὥς οὐκ ἤξει
 παρὰ σέ γε, ἀλλὰ πρὸ τούτου φύλαξαι. βωθέων γὰρ ἡμῖν
 σεωντῇ τιμωρεῖς· τῇ δὲ εὖ βουλευθέντι πρήγματι τε-
 158 λευτῇ ὥς τὸ ἐπίπαν χρηστὴ ἐθέλει ἐπιγίνεσθαι.” οἱ μὲν
 ταῦτα ἔλεγον, ἴέλων δὲ πολλὸς ἐνεκέστο λέγων τοιάδε.
 “ἄνδρες Ἕλληνες, λόγον ἔχοντες πλεονέκτην ἐτολμήσατε
 ἐμὲ σύμμαχον ἐπὶ τὸν βάρβαρον παρακαλέοντες ἔλθειν.
 αὐτοὶ δὲ ἐμεῦ πρότερον δεηθέντος βαρβαρικοῦ στρατοῦ
 συνεπάσασθαι, ὅτε μοι πρὸς Καρχηδονίους νεῖκος συν-
 ἦπτο, ἐπισιζήπατοντός τε τὸν Λωριέος τοῦ Ἀναξανδρίδew
 πρὸς Ἑγεσταίων φόνον ἐκπρήξασθαι, ὑποτείνοντός τε τὰ
 ἐμπόρια συνελευθεροῦν ἀπ’ ὧν ὑμῖν μεγάλαι ὠφελεῖαι τε
 καὶ ἐπαυρέσεις γέγονασι, οὔτε ἐμεῦ εἵνεκεν ἦλθετε βωθῆ-
 σοντες οὔτε τὸν Λωριέος φόνον ἐκπρηξόμενοι, τὸ τε καὶ
 ὑμέας τάδε πάντα ὑπὸ βαρβάροις νέμεται. ἀλλ’ εὖ γὰρ
 ἡμῖν καὶ ἐπὶ τὸ ἄμεινον κατέστη. νῦν δὲ ἐπειδὴ περιελή-
 λυθε ὁ πόλεμος καὶ ἀπῖκται ἐς ὑμέας, οὕτω δὴ Γέλωνος
 μνηστis γέγονε. ἀτιμῆς δὲ πρὸς ὑμέων κυρήσας οὐκ ὁμοι-
 ὡσομαι ὑμῖν, ἀλλ’ ἐτοῖμός εἰμι βωθέειν παρεχόμενος διη-
 κοσίας τε τριήρεας καὶ δισμυρίους ὀπλίτας καὶ δισχιλῆν
 ἵππων καὶ δισχιλίους τοξότας καὶ δισχιλίους σφενδονήτας
 καὶ δισχιλίους ἵπποδρόμους ψιλούς· σῆτόν τε ἀπάσῃ τῇ
 Ἑλλήνων στρατιῇ, ἔστ’ ἂν διαπολεμήσωμεν, ὑποδέχομαι
 παρέξειν. ἐπὶ δὲ λόγῳ τοιῷδε τάδε ὑπίσχομαι, ἐπ’ ᾧ
 στρατηγός τε καὶ ἡγεμὼν τῶν Ἑλλήνων ἔσομαι πρὸς τὸν
 βάρβαρον. ἐπ’ ἄλλῳ δὲ λόγῳ οὐτ’ ἂν αὐτὸς ἔλθοιμι οὐτ’
 159 ἂν ἄλλους πέμψαιμι.” ταῦτα ἀκούσας οὔτε ἠνέσχετο ὁ
 Σάαγρος εἰπέ τε τάδε. “ἢ κε μέγ’ οἰμώξειε ὁ Πελοπίδης
 Ἀγαμέμνων πνυθόμενος Σπαρτιότηας τὴν ἡγεμονίην ἀπα-
 ραιρῆσθαι ὑπὸ Γέλωνός τε καὶ Συρηκοσίων. ἀλλὰ τούτου
 μὲν τοῦ λόγου μηκέτι μνησθῆς, ὅπως τὴν ἡγεμονίην τοι
 παραδώσωμεν. ἀλλ’ εἰ μὲν βούλει βωθέειν τῇ Ἑλλάδι,

ἴσθι ἀρξόμενος ὑπὸ Λακεδαιμονίων· εἰ δ' ἄρα μὴ δικαιοῖς
 ἄρχεσθαι, σὺ δὲ μὴ βωθέειν.” πρὸς ταῦτα ὁ Γέλων, ¹⁶⁰
 ἐπειδὴ ὥρα ἀπεστραμμένους τοὺς λόγους τοῦ Συάγρου,
 τὸν τελευταῖόν σφι τόνδε ἐξέφαινε λόγον. “ὦ ξεῖνε Σπαρ-
 τιῆτα, ὀνείδεα κατιόντα ἀνθρώπων φιλέει ἐπανάγειν τὸν
 θυμόν. σὺ μέντοι ἀποδεξάμενος ὑβρίσματα ἐν τῷ λόγῳ
 οὐ με πείσεις ἀσχήμονα ἐν τῇ ἀμοιβῇ γενέσθαι. ὅκου δὲ
 ἡμεῖς οὕτω περιέχεσθε τῆς ἡγεμονίης, οἰκὸς καὶ ἐμὲ
 μᾶλλον ὑμέων περιέχεσθαι, στρατιῆς τε ἕκοντα πολλαπλη-
 σίης ἡγεμόνα καὶ νεῶν πολλὸν πλεύειν. ἀλλ' ἐπεῖτε ὑμῖν
 ὁ λόγος οὕτω προσάντης κατίσταται, ἡμεῖς τι ὑπεῖξομεν
 τοῦ ἀρχαίου λόγου. εἰ τοῦ μὲν πεζοῦ ἡμεῖς ἡγήοισθε,
 τοῦ δὲ ναυτικοῦ ἐγώ· εἰ δὲ ὑμῖν ἡδονὴ τοῦ κατὰ θάλασ-
 σαν ἡγεμονεύειν, τοῦ πεζοῦ ἐγὼ ἐθέλω. καὶ ἡ τούτοισι
 ὑμέας χρεὼν ἔστι ἀρχέεσθαι, ἢ ἀπιέναι συμμάχων τοιῶνδε
 ἐρήμους.” Γέλων μὲν δὴ ταῦτα προτείνειτο, φθάσας δὲ ¹⁶¹
 ὁ Ἀθηναίων ἄγγελος τὸν Λακεδαιμονίων ἀμείβετό μιν
 τοισίδε. “ὦ βασιλεῦ Συρηκοσίων, οὐκ ἡγεμόνος θεομένη
 ἡ Ἑλλὰς ἀπέπεμψε ἡμέας πρὸς σέ, ἀλλὰ στρατιῆς. σὺ
 δὲ ὅπως μὲν στρατιὴν πέμψεις μὴ ἡγεόμενος τῆς Ἑλλάδος,
 οὐ προφαίνεις, ὥς δὲ στρατηγήσεις αὐτῆς, γλίχεται. ὅσον
 μὲν νυν παντὸς τοῦ Ἑλλήνων στρατοῦ ἐδέεω ἡγέεσθαι,
 ἐξήρχεαι ἡμῖν τοῖσι Ἀθηναίοισι ἡσυχίην ἄγειν, ἐπισταμέ-
 νοισι ὥς ὁ Λάκων ἱκανὸς τοι ἐμελλε ἔσεσθαι καὶ ὑπὲρ
 ἀμφοτέρων ἀπολογεόμενος· ἐπεῖτε δὲ ἀπάσης ἀπελαινό-
 μενος δέεαι τῆς ναυτικῆς ἄρχειν, οὕτω ἔχει τοι. οὐδ' ἦν
 ὁ Λάκων ἐπιῆ τοι ἄρχειν αὐτῆς, ἡμεῖς ἐπύθομεν· ἡμετέρη
 γὰρ ἔστι αὕτη γε μὴ αὐτῶν βουλομένων Λακεδαιμονίων.
 τούτοισι μὲν ὧν ἡγέεσθαι βουλομένοισι οὐκ ἀντιτείνομεν,
 ἄλλω δὲ παρήσομεν οὐδενὶ ναυαρχέειν. μάτην γὰρ ἂν ὧδε
 πάραλον Ἑλλήνων στρατὸν πλεῖστον εἴημεν κεκτημένοι,
 εἰ Συρηκοσίοισι ἕκοντες Ἀθηναῖοι συγχωρήσομεν τῆς ἡγε-
 μονίης, ἀρχαιότατον μὲν ἔθνος παρεχόμενοι, μοῦνοι δὲ
 ἕκοντες οὐ μετανάσται Ἑλλήνων· τῶν καὶ Ὀμηρος ὁ ἑπο-
 ποιὸς ἄνδρα ἀριστον ἔφησε ἐς Ἴλιον ἀπικέσθαι τάξαι
 τε καὶ διακοσιῆσαι στρατόν. οὕτω οὐκ ὄνειδος οὐδὲν
 ἡμῖν ἰσὶ λέγειν ταῦτα.” ἀμείβετο Γέλων τοιαῖδε. “ξεῖνε ¹⁶²

Ἀθηναῖε, ὑμεῖς οἴκατε τοὺς μὲν ἄρχοντας ἔχειν, τοὺς δὲ ἄρξομένους οὐκ ἔχειν. ἐπεὶ τοίνυν οὐδὲν ὑπιέντες ἔχειν τὸ πᾶν ἐθέλετε, οὐκ ἂν φθάνοιτε τὴν ταχίστην ὀπίσω ἀπαλλασσόμενοι καὶ ἀγγέλλοντες τῇ Ἑλλάδι ὅτι ἐκ τοῦ ἐνιαυτοῦ τὸ ἔαρ αὐτῇ ἐξαραιρῆται.” [οὗτος δὲ ὁ νόος τοῦδε τοῦ ῥήματος, τὸ ἐθέλει λέγειν. ὅγλα γὰρ ὡς ἐν τῇ ἐνιαυτῷ ἐστὶ τὸ ἔαρ δοκιμώτατον, τῆς δὲ τῶν Ἑλλήνων στρατιῆς τὴν ἑωυτοῦ στρατιήν. στερισκομένην ὣν τὴν Ἑλλάδα τῆς ἑωυτοῦ συμμαχίης εἵκαζε ὡς εἰ τὸ ἔαρ ἐκ τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐξαραιρημένον εἴη.]

- 163 Οἱ μὲν δὴ τῶν Ἑλλήνων ἄγγελοι τοσαῦτα τῇ Γέλωνι χρηματισάμενοι ἀπέπλυνον· Γέλων δὲ πρὸς ταῦτα δείσας μὲν περὶ τοῖσι Ἕλλησι μὴ οὐ δύνανται τὸν βάρβαρον ὑπερβαλέσθαι, δεινὸν δὲ καὶ οὐκ ἀνασχετὸν ποιησάμενος ἐλθὼν ἐς Πελοπόννησον ἄρχεσθαι ἐπὶ Λακεδαιμονίων ἐὼν Σικελίης τύραννος, ταύτην μὲν τὴν ὁδὸν ἡμέλησε, ὃ δὲ ἄλλης εἴχετο. ἐπεῖτε γὰρ τάχιστα ἐπύθετο τὸν Πέρσην διαβεβηκότα τὸν Ἑλλήσποντον, πέμπει πεντηκοντέροισι τρισὶ Κάδμον τὸν Σκύθει ἄνδρα Κῆρον ἐς Δελφοὺς, ἔχοντα χρήματα πολλὰ καὶ φίλους λόγους, παραδοκῆσοντα τὴν μάχην τῇ πεσέεται, καὶ ἦν μὲν ὁ βάρβαρος νικᾷ, τὰ τε χρήματα αὐτῷ διδόναι καὶ γῆν τε καὶ ὕδωρ τῶν ἄρχει ὃ
- 164 Γέλων, ἦν δὲ οἱ Ἕλληνες, ὀπίσω ἀπάγειν. ὃ δὲ Κάδμος οὗτος πρότερον τούτων παραδεξάμενος παρὰ πατρὸς τὴν τυραννίδα Κῆρον εὖ βεβηκυῖαν, ἐκὼν τε εἶναι καὶ δεινοῦ ἐπιόντος οὐδενὸς ἀλλ’ ἀπὸ δικαιοσύνης ἐς μέσον Κῆροισι καταθεῖς τὴν ἀρχὴν οἶχετο ἐς Σικελίην, ἔνθα μετὰ Σαμίων ἔσχε τε καὶ κατοίκησε πόλιν Ζάγκλην τὴν ἐς Μεσσήνην μεταβαλοῦσαν τὸ οὐνομα. τοῦτον δὴ ὁ Γέλων τὸν Κάδμον καὶ τοιοῦτῃ τρόπῳ ἀπικόμενον διὰ δικαιοσύνην, τὴν οἱ αὐτὸς ἄλλην συνήδεε ἐοῦσαν, ἔπεμπε· ὃς ἐπὶ τοῖσι ἄλλοισι δικαίοις τοῖσι ἐξ ἑωυτοῦ ἐργασμένοις καὶ τότε οὐκ ἐλάχιστον τούτων ἔλλπετο. κρατήσας γὰρ μεγάλων χρημάτων τῶν οἱ Γέλων ἐπετράπετο, παρεὸν κατασχέσθαι οὐκ ἠθέλησε, ἀλλ’ ἐπεὶ οἱ Ἕλληνες ἐπεκράτησαν τῇ ναυμαχίῃ καὶ Εὐρύης οἰχώκεε ἀπελαύνων, καὶ δὴ καὶ ἐκεῖνος ἀπῆκετο ἐς τὴν Σικελίην ἅπαντα τὰ χρήματα ἄγων.

Λέγεται δὲ καὶ τάδε ὑπὸ τῶν ἐν Σικελίῃ οἰκημένων, ¹⁶⁵
 ὡς ὅμως καὶ μέλλων ἄρχεσθαι ὑπὸ Λακεδαιμονίων ὁ Γέ-
 λων ἰβρώθησε ἂν τοῖσι Ἕλλησι, εἰ μὴ ὑπὸ Θήρωνος τοῦ
 Αἰνησιδήμου Ἀκραγαντίνων μουνάρχου ἐξελαθεῖς ἐξ Ἰμέρης
 Τηρίλλος ὁ Κρινίππου τύραννος ἐὼν Ἰμέρης ἐπῆγε ὑπ'
 αὐτὸν τὸν χρόνον τοῦτον Φοινίκων καὶ Λιβύων καὶ Ἰβήρων
 καὶ Αἰγύων καὶ Ἑλισύων καὶ Σαρδονίων καὶ Κυρνίων
 τριήκοντα μυριάδας καὶ στρατηγὸν αὐτῶν Ἀμίλχαν τὸν
 Ἄννωνος, Καρχηδονίων ἐόντα βασιλέα, κατὰ ξεινίην τε τὴν
 ἐωυτοῦ ὁ Τηρίλλος ἀναγνώσας, καὶ μάλιστα διὰ τὴν Ἀνα-
 ξίλειω τοῦ Κρητίνεω προθυμίην, ὃς Ῥηγιου ἐὼν τύραννος,
 τὰ ἐωυτοῦ τέκνα δοὺς ὁμήρους, Ἀμίλχα ἐπῆγε ἐπὶ τὴν
 Σικελίην τιμωρέων τῷ πενθερῷ· Τηρίλλου γὰρ εἶχε θυ-
 γατέρα Ἀναξίλειως, τῇ οὖνομα ἦν Κυδίππη. οὕτω δὴ οὐκ
 οἷόν τε γενόμενον βωθέειν τὸν Γέλωνα τοῖσι Ἕλλησι
 ἀποπέμπειν ἐς Δελφοὺς τὰ χρήματα. πρὸς δὲ καὶ τάδε ¹⁶⁶
 λέγουσι, ὡς συνέβη τῆς αὐτῆς ἡμέρης ἐν τε τῇ Σικελίῃ
 Ἰέλωνα καὶ Θήρωνα νικᾶν Ἀμίλχαν τὸν Καρχηδόνιον καὶ
 ἐν Σαλαμῖνι τοὺς Ἕλληνας τὸν Πέρσην. τὸν δὲ Ἀμίλχαν
 Καρχηδόνιον ἐόντα πρὸς πατρός, μητρόθεν δὲ Συρηκό-
 σιον, βασιλεύσαντά τε κατ' ἀνδραγαδίην Καρχηδονίων, ὡς
 ἢ συμβολή τε ἐγίνετο καὶ ὡς ἐσσοῦτο τῇ μάχῃ, ἀφανι-
 σθῆναι πυνθάνομαι· αὐτε γὰρ ζῶντα οὔτε ἀποθανόντα
 φανῆναι οὐδαμοῦ γῆς· τὸ πᾶν γὰρ ἐπεξελεθεῖν διζήμενον
 Ἰέλωνα. ἔστι δὲ ὑπ' αὐτῶν Καρχηδονίων ὅδε ὁ λόγος λεγό- ¹⁶⁷
 μενος, οἰκότητι χρεομένων, ὡς οἱ μὲν βάρβαροι τοῖσι Ἕλλησι
 ἐν τῇ Σικελίῃ ἐμάχοντο ἐξ ἥους ἀρξάμενοι μέχρι δειλῆς
 ὁψίης (ἐπὶ τοσοῦτο γὰρ λέγεται ἐλκύσαι τὴν σύστασιν),
 ὁ δὲ Ἀμίλκας ἐν τούτῳ τῇ χρόνῳ μένων ἐν τῷ στρατο-
 πέδῳ [ἐθύετο καὶ] ἐκαλλιρέετο ἐπὶ πυρῆς μεγάλης σῶ-
 ματα ὅλα καταγίλων, ἰδὼν δὲ τροπὴν τῶν ἐωυτοῦ γινο-
 μένην, ὡς ἔτυχε ἐπισπένδων τοῖσι ἱεροῖσι, ὥσε ἐωυτὸν ἐς
 τὸ πῦρ· οὕτω δὴ κατακαυνθέντα ἀφανισθῆναι. ἀφανι-
 σθέντι δὲ Ἀμίλχα τρόπῳ εἴτε τοιούτῳ, ὡς Φοίνικες λέ-
 γουσι, εἴτε ἑτέρῳ, ὡς Συρηκόσιοι, τοῦτο μὲν οἱ θύουσι,
 τοῦτο δὲ μνήματα ἐποίησαν ἐν πάσῃσι τῇσι πόλινσι τῶν
 ἀποικίδων, ἐν αὐτῇ τε μέγιστον Καρχηδόνι.

166

Τὰ μὲν ἀπὸ Σικελίης τοσαῦτα, Κερκυραῖοι δὲ τὰδε ὑποκρινάμενοι τοῖσι ἀγγέλοισι τοιαῦτα ἐποίησαν· καὶ γὰρ τούτους παρελάμβανον ὧτοιοι οἵπερ καὶ ἐς Σικελίην ἀπῆλθον, λέγοντες τοὺς αὐτοὺς λόγους τοὺς καὶ πρὸς Γέλωνα ἔλεγον. οἱ δὲ παραντίκα μὲν ὑπίσχοντο πέμψειν τε καὶ ἀμυνέειν, φράζοντες ὡς οὐ σφί περιουπτήν ἐστὶ ἡ Ἑλλάς ἀπολλυμένη· ἦν γὰρ σφαλῇ, σφεῖς γε οὐδὲν ἄλλο ἢ δουλεύουσιν τῇ πρώτῃ τῶν ἡμερέων· ἀλλὰ τιμωρητέον εἶη ἐς τὸ δυνατώτατον. ὑπεκρίναντο μὲν οὕτω εὐπρόσωπα, ἐπεὶ δὲ ἔδεε βωθέειν, ἄλλα νοεῦντες ἐπλήρωσαν νέας ἐξήκοντα, μόγις δὲ ἀναχθέντες προσέμιζαν τῇ Πελοποννήσῳ, καὶ περὶ Πύλον καὶ Ταΐναρον γῆς τῆς Λακεδαιμονίων ἀνεκώχεον τὰς νέας, καταδοχέοντες καὶ οὗτοι τὸν πόλεμον τῇ πεσέεται, ἀελπτόντες μὲν τοὺς Ἕλληνας ὑπερβαλέσθαι, δοχέοντες δὲ τὸν Πέρσῃν κατακρατήσαντα πολλὸν ἄρξαι πάσης τῆς Ἑλλάδος. ἐποίουν ὦν ἐπέτηδες, ἵνα ἔχῃσι πρὸς τὸν Πέρσῃν λέγειν τοιαῦτα. “ὦ βασιλεῦ, ἡμεῖς, παραλαμβανόντων τῶν Ἑλλήνων ἡμέας ἐς τὸν πόλεμον τοῦτον, ἔχοντες δύναμιν οὐκ ἐλαχίστην οὐδὲ νέας ἐλαχίστας παρασχόντες ἂν ἀλλὰ πλείστας μετὰ γε Ἀθηναίους, οὐκ ἡφελήσαμεν τοι ἀντιοῦσθαι οὐδέ τι ἀποθνήμιον ποιῆσαι.” τοιαῦτα λέγοντες ἡλιπίζον πλεον τι τῶν ἄλλων οἴσεσθαι· τάπερ ἂν καὶ ἐγένετο, ὡς ἐμοὶ δοκέει. πρὸς δὲ τοὺς Ἕλληνας σφί σκηψις ἐπεποίητο, τῇπερ δὴ καὶ ἐχρήσαντο· αἰτιευμένων γὰρ τῶν Ἑλλήνων ὅτι οὐκ ἐβώθεον, ἔφασαν πληρῶσαι μὲν ἐξήκοντα τριήρεας, ὑπὸ δὲ ἐτησιέων ἀνέμων ὑπερβαλεῖν Μαλέην οὐκ οἴοι τε γενέσθαι· οὕτω οὐκ ἀπικέσθαι ἐς Σαλαμίνα, καὶ οὐδεμιῇ κακότητι λειφθῆναι τῆς ναυμαχίης.

169

Οὗτοι μὲν οὕτω διεκρούσαντο τοὺς Ἕλληνας, Κρήτες δὲ, ἐπεῖτε σφέας παρελάμβανον οἱ ἐπὶ τούτοις ταχθέντες Ἑλλήνων, ἐποίησαν τοιόνδε. πέμψαντες κοινῇ θεοπρόπους ἐς Δελφοὺς τὸν θεὸν ἐπειρώτεον εἴ σφί ἄμεινον γίνεται τιμωρέουσι τῇ Ἑλλάδι. ἡ δὲ Πυθίη ὑπεκρίνατο “ὦ νῆπιοι, ἐπιμέμνησθε ὅσα ὑμῖν ἐκ τῶν Μενέλεω τιμωρημάτων Μίνως ἐπεμψε μηνίων δακρύματα, ὅτι οἱ μὲν οὐ συνέξεπρήξαντο αὐτῷ τὸν ἐν Καμίκῳ θάνατον γενόμενον,

ὑμεῖς δὲ ἐκείνοισι τὴν ἐκ Σπάρτης ἀρπασθεῖσαν ἐπ' ἀνδρὸς
 βαρβάρου γυναῖκα." ταῦτα αἱ Κρήτες ὥς ἀπενειχθέντα
 ἤκουσαν, ἔσχοντο τῆς τιμωρῆς. λέγεται γὰρ Μίνων κατὰ 170
 ζήτησιν Δαιδάλου ἀπικόμενον ἐς Σικανίην, τὴν νῦν Σικε-
 λλήν καλεομένην, ἀποθανεῖν βιαίῳ θανάτῳ· ἀνὰ δὲ χρόνον
 Κρήτας, Θεοῦ σφεας ἐποιρύναντος, πάντας πλὴν Πολιχνι-
 τέων τε καὶ Πραισιῶν ἀπικομένους στόλῳ μεγάλῳ ἐς
 Σικανίην πολιορκεῖν ἐπ' ἔιστα πέντε πόλιν Καμικόν, τὴν
 κατ' ἐμὲ Ἀκραγαντίνοι ἐνέμοντο· τέλος δὲ οὐ δυναμένους
 οὔτε ἐλεῖν οὔτε παραμένειν λιμῷ συνεστῶτας, ἀπολιπόν-
 τας οἴχεσθαι. ὥς δὲ κατ' Ἰηπυγίην γενέσθαι πλώοντας,
 ὑπολαβόντα σφέας χειμῶνα μέγαν ἐμβαλεῖν ἐς τὴν γῆν·
 συναραχθέντων δὲ τῶν πλοίων, οὐδεμίαν γὰρ σφι ἔτι
 κομιδὴν ἐς Κρήτην φαίνεσθαι, ἐνθαῦτα Ἰρίην πόλιν κτί-
 σαντας καταμεῖναι τε καὶ μεταβαλόντας ἀντὶ μὲν Κρητῶν
 γενέσθαι Ἰήπυγας Μεσσαπίους, ἀντὶ δὲ εἶναι νησιώτας
 ἠπειρώτας. ἀπὸ δὲ Ἰρίης πόλιος τὰς ἄλλας οἰκίσαι, τὰς
 δὲ Ταραντίνοι χρόνῳ ὕστερον πολλῷ ἐξανιστάντες προσ-
 ἐπταίσαν μεγάλως, ὥστε φόνος Ἑλληνικὸς μέγιστος οὗτος
 δὴ ἐγένετο πάντων τῶν ἡμεῖς ἴδμεν, αὐτῶν τε Ταραντίνων
 καὶ Ῥηγίνων, οἳ ἐπὶ Μικύθου τοῦ Χοίρου ἀναγκαζόμενοι
 τῶν ἀστῶν καὶ ἀπικόμενοι τιμωροὶ Ταραντίνοισι ἀπέ-
 θανον τρισχίλιοι οὕτω· αὐτῶν δὲ Ταραντίνων οὐκ ἐπὶ
 ἀριθμός. ὁ δὲ Μίκυθος οἰκέτης ἐὼν Ἀναξίλειω ἐπίτροπος
 Ῥηγίου καταλέλειπτο, οὗτος ὅσπερ ἐκπεσὼν ἐκ Ῥηγίου καὶ
 Τεγέην τὴν Ἀρκάδων οἰκήσας ἀνέθηκε ἐν Ὀλυμπίῃ τοὺς
 πολλοὺς ἀνδριάντας. ἀλλὰ τὰ μὲν κατὰ Ῥηγίους τε καὶ 171
 Ταραντίνους τοῦ λόγου μοι παρενθήκη γέγονε· ἐς δὲ τὴν
 Κρήτην ἐρημωθείσαν, ὥς λέγουσι Πραῖσιοι, ἐσοικίζεσθαι
 ἄλλους τε ἀνθρώπους καὶ μάλιστα Ἕλληνας, τρίτῃ δὲ γενεῇ
 μετὰ Μίνων τελευτήσαντα γενέσθαι τὰ Τρωικά, ἐν τοῖσι οὐ
 φλαυροτάτους φαίνεσθαι ἔοντας Κρήτας τιμωροὺς Μενέ-
 λεω. ἀντὶ τούτων δὲ σφι ἀπονοστήσασι ἐκ Τροίης λιμὸν τε
 καὶ λοιμὸν γενέσθαι καὶ αὐτοῖσι καὶ τοῖσι προβάτοισι, ἔσται
 τὸ δεύτερον ἐρημωθείσης Κρήτης μετὰ τῶν ὑπολοίπων
 τρίτους αὐτὴν νῦν νέμεσθαι Κρήτας. ἡ μὲν δὲ Πυθίη ὑπο-
 μνήσασα ταῦτα ἔσχε βουλομένους τιμωρεῖν τοῖσι Ἕλλησι.

- 172 Θεσσαλοί δὲ ὑπ' ἀναγκῆς τὸ πρῶτον ἐμῆδισαν, ὥς διέδεξαν, ὅτι οὐ σφί ἦνδανε τὰ οἱ Ἀλενᾶδαι ἐμηχανέοντο. ἐπεῖτε γὰρ ἐπύθοντο τάχιστα μέλλοντα διαβαίνειν τὸν Πέρσῃ ἐς τὴν Εὐρώπην, πέμπουσι ἐς τὸν Ἰσθμὸν ἀγγέλους· ἐν δὲ τῷ Ἰσθμῷ ἦσαν ἡλισμένοι πρόβουλοι τῆς Ἑλλάδος ἀραιρημένοι ἀπὸ τῶν πολλῶν τῶν τὰ ἀμείνω φρονεουσέων περὶ τὴν Ἑλλάδα. ἀπικόμενοι δὲ ἐπὶ τούτους τῶν Θεσσαλῶν οἱ ἄγγελοι ἔλεγον "ἄνδρες Ἕλληνες, δεῖ φυλάσσεσθαι τὴν ἐσβολὴν τὴν Οὐλύμπικὴν, ἵνα Θεσσαλίῃ τε καὶ ἡ σύμπασα ἢ Ἑλλὰς ἐν σκέπῃ τοῦ πολέμου. ἡμεῖς μὲν νυν ἐτοῖμοι εἰμεν συμφυλάσσειν, πέμπειν δὲ χρὴ καὶ ὑμᾶς στρατιὴν πολλήν, ὥς, εἰ μὴ πέμψετε, ἐπίστασθε ἡμᾶς ὁμολογῆσειν τῷ Πέρσῃ· οὐ γὰρ τοι προκατημένους τοσοῦτο πρὸ τῆς ἄλλης Ἑλλάδος μούνοους πρὸ ὑμῶν δεῖ ἀπολέσθαι. βωθέειν δὲ οὐ βουλόμενοι ἀναγκαίην ἡμῖν οὐδεμίαν οἰοί τέ ἐστε προσφέρειν· οὐδαμὰ γὰρ ἁδυνασίης ἀνάγκη κρέσσων ἔφθ. ἡμεῖς δὲ πειρησόμεθα αὐτοὶ τινα σωτηρίην μηχανεόμενοι." ταῦτα ἔλεγον οἱ Θεσ-
- 173 σαλοί. οἱ δὲ Ἕλληνες πρὸς ταῦτα ἐβουλεύσαντο ἐς Θεσσαλίην πέμπειν κατὰ θάλασσαν πεζὸν στρατὸν φυλάζοντα τὴν ἐσβολὴν. ὥς δὲ συνελέχθη ὁ στρατός, ἔπλωε δι' Εὐρίπου· ἀπικόμενος δὲ τῆς Ἀχαιῆς ἐς Ἄλον, ἀποβὰς ἐπορεύετο ἐς Θεσσαλίην, τὰς νέας αὐτοῦ καταλιπών, καὶ ἀπίκετο ἐς τὰ Τέμπεα ἐς τὴν ἐσβολὴν ἥπερ ἀπὸ Μακεδονίης τῆς κάτω ἐς Θεσσαλίην φέρει παρὰ Πηνειὸν ποταμόν, μεταξὺ δὲ Οὐλύμπου τε οὗρεος ἔοντα καὶ τῆς Ὀσσης. ἐνθαῦτα ἐστρατοπεδεύοντο τῶν Ἑλλήνων κατὰ μυρίους ὀπλῖται συλλεγόντες, καὶ σφί προσῆν ἡ Θεσσαλῶν ἵππος· ἐστρατήγεε δὲ Λακεδαιμονίων μὲν Εὐαίνετος ὁ Καρήνου ἐκ τῶν πολεμάρχων ἀραιρημένος, γένεος μέντοι ἑὼν οὐ τοῦ βασιλέως, Ἀθηναίων δὲ Θεμιστοκλῆς ὁ Νεοκλῆος. ἔμειναν δὲ ὀλίγας ἡμέρας ἐνθαῦτα· ἀπικόμενοι γὰρ ἄγγελοι παρ' Ἀλεξάνδρου τοῦ Ἀμύντεω ἀνδρὸς Μακεδόνης συνεβούλευόν σφί ἀπαλλάσσεσθαι μηδὲ μένοντας ἐν τῇ ἐσβολῇ καταπατηθῆναι ὑπὸ τοῦ στρατοῦ τοῦ ἐπιόντος, σημαίνοντες τὸ πληθὺς τε τῆς στρατιῆς καὶ τὰς νέας. ὥς δὲ οὗτοί σφί ταῦτα συνεβούλευον, χρηστὰ γὰρ ἔδοκεον

συμβουλευεῖν καὶ σφι εὐνοος ἐφαίνετο ἔων ὁ Μακεδών, ἐπείθοντο. δοκέειν δέ μοι, ἄρρωδὴ ἦν τὸ πείθον, ὡς ἐπύθοντο καὶ ἄλλην ἐοῦσαν ἐσβολὴν ἐς Θεσσαλοὺς κατὰ τὴν ἄνω Μακεδονίην διὰ Περραιβῶν κατὰ Γόννον πόλιν, τῇπερ δὴ καὶ ἐσέβαλε ἡ στρατιὴ ἡ Ξέρξεω. καταβάντες δὲ οἱ Ἕλληνες ἐπὶ τὰς νέας ὀπίσω ἐπορεύοντο ἐς τὸν Ἰσθμόν.

Αὕτη ἐγένετο ἡ ἐς Θεσσαλίην στρατιῇ βασιλέος τε 174 μέλλοντος διαβαίνειν ἐς τὴν Εὐρώπην ἐκ τῆς Ἀσίας καὶ ἔοντος ἤδη ἐν Ἀβύδῳ. Θεσσαλοὶ δὲ ἐρημωθέντες συμμάχων οὕτω δὴ ἐμῆδισαν προθύμως οὐδ' ἔτι ἐνδοιαστῶς, ὥστε ἐν τοῖσι πρήγμασι ἐφαίνοντο βασιλεῖ ἄνδρες ἔοντες χρησιμώτατοι.

Οἱ δὲ Ἕλληνες ἐπεῖτε ἀπύκατο ἐς τὸν Ἰσθμόν, ἐβου- 175 λεύοντο πρὸς τὰ λεχθέντα ἐξ Ἀλεξάνδρου τῇ τε στήσονται τὸν πόλεμον καὶ ἐν οἷσισι χώροισι. ἡ νικέουσα δὲ γνώμη ἐγένετο τὴν ἐν Θερμοπύλῃσι ἐσβολὴν φυλάξαι· στεινότερην γὰρ ἐφαίνετο ἐοῦσα τῆς ἐς Θεσσαλίην καὶ ἅμα μία ἀγχοτέρη τε τῆς ἑωυτῶν. τὴν δὲ ἀτραπὸν, δι' ἣν ἤλυσαν οἱ ἄλόντες Ἑλλήνων ἐν Θερμοπύλῃσι, οὐδὲ ἤδεσαν ἐοῦσαν πρότερον ἥπερ ἀπικάμενοι ἐς Θερμοπύλας ἐπύθοντο Τρηχινίων. ταύτην ὦν ἐβουλεύσαντο φυλάσσοντες τὴν ἐσβολὴν μὴ παριέναι ἐς τὴν Ἑλλάδα τὸν βάρβαρον, τὸν δὲ ναυτικὸν στρατὸν πλώειν γῆς τῆς Ἰστιαίτιδος ἐπ' Ἀρτεμίσιον. ταῦτα γὰρ ἀγχοῦ τε ἀλλήλων ἐστὶ ὥστε πυνθάνεσθαι τὰ κατ' ἐκατέρους ἔοντα, οἳ τε χώροι οὕτω ἔχουσι. τοῦτο μὲν, 176 τὸ Ἀρτεμίσιον, ἐκ τοῦ πελάγεος τοῦ Θρηκίου ἐξ εὐρέος συναγεται ἐς στενὸν ἔοντα τὸν πόρον μεταξὺ νήσου τε Σκιάθου καὶ ἡπείρου Μαγνησίης· ἐκ δὲ τοῦ στεινοῦ τῆς Εὐβοίης ἤδη τὸ Ἀρτεμίσιον ἀέζεται αἰγιαλός, ἐν δὲ Ἀρτεμίδος ἱρόν. ἡ δὲ αὖ διὰ Τρηχίνος ἑσόδος ἐς τὴν Ἑλλάδα ἐστὶ, τῇ στενιοτάτῃ, ἡμίπλευρον. οὐ μέντοι κατὰ τοῦτό γ' ἐστὶ τὸ στενότατον τῆς χώρας τῆς ἄλλης, ἀλλ' ἐμπροσθε τε Θερμοπυλέων καὶ ὀπίσθε, κατὰ τε Ἀλπηνοὺς ὀπίσθε ἔοντας ἐοῦσα ἁμαξιτὸς μούνη, καὶ ἐμπροσθε κατὰ Φοίνικα ποταμὸν ἀγχοῦ Ἀνθηλῆς πόλιος ἄλλη ἁμαξιτὸς μούνη. τῶν δὲ Θερμοπυλέων τὸ μὲν πρὸς ἐσπέρης οὐρὸς ἄβατόν τε καὶ

ἀπόζημνον, [ὑψηλόν,] ἀνατείνοντες ἐν τὴν Οἶκην· τὸ δὲ πρὸς τὴν ἡὼ τῆς ὁδοῦ θάλασσα ὑποδέχεται καὶ τεύχεα. ἔστι δὲ ἐν τῇ ἐσοδῷ ταύτῃ θερμὰ λουτρά, τὰ Χύτρους καλέουσι οἱ ἐπιχώριοι, καὶ βωμὸς ἵδρυνται Ἡρακλῆος ἐπ' αὐτοῖσι. ἐδέδμητο δὲ τεῖχος κατὰ ταύτας τὰς ἐσβολάς, καὶ τὸ γε παλαιὸν πύλαι ἐπῆσαν. ἔδειμαν δὲ Φωκέες τὸ τεῖχος δεισαντες, ἐπεὶ Θεσσαλοὶ ἦλθον ἐκ Θεσπρωτῶν οἰκήσοντες γῆν τὴν Αἰολίδα, τήνπερ νῦν κεκτέεται. ἄτε δὲ πεπεισμένων τῶν Θεσσαλῶν καταστρέφεισθαι σφεας, τοῦτο προεγυλάξαντο οἱ Φωκέες, καὶ τὸ ὕδωρ τὸ θερμὸν τότε ἐπῆκαν ἐπὶ τὴν ἐσοδον, ὥς ἂν χαραδρωθεῖν ὁ χώρος, πᾶν μηχανεόμενοι ὅπως μὴ σφί ἐσβάλοιεν οἱ Θεσσαλοὶ ἐς τὴν χώραν. τὸ μὲν νυν τεῖχος τὸ ἀρχαῖον ἐκ παλαιοῦ τε ἐδέδμητο καὶ τὸ πλέον αὐτοῦ ἤδη ὑπὸ χρόνου ἐκέετο· τοῖσι δὲ αὐτοῖς ὁρθώσασι ἔδοξε ταύτῃ ἀπαμύνειν ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος τὸν βάρβαρον. κώμη δὲ ἔστι ἀγχοτάτῳ τῆς ὁδοῦ, Ἀλπηνοὶ οὖνομα· ἐκ ταύτης δὲ ἐπισιτιέεσθαι ἐλογίζοντο οἱ Ἕλληνες.

177 Οἱ μὲν νυν χώροι οὗτοι τοῖσι Ἕλλησι εἶναι ἐφαίνοντο ἐπιτήδευοι· ἅπαντα γὰρ προσκεψάμενοι καὶ ἐπιλογισθέντες ὅτι οὔτε πλήθει ἔξουσι χρᾶσθαι οἱ βάρβαροι οὔτε ἵππῳ, ταύτῃ σφί ἔδοξε δέκεσθαι τὸν ἐπιόντα ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα. ὥς δὲ ἐπύθοντο τὸν Πέρσῃν ἔοντα ἐν Πιερίῃ, διαλυθέντες ἐκ τοῦ Ἰσθμοῦ ἐστρατεύοντο αὐτῶν οἱ μὲν ἐς Θερμοπύλας πεζῇ, ἄλλοι δὲ κατὰ θάλασσαν ἐπ' Ἀρτεμίσιον.

178 Οἱ μὲν δὲ Ἕλληνες κατὰ τάχος ἐβώθεον διαταχθέντες, Δελφοὶ δ' ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ ἐρηστηριάζοντο τῷ Θεῷ ὑπὲρ ἑωυτῶν καὶ τῆς Ἑλλάδος καταρρωδηνότες, καὶ σφί ἐχρήσθη ἀνέμοισι εὐχεσθαι· μεγάλους γὰρ τούτους ἔσεσθαι τῇ Ἑλλάδι συμμάχους. Δελφοὶ δὲ δεξάμενοι τὸ μαντήιον πρῶτα μὲν Ἑλλήνων τοῖσι βουλομένοισι εἶναι ἐλευθέροισι ἐξήγγειλαν τὰ χρησθέντα αὐτοῖσι, καὶ σφί δεινῶς καταρρωδέουσι τὸν βάρβαρον ἐξαγγέλλαντες χάριν ἀθανάτον κατέθεντο· μετὰ δὲ ταῦτα οἱ Δελφοὶ τοῖσι ἀνέμοισι βωμὸν τε ἀπέδεξαν ἐν Θυίῃ, τῇπερ τῆς Κηφισοῦ θυματρὸς Θυίης τὸ τέμενός ἐστι, ἐπ' ἧς καὶ ὁ χώρος οὗτος τὴν ἐπωνυμίην ἔχει, καὶ θυσίῃσι σφεας μετήσαν.

Δελφοὶ μὲν νῦν κατὰ τὸ χρηστήριον ἔτι καὶ νῦν τοὺς 179
 ἀνέμους ἱλάσκονται· ὁ δὲ ναυτικός Ξέρξῳ στρατὸς ὀρμεό-
 μενος ἐκ Θέρμης πόλιος παρέβαλε νηυσὶ τῇσι ἄριστα πλω-
 ούσησι δέκα ἰθὺ Σκιάθου, ἔνθα ἦσαν προφυλάσσουσαι
 νέες τρεῖς Ἑλληνίδες, Τροϊζηνίη τε καὶ Αἰγιναιή καὶ Ατ-
 τική. προῖδόντες δὲ οὗτοι τὰς νέας τῶν βαρβάρων ἐς
 νηγὴν ὤρμησαν. τὴν μὲν δὴ Τροϊζηνίην, τῆς ἦρχε Πηρ- 180
 ξίνος, αὐτίκα αἰρέουσι ἐπισπόμενοι οἱ βάρβαροι, καὶ
 ἔπειτεν τῶν ἐπιβατέων αὐτῆς τὸν καλλιστεῦντά ἀγαγόν-
 τες ἐπὶ τὴν πρῶρην τῆς νεὸς ἔσφαξαν, διαδέξιον ποιεύ-
 μενοι τὸν εἶλον τῶν Ἑλλήνων πρῶτον καὶ κάλλιστον, τῷ
 δὲ σφαγιασθέντι τούτῳ ὄνομα ἦν Λέων· τάχα δ' ἂν τι 181
 καὶ τοῦ οὐνόματος ἐπαύροιο. ἡ δὲ Αἰγιναιή, τῆς ἐτρη-
 ράρχει Ἀσωνίδης, καὶ τινὰ σφι Θόρυβον παρέσχε Πυθέω
 τοῦ Ἰσχεροῦ ἐπιβατεύοντος, ἀνδρὸς ἀρίστου γενομένου
 ταύτην τὴν ἡμέρην, ὃς ἐπειδὴ ἡ νηὺς ἤλίσκετο ἐς τοῦτο
 ἀντεῖχε μαχόμενος ἐς ὃ κατεκρεουργήθη ἅπας. ὥς δὲ πε-
 σὼν οὐκ ἀπέθανε ἀλλ' ἦν ἔμπνοος, οἱ Πέρσαι, οἵπερ ἐπε-
 βάτευον ἐπὶ τῶν νεῶν, δι' ἀρετὴν τὴν ἐκείνου περιποιησά-
 μιν περὶ πλείστου ἐποίησαντο, σμύρνησί τε ἱεῦμενοι τὰ
 ἔλκεα καὶ σινδόνης βυσσίνης τελαμῶσι κατείλισσοντες.
 καὶ μιν, ὥς ὀπίσω ἀπίκοντο ἐς τὸ ἐωυτῶν στρατόπεδον,
 ἐπεδείκνυσαν ἐκπαγλόμενοι πάσῃ τῇ στρατιῇ περιέποντες
 εὖ. τοὺς δὲ ἄλλους τοὺς ἔλαβον ἐν τῇ νηὶ ταύτῃ, περι- 182
 εῖπον ὥς ἀνδράποδα. αἱ μὲν δὴ δύο τῶν νεῶν οὕτω ἐχει-
 ρώθησαν, ἡ δὲ τρίτη, τῆς ἐτρηράρχει Θόρμος ἀνὴρ Ἀθη-
 ναῖος, φεύγουσα ἐξοκέλλει ἐς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Πηνειοῦ,
 καὶ τοῦ μὲν σκάφους ἐκράτησαν οἱ βάρβαροι, τῶν δὲ
 ἀνδρῶν οὐ· ὥς γὰρ δὴ τάχιστα ἐπώκειλαν τὴν νέαν οἱ
 Ἀθηναῖοι, ἀποθορόντες κατὰ Θεσσαλίην πορευόμενοι
 ἐκομίσθησαν ἐς Ἀθήνας.

Ταῦτα οἱ Ἕλληνες οἱ ἐπ' Ἀρτεμισίῳ στρατοπεδευό-
 μενοι πυνθάνονται παρὰ πυρσῶν ἐκ Σκιάθου. πυνθόμενοι
 δὲ καὶ καταρρωδήσαντες ἀπὸ τοῦ Ἀρτεμισίου μετωρμί-
 ζοντο ἐς Χαλκίδα, φυλάξοντες μὲν τὸν Εὐρύπον, λείποντες
 δὲ ἡμεροσκόπους περὶ τὰ ὑψηλὰ τῆς Εὐβοίης, τῶν δὲ 183
 δέκα νεῶν τῶν βαρβάρων τρεῖς ἐπῆλθον περὶ τὸ ἔρμα

τὸ μεταξὺ ἔὸν Σκιάθου τε καὶ Μαγνησίης, καλεόμενον δὲ Μύρμηκα. ἐνθαῦτα οἱ βάρβαροι ἐπειδὴ στήλην λίθου ἐπέθηκαν κομίσαντες ἐπὶ τὸ ἔρμα, ὀρμηθέντες αὐτοὶ ἐκ Θέρμης, ὥς σφι τὸ ἐμποδὼν ἐγεγόνεε καθαρόν, ἐπέπλωσαν πάσῃσι τῇσι νηυσί, ἑνδεκα ἡμέρας παρέντες μετὰ τὴν βασιλῆος ἐξέλασιν ἐκ Θέρμης. τὰ δὲ ἔρμα σφι κατηγήσατο ἔὸν ἐν πόρῳ μάλιστα Πάμμων Σκύριος. πανημερὸν δὲ πλώνοντες οἱ βάρβαροι ἐξανύουσι τῆς Μαγνησίης χώρας ἐπὶ Σηπιάδα τε καὶ τὸν αἰγιαλὸν τὸν μεταξὺ Κασθαναίης τε πόλιος ἔόντα καὶ Σηπιάδος ἀκτῆς.

184 Μέχρι μὲν νυν τούτου τοῦ χώρου καὶ Θερμοπυλέων ἀπαθῆς τε κακῶν ἦν ὁ στρατός, καὶ πληθὸς ἦν τηνικαῦτα ἔτι, ὥς ἐγὼ συμβαλλόμενος εὐρίσκω, τοσόνδε, τῶν μὲν ἐκ τῶν νεῶν τῶν ἐκ τῆς Ἀσίας, ἑουσέων ἑπτὰ καὶ διηκοσίων καὶ χιλίων, τὸν μὲν ἀρχαῖον ἐκάστων τῶν ἔθνέων ἔόντα ὁμιλον τέσσερας καὶ εἴκοσι μυριάδας καὶ πρὸς χιλιάδα τε καὶ τετρακοσίους, ὥς ἀνὰ διηκοσίους ἄνδρας λογιζόμενοισι ἐν ἐκάστη νηί. ἐπεβάτευον δὲ ἐπὶ τούτων τῶν νεῶν, χωρὶς ἐκάστων τῶν ἐπιχωρίων ἐπιβατέων, Περσέων τε καὶ Μήδων καὶ Σακέων τριήκοντα ἄνδρες. οὗτος ἄλλος ὁμιλος γίνεται τρισμύριοι καὶ ἑξακισχίλιοι καὶ πρὸς διηκόσιοι τε καὶ δέκα. προσθήσω δ' ἔτι τούτῳ καὶ τῷ προτέρῳ ἀριθμῷ τοὺς ἐκ τῶν πεντηκοντέρων, ποιήσας, ὃ τι πλέον ἦν αὐτῶν ἢ ἔλασσαν, ἀν' ὀγδώκοντα ἄνδρας ἐνεῖναι. συνελέχθη δὲ ταῦτα τὰ πλοῖα, ὥς καὶ πρότερον εἰρέθη, τρισχίλια. ἤδη ὦν ἄνδρες ἂν εἴεν ἐν αὐτοῖσι τέσσερες μυριάδες καὶ εἴκοσι. τοῦτο μὲν νυν τὸ ἐκ τῆς Ἀσίας ναυτικὸν ἦν, σύμπαν ἔὸν πεντήκοντα μυριάδες καὶ μία, χιλιάδες τε ἔπεισι ἐπὶ ταύτῃσι ἑπτὰ καὶ πρὸς ἑκατοντάδες ἑξ καὶ δεκάς. τοῦ δὲ πεζοῦ ἑβδομήκοντα καὶ ἑκατὸν μυριάδες ἐγίνοντο, τῶν δὲ ἱππέων ὀκτὼ μυριάδες. προσθήσω δ' ἔτι τούτοισι τὰς καμήλους τοὺς ἐλαύνοντας Ἀραβίους καὶ τοὺς τὰ ἄρματα Λίβυας, πληθὸς ποιήσας δισμυρίους ἄνδρας. καὶ δὴ τό τε ἐκ τῶν νεῶν καὶ τοῦ πεζοῦ πληθὸς συντιθέμενον γίνεται διηκόσιαί τε μυριάδες καὶ τριήκοντα καὶ μία, καὶ πρὸς χιλιάδες ἑπτὰ καὶ ἑκατοντάδες ἑξ καὶ δεκάς. τοῦτο μὲν τὸ ἐξ αὐτῆς τῆς Ἀσίας στρατεύμα

ἔξαναχθὲν εἴρηται, ἄνευ τε τῆς Θεραπείης τῆς ἐπομένης
 καὶ τῶν σιταγωγῶν πλοίων καὶ ὅσοι ἐνέπλωον τούτοις.
 τὸ δὲ δὴ ἐκ τῆς Εὐρώπης ἀγόμενον στράτευμα ἔτι προσ- 185
 λογιστέα τούτῳ παντὶ τῷ ἐξηριθμημένῳ· δοκέσιν δὲ δεῖ
 λέγειν. νέας μὲν νυν οἱ ἀπὸ Θρηίκης Ἕλληνες καὶ ἐκ τῶν
 νήσων τῶν ἐπικειμένων τῇ Θρηίκῃ παρείχοντο εἴκοσι καὶ
 ἑκατόν· ἐκ μὲν νυν τούτων τῶν νεῶν ἄνδρες τετρακισχί-
 λιοι καὶ δισμύριοι γίνονται. πεζοῦ δὲ τὸν Θρηίκης παρ-
 εἶχοντο καὶ Παίονες καὶ Ἑορδοὶ καὶ Βοττιαῖοι καὶ τὸ
 Χαλκιδικὸν γένος καὶ Βρύγοι καὶ Πίερες καὶ Μακεδόνες
 καὶ Περγραιβοὶ καὶ Ἐνιήνες καὶ Δόλοπες καὶ Μάγνητες καὶ
 Ἀχαιοὶ καὶ ὅσοι τῆς Θρηίκης τὴν παραλίην νέμονται, τούτων
 τῶν ἐθνέων τριήκοντα μυριάδας δοκέω γενέσθαι. αὐταὶ
 αἱ μυριάδες ἐκείνησι προστεθεῖσαι τῇσι ἐκ τῆς Ἀσίας
 γίνονται αἱ πᾶσαι ἀνδρῶν αἱ μάχιμοι μυριάδες διηκόσιαι
 καὶ ἐξήκοντα καὶ τσσερες, ἔπεισι δὲ ταύτῃσι ἑκατοντάδες
 ἑκατὰ καὶ δεκάς. τοῦ μαχίμου δὲ τούτου ἔοντος ἀρι- 186
 θμὸν τοσούτον, τὴν Θεραπείην τὴν ἐπομένην τούτοις καὶ
 τοὺς ἐν τοῖσι σιταγωγοῖσι ἀκάτοις ἔοντας καὶ μάλα ἐν
 τοῖσι ἄλλοις πλοίοις τοῖσι ἅμα πλώουσι τῇ στρατιῇ,
 τούτους τῶν μαχίμων ἀνδρῶν οὐ δοκέω εἶναι ἐλάσσονας
 ἀλλὰ πλεῦνας. καὶ δὴ σφεας ποιέω ἴσους ἐκείνοις εἶναι,
 καὶ οὔτε πλεῦνας οὔτε ἐλάσσονας οὐδέν· ἔξισούμενοι δὲ
 οὗτοι τῷ μαχίμῳ ἐκπληροῦσι τὰς ἴσας μυριάδας ἐκεί-
 νῃσι. οὕτω πεντακοσίας τε μυριάδας καὶ εἴκοσι καὶ οκτώ
 καὶ χιλιάδας τρεῖς καὶ ἑκατοντάδας δύο καὶ δεκάδας δύο
 ἀνδρῶν ἤγαγε Ξέρξης ὁ Δαρείου μέχρι Σηπτιάδος καὶ Θερ-
 μοπυλέων. οὗτος μὲν δὴ τοῦ συνάπαντος τοῦ Ξέρξεω 187
 στρατεύματος ἀριθμὸς, γυναικῶν δὲ σιτοποιῶν καὶ παλ-
 λακῶν καὶ εὐνούχων οὐδεὶς ἂν εἴποι ἀτρεκέα ἀριθμὸν·
 οὐδ' αὖ ὑποϋγίω τε καὶ τῶν ἄλλων κτηνέων τῶν ἀχθο-
 φόρων καὶ κυνῶν Ἰνδικῶν τῶν ἐπομένων, οὐδ' ἂν τούτων
 ὑπὸ πλήθους οὐδεὶς ἂν εἴποι ἀριθμὸν. ὥστε οὐδέν μοι
 θῶμα παρίσταται προδοῦναι τὰ ῥέεθρα τῶν ποταμῶν
 ἔστι τῶν, ἀλλὰ μᾶλλον ὅπως τὰ σιτία ἀντέχρησε θῶμά
 μοι μυριάσι τοσαύτῃσι. εὐρίσκω γὰρ συμβαλλόμενος, εἰ
 χοίνικα πυρῶν ἕκαστος τῆς ἡμέρης ἑλάμβανε καὶ μηδὲν

πλέον, ἑνδεκα μυριάδας μεδίωνων τελομένηας ἐπ' ἡμέρῃ ἐκάστη, καὶ πρὸς τριηκοσίους τε ἄλλους μεδίμνους καὶ τεσσεράκοντα. γυναῖξί δὲ καὶ εὐνούχοισι καὶ ὑποζυγίοισι καὶ κυσὶ οὐ λογιζομαι. ἀνδρῶν δ' ἐουσέων τοσαντέων μυριάδων, κάλλεός τε εἵνεκεν καὶ μεγάθεος οὐδείς αὐτῶν ἀξιονικότερος ἦν αὐτοῦ Ξέρξει· ἔχειν τοῦτο τὸ κράτος.

- 188 Ὁ δὲ δὴ ναυτικός στρατός ἐπείτε ὀρμηθεὶς ἔπλωε καὶ κατέσχε τῆς Μαγνησίης χώρας ἐς τὸν αἰγιαλὸν τὸν μεταξὺ Κασθαναίης τε πόλιος ἔοντα καὶ Σηπτιάδος ἀκτῆς, αἱ μὲν δὴ πρῶται τῶν νεῶν ὤρμεον πρὸς γῇ, ἄλλαι δ' ἐπ' ἐκείνῃσι ἐπ' ἀγκυρέων· ἅτε γὰρ τοῦ αἰγιαλοῦ ἔοντος οὐ μεγάλου, πρὸςκροσσαι ὤρμεόντο ἐς πόντον καὶ ἐπὶ ὀκτιὼ νέας. ταύτην μὲν τὴν εὐφρόνην οὕτω, ἅμα δὲ ὄρθρῳ ἐξ αἰθρίας τε καὶ νηνεμίας τῆς θαλάσσης ζεσάσης ἐπέπεσέ σφι χειμῶν τε μέγας καὶ πολλὸς ἄνεμος ἀπηνιότης, τὸν δὴ Ἑλλησποντίην καλέουσι οἱ περὶ ταῦτα τὰ χωρία οἰκούμενοι. ὅσοι μὲν νυν αὐτῶν ἀνξόμενον ἔμαθον τὸν ἄνεμον, καὶ τοῖσι οὕτω εἶχε ὄρμον, οἱ δ' ἔφθησαν τὸν χειμῶνα ἀνασπάσαντες τὰς νέας, καὶ αὐτοὶ τε περιῆσαν καὶ αἱ νέες αὐτῶν· ὅσας δὲ τῶν νεῶν μεταρσίας ἔλαβε, τὰς μὲν ἐξέφερε πρὸς Ἰπνοὺς καλεομένους τοὺς ἐν Πηλίῳ, τὰς δὲ ἐς τὸν αἰγιαλόν· αἱ δὲ περὶ αὐτὴν τὴν Σηπτιάδα περιέπιπτον, αἱ δὲ ἐς Μελίβοιαν πόλιν, αἱ δὲ ἐς Κασθαναίην
- 189 ἐξεβράσσοντο. ἦν τε τοῦ χειμῶνος χρῆμα ἀφόρητον. λέγεται δὲ λόγος ὥς Ἀθηναῖοι τὸν Βορέην ἐκ Θεοπροπτον ἐπεκαλέσαντο, ἐλθόντος σφι ἄλλου χρηστηρίου τὸν γαμβρὸν ἐπιταυρον καλέσασθαι. Βορέης δὲ κατὰ τὸν Ἑλλήνων λόγον ἔχει γυναῖκα Ἀττικὴν, Ὠρεΐθυιαν τὴν Ἐρεχθέος, κατὰ δὴ τὸ κῆδος τοῦτο οἱ Ἀθηναῖοι, ὥς φάτις ὤρηται, συμβαλλόμενοι σφι τὸν Βορέην γαμβρὸν εἶναι, ναυλοχέοντες τῆς Εὐβοίης ἐν Χαλκίδι ὥς ἔμαθον ἀνξόμενον τὸν χειμῶνα, ἧ καὶ πρὸ τούτου, ἔθυσόν τε καὶ ἐπεκαλέοντο τὸν τε Βορέην καὶ τὴν Ὠρεΐθυιαν τιμωρῆσαι σφι καὶ διαφθεῖραι τῶν βαρβάρων τὰς νέας, ὥς καὶ πρότερον περὶ Ἰθῶν. εἰ μὲν νυν διὰ ταῦτα τοῖσι βαρβάροισι ὀρμεύουσι ὁ Βορέης ἐπέπεσε, οὐκ ἔχω εἶπαι· οἱ δ' ὦν Ἀθηναῖοι σφι λέγουσι βωθήσαντα τὸν Βορέην πρότερον καὶ τότε ἐκεῖνα

κατεργάσασθαι, καὶ ἰδὼν ἀπελθόντες Βορέω ἰδρύσαντο
παρὰ ποταμὸν Ἰλισσόν.

Ἐν τούτῃ τῇ πόλει νέας οἱ ἐλαχίστας λέγουσι δια- 190
φθαρῆναι, τετρακοσιέων οὐκ ἐλάσσονας, ἄνδρας τε ἀνα-
ριθμήτους, χρημάτων τε πλῆθος ἄφθονον, ὥστε Ἀμεινο-
κλεῖ τῇ Κρητίνεω ἀνδρὶ Μάγνητι γηοχέοντι περὶ Σηπιάδα
μεγάλως ἡ ναυηγίη ἐγένετο χρηστή, ὃς πολλὰ μὲν χρύσεια
ποτήρια ὑστέρω χρόνῳ ἐκβρασσόμενα ἀνείλετο πολλὰ
δὲ ἀργύρεα, θησαυρούς τε τῶν Περσέων εὔρε, ἄλλα τε
[χρύσεια] ἄφατα χρήματα περιεβάλετο. ἀλλ' ὁ μὲν τᾶλλα
οὐκ εὐτυχέων εὐρήμασι μέγα πλούσιος ἐγένετο· ἦν γάρ τις
καὶ τοῦτον ἄχαρις συμφορὴ λυπέουσα παιδοφρόνος. σιτα- 191
γωγῶν δὲ ὀλκάδων καὶ τῶν ἄλλων πλοίων διαφθειρομέ-
νων οὐκ ἐπὶν ἀριθμὸς, ὥστε δεισαντες οἱ στρατηγοὶ τοῦ
ναυτικοῦ στρατοῦ μὴ σφί κεκακωμένοισι ἐπιθέωνται οἱ
Θεσσαλοὶ, ἕρκος ὑψηλὸν ἐκ τῶν ναυηγίων περιεβάλοντο.
ἡμέρας γὰρ δὴ ἐχείμαζε τρεῖς· τέλος δὲ ἔντομά τε ποι-
εῦντες καὶ καταείδοντες γοῇσι τῷ ἀνέμῳ οἱ Μάγοι, πρὸς
δὲ τούτοισι καὶ τῇ Θέτι καὶ τῇσι Νηρηίδι θυόντες, ἔπαυ-
σαν τετάρτη ἡμέρῃ, ἢ ἕλλως κως αὐτὸς ἐθέλων ἐκόπασε.
τῇ δὲ Θέτι ἔθιον πυθόμεναι παρὰ τῶν Ἰώνων τὸν λόγον,
ὡς ἐκ τοῦ χώρου τούτου ἀρπασθεῖν ὑπὸ Πηλέος, εἴη τε
ἅπαντα ἡ ἄκτὴ ἡ Σηπιὰς ἐκείνης τε καὶ τῶν ἄλλων Νηρηί-
δων. ὁ μὲν δὴ τετάρτη ἡμέρῃ ἐπέπαυτο, τοῖσι δὲ Ἑλλήσι 192
οἱ ἡμεροσκόποι ἀπὸ τῶν ἄκρων τῶν Εὐβοϊκῶν καταδρα-
μόντες δευτέρῃ ἡμέρῃ, ἀπ' ἧς ὁ χειμὼν ὁ πρῶτος ἐγένετο,
ἐσήμαινον πάντα τὰ γενόμενα περὶ τὴν ναυηγίην. οἱ δὲ
ὡς ἐπύθοντο, Ποσειδῶνι σωτῆρι εὐξάμενοι καὶ σπονδὰς
προχέαντες τὴν ταχίστην ὀπίσω ἠπειλόντο ἐπὶ τὸ Ἀρτε-
μίσιον, ἐλπίσαντες ὀλίγας τινὰς σφί ἀντιξόους ἔσεσθαι
νέας. οἱ μὲν δὴ τὸ δεύτερον ἐλθόντες περὶ τὸ Ἀρτεμίσιον 193
ἐναυλόχουν, Ποσειδῶνος σωτῆρος ἐπωνυμίην ἀπὸ τούτου
ἔτι καὶ ἐς τὸδε νομίζοντες· οἱ δὲ βάρβαροι, ὡς ἐπαύσατό
τε ὁ ἄνεμος καὶ τὸ κῆμα ἔστρωτο, κατασπάσαντες τὰς
νέας ἐπλων παρὰ τὴν ἡπειρον, κάμφαντες δὲ τὴν ἄκρην
τῆς Μαγνησίης ἰθὺαν ἐπλων ἐς τὸν κόλπον τὸν ἐπὶ Παγα-
σέων φέροντα. ἔστι δὲ χώρος ἐν τῷ κόλπῳ τούτῳ πῶς

Μαγνησίης, ἔνθα λέγεται τὸν Ἡρακλέα καταλειφθῆναι ἐκὸς Ἰήσονός τε καὶ τῶν συνεταιρῶν ἐκ τῆς Ἀργοῦς ἐπ' ὕδωρ πεμφθέντα, εὐτ' ἐπὶ τὸ κῶας ἔπλωον ἐς Αἴαν τὴν Κολχίδα· ἐνθεῦτεν γὰρ ἔμελλον ὑδρευσάμενοι ἐς τὸ πέλαγος ἀπήσειν, ἐπὶ τοῦτου δὲ τῷ χώρῳ οὐνομα γέγονε Ἀρεταί. ἐν τούτῳ ὦν ὄρμον οἱ Ξέρξεω ἐποιεῦντο.

- 194 Πεντεκαίδεκα δὲ τῶν νεῶν τούτων ἔτυχόν τε ὕσταται πολλὸν ἐξαναχθεῖσαι, καὶ κως κατείδον τὰς ἐπ' Ἀρτεμισίῳ τῶν Ἑλλήνων νέας. ἔδοξάν τε δὴ τὰς σφετέρας εἶναι οἱ βάρβαροι, καὶ πλώοντες ἐσέπεσον ἐς τοὺς πολεμίους· τῶν ἱστρατήγεε δ' ἀπὸ Κύμης τῆς Αἰολίδος ὑπαρχος Σανδῶκης ὁ θαμασίον, τὸν δὴ πρότερον τούτων βασιλεὺς Δαρεῖος ἐπ' αἰτίῃ τοιῇδε λαβὼν ἀνестаύρωσε, ὄντα τῶν βασιλῆων δικαστέων· ὁ Σανδῶκης ἐπὶ χρήμασι ἄδικον δίκην ἐδίκασε. ἀνακρεμασθέντος ὦν αὐτοῦ, λογιζόμενος ὁ Δαρεῖος εὐρὲ οἱ πλέω ἀγαθὰ τῶν ἁμαρτημάτων πεποιημένα ἐς οἶκον τὸν βασιλῆων· εὐρὼν δὲ τοῦτο ὁ Δαρεῖος, καὶ γνοὺς ὡς ταχύτερα αὐτὸς ἢ σοφώτερα ἐργασμένος εἶη, ἔλυσε. βασιλέα μὲν δὴ Δαρεῖον οὕτω διαφυγῶν μὴ ἀπολίσθαι περιῆν, τότε δὲ ἐς τοὺς Ἕλληνας καταπλώσας ἔμελλε οὐ τὸ δεύτερον διαφυγῶν ἔσεσθαι· ὥς γὰρ σφεας εἶδον προσπλώοντας οἱ Ἕλληνες, μαθόντες αὐτῶν τὴν γινομένην ἁμαρτάδα, ἐπαναχθέντες εὐπετέως σφέας εἶλον.
- 195 ἐν τούτοις μὴ Ἀρίδωλις πλώων ἦλω, τύραννος Ἀλαβάνδων τῶν ἐν Καρίῃ, ἐν ἑτέρῃ δὲ ὁ Πάφιος στρατηγὸς Πενθύλος ὁ Δημονόου, ὃς ἦγε μὲν δυώδεκα νέας ἐκ Πάφου, ἀποβαλὼν δὲ σφεων τὰς ἑνδεκα τῇ χειμῶνι τῇ γενομένῃ κατὰ Σηπιάδα, μὴ τῇ περιγενομένῃ καταπλώων ἐπ' Ἀρτεμισιον ἦλω. τούτους οἱ Ἕλληνες ἐξιστορήσαντες τὰ ἐβούλοντο πυθέσθαι ἀπὸ τῆς Ξέρξεω στρατιῆς, ἀποπέμπουσι δεδεμένους ἐς τὸν Κορινθίων ἱσθμόν.

- 196 Ὁ μὲν δὴ ναυτικὸς ὁ τῶν βαρβάρων στρατός, πᾶρεξ τῶν πεντεκαίδεκα νεῶν τῶν εἶπον Σανδῶκα στρατηγείν, ἀπῆκετο ἐς Ἀφειάς. Ξέρξης δὲ καὶ ὁ πεζὸς πορευθεὶς διὰ Θεσσαλίας καὶ Ἀχαιῆς ἐσβεβληκῶς ἦν καὶ δὴ τριταῖος ἐς Μηλιάς, ἐν Θεσσαλίῃ μὲν ἄμιλλαν ποιησάμενος ἵππων τῶν ἐνωτοῦ, ἀποπειρεόμενος καὶ τῆς Θεσσαλίας ἵππου,

πυθόμενος ὥς ἀρίστη εἴη τῶν ἐν Ἑλλήσι· ἐνθα δὴ αἱ Ἑλληνίδες ἵπποι ἐλείποντο πολλόν. τῶν μὲν νυν ἐν Θεσσαλίῃ ποταμῶν Ὀνόχωνος μῦνος οὐκ ἀπέχρησε τῇ στρατιῇ τὸ ρέεθρον πινόμενος· τῶν δὲ ἐν Ἀχαιῇ ποταμῶν ρεόντων οὐδὲ ὅστις μέγιστος αὐτῶν ἐστὶ Ἐπιδανός, οὐδὲ οὗτος ἀντέσχε εἰ μὴ φλαύρως.

Ἐς Ἄλον δὲ τῆς Ἀχαιῆς ἀπικομένῳ Ξέρξῃ οἱ κατη-¹⁹⁷ γεμόνες τῆς ὁδοῦ βουλόμενοι τὸ πᾶν ἐξηγέεσθαι ἕλεγον οἱ ἐπιχώριον λόγον, τὰ περὶ τὸ ἱερὸν τοῦ Λαφυστιῶν Διός, ὥς Ἀθάμας ὁ Αἰόλου ἐμηχανήσατο Φρίξῳ μόρον σὺν Ἰνοῖ βουλεύσας, μετέπειπεν δὲ ὥς ἐκ Θεοπροπίου Ἀχαιοὶ προτιθεῖσιν τοῖσι ἐκείνου ἀπογόνοις ἀέθλους τοιούσδε. ὅς ἂν ἡ τοῦ γένεος τούτου πρεσβύτατος, τούτῳ ἐπιτάξαντες ἔργεσθαι τοῦ λήϊτου αὐτοὶ φυλακὰς ἔχουσι (λήϊτον δὲ καλέουσι τὸ πρυτανήιον οἱ Ἀχαιοί), ἣν δὲ ἐσέλθῃ οὐκ ἐστι ὄκως ἔξεισι πρὶν ἢ θύσεσθαι μέλλῃ· ὥς τ' ἔτι πρὸς τούτοις πολλοὶ ἤδη τούτων τῶν μελλόντων θύσεσθαι δείσαντες οἴχοντο ἀποδράντες ἐς ἄλλην χώραν, χρόνου δὲ προϊόντος ὀπίσω κατελθόντες ἦν ἀλίσκωνται ἐσελθόντες ἐς τὸ πρυτανήιον, ὥς θύεται τε ἐξίγοντο στέμμιαι πᾶς πυκασθεῖς καὶ ὥς σὺν πομπῇ ἐξαχθεῖς. ταῦτα δὲ πάσχουσι οἱ Κυτίσσωρος τοῦ Φρίξου παιδὸς ἀπόγονοι, διότι καθαρμὸν τῆς χώρας ποιευμένων Ἀχαιῶν ἐκ Θεοπροπίου Ἀθάμαντα τὸν Αἰόλου καὶ μελλόντων μιν θύειν ἀπικόμενος οὗτος ὁ Κυτίσσωρος ἐξ Αἴης τῆς Κολχίδος ἐρρύσατο, ποιήσας δὲ τοῦτο τοῖσι ἐπιγενομένοις ἐξ ἑωυτοῦ μῆνιν τοῦ Θεοῦ ἐνέβαλε. Ξέρξης δὲ ταῦτα ἀκούσας ὥς κατὰ τὸ ἄλσος ἐγένετο, αὐτὸς τε ἔργετο αὐτοῦ καὶ τῇ στρατιῇ πάσῃ παρήγγειλε, τῶν τε Ἀθάμαντος ἀπογόνων τὴν οἰκίην ὁμοίως καὶ τὸ τέμενος ἐσέβετο.

Ταῦτα μὲν τὰ ἐν Θεσσαλίῃ καὶ τὰ ἐν Ἀχαιῇ· ἀπὸ δὲ¹⁹⁸ τούτων τῶν χώρων ἦε ἐς τὴν Μηλίδαν παρὰ κόλπον θαλάσσης, ἐν τῷ ἄμπωτίς τε καὶ ῥηχίῃ ἀνὰ πᾶσαν ἡμέρην γίνεται. περὶ δὲ τὸν κόλπον τοῦτον ἐστὶ χῶρος πεδινός, τῇ μὲν εὐρὺς τῇ δὲ καὶ κάρτα στενός· περὶ δὲ τὸν χῶρον οὖρεα ὑψηλὰ καὶ ἄβατα περικληθεῖ πᾶσαν τὴν Μηλίδαν γῆν, Τρηχίνιαι κέτραι καλεόμεναι. πρώτη μὲν νυν πόλις

- ἔστι ἐν τῷ κόλπῳ ἰόντι ἀπ' Ἀχαιῆς Ἀντικύρη, παρ' ἣν ποταμὸς Σπερχεῖος ῥέων ἐξ Ἐνιήνων ἐς Θάλασσαν ἐκδιδοί. ἀπὸ δὲ τούτου διὰ εἴκοσιν αὖ σταδίων ἄλλος ποταμὸς τῷ οὐνόμα κέεται Λύρας, τὸν βιωθέντα τῷ Ἡρακλεί καιομένῳ λόγος ἔστι ἀναφανῆναι. ἀπὸ δὲ τούτου δι' ἄλλων εἴκοσι σταδίων ἄλλος ποταμὸς ἔστι ὃς καλεῖται
- 199 Μέλας. Τρηχίς δὲ πόλις ἀπὸ τοῦ Μέλανος τούτου ποταμοῦ πέντε στάδια ἀπέχει. ταύτῃ δὲ καὶ εὐρύτατόν ἐστι πάσης τῆς χώρας ταύτης ἐκ τῶν οὐρέων ἐς Θάλασσαν, κατὰ Τρηχίς πεπόλισται· διασχίλιά τε γὰρ καὶ δισμύρια πλέθρα τοῦ πεδίου ἔστι. τοῦ δὲ οὐρεος τὸ περικληθεὶ τὴν γῆν τὴν Τρηχινίην ἔστι διασφάξ πρὸς μεσαμβρίην Τρηχίνος, διὰ δὲ τῆς διασφάγος Ἀσωπὸς ποταμὸς ῥέει
- 200 παρὰ τὴν ὑπωρέην τοῦ οὐρεος. ἔστι δὲ ἄλλος Φοῖνιξ ποταμὸς οὐ μέγας πρὸς μεσαμβρίην τοῦ Ἀσωποῦ, ὃς ἐκ τῶν οὐρέων τούτων ῥέων ἐς τὸν Ἀσωπὸν ἐκδιδοί. κατὰ δὲ τὸν Φοῖνικα ποταμὸν στεινότατόν ἐστι· ἀμαξιτός γὰρ μία μούνη δέδμηται. ἀπὸ δὲ τοῦ Φοίνικος ποταμοῦ πεντεκαίδεκα στάδια ἔστι ἐς Θερμοπύλας. ἐν δὲ τῷ μεταξὺ Φοίνικος ποταμοῦ καὶ Θερμοπυλέων κώμῃ τε ἔστι τῇ οὔνομα Ἀνθήλη κέεται, παρ' ἣν δὴ παραρρέων ὁ Ἀσωπὸς ἐς Θάλασσαν ἐκδιδοί, καὶ χώρος περὶ αὐτὴν εὐρύς ἐν τῷ Δήμητρος τε ἱερὸν Ἀμφικτυονίδος Ἱδρυται καὶ ἔδραι εἰσὶ Ἀμφικτύοσι καὶ αὐτοῦ τοῦ Ἀμφικτύονος ἱερὸν.
- 201 Βασιλεὺς μὲν δὴ Σέρξης ἑστρατοπεδεύετο τῆς Μηλίδος ἐν τῇ Τρηχινίῃ, οἱ δὲ δὴ Ἕλληνες ἐν τῇ διόδῳ· καλεῖται δὲ ὁ χώρος οὗτος ὑπὸ μὲν τῶν πλεόνων Ἑλλήνων Θερμοπύλαι, ὑπὸ δὲ τῶν ἐπιχωρίων καὶ περιοίκων Πύλαι. ἑστρατοπεδεύοντο μὲν νυν ἑκάτεροι ἐν τούτοις τοῖσι χωρίοις, ἐπεκράτεε δὲ ὁ μὲν τῶν πρὸς βορέην ἄνεμον ἔχοντων πάντων μέχρι Τρηχίνος, οἱ δὲ τῶν πρὸς νότον καὶ μεσαμβρίην φερόντων τὸ ἐπὶ ταύτης τῆς ἡπείρου.
- 202 Ἦσαν δὲ οἷδε Ἕλληνων οἱ ὑπομένοντες τὸν Πέρσην ἐν τούτῳ τῷ χώρῳ, Σπαρτιητέων τε τριηκόσιοι ὀπλῖται καὶ Τεγεατέων καὶ Μαντινέων χίλιοι, ἡμίσεες ἑκατέρων, ἐξ Ὀρχομενοῦ τε τῆς Ἀρκαδίας εἴκοσι καὶ ἑκατόν, καὶ ἐκ τῆς Λοιπῆς Ἀρκαδίας χίλιοι· τοσοῦτοι μὲν Ἀρκάδων, ἀπὸ δὲ

Κορίνθου τετρακόσιοι καὶ ἀπὸ Φλιούντος διηκόσιοι καὶ Μυκηναίων ὀγδῶκοντα. οὗτοι μὲν ἀπὸ Πελοποννήσου παρήσαν, ἀπὸ δὲ Βοιωτῶν Θεσπιέων τε ἑπτακόσιοι καὶ Θηβαίων τετρακόσιοι. πρὸς τούτοις ἐπέκλητοι ἐγένοντο 203
 Λοκροὶ τε οἱ Ὀπούντιοι πανστρατιῇ καὶ Φωκέων χίλιοι. αὐτοὶ γάρ σφας οἱ Ἕλληνες ἐπεκαλέσαντο, λέγοντες δι' ἀγγέλων ὥς αὐτοὶ μὲν ἤκοιεν πρόδρομοι τῶν ἄλλων, οἱ δὲ λοιποὶ τῶν συμμάχων προσδόκιμοι πᾶσαν εἶεν ἡμέρην, ἢ θάλασσά τέ σφι εἴη ἐν φυλακῇ ὑπ' Ἀθηναίων τε ἱερου-
 ρεομένη καὶ Αἰγινιτέων καὶ τῶν ἐς τὸν ναυτικὸν στρατὸν ταχθέντων, καὶ σφι εἴη δεινὸν οὐδέν· οὐ γὰρ θεὸν εἶναι τὸν ἐπιόντα ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα ἀλλ' ἄνθρωπον, εἶναι δὲ θνητὸν οὐδένα οὐδὲ ἔσσεσθαι τῷ κακῷ ἐξ ἀρχῆς γινομένῳ οὐ συνεμίχθη, τοῖσι δὲ μεγίστοις αὐτῶν μέγιστα· ὀφεί-
 λειν ὦν καὶ τὸν ἐπελαύνοντα, ὥς ἔοντα θνητὸν, ἀπὸ τῆς δόξης πεσεῖν [ἄν]. οἱ δὲ ταῦτα πυνθανόμενοι ἐβώθεον ἐς τὴν Τρηχίνα.

Τούτοις ἦσαν μὲν νυν καὶ ἄλλοι στρατηγοὶ κατὰ πόλιν 204
 ἐκάστων, ὃ δὲ θωμαζόμενος μάλιστα καὶ παντὸς τοῦ στρα-
 τεύματος ἡγεόμενος Λακεδαιμόνιος ἦν Λεωνίδης ὁ Ἀνα-
 ξανδρίδω τοῦ Λέοντος τοῦ Εὐρυκράτιδω τοῦ Ἀναξάνδρου
 τοῦ Εὐρυκράτους τοῦ Πολυδώρου τοῦ Ἀλκαμένεος τοῦ
 Τηλέκλου τοῦ Ἀρχέλειω τοῦ Ἡγησίλειω τοῦ Δορύσσου τοῦ
 Λεωβότew τοῦ Ἐχέστράτου τοῦ Ἥγιος τοῦ Εὐρυσθένης
 τοῦ Ἀριστοδήμου τοῦ Ἀριστομάχου τοῦ Κλεοδαίου τοῦ
 Ἰλλου τοῦ Ἡρακλέος, κησαμένος τὴν βασιληίην ἐν Σπάρτῃ
 ἐξ ἀπροσδοκίτου. διζῶν γάρ οἱ ἔοντων πρεσβυτέρων ἀδελ- 205
 φῶν, Κλεομένεός τε καὶ Λωριέος, ἀπελήλατο τῆς φρον-
 τίδος περὶ τῆς βασιλείης. ἀποθανόντος δὲ Κλεομένεος
 ἄπαιδος ἔρσενος γόνου, Λωριέος τε οὐκέτι ἔοντας ἀλλὰ
 τελευτήσαντος καὶ τούτου ἐν Σικελίῃ, οὕτω δὴ ἐς Λεω-
 νίδην ἀνέβαινε ἡ βασιληίη, καὶ διότι πρότερος ἐγεγόνεε
 Κλεομβρότου (οὗτος γὰρ ἦν νεώτατος Ἀναξανδρίδω παῖς)
 καὶ δὴ καὶ εἶχε Κλεομένεος θυγατέρα. ὅς τότε ἦε ἐς Θερ-
 μοπύλας ἐπιλεξάμενος ἄνδρας τε τοὺς κατεστεῶτας τριη-
 κοσίους καὶ τοῖσι ἐτύγχανον παῖδες ἔοντες. παραλαβὼν
 δὲ ἀπὶ κετο καὶ Θηβαίων τοὺς ἐς τὸν ἀριθμὸν λογισάμενος

εἶπον, τῶν ἐστρατήγεε Λεοντιάδης ὁ Εὐρυμάχου. τοῦδε δὲ εἵνεκεν τούτους σπουδὴν ἐποιήσατο Λεωνίδης μούνοὺς Ἑλλήνων παραλαβεῖν, ὅτι σφέων μεγάλως κατηγόρητο μηδίξειν· παρεκάλεε ὦν ἐς τὸν πόλεμον ἐθέλων εἰδέναι εἴτε συμπεμψοῦσι εἴτε καὶ ἀπερέουσι ἐκ τοῦ ἐμφανέος τὴν Ἑλλήνων συμμαχίην. οἱ δὲ ἄλλοφρονέοντες ἔπεμπον.

206 Τούτους μὲν τοὺς ἀμφὶ Λεωνίδην πρῶτους ἀπέπεμψαν Σπαρτιῖται, ἵνα τούτους ὁρέοντες οἱ ἄλλοι σύμμαχοι στρατεύωνται μηδὲ καὶ οὗτοι μηδίσωσι, ἣν αὐτοὺς πυνθάνωνται ὑπερβαλλομένους· μετὰ δέ, Κάρνεια γὰρ σφι ἦν ἐμποδιῶν, ἐμελλον ὀρτάσαντες καὶ φυλακὰς λιπόντες ἐν τῇ Σπάρτῃ κατὰ τάχος βωθῆσειν πανθημεί. ὥς δὲ καὶ οἱ λοιποὶ τῶν συμμάχων ἐννέωντο καὶ αὐτοὶ ἕτερα τοιαῦτα ποιήσειν· ἦν γὰρ κατὰ τῶντ' Ὀλυμπιάς τούτοις τοῖσι πρήγμασι συμπεσοῦσα· οὐκ ὦν δοκέοντες κατὰ τάχος οὕτω διακριθῆσθαι τὸν ἐν Θερμοπύλῃσι πόλεμον

207 ἔπεμπον τοὺς προδρογμούς. οὗτοι μὲν δὴ οὕτω διενέωντο ποιήσειν. οἱ δὲ ἐν Θερμοπύλῃσι Ἕλληνες, ἐπειδὴ πέλας ἐγένετο τῆς ἐσβολῆς ὁ Πέρσης, καταρρωδέοντες ἐβουλεύοντο περὶ ἀπαλλαγῆς. τοῖσι μὲν νυν ἄλλοις Πελοποννησίοις ἐδόκεε ἐλθούσι ἐς Πελοπόννησον τὸν Ἰσθμὸν ἔχειν ἐν φυλακῇ· Λεωνίδης δέ, Φωκέων καὶ Λοκρῶν περισπερχθέντων τῇ γνώμῃ ταύτῃ, αὐτοῦ τε μένειν ἐψηφίζετο πέμπειν τε ἀγγέλους ἐς τὰς πόλεις κελεύοντάς σφι ἐπιβωθέειν, ὥς ὄντων αὐτῶν ὀλίγων στρατὸν τὸν Μήδων ἀλέξασθαι.

208 Ταῦτα βουλευομένων σφέων, ἔπεμπε Ξέρξης κατάσκοπον ἱππέα ιδέσθαι ὁκόσοι τέ εἰσι καὶ ὅ τι ποιεοίεν. ἀκηκόεε δὲ ἔτι ἔων ἐν Θεσσαλίῃ ὥς ἀλισμένη εἴη ταύτῃ στρατιῇ ὀλίγῃ, καὶ τοὺς ἡγεμόνας ὥς εἶησαν Λακεδαιμόνιοι τε καὶ Λεωνίδης ἔων γένος Ἡρακλείδης. ὥς δὲ προσήλασε ὁ ἱππεὺς πρὸς τὸ στρατόπεδον, ἐθῆετό τε καὶ κατώρα πᾶν μὲν οὗ τὸ στρατόπεδον· τοὺς γὰρ ἔσω τεταγμένους τοῦ τεύχεος, τὸ ἀνορθώσαντες εἶχον ἐν φυλακῇ, οὐκ οἶά τε ἦν κατιδέσθαι· ὁ δὲ τοὺς ἔξω ἐμάνθανε, τοῖσι πρὸ τοῦ τεύχεος τὰ ὄπλα ἐκέετο. ἔτυχον δὲ τοῦτον τὸν χρόνον Λακεδαιμόνιοι ἔξω τεταγμένοι. τοὺς μὲν δὴ ὥρα γυμναζομένους τῶν ἀνδρῶν, τοὺς δὲ τὰς κόμας κτενίζομένους.

ταῦτα δὴ θηεόμενος ἐθώμαζε, καὶ τὸ πλῆθος ἐμάνθανε. μαθὼν δὲ πάντα ἀτρεκέως ἀπήλανε ὁπίσω κατ' ἡσυχίην· οὔτε γὰρ τις ἐδίωκε ἀλογίης τε ἐκύρησε πολλῆς· ἀπελθὼν τε ἔλεγε πρὸς Ξέρξην τάπερ ὁπώπее πάντα. ἀκούων δὲ 209 Ξέρξης οὐκ εἶχε συμβαλίσθαι τὸ ἐόν, ὅτι παρασκευάζοντο ὥς ἀπολεόμενοι τε καὶ ἀπολέοντες κατὰ δύναμιν· ἀλλ' αὐτῷ γελοῖα γὰρ ἐφαίνοντο ποιεῖν, μετεπέμψατο Δημάρρητον τὸν Ἀρίστωνος ἐόντα ἐν τῇ στρατοπέδῳ. ἀπικόμενον δὲ μιν εἰρώτα Ξέρξης ἕκαστα τούτων, ἐθέλων μαθεῖν τὸ ποιούμενον πρὸς τῶν Λακεδαιμονίων. ὁ δὲ εἶπε "ἤκουσας μὲν μεν καὶ πρότερον, εὔτε ὠρμέομεν ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, περὶ τῶν ἀνδρῶν τούτων· ἀκούσας δὲ γέλωτά με ἔθεο λέγοντα τῇ περ ὥρεον ἐκβησόμενα πρήγματα ταῦτα· ἐμοὶ γὰρ τὴν ἀλήθειαν ἀσκέειν ἀντία σεῦ, ὦ βασιλεῦ, ἀγὼν μέγιστός ἐστι. ἀκουσον δὲ καὶ νῦν. οἱ ἄνδρες οὗτοι ἀπίκαται μαχεσόμενοι ἡμῖν περὶ τῆς ἐσόδου, καὶ ταῦτα παρασκευάζονται. νόμος γάρ σφι οὕτω ἔχων ἐστί· ἐπεὰν μέλλωσι κινδυνεύειν τῇ ψυχῇ, τότε τὰς κεφαλὰς κοσμεύονται. ἐπίστασο δέ, εἰ τούτους τε καὶ τὸ ὑπομένον ἐν Σπάρτῃ καταστρέψεται, ἐστι οὐδὲν ἄλλο ἔθνος ἀνθρώπων τὸ σε, βασιλεῦ, ὑπομένει χειρας ἀνταειρόμενον· νῦν γὰρ πρὸς βασιλῆην τε καὶ πόλιν καλλίστην τῶν ἐν Ἑλλήσι προσφέρειαι καὶ ἄνδρας ἀρίστους." κάρτα τε δὴ ἄπιστα Ξέρξῃ ἐφαίνετο τὰ λεγόμενα εἶναι, καὶ δεύτερα ἐπειρώτα ὄντινα τρόπον τοσοῦτοι ἐόντες τῇ ἐωυτοῦ στρατιῇ μαχέσονται. ὁ δὲ εἶπε "ὦ βασιλεῦ, ἐμοὶ χρᾶσθαι ὥς ἀνδρὶ ψεύστη, ἢ μὴ ταῦτά τοι ταύτῃ ἐκβῇ τῇ ἐγὼ λέγω."

Ταῦτα λέγων οὐκ ἐπειθε τὸν Ξέρξην. τέσσαρας μὲν 210 δὴ παρεξῆχε ἡμέρας, ἐλπίζων αἰεὶ σφεας ἀποδρῆσασθαι· πέμπτῃ δέ, ὥς οὐκ ἀπαλλάσσοντο ἀλλὰ οἱ ἐφαίνοντο ἀναιδεῖν τε καὶ ἀβουλίῃ διαχρεόμενοι μένειν, πέμπει ἐπ' αὐτοὺς Μήδους τε καὶ Κισσίους θυρωθεῖς, ἐντειλάμενός σφεας ζωγρήσαντας ἄγειν ἐς ὄψιν τὴν ἐωυτοῦ. ὥς δ' ἐσέπεσον φερόμενοι ἐς τοὺς Ἑλλήνας οἱ Μῆδοι, ἐπιπτον πολλοί, ἄλλοι δ' ἐπεσήσαν, καὶ οὐκ ἀπήλανον, καίπερ μεγάλως προσπταίνοντες. δῆλον δ' ἐποίεον παντὶ τερῷ καὶ οὐκ ἥκιστα αὐτῷ βασιλεῖ, ὅτι πολλοὶ μὲν ἀνθρώποι εἶεν,

311 ὀλίγοι δὲ ἄνδρες. ἐγίνετο δὲ ἡ συμβολὴ δι' ἡμέρης. ἐπεῖτε δὲ οἱ Μῆδοι τρηχέως περιεείποντο, ἐνθαῦτα οὗτοι μὲν ὑπεξήσαν, οἱ δὲ Πέρσαι ἐκδεξάμενοι ἐπήσαν, τοὺς ἄθανάτους ἐκάλεε βασιλεύς, τῶν ἤρχε Ὑδάρνης, ὡς δὴ οὗτοι γε εὐπετέως κατεργασόμενοι. ὥς δὲ καὶ οὗτοι συνέμισγον τοῖσι Ἕλλησι, οὐδὲν πλέον ἐφέροντο τῆς στρατιῆς τῆς Μηδικῆς ἀλλὰ τὰ αὐτά, ἅτε ἐν στεينوπόρῳ τε χώρῳ μαχόμενοι καὶ δούρασι βραχυτέροιαι χρεόμενοι ἤπερ οἱ Ἕλληνες, καὶ οὐκ ἔχοντες πλήθει χρήσασθαι. Λακεδαιμόνιοι δὲ ἐμάχοντο ἀξίως λόγον, ἄλλα τε ἀποδεικνύμενοι ἐν οὐκ ἐπισταμένοισι μάχεσθαι ἐξεπιστάμενοι, καὶ ὅπως ἐντρέψειαν τὰ νῶτα, ἀλέες φεύγεσκον δῆθεν, οἱ δὲ βάρβαροι ὁρῶντες φεύγοντας βοῇ τε καὶ πατάγῳ ἐπήσαν, οἱ δ' ἂν καταλαμβανόμενοι ὑπέστρεφον ἀντίοι εἶναι τοῖσι βαρβάροισι, μεταστρεφόμενοι δὲ κατέβαλλον πλήθει ἀναριθμήτους τῶν Περσέων· ἐπιπτον δὲ καὶ αὐτῶν τῶν Σπαρτινιτέων ἐνθαῦτα ὀλίγοι. ἐπεὶ δὲ οὐδὲν ἐδυνάετο παραλαβεῖν οἱ Πέρσαι τῆς ἐσόδου πειρεόμενοι καὶ κατὰ τέλεα καὶ παντοίως προσβάλλοντες, ἀπήλυνον ὀπίσω.

312 ἐν ταύτῃσι τῇσι προσόδοισι τῆς μάχης λέγεται βασιλέα θηεύμενον τρεῖς ἀνδραμεῖν ἐκ τοῦ θρόνου, δείσαντα περὶ τῇ στρατιῇ. τότε μὲν οὕτω ἡγωνίσαντο, τῇ δ' ὑστεραίῃ οἱ βάρβαροι οὐδὲν ἄμεινον ἀέθλεον. ἅτε γὰρ ὀλίγων ἐόντων, ἐλπίσαντές σφεας κατατετρωματίσθαι τε καὶ οὐκ οἶους τε ἔσεσθαι ἔτι χεῖρας ἀνταείρασθαι συνέβαλλον. οἱ δὲ Ἕλληνες κατὰ τάξιν τε καὶ κατὰ ἔθνηα κεκοσμημένοι ἦσαν, καὶ ἐν μέρει ἕκαστοι ἐμάχοντο, πλὴν Φωκέων· οὗτοι δὲ ἐς τὸ οὖρος ἐτάχθησαν φυλάξοντες τὴν ἄτραπὸν. ὥς δὲ οὐδὲν εὗρισκον ἄλλοιότερον οἱ Πέρσαι ἢ τῇ προτεραίῃ ἐνώρεον, ἀπήλυνον.

213 Ἀπορέοντος δὲ βασιλέος ὅ τι χρήσεται τῷ παρεόντι πρῆγματι, Ἐπιάλτης ὁ Εὐρυδῆμου ἀνὴρ Μηλιεύς ἦλθέ οἱ ἐς λόγους ὥς μέγα τι παρὰ βασιλέος δοκέων οἴσεσθαι, ἔφρασε τε τὴν ἄτραπὸν τὴν διὰ τοῦ οὖρος φέρουσιν ἐς θερμοπύλας, καὶ διέφθειρε τοὺς ταύτῃ ὑπομειναντας Ἑλλήνων. ὕστερον δὲ δείσας Λακεδαιμονίους ἔφυγε ἐς Θεσσαλίην, καὶ οἱ φηγόντι ὑπὸ τῶν Πυλαγόρων, τῶν

Ἀμφικτυόνων ἐς τὴν Πυλαίην συλλεγομένων, ἀργύριον
ἐπεκηρύχθη. χρόνῳ δὲ ὕστερον, κατῆλθε γὰρ ἐς Ἀντι-
κύρην, ἀπέθανε ὑπὲρ Ἀθηνάδεω ἀνδρὸς Τρηχινίου. ὁ δὲ
Ἀθηνάδης οὗτος ἀπέκτεινε μὲν Ἐπιάλτην δι' ἄλλην αἰτίην,
τὴν ἐγὼ ἐν τοῖσι ὀπισθε λόγοισι σημαίνω, ἐτιμήθη μέντοι
ὑπὸ Λακεδαιμονίων οὐδὲν ἔσπον. Ἐπιάλτης μὲν οὕτω 214
ὕστερον τούτων ἀπέθανε, ἔστι δὲ ἕτερος λεγόμενος λόγος,
ὡς Ὀνήτης τε ὁ Φαναγόρει ἀνὴρ Κορύσιος καὶ Κορυ-
δαλλὸς Ἀντικυρεὺς εἰσι οἱ εἶπαντες πρὸς βασιλέα τούτους
τοὺς λόγους καὶ περιγησάμενοι τὸ οὖρος τοῖσι Πέρσῃσι,
οὐδαμῶς ἔμοιγε πιστός. τοῦτο μὲν γὰρ τῷδε χρόνῳ σταθμώ-
σασθαι, ὅτι οἱ τῶν Ἑλλήνων Πυλαγόροι ἐπεκέρυξαν οὐκ
ἐπ' Ὀνήτῃ τε καὶ Κορυδαλλῷ ἀργύριον ἀλλ' ἐπ' Ἐπιάλτῃ
τῷ Τρηχινίῳ, πάντως κου τὸ ἀτρεκέστατον πυθόμενοι·
τοῦτο δὲ φεύγοντα τὸν Ἐπιάλτην ταύτην τὴν αἰτίην οἶδα-
μεν. εἶδειν μὲν γὰρ ἂν καὶ ξὼν μὴ Μηλιεύς ταύτην τὴν
ἀτραπὸν Ὀνήτης, εἰ τῇ χώρῃ πολλὰ ὠμιληκῶς εἴη· ἀλλ'
Ἐπιάλτης γὰρ ἔστι ὁ περιγησάμενος τὸ οὖρος κατὰ τὴν
ἀτραπὸν, τοῦτον αἴτιον γράφω.

Ξέρξης δέ, ἐπεὶ οἱ ἤρσαε τὰ ὑπέσχετο ὁ Ἐπιάλτης κατ- 215
εργάσσεσθαι, αὐτίκα περιχαρὴς γενόμενος ἔπεμπε Ὑδάρνεα
καὶ τῶν ἐστρατήγεε Ὑδάρνης· ὁρμέατο δὲ περὶ λύχων
ἄρᾳς ἐκ τοῦ στρατοπέδου. τὴν δὲ ἀτραπὸν ταύτην ἐξεύρον
μὲν οἱ ἐπιχώριοι Μηλιέες, ἐξευρόντες δὲ Θεσσαλοῖσι κατη-
γῆσαντο ἐπὶ Φωκέας, τότε ὅτε οἱ Φωκέες φράξαντες τείχει
τὴν ἐσβολὴν ἦσαν ἐν σκέπῃ τοῦ πολέμου· ἐκ τάσου δὴ
κατεδέδεκτο ξοῦσα οὐδὲν χρηστὴ Μηλιεῦσι. ἔχει δὲ ὡς 216
ἡ ἀτραπὸς αὕτη. ἄρχεται μὲν ἀπὸ τοῦ Ἀσωποῦ ποταμοῦ
τοῦ διὰ τῆς διασφάγος ῥέοντος, οὐνομα δὲ τῷ οὐρεὶ τούτῳ
καὶ τῇ ἀτραπῷ τῶντὸ κέεται, Ἀνόπαια· τείνει δὲ ἡ Ἀνό-
παια αὕτη κατὰ ῥάχιν τοῦ οὐρέος, λήγει δὲ κατὰ τε
Ἀλπηνὸν πόντον, πρώτην ξοῦσαν τῶν Λοκρίδων πρὸς τῶν
Μηλιέων, καὶ κατὰ Μεγάμπυγόν τε καλεόμενον λίθον καὶ
κατὰ Κερκώπων ἕδρας, τῇ καὶ τὸ στενωτάτον ἐστι. κατὰ 217
ταύτην δὴ τὴν ἀτραπὸν καὶ οὕτω ἔχουσιν οἱ Πέρσαι, τὸν
Ἀσωπὸν διαβάντες, ἐπορεύοντο πᾶσαν τὴν νύκτα, ἐν δεξιῇ
μὲν ἔχοντες οὖρεα τὰ Οἰταίων, ἐν ἀριστερῇ δὲ τὰ Τρηχινίων.

ἥως τε δὴ διέφαινε καὶ ἐγένοντο ἐπ' ἀκριωτέρῳ τοῦ οὗρεος, κατὰ δὲ τοῦτο τοῦ οὗρεος ἐφύλασσον, ὥς καὶ πρότερόν μοι δεδήλωται, Φωκέων χίλιοι ὀπλῖται, ῥυόμενοι τε τὴν σφετέρην χώραν καὶ φρουρέοντες τὴν ἀτραπὸν. ἡ μὲν γὰρ κάτω ἐσβολὴ ἐφυλάσσετο ἐπ' ὧν εἴρηται· τὴν δὲ διὰ τοῦ οὗρεος ἀτραπὸν ἐθελονταὶ Φωκέες ὑποδεξάμενοι Λεωνίδῃ 218 ἐφύλασσον. ἕμαθον δὲ σφεας οἱ Φωκέες ὧδε ἀναβεβηκότας· ἀναβαίνοντες γὰρ ἐλάνθανον οἱ Πέρσαι τὸ οὗρος πᾶν ἔον ὀρυῶν ἐπέπλεον. ἦν μὲν δὴ νημελιή, ψόφου δὲ γινομένου πολλοῦ, ὥς οἷός τις ἦν φύλλων ὑποκεχυμένων ὑπὸ τοῖσι ποσὶ, ἀνά τε ἔδραμον οἱ Φωκέες καὶ ἐνέδυνον τὰ ὄπλα, καὶ αὐτίκα οἱ βάρβαροι παρήσαν. ὥς δὲ εἶδον ἄνδρας ἐνδυομένους ὄπλα, ἐν θώματι ἐγένοντο· ἐλπόμενοι γὰρ οὐδὲν σφί φανήσεσθαι ἀντίξοον ἐνεκύρησαν στρατῷ. ἐνθαῦτα Ἰδάρης καταρωδῆσας μὴ οἱ Φωκέες ἔωσι Λακεδαιμόνιοι, εἴρετο τὸν Ἐπιάλτην ὁκοδαπὸς εἶη ὁ στρατός, πυθόμενος δὲ ἀτρεκέως διέτασσε τοὺς Πέρσας ὥς ἐς μάχην. οἱ δὲ Φωκέες ὥς ἐβάλλοντο τοῖσι τοξεύμασι πολλοῖσι τε καὶ πυκνοῖσι, οἶχοντο φεύγοντες ἐπὶ τοῦ οὗρεος τὸν κόρυμβον, ἐπιστάμενοι ὥς ἐπὶ σφέας ὠρμήθησαν ἀρχήν, καὶ παρεσκευάδατο ὥς ἀπολεόμενοι. οὗτοι μὲν δὴ ταῦτα ἐφρόνεον, οἱ δὲ ἀμφὶ Ἐπιάλτην καὶ Ἰδάρηα Πέρσαι Φωκέων μὲν οὐδένα λόγον ἐποιεῦντο, οἱ δὲ κατέβαινον τὸ οὗρος κατὰ τάχος.

219 Τοῖσι δὲ ἐν θερμοπύλῃσι ἑοῦσι Ἑλλήνων πρῶτον μὲν ὁ μάντις Μεγιστής, ἐσιδὼν ἐς τὰ ἱερά, ἔφρασε τὸν μέλλοντα ἔσεσθαι ἅμα ἡοὶ σφί θάνατον, ἐπὶ δὲ καὶ αὐτόμολοι ἦσαν οἱ ἐξαγγείλαντες τῶν Περσέων τὴν περίοδον. οὗτοι μὲν ἔτι νυχτὸς ἐσήμηναν, τρίτοι δὲ οἱ ἡμεροσκόποι καταδραμόντες ἀπὸ τῶν ἁγρῶν ἤδη διαφαινούσης ἡμέρης. ἐνθαῦτα ἐβουλευόντο οἱ Ἕλληνες, καὶ σφειῶν ἐσχιζόντο αἱ γυνῶμαι· οἱ μὲν γὰρ οὐκ ἔων τὴν τάξιν ἐκλιπεῖν, οἱ δὲ ἀνιέττεινον. μετὰ δὲ τοῦτο διακριθέντες οἱ μὲν ἀπαλλάσσοντο καὶ διασκεδασθέντες κατὰ πόλιν ἕκαστοι ἐτράποντο, οἱ δὲ αὐτῶν ἅμα Λεωνίδῃ μένειν αὐτοῦ παρεσκευάδατο. 220 λέγεται δὲ καὶ ὥς αὐτός σφεας ἀπέπεμψε Λεωνίδης, μὴ ἀπόλωνται κηδόμενος· αὐτῷ δὲ καὶ Σπαρτιητέων τοῖσι

παρεοῦσι οὐκ ἔχειν εὐπρεπέως ἐκλιπεῖν τὴν τάξιν ἐς τὴν ἤλθον φυλάξοντες ἀρχήν. ταύτῃ καὶ μᾶλλον τῇ γνώμῃ πλείστως εἰμι, Λεωνίδην, ἐπεῖτε αἴσθετο τοὺς συμμάχους ἔοντας ἀπροθύμους καὶ οὐκ ἐθέλοντας συνδιακινδυνεύειν, κελεύσαι σφεας ἀπαλλάσσεσθαι, αὐτῷ δὲ ἀπιέναι οὐ καλῶς ἔχειν. μένοντι δὲ αὐτοῦ κλέος μέγα ἐλείπετο, καὶ ἡ Σπάρτης εὐδαιμονίῃ οὐκ ἐξηλείφετο. ἐκέχρηστο γὰρ ὑπὸ τῆς Πυθίης τοῖσι Σπαρτιήτησι χρεομένοισι περὶ τοῦ πολέμου τούτου αὐτίκα κατ' ἀρχὰς ἐγειρομένον, ἡ Λακεδαιμονα ἀνάστατον γενέσθαι ὑπὸ τῶν βαρβάρων, ἢ τὸν βασιλέα σφέναι ἀπολέεσθαι. ταῦτα δὲ σφι ἐν ἔπεσι ἑξαμέτροισι χρᾶ ἔχοντα ᾤδε.

ὕμιν δ', ὦ Σπάρτης οἰκήτορες εὐρυχόριοι,
ἢ μέγα ἄστυ ἐρικυδὲς ὑπ' ἀνδράσι Περσεϊδῶσι
πέρθεται, ἢ τὸ μὲν οὐκί, ἀφ' Ἑρακλέος δὲ γενέθλης
πενθήσει βασιλῇ φθίμενον Λακεδαιμόνος οὔρος.
οὐ γὰρ τὸν ταύρων σήσει μένος οὐδὲ λεόντων
ἀντιβλήν· Ζηνὸς γὰρ ἔχει μένος· οὐδὲ ἔφημι
σχήσεσθαι, πρὶν τῶνδ' ἕτερον διὰ πάντα δάσσηται.

ταῦτά τε δὴ ἐπιλεγόμενον Λεωνίδην, καὶ βουλόμενον κλεος καταθέσθαι μούνων Σπαρτιητέων, ἀποπέμψαι τοὺς συμμάχους μᾶλλον ἢ γνώμῃ διενειχθέντας οὕτω ἀκόσμως οἴχεσθαι τοὺς οἰχομένους. μαρτύριον δὲ μοι καὶ τόδε ²²¹ οὐκ ἐλάχιστον τούτου πέρι γέγονε, ὅτι καὶ τὸν μάντιν ὃς εἶπετο τῇ στρατιῇ ταύτῃ, Μεγιστήν τὸν Ἀχαρνᾶνα, λεγόμενον εἶναι τὰ ἀνέκαθεν ἀπὸ Μελάμποδος, τοῦτον τὸν εἰπαντα ἐκ τῶν ἱρῶν τὰ μέλλοντά σφι ἐκβαίνειν, φανερός ἐστι Λεωνίδης ἀποπέμπων, ἵνα μὴ συνάποληται σφι. ὁ δὲ ἀποπεμπόμενος αὐτὸς μὲν οὐκ ἀπελείπετο, τὸν δὲ παῖδα συστρατευόμενον, ἔοντα οἱ μουνογενέα, ἀπέπεμψε.

Οἱ μὲν νυν σύμμαχοι οἱ ἀποπεμπόμενοι οἴχοντό τε ²²² ἀπιόντες καὶ ἐπελθόντο Λεωνίδῃ, Θεσπιδέες δὲ καὶ Θηβαῖοι κατέμειναν μούνοι παρὰ Λακεδαιμονίοισι. τούτων δὲ Θηβαῖοι μὲν ἀέκοντες ἔμενον καὶ οὐ βουλόμενοι (κατεῖχε γὰρ σφεας Λεωνίδης ἐν δμηίων λόγῳ ποιεύμενος), Θεσπιδέες δὲ ἐκόντες μάλιστα, οἱ οὐκ ἔφρασαν ἀπολιπόντες Λεωνίδην καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ ἀπαλλάξεσθαι, ἀλλὰ κατα-

μείναντες συναπέθανον. ἐστρατήγει δὲ αὐτῶν Δημόφιλος ὁ Διαδρόμεω.

- 223 **Ξέρξης** δὲ ἐπεὶ ἡλίον ἀνατείλαντος σπονδὰς ἐποιήσατο, ἐπισχὼν χρόνον ἐς ἀγορῆς καὶ μάλιστα πληθύνειν πρόσδοτον ἐποιέετο· καὶ γὰρ ἐπέσταλτο ἐξ Ἐπιάλτεω οὕτω· ἀπὸ γὰρ τοῦ οὗρεος ἡ κατάβασις συντομωτέρη τέ ἐστι καὶ βραχύτερος ὁ χώρος πολλὸν ἤπερ ἡ περιόδός τε καὶ ἀνάβασις. οἱ τε δὴ βάρβαροι οἱ ἀμφὶ Ξέρξην προήσαν, καὶ οἱ ἀμφὶ Λεωνίδην Ἕλληνες, ὥς τὴν ἐπὶ θανάτῳ ἔξοδον ποιεῦμενοι, ἤδη πολλῷ μᾶλλον ἢ κατ' ἀρχὰς ἐπεξήλυσαν ἐς τὸ εὐρύτερον τοῦ αὐχένος. τὸ μὲν γὰρ ἔρυμα τοῦ τέλχεος ἐφνύλασσετο, οἱ δὲ ἀνὰ τὰς προτέρας ἡμέρας ὑπεξιόντες ἐς τὰ στεινόπορα ἐμάχοντο. τότε δὲ συμμίσγοντες ἔξω τῶν στεινῶν ἐπιπτον πλήθει πολλοὶ τῶν βαρβάρων· ὅπισθε γὰρ οἱ ἡγεμόνες τῶν τελέων ἔχοντες μάλιστα ἐρράπιζον πάντα ἄνδρα, αἰεὶ ἐς τὸ πρόσω ἐποτρύνοντες. πολλοὶ μὲν δὴ ἐσέπιπτον αὐτῶν ἐς τὴν θάλασσαν καὶ διεφθείροντο, πολλῷ δ' ἔτι πλεῖντες κατεπατέοντο ζῶσι ὑπ' ἀλλήλων· ἦν δὲ λόγος οὐδεὶς τοῦ ἀπολλυμένου. ἄτε γὰρ ἐπιστάμενοι τὸν μέλλοντά σφι ἔσεσθαι θάνατον ἐκ τῶν περιούτων τὸ οὗρος, ἀπεδείκνυντο θώμης ὅσον εἶχον μέγιστον ἐς τοὺς βαρβάρους, παραχρεόμενοι τε καὶ ἀτέ-
- 224 **οντες.** θαύρατα μὲν νυν τοῖσι πλέοσι αὐτῶν τηλικαῦτα ἐτύγχανε κατεηγότα ἤδη, οἱ δὲ τοῖσι ξίφεσι διεργάζοντο τοὺς Πέρσας. καὶ Λεωνίδης τε ἐν τούτῳ τῷ πόνῳ πίπτει ἀνὴρ γενόμενος ἄριστος, καὶ ἕτεροι μετ' αὐτοῦ οὐνομαστοὶ Σπαρτιητέων, τῶν ἐγὼ ὥς ἀνδρῶν ἀξίων γενομένων ἐπυθόμην τὰ οὐνόματά, ἐπυθόμην δὲ καὶ ἀπάντων τῶν τρηκοσίων. καὶ δὴ καὶ Περσέων πίπτουσι ἐνθαῦτα ἄλλοι τε πολλοὶ καὶ οὐνομαστοί, ἐν δὲ δὴ καὶ Δαρείου δύο παῖδες Ἀβροκόμης τε καὶ Ὑπεράνθης, ἐκ τῆς Ἀρτάνεω θυγατρὸς Φραταγούνης γεγονότες Δαρείῳ. ὁ δὲ Ἀρτάνης Δαρείου μὲν τοῦ βασιλέως ἦν ἀδελφεός, Ὑστάσπεος δὲ τοῦ Ἀρσάμεος παῖς· ὃς καὶ ἐκδιδούς τὴν θυγατέρα Δαρείῳ τὸν οἶκον πάντα τὸν ἑωυτοῦ ἐπέδωκε ὥς μούνης οἱ εἰσῆς
- 225 ταύτης τέκνου. Ξέρξῃ τε δὴ δύο ἀδελφοὶ ἐνθαῦτα πίπτοναι μαχόμενοι ὑπὲρ τοῦ νεκροῦ τοῦ Λεωνίδεω,

Περσέων τε καὶ Λακεδαιμονίων ὠθισμὸς ἐγένετο πολλός, ἐς ὃ τοῦτόν τε ἀρετῇ οἱ Ἕλληνες ὑπεξείρυσαν καὶ ἐτρέψαντο τοὺς ἐναντίους τετράκις. τοῦτο δὲ συνεστήκει μέχρι οὗ οἱ σὺν Ἐπιάτῃ παρεγένοντο. ὥς δὲ τοὺτους ἦκειν ἐπύθοντο οἱ Ἕλληνες, ἐνθεῦτεν ἦδη ἑτεροιοῦτο τὸ νεῖκος· ἐς τε γὰρ τὸ στεινὸν τῆς ὁδοῦ ἀνεχώρεον ὀπίσω, καὶ παραμειψάμενοι τὸ τεῖχος ἐλθόντες ἵζοντο ἐπὶ τὸν κολωνὸν πάντες ἄλλες οἱ ἄλλοι πλὴν Θηβαίων. ὃ δὲ κολωνὸς ἐστὶ ἐν τῇ ἐσάδῳ, ὅκου νῦν ὁ λίθινος λέων ἐστῆκε ἐπὶ Λεωνίδῃ. ἐν τούτῳ σφέας τῷ χώρῳ ἀλεξομένους μαχαίρῃσι, τοῖσι αὐτῶν ἐτύγγανον ἔτι περιεοῦσαι, καὶ χερσὶ καὶ στόμασι κατέχωσαν οἱ βάρβαροι βάλλοντες, οἱ μὲν ἐξ ἐναντίας ἐπισπόμενοι καὶ τὸ ἔρυμα τοῦ τεύχεος συγχώσαντες, οἱ δὲ περιελθόντες πάντοθεν περισταδόν.

Λακεδαιμονίων δὲ καὶ Θεσπιέων τοιοῦτων γενομένων, ²²⁶ ὅμως λέγεται ἄριστος ἀνὴρ γενέσθαι Σπαρτιήτης Διηνέκης, τὸν τότε φασὶ εἶπαι τὸ ἔπος πρὶν ἢ συμμίζειν σφείας τοῖσι Μήδοισι, πυθόμενον πρὸς τευ τῶν Τρηχινίων ὥς ἔπειαν οἱ βάρβαροι ἀπίωσι τὰ τοξεύματα, τὸν ἥλιον ὑπὸ τοῦ πλήθους τῶν ὀϊστῶν ἀποκρύπτουσι· τοσοῦτό τι πλήθος αὐτῶν εἶναι· τὸν δὲ οὐκ ἐκπλαγέντα τούτοις εἶπαι, ἐν ἀλογίᾳ ποιούμενον τὸ Μήδων πλήθος, ὥς πάντα σφί ἀγαθὰ ὁ Τρηχίνιος ξεῖνος ἀγγέλλοι, εἰ ἀποκρυπτόντων τῶν Μήδων τὸν ἥλιον ὑπὸ σκιῇ ἔσοιτο πρὸς αὐτοὺς ἡ μάχη καὶ οὐκ ἐν ἡλίῳ. ταῦτα μὲν καὶ ἄλλα τοιοντότροπα ²²⁷ ἔπεα φασὶ Διηνέκεα τὸν Λακεδαιμόνιον λιπέσθαι μνημόσυνα· μετὰ δὲ τοῦτον ἀριστεῦσαι λέγονται Λακεδαιμόνιοι δύο ἀδελφοί, Ἄλφειός τε καὶ Μάρων Ὀρσιφάντου παῖδες. Θεσπιέων δὲ εὐδοκίμειε μάλιστα τῷ οὐνομα ἦν Διδύραμβος Ἀρματίδew.

Θαφθεῖσι δὲ σφί αὐτοῦ ταύτῃ τῇ περ ἔπεσον, καὶ τοῖσι ²²⁸ πρότερον τελεντήσασι ἢ ὑπὸ Λεωνίδew ἀποπεμφθέντας οἴχεσθαι, ἐπιγέγραπται γράμματα λέγοντα τάδε.

μυριάσιν ποτὲ τᾷδε τριακοσίαις ἐμάχοντο

ἐκ Πελοποννήσου χιλιάδες τέτορες.

ταῦτα μὲν δὴ τοῖσι πᾶσι ἐπιγέγραπται, τοῖσι δὲ Σπαρτιήτῃσι ἰδίῃ

ὡς ξεῖν, ἀγγέλλειν Λακεδαιμονίοις ὅτι τῇδε
 κείμεθα τοῖς κείνων ῥήμασι πειθόμενοι.
 Λακεδαιμονίοισι μὲν δὴ τοῦτο, τῷ δὲ μάντι τόδε.
 μῆμα τόδε κλεινοῦ Μεγιστία, ὃν ποτε Μῆδοι
 Σπερχεῖδον ποταμὸν κτείναν ἀμειψάμενοι,
 μάντιος, ὃς τότε κῆρας ἐπερχομένας σάφα εἰδώς
 οὐκ ἔτλη Σπάρτης ἡγεμόνας προλιπεῖν.

ἐπιγράμμασι μὲν νυν καὶ σιλήησι, ἔξω ἢ τὸ τοῦ μάντιος
 ἐπίγραμμα, Ἀμφικτύονές εἰσι σφεας οἱ ἐπικοσμήσαντες·
 τὸ δὲ τοῦ μάντιος Μεγιστίῳ Σιμωνίδῃς ὁ Λεωπρέπεός
 ἐστι κατὰ ξεινίην ὁ ἐπιγράψας.

- 229 Δύο δὲ τούτων τῶν τριηχοσίων λέγεται Εὐρυτόν τε
 καὶ Ἀριστόδημον, παρὲν αὐτοῖσι ἀμφοτέροισι κοινῷ λόγῳ
 χρησαμένοισι ἢ ἀποσωθῆναι ὁμοῦ ἐς Σπάρτην, ὥς μεμε-
 τιμένοι τε ἦσαν ἐκ τοῦ στρατοπέδου ὑπὸ Λεωνίδῃ καὶ
 κατεκέατο ἐν Ἀθηναίοις ὀφθαλμιεῦντες ἐς τὸ ἔσχατον, ἢ
 εἴ γε μὴ ἐβούλοντο νοστήσαι, ἀποθανεῖν ἅμα τοῖσι
 ἄλλοις, παρὲν σφι τούτων τὰ ἕτερα ποιεῖν οὐκ ἐθε-
 λῆσαι ὁμοφρονέειν, ἀλλὰ γνώμῃ διενειχθέντας Εὐρυτόν
 μὲν πυθόμενον τῶν Περσέων τὴν περίοδον, αἰτήσαντά τε
 τὰ ὄπλα καὶ ἐνδύντα, ἄγειν αὐτὸν κελεῦσαι τὸν εἴλωτα ἐς
 τοὺς μαχομένους, ὅπως δὲ αὐτὸν ἦγαγε, τὸν μὲν ἀγαγόντα
 οἴχεσθαι φεύγοντα, τὸν δὲ ἐσπεσόντα ἐς τὸν ὄμιλον δια-
 φθαρῆναι, Ἀριστόδημον δὲ λειποψυχέοντα λειψθῆναι. εἰ
 μὲν νυν ἦν μῦνον Ἀριστόδημον ἀλγῆσαντα ἀπονοστήσαι
 ἐς Σπάρτην, ἢ καὶ ὁμοῦ σφεων ἀμφοτέρων τὴν κομιδὴν
 γενέσθαι, δοκέειν ἑμοὶ οὐκ ἂν σφι Σπαρτιήτας μῆριν οὐδε-
 μίαν προσθέσθαι· νυνὶ δὲ τοῦ μὲν αὐτῶν ἀπολομένου,
 τοῦ δὲ τῆς μὲν αὐτῆς ἐχομένου προφάσιος οὐκ ἐθελή-
 σαντος δὲ ἀποθνήσκειν, ἀναγκάως σφι ἔχειν μηνῖσαι
 230 μεγάλως Ἀριστοδήμῳ. οἱ μὲν νυν οὕτω σωθῆναι λέγουσι
 Ἀριστόδημον ἐς Σπάρτην καὶ διὰ πρόφασιν τοιῆνδε, οἱ
 δὲ ἄγγελον πεμφθέντα ἐκ τοῦ στρατοπέδου, ἔξεδν αὐτῷ
 καταλαβεῖν τὴν μάχην γινομένην οὐκ ἐθελῆσαι, ἀλλ' ὑπο-
 μείναντα ἐν τῇ ὁδῷ περιγενέσθαι, τὸν δὲ συνάγγελον
 231 αὐτοῦ ἀπικόμενον ἐς τὴν μάχην ἀποθανεῖν. ἀπονοστήσας
 δὲ ἐς Λακεδαίμονα ὁ Ἀριστόδημος ὄνειδος τε εἶχε καὶ

ἀτιμίην. πάσων δὲ τοιάδε ἤτιμωτο· οὔτε οἱ πῦρ οὐδέ τις
 ἔναυε Σπαρτιητέων οὔτε διελέγετο, ὄνειδός τε εἶχε ὁ τρέσας
 Ἀριστόδημος καλεόμενος. ἀλλ' ὁ μὲν ἐν τῇ ἐν Πλαταιῇσι
 μάχῃ ἀνέλαβε πᾶσαν τὴν ἐπενειχθεῖσαν αἰτίην. λέγεται ²³²
 δὲ καὶ ἄλλον ἀποπεμφθέντα ἄγγελον εἰς Θεσσαλίην τῶν
 τριηκοσίων τούτων περιγενέσθαι, τῷ οὖνομα εἶναι Παν-
 τίτην· νοστήσαντα δὲ τοῦτον εἰς Σπάρτην, ὡς ἤτιμωτο,
 ἀπάγξασθαι.

Οἱ δὲ Θηβαῖοι τῶν ὁ Λεοντιάδης ἐστρατήγεε, τέως ²³³
 μὲν μετὰ τῶν Ἑλλήνων ἔοντες ἐμάχοντο, ὑπ' ἀναγκαίης
 ἐχόμενοι, πρὸς τὴν βασιλέος στρατιήν· ὥς δὲ εἶδον κατω-
 πέρτερα τῶν Περσέων γινόμενα τὰ πρήγματα, οὕτω δὴ,
 τῶν σὺν Λεωνίδῃ Ἑλλήνων ἐπειγομένων ἐπὶ τὸν κολωνόν,
 ἀποσχισθέντες τούτων χειρὰς τε προέτεινον καὶ ἦσαν
 ἄσπον τῶν βαρβάρων, λέγοντες τὸν ἀληθέστατον τῶν
 λόγων, ὡς καὶ μιθίζουσι καὶ γῆν τε καὶ ὕδωρ ἐν πρώτοισι
 ἔδοσαν βασιλεῖ, ὑπὸ δὲ ἀναγκαίης ἐχόμενοι εἰς Θερμοπύλας
 ἀπικολάτο καὶ ἀναίτιοι εἶεν τοῦ τρώματος τοῦ γεγονότος
 βασιλεῖ. ὥστε ταῦτα λέγοντες περιεγίνοντο· εἶχον γὰρ
 καὶ Θεσσαλοὺς τῶν λόγων τούτων μάρτυρας. οὐ μέντοι
 τά γε πάντα εὐτύχησαν· ὥς γὰρ αὐτοὺς ἔλαβον οἱ βάρ-
 βαροι ἐλθόντας, τοὺς μὲν τινὰς καὶ ἀπέκτειναν προσιόν-
 τας, τοὺς δὲ πλεῖνας αὐτῶν κελεύσαντος Ξέρξεω ἔστιζον
 στήγματα βασιλῆα, ἀρξάμενοι ἀπὸ τοῦ στρατηγοῦ Λεον-
 τιάδεω, τοῦ τὸν παῖδα Εὐρύμαχον χρόνῳ μετέπειπεν ἐφύ-
 νησαν Πλαταιέες στρατηγήσαντα ἀνδρῶν Θηβαίων τετρα-
 κοσίων καὶ σχόντα τὸ ἄστυ τὸ Πλαταιέων.

Οἱ μὲν δὴ περὶ Θερμοπύλας Ἕλληνες οὕτω ἡγωνίσαντο, ²³⁴
 Ξέρξης δὲ καλέσας Δημάρτην εἰρώτα ἀρξάμενος ἐνθένδε.
 “Δημάρθε, ἀνὴρ εἰς ἀγαθός. τεκμαίρομαι δὲ τῇ ἀλη-
 θεῇ· ὅσα γὰρ εἶπας, ἅπαντα ἀπέβη οὕτω. νῦν δέ μοι
 εἰπέ, κόσσοι τινὲς εἰσι οἱ λοιποὶ Λακεδαιμόνιοι, καὶ τού-
 των ὁκόσοι τοιοῦτοι τὰ πολέμια, εἴτε καὶ ἅπαντες.” ὁ δ'
 εἶπε “ὦ βασιλεῦ, πληθὺς μὲν πολλὸν πάντων τῶν Λακε-
 δαιμονίων καὶ πόλις πολλαί· τὸ δὲ ἐθέλεις ἐκμαθεῖν,
 εἰδήσεις. ἔστι ἐν τῇ Λακεδαίμονι Σπάρτη πόλις ἀνδρῶν
 ὀκτακισχιλίων μάλιστα κη, καὶ οὗτοι πάντες εἰσὶ ὅμοιοι

τοῖσι ἐνθάδε μαχεσαμένοισι· οἳ γὰρ μὲν ἄλλοι Λακεδαιμόνιοι τούτοισι μὲν οὐκ ὅμοιοι, ἀγαθοὶ δέ.” εἶπε πρὸς ταῦτα Ξέρξης “Δημάρητε, τέψι τρόπῳ ἀπονητότατα τῶν ἀνδρῶν τούτων ἐπικρατήσομεν; ἔθι ἐξηγέο· σὺ γὰρ ἔχεις αὐτῶν τὰς διεξόδους τῶν βουλευμάτων οἷα βασιλεὺς γενόμενος.” ὁ δ’ ἀμείβετο “ὦ βασιλεῦ, εἰ μὲν δὴ συμβουλευεσθαι μοι προθύμως, δίκαιόν μέ σοι ἔστι φράζειν τὸ ἄριστον. εἰ τῆς ναυτικῆς στρατιῆς νέας τριηκοσίας ἀποστείλεις ἐπὶ τὴν Λάκαιναν χώραν. ἔστι δὲ ἐπ’ αὐτῇ νῆσος ἐπικειμένη τῇ οὐνομά ἐστι Κύθηρα, τὴν Χίλων ἀνὴρ παρ’ ἡμῖν σοφώτατος γινόμενος κέρδος μέζον ἔφη εἶναι Σπαρτιῇσι κατὰ τῆς θαλάσσης καταδεδυνέναι μᾶλλον ἢ ὑπερέχειν, αἰεὶ τι προσδοκῶν ἀπ’ αὐτῆς τοιοῦτο ἔσσεσθαι οἷόν τι ἐγὼ ἐξηγέομαι, οὔτε τὸν σὸν στόλον προειδώς, ἀλλὰ πάντα ὁμοίως φοβεόμενος ἀνδρῶν στόλον. ἐκ ταύτης ὡν τῆς νήσου ὀρμεόμενοι φοβεόντων τοὺς Λακεδαιμονίους. παροίκου δὲ πολέμου σφι ἐόντος οἰκίου, οὐδὲν δεινοὶ ἔσονται τοι μὴ τῆς ἄλλης Ἑλλάδος ἀλίσκομένης ὑπὸ τοῦ πεζοῦ βωθέωσι ταύτη. καταδουλωθείσης δὲ τῆς ἄλλης Ἑλλάδος ἀσθενὲς ἦδη τὸ Λακωνικὸν μῦνον λείπεται. ἦν δὲ ταῦτα μὴ ποιήης, τάδε τοι προσδόκα ἔσσεσθαι. ἔστι τῆς Πελοποννήσου ἰσθμὸς στενός· ἐν τούτῳ τῷ χώρῳ πάντων Πελοποννησίων συνομοσάντων ἐπὶ σοὶ μάχας ἰσχυροτέρας ἄλλας τῶν γενομένων προσδέξο ἔσσεσθαι τοι. ἐκεῖνο δὲ ποιήσαντι ἀμαχητὶ ὅ τε ἰσθμὸς οὗτος καὶ αἱ πόλεις προσχωρήσουσι.” λέγει μετὰ τοῦτον Ἀχαιμένης ἀδελφεός τε ἐὼν Ξέρξει καὶ τοῦ ναυτικοῦ στρατοῦ στρατηγός, παρτυχὼν τε τῷ λόγῳ καὶ δείσας μὴ ἀναγνωσθῇ Ξέρξης ποιέειν ταῦτα, “ὦ βασιλεῦ, ὁρέω σε ἀνδρὸς ἐνδεκόμενον λόγους ὅς φθονέει τοι εὖ πρήσσοντι ἢ καὶ προδιδοῖ πρήγματα τὰ σά. καὶ γὰρ δὴ καὶ τρόποισι τοιούτοιςι χρεόμενοι Ἕλληνες χαίρουσι· τοῦ τε εὐτυχέειν φθονέουσι καὶ τὸ κρέσσον στυγέουσι. εἰ δ’ ἐπὶ τῇσι παρεούσῃσι τύχησι, τῶν νέες νευαηγῆχαι τετρακόσισι, ἄλλας ἐκ τοῦ στρατοπέδου τριηκοσίας ἀποπέμψεις περιπλώειν Πελοπόννησον, ἀξιόμαχοί τοι γίνονται οἱ ἀντίπαλοι· ἄλλης δὲ ἐὼν ὁ ναυτικὸς στρατὸς δυσμεταχείριστός

τε αὐτοῖσι γίνεται, καὶ ἀρχὴν οὐκ ἀξιόμαχοι τοι ἔσονται, καὶ πᾶς ὁ ναυτικὸς τῷ πεζῷ ἀρήξει καὶ ὁ πεζὸς τῷ ναυτικῷ, ὁμοῦ πορευόμενος· εἰ δὲ διασπάσεις, οὔτε σὺ ἔσαι ἐκείνοισι χρήσιμος οὔτε ἐκεῖνοι σοί. τὰ σεωυτοῦ δὲ τιθέμενος εὖ γνῶμην ἔχε τὰ τῶν ἀντιπολέμων μὴ ἐπιλέγεσθαι πράγματα, τῇ τε στήσονται τὸν πόλεμον, τὰ τε ποιήσουσι, ὅσοι τε πλήθος εἰσι. ἱκανοὶ γὰρ ἐκεῖνοί γε αὐτοὶ ἑωυτῶν πέρι φροντίζειν εἰσὶ, ἡμεῖς δὲ ἡμέων ὡσαύτως. Μακεδαιμόνιοι δὲ ἦν ἴωσι ἀντὶ Πέρσῃσι ἐς μάχην, οὐδὲν τὸ παρεὸν τρωμα ἀνιένται.” ἀμείβεται Ξέρξης ταισίδε. 237

“Ἀχαιμενες, εὖ τέ μοι δοκέεις λέγειν καὶ ποιῆσω ταῦτα. Δημάρητος δὲ λέγει μὲν τὰ ἄριστα ἔλπεται εἶναι ἐμοί, γνῶμη μέντοι ἑσσοῦται ὑπὸ σεῦ. οὐ γὰρ δὴ ἐκεῖνό γε ἐνδέξομαι, ὅπως οὐκ εὐνοέει τοῖσι ἐμοῖσι πράγμασι, τοῖσί τε λεγομένοισι πρότερον ἐκ τούτου σταθμούμενος, καὶ τῇ ἔονται, ὅτι πολίτης μὲν πολίτῃ εὖ πρήσσοντι φθονέει καὶ ἔστι θυσιμένης τῇ σιγῇ, οὐδ’ ἂν συμβουλευομένου τοῦ ἀστοῦ πολίτης ἀνὴρ τὰ ἄριστα οἱ δοκέοντα εἶναι ὑποθέοιτο, εἰ μὴ πρόσω ἀρετῆς ἀνήκοι· σπάνιοι δ’ εἰσὶ οἱ τοιοῦτοι· ξείνος δὲ ξείνῳ εὖ πρήσσοντί ἔστι εὐμενέστατον πάντων, συμβουλευομένου τε ἂν συμβουλεύσειε τὰ ἄριστα. οὕτω ὦν κακολογίης πέρι τῆς ἐς Δημάρητον, ἔοντος ἐμοί ξείνου, ἔχεσθαι τινα τοῦ λοιποῦ κελεύω.”

Ταῦτα εἰπας Ξέρξης διεξήιε διὰ τῶν νεκρῶν, καὶ Λεω- 238
νίδεω, ἀκηκουὺς ὅτι βασιλεὺς τε ἦν καὶ στρατηγὸς Μακεδαιμονίων, ἐκέλευσε ἀποταμόντας τὴν κεφαλὴν ἀνασταυρῶσαι. δὴλά μοι πολλοῖσι μὲν καὶ ἄλλοισι τεκμηρίοις, ἐν δὲ καὶ τῷδε οὐκ ἥκιστα γέγονε, ὅτι βασιλεὺς Ξέρξης πάντων δὴ μάλιστα ἀνδρῶν ἐθνυώθη ζῶντι Λεωνίδῃ· οὐ γὰρ ἂν κοτε ἐς τὸν νεκρὸν ταῦτα παρενόμηνε, ἐπεὶ τιμᾶν μάλιστα νομίζουσι τῶν ἐγὼ οἶδα ἀνθρώπων Πέρσαι ἄνδρας ἀγαθοὺς τὰ πολέμια. οἱ μὲν δὴ ταῦτα ἐποίησαν, τοῖσι ἐπετέτακτο ποιεῖν.

Ἄνεμι δὲ ἐκεῖσε τοῦ λόγου τῇ μοι πρότερον ἐξέλιπε. 239
ἐπύθοντο Μακεδαιμόνιοι ὅτι βασιλεὺς στέλλοιτο ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα πρῶτοι, καὶ οὕτω δὴ ἐς τὸ χρηστήριον τὸ ἐς Δελφούς ἀπέπεμψαν, ἔνθα δὴ σφί ἐχρήσθη τὰ ὀλίγα πρότερον

εἶπον· ἐπύθοντο δὲ τρόπῳ θωμασίῳ. Δημάρχτος γὰρ ὁ Ἀρίστωνος φυγὼν ἐς Μήδους, ὥς μὲν ἐγὼ δοκέω, καὶ τὸ οἰκὸς ἐμοὶ συμμάχεται, οὐκ ἦν εὐνοος Λακεδαιμονίοισι, πάρεστι δὲ εἰκάζειν εἴτε εὐνοίῃ ταῦτα ἐποίησε εἴτε καὶ καταχαίρων. ἔπειτε γὰρ Ξέρξῃ ἔδοξε στρατηλατέειν ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, ἔων ἐν Σούσοισι ὁ Δημάρχτος καὶ πυθόμενος ταῦτα ἠθέλησε Λακεδαιμονίοισι ἐξαγγεῖλαι. ἄλλως μὲν δὴ οὐκ εἶχε σημῆναι· ἐπικίνδυνον γὰρ ἦν μὴ λαμφθεῖη. ὁ δὲ μηχανᾶται τοιάδε. δελτίον δίπτυχον λαβὼν τὸν κηρὸν αὐτοῦ ἐξέκνησε, καὶ ἔπειτεν ἐν τῷ ξύλῳ τοῦ δελτίου ἔγραψε τὴν βασιλέως γνώμην, ποιήσας δὲ ταῦτα ὀπίσω ἐπέτηξε τὸν κηρὸν ἐπὶ τὰ γράμματα, ἵνα φερόμενον κεινὸν τὸ δελτίον μηδὲν πρῆγμα παρέχοι πρὸς τῶν ὁδοφυλάκων. ἐπεὶ δὲ καὶ ἀπίκετο ἐς τὴν Λακεδαίμονα, οὐκ εἶχον συμβαλέσθαι οἱ Λακεδαιμόνιοι, πρὶν γε δὴ σφι, ὥς ἐγὼ πυνθάνομαι, Κλεομένεος μὲν θυγάτηρ Λεωνίδεω δὲ γυνὴ Γοργῷ ὑπέθετο ἐπιφρασθεῖσα αὐτῇ, τὸν κηρὸν κνᾶν κελεύουσα, καὶ εὐρήσειν σφρέας γράμματα ἐν τῷ ξύλῳ. πειθόμενοι δὲ εὖρον καὶ ἐπελέξαντο, ἔπειτεν δὲ τοῖσι ἄλλοισι Ἑλλησι ἐπέστειλαν. ταῦτα μὲν δὴ οὕτω λέγεται γενέσθαι.

Θ.

- 1 Οἱ δὲ Ἑλλήνων ἐς τὸν ναυτικὸν στρατὸν ταχθέντες ἦσαν οἷδε· Ἀθηναῖοι μὲν νέας παρεχόμενοι ἑκατὸν καὶ εἴκοσι καὶ ἑπτὰ· ὑπὸ δὲ ἀρετῆς τε καὶ προθυμίας Πλαταιέες, ἄπειροι τῆς ναυτικῆς ὄντες, συνεπλήρουν τοῖσι Ἀθηναίοισι τὰς νέας· Κορίνθιοι δὲ τεσσαράκοντα νέας παρείχοντο, Μεγαρεῖς δὲ εἴκοσι. καὶ Χαλκιδέες ἐπλήρουν εἴκοσι Ἀθηναίων σφι παρεχόντων τὰς νέας, Αἰγινῆται δὲ ὀκτωκαίδεκα, Σικυνῶνιοι δὲ δυοκαίδεκα, Λακεδαιμόνιοι δὲ δέκα, Ἐπιδαύριοι δὲ ὀκτώ, Ἐπρετριέες δὲ ἑπτὰ, Τροιζήνιοι δὲ πέντε, Στυρέες δὲ δύο καὶ Κεῖοι δύο τε νέας καὶ πεντηκοντέρους δύο. Λοκροὶ δὲ σφι οἱ Ὀπούντιοι ἐπεβύ-
2 θεον πεντηκοντέρους ἔχοντες ἑπτὰ. ἦσαν μὲν ὧν οὗτοι

οἱ στρατευόμενοι ἐπ' Ἀρτεμίσιον, εἴρηται δέ μοι καὶ ὅσον
 πλῆθος ἕκαστοι τῶν νεῶν παρείχοντο. ἀριθμὸς δὲ τῶν
 συλλεχθεισέων νεῶν ἐπ' Ἀρτεμίσιον ἦν, πάρεξ τῶν πεν-
 τηκοντέρων, διηκόσιαι καὶ ἐβδομήκοντα καὶ μία. τὸν δὲ
 στρατηγὸν τὸν τὸ μέγιστον κράτος ἔχοντα παρείχοντο
 Σπαρτιῆται Εὐρυβιάδην τὸν Εὐρυκλείδew. οἱ γὰρ σύμ-
 μαχοι οὐκ ἔφρασαν, ἦν μὴ ὁ Λάκων ἡγεμονεύη, Ἀθηναίοισι
 ἔψεσθαι ἡγεομένοισι, ἀλλὰ λύσειν τὸ μέλλον ἔσεσθαι στρα-
 τευμα. ἐγένετο γὰρ κατ' ἀρχὰς λόγος, πρὶν ἢ καὶ ἐς Σικε-
 λὴν πέμπειν ἐπὶ συμμάχην, ὡς τὸ ναυτικὸν Ἀθηναίοισι
 χρεῖων εἶη ἐπιτράπειν. ἀντιβάντων δὲ τῶν συμμάχων εἶκον
 οἱ Ἀθηναῖοι, μέγα πεπονημέναι περιεῖναι τὴν Ἑλλάδα,
 καὶ γνόντες, εἰ στασιάζουσι περὶ τῆς ἡγεμονίης, ὡς ἀπο-
 λέεται ἡ Ἑλλάς, ὁρθὰ νοεῦντες· στάσις γὰρ ἔμφυλος
 πολέμου ὁμοφρονέαντος τοσοῦτω κακίον ἔστι, ὅση πόλε-
 μος εἰρήνης. ἐπιστάμενοι ὦν αὐτὸ τοῦτο οὐκ ἀντέτεινον,
 ἀλλ' εἶκον, μέχρι ὅσου κάρτα ἐδέοντο αὐτῶν, ὡς διέδεξαν.
 ὡς γὰρ δὴ ὡσάμενοι τὸν Πέρσῃ περὶ τῆς ἐκείνου ἡδὴ
 τὸν ἀγῶνα ἐποιεῦντο, πρόφασιν τὴν Πausανίew ὕβριν
 προῖσχύμενοι ἀπέειπον τὴν ἡγεμονίην τοὺς Λακεδαιμο-
 νίους. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὕστερον ἐγένετο· τότε δὲ οὗτοι
 οἱ καὶ ἐπ' Ἀρτεμίσιον Ἑλλήνων ἀπικόμενοι ὡς εἶδον νέας
 τε πολλὰς καταχθείσας ἐς τὰς Ἀφειὰς καὶ στρατιῆς
 ἅπαντα πλέα, ἐπεὶ αὐτοῖσι παρὰ δόξαν τὰ πρήγματα
 τῶν βαρβάρων ἀπέβαινε ἢ ὡς αὐτοὶ κατεδόκεον, καταρ-
 ρωδήσαντες ὁρησμὸν ἐβουλεύοντο ἀπὸ τοῦ Ἀρτεμισίου
 ἔσω ἐς τὴν Ἑλλάδα. γνόντες δὲ σφεας οἱ Εὐβοεῖς ταῦτα
 βουλευομένους ἐδέοντο Εὐρυβιάδew πρὸςμεῖναι χρόνον
 ὑλίγον, ἔστ' ἂν αὐτοὶ τέκνα τε καὶ τοὺς οἰκέτας ὑπεκθέ-
 ωνται. ὡς δὲ οὐκ ἔπειθον, μεταβάντες τὸν Ἀθηναίων
 στρατηγὸν πείθουσι Θεμιστοκλέα ἐπὶ μισθῷ τριήκοντα
 ταλάντοισι, ἐπ' ᾧ τε καταμείναντες πρὸ τῆς Εὐβοίης ποι-
 ῆσονται τὴν ναυμαχίην. ὁ δὲ Θεμιστοκλῆς τοὺς Ἕλληνας
 ἐπισχεῖν ὧδε ποιεῖ· Εὐρυβιάδῃ τούτων τῶν χρημάτων
 μεταδίδοι πέντε τάλαντα ὡς παρ' ἑωυτοῦ δῆθεν διδούς.
 ὡς δὲ οἱ οὗτος ἀνεπέπειστο, Ἀδείμαντος γὰρ ὁ Ὠκύτου Κο-
 ρινθίων στρατηγὸς τῶν λοιπῶν ἡσπαιρε μούνος, φάμενος

ἀποπλώσεσθαι τε ἀπὸ τοῦ Ἀρτεμισίου καὶ οὐ παραμε-
 νέειν, πρὸς δὴ τοῦτον εἶπε ὁ Θεμιστοκλῆς ἐπομόσας "οὐ
 σύ γε ἡμέας ἀπολείψεις, ἐπεὶ τοι ἐγὼ μέζω δῶρα δώσω,
 ἢ βασιλεὺς ἂν τοι ὁ Μήδων πέμπειε ἀπολιπόντι τοὺς
 συμμάχους." ταῦτά τε ἅμα ἠγόρευε καὶ πέμπει ἐπὶ τὴν
 νέα τὴν Ἀδειμάντου τάλαντα ἀργυρίου τρία. οὗτοι τε δὴ
 πληγέντες δῶροισι ἀναπεπεισμένοι ἦσαν, καὶ τοῖσι Εὐ-
 βοεῦσι ἐκεχάριστο, αὐτὸς τε ὁ Θεμιστοκλῆς ἐκέρδην,
 ἐλάνθανε δὲ τὰ λοιπὰ ἔχων, ἀλλ' ἠπιστάετο οἱ μεταλα-
 βόντες τούτων τῶν χρημάτων, ἐκ τῶν Ἀθηνέων ἐλθεῖν
 ἐπὶ τῷ λόγῳ τούτῳ τὰ χρήματα.

- 6 Οὕτω δὴ κατέμεινάν τε ἐν τῇ Εὐβοίᾳ καὶ ἐνανμάχησαν.
 ἐγένετο δὲ ὥδε· ἐπεῖτε δὴ ἐς τὰς Ἀφρετὰς περὶ δελφιν
 πρωτὴν γινομένην ἀπῆκατο οἱ βάρβαροι, πνύθμενοι μὲν
 ἔτι καὶ πρότερον περὶ τὸ Ἀρτεμισιον ναυλοχέειν νέας
 Ἑλληνίδας ὀλίγας, τότε δὲ αὐτοὶ ἰδόντες, πρόθυμοι ἦσαν
 ἐπιχειρέειν, εἴ πως ἔλοιεν αὐτάς. ἐκ μὲν δὴ τῆς ἀντίης
 προσπλώειν οὐ κῶ σφι ἐδόκεε τῶνδε εἵνεκεν, μή πως
 ἰδόντες οἱ Ἕλληνες προσπλώοντας ἐς φυγὴν ὁρμήσειαν,
 φεύγοντάς τε εὐφρόνῃ καταλαμβάνῃ· καὶ ἔμελλον δῆθεν
 ἐκφεύξεσθαι, ἔδεε δὲ μηδὲ πυρφόρον τῷ ἐκείνων λόγῳ
 7 ἐκφυγόντα περιγενέσθαι. πρὸς ταῦτα ὡν τὰδε ἐμνηχα-
 νέοντο· τῶν νεῶν ἀπασέων ἀποκρίναντες διηκοσίας περιέ-
 πεμπον ἔξωθεν Σχιάθου, ὥς ἂν μὴ ὀφθέωσι ὑπὸ τῶν
 πολεμίων περιπλώουσαι Εὐβοίαν κατὰ τε Καφηρέα καὶ
 περὶ Γεραιστὸν ἐς τὸν Εὐρετον, ἵνα δὴ περιλάβοιεν, οἱ
 μὲν ταύτῃ ἀπικόμενοι καὶ φράξαντες αὐτῶν τὴν ὑπίσω
 φέρουσαν ὁδόν, σφρεῖς δὲ ἐπισπόμενοι ἐξ ἐναντίας. ταῦτα
 βουλευσάμενοι ἀπέπεμπον τῶν νεῶν τὰς ταχθείσας, αὐτοὶ
 οὐκ ἐν νόῳ ἔχοντες ταύτης τῆς ἡμέρης τοῖσι Ἕλλησι ἐπι-
 θῆσεσθαι, οὐδὲ πρότερον ἢ τὸ σύνθημά σφι ἔμελλε φανή-
 σεσθαι παρὰ τῶν περιπλωόντων ὥς ἠρόντων. ταύτας μὲν
 δὴ περιέπεμπον, τῶν δὲ λοιπέων νεῶν ἐν τῇσι Ἀφρετῇσι
 8 ἐποιεῦντο ἀριθμόν. ἐν δὲ τούτῳ τῷ χρόνῳ, ἐν τῷ οὗτοι
 ἀριθμὸν ἐποιεῦντο τῶν νεῶν (ἦν γὰρ ἐν τῷ στρατοπέδῳ
 τούτῳ Σκυλλῆς Σκιωναῖος δούτης τῶν τότε ἀνθρώπων
 ἀριστος, ὃς καὶ ἐν τῇ ναυγίῃ τῇ κατὰ τὸ Πήλιον γενομένην

πολλὰ μὲν ἔσωσε τῶν χρημάτων τοῖσι Πέρσῃσι, πολλὰ δὲ καὶ αὐτὸς περιεβάλετο), οὗτος δ' Σκυλλίης ἐν νόῳ μὲν εἶχε ἄρα καὶ πρότερον αὐτομολήσῃν ἐς τοὺς Ἕλληνας, ἀλλ' οὐ γὰρ οἱ παρέσχε ὡς τότε. ὅτε μὲν δὴ τρόπῳ τὸ ἐνθεῦτεν εἰ ἀπίζετο ἐς τοὺς Ἕλληνας, οὐκ ἔχω εἶπαι ἀτρεκέως, θωμάζω δέ, εἰ τὰ λεγόμενά ἐστι ἀληθέα. λέγεται γάρ, ὡς ἐξ Ἀφρετίων οὗς ἐς τὴν θάλασσαν οὐ πρότερον ἀνέσχε, πρὶν ἢ ἀπίζετο ἐπὶ τὸ Ἀρτεμίσιον, σταδίους μάλιστα κη τούτους ἐς ὀγδῶκοντα διὰ τῆς θαλάσσης διεξελθῶν. λέγεται μὲν νυν καὶ ἄλλα ψευδέσι ἱκελα περὶ τοῦ ἀνδρὸς τούτου, τὰ δὲ μετεξέτερα ἀληθέα. περὶ μὲντοι τούτου γνώμη μοι ἀποδεδέχθω πλοῖον μιν ἀπικέσθαι ἐπὶ τὸ Ἀρτεμίσιον. ὡς δὲ ἀπίζετο, αὐτίκα ἐσήμηνε τοῖσι στρατηγοῖσι τὴν τε ναυηγίην ὡς γένοιτο, καὶ τὰς περιπεμφθείσας τῶν νεῶν περὶ Εὐβοίαν. τοῦτο δὲ ἀκούσαντες⁹ οἱ Ἕλληνες λόγον σφίσι ἀντοῖσι ἐδίδουσαν. πολλῶν δὲ λεχθέντων ἐνῖκα τὴν ἡμέρην ἐκείνην αὐτοῦ μέιναντάς τε καὶ ἀβλισθέντας, μετέπειτε νύκτα μέσσην παρέντας πορεύεσθαι καὶ ἀπαντᾶν τῇσι περιπλωούσῃσι τῶν νεῶν. μετὰ δὲ τοῦτο, ὡς οὐδεὶς σφι ἐπέπλωε, δέιλῃν ὀψίην γινομένην τῆς ἡμέρης φυλάξαντες αὐτοὶ ἐπ' ἀνέπλων ἐπὶ τοὺς βαρβάρους, ἀπόπειραν αὐτῶν ποιήσασθαι βουλόμενοι τῆς τε μάχης καὶ τοῦ διεκπλόου. ὁρέοντες δὲ σφεας οἱ τε ἄλλοι¹⁰ στρατιῶται οἱ Ξέρξεω καὶ οἱ στρατηγοὶ ἐπιπλώοντας νηυσὶ ὀλίγῃσι, πάγχυ σφι μανίην ἐπενείκοντες ἀνῆγον καὶ αὐτοὶ τὰς νέας, ἐλπίσαντές σφεας εὐπειρώς αἰρήσειν, οὐκ ὀκτά κάρτα ἐλπίσαντες. τὰς μὲν γε τῶν Ἑλλήνων ὁρέοντες ὀλίγας νέας, τὰς δὲ ἐωυτῶν πλήθει τε πολλαπλησίας καὶ ἄμεινον πλωούσας, καταφρονήσαντες ταῦτα ἐνκλουῖντο αὐτοὺς ἐς μέσον. ὅσοι μὲν νυν τῶν Ἰώνων ἦσαν εὐνοοὶ τοῖσι Ἕλλησι, ἀέζοντές τε ἐστρατεύοντο, συμφορὴν τε ἐποιεῦντο μεγάλην, ὁρέοντες περιεχομένους αὐτοὺς καὶ ἐπιστάμενοι ὡς οὐδεὶς αὐτῶν ἀπονοστήσει· οὕτω ἀσθενέα σφι ἐφαίνετο εἶναι τὰ τῶν Ἑλλήνων πρήγματα. ὅσοισι δὲ καὶ ἡδομένοισι ἦν τὸ γινόμενον, ἄμιλλαν ἐποιεῦντο, ὅπως αὐτὸς ἕκαστος πρῶτος νέα Ἀττικὴν ἐλὼν δῶρα παρὰ βασιλέος λάμψεται. Ἀθηναίων γὰρ αὐτοῖσι λόγος ἦν

- 11 πλεῖστος ἀνὰ τὰ στρατόπεδα. τοῖσι δὲ Ἕλλησι ὡς ἐσή-
μηνε, πρῶτα μὲν ἀντίπρωροι τοῖσι βαρβάροισι γενόμενοι
ἐς τὸ μέσον τὰς πρύμνας συνήγαγον, δεύτερα δὲ σιμῆ-
ναντος ἔργου εἶχοντο, ἐν ὀλίγῳ περ ἀπολαμφθέντες καὶ
κατὰ στόμα. ἐνθαῦτα τριήκοντα νέας αἰρέουσι τῶν βαρ-
βάρων καὶ τὸν Γόργον τοῦ Σαλαμινίων βασιλέως ἀδελ-
φρὸν Φιλάονα τὸν Χέρσιος, λόγιμον ἔόντα ἐν τῷ στρατο-
πέδῳ ἄνδρα. πρῶτος δὲ Ἑλλήνων νέα τῶν πολεμίων εἴλε
ἄνῃρ Ἀθηναῖος Λυκομήδης Αἰσχροίου, καὶ τὸ ἀριστήριον
ἔλαβε οὗτος. τοὺς δ' ἐν τῇ ναυμαχίῃ ταύτῃ ἑτεροαλλέως
ἀγωνιζομένους νῦν ἐπελθοῦσα διέλυσε. οἱ μὲν δὴ Ἕλληνες
ἐπὶ τὸ Ἀρτεμίσιον ἀπέπλωον, οἱ δὲ βάρβαροι ἐς τὰς
Ἀφειάς, πολλὸν παρὰ δόξαν ἀγωνισάμενοι. ἐν ταύτῃ τῇ
ναυμαχίῃ Ἀντίδωρος Ἀθήμιος μόνος τῶν σὺν βασιλεὶ
Ἑλλήνων ἔόντων αὐτομολέει ἐς τοὺς Ἕλληνας, καὶ οἱ Ἀθη-
ναῖοι διὰ τοῦτο τὸ ἔργον ἔδοσαν αὐτῷ χῶρον ἐν Σαλαμῖνι.
- 12 ὡς δὲ εὐφρόνῃ ἐγεγόνεε, ἣν μὲν τῆς ὥρης μέσον θέρους,
ἐγίνετο δὲ ὕδωρ τε ἄπλετον διὰ πάσης τῆς νυκτὸς καὶ
σκληραὶ βρονταὶ ἀπὸ τοῦ Πηλίου· οἱ δὲ νεκροὶ καὶ τὰ
ναυῖγια ἔξεφορέοντο ἐς τὰς Ἀφειάς, καὶ περὶ τε τὰς
πρόφρας τῶν νεῶν εἰλέοντα καὶ ἐτάρασσον τοὺς ταρσοὺς
τῶν κοπέων. οἱ δὲ στρατιῶται οἱ ταύτῃ ἀκούοντες ταῦτα
ἐς φόβον κατιστέατο, ἐλπίζοντες πάγχυ ἀπολέσθαι ἐς
οἷα κακὰ ἦκον· πρὶν γὰρ ἢ καὶ ἀναπνεῦσαί σφρας ἔκ τε
τῆς ναυγίης καὶ τοῦ χειμῶνος τοῦ γενομένου κατὰ Πήλιον
ὑπέλαβε ναυμαχίῃ καρτερή, ἔκ δὲ τῆς ναυμαχίης ὄμβρος
τε λάβρος καὶ ρεύματα ἰσχυρὰ ἐς θάλασσαν ὠρητημένα
- 13 βρονταὶ τε σκληραί. καὶ τούτοις μὲν τοιαύτη νῦν ἐγίνετο,
τοῖσι δὲ ταχθεῖσι αὐτῶν περιπλώειν Εὐβοίαν ἢ αὐτὴ περ
ἐοῦσα νῦν πολλὸν ἦν ἔτι ἀγριωτέρη, τοσοῦτον ὅσῳ ἐν
πελάγῃ φερομένοιςι ἐπέπιπτε, καὶ τὸ τέλος σφι ἐγένετο
ἄχαρι. ὡς γὰρ δὴ πλώουσι αὐτοῖσι χειμῶν τε καὶ τὸ
ὑδωρ ἐπεγίνετο ἐοῦσι κατὰ τὰ Κοῖλα τῆς Εὐβοίης, φερό-
μενοι τῷ πνεύματι καὶ οὐκ εἰδότες τῇ ἐφέροντο, ἐξέπι-
πτον πρὸς τὰς πέτρας. ἐποιέετό τε πᾶν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ,
ὅπως ἂν ἐξισωθεῖν τῷ Ἑλληνικῷ τὸ Περσικὸν μηδὲ πολλῶν
- 14 πλέον εἶη. οὗτοι μὲν νυν περὶ τὰ Κοῖλα τῆς Εὐβοίης

διεφθείροντο, οἱ δὲ ἐν Ἀρτεμῖσι βάρβαροι, ὥς σφι ἀσμέ-
 νοισι ἡμέρῃ ἐπέλαμψε, ἀτρέμας τε εἶχον τὰς νέας, καὶ σφι
 ἀπεχρᾶτο κακῶς πρήσσουσι ἡσυχίην ἄγειν ἐν τῷ παρεόντι.
 τοῖσι δὲ Ἑλλῆσι ἐπεβώθειον νέες τρεῖς καὶ πεντήκοντα
 Ἀττικάι. αὐταὶ τε δὴ σφρας ἐπέρρωσαν ἀπικόμεναι, καὶ
 ἅμα ἀγγελίῃ ἐλθοῦσα ὥς τῶν βαρβάρων οἱ περιπλώοντες
 τὴν Εὐβοίαν πάντες εἶησαν διεφθαμένοι ὑπὸ τοῦ γενο-
 μένου χειμῶνος. φυλάξαντες δὴ τὴν αὐτὴν ὥρην πλώοντες
 ἐπέπεσον νηυσὶ Κιλίσσησι, ταύτας δὲ διαφθείραντες, ὥς
 εὐφρόνῃ ἐγένετο, ἀπέπλων ὀπίσω ἐπὶ τὸ Ἀρτεμίσιον.
 τρίτῃ δὲ ἡμέρῃ δεινὸν τι ποιησάμενοι αἱ στρατηγοὶ τῶν 15
 βαρβάρων νέας οὕτω σφι ὀλίγας λυμαίνεσθαι καὶ τὸ ἀπὸ
 Σέρξεω δειμαίνοντες οὐκ ἀνέμειναν ἔτι τοὺς Ἑλλήνας
 μάχῃς ἄρξαι, ἀλλὰ παρακελευσάμενοι κατὰ μέσον ἡμέρης
 ἀνῆγον τὰς νέας. συνέπιπτε δὲ ὥστε τῇσι αὐτῇσι ἡμέρῃσι
 τὰς ναυμαχίας γίνεσθαι ταύτας καὶ τὰς πεζομαχίας τὰς
 ἐν Θερμοπύλῃσι. ἦν δὲ πᾶς ὁ ἀγὼν τοῖσι κατὰ θάλασσαν
 περὶ τοῦ Εὐρίταν, ὥσπερ τοῖσι ἀμφὶ Λεωνίθην τὴν ἐσβο-
 λὴν φυλάσσειν. οἱ μὲν δὴ παρεκελεύοντο ὅπως μὴ παρή-
 σουσι ἐς τὴν Ἑλλάδα τοὺς βαρβάρους, οἱ δ' ὅπως τὸ Ἑλλη-
 νικὸν στράτευμα διαφθείραντες τοῦ πόρου κρατήσουσι.
 ὥς δὲ ταξάμενοι οἱ Σέρξεω ἐπέπλων, οἱ Ἕλληνες ἀτρέμας 16
 εἶχον πρὸς τῷ Ἀρτεμίσῳ. οἱ δὲ βάρβαροι μηνονεῖδὲς ποι-
 ῆσαντες τῶν νεῶν ἐκυκλοῦντο, ὥς περιλάβοιεν αὐτούς.
 ἐνθεῦτεν οἱ Ἕλληνες ἐπανεπλώον τε καὶ συνέμισγον. ἐν
 ταύτῃ τῇ ναυμαχίᾳ παραπλήσιοι ἀλλήλοισι ἐγένοντο. ὁ
 γὰρ Σέρξεω στρατὸς ὑπὸ μεγάρους τε καὶ πλήθους αὐτοῦ
 ὑπ' ἑωυτοῦ ἐπιπτε, ταρασσομένων τε τῶν νεῶν καὶ περι-
 πιπτουσέων περὶ ἀλλήλας· ὅμως μέντοι ἀντείχε καὶ οὐκ
 εἶχε· δεινὸν γὰρ χρῆμα ἐποιεῦντο ὑπὸ νεῶν ὀλίγων ἐς
 φυγὴν τράπεσθαι. πολλαὶ μὲν δὴ τῶν Ἑλλήνων νέες
 διεφθείροντο, πολλοὶ δὲ ἄνδρες, πολλῶν δ' ἔτι πλεῦνες
 νέες τε τῶν βαρβάρων καὶ ἄνδρες. οὕτω δὲ ἀγωνιζόμενοι
 δίοστησαν χωρὶς ἑκάτεροι.

Ἐν ταύτῃ τῇ ναυμαχίᾳ Αἰγύπτιοι μὲν τῶν Σέρξεω 17
 στρατιωτέων ἡρίστευσαν, οἱ ἄλλα τε ἔργα μεγάλα ἀπε-
 δέξαντο καὶ νέας αὐτοῖσι ἀνδράσι εἶλον Ἑλληνίδας πέντε.

τῶν δὲ Ἑλλήνων κατὰ ταύτην τὴν ἡμέρην ἤρριστευσαν Ἀθη-
ναῖοι, καὶ Ἀθηναίων Κλευνίης ὁ Ἀλκιβιάδew, ὃς δαπάνην
οἰκῆτην παρεχόμενος ἐστρατεύετο ἀνδράσι τε διηκοσίοις
καὶ οἰκῆτῃ νηϊ.

- 18 Ὡς δὲ διέστησαν ἄσμενοι ἐκάτεροι, ἐς ὄρμον ἤπέ-
γοντο. οἱ δὲ Ἕλληνες ὥς διακριθέντες ἐκ τῆς ναυμαχίης
ἀπηλλάχθησαν, τῶν μὲν νεκρῶν καὶ τῶν ναυηγίων ἐπε-
κράτεον, τρηχέως δὲ περιεφθέντες καὶ οὐκ ἥμιστα Ἀθη-
ναῖοι, τῶν αἱ ἡμίσεαι τῶν νεῶν τετρωμέναι ἦσαν, δρησμὸν
- 19 δὴ ἐβουλεύοντο ἔσω ἐς τὴν Ἑλλάδα. νόῳ δὲ λαβὼν ὁ
Θεμιστοκλῆς, ὥς εἰ ἀπορραγείη ἀπὸ τοῦ βαρβάρου τὸ τε
Ἰωνικὸν φῦλον καὶ τὸ Καρικόν, οἳοί τε εἶησαν τῶν λοιπῶν
κατ' ὑπερθε γενέσθαι, ἐλαυνόντων τῶν Εὐβοέων πρόβατα
ἐπὶ τὴν θάλασσαν, ταύτῃ συλλέξας τοὺς στρατηγούς ἔλεγέ
σφι, ὥς δοκέοι ἔχειν τινὰ παλάμην, τῇ ἐλπίζοι τῶν βασι-
λέως συμμάχων ἀποστήσειν τοὺς ἀρίστους. ταῦτα μὲν νυν
ἐς τοσοῦτο παρεγύμνου, ἐπὶ δὲ τοῖσι κατήκουσι πρήγμασι
τάδε ποιητέα εἶναι σφι ἔλεγε, τῶν τε προβάτων τῶν
Εὐβοϊκῶν ὅσα τις ἐθέλοι καταθύειν (κρέσπον γὰρ εἶναι
τὴν στρατιὴν ἔχειν ἢ τοὺς πολεμίους), παραίνεέ τε προ-
ειπεῖν τοῖσι ἐωυτῶν ἐκάστους πῦρ ἀνακαίειν· κομιδῆς δὲ
πὲρ τὴν ὥρην αὐτῶ μελήσειν ὥστε ἀσινέας ἀπικέσθαι
ἐς τὴν Ἑλλάδα. ταῦτα ἤρεσέ σφι ποιεῖν καὶ αὐτίκα πῦρ
- 20 ἀνακαυσάμενοι ἐτράποντο πρὸς τὰ πρόβατα. οἱ γὰρ Εὐ-
βοέες παραχρησάμενοι τὸν Βάκιδος χρησμὸν ὥς οὐδὲν
λέγοντα, οὔτε τι ἐξεκομίσαντο οὐδὲν οὔτε προεσάξαντο
ὥς παρεσόμενον σφι πολέμου, περιπετέα τε ἐποίησαντο
σφίσι αὐτοῖσι τὰ πρήγματα. Βάκιδι γὰρ ὧδε ἔχει περὶ
τούτων ὁ χρησμός·

Φράζεο, βαρβαρόφωνος ὅταν ζυγὸν εἰς ἄλλα βάλλῃ

Βύβλινον, Εὐβοίης ἀπέχειν πολυμηκάδας αἰγας.

τούτοις δὲ οὐδὲν τοῖσι ἔπεσι χρησαμένοις ἐν τοῖσι τότε
παρεοῦσί τε καὶ προσδοκίμοις κακοῖσι παρῇν σφι συμ-

- 21 φρορῇ χρᾶσθαι πρὸς τὰ μέγιστα. οἱ μὲν δὴ ταῦτα ἐπρησσαν,
παρῇν δὲ ὁ ἐκ Τρηχίνος κατάσκοπος. ἦν μὲν γὰρ ἐπ' Ἀρτε-
μισίῳ κατάσκοπος Πολύτας, γένος Ἀντικυρεὺς, τῷ προσ-
ετέτακτο, καὶ εἶχε πλοῖον κατῆρες ἐτοῖμον, εἰ παλῆσειε ὁ

ναυτικὸς στρατός, σημαίνειν τοῖσι ἐν Θερμοπύλῃσι ἐοῦσι·
 ὡς δ' αὐτως ἦν Ἀβρωνίχος ὁ Λυσικλέος Ἀθηναῖος καὶ παρὰ
 Λεωνίδῃ ἐτοῖμος τοῖσι ἐπ' Ἀρτεμισίῳ ἐοῦσι ἀγγέλλειν τριη-
 κοντέρῳ, ἦν τι καταλαμβάνη νεώτερον τὸν πεζόν. οὗτος
 ὢν ὁ Ἀβρωνίχος ἀπικόμενός σφι ἐσήμαινε τὰ γεγονότα
 περὶ Λεωνίδην καὶ τὸν στρατὸν αὐτοῦ. οἱ δὲ ὡς ἐπύ-
 θοντο ταῦτα, οὐκέτι ἐς ἀναβολὰς ἐποιεῦντο τὴν ἀποχώ-
 ρησιν, ἐκομίζοντο δὲ ὡς ἕκαστοι ἐτάχθησαν, Κορίνθιοι
 πρῶτοι, ὕστατοι δὲ Ἀθηναῖοι. Ἀθηναίων δὲ νέας τὰς ²³
 ἄριστα πλωσούσας ἐπιλεξάμενος Θεμιστοκλῆς ἐπορεύετο
 περὶ τὰ πότιμα ὕδατα, ἐντάμνων ἐν τοῖσι λίθοισι γράμ-
 ματα, τὰ Ἴωνες ἐπελθόντες τῇ ὑστεραίῃ ἡμέρῃ ἐπὶ τὸ
 Ἀρτεμισίον ἐπελέξαντο. τὰ δὲ γράμματα τάδε ἔλεγε·
 “ἄνδρες Ἴωνες, οὐ ποιεῖτε δίκαια ἐπὶ τοὺς πατέρας στρα-
 τευόμενοι καὶ τὴν Ἑλλάδα καταδουλοῦμενοι. ἀλλὰ μά-
 λιστα μὲν πρὸς ἡμέων γίνεσθε· εἰ δὲ ὑμῖν ἐστὶ τοῦτο μὴ
 δυνατόν ποιῆσαι, ὑμεῖς δὲ ἔτι καὶ νῦν ἐκ τοῦ μέσου ἡμῖν
 ἕξεσθε καὶ αὐτοί, καὶ τῶν Καρῶν δέεσθε τὰ αὐτὰ ὑμῖν
 ποιέειν· εἰ δὲ μηδέτερον τούτων οἷόν τε γίνεσθαι, ἀλλ'
 ὑπ' ἀναγκαίης μέζονος κατέζευχθε ἢ ὥστε ἀπίσταςθαι,
 ὑμεῖς γε ἐν τῇ ἔργῳ, ἐπεὶ συμμίσγωμεν, ἐδελοκαέετε,
 μεμνημένοι ὅτι ἀπ' ἡμέων γεγόνατε καὶ ὅτι ἀρχῆθεν ἡ
 ἔχθρη πρὸς τὸν βάρβαρον ἀπ' ὑμέων ἡμῖν γέγονε. Θεμι-
 στοκλῆς δὲ ταῦτα ἔγραψε, δοκέειν ἑμοί, ἐπ' ἀμφοτέρα
 νοέων, ἵνα ἢ λαθόντα τὰ γράμματα βασιλεῖ Ἴωνας ποιήσῃ
 μεταβαλεῖν καὶ γενέσθαι πρὸς ἑωυτῶν, ἢ ἐπεῖτε ἀνευρεῖσθῃ
 καὶ διαβληθῇ πρὸς Ξέρξην, ἀπίστους ποιήσῃ τοὺς Ἴωνας
 καὶ τῶν ναυμαχιῶν αὐτοὺς ἀπόσχῃ.” Θεμιστοκλῆς μὲν ²³
 ταῦτα ἐνέγραψε, τοῖσι δὲ βαρβάροισι αὐτίκα μετὰ ταῦτα
 πλοῖω ἦλθε ἀνὴρ Ἰστιαεὺς ἀγγέλλων τὸν ὄρησμον τὸν
 ἀπ' Ἀρτεμισίου τῶν Ἑλλήνων. οἱ δ' ὑπ' ἀπιστίας τὸν μὲν
 ἀγγέλλοντα εἶχον ἐν φυλακῇ, νέας δὲ ταχέας ἀπέστειλαν
 προκατοψομένας. ἀπαγγειλάντων δὲ τούτων τὰ ἦν, οὕτω
 δὴ ἅμα ἤλλω σκιδναμένῳ πᾶσα ἡ στρατιὴ ἐπλωε ἀλῆς
 ἐπὶ τὸ Ἀρτεμισίον. ἐπισχόντες δὲ ἐν τούτῳ τῷ χώρῳ
 μέχρι μέσου ἡμέρης, τὸ ἀπὸ τούτου ἐπλωον ἐς Ἰστιαίαν.
 ἀπικόμενοι δὲ τὴν πόλιν ἔσχον τῶν Ἰστιαίων, καὶ τῆς

Ἑλλοπίνης μοίρης, γῆς δὲ τῆς Ἰστιάωτιδος τὰς παραθα-
 24 λασσίας κώμας πάσας ἐπέδραμον. ἐνθαῦτα δὲ ταύτων ἐόν-
 των Ξέρξης ἐτοιμασάμενος τὰ περὶ τοὺς νεκροὺς ἔπεμπε
 ἐς τὸν ναυτικὸν στρατὸν κήρυκα· προετοιμάσατο δὲ τάδε·
 ὅσοι τοῦ στρατοῦ τοῦ ἑωυτοῦ ἦσαν νεκροὶ ἐν Θερμοπύ-
 λῃσι (ἦσαν δὲ καὶ δύο μυριάδες), ὑπολιπτόμενος τούτων
 ὡς χιλίους, τοὺς λοιποὺς τάφρους ὀρυζάμενος ἔθαψε,
 φυλλάδα τε ἐπιβαλὼν καὶ γῆν ἐπαμησάμενος, ἵνα μὴ
 ὀφθείησαν ὑπὸ τοῦ ναυτικοῦ στρατοῦ. ὥς δὲ διέβη ἐς
 τὴν Ἰστίαιαν ὁ κήρυξ, σύλλογον ποιησάμενος παντὸς τοῦ
 στρατοπέδου ἔλεγε τάδε· “ἄνδρες σύμμαχοι, βασιλεὺς
 Ξέρξης τῷ βουλομένῳ ὑμέων παραδοῖτο ἐκλιπόντα τὴν
 τάξιν καὶ ἐλθόντα θηήσασθαι, ὅπως μάχεται πρὸς τοὺς
 ἀνοήτους τῶν ἀνθρώπων, οἳ ἤλπισαν τὴν βασιλέως δύνα-
 25 μιν ὑπερβαλέεσθαι.” ταῦτα ἐπαγγειλαμένου, μετὰ ταῦτα
 οὐδὲν ἐγίνετο πλοίων σπανιώτερον. οὕτω πολλοὶ ἠθέλον
 θηήσασθαι. διαπεραιωθέντες δὲ ἐθήευντο διεξιόντες τοὺς
 νεκρούς· πάντες δὲ ἤπιστάτο τοὺς κειμένους εἶναι πάν-
 τας Λακεδαιμονίους καὶ Θεσπιέας, ὀρέοντες καὶ τοὺς
 εἰλωτας. οὐ μὲν οὐδ’ ἐλάνθανε τοὺς διαβεβηκότας Ξέρξης
 ταῦτα πρήξας περὶ τοὺς νεκροὺς τοὺς ἑωυτοῦ· καὶ γὰρ δὴ
 καὶ γελοῖον ἦν· τῶν μὲν χίλιοι ἐφαίνοντο νεκροὶ κείμενοι,
 οἳ δὲ πάντες ἐκέατο ἄλλες συγκεκομισμένοι ἐς τῶντ’ ὀχω-
 ρίον, τέσσερες χιλιάδες. ταύτην μὲν τὴν ἡμέρην πρὸς Θέην
 ἐτράποντο, τῇ δ’ ὑστεραίῃ οἳ μὲν ἀπέπλων ἐς Ἰστίαιαν
 26 ἐπὶ τὰς νέας, οἳ δὲ ἀμφὶ Ξέρξην ἐς ὁδὸν ὤρμέατο. ἦκον
 δὲ σφι αὐτόμολοι ἄνδρες ἀπ’ Ἀρκαδίας ὀλίγοι τινές, βίον-
 τε δεόμενοι καὶ ἐνεργοὶ βουλόμενοι εἶναι, ἄγοντες δὲ ταύ-
 τους ἐς ὅσιν τὴν βασιλέως ἐπυνθάνοντο οἳ Πέρσαι περὶ
 τῶν Ἑλλήνων τί ποιεοίεν· εἰς δὲ τις πρὸ πάντων ἦν ὁ
 εἰρωτέων αὐτοὺς ταῦτα. οἳ δὲ σφι ἔλεγον, ὡς Ὀλύμπια
 ἄγουσι καὶ θεωρέοιεν ἀγῶνα γυμνικὸν καὶ ἵππικόν. ὁ δὲ
 ἐπείρετο, ὅ τι τὸ ἄεθλον εἴη σφι κείμενον, περὶ ὅτεν
 ἀγωνίζονται· οἳ δ’ εἶπον τῆς ἐλαίης τὸν διδόμενον στέ-
 φανον. ἐνθαῦτα εἶπας γνώμην γενναιοτάτην Τριτανταί-
 χμης ὁ Ἀρταβάνου δειλίαν ὥφλε πρὸς βασιλέως. πυνθα-
 νόμενος γὰρ τὸ ἄεθλον ἐὼν στέφανον, ἀλλ’ οὐ χρήματα,

οὔτι ἡνέσχετο σιγῆων εἰπέ τε ἐς πάντας τάδε· “παπαί, Μαρθόνιε, κοίλους ἐπ’ ἄνδρας ἤγαγες μαχεσομένους ἡμέας, οἳ οὐ περὶ χρημάτων τὸν ἀγῶνα ποιεῦνται, ἀλλὰ περὶ ἀρετῆς.” τοῦτω μὲν δὴ ταῦτα εἶρητο, ἐν δὲ τῇ διὰ μέσου 27 χρόνῳ, ἐπεῖτε τὸ ἐν Θερμοπύλῃσι τρώμα ἐγεγόνεε, αὐτίκα Θεσσαλοὶ πέμπουσι κήρυκα ἐς Φωκέας, ἅτε σφι ἐνέχοντες αἰεὶ χόλον, ἀπὸ δὲ τοῦ ὑστάτου τρώματος καὶ τὸ κάρτα. ἐσβαλόντες γὰρ παροστρατιῇ αὐτοὶ τε οἱ Θεσσαλοὶ καὶ οἱ σύμμαχοι αὐτῶν ἐς τοὺς Φωκέας οὐ πολλοῖσι ἔτεσι πρό- 28 τερον ταύτης τῆς βασιλέως στρατηλασίης ἐσσιώθησαν ὑπὸ τῶν Φωκῶν καὶ περιέφθησαν τρηχέως. ἐπεῖτε γὰρ κατει- λήθησαν ἐς τὸν Παρνησσὸν οἱ Φωκέες ἔχοντες μάντιν Τελ- λῆν τὸν Ὑλεῖον, ἐνθαῦτα ὁ Τελλῆς οὕτως σοφίζεται αὐτοῖσι τοιόνδε· γυνώσας ἄνδρας ἐξαχσίους τῶν Φω- κῶν τοὺς ἀρίστους, αὐτούς τε τούτους καὶ τὰ ὄπλα αὐτῶν, νυκτὸς ἐπεθήκατο τοῖσι Θεσσαλαῖσι, προσέπας αὐτοῖσι, τὸν ἂν μὴ λευκανθίζοντα ἴδωνται, ταῦτον κτείνειν. τοῦ- 29 τούς ὧν αἱ τε φυλακαὶ τῶν Θεσσαλῶν πρῶται ἰδοῦσαι ἐφοβήθησαν, δόξασαι ἄλλο τι εἶναι τέρας, καὶ μετὰ τὰς φυλακάς αὐτῇ ἡ στρατιῇ οὕτω ὥστε τειρατισχίλιον κρα- τῆσαι νεκρῶν καὶ ἀσπίδων Φωκέας, τῶν τὰς μὲν ἡμισείας ἐς Ἄβας ἀνέθεσαν, τὰς δὲ ἐς Δελφοὺς· ἡ δὲ δεκάτῃ ἐγένετο τῶν χρημάτων ἐκ ταύτης τῆς μάχης οἱ μεγάλοι ἄνδρι- 30 ἄντες οἱ περὶ τὸν τρίποδα συνεστεῶτες ἔμπροσθε τοῦ νηοῦ τοῦ ἐν Δελφοῖσι, καὶ ἕτεροι τοιοῦτοι ἐν Ἄβῃσι ἀνα- κέαιται. ταῦτα μὲν νυν τὸν πεζὸν ἐργάσαντο τῶν Θεσσα- 31 λῶν οἱ Φωκέες, πολιορκέοντας ἐωυτούς, ἐσβαλοῦσαν δὲ ἐς τὴν χώραν τὴν ἵππων αὐτῶν ἐλαμῆναντο ἀνηκέστως. ἐν γὰρ τῇ ἐσβολῇ, ἣ ἐστὶ κατὰ Γάμπολιν, ἐν ταύτῃ τάφρον μεγάλην ὀρύξαντες ἀμφορέας κεινοὺς ἐς αὐτὴν κατέθηκαν, χοῦν δὲ ἐπιφορήσαντες καὶ ὁμοιώσαντες τῷ ἄλλῳ χώρῳ ἰδέοντο τοὺς Θεσσαλοὺς ἐσβάλλοντας. οἱ δὲ, ὥς ἀναρ- 32 πασόμενοι τοὺς Φωκέας, φερόμενοι ἐσέπεσον ἐς τοὺς ἀμφορέας. ἐνθαῦτα οἱ ἵπποι τὰ σκέλεα διεφθάρησαν. τούτων δὴ σφι ἀμφοτέρων ἔχοντες ἔγκοτον οἱ Θεσσαλοὶ 29 πέμψαντες κήρυκα ἡγόρευον τάδε· “ὦ Φωκέες, ἦδη τι μᾶλλον γνωσιμαχέετε μὴ εἶναι ὁμοῖοι ἡμῖν. πρῶσθε τε

- γὰρ ἐν τοῖσι Ἑλλήσι, ὅσον χρόνον ἐκεῖνα ἡμῖν ἦνδανε, πλέον αἰεὶ κοτε ὑμέων ἐφερόμεθα, νῦν τε παρὰ τῷ βαρβάρῳ τοσούτο δυνάμεθα, ὥστε ἐπ' ἡμῖν ἐστι τῆς γῆς τε ἐστερῆσθαι καὶ πρὸς ἠνδραποδίσθαι ὑμῶν· ἡμεῖς μέντοι τὸ πᾶν ἔχοντες οὐ μνησιχαέομεν, ἀλλ' ἡμῖν γενέσθω ἀντ' αὐτῶν πεντήκοντα τάλαντα ἀργυρίου, καὶ ὑμῖν ὑποδεκόμεθα τὰ ἐπιόντα ἐπὶ τὴν χώραν ἀποτρέψειν.” ταῦτά σφι ἐπηγγέλλοντο οἱ Θεσσαλοὶ. οἱ γὰρ Φωκέες μῦνοι τῶν ταύτῃ ἀνθρώπων οὐκ ἐμῆδιζον, κατ' ἄλλο μὲν οὐδέν, ὥς ἐγὼ συμβαλλόμενος εὐρίσκω, κατὰ δὲ τὸ ἔχθος τὸ Θεσσαλῶν· εἰ δὲ Θεσσαλοὶ τὰ Ἑλλήνων αὖξον, ὥς ἐμοὶ δοκείν, ἐμῆδιζον ἂν οἱ Φωκέες. ταῦτα ἐπαγγελλομένων Θεσσαλῶν οὔτε δαίσειν ἔφασαν χρήματα παρέχειν τέ σφι Θεσσαλοῖσι ὁμοίως μὴδίζειν, εἰ ἄλλως βουλοίτο· ἀλλ' οὐκ ἔσσεσθαι
- ³¹ ἐκόντες εἶναι προδόται τῆς Ἑλλάδος. ἐπειδὴ δὲ ἀνγγελῆθησαν οὗτοι οἱ λόγοι, οὕτω δὴ οἱ Θεσσαλοὶ κεχολωμένοι τοῖσι Φωκεῦσι ἐγένοντο ἡγεμόνες τῷ βαρβάρῳ τῆς ὁδοῦ. ἐκ μὲν δὴ τῆς Τρηχινίης ἐς τὴν Λωρίδα ἐσέβαλον. τῆς γὰρ Λωρίδος χώρας ποδῶν στεινὸς ταύτῃ κατατείνει, ὥς τριήκοντα σταδίων μάλιστα κη εὖρος, κείμενος μεταξὺ τῆς τε Μηλίδος καὶ τῆς Φωκίδος χώρας, ἥπερ ἦν τὸ παλαιὸν Ἀρυσπὶς· ἡ δὲ χώρα αὕτη ἐστὶ μητρόπολις Λωριέων τῶν ἐν Πελοποννήσῳ. ταύτην ὦν τὴν Λωρίδα γῆν οὐκ εἰσίναντο ἐσβαλόντες οἱ βάρβαροι· ἐμῆδιζόν τε γὰρ καὶ οὐκ ἐδόκεε
- ³² Θεσσαλοῖσι. ὥς δὲ ἐκ τῆς Λωρίδος ἐς τὴν Φωκίδα ἐσέβαλον, αὐτοὺς μὲν τοὺς Φωκέας οὐκ αἰρέουσι. οἱ μὲν γὰρ τῶν Φωκίων ἐς τὰ ἄκρα τοῦ Παρνησσοῦ ἀνέβησαν (ἐστὶ δὲ καὶ ἐπιτηδὴ ἐξέσθαι ὅμιλον τοῦ Παρνησσοῦ ἢ κορυφή, κατὰ Νέωνα πόλιν κειμένη ἐπ' ἑωυτῆς, Τιθορέα οὖνομα αὐτῇ, ἐς τὴν δὴ ἀννείκοντο καὶ αὐτοὶ ἀνέβησαν), οἱ δὲ πλεῖνες αὐτῶν ἐς τοὺς Ὀζόλας Λοκροὺς ἐξεκομίσαντο, ἐς Ἀμφισσαν πόλιν τὴν ὑπὲρ τοῦ Κρισαίου πεδίου οἰκομένην. οἱ δὲ βάρβαροι τὴν χώραν πᾶσαν ἐπέδραμον τὴν Φωκίδα· Θεσσαλοὶ γὰρ οὕτω ἦγον τὸν στρατόν· ὁκόσα δὲ ἐπέσχον, πάντα ἐπέφλεγον καὶ ἔκειρον, καὶ ἐς τὰς πόλεις
- ³³ ἐνιέντες πῦρ καὶ ἐς τὰ ἱερά. πορευόμενοι γὰρ ταύτῃ παρὰ τὸν Κηφισὸν ποταμὸν ἐδηΐευν πάντα, καὶ κατὰ μὲν ἔκασταν

Ἀρυνὸν πόλιν, κατὰ δὲ Χαράδρην καὶ Ἐρωχον καὶ Τεθρώ-
 νιον καὶ Ἀμφίκαιαν καὶ Νέωνα καὶ Πεδιέας καὶ Τριτέας
 καὶ Ἐλάτειαν καὶ Ὑάμπολιν καὶ Παραποταμίους καὶ Ἄβας,
 ἔνθα ἦν ἱρὸν Ἀπόλλωνος πλούσιον, θησαυροῖσι τε καὶ
 ἀναθήμασι πολλοῖσι κατεσκευασμένον· ἦν δὲ καὶ τότε καὶ
 νῦν ἐστὶ χρηστήριον αὐτόθι· καὶ τοῦτο τὸ ἱρὸν συλή-
 σαντες ἐνέπρησαν. καὶ τινὰς διώκοντες εἶλον τῶν Φωκίων
 πρὸς τοῖσι οὖρεσι, καὶ γυναῖκας τινὰς διέφθειραν μισγό-
 μενοι ὑπὸ πλήθους. Παραποταμίους δὲ παραμειβόμενοι ³⁴
 οἱ βάρβαροι ἀπίκοντο ἐς Πανοπέας. ἐνθεῦτεν δὲ ἤδη δια-
 κρινομένη ἡ στρατιὴ αὐτῶν ἐσχίζετο. τὸ μὲν πλείστον
 καὶ δυνατώτατον τοῦ στρατοῦ ἅμα αὐτῷ Ξέρξῃ πορευό-
 μενον ἐκ' Ἀθίνας ἐσέβαλε ἐς Βοιωτούς, ἐς γῆν τὴν Ὀρχο-
 μενίων. Βοιωτῶν δὲ πᾶν τὸ πλήθος ἐμύδιζε, τὰς δὲ πόλεις
 αὐτῶν ἄνδρες Μακεδόνες διατεταγμένοι ἔσωζον, ὑπ' Ἀλε-
 ξάνδρου ἀποπεμφθέντες. ἔσωζον δὲ τῇδε, βουλόμενοι
 δῆλον ποιέειν Ξέρξῃ, ὅτι τὰ Μήδων Βοιωτοὶ φρονέουσιν.
 οὗτοι μὲν δὴ τῶν βαρβάρων ταύτῃ ἐτράποντο, ἄλλοι δὲ ³⁵
 αὐτῶν ἡγεμόνας ἔχοντες ὠρμέατο ἐπὶ τὸ ἱρὸν τὸ ἐν Δελ-
 φοῖσι, ἐν δεξιῇ τὸν Παρνησσὸν ἀπέρχοντες. ὅσα δὲ καὶ
 οὗτοι ἐπέσχον τῆς Φωκίδος, πάντα ἐσυναμύρεον· καὶ γὰρ
 τῶν Πανοπέων τὴν πόλιν ἐνέπρησαν καὶ Δαυλίων καὶ Αἰο-
 λιδέων. ἐπορεύοντο δὲ ταύτῃ ἀποσχισθέντες τῆς ἄλλης
 στρατῆς τῶνδε εἵνεκεν, ὅπως συλήσαντες τὸ ἱρὸν τὸ ἐν
 Δελφοῖσι βασιλέϊ Ξέρξῃ ἀποδέξαιεν τὰ χρήματα. πάντα
 δ' ἥλιστατο τὰ ἐν τῇ ἱερῇ ὅσα λόγον ἦν ἄξια Ξέρξης, ὥς
 ἐγὼ πυνθάνομαι, ἄμεινον ἢ τὰ ἐν τοῖσι οἰκίοις ἔλιπε,
 πολλῶν αἰεὶ λεγόντων, καὶ μάλιστα τὰ Κροίσου τοῦ Ἀλυ-
 άττεω ἀναθήματα. οἱ δὲ Δελφοὶ πυνθανόμενοι ταῦτα ἐς ³⁶
 πᾶσαν ἄρρωδὴν ἀπῆλθο, ἐν δείματι δὲ μεγάλῳ κατε-
 στεῶτες ἐμαντεύοντο περὶ τῶν ἱερῶν χρημάτων, εἴτε σφέα
 κατὰ γῆς κατορύξωσι εἴτε ἐκκομίσωσι ἐς ἄλλην χώραν.
 ὁ δὲ θεὸς σφας οὐκ ἔα κινέειν, φᾶς αὐτὸς ἱκανὸς εἶναι
 τῶν ἐωυτοῦ προκατῆσθαι. Δελφοὶ δὲ ταῦτα ἀκούσαντες
 σφῶν αὐτῶν πέρι ἐφρόντιζον. τέκνα μὲν νυν καὶ γυναί-
 κας πέρην ἐς τὴν Ἀχαιὴν διέπεμψαν, αὐτῶν δὲ οἱ μὲν
 πλείστοι ἀνέβησαν ἐς τοῦ Παρνησσὸς τὰς κορυφὰς καὶ ἐς

τὸ Κωρύκιον ἄντρον ἀνηνείξαντο, οἱ δὲ ἐς Ἀμφισσαν τὴν
 Δοκρίδα ὑπεξῆλθον. πάντες δὲ ὦν οἱ Ἀελφοὶ ἐξέλιπον
 37 τὴν πόλιν πλὴν ἐξήχοντα ἀνδρῶν καὶ τοῦ προφήτεω. ἔπει
 δὲ ἀγχοῦ τε ἦσαν οἱ βάρβαροι ἐπιόντες καὶ ἀπώρεον τὸ
 ἱρόν, ἐν τούτῳ ὁ προφήτης, τῷ ὄννομα ἦν Ἀκίρατος, ὄρεῖ
 πρὸ τοῦ νηοῦ ὅπλα προκείμενα ἔσωθεν ἐκ τοῦ μεγάρου
 ἐξηννευγμένα ἱρά, τῶν οὐκ ὅσιον ἦν ἅπτεσθαι ἀνθρώ-
 πων οὐδενί. ὁ μὲν δὴ ἦτε Δελφῶν τοῖσι παρεοῦσι σημα-
 νέων τὸ τέρας, οἱ δὲ βάρβαροι ἐπειδὴ ἐγίνοντο ἐπειγύ-
 μενοι κατὰ τὸ ἱρόν τῆς Προνηΐης Ἀθηναίης, ἐπιγίνεται
 σφι τέρεα ἔτι μέζονα τοῦ πρὶν γενομένου τέρεος. θῶμα
 μὲν γὰρ καὶ τοῦτο κάρτα ἐστί, ὅπλα ἀρήϊα αὐτόματα
 φανῆναι ἔξω προκείμενα τοῦ νηοῦ· τὰ δὲ δὴ ἐπὶ τούτῳ
 δεύτερα ἐπιγενόμενα καὶ διὰ πάντων φασμάτων ἄξια
 θωμάσαι μάλιστα. ἐπεὶ γὰρ δὴ ἦσαν ἐπιόντες οἱ βάρ-
 βαροι κατὰ τὸ ἱρόν τῆς Προνηΐης Ἀθηναίης, ἐν τούτῳ ἐκ
 μὲν τοῦ οὐρανοῦ κεραυνοὶ αὐτοῖσι ἐνέπιπτον, ἀπὸ δὲ τοῦ
 Παρνησσοῦ ἀπορραγεῖσαι δύο κορυφαὶ ἐφέροντο πολλῇ
 πατάγῳ ἐς αὐτοὺς καὶ κατέλαβον σιγχοὺς σφειων, ἐκ δὲ
 τοῦ ἱροῦ τῆς Προνηΐης βοή τε καὶ ἀλαλαγμὸς ἐγίνετο.
 38 συμμιγέντων δὲ τούτων πάντων θρόβος τοῖσι βαρβάροισι
 ἐνεπεπτώκεε. μαθόντες δὲ οἱ Ἀελφοὶ φεύγοντάς σφεας,
 ἐπικαταβάντες ἀπέκτειναν πληθὺς τι αὐτῶν. οἱ δὲ περι-
 εόντες ἰδὺ Βοιωτῶν ἔφρευγον. ἔλεγον δὲ οἱ ἀπανοστή-
 σαντες οὗτοι τῶν βαρβάρων, ὥς ἐγὼ πυνθάνομαι, ὥς
 πρὸς τούτοις καὶ ἄλλα ὤρεον θεῖα· δύο γὰρ ὀπίστας
 μέζοντας ἢ κατὰ ἀνθρώπων φύσιν [ἔχοντας] ἔπεσθαι σφι
 39 κτείνοντας καὶ διώκοντας. τούτους δὲ τοὺς δύο Ἀελφοὶ
 λέγουσι εἶναι ἐπιχωρίους ἥρωας, Φυλάκόν τε καὶ Αὐτό-
 νοον, τῶν τὰ τεμένεά ἐστι περὶ τὸ ἱρόν, Φυλάκου μὲν παρ'
 αὐτὴν τὴν ὁδὸν κατ' ἐπερθε τοῦ ἱροῦ τῆς Προνηΐης, Αὐτο-
 νόου δὲ πέλαις τῆς Κασταλῆς ὑπὸ τῇ Ὑαμπείῃ κορυφῇ.
 οἱ δὲ πεσόντες ἀπὸ τοῦ Παρνησσοῦ λίθοι ἔτι καὶ ἐς ἡμέας
 ἦσαν σόοι, ἐν τῷ τεμένει τῆς Προνηΐης Ἀθηναίης κεί-
 μενοι, ἐς τὸ ἐνέσκηψαν διὰ τῶν βαρβάρων φερόμενοι.
 τούτων μὲν νυν τῶν ἀνδρῶν αὕτη ἀπὸ τοῦ ἱροῦ ἀπαλ-
 λαγὴ γίνεται.

Ὁ δὲ Ἑλλήνων ναυτικὸς στρατὸς ἀπὸ τοῦ Ἀρτεμισίου⁴⁰ Ἀθηναίων δεσφέντων ἐς Σαλαμίνα κατέσχει τὰς νέας. τῶνδε δὲ εἵνεκεν προσεδείθησαν αὐτῶν σχεῖν πρὸς Σαλαμίνα Ἀθηναῖοι, ἵνα αὐτοὶ παῖδάς τε καὶ γυναῖκας ὑπεξαγάγωνται ἐκ τῆς Ἀττικῆς, πρὸς δὲ καὶ βουλευσονται τὸ ποιητέον αὐτοῖσι ἔσται. ἐπὶ γὰρ τοῖσι κατήκουσι πρήγμασι βουλὴν ἐμελλον ποιήσεσθαι ὥς ἐφεισμένοι γνώμης. δοκέοντες γὰρ εὐρήσειν Πελοποννησίους πανδημεὶ ἐν τῇ Βοιωτίῃ ὑποκατημένους τὸν βάρβαρον τῶν μὲν εὖρον οὐδὲν ἰόν, οἱ δὲ ἐπυνθάνοντο τὸν Ἰσθμὸν αὐτοὺς τειχέοντας, τὴν Πελοπόννησον περὶ πλείστου τε ποιευμένους περιεῖναι καὶ ταύτην ἔχοντας ἐν φυλακῇ, τὰ δὲ ἄλλα ἀπιέναι. ταῦτα πυνθανόμενοι οὕτω δὴ προσεδείθησάν σφρων σχεῖν πρὸς τὴν Σαλαμίνα. οἱ μὲν δὴ ἄλλοι κατέσχον ἐς⁴¹ τὴν Σαλαμίνα, Ἀθηναῖοι δὲ ἐς τὴν ἑωυτῶν. μετὰ δὲ τὴν ἄπιξιν κήρυγμα ἐποιήσαντο, Ἀθηναίων τῇ τις δύναται σῶζειν τὰ τέκνα τε καὶ τοὺς οἰκέτας. ἐνθαῦτα οἱ μὲν πλείστοι ἐς Τροιζῆνα ἀπέστειλαν, οἱ δὲ ἐς Αἴγιναν, οἱ δὲ ἐς Σαλαμίνα. ἔσπευσαν δὲ ταῦτα ὑπεκθέσθαι, τῷ χρησιστηρίῳ τε βουλόμενοι ὑπηρετέειν καὶ δὴ καὶ τοῦδε εἵνεκεν οὐκ ἦνιστα λέγουσι Ἀθηναῖοι ὅφιν μέγαν φύλακον τῆς ἀκροπόλεως ἐνδιαιτᾶσθαι ἐν τῷ ἱερῷ. λέγουσί τε ταῦτα καὶ δὴ καὶ ὥς ἰόντι ἐπιμήνια ἐπιτελέουσι προτιθέντες· τὰ δ' ἐπιμήνια μελιτόεσσά ἐστι. αὕτη δ' ἡ μελιτόεσσα ἐν τῷ πρόσθε αἰεὶ χρόνῳ ἀναισιμουμένη τότε ἦν ἄψαντος. σημηνάσης δὲ ταῦτα τῆς ἱρείης μᾶλλον τι οἱ Ἀθηναῖοι καὶ προθυμότερον ἐξέλιπον τὴν πόλιν ὥς καὶ τῆς Θεοῦ ἀπολελοιπυῖης τὴν ἀκρόπολιν. ὥς δὲ σφι πάντα ὑπεξέζετο, ἔπλων ἐς τὸ στρατόπεδον. ἐπεὶ δὲ οἱ ἀπ' Ἀρτε-⁴²μισίου ἐς Σαλαμίνα κατέσχον τὰς νέας, συνέρρεε καὶ ὁ λοιπὸς πυνθανόμενος ὁ τῶν Ἑλλήνων ναυτικὸς στρατὸς ἐκ Τροιζῆνος· ἐς γὰρ Πιργῶνα τὸν Τροιζηνίων λιμένα προεῖρητο συλλέγεσθαι. συνελέθησάν τε δὴ πολλῶν πλεῦνες νέες ἢ ἐπ' Ἀρτεμισίῳ ἐναυμάχεον, καὶ ἀπὸ πολίων πλεόνων. ναύαρχος μὲν νυν ἐπὶν ὧντος ὅσπερ ἐπ' Ἀρτεμισίῳ, Εὐρυβιάδης ὁ Εὐρυκλείδew ἀνὴρ Σπαρτιήτης, οὐ μέντοι γένεος τοῦ βασιλεῖος ἐών. νέας δὲ πολλῶν πλείστας τε καὶ

- 43 ἄριστα πλωούσας παρείχοντο Ἀθηναῖοι. ἑστρατεύοντο δὲ οἷδε· ἐκ μὲν Πελοποννήσου Λακεδαιμόνιοι ἑκατὶδεκα νέας παρεχόμενοι, Κορίνθιοι δὲ τὸ αὐτὸ πλήρωμα παρεχόμενοι τὸ καὶ ἐπ' Ἀρτεμισίῳ, Σικυώνιοι δὲ πεντεκαίδεκα παρείχοντο νέας, Ἐπιδάυριοι δὲ δέκα, Τροϊζήνιοι δὲ πέντε, Ἑρμιονέες δὲ τρεῖς, ἔόντες οὗτοι πλὴν Ἑρμιονέων Δωρικὸν τε καὶ Μακεδνὸν ἔθνος, ἕξ Ἑριτεοῦ τε καὶ Πίνδου καὶ τῆς Ἀρνοπίδος ὕστατα ὀρηθθέντες. οἱ δὲ Ἑρμιονέες εἰσὶ Ἀργυροί, ὑπὸ Ἡρακλέος τε καὶ Μηλίων ἐκ τῆς νῦν Δωρίδος
- 44 καλεομένης χώρας ἔξαναστάντες. οὗτοι μὲν νῦν Πελοποννησίων ἑστρατεύοντο, οἱ δὲ ἐκ τῆς ἔξω ἡπείρου, Ἀθηναῖοι μὲν πρὸς πάντας τοὺς ἄλλους παρεχόμενοι νέας ὀγδώκοντα καὶ ἑκατόν, μόνον· ἐν Σαλαμῖνι γὰρ οὐ συνενανμάχῃσαν Πλαταιέες Ἀθηναίοισι διὰ τοιόνδε τι πρῆγμα. ἀπαλλασσομένων τῶν Ἑλλήνων ἀπὸ τοῦ Ἀρτεμισίου, ὥς ἐγίνοντο κατὰ Χαλκίδα, οἱ Πλαταιέες ἀποβάντες ἐς τὴν περαιῖν τῆς Βοιωτῆς χώρας πρὸς ἐκκομιδὴν ἑτράποντο τῶν οἰκετέων. οὗτοι μὲν νῦν τοὺς αὐτοὺς σῶζοντες ἐλείφθησαν, Ἀθηναῖοι δὲ ἐπὶ μὲν Πελασγῶν ἐχόντων τὴν νῦν Ἑλλάδα καλεομένην ἦσαν Πελασγοί, οὐνομαζόμενοι Κραναιοί, ἐπὶ δὲ Κέκροπος βασιλέος ἐκλήθησαν Κεκροπίδαι, ἐκδεξαμένου δὲ Ἑρεχθέος τὴν ἀρχὴν Ἀθηναῖοι μετουνομάσθησαν, Ἴωνος δὲ τοῦ Ξούθου στρατάρχου γενομένου
- 45 Ἀθηναίοισι ἐκλήθησαν ἀπὸ τούτου Ἴωνες. Μεγαρίες τούτῳ πλήρωμα παρείχοντο καὶ ἐπ' Ἀρτεμισίῳ, Ἀμυρκαῖαι δὲ ἑπτὰ νέας ἔχοντες ἐπεβώθησαν, Λευκάδιοι δὲ
- 46 τρεῖς, ἔθνος ἔόντες οὗτοι Δωρικὸν ἀπὸ Κορίνθου. Νησιωτέων δὲ Αἰγινῆται τριήκοντα παρείχοντο. ἦσαν μὲν σφι καὶ ἄλλαι πεπληρωμέναι νέες, ἀλλὰ τῇσι μὲν τὴν ἑωυτῶν ἐρύλασσαν, τριήκοντα δὲ τῇσι ἄριστα πλωούσῃσι ἐν Σαλαμῖνι ἐνανμάχῃσαν. Αἰγινῆται δὲ εἰσὶ Δωρίεες ἀπὸ Ἐπιδάυρου· τῇ δὲ νήσῳ πρότερον οὐνομα ἦν Οἰνώνη. μετὰ δὲ Αἰγινήτας Χαλκιδέες τὰς ἐπ' Ἀρτεμισίῳ εἰκοσι παρεχόμενοι καὶ Ἑρετριέες τὰς ἑπτὰ· οὗτοι δὲ Ἴωνες εἰσι. μετὰ δὲ Κεῖοι τὰς αὐτὰς παρεχόμενοι, ἔθνος ἔὸν Ἴωνικὸν ἀπὸ Ἀθηνέων. Νάξιοι δὲ παρείχοντο τέσσαρας, ἀποπεμφθέντες μὲν ἐς τοὺς Μήδους ὑπὸ τῶν ποληγέων, κατάπερ

ἄλλοι νησιῶται, ἀλογήσαντες δὲ τῶν ἐντολέων ἀπίκато
 εἰς τοὺς Ἑλληνας Δημοκρίτου σπεύσαντος, ἀνδρὸς τῶν
 ἀσπίων δοκίμου καὶ τότε τριηραρχέοντος· Νάξιοι δὲ εἰσι
 Ἴωνες ἀπ' Ἀθηνέων γεγονότες. Στυρέες δὲ τὰς αὐτὰς
 παρείχοντο νέας τάσπερ ἐκ Ἀρτεμισίου, Κύθιοι δὲ μίαν
 καὶ πεντηκόντερον, ἔόντες συναμφοτέροι οὗτοι Δρύοπες.
 καὶ Σερίφιοι τε καὶ Σίφνιοι καὶ Μήλιοι ἐστρατεύοντο·
 οὗτοι γὰρ οὐκ ἔδωσαν μῦνοι νησιωτέων τῇ βαρβάρῳ γῇ
 τε καὶ ὕδωρ, οὗτοι μὲν ἅπαντες ἐντὸς οἰκημένοι Θεσπρω- 47
 τῶν καὶ Ἀχέροντος ποταμοῦ ἐστρατεύοντο· Θεσπρωτοὶ
 γὰρ εἰσι οἱ ὁμουργέοντες Ἀμπρακίῃται καὶ Λευκαδίοισι,
 οἱ ἐξ ἐσχατέων χωρέων ἐστρατεύοντο. τῶν δὲ ἐκτὸς τού-
 των οἰκημένων Κροτωνιῆται μῦνοι ἦσαν, οἱ ἐβώθησαν τῇ
 Ἑλλάδι κινδυνευούσῃ νηὶ μιῇ, τῆς ἦρχε ἀνὴρ τρεῖς πυθια-
 νίκης Φαῦλλος· Κροτωνιῆται δὲ γένος εἰσὶ Ἀχαιοί. οἱ μὲν 48
 ἄλλοι τριήρεας παρεχόμενοι ἐστρατεύοντο, Μήλιοι δὲ
 καὶ Σίφνιοι καὶ Σερίφιοι πεντηκοντέρους. Μήλιοι μὲν
 γένος ἔόντες ἀπὸ Λακεδαιμονος δύο παρείχοντο, Σίφνιοι
 δὲ καὶ Σερίφιοι Ἴωνες ἔόντες ἀπ' Ἀθηνέων μίαν ἑκάτεροι.
 ἀριθμὸς δὲ ἐγένετο ὁ πᾶς τῶν νεῶν, πάριξ τῶν πεντη-
 κοντέρων, τριηκόσαιο καὶ ἑβδομήκοντα καὶ ὀκτώ.

Ὡς δὲ ἐς τὴν Σαλαμῖνα συνῆλθον οἱ στρατηγοὶ ἀπὸ 49
 τῶν εἰρημένων πολλῶν, ἐβουλευόντο προθέντος Εὐρυβιά-
 δεω γνώμην ἀπαφαίνεσθαι τὸν βουλούμενον, ὅκου δοκέει
 ἐπιτηδεύτατον εἶναι ναυμαχίην ποιέεσθαι τῶν αὐτοὶ χω-
 ρέων ἐγκρατέες εἶσι· ἡ γὰρ Ἀττικὴ ἀπείτο ἤδη, τῶν δὲ
 λοιπῶν πέρι προτίθει. αἱ γνῶμαι δὲ τῶν λεγόντων αἱ
 πλείσται συνεξέπιπτον πρὸς τὸν Ἰσθμὸν πλώσαντας ναυ-
 μαχεῖν πρὸ τῆς Πελοποννήσου, ἐπιλέγοντες τὸν λόγον
 τόνδε, ὥς ἦν νικηθῆσαι τῇ ναυμαχίῃ, ἐν Σαλαμῖνι μὲν ἔόντες
 πολιορκήσονται ἐν νήσῳ, ἵνα σφι τιμωρὴ οὐδεμία ἐπι-
 φανῇσεται, πρὸς δὲ τῇ Ἰσθμῷ εἰς τοὺς ἐωντῶν ἐξοίσονται.
 ταῦτα τῶν ἀπὸ Πελοποννήσου στρατηγῶν ἐπιλεγομένων 50
 ἐληλύθει ἀνὴρ Ἀθηναῖος ἀγγέλλων ἥκειν τὸν βάρβαρον εἰς
 τὴν Ἀττικὴν καὶ πᾶσαν αὐτὴν πυρπολέεσθαι. ὁ γὰρ διὰ
 Βοιωτῶν τραπόμενος στρατὸς ἅμα Εἰρέξῃ, ἐμπρήσας
 Θεσπιῶν τὴν πόλιν αὐτῶν ἐκλελοιπότων εἰς Πελοποννήσον

καὶ τὴν Πλαταιέων ὠσαντίως, ἤκε τε ἐς τὰς Ἀθῆνας καὶ πάντα ἐκεῖνα ἐδῆτον. ἐνέπρησε δὲ θέσπειάν τε καὶ Πλά-
 51 ταιαν πυθόμενος Θηβαίων, ὅτι οὐκ ἐμῆδιζον. ἀπὸ δὲ τῆς διαβάσιος τοῦ Ἑλλησπόντου, ἐνθεν πορεύεσθαι ἤρξαντο οἱ βάρβαροι, ἓνα αὐτοῦ διατρίψαντες μῆνα, ἐν τῇ διέβαινον ἐς τὴν Εὐρώπην, ἐν τρισὶ ἑτέροισι μηνὶ ἐγένοντο ἐν τῇ Ἀττικῇ, Καλλιάδεω ἄρχοντος Ἀθηναίοισι. καὶ αἰρέουσι ἐρῆμον τὸ ἄστυ, καὶ τινας ὀλίγους εὐρίσκουσι τῶν Ἀθηναίων ἐν τῷ ἱερῷ ἔοντας, ταμίας τε τοῦ ἱεροῦ καὶ πένητας ἀνθρώπους, οἱ φραζάμενοι τὴν ἀπρόπολιν θύρησί τε καὶ ξύλοισι ἡμύνοντο τοὺς ἐπιόντας, ἅμα μὲν ὑπ' ἀσθενείης βίου οὐκ ἐκχωρήσαντες ἐς Σαλαμίνα, πρὸς δὲ αὐτοὶ δοκέοντες ἐξευρηκέναι τὸ μαντήϊον, τὸ ἢ Πυθίῃ σφι ἔχρησε, τὸ ξύλινον τεῖχος ἀνάλωτον ἔσεσθαι, καὶ αὐτὸ δὴ τοῦτο εἶναι τὸ χρησφύγετον κατὰ τὸ μαντήϊον, καὶ οὐ τὰς νέας.
 52 οἱ δὲ Πέρσαι ἰζόμενοι ἐπὶ τὸν καταντίον τῆς ἀκροπόλιος ὄχθον, τὸν Ἀθηναῖοι καλέουσι Ἀρήϊον πάγον, ἐπολιόρκεον τρόπον τοιόνδε· ὅπως στυπεῖον περὶ τοὺς οἰστοὺς περιθάντες ἄψιαν, ἐτόξενον ἐς τὸ φράγμα. ἐνθαῦτα Ἀθηναίων οἱ πολιορκεόμενοι ὅμως ἡμύνοντο, καίπερ ἐς τὸ ἔσχατον κακοῦ ἀπιγμένοι καὶ τοῦ φράγματος προδεδωκότος. οὐδὲ λόγους τῶν Πεισιστρατιδῶν προσφερόντων περὶ ὁμολογίης ἐνεδέχοντο, ἀμυνόμενοι δὲ ἄλλα τε ἀντεμνηχανέοντο καὶ δὴ καὶ προσιόντων τῶν βαρβάρων πρὸς τὰς πύλας ὀλοιτρόχους ἀπείσαν ὥστε Ξέρξην ἐπὶ χρόνον συχνὸν ἀπορίῃσι ἐνέχεσθαι οὐ δυνάμενόν σφεας
 53 ἐλεῖν. χρόνῳ δ' ἐκ τῶν ἀπόρων ἐφάνη δὴ τις ἔσοδος τοῖσι βαρβάροισι· ἔδεε γάρ κατὰ τὸ θεοπρόπιον πᾶσαν τὴν Ἀττικὴν τὴν ἐν τῇ ἡπείρῳ γενέσθαι ὑπὸ Πέρσῃσι. ἐμπροσθε ὦν πρὸ τῆς ἀκροπόλιος, ὅπισθε δὲ τῶν πυλῶν καὶ τῆς ἀνόδου, τῇ δὴ οὔτε τις ἐφύλασσε οὔτ' ἂν ἤλπισε μὴ κοτέ τις κατὰ ταῦτα ἀναβαίῃ ἀνθρώπων, ταύτῃ ἀνέβησαν τινες κατὰ τὸ ἱερὸν τῆς Κέκροπος θυγατρὸς Ἀλαύρου, καίτοι περ ἀποκρήμνου ἔontos τοῦ χώρου. ὥς δὲ εἶδον αὐτοὺς ἀναβεβηκότας οἱ Ἀθηναῖοι ἐπὶ τὴν ἀκρόπολιν, οἱ μὲν ἐρρίπτεον ἑωυτοὺς κατὰ τοῦ τεύχεος κάτω καὶ διεφθείροντο, οἱ δὲ ἐς τὸ μέγαρον κατέφευγον. τῶν δὲ Περσέων

οἱ ἀναβεβηκότες πρῶτον μὲν ἐτράποντο πρὸς τὰς πύλας, ταύτας δὲ ἀνοίξαντες τοὺς ἱκέτας ἐφόνεον· ἐπεὶ δὲ σφί πάντες κατέστρωντο, τὸ ἱεὺς συλίσαντες ἐνέπρησαν πᾶσαν τὴν ἀκρόπολιν. σχῶν δὲ παντελῶς τὰς Ἀθήνας Ξέρξης ⁵⁴ ἀπέπεμψε ἐς Σοῦσα ἄγγελον ἱππεῖα Ἀρταβάνῳ ἀγγελέοντα τὴν παρεοῦσάν σφί εὐπρηξίην. ἀπὸ δὲ τῆς πέμψιος τοῦ κήρυκος δευτέρῃ ἡμέρῃ συγκαλέσας Ἀθηναίων τοὺς φυγάδας, ἑωυτῷ δὲ ἐπομένους, ἐκέλευε τρόπον τῷ σφετέρῳ θῆναι τὰ ἱερά ἀναβάοντας ἐς τὴν ἀκρόπολιν, εἴτε δὴ ἴδῃ ὕψιν τινὰ ἰδῶν ἐνυπνίου ἐνετέλλετο ταῦτα, εἴτε καὶ ἐν θυμὸν οἱ ἐγένετο ἐμπρήσαντι τὸ ἱερόν. οἱ δὲ φυγάδες τῶν Ἀθηναίων ἐποίησαν τὰ ἐντεταλμένα. τοῦ δὲ εἵνεκεν τοῦ- ⁵⁵ των ἐπεμνήσθην, φράσω. ἔστι ἐν τῇ ἀκροπόλει ταύτῃ Ἐρεχθίδος τοῦ γηγενέος λεγομένου εἶναι νηὸς, ἐν τῇ ἐλαίῃ τε καὶ θάλασσά ἐνι, τὰ λόγος παρ' Ἀθηναίων Ποσειδῶνά τε καὶ Ἀθηναίην ἐρίσαντας περὶ τῆς χώρας μαρτύρια θέσθαι. ταύτην ὦν τὴν ἐλαίην ἅμα τῷ ἄλλῳ ἱερῷ κατέλαβε ἐμπρησθῆναι ὑπὸ τῶν βαρβάρων· δευτέρῃ δὲ ἡμέρῃ ἀπὸ τῆς ἐμπρησίας Ἀθηναίων οἱ θύειν ὑπὸ βασιλέως κελευόμενοι ὥς ἀνέβησαν ἐς τὸ ἱερόν, ὥρεον βλαστὸν ἐκ τοῦ στελίχεος ἥσον τε πηχυαῖον ἀναδεδραμηκότα. οὗτοι μὲν νυν ταῦτα ἔφρασαν.

Οἱ δὲ ἐν Σαλαμῖνι Ἕλληνες, ὥς σφί ἐξηγγέλθη, ὥς ⁵⁶ ἔσχε τὰ περὶ τὴν Ἀθηναίων ἀκρόπολιν, ἐς τοσοῦτον θόρυβον ἀπίκοντο, ὥστε ἐνιοι τῶν στρατηγῶν οὐδὲ κυρωθῆναι ἔμενον τὸ προκειμενον πρήγμα, ἀλλ' ἔς τε τὰς νέας ἐσέπιπτον καὶ ἰστία αἶφροντο ὥς ἀποθνεύσόμενοι. τοῖσί τε ὑπολειπομένοισι αὐτῶν ἐκυρώθη πρὸ τοῦ Ἰσθμοῦ ναυμαχεῖν. νύξ τε ἐγένετο, καὶ οἱ διαλυθέντες ἐκ τοῦ συνεδρίου ἰσέβαινον ἐς τὰς νέας. ἐνθαῦτα δὴ Θεμιστοκλέας ⁵⁷ ἀπικόμενον ἐπὶ τὴν νέα εἶρετο Μησιφίλος ἀνὴρ Ἀθηναῖος, ὃ τι σφί εἶη βεβουλευμένον. πυθόμενος δὲ πρὸς αὐτοῦ, ὥς εἶη δεδογμένον ἀνάγειν τὰς νέας πρὸς τὸν Ἰσθμὸν καὶ πρὸ τῆς Πελοποννήσου ναυμαχεῖν, εἶπε· “οὐ τοι ἄρα, ἦν ἀπαείρωσι τὰς νέας ἀπὸ Σαλαμῖνος, περὶ οὐδεμιῆς ἐτι πατρίδος ναυμαχήσεις. κατὰ γὰρ πόλις ἕκαστοι τρέφονται, καὶ οὔτε σφέας Εὐρυβιάδης κατέχειν

δυνήσεται οὔτε τις ἀνθρώπων ἄλλος ὥστε μὴ οὐ διασκε-
 δασθῆναι τὴν στρατιήν, ἀπολέεται τε ἡ Ἑλλὰς ἀβουλήσῃ,
 ἀλλ' εἴ τις ἔστι μηχανή, ἴθι καὶ πειρέο διαχέαι τὰ βεβου-
 λευμένα, ἣν κως δύνῃ ἀναγνώσαι Εὐρυβιάδην μεταβου-
 58 λεύσασθαι ὥστε αὐτοῦ μένειν." κάρτα δὴ τῷ Θεμιστοκλέϊ
 ἤρесе ἡ ὑποθήκη, καὶ οὐδὲν πρὸς ταῦτα ἀμειψάμενος ἦγε
 ἐπὶ τὴν νέα τὴν Εὐρυβιάδew. ἀπικόμενος δὲ ἔφη ἐθέλειν
 οἱ κοινόν τι πρῆγμα συμμῆσαι. ὁ δ' αὐτὸν ἐς τὴν νέα
 ἐκέλευε ἐσβάντα λέγειν, εἴ τι ἐθέλει. ἐνθαῦτα ὁ Θεμι-
 στοκλέης παριζόμενός οἱ καταλέγει ἐκεῖνά τε πάντα, τὰ
 ἤκουσε Μνησιφίλου, ἑωυτοῦ ποιούμενος, καὶ ἄλλα πολλὰ
 προστιθείς, ἐς ὃ ἀνέγνωσε χρηῖζων ἔκ τε τῆς νεὸς ἐκβῆναι
 59 συλλέξαι τε τοὺς στρατηγούς ἐς τὸ συνέδριον. ὥς δὲ ἄρα
 συνελέχθησαν, πρὶν ἢ τὸν Εὐρυβιάδην προθεῖναι τὸν λόγον
 τῶν εἵνεκεν συνήγαγε τοὺς στρατηγούς, πολλὸς ἦν ὁ Θεμι-
 στοκλέης ἐν τοῖσι λόγοις οἷα κάρτα δεόμενος. λέγοντος
 δὲ αὐτοῦ ὁ Κορίνθιος στρατηγὸς Ἀδείμαντος ὁ Ὀχύτου
 εἶπε· "ὦ Θεμιστοκλέες, ἐν τοῖσι ἀγῶσι οἱ προεξανιστά-
 μενοι ῥαπίζονται." ὁ δὲ ἀπολυόμενος ἔφη· "οἱ δὲ γε ἐγκα-
 60 ταλειπόμενοι οὐ στεφانوῦνται." τότε μὲν ἠπλῶς πρὸς τὸν
 Κορίνθιον ἀμείψατο, πρὸς δὲ τὸν Εὐρυβιάδην ἔλεγε ἐκεί-
 νων μὲν οὐκέτι οὐδὲν τῶν πρότερον λεχθέντων, ὥς ἐπεὰν
 ἀπαείρωσι ἀπὸ Σαλαμῖνος, διαδρήσονται· παρεόντων γὰρ
 τῶν συμμάχων οὐκ ἔφερε οἱ κόσμον οὐδένα κατηγορεῖν·
 α) ὁ δὲ ἄλλου λόγου εἶχετο, λέγων τάδε· "ἐν σοὶ νῦν ἐστὶ
 σῶσαι τὴν Ἑλλάδα, ἣν ἐμοὶ περὶ ναυμαχίην αὐτοῦ μένων
 ποιέεσθαι, μηδὲ πειθόμενος τούτων τοῖσι λόγοις ἀνα-
 ξεύξης πρὸς τὸν Ἰσθμὸν τὰς νέας. ἀντίθες γὰρ ἐκάτερον
 ἀκούσας. πρὸς μὲν τῷ Ἰσθμῷ συμβάλλων ἐν πελάγει
 ἀναπεπταμένῳ ναυμαχήσεις, [ἐς] τὸ ἥκιστα ἡμῖν σύμ-
 φορόν ἐστι νέας ἔχουσι βαρυτέρας καὶ ἀριθμὸν ἐλάσσονας,
 τοῦτο δὲ ἀπολέεις Σαλαμῖνά τε καὶ Μέγαρον καὶ Αἴγιναν,
 ἦν περ καὶ τὰ ἄλλα εὐτυχήσωμεν. ἅμα γὰρ τῷ ναυτικῷ
 αὐτῶν ἔψεται καὶ ὁ πεζὸς στρατός. καὶ οὕτω σφέας
 αὐτὸς ἄξεις ἐπὶ τὴν Πελοπόννησον, κινδυνεύσεις τε ἀπάσῃ
 β) τῇ Ἑλλάδι. ἦν δὲ τὰ ἐγὼ λέγω ποιήσης, τοσαῦτα ἐν αὐτοῖσι
 χρηστὰ εὐρήσεις· πρῶτα μὲν ἐν στενωπῇ συμβάλλοντες νηυσὶ

ὀλίγησι πρὸς πολλὰς, ἦν τὰ οἰκότα ἐκ τοῦ πολέμου ἐκβαίῃ, πολλὸν κρατήσομεν, — τὸ γὰρ ἐν στερινῇ ναυμαχεῖν πρὸς ἡμέων ἐστί, ἐν εὐρυχωρίῃ δὲ πρὸς ἐκείνων, — αὐτὶς δὲ Σαλαμίς περιγίνεται, ἐς τὴν ἡμῖν ὑπεκκέται τέκνα τε καὶ γυναῖκες. καὶ μὲν καὶ τόδε ἐν αὐτοῖσι ἔνεστι, τοῦ καὶ περιέχεσθε μάλιστα· ὁμοίως αὐτοῦ τε μένων προναυμαχῆσεις Πελοποννήσου καὶ πρὸς τῷ Ἰσθμῷ, οὐδὲ σφεας, εἶπερ εὖ φρονέεις, ἄξεις ἐπὶ τὴν Πελοπόννησον. ἦν δὲ ὦ γε καὶ τὰ ἐγὼ ἐλπίζω γένηται καὶ νικήσωμεν τῇσι νηυσί, οὔτε ὑμῖν ἐς τὸν Ἰσθμὸν παρέσονται οἱ βάρβαροι οὔτε προβήσονται ἑκαστέρω τῆς Ἀττικῆς, ἀπίασί τε οὐδενὶ κόσμῳ, Μεγάροισί τε κερδανέομεν περιεοῦσι καὶ Αἰγίλῃ καὶ Σαλαμῖνι, ἐν τῇ ἡμῖν καὶ λόγιόν ἐστι τῶν ἐχθρῶν κατῦπερθε γενέσθαι. οἰκότα μὲν νυν βουλευομένοισι ἀνθρώποισι ὡς τὸ ἐπίπαν ἐθέλει γίνεσθαι, μὴ δὲ οἰκότα βουλευομένοισι οὐκ ἐθέλει οὐδὲ ὁ θεὸς προσχωρέειν πρὸς τὰς ἀνθρωπότηας γνώμας.” ταῦτα λέγοντος Θεμιστοκλέους ⁶¹ αὐτὶς ὁ Κορίνθιος Ἀδείμαντος ἐπεφέρετο, σιγᾶν τε κελεύων τῷ μὴ ἐσθι πατρίς, καὶ Εὐρυβιάδην οὐκ ἔων ἐπιψηφίζειν ἀπάλι ἀνδρί· πόλιν γὰρ τὸν Θεμιστοκλέα παρεχόμενον οὕτω ἐκέλευε γνώμας συμβάλλεσθαι. ταῦτα δὲ οἱ προέφρεε, ὅτι ἡλώκεσάν τε καὶ κατείχοντο αἱ Ἀθῆναι. τότε δὴ ὁ Θεμιστοκλὴς ἐκείνόν τε καὶ τοὺς Κορινθίους πολλὰ τε καὶ κακὰ ἔλεγε, ἑωυτοῖσί τε ἐδήλου λόγῳ ὡς εἶη καὶ πόλιν καὶ γῇ μέζων ἥπερ ἐκείνοισι, ἔστ’ ἂν διηκόσαιο νέες σιγῇ ἔωσι πεπληρωμέναι· οὐδαμοὺς γὰρ Ἑλλήνων αὐτοὺς ἐμόντας ἀποκρούσεσθαι. σημαίνων δὲ ταῦτα τῷ λόγῳ ⁶² διέβαινε ἐς Εὐρυβιάδην, λέγων μᾶλλον ἐπεστραμμένα· “σὺ εἰ μενέεις αὐτοῦ καὶ μένων ἔσσαι ἀνὴρ ἀγαθός· εἰ δὲ μὴ, ἀνατρέψεις τὴν Ἑλλάδα. τὸ πᾶν γὰρ ἡμῖν τοῦ πολέμου φέρουσι αἱ νέες. ἀλλ’ ἐμοὶ πείθεο. εἰ δὲ ταῦτα μὴ ποιῶσις, ἡμεῖς μὲν, ὡς ἔχομεν, ἀναλαβόντες τοὺς οἰκέτας κομιεύμεθα ἐς Σίριον τὴν ἐν Ἰταλίῃ, ἥπερ ἡμετέρη τέ ἐστι ἐκ παλαιοῦ ἔτι, καὶ τὰ λόγια λέγει ὑπ’ ἡμέων αὐτὴν δεῖν κτισθῆναι· ὑμεῖς δὲ συμμάχων τοιῶνδε μουνωθέντες μεμνήσεσθε τῶν ἐμῶν λόγων.” ταῦτα δὲ Θεμιστοκλέους λέγον- ⁶³τος ἀνεδιδάσκετο Εὐρυβιάδης. δοκέειν δὲ μοι, ἀρρωδήσας

- μάλιστα τοὺς Ἀθηναίους ἀνεδιδάσκετο, μὴ σφεας ἀπολι-
 πῶσι, ἦν πρὸς τὸν Ἰσθμὸν ἀνάγῃ τὰς νέας. ἀπολιπόν-
 των γὰρ Ἀθηναίων οὐκέτι ἐγίνοντο ἀξιόμαχοι οἱ λοιποί.
 ταύτην δὲ αἰρέεται τὴν γνώμην αὐτοῦ μένοντας διαναι-
 61 μαχεῖσιν. οὕτω μὲν οἱ περὶ Σαλαμίνα ἔπεισι ἀκροβολισά-
 μενοι, ἔπειτε Εὐρυβιάδῃ ἔδοξε, αὐτοῦ παρεσκευάζοντο ὡς
 ναυμαχήσοντες. ἡμέρῃ τε ἐγένετο καὶ ἅμα τῷ ἡλίῳ ἀνιόντι
 σεισμὸς ἐγένετο ἐν τε τῇ γῇ καὶ τῇ θαλάσῃ. ἔδοξε δέ
 σφι εὐχασθαι τοῖσι θεοῖσι καὶ ἐπικαλέσασθαι τοὺς Αἰα-
 κίδας συμμάχους. ὡς δέ σφι ἔδοξε, καὶ ἐποίησαν ταῦτα·
 εὐχόμενοι γὰρ πᾶσι τοῖσι θεοῖσι αὐτόθεν μὲν ἐκ Σαλα-
 μῖνος Αἴαντά τε καὶ Τελαμῶνα ἐπεκαλέοντο, ἐπὶ δὲ Αἰακὸν
 καὶ τοὺς ἄλλους Αἰακίδας νέα ἀπέστελλον ἐς Αἴγιναν.
- 65 Ἐφη δὲ Δικαῖος ὁ Θεοκύδεος ἀνὴρ Ἀθηναῖος, φυγὰς
 τε καὶ παρὰ Μήδοισι λόγμος γενόμενος τοῦτον τὸν χρόνον,
 ἔπειτε ἐκείρετο ἡ Ἀττικὴ χώρα ὑπὸ τοῦ πεζοῦ στρατοῦ
 τοῦ Ξέρξεω ἐούσα ἐρήμος Ἀθηναίων, τυχεῖν τότε ἔὼν ἅμα
 Δημαρῆτι τῷ Λακεδαιμονίῳ ἐν τῷ θριασίῳ πεδίῳ, ἰδεῖν
 ὁ κοριορτὸν χωρὸντα ἀπὸ Ἑλευσίνος ὡς ἀνδρῶν μάλιστα
 κη τρισμυρίων, ἀποθωμάζειν τέ σφεας τὸν κοριορτὸν
 ὅτεών κοτε εἶη ἀνθρώπων, καὶ πρόκατε φωνῆς ἀκούειν,
 καὶ οἱ φαίνεσθαι τὴν φωνὴν εἶναι τὸν μυστικὸν ἱακχον.
 εἶναι δ' ἀδαήμονα τῶν ἱρῶν τῶν ἐν Ἑλευσίνι γενομένων
 τὸν Δημάρητον, εἶρεσθαι τε αὐτόν, ὅ τι τὸ φθεγγόμενον
 εἶη τοῦτο· αὐτὸς δὲ εἶπαι· “Δημάρητε, οὐκ ἔστι ὅπως οὐ
 μέγα τι σίνος ἔσται τῇ βασιλείῳ στρατιῇ. τάδε γὰρ ἀρί-
 δηλα ἐρήμιον ἐούσης τῆς Ἀττικῆς, ὅτι θεῖον τὸ φθεγγό-
 μενον, ἀπὸ Ἑλευσίνος ἰὸν ἐς τιμωρίην Ἀθηναίοισι τε καὶ
 τοῖσι συμμάχοισι. καὶ ἦν μὲν γε κατασκήψῃ ἐς τὴν Πελο-
 πόννησον, κίνδυνος αὐτῷ τε βασιλεῖ καὶ τῇ στρατιῇ τῇ
 ἐν τῇ ἡπείρῳ ἔσται, ἦν δὲ ἐπὶ τὰς νέας τράπηται τὰς ἐν
 Σαλαμῖνι, τὸν ναυτικὸν στρατὸν κινδυνεύσει βασιλεὺς
 ἀποβαλεῖν. τὴν δὲ ὁρτὴν ταύτην ἄγουσι Ἀθηναῖοι ἀνά
 πάντα ἔτεα τῇ Μητρὶ καὶ τῇ Κούρῃ, καὶ αὐτῶν τε ὁ βου-
 λόμενος καὶ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων μυέεται καὶ τὴν φωνήν,
 τῆς ἀκούεις, ἐν ταύτῃ τῇ ὁρτῇ ἱακχάζουσι.” πρὸς ταῦτα
 εἰπεῖν Δημάρητον· “σίγα τε καὶ μηδενὶ ἄλλῳ τὸν λόγον

τοῦτον εἶπες. ἦν γάρ τοι ἐς βασιλέα ἀνενειχθῇ τὰ ἔπεα
ταῦτα, ἀποβαλέεις τὴν κεφαλὴν, καὶ σε οὔτε ἐγὼ δυνή-
σομαι ῥύσασθαι οὔτ' ἄλλος ἀνθρώπων οὐδὲ εἰς. ἀλλ' ἔχ'
ἥσυχος, περὶ δὲ στρατιῆς τῆσδε θεοῖσι μελήσει." τὸν μὲν
δὴ ταῦτα παραινέειν, ἐκ δὲ τοῦ κανιορτοῦ καὶ τῆς φωνῆς
γενέσθαι νέφος καὶ μεταρσιωθὲν φέρεσθαι ἐπὶ Σαλαμῖνος
ἐπὶ τὸ στρατόπεδον τὸ τῶν Ἑλλήνων. οὕτω δὲ αὐτοὺς
μαθεῖν, ὅτι τὸ ναυτικὸν τὸ Ξέρξῳ ἀπολέεσθαι μέλλοι.
ταῦτα μὲν Δικαῖος ὁ Θεοκύδεος ἔλεγε, Δημαρχίου τε καὶ
ἄλλων μαρτύρων καταπτόμενος.

Οἱ δὲ ἐς τὸν Ξέρξῳ ναυτικὸν στρατὸν ταχθέντες, ⁶⁵
ἐπειδὴ ἐκ Τρηχίνος θηησάμενοι τὸ τρώμα τὸ Λακωνικὸν
διέβησαν ἐς τὴν Ἰστίαιαν, ἐπισχόντες ἡμέρας τρεῖς ἔπλωσαν
δι' Εὐρίπου, καὶ ἐν εἰέρῃσι τρισὶ ἡμέρῃσι ἐγένοντο ἐν
Φαλήρῃ. ὥς μὲν ἡμεῖς δοκέειν, οὐκ ἐλάσσονες ἔοντες ἀριθ-
μὸν ἐσέβαλον ἐς τὰς Ἀθήνας, κατὰ τε ἡπειρον καὶ τῇσι
νηυσὶ ἀπικόμενοι, ἢ ἐπὶ τε Σηπτιάδα ἀπίκοντο καὶ ἐς Θερ-
μοπύλας. ἀντιθήσω γὰρ τοῖσι τε ὑπὸ τοῦ χειμῶνος αὐτῶν
ἀπολομένοισι καὶ τοῖσι ἐν Θερμοπύλῃσι καὶ τῇσι ἐπ' Ἀρτε-
μισίῃ ναυμαχίῃσι τούσδε τοὺς τότε οὕτω ἐπομένους βα-
σιλεῖ, Μηλιέας τε καὶ Δωριέας καὶ Αἰοχρούς καὶ Βοιωτοὺς
πανστρατιῇ ἐπομένους πλὴν Θεσπιέων τε καὶ Πλαταιέων
καὶ μάλα Καρυστίους τε καὶ Ἀνδρίους καὶ Τηνίους τε καὶ
τοὺς λοιποὺς νησιώτας πάντας πλὴν τῶν πέντε πολιῶν,
τῶν ἐπεμνήσθην πρότερον τὰ οὐνόματα. ὅσῳ γὰρ δὴ
προέβαινε ἑσπέρῳ τῆς Ἑλλάδος ὁ Πέρσης, τοσούτῳ πλέω
ἔθνεά οἱ εἴπεται. ἐπεὶ ὦν ἀπίκατο ἐς τὰς Ἀθήνας πάντες ⁶⁷
οὗτοι πλὴν Παρίων (Πάριοι δὲ ὑπολειφθέντες ἐν Κύθνῃ
ἐκαρὰδόκεον τὸν πόλεμον κῆ ἀποβήσεται), οἱ δὲ λοιποὶ
ὥς ἀπίκοντο ἐς τὸ Φάληρον, ἐνθαῦτα κατέβη αὐτοὺς Ξέρξης
ἐπὶ τὰς νέας, ἐθέλων σφι συμμῖξαι τε καὶ πνθίσθαι τῶν
ἐπιπλωάντων τὰς γνώμας. ἐπεὶ δὲ ἀπικόμενος προΐζετο,
παρῆσαν μετὰπεμπτοι οἱ τῶν ἑθνέων τῶν σφετέρων
τύραννοι καὶ ταξίαρχοι ἀπὸ τῶν νεῶν, καὶ ἵζοντο ὥς σφι
βασιλεὺς ἐκάστω τιμὴν ἐδεδώκει, πρῶτος μὲν ὁ Σιδώνιος
βασιλεὺς, μετὰ δὲ ὁ Τύριος, ἐπὶ δὲ ὅλλοι. ὥς δὲ κόσμῳ
ἐπεξῆς ἵζοντο, πέμψας Ξέρξης Μαρδόνιον εἰρώτα, ἀπο-

- 68 πειρεόμενος ἑκάστου, εἰ ναυμαχίην ποιέοιτο. Ἐπεὶ δὲ
 περιωὴν εἰρώτα ὁ Μαρδόνιος ἀρξάμενος ἀπὸ τοῦ Σιδωνίου,
 οἱ μὲν δὴ ἄλλοι κατὰ τὴν γνῶμην ἐξεφέροντο, κελεύ-
 α) οντες ναυμαχίην ποιέεσθαι, Ἀρτεμισίη δὲ τὰδε ἔφη "εἰπαί
 μοι πρὸς βασιλέα, Μαρδόνιε, ὥς ἐγὼ τὰδε λέγω· οὔτε
 καλίστην γενομένην ἐν τῇσι ναυμαχίῃσι τῇσι πρὸς Εὐβοίῃ
 οὔτε ἐλάχιστα ἀποδεξαμένην, δέσποτα, τὴν ἑοῦσαν γνῶμην
 με δίκαιόν ἐστι ἀποδείκνυσθαι, τὰ τυγχάνω φρονέουσα
 ἄριστα ἐς πρήγματα τὰ σά. καὶ τοι τὰδε λέγω, φείδεο
 τῶν νεῶν μηδὲ ναυμαχίην ποιέο. οἱ γὰρ ἄνδρες τῶν σῶν
 ἀνδρῶν κρέσσονες τοσοῦτό εἰσι κατὰ θάλασσαν, ὅσον
 ἄνδρες γυναικῶν. τί δὲ πάντως δεῖ σε ναυμαχίῃσι ἀνα-
 κινδυνεύειν; οὐκ ἔχεις μὲν τὰς Ἀθήνας, τῶν περ εἵνεκεν
 ὠρμηθῆς στρατεύεσθαι, ἔχεις δὲ τὴν ἄλλην Ἑλλάδα; ἐμ-
 ποδῶν δέ τοι ἴσταται οὐδεὶς· οἱ δὲ τοι ἀντέστησαν, ἀπήλ-
 β) λξαν οὕτω, ὥς ἐκείνους ἔπρεπε. τῇ δὲ ἐγὼ δοκέω ἀπο-
 βῆσθαι τὰ τῶν ἀντιπολέμων πρήγματα, τοῦτο φράσω·
 ἦν μὲν μὴ ἐπειχθῆς ναυμαχίην ποιεύμενος, ἀλλὰ τὰς νέας
 αὐτοῦ ἔχῃς πρὸς γῆ μένων, ἢ καὶ προβαίνων ἐς τὴν Πελο-
 πόννησον, εὐπετέως τοι, δέσποτα, χωρήσει τὰ νοέων ἐλή-
 λυθας. οὐ γὰρ οἱοί τε πολλὸν χρόνον εἰσὶ τοι ἀντέχειν
 οἱ Ἕλληνες, ἀλλὰ σφεας διασκεδᾶς, κατὰ πόλεις δὲ ἕκαστοι
 φεύξονται. οὔτε γὰρ σίτος πάρα σφίσι ἐν τῇ νήσῳ ταύτῃ,
 ὥς ἐγὼ πυνθάνομαι, οὔτε αὐτοὺς οἰκός, ἦν σὺ ἐπὶ τὴν
 Πελοπόννησον ἐλαύνης τὸν πεζὸν στρατὸν, ἀτρεμίειν τοὺς
 ἐκεῖθεν αὐτῶν ἦγοντας, οὐδέ σφι μελήσει πρὸ τῶν Ἀθη-
 ν) ναίων ναυμαχεῖν. ἦν δὲ αὐτίκα ἐπειχθῆς ναυμαχεῖν,
 δειμαίνω, μὴ ὁ ναυτικὸς στρατὸς κακῶθῃς τὸν πεζὸν
 προσδηλήσῃται. πρὸς δέ, ὦ βασιλεῦ, καὶ τὰδε ἐς θυμὸν
 βάλεο, ὥς τοῖσι μὲν χρηστοῖσι τῶν ἀνθρώπων κακοὶ δοῦλοι
 φιλέουσι γίνεσθαι, τοῖσι δὲ κακοῖσι χρηστοί. σοὶ δὲ ἐόντι
 ἀρίστῳ ἀνδρῶν πάντων κακοὶ δοῦλοι εἰσὶ, οἱ ἐν συμμάχων
 λόγῳ λέγονται εἶναι, ἐόντες Λιγύπτιοί τε καὶ Κύπριοι καὶ
 69 Κίλικες καὶ Πάμφυλοι, τῶν ὀφελός ἐστι οὐδέν." ταῦτα
 λεγούσης πρὸς Μαρδόνιον, ὅσοι μὲν ἦσαν εὐνοοὶ τῇ Ἀρτε-
 μισίῃ, συμφορὴν ἐποιεῦντο τοὺς λόγους ὥς κακόν τι πει-
 σομένης πρὸς βασιλέως, ὅτι οὐκ ἔα ναυμαχίην ποιέεσθαι,

οἱ δὲ ἀγρόμενοι τε καὶ φθονέοντες αὐτῇ, ἅτε ἐν πρώτοις τετιμημένης διὰ πάντων τῶν συμμάχων, ἐτέρποντο τῇ κρίσει ὥς ἀπολεομένης αὐτῆς. ἐπεὶ δὲ ἀνηγείχθησαν αἱ γνώμαι ἐς Ξέρξην, κάρτα τε ἦσθη τῇ γνώμῃ τῆς Ἀρτεμισίης, καὶ νομίζων ἔτι πρότερον σπουδαίην εἶναι τότε πολλῷ μᾶλλον αἴνεε. ὅμως δὲ τοῖσι πλέοσι πελθεσθαι ἐκέλευε, τὰδε καταδόξας, πρὸς μὲν Εὐβοίῃ σφέας ἐθελοκακέειν ὥς οὐ παρεόντος αὐτοῦ, τότε δὲ αὐτὸς παρεσκεύαστο θηήσασθαι ναυμαχέοντας.

Ἐπειδὴ δὲ παρήγγελλον ἀναπλῶειν, ἀνῆγον τὰς νέας 70 ἐπὶ τὴν Σαλαμῖνα, καὶ παρεκρίθησαν διαταχθέντες κατ' ἡσυχίην. τότε μὲν νυν οὐκ ἐξέχρησέ σφι ἡ ἡμέρη ναυμαχίην ποιήσασθαι, νύξ γὰρ ἐπεγένετο, οἱ δὲ παρεσκεύαζοντο ἐς τὴν ὑστεραίην. τοὺς δὲ Ἕλληνας εἶχε δέος τε καὶ ἄρρωδίη, οὐκ ἦχιστα δὲ τοὺς ἀπὸ Πελοποννήσου. ἄρρωθεον δέ, ὅτι αὐτοὶ μὲν ἐν Σαλαμῖνι κατήμενοι ὑπὲρ γῆς τῆς Ἀθηναίων ναυμαχέειν μέλλοιεν, νικηθέντες τε ἐν νήσῳ ἀπολαμφθέντες πολιορκήσονται, ἀπέντες τὴν ἑωυτῶν ἀφύλακτον. τῶν δὲ βαρβάρων ὁ πεζὸς ὑπὸ τὴν παρεούσαν 71 νύκτα ἐπορεύετο ἐπὶ τὴν Πελοπόννησον· καίτοι τὰ δυνατὰ πάντα ἐμεμηγάνητο, ὅπως κατ' ἡπειρον μὴ ἐσβάλοιν οἱ βάρβαροι. ὥς γὰρ ἐπύθοντο τάχιστα Πελοποννήσιοι τοὺς ἀμφὶ Λεωνίδα ἐν Θερμοπύλῃσι τετελευτηκέναι, συνδραμόντες ἐκ τῶν πολλῶν ἐς τὸν Ἰσθμὸν ἵκοντο, καὶ σφι ἐπὶ στρατηγὸς Κλεόμβροτος ὁ Ἀναξανδρίδew, Λεωνίδew δὲ ἀδελφεός. ἰζόμενοι δὲ ἐν τῷ Ἰσθμῷ καὶ συγχώσαντες τὴν Σκιρωνίδα ὁδόν, μετὰ τοῦτο ὥς σφι ἔδαξε βουλευομένοις, οἰκοδόμεον διὰ τοῦ Ἰσθμοῦ τεῖχος. ἅτε δὴ βου- 72 σέων μυριάδων πολλέων καὶ παντὸς ἀνδρὸς ἐργαζομένου ἦντο τὸ ἔργον· καὶ γὰρ λίθοι καὶ πλίνθοι καὶ ξύλα καὶ φορμοὶ ψάμμου πλήρεις ἐσεφορέοντο, καὶ ἑλίννον οὐδένα χρόνον οἱ βωθήσαντες ἐργαζόμενοι, οὔτε νυκτὸς οὔτε ἡμέρης. οἱ δὲ βωθήσαντες ἐς τὸν Ἰσθμὸν πανδημεὶ οἶδε 73 ἦσαν Ἕλλήνων, Λακεδαιμόνιοι τε καὶ Ἀργαῖδες πάντες καὶ Ἡλεῖοι καὶ Κορίνθιοι καὶ Σικυνῶνιοι καὶ Ἐπιδαύριοι καὶ Φλιάσιοι καὶ Τροιζήνιοι καὶ Ἐρμιονέες. οὗτοι μὲν ἦσαν οἱ βωθήσαντες καὶ ὑπεραρρωθεόντες τῇ Ἑλλάδι κινδυνευούσῃ,

τοῖσι δὲ ἄλλοισι Πελοποννησίοισι ἔμελε οὐδέν. Ὀλύμπια δὲ καὶ Κάρνεια παροιχώκεε ἤδη.

73 Οἰκέει δὲ τὴν Πελοπόννησον ἔθνεα ἑπτὰ. τούτων δὲ τὰ μὲν δύο αὐτόχθονα ἔοντα κατὰ χώραν ἴδονται νῦν τῇ καὶ τὸ πάλαι οἶκεον, Ἀρχάδες τε καὶ Κυνούριοι. ἔν δὲ ἔθνος τὸ Ἀχαικὸν ἐκ μὲν Πελοποννήσου οὐκ ἐξεχώρησε, ἐκ μέντοι τῆς ἐωντιῶν, οἰκέει δὲ τὴν ἄλλοτρίην. τὰ δὲ λοιπὰ ἔθνεα τῶν ἑπτὰ τέσσαρα ἐπήλυδά ἐστι, Ἀωριέες τε καὶ Αἰτωλοὶ καὶ Ἀργίοι καὶ Ἀθηναῖοι. Ἀωριέων μὲν πολλοὶ τε καὶ δόκιμοι πόλεις, Αἰτωλῶν δὲ Ἡλις μούνη, Ἀργείων δὲ Ἐρμιόνη τε καὶ Ἀσίνη ἢ πρὸς Καρδαμύλῃ τῇ Λακωνικῇ, Ἀθηναίων δὲ Παρωρεῖται πάντες. οἱ δὲ Κυνούριοι αὐτόχθονες ἔοντες δοκέουσι μῦθοι εἶναι Ἴωνες, ἐκδεδωρμένους δὲ ὑπὸ τε Ἀργείων ἀρχόμενοι καὶ τοῦ χρόνου, ἔοντες Ὀρεῖται καὶ περίοικοι. τούτων ὦν τῶν ἑπτὰ ἔθνέων αἱ λοιπαὶ πόλεις, πάρεξ τῶν κατέλεξα, ἐκ τοῦ μέσου κατέατο· εἰ δὲ ἐλευθέρως ἔξεστι εἰπεῖν, ἐκ τοῦ μέσου κατήμενοι ἐμῆδιζον.

74 Οἱ μὲν δὴ ἐν τῇ Ἰσθμῷ τοιοῦτον πόνην συνέστασαν, ἅτε περὶ τοῦ παντός ἤδη δρόμον θέοντες καὶ τῇσι νηυσὶ οὐκ ἐλπίζοντες ἐλλάμψεσθαι· οἱ δὲ ἐν Σαλαμῖνι ὅμως ταῦτα πυθανόμενοι ἀρρώδεον, οὐκ οὕτω περὶ σφίσι αὐτοῖσι δειμαίνοντες, ὥς περὶ τῇ Πελοποννήσῳ. τέως μὲν δὴ αὐτῶν ἀνὴρ ἀνδρὶ παραστάς σιγῇ λόγον ἐποιέετο, θῶμα ποιούμενοι τὴν Εὐρυβιάδew ἀβουλίην, τέλος δὲ ἐξεργάγῃ ἐς τὸ μέσον. σύλλογός τε δὴ ἐγίνετο, καὶ πολλὰ ἐλέγετο περὶ τῶν αὐτῶν, οἱ μὲν, ὥς ἐς τὴν Πελοπόννησον χρεῶν εἶη ἀποπλῶειν καὶ περὶ ἐρείνης κινδυνεύειν, μηδὲ πρὸ χώρας δοριαλώτου μένοντας μάχεσθαι, Ἀθηναῖοι δὲ καὶ 75 Αἰγινῆται καὶ Μεγαρέες αὐτοῦ μένοντας ἀμύνεσθαι. ἐνθαῦτα Θεμιστοκλῆς ὥς ἐσσοῦτο τῇ γνώμῃ ὑπὸ τῶν Πελοποννησίων, λαθὼν ἐξέρχεται ἐκ τοῦ συνεδρίου, ἐξεληθὼν δὲ πέμπει ἐς τὸ στρατόπεδον τὸ Μήδων ἄνδρα πλοῖον, ἐντειλόμενος τὰ λέγειν χρεῶν, τῷ οὖνομα μὲν ἦν Σίκιννος, οἰκέτης δὲ καὶ παιδαγωγὸς ἦν τῶν Θεμιστοκλέους παίδων, τὸν δὴ ὕστερον τούτων τῶν πρηγμάτων Θεμιστοκλῆς Θεσκιέα τε ἐποίησε, ὥς ἐπεδέκοντο οἱ Θεσπιεὲς πολέμους,

καὶ χρήμασι ὄλβιον. ὃς τότε πλοῖον ἀπικόμενος ἔλεγε πρὸς τοὺς στρατηγούς τῶν βαρβάρων τάδε· “ἔπεμψέ με στρατηγὸς ὁ Ἀθηναίων λάτρη τῶν ἄλλων Ἑλλήνων (τυγχάνει γὰρ φρονέων τὰ βασιλείας καὶ βουλόμενος μᾶλλον τὰ ὑμέτερα κατ’ ὑπερθε γίνεσθαι ἢ τὰ τῶν Ἑλλήνων πρήγματα) φράσσοντα, ὅτι οἱ Ἕλληνες δρησιμὸν βουλευόμενοι καταρρωδηκότες, καὶ νῦν παρέχει κάλλιστον ὑμῶν ἔργον ἀπάντων ἐξεργάσασθαι, ἣν μὴ περιδῶντες διαδράντας αὐτούς. οὔτε γὰρ ἀλλήλοισι ὁμοφρονέουσι οὔτ’ ἐτι ἀντιστήσονται ὑμῖν, πρὸς ἑωντούς τε σφέας ὄψεσθε ναυμαχέοντας τοὺς τὰ ὑμέτερα φρονέοντας καὶ τοὺς μή.” ὁ μὲν τὸ ταῦτά σφι σημήνας ἐκποδὼν ἀπαλλάσσετο, τοῖσι δὲ ὥς πιστὰ ἐγένετο τὰ ἀγγελθέντα, τοῦτο μὲν ἐς τὴν νησίδα τὴν Ψυττάλειαν, μεταξὺ Σαλαμῖνός τε κειμένην καὶ τῆς ἡπείρου, πολλοὺς τῶν Περσέων ἀπεβίβασαν, τοῦτο δέ, ἐπειδὴ ἐγένοντο μέσαι νύκτες, ἀνῆγον μὲν τὸ ἀπ’ ἐσπέρης κέρας κυκλοῦμενοι πρὸς τὴν Σαλαμῖνα, ἀνῆγον δὲ οἱ ἀμφὶ τὴν Κέον τε καὶ τὴν Κυνόσουραν τεταγμένοι, κατεῖχόν τε μέχρι Μουνυχίης πάντα τὸν πορθμὸν τῇσι νηυσί. τῶνδε δὲ εἵνεκεν ἀνῆγον τὰς νέας, ἵνα δὴ τοῖσι Ἕλλησι μηδὲ φυγεῖν ἐξῆ, ἀλλ’ ἀπολαμφθέντες ἐν τῇ Σαλαμῖνι δοῖεν τίσιν τῶν ἐπ’ Ἀρτεμισίῳ ἀγωνισμάτων. ἐν δὲ τὴν νησίδα τὴν Ψυττάλειαν καλεομένην ἀπεβίβαζον τῶν Περσέων τῶνδε εἵνεκεν, ὥς ἐπεὰν γένηται ναυμαχία, ἐνθαῦτα μάλιστα ἐξοισουμένων τῶν τε ἀνδρῶν καὶ τῶν ναηγίων (ἐν γὰρ δὴ πόρῳ τῆς ναυμαχίης τῆς μελλούσης ἔσεσθαι ἔκετα ἡ νῆσος), ἵνα τοὺς μὲν περιποιέωσι, τοὺς δὲ διαφθείρωσι. ἐποίηεν δὲ σιγῇ ταῦτα, ὥς μὴ πυνθανοίατο οἱ ἐναντίοι. οἱ μὲν δὴ ταῦτα τῆς νυκτὸς οὐδὲν ἀποκοιμηθέντες παραρτέοντο.

Χρησιμοῖσι δὲ οὐκ ἔχω ἀντιλέγειν ὥς οὐκ εἰσὶ ἀληθέες, πρὸς οὐ βουλόμενος ἐναργέως λέγοντας πειρᾶσθαι καταβάλλειν, ἐς τοιαύδε πρήγματα ἐσβλέψας.

Ἀλλ’ ὅταν Ἀρτεμίδος χρυσάουρον ἱερὸν ἀκτὴν νηυσὶ γεφυρώσωσι καὶ εἰναλίην Κυνόσουραν, ἐλπίδι μαινομένη λιπαροὺς πέρσαντες Ἀθήνας, διὰ Δίῃ σβέσσει κρατερὸν Κόρον, Ὑβριος υἱόν,

δεινὸν μαιμῶντα, δοκεῖντ' ἀγὰ πάντα πιθέσθαι.
χαλκὸς γὰρ χαλκῷ συμμιζεται, αἵματι δ' Ἄρης
πόντον φοινίξει. τότε ἑλευθερον Ἑλλάδος ἡμᾶρ
εὐρύοπα Κρονίδης ἐπάγει καὶ πότνια Νίκη.

ἐς τοιαῦτα μὲν καὶ οὕτω ἐναργέως λέγοντι Βάκιδι ἀντι-
λογίης χρησμῶν πέρι οὔτε αὐτὸς λέγειν τολμέει οὔτε παρ'
ἄλλων ἐνδέχομαι.

- 78 Τῶν δὲ ἐν Σαλαμῖνι στρατηγῶν ἐγένετο ὠθισμὸς λόγων
πολλός. ἤδεσαν δὲ οὕτω, ὅτι σφέας περιεκυκλοῦντο τῇσι
νηυσὶ οἱ βάρβαροι, ἀλλ' ὥσπερ τῆς ἡμέρης ὥρεον αὐτοὺς
79 τεταγμένους, ἐδόκεον κατὰ χώρην εἶναι. συνεστηκότων δὲ
τῶν στρατηγῶν ἐξ Αἰγίνης διέβη Ἀριστείδης ὁ Λυσιμάχου,
ἀνὴρ Ἀθηναῖος μὲν, ἐξωστρακισμένος δὲ ὑπὸ τοῦ δήμου,
τὸν ἐγὼ νενόμικα, πυνθανόμενος αὐτοῦ τὸν τρόπον, ἄρι-
στον ἄνδρα γενέσθαι ἐν Ἀθήνῃσι καὶ δικαιοτάτον. οὗτος
ὠνὴρ στὰς ἐπὶ τὸ συνέδριον ἐξεκαλέετο Θεμιστοκλέα, ἐόντα
μὲν ἐωυτῷ οὐ φίλον, ἐχθρὸν δὲ τὰ μάλιστα· ὑπὸ δὲ μεγά-
θος τῶν παρεόντων κακῶν λήθην ἐκείνων ποιεύμενος
ἐξεκαλέετο, ἐθέλων αὐτῷ συμμιῆσαι. προακηκόεε δέ, ὅτι
σπεύδοιεν οἱ ἀπὸ Πελοποννήσου ἀνάγειν τὰς νέας πρὸς
τὸν Ἰσθμόν. ὥς δὲ ἐξηλθὲ οἱ Θεμιστοκλέης, ἔλεγε Ἀρι-
στείδης τάδε· ἡμέας στασιάζειν χρεὼν ἔστι ἐν τε τῷ ἄλλῳ
καιρῷ καὶ δὴ καὶ ἐν τῷδε περὶ τοῦ ὀκότερος ἡμέων πλέω
ἄγαθὰ τὴν πατρίδα ἐργάσεται. λέγω δέ τοι, ὅτι ἴσον
ἔστι πολλά τε καὶ ὀλίγα λέγειν περὶ ἀποπλόου τοῦ ἐνθευ-
τεν Πελοποννησίοισι. ἐγὼ γὰρ αὐτόπτης τοι λέγω γενό-
μενος, ὅτι νῦν οὐδ' ἦν ἐθέλωσι Κορινθιοὶ τε καὶ αὐτὸς
Εὐρυβιάδης οἷοί τε ἔσονται ἐκπλῶσαι· περιεχόμεθα γὰρ
ὑπὸ τῶν πολεμίων κύκλῳ. ἀλλ' ἐσελθὼν σφι ταῦτα σή-
80 μηρον. ὁ δ' ἀμείβετο τοισίδε· κάρτα τε χρηστὰ διακε-
λεῦσαι καὶ εὖ ἡγγεϊλας. τὰ γὰρ ἐγὼ ἐδεόμην γενέσθαι,
αὐτὸς αὐτόπτης γενόμενος ἦκεις. ἴσθι γὰρ ἐξ ἐμέο τὰ
ποιούμενα ὑπὸ Μήδιων. ἴδεις γάρ, ὅτε οὐκ ἐχόντες ἠθέλον
ἐς μάχην κατίσταςθαι οἱ Ἕλληνες, ἀέκοντας παραστή-
σασθαι. σὺ δὲ ἐπέειπερ ἦκεις χρηστὰ ἀπαγγέλλων, αὐτὸς
σφι ἄγγελον. ἦν γὰρ ἐγὼ αὐτὰ λέγω, δόξω πλάσας λέγειν
καὶ οὐ πείσω ὥς οὐ ποιούντων τῶν βαρβάρων ταῦτα. ἀλλὰ

σφι σήμνηον αὐτὸς παρελθὼν, ὡς ἔχει. ἔπειτ' ἀν' αὐτῶν, ἣν μὲν παύσονται, ταῦτα δὴ τὰ κάλλιστα, ἣν δὲ αὐτοῖσι μὴ πιστὰ γένηται, ὁμοῖον ἡμῖν ἔσται. οὐ γὰρ ἔτι δια-
 ὀρήσονται, εἴπερ περιεχόμεθα πανταχόθεν, ὡς σὺ λέγεις.
 ταῦτα ἔλεγε παρελθὼν ὁ Ἀριστείδης, φάμενος ἐξ Αἰγίνης 81
 τε ἦκεν καὶ μόγις ἐκπλῶσαι λαθὼν τοὺς ἐπορμέοντας·
 περιέχεσθαι γὰρ πᾶν τὸ στρατόπεδον τὸ Ἑλληνικὸν ὑπὸ
 τῶν νεῶν τῶν Ξέρξεω· παραρτέεσθαι τε συνεβούλευε ὡς
 ἀλεξήσομένους. καὶ ὁ μὲν ταῦτα εἰπὼς μετεστῆκε, τῶν
 δὲ αὐτῶν ἐγένετο λόγων ἀμφισβασίη· οἱ γὰρ πλεῖνες τῶν
 στρατηγῶν οὐκ ἐπείθοντο τὰ ἑσαγγελθέντα. ἀπιστεόντων 82
 δὲ τούτων ἦκε τριήρης ἀνδρῶν Θηνίων αὐτομολέουσα, τῆς
 ἦρχε ἀνὴρ Παναίτιος ὁ Σωσιμένης, ἥπερ δὴ ἔφερε τὴν
 ἀλήθειαν πᾶσαν. διὰ δὲ τοῦτο τὸ ἔργον ἐνεγράφησαν
 Θῆνιοι ἐν Δελφοῖσι ἐς τὸν τρίποδα ἐν τοῖσι τὸν βάρβαρον
 κατελοῦσι. σὺν δὲ ὧν ταύτῃ τῇ νηὶ τῇ αὐτομολησάσῃ ἐς
 Σαλαμῖνα καὶ τῇ πρότερον ἐπ' Ἀρτεμίσιον τῇ Ἀθηναίᾳ ἐξε-
 πληροῦτο τὸ ναυτικὸν τοῖσι Ἑλλήσι ἐς τὰς ὁδοῦσιν
 καὶ τριηκοσίας νέας· δύο γὰρ δὴ νεῶν τότε κατέδεε ἐς τὸν
 ἄριθμόν.

Τοῖσι δὲ Ἑλλήσι ὡς πιστὰ δὴ τὰ λεγόμενα ἦν τῶν 83
 Θηνίων ῥήματα, παρεσκευάζοντο ὡς ναυμαχήσοντες. ἡὼς
 τε δὴ διέφαινε, καὶ οἱ σύλλογον τῶν ἐπιβατέων ποιησά-
 μενοι, προηγόρευε εὖ ἔχοντα μὲν ἐκ πάντων θεμιστοκλῆς,
 τὰ δὲ ἔπεα ἦν πάντα κρέσσω τοῖσι ἔσσοσι ἀντιτιθέμενα.
 ὅσα δὲ ἐν ἀνθρώπου φύσει καὶ καταστάσι ἐγγίνεται, παραι-
 νέσας δὴ τούτων τὰ κρέσσω αἰρέεσθαι, καὶ καταπλέξας
 τὴν ῥῆσιν, ἐσβαίνειν ἐκέλευε ἐς τὰς νέας. καὶ οὗτοι μὲν
 δὴ ἐσβαίνον, καὶ ἦκε ἡ ἀπ' Αἰγίνης τριήρης, ἥ κατὰ τοὺς
 Λακιδας ἀπεδήμησε. ἐνθαῦτα ἀνῆγον τὰς νέας ἀπάσας
 οἱ Ἕλληνες. ἀναγομένοισι δὲ σφι αὐτίκα ἐπεκέατο οἱ βάρ- 84
 βαροι. οἱ μὲν δὲ ἄλλοι Ἕλληνες [ἐπὶ] πρύμνην ἀνεκρού-
 οντο καὶ ὤκελλον τὰς νέας, Ἀμεινίης δὲ Παλληνεὺς ἀνὴρ
 Ἀθηναῖος ἐξαναχθεὶς νηὶ ἐμβάλλει. συμπλακείσης δὲ τῆς
 νεὸς καὶ οὐ δυναμένων ἀπαλλαγῆναι, οὕτω δὴ οἱ ἄλλοι
 Ἀμεινίῃ βωθέοντες συνέμισγον. Ἀθηναῖοι μὲν οὕτω λέ-
 γουσι τῆς ναυμαχίης γενέσθαι τὴν ἀρχήν, Αἰγινῆται δὲ τὴν

κατὰ τοὺς Ἀλακίδας ἀποδημήσασαν ἐς Αἴγιναν, ταύτην εἶναι τὴν ἄρξασαν. λέγεται δὲ καὶ τὰδε, ὡς φῶσμα σφι γυναικὸς ἐφάνη, φανείσαν δὲ διακελεύεσθαι ὥστε καὶ ἅπαν ἀκοῦσαι τὸ τῶν Ἑλλήνων στρατόπεδον ὀνειδίσασαν πρότερον τάδε· “ὦ δαιμόνιοι, μέχρι κόσσυ ἔτι πρέμνην ἀνακροῦσεσθε;” κατὰ μὲν δὲ Ἀθηναίους ἐτετάχατο Φοίνικες (οὗτοι γὰρ εἶχον τὸ πρὸς Ἐλευσίνος τε καὶ ἐσπέρης κέρας) κατὰ δὲ Λακεδαιμονίους Ἴωνες· οὗτοι δ’ εἶχον τὸ πρὸς τὴν ἡῶ τε καὶ τὸν Πειραιέα. ἐθελόκακον μέντοι αὐτῶν κατὰ τὰς Θεμιστοκλέος ἐντολὰς ὀλλγοί, οἱ δὲ πλεῖνες οὐ. ἔχω μὲν νυν συγχῶν οὐνόματα τριηράρχων καταλέξει τῶν νέας Ἑλληνίδας ἐλόντων, χρήσομαι δὲ αὐτοῖσι οὐδὲν πλὴν Θεομήστορος τε τοῦ Ἀνδροδάμαντος καὶ Φυλάκον τοῦ Ἰστιαίου, Σαμίων ἀμφοτέρων. τῷδε δὲ εἵνεκεν μέμνημαι τούτων μούνων, ὅτι Θεομήστωρ μὲν διὰ τοῦτο τὸ ἔργον Σάμου ἐτυράννευσε καταστησάντων τῶν Περσέων, Φύλακος δὲ εὐεργέτης βασιλέος ἀνεγράφη καὶ χώρη οἱ ἐδωρήθη πολλή. οἱ δ’ εὐεργέται βασιλέος ὄρο-
80 σάγγαι καλέονται Περσιστί. περὶ μὲν νυν τούτους οὕτω εἶχε, τὸ δὲ πλῆθος τῶν νεῶν ἐν τῇ Σαλαμῖνι ἐκεραῖζετο, αἱ μὲν ὑπ’ Ἀθηναίων διαφθειρόμεναι, αἱ δὲ ὑπὸ Αἰγινή-
81 τέων. ἅτε γὰρ τῶν μὲν Ἑλλήνων σὺν κόσμῳ ναυμαχεόντων κατὰ τάξιν, τῶν δὲ βαρβάρων οὔτε τεταγμένων ἔτι οὔτε σὺν νόῳ ποιούντων οὐδὲν, ἔμελλε τοιοῦτό σφι συνό-
σεσθαι, οἷόνπερ ἀπέβη. καίτοι ἦσαν γε καὶ ἐγένοντο ταύτην τὴν ἡμέρην μακρῷ ἀμείνονες αὐτοὶ ἐωυτῶν ἢ πρὸς Εὐβοίῃ, πᾶς τις προθυμεόμενος καὶ δειμαίνων Ξέρῃν,
82 ἐδόκεε τε ἕκαστος ἐωυτὸν θιγήσεσθαι βασιλέα. κατὰ μὲν δὲ τοὺς ἄλλους οὐκ ἔχω μετεξέτερους εἰπεῖν ἀτρεκέως ὡς ἕκαστοι τῶν βαρβάρων ἢ τῶν Ἑλλήνων ἡγωνίζοντο, κατὰ δὲ Ἀρτεμισίην τάδε ἐγένετο, ἀπ’ ὧν εὐδοκίμησε μᾶλλον ἔτι παρὰ βασιλέα· ἐπειδὴ γὰρ ἐς Θόρυβον πολλὸν ἀπίκετο τὰ βασιλέος πρήγματα, ἐν τούτῳ τῷ καιρῷ ἡ Ἀρτεμισίης ἐδιώκετο ὑπὸ νεὸς Ἀττικῆς· καὶ ἡ οὐκ ἔχουσα διαφυγεῖν, ἔμπροσθε γὰρ αὐτῆς ἦσαν ἄλλαι νέες φιλίαι, ἡ δὲ αὐτῆς πρὸς τῶν πολεμίων μάλιστα ἐτύγχανε ἐοῦσα, ἔδοξε οἱ τόδε παιῆσαι, τὸ καὶ συνήνεκε ποιησάσῃ· διωκομένη γὰρ ὑπὸ

τῆς Ἀττικῆς φέρουσα ἐνέβαλε νηὶ φιλήν ἀνδρῶν τε Καλυν-
 δέων καὶ αὐτοῦ ἐπιπλώοντος τοῦ Καλυνδέων βασιλέος
 Λαμασιθύμου. εἰ μὲν καὶ τι νεῖκος πρὸς αὐτὸν ἐγεγόνεε
 ἔτι περὶ Ἑλλήσποντον ἔόντων, οὐ μέντοι ἔγωγε ἔχω εἰπεῖν,
 οὔτε εἰ ἐκ προνοῆς αὐτὰ ἐποίησε, οὔτε εἰ συνεκώρησε ἡ
 τῶν Καλυνδέων κατὰ τύχην παραπεσοῦσα νηὺς. ὥς δὲ
 ἐνέβαλέ τε καὶ κατέδυσε, εὐτυχίῃ χρησαμένη διπλῶα ἔων-
 τὴν ἀγαθὰ ἐργάσατο· ὃ τε γὰρ τῆς Ἀττικῆς νεὸς τριτ-
 ραρχος ὥς εἰδὲ μιν ἐμβάλλουσιν νηὶ ἀνδρῶν βαρβάρων,
 νομίσας τὴν νέα τὴν Ἀρτεμισίης ἢ Ἑλληνίδα εἶναι ἢ αὐτο-
 μολέειν ἐκ τῶν βαρβάρων καὶ αὐτοῖσι ἀμύνειν, ἀποστρέ-
 ψας πρὸς ἄλλας ἐτράπετο. τοῦτο μὲν τοιοῦτο αὐτῇ συν- 88
 ἦναικε γενέσθαι διαφυγεῖν τε καὶ μὴ ἀπολέσθαι. τοῦτο δὲ
 συνέβη ὥστε κακὸν ἐργασαμένην ἀπὸ τούτων αὐτὴν μά-
 λιστα εὐδοκιμῆσαι παρὰ Σέρξῃ. λέγεται γὰρ βασιλέα
 θηεύμενον μαθεῖν τὴν νέα ἐμβολοῦσαν καὶ δὴ τινα εἶπαι
 τῶν παρεόντων· “δέσποτα, ὕρῃς Ἀρτεμισίην, ὥς εὖ ἀγω-
 νίζεται καὶ νέα τῶν πολεμίων κατέδυσε;” καὶ τὸν ἐπείρε-
 σθαι, εἰ ἀληθέως ἐστὶ Ἀρτεμισίης τὸ ἔργον, καὶ τοὺς
 φάναι, σαφέως τὸ ἐπίσημον τῆς νεὸς ἐπισταμένους· τὴν
 δὲ διαφθαρεῖσαν ἠπιστέατο εἶναι πολεμίην. τὰ τε γὰρ
 ἄλλα, ὥς εἴρηται, αὐτῇ συνήνικεν ἐς εὐτυχίην γενόμενα
 καὶ τὸ τῶν ἐκ τῆς Καλυνδικῆς νεὸς μηδένα ἀποσωθέντα
 κατήγορον γενέσθαι. Σέρξην δὲ εἶπαι λέγεται πρὸς τὰ
 φραζόμενα· “οἱ μὲν ἄνδρες γεγόνασί μοι γυναῖκες, αἱ δὲ
 γυναῖκες ἄνδρες.” ταῦτα μὲν Σέρξην φασὶ εἶπαι. ἐν δὲ τῇ 89
 πόλει τούτῳ ἀπὸ μὲν ἔθανε ὁ στρατηγὸς Ἀριαβίγνης ὁ
 Λαρείου, Σέρξεω ξὼν ἀδελφεός, ἀπὸ δὲ ἄλλοι πολλοὶ τε
 καὶ οὐνομαστοὶ Περσέων καὶ Μήδων καὶ τῶν ἄλλων συμ-
 μάχων, ὀλίγοι δὲ τινες καὶ Ἑλλήνων. ἅτε γὰρ νέειν ἐπι-
 στάμενοι, τοῖσι αἱ νέες διεφθείροντο, οἱ μὴ ἐν χειρῶν
 νόμῳ ἀπολλύμενοι ἐς τὴν Σαλαμῖνα διένεον. τῶν δὲ βαρ-
 βάρων οἱ πολλοὶ ἐν τῇ θαλάσῃ διεφθάρησαν, νέειν οὐκ
 ἐπιστάμενοι. ἐπεὶ δὲ αἱ πρῶται ἐς φυγὴν ἐτράποντο,
 ἐνθαῦτα αἱ πλείους διεφθείροντο. οἱ γὰρ ὅπισθε τετα-
 γμένοι, ἐς τὸ πρόσθε τῇσι νηυσὶ παριέναι πειρεόμενοι ὥς
 ἀποδεξόμενοι τι καὶ αὐτοὶ ἔργον βασιλεῖ, τῇσι σφετέρῃσι

- 90 νηυσὶ φευγούσῃσι περιέπιπτον. ἐγένετο δὲ καὶ τότε ἐν τῷ Θορύβῳ τούτῳ· τῶν τινὲς Φοινίκων, τῶν αἱ νέες διεφθάραι, ἐλθόντες παρὰ βασιλέα διέβαλλον τοὺς Ἴωνας, ὥς δι' ἐκείνους ἀπολοῖατο αἱ νέες, ὥς προδόντων. συνήνεικε ὦν οὕτω ὥστε Ἴωνων τε τοὺς στρατηγούς μὴ ἀπολέσθαι, Φοινίκων τε τοὺς διαβάλλοντας λαβεῖν τοιόνδε μισθόν· ἔτι τούτων ταῦτα λεγόντων ἐνέβαλε νηὶ Ἀττικῇ Σαμοθρηϊκῇ νηὺς. ἣ τε δὴ Ἀττικὴ κατεδύετο, καὶ ἐπιφερομένη Αἰγιναίῃ νηὺς κατέδυσε τῶν Σαμοθρηϊκῶν τὴν νέα. ἅτε δὴ ἔοντες ἀκοντισταὶ οἱ Σαμοθρηϊκὲς τοὺς ἐπιβάτας ἀπὸ τῆς καταδυσάσης νεὸς βάλλοντες ἀπήραξαν καὶ ἐπέβησάν τε καὶ ἔσχον αὐτήν. ταῦτα γενόμενα τοὺς Ἴωνας ἐρρύσατο· ὥς γὰρ εἶδὲ σφεας Εἰρέξης ἔργον μέγα ἐργασαμένους, ἐτράπετο πρὸς τοὺς Φοίνικας οἷα ὑπερλυπεόμενός τε καὶ πάντας αἰτιεύμενος, καὶ σφεων ἐκέλευσε τὰς κεφαλὰς ἀποταμεῖν, ἵνα μὴ αὐτοὶ κακοὶ γενόμενοι τοὺς ἀμείνονας διαβάλλωσι. ὅπως γὰρ τινὰ ἴδοι Εἰρέξης τῶν ἑωυτοῦ ἔργον τι ἀποδεικνύμενον ἐν τῇ ναυμαχίῃ, κατῆμενος ὑπὸ τῷ οὐρεὶ τῷ ἀντίῳ Σαλαμῖνος, τὸ καλέεται Αἰγάλεως, ἀνεπυνθάνετο τὸν ποιήσαντα, καὶ οἱ γραμματισταὶ ἀνέγραφον πατρόθεν τὸν τριήραρχον καὶ τὴν πόλιν. πρὸς δέ τι καὶ προσεβάλετο φίλος ἐὼν Ἀριαράμνης ἀνὴρ Πέρσης παρεὼν τούτου τοῦ Φοινικῆτον πάθους.
- 91 Οἱ μὲν δὴ πρὸς τοὺς Φοίνικας ἐτράποντο, τῶν δὲ βαρβάρων ἔς φυγὴν τραπομένων καὶ ἐκπλωόντων πρὸς τὸ Φάληρον Αἰγινῆται ὑποστάντες ἐν τῷ πορθμῷ ἔργα ἀπεδέξαντο λόγου ἄξια. οἱ μὲν γὰρ Ἀθηναῖοι ἐν τῷ Θορύβῳ ἐκεράϊζον τὰς τε ἀντισταμένας καὶ τὰς φευγούσας τῶν νεῶν, οἱ δὲ Αἰγινῆται τὰς ἐκπλωούσας· ὅπως δέ τινες τοὺς Ἀθηναίους διαφύγοιεν, φερόμενοι ἐσέπιπτον ἔς τοὺς
- 92 Αἰγινήτας. ἐνθαῦτα συνεκύρεον νέες ἣ τε Θεμιστοκλῆος διώκουσα νέα, καὶ ἡ Πολυκρίτου τοῦ Κρίου ἀνδρὸς Αἰγινῆτεω νηὶ ἐμβαλοῦσα Σιδωνίῃ, ἥπερ εἶλε τὴν προφυλάσσουσαν ἐπὶ Σχιάθῳ τὴν Αἰγιναίην, ἐπ' ἧς ἐπῆχε Πυθῆς ὁ Ἰσχερόου, τὸν οἱ Πέρσαι κατακοπέντα ἀρετῆς εἵνεκεν εἶχον ἐν τῇ νηὶ ἐκπλαγέμενοι. τὸν δὴ περιάγουσα ἅμα τοῖσι Πέρσῃσι ἤλω νηὺς ἡ Σιδωνίῃ ὥστε Πυθῆν οὕτω

σωθῆναι ἐς Αἴγιαν. ὥς δὲ ἐσεῖδε τὴν νέα τὴν Ἀττικὴν ὁ Πολύκριτος, ἔγνω τὸ σημήιον ἰδὼν τῆς στρατηγίδος, καὶ βώσας τὸν Θεμιστοκλέα ἐπεκερτόμησε ἐς τῶν Αἰγινή-
 τέων τὸν μηδισμόν ὀνειδίζων. ταῦτα μὲν νυν νηὶ ἑμβαλὼν ὁ Πολύκριτος ἀπέρριψε ἐς Θεμιστοκλέα, οἱ δὲ βάρβαροι, τῶν αἱ νέες περιεγέροντο, φεύγοντες ἀπίκοντο ἐς Φάληρον ὑπὸ τὸν πεζὸν στρατόν. ἐν δὲ τῇ ναυμαχίῃ ταύτῃ ἴκον- 93
 σαν Ἑλλήνων ἄριστα Αἰγινῆται, ἐπὶ δὲ Ἀθηναῖοι, ἀνδρῶν δὲ Πολύκριτός τε ὁ Αἰγινήτης καὶ Ἀθηναῖοι Εὐμήτης τε ὁ Ἀναγυράσιος καὶ Ἀμεινίης Παλληνεύς, ὃς καὶ Ἀρτεμισίην ἐπεδίωξε. εἰ μὲν νυν ἔμαθε, ὅτι ἐν ταύτῃ πλώοι Ἀρτε-
 μισίη, οὐκ ἂν ἐπαύσατο πρότερον ἢ εἰλέ μιν ἢ καὶ αὐτὸς ἦλω. τοῖσι γὰρ Ἀθηναίων τριηράρχοισι παρεκεκέλευστο, πρὸς δὲ καὶ ἄεθλον ἐκέτεο μύρια δραχμαί, ὅς ἂν μιν ζώην ἔλῃ. δεινὸν γάρ τι ἐποιεῦντο γυναῖκα ἐπὶ τὰς Ἀθήνας στρα-
 τεύεσθαι. αὕτη μὲν δὴ, ὥς πρότερον εἴρηται, διέφυγε, ἦσαν δὲ καὶ οἱ ἄλλοι, τῶν αἱ νέες περιεγεγόνεσαν, ἐν τῇ Φαλίρῃ.

Ἀδείμαντον δὲ τὸν Κορινθιον στρατηγὸν λέγουσι Ἀθη- 94
 ναῖοι αὐτίκα κατ' ἀρχάς, ὥς συνέμισγον αἱ νέες, ἐκπλα-
 γέντα τε καὶ ὑπερθείσαντα, τὰ ἱστία ἀειράμενον οἴχεσθαι φεύγοντα, ἰδόντας δὲ τοὺς Κορινθίους τὴν στρατηγίδα φεύγουσαν ὡσαύτως οἴχεσθαι. ὥς δὲ ἄρα φεύγοντας γίνε-
 σθαι τῆς Σαλαμίνης κατὰ τὸ ἱερὸν Ἀθηναίης Σκιράδος, περιπίπτειν σφί κέλῃτα θείῃ πομπῇ, τὸν οὔτε πέμψαντα φανῆναι οὐδένα, οὔτε τι τῶν ἀπὸ τῆς στρατιῆς εἰδόσι προσφέρεισθαι τοῖσι Κορινθίοις. τῇδε δὲ συμβάλλονται εἶναι θεῖον τὸ πρῆγμα· ὥς γὰρ ἀγχοῦ γενέσθαι τῶν νεῶν, τοὺς ἀπὸ τοῦ κέλῃτος λέγειν τάδε· Ἀδείμαντε, σὺ μὲν ἀπο-
 στρέψας τὰς νέας ἐς φυγὴν ὥρμησαι καταπροδοὺς τοὺς Ἕλληνας· οἱ δὲ καὶ δὴ νικέουσι, ὅσον αὐτοὶ ἠρέοντο ἐπι-
 κρατῆσαι τῶν ἐχθρῶν. ταῦτα λεγόντων, ἀπιστέειν γὰρ τὸν Ἀδείμαντον, αὐτίς τάδε λέγειν, ὥς αὐτοὶ οἱοί τε εἶεν ἀγόμενοι ὄμηροι ἀποθνήσκειν, ἢ μὴ νικέοντες φαίνωνται αἱ Ἕλληνες. οὕτω δὴ ἀποστρέψαντα τὴν νέα αὐτόν τε καὶ τοὺς ἄλλους ἐπ' ἐξερρασμένοις ἐλθεῖν ἐς τὸ στρατόπεδον. τούτους μὲν τοιαύτη φάτις ἔχει ὑπὸ Ἀθηναίων, οὐ μέντοι

αὐτοὶ γε Κορίνθιοι ὁμολογέουσι, ἀλλ' ἐν πρώτοισι σφέας αὐτοὺς τῆς ναυμαχίης νομίζουσι γενέσθαι, μαρτυρεῖ δέ 95 σφι καὶ ἡ ἄλλη Ἑλλάς. Ἀριστείδης δὲ ὁ Ἀσσιμάχου ἀνὴρ Ἀθηναῖος, τοῦ καὶ ὀλίγω τι πρότερον τούτων ἐπεμνήσθην ὡς ἀνδρὸς ἀρίστου, οὗτος ἐν τῷ θορύβῳ τούτῳ τῷ περὶ Σαλαμῖνα γενομένῳ τάδε ἐποίησε· παραλαβὼν πολλοὺς τῶν ὀπλιτέων, οἱ παρατετάχατο παρὰ τὴν ἀκτὴν τῆς Σαλαμῖνης χώρας, γένος ἑόντες Ἀθηναῖοι, ἐς τὴν Ψυττάλειαν νῆσον ἀπέβησε ἄγων, οἱ τοὺς Πέρσας τοὺς ἐν τῇ νησίδι ταύτῃ κατεφόνευσαν πάντας.

90 Ὡς δὲ ἡ ναυμαχίη διετέλετο, κατειρύσαντες ἐς τὴν Σαλαμῖνα οἱ Ἕλληνες τῶν ναυηγίων ὅσα ταύτῃ ἐτύγχανε ἔτι ἑόντα, ἐτοῖμοι ἦσαν ἐς ἄλλην ναυμαχίην, ἐλπίζοντες τῇσι περιεούσῃσι νηυσὶ ἔτι χρήσεσθαι βασιλέα. τῶν δὲ ναυηγίων πολλὰ ὑπολαβὼν ἄνεμος ζέφυρος ἔφερε τῆς Ἀττικῆς ἐπὶ τὴν ἡϊόνα τὴν καλεομένην Κωλιάδα, ὥστε ἀποπεπλησθαι τὸν χρησμὸν τὸν τε ἄλλον πάντα τὸν περὶ τῆς ναυμαχίης ταύτης εἰρημένον Βάκιδι καὶ Μουσαίῳ, καὶ δὴ καὶ κατὰ τὰ ναυήγια τὰ ταύτῃ ἐξενειχθέντα τὸ εἰρημένον πολλοῖσι ἔτεσι πρότερον τούτων ἐν χρησμῷ Ἀσιστράτῳ Ἀθηναίῳ ἀνδρὶ χρησμολόγῳ, τὸ ἐλελήθεε πάντας τοὺς Ἕλληνας,

Κωλιάδες δὲ γυναῖκες ἔρετμοῖσι φρύξουσι·
τοῦτο δὲ ἔμελλε ἀπελάσαντος βασιλέος ἔσεσθαι.

97 Ξέρξης δὲ ὡς ἔμαθε τὸ γεγονὸς πάθος, δείσας, μή τις τῶν Ἰώνων ὑποθῇται τοῖσι Ἕλλησι ἢ αὐτοὶ νοήσωσι πλῶειν ἐς τὸν Ἑλλήσποντον λύσοντες τὰς γεφύρας καὶ ὑπολαμφθεῖς ἐν τῇ Εὐρώπῃ ἀπολέσθαι κινδυνεύσῃ, δρησμὸν ἐβούλενε· ἐθέλων δὲ μὴ ἐπίδηλος εἶναι μήτε τοῖσι Ἕλλησι μήτε τοῖσι ἑωυτοῦ ἐς τὴν Σαλαμῖνα χῶμα ἐπειράτο διαχοῦν, γαυλοῦς τε Φοινικῆτους συνέδεε, ἵνα ἀντί τε σχεδῆς ἔωσι καὶ τείχεος, ἀρτέτιό τε ἐς πόλεμον ὡς ναυμαχίην ἄλλην ποιησόμενος. ὁρέοντες δὲ μιν πάντες οἱ ἄλλοι ταῦτα πρήσσοντα εὖ ἠπιστάετο, ὡς ἐκ παντὸς νόου παρεσκεύασται μένων πολεμήσειν· Μαρδόνιον δ' οὐδὲν τούτων ἐλάνθανε ὡς μάλιστα ἔμπειρον ἑόντα τῆς ἐκείνου διανοίης. ταῦτά τε ἅμα Ξέρξης ἐποίησε, καὶ ἔπειπε ἐς Πέρσας

ἀγγελέοντα τὴν παρεοῦσάν σφι συμφορὴν. τούτων δὲ τῶν 98
 ἀγγέλιων ἔστι οὐδὲν ὃ τι θάσσον παραγίνεται θνητὸν ἔόν·
 οὕτω τοῖσι Πέρσῃσι ἐξεύρεται τοῦτο. λέγουσι γάρ, ὡς
 ὄσων ἂν ἡμερέων ἢ ἡ πᾶσα ὁδός, τοσοῦτοι ἵπποι τε καὶ
 ἄνδρες διεστῶσι, κατὰ ἡμερησίην ὁδὸν ἐκάστην ἵππος τε
 καὶ ἄνθρωπος τεταγμένος, τοὺς αὐτὲς νυκτός, οὐκ ὄμβρος, οὐ
 καῦμα, οὐ νύξ ἔργει μὴ αὐτὸν κατανύσαι τὸν προκείμενον
 αὐτῷ δρόμον τὴν ταχίστην. ὁ μὲν δὴ πρῶτος δραμῶν
 παραδιδόει τὰ ἐντεταλμένα τῷ δευτέρῳ, ὁ δὲ δεύτερος τῷ
 τρίτῳ· τὸ δὲ ἐνθεῦτεν ἤδη κατ' ἄλλον διεξέρχεται παρα-
 διδόμενα, κατὰπερ Ἑλλήσι ἢ λαμπαδηφορίῃ, τὴν τῷ
 Ἡρακλείῳ ἐπιτελέουσι. τοῦτο τὸ δράμημα τῶν ἵππων 99
 καλέουσι Πέρσαι ἀγγαρήιον. ἡ μὲν δὴ πρώτη ἐς Σούσα
 ἀγγελίη ἀπικομένη, ὡς ἔχει Ἀθήνας Ξέρξης, ἔτερψε οὕτω
 δὴ τι Περσέων τοὺς ὑπολειφθέντας, ὡς τὰς τε ὁδοὺς μυρ-
 σίνησι πάσας ἐστόρεσαν καὶ ἐθυμίων θυμιάματα καὶ αὐτοὶ
 ἦσαν ἐν θυσίῃσι τε καὶ εὐπαθείῃσι· ἡ δὲ δευτέρη σφι
 ἀγγελίη ἐπεξελθούσα συνέχευε οὕτω, ὥστε τοὺς κισθῶνας
 κατερρήξαντο πάντες, βοῇ τε καὶ οἰμωγῇ ἐχρέοντο ἀπλῆτοι,
 Μαρδόνιον ἐν αἰτῇ τιθέντες. οὐκ οὕτω δὲ περὶ τῶν νεῶν
 ἀχθόμενοι ταῦτα οἱ Πέρσαι ἐποίουν, ὡς περὶ αὐτῷ Ξέρξη
 δειμαίνοντες.

Καὶ περὶ Πέρσας μὲν ἦν ταῦτα τὸν πάντα μεταξὺ 100
 χρόνον γενόμενον, μέχρι οὗ Ξέρξης αὐτὸς σφεας ἀπικό-
 μενος ἔπαυσε. Μαρδόνιος δὲ ὁρέων μὲν Ξέρξην συμφορὴν
 μεγάλην ἐκ τῆς ναυμαχίας ποιούμενον, ὑποπτεύων δὲ αὐτὸν
 δρησμον βουλεύειν ἐκ τῶν Ἀθηνέων, φροντίσας πρὸς ἐνω-
 τὸν ὡς δώσει δίκην ἀναγνώσας βασιλέα στρατεύεσθαι ἐπὶ
 τὴν Ἑλλάδα καὶ οἱ κρέσσον εἶη ἀνακινδυνεύσαι ἢ κατερ-
 γάσασθαι τὴν Ἑλλάδα ἢ αὐτὸν καλῶς τελευτῆσαι τὸν βίον
 ὑπὲρ μεγάλων αἰωρηθέντα· πλεον μέντοι ἔφερε οἱ ἡ γνώμη
 κατεργάσασθαι τὴν Ἑλλάδα· λογισάμενος ὦν ταῦτα προσ-
 ἔφερε τὸν λόγον τόνδε “δέσποτα, μήτε λυπέο μήτε συμ-
 φορὴν μηδεμίαν μεγάλην ποιέο τοῦδε τοῦ γεγονότος εἵνεκεν
 πρήγματος. οὐ γὰρ ξύλιον ἄγων ὁ τὸ πᾶν φέρων ἐστὶ ἡμῖν,
 ἀλλ' ἀνδρῶν τε καὶ ἵππων. σοὶ δὲ οὔτε τις τούτων τῶν
 τὰ πᾶν σφι ἤδη δοκούντων κατεργάσθαι ἀποβὰς ἀπὸ τῶν

- νεῶν πειρήσεται ἀντιωθῆναι, οὐχ' ἐκ τῆς ἡπείρου τῆσδε· οἳ τε ἡμῖν ἡντιώθησαν, ἔδωσαν δίκας. εἰ μὲν νυν δοκέει, αὐτίκα πειρεώμεθα τῆς Πελοποννήσου· εἰ δὲ καὶ δοκέει ἐπισχεῖν, παρέχει ποιεῖν ταῦτα. μὴ δὲ δυσθύμεε· οὐ γάρ ἐστι Ἑλλῆσι οὐδεμίᾳ ἔκδυσις μὴ οὐ δόντας λόγον τῶν ἐποίησαν νῦν τε καὶ πρότερον εἶναι σοὺς δούλους. μάλιστα μὲν νυν ταῦτα ποιεε· εἰ δ' ἄρα τοι βεβούλευται αὐτὸν ἀπελαύνοντα ἀπάγειν τὴν στρατιήν, ἄλλην ἔχω καὶ ἐκ τῶνδε βουλήν. σὺ Πέρσας, βασιλεῦ, μὴ ποιήσης καταγελάστους γενέσθαι Ἑλλῆσι. οὐδὲν γὰρ ἐν Πέρσῃσι τοι δεδήληται τῶν πρηγμάτων, οὐδὲ ἔρεεις ὅκου ἐγενόμεθα ἄνδρες κακοί. εἰ δὲ Φοίνικές τε καὶ Αἰγύπτιοι καὶ Κύπριοί τε καὶ Κίλικες κακοὶ ἐγένοντο, οὐδὲν πρὸς Πέρσας τοῦτο προσήκει τὸ πάθος. ἦδη ὧν ἐπειδὴ οὐ Πέρσαι τοι αἴτιοί εἰσι, ἐμοὶ πέλθεο· εἴ τοι δέδοκται μὴ παραμένειν, σὺ μὲν ἐς ἦθεα τὰ σεωυτοῦ ἀπέλαυνε, τῆς στρατιῆς ἀπάγων τὸ πολλόν, ἐμὲ δὲ σοι χρὴ τὴν Ἑλλάδα παρασχεῖν δεδουλωμένην, τριήκοντα μυριάδας τοῦ στρατοῦ ἀπολεξάμενον.”
- 101 ταῦτα ἀκούσας Ξέρξης ὥς ἐκ κακῶν ἐχάρη τε καὶ ἤσθη, πρὸς Μαρδόνιον τε βουλευσάμενος ἔφη ὑποκρινέεσθαι ὁκότερον παύσει τούτων. ὥς δὲ ἐβουλευέτο ἅμα Περσέων τοῖσι ἐπικλήτοισι, ἔδοξέ οἱ καὶ Ἀρτεμισίην ἐς συμβουλήν μεταπέμψασθαι, ὅτι πρότερον ἐφαίνετο μούνη νοεῦσα τὰ ποιητέα ἦν. ὥς δὲ ἀπῆκετο ἡ Ἀρτεμισίη, μεταστησάμενος τοὺς ἄλλους, τοὺς τε συμβούλους Περσέων καὶ τοὺς δορυφόρους, ἔλεξε Ξέρξης τὰδε “κελεύει με Μαρδόνιος μένοντα αὐτοῦ πειρᾶσθαι τῆς Πελοποννήσου, λέγων ὥς μοι Πέρσαι τε καὶ ὁ πεζὸς στρατὸς οὐδενὸς μεταίτιοι πάθεός εἰσι, ἀλλὰ βουλομένοισί σφι γένοιτ' ἂν ἀπόδεξις. ἐμὲ ὧν ἢ ταῦτα κελεύει ποιεῖν, ἢ αὐτὸς ἐθέλει τριήκοντα μυριάδας ἀπολεξάμενος τοῦ στρατοῦ παρασχεῖν μοι τὴν Ἑλλάδα δεδουλωμένην, αὐτὸν δ' ἐμὲ κελεύει ἀπελαύνειν σὺν τῷ λοιπῷ στρατῷ ἐς ἦθεα τὰ ἐμά. σὺ ὧν ἐμοί, καὶ γὰρ περὶ τῆς ναυμαχίης εὖ συνεβούλευσας τῆς γενομένης οὐκ ἐῷσα ποιεέσθαι, νῦν τε συμβούλευσον ὁκότερα ποιέων
- 102 ἐπιτύχω εὖ βουλευσάμενος.” ὁ μὲν ταῦτα συνεβουλεύετο, ἡ δὲ λέγει τὰδε “βασιλεῦ, χαλεπὸν μὲν ἐστι συμβουλευο-

μένω τυχεῖν τὰ ἄριστα εὔπασαν, ἐπὶ μέντοι τοῖσι κατή-
 χουσι πρήγμασι δοκέει μοι αὐτὸν μὲν σε ἀπελάνειν ὀπίσω,
 Μαρδόνιον δέ, εἰ ἐθέλει τε καὶ ὑποδέκεται ταῦτα ποιήσῃν,
 αὐτοῦ καταλιπεῖν σὺν τοῖσι ἐθέλει. τοῦτο μὲν γάρ, ἣν
 καταστρέψῃται τά ῥησι ἐθέλειν καὶ οἱ προχωρήσῃ τὰ
 νοέων λέγει, σὺν τῷ ἔργον, ὃ δέσποτα, γίνεται, οἱ γὰρ σὰι
 δοῦλοι κατεργάσαντο, τοῦτο δέ, ἣν τὰ ἐναντία τῆς Μαρ-
 δονίου γνώμης γένηται, οὐδεμία συμφορὴ μεγάλη ἔσται
 σέο τε περιεόντος καὶ ἐκείνων τῶν πρηγμάτων [περὶ οἶκον
 τὸν σὸν]. ἣν γὰρ σὺ τε περιέῃς καὶ οἶκος ὁ σός, πολλοὺς
 πολλάκις ἀγῶνας δραμέονται περὶ σφείων αὐτῶν οἱ Ἑλ-
 ληνες. Μαρδονίου δέ, ἣν τι πάθῃ, λόγος οὐδεὶς γίνεται·
 οὐδὲ τι νικεῶντες οἱ Ἕλληνες νικέουσι, δοῦλον σὸν ἀπο-
 λέσαντες· σὺ δέ, τῶν εἵνεκεν τὸν στόλον ἐποιήσας, πυρώ-
 σας τὰς Ἀθήνας ἀπελῶς.” ἦσθη τε δὴ τῇ συμβουλίῃ Ξέρξης· 103
 λέγουσα γὰρ ἐπετύγχανε τάπερ αὐτὸς ἐνόεε. οὐδὲ γὰρ εἰ
 πάντες καὶ πᾶσαι συνεβούλευον αὐτῷ μένειν, ἔμενε ἂν
 δοκέειν ἔμοι· οὕτω καταρρωδήκεε. ἐπαινέσας δὲ τὴν Ἀρτε-
 μισίην ταύτην μὲν ἀποστέλλει ἄγουσαν αὐτοῦ τοὺς παῖδας
 ἐς Ἑρεσον· νόθοι γὰρ τινες παῖδες οἱ συνείποντο. συν- 104
 ἐπεμπε δὲ τοῖσι παισὶ φύλακον Ἑρμότιμον, γένος μὲν
 Ἴοντα Πηδασέα, φερόμενον δὲ οὐ τὰ δεύτερα τῶν εὐνοῦ-
 χων παρὰ βασιλῆϊ [οἱ δὲ Πηδασέες οἰκέουσι ὑπὲρ Ἀλικαρ-
 νησοῦ. ἐν δὲ τοῖσι Πηδάσοισι τούτοις τοιόνδε φέρεται
 πρήγμα γίνεσθαι· ἐπεὰν τοῖσι ἀμφικτίοις πᾶσι τοῖσι
 ἀμφὶ ταύτης οἰκέουσι τῆς πόλιος μέλλῃ τι ἐντὸς χρόνου
 ἔσεσθαι χαλεπὸν, τότε ἡ ἱρεὶα αὐτόθι τῆς Ἀθηναίης φῦει
 πώγωνα μέγαν. τοῦτο δὲ σφι δις ἤδη ἐγένετο. ἐκ τούτων 105
 δὴ τῶν Πηδασέων ὁ Ἑρμότιμος ἦν] τῷ μεγίστῃ τίσις ἤδη
 ἀδικηθέντι ἐγένετο πάντων τῶν ἡμεῖς ἴδμεν. ἀλόντα γὰρ
 αὐτὸν ὑπὸ πολεμίων καὶ πωλεόμενον ὠνέεται Πανιάνιος
 ἀνὴρ Χιος, ὃς τὴν ζώνην κατεστήσατο ἀπ’ ἔργων ἀνοσιωτά-
 των. ὅπως γὰρ κήσαιο παῖδας εἵδεος ἐπαμμένους, ἐκτά-
 μων ἀγνέων ἐπώλεε ἐς Σάρδεις τε καὶ Ἑρεσον χρημάτων
 μεγάλων. παρὰ γὰρ τοῖσι βαρβάροις τιμωτέροί εἰσι οἱ
 εὐνοῦχοι πλῆσιος εἵνεκεν τῆς πάσης τῶν ἐνορχίων. ἄλλους
 τε δὴ ὁ Πανιώνιος ἐξέταμε πολλοὺς, ἅτε ποιεύμενος ἐκ

τούτου τὴν ζόην, καὶ δὴ καὶ τοῦτον. καί, οὐ γὰρ τὰ πάντα ἐδυστύχεε ὁ Ἑρμότιμος, ἀπικνέεται ἐκ τῶν Σαρδίων παρὰ βασιλέα μετ' ἄλλων δώρων, χρόνον δὲ προϊόντος πάντων
 106 τῶν εὐνούχων ἐτιμήθη μάλιστα παρὰ Ξέρξῃ. ὥς δὲ τὸ στράτευμα τὸ Περσικὸν ὥρμα βασιλεὺς ἐπὶ τὰς Ἀθήνας ἔων ἐν Σάρδισι, ἐνθαῦτα καταβάς κατὰ δὴ τι πρῆγμα ὁ Ἑρμότιμος ἐς γῆν τὴν Μυσίην, τὴν Χίοι μὲν νέμονται, Ἀταρνεὺς δὲ καλέεται, εὗρίσκει τὸν Πανιώνιον ἐνθαῦτα. ἐπιγνοὺς δὲ ἔλεγε πρὸς αὐτὸν πολλοὺς καὶ φίλους λόγους, πρῶτα μὲν οἱ καταλέγων ὅσα αὐτὸς δι' ἐκείνον ἔχοι ἀγαθὰ, δευτέρα δὲ οἱ ὑπισχνόμενος ἀντὶ τούτων ὅσα μιν ἀγαθὰ ποιήσει, ἣν κομίσας τοὺς οἰκέτας οἰκὴν ἐκείνην, ὥστε ὑποδεξάμενον ἄσμενον τοὺς λόγους τὸν Πανιώνιον κομίσαι τὰ τέκνα καὶ τὴν γυναῖκα. ὥς δὲ ἄρα πανοικίῃ μιν περιέλαβε, ἔλεγε ὁ Ἑρμότιμος τάδε "ὦ πάντων ἀνδρῶν ἡδὴ μάλιστα ἀπ' ἔργων ἀνοσιωτάτων τὸν βίον κτησάμενε, τί σε ἐγὼ κακὸν ἢ αὐτὸς ἢ τῶν ἐμῶν τις ἐργάσατο, ἢ σὲ ἢ τῶν σῶν τινά, ὅτι με ἀντ' ἀνδρὸς ἐποίησας τὸ μηδὲν εἶναι; ἐδόκεές τε θεοὺς λήσειν οἷα ἐμηχανέω τότε. οἱ σε ποιήσαντα ἀνόσια, νόμῳ δικαίῳ χρεόμενοι, ὑπήγαγον ἐς χεῖρας τὰς ἐμὰς, ὥστε σε μὴ μέμψασθαι τὴν ἀπ' ἐμέο τοι ἐσθμὲν δίκην." ὥς δὲ οἱ ταῦτα ὠνείδισε, ἀχθέντων τῶν παίδων ἐς ὅψιν ἡναγκάζετο ὁ Πανιώνιος τῶν ἐωυτοῦ παίδων τεσσέρων ἑόντων τὰ αἰδοῖα ἀποτάμνειν, ἀναγκαζόμενος δὲ ἐποίησε ταῦτα. αὐτοῦ τε, ὥς ταῦτα ἐργάσατο, οἱ παῖδες ἀναγκαζόμενοι ἀπέταμνον. Πανιώνιον μὲν νυν οὕτω περιήλθε ἢ τε τῆσις καὶ ὁ Ἑρμότιμος.

107 Ξέρξης δὲ ὥς τοὺς παῖδας Ἀρτεμισίῃ ἐπέτρεψε ἀπάγειν ἐς Ἑφεσον, καλέσας Μαρδόνιον ἐκέλευσέ μιν τῆς στρατιῆς διαλέγειν τοὺς βούλεται, καὶ ποιέειν τοῖσι λόγοισι τὰ ἔργα πειρεόμενον ὁμοῖα. ταύτην μὲν τὴν ἡμέρην ἐς τοσοῦτα ἐγίνετο, τῆς δὲ νυκτὸς κελύσαντος βασιλέος τὰς νέας οἱ στρατηγοὶ ἐκ τοῦ Φαλήρου ἀπῆγον ὀπίσω ἐς τὸν Ἑλλήσποντον, ὥς τάχεος εἶχε ἕκαστος, διαφυλαξούσας τὰς σχεδίας πορευθῆναι βασιλεῖ. ἐπεὶ δὲ ἀγχοῦ ἦσαν Ζωστῆρος πλώοντες οἱ βάρβαροι, ἀνατείνουσι γὰρ ἄγκραι λεπταὶ τῆς ἡπίρου, ταύτας ἐδοξάν τε νέας εἶναι καὶ ἐφευγον ἐπὶ

πολλόν. χρόνῳ δὲ μαθόντες ὅτι οὐ νέες εἶεν, ἀλλ' ἄκραι, συλληχθέντες ἐκομίζοντο. ὥς δὲ ἡμέρῃ ἐγένετο, ὁρέοντες 108 οἱ Ἕλληνες κατὰ χώρην μένοντα τὸν στρατὸν τὸν πεζὸν ἤλπιζον καὶ τὰς νέας εἶναι περὶ Φάληρον, ἐδόκειόν τε ναυμαχῆσαι σφέας, παραρτέοντό τε ὥς ἀλεξήσομενοι. ἐπεὶ δὲ ἐπύθοντο τὰς νέας οἰχωκυίας, αὐτίκα μετὰ ταῦτα ἐδόκει ἐπιδιώκειν. τὸν μὲν νυν ναυτικὸν τὸν Ξέρξῳ στρατὸν οὐκ ἐπεΐδον διώξαντες μέχρι Ἄνδρου, ἐς δὲ τὴν Ἄνδρον ἀπικόμενοι ἐβουλεύοντο. Θεμιστοκλῆς μὲν νυν γνώμην ἀπεδείκνυτο διὰ νήσων τραπομένους καὶ ἐπιδιώξαντας τὰς νέας πλώειν ἰδέως ἐπὶ τὸν Ἑλλήσποντον λύσοντας τὰς γεφύρας. Εὐρυβιάδης δὲ τὴν ἐναντίην ταύτην γνώμην ἐτίθετο, λέγων, ὥς εἰ λύσουσι τὰς σχεδίας, τοῦτ' ἂν μέγιστον πάντων σφείς κακὸν τὴν Ἑλλάδα ἐργασαίητο. εἰ γὰρ ἀναγκασθεῖ ἀπολαμφθεῖς ὁ Πέρσης μένειν ἐν τῇ Εὐρώπῃ, περὶ ᾧ ἂν ἡσυχίην μὴ ἄγειν, ὥς ἄγοντι μὲν οἱ ἡσυχίην οὔτε τι προχωρεῖν οἶόν τε ἔσται τῶν πρηγμάτων οὔτε τις κομιδὴ τὸ ὀπίσω φανήσεται, λιμῶν τέ οἱ ἡ στρατιὴ διαφθαρέεται, ἐπιχειροῦντι δὲ αὐτῷ καὶ ἔργου ἐχομένῳ πάντα τὰ κατὰ τὴν Εὐρώπῃν οἷά τε ἔσται προσχωρῆσαι κατὰ πόλιν τε καὶ κατ' ἔθνεα, ἥτοι ἀλικομένων γε ἢ πρὸ τούτου ὁμολογεόντων. τροφὴν τε ἔξειν σφέας τὸν ἐπέτεον αἰεὶ τῶν Ἑλλήνων καρπὸν. ἀλλὰ δοκεῖν γὰρ νικηθέντα τῇ ναυμαχίῃ οὐ μενέειν ἐν τῇ Εὐρώπῃ τὸν Πέρσην, ἐατέον ὦν εἶναι φεύγειν, ἐς ὃ ἔλθῃ φεύγων ἐς τὴν ἑωυτοῦ. τὸ ἐνθεῦτεν δὲ περὶ τῆς ἐκείνου ποιέσθαι ἤδη τὸν ἀγῶνα ἐκέλευε. ταύτης δὲ εἶχοντο τῆς γνώμης καὶ Πελοποννησίων τῶν ἄλλων οἱ στρατηγοί. ὥς δὲ ἔμαθε ὅτι οὐ πείσει 109 τοὺς γε πολλοὺς πλώειν ἐς τὸν Ἑλλήσποντον ὁ Θεμιστοκλῆς, μεταβαλὼν πρὸς τοὺς Ἀθηναίους (οὔτοι γὰρ μάλιστα ἐκπεφυγότες περιημέκτεον, ὡρμέατό τε ἐς τὸν Ἑλλήσποντον πλώειν καὶ ἐπὶ σφέων αὐτῶν βαλλόμενοι, εἰ ὥλλοι μὴ βουλοίητο) ἔλεγέ σφι τάδε “καὶ αὐτὸς ἤδη πολλοῖσι παρεγενόμην, καὶ πολλῶν πλέω ἀκήχοι τοιαύδε γενέσθαι, ἄνδρας ἐς ἀναγκαίην ἀπειληθέντας νενικημένους ἀναμάχεσθαι τε καὶ ἀναλαμβάνειν τὴν προτέραν κακότητα. ἡμεῖς δὲ (εὐρημα γὰρ εὐρήκαμεν ἡμέας τε αὐτοὺς καὶ τὴν Ἑλλάδα,

νέφος τοσούτο ἀνθρώπων ἀνωσάμενοι) μὴ διώκωμεν ἀνδρας φεύγοντας. τάδε γὰρ οὐκ ἡμεῖς κατεργασάμεθα, ἀλλὰ θεοὶ τε καὶ ἥρωες, οἱ ἐφθόνησαν ἄνδρα ἓνα τῆς τε Ἀσίας καὶ τῆς Εὐρώπης βασιλεῦσαι ἔοντα ἀνόσιόν τε καὶ ἀτάσθαλον, ὃς τὰ τε ἱρὰ καὶ τὰ ἴδια ἐν ὁμοίᾳ ἐποιεῖτο ἐμπιπράς τε καὶ καταβάλλων τῶν θεῶν τὰ ἀγάλματα, ὃς καὶ τὴν θάλασσαν ἀπεμαστίγωσε πέδας τε κατήγε. ἀλλ' εὖ γὰρ ἔχει ἐς τὸ παρεὸν ἡμῖν νῦν μὲν ἐν τῇ Ἑλλάδι καταμείναντας ἡμέων τε αὐτῶν ἐπιμεληθῆναι καὶ τῶν οἰκτεῶν· καὶ τις οἰκίην τε ἀναπλασάσθω καὶ σπόρου ἀνακῶς ἔχέτω, παντελέως ἀπελάσας τὸν βάρβαρον· ἅμα δὲ τῷ ἔαρι καταπλώωμεν ἐπὶ Ἑλλησπόντου καὶ Ἰωνίης.” ταῦτα ἔλεγε ἀποθήκην μέλλων ποιήσεσθαι ἐς τὸν Πέρσην, ἵνα ᾦν ἄρα τί μιν καταλαμβάνῃ πρὸς Ἀθηναίων πάθος,

110 ἔχῃ ἀποστροφὴν· τάπερ ὦν καὶ ἐγένετο. Θεμιστοκλῆς μὲν ταῦτα λέγων διεβάλλε, Ἀθηναῖοι δὲ ἐπείθοντο· ἐπειδὴ γὰρ καὶ πρότερον δεδογμένος εἶναι σοφὸς ἐφάνη ἐὼν ἀληθῶς σοφός τε καὶ εὖβουλος, πάντως ἐτοιμοὶ ἦσαν λέγοντι πείθεσθαι. ὥς δὲ οὗτοί οἱ ἀνεγνωσμένοι ἦσαν, αὐτίκα μετὰ ταῦτα ὁ Θεμιστοκλῆς ἄνδρας ἀπέπεμπε ἔχοντας πλοῖον, τοῖσι ἐπίστευε σιγᾶν ἐς πᾶσαν βάσανον ἀπικνεόμενοισι, τὰ αὐτὸς ἐντείλατο βασιλεῖ φράσαι· τῶν καὶ Σίκιννος ὁ οἰκέτης αὐτὶς ἐγένετο. οἱ ἐπείτε ἀπίκοντο πρὸς τὴν Ἀττικὴν, οἱ μὲν κατέμενον ἐπὶ τῷ πλοίῳ, Σίκιννος δὲ ἀναβὰς παρὰ Ξέρξην ἔλεγε τάδε “ἔπειμπέ με Θεμιστοκλῆς ὁ Νεοκλῆος, στρατηγὸς μὲν Ἀθηναίων, ἀνὴρ δὲ τῶν συμμάχων πάντων ἄριστος καὶ σοφώτατος, φράσσοντά τοι ὅτι Θεμιστοκλῆς ὁ Ἀθηναῖος, σοὶ βουλόμενος ὑπουργεῖν, ἔσχε τοὺς Ἕλληνας τὰς νέας βουλομένους διώκειν καὶ τὰς ἐν Ἑλλησπόντῳ γεφύρας λύειν. καὶ νῦν κατ' ἡσυχίην πολ-

111 λὴν κομίζεο.” οἱ μὲν ταῦτα σημήναντες ἀπέπλων ὀπίσω, οἱ δὲ Ἕλληνες, ἐπείτε σφι ἀπέδοξε μῆτ' ἐπιδιώκειν ἔτι προσωτέρω τῶν βαρβάρων τὰς νέας, μῆτε πλώειν ἐς τὸν Ἑλλησπόντον λύσαντας τὸν πόρον, τὴν Ἀνδρον περικατέατο, ἐξελεῖν ἐθέλοντες. πρῶτοι γὰρ Ἀνδριοὶ νησιωτέων αἰτηθέντες πρὸς Θεμιστοκλῆος χρήματα οὐκ ἔδωκαν, ἀλλὰ προῖσχομένον Θεμιστοκλῆος λόγον τόνδε, ὥς ἤκοιεν

Ἀθηναῖοι περὶ ἑωυτοὺς ἔχοντες δύο θεοὺς μεγάλους, Πειθῷ τε καὶ Ἀναγκῇ, οὕτω τὲ σφι κάρτα δοτέα εἶναι χρήματα, ὑπεκρίναντο πρὸς ταῦτα λέγοντες, ὥς κατὰ λόγον ἦσαν ἄρα αἱ Ἀθῆναι μεγάλαι τε καὶ εὐδαίμονες καὶ θεῶν χρηστῶν ἦκοιεν εὖ, ἐπεὶ Ἀνδρίους γε εἶναι γεωπεινας ἐς τὰ μέγιστα ἀνήκοντας, καὶ θεοὺς δύο ἀχρήστους οὐκ ἐκλείπειν σφῶν τὴν νῆσον, ἀλλ' αἰεὶ φιλοχωρεῖν, Πενίην τε καὶ Ἀμνηχανίην, καὶ τούτων τῶν θεῶν ἐπηβόλους ἔοντας Ἀνδρίους οὐ δώσειν χρήματα· οὐδέποτε γὰρ τῆς ἑωυτῶν ἀδυναμίας τὴν Ἀθηναίων δύναμιν εἶναι κρέσσω. οὗτοι μὲν δὴ ταῦτα ὑποκρινάμενοι καὶ οὐ δόντες χρήματα ἐπολιορκέοντο. Θεμιστοκλῆς δέ, οὐ γὰρ ἐπαύετο πλεονεκτεῖν, 112 ἐσπέμπων ἐς τὰς ἄλλας νήσους ἀπειλητηρίους λόγους αἰτεε χρήματα διὰ τῶν αὐτῶν ἀγγέλων, χρεόμενος τοῖσι καὶ πρὸς Ἀνδρίους ἐχρήσατο, λέγων ὥς εἰ μὴ δώσουσι τὸ αἰτεόμενον, ἐπάξει τὴν στρατιὴν τῶν Ἑλλήνων καὶ πολιορκέων ἐξαιρήσει. λέγων ὡν ταῦτα συνέλεγε χρήματα μεγάλα παρὰ Καρυστίων τε καὶ Παρίων, οἱ πυκνθάνομενοι τὴν τε Ἄνδρον ὥς πολιορκέοιτο διότι ἐμῆδισε, καὶ Θεμιστοκλέα ὥς εἴη ἐν αἴνῃ μεγίστῃ τῶν στρατηγῶν, δέισαντες ταῦτα ἔπεμπον χρήματα. εἰ δὲ δὴ τινες καὶ ἄλλοι ἔδοσαν νησιωτέων, οὐκ ἔχω εἶπαι· δοκέω δέ τινας καὶ ἄλλους δοῦναι καὶ οὐ τούτους μόνους. καίτοι Καρυστίοισί γε οὐδὲν τούτου εἵνεκεν τοῦ κακοῦ ὑπερβολὴ ἐγένετο· Πάριοι δὲ Θεμιστοκλέα χρήματα ἱλασάμενοι διέφυγον τὸ στρατεύμα. Θεμιστοκλῆς μὲν νυν ἐξ Ἄνδρου ὀρμεόμενος χρήματα παρὰ νησιωτέων ἐκίατο λάθρῃ τῶν ἄλλων στρατηγῶν.

Οἱ δ' ἄμφι Σέρξην ἐπισχόντες ὀλίγας ἡμέρας μετὰ τὴν 113 ναυμαχίην ἐξήλαυνον ἐς Βοιωτοὺς τὴν αὐτὴν ὁδόν. ἔδοξε γὰρ Μαρδονίῳ ἅμα μὲν προπέμψαι βασιλέα, ἅμα δὲ ἄνωρίην εἶναι τοῦ ἔτους πολεμέειν, χειμερίσαι δὲ ἄμεινον εἶναι ἐν Θεσσαλίῃ, καὶ ἔπειτεν ἅμα τῷ ἔαρι πειραῶσθαι τῆς Πελοποννήσου. ὥς δὲ ἀπίκατο ἐς τὴν Θεσσαλίην, ἐνθαῦτα Μαρδόνιος ἐξελέγετο πρώτους μὲν Πέρσας πάντας τοὺς ἀθανάτους καλεομένους, πλήν Ὑδάρνεος τοῦ στρατηγοῦ (οὗτος γὰρ οὐκ ἔφη λείψεσθαι βασιλέος), μετὰ δὲ τῶν ἄλλων Περσῶν τοὺς θωρηκοφόρους καὶ τὴν ἵππον τὴν

χιλίην, καὶ Μήδους τε καὶ Σάκας καὶ Βακτρίους τε καὶ
 Ἰνδοὺς, καὶ τὸν πεζὸν καὶ τὴν ἵππον. ταῦτα μὲν ἔθνεα
 ὅλα εἴλετο, ἐκ δὲ τῶν ἄλλων συμμάχων ἐξελέγετο κατ'
 ὀλίγους, τοῖσι εἶδεά τε ὑπῆρχε διαλέγων, καὶ εἰ τέοισι τι
 χρηστὸν συνήδεε πεποιημένον. ἐν δὲ πλείστον ἔθνος
 Πέρσας αἵρετο, ἄνδρας στρεπτοφόρους τε καὶ ψελιοφό-
 ρους, ἐπὶ δὲ Μήδους. οὗτοι δὲ πλῆθος μὲν οὐκ ἐλάσσονες
 ἦσαν τῶν Περσέων, ῥώμῃ δὲ ἕσσονες· ὥστε σύμπαντας
 114 τριήκοντα μυριάδας γενέσθαι σὺν ἱππεῦσι. ἐν δὲ τούτῳ
 τῷ χρόνῳ, ἐν τῷ Μαρδόνιός τε τὴν στρατιὴν διέκρινε καὶ
 Ξέρξης ἣν περὶ Θεσσαλίην, χρηστήριον ἐληλύθει ἐκ Δελ-
 φῶν Λακεδαιμονίοισι, Ξέρξην αἰτέειν δίκας τοῦ Λεωνίδεω
 φόνου καὶ τὸ διδόμενον ἐξ ἐκείνου δέκεσθαι. πέμπουσι
 δὴ κήρυκα τὴν ταχίστην Σπαρτιῆται, ὅς ἐπειδὴ κατέλαβε
 ἑοῦσαν ἔτι πᾶσαν τὴν στρατιὴν ἐν Θεσσαλίῃ, ἐλθὼν ἐς
 ὄψιν τὴν Ξέρξεω ἔλεγε τάδε “ὦ βασιλεῦ Μήδων, Λακε-
 δαιμόνιοι τέ σε καὶ Ἡρακλεῖδαι οἱ ἀπὸ Σπάρτης αἰτέουσι
 φόνου δίκας, ὅτι σφέων τὸν βασιλέα ἀπέκτεινας ῥυόμενον
 τὴν Ἑλλάδα.” ὁ δὲ γελάσας τε καὶ κατασχὼν πολλὸν χρόνον,
 ὡς οἱ ἐτύγγανε παρεστῶς Μαρδόνιος, δεικνὺς ἐς τοῦτον
 εἶπε “τοιγάρ σφι Μαρδόνιος ὅδε δίκας δώσει τοιαύτας,
 115 οἷας ἐκείνοισι πρέπει.” ὁ μὲν δὴ δεξάμενος τὸ ῥηθὲν ἀπαλ-
 λάσσετο, Ξέρξης δὲ Μαρδόνιον ἐν Θεσσαλίῃ καταλιπὼν
 αὐτὸς ἐπορεύετο κατὰ τάχος ἐς τὸν Ἑλλήσποντον, καὶ
 ἀπικνέεται ἐς τὸν πόρον τῆς διαβάσιος ἐν πέντε καὶ τεσ-
 σεράκοντα ἡμέρῃσι, ἀπάγων τῆς στρατιῆς οὐδὲν μέρος ὡς
 εἶπεῖν. ὅκου δὲ πορευόμενοι γινοίετο καὶ κατ' οὐστιας
 ἀνθρώπους, τὸν τούτων καρπὸν ἀρπάζοντες ἐσιτίεοντο,
 εἰ δὲ καρπὸν μηδένα εὔροιεν, οἱ δὲ τὴν ποίην τὴν ἐκ τῆς
 γῆς ἀναφυομένην καὶ τῶν δενδρέων τὸν φλοιὸν περιέ-
 ποντες καὶ τὰ ῥύλλα καταδρέποντες κατήσθιον, ὁμοίως
 τῶν τε ἡμέρων καὶ τῶν ἀγρίων, καὶ ἔλειπον οὐδέν· ταῦτα
 δ' ἐποίηεν ὑπὸ λιμοῦ. ἐπιλαβὼν δὲ λοιμός τε τὸν στρατὸν
 καὶ δυσεντερίη κατ' ὁδὸν διέφθειρε. τοὺς δὲ καὶ νουσέ-
 οντας αὐτῶν κατέλιπε, ἐπιτάσσων τῇσι πόλισι, ἵνα ἐκά-
 στοτε γίνοιτο ἐλαύνων, μελεδαίνειν τε καὶ τρέφειν, ἐν Θεσ-
 σαλίῃ τέ τινας καὶ ἐν Σίρῃ τῆς Παιονίης καὶ ἐν Μακεδονίῃ.

ἔνθα καὶ τὸ ἱρὸν ἄρμα καταλιπὼν τοῦ Διὸς, ὅτε ἐπὶ τὴν
 Ἑλλάδα ἦλανε, ἀπιὼν οὐκ ἀπέλαβε, ἀλλὰ δόντες οἱ Παί-
 ονες τοῖσι Θρηῖξι ἀπαιτέοντος Ξέρξῃ ἐφασαν νεμομένας
 ἀρπασθῆναι ὑπὸ τῶν ἄνω Θρηϊκῶν τῶν περὶ τὰς πηγὰς
 τοῦ Στρυμόνος οἰκημένων. ἔνθα καὶ ὁ τῶν Βισαλτέων 116
 βασιλεὺς γῆς τε τῆς Κρησιωνικῆς Θρηῖξ, ἔργον ὑπερφυῆς
 ἐργάσατο. ὃς οὔτε αὐτὸς ἔφη τῷ Ξέρξῃ ἐκὼν εἶναι δου-
 λεύσειν, ἀλλ' οἶχετο ἄνω ἐς τὸ οὖρος τὴν Ῥοδόπην, τοῖσι
 τε παισὶ ἀπηγόρευε μὴ στρατεύεσθαι ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα.
 οἱ δὲ ἀλογήσαντες, ἢ ἄλλως σφι θυμὸς ἐγένετο θηήσασθαι
 τὸν πόλεμον, ἐστρατεύοντο ἅμα τῷ Πέρσῃ. ἐπεὶ δὲ ἀνε-
 χώρησαν ἀσινέες πάντες ἐξ ἰόντες, ἐξώρυσε αὐτῶν ὁ πατὴρ
 τοὺς ὀφθαλμοὺς διὰ τὴν αἰτίην ταύτην. καὶ οὗτοι μὲν 117
 τοῦτον τὸν μισθὸν ἔλαβον, οἱ δὲ Πέρσαι ὥς ἐκ τῆς Θρηϊκῆς
 πορευόμενοι ἀπίκοντο ἐπὶ τὸν πόρον, ἐπειγόμενοι τὸν
 Ἑλλήσποντον τῇσι νηυσὶ διέβησαν ἐς Ἀβυδὸν· τὰς γὰρ
 σχεδίας οὐκ εὗρον ἔτι ἐντεταμένας, ἀλλ' ὑπὸ χειμῶνος δια-
 λελυμένας. ἐνθαῦτα δὲ κατεχόμενοι σιτία τε πλέω ἢ κατ'
 ὁδὸν ἐλάγχανον, οὐδένα τε κόσμον ἐμπιπλάμενοι καὶ ὕδατα
 μεταβάλλοντες ἀπέθνησκον τοῦ στρατοῦ τοῦ περιέοντος
 πολλοί. οἱ δὲ λοιποὶ ἅμα Ξέρξῃ ἀπικνέονται ἐς Σάρδις.
 ἔστι δὲ καὶ ἄλλος ὅδε λόγος λεγόμενος, ὥς ἐπειδὴ Ξέρξης 118
 ἀπελαύνων ἐξ Ἀθηνῶν ἀπύκειτο ἐπ' Ἡϊόνα τὴν ἐπὶ Στρυ-
 μόνι, ἐνθεῦτεν οὐκέτι ὁδοιπορήσει διεχρᾶτο, ἀλλὰ τὴν μὲν
 στρατιὴν Ἰθάργει ἐπιτρέπει ἀπάγειν ἐς τὸν Ἑλλήσποντον,
 αὐτὸς δ' ἐπὶ νεὸς Φοινίσσης ἐπιβὰς ἐκομίζετο ἐς τὴν Ἀσίην.
 πλώοντα δὲ μιν ἄνεμον Στρυμονίην ὑπολαβεῖν μέγαν καὶ
 κυματίν. καὶ δὴ, μᾶλλον γάρ τι χειμαίνεσθαι γεμούσης
 τῆς νεὸς ὥστε ἐπὶ τοῦ καταστρώματος ἐπεόντων συχνῶν
 Περσέων τῶν σὺν Ξέρξῃ κομιζομένων, ἐνθαῦτα ἐς δεῖμα
 πεσόντα τὸν βασιλέα εἵρεσθαι βώσαντα τὸν κυβερνήτην,
 εἰ τις ἔστι σφι σωτηρίη. καὶ τὸν εἶπαι "δέσποτα, οὐκ
 ἔστι οὐδεμία, ἣν μὴ ταύτων ἀπαλλαγὴ τις γένηται τῶν
 πολλῶν ἐπιβατέων." καὶ Ξέρξην λέγεται ἀκούσαντα ταῦτα
 εἶπαι "ἄνδρες Πέρσαι, νῦν τις διαδεξάτω ὑμῶν βασιλέος
 κηδόμενος· ἐν ὑμῖν γὰρ οἶκε ἔμοι εἶναι ἡ σωτηρίη." τὸν
 μὲν ταῦτα λέγειν, τοὺς δὲ προσκυκνόντας ἐκτεθᾶν ἐς τὴν

- θάλασσαν, καὶ τὴν νέα ἐπικουρισθεῖσαν οὕτω δὴ ἀπο-
σωθῆναι εἰς τὴν Ἀσίην. ὥς δὲ ἐβῆναι τάχιστα εἰς γῆν
τὸν Ξέρξην, παιῶσαι τοιόνδε· ὅτι μὲν ἔσωσε βασιλέος τὴν
ψυχὴν, δωρήσασθαι χρυσέῳ στεφάνῳ τὸν κυβερνήτην, ὅτι
δὲ Περσέων πολλοὺς ἀπώλεσε, ἀποταμεῖν τὴν κεφαλὴν
119 αὐτοῦ. οὗτος δὲ ἄλλος λέγεται λόγος περὶ τοῦ Ξέρξεω
νόστου, οὐδαμῶς ἔμοιγε πιστός, οὔτε ἄλλως οὔτε τὸ Περ-
σέων τοῦτο πάθος. εἰ γὰρ δὴ ταῦτα οὕτω εἰρέθη ἐκ τοῦ
κυβερνήτεω πρὸς Ξέρξην, ἐν μυρήσι γνώμῃσι μίαν οὐκ
ἔχω ἀντίξοον, μὴ οὐκ ἂν ποιῆσαι βασιλεῖα τοιόνδε, τοὺς
μὲν ἐκ τοῦ καταστρώματος καταβιβάσαι εἰς κοίλῃν νέα
ἰόντας Πέρσας καὶ Περσέων τοὺς πρώτους, τῶν δ' ἑρετέων
ἰόντων Φοινίκων ὅπως οὐκ ἂν ἴσον πλῆθος τοῖσι Πέρσῃσι
ἐξέβαλε εἰς τὴν θάλασσαν. ἀλλ' ὁ μὲν, ὥς καὶ πρότερόν
μοι εἴρηται, ὁδῶν χρεόμενος ἅμα τῷ ἄλλῳ στρατῷ ἀπε-
120 νόστησε εἰς τὴν Ἀσίην. μέγα δὲ καὶ τότε μαρτύριον· φαί-
νεται γὰρ Ξέρξης ἐν τῇ ὀπίσω κομιδῇ ἀπικόμενος εἰς
Ἀβδόηρα, καὶ ξεινὴν τέ σφι συνθέμενος καὶ δωρησάμενος
αὐτοὺς ἀκινάκῃ τε χρυσέῳ καὶ τήρῃ χρυσοπάστιν. καὶ
ὥς αὐτοὶ λέγουσι Ἀβδοῦραι, λέγοντες ἔμοιγε οὐδαμῶς
πιστά, πρῶτον ἐλύσατο τὴν ζώνην φεύγων ἐξ Ἀθηνέων
ὀπίσω, ὥς ἐν ἀδείῃ ἔών. τὰ δὲ Ἀβδόηρα ἴδρυται πρὸς τοῦ
Ἑλλησπόντου μᾶλλον ἢ τοῦ Στρυμόνος καὶ τῆς Ἡϊόνος,
ὅθεν δὴ μὲν φασὶ ἐπιβῆναι ἐπὶ τὴν νέα.
- 121 Οἱ δὲ Ἕλληνες ἐπέλτε οὐκ οἱοί τε ἐγένοντο ἐξελεῖν τὴν
Ἄνδρον, τραπόμενοι εἰς Κάρυστον καὶ δηϊώσαντες αὐτῶν
τὴν χώραν ἀπαλλάσσοντο εἰς Σαλαμίνα. πρῶτα μὲν νυν
τοῖσι θεοῖσι ἐξεῖλον ἀκροθίνια ἄλλα τε καὶ τριήρεας τρεῖς
Φοινίσσας, τὴν μὲν εἰς Ἴσθμὸν ἀναθεῖναι, ἥπερ ἔτι καὶ εἰς
ἐμὲ ἦν, τὴν δὲ ἐπὶ Σούνιον, τὴν δὲ τῷ Αἴαντι αὐτοῦ εἰς
Σαλαμίνα. μετὰ δὲ τοῦτο διεδάσαντο τὴν λῆϊν καὶ τὰ
ἀκροθίνια ἀπέπεμψαν εἰς Δελφούς, ἐκ τῶν ἐγένετο ἀνδριάς
ἔχων ἐν τῇ χειρὶ ἀκρωτήριον νεός, ἔών μέγαθος δυῶδεκα
πηχέων· ἔστηκε δὲ οὗτος τῇπερ ὁ Μακεδὼν Ἀλέξανδρος ὁ
122 ὁ χρύσεος. πέμψαντες δὲ ἀκροθίνια οἱ Ἕλληνες εἰς Δελ-
φούς ἐπειρώτεον τὸν θεὸν κοινῇ, εἰ λελάβηκε πλήρεα καὶ
ἀρεστὰ τὰ ἀκροθίνια. ὁ δὲ παρ' Ἑλλήνων μὲν τῶν ἄλλων

ἔφησε ἔχειν, παρ' Αἰγινητέων δὲ οὐκ, ἀλλὰ ἀπαίτεε αὐτοὺς τὰ ἀριστηῖα τῆς ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίας. Αἰγινῆται δὲ πυθόμενοι ἀνέθεσαν ἀστέρας χρυσεούς, οἱ ἐπὶ ἱστοῦ χαλκεοῦ ἑστᾶσι τρεῖς ἐπὶ τῆς γωνίας, ἀγχοτάτω τοῦ Κροίσου χρητῆρος. μετὰ δὲ τὴν διαίρεσιν τῆς λῆξης ἔπλων οἱ ¹²³ Ἕλληνες ἐς τὸν Ἰσθμὸν ἀριστηῖα δώσοντες τῷ ἀξιωτάτῳ γενομένῳ Ἑλλήνων ἀνὰ τὸν πόλεμον τοῦτον. ὥς δὲ ἀπικόμενοι οἱ στρατηγοὶ διένειμον τὰς ψήφους ἐπὶ τοῦ Ποσειδέωνος τῷ βωμῷ, τὸν πρῶτον καὶ τὸν δεύτερον κρίνοντες ἐκ πάντων, ἐνθαῦτα πᾶς τις αὐτῶν ἑωυτῷ ἐτίθετο τὴν ψήφον, αὐτὸς ἕκαστος δοκέων ἄριστος γενέσθαι, δεύτερα δὲ οἱ πολλοὶ συνεξέπιπτον Θεμιστοκλέα κρίνοντες. οἱ μὲν δὴ ἔμουνοντο, Θεμιστοκλῆς δὲ δευτερεῖοις ὑπερεβάλλετο πολλόν. οὐκ βουλομένων δὲ ταῦτα κρίνειν τῶν Ἑλ- ¹²⁴ λήνων φθόνῳ, ἀλλ' ἀποπλωόντων ἑκάστων ἐς τὴν ἑωυτῶν ἀκρίτων, ὅμως Θεμιστοκλῆς ἐβώσθη τε καὶ ἔδοξώθη εἶναι ἀνὴρ πολλὸν Ἑλλήνων σοφώτατος ἀνὰ πᾶσαν τὴν Ἑλλάδα. ὅτι δὲ νικέων οὐκ ἐτιμήθη πρὸς τῶν ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχησάντων, αὐτίκα μετὰ ταῦτα ἐς Λακεδαιμόνα ἀπίκητο ἐθέλων τιμηθῆναι. καὶ μιν Λακεδαιμόνιοι καλῶς μὲν ὑπεδέξαντο, μεγάλως δὲ ἐτίμησαν. ἀριστηῖα μὲν νυν ἔδοσαν Εὐρυβιάδῃ ἐλαίης στέφανον, σοφίης δὲ καὶ δεξιότητος Θεμιστοκλέϊ, καὶ τούτῳ στέφανον ἐλαίης. ἔδωρήσαντο δὲ μιν ὄχρῳ ἐν Σπάρτῃ καλλιστεύοντι. αἰνέσαντες δὲ πολλὰ, προέπεμψαν ἀπιόντα τριηκόσιοι Σπαρτιατέων λογάδες, οὗτοι οἵπερ ἱππέες καλέονται, μέχρι οὖρων τῶν Τεγεατικῶν, μούνον δὴ τοῦτον πάντων ἀνθρώπων τῶν ἡμεῖς ἴδμεν Σπαρτιῆται προέπεμψαν. ὥς δὲ ἐκ τῆς Λακεδαιμόνος ¹²⁵ ἀπίκητο ἐς τὰς Ἀθήνας, ἐνθαῦτα Τιμόδημος Ἀφιδναῖος, τῶν ἐχθρῶν μὲν τῶν Θεμιστοκλέος ἐὼν, ἄλλως δὲ οὐ τῶν ἐπιφανέων ἀνδρῶν, φθόνῳ καταμαργέων ἐνείκεε τὸν Θεμιστοκλέα, τὴν ἐς Λακεδαιμόνα ἀπιζὶν προσφέρων, ὥς διὰ τὰς Ἀθήνας ἔχοι τὰ γέρεα τὰ παρὰ Λακεδαιμονίων, ἀλλ' οὐ δι' ἑωυτόν. ὁ δὲ, ἐπεῖτε οὐκ ἐπαύετο ταῦτα λέγων ὁ Τιμόδημος, εἶπε "οὕτω ἔχει τοι· οὐτ' ἂν ἐγὼ ἐὼν Βελβινίτης ἐτιμήθην οὕτω πρὸς Σπαρτιατέων, οὐτ' ἂν σὺ, ὦν-
 θρωπε, ἐὼν Ἀθηναῖος."

126

Ταῦτα μὲν νυν ἐς τοσοῦτο ἐγένετο, Ἀρτάβαζος δὲ ὁ Φαρνάκεος ἀνὴρ ἐν Πέρσῃσι λόγιμος καὶ πρόσθε βίων, ἐκ δὲ τῶν Πλαταιικῶν καὶ μᾶλλον ἔτι γενόμενος, ἔχων ἑξ μυριάδας στρατοῦ τοῦ Μαρδόνιος ἐξελέξατο, προέπεμπε βασιλέα μέχρι τοῦ πόρου. ὥς δὲ ὁ μὲν ἦν ἐν τῇ Ἀσίῃ, ὁ δὲ ὀπίσω πορευόμενος κατὰ τὴν Παλλήνην ἐγένετο, αὐτὸν Μαρδονίου τε χειμερίζοντος περὶ Θεσσαλίην τε καὶ Μακεδονίην καὶ οὐδέν κω κατεπείγοντος ἤκειν ἐς τὸ ἄλλο στρατόπεδον, οὐκ ἰδικοῖον ἐντυχὼν ἀπεστεῶσι Ποτιδαιήτῃσι μὴ οὐκ ἑξανδραποδίσασθαι σφεας. οἱ γὰρ Ποτιδαιῆται, ὥς βασιλεὺς παρεξεληλάκεε καὶ ὁ ναυτικὸς τοῖσι Πέρσῃσι οἰχώκεε φεύγων ἐκ τῆς Σαλαμῖνος, ἐκ τοῦ φανεροῦ ἀπέστασαν ἀπὸ τῶν βαρβάρων· ὥς δὲ καὶ ἄλλοι οἱ τὴν Παλ-

127

λήνην ἔχοντες. ἐνθαῦτα δὴ ὁ Ἀρτάβαζος ἐπολιόρκεε τὴν Ποτίδαιαν. ὑποπτεύσας δὲ καὶ τοὺς Ὀλυνθίους ἀπίστασθαι ἀπὸ βασιλέως, καὶ ταύτην ἐπολιόρκεε. εἶχον δὲ αὐτὴν Βοττιαῖοι οἱ ἐκ τοῦ Θερμαίου κόλπου ἑξαναστάντες ὑπὸ Μακεδόνων. ἐπεὶ δὲ σφεας εἶλε πολιορκέων, κατέσφαξε ἑξαγαγὼν ἐς λίμνην, τὴν δὲ πόλιν παραδιδού Κριτοβούλῳ Ὑδωνναίῳ ἐπιτροπεύειν καὶ τῷ Χαλκιδικῷ γένει, καὶ οὕτω

128

Ὀλυνθον Χαλκιδέες ἔσχον. ἑξελὼν δὲ ταύτην ὁ Ἀρτάβαζος τῇ Ποτιδαίῃ ἐντεταμένως προσεῖχε, προσέχοντι δὲ οἱ προθύμως συντίθεται προδοσίην Τιμόξεινος ὁ τῶν Σκιωναίων στρατηγός, ὅτινα μὲν τρόπον ἀρχὴν, ἔγωγε οὐκ ἔχω εἰπεῖν (οὐ γὰρ ὦν λέγεται), τέλος μέντοι τοιάδε ἐγένετο· ὅπως βιβλίον γράψει ἢ Τιμόξεινος ἐθέλων παρὰ Ἀρτάβαζον πέμψαι ἢ Ἀρτάβαζος παρὰ Τιμόξεινον, τοξεύματος παρὰ τὰς γλυφίδας περιειλίζαντες καὶ πτερώσαντες τὸ βιβλίον ἐτόξεον ἐς συγκεκριμένον χωρίον. ἐπᾶίστος δὲ ἐγένετο ὁ Τιμόξεινος προδιδούς τὴν Ποτίδαιαν. τοξεύων γὰρ ὁ Ἀρτάβαζος ἐς τὸ συγκεκριμένον, ἁμαρτῶν τοῦ χωρίου τούτου βάλλει ἀνδρὸς Ποτιδαιήτεω τὸν ὤμον, τὸν δὲ βληθέντα περιέδραμε ὅμιλος, οἷα φιλέει γίνεσθαι ἐν πολέμῳ, οἱ αὐτίκα τὸ τόξευμα λαβόντες, ὥς ἔμαθον τὸ βιβλίον, ἔφερον ἐπὶ τοὺς στρατηγοὺς· παρὴν δὲ καὶ τῶν ἄλλων Παλληναίων συμμαχίῃ. τοῖσι δὲ στρατηγοῖσι ἐπιλεξαμένοισι τὸ βιβλίον καὶ μαθοῦσι τὸν αἴτιον τῆς προδοσίας ἔδοξε μὴ

καταπλήξαι Τιμόξεινον προδοσίῃ τῆς Σικωναίων πόλιος εἵνεκεν, μὴ νομιζοίατο εἶναι Σικωναῖοι ἐς τὸν μετέπειτα χρόνον αἰεὶ προδοταί. ὁ μὲν δὴ τοιούτῳ τρόπῳ ἐπάϊστος ¹²⁹ ἐγεγόνεε, Ἀρταβάζω δὲ ἐπειδὴ πολιορκέοντι ἐγεγόνεσαν τρεῖς μῆνες, γίνεται ἄμπωτις τῆς θαλάσσης μεγάλη καὶ χρόνον ἐπὶ πολλόν. ἰδόντες δὲ οἱ βάρβαροι τέναγος γενόμενον παρήϊσαν ἐς τὴν Παλλήνην. ὥς δὲ τὰς δύο μὲν μοίρας διοδοιπορήκεσαν, ἔτι δὲ τρεῖς ὑπόλοιποι ἦσαν, τὰς διελθόντας χρῆν ἔσω εἶναι ἐν τῇ Παλλήνῃ, ἐπὶ ἤλθε πλημυρὶς τῆς θαλάσσης μεγάλη, ὅση οὐδαμὰ κω, ὥς οἱ ἐπιχώριοι λέγουσι, πολλάκις γενομένη. οἱ μὲν δὴ νέειν αὐτῶν οὐκ ἐπιστάμενοι διεφθείροντο, τοὺς δὲ ἐπισταμένους Ποτιδαιῆται ἐπιπλώσαντες πλοίοισι ἀπώλεσαν. αἴτιον δὲ λέγουσι Ποτιδαιῆται τῆς τε ῥήχης καὶ τῆς πλημυρίδος καὶ τοῦ Περσικοῦ πάθεος γενέσθαι τόδε, ὅτι τοῦ Ποσειδέωνος ἐς τὸν νηὸν καὶ τὸ ἄγαλμα τὸ ἐν τῷ προαστείῳ ἡσέβησαν οὗτοι τῶν Περσέων, οἵπερ καὶ διεφθάρησαν ὑπὸ τῆς θαλάσσης. αἴτιον δὲ τοῦτο λέγοντες εὖ λέγειν ἔμοιγε δοκέουσι. τοὺς δὲ περιγενομένους ἀπῆγε Ἀρταβάζος ἐς Θεσσαλίην παρὰ Μαρδόνιον.

Οὗτοι μὲν οἱ προπτόψαντες βασιλέα οὕτω ἔπρηξαν, ¹³⁰ ὁ δὲ ναυτικὸς ὁ Ξέρξεω περιγεγόμενος, ὥς προσέμιξε τῇ Ἀσίῃ φεύγων ἐκ Σαλαμῖνος καὶ βασιλέα τε καὶ τὴν στρατιὴν ἐκ Χερσονήσου διεπόρθημενσε ἐς Ἄβυδον, ἐχειμέριζε ἐν Κύμῃ. ἔαρος δὲ ἐπιλάμψαντος πρώϊος συνελέγετο ἐς Σάμον· αἱ δὲ τῶν νεῶν καὶ ἐχειμέρισαν αὐτοῦ· Περσέων δὲ καὶ Μήδων οἱ πλευνες ἐπεβάτευον, στρατηγοὶ δὲ σφι ἐπὶ ἤλθον Μαρδόντης τε ὁ Βαγαίου καὶ Ἀρταῦντης ὁ Ἀρταχαίου· συνῆρχε δὲ τούτοις καὶ ἀδελφιδέος αὐτοῦ Ἀρταῦντεω προσελομένου Ἰθαμίτρης. ὅτε δὲ μέγας πλὴγνέτης, οὐ προηῖσαν ἀνωτέρω τὸ πρὸς ἐσπέρης, οὐδ' ἐπηνάγκαζε οὐδὲ εἷς, ἀλλ' ἐν τῇ Σάμῳ κατήμενοι ἐφύλασσον τὴν Ἰωνίην μὴ ἀποστῆ, νέας ἔχοντες σὺν τῇσι Ἰάσι τριηχοσίας. οὐ μὲν οὐδὲ προσεδέχοντο τοὺς Ἕλληνας ἐλεύσεσθαι ἐς τὴν Ἰωνίην, ἀλλ' ἀποχρήσειν σφι τὴν ἐωντῶν φυλάσσειν, σταθμούμενοι ὅτι σφέας οὐκ ἐπεδίωξαν φεύγοντας ἐκ Σαλαμῖνος, ἀλλ' ἄσμενοι ἀπαλλάσσοντο. κατὰ μὲν νῦν τὴν

θάλασσαν ἑσσωμένοι ἦσαν τῷ Θυμῷ, πεζῇ δὲ ἐδόκεον πολλῷ κρατήσῃν τὸν Μαρδόνιον. ἔόντες δὲ ἐν Σάμῳ ἅμα μὲν ἐβουλεύοντο, εἴ τι δυναίετο κακὸν τοὺς πολεμίους ποιεῖν, ἅμα δὲ καὶ ὠτακούστεον, ὅκη πεσέεται τὰ Μαρ-
 131 δονίου πρήγματα. τοὺς δὲ Ἕλληνας τό τε ἔαρ γινόμενον ἤγειρε καὶ Μαρδόνιος ἐν Θεσσαλίῃ ἑὼν. ὁ μὲν δὲ πεζὸς οὐκ ἔσχετο, ὁ δὲ ναυτικὸς ἀπίκετο ἐς Αἴγινα, νέες ἄριθμὸν δέκα καὶ ἑκατόν. στρατηγὸς δὲ καὶ ναύαρχος ἦν Λευτυχίδης ὁ Μενάρεος τοῦ Ἡγησίλειω τοῦ Ἱπποκρατίδew τοῦ Λευτυχίδew τοῦ Ἀναξίλειω τοῦ Ἀρχιδήμου τοῦ Ἀναξανδρίδew τοῦ Θεοπόμπου τοῦ Νικάνδρου τοῦ Χαρίλλου τοῦ Εὐνόμου τοῦ Πολυδέκτεω τοῦ Πρυτάνιος τοῦ Εὐρυπῶντος τοῦ Προκλέος τοῦ Ἀριστοδήμου τοῦ Ἀριστομάχου τοῦ Κλεοδαίου τοῦ Ὑλλου τοῦ Ἡρακλέος, ἑὼν τῆς ἐτέρης οἰκῆς τῶν βασιλέων. οὗτοι πάντες, πλὴν τῶν ἐπὶ τὰ τῶν μετὰ Λευτυχίδην πρώτων καταλεχθόντων, οἱ ἄλλοι βασιλεῖς ἐγένοντο Σπάρτης. Ἀθηναίων δὲ ἐστρατιῆγε Εἰάνθιππος
 132 ὁ Ἀρίφρωνος. ὡς δὲ παρεγένοντο ἐς τὴν Αἴγινα πᾶσαι αἱ νέες, ἀπίκοντο Ἰώνων ἄγγελοι ἐς τὸ στρατόπεδον τῶν Ἑλλήνων, οἱ καὶ ἐς Σπάρτην ὀλίγῳ πρότερον τούτων ἀπικόμενοι ἐδέοντο Λακεδαιμονίων ἐλευθεροῦν τὴν Ἰωνίην τῶν καὶ Ἡρόδοτος ὁ Βασιλιῆδew ἦν. οἱ στασιῶται σφίσι γενόμενοι ἐπεβούλευον θάνατον Στράττι τῷ Χίου τυράννῳ, ἔόντες ἀρχὴν ἐπὶ τὰ ἐπιβουλεύοντες δὲ ὡς φανεροὶ ἐγένοντο ἐξενεγκαντος τὴν ἐπιχείρησιν ἑνὸς τῶν μετεχόντων, οὕτω δὲ οἱ λοιποὶ ἕξ ἔόντες ὑπεξέσχον ἐκ τῆς Χίου, καὶ ἐς Σπάρτην τε ἀπίκοντο καὶ δὴ καὶ τότε ἐς τὴν Αἴγινα, τῶν Ἑλλήνων δεόμενοι καταπλῶσαι ἐς τὴν Ἰωνίην· οἱ προήγαγον αὐτοὺς μόγις μέχρι Δήλου. τὸ γὰρ προσωτέρω πᾶν δεινὸν ἦν τοῖσι Ἕλλησι οὔτε τῶν χώρων ἐοῦσι ἐμπείροισι, στρατῆς τε πάντα πλέα ἐδόκεε εἶναι· τὴν δὲ Σάμον ἤπιστέατο δόξῃ καὶ Ἡρακλέας στήλας ἴσον ἀπέχειν. συνεπίπτε δὲ τοιοῦτο ὥστε τοὺς μὲν βαρβάρους τὸ πρὸς ἐσπέρας ἀνωτέρω Σάμον μὴ τολμᾶν καταπλῶσαι καταρρωδηκότας, τοὺς δὲ Ἕλληνας χρηζόντων Χίων τὸ πρὸς τὴν ἡῶ κατωτέρω Δήλου. οὕτω δέος τὸ μέσον ἐφύλασσε
 133 σφρων. οἱ μὲν δὲ Ἕλληνες ἐπλῶσαν ἐς τὴν Δήλον, Μαρ-

δόσιος δὲ περὶ τὴν Θεσσαλίην ἐχείμαζε. ἐνθεῦτεν δὲ ὁρμέ-
 μενος ἔπεμπε κατὰ τὰ χρηστήρια ἄνδρα Εὐρωπέα γένος,
 τῷ οὐνομα ἦν Μῦς, ἐντειλόμενος πανταχῇ μιν χρησάμενον
 ἔλθειν, τῶν οἷά τε ἦν σφι ἀποπειρήσασθαι. ὅτι μὲν βου-
 λόμενος ἐκμαθεῖν πρὸς τῶν χρησιτηρίων ταῦτα ἐνετέλλετο,
 οὐκ ἔχω φράσαι· οὐ γὰρ ὧν λέγεται· δοκέω δ' ἔγωγε περὶ
 τῶν παρεόντων πρηγμάτων καὶ οὐκ ἄλλων πέρι πέμψαι.
 οὗτος ὁ Μῦς ἐς τε Λεβιάδειαν φαίνεται ἀπικόμενος καὶ 134
 μισθῷ πείσας τῶν ἐπιχωρίων ἄνδρα καταβῆναι παρὰ Τρο-
 φώνιον, καὶ ἐς Ἄβας τὰς Φωκίων ἀπικόμενος ἐπὶ τὸ χρη-
 στήριον. καὶ δὴ καὶ ἐς Θήβας πρῶτα ὥς ἀπύκετο, τοῦτο
 μὲν τῷ Ἰσμηνίῳ Ἀπόλλωνι ἐχρήσατο (ἔστι δέ, κατὰ περ
 ἐν Ὀλυμπίῃ, ἱεροῖσι αὐτόθι χρηστηριάζεσθαι), τοῦτο δὲ
 ξεινόν τινα καὶ οὐ Θηβαῖον χρήμασι πείσας κατεκοίμησε
 ἐς Ἀμφιάρεω. Θηβαίων δὲ οὐδενὶ ἔξεστι μαντεύεσθαι
 αὐτόθι διὰ τόδε· ἐκέλευσέ σφας ὁ Ἀμφιάρεως διὰ χρη-
 σιτηρίων ποιεύμενος ὁκότερα βούλονται ἐλέσθαι τούτων,
 ἔωτῃ ἢ ἅτε μάντι χρέεσθαι ἢ ἅτε συμμάχῳ, τοῦ ἑτέρου
 ἀπεχομένους· οἱ δὲ σύμμαχόν μιν εἴλοντο εἶναι. διὰ τοῦτο
 μὲν οὐκ ἔξεστι Θηβαίων οὐδενὶ αὐτόθι ἐγκατακοιμηθῆναι.
 τόδε δὲ θῶμά μοι μέγιστον γενέσθαι λέγεται ὑπὸ Θη- 135
 βαίων, ἔλθειν ἄρα τὸν Εὐρωπέα Μῦν, περιστρωφεόμενον
 πάντα τὰ χρηστήρια, καὶ ἐς τοῦ Πτώου Ἀπόλλωνος τὸ
 τέμενος. τοῦτο δὲ τὸ ἱρὸν καλεῖται μὲν Πτώον, ἔστι δὲ
 Θηβαίων, κέεται δὲ ὑπὲρ τῆς Κωπαίδος λίμνης πρὸς οὐρεὶ
 ἀγχοτάτῳ Ἀγκραιφῆς πόλιος. ἐς τοῦτο τὸ ἱρὸν ἐπεῖτε
 παρελθεῖν τὸν καλούμενον τοῦτον Μῦν, ἔπεσθαι οἱ τῶν
 ἀσίων αἰρετοὺς ἄνδρας τρεῖς ἀπὸ τοῦ κοινοῦ ὥς ἀπογρα-
 ψομένους τὰ θεσπίειν ἔμελλε. καὶ πρόκατε τὸν πρό-
 μαντιν βαρβάρῳ γλώσση χρᾶν καὶ τοὺς μὲν ἐπομένους
 τῶν Θηβαίων ἐν θῶματι ἔχεσθαι ἀκούοντας βαρβάρου
 γλώσσης ἀντὶ Ἑλλάδος, οὐδὲ ἔχειν ὅτι χρήσονται τῷ παρ-
 εόντι πρήγματι, τὸν δὲ Εὐρωπέα νῦν ἐξαρκάσαντα παρ'
 αὐτῶν τὴν ἐφέροντο δέλτον, τὰ λεγόμενα ὑπὸ τοῦ προ-
 φήτεω γράφειν ἐς αὐτήν, φάναι δὲ Καρὶν μιν γλώσση χρᾶν,
 συγγραφάμενον δὲ οἴχεσθαι ἀπιόντα ἐς Θεσσαλίην. Μαρ- 136
 δόσιος δὲ ἐπιλαξάμενος ὅτι δὴ ἦν λέγοντα τὰ χρηστήρια,

μετὰ ταῦτα ἔπεμψε ἄγγελον εἰς Ἀθήνας Ἀλέξανδρον τὸν Ἀμύντεω ἄνδρα Μακεδόνα, ἅμα μὲν ὅτι οἱ προσκηδῆες οἱ Πέρσαι ἦσαν (Ἀλεξάνδρου γὰρ ἀδελφεὴν Γυναίην, Ἀμύντεω δὲ θυγατέρα, Βουβάργης ἀνὴρ Πέρσης ἔσχε, ἐκ τῆς οἱ ἐγγόνεε Ἀμύντης ὁ ἐν τῇ Ἀσίῃ, ἔχων τὸ οὖνομα τοῦ μητροπάτορος, τῷ δὲ ἐκ βασιλέως τῆς Φρυγίης ἐδόθη Ἀλάβανδα πόλις μεγάλη νέμεσθαι), ἅμα δὲ ὁ Μαρδόνιος πυνθόμενος ὅτι πρόξενός τε εἴη καὶ εὐεργέτης ὁ Ἀλέξανδρος ἔπεμπε. τοὺς γὰρ Ἀθηναίους οὕτω ἐδόκεε μάλιστα προσκτῆσθαι, ληόν τε πολλὸν ἄρα ἀκούων εἶναι καὶ ἄλκιμον, τὰ τε κατὰ τὴν θάλασσαν συντυχόντα σφι παθήματα κατεργασάμενους μάλιστα Ἀθηναίους ἠπίστατο. τούτων δὲ προσγενομένων κατήλπιζε εὐπετέως τῆς θαλάσσης κρατήσειν, τάπερ ἂν καὶ ἦν, πεζῇ τε ἐδόκεε πολλὸν εἶναι κρέσσων. οὕτω τε ἐλογίζετο κατύνεργθῆ οἱ τὰ πράγματα ἔσεσθαι τῶν Ἑλληνικῶν. τάχα δ' ἂν καὶ τὰ χρηστήρια ταῦτά οἱ προλέγοι, συμβουλευόντα σύμμαχον τὸν Ἀθηναῖον ποιέεσθαι τοῖσι δὴ πειθόμενος ἔπεμπε.

- 137 Τοῦ δὲ Ἀλεξάνδρου τούτου ἑβδομος γενέτωρ Περδίκκης ἐστὶ ὁ κτησάμενος τῶν Μακεδόνων τὴν τυραννίδα τρόπῃ ταυτὶδε· ἐξ Ἄργεος ἔφυγον εἰς Ἰλλυριοὺς τῶν Τημένου ἀπογόνων τρεῖς ἀδελφοί, Γυνάνης τε καὶ Ἀέροπος καὶ Περδίκκης, ἐκ δὲ Ἰλλυριῶν ὑπερβαλόντες εἰς τὴν ἄνω Μακεδονίην ἀπίκοντο εἰς Λεβαίην πόλιν. ἐνθαῦτα δὲ ἐθήτεον ἐπὶ μισθῷ παρὰ τῷ βασιλεῖ, ὁ μὲν ἵππους νέμων, ὁ δὲ βοῦς, ὁ δὲ νεώτατος αὐτῶν Περδίκκης τὰ λεπτὰ τῶν προβάτων. ἦσαν δὲ τὸ πάλαι καὶ αἱ τυραννίδες τῶν ἀνθρώπων ἀσθενέες χρήμασι, οὐ μόνον ὁ δῆμος. ἡ δὲ γυνὴ τοῦ βασιλέως αὐτὴ τὰ σιλία σφι ἔπεσσε. ὅπως δὲ ὀπτιῶτο ὁ ἄρτος τοῦ παιδὸς τοῦ θητός, τοῦ Περδίκκew, διπλήσιος ἐγίνετο αὐτὸς ἑωυτοῦ. ἐπεὶ δὲ αἰεὶ τῷτὸ τοῦτο ἐγίνετο, εἶπε πρὸς τὸν ἄνδρα τὸν ἑωυτῆς. τὸν δὲ ἀκούσαντα ἐσῆλθε αὐτίκα ὡς εἴη τέρας καὶ φέροι μέγα τι. καλέσας δὲ τοὺς θῆτας προηγόρευε σφι ἀπαλλάσσεσθαι ἐκ γῆς τῆς ἑωυτοῦ. οἱ δὲ τὸν μισθὸν ἔφρασαν δίκαιοι εἶναι ἀπολαβόντες οὕτω ἐξιέναι. ἐνθαῦτα ὁ βασιλεὺς τοῦ μισθοῦ περί ακούσας, ἦν γὰρ κατὰ τὴν κακνοδόκην εἰς τὸν οἶκον ἐσέχων ὁ

ἥλιος, εἶπε Θεοβλαβῆς γενόμενος “μισθὸν δὲ ὑμῖν ἐγὼ ἐμέων ἄξιον τόνδε ἀποδίδωμι, δέξας τὸν ἥλιον.” ὁ μὲν δὴ Γαυάνης τε καὶ ὁ Λέροπος οἱ πρεσβύτεροι ἕστασαν ἐκπεπληγμένοι, ὥς ἤκουσαν ταῦτα, ὁ δὲ παῖς, ἐτύγγανε γὰρ ἔχων μάχαιραν, εἶπας τὰδε, “δεκόμεθα, ὦ βασιλεῦ, τὰ διδοῖς,” περιγράφει τῇ μαχαίρῃ ἐς τὸ ἔδαφος τοῦ οἴκου τὸν ἥλιον, περιγράφας δέ, ἐς τὸν κόλπον τρεῖς ἀρυσάμενος τοῦ ἡλίου, ἀπαλλάσσετο αὐτός τε καὶ οἱ μετ’ ἐκείνου. οἱ ¹³⁸ μὲν δὴ ἀπήϊσαν, τῷ δὲ βασιλεῖ σημαίνει τις τῶν παρέδρων, οἷόν τι χρῆμα ποιήσῃε ὁ παῖς καὶ ὥς σὺν νόῳ ἐκείνων ὁ νεώτατος λάβοι τὰ διδόμενα. ὁ δὲ ταῦτα ἀκούσας καὶ ὄξυνθεις πέμπει ἐπ’ αὐτοὺς ἱππέας ἀπολέοντας. ποταμὸς δέ ἐστι ἐν τῇ χώρῃ ταύτῃ, τῷ θύουσι οἱ τούτων τῶν ἀνδρῶν ἀπ’ Ἀργεὸς ἀπόγονοι σωτήρι. οὗτος, ἐπεῖτε διέβησαν οἱ Τημενίδαι, μέγας οὕτω ἐρρήν ὥστε τοὺς ἱππέας μὴ οἶους τε γενέσθαι διαβῆναι. οἱ δὲ ἀπικόμενοι ἐς ἄλλην γῆν τῆς Μακεδονίης οἴκησαν πέλας τῶν κήπων τῶν λεγόμενων εἶναι Μίδεω τοῦ Γορδίου, ἐν τοῖσι φύεται αὐτόματα ῥόδα, ἐν ἑκαστον ἔχον ἐξήκοντα φύλλα, ὀδμῇ τε ὑπερφέροντα τῶν ἄλλων. ἐν τούτοις καὶ ὁ Σιληνὸς τοῖσι κήποισι ἦλω, ὥς λέγεται ὑπὸ Μακεδόνων. ὑπὲρ δὲ τῶν κήπων οὗρος κέεται, Βέρμιον οὖνομα, ἄβατον ὑπὸ χειμῶνος. ἐνθεῦτεν δὲ ὁρμεόμενοι, ὥς ταύτην ἔσχον, κατεστρέφοντο καὶ τὴν ἄλλην Μακεδονίην. ἀπὸ τούτου δὴ τοῦ ¹³⁹ Περδίκκew Ἀλέξανδρος ὡδε ἐγεγόνεε· Ἀμύντεw παῖς ἦν Ἀλέξανδρος, Ἀμύντης δὲ Ἀλκίεw, Ἀλκίεw δὲ πατὴρ ἦν Λέροπος, τοῦ δὲ Φίλιππος, Φιλίππου δὲ Ἀργαῖος, τοῦ δὲ Περδίκκης ὁ κτησάμενος τὴν ἀρχήν.

Ἐγεγόνεε μὲν δὴ ὡδε Ἀλέξανδρος ὁ Ἀμύντεw, ὥς δὲ ¹⁴⁰ ἀπίκετο ἐς τὰς Ἀθήνας ἀποπεμφθεὶς ὑπὸ Μακεδόνου, οἱ ἔλεγε τὰδε “ἄνδρες Ἀθηναῖοι, Μακεδόνιος τὰδε λέγει· ἐμοὶ ἀγγελίη ἦκει παρὰ βασιλέος λέγουσα οὕτω· Ἀθηναίοισι τὰς ἁμαρτάδας τὰς ἐξ ἐκείνων ἐς ἐμὲ γενομένας πάσας μετήμι. νῦν τε ὡδε, Μακεδόνιε, ποίεε. τοῦτο μὲν τὴν γῆν σφι ἀπόδος, τοῦτο δὲ ἄλλην πρὸς ταύτῃ ἐλέσθων αὐτοί, ἦντινα ἂν ἐθέλωσι, ἔοντες αὐτόνομοι. ἰρά τε πάντα σφι, ἦν δι’ βούλονται γε ἐμοὶ ὀρυλογέειν, ἀνῶρθωσον, ὅσα ἐγὼ

ἐνέπρησα. τούτων δὲ ἀπιγμένων ἀναγκαίως ἔχει μοι
 ποιεῖν ταῦτα, ἣν μὴ τὸ ὑμέτερον ἀντίον γένηται. λέγω
 δὲ ὑμῖν τάδε νῦν· τί μαίνεσθε πόλεμον βασιλεῖ ἀνταει-
 ρόμενοι; οὔτε γὰρ ἂν ὑπερβάλαισθε, οὔτε οἷοί τέ ἐστε
 ἀντέχειν τὸν πάντα χρόνον. εἶδετε μὲν γὰρ τῆς Ξέρξεω
 στρατηλασίης τὸ πλῆθος καὶ τὰ ἔργα, πυρθάνεσθε δὲ καὶ
 τὴν νῦν παρ' ἔμοι ἐοῦσαν δύναμιν, ὥστε καὶ ἦν ἡμέας ὑπερ-
 βάλησθε καὶ νικήσητε, τοῦπερ ὑμῖν οὐδεμία ἐλπίς εἴπερ
 εὖ φρονέετε, ἄλλη παρέσται πολλαπλησίη. μὴ ὦν βου-
 λεσθε παριστούμενοι βασιλεῖ στέρεσθαι μὲν τῆς χώρας,
 θέειν δὲ αἰεὶ περὶ ὑμέων αὐτῶν, ἀλλὰ καταλύσασθε.
 παρέχει δὲ ὑμῖν κάλλιστα καταλύσασθαι βασιλέος ταύτη
 ὥρμημένου. ἔστε ἐλευθεροί, ἡμῖν ὁμαιχμίην συνθέμενοι
 β) ἄνευ τε δόλου καὶ ἀπάτης. Μαρδόνιος μὲν ταῦτα, ὡς
 Ἀθηναῖοι, ἐνετείλατό μοι εἰπεῖν πρὸς ὑμέας. ἐγὼ δὲ περὶ
 μὲν εὐνοίης τῆς πρὸς ὑμέας ἐούσης ἐξ ἑμεῦ οὐδὲν λέξω
 (οὐ γὰρ ἂν νῦν πρῶτον ἐκμάθοιτε), προσχρητίζω δὲ ὑμέων
 πελιδνεσθαι Μαρδονίῳ. ἐνορέω γὰρ ὑμῖν οὐκ οἷοίσι τε ἐσο-
 μένοισι τὸν πάντα χρόνον πολεμεῖν Ξέρξῃ. εἰ γὰρ ἐνώ-
 ρεον τοῦτο ἐν ὑμῖν, οὐκ ἂν κοτε ἐς ὑμέας ἦλθον ἔχων
 λόγους τούσδε· καὶ γὰρ δύναμις ὑπὲρ ἄνθρωπον ἡ βασι-
 λέος ἐστὶ καὶ χεὶρ ὑπερμήκης. ἦν ὦν μὴ αὐτίκα ὁμολογή-
 σhte, μεγάλα προτεινόντων ἐπ' οἷσι ὁμολογέειν ἐθέλουσι,
 δειμαίνω ὑπὲρ ὑμέων ἐν τρίβῳ τε μάλιστα οἰκημένων τῶν
 συμμάχων πάντων, αἰεὶ τε φθειρομένων μούνων, ἐξαί-
 ρετόν τι μεταίχμιον τὴν γῆν κεκτημένων. ἀλλὰ πελιδνεσθε·
 πολλοῦ γὰρ ὑμῖν ἄξια ταῦτα, εἰ βασιλεύς γε ὁ μέγας μού-
 νοισι ὑμῖν Ἑλλήνων τὰς ἁμαρτάδας ἀπείεις ἐθέλει φίλος
 141 γενέσθαι." Ἀλέξανδρος μὲν ταῦτα ἔλεξε, Λακεδαιμόνιοι
 δέ, πυθόμενοι ἥκειν Ἀλέξανδρον ἐς Ἀθήνας ἐς ὁμολογήην
 ἄξοντα τῇ βαρβαρῷ Ἀθηναίους, ἀναμνησθέντες τῶν λογίων
 ὡς σφεας χρεῶν ἐστὶ ἅμα τοῖσι ἄλλοισι Λωριεῦσι ἐκπί-
 πτειν ἐκ Πελοποννήσου ὑπὸ Μήδων τε καὶ Ἀθηναίων,
 κάρτα τε ἔδωκαν μὴ ὁμολογήσωσι τῇ Πέρσῃ Ἀθηναῖοι,
 αὐτίκα τέ σφι ἔδοξε πέμπειν ἀγγέλους. καὶ δὴ συνέπιπτε
 ὥστε ὁμοῦ σφέων γίνεσθαι τὴν κατάστασιν. ἐπανέμειναν
 γὰρ οἱ Ἀθηναῖοι διατρίβοντες, εὖ ἐπιστάμενοι ὅτι ἔμελλον

Λακεδαιμόνιοι πεύσεσθαι ἤκοντα παρὰ τοῦ βαρβάρου
 ἄγγελον ἐπ' ὁμολογίῃ, πυθόμενοι τε πέμψειν κατὰ τάχος
 ἄγγελους. ἐπίτηδες ὦν ἐποίουν, ἐνδεικνύμενοι τοῖσι Λακε-
 δαιμονίοισι τὴν ἑωυτῶν γνώμην. ὥς δὲ ἐπαύσατο λέγων 142
 Ἀλέξανδρος, διαδεξάμενοι ἔλεγον οἱ ἀπὸ Σπάρτης ἄγγελοι·
 “ἡμεῖς δὲ ἐπεμψαν Λακεδαιμόνιοι δεησομένους ὑμῶν
 μήτε νεώτερον ποιεῖν μηδὲν κατὰ τὴν Ἑλλάδα μήτε λόγους
 ἐνδέκεσθαι παρὰ τοῦ βαρβάρου. οὔτε γὰρ δίκαιον οὐδα-
 μῶς, οὔτε κόσμον φέρειν οὐ τί γε ἄλλοισι Ἑλλήνων οὐδα-
 μοῖσι, ὑμῖν δὲ δὴ καὶ διὰ πάντων ἥκιστα πολλῶν εἵνεκεν·
 ἡγείρατε γὰρ τόνδε τὸν πόλεμον ὑμεῖς οὐδὲν ἡμῶν βου-
 λομένων, καὶ περὶ τῆς ὑμετέρης ἀρχῆς ὁ ἀγὼν ἐγένετο·
 νῦν δὲ φέρει καὶ ἐς πᾶσαν τὴν Ἑλλάδα. ἄλλως τε τού-
 των ἀπάντων αἰτίους γενέσθαι δουλοσύνης τοῖσι Ἑλλήσι
 Ἀθηναίους οὐδαμῶς ἀνασχετόν, οὔτινες αἰεὶ καὶ τὸ πάλαι
 φαίνεσθε πολλοὺς ἐλευθερώσαντες ἀνθρώπων. πιεζομέ-
 νοις μὲντοι ὑμῖν συναχθόμεθα, καὶ ὅτι καρπῶν ἑστερή-
 θητε διξῶν ἤδη, καὶ ὅτι οἰκοφθάρησθε χρόνον ἤδη πολλόν.
 ἀντὶ τούτων δὲ ὑμῖν Λακεδαιμόνιοί τε καὶ οἱ σύμμαχοι
 ἐπαγγέλλονται γυναϊκάς τε καὶ τὰ ἐς πόλεμον ἄχρηστα
 οἰκετέων ἐχόμενα πάντα ἐπιθρέψειν, ἔστ' ἂν ὁ πόλεμος
 ὅδε συνεστήκῃ. μηδὲ ὑμεῖς Ἀλέξανδρος ὁ Μακεδὼν ἀνα-
 γνώσῃ, λείνας τὸν Μαρδονίου λόγον. τούτῳ μὲν γὰρ ταῦτα
 ποιητέα ἐστί, τύραννος γὰρ ὢν τυράννῳ συγκατεργάζεται,
 ὑμῖν δὲ γε οὐ ποιητέα, εἴπερ εὐ τυγχάνετε φρονέοντες,
 ἐπισταμένοις ὥς βαρβάροισι ἐστι οὔτε πιστόν οὔτε ἀλη-
 θές οὐδέν.” ταῦτα ἔλεξαν οἱ ἄγγελοι. Ἀθηναῖοι δὲ πρὸς 143
 μὲν Ἀλέξανδρον ὑπεκρίναντο τάδε· “καὶ αὐτοὶ τοῦτό γε
 ἐπιστάμεθα, ὅτι πολλαπλησίη ἐστὶ τῷ Μῆδῳ δύναμις
 ἢ περ ἡμῖν, ὥστε οὐδὲν δεῖ τοῦτό γε ὀνειδίζειν. ἀλλ' ὅμως
 ἐλευθερίας γλιχόμενοι ἀμυνόμεθα οὕτω, ὅπως ἂν καὶ
 δυνώμεθα. ὁμολογῆσαι δὲ τῷ βαρβάρῳ μήτε σὺν ἡμεῖς
 πείρω ἀναπείθειν οὔτε ἡμεῖς πεισόμεθα. νῦν δὲ ἀπάγ-
 νελλε Μαρδονίῳ, ὥς Ἀθηναῖοι λέγουσι, ἔστ' ἂν ὁ ἥλιος
 τὴν αὐτὴν ὁδὸν ἦ τῇ καὶ νῦν ἔρχεται, μήποτε ὁμολογήσειν
 ἡμεῖς Ξέρξῃ· ἀλλὰ θεοῖσι τε συμμάχοισι πίσυνοί μιν ἐπέ-
 ξιμεν ἀμυνόμενοι καὶ τοῖσι ἥρωσι, τῶν ἐκείνος σφάδεϊται

ὅπιν ἔχων ἐνέπρησε τοὺς τε οἴκους καὶ τὰ ἀγάλματα. σὺ
 τε τοῦ λοιποῦ λόγους ἔχων τοιούσδε μὴ ἐπίφαινεο Ἀθη-
 ναίοισι, μηδὲ δοκέων χρηστὰ ὑπουργεῖν Ἀθέρμιτα ἔρδειν
 παραίνεε. οὐ γάρ σε βουλόμεθα οὐδὲν ἄχαρι πρὸς Ἀθη-
 144 ναίων παθεῖν, ἔόντα προῖξινόν τε καὶ φίλον.” πρὸς μὲν
 Ἀλέξανδρον ταῦτα ὑπεκρίναντο, πρὸς δὲ τοὺς ἀπὸ Σπάρ-
 τῃς ἀγγέλους τάδε· “τὸ μὲν δεῖσαι Λακεδαιμονίους μὴ
 ὁμολογήσωμεν τῷ βαρβάρῳ κάρτα ἀνθρωπήϊον ἦν. ἀτὰρ
 αἰσχυρῶς γε οἴκατε ἐξεπιστάμενοι τὸ Ἀθηναίων φρόνημα
 ἄρρωδησαι, ὅτι οὔτε χρυσός ἐστι γῆς οὐδαμῶδι τοσούτος
 οὔτε χώρη κάλλει καὶ ἄρετῇ μέγα ὑπερφέρουσα, τὰ ἡμεῖς
 δεξάμενοι ἐθέλοισιν ἂν μηδίσαντες καταδουλώσῃ τὴν
 Ἑλλάδα. πολλά τε γὰρ καὶ μεγάλα ἐστὶ τὰ διακωλύοντα
 ταῦτα μὴ ποιεῖν, μηδ’ ἦν ἐθέλωμεν· πρῶτα μὲν καὶ μέ-
 γιστα τῶν θεῶν τὰ ἀγάλματα καὶ τὰ οἰκήματα ἐμπεπρη-
 σμένα τε καὶ συγχεωσμένα, τοῖσι ἡμέας ἀναγκαίως ἔχει
 τιμωρεῖν ἐς τὰ μέγιστα μᾶλλον ἢ περ ὁμολογέειν τῷ ταῦτα
 ἐργασασμένῳ, αὐτὶς δὲ τὸ Ἑλληνικὸν ἔον ὁμαιμόν τε καὶ
 ὁμόγλωσσον, καὶ θεῶν ἰδρύματά τε κοινὰ καὶ θυσίαι
 ἡθεῖά τε ὁμότροπα, τῶν προδότης γενέσθαι Ἀθηναίους
 οὐκ ἂν εὖ ἔχοι. ἐπίστασθέ τε οὕτω, εἰ μὴ πρότερον
 ἐτυγχάνετε ἐπιστάμενοι, ἔστ’ ἂν καὶ εἰς περιττὴν Ἀθηναίων,
 μηδαμὰ ὁμολογήσοντες ἡμέας Ξέρξῃ. ὑμῶν μέντοι ἀγά-
 μεθα τὴν πρόνοιαν τὴν πρὸς ἡμέας ἐοῦσαν, ὅτι προείдете
 ἡμῶν οἰκοφθορημένων οὕτω ὥστε ἐπιθρῆψαι ἐθέλειν
 ἡμῶν τοὺς οἰκέτας. καὶ ὑμῖν μὲν ἡ χάρις ἐκπεπλήρωται,
 ἡμεῖς μέντοι λιπαρήσομεν οὕτω, ὅπως ἂν ἔχωμεν, οὐδὲν
 λυπέοντες ὑμέας. νῦν δέ, ὥς οὕτω ἐχόντων, στρατιὴν
 ὥς τάχιστα ἐκπέμπετε. ὥς γὰρ ἡμεῖς εἰλάζομεν, οὐκ
 ἐκὰς χρόνου παρέσται ὁ βάρβαρος ἐσβαλὼν ἐς τὴν ἡμε-
 τέρην, ἀλλ’ ἐπεὶ ἀν’ τάχιστα πύθεται τὴν ἀγγελίην ὅτι
 οὐδὲν ποιήσομεν τῶν ἐκείνος ἡμῶν προσεδέετο. πρὶν
 ὦν παρεῖναι ἐκεῖνον ἐς τὴν Ἀττικὴν, ἡμέας καιρὸς ἐστὶ
 προβιοθῆσαι ἐς τὴν Βοιωτίην.” οἱ μὲν ταῦτα ὑποκρινά-
 μένων Ἀθηναίων ἀπαλλάσσοντο ἐς Σπάρτην.

I.

Μαρδόνιος δέ, ὥς οἱ ἀπονουστήσας Ἀλέξανδρος τὰ παρ' ¹
 Ἀθηναίων ἐσήμνη, ὀρμηθεὶς ἐκ Θεσσαλίας ἤγε τὴν στρα-
 τιὴν σπουδῇ ἐπὶ τὰς Ἀθήνας· ὅκου δὲ ἐκάστοτε γίνοιτο,
 τούτους παρελάμβανε. τοῖσι δὲ Θεσσαλίας ἡγεομένοισι
 οὔτε τὰ πρὸ τοῦ πεπρηγμένα μετέμελε οὐδέν, πολλῷ τε
 μᾶλλον ἐπῆγον τὸν Πέρσην, καὶ συμπροέπεμψέ τε θώρηξ
 ὁ Αἰρισαῖος Ξέρξην φεύγοντα, καὶ τότε ἐκ τοῦ φανεροῦ
 παρήκε Μαρδόνιον ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα. ἐπεὶ δὲ πορευόμενος ²
 γίνεται ὁ στρατὸς ἐν Βοιωτοῖσι, οἱ Θηβαῖοι κατελάμβανον
 τὸν Μαρδόνιον καὶ συνεβούλευον αὐτῷ, λέγοντες ὥς οὐκ
 εἴη χῶρος ἐπιτηδεώτερος ἐνστρατοπεδεύεσθαι ἐκεῖνου,
 οὐδὲ ἔων ἰέναι ἐκαστέρῳ, ἀλλ' αὐτοῦ ἰζόμενον ποιέειν
 ὅπως ἀμαχητὶ τὴν πᾶσαν Ἑλλάδα καταστρέψεται. κατὰ
 μὲν γὰρ τὸ ἰσχυρὸν Ἑλλήνας ὁμοφρονέοντας, οἵπερ καὶ
 πάρος ταῦτ' ἐγίνωσκον, χαλεπὰ εἶναι περιγίνεσθαι καὶ
 ἅπασι ἀνθρώποισι· εἰ δὲ ποιήσεις τὰ ἡμεῖς παραινέομεν,
 ἔφρασαν λέγοντες, ἔξεις ἀπόνως ἅπαντα τὰ ἐκείνων βου-
 λεύματα. πέμπει χρήματα ἐς τοὺς δυναστεύοντας ἄνδρας
 ἐν τῇσι πόλισι, πέμπων δὲ τὴν Ἑλλάδα διαστήσεις· ἐν-
 δεῦτεν δὲ τοὺς μὴ τὰ σὰ φρονέοντας δηϊδίως μετὰ τῶν
 στασιωτέων καταστρέψεται. οἱ μὲν ταῦτα συνεβούλευον, ³
 ὁ δὲ οὐκ ἐπείθετο, ἀλλὰ οἱ δεινὸς τις ἐνέστακτο ἥμερος
 τὰς Ἀθήνας δευτέρα ἐλεῖν, ἅμα μὲν ὑπ' ἀγνωμοσύνης, ἅμα
 δὲ πυρσοῖσι διὰ νήσων ἐδόκεε βασιλεῖ δηλώσειν ἔοντι ἐν
 Σάρδισι ὅτι ἔχοι Ἀθήνας. ὅς οὐδὲ τότε ἀπικόμενος ἐς
 τὴν Ἀττικὴν εὗρε τοὺς Ἀθηναίους, ἀλλ' ἐν τε Σαλαμῖνι
 τοὺς πλείστους ἐπινθάνετο εἶναι ἐν τε τῇσι νηυσὶ, αἰρέει
 τε ἐρῆμον τὸ ἄστυ. ἡ δὲ βασιλεὺς αἰρέσις ἐς τὴν ὑστέρην
 τὴν Μαρδονίου ἐπιστρατιὴν δεκάμηνος ἐγένετο. ἐπεὶ δὲ ⁴
 ἐν Ἀθήνῃσι ἐγένετο Μαρδόνιος, πέμπει ἐς Σαλαμῖνα Μου-
 ρυχίδην ἄνδρα Ἑλλησπόντιον, φέροντα τοὺς αὐτοὺς λόγους
 τοὺς καὶ Ἀλέξανδρος ὁ Μακεδὼν τοῖσι Ἀθηναίοισι διε-
 πόρθευσε. ταῦτα δὲ τὸ δεύτερον ἀπέστειλε προέχων μὲν

τῶν Ἀθηναίων οὐ φιλίας γνώμας, ἐλπίζων δὲ σφεας υπή-
 σειν τῆς ἀγνωμοσύνης ὡς δοριαλώτου ξούσης πάσης τῆς
 Ἀττικῆς χώρας καὶ ἐούσης ἤδη ὑπ' ἐωυτῷ. τούτων μὲν
 5 εἵνεκεν ἀπέπεμψε Μουρυχίδην ἐς Σαλαμίνα. ὁ δὲ ἀπι-
 κόμενος ἐπὶ τὴν βουλὴν ἔλεγε τὰ παρὰ Μαρδονίου. τῶν
 δὲ βουλευτέων Λυκίδης εἶπε γνώμην, ὡς οἱ ἐδόκεε ἀμεινον
 εἶναι, δεξαμένους τὸν λόγον, τὸν σφι Μουρυχίδης προ-
 φέρει, ἐξερεῖται ἐς τὸν δῆμον. ὁ μὲν δὴ ταύτην τὴν γνώ-
 μην ἀπεφαίνεται, εἴτε δὴ δεδεγμένος χρήματα παρὰ Μαρ-
 δονίου, εἴτε καὶ ταῦτά οἱ ἦνδανε, Ἀθηναῖοι δὲ αὐτίκα
 δεινὸν ποιησάμενοι, οἳ τε ἐκ τῆς βουλῆς καὶ οἳ ἔξωθεν ὡς
 ἐπύθοντο, περιστάντες Λυκίδην κατέλευσαν βάλλοντες,
 τὸν δὲ Ἑλλησπόντιον Μουρυχίδην ἀπέπεμψαν Ἀσινέα.
 γενομένου δὲ Θορύβου ἐν τῇ Σαλαμῖνι περὶ τὸν Λυκίδην,
 πυνθάνονται τὸ γινόμενον αἱ γυναῖκες τῶν Ἀθηναίων,
 διακελευσαμένη δὲ γυνὴ γυναικὶ καὶ παραλαβοῦσα ἐπὶ τὴν
 Λυκίδεω οἰκίην ἦσαν αὐτοκελές, καὶ κατὰ μὲν ἔλευσαν
 6 αὐτοῦ τὴν γυναῖκα, κατὰ δὲ τὰ τέκνα. ἐς δὲ τὴν Σαλα-
 μῖνα διέβησαν οἱ Ἀθηναῖοι ὧδε· ἕως μὲν προσεδέκοντο
 [τὸν] ἐκ τῆς Πελοποννήσου στρατὸν ἥξειν τιμωρήσοντά
 σφι, οἳ δὲ ἔμενον ἐν τῇ Ἀττικῇ· ἐπεὶ δὲ οἳ μὲν μακρό-
 τερά τε καὶ σχολαίτερα ἐποίηυν, ὁ δὲ ἐπιὼν καὶ δὴ ἐν τῇ
 Βοιωτίῃ ἐλέγετο εἶναι, οὕτω δὴ ὑπέξεκομίσαντό τε πάντα
 καὶ αὐτοὶ διέβησαν ἐς Σαλαμίνα, ἐς Λακεδαιμόνα τε ἐπεμ-
 πον ἀγγέλους, ἅμα μὲν μεμφομένους τοῖσι Λακεδαιμο-
 νίοισι ὅτι περιεῖδον ἐμβαλόντα τὸν βάρβαρον ἐς τὴν
 Ἀττικὴν ἀλλ' οὐ μετὰ σφειων ἠντίασαν ἐς τὴν Βοιωτήν,
 ἅμα δὲ ὑπομνήσοντας ὅσα σφι ὑπέσχετο ὁ Πέρσης μετα-
 βαλοῦσι δώσειν, προεῖπαί τε ὅτι εἰ μὴ ἀμυνέουσι Ἀθη-
 7 ναίοισι, ὡς καὶ αὐτοὶ τινα ἀλεωρὴν εὐρήσονται. οἳ γὰρ
 δὴ Λακεδαιμόνιοι ὀρταζόν τε τοῦτον τὸν χρόνον καὶ σφι
 ἦν Ὑακίνθια, περὶ πλείστου δ' ἦγον τὰ τοῦ Θεοῦ πορ-
 σύνειν. ἅμα δὲ τὸ τεῖχος σφι, τὸ ἐν τῷ Ἰσθμῷ ἐτείχεον,
 καὶ δὴ ἐπάλξις ἐλάβανε. ὡς δὲ ἀπίκοντο ἐς τὴν Λακε-
 δαίμονα οἱ ἀγγελοὶ οἳ ἀπ' Ἀθηνέων, ἅμα ἀγόμενοι ἐκ τε
 Μεγάρων ἀγγέλους καὶ ἐκ Πλαταιέων, ἔλεγον τάδε ἐπελ-
 α) θόντες ἐπὶ τοὺς ἐφόρους· “ἐπεμψαν ἡμέας Ἀθηναῖοι

λέγοντες, ὅτι ἡμῖν βασιλεὺς ὁ Μήδων τοῦτο μὲν τὴν χώραν ἀποδιδόαι, τοῦτο δὲ συμμάχους ἐθέλει ἐπ' ἴσῃ τε καὶ ὁμοίῃ ποιήσασθαι ἄνευ τε δόλου καὶ ἀπάτης, ἐθέλει δὲ καὶ ἄλλην χώραν πρὸς τῇ ἡμετέρῃ διδόναι, τὴν ἂν αὐτοὶ ἐλώμεθα· ἡμεῖς δὲ Δία τε Ἑλλήνιον αἰδεσθέντες καὶ τὴν Ἑλλάδα δεινὸν ποιεῦμενοι προδοῦναι οὐ καταινέσαμεν, ἀλλὰ ἀπειπάμεθα, καίπερ ἀδικεόμενοι ὑπ' Ἑλλήνων καὶ καταπροδιδόμενοι ἐπιστάμενοί τε ὅτι κερδαλεωτέρον ἔστι ὁμολογέειν τῷ Πέρσῃ μᾶλλον ἥπερ πολεμέειν· οὐ μὲν οὐδὲ ὁμολογήσομεν ἐκόντες εἶναι. καὶ τὸ μὲν ἀπ' ἡμεῶν οὕτω ἀκίβδηλον ἔον νέμεται ἐπὶ τοὺς Ἕλληνας. ὑμεῖς δὲ ἐς β) πᾶσαν ἀρρωδίην τότε ἀπικόμενοι μὴ ὁμολογήσωμεν τῷ Πέρσῃ, ἐπεῖτε ἐξεμάθετε τὸ ἡμέτερον φρόνημα σαφέως, ὅτι οὐδαμὰ προδώσομεν τὴν Ἑλλάδα, καὶ διότι τεῖχος ὑμῖν διὰ τοῦ Ἰσθμοῦ ἐλαυνόμενον ἐν τέλει ἔστι, καὶ δὴ λόγον οὐδένα τῶν Ἀθηναίων ποιέσθε, συνθέμενοί τε ἡμῖν τὸν Πέρσῃ ἀντιώσεσθαι ἐς τὴν Βοιωτὴν προδεδώκατε, περιείδετε τε ἐσβαλόντα ἐς τὴν Ἀττικὴν τὸν βάρβαρον. ἐς μὲν νῦν τὸ παρὸν Ἀθηναῖοι ὑμῖν μηνίουσι· οὐ γὰρ ἐποίησατε ἐπιτηδεύς· νῦν δὲ ὅτι τάχος στρατιὴν ἅμα ἡμῖν ἐκέλευσαν ὑμέας ἐκπέμπειν, ὥς ἂν τὸν βάρβαρον δεκώμεθα ἐν τῇ Ἀττικῇ. ἐπειδὴ γὰρ ἡμάρτομεν τῆς Βοιωτίας, τῆς γε ἡμετέρης ἐπιτηδεωτάτον ἔστι ἐμμαχέσασθαι τὸ θριάσιον πεδίον.” ὥς δὲ ἄρα ἤκουσαν οἱ ἔφοροι ταῦτα, 8 ἀνεβάλλοντα ἐς τὴν ὑστεραίην ὑποκρίνασθαι, τῇ δὲ ὑστεραίῃ ἐς τὴν ἐτέραν. τοῦτο δὲ καὶ ἐπὶ δέκα ἡμέρας ἐποίησαν, ἐξ ἡμέρης ἐς ἡμέρην ἀναβαλλόμενοι. ἐν δὲ τούτῳ τῷ χρόνῳ τὸν Ἰσθμὸν ἐτείχεον σπουδὴν ἔχοντες πολλὴν πάντες Πελοποννήσιοι, καὶ σφι ἦν πρὸς τέλος. οὐδ' ἔχω εἰπεῖν τὸ αἴτιον, διότι ἀπειρομένου μὲν Ἀλεξάνδρου τοῦ Μακεδόνος ἐς Ἀθήνας σπουδὴν μεγάλην ἐποίησαντο μὴ μηδίσαι Ἀθηναίους, τότε δὲ ὥρην ἐποίησαντο οὐδεμίαν, ἄλλο γε ἢ ὅτι ὁ Ἰσθμὸς σφι ἐτετείχιστο καὶ ἐδόχεον Ἀθηναίων ἔτι δέεσθαι οὐδέν· οὔτε δὲ ὁ Ἀλέξανδρος ἀπύκετο ἐς τὴν Ἀττικὴν, οὕτω ἀπετετείχιστο, ἐργάζοντο δὲ μεγάλως καταρρωδηκότες τοὺς Πέρσας. τέλος δὲ τῆς τε ὑποκρίσιος καὶ ἐξόδου τῶν 9 Σπαρτιητέων ἐγένετο τρόπος τοιούσδε· τῇ προτεραιῇ τῆς

ὑσάτης καταστάσιος μελλούσης ἔσεσθαι Χίλεος ἀνὴρ
 Τεγεήτης, δυνάμενος ἐν Λακεδαιμόνι μέγιστα ξείνων, τῶν
 ἐφόρων ἐπύθετο πάντα λόγον, τὸν δὴ οἱ Ἀθηναῖοι ἔλεγον.
 ἀκούσας δὲ ὁ Χίλεος ἔλεγε ὅρα σφι τάδε· “οὕτω ἔχει,
 ἄνδρες ἑφοροὶ· Ἀθηναίων ἡμῖν ἐόντων μὴ ἀρθμίων, τῷ
 δὲ βαρβάρῳ συμμάχων, καί περ τείχεος διὰ τοῦ Ἰσθμοῦ
 ἐληλαμένον καρτεροῦ, μεγάλαι κλισιάδες ἀναπεπτεύεται
 ἐς τὴν Πελοπόννησον τῷ Πέρσῃ. ἀλλ’ ἔσακούσατε, πρὶν
 10 τι ἄλλα Ἀθηναίοισι δόξαι σφάλμα τῇ Ἑλλάδι φέρον.” ὁ
 μὲν σφι ταῦτα συνεβούλευε, οἱ δὲ φρενὶ λαβόντες τὸν λόγον
 αὐτίκα, φράσαντες οὐδὲν τοῖσι ἀγγέλοισι τοῖσι ἀπιγμέ-
 νοισι ἀπὸ τῶν πολίων, νυκτὸς ἔτι ἐκπέμπουσι πεντακισ-
 χίλιους Σπαρτιητέων [καὶ ἑπτὰ περὶ ἕκαστον τάξαντες
 τῶν εἰλώτων], Πανσανίῃ τῷ Κλεομβρότου ἐπιτρέψαντες
 ἐξάγειν. ἐγίνετο μὲν νυν ἡ ἡγεμονίῃ Πλεισιάρχου τοῦ
 Λειωνίδεω· ἀλλ’ ὁ μὲν ἦν ἔτι παῖς, ὁ δὲ τούτου ἐπίτροπός
 τε καὶ ἀνεψιός. Κλεόμβροτος γάρ ὁ Πανσανίεω μὲν πατήρ,
 Ἀναξανδρίδεω δὲ παῖς, οὐκέτι περιῆν, ἀλλὰ ἀπαγαγὼν ἐκ
 τοῦ Ἰσθμοῦ τὴν στρατιὴν τὴν τὸ τεῖχος δείμασαν μετὰ
 ταῦτα οὐ πολλὸν χρόνον τινὰ βιούς ἀπέθανε. ἀπῆγε δὲ
 τὴν στρατιὴν ὁ Κλεόμβροτος ἐκ τοῦ Ἰσθμοῦ διὰ τόδε·
 θυομένῳ οἱ ἐπὶ τῷ Πέρσῃ ὁ ἥλιος ἀμυρωθή ἐν τῷ
 οὐρανῷ. προσαιρέεται δὲ ἑωντῷ Πανσανίης Εὐρυάνακτα
 11 τὸν Δωριέος, ἄνδρα οἰκίης ἐόντα τῆς αὐτῆς. οἱ μὲν δὴ
 σὺν Πανσανίῃ ἐξεληλύθεσαν ἔξω Σπάρτης, οἱ δὲ ἄγγελοι,
 ὡς ἡμέρῃ ἐγεγόνεε, οὐδὲν εἰδότες περὶ τῆς ἐξόδου ἐπῆλθον
 ἐπὶ τοὺς ἐφόρους, ἐν νόμῳ δὴ ἔχοντες ἀπαλλάσσεσθαι καὶ
 αὐτοὶ ἐπὶ τὴν ἑωντοῦ ἕκαστος· ἐπελθόντες δὲ ἔλεγον
 τάδε· “ὕμεις μὲν, ὦ Λακεδαιμόνιοι, αὐτοῦ τῇδε μένοντες
 Ὑακίνθιά τε ἄγετε καὶ παῖζετε, καταπροδόντες τοὺς συμ-
 μάχους· Ἀθηναῖοι δὲ ὡς ἀδικεόμενοι ὑπὸ ὑμέων, χῆτι τε
 συμμάχων, καταλύσονται τῷ Πέρσῃ οὕτω, ὅπως ἂν δύνην-
 ται. καταλυσάμενοι δέ, δηλα γάρ [δὴ] ὅτι σύμμαχοι βασι-
 λέος γινόμεθα, συστρατευσόμεθα ἐπὶ τὴν ἂν ἐκεῖνοι ἐξη-
 γέωνται. ὑμεῖς δὲ τὸ ἐνθεῦτεν μαθήσεσθε, ὅκοιον ἂν τι
 ὑμῖν ἐξ αὐτοῦ ἐμβαίῃ.” ταῦτα λεγόντων τῶν ἀγγέλων οἱ
 ἑφοροὶ εἶπαν ἐπ’ ὄρκου καὶ δὴ δοκέειν εἶναι ἐν Ὁρεστείῳ

στείχοντας ἐπὶ τοὺς ξείνους· ξείνους γὰρ ἐκάλεον τοὺς βαρβάρους. οἱ δὲ ὥς οὐκ εἰδότες ἐπειρώτεον τὸ λεγόμενον, ἐπειρόμενοι δὲ ἐξεμάθον πᾶν τὸ ἔόν, ὥστε ἐν θώματι γινόμενοι ἐπορεύοντο τὴν ταχίστην διώκοντες· σὺν δὲ σφί τῶν περιόικων Λακεδαιμονίων λογάδες πεντακισχίλιοι ὀπλῖται τῷτὸ τοῦτο ἐποίησαν.

Οἱ μὲν δὴ ἐς τὸν Ἰσθμὸν ἠπείγοντο, Ἀργεῖοι δὲ ἐπείτε 12
τάχιστα ἐπύθοντο τοὺς μετὰ Πausανίῳ ἐξεληλυθότας ἐκ Σπάρτης, πέμπουσι κήρυκα τῶν ἡμεροδρόμων ἀνευρόντες τὸν ἄριστον ἐς τὴν Ἀττικὴν, πρότερον αὐτοῖς Μαρδόνιῳ ὑποδεξάμενοι σήσειν τὸν Σπαρτιήτην μὴ ἐξιέναι. ὅς ἐπείτε ἀπῆκετο ἐς τὰς Ἀθήνας, ἔλεγε τὰδε· “Μαρδόνιε, ἐπεμψάν με Ἀργεῖοι γράσσοντά τοι, ὅτι ἐκ Λακεδαιμόνος ἐξεληλύθε ἡ νεότης, καὶ ὥς οὐ δύναται αὐτὴν ἴσχειν εἰσὶ Ἀργεῖοι μὴ οὐκ ἐξιέναι. πρὸς ταῦτα τύγχανε εὖ βουλευόμενος.” ὁ μὲν δὴ εἰπας ταῦτα ἀπαλλάσσετο ὅπῃσιν. 13
Μαρδόνιος δὲ οὐδαμῶς ἔτι πρόθυμος ἦν μένειν ἐν τῇ Ἀττικῇ, ὥς ἤκουσε ταῦτα. πρὶν μὲν νυν ἢ πυθέσθαι, ἀνεκώχουσεν ἐθέλων εἰδέναι τὸ παρ’ Ἀθηναίων, ὁκοιὸν τι ποιήσουσι, καὶ οὔτε ἐπῆμαινε οὔτε ἰσίνετο γῆν τὴν Ἀττικὴν, ἐλπίζων διὰ παντὸς τοῦ χρόνου ὁμολογήσειν σφέας· ἐπεὶ δὲ οὐκ ἔπειθε, πυθόμενος τὸν πᾶντα λόγον, πρὶν ἢ τοὺς μετὰ Πausανίῳ ἐς τὸν Ἰσθμὸν ἐμβαλεῖν ὑπεξεχώρεε ἐμπρήσας τε τὰς Ἀθήνας, καὶ εἴ κού τι ὀρθὸν ἦν τῶν τειχέων ἢ τῶν οἰκημάτων ἢ τῶν ἱερῶν, πάντα καταβαλὼν καὶ συγχώσας. ἐξήλαυνε δὲ τῶνδε εἵνεκεν, ὅτι οὔτε ἱππασίμῃ ἢ χώρῃ ἦν ἡ Ἀττικὴ, εἴ τε νικῶτο συμβαλὼν, ἀπάλλαξις οὐκ ἦν, ὅτι μὴ κατὰ στενόν, ὥστε ὀλίγους σφέας ἀνθρώπους ἴσχειν. ἐβουλευέτο ὦν ἐπαναχωρήσας ἐς τὰς Θήβας συμβαλεῖν πρὸς πόλιν τε φιλήν καὶ χώρην ἱππασίμην. 14
Μαρδόνιος μὲν δὴ ὑπεξεχώρεε, ἥδη δὲ ἐν τῇ ὁδοῖ ἐόντι αὐτῷ ἤλθε ἀγγελίη πρόδρομον ἄλλην στρατιὴν ἦκειν ἐς Μέγαρά, Λακεδαιμονίων χίλους. πυθόμενος δὲ ταῦτα ἐβουλευέτο, ἐθέλων, εἴ πως τούτους πρῶτον ἔλοι. ὑποστρέψας δὲ τὴν στρατιὴν ἤγε ἐπὶ τὰ Μέγαρά· ἡ δὲ ἵππος προελθοῦσα κατιππάσατο χώρην τὴν Μεγαρίδα. ἐς ταύτην δὴ ἐκαστάτω τῆς Εὐρώπης τὸ πρὸς ἡλίου δύοντος ἡ Περσικὴ αὕτη οὐρα

- 15 στρατιὴν ἀπίζειτο. μετὰ δὲ ταῦτα Μαρδονίῳ ἦλθε ἀγγελίη, ὥς ἅλεις εἶησαν οἱ Ἕλληνες ἐν τῷ Ἰσθμῷ. οὕτω δὲ ὑπίσω ἐπορεύετο διὰ Δεκελείης. οἱ γὰρ βοιωτάρχαι μετεπέμψαντο τοὺς προσχώρους τῶν Ἀσωπίων, οἵτοι δὲ αὐτῷ τὴν ὁδὸν ἡγέοντο ἐς Σφενδαλέας, ἐνθεῦτεν δὲ ἐς Τανάγραν. ἐν Τανάγρα δὲ νύκτα ἐναυλισάμενος καὶ τραπόμενος τῇ ὑστεραίῃ ἐς Σκῶλον ἐν γῇ τῇ Θηβαίων ἦν. ἐνθαῦτα δὲ τῶν Θηβαίων καίπερ μηδιζόντων ἔκειρε τοὺς χώρους, οὐτι κατ' ἔχθος αὐτῶν, ἀλλ' ὑπ' ἀναγκαίης μεγάλης ἐχόμενος, βουλόμενος ἔρυμά τε τῷ στρατοπέδῳ ποιήσασθαι, καὶ ἦν συμβαλόντι οἱ μὴ ἐκβαίνειν ὁκοῖόν τι ἐθέλοι, κορησφύγετον τοῦτο ἐποιέετο. παρῆκε δὲ αὐτοῦ τὸ στρατόπεδον ἀρξάμενον ἀπὸ Ἐρυθρέων παρὰ Ὑσιᾶς, κατέτεινε δὲ ἐς τὴν Πλαταιίδα γῆν, παρὰ τὸν Ἀσωπὸν ποταμὸν τεταγμένον. οὗ μέντοι τό γε τεῖχος τοσοῦτο ἐποιέετο, ἀλλ' ὥς ἐπὶ δέκα σταδίους μάλιστα κη μέτωπον ἕκαστον. ἐχόντων δὲ τὸν πόνον τοῦτον τῶν βαρβάρων Ἀτταγίνος ὁ Φρύωνος ἀνὴρ Θηβαῖος παρασκευασάμενος μεγάλως ἐκάλεε ἐπὶ ξείνια αὐτόν τε Μαρδόνιον καὶ πεντήκοντα Περσέων τοὺς λογιμωτάτους, κληθέντες δὲ οὗτοι εἶποντο.
- 16 ἦν δὲ τὸ δεῖπνον ποιούμενον ἐν Θήβῃσι. τὰδε δὲ ἤδη τὰ ἐπίλοιπα ἤκουον Θερσάνδρον, ἀνδρὸς μὲν Ὀρχομενίου, λογίμου δὲ ἐς τὰ πρῶτα ἐν Ὀρχομενῷ. ἔφη δὲ ὁ Θέρσανδρος κληθῆναι καὶ αὐτὸς ὑπὸ Ἀτταγίνου ἐπὶ τὸ δεῖπνον τοῦτο, κληθῆναι δὲ καὶ Θηβαίων ἄνδρας πεντήκοντα καὶ σφειν οὐ χωρὶς ἑκατέρους κλίνει, ἀλλὰ Πέρσῃν τε καὶ Θηβαῖον ἐν κλινῇ ἐκάστη. ὥς δὲ ἀπὸ δείπνου ἦσαν, διαπινόντων τὸν Πέρσῃν τὸν ὁμόκλινον Ἑλλάδα γλῶσσαν ἰέντα εἶρεσθαι αὐτὸν ὀποδαπὸς ἐστι, αὐτὸς δὲ ὑποκρίνασθαι ὥς εἴη Ὀρχομένιος. τὸν δὲ εἰπεῖν "ἐπεὶ νῦν ὁμοτράπεζός τέ μοι καὶ ὁμόσπονδος ἐγένεο, μνημόσυνά τοι γνώμης τῆς ἐμῆς καταλιπέσθαι ἐθέλω, ἵνα καὶ προειδῶς αὐτὸς περὶ σεωυτοῦ βουλευέσθαι ἔχῃς τὰ συμφέροντα. ὁρᾷς τούτους τοὺς δαιτυμένους Πέρσας καὶ τὸν στρατὸν τὸν ἐλλίπομεν ἐπὶ τῷ ποταμῷ στρατοπεδευόμενον; τούτων πάντων ὅψαι ὀλλγὸν τινὸς χρόνον διελθόντος ὀλλγους τινὰς τοὺς περιγενομένους." ταῦτα ἅμα τε τὸν Πέρσῃν

λέγειν καὶ μετιέναι πολλὰ τῶν δακρύων. αὐτὸς δὲ θωμάσας τὸν λόγον εἰπεῖν πρὸς αὐτόν “οὐκῶν Μαρδονίῳ τε ταῦτα χρεῶν ἔστι λέγειν καὶ τοῖσι μετ’ ἐκείνον ἐν αἴνῃ εἶναι Περσέων.” τὸν δὲ μετὰ ταῦτα εἰπεῖν “ξείνε, ὅ τι δεῖ γενέσθαι ἐκ τοῦ Θεοῦ, ἀμύχανον ἀποτρέψαι ἀνθρώπων· οὐδὲ γὰρ πιστὰ λέγουσι ἐθέλει πελιδνεσθαι οὐδεὶς. ταῦτα δὲ Περσέων συχνοὶ ἐπιστάμενοι ἐπόμεθα ἀναγκαίῃ ἐνδεδεμένοι. ἐχθρίστη δὲ ὁδύνη ἐστὶ τῶν ἐν ἀνθρώποισι αὕτη, πολλὰ φρονέοντα μηδενὸς κρατεῖν.” ταῦτα μὲν τοῦ Ὁρχομενίου Θερσάνδρου ἤκουον, καὶ τάδε πρὸς τούτοις, ὡς αὐτὸς αὐτίκα λέγει ταῦτα πρὸς ἀνθρώπους πρότερον ἢ γενέσθαι ἐν Πλαταιῇσι τὴν μάχην. Μαρδονίου δὲ ἐν τῇ 17 Βαιωτῇ στρατοπεδευομένου οἱ μὲν ἄλλοι παρείχοντο ἅπαντες στρατιὴν καὶ συνεσέβαλον ἐς Ἀθήνας, ὅσοι περ ἐμῆδιζον Ἑλλήνων τῶν ταύτῃ οἰκημένων, μῦνοι δὲ Φωκέες οὐ συνεσέβαλον· ἐμῆδιζον γὰρ δὴ σφόδρα καὶ οὗτοι οὐκ ἐκόντες, ἀλλ’ ὑπ’ ἀναγκῆς. ἡμέρῃσι δὲ οὐ πολλῇσι μετὰ τὴν ἄπιξιν τὴν ἐς Θήβας ὕστερον ἦλθον αὐτῶν ὀπλίται χίλιοι· ἦγε δὲ αὐτοὺς Ἀρμoxύδης ἀνὴρ τῶν ἀσπῶν δοκιμώτατος. ἐπεὶ δὲ ἀπύκατο καὶ οὗτοι ἐς Θήβας, πέμψας ὁ Μαρδόνιος ἱππέας ἐκέλευσέ σφεας ἐπ’ ἐωυτῶν ἐν τῷ πεδίῳ ἵζεσθαι. ὡς δὲ ἐποίησαν ταῦτα, αὐτίκα παρὴν ἡ ἵππος ἅπασα, μετὰ δὲ ταῦτα διεξῆλθε μὲν διὰ τοῦ στρατοπέδου τοῦ Ἑλληνικοῦ τοῦ μετὰ Μήδων ἔοντος φήμη ὡς κατακοντιέει σφέας, διεξῆλθε δὲ δι’ αὐτῶν Φωκῶν τῶν τὸ τοῦτο. ἔνθα δὴ σφι ὁ στρατηγὸς Ἀρμoxύδης παραινέει λέγων τοιάδε· “ὦ Φωκέες, πρόδηλα γάρ, ὅτι ἡμῶς οὗτοι οἱ ἄνθρωποι μέλλουσι προόπτῳ θανάτῳ δώσειν, διαβεβλημένους ὑπὸ Θεσσαλῶν, ὡς ἐγὼ εἰκάζω, νῦν [ὦν] ἄνδρα πάντα τινὰ ὑμῶν χρεῶν ἔστι γενέσθαι ἀγαθόν. κρέσσον γὰρ ποιεῦντάς τι καὶ ἀμυνομένους τελευτῆσαι τὸν αἰῶνα, ἢ περ παρέχοντας διαφθαρῆναι αἰσχρίστῳ μόρῳ. ἀλλὰ μαθέτω τις αὐτῶν ὅτι ἔοντες βάρβαροι ἐπ’ Ἑλλήσι ἀνδράσι φόνον ἔρραψαν. ὁ μὲν ταῦτα 18 παραινέει, οἱ δὲ ἱππέες ἐπείτε σφέας ἐκνκλώσαντο, ἐπήλαυνον ὡς ἀπολέοντες, καὶ δὴ διετείνοντο τὰ βέλεα ὡς ἀπήσοντες, καὶ κού τις καὶ ἀπῆκε. καὶ οἱ ἀντίοι ἔστησαν,

- πάντη συστρέψαντες ἑωυτοὺς καὶ πυκνώσαντες ὡς μάλιστα. ἐνθαῦτα οἱ ἱππῶται ὑπέστρεφον καὶ ἀπήλυνον ὀπίσω. οὐκ ἔχω δ' ἀτρεκέως εἰπεῖν οὔτε εἰ ἦλθον μὲν ἀπολέοντες τοὺς Φωκέας δεηθέντων Θεσσαλῶν, ἐπεὶ δὲ ὤρεον πρὸς ἀλέξεισιν τραπομένους, δεισάντες μὴ καὶ σφίσι γένηται τρώματα, οὕτω δὴ ἀπήλυνον ὀπίσω (ὥς γάρ σφι ἐνετείλατο Μαρδόνιος), οὔτ' εἰ αὐτῶν πειρηθῆναι ἠθέλησε εἴ τι ἀλκῆς μετέχουσι. ὥς δὲ ὀπίσω ἀπήλασαν οἱ ἱππῶται, πέμπας Μαρδόνιος κήρυκα ἔλεγε τάδε· “Θαρσέετε, ὦ Φωκέες. ἄνδρες γὰρ ἱφάνητε ἑόντες ἀγαθοί, οὐκ ὡς ἐγὼ ἐπυνθανόμην. καὶ νῦν προθύμως φέρετε τὸν πόλεμον ταῦτον· εὐεργεσίησι γὰρ οὐ νικῆσετε οὔτε ὧν ἐμὲ οὔτε
- ¹⁹ βασιλέα.” τὰ περὶ Φωκέων μὲν ἐς τοσοῦτο ἐγένετο, Λακεδαιμόνιοι δὲ ὡς ἐς τὸν Ἰσθμὸν ἦλθον, ἐν τούτῳ ἐστρατοπεδεύοντο. πυνθανόμενοι δὲ ταῦτα οἱ λοιποὶ Πελοποννήσιοι, τοῖσι τὰ ἀμείνω ἦνδανε, οἱ δὲ καὶ ὀρέοντες ἐξιόντας Σπαρτιήτας, οὐκ ἔδικαίεν λείπεσθαι τῆς ἐξόδου Λακεδαιμονίων. ἐκ δὴ ὧν τοῦ Ἰσθμοῦ καλλιρησάντων τῶν ἱρῶν ἐπορεύοντο πάντες, καὶ ἀπικνέονται ἐς Ἐλευσίνα· ποιήσαντες δὲ καὶ ἐνθαῦτα ἱρά, ὥς σφι ἐκαλλίρει, τὸ πρόσω ἐπορεύοντο, Ἀθηναῖοι δὲ ἅμα αὐτοῖσι, διαβάντες μὲν ἐκ Σαλαμῖνος, συμμιγέντες δὲ ἐν Ἐλευσίνι. ὥς δὲ ἄρα ἀπίκοντο τῆς Βοιωτῆς ἐς Ἐρυθράς, ἕμαθόν τε δὴ τοὺς βαρβάρους ἐπὶ τῷ Ἀσωπῷ στρατοπεδευομένους, ἤρασθέντες δὲ τοῦτο ἀντετάσσοντο ἐπὶ τῆς ὑπωρέης τοῦ
- ²⁰ Κιθαιρῶνος. Μαρδόνιος δέ, ὡς οὐ κατέβαινον οἱ Ἕλληνες ἐς τὸ πεδῖον, πέμπει ἐς αὐτοὺς πᾶσαν τὴν ἵππον, τῆς ἱππάρχου Μασίστιος εὐδοκιμέων παρὰ Πέρσῃσι, τὸν Ἕλληνες Μακίστιον καλέουσι, ἵππον ἔχων Νισαῖον χουσοχάλινόν τε καὶ ἄλλως κεκοσμημένον καλῶς. ἐνθαῦτα ὡς προσήλασαν οἱ ἱππῶται πρὸς τοὺς Ἕλληνας, προσέβαλον κατὰ τέλεα· προσβαλόντες δὲ κακὰ μεγάλα ἐργάζοντο καὶ
- ²¹ γυναικῆς σφρας ἀπεκάλεον. κατὰ συντυχίην δὲ Μεγαρέες ἔτυχον ταχθέντες τῇ τε τὸ ἐπιμαχώτατον ἦν τοῦ χωρίου παντός, καὶ ἡ πρόσοδος μάλιστα ταύτῃ ἐγένετο τῇ ἵππῳ. προσβαλοῦσης ὧν τῆς ἵππου οἱ Μεγαρέες πιεζόμενοι ἔπεμπον ἐπὶ τοὺς στρατηγούς τῶν Ἑλλήνων κήρυκα, ἀπι-

κόμενος δὲ ὁ κῆρυξ πρὸς αὐτοὺς ἔλεγε τάδε· “Μεγαρεῖς λέγουσι· ἡμεῖς, ἄνδρες σύμμαχοι, οὐ δύνατοί εἰμεν τὴν Περσέων ἵππον δέκεσθαι μόνον, ἔχοντες στάσις ταύτην, ἐς τὴν ἔστημεν ἀρχήν· ἀλλὰ καὶ ἐς τόδε λιπαρή τε καὶ ἀρετῇ ἀντέχομεν καίπερ πιεζόμενοι. νῦν τε εἰ μὴ τινας ἄλλους πέμψετε διαδόχους τῆς τάξις, ὅστε ἡμέας ἐκλείψοντας τὴν τάξιν.” ὁ μὲν δὴ σφι ταῦτα ἀπήγγειλε, Πανσανίης δὲ ἀπειπειράτο τῶν Ἑλλήνων, εἴ τινες ἐθέλοιεν ἄλλοι ἐθέλονται ἵεναι τε ἐς τὸν χώρον τοῦτον καὶ τάσσεσθαι διάδοχοι Μεγαρεῦσι. οὐ βουλομένων δὲ τῶν ἄλλων Ἀθηναῖοι ὑπεδέξαντο, καὶ Ἀθηναίων οἱ τριηκόσιοι λογάδες, τῶν ἐλοχῆγε Ὀλυμπιόδωρος ὁ Λάμπωνος. οὗτοι ἦσαν οἳ τε ὑποδεξάμενοι καὶ οἳ πρὸ τῶν ἄλλων τῶν παρρόντων Ἑλλήνων ἐς Ἐρυθρὰς ταχθέντες, τοὺς τοξότας προσελάμενοι· μαχομένων δὲ σφρων ἐπὶ χρόνον τέλος τεινόνδε ἐγένετο τῆς μάχης· προσβαλοῦσης τῆς ἵππου κατὰ τέλεα ὁ Μασιστίου προέχων τῶν ἄλλων ἵππος βάλλεται τοξεύματι τὰ πλευρά, ἀλγίστας δὲ ἴσταται τε ὀρθὸς καὶ ἀποσειέται τὸν Μασίστιον. πεσόντι δὲ αὐτῷ οἱ Ἀθηναῖοι αὐτίκα ἐπεκέατο. τὸν τε δὴ ἵππον αὐτοῦ λαμβάνουσι καὶ αὐτὸν ἀμυνόμενον κτείνουσι, κατ’ ἀρχὰς οὐ δυνάμενοι. ἐνεσκεύαστο γὰρ οὕτω· ἐντὸς θώρηκα εἶχε χρύσειον λεπίδωτόν, κατύπερθε δὲ τοῦ θώρηκος κιθῶνα φοιτῆσκον ἐνδεδύκεε. τύπτοντες δὲ ἐς τὸν θώρηκα ἐποίευν οὐδέν, πρὶν γε δὴ μαθὼν τις τὸ ποιούμενον παῖει μιν ἐς τὸν ὀφθαλμόν. οὕτω δὴ ἔπεσέ τε καὶ ἀπέθανε. ταῦτα δὲ κως γινόμενα ἐλελήθετε τοὺς ἄλλους ἱππέας· οὔτε γὰρ πεσόντα μιν εἶδον ἀπὸ τοῦ ἵππου ἀποθνήσκοντα, ἀναχωρήσιός τε γινομένης καὶ ὑποστροφῆς οὐκ ἔμαθον τὸ γινόμενον. ἐπεῖτε δὲ ἔστησαν, αὐτίκα ἐπόθησαν, ὥς σφρας οὐδεὶς ἦν ὁ τάσσω. μαθόντες δὲ τὸ γεγονός, διακελευσάμενοι ἤλαυνον τοὺς ἵππους πάντες, ὥς ἂν τὸν νεκρὸν ἀνελοίαιτο. ἰδόντες δὲ οἱ Ἀθηναῖοι οὐκέτι κατὰ τέλεα ²³ προσελαύνοντας τοὺς ἱππέας ἀλλὰ πάντας, τὴν ἄλλην στρατιὴν ἐπεβύσαντο. ἐν ᾧ δὲ ὁ πεζὸς ἅπας ἐπεβύθαι, ἐν τούτῳ μάχη ὀξεία περὶ τοῦ νεκροῦ γίνεται. ἕως μὲν νυν μόνον ἦσαν οἱ τριηκόσιοι, ἐσσοῦντό τε πολλὸν καὶ

- τὸν νεκρὸν ἀπέλιπον· ὥς δέ σφι τὸ πλῆθος ἐπεβώθησε, οὕτω δὴ οὐκέτι οἱ ἱππóται ὑπέμενον, οὐδέ σφι ἐξεγένετο τὸν νεκρὸν ἀνελεῖσθαι, ἀλλὰ πρὸς ἐκείνῳ ἄλλους προσαπώλεσαν τῶν ἱππέων. ἀποστήσαντες ὧν ὅσον τε δύο στάδια ἐβουλεύοντο ὅτι χρεὼν εἴη ποιέειν· ἐδόκεε δέ σφι
- 24 ἀναρχίης ἐούσης ἀπελαύνειν παρὰ Μαρδόνιον. ἀπικομένης δὲ τῆς ἱππου ἐς τὸ στρατόπεδον πένθος ἐποιήσαντο Μασιστίου πᾶσά τε ἡ στρατιὴ καὶ Μαρδόνιος μέγιστον, σφέας τε αὐτοὺς κείροντες καὶ τοὺς ἱππους καὶ τὰ ὑποζύγια, οἰμωγῇ τε χρεόμενοι ἀπλείψ. ἤπασαν γὰρ τὴν Βοιωτὴν κατεῖχε ἡχώ ὥς ἀνδρὸς ἀπολομένου μετὰ γε Μαρδόνιον λογιμωτάτου παρὰ τε Πέρσῃσι καὶ βασιλεί.
- 25 Οἱ μὲν νυν βάρβαροι τρόπῳ τῇ σφετέρῳ ἀποθανόντια ἐτίμεον Μασίστιον, οἱ δὲ Ἕλληνες ὥς τὴν ἱππον ἐδέξαντο προσβάλλουσιν καὶ δεξάμενοι ὥσαντο, ἐθάρσυσαν πολλῷ μᾶλλον. καὶ πρῶτα μὲν ἐς ἅμαξαν ἐσθέντες τὸν νεκρὸν παρὰ τὰς τάξεις ἐκόμιζον· ὁ δὲ νεκρὸς ἦν θῆς ἄξιος μεγάλῃ εἵνεκεν καὶ κάλλεος. τῶν δὲ εἵνεκεν καὶ ταῦτα ἐποίησαν· ἐκλείποντες τὰς τάξεις ἐφοίτεον θηησόμενοι Μασίστιον. μετὰ δὲ ἐδοξέ σφι ἐπικαταβῆναι ἐς Πλαταιάς· ὁ γὰρ χώρος ἐφαίνετο πολλῷ ἔων ἐπιτηδεώτερός σφι ἐνστρατοπεδεύεσθαι ὁ Πλαταικὸς τοῦ Ἐρυθραίου τά τε ἄλλα καὶ εὐδρότερος. ἐς τοῦτον δὴ τὸν χώρον καὶ ἐπὶ τὴν κρήνην τὴν Γαργαφίην τὴν ἐν τῷ χώρῳ τούτῳ ἐοῦσαν ἐδοξέ σφι χρεὼν εἶναι ἀπικέσθαι καὶ διαταχθέντας στρατοπεδεύεσθαι. ἀναλαβόντες δὲ τὰ ὅπλα ἦσαν διὰ τῆς ὑπωρέης τοῦ Κιθαιρώνος παρὰ Ὑσιᾶς ἐς τὴν Πλαταιίδα γῆν, ἀπικόμενοι δὲ ἐτάσσοντο κατ' ἐθνεα πλησίον τῆς τε κρήνης τῆς Γαργαφίης καὶ τοῦ τεμένους τοῦ Ἀνδροκράτους τοῦ ἥρωος διὰ ὅχθων τε οὐκ ὑψηλῶν καὶ ἀπέδου χωρίου.
- 26 ἐνθαῦτα ἐν τῇ διατάξει ἐγένετο λόγων πολλὸς ὠθισμὸς Τεγεατῶν τε καὶ Ἀθηναίων. ἐδικαίουν γὰρ αὐτοὶ ἐκάτεροι ἔχειν τὸ ἕτερον μέρος, καὶ καινὰ καὶ παλαιὰ παραφέροντες ἔργα. τοῦτο μὲν οἱ Τεγεῆται ἔλεγον τάδε· “ἡμεῖς αἰεὶ κοτε ἀξιεύμεθα ταύτης τῆς τάξις ἐκ τῶν συμμάχων ἀπάντων, ὅσαι ἤδη ἔξοδοι κοιναὶ ἐγένοντο Πελοποννησίοις καὶ τὸ παλαιὸν καὶ τὸ νέον, ἐξ ἐκείνου τοῦ χρόνου

ἐπεῖτε Ἡρακλεῖδαι ἐπειρέοντο μετὰ τὸν Εὐρυσθέος θάνατον κατιόντες ἐς Πελοπόννησον. τότε εὐρόμεθα τοῦτο διὰ πρῆγμα τοιόνδε· ἐπεὶ μετὰ Ἀχαιῶν καὶ Ἰώνων τῶν τότε ἑόντων ἐν Πελοποννήσῳ ἐκβωθήσαντες ἐς τὸν Ἰσθμὸν ἰζόμεθα ἀντίοι τοῖσι κατιούσι, τότε ὦν λόγος Ὑλλὸν ἀγορεύσασθαι ὥς χρῶν ἐῖη τὸν μὲν στρατὸν τῷ στρατῷ μὴ ἀνακινδυνεύειν συμβάλλοντα, ἐκ δὲ τοῦ Πελοποννησίου στρατοπέδου τὸν ἂν σφέων αὐτῶν κρίνωσι εἶναι ἄριστον, ταυτὸν οἱ μουνομαχῆσαι ἐπὶ διακειμένοισι. ἔδοξέ τε τοῖσι Πελοποννησίοισι ταῦτα εἶναι ποιητέα, καὶ ἔταμον ὄρκια ἐπὶ λόγῳ τοιῷδε, ἦν μὲν Ὑλλος νικήσῃ τὸν Πελοποννησίων ἡγεμόνα, κατιέναι Ἡρακλείδας ἐπὶ τὰ πατρώια, ἦν δὲ νικηθῇ, τὰ ἔμπαλιν Ἡρακλείδας ἀπαλλάσσεσθαι καὶ ἀπάγειν τὴν στρατιὴν ἑκατὸν τε ἑτέων μὴ ζητῆσαι κάτοδον ἐς Πελοπόννησον. προεκρίθη τε δὴ ἐκ πάντων συμμαχῶν ἑθελοντῆς Ἐχεμος ὁ Ἡερόπου τοῦ Φηγέος στρατηγός τε ἑὼν καὶ βασιλεὺς ἡμέτερος, καὶ ἐμουνομάχησέ τε καὶ ἀπέκτεινε Ὑλλόν. ἐκ τούτου τοῦ ἔργου εὐρόμεθα ἐν Πελοποννησίοισι τοῖσι τότε καὶ ἄλλα γέρεα μεγάλα, τὰ διατελέομεν ἔχοντες, καὶ τοῦ κέρους τοῦ ἑτέρου αἰεὶ ἡγεμονεύειν κοινῆς ἐξόδου γινομένης. ἡμῖν μὲν νυν, ὦ Λακεδαιμόνιοι, οὐκ ἀντιεύμεθα, ἀλλὰ διδόντες αἴρεσιν ὀκότερου βούλεσθε κέρους ἄρχειν παρίεμεν, τοῦ δὲ ἑτέρου φαιμέν ἡμέας ἰκνέσθαι ἡγεμονεύειν, κατὰπερ ἐν τῷ πρόσθε χρόνῳ. χωρὶς τε τούτου τοῦ ἀπηγημένου ἔργου ἀξιονικότερόν εἰμεν Ἀθηναίων ταύτην τὴν τάξιν ἔχειν. πολλοὶ μὲν γὰρ καὶ εὖ ἔχοντες πρὸς ὑμέας ἡμῖν, ἄνδρες Σπαρτιῆται, ἀγῶνες ἀγωνίδονται, πολλοὶ δὲ καὶ πρὸς ἄλλους. οὕτω ὦν ἡμέας δίκαιον ἔχειν τὸ ἕτερον κέρας ἢπερ Ἀθηναίους. οὐ γάρ σφί ἐστι ἔργα οἷάπερ ἡμῖν κατεργασμένα, οὐτ' ὦν καινὰ οὔτε παλαιά.” οἱ μὲν ταῦτα ἔλεγον, Ἀθηναῖοι δὲ 27 πρὸς ταῦτα ὑπεκρίναντο τάδε· “ἐπιστάμεθα μὲν σύνοδον τήνδε μάχης εἵνεκεν συλλεγῆναι πρὸς τὸν βάρβαρον, ἀλλ' οὐ λόγων· ἐπεὶ δὲ ὁ Τεγεήτης προέθηκε παλαιὰ καὶ καινὰ λέγειν, τὰ ἐκατέροισι ἐν τῷ παντὶ χρόνῳ κατέργασται χρηστά, ἀναγκαίως ἡμῖν ἔχει δηλῶσαι πρὸς ὑμέας, ὅθεν ἡμῖν πατρώϊον ἐστὶ ἐοῦσι χρηστοῖσι αἰεὶ πρῶτοι εἶναι

μᾶλλον ἢ Ἀρκάσι. Ἡρακλείδας, τῶν οὗτοι φασὶ ἀποκτείναι τὸν ἡγεμόνα ἐν Ἰσθμῷ, τοὺτους πρότερον, ἐξελαυνομένους ὑπὸ πάντων τῶν Ἑλλήνων ἐς τοὺς ἀπικοίατο φεύγοντες δουλοσύνην πρὸς Μυκηναίων, μῦνοι ὑποδεξάμενοι τὴν Εὐρυσθέος ὕβριν κατείλομεν, σὺν ἐκείνοισι μάχῃ νικήσαντες τοὺς τότε ἔχοντας Πελοπόννησον. τοῦτο δὲ Ἀργεῖους τοὺς μετὰ Πολυνείκεος ἐπὶ Θήβας ἐλάσαντας, τελευτήσαντας τὸν αἰῶνα καὶ αἰάφους κειμένους, στρατευσάμενοι ἐπὶ τοὺς Καδμείους ἀνελέσθαι τε τοὺς νεκροὺς φάμεν καὶ θάψαι τῆς ἡμετέρης ἐν Ἐλευσίνι. ἔστι δὲ ἡμῖν ἔργον εὖ ἔχον καὶ ἐς Ἀμαζονίδας τὰς ἀπὸ Θερμώδοντος ποταμοῦ ἐσβαλούσας κοτὲ ἐς γῆν τὴν Ἀττικὴν. καὶ ἐν τοῖσι Τρωϊκοῖσι πόνοισι οὐδαμῶν ἐλειπόμεθα. ἀλλ' οὐ γάρ τι προέχει τούτων ἐπιμεμενῆσθαι· καὶ γὰρ ἂν χρηστοὶ τότε ἔόντες ὧντοὶ νῦν ἂν εἴεν φλανρότεροι, καὶ τότε ἔόντες φλαυροὶ νῦν ἂν εἴεν ἀμείνονες. παλαιῶν μὲν νῦν ἔργων ἄλις ἔστω. ἡμῖν δὲ εἰ μηδὲν ἄλλο ἐστὶ ἀποδεδεγμένον, ὥστερ ἑστὶ πολλά τε καὶ εὖ ἔχοντα εἰ τέοισι καὶ ἄλλοισι Ἑλλήνων, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τοῦ ἐν Μαραθῶνι ἔργου ἄξιοι εἰμεν τοῦτο τὸ κέρας ἔχειν καὶ ἄλλα πρὸς τούτῳ, οἵτινες μῦνοι Ἑλλήνων δὴ μονομαχήσαντες τῷ Πέρσῃ καὶ ἔργῳ τοσούτῳ ἐπιχειρήσαντες περιεγεγόμεθα καὶ ἐνίκησαμεν ἔθνεα ἔξ τε καὶ τεσσεράκοντα. ἂρ' οὐ δίκαιοι εἰμεν ἔχειν ταύτην τὴν τάξιν ἀπὸ τούτου μόνου τοῦ ἔργου; ἀλλ' οὐ γὰρ ἐν τῷ τοιῷδε τάξις εἵνεκεν στασιάζειν πρέπει, ἄρτιοι εἰμεν πείθεσθαι ὑμῖν, ὧ Ἀκαδεαίμονιοι, ἵνα δοκῇ ἐπιτηδεύατον ἡμέας εἶναι ἐστάναι καὶ κατ' οὐσιντας· πάντῃ γὰρ τεταγμένοι πειρησόμεθα εἶναι χρηστοί. ἐξηγέσθε δὲ ὡς ²⁸ πεισομένων.” οἱ μὲν ταῦτα ἀμείβοντο, Ἀκαδεαίμονίων δὲ ἀνέβρωσε ἅπαν τὸ στρατόπεδον Ἀθηναίους ἀξιονικοτέρους εἶναι ἔχειν τὸ κέρας ἢ περ Ἀρκάδας. οὕτω δὲ ἔσχον οἱ Ἀθηναῖοι καὶ ὑπερεβάλοντο τοὺς Τεγεάτας.

Μετὰ δὲ ταῦτα ἐτάσσοντο ὧδε οἱ ἐπιφροϊτέοντές τε καὶ οἱ ἀρχὴν ἐλθόντες Ἑλλήνων· τὸ μὲν δεξιὸν κέρας εἶχον Ἀκαδεαίμονίων μύριοι· τούτων δὲ τοὺς πεντακισχιλίους ἔοντας Σπαρτιήτας ἐφύλασσον ψιλοὶ τῶν εἰλωτέων πεντακισχιλιοὶ καὶ τρισμύριοι, περὶ ἄνδρα ἕκαστον ἐπὶ τὰ

τεταγμένοι. προσεχέας δέ σφι ἔλλοντο ἐστάναι οἱ Σπαρ-
τιῆται τοὺς Τεγεῆτας καὶ τιμῆς εἵνεκεν καὶ ἀρετῆς. τού-
των δ' ἦσαν ὀπλῖται χίλιοι καὶ πεντακόσιοι. μετὰ δὲ
τούτους ἴσταντο Κορινθίων πεντακισχίλιοι, παρὰ δὲ σφι
εὔροντο παρὰ Πανσανίῳ ἐστάναι Ποτιδαιητέων τῶν ἐκ
Παλλήνης τοὺς παρεόντας τριηκοσίους. τούτων δὲ ἐχό-
μενοι ἴσταντο Ἀρχάδες Ὀρχομένιοι ἑξακόσιοι, τούτων δὲ
Σικυνῶνιοι τρισχίλιοι. τούτων δὲ εἶχοντο Ἐπιδαυρίων ὀκτα-
κόσιοι. παρὰ δὲ τούτους Τροιζηνίων ἐτάσσοντο χίλιοι,
Τροιζηνίων δὲ ἐχόμενοι Λεπρεητέων διηκόσιοι, τούτων δὲ
Μυκηναίων καὶ Τιρυνθίων τετρακόσιοι, τούτων δὲ ἐχό-
μενοι Φλιάσιοι χίλιοι· παρὰ δὲ τούτους ἔστησαν Ἑρμιονέες
τριηκόσιοι. Ἑρμιονέων δὲ ἐχόμενοι ἴσταντο Ἐρετριέων τε
καὶ Στυρέων ἑξακόσιοι, τούτων δὲ Χαλκιδέες τετρακόσιοι,
τούτων δὲ Ἀμπρακιητέων πεντακόσιοι. μετὰ δὲ τούτους
Λευκαδίων καὶ Ἀνακτορίων ὀκτακόσιοι ἔστασαν, τούτων
δὲ ἐχόμενοι Παλῆες οἱ ἐκ Κεφαλληνίης διηκόσιοι. μετὰ
δὲ τούτους Αἰγινήτων πεντακόσιοι ἐτάχθησαν. παρὰ δὲ
τούτους ἐτάσσοντο Μεγαρέων τρισχίλιοι. εἶχοντο δὲ τού-
των Πλαταιέες ἑξακόσιοι. τελευταῖοι δὲ καὶ πρῶτοι Ἀθη-
ναῖοι ἐτάσσοντο κέρως ἔχοντες τὸ εὐώνυμον ὀκτακισχίλιοι,
ἐστρατήγεε δ' αὐτῶν Ἀριστείδης ὁ Αὐσιμάχου. οὗτοι, ²⁹
πλὴν τῶν ἐπὶ καὶ περὶ ἕκαστον τεταγμένων Σπαρτιήτησι,
ἦσαν ὀπλῖται, συνάπαντες ἔοντες ἀριθμὸν τρεῖς τε μυριά-
δες καὶ ὀκτὼ χιλιάδες καὶ ἑκατοντάδες ἑπτὰ. ὀπλῖται μὲν
οἱ πάντες συλλεγέντες ἐπὶ τὸν βάρβαρον ἦσαν τοσούτοι,
ψιλῶν δὲ πλῆθος ἦν τόδε· τῆς μὲν Σπαρτιητικῆς τάξις
πεντακισχίλιοι καὶ τρισμύριοι ἄνδρες ὡς ἔόντων ἑπτὰ
περὶ ἕκαστον ἄνδρα, καὶ τούτων πᾶς τις παρίρητο ὡς
ἐς πόλεμον, οἱ δὲ τῶν λοιπῶν Λακεδαιμονίων καὶ Ἑλλήνων
ψилоί, ὡς εἰς περὶ ἕκαστον ἑὼν ἄνδρα, πεντακόσιοι καὶ
τετρακισχίλιοι καὶ τρισμύριοι ἦσαν. ψιλῶν μὲν δὴ τῶν
ὑπάντων μαχίμων ἦν τὸ πλῆθος ἕξ τε μυριάδες καὶ ἑννέα
χιλιάδες καὶ ἑκατοντάδες πέντε, τοῦ δὲ σύμπαντος [στρα- ³⁰
τοῦ τοῦ] Ἑλληνικοῦ τοῦ συνελθόντος ἐς Πλαταιὰς σὺν τε
ὀπλίτησι καὶ ψιλοῖσι τοῖσι μαχίμοις ἑνδεκα μυριάδες
ἦσαν, μιῆς χιλιάδος, πρὸς δὲ ὀκτακοσίων ἀνδρῶν κατα-

δέουσαι. σὺν δὲ Θεσπιδέων τοῖσι παρεούσι ἐξεπληροῦντο αἱ ἑνδεκα μυριάδες. παρήσαν γὰρ καὶ Θεσπιδέων ἐν τῷ στρατοπέδῳ οἱ περιεόντες, ἀριθμὸν ἐς ὀκτακοσίους καὶ χίλους· ὅπλα δὲ οὐδ' οὗτοι εἶχον.

- 31 Οὗτοι μὲν νυν ταχθέντες ἐπὶ τῇ Ἀσωπῷ ἑστρατοπεδεύοντο, οἱ δ' ἄμφι Μαρδόνιον βάρβαροι ὡς ἀπεκρήδυσαν Μασίστιον, παρήσαν, πνυθόμενοι τοὺς Ἕλληνας εἶναι ἐν Πλαταιῇσι, καὶ αὐτοὶ ἐπὶ τὸν Ἀσωπὸν τὸν ταύτῃ ῥέοντα. ἀπικόμενοι δὲ ἀντετάσσοντο ὥδε ὑπὸ Μαρδονίου· κατὰ μὲν Λακεδαιμονίους ἔστησε Πέρσας. καὶ δὴ πολλὸν γὰρ περιῆσαν πλήθει οἱ Πέρσαι, ἐπὶ τε τάξις πλεῦνας ἐκεκοσμέατο καὶ ἐπέειχον τοὺς Τεγεῖτας. ἔταξε δὲ οὕτω· ὅ τι μὲν ἦν αὐτοῦ δυνατώτατον πᾶν ἀπολέξας ἔστησε ἀντίον Λακεδαιμονίων, τὸ δὲ ἀσθενέστερον παρέταξε κατὰ τοὺς Τεγεῖτας. ταῦτα δ' ἐποίησε γραζόντων τε καὶ διδασκόντων Θηβαίων. Περσέων δὲ ἐχομένους ἔταξε Μήδους· οὗτοι δὲ ἐπέσχον Κορινθίους τε καὶ Ποτιδαιήτας καὶ Ὀρχομενίους τε καὶ Σικυωνίους. Μήδων δὲ ἐχομένους ἔταξε Βακτρίους· οὗτοι δὲ ἐπέσχον Ἐπιδαυρίους τε καὶ Τροϊζηνίους καὶ Αἰπρεῖτας τε καὶ Τιτυρηνίους καὶ Μυκηναίους τε καὶ Φλιασίους. μετὰ δὲ Βακτρίους ἔστησε Ἰνδοὺς· οὗτοι δὲ ἐπέσχον Ἑρμιονέας τε καὶ Ἐρετριέας καὶ Στυρέας τε καὶ Χαλκιδέας. Ἰνδῶν δὲ ἐχομένους Σάκας ἔταξε, οἱ ἐπέσχον Ἀμπρακινήτας τε καὶ Ἀνακτορίους καὶ Λευκαδίους καὶ Παλέας καὶ Αἰγινήτας. Σακῶν δὲ ἐχομένους ἔταξε ἀντία Ἀθηναίων τε καὶ Πλαταιέων καὶ Μεγαρέων Βοιωτούς τε καὶ Λακρούς καὶ Μηλίας καὶ Θεσσαλούς καὶ Φωκέων τοὺς χίλους. οὐ γὰρ ὧν ἅπαντες οἱ Φωκέες ἐμῆδισαν, ἀλλὰ τινες αὐτῶν καὶ τὰ Ἑλλήνων αὖξον περὶ τὸν Παρνησσὸν κατειλημένοι, καὶ ἐνθεῦτεν ὀρμεόμενοι ἔφερόν τε καὶ ἦγον τήν τε Μαρδονίου στρατὴν καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ ἰόντας Ἑλλήνων. ἔταξε δὲ καὶ Μακεδόνας τε καὶ τοὺς περὶ Θεσσαλίην οἰκημένους κατὰ τοὺς Ἀθηναίους.
- 32 ταῦτα μὲν τῶν ἑθνέων τὰ μέγιστα οὐνόμασται τῶν ὑπὸ Μαρδονίου ταχθέντων, τάπερ ἐπιφανέστατά τε ἦν καὶ λόγου πλείστου. ἐνῆσαν δὲ καὶ ἄλλων ἑθνέων ἄνδρες ἀναμειγμένοι, Φρυγῶν τε καὶ Θρηίκων καὶ Μυσῶν τε καὶ

Παιδόνων καὶ τῶν ἄλλων, ἐν δὲ καὶ Αἰθιοπίων τε καὶ Αἰγυπτίων οἳ τε Ἑρμοτύβιες καὶ οἱ Καλασίριες καλεόμενοι μαχαιροφόροι, οἵπερ εἰσὶ Αἰγυπτίων μόνον μάχιμοι. τούτους δὲ ἔτι ἔων ἐν Φαλήρῳ ἀπὸ τῶν νεῶν ἀπεβίβασατο ἑόντας ἐπιβάτας· οὐ γὰρ ἐτάχθησαν ἐς τὸν πεζὸν τὸν ἅμα Ξέρῃ ἀπικόμενον ἐς τὰς Ἀθήνας Αἰγύπτιοι. τῶν μὲν δὴ βαρβάρων ἦσαν τριήκοντα μυριάδες, ὥς καὶ πρότερον δεδήλωται, τῶν δὲ Ἑλλήνων τῶν Μαρδονίου συμμάχων οἶδε μὲν οὐδεὶς ἀριθμόν (οὐ γὰρ ὦν ἡριθμήθησαν), ὥς δὲ ἐπικάσαι, ἐς πέντε μυριάδας συλλεγῆναι εἰκάζω. οὗτοι οἱ παραταχθέντες πεζοὶ ἦσαν, ἡ δὲ ἵππος χωρὶς ἐτέτατο.

Ὡς δὲ ἄρα πάντες οἱ ἐτετάχατο κατὰ τε ἔθνεα καὶ 33 κατὰ τέλεα, ἐνθαῦτα τῇ δευτέρῃ ἡμέρῃ ἐθύοντο καὶ ἀμφότεροι. Ἑλλήσι μὲν Τισαμενὸς Ἀντιόχου ἦν ὁ θυόμενος, οὗτος γὰρ δὴ εἶπετο τῇ στρατεύματι τούτῳ μάντις· τὸν ἑόντα Ἥλειον καὶ γένεος τοῦ Ἰαμιδέων [Κλυτιάδην] Λακεδαιμόνιοι ἐποίησαντο λεωσφέτερον. Τισαμενῷ γὰρ μαντευομένῳ ἐν Δελφοῖσι περὶ γόνου ἀνεῖλε ἡ Πυθίη ἀγῶνας τοὺς μεγίστους ἀναιρήσεσθαι πέντε. ὃ μὲν δὴ ἀμαρτῶν τοῦ χρηστηρίου προσεῖχε τοῖσι γυμνασίοις ὥς ἀναιρησόμενος γυμνικοὺς ἀγῶνας, ἀσκέων δὲ πεντάεθλον παρ' ἐν πάλαισμα ἔδραμε νικᾶν ὀλυμπιάδα, Ἱερωνύμῳ τῇ Ἀνδρίῳ ἑλθὼν ἐς ἔριν. Λακεδαιμόνιοι δὲ μαθόντες οὐκ ἐς γυμνικοὺς ἀλλ' ἐς ἀριῆους ἀγῶνας φέρον τὸ Τισαμενοῦ μαντήϊον, μισθῷ ἐπειρόντο πείσαντες Τισαμενὸν ποιέεσθαι ἅμα Ἡρακλειδέων τοῖσι βασιλεῦσι ἡγεμόνα τῶν πολέμων. ὃ δὲ ὁρέων περὶ πολλοῦ ποιευμένους Σπαρτιότηας φίλον αὐτὸν προσθέσθαι, μαθὼν τοῦτο ἀνείμα, σημαίνων σφι, ὥς ἦν μιν πολιήτην σφέτερον ποιήσονται τῶν πάντων μεταδιδόντες, ποιήσει ταῦτα, ἐπ' ἄλλῳ μισθῷ δ' οὐ. Σπαρτιῆται δὲ πρῶτα μὲν ἀκούσαντες δεινὰ ἐποιεῦντο καὶ μετίεσαν τῆς χρημοσύνης τὸ παράπαν, τέλος δὲ δείματος μεγάλου ἐπικρεμαμένου τοῦ Περσικοῦ τούτου στρατεύματος καταΐνεον μετιόντες. ὃ δὲ γνοὺς τετραμμένους σφέας οὐδ' οὕτω ἔτι ἔφη ἀρκέεσθαι τούτοις μούνοισι, ἀλλὰ δεῖν ἔτι τὸν ἀδελφεὸν ἑωυτοῦ Ἠγίην γίνεσθαι

- Σπαρτιήτην ἐπὶ τοῖσι αὐτοῖσι λόγοισι τοῖσι καὶ αὐτὸς
 34 γίνεται. ταῦτα δὲ λέγων οὗτος ἐμιμέετο Μελάμποδα,
 ὥς εἰκάσαι βασιλῆην τε καὶ πολιτῆην αἰτεόμενον. καὶ
 γὰρ δὴ καὶ Μελάμπους τῶν ἐν Ἀργεῖ γυναικῶν μανεισέων,
 ὥς μιν οἱ Ἀργεῖοι ἐμισθοῦντο ἐκ Πύλου παῦσαι τὰς σφε-
 τέρας γυναῖκας τῆς νοῦσου, μισθὸν προτείναντο τῆς βασι-
 λῆϊς τὸ ἥμισυ. οὐκ ἀνασχομένων δὲ τῶν Ἀργείων, ἀλλ'
 ἀπιόντων, ὥς ἐμαίνοντο [πολλῶ] πλεῦνες τῶν γυναικῶν,
 οὕτω δὲ ὑποστάντες τὰ ὃ Μελάμπους προτείνετο ἦσαν
 δώσοντές οἱ ταῦτα. ὃ δὲ ἐνθάυτα δὴ ἐπορέγεται ὀρέων
 αὐτοὺς τειραμμένους, φάς, ἦν μὴ καὶ τῷ ἀδελφεῷ Βλαντι
 μεταδῶσι τὸ τριτημόριον τῆς βασιλῆϊς, οὐ ποιήσῃν τὰ
 βούλονται. οἱ δὲ Ἀργεῖοι ἀπειληθέντες ἐς στεινὸν κατα-
 35 νέουσι καὶ ταῦτα. ὥς δὲ καὶ Σπαρτιῆται, ἐδέοντο γὰρ
 δεινῶς τοῦ Τισαμενοῦ, πάντως συνεχώρεόν οἱ. συγχωρη-
 σάντων δὲ καὶ ταῦτα τῶν Σπαρτιητέων, οὕτω δὴ πέντε
 σφι μαντευόμενος ἀγῶνας τοὺς μεγίστους Τισαμενὸς ὃ
 Ἥλεῖος γενόμενος Σπαρτιήτης συγκαταίρει. μῦνοι δὲ
 δὴ πάντων ἀνθρώπων ἐγένοντο οὗτοι Σπαρτιήτησι πο-
 λιτῆται. οἱ δὲ πέντε ἀγῶνες οἷδε ἐγένοντο· εἰς μὲν καὶ
 πρῶτος οὗτος ὃ ἐν Πλαταιῆσι, ἐπὶ δὲ ὃ ἐν Τεγέῃ πρὸς
 Τεγεήτας τε καὶ Ἀργεῖους γενόμενος, μετὰ δὲ ὃ ἐν Διπαι-
 εῦσι πρὸς Ἀρκάδας πάντας πλὴν Μαντινέων, ἐπὶ δὲ ὃ
 Μεσσηνίων ὃ πρὸς Ἰθώμῃ, ὕστατος δὲ ὃ ἐν Τανάργῃ πρὸς
 Ἀθηναίους τε καὶ Ἀργεῖους γενόμενος. οὗτος δὲ ὕστατος
 κατεργάσθη τῶν πέντε ἀγῶνων.
- 36 Οὗτος δὴ τότε τοῖσι Ἕλλησι ὃ Τισαμενὸς ἀγόντων τῶν
 Σπαρτιητέων ἐμαντεύετο ἐν τῇ Πλαταιίδι. τοῖσι μὲν νυν
 Ἕλλησι καλὰ ἐγένετο τὰ ἱερά ἀμυνομένοισι, διαβᾶσι δὲ τὸν
 37 Ἀσωπὸν καὶ μάχης ἄρχουσι οὐ, Μαρδονίῳ δὲ προθυμο-
 μένῳ μάχης ἄρχειν οὐκ ἐπιτήδεα ἐγένετο τὰ ἱερά, ἀμυνο-
 μένῳ δὲ καὶ τούτῳ καλὰ. καὶ γὰρ οὗτος Ἕλληνικοῖσι
 ἱεροῖσι ἐχρᾶτο, μάντιν ἔχων Ἡγησίστρατον ἄνδρα Ἥλεῖόν
 τε καὶ τῶν Τελλιαδέων ἐόντα λογιμώτατον, τὸν δὴ πρό-
 τερον τούτων Σπαρτιῆται λαβόντες ἔδησαν ἐπὶ Θανάτῳ
 ὥς πεπονθότες πολλὰ τε καὶ ἀνάρσια ἐπ' αὐτοῦ. ὃ δὲ
 ἐν τούτῳ τῷ κακῷ ἐχόμενος, ὥστε τρέχων περὶ τῆς ψυχῆς

πρὸ τε τοῦ θανάτου πεισόμενος πολλά τε καὶ λυγρά, ἔργον
 ἐργάσατο μέζον λόγῳ. ὥς γὰρ δὴ ἐδέδετο ἐν ξύλῳ σιδη-
 ροδέτῳ, ἔσενειχθέντος κως σιδηρίου ἐκράτησε, αὐτίκα δὲ
 ἐμχανᾷτο ἀνδρηϊώτατον ἔργον πάντων τῶν ἡμεῖς ἴδμεν.
 σταθμωσάμενος γὰρ ὅπως ἐξελεύσεται οἱ τὸ λοιπὸν τοῦ
 ποδός, ἀπέταμε τὸν ταρσὸν ἑωυτοῦ. ταῦτα δὲ ποιήσας,
 ὥστε φυλασσόμενος ὑπὸ φυλάκων, διορύξας τὸν τοῖχον
 ἀπέδρη ἐς Τεγέην, τὰς μὲν νύκτας πορευόμενος, τὰς δὲ
 ἡμέρας καταδύνων ἐς ὕλην καὶ ἀυλιζόμενος, οὕτῳ ὥστε
 Λακεδαιμονίων πανδημεὶ διζημένων τρίτῃ εὐφρόνῃ γενέ-
 σθαι ἐν Τεγέῃ, τοὺς δὲ ἐν θώματι μεγάλῳ ἐνέχεσθαι τῆς
 τε τὸλμης, ὁρέοντας τὸ ἡμίτομον τοῦ ποδός κείμενον,
 κάκεινον οὐ δυναμένους εὐρεῖν. τότε μὲν οὕτω διαφυγὼν
 Λακεδαιμονίους καταφεύγει ἐς Τεγέην ἐοῦσαν οὐκ ἀρθμὴν
 Λακεδαιμονίοισι τοῦτον τὸν χρόνον. ὕγις δὲ γενόμενος
 καὶ προσποιησάμενος ξύλινον πόδα κατεστήχεε ἐκ τῆς
 ἰσθμῆς Λακεδαιμονίοισι πολέμιος. οὐ μέντοι ἐς γε τέλος
 οἱ συνήνευκε τὸ ἔχθος τὸ ἐς Λακεδαιμονίους συγκεκη-
 μένον· ἥλω γὰρ μαντευόμενος ἐν Ζακύνθῳ ὑπ' αὐτῶν καὶ
 ἀπέθανε. ὁ μὲν νυν θάνατος ὁ Ἥγησιστράτου ὕστερον 38
 ἐγένετο τῶν Πλαταικῶν, τότε δ' ἐπὶ τῇ Ἀσωπῷ Μαρ-
 δονίῳ μεμισθωμένος οὐκ ὀλίγου ἐθύετό τε καὶ προεδυ-
 μέετο κατὰ τε τὸ ἔχθος τὸ Λακεδαιμονίων καὶ κατὰ τὸ
 κέρδος. ὥς δὲ οὐκ ἐκαλλίρεε ὥστε μάχεσθαι αὐτε αὐτοῖσι
 Πέρσῃσι οὔτε τοῖσι μετ' ἐκείνων ἐοῦσι Ἑλλήνων (εἶχον γὰρ
 καὶ οὗτοι ἐπ' ἑωυτῶν μάντιν Ἰππόμαχον Λευκάδιον ἄνδρα),
 ἐπιρρεόντων δὲ τῶν Ἑλλήνων καὶ γινομένων πλεύνων Τιμη-
 γενίδης ὁ Ἐρετιος ἀνὴρ Θηβαῖος συνεβούλευσε Μαρδονίῳ
 τὰς ἐκβολὰς τοῦ Κιθαιρώνος φυλάξαι, λέγων ὥς ἐπιρ-
 ρέουσι οἱ Ἕλληνες αἰεὶ ἀνὰ πᾶσαν ἡμέρην καὶ ὥς ἀπο-
 λάμψοιτο σπυροὺς. ἡμέραι δὲ σφι ἀντικατημένοισι ἤδη 39
 ἐγεγόνεσαν ὅκτι, ὅτε ταῦτα ἐκείνος συνεβούλευε Μαρδονίῳ.
 ὁ δὲ μαθὼν τὴν παραίνεσιν εὖ ἔχουσαν, ὥς εὐφρόνῃ ἐγέ-
 νετο, πέμπει τὴν Ἐππον ἐς τὰς ἐκβολὰς τὰς Κιθαιρωνίδας,
 αἱ ἐπὶ Πλαταιῶν φέρουσι, τὰς Βοιωτοὶ μὲν Τρεῖς κεφαλὰς
 καλέουσι, Ἀθηναῖοι δὲ Δρυὸς κεφαλὰς. πεμφθέντες δὲ οἱ
 ἱππῶται οὐ μάτην ἀπίκοντο. ἐσβάλλοντα γὰρ ἐς τὸ πεδίον

- λαμβάνουσι ὑποζύγια τε πεντακόσια, σιτία ἄγοντα ἀπὸ Πελοποννήσου ἐς τὸ στρατόπεδον, καὶ ἀνθρώπους, οἳ εἶποντο τοῖσι ζεύγεσι. ἐλόντες δὲ ταύτην τὴν ἄγρην οἱ Πέρσαι ἀφειδέως ἐφόνεον, οὐ φειδόμενοι οὔτε ὑποζυγίου οὐδενὸς οὔτε ἀνθρώπου. ὥς δὲ ἄδην εἶχον κτείνοντες, τὰ λοιπὰ αὐτῶν ἤλαυνον περιβαλλόμενοι παρὰ τε Μαρ-
 40 δόνιον καὶ ἐς τὸ στρατόπεδον. μετὰ δὲ τοῦτο τὸ ἔργον ἑτέρας δύο ἡμέρας διέτριψαν, οὐδέτεροι βουλόμενοι μάχης ἄρξαι. μέχρι μὲν γὰρ τοῦ Ἀσωποῦ ἐπήϊσαν οἱ βάρβαροι, πειρεόμενοι τῶν Ἑλλήνων, διέβαινον δὲ οὐδέτεροι. ἡ μὲντοι Ἴππος ἢ Μαρδονίου αἰεὶ προσεκέετό τε καὶ ἐλύπεε τοὺς Ἕλληνας· οἳ γὰρ Θηβαῖοι, ἅτε μηδίζοντες μεγάλως, προθύμως ἔφερον τὸν πόλεμον καὶ αἰεὶ κατηγέοντο μέχρι μάχης, τὸ δὲ ἀπὸ τούτου παραδεκόμενοι Πέρσαι τε καὶ Μῆδοι μάλα ἔσκον οὐ ἀπεδείκνυντο ἀρετάς.
- 41 Μέχρι μὲν νυν τῶν δέκα ἡμερέων οὐδὲν ἐπὶ πλεον ἐγένετο τούτων, ὥς δὲ ἐνδεκάτῃ ἐγεγόνεε ἡμέρῃ ἀντικατημένοιισι ἐν Πλαταιῇσι, οἳ τε δὴ Ἕλληνες πολλῶν πλευνες ἐγεγόνεσαν, καὶ Μαρδόνιος περιημέκτεε τῇ ἔδρῃ. ἐνθαῦτα ἐς λόγους ἦλθον Μαρδονίος τε ὁ Γωβρύεω καὶ Ἀρτάβαζος ὁ Φαρνάκεος, ὅς ἐν ὀλίγοισι Περσέων ἦν ἀνὴρ δόκιμος παρὰ Ξέρξῃ. βουλευομένων δὲ αἶδε ἦσαν αἱ γνώμαι, ἡ μὲν Ἀρταβάζου, ὥς χρεὼν εἴη ἀναζεύξαντας τὴν ταχίστην πάντα τὸν στρατὸν ἰέναι ἐς τὸ τεῖχος τὸ Θηβαίων, ἐνθα σιτόν τε σφι ἔσειηνεῖσθαι πολλὸν καὶ χόρτον τοῖσι ὑποζυγίοισι, κατ' ἡσυχίην τε ἰζομένους διαπρήσσεσθαι ποι-
 εῦντας τάδε. ἔχειν γὰρ χρυσὸν πολλὸν μὲν ἐπίσημον, πολλὸν δὲ καὶ ἄσημον, πολλὸν δὲ ἄργυρόν τε καὶ ἐκπώματα· τούτων φειδομένους μηδενὸς διαπέμπειν ἐς τοὺς Ἕλληνας, Ἑλλήνων δὲ μάλιστα ἐς τοὺς προεστεῖωτας ἐν τῇσι πόλεσι, καὶ ταχέως σφέας παραδώσειν τὴν ἐλευθερίην, μηδὲ ἀνακινδυνεύειν συμβάλλοντας. τούτου μὲν νυν ἡ αὐτὴ ἐγένετο καὶ Θηβαίων γνώμη, ὥς προειδότες πλεον τι καὶ τούτου, Μαρδονίου δὲ ἰσχυροτέρῃ τε καὶ ἀγνωμο-
 νεστέρῃ καὶ οὐδαμῶς συγγινωσκομένῃ. δοκέειν τε γὰρ πολλῶν κρέσσονα εἶναι τὴν σφετέρην στρατιὴν τῆς Ἑλλη-
 νικῆς, συμβάλλειν τε τὴν ταχίστην μηδὲ περιορᾶν συλλε-

γομένους ἔτι πλευνῶν τῶν συλλελεγμένων, τὰ τε σφάγια
τὰ Ἡγησιστράτου ἔαν χαίρειν μηδὲ βιάζεσθαι, ἀλλὰ νόμῳ
τῷ Περσέων χρεομένους συμβάλλειν. τούτου δὲ οὕτω ⁴²
δικαιεῶντος ἀντέλεγε οὐδείς, ὥστε ἐκράτεε τῇ γνώμῃ· τὸ
γὰρ κράτος εἶχε τῆς στρατιῆς οὗτος ἐκ βασιλέος, ἀλλ' οὐκ
Ἀρτάβαζος. μεταπεμπόμενος ὦν τοὺς ταξιάρχους τῶν
τελέων καὶ τῶν μετ' ἑωυτοῦ ἰόντων Ἑλλήνων τοὺς στρα-
τηγούς εἰρώτα, εἴ τι εἶδεῖν λόγιον περὶ Περσέων ὥς
διασφαλεῖνται ἐν τῇ Ἑλλάδι. σιγεόντων δὲ τῶν ἐπικλη-
των, τῶν μὲν οὐκ εἰδότεων τοὺς χρησμούς, τῶν δὲ εἰδότεων
μὲν, ἐν ἀδείῃ δὲ οὐ ποιευμένων τὸ λέγειν, αὐτὸς Μαρ-
δόνιος ἔλεγε· "ἐπεὶ τοίνυν ὑμῖς ἢ ἴσθε οὐδὲν ἢ οὐ πολ-
μᾶτε λέγειν, ἀλλ' ἐγὼ ξέρω ὥς εὖ ἐπιστάμενος. ἔστι
λόγιον ὥς χρεῶν ἔστι Πέρσας ἀπικομένους ἐς τὴν Ἑλλάδα
διαρπάσαι τὸ ἱερὸν τὸ ἐν Δελφοῖσι, μετὰ δὲ τὴν διαρπαγὴν
ἀπολέσθαι πάντας. ἡμεῖς τοίνυν αὐτὰ τοῦτο ἐπιστάμενοι
οὔτε ἵμεν ἐπὶ τὸ ἱερὸν τοῦτο οὔτε ἐπιχειρήσομεν διαρπά-
ζειν, ταύτης τε εἵνεκεν τῆς αἰτίας οὐκ ἀπολεόμεθα. ὥστε
ὑμῶν ὅσοι τυγχάνουσιν εὖ νοσοι ἰόντες Πέρσῃσι, ἦδεσθε
ταῦδε εἵνεκεν, ὥς περιεσομένους ἡμέας Ἑλλήνων." ταῦτά
σφι εἴπας δευτέρα ἐσήμαινε παραρτέεσθαι τε πάντα καὶ
εὐχρινέα ποιέεσθαι ὥς ἅμα ἡμέρῃ τῇ ἐπισύσῃ συμβολῆς
ἰσομένης. τούτον δ' ἔγωγε τὸν χρησμόν, τὸν Μαρδόνιος ⁴³
εἶπε ἐς Πέρσας ἔχειν, ἐς Ἰλλυριοὺς τε καὶ τὸν Ἑγγέλεων
στρατὸν οἶδα πεποιημένον, ἀλλ' οὐκ ἐς Πέρσας. ἀλλὰ τὰ
μὲν Βάκιδι ἔστι ἐς ταύτην τὴν μάχην πεποιημένα,

τὴν δ' ἐπὶ Θερμῶδοντι καὶ Ἀσωπῷ λεγεομένη
Ἑλλήνων σύνοδον καὶ βαρβαρόφωνον ἰυγὴν,
τῇ πολλοὶ πεσέονται ὑπὲρ Λάχεσιν τε μόρον τε
τοξοφόρων Μήδων, ὅταν αἰσιμον ἡμᾶρ ἐπέλθῃ.

ταῦτα μὲν καὶ παραπλήσια τούτοισι ἄλλα Μουσαιῶν ἔχοντα
οἶδα ἐς Πέρσας. ὁ δὲ Θερμῶδων ποταμὸς ῥέει μεταξὺ
Τανάγρας τε καὶ Γλίσαντος. μετὰ δὲ τὴν ἐπειρώτησιν τῶν ⁴⁴
χρησμῶν καὶ παραίνεσιν τὴν ἐκ Μαρδονίου νύξ τε ἐγένετο
καὶ ἐς φυλακὰς ἐτάσσοντο. ὥς δὲ πρόσω τῆς νυκτὸς προσ-
λήλατο, καὶ ἡσυχίῃ ἐδόκεε εἶναι ἀνὰ τὰ στρατόπεδα καὶ
μάλιστα οἱ ἄνθρωποι εἶναι ἐν ὕπνῳ, τηνικαῦτα προσε-

λάσας ἵππων πρὸς τὰς φυλακὰς τὰς Ἀθηναίων Ἀλέξανδρος
 ὁ Ἀμύντεω, στρατηγὸς τε ἔων καὶ βασιλεὺς Μακεδόνων,
 ἐδίξητο τοῖσι στρατηγοῖσι ἐς λόγους ἔλθειν. τῶν δὲ φυλά-
 κων οἱ μὲν πλεῖνες παρέμενον, οἱ δ' ἔθεον ἐπὶ τοὺς στρα-
 τηγούς, ἐλθόντες δὲ ἔλεγον, ὥς ἀνθρῶπος ἦκοι ἐπ' ἵππου
 ἐκ τοῦ στρατοπέδου τοῦ Μήδων, ὃς ἄλλο μὲν οὐδὲν παρα-
 γυμνοὶ ἔπος, στρατηγούς δὲ οὐνομάζων ἐθέλειν φησὶ ἐς
 45 λόγους ἔλθειν. οἱ δὲ ἐπεὶ ταῦτα ἤκουσαν, αὐτίκα εἶποντο
 ἐς τὰς φυλακὰς. ἀπικομένοισι δὲ ἔλεγε Ἀλέξανδρος τὰδε·
 “ἄνδρες Ἀθηναῖοι, παραθήκην ὑμῖν τὰ ἔπεα τὰδε τίθε-
 μαι, ἀπόρητα ποιεύμενος πρὸς μηδέν· λέγειν ὑμέας
 ἄλλον ἢ Πausanίην, μὴ με καὶ διαφθείρητε· οὐ γὰρ ἂν
 ἔλεγον, εἰ μὴ μεγάλως ἐκηδόμην συναπάσης τῆς Ἑλλάδος.
 αὐτὸς τε γὰρ Ἑλλήν γένος εἰμὶ τῶρχαῖον, καὶ ἀντ' ἐλευ-
 θέρης δεδογλωμένην οὐκ ἂν ἐθέλοιμι ὄραν τὴν Ἑλλάδα.
 λέγω δὲ ὦν ὅτι Μαρδόνιω τε καὶ τῇ στρατιῇ τὰ σφάγια
 οὐ δύναται καταθύμια γενέσθαι· πάλαι γὰρ ἂν ἐμάχεσθε·
 νῦν δὲ οἱ δέδοχται τὰ μὲν σφάγια ἔαν χαίρειν, ἅμα ἡμέρῃ
 δὲ διαφωσκούσῃ συμβολὴν ποιέεσθαι. καταρρωδήκε γὰρ
 μὴ πλεῖνες συλλεχθῆτε, ὥς ἐγὼ εἰκάζω. πρὸς ταῦτα ἐτοι-
 μάζεσθε. ἦν δὲ ἄρα ὑπερβάλλεται τὴν συμβολὴν Μαρ-
 δόνιος καὶ μὴ ποιήσεται, λιπαρέετε μένοντες· ὀλίγων γὰρ
 σφι ἡμερέων λείπεται σιτία. ἦν δὲ ὑμῖν ὁ πόλεμος ὅδε
 κατὰ νόον τελευτήσῃ, μνησθῆναί τινα χρή καὶ ἐμεῦ ἐλευ-
 θερῶσιος πέρι, ὃς Ἑλλήνων εἵνεκεν οὕτω ἔργον παρά-
 βολον ἐργασμαὶ ὑπὸ προθυμίας, ἐθέλων ὑμῖν δηλῶσαι
 τὴν διάνοιαν τὴν Μαρδονίου, ἵνα μὴ ἐπιπέσῃσι ὑμῖν
 [ἐξαίφνης] οἱ βάρβαροι μὴ προσδεκομένοισιν ἡμῶν. εἰμὶ δὲ
 46 Ἀλέξανδρος ὁ Μακεδών.” ὁ μὲν ταῦτα εἶπας ἀπήλανε
 ὀπίσω ἐς τὸ στρατόπεδον καὶ τὴν ἐσωτοῦ τάξιν, οἱ δὲ
 στρατηγοὶ τῶν Ἀθηναίων ἐλθόντες ἐπὶ τὸ δεξιὸν κέρας
 ἔλεγον Πausanίῃ τάπερ ἤκουσαν Ἀλεξάνδρου. ὁ δὲ τοῦτι
 τῷ λόγῳ καταρρωδήσας τοὺς Πέρσας ἔλεγε τὰδε· “ἐπεὶ
 τοίνυν ἐς ἡῶ ἡ συμβολὴ γίνεται, ὑμέας μὲν χρεῶν ἐστὶ
 τοὺς Ἀθηναίους σιῆσαι κατὰ τοὺς Πέρσας, ἡμέας δὲ κατὰ
 τοὺς Βοιωτοὺς τε καὶ τοὺς κατ' ὑμέας τεταγμένους Ἑλλή-
 νων, τῶνδε εἵνεκεν· ὑμεῖς ἐπίστασθε τοὺς Μήδους καὶ

τὴν μάχην αὐτῶν ἐν Μαραθῶνι μαχεσάμενοι, ἡμεῖς δὲ ἄπειροί τε εἰμεν καὶ ἄδαεες τούτων τῶν ἀνδρῶν· Σπαρτιητέων γὰρ οὐδεὶς πεπειρήται Μήδων. ἡμεῖς δὲ Βοιωτῶν καὶ Θεσσαλῶν ἔμπειροί εἰμεν. ἀλλ' ἀναλαβόντας τὰ ὄπλα χρεῶν ἐστὶ λέναι ὑμέας μὲν ἐς τόδε τὸ κέρας, ἡμέας δὲ ἐς τὸ εὐώνυμον.” πρὸς δὲ ταῦτα εἶπαν οἱ Ἀθηναῖοι τάδε· “καὶ αὐτοῖσι ἡμῖν παλαι ἀπ' ἀρχῆς, ἐπεῖτε εἶδομεν κατ' ὑμέας τασσομένους τοὺς Πέρσας, ἐν νόμῳ ἐγένετο εἰπεῖν ταῦτα, τάπερ ὑμεῖς φθάντες προφέρετε· ἀλλὰ ἄρρωδέομεν μὴ ὑμῖν οὐκ ἡδέες γένωνται οἱ λόγοι. ἐπεὶ δ' ὦν αὐτοὶ ἐμνήσθητε, καὶ ἡδομένοιαι ἡμῖν οἱ λόγοι γεγόνασι καὶ ἐτοιμοὶ εἰμεν ποιέειν ταῦτα.” ὥς δ' ἤρεσκε ἀμφοτέροισι ⁴⁷ ταῦτα, ἡὼς τε διέφαινε καὶ διαλλάσσοντο τὰς τάξεις. γνόντες δὲ οἱ Βοιωτοὶ τὸ ποιεῦμενον ἐξαγορεύουσι Μαρδόνιῳ. ὁ δ' ἐπεῖτε ἤκουσε, αὐτίκα μετιστάναι καὶ αὐτὸς ἐπειρᾶτο παράγων τοὺς Πέρσας κατὰ τοὺς Λακεδαιμονίους. ὥς δὲ ἔμαθε τοῦτο τοιοῦτο γεγόμενον ὁ Πανσανίης, γνούς ὅτι οὐ λανθάνει, ὀπίσω ἔγε τοὺς Σπαρτιήτας ἐπὶ τὸ δεξιὸν κέρας· ὥς δ' αὐτως καὶ ὁ Μαρδόνιος ἐπὶ τοῦ εὐωνύμου. ἐπεὶ δὲ κατέστησαν ἐς τὰς ἀρχαίας τάξεις, ⁴⁸ πέμψας ὁ Μαρδόνιος κήρυκα ἐς τοὺς Σπαρτιήτας, ἔλεγε τάδε· “ὦ Λακεδαιμόνιοι, ὑμεῖς δὴ λέγεσθε εἶναι ἀνδρες ἄριστοι ὑπὸ τῶν τῇδε ἀνθρώπων, ἐκπαγλεομένων ὥς οὔτε φεύγετε ἐκ πολέμου οὔτε τάξιν ἐκλείπετε, μένοντές τε ἢ ἀπόλλυτε τοὺς ἐναντίους ἢ αὐτοὶ ἀπόλλυσθε. τῶν δ' ἂρ' ἦν οὐδὲν ἄληθές. πρὶν γὰρ ἢ συμμῖξαι ἡμέας ἐς χειρῶν τε νόμον ἀπικέσθαι, καὶ δὴ φεύγοντας καὶ τάξιν ἐκλείποντας ὑμέας εἶδομεν, ἐν Ἀθηναίοισι τε τὴν πρόπειραν ποιευμένους αὐτούς τε ἀντὶ δούλων τῶν ἡμετέρων τασσομένους. ταῦτα οὐδαμῶς ἀνδρῶν ἀγαθῶν ἔργα. ἀλλὰ πλείστον δὴ ἐν ὑμῖν ἐψεύσθημεν. προσδεκόμενοι γὰρ κατὰ κλέος ὥς δὴ πέμψετε ἐς ἡμέας κήρυκα προκαλεόμενοι καὶ βουλόμενοι μούνοισι Πέρσῃσι μάχεσθαι, ἄρτιοι ἔόντες ποιέειν ταῦτα οὐδὲν τοιοῦτο λέγοντας ὑμέας εὔρομεν, ἀλλὰ πτώσσοντας μᾶλλον. νῦν ὦν ἐπειδὴ οὐκ ὑμεῖς ἤρξατε τοῦτου τοῦ λόγου, ἀλλ' ἡμεῖς ἄρχομεν. τί δὴ οὐ πρὸ μὲν τῶν Ἑλλήνων ὑμεῖς, ἐπεῖτε δεδόξασθε εἶναι ἄριστοι, πρὸ

δὲ τῶν βαρβάρων ἡμεῖς, ἴσοι πρὸς ἴσους ἀριθμὸν ἐμαχεσάμεθα; καὶ ἦν μὲν δοκὴ καὶ τοὺς ἄλλους μάχεσθαι, οἳ δ' ὦν μετέπειτεν μαχέσθων ὕστεροι· εἰ δὲ καὶ μὴ δοκέοι, ἀλλ' ἡμέας μόνους ἀποχρᾶν, ἡμεῖς δὲ διαμαχεσόμεθα· ὁκότεροι δ' ἂν ἡμέων νικήσωσι, τούτους τῷ ἅπαντι στρατοπέδῳ νικᾶν.” ὁ μὲν ταῦτα εἶπας τε καὶ ἐπισχὼν χρόνον, ὥς οἱ οὐδεὶς οὐδὲν ὑπεκρίνετο, ἀπαλλάσσετο ὅπισσω, ἀπελθὼν δὲ ἐσήμαινε Μαρδονίῳ τὰ καταλαβόντα. ὁ δὲ περιχαρὴς γινόμενος καὶ ἐπαερθεὶς ψυχρῇ νίκῃ ἐπῆκε τὴν ἵππον ἐπὶ τοὺς Ἕλληνας. ὥς δὲ ἐπήλασαν οἱ ἱππῶται, εἰόντο πᾶσαν τὴν στρατιὴν τὴν Ἑλληνικὴν ἐσακοντίζοντες τε καὶ ἐστοξεύοντες ὥστε ἱπποτοξόται τε ἔόντες καὶ προσφέρεσθαι ἄποροι. τὴν τε κρήνην τὴν Γαργαφίην, ἀπ' ἧς ὑδρεύετο πᾶν τὸ στράτευμα τὸ Ἑλληνικόν, συνετάραξαν καὶ συνέχωσαν. ἦσαν μὲν ὦν κατὰ τὴν κρήνην Λακεδαιμόνιοι τεταγμένοι μῦνοι, τοῖσι δὲ ἄλλοισι Ἕλλησι ἡ μὲν κρήνη πρόσω ἐγίνετο, ὥς ἕκαστοι ἔνυχον τεταγμένοι, ὁ δὲ Ἀσωπὸς ἀγχοῦ· ἐρυκόμενοι δὲ ἀπὸ τοῦ Ἀσωποῦ οὕτω δὴ ἐπὶ τὴν κρήνην ἐφοίτεον· ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ γὰρ σφι οὐκ ἐξῆν ὑδωρ φορέεσθαι ὑπὸ τε τῶν ἱππέων καὶ τοξευμάτων.

Τούτου δὲ τοιοῦτου γινόμενου οἱ τῶν Ἑλλήνων στρατηγοί, ἅτε τοῦ τε ὕδατος στερηθείσης τῆς στρατιῆς καὶ ὑπὸ τῆς ἵππου ταρασσομένης, συνελέχθησαν περὶ αὐτῶν τε τούτων καὶ ἄλλων, ἐλθόντες παρὰ Πανσανίην ἐπὶ τὸ δεξιὸν κέρας. ἄλλα γὰρ τούτων τοιούτων ἔόντων μᾶλλον σφειας ἐλύπεε· οὔτε γὰρ σιτία εἶχον ἔτι, οἳ τέ σφειων ὀπείονες ἀποπειμνθέντες ἐς Πελοπόννησον ὥς ἐπισιτιεῖμενοι ἀποκεκλέατο ὑπὸ τῆς ἵππου, οὐ δυνάμενοι ἀπικέσθαι ἐς τὸ στρατόπεδον. βουλευομένοισι δὲ τοῖσι στρατηγοῖσι ἔδοξε, ἦν ὑπερβάλλονται ἐκείνην τὴν ἡμέρην οἱ Πέρσαι συμβολὴν μὴ ποιεύμενοι, ἐς τὴν νῆσον ἰέναι. ἡ δὲ ἐστὶ ἀπὸ τοῦ Ἀσωποῦ καὶ τῆς κρήνης τῆς Γαργαφίης, ἐπ' ἣ ἑστρατοπεδεύοντο τότε, δέκα σταδίους ἀπέχουσα, πρὸ τῆς Πλαταιῶν πόλιος. νῆσος δὲ οὕτω ἂν εἴη ἐν ἡπείρῳ· σχιζόμενος ὁ ποταμὸς ἄνωθεν ἐκ τοῦ Κιθαιρῶνος ῥέει κάτω ἐς τὸ πεδῖον, διέχων ἀπ' ἀλλήλων τὰ ῥέεθρα

ὅσον περ τρία στάδια, καὶ ἔπειτεν συμμίσγει ἐς τὸντὸ
 οὖνομα δὲ οἱ Ὁερῶν. θυγατέρα δὲ ταύτην λέγουσι εἶναι
 Ἀσωποῦ οἱ ἐπιχώριοι. ἐς τοῦτον δὴ τὸν χώρον ἐβουλεύ-
 σαντο μετanasτήναι, ἵνα καὶ ὕδατι ἔχῃσι χρᾶσθαι ἀφ' ὅνῃ,
 καὶ οἱ ἱππεῖς σφέας μὴ σινοῖατο, ὥσπερ κατιθὺ ἐόντων.
 μετακινέσθαι τε ἐδόκεε τότε, ἐπεὰν τῆς νυκτὸς ἡ δευτέρῃ
 φυλακῇ, ὥς ἂν μὴ ἰδοῖατο οἱ Πέρσαι ἐξορμεομένους καὶ
 σφέας ἐπόμενοι ταράσσοιεν οἱ ἱππῶται. ἀπικομένων δὲ
 ἐς τὸν χώρον τοῦτον, τὸν δὴ ἡ Ἀσωπὶς Ὁερῶν περισχί-
 ζεται ῥέουσα ἐκ τοῦ Κιθαιρώνος, ὑπὸ τὴν νύκτα ταύτην
 ἐδόκεε τοὺς ἡμίσεας ἀποστέλλειν τοῦ στρατοπέδου πρὸς
 τὸν Κιθαιρῶνα, ὥς ἀναλάβοιεν τοὺς ὀπείονας τοὺς ἐπὶ τὰ
 σιτία οἰχομένους· ἦσαν γὰρ ἐν τῷ Κιθαιρῶνι ἀπολελαμ-
 μένοι. ταῦτα βουλευσάμενοι ἐκείνην μὲν τὴν ἡμέρην πᾶσαν ⁵²
 προσκειμένης τῆς Ἰππου εἶχον πόνον ἄγρυπτον. ὥς δὲ ἡ
 τε ἡμέρη ἔληγε καὶ οἱ ἱππεῖς ἐπέπαιναν, νυκτὸς δὴ γινο-
 μένης καὶ ἑούσης τῆς ὥρης ἐς τὴν δὴ συνεκέετο σφι ἀπαλ-
 λάσσεσθαι, ἐνθαῦτα ἀερθέντες οἱ πολλοὶ ἀπαλλάσσοντο,
 ἐς μὲν τὸν χώρον ἐς τὸν συνεκέετο οὐκ ἐν νόῳ ἔχοντες, οἱ
 δὲ ὥς ἐκινήθησαν, ἔφρευγον ἄσμενοι τὴν ἵππον πρὸς τὴν
 Πλαταιέων πόλιν, φεύγοντες δὲ ἀπικνέονται ἐπὶ τὸ Ἡραῖον.
 τὸ δὲ πρὸ τῆς πόλιός ἐστι τῆς Πλαταιέων, εἴκοσι στα-
 δίους ἀπὸ τῆς κρήνης τῆς Γαργαφίης ἀπέχον. ἀπικόμενοι
 δὲ ἔθεντο πρὸ τοῦ ἱεροῦ τὰ ὅπλα. καὶ οἱ μὲν περὶ τὸ ⁵³
 Ἡραῖον ἐστρατοπεδεύοντο, Πausanίης δὲ ὁρέων σφέας
 ἀπαλλάσσομένους ἐκ τοῦ στρατοπέδου παρήγγελλε καὶ
 τοῖσι Λακεδαιμονίοισι ἀναλαβόντας τὰ ὅπλα ἵεναι κατὰ
 τοὺς ἄλλους τοὺς προϊόντας, νομίσας αὐτοὺς ἐς τὸν χώρον
 ἵεναι, ἐς τὸν συνεθήκαντο. ἐνθαῦτα οἱ μὲν ἄλλοι ἄρτιοι
 ἦσαν τῶν ταξιάρχων πελθεσθαι Pausanίην, Ἀμομφάρετος
 δὲ ὁ Πολιάδεω λοχηγέων τοῦ Πιτανητέων λόχου οὐκ ἔφη
 τοὺς ξείνους φεύξεσθαι οὐδὲ ἐκὼν εἶναι αἰσχυνέειν τὴν
 Σπάρτην, ἐθώμαξέ τε ὁρέων τὸ ποιούμενον ἅτε οὐ παρα-
 γενόμενος τῇ προτέρῃ λόγῳ. ὁ δὲ Pausanίης τε καὶ ὁ
 Εὐρυάναξ δεινὸν μὲν ἐποιεῦντο τὸ μὴ πελθεσθαι ἐκείνον
 σφίσι, δεινότερον δὲ ἔτι, ἐκείνου ταῦτα νενωμένοι, ἀπολι-
 πεῖν τὸν λόχον τὸν Πιτανήτην, μὴ ἦν ἀπαλίσκωσι ποιεῦντες

τὰ συνεθήκαντο τοῖσι ἄλλοις Ἕλλησι, ἀπόληται ὑπολει-
φθεῖς αὐτός τε Ἀμομφάρετος καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ. ταῦτα
λογιζόμενοι ἀτρέμας εἶχον τὸ στρατόπεδον τὸ Λακωνικόν,
καὶ ἐπειρέοντο πείθοντές μιν ὥς οὐ χρεῶν εἴη ταῦτα
54 ποιεῖν. καὶ οἱ μὲν παρηγορέοντο Ἀμομφάρετον μῦθον
Λακεδαιμονίων τε καὶ Τεγεατίων λελειμμένον, Ἀθηναῖοι
δὲ ἐποίεον τοιαύδε· εἶχον ἀτρέμας σφέας αὐτοὺς ἵνα ἐτά-
χθησαν, ἐπιστάμενοι τὰ Λακεδαιμονίων φρονήματα ὥς
ἄλλα φρονεόντων καὶ ἄλλα λεγόντων. ὥς δὲ ἐκινήθη τὸ
στρατόπεδον, ἔπεμπον σφέων ἱππέα ὀψόμενόν τε εἰ
πορεύεσθαι ἐπιχειροῖεν οἱ Σπαρτιῆται, εἴ τε καὶ τὸ
παράπαν μὴ διανοεῦνται ἀπαλλάσσεσθαι, ἐπείρεσθαι τε
55 Πανσανίην τὸ χρεῶν εἴη ποιεῖν. ὥς δὲ ἀπίκετο ὁ κῆρυξ
ἐς τοὺς Λακεδαιμονίους, ὥρα τέ σφεας κατὰ χώρην τετα-
γμένους καὶ ἐς νείκεα ἀπιγμένους αὐτῶν τοὺς πρώτους.
ὥς γὰρ δὴ παρηγορέοντο τὸν Ἀμομφάρετον ὃ τε Εὐρύαναξ
καὶ ὁ Πανσανίης μὴ κινδυνεύειν μένοντας μῦθους Λακε-
δαιμονίων, οὐ πως ἔπειθον, ἐς ὃ ἐς νείκεά τε συμπεσόντες
ἀπίκετο καὶ ὁ κῆρυξ τῶν Ἀθηναίων παρίστατο σφι ἀπι-
γμένος. νεικέων δὲ ὁ Ἀμομφάρετος λαμβάνει πέτρον
ἀμφοτέρῃσι τῇσι χερσί, καὶ τιθεῖς πρὸ ποδῶν τῶν Παν-
σανίῃ ταύτῃ τῇ ψήφῃ ψηφίζεσθαι ἔφη μὴ φεύγειν τοὺς
Ξεινούς, Ξείνους λέγων τοὺς βαρβάρους. ὁ δὲ μαινόμενον
καὶ οὐ φρενήρεα καλέων ἐκείνον πρὸς τε τὸν Ἀθηναίων
κῆρυκα ἐπειρωτέοντα τὰ ἐντεταλμένα λέγειν ὁ Πανσανίης
ἐκέλευε τὰ παρῶντα σφι πρήγματα, ἐχρήξέ τε τῶν Ἀθη-
ναίων προσχωρήσαι τε πρὸς ἑωυτοὺς καὶ ποιεῖν περὶ
56 τῆς ἀπόδου τάπερ ἂν καὶ σφεῖς. καὶ ὁ μὲν ἀπαλλάσ-
σετο ἐς τοὺς Ἀθηναίους. τοὺς δὲ ἐπεὶ ἀνακρινόμενους
πρὸς ἑωυτοὺς ἡὼς κατελάμβανε, ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ κατή-
μενος ὁ Πανσανίης οὐ δοκέων τὸν Ἀμομφάρετον λείψεσθαι
τῶν ἄλλων Λακεδαιμονίων ἀποστειχόντων, τὰ δὴ καὶ ἐγέ-
νετο, σημήνας ἀπῆγε διὰ τῶν κολωνῶν τοὺς λοιποὺς πάν-
τας· εἰποντο δὲ καὶ Τεγεῆται. Ἀθηναῖοι δὲ ταχθέντες
ἦσαν τὰ ἔμπαιν ἢ Λακεδαιμόνιοι. οἱ μὲν γὰρ τῶν τε
ὄχθων ἀντείχοντο καὶ τῆς ὑπωρέης τοῦ Κιθαιρώνος, φο-
βεόμενοι τὴν ἵππον, Ἀθηναῖοι δὲ κάτω τραφθέντες ἐς τὸ

πεδίον. Ἀμομφάρετος δὲ ἀρχὴν τε οὐδαμὰ δοκέων Παν- 57
σανίην τολμήσειν σφέας ἀπολιπεῖν περιείχετο αὐτοῦ μέ-
νοντας μὴ ἐκλιπεῖν τὴν τάξιν. προτερεόντων δὲ τῶν σὺν
Πανσανίῃ, καταδόξας αὐτοὺς ἰδέη τέχῃ ἀπολιπεῖν αὐτόν,
ἀναλαβόντα τὸν λόχον τὰ ὄπλα ἔγε βάδην πρὸς τὸ ἄλλο
σιῆρος. τὸ δὲ ἀπελθὼν ὅσον τε δέκα στάδια ἀνέμενε τὸν
Ἀμομφαρέτου λόχον, περὶ ποταμὸν Μολόεντα ἰδρυμένον
ἰργιόπιόν τε χῶρον καλεόμενον, τῇ καὶ Δῆμητρος Ἐλευ-
σινίης ἱερὸν ἦσται· ἀνέμενε δὲ τοῦδε εἵνεκεν, ἵνα ἦν μὴ
ἀπολείπῃ τὸν χῶρον ἐν τῷ ἐτετάχατο ὁ Ἀμομφάρετός τε
καὶ ὁ λόχος, ἀλλ' αὐτοῦ μένωσι, βωθέοι ὀπίσω παρ' ἐκεί-
νους. καὶ οἳ τε ἀμφὶ τὸν Ἀμομφάρετον παρεγίνοντό σφι,
καὶ ἡ ἵππος ἡ τῶν βαρβάρων προσεκέετο πᾶσα. οἳ γὰρ
ἱππόται ἐποίευν ὅλον καὶ ἐώθεσαν ποιέειν αἰεὶ, ἰδόντες
δὲ τὸν χῶρον κεινὸν ἐν τῷ ἐτετάχατο οἱ Ἕλληνες τῆσι
προτέρησι ἡμέρησι, ἤλαινον τοὺς ἵππους αἰεὶ τὸ πρόσω
καὶ ἅμα καταλαβόντες προσεκέατό σφι.

Μαρδόνιος δὲ ὡς ἐκύβητο τοὺς Ἕλληνας ἀποιοχομένους 58
ὑπὸ νύκτα εἶδε τε τὸν χῶρον ἐρημον, καλέσας τὸν Δηρι-
σαῖον θώρηκα καὶ τοὺς ἀδελφεοὺς αὐτοῦ Εὐρύπυλον καὶ
Θρασυδῆιον ἔλεγε· “ὦ παῖδες Ἀλεύεω, ἔτι τί λέξετε τάδε
ὄρέοντες ἐρημία; ὑμεῖς γὰρ οἱ πλησιόχωροι ἐλέγετε Λακε-
δαιμονίους οὐ φεύγειν ἐκ μάχης, ἀλλὰ ἄνδρας εἶναι τὰ
πολέμια πρώτους, τοὺς πρότερόν τε μετισταμένους ἐκ
τῆς τάξιος εἶδετε, νῦν τε ὑπὸ τὴν παροιοχομένην νύκτα καὶ
οἱ πάντες ὄρέομεν διαδράντας· διέδεξάν τε, ἐπεὶ σφεας
εἶδε πρὸς τοὺς ἀψευδέως ἀρίστους ἀνθρώπων μάχῃ δια-
κριθῆναι, ὅτι οὐδέγες ἄρα ἔόντες ἐν οὐδαμοῖσι ἐοῦσι
Ἕλλησι ἐναπεδεικνύατο. καὶ ὑμῖν μὲν ἐοῦσι Περσέων
ἀπείροισι πολλὴ ἐκ γε ἐμεῦ γίνετο συγγνώμη, ἐπαινεόν-
των τούτους, τοῖσί τι καὶ συνηδέεατε· Ἀρταβάζου δὲ θῶμα
καὶ μᾶλλον ἐποιοεύμην τὸ καὶ καταρρωθῆσαι Λακεδαιμο-
νίους, καταρρωθῆσαντά τε ἀποδέξασθαι γνώμην δειλο-
τάτην, ὥς χρεῶν εἴη ἀναζεύξαντας τὸ στρατόπεδον ἵναι
εἰς τὸ Θηβαίων ἄστυ πολιορκησομένους· τὴν ἔτι πρὸς ἐμεῦ
βασίλεὺς πεύσεται. καὶ τούτων μὲν ἐτέρωθι ἔσται λόγος,
νῦν δὲ ἐκείνοισι ταῦτα ποιεῦσι οὐκ ἐπιτρεπτέα ἐστί, ἀλλὰ

- διωκτέοι εἰσὶ ἐς ὃ καταλαμφθέντες δώσουσι ἡμῖν τῶν δὴ
 59 ἐποίησαν Πέρσας πάντων δίκας.” ταῦτα εἶπας ἤγε τοὺς
 Πέρσας ὁρόμῃ διαβάνας τὸν Ἀσωπὸν κατὰ στίβον τῶν
 Ἑλλήνων ὡς δὴ ἀποδιδρησκόντων, ἐπεῖχέ τε ἐπὶ Λακε-
 δαιμονίους τε καὶ Τεγεῆτας μούρους· Ἀθηναίους γὰρ τρα-
 πομένους ἐς τὸ πεδίον ὑπὸ τῶν ὄχθων οὐ κατώρα. Πέρσας
 δὲ ὀρέοντες ὠρμημένους διώκειν τοὺς Ἕλληνας οἱ λοιποὶ
 τῶν βαρβαρικῶν τελέων ἄρχοντες αὐτίκα πάντες ἤειραν
 τὰ σημῆα, καὶ ἐδίωκον ὡς ποδῶν ἕκαστος εἶχον, οὔτε
 κόσμῳ οὐδενὶ κοσμηθέντες οὔτε τάξι. καὶ οὗτοι μὲν βοῇ
 τε καὶ ὁμίλῳ ἐπήϊσαν ὡς ἀναρπασόμενοι τοὺς Ἕλληνας,
 60 Πανσανίης δέ, ὡς προσεκέετο ἡ ἵππος, πέμψας πρὸς τοὺς
 Ἀθηναίους ἱππέα λέγει τάδε· “ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἀγῶνος
 μεγίστου προκειμένου, ἐλευθέρην εἶναι ἢ δεδολωμένην
 τὴν Ἑλλάδα, προδεδόμεθα ὑπὸ τῶν συμμάχων ἡμεῖς τε
 οἱ Λακεδαιμόνιοι καὶ ὑμεῖς οἱ Ἀθηναῖοι ὑπὸ τὴν παροι-
 χομένην νύκτα διαδράντων. νῦν ὦν δέδοκται τὸ ἐνθευτεν
 τὸ ποιητέον ἡμῖν, ἀμυνομένους γὰρ τῇ δυνάμεθα ἄριστα
 περιστέλλειν ἀλλήλους. εἰ μὲν νυν ἐς ὑμέας ὠρμησε ἀρχὴν
 ἡ ἵππος, χρὴν δὴ ἡμέας τε καὶ τοὺς μετ’ ἡμέων τὴν Ἑλ-
 λάδα οὐ προδιδόντας Τεγεῆτας βωθέειν ὑμῖν· νῦν δέ, ἐς
 ἡμέας γὰρ ἅπασα κεχώρηκε, δίκαιοί ἐστε ὑμεῖς πρὸς τὴν
 πιεζομένην μάλιστα τῶν μοιρέων ἀμυνέοντες ἵεναι. εἰ δ’
 ἄρα αὐτοὺς ὑμέας καταλελάβηκε ἀδύνατόν τι βωθέειν,
 ὑμεῖς δ’ ἡμῖν τοὺς τοξότας ἀποπέμψαντες χάριν θέσθε.
 συνοίδαμεν δὲ ὑμῖν ὑπὸ τὸν παρεόντα τόνδε πόλεμον
 ἱοῦσι πολλὸν προθυμοτάτοις, ὥστε καὶ ταῦτα ἑσ ακούειν.”
 61 ταῦτα οἱ Ἀθηναῖοι ὡς ἐπύθοντο, ὠρμέατο βωθέειν καὶ
 τὰ μάλιστα ἐπαμύνειν. καὶ σφι ἤδη στείχουσι ἐπιτι-
 θέαται οἱ ἀντικαχθέντες Ἑλλήνων τῶν μετὰ βασιλέος
 γενομένων ὥστε μηκέτι δύνασθαι βωθῆσαι· τὸ γὰρ προσ-
 κείμενόν σφας ἐλύπεε. οὕτω δὴ μουνωθέντες Λακεδαι-
 μόνιοι καὶ Τεγεῆται, ἑόντες σὺν ψιλοῖσι ἀριθμὸν οἱ μὲν
 πεντακισμύριοι, Τεγεῆται δὲ τρισχίλιοι (οὗτοι γὰρ οὐδαμῶς
 ἀπεσχίζοντο ἀπὸ Λακεδαιμονίων), ἐσφαγιάζοντο ὡς συμ-
 βαλέοντες Μαρδονίῳ καὶ τῇ στρατιῇ τῇ παρούσῃ. καὶ
 οὐ γὰρ σφι ἐγένετο τὰ σφάγια χρηστά, ἐκίπτον δὲ αὐτῶν

ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ πολλοὶ καὶ πολλῇ πλευνες ἐτρωμα-
 τίζοντο· φράξαντες γὰρ τὰ γέρεα οἱ Πέρσαι ἀπείσαν τῶν
 τοξευμάτων πολλά ἀφειδέως, οὕτω ὥστε πιεζομένων τῶν
 Σπαρτιητέων καὶ τῶν σφαγίων οὐ γινομένων ἀποβλέψαντα
 τὸν Πανσανίην πρὸς τὸ Ἑραῖον τὸ Πλαταιέων ἐπικαλέ-
 σασθαι τὴν θεόν, χρηίζοντα μηδαμῶς σφεας ψευσθῆναι
 τῆς ἐλπίδος. ταῦτα δ' ἔτι τούτου ἐπικαλεσμένου προεξα- 62
 ναστάντες πρότεροι οἱ Τεγεῖται ἐχώρεον ἐς τοὺς βαρβά-
 ρους, καὶ τοῖσι Λακεδαιμονίοισι αὐτίκα μετὰ τὴν εὐχὴν
 τὴν Πανσανίειω ἐγένετο θυομένοισι τὰ σφάγια χρηστά.
 ὥς δὲ χρόνῳ κοτὲ ἐγένετο, ἐχώρεον καὶ οὗτοι ἐπὶ τοὺς
 Πέρσας, καὶ οἱ Πέρσαι ἀντίοι τὰ τόξα μετέντες. ἐγένετο
 δὲ πρῶτον περὶ τὰ γέρεα μάχη. ὥς δὲ ταῦτα ἐπεπτόκει,
 ἤδη ἐγένετο ἡ μάχη ἰσχυρὴ παρ' αὐτὸ τὸ Δημήτριον καὶ
 χρόνον ἐπὶ πολλόν, ἐς ὃ ἀπίκοντο ἐς ὠδισμόν· τὰ γὰρ
 δούρατα ἐπιλαμβανόμενοι κατέκλων οἱ βάρβαροι. λήματι
 μὲν νυν καὶ ῥώμῃ οὐκ ἔσσονες ἦσαν οἱ Πέρσαι, ἀνοπλοὶ
 δὲ ἔοντες καὶ πρὸς ἀνεπιστήμονες ἦσαν καὶ οὐκ ὁμοιοὶ
 τοῖσι ἐναντίοις σφίην. προεξαΐσσοντες δὲ κατ' ἓνα καὶ
 δέκα, καὶ πλευνές τε καὶ ἐλάσσονες συστρεφόμενοι, ἐσέ-
 πιπτον ἐς τοὺς Σπαρτιήτας καὶ διεφθείροντο. τῇ δὲ 63
 ἐτύχανε αὐτὸς ἔων Μαρδόνιος ἀπ' ἵππου τε μαχόμενος
 λευκοῦ ἔχων τε περὶ ἑαυτὸν λογάδας Περσέων τοὺς ἀρί-
 στους χιλίους, ταύτῃ δὲ καὶ μάλιστα τοὺς ἐναντίους ἐπίε-
 σαν. ὅσον μὲν νυν χρόνον Μαρδόνιος περιῆν, οἱ δὲ ἀντείχον
 καὶ ἀμυνόμενοι κατέβαλλον πολλοὺς τῶν Λακεδαιμονίων,
 ὥς δὲ Μαρδόνιος ἀπέθανε καὶ τὸ περὶ ἐκεῖνον τειραγμένον
 ἔων ἰσχυρότατον ἔπεσε, οὕτω δὴ καὶ οἱ ἄλλοι ἐτράποντο
 καὶ εἶξαν τοῖσι Λακεδαιμονίοισι. πλείστον γὰρ σφεας
 ἰδηλέετο ἢ ἐσθῆς ἐρῆμος ἐοῦσα ὕπλων· πρὸς γὰρ ὀπλίτας
 ἴοντες γυμνήτες ἀγῶνα ἐποιεῶντο. ἐνθαῦτα ἢ τε δίκη τοῦ 64
 φόνου τοῦ Λεωνίδειω κατὰ τὸ χρηστήριον τοῖσι Σπαρτιή-
 τησι ἐκ Μαρδονίου ἐπετελέετο, καὶ νίκην ἀναιρέεται καλ-
 λίστην ἀπασέων τῶν ἡμεῖς ἴδμεν Πανσανίης ὁ Κλεομβρό-
 του τοῦ Ἀναξανδρίδew. τῶν δὲ κατύπερθε οἱ προγόνων
 τὰ οὐνόματα εἶρηται ἐς Λεωνίδην· ὧντοὶ γὰρ σφι τυγχά-
 νουσι ἔοντες. ἀποθνήσκει δὲ Μαρδόνιος ὑπὸ Ἀρμινῆστου

ἀνδρὸς ἐν Σπάρτῃ λογίμου, ὃς χρόνῳ ὕστερον μετὰ τὰ Μηδικὰ ἔχων ἄνδρας τριηκοσίους συνέβαλε ἐν Στενυκλήρῃ πολέμου ἑόντος Μεσσηνίοισι πᾶσι καὶ αὐτὸς τε ἀπέθανε
 65 καὶ οἱ τριηκόσιοι. ἐν δὲ Πλαταιῇσι οἱ Πέρσαι ὥς ἐτράποντο ὑπὸ τῶν Λακεδαιμονίων, ἔφευγον οὐδένα κόσμον ἐς τὸ στρατοπέδον τὸ ἐκωτῶν καὶ ἐς τὸ τεῖχος τὸ ξύλινον, τὸ ἐποίησαντο ἐν μοίρῃ τῇ Θηβαΐδι. Θῶμα δέ μοι ὅπως παρὰ τῆς Δήμητρος τὸ ἄλλος μαχομένων οὐδὲ εἰς ἐφάνη τῶν Περσέων οὔτε ἐσελθὼν ἐς τὸ τέμενος οὔτε ἐναποθανόν, περὶ τε τὸ ἱρὸν οἱ πλείστοι ἐν τῷ βεβήλῳ ἔπεσον. δοκέω δέ, εἴ τι περὶ τῶν θείων προηγήματων δοκέειν δεῖ, ἢ θεὸς αὐτῇ σφεας οὐκ ἐδέκετο ἐμπρήσαντας τὸ ἱρὸν τὸ ἐν Ἐλευσίνῃ [ἀνάκτορον].

66 Αὕτη μὲν νυν ἡ μάχη ἐπὶ τοσοῦτο ἐγένετο, Ἀρτάβαζος δὲ ὁ Φαρνάκεος αὐτίκα τε οὐκ ἠρέσκετο κατ' ἀρχὰς λειπομένου Μαρδονίου ἀπὸ βασιλέος, καὶ τότε πολλὰ ἀπαγορεύων οὐδὲν ἤνυε συμβάλλειν οὐκ ἔων· ἐποίησέ τε αὐτὸς τοιαύδε ὥς οὐκ ἀρεσκόμενος τοῖσι πρήγμασι τοῖσι ἐκ Μαρδονίου ποιουμένοισι. τῶν ἐστρατήγεε ὁ Ἀρτάβαζος (εἶχε δὲ δύναμιν οὐκ ὀλίγην, ἀλλὰ καὶ ἐς τέσσερας μυριάδας ἀνθρώπων περὶ ἐκωτόν), τούτους, ὅπως ἡ συμβολὴ ἐγίνετο, εὖ ἐξεπιστάμενος τὰ ἔμελλε ἀποβήσεσθαι ἀπὸ τῆς μάχης, ἦγε κατηρτισμένος, παραγγείλας κατὰ τῶντ' ἵνα πάντα τῇ ἂν αὐτὸς ἐξηγήται, ὅπως ἂν αὐτὸν ὀρέωσι σπουδῆς ἔχοντα, ταῦτα παραγγείλας ὥς ἐς μάχην ἦγε δῆθεν τὸν στρατόν. προτερέων δὲ τῆς ὁδοῦ ὥρα καὶ δὴ φεύγοντας τοὺς Πέρσας. οὕτω δὴ οὐκέτι τὸν αὐτὸν κόσμον κατηγέετο, ἀλλὰ τὴν ταχίστην ἐτρόχαζε φεύγων οὔτε ἐς τὸ ξύλινον τεῖχος οὔτε ἐς τὸ Θηβαίων τεῖχος, ἀλλ' ἐς Φωκέας, ἐθέλων ὥς τάχιστα ἐπὶ τὸν Ἑλλήσποντον ἀπικέσθαι.
 67 καὶ δὴ οὗτοι μὲν ταύτῃ ἐτράποντο, τῶν δὲ ἄλλων Ἑλλήνων τῶν μετὰ βασιλέος ἐθελοκακέοντων Βοιωτοὶ Ἀθηναίοισι ἐμαχέσαντο χρόνον ἐπὶ συχνόν. οἱ γὰρ μηδίζοντες τῶν Θηβαίων, οὗτοι εἶχον προθυμίην οὐκ ὀλίγην μαχόμενοι τε καὶ οὐκ ἐθελοκακέοντες, οὕτω ὥστε τριηκόσιοι αὐτῶν οἱ πρῶτοι καὶ ἄριστοι ἐνθαῦτα ἔπεσον ὑπ' Ἀθηναίων· ὥς δὲ ἐτράποντο καὶ οὗτοι, ἔφευγον ἐς τὰς θίβας.

οὐ τῆπερ οἱ Πέρσαι. καὶ τῶν ἄλλων συμμάχων ὁ πᾶς ὁμίλος οὔτε διαμαχεσάμενος οὐδενὶ οὔτε τι ἀποδεξάμενος ἔφρευγον. δηλοῖ τε μοι, ὅτι πάντα τὰ πρήγματα τῶν βαρ- 68
 βάρων ἤρτητο ἐκ Περσέων, εἰ καὶ τότε οὗτοι πρὶν ἢ καὶ
 συμμῖξαι τοῖσι πολεμίοισι ἔφρευγον, ὅτι καὶ τοὺς Πέρσας
 ὤρεον. οὕτω τε πάντες ἔφρευγον πλὴν τῆς ἵππου τῆς τε
 ἄλλης καὶ Βοιωτῆς. αὕτη δὲ τοσαῦτα προσωφέλεε τοὺς
 φεύγοντας, αἰεὶ τε πρὸς τῶν πολεμίων ἄγχιστα' ἐοῦσα,
 ἀπέργουσά τε τοὺς φιλίους φεύγοντας ἀπὸ τῶν Ἑλλήνων.
 οἱ μὲν δὴ νικέοντες εἶποντο τοὺς Ξέρξῃ διώκοντές τε 69
 καὶ φρονεῦντες, ἐν δὲ τούτῳ τῷ γινόμενῳ φρόβῳ ἀγγέλ-
 λεται τοῖσι ἄλλοισι Ἑλλήσι τοῖσι τεταγμένοισι περὶ τὸ
 Ἡραῖον καὶ ἀπογενομένοισι τῆς μάχης, ὅτι μάχη τε γέγονε
 καὶ νικῶν οἱ μετὰ Πανσανίῳ. οἱ δὲ ἀκούσαντες ταῦτα
 οὐδένα κόσμον ταχθέντες οἱ μὲν ἀμφὶ Κορινθίους ἐπρά-
 ποντο διὰ τῆς ὑπωρέης καὶ τῶν κολωνῶν τὴν φέρουσαν
 ἄνω ἰθὺ τοῦ ἱεροῦ τῆς Διμήτρος, οἱ δὲ ἀμφὶ Μεγαρέας
 τε καὶ Φλιασίους διὰ τοῦ πεδίου τὴν λειοτάτην τῶν ὁδῶν.
 ἐπεῖτε δὲ ἀγχοῦ τῶν πολεμίων ἐγένοντο οἱ Μεγαρεῖς καὶ
 Φλιάσιοι, ἀπιδόντες σφέας οἱ τῶν θηβαίων ἱππῶται ἐπει-
 γομένους οὐδένα κόσμον ἤλαννον ἐπ' αὐτοὺς τοὺς ἵππους,
 τῶν ἱππάρχῃς Ἀσωπόδωρος ὁ Τιμάνδρου. ἐσπεύοντες δὲ
 κατεστόρεσαν αὐτῶν ἑξακοσίους, τοὺς δὲ λοιποὺς κατή-
 ραξαν διώκοντες ἐς τὸν Κιθαिरῶνα. οὗτοι μὲν δὴ ἐν οὐδενὶ 70
 λόγῳ ἀπώλοντο, οἱ δὲ Πέρσαι καὶ ὁ ἄλλος ὁμίλος ὥς
 κατέφυγον ἐς τὸ ξύλινον τεῖχος, ἔφθησαν ἐπὶ τοὺς πύρ-
 ρους ἀναβάντες πρὶν ἢ τοὺς Λακεδαιμονίους ἀπικέσθαι.
 ἀναβάντες δὲ ἐφράξαντο ὥς ἐδυνάετο ἄριστα τὸ τεῖχος.
 προσελθόντων δὲ τῶν Λακεδαιμονίων κατεστήκεε σφι τει-
 χομαχίῃ ἐρρωμενεστέρα. ἕως μὲν γὰρ ἀπῆσαν οἱ Ἀθηναῖοι,
 οἱ δ' ἡμύνοντο καὶ πολλῷ πλεον εἶχον τῶν Λακεδαιμονίων
 ὥστε οὐκ ἐπισταμένων τειχομαχεῖν, ὥς δέ σφι οἱ Ἀθη-
 ναῖοι προσῆλθον, οὕτω δὴ ἰσχυρὴ ἐγένετο τειχομαχίη καὶ
 χρόνον ἐπὶ πολλόν. τέλος δὲ ἀρετῇ τε καὶ λιπαρίῃ ἐπέ-
 βησαν Ἀθηναῖοι τοῦ τεύχεος καὶ ἤρειπον, τῇ δὴ ἐσεχέοντο
 οἱ Ἕλληνες. πρῶτοι δὲ ἐσῆλθον Τεγεῆται ἐς τὸ τεῖχος, καὶ
 τὴν σκηνὴν τὴν Μαρδονίου οὗτοι ἦσαν οἱ διαρπάσαντες,

τά τε ἄλλα ἐξ αὐτῆς καὶ τὴν φάτιν τῶν Ἰππων ἐοῦσαν χαλκήν πᾶσαν καὶ θέης ἄξιον. τὴν μὲν τὴν φάτιν ταύτην τὴν Μαρδονίου ἀνέθεσαν ἐς τὸν νηὸν τῆς Ἀλέης Ἀθηναίης Τεγεῆται, τὰ δὲ ἄλλα ἐς ταῦτό, ὅσαπερ ἔλαβον, ἐσήνεικαν τοῖσι Ἕλλησι. οἱ δὲ βαρβαροὶ οὐδὲν ἔτι στίφος ἐποίεσαντο πεσόντος τοῦ τείχεος οὔτε τις αὐτῶν ἀλκῆς ἐμέμνητο, ἀλύκαζόν τε οἷα ἐν ὀλίγῳ χώρῳ πεφοβημένοι τε καὶ πολλαὶ μυριάδες κατελιγμένοι ἀνθρώπων. παρῆν τε τοῖσι Ἕλλησι φρονεῦειν οὕτω ὥστε τριήκοντα μυριάδων στρατοῦ, καταδεουσέων τεσσέρων, τὰς ἔχων Ἀρτάβαζος ἔφηνε, τῶν λοιπέων μὴδὲ τρεῖς χιλιάδας περιγενέσθαι. Λακεδαιμονίων δὲ τῶν ἐκ Σπάρτης ἀπέθανον οἱ πάντες ἐν τῇ συμβολῇ εἰς καὶ ἑνὲς ἑκατὸν, Τεγεατέων δὲ ἑκατὸν, Ἀθηναίων δὲ δύο καὶ πεντήκοντα.

- 71 Ἡρίστευσεν δὲ τῶν βαρβάρων πεζὸς μὲν ὁ Περσέων, Ἴππος δὲ ἡ Σακίων, ἀνὴρ δὲ λέγεται Μαρδόκιος· Ἑλλήνων δέ, ἀγαθῶν γενομένων καὶ Τεγεατέων καὶ Ἀθηναίων, ὑπερεβάλλοντο ἄρετῃ Λακεδαιμόνιοι. ἄλλῳ μὲν οὐδενὶ ἔχω ἀποσημῆσθαι (ἅπαντες γὰρ οὗτοι τοὺς κατ' ἐωυτοὺς ἐνέκεον), ὅτι δὲ κατὰ τὸ ἰσχυρότατον προσηνείχθησαν καὶ ταύτων ἐκράτησαν. καὶ ἄριστος ἐγένετο μακρῷ Ἀριστόδημος κατὰ γνώμας τὰς ἡμετέρας, ὃς ἐκ Θερμοπυλίων μούνος τῶν τριηκοσίων σωθεὶς εἶχε ὄνειδος καὶ ἀτιμίαν. μετὰ δὲ τοῦτον ἠρίστευσαν Ποσειδώνιος τε καὶ Φιλοκύων καὶ Ἀμομφάρετος ὁ Σπαρτιύτης. καίτοι γενομένης μάχης ὃς γένοιτο αὐτῶν ἄριστος, ἔγνωσαν οἱ παραγενόμενοι Σπαρτιητέων Ἀριστόδημον μὲν βουλόμενον φανερώς ἀποθανεῖν ἐκ τῆς παρεούσης οἱ αἰτίας, λυσσέοντά τε καὶ ἐκλιπόντα τὴν τάξιν ἔργα ἀποδέξασθαι μεγάλα, Ποσειδώνιον δὲ οὐ βουλόμενον ἀποθνήσκειν ἄνδρα γενέσθαι ἀγαθόν· τοσοῦτον τοῦτον εἶναι ἀμείνω. ἀλλὰ ταῦτα μὲν καὶ φθόνῳ ἂν εἴποιεν, οὗτοι δὲ τοὺς κατέλεξα πάντες, πλὴν Ἀριστοδήμου, τῶν ἀποθανόντων ἐν ταύτῃ τῇ μάχῃ, τίμιοι ἐγένοντο, Ἀριστόδημος δὲ βουλόμενος ἀποθανεῖν διὰ τὴν
- 72 προειρημένην αἰτίαν οὐκ ἐτιμήθη. οὗτοι μὲν τῶν ἐν Πλαταιῇσι οὐνομαστότατοι ἐγένοντο. Καλλικράτης γὰρ ἔξω τῆς μάχης ἀπέθανε, ἐλλῶν ἀνὴρ κάλλιστος ἐς τὸ στρατόπεδον

τῶν τότε Ἑλλήνων, οὐ μόνον αὐτῶν Λακεδαιμονίων, ἀλλὰ
 καὶ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων, ὅς, ἐπειδὴ ἐσφαγιάζετο Παν-
 σανίης, κατήμενος ἐν τῇ τάξει ἐτρωματίσθη τοξεύματι τὰ
 πλευρά. καὶ δὴ οἱ μὲν ἐμάχοντο, ὁ δ' ἐξηγηγεῖν μένος
 ἐδυσθανάτεε τε καὶ ἔλεγε πρὸς Ἀρίμνηστον, ἄνδρα Πλα-
 ταιέα οὐ μέλειν οἱ ὅτι πρὸ τῆς Ἑλλάδος ἀποθνήσκει, ἀλλ'
 ὅτι οὐκ ἐχρήσατο τῇ χειρὶ καὶ ὅτι οὐδὲν ἔστί οἱ ἀποδε-
 δεγμένον ἔργον ἑωυτοῦ ἄξιον προθυμεομένου ἀποδέξα-
 σθαι. Ἀθηναίων δὲ λέγεται εὐδοκιμῆσαι Σωφάνης ὁ 73
 Εὐτυχίδεω, ἑὸν δῆμον δεκελειῆθεν, δεκελέων δὲ τῶν κοτὲ
 ἐργασαμένων ἔργον χρήσιμον ἐς τὸν πάντα χρόνον, ὡς
 αὐτοὶ Ἀθηναῖοι λέγουσι. ὡς γὰρ δὴ τὸ πάλαι κατὰ Ἑλένης
 κομιδὴν Τυνδαρίδαι ἐσέβαλον ἐς γῆν τὴν Ἀττικὴν σὺν
 στρατοῦ πλήθει καὶ ἀνίστασαν τοὺς δῆμους, οὐκ εἰδότες
 ἵνα ὑπεξέκεετο ἡ Ἑλένη, τότε λέγουσι τοὺς δεκελέας, οἱ
 δὲ αὐτὸν δεκελὸν ἀχθόμενον τε τῇ θησέος ὕβρι καὶ δει-
 μαίνοντα περὶ πάσῃ τῇ Ἀθηναίων χώρῃ, ἐξηγησάμενον
 σφι τὸ πᾶν πρῆγμα κατηγήσασθαι ἐπὶ τὰς Ἀφίδνας, τὰς
 δὴ Τιτακὸς ἑὸν αὐτόχθων καταπροδιδοῖ Τυνδαρίδῃσι.
 τοῖσι δὲ δεκελεῦσι ἐν Σπάρτῃ ἀπὸ τούτου τοῦ ἔργου ἀτέ-
 λειά τε καὶ προεδρίῃ διατελέει ἐς τότε αἰεὶ ἐτι ἐοῦσα,
 οὕτω ὥστε καὶ ἐς τὸν πόλεμον τὸν ὕστερον πολλοῖσι ἔτεσι
 τούτων γενόμενον Ἀθηναίοισι τε καὶ Πελονησιοῖσι σινο-
 μένων τὴν ἄλλην Ἀττικὴν Λακεδαιμονίων δεκελείης ἀπο-
 σχέσθαι. τούτου τοῦ δῆμου ἑὸν ὁ Σωφάνης καὶ ἀριστεύ- 74
 σας τότε Ἀθηναίων, διξοὺς λόγους λεγομένους ἔχει, τὸν
 μὲν ὡς ἐκ τοῦ ζωστήρος τοῦ θώρηκος ἐφόρει χαλκῇ ἀλύσει
 δεδεμένην ἄγκυραν σιδηρεήν, τὴν ὅπως πελάσσειε ἀπικνεό-
 μενος τοῖσι πολεμίοισι βαλλέσκετο, ἵνα δὴ μιν οἱ πολέμιοι
 ἐκπίπτοντες ἐκ τῆς τάξις μετακινήσαι μὴ δυναίαιτο·
 γινομένης δὲ φυγῆς τῶν ἐναντίων ἐδέδοκτο τὴν ἄγκυραν
 ἀναλαβόντα οὕτω διώκειν. οὗτος μὲν οὕτω λέγεται, ὁ δ'
 ἕτερος τῶν λόγων τῷ πρότερον λεχθέντι ἀμφισβητέων
 λέγεται, ὡς ἐκ' ἀσπίδος αἰεὶ περιθεούσης καὶ οὐδαμὰ
 ἀτρεμιζούσης ἐφόρει ἐπίσημον ἄγκυραν, καὶ οὐκ ἐκ τοῦ
 θώρηκος δεδεμένην σιδηρεήν. ἔστι δὲ καὶ ἕτερον Σωφάνει 75
 λαμπρὸν ἔργον ἐξεργασμένον, ὅτι περικατημένων Ἀθηναίων

Αἰγιναν Εὐρυβάτην τὸν Ἀργεῖον, ἄνδρα πεντάεθλον, ἐκ προκλήσιος ἐφόνευσε. αὐτὸν δὲ Σωφράνεα χρόνῳ ὕστερον τούτων κατέλαβε ἄνδρα γενόμενον ἀγαθόν, Ἀθηναίων στρατηγέοντα ἅμα Λεάγρῳ τῷ Γλαύκωνος, ἀποθανεῖν ὑπὸ Ἡδωνῶν ἐν Ἀτίῳ περὶ τῶν μετὰλλων τῶν χρυσέων μαχόμενον.

- 76 Ὡς δὲ τοῖσι Ἑλλήσι ἐν Πλαταιῇσι κατέστρωντο οἱ βάρβαροι, ἐνθαυτὰ σφι ἐπῆλθε γυνὴ αὐτόμολος, ἣ ἐπειδὴ ἔμαθε ἀπολωλότας τοὺς Πέρσας καὶ νικέοντας τοὺς Ἑλληνας, ἐοῦσα καλλακῇ Φαρανδάτεος τοῦ Τεάσπιος ἀνδρός Πέρσεω, κοσμησαμένη χρυσῇ πολλῇ καὶ αὐτὴ καὶ αἱ ἀμφίπολοι καὶ ἐσθῆτι τῇ καλλίστῃ τῶν παρεουσέων, καταβᾶσα ἐκ τῆς ἀρμαμάξης ἐχώρεε ἐς τοὺς Λακεδαιμονίους ἔτι ἐν τῇσι φρονῇσι ἔοντας, ὁρέουσα δὲ πάντα ἐκεῖνα διέποντα Πausανίην, πρότερόν τε τὸ οὖνομα ἐξεπισταμένη καὶ τὴν πάτρην ὥστε πολλάκις ἀκούσασα, ἔγνω τε τὸν Πausανίην καὶ λαβομένη τῶν γουνάτων ἔλεγε τάδε· “ὦ βασιλεῦ Σπάρτης, ῥῦσαι με τὴν ἱκέτιν αἰχμαλώτου δουλοσύνης. σὺ γὰρ καὶ ἐς τόδε ὠνήσας τοὺςδε ἀπολέσας τοὺς οὔτε δαιμόνων οὔτε θεῶν ὅπιν ἔχοντας. εἰμὶ δὲ γένος μὲν Κίῃ, θυγάτηρ δὲ Ἡγητορίδew τοῦ Ἀνταγόρου. βίῃ δὲ με λαβὼν ἐν Κίῳ εἶχε ὁ Πέρσης.” ὁ δὲ ἀμείβεται τοισίδε· “γύναι, θάρσσε καὶ ὥς ἱκέτις, καὶ εἰ δὴ πρὸς τούτῳ τυγχάνεις ἀληθέα λέγουσα καὶ εἰς θυγάτηρ Ἡγητορίδew τοῦ Κίρου, ὅς ἐμοὶ ξεῖνος μάλιστα τυγχάνει ἔων τῶν περὶ ἐκείνους τοὺς χώρους οἰκημένων.” ταῦτα εἰπας τότε μὲν ἐπέτρεψε τῶν ἐφόρων τοῖσι παρευοῦσι, ὕστερον δὲ ἀπέπεμψε ἐς Αἰγιναν, ἐς τὴν αὐτὴ ἤθελε ἀπικέσθαι.
- 77 μετὰ δὲ τὴν ἀπιξιν τῆς γυναικὸς αὐτίκα μετὰ ταῦτα ἀπικοντο Μαντινέες ἐπ’ ἐξεργασμένοισι· μαθόντες δὲ ὅτι ὕστεροι ἦκουσι τῆς συμβολῆς, συμφορὴν ἐποιεῦντο μεγάλην ἄξιοι τε ἔφασαν εἶναι σφέας ζημιῶσαι. πυνθανόμενοι δὲ τοὺς Μήδους τοὺς μετ’ Ἀρταβάζου φεύγοντας, τούτους ἐδίωκον μέχρι Θεσσαλίας· Λακεδαιμόνιοι δὲ οὐκ ἔων φεύγοντας διώκειν. οἱ δὲ ἀναχωρήσαντες ἐς τὴν ἑωντῶν τοὺς ἡγεμόνας τῆς στρατιῆς ἐδίωξαν ἐκ τῆς γῆς. μετὰ δὲ Μαντινέας ἦσαν Ἡλείοι, καὶ ὡσαύτως οἱ Ἡλείοι τοῖσι

Μαντινεῦσι συμφορὴν ποιησάμενοι ἀπαλλάσσοντο· ἀπελ-
θόντες δὲ καὶ οὗτοι τοὺς ἡγεμόνας ἐδίωξαν. τὰ κατὰ τ^ς
Μαντινέας μὲν καὶ Ἡλείους τοσαῦτα, ἐν δὲ Πλαταιῇσι ἐν
τῷ στρατοπέδῳ τῶν Αἰγινήτων ἦν Λάμπων ὁ Πυθέω,
Αἰγινήτων τὰ πρῶτα, ὃς ἀνοσιώτατον ἔχων λόγον ἵετο
πρὸς Πausanίην, ἀπικόμενος δὲ σπουδῇ ἔλεγε τάδε· “ὦ
παῖ Κλεομβρότου, ἔργον ἔργασται τοι ὑπερφυῆς μέγαθός
τε καὶ κάλλος, καὶ τοι θεὸς παρέδωκε θυσάμενον τὴν
Ἑλλάδα κλέος καταθέσθαι μέγιστον Ἑλλήνων τῶν ἡμεῖς
ἴδμεν. σὺ δὲ καὶ τὰ λοιπὰ τὰ ἐπὶ τούτοισι ποιήσον,
ὅπως λόγος τέ σε ἔχῃ ἔτι μέζων καὶ τις ὕστερον φυλάσ-
σεται τῶν βαρβάρων μὴ ὑπάρχειν ἔργα ἀτάσθαλα ποιέων
ἐς τοὺς Ἕλληνας. Λεωνίδεω γὰρ ἀποθανόντος ἐν Θερμο-
πύλῃσι Μαρδόνιός τε καὶ Ξέρξης ἀποταμόντες τὴν κεφα-
λὴν ἀνεσταύρωσαν. τῷ σὺ τὴν ὁμοίην ἀποδιδούς ἔπαινον
ἔξεις πρῶτα μὲν ὑπὸ πάντων Σπαρτιητέων, αὐτὶς δὲ καὶ
πρὸς τῶν ἄλλων Ἑλλήνων. Μαρδόνιον γὰρ ἀνασκολοπίσας
τετιμωρήσαιο ἐς πατέρων τὸν σὸν Λεωνίδην.” ὁ μὲν δοκέων
χαρίζεσθαι ἔλεγε τάδε, ὃ δ’ ἀνταμείβετο τοισίδε· “ὦ ξεῖνε τ^ς
Αἰγινήτα, τὸ μὲν εὐνοεῖν τε καὶ προορᾶν ἄγαμαί σευ,
γνώμης μέντοι ἡμάρτηκας χρηστῆς. ἑξαίρεας γάρ με ὑψοῦ
καὶ τὴν πάτρην καὶ τὸ ἔργον, ἐς τὸ μηδὲν κατέβαλες
παραινέων νεκρῷ λυμάνεσθαι, καὶ ἦν ταῦτα ποιέω, φῶς
ἄμεινόν με ἀκούσεσθαι. τὰ πρόπει μᾶλλον βαρβάροισι
ποιέειν ἥπερ Ἕλλησι· καὶ ἐκείνοισι δὲ ἐπιφθονέομεν. ἐγὼ
δ’ ὦν τούτου εἵνεκεν μήτε Αἰγινήτῃσι ᾄδοιμι μήτε τοῖσι
ταῦτά ἀρέσκειται, ἀποχρῆ δέ μοι Σπαρτιήτῃσι ἀρεσκό-
μενον ὅσια μὲν ποιέειν, ὅσια δὲ καὶ λέγειν. Λεωνίδῃ δέ,
τῷ με κελεύεις τιμωρῆσαι, φημὶ μέγας τετιμωρῆσθαι,
ψυχῇσι τε τῇσι τῶνδε ἀναριθμήτοισι τετίμηται αὐτός τε
καὶ οἱ ἄλλοι οἱ ἐν Θερμοπύλῃσι τελευτήσαντες. σὺ μέντοι
ἔτι ἔχων λόγον τοιόνδε μήτε προσέλθῃς ἔμοιγε μήτε συμ-
βουλεύσης, χάριν τε ἴσθι ἐὼν ἀπαθής.”

Ὁ μὲν ταῦτα ἀκούσας ἀπαλλάσσετο, Pausanίης δὲ ⁸⁰
κῆρυγμα ποιησάμενος μηδένα ἄπτεσθαι τῆς λῆξης, συγ-
κομίζειν ἐκέλευε τοὺς εἰλωτας τὰ χρήματα. οἱ δὲ ἀνὰ τὸ
στρατόπεδον σκιδνάμενοι εὗρισκον σκηρὰς κατεσκευα-

σμένας χρυσῶ καὶ ἀργύρῳ, κλίνας τε ἐπιχρύσους καὶ ἐπαργύρους, κορητῆράς τε χρυσέους καὶ γιάλας τε καὶ ἄλλα ἐκπώματα. σάκκους τε ἐπ' ἀμαξέων εὐρισκον, ἐν τοῖσι λέβητες ἐφαιόντο ἐνεόντες χρύσειοι τε καὶ ἀργυρεοί· ἀπὸ τε τῶν κειμένων νεκρῶν ἐσκύλευον ψέλια τε καὶ στρεπτοὺς καὶ τοὺς ἀκινάκας ἔοντας χρυσέους, ἐπεὶ ἐσθῆτός γε ποικίλης λόγος ἐγένετο οὐδεὶς. ἐνθαῦτα πολλὰ μὲν κλέπτοντες ἐπώλεον πρὸς τοὺς Αἰγινήτας οἱ εἰλωτες, πολλὰ δὲ καὶ ἀπεδείκνυσαν, ὅσα αὐτῶν οὐκ οἶα τε ἦν χρῆναι· ὥστε Αἰγινήτῃσι οἱ μεγάλοι πλοῦτοι ἀρχὴν ἐνθεῦτεν ἐγένοντο, οἱ τὸν χρυσὸν ἄτε ἔόντα χαλκὸν δῆθεν παρὰ
81 τῶν εἰλωτέων ὠνέοντο. συμφορήσαντες δὲ τὰ χρήματα καὶ δεκάτην ἐξελόντες τῷ ἐν Δελφοῖσι θεῷ, ἀπ' ἧς ὁ τρίπους ὁ χρύσεος ἀνετέθη ὁ ἐπὶ τοῦ τρικαρήνου ὄριος τοῦ χαλκίου ἐπεστεῶς ἄγχιστα τοῦ βωμοῦ, καὶ τῷ ἐν Ὀλυμπίῃ θεῷ ἐξελόντες, ἀπ' ἧς δεκάτην χαλκεον Αἰα ἀνέθηκαν, καὶ τῷ ἐν Ἰσθμῷ θεῷ, ἀπ' ἧς ἐπτάπηχυς χάλκεος Ποσειδέων ἐξεγένετο, ταῦτα ἐξελόντες τὰ λοιπὰ διαιρέοντο καὶ ἔλαβον ἕκαστοι τῶν ἄξιοι ἦσαν, καὶ τὰς παλλακὰς τῶν Περσέων καὶ τὸν χρυσὸν καὶ τὸν ἀργυρον καὶ ἄλλα χρήματά τε καὶ ὑποζύγια. ὅσα μὲν νυν ἐξαίρετα τοῖσι ἀριστεύσασι αὐτῶν ἐν Πλαταιῇσι ἐδόθη, οὐ λέγεται πρὸς οὐδαμῶν, δοκέω δ' ἔγωγε καὶ τούτοις δοθῆναι. Πανσανίῃ δὲ πάντα δέκα ἐξαιρέθη τε καὶ ἐδόθη, γυναῖκες, ἵπποι, τάλαντα, κάμηλοι, ὥς δὲ αὐτως καὶ τὰ ἄλλα χρήματα.
82 λέγεται δὲ καὶ τὰδε γενέσθαι, ὡς Ξέρξης φεύγων ἐκ τῆς Ἑλλάδος Μαρδονίῳ τὴν κατασκευὴν καταλίπει τὴν ἑωυτοῦ· Πανσανίῃν ὦν ὀρέοντα τὴν Μαρδονίου κατασκευὴν χρυσῶ τε καὶ ἀργύρῳ καὶ παραπετάσμασι ποικίλοις κατασκευασμένην κελεῦσαι τοὺς τε ἀρτοκόπους καὶ τοὺς ὀψοποιούς κατὰ ταῦτα Μαρδονίῳ δειπνον παρασκευάζειν. ὡς δὲ κελευόμενοι οὗτοι ἐποίησαν ταῦτα, ἐνθαῦτα τὸν Πανσανίην ἰδόντα κλίνας τε χρυσέας καὶ ἀργυρέας εὐ ἐστρωμένας καὶ τραπέζας τε χρυσέας καὶ ἀργυρέας καὶ παρασκευὴν μεγαλοπρεπέα τοῦ δειπνου, ἐκπλαγέντα τὰ προκείμενα ἀγαθὰ κελεῦσαι ἐπὶ γέλωτι τοὺς ἑωυτοῦ δηκόνους παρασκευάσαι Λακωνικὸν δειπνον. ὡς δὲ τῆς

θοίνης ποιηθείσης ἦν πολλὸν τὸ μέσον, τὸν Πανσανίην
 γελᾶσαντα μεταπέμψασθαι τῶν Ἑλλήνων τοὺς στρατη-
 γούς, συνελθόντων δὲ τούτων εἰπεῖν τὸν Πανσανίην, δει-
 κνύντα ἐς ἑκατέρην τοῦ δαίτρου παρασκευήν· “ἄνδρες Ἑλ-
 ληνες, τῶνδε εἵνεκεν ἐγὼ ὑμέας συνήγαγον, βουλόμενος
 ὑμῖν τοῦ Μήδου τὴν ἀφροσύνην δέξαι, ὅς τοιγύνη δίαίταν
 ἔχων ἤλθε ἐς ἡμέας οὕτω ὁὔτις ἔχοντας ἀπαιρησόμενος.”
 ταῦτα μὲν Πανσανίην λέγεται εἰπεῖν πρὸς τοὺς στρατη- 83
 γούς τῶν Ἑλλήνων, ὕστερῳ μέντοι χρόνῳ μετὰ ταῦτα καὶ
 τῶν Πλαταιέων εὖρον συχνοὶ θήκας χρυσοῦ καὶ ἀργύρου
 καὶ τῶν ἄλλων χρημάτων. ἐφάνη δὲ καὶ τόδε ὕστερον ἐν
 τούτων. τῶν νεκρῶν περιψιλωθέντων τὰς σάρκας (συνε-
 φόρεον γὰρ τὰ ὀστέα οἱ Πλαταιέες ἐς ἓνα χώρον) εὐρέθη
 κεφαλὴ οὐκ ἔχουσα ῥαφήν οὐδεμίαν, ἀλλὰ ἐξ ἑνὸς ἐοῦσα
 ὀστέου· ἐφάνη δὲ καὶ γνάθος, καὶ τὸ ἄνω τῆς γνάθου,
 ἔχουσα ὀδόντας μονοφυέας, ἐξ ἑνὸς ὀστέου πάντας, τοὺς
 τε ὀδόντας καὶ τοὺς γομφίους· καὶ πενταπτήχεος ἀνδρὸς
 ὀστέα ἐφάνη. ἐπεῖτε δὲ Μαρδονίου δευτέρῃ ἡμέρῃ ὁ νεκρὸς 84
 ἠρᾶνιστο, ὑπ’ ὅτεν μὲν ἀνθρώπων, τὸ ἀτρεκέες οὐκ ἔχω
 εἰπεῖν, πολλοὺς δὲ τινὰς ἤδη καὶ παντοδαπούς ἤκουσα
 θάψαι Μαρδόνιον, καὶ δῶρα μεγάλα οἶδα λαβόντας πολ-
 λούς παρὰ Ἀρτόντεω τοῦ Μαρδονίου παιδὸς διὰ τοῦτο
 τὸ ἔργον· ὅστις μέντοι ἦν αὐτῶν ὁ ὑπελόμενός τε καὶ
 θάψας τὸν νεκρὸν τὸν Μαρδονίου, οὐ δύναμαι ἀτρεκέως
 πυθέσθαι. ἔχει δὲ τινα φάτιν καὶ Διονυσιοφάνης ἀνὴρ
 Ἐφέσιος θάψαι Μαρδόνιον. ἀλλ’ ὁ μὲν τρόπος τοιούτων 85
 ἐτάφη, οἱ δὲ Ἕλληνες ὥς ἐν Πλαταιῇσι τὴν λήϊν διεί-
 λοντα, ἔθαπτον τοὺς ἐωντῶν χωρὶς ἕκαστοι. Λακεδαι-
 μόνιοι μὲν τριξας ἐποιήσαντο θήκας. ἐνθα μὲν τοὺς
 ἱρένας ἔθαψαν, τῶν καὶ Ποσειδώνιος καὶ Ἀμομφάρετος
 ἦσαν καὶ Φιλοκύνων τε καὶ Καλλικράτης. ἐν μὲν δὴ ἐν
 τῶν τάφων ἦσαν οἱ ἱρένες, ἐν δὲ τῷ ἐτέρῳ οἱ ἄλλοι Σπαρ-
 τιῆται, ἐν δὲ τῷ τρίτῳ οἱ εἰλωτες. οὗτοι μὲν οὕτω ἔθα-
 πτον, Τεγεῆται δὲ χωρὶς πάντας ἀλέας, καὶ Ἀθηναῖοι τοὺς
 ἐωντῶν ὁμοῦ, καὶ Μεγαρέες τε καὶ Φλιάσιοι τοὺς ὑπὸ τῆς
 ἵππου διαφθαρέντας. τούτων μὲν δὴ πάντων πλήρεις
 ἐγένοντο οἱ τάφοι, τῶν δὲ ἄλλων ὅσοι καὶ φαίνονται ἐν

Πλαταιῆσι ἔόντες τάφοι, τοὺτους δέ, ὡς ἐγὼ πυνθάνομαι, ἐπαισχυναμένους τῇ ἀπειστοί τῆς μάχης ἐκάστους χώματα χῶσαι κεινὰ τῶν ἐπιγινομένων εἵνεκεν ἀνθρώπων, ἐπεὶ καὶ Αἰγινήτεων ἐστὶ αὐτόθι καλούμενος τάφος, τὸν ἐγὼ ἀκούω καὶ δέκα ἔτεσι ὕστερον μετὰ ταῦτα δευθέντων τῶν Αἰγινήτεων χῶσαι Κλεάδην τὸν Αὐτοδίκου ἄνδρα Πλαταιέα, πρόξεινον ἔοντα αὐτῶν.

- 86 Ὡς δ' ἄρα ἔθαιψαν τοὺς νεκροὺς ἐν Πλαταιῇσι οἱ Ἑλλήνες, αὐτίκα βουλευομένοις σφι ἔδοκε στρατεύεσθαι ἐπὶ τὰς Θήβας καὶ ἐξαιτέειν αὐτῶν τοὺς μηδίσαντας, ἐν πρώτοισι δὲ αὐτῶν Τιμηγενίδην καὶ Ἀτταγῖνον, οἱ ἀρχηγέται ἀνὰ πρώτους ἦσαν, ἣν δὲ μὴ ἐκδιδῶσι, μὴ ἀπανίστασθαι ἀπὸ τῆς πόλιος πρότερον ἢ ἐξέλωσι. ὡς δὲ σφι ταῦτα ἔδοξε, οὕτω δὴ ἐνδεκάτῃ ἡμέρῃ ἀπὸ τῆς συμβολῆς ἀπικόμενοι ἐπολιόρχεον Θηβαίους, κελεύοντες ἐκδιδόναι τοὺς ἄνδρας· οὐ βουλομένων δὲ τῶν Θηβαίων ἐκδιδόναι τὴν τε γῆν αὐτῶν ἔταμνον καὶ προσέβαλλον πρὸς τὸ τεῖχος.
- 87 καὶ οὐ γὰρ ἐπαύοντο σινομένοι, εἰκοστῇ ἡμέρῃ ἔλεξε τοῖσι Θηβαίοισι Τιμηγενίδης τάδε· “ἄνδρες Θηβαῖοι, ἐπειδὴ οὕτω δέδοκται τοῖσι Ἕλλησι, μὴ πρότερον ἀπαναστῆναι πολιορκέοντας ἢ ἐξέλωσι Θήβας ἢ ἡμέας αὐτοῖσι παραδῶτε, νῦν ὦν ἡμέων εἵνεκεν γῆ ἢ Βοιωτὴ πλέω μὴ ἀναπλήσῃ, ἀλλ' εἰ μὲν χρημάτων χρηΐζοντες πρόσχημα ἡμέας ἐξαιτέονται, χρήματά σφι δῶμεν ἐκ τοῦ κοινοῦ (σὺν γὰρ τῇ κοινῇ καὶ ἐμηδίσαμεν, οὐδὲ μῦνοι ἡμεῖς), εἰ δὲ ἡμέων ἀληθείας θεόμενοι πολιορκέουσι, ἡμεῖς δὲ ἡμέας αὐτοὺς ἐς ἀντιλογίην παρέξομεν.” κάρτα τε ἔδοξε εὐ λέγειν καὶ ἐς καιρὸν, αὐτίκα τε ἐπεκηρυκεύοντο πρὸς Πανσανίην οἱ Θηβαῖοι.
- 88 ἐθέλοντες ἐκδιδόναι τοὺς ἄνδρας. ὡς δὲ ὠμολόγησαν ἐπὶ τούτοις, Ἀτταγῖνος μὲν ἐκδιδρῆσκει ἐκ τοῦ ἄστεος, παῖδας δὲ αὐτοῦ ἀπαχθέντας Πανσανίης ἀπέλυσε τῆς αἰτίας, φράς τοῦ μηδισμοῦ παῖδας οὐδὲν εἶναι μεταιτίους. τοὺς δὲ ἄλλους ἄνδρας τοὺς ἐξέδοσαν οἱ Θηβαῖοι, οἱ μὲν ἐδόκεον ἀντιλογίης τε κυρήσειν καὶ δὴ χρήμασι ἐπεποιθεσαν διωθέεσθαι· ὁ δὲ ὡς παρέλαβε, αὐτὰ ταῦτα ὑπονοέων τὴν στρατιὴν τὴν συμμάχων ἅπασαν ἀπῆκε καὶ ἐκείνους ἀγαγὼν ἐς Κόρινθον διέφθειρε.

Ταῦτα μὲν τὰ ἐν Πλαταιῇσι καὶ Θήβῃσι γεγόμενα, 89
 Ἀρτάβαζος δὲ ὁ Φαρνάκος φεύγων ἐκ Πλαταιέων καὶ δὴ
 πρόσω ἐγένετο. ἀπικόμενον δέ μιν οἱ Θεσσαλοὶ παρὰ
 σφέας ἐπὶ τε ξείνια ἐκάλεον καὶ ἀνειρώτεον περὶ τῆς
 στρατιῆς τῆς ἄλλης, οὐδὲν ἐπιστάμενοι τῶν ἐν Πλαταιῇσι
 γενομένων. ὁ δὲ Ἀρτάβαζος γινούς, ὅτι εἰ ἐθέλοι σφι
 πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν τῶν ἀγώνων εἰπεῖν, αὐτὸς τε κινδύ-
 νεύσει ἀπολέσθαι καὶ ὁ μετ' αὐτοῦ στρατὸς (ἐπιθήσεσθαι
 γὰρ οἱ πάντα τινὰ οἶετο πυθανόμενον τὰ γεγονότα),
 ταῦτα ἐκλογιζόμενος οὔτε πρὸς τοὺς Φωκέας ἐξηγόρευε
 οὐδὲν, πρὸς τε τοὺς Θεσσαλοὺς ἔλεγε τάδε· “ἐγὼ μὲν, ὦ
 ἄνδρες Θεσσαλοί, ὡς ὁρᾶτε, ἐπείγομαι τε [κατὰ] τὴν
 ταχίστην ἐλέων ἐς Θρηϊκὴν καὶ σπουδὴν ἔχω, πεμφθεὶς
 κατὰ τι πρῆγμα ἐκ τοῦ στρατοπέδου μετὰ τῶνδε. αὐτὸς
 δὲ ὑμῖν Μαρδόνιος καὶ ὁ στρατὸς αὐτοῦ οὗτος κατὰ πόδας
 ἐμεῦ ἐλαύνων προσδόκιμός ἐστι. τοῦτον καὶ ξεινίζετε καὶ
 εὖ ποιεῦντες φαινεσθε. οὐ γὰρ ὑμῖν ἐς χρόνον ταῦτα
 ποιεῦσι μεταμελήσει.” ταῦτα δὲ εἰπας ἀπήλαυνε σπουδῇ
 τὴν στρατιὴν διὰ Θεσσαλίας τε καὶ Μακεδονίης ἰθὺς τῆς
 Θρηϊκῆς, ὡς ἀληθέως ἐπειγόμενος καὶ τὴν μεσόγαιαν
 τείνων τῆς ὁδοῦ. καὶ ἀπικνέεται ἐς Βυζάντιον καταλι-
 πὼν τοῦ στρατοῦ τοῦ ἑωυτοῦ συχνὰς ὑπὸ Θρηϊκῶν τε
 κατακοπέντας κατ' ὁδὸν καὶ λιμῷ συστάντας καὶ καμᾶτω·
 ἐκ Βυζαντίου δὲ διέβη πλοίοισι.

Οὗτος μὲν οὕτω ἀπενόστησε ἐς τὴν Ἀσίν, τῆς δὲ αὐτῆς 90
 ἡμέρης τῆσπερ ἐν Πλαταιῇσι τὸ τρωμα ἐγένετο, συνεκύ-
 ρησε γενέσθαι καὶ ἐν Μυκάλῃ τῆς Ἰωνίης. ἐπειδὴ γὰρ ἐν
 τῇ Ἀήλῳ κατέατο οἱ Ἕλληνες οἱ ἐν τῇσι νηυσὶ ἅμα Λευ-
 τυχίδῃ τῷ Λακεδαιμονίῳ ἀπικόμενοι, ἤλθον σφι ἄγγελοι
 ἀπὸ Σάμου Λάμπων τε Θρασυκλέος καὶ Ἀθηναγόρης
 Ἀρχεστρατίδew καὶ Ἠγησίστρατος Ἀρισταγόρεω, πεμ-
 φθέντες ὑπὸ Σαμίων λάθρη τῶν τε Περσέων καὶ τοῦ
 τυράννου Θεομήστορος τοῦ Ἀνδροδάμαντος, τὸν κατέστη-
 σαν Σάμου τύραννον οἱ Πέρσαι. ἐπελθόντων δὲ σφρων
 ἐπὶ τοὺς στρατηγοὺς ἔλεγε Ἠγησίστρατος πολλὰ καὶ παν-
 τοῖα, ὡς ἦν μόνον ἴδωνται αὐτοὺς οἱ Ἴωνες, ἀποστήσον-
 ται ἀπὸ Περσέων, καὶ ὡς οἱ βάρβαροι σὺν ὑπομενέουσιν.

ἦν δὲ καὶ ἄρα ὑπομείνωσι, οὐκ ἐτέρην ἄγρην τοιαύτην εὔρειν ἂν αὐτοὺς. θεοὺς τε κοινούς ἀνακαλέων προέτραπε αὐτοὺς ῥύσασθαι ἄνδρας Ἑλλήνας ἐκ δουλοσύνης καὶ ἀπαμῦναι τὸν βάρβαρον εὐπετέες τε αὐτοῖσι ἔφη ταῦτα γίνεσθαι· τὰς τε γὰρ νέας αὐτῶν κακῶς πλώειν καὶ οὐκ ἀξιόμαχους ἐκείνοισι εἶναι. αὐτοὶ τε, εἴ τι ὑποπτεύουσι μὴ δόλῳ αὐτοὺς προάγοιεν, ἐτοιμοὶ εἶναι ἐν τῇσι νηυσὶ τῇσι
 91 ἐκείνων ἀγόμενοι ὁμηροὶ εἶναι. ὥς δὲ πολλὸς ἦν λισσόμενος ὁ ξεῖνος ὁ Σάμιος, εἶρετο Λευτυχίδης, εἴτε κληδόνος εἵνεκεν ἐθέλων πυθέσθαι εἴτε καὶ κατὰ συντυχίην θεοῦ ποιεῦντος· “ὦ ξεῖνε Σάμιε, τί τοι τὸ οὔνομα;” ὁ δὲ εἶπε· “Ἥγησίστρατος.” ὁ δὲ ὑπαρπάσας τὸν ἐπιλοιπον λόγον, εἴ τινα ὠρητο λέγειν ὁ Ἥγησίστρατος, εἶπε· “δέχομαι τὸν οἰωνὸν τὸν ἡγησίστρατον, ὦ ξεῖνε Σάμιε. σὺ δὲ ἡμῖν ποιεε ὅπως αὐτός τε δοὺς πίστιν ἀποπλώσσει καὶ οἱ σὺν σοὶ ἔόντες οἶδε, ἧ μὲν Σαμίους ἡμῖν προθύ-
 92 μους ἔσεσθαι συμμάχους.” ταῦτά τε ἅμα ἠγόρευε καὶ τὸ ἔργον προσῆγε. αὐτίκα γὰρ οἱ Σάμιοι πίστιν τε καὶ ὄρκια ἐποιεῦντο συμμαχίης πέρι πρὸς τοὺς Ἑλλήνας.

Ταῦτα δὲ ποιήσαντες οἱ μὲν ἀπέπλων· μετὰ σφέων γὰρ ἐκέλευε πλώειν τὸν Ἥγησίστρατον, οἰωνὸν τὸ οὔνομα ποιεῦμενος· οἱ δὲ Ἕλληνες ἐπισχόντες ταύτην τὴν ἡμέρην τῇ ὑστεραίῃ ἐκαλλιρέοντο, μαντευομένου σφί Δηϊφόνου τοῦ Εὐνήλου ἀνδρὸς Ἀπολλωνιήτεω, Ἀπολλωνίης δὲ τῆς ἐν Ἰονίῳ κόλπῳ, τοῦ τὸν πατέρα κατέλαβε Εὐήνιον προῆγμα
 93 τοιόνδε· “ἔστι ἐν τῇ Ἀπολλωνίῃ ταύτῃ ἰσὰ ἡλίου πρόβατα, τὰ τὰς μὲν ἡμέρας βόσκεται παρὰ ποταμόν, ὅς ἐκ Λάχμονος οὖρεος ῥέει διὰ τῆς Ἀπολλωνίης χώρας ἐς θάλασσαν παρ’ Ὀρικὸν λιμένα, τὰς δὲ νύκτας ἀραιρημένοι ἄνδρες οἱ πλούτῳ τε καὶ γένει δοκιμώτατοι τῶν ἀστῶν, οὗτοι φυλάσσουσι ἐνιαυτὸν ἕκαστος· περὶ πολλοῦ γὰρ δὴ ποιεῦνται Ἀπολλωνιῆται τὰ πρόβατα ταῦτα ἐκ θεοπροπίου τινός. ἐν δὲ ἄντρω αὐλίζονται ἀπὸ τῆς πόλιος ἐκάς. ἐνθα δὴ τότε ὁ Εὐήνιος οὗτος ἀραιρημένος ἐφύλασσε. καὶ κοτε αὐτοῦ κατακοιμισαντος τὴν φυλακὴν παρελθόντες λύκοι ἐς τὸ ἄντρον διέφθειραν τῶν προβάτων ὡς ἐξήκοντα. ὁ δὲ ὡς ἐπήϊσε, εἶχε σιγῇ καὶ ἔφραζε σὺθενί, ἐν νύφῃ ἔχων

ἀντικαταστήσειν ἄλλα πριάμενος. καὶ οὐ γὰρ ἔλαθε τοὺς Ἀπολλωνιῆτας ταῦτα γενόμενα, ἀλλ' ὥς ἐπύθοντο, ὑπαγαγόντες μιν ὑπὸ δικαστήριον κατέκριναν, ὥς τὴν φυλακὴν κατακοιμίσαντα, τῆς ὀψιος στερηθῆναι. ἐπείτε δὲ τὸν Εὐήνιον ἐξετύφλωσαν, αὐτίκα μετὰ ταῦτα οὔτε πρόβατά σφι ἔτιχτε οὔτε γῆ ἔφερε ὁμοίως [καρπὸν]. πρόφαντα δὲ σφι ἔν τε Δωδώνῃ καὶ ἐν Δελφοῖσι ἐγένετο, ἐπείτε ἐπειρώτεον τοὺς προφήτας τὸ αἴτιον τοῦ παρεόντος κακοῦ, οἱ δὲ αὐτοῖσι ἔφραζον, ὅτι ἀδίκως τὸν φύλακον τῶν ἱρῶν προβάτων Εὐήνιον τῆς ὀψιος ἐστέρησαν· αὐτοὶ γὰρ ἐπορμῆσαι τοὺς λύκους, οὐ πρότερόν τε παύσεσθαι τιμωρόντες ἐκείνῳ πρὶν ἢ δίκας δῶσι τῶν ἐποίησαν ταύτας, τὰς ἂν αὐτὸς ἔλῃται καὶ δικαιοῖ· τούτων δὲ τελεομένων αὐτοὶ δώσειν Εὐνήνῳ δόσιν τοιαύτην, τὴν πολλοὺς μιν μακαριέειν ἀνθρώπων ἔχοντα. τὰ μὲν χρηστήρια ταῦτά σφι ἔχρησθη, οἱ δὲ Ἀπολλωνιῆται ἀπόρρητα ποιησάμενοι προέθεσαν τῶν ἀστῶν ἀνδράσι διαπρῆξαι. οἱ δὲ σφι διέπρηξαν ὥδε· κατημένον Εὐηνίου ἐν Θώκῳ ἐλθόντες οἱ παρίζοντο καὶ λόγους ἄλλους ἐποιεῦντο, ἐς ὃ κατέβαινον συλλυπεόμενοι τῷ πᾶθει. ταύτῃ δὲ ὑπάγοντες εἰρώτεον τίνα δίκην ἂν ἔλοιτο, εἰ ἐθέλοιεν Ἀπολλωνιῆται δίκας ὑποστῆναι δώσειν τῶν ἐποίησαν. ὃ δὲ οὐκ ἀκηκοὺς τὰ θεοπρόπιον εἶλετο εἶπας, εἴ τίς οἱ δοίῃ ἀγροῦς, τῶν ἀστῶν οὐνομάσας τοῖσι ἡπίστατο εἶναι καλλίστους δύο κλήρους τῶν ἐν τῇ Ἀπολλωνίῃ, καὶ οἴκησιν πρὸς τούτοις τὴν ἥδεε καλλίστην ἐοῦσαν τῶν ἐν τῇ πόλει. τούτων δὲ ἔφη ἐπήβολος γενόμενος τοῦ λοιποῦ ἀμήνιτος εἶναι, καὶ δίκην οἱ ταύτην ἀποχρᾶν γενομένην.” καὶ ὃ μὲν ταῦτα ἔλεγε, οἱ δὲ πάρεδροι εἶπαν ὑπολαβόντες· “Εὐήνιε, ταύτην δίκην Ἀπολλωνιῆται τῆς ἐκτυφλώσεως ἐκτίνουσί τοι κατὰ τὰ θεοπρόπια τὰ γενόμενα.” ὃ μὲν δὴ πρὸς ταῦτα δεινὰ ἐποιέετο, ἐνθεῦτεν πυθόμενος τὸν πάντα λόγον, ὡς ἔξαπατηθεῖς, οἱ δὲ πριάμενοι παρὰ τῶν κεκτημένων διδοῦσιν οἱ τὰ εἶλετο. καὶ μετὰ ταῦτα αὐτίκα ἔμφυτον μαντικὴν εἶχε ὥστε καὶ οὐνομαστός γενέσθαι. τούτου δὴ ὁ Δηΐφρονος ἐὼν παῖς τοῦ Εὐηνίου ἀγόντων Κορινθίων ἔμαντεύετο τῇ στρατιῇ. ἥδη δὲ καὶ τόδε ἤκουσα, ὡς ὃ

Δηϊφρονος ἐπιβατεύων τοῦ Εὐνήλιου οὐνόματος ἐξελάμβανε ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα ἔργα, οὐκ ἔων Εὐνήλιου παῖς.

- 90 Τοῖσι δὲ Ἕλλησι ὥς ἐκαλλίρησε, ἀνήγον τὰς νέας ἐκ τῆς Δήλου πρὸς τὴν Σάμον. ἐπεὶ δὲ ἐγένοντο τῆς Σαμίης πρὸς Καλάμοισι, οἱ μὲν αὐτοῦ ὀρμισάμενοι κατὰ τὸ Ἡραῖον τὸ ταύτῃ παρεσκευάζοντο ἐς ναυμαχίην, οἱ δὲ Πέρσαι πυθόμενοι σφείας προσπλῶειν ἀνήγον καὶ αὐτοὶ πρὸς τὴν ἡπειρον τὰς νέας τὰς ἄλλας, τὰς δὲ Φοινίκων ἀπῆκαν ἀποπλῶειν· βουλευομένοισι γάρ σφι ἐδόκεε ναυμαχίην μὴ ποιέεσθαι· οὐ γὰρ ὦν ἐδόκεον ὁμοιοὶ εἶναι· ἐς δὲ τὴν ἡπειρον ἀπέπλων, ὅπως ἔωσι ὑπὸ τὸν πεζὸν στρατὸν τὸν σφέτερον ἔοντα ἐν τῇ Μυκάλῃ, ὃς κελεύσαντος Ξέρξεω καταλελειμμένος τοῦ ἄλλου στρατοῦ Ἰωνὴν ἐφύλασσε. τοῦ πληθοῦς μὲν ἦν ἔξ μυριάδες, ἐστρατήγεε δὲ αὐτοῦ Τιγράνης κάλλεϊ τε καὶ μεγάλῃ ὑπερφέρων Περσέων. ὑπὸ τοῦτον μὲν δὴ τὸν στρατὸν ἐβουλεύσαντο καταφυγόντες οἱ τοῦ ναυτικοῦ στρατηγοὶ ἀνείρυσαι τὰς νέας καὶ περιβαλέσθαι ἔρκος, ἔρυμα τῶν νεῶν καὶ σφείων αὐ-
- 91 τῶν χρησφύγετον. ταῦτα βουλευσάμενοι ἀνήγοντο. ἀπικόμενοι δὲ παρὰ τὸ τῶν Ποτνιέων ἱρὸν τῆς Μυκάλης ἐς Γαίσωνά τε καὶ Σκολοπόεντα, τῇ Δήμητρος Ἐλευσινίης ἐστὶ ἱρὸν, τὸ Φίλιστος ὁ Πασικλέος ἰδρύσατο Νείλεω τῇ Κόδρῳ ἐπισπόμενος ἐπὶ Μιλήτου κτιστύν, ἐνθαῦτα τὰς τε νέας ἀνείρυσαν καὶ περιεβάλοντο ἔρκος καὶ λίθων καὶ ξύλων, δένδρεα ἐκκόψαντες ἡμερα, καὶ σκόλοπας περὶ τὸ ἔρκος κατέπηξαν. καὶ παρεσκευάδατο ὥς πολιορκησόμενοι καὶ ὥς νικήσοντες. ἐπ' ἀμφοτέρα γὰρ ἐπιλεγόμενοι παρεσκευάζοντο.

- 98 Οἱ δὲ Ἕλληνες ὥς ἐπύθοντο οἰχωκότας τοὺς βαρβάρους ἐς τὴν ἡπειρον, ἤχθοντο ὥς ἐκπεφευγότες, ἐν ἀπορίῃ τε εἶχοντο ὅ τι ποιέωσι, εἴτε ἀπαλλάσσονται ὀπίσω εἴτε καταπλώσιν ἐφ' Ἑλλησπόντου. τέλος δ' ἔδοξε τούτων μὲν μῆδέτερα ποιέειν, ἐπιπλῶειν δὲ ἐπὶ τὴν ἡπειρον. παρασκευασάμενοι ὦν ἐς ναυμαχίην καὶ ἀποβάθρας καὶ τὰ ἄλλα ὅσων ἔδεε ἔπλων ἐπὶ τῆς Μυκάλης. ἐπεὶ δὲ ἀγχοῦ τε ἐγίνοντο τοῦ στρατοπέδου καὶ οὐδεὶς ἐφαινετό σφι ἐπαναγόμενος, ἀλλὰ ὥρεον νέας ἀνειλκυσμένας ἔσω τοῦ

τελέως, πολλὸν δὲ πεζὸν παρακεκριμένον παρὰ τὸν αἰγια-
 λὸν, ἐνθαῦτα πρῶτον μὲν ἐν τῇ νηϊ παραπλώων, ἐγχερίμ-
 ψας τῷ αἰγιαλῷ τὰ μάλιστα, Λευτυχίδης ὑπὸ κήρυκος
 προηγόρευε τοῖσι Ἴωσι λέγων· “ἄνδρες Ἴωνες, ὅσοι ὑμέων
 τυγχάνουσι ἐπακούοντες, μάθετε τὰ λέγω· πάντως γὰρ
 οὐδὲν συνήσουσι Πέρσαι τῶν ἐγὼ ὑμῖν ἐντέλλομαι. ἐπεὶ ἂν
 συμμίσγωμεν, μεμνησθαι τίνα χρὴ ἐλευθερίας μὲν πάν-
 των πρῶτον, μετὰ δὲ τοῦ συνθήματος Ἑβης. καὶ τὰδε
 ἴστω καὶ ὁ μὴ ἐπακούσας ὑμέων πρὸς τοῦ ἐπακούσαντος.
 ὧντος δὲ οὗτος ἐὼν τυγχάνει νόος τοῦ πράγματος καὶ ὁ
 θεμιστοκλέος ὁ ἐπ’ Ἀρτεμισίῳ. ἥ γὰρ δὴ λαθόντα τὰ
 ῥήματα τοὺς βαρβάρους ἐμελλε τοὺς Ἴωνας πείσειν, ἥ
 ἐπειτεν ἀνενειχθέντα ἐς τοὺς βαρβάρους ποιήσειν ἀπί-
 στους [τοῖσι Ἑλλήσι].” Λευτυχίδει δὲ ταῦτα ὑποθεμένου ⁹⁹
 δεύτερα δὴ τὰδε ἐποίηεν οἱ Ἕλληνες· προσσχόντες τὰς
 νέας ἀπέβησαν ἐς τὸν αἰγιαλόν. καὶ οὗτοι μὲν ἐτάσσοντο,
 οἱ δὲ Πέρσαι ὥς εἶδον τοὺς Ἕλληνας παρασκευαζομένους
 ἐς μάχην καὶ τοῖσι Ἴωσι παραινέσαντας, τοῦτο μὲν ὑπο-
 νοήσαντες τοὺς Σάμιους τὰ Ἑλλήνων φρονέειν ἀπαιρῶνται
 τὰ ὄπλα. οἱ γὰρ ὧν Σάμιοι ἀπικομένων Ἀθηναίων αἰχμα-
 λώτων ἐν τῇσι νηυσὶ τῶν βαρβάρων, τοὺς ἔλαβον ἀνὰ τὴν
 Ἀττικὴν λελειμμένους οἱ Ξέρξῳ, τούτους λυσάμενοι πάν-
 τας ἀποπέμπουσι ἐποδιάσαντες ἐς τὰς Ἀθήνας· τῶν
 εἵνεκεν οὐκ ἦμιστα ὑποψίην εἶχον, πεντακοσίας κεφαλὰς
 τῶν Ξέρξῳ πολεμίων λυσάμενοι. τοῦτο δὲ τὰς διόδους
 τὰς ἐς τὰς κορυφὰς τῆς Μυκάλης φερούσας προστάσσουσι
 τοῖσι Μιλησίοισι φυλάσσειν ὥς ἐπισταμένοισι δῆθεν μά-
 λιστα τὴν χώραν. ἐποίηεν δὲ ταύτου εἵνεκεν, ἵνα ἐκτὸς τοῦ
 στρατοπέδου ἔωσι. τούτους μὲν Ἰώνων, τοῖσι καὶ κατε-
 δόκεον νεοχμὸν ἂν τι ποιέειν δυνάμιος ἐπιλαβομένοισι,
 τρόποισι τοιούτοις προεφυλάσσοντο οἱ Πέρσαι, αὐτοὶ δὲ
 συνεφόρησαν τὰ γέρεα ἕρκος εἶναι σφι. ὥς δὲ ἄρα παρε- ¹⁰⁰
 σκεῦαστο τοῖσι Ἑλλήσι, προσήϊσαν πρὸς τοὺς βαρβάρους.
 ἰοῦσι δὲ σφι φρήμη τε ἐσέπτατο ἐς τὸ στρατόπεδον πᾶν
 καὶ κηρυκὴν ἐφάνη ἐπὶ τῆς κυματωγῆς κείμενον. ἥ δὲ
 φρήμη διῆλθ’ ἐσφι ὧδε, ὥς οἱ Ἕλληνες τὴν Μαρδονίου στρα-
 τὴν νικῶν ἐν Βουωτοῖσι μαχομένοι. δῆλα δὴ πολλοῖσι

- τεκμηρίοισι ἐστι τὰ θεῖα τῶν πρηγμάτων, εἰ καὶ τότε τῆς [αὐτῆς] ἡμέρης συμπιπτούσης τοῦ τε ἐν Πλαταιῇσι καὶ τοῦ ἐν Μυκάλῃ μέλλοντος ἔσεσθαι τρώματος φήμη τοῖσι Ἕλλησι τοῖσι ταύτῃ ἔσαπικετο, ὥστε θαρσῆσαι τε τὴν στρατιὴν πολλῷ μᾶλλον καὶ ἐθέλειν προθυμότερον κινδυνεύειν. καὶ τότε ἕτερον συνέπεσε γινόμενον, Δημήτριος τεμένεα Ἑλευσινίης παρ' ἀμφοτέρων τὰς συμβολὰς εἶναι. καὶ γὰρ δὴ ἐν τῇ Πλαταιίδι παρ' αὐτὸ τὸ Δημήτριον ἐγίνετο, ὥς καὶ πρότερόν μοι εἴρηται, ἡ μάχη, καὶ ἐν Μυκάλῃ ἔμελλε ὡσούτως ἔσεσθαι. γινόμεναι δὲ νίκην τῶν μετὰ Πανσανίῳ Ἑλλήνων ὁρθῶς σφι ἡ φήμη συνέβαινε ἐλθούσα. τὸ μὲν γὰρ ἐν Πλαταιῇσι πρωτὶ ἐτι τῆς ἡμέρης ἐγίνετο, τὸ δὲ ἐν Μυκάλῃ περὶ δέλλην. ὅτι δὲ τῆς αὐτῆς ἡμέρης συνέβαινε γίνεσθαι μηνός τε τοῦ αὐτοῦ, χρόνῳ οὐ πολλῷ σφι ὕστερον δὴλα ἀγαμανθάνουσι ἐγένετο. ἦν δὲ ἄρρωδίῃ σφι πρὶν τὴν φήμην ἔσαπικέσθαι, οὗτι περὶ σφέων αὐτῶν οὕτω, ὥς τῶν Ἑλλήνων, μὴ περὶ Μαρδονίῳ πταίσῃ ἡ Ἑλλάς. ὥς μέντοι ἡ κληθὼν αὕτη σφι ἐσέπτατο, μᾶλλον τι καὶ ταχύτερον τὴν πρόσδοον ἐποιεῦντο. οἱ μὲν δὴ Ἕλληνες καὶ οἱ βάρβαροι ἔσπευδον ἐς τὴν μάχην, ὥς σφι καὶ αἱ νῆσοι καὶ ὁ Ἑλλήσποντος ἄεθλα προσέκετο.
- 109 Ταῖσι μὲν νυν Ἀθηναίοισι καὶ τοῖσι προσεχέσι τούτοις τεταγμένοις μέχρι κου τῶν ἡμισέων, ἡ ὁδὸς ἐγίνετο καὶ αἰγιαλὸν τε καὶ ἄπεδον χώρον, τοῖσι δὲ Λακεδαιμονίοισι καὶ τοῖσι ἐπεξῆς τούτοις τεταγμένοις κατὰ τε χαράδρην καὶ οὖρεα. ἐν ᾧ δὲ οἱ Λακεδαιμόνιοι περιήϊσαν, οὗτοι οἱ ἐπὶ τῷ ἑτέρῳ κέρεϊ [ἐτι] καὶ δὴ ἐμάχοντο. ἕως μὲν νυν τοῖσι Πέρσῃσι ὀρθία ἦν τὰ γέρεα, ἡμύνοντό τε καὶ οὐδὲν ἔλασσον εἶχον τῇ μάχῃ, ἐπεῖτε δὲ τῶν Ἀθηναίων καὶ τῶν προσεχέων ὁ στρατός, ὅπως ἐωυτῶν γένηται τὸ ἔργον καὶ μὴ Λακεδαιμονίων, παρακελευσάμενοι ἔργου εἶχοντο προθυμότερον, ἐνθεῦτεν ἤδη ἑτεροιοῦτο τὸ πρῆγμα. διωπάμενοι γὰρ τὰ γέρεα οὗτοι φερόμενοι ἐσέπεσον ἄλεες ἐς τοὺς Πέρσας, οἱ δὲ δεξάμενοι καὶ χρόνον συχνὸν ἀμυνόμενοι τέλος ἔφευγον ἐς τὸ τεῖχος. Ἀθηναῖοι δὲ καὶ Κορίνθιοι καὶ Σικυώνιοι καὶ Τροιζήνιοι (οὗτοι γὰρ ἦσαν ἐπεξῆς τεταγμένοι) συνεπισπόμενοι συνεδέπιπτον ἐς τὸ

τείχος. ὥς δὲ καὶ τὸ τεῖχος ἀραιήθη, οὐτ' ἔτι πρὸς ἀλλήν
 ἐπράποντο οἱ βάρβαροι, πρὸς φυγὴν τε ὠρμέατο οἱ ἄλλοι
 πλὴν Περσέων. οὗτοι δὲ κατ' ὀλίγους γινόμενοι ἐμάχοντο
 τοῖσι αἰεὶ ἐς τὸ τεῖχος ἐσπίπτουσι Ἑλλήνων. καὶ τῶν
 στρατηγῶν τῶν Περσικῶν δύο μὲν ἀποφεύγουσι, δύο δὲ
 τελευτέουσι· Ἀρταύτης μὲν καὶ Ἰθαμίτῃς τοῦ ναυτικοῦ
 στρατηγέοντες ἀποφεύγουσι, Μαροδόνη δὲ καὶ ὁ τοῦ
 πεζοῦ στρατηγὸς Τιγράνης μαχόμενοι τελευτέουσι. ἔτι 103
 δὲ μαχομένων τῶν Περσέων ἀπίκοντο Λακεδαιμόνιοι καὶ
 οἱ μετ' αὐτῶν καὶ τὰ λοιπὰ συνδιεχειρίζον. ἔπεσον δὲ καὶ
 αὐτῶν τῶν Ἑλλήνων συχνοὶ ἐνθαῦτα, ἄλλοι τε καὶ Σικυ-
 ωνιοὶ καὶ στρατηγὸς Περίλεως. τῶν δὲ Σαμίων οἱ στρα-
 τευόμενοι ὄντες τε ἐν τῇ στρατοπέδῳ τῇ Μηδικῇ καὶ
 ἀπυκραιρημένοι τὰ ὄπλα ὥς εἶδον αὐτίκα κατ' ἀρχὰς γινο-
 μένην ἑτεραλλέα τὴν μάχην, ἔρδον ὅσον ἐδυνέατο, προσω-
 φρέλεις ἐθέλοντες τοῖσι Ἑλλήσι. Σαμίους δὲ ἰδόντες οἱ
 ἄλλοι Ἴωνες ἄρξαντας, οὕτω δὴ καὶ αὐτοὶ ἀποστάντες
 ἀπὸ Περσέων ἐπέθεντο τοῖσι βαρβάροις. Μιλησίοισι δὲ 104
 προστετάκτο μὲν τῶν Περσέων τὰς διόδους τηρεῖν, σω-
 τηρίης εἵνεκέν σφι, ὥς ἦν ἄρα σφέας καταλαμβάνη οἷάπερ
 κατέλαβε, ἔχοντες ἡγεμόνας σώζονται ἐς τὰς κορυφὰς τῆς
 Μυκάλης· ἐτάχθησαν μὲν νυν ἐπὶ τοῦτο τὸ πρῆγμα οἱ
 Μιλήσιοι τούτου τε εἵνεκεν καὶ ἵνα μὴ παρόντες ἐν τῇ
 στρατοπέδῳ τι νεοχμὸν ποιεοίεν, οἱ δὲ πᾶν τὸ ἐναντίον
 τοῦ προστεταγμένου ἐποίησαν, ἄλλας τε κατηγεόμενοί σφι
 ὁδοὺς φεύγουσι, αἱ δὴ ἔφερον ἐς τοὺς πολεμίους, καὶ
 τέλος αὐτοὶ σφι ἐγίνοντο κτείνοντες πολεμιώτατοι. οὕτω
 δὴ τὸ δεύτερον Ἴωνίη ἀπὸ Περσέων ἀπέστη. ἐν δὲ ταύτῃ 105
 τῇ μάχῃ Ἑλλήνων ἡρίστευσαν Ἀθηναῖοι, καὶ Ἀθηναίων
 Ἑρμόλυκος ὁ Εὐβοῖνου, ἀνὴρ παγκράτιον ἐπασκήσας.
 τοῦτον δὲ τὸν Ἑρμόλυκον κατέλαβε ὕστερον τούτων, πολέ-
 μου ὢντος Ἀθηναίοισι τε καὶ Καρυστίοισι, ἐν Κύρῳ τῆς
 Καρυστίης χώρας ἀποθανόντα ἐν μάχῃ κέεσθαι ἐπὶ Γε-
 ραισιτῇ. μετὰ δὲ Ἀθηναίους Κορίνθιοι καὶ Τροιζήνιοι
 καὶ Σικυώνιοι ἡρίστευσαν.

Ἐπεῖτε δὲ κατεργάσαντο οἱ Ἕλληνες τοὺς πολλούς, τοὺς 106
 μὲν μαχομένους, τοὺς δὲ καὶ φεύγοντας τῶν βαρβάρων, τὰς

νέας ἐνέπρησαν καὶ τὸ τεῖχος ἅπαν, τὴν λήϊν προεξαγαγόν-
 τες ἐς τὸν αἰγιαλόν, καὶ θησαυροὺς τινὰς χρημάτων εὗρον.
 ἐμπρήσαντες δὲ τὸ τεῖχος καὶ τὰς νέας ἀπέπλωον. ἀπι-
 κόμενοι δὲ ἐς Σάμον οἱ Ἕλληνες ἐβουλευόντο περὶ ἀνα-
 στάσιος τῆς Ἰωνίης, καὶ ὅκη χρεῶν εἶη τῆς Ἑλλάδος κατοι-
 κίσαι τῆς αὐτοῖ ἐγκρατέες ἦσαν, τὴν δὲ Ἰωνίην ἀπειναι
 τοῖσι βαρβάροισι. ἀδύνατον γὰρ ἐφαίνετό σφι εἶναι ἑωυ-
 τοὺς τε Ἰώνων προκατῆσθαι φρουρέοντας τὸν πάντα
 χρόνον, καὶ ἑωυτῶν μὴ προκατημένων Ἴωνας οὐδεμίαν
 ἐλπίδα εἶχον χαίροντας πρὸς τῶν Περσέων ἀπαλλάξιν.
 πρὸς ταῦτα Πελοποννησίων μὲν τοῖσι ἐν τέλει ἐοῦσι
 ἐδόκεε τῶν μηδισάντων ἐθνέων τῶν Ἑλληνικῶν τὰ ἐμ-
 πόρια ἐξαναστήσαντας δοῦναι τὴν χώραν Ἴωσι ἐνοικῆσαι,
 Ἀθηναίοισι δὲ οὐκ ἐδόκεε ἀρχὴν Ἰωνίην γενέσθαι ἀνά-
 στατον, οὐδὲ Πελοποννησίους περὶ τῶν σφετέρων ἀποι-
 κιέων βουλευεῖν. ἀντιτεινόντων δὲ τούτων προθύμως
 εἶξαν οἱ Πελοποννήσιοι. καὶ οὕτω δὴ Σαμίους τε καὶ
 Χίους καὶ Λεσβίους καὶ τοὺς ἄλλους νησιώτας, οἱ ἔτυχον
 συστρατευόμενοι τοῖσι Ἕλλησι, ἐς τὸ συμμαχικὸν ἐποιή-
 σαντο, πίστι τε καταλαβόντες καὶ ὀρκίοισι ἐμμενέειν τε
 καὶ μὴ ἀποστήσεσθαι. τούτους δὲ καταλαβόντες ὀρκίοισι
 ἐπλῶον τὰς γεφύρας λύσοντες· ἔτι γὰρ ἐδόκεον ἐντετα-
 107 μένας εὐρήσειν. οὗτοι μὲν δὴ ἐπ' Ἑλλησπόντου ἐπλῶον,
 τῶν δὲ ἀποφυγόντων βαρβάρων ἐς τὰ ἄκρα τε τῆς Μυ-
 κᾶλης κατειληθέντων, ἐόντων οὐ πολλῶν, ἐγένετο κομιδὴ
 ἐς Σάρδεις. πορευομένων δὲ κατ' ὁδὸν Μασίστης ὁ Δαρείου
 παρατυχὼν τῷ πάθει τῷ γεγονότι τὸν στρατηγὸν Ἀρταῦν-
 την ἔλεγε πολλά τε καὶ κακά, ἄλλα τε καὶ γυναικὸς κακίῳ
 φᾶς αὐτὸν εἶναι τοιαῦτα στρατηγήσαντα, καὶ ἄξιον εἶναι
 παντὸς κακοῦ τὸν βασιλέος οἶκον κακώσαντα. παρὰ δὲ
 τοῖσι Πέρσῃσι γυναικὸς κακίῳ ἀκοῦσαι δέννος μέγιστός
 ἐστι. ὁ δὲ ἐπεὶ πολλὰ ἤκουσε, δεινὰ ποιεύμενος σπᾶται
 ἐπὶ τὸν Μασίστην τὸν ἀκινάχην ἀποκτείνει ἐθέλων. καί
 μιν ἐπιθέοντα φρασθεὶς Ξειναγόρης ὁ Πηρξίλειω ἀνὴρ
 Ἀλικαρνησεύς, ὅπισθε ἐστεῶς αὐτοῦ Ἀρταῦντεω, ἀρπάζει
 μέσον καὶ ἐξαείρας παλεῖ ἐς τὴν γῆν· καὶ ἐν τούτῳ οἱ δορυ-
 φόροι οἱ Μασίστειω προέστησαν. ὁ δὲ Ξειναγόρης ταῦτα

ἐργάσατο χάριτα αὐτῷ τε Μασίστῃ τιθέμενος καὶ Ξέρξῃ, ἐσωζῶν τὸν ἀδελφεὸν τὸν ἐκείνου· καὶ διὰ τοῦτο τὸ ἔργον Ξειναγόρης Κιλικίης πάσης ἤρξε δόντος βασιλέως. τῶν δὲ κατ' ὁδὸν πορευομένων οὐδὲν ἐπὶ πλέον ἐγένετο τούτων, ἀλλ' ἀπικνέονται ἐς Σάρδις. ἐν δὲ τῇσι Σάρδισι ἐτύγγανε ἑὼν βασιλεὺς ἐξ ἐκείνου τοῦ χρόνου, ἔπειτε ἐξ Ἀθηνέων προσπταίσας τῇ ναυμαχίῃ φυγῶν ἀπῆκετο.

Τότε δὴ ἐν τῇσι Σάρδισι ἑὼν ἄρα ἦρα τῆς Μασίστεω 108 γυναικὸς, ἐούσης καὶ ταύτης ἐνθαῦτα. ὥς δέ οἱ προσπέμποντι οὐκ ἐδύνατο κατεργασθῆναι, οὐδὲ βίην προσέφερε προμηθεόμενος τὸν ἀδελφεὸν Μασίστην (τῶντ' οὐδὲν τοῦτο εἶχε καὶ τὴν γυναῖκα· εὖ γὰρ ἠπίστατο βίης οὐ τευξομένη), ἐνθαῦτα δὴ Ξέρξης ἐργόμενος τῶν ἄλλων πρήσσει τὸν γάμον τοῦτον τῷ παιδί τῷ ἑωυτοῦ Δαρείῳ, θυγατέρα τῆς γυναικὸς ταύτης καὶ Μασίστεω, δοκέων αὐτὴν μᾶλλον λάμψεσθαι ἢ ταῦτα ποιῆσαι. ἀρμόσας δὲ καὶ τὰ νομιζόμενα ποιήσας ἀπήλκυσε ἐς Σοῦσα. ἔπει δὲ ἐκεῖ τε ἀπῆκετο καὶ ἡγάγετο ἐς ἑωυτοῦ Δαρείῳ τὴν γυναῖκα, οὕτω δὴ τῆς Μασίστεω μὲν γυναικὸς ἐπέπαντο, ὃ δὲ διαμειψάμενος ἦρα τε καὶ ἐτύγγανε τῆς Δαρείου μὲν γυναικὸς, Μασίστεω δὲ θυγατρὸς· οὐνομα δὲ τῇ γυναικὶ ταύτῃ ἦν Ἀρταῦντη. χρόνου δὲ προύοντος ἀνάπυστα γίνεται τρόπῳ 109 τοιῷδε· ἔξυφνήσασα Ἀμηστρίς ἡ Ξέρξεω γυνὴ φᾶρος μέγα τε καὶ ποικίλον καὶ θέρης ἄξιον διδοῖ Ξέρξῃ. ὃ δὲ ἡσθεις περιβάλλεται τε καὶ ἔρχεται παρὰ τὴν Ἀρταῦντην. ἡσθεις δὲ καὶ ταύτῃ, ἐκέλευσε αὐτὴν αἰτῆσαι ὅτι βούλεται οἱ γενέσθαι ἀντὶ τῶν αὐτῷ ὑπουργημένων· πάντα γὰρ τεύξεσθαι αἰτήσασαν. τῇ δὲ κακῶς γὰρ ἔδεε πανοικίῃ γενέσθαι, πρὸς ταῦτα εἶπε Ξέρξῃ· “δώσεις μοι τὸ ἂν σε αἰτήσω;” ὃ δὲ, πᾶν μᾶλλον δοκέων ἐκείνην αἰτῆσαι ὑπισχνέτο καὶ ὤμοσε. ἡ δὲ, ὥς ὤμοσε, ἀδεῶς αἰτέει τὸ φᾶρος. Ξέρξης δὲ παντοῖος ἐγένετο οὐ βουλόμενος δοῦναι, καὶ ἄλλο μὲν οὐδὲν, φοβεόμενος δὲ Ἀμηστρίν, μὴ καὶ πρὶν κατεικαζούσῃ τὰ γινόμενα οὕτω ἐπευρεθῇ πρήσων· ἀλλὰ πόλις τε ἐδίδου καὶ χρυσὸν ἄπλειον καὶ στρατόν, τοῦ ἔμελλε οὐδεὶς ἄρξαι ἀλλ' ἢ ἐκείνη· Περσικὸν δὲ κάρτα ὃ στρατὸς δῶρον. ἀλλ' οὐ γὰρ ἔπειθε, διδοῖ τὸ φᾶρος. ἡ δὲ

- 110 περιχαρὴς ἐοῦσα τῷ δώρῳ ἐφόρεέ τε καὶ ἡγάλλετο. καὶ ἡ Ἀμυστρις πυνθάνεται μιν ἔχουσαν, μαθοῦσα δὲ τὸ ποι-
εῦμενον τῇ μὲν γυναικὶ ταύτῃ οὐκ εἶχε ἔγκοτον, ἡ δὲ ἐλπί-
ζουσα τὴν μητέρα αὐτῆς εἶναι αἰτίην καὶ ταῦτα ἐκείνην
πρήσσειν, τῇ Μασίστῳ γυναικὶ ἐβούλενε ὀλεθρον. φυλά-
ξασα δὲ τὸν ἄνδρα τὸν ἐωυτῆς Ξέρξην βασιλῆιον δεῖπνον
προτιθέμενον (τοῦτο δὲ τὸ δεῖπνον παρασκευάζεται ἅπαξ
τοῦ ἐνιαυτοῦ, ἐν ἡμέρῃ τῇ ἐγένετο βασιλεὺς· οὐνομα δὲ
τῷ δεῖπνῳ τοῦτῳ Περσιστὶ μὲν τυκιά, κατὰ δὲ τὴν Ἑλλή-
νων γλῶσσαν τέλεον· τότε καὶ τὴν κεφαλὴν σμᾶται μούνον
βασιλεὺς καὶ Πέρσας δωρέεται), ταύτην δὲ τὴν ἡμέρην
φυλάξασα ἡ Ἀμυστρις χρηΐζει τοῦ Ξέρξεω δοθῆναι οἱ τὴν
Μασίστῳ γυναῖκα. ὃ δὲ δεινόν τε καὶ ἀνάρσιον ἐποιέετο
τοῦτο μὲν ἀδελφεοῦ γυναῖκα παραδοῦναι, τοῦτο δὲ ἀναι-
τίην ἐοῦσαν τοῦ πρήγματος τούτου· συνῆκε γάρ τοῦ
- 111 εἶνεκεν ἐδέετο. τέλος μέντοι ἐκείνης τε λιπαρεούσης καὶ
ὑπὸ τοῦ νόμου ἔξεργόμενος, ὅτι ἀτυχήσαι τὸν χρηΐζοντα
οὐ σφι δυνατόν ἐστι βασιλεῖος δεῖπνον προκειμένου,
κάρτα δὲ ἀέκων κατανεύει, καὶ παραδοὺς ποιεῖ ὥδε·
τὴν μὲν κελεύει ποιεῖν τὰ βούλεται, ὃ δὲ μεταπειψά-
μενος τὸν ἀδελφεὸν λέγει τάδε· “Μασίστα, σὺ εἰς Δαρείου
τε παῖς καὶ ἐμὸς ἀδελφεός, πρὸς δ’ ἔτι τούτοισι καὶ εἰς
ἀνὴρ ἀγαθός. γυναικὶ δὲ ταύτῃ τῇ νῦν συνοικέεις μὴ
συνοίκες, ἀλλὰ τοι ἀντ’ αὐτῆς ἐγὼ δίδωμι θυγατέρα τὴν
ἐμὴν. ταύτῃ συνοίκες· τὴν δὲ νῦν ἔχεις, οὐ γὰρ δοκέει
ἐμοί, μὴ ἔχε γυναῖκα.” ὃ δὲ Μασίστης ἀποθωμάσας τα-
λεγόμενα λέγει τάδε· “ὦ δέσποτα, τίνα μοι λόγον λέγεις
ἄχρηστον, κελεύων με γυναῖκα, ἐκ τῆς μοι παῖδες νεηρίαί
τέ εἰσι καὶ θυγατέρες, πῶν καὶ σὺ μίαν τῇ παιδὶ τῇ
σεωυτοῦ ἡγάγῃς γυναῖκα, αὐτὴ τέ μοι κατὰ νόον τυγχάνει
κάρτα ἐοῦσα, ταύτην με κελεύεις μετέντα θυγατέρα τὴν
σεωυτοῦ γῆμαι; ἐγὼ δέ, βασιλεῦ, μέγα μὲν ποιεῦμαι
ἀξιεύμενος θυγατρὸς τῆς σῆς, ποιήσω μέντοι τούτων
οὐδέτερα. σὺ δὲ μηδαμῶς βιω πρήγματος τοιοῦδε δεό-
μενος· ἀλλὰ τῇ τε σῇ θυγατρὶ ἀνὴρ ἄλλος φανήσεται ἐμεῦ
οὐδὲν ἔσσω, ἐμέ τε ἔα γυναικὶ τῇ ἐμῇ συνοικέειν.” ὃ μὲν
δὴ τοιοῦτοισι ἀμείβεται, Ξέρξης δὲ θυμωθεὶς λέγει τάδε·

“οὕτω τοι, Μασίστα, πέπρηκται. οὔτε γὰρ ἂν τοι δοίην
 θυγατέρα τὴν ἐμὴν γῆμαι, οὔτε ἐκείνη πλεόνα χρόνον συν-
 οικήσεις, ὥς μάθης τὰ διδόμενα δέκεσθαι.” ὁ δὲ ὥς ταῦτα
 ἤκουσε, εἶπας τοσόνδε ἐχώρει ἔξω· “δέσποτα, οὐ δὴ κώ
 με ἀπώλεσας.” ἐν δὲ τούτῳ τῷ διὰ μέσου χρόνῳ, ἐν τῷ 112
 Ξέρξης τῷ ἀδελφεῷ διελέγετο, ἡ Ἀμυστρίς μεταπεμψα-
 μένη τοὺς δορυφόρους τοῦ Ξέρξεω διαλυμαίνεται τὴν
 γυναῖκα τὴν Μασίστει· τοὺς τε μαζοὺς ἀποταμοῦσα κυσὶ
 προέβαλε, καὶ ῥίνα καὶ ὠτα καὶ χεῖλεα καὶ γλῶσσαν ἐκτα-
 μοῦσα ἐς αἰζὼν μιν ἀποπέμπει διαλελυμασμένην. ὁ δὲ 113
 Μασίστης οὐδέν κω ἀκηχοῦς τούτων, ἐλπόμενος δὲ τί οἱ
 κακὸν εἶναι, ἐσπύπτει δρόμῳ ἐς τὰ οἴκια. ἰδὼν δὲ διε-
 ρθαρμένην τὴν γυναῖκα, αὐτίκα μετὰ ταῦτα συμβουλευ-
 σάμενος τοῖσι παισὶ ἐπορεύετο ἐς Βάκτρα σὺν τε τοῖσι
 ἑωυτοῦ νιόισι καὶ δὴ κού τισι καὶ ἄλλοισι ὥς ἀποστήσων
 νομὸν τὸν Βάκτριον καὶ ποιήσων τὰ μέγιστα κακῶν βα-
 σιλέα. τάπερ ἂν καὶ ἐγένετο, ὥς ἐμοὶ δοκέειν, εἶπερ
 ἔρθη ἀναβάς ἐς τοὺς Βακτρίους καὶ τοὺς Σάκας· καὶ γὰρ
 ἔστεργόν τε μιν καὶ ἦν ὑπαρχος τῶν Βακτρίων. ἀλλὰ γὰρ
 Ξέρξης πυθόμενος ταῦτα ἐκείνον πρήσσοντα πέμψας ἐπ’
 αὐτὸν στρατιὴν ἐν τῇ ὁδῷ κατέκτεινε αὐτόν τε ἐκείνον
 καὶ τοὺς παῖδας αὐτοῦ καὶ τὴν στρατιὴν τὴν ἐκείνου.

Κατὰ μὲν τὸν ἔρωτα τὸν Ξέρξεω καὶ τὸν Μασίστει
 θάνατον τοσαῦτα ἐγένετο, οἱ δὲ ἐκ Μυκάλης ὁρμηθέντες 114
 Ἕλληνες ἐπ’ Ἑλλησπόντου πρῶτον μὲν περὶ Λεκτὸν ὥρ-
 μεον, ὑπὸ ἀνέμων ἀπολαμφθέντες, ἐνθεῦτεν δὲ ἀπίκοντο
 ἐς Ἀβυδον, καὶ τὰς γεφύρας εὖρον διαλελυμένας, τὰς ἐδό-
 κειον εὐρήσειν ἐτι ἐντεταμένας, καὶ τούτων οὐκ ἤκιστα
 εἵνεκεν ἐς τὸν Ἑλλήσποντον ἀπίκοντο. τοῖσι μὲν νυν ἅμφι
 Λευκχιδὴν Πελοποννησίοισι ἔδοξε ἀποπλῶειν ἐς τὴν Ἑλ-
 λάδα, Ἀθηναίοισι δὲ καὶ Ξανθίππῳ τῷ στρατηγῷ αὐτοῦ
 ὑπομείναντας πειρᾶσθαι τῆς Ξερσονήσου. οἱ μὲν δὲ ἀπέ-
 πλων, Ἀθηναῖοι δὲ ἐκ τῆς Ἀβύδου διαβάντες ἐς τὴν Ξερ-
 σόνησον Σησιτὸν ἐπολιόρκειον. ἐς δὲ τὴν Σησιτὸν ταύτην, 115
 ὥς ἐόντος ἰσχυροτάτου τείχεος τῶν ταύτη, συνῆλθον, ὥς
 ἤκουσαν παρεῖναι τοὺς Ἕλληνας ἐς τὸν Ἑλλήσποντον, ἐκ
 τε τῶν ἄλλων τῶν περιοικίδων, καὶ δὴ καὶ ἐκ Καρδίας

πόλιος Ολιόβαζος ἀνὴρ Πέρσης, ὃς τὰ ἐκ τῶν γεφυρέων
 ὄπλα ἐνθαῦτα ἦν κεκομικώς. εἶχον δὲ ταύτην ἐπιχώριοι
 Αἰολέες, συνῆσαν δὲ Πέρσαι τε καὶ τῶν ἄλλων συμμάχων
 116 συγχρὸς ὁμίλος. ἐτυράννευε δὲ τούτου τοῦ νομοῦ Ξέρξης
 ὑπαρχος Ἀρταύκτης, ἀνὴρ μὲν Πέρσης, δεινὸς δὲ καὶ
 ἀτάσθαλος, ὃς καὶ βασιλέα ἐλαύνοντα ἐπ' Ἀθήνας ἐξηπά-
 τησε, τὰ Πρωτεσίλειω τοῦ Ἰφίκλου χρήματα ἐξ Ἑλαιούντος
 ὑπελόμενος. ἐν γὰρ Ἑλαιούντι τῆς Χερσονήσου ἐστὶ Πρω-
 τεσίλειω τάφος τε καὶ τέμενος περὶ αὐτόν, ἐνθα ἦν χρή-
 ματα πολλὰ καὶ φιάλαι χρύσεαι καὶ ἀργύρεαι καὶ χαλκὸς
 καὶ ἐσθῆς καὶ ἄλλα ἀναθήματα, τὰ Ἀρταύκτης ἐσύλησε
 βασιλέος δόντος. λέγων δὲ τοιαύδε Ξέρξην διεβάλετο·
 “δέσποτα, ἐστὶ οἶκος ἀνδρὸς Ἑλληνος ἐνθαῦτα, ὃς ἐπὶ
 γῆν τὴν σὴν στρατευσάμενος δίκης κυρήσας ἀπέθανε.
 τούτου μοι δὸς τὸν οἶκον, ἵνα καὶ τις μάθῃ ἐπὶ γῆν σὴν
 μὴ στρατεύεσθαι.” ταῦτα λέγων εὐπετέως ἔμελλε ἀνα-
 πελσεῖν Ξέρξην δοῦναι ἀνδρὸς οἶκον, οὐδὲν ὑποτοπηθέντα
 τῶν ἐκεῖνος ἐφρόνεε. ἐπὶ γῆν δὲ τὴν βασιλέος στρατεύε-
 σθαι Πρωτεσίλειον ἔλεγε νοέων τοιαύδε· τὴν Ἀσίην πᾶσαν
 νομίζουσι ἑωυτῶν εἶναι Πέρσαι καὶ τοῦ αἰεὶ βασιλεύοντος.
 ἐπεὶ δὲ ἰδόθῃ τὰ χρήματα, ἐξ Ἑλαιούντος ἐς Σηστόν
 ἐξεφόρησε, καὶ τὸ τέμενος ἔσπειρε καὶ ἐνέμετο, αὐτὸς τε
 ὅπως ἀπὸ τοῦ ἐξ Ἑλαιούντα, ἐν τῷ ἀδύτῳ γυναιξὶ ἐμί-
 σγεται. τότε δὲ ἐπολιορκέτο ὑπὸ Ἀθηναίων οὔτε παρε-
 σκευασμένος ἐς πολιορκίην οὔτε προσδεκόμενος τοὺς
 117 Ἕλληνας· ἀφυλάκτῳ δὲ κως αὐτῷ ἐπέπεσον. ἐπεὶ δὲ
 πολιορκεομένοισι σφί φθινόπωρον ἐπεγίνετο, ἥσχαλλον
 οἱ Ἀθηναῖοι ἀπὸ τε τῆς ἑωυτῶν ἀποδημέοντες καὶ οὐ
 δυνάμενοι ἐξελεῖν τὸ τεῖχος, ἰδέοντό τε τῶν στρατηγῶν
 ὅπως ἀπάγοιέν σφεας ὀπίσω· οἱ δὲ οὐκ ἔφασαν πρὶν ἢ
 ἐξέλωσι ἢ τὸ Ἀθηναίων κοινόν σφεας μεταπέμψηται.
 118 οὕτω δὴ ἔστεργον τὰ παρεόντα. οἱ δὲ ἐν τῷ τείχεϊ ἐς
 πᾶν ἡδὴ κακοῦ ἀπικύμενοι ἦσαν, οὕτω ὥστε τοὺς τόνους
 εἰποντες τῶν κλινέων ἐσιτέοντο. ἐπεῖτε δὲ οὐδὲ ταῦτα ἔτι
 εἶχον, οὕτω δὴ ὑπὸ νύκτα οἴχονται ἀποδράντες οἱ τε
 Πέρσαι καὶ ὁ Ἀρταύκτης καὶ ὁ Ολιόβαζος, ὅπισθε τοῦ
 τείχεος καταβάντες, τῇ ἦν ἐρημότατον τῶν πολεμίων, ὥς

δὲ ἡμέρῃ ἐγένετο, οἱ Χερσωνησίται ἀπὸ τῶν πύργων ἐση-
 μνησαν τοῖσι Ἀθηναίοισι τὸ γεγονός καὶ τὰς πύλας ἀνοιξαν.
 τῶν δὲ οἱ μὲν πλεῖνες ἐδίωκον, οἱ δὲ τὴν πόλιν εἶχον.
 Οἰόβαζον μὲν νυν ἐκφυγόντα ἐς τὴν Θρηϊκὴν Θρηϊκες ¹¹⁹
 Ἀψίνθιοι λαβόντες ἔθυσαν Πλεισιτῶρι ἐπιχωρίῳ θεῷ
 τρώπῳ τῷ σφετέρῳ, τοὺς δὲ μετ' ἐκείνου ἄλλῳ τρώπῳ
 ἐφόνευσαν. οἱ δὲ ἀμφὶ τὸν Ἀρταῦκτην ὕστεροι ὄρη-
 θέντες φεύγειν, ὡς κατελαμβάνοντο ὀλίγον ἔόντες ὑπὲρ
 Αἰγὸς Ποταμῶν, ἀλεξόμενοι χρόνον ἐπὶ συχνὸν οἱ μὲν
 ἀπέθανον, οἱ δὲ ζῶντες ἐλάμφθησαν. καὶ συνδῆσαντές
 σφεας οἱ Ἕλληνες ἤγαγον ἐς Σηστόν, μετ' αὐτῶν δὲ καὶ
 Ἀρταῦκτην δεδεμένον, αὐτόν τε καὶ τὸν παῖδα αὐτοῦ. καὶ ¹²⁰
 τῇ τῶν φυλασσόντων λέγεται ὑπὸ Χερσωνησιτέων ταρί-
 χους ὀπτεύοντι τέρας γενέσθαι τοιόνδε. οἱ τάριχοι ἐπὶ τῇ
 κυρτῇ καίμενοι ἐπάλλοντό τε καὶ ἤσπαιρον ὄκωσπερ ἰχθύες
 νεοῦλωτοι. καὶ οἱ μὲν περιχυθέντες ἐθώμαζον, ὁ δὲ
 Ἀρταῦκτης ὡς εἶδε τὸ τέρας, καλέσας τὸν ὀπτεύοντα τοὺς
 ταρίχους ἔφη· “ξεῖνε Ἀθηναῖε, μηδὲν φοβέο τὸ τέρας
 τοῦτο· οὐ γὰρ σοὶ πέφηνε, ἀλλ' ἐμοὶ σημαίνει ὁ ἐν Ἐλαι-
 οῦντι Πρωτεσίλειος ὅτι καὶ τεθνεὺς καὶ τάριχος ἔων
 δύναμιν πρὸς θεῶν ἔχει τὸν ἀδικέοντα τίνεσθαι. νῦν ὦν
 ἄποινά οἱ τάδε ἐθέλω ἐπιθεῖναι, ἀντὶ μὲν χρημάτων τῶν
 ἔλαβον ἐκ τοῦ ἱεροῦ, ἑκατὸν τάλαντα καταθεῖναι τῷ θεῷ,
 ἀντὶ δ' ἐμειωτοῦ καὶ τοῦ παιδὸς ἀποδῶσω τάλαντα διη-
 κόσια Ἀθηναίοισι περιγενόμενος.” ταῦτα ὑπισχόμενος τὸν
 στρατηγὸν Ξάνθιππον οὐκ ἔπειθε. οἱ γὰρ Ἐλαιούσιοι τῷ
 Πρωτεσίλειῳ τιμωρέοντες ἰδέοντό μιν καταχρησθῆναι, καὶ
 αὐτοῦ τοῦ στρατηγοῦ ταύτῃ ὁ νόος ἔφερε. ἀπαγαγόντες
 δὲ αὐτὸν ἐς τὴν ἀκτὴν ἐς τὴν Εὐρύξης ἔξευξε τὸν πόρον,
 οἱ δὲ λέγουσι ἐπὶ τὸν κολωνὸν τὸν ὑπὲρ Μαδύτου πόλιος,
 σανίδα προσπασσαλεύσαντες ἀνεκρέμασαν, τὸν δὲ παῖδα
 ἐν ὀφθαλμοῖσι τοῦ Ἀρταῦκτεω κατέλευσαν. ταῦτα δὲ ¹²¹
 ποιήσαντες ἀπέπλωον ἐς τὴν Ἑλλάδα, τὰ τε ἄλλα χρή-
 ματα ἄγοντες καὶ δι' καὶ τὰ ὄπλα τῶν γεφυρέων ὡς ἀνα-
 θήσοντες ἐς τὰ ἱερά. καὶ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο οὐδὲν ἐπὶ
 πλέον τούτων ἐγένετο.

122 Τούτου δὲ τοῦ Ἀρταύκτεω τοῦ ἀνακρεμασθέντος προ-
 πάτωρ Ἀρτεμβάρης ἐστὶ ὁ Πέρσης ἐξηγησάμενος λόγον,
 τὸν ἐκεῖνοι ὑπολαβόντες Κύριον προσήγεικαν, λέγοντα τάδε·
 “ἐπεὶ Ζεὺς Πέρσῃσι ἡγεμονίην διδοῖ, ἀνδρῶν δὲ σύ,
 Κῦρε, κατελὼν Ἀστυάγεα, φέρε, γῆν γὰρ κεκτήμεθα ὅλην
 καὶ ταύτην τρηχέαν, μεταναστάντες ἐκ ταύτης ἄλλην ἔχω-
 μεν ἀμείνω. εἰσὶ δὲ πολλαὶ μὲν ἀστυγέιτονες, πολλαὶ δὲ
 καὶ ἐκαστέρω, τῶν μίαν σχόντες πλέοσι ἐσόμεθα θωμα-
 σιότεροι. οἶκός δὲ ἄρχοντας ἄνδρας τοιαῦτα ποιέειν.
 κότε γὰρ δὴ καὶ παρέξει κάλλιον ἢ ὅτε γε ἀνθρώπων τε
 πολλῶν ἄρχομεν πάσης τε τῆς Ἀσίης;” Κῦρος δὲ ταῦτα
 ἀκούσας καὶ οὐ θωμάσας τὸν λόγον ἐκέλευε ποιέειν ταῦτα,
 οὕτω δὲ αὐτοῖσι παραίνεε κελεύων παρασκευάζεσθαι ὥς
 οὐκέτι ἄρξοντας, ἀλλ’ ἀρξομένους· φιλέειν γὰρ ἐκ τῶν
 μαλακῶν χώρων μαλακοὺς ἄνδρας γίνεσθαι· οὐ γάρ τοι
 τῆς αὐτῆς γῆς εἶναι καρπὸν τε θωμαστὸν φύειν καὶ ἄνδρας
 ἀγαθοὺς τὰ πολέμια. ὥστε συγγνόντες Πέρσαι οἵχοντο
 ἀποστάντες, ἐσσωθέντες τῇ γνώμῃ πρὸς Κύρου, ἄρχειν
 τε εἶλοντο λυπρὴν οἰκέοντες μᾶλλον ἢ πεδιάδα σπεύροντες
 ἄλλοισι δουλεύειν.

INDEX.

- Ἀβαι*, Phocensium oppidum I 46. VIII 27. 134. Apollinis delubrum, oracula ibidem reddita VIII 33.
- Ἀβαντες*, Euboeae incolae I 146.
- Ἀβανς*, Hyperboreus, de eo eiusque sagitta fabula IV 36.
- Ἀβδηρα*, Thraciae oppidum a Telis conditum I 158. VI 46. 48. VII 109. 126. VIII 120. — *Ἀβδηρίται* VII 120. Xerxes cum eis hospitii foedus init VIII 120.
- Ἀβροκόμης*, Darei filius VII 224.
- Ἀβρώνυος*, Atheniensis VIII 21.
- Ἀβυδος*, Troadis oppidum ad Hellepontum situm V 117. VII 33. 34. 37. 43. 44. 174. VIII 117. 130. IX 114. — *Ἀβυδηνοί* IV 138. VI 26. VII 44. 45. 95.
- ἄγασστροι* Spartanorum I 67.
- Ἀγάρυχοι*, Scythiae populus IV 49. 100. 102. eorum mores et instituta IV 103. 104. 125. ὁ *Ἀγάρυχος* IV 119.
- Ἀγάρυχος*, Herculis filius IV 10.
- Ἀγαῖος*, Eleus VI 127.
- Ἀγαμέμνων*, Pelopides I 67. IV 103. VII 159. — *Ἀγαμέμνονις* = Orestes I 67.
- Ἀγαρίστη*, Clisthenis Sicyonii filia, nubit Megacli VI 126. 127. 130. 131.
- Ἀγροῖστη*, Hippocratis ex Agarista Sicyonia nati filia, Xanthippo nupta, Periclis mater VI 131.
- Ἀγασικλής*, Haicarnassensis I 144.
- Ἀγβαλος*, Aradius VII 98.
- Ἀγβάτανα*, Mediae urbs I 98. 110. 153. III. 64. 92.
- Ἀγβάτανα*, Syriae oppidum III 62. 64.
- ἄγγραῖον*, vox Persica VIII 98.
- Ἀγγίτης*, Macedoniae fluvius VII 113.
- Ἀγγρος*, fluvius ex Illyrico profuens IV 49.
- Ἀήνωρ*, Phoenix, Cadmi pater IV 147. VII 91.
- Ἀητος*, Lacedaemonius VI 61. 62.
- Ἄις*, Lacedaemonius VI 65.
- Ἀλκάνωρ*, Cecropis filia, eius sanum Athenis VIII 53.
- Ἀλκώμαχος*, Cyrenaeus IV 164.
- Ἀγορή*, Chersonesi oppidum VII 58.
- Ἀγρίαντες*, Thraciae populus V 16.
- Ἀγρίανης*, Thraciae fluvius IV 90.
- Ἀγρων*, Sardium rex I 7.
- Ἀγυλλᾶτοι*, incolae oppidi Etruriae, quod post dictum est *Cacre* I 167.
- Ἀγχινόλιος*, Lacedaemonius V 63.
- Ἀδείμαντος*, Aristeae pater VII 137. Corinthiorum classis dux, de fuga cogitat VIII 5. narratur eius dictum in Themistoclem VIII 59. insolentia in eundem VIII 61. turpis fuga VIII 94.
- Ἀδικράν*, Libyae rex IV 159.
- Ἀδρηστος*, Phryx, Midac nepos I 35. 45. fratrem interfecit *ibid.* a Croeso expiatus Croesi filium in venatione transfodit I 43. eius mors I 45.
- Ἀδρηστος*, Talai filius, Sicyoniorum rex V 67. 68. in eum Clisthenis Sicyonii odium *ibid.*
- Ἀδρίας*, ὁ, mare Adriaticum I 163. IV 33. V. 9.
- Ἀδρυμαχίδαι*, Libyae populus IV 168.
- Ἀέροπος*, Argivus VIII 137.
- Ἀέροπος*, Echemi pater IX 26.
- Ἀέροπος*, Philippi filius, Macedonum rex VIII 139.
- Ἀζάνης*, Artaci filius, Persa VII 66.
- Ἀζην*, *Ἀσάνης* VI 127.
- Ἀζις*, Libyae locus IV 157. 169.
- Ἀζωτος*, Syriae oppidum II 157.
- Ἀθάμας*, Aeoli filius VII 58. inito

- cum Ibone consilio necem Phryxo machinatur VII 197.
- Ἀθηναγόρας*, Samius IX 90.
- Ἀθηναῖος*, Trachinūs VII 213.
- Ἀθήναι*, urbs ab oraculo dicta *Ἀπῶναι* VIII 77. dominatione Pistrati oppressae I 59. liberatae V 55. 64. 65. expugnatae a Xerxe VIII 151. a Mardonio incensae IX 3. 13. Athenarum arx V 2. VIII 41. 55. occupata a Cylone V 71. a Cleomene V 72. a Persis incensa VIII 52. 53. ambitus urbis I 98. Athenarum tribus quattuor mutatae a Clisthene et auctae V 66. 69. 111. Ath. forum V 89. prytaneum I 146. duces decem in bello VI 103. — *Ἀθηναῖοι*, antiquissimus populus VII 161. VIII. 44. Pelagicae stirpis nunquam sedes mutaverunt I 56. VII 161. Cranaī dicti, mox Cecropidae VIII 44. Iones appellari nōlunt I 143. civium numerus (30000) V 97. leges eis a Solone latae I 29. II 177. festa quinquennialia VI 111. redditus ex metallis Laureis VII 144. res navalis VII 144. VIII. 1. 44. 61. Ath. in oppugnavdis muris periti IX 70. 102. sagittarii IX 60. primi cursu in hostes impetum faciunt VI 112. sub tyrannis infirmi V 78. 91. servitute liberati praeter ceteros Graecos eminent V 66. 97. Atheniensium prudentia in bello Persico VIII 3. IX 27. Athenae domesticis factionibus turbatae I 59—63. V 55 sqq. Peloponnesii expeditiones quattuor in Atticam suscipiunt V 62. 74. 75. 76. 90—93. Ath. bellum gerunt cum Carystiis IX 105. cum Boeotīs V 74. VI 108. cum Edoniis IX 75. cum Elensiis I 30. cum Mytilenais V 94. 95. cum Peloponnesiis VII 137. IX 73. cum Thebanis V 79. eorum mulieres a Pelasgis raptae VI 138. quas ulturi Miltiade duce Lemnum invadunt VII 139. cum Aeginetis bellum et mutuae inimicitiae V 81 sqq. 89. VI 49. 87—93. quas solvunt imminente bello Persico VII 145. initio quidem Dareo terram et aquam promittunt V 73. postea (V 96) Ionibus opem ferunt adversus Persas V 97. Sardes incendunt V 100. VII 1. 8. inde bellum cum Persis ortum V 105. VI 94. VII 133. Datis et Artaphernes (VI 94) ab Atheniensibus ad Marathonem devicti V 111 sqq. IX 27. Ath. repudiant condiciones a Xerxe propositas VIII 140. 142. cf. VII. 5. 6. 139. VIII 3. eorum oratio ad Mardonii legatum VIII 143. ad Spartanorum legatos VIII 144. ad Tegeatas IX 27. pugnas committunt ad Artemisium VIII 6—17. urbe deserta VIII 41 ad Salamina VIII 84—93. IX 6. 7. ad Plataeas IX 12—28. ad Mycalen IX 102. Sestum obsident IX 114. — Democedem medicum publice conducunt III 131. Epidauriis mercede pacta oleas permittunt V 82. eorum vestis V 87. opera fictilia V 88. luctus de Mileto capta VI 21.
- Ἀθηναῖος*, Neptuni et Tritonidis filia IV 180. cum Neptuno certat de solo Atticae VIII 55. arcem Athenarum obtinet I. 60. *Ἀθ.* *Ἀθῆν* Tegeae I 66. IX. 70. *Ἀστυν* Mileti I 19. 22. *Ἰλίας* in Troude VII 43. *Κραδίη* Sybari V 45. *Παλλήνη* in Attica I 62. *Πολιάς* Athenis V 82. *Πολυδρόμος* in Chio I 160. *Ἡρακλῆς* Delphis I 92. VIII 37. 39. *Σκυρὰς* in Salamine VIII 94. *Τρυτογάρης* VII 141. colitur in Aegina III 59. in Aegypto II 28. 59. 83. 169. 170. 175. in Caria I 175. VIII 104. in Cyrenaica II 182. in Libya IV 180. 188. 189. Lindi II 182. in Sigeo eius templum *Ἀθηναίων* V 95. *Ἀτρεΐδης τοῦτος*, praefectura Aegypti II 166.
- Ἀθρῆς*, Thraciae fluvius IV 49.
- Ἀθῶς*, Macedoniae mons, circa quem classis Persica naufragio perit VI 44. 45. 95. VII 189. a Persis perfoſsus VII 22. 37. 122.
- Ἀτὰρ Κολχίς* I 2. VII 193. 197.
- Ἀλᾶντης*, Samius, Polykratidis pater II 182. III 39. 139. VI 13. 14.
- Ἀλᾶντης*, Samius, Sylosontis filius IV 138. VI 13. 22. 25.
- Ἀλκᾶς*, Aegineta, cui templum Athenis in foro exstructum V 89. VI 35. — *Ἀλακίδα* V 89. VIII 64. 83.
- Ἀκας*, Acacidea V 66. VIII 121.

Telamonis filius, a Graeciae a Salaminiae invocatus VIII 64. Philaei pater VI 35.
Αἰαί, Achaeorum oppidum I 145.
Αἰαῖαι, Aeolum civitas I 149.
Αἰαῖον, τὸ πέλαγος IV 85. ὁ *Αἰαῖον πότις* II 97, τὸ *Αἰαῖον* II 113. VII 36. 55.
Αἰγάλεως, Atticae mons VIII 90.
Αἰγῖδαι, tribus Spartanorum IV 149.
Αἰγίρα, Achaeorum oppidum I 145.
Αἰγύς, Atheniensis, Pandionis filius I 173.
Αἰγύς, Lacedaemonius IV 149.
Αἰγὴ, Macedoniae oppidum VII 123.
Αἰγυαῖες, Pelasgi VII 94.
Αἰγυαῖος, Sicyonius, Adrasti filius V 68. ab eo nominata *Αἰγυαῖες* tribus Sicyonia *ἰδίαι*.
Αἰγυαῖος, Iouis filius V 66.
Αἰγυαία, insula prope Euboeam sita VI 107.
Αἰγυλῖα, terrae tractus circa Eretriam VI 101.
Αἰγυῖα, Asepi filia V 80.
Αἰγυῖα, insula III 131. V. 84. 85. 87. VI 35. 50. 61. 85. 88 sqq. VII 147. VIII 41. 60. 64. 79. 81. 84. 92. 131. 132. IX. 75. 76. olim Oenone dicta VIII 46. ibi templum Minervae III 59. — *Αἰγυῖται* ex Epidauri orti V 83. VIII 46. Democedem conducunt III 131. Iovis templum conducunt II 178. Samiis infensi III 59. opem ab eis petunt Thebani V 80. Atticam invadunt V 81. 89. inimicitiae in Athenienses causa V 82—88 aquam et terram dant Dareo VI 49. proditiōis rei facti ab Atheniensibus et Lacedaemoniis VI 49. 50. 61. 64. eorum rixae cum Lacedaemoniis VI 73. 85. Atheniensium sacram navem capiunt VI 87. bellum eis inferunt Athenienses VI 88sq. VII 144. vincuntur VI 92. vincunt VI 93 imminente bello Persico in gratiam redeunt VII 145. mare custodiunt VII 203. pugnant ad Salamina VIII 46. 74. 84. 86. 91 sqq. 122. ad Plataeas IX 28. 31. 78sq. 85. — ἡ *Αἰγυαία* V 86. *Αἰγυ-*

αῖα τῆς VII 179. 181. VIII 90. 92. *Αἰγυαῖαι ἰεῖς* VI 92.
Αἰγύον, Achaeorum oppidum I 145.
Αἰγυόσσα, Aeolum civitas I 149.
Αἰγυλὸι, Persiae populus III 92.
Αἰγυῖοι ποταμοί, Thraciae vicus IX 119.
Αἰγυπτὸς, Africae accensetur IV 42. describitur II 4 sqq. eius magnitudo II 6. 15. 17. 149. fines II 17. 65. III 5. 91. fertilitas II 14. pars antiquissima II 15. pars inferior (α ἑλῆ) II 92. 94. Aegypti urbes quomodo exstructae II 137. regionis natura II 8. 12. caeli temperies II 77. pluvias non habet II 13. Aegypti a Nilo inundatae facies II 97. describuntur crocodili II 68—70, hippopotami 71, ibides aves 75, pisces 93, serpentes cornuti 74, serpentes volucres 75, alia animalia II. 14. 42. 47. 60. 65. 67. 72. 95. IV 186. terra gignit papyrus II 92. VII 25. lotum, lilia II 92, sillicyprium II 94, olera II 125. Aegyptus inequitabilis et ad plastra inhabilis II 108. in praefecturas, quae *νομοί* vocantur, divisa II 42. 164—166. sub Amasi rege florentissima II 177. antiqua eius historia II 99 sqq. Aegypto interitum minatur Cambyses III 3, eaque potitur III 7 sqq. Persia tributaria III 91. — *Αἰγυπτῖοι*. Aegyptiorum aetas II 2. eorum instituta et iura ab aliis populis prorsus diversa II 35 sqq. suis moribus et institutis contenti II 78, nec ullis aliis uti volunt II 91. cf. II 43. 49. in septem hominum genera distributi II 164. Aegyptii maxime salubri corpore ob aërem, qui est immutabilis II 77. eorum capita quam firma et eura III 12. minimo labore fructum e terra percipiunt II 13. 14. fabia abstinent II 37. vitibus carent II 77. cf. III 6. eorum vinum ex hordeo II 77. oleum ex sillicyprio II 94. animalibus domesticis vescuntur II 36. suem non alunt IV 186. quo tempore sues immolent et eorum carne vescantur II

47. 48. abluunt se post contactum suum II 47. bobus, piscibus abstinent II 18. 37. Aegyptii Thebanae provinciae ab ovibus abstinent et capras immolant II 42. Aegyptiorum mores depravati II 117. mulieres virilia tractant negotia II 35. mos parandi panem II 36, computandi, scribendi *ibid.*, in convivii II 78. color cutis II 104. circumcisio II 37. texturae II 35. vestes II 84. 81. 85. viri binas vestes habent, feminae singulas II 36. vestes eorum lineae et lanae II 81. unguenta II 94. cibis et potus II 77. 78. cf. 92. 125. salutatio mutua II 80. cantilena II 79. praecipui conventus II. 59. luctus et sepultura II 85. 86. mos triplex in condendis cadaveribus II 86. 87. 88. naves ex spina arbore confectae II 96. Aegyptiorum, qui in palatibus habitant, mores et instituta II 92. 93. Aegyptiorum milites II 164. 165. 166. eorum stipendium et comoda II 167. armatura VII 89. cf. I 135. IV 180. in magno contemptu Sethoni regi II 141. Aegyptii medici ceteris praestantiores III 129. interpretes II 164. a quibus oriundi II 154. sacerdotes II 36 sq. quorum unus est princeps sacerdos II 37, qui Thebis in templo, dum vivit, imaginem suam ponit II 143. plura de sacerdotibus et sacrificiis II 3. 35—37. Aegyptii hominum sapientissimi II 77. 160. multarum rerum cognitione ceteris antecellunt II 121. memoriae rerum gestarum dant operam II 77. cf. II 143. Aegyptiorum annales II 100. ars medica II 84. res ludicae et gymnica II 91. architectura II 169. accurata politia (*Polizia*) II 177. eorum inventa II 4. 82. scripturae duplex genus II 37. primi immortalium animam esse asseverant II 123. ignem animal esse volent III 16. annum invenerunt et in menses XII distribuerunt II 4. menses diesque deorum nominibus signant II 82. prodigiorum observantissimi II 82. divinationem certis diis tribuunt II 83. primi diis aras, simulacra et delubra statuerunt II 4. supra

modum religiosi II 37. duodecim deorum cognomina primi in usu habuerunt II 4. octo deorum primores et duodecim secundi nominati II 145. at omnes longe antiquiores Graecorum diis II 146. deorum omnia fere nomina ab eis ad Graecos pervenerunt II 50. quorum deorum nomina nesciant *ib.* Aegyptiorum ritus religiosi II 38. sqq. II 64. festis et pompis delectantur II 59. sacrificia II 39. 40. 41. sub Cheope interdicta II 124. a Mycerino restituta II 129. pompae sacrae et festa II 58—64. 122. bestiarum cultus II 65 sqq. oracula II 83. divinatio ex victimis ab Aegyptiis profecta II 57. cf. 54 sqq. mysteria II 170. 171. Aegyptia instituta et Pythagorica eademque Orphica et Bacchica consentiunt II 81. ante homines in Aegypto dii regnaverunt II 144. Aegyptiorum reges cccxxx II 100, quorum primus Menes II 99. regum munerum et vivendi ratio II 142. 173. sepultura III 16. reges praecipui II 101. 102. 111. 112. 121. 124. 127. 129. 136. 137. 141. 147. 151. 158. 160. 161 sqq. 172 sq. III 10. eorum sub duobus regibus calamitas II 124—128. Aegyptii libertatem adepti duodecim sibi reges constituerunt II 147 sqq. clade a Cyrenaeis accepta a rege Apris desceiscunt IV 159. et Amasin regem nominant II 161 sqq., sub quo maxime florent II 177. Psammenito rege acri proelio a Persis victi III 10 sqq. morte mulctati a Cambyse cum Apin celebrarent III 27. 28. 29. a Cambyse subacti a Persis deficiunt Darco regnante VIII 1. denovo a Xerxe subacti VII 7. ipsi et Phoenices comitatus comportant exercitum Persico contra Graecos VII 25. et naves ducentas praebent VII 89. navali in pugna strenui VIII 17. — *Αἰγυπτίους πολεῖς* III 91. *Αἰγυπτίη οὐκηνή* II 106. *Αἰγυπτίων λίρον* II 105. *πύλαρος* II 113. *Αἰγυπτίαι θώρηκες* II 135. *ἱεροί* III 132. *πύργος* 168. *Αἰγυπτίαι μάχους* VII 91. *Αἰγυπτία γράμματα* II

125. *εγγειοῖδια* VII 63. *ἔργα* I 93. *φουρία* I 1.
- Αἰθίοπες οἱ ἐκ τῆς Αἰθίης* III 94. οἱ ἀπὸ πλείων ἀνατολίων VII 70. — *Αἰθίοπες οἱ ἐκ τῆς Αἰθίης* II 22. VII 70. αὐτόχθονες, οἱ τὰ πρὸς νότον τῆς Αἰθίης οἰκοντες IV 197. οἱ πρόσσυτοι Αἰγύπτῳ III 97. (II 29. 30.) *νομάδες* II 29. *μακρόβιοι* III 21. 22. 23. οἱ τρωγλοδίται IV 183. *quales homines* III 20, 101. *infelix adversus eos Cambysis expeditio* III. 17. 25. 30. *Aethiopum varia genera cum Xerxe militantium* VII 69. 79. — II 42. 100. 104. III 97. ὁ Αἰθίου = ὁ Αἰθιοπῶν βασιλεὺς III 21. 30. — *Αἰθιοπία* II 11. 28. 30. 110. 114. 139. 146. 161. — *Αἰθιοπικὸς λίθος* II 86. 127. 134. 176. *Αἰθιοπία γλώσσα* III 19. *σκευή* II 106.
- Αἶμος*, Thraciae mons IV 49.
- Αἶνεια*, Macedoniae oppidum VII 123.
- Αἶνισιδημος*, Agrigentorum rex VII 154. 165.
- Αἶνιῆρες*, Thessaliae populus. faciunt cum Persis VII 132. 135. 198.
- Αἶνος*, Aecolum civitas IV 90. VII 58.
- Αἶνυρα*, Thraciae regio VI 47.
- Αἰολίαι* I 149 sqq. 157. 171. II 1. 178. III 1. 90. IV 89. 138. V 94. 122. 123. VI 8. 28. 98. VII 9. 95. IX 115. olim Pelasgi vocati VII 95. a Croeso subacti 16. 26. 28. Cyro se dedunt I 141. — *Αἰολίαι* V 123. *Α. γῆ* VII 176. *Αἰολίδες πόλεις* I 149 sq. VII 58. 194.
- Αἰολιδέων πόλεις*, Phocidis oppidum VIII 35.
- Αἰόλος*, Hellenis filius VII 197.
- Αἰάντιος*, Thersacus IV 150.
- Αἰακίτης*, Eretriensis VI 100.
- Αἰσχραῖος*, Atheniensis VIII 11.
- Αἰσχιωνίη*, Samiorum tribus III 26.
- Αἰσχύλος*, poeta II 156.
- Αἰσώπης*, fabularum scriptor II 134.
- Αἰτωλοί*, populus VIII 73. *Αἰτωλὸς Τίτορος* VI 127. — *Αἰτωλίας χώρα* VI 127.
- Ἀκάνθος*, Macedoniae oppidum VI 44. VII 115—117. 121. 124. — *Ἀκάνθοι* VII 116. 117. *Ἀκανθίων θάλασσα* VII 22.
- Ἀκαρνανίη*, Graeciae regio II 10. VII 126. — *Ἀκαρναν* VII 221.
- ἀκέφαλοι* IV 191.
- Ἀκηρατος*, vates Delphicus VIII 37.
- Ἀκτῆς*, Hyrcaniae fluvius III 117.
- ἄκινάκης τῶν Περσέων* III 64. 118. 128. VII 54. 67. IX 107. *ακ. Σκυθίων* IV. 62. 70.
- Ἀκραγαντίοι*, Agrigenti, Siciliae oppidi, incolae VII 165. 170.
- Ἀκραιφλή*, Boeotiae oppidum VIII 135.
- Ἀκρίσιος*, Danaes pater VI 53. 54.
- Ἀκρόθωον*, Macedoniae oppidum VII 22.
- Ἀλάβανδα*, Cariae oppidum VII 195.
- Ἀλαβανδα*, Phrygiae oppidum VIII 136.
- Ἀλάξειρ*, Barcaeorum rex IV 164.
- Ἀλυσῶνες*, Scythiae populus IV 18. 52.
- Ἀλκίη*, oppidum in Corsica a Phocaensibus conditum I 165. 166.
- Ἀλαρόδιοι*, Asiae populus III 94. VII 79.
- Ἀλέη*, v. *Ἀθηναίη*.
- Ἀλέξανδρος*, Amyntae filius, Macedonum rex V 17. 19—22. VII 173. 175. VIII 137—139. a Mardonio legatus Athenas missus VIII 136. IX 1. 4. 8. — Athenienses hortatur ut paeiscantur cum Persis VIII 140 sq., ad Plataeas Atheniensibus Mardonii causam prodit IX 44. 45. aurea eius Delphis statua VIII 121.
- Ἀλέξανδρος*, Priami filius, Helenae raptor I 3. II 113. 120. vi ventorum in Aegyptum delatus, Helenam relinquere coactus II 113—119. in Cyprii vero carminibus triduo e Sparta Ilium pervenisse fertur II 117.
- Ἀλεῦνδοι* (= *Ἀλεῦσαι παῖδες* VII 130. IX 58.) Thessaliae principes VII 6. nuntios ad Xerxem mittunt ut sibi succurrat in Graecos VII 172.
- Ἀλήιον*, campus Ciliciae VI 95.
- Ἀλκίμωον*, Macedoniae fluvius VII 127.

- Ἀργεῖς*, Argolidis civitas VII 137.
Ἀλικαρνησούδες, Doriensium urbs I 144, 175. II 178. VII 99. VIII. 104. — *Ἀλικαρνησούης* I pr. III 4. VII 99. IX 107.
Ἀλικάτ, v. *Ἀφροδίτη*.
Ἀλίττα, v. *Ἀφροδίτη*.
Ἁλκείος, Heculis filius I 7.
Ἁλκίους, poeta V 95. eius arma suspenderunt in Sigeo Athenienses *ibid*.
Ἁλκαμένης, Lacedaemoniorum rex VII 204.
Ἀλκείδης, Lacedaemonius VI 61.
Ἀλέτης, Macedonum rex VIII 139.
Ἀλκίνοος, Argivus I 82.
Ἀλκίβιαδής, Cliniae pater, Atheniensis VIII 17.
Ἀλκίμαχος, Eretriensis VI 101.
Ἀλκμαίων, Atheniensis, Megacis filius I 59. VI 125, 127.
Ἀλκμαίωνίδαι, nobilissima inter Athenienses familia V 62. VI 125 — 131. *Ἰσχυίης* I 61. V 70. 71. ob Pisistratum profugi templum Delphicum aedificandum conducunt V 62. 90. Athenas tyrannide liberant VI 123. (V 63. VI 121.) Isagorae adversarii V 66. Athenis eieci, mox vero restituti I 64. V 69. 73. post pugnam Marathonium patriam prodidisse dicuntur VI 115, 121, 124.
Ἀλκμήνη, Heculis mater II* 43, 145.
Ἀλκων, Molossus VI 127.
Ἄλος, Achaeorum oppidum VII 173, 197.
Ἀλφειοί, vicus ad Thermopylas situs VII 175, 229. *Ἀλφειός*, oppidum VII 216.
Ἄλπις, fluvius qui in Istrum effunditur IV 49.
ἄλος ἄλεις, sal nativus IV 53. VI 119. VII 30. salis colles in Africae desertis IV 181 sqq. *ἄλος μέταλλον* IV 185. *ἄλμη* II 12, 77.
Ἀλυάτης, Lydorum rex I 74. 92. III 48. VIII 35, bellum cum Milesiis gerit I 6, 16 — 22. cum Cyaxare et Medis I 16, 73. 74. eius mors I 25. sepulcrum I 93.
Ἄλως, Asiae minoris fluvius I 6, 28. 72. 75. 103. 130. V 52. 102. VII 26.
Ἀλφειός, Lacedaemonius VII 227.
Ἀλωπεκαί, Atticae pagus V 63.
Ἀμαζόνες cum Graecis bellum gerunt IV 110. cum Scythiis proelium committunt; feminae agnitae eis nubunt, eorumque linguam discunt IV 111 — 116 inde Sauro-matae orti IV 117.
Ἀμάνθος, Cypri oppidum V 105.
Ἀμαθυσιαίος V 104, 108, 114, 115.
Ἀμείσις, Aegyptiorum rex, Apriem ad Momemphiam proelio vincit II 161, 162, 163, 169, 172. eius vitae ratio et mores II 173, 174. Graecorum amicus II 154, 178. cum Cyrenacis foedus init I 181, cum Croeso I 77. eum Solon convenit I 30. hospitii ius cum Polycrate contractum propter nimiam huius felicitatem solvit III 40 — 43. Cyprium subigit II 182. cum Cambyse bellum gerit III 1 sqq. eius mors III 10, 15. opera magnifica II 175, 176. dona in Graeciam ab eo data II 182. III 47.
Ἀνασις, Persarum dux, Barcaeis bellum infert IV 167. Barcen expugnat IV 201. Cyrenen occupare frustra comatur IV 203.
Ἀμενίης, Atheniensis VIII 84, 93.
Ἀμεινοκλής, Magnes VII 190.
Ἀνητορίς, Otanis filia, Xerxis uxor VII 61, 114, IX. 109, 110, 112.
Ἀνίστατος, Agaristae proci VI 127.
Ἀνίλλας, Hammonis filius, rex Carthaginensium VII 165 — 167.
Ἄμωον, v. *Ζεύς*.
Ἀμωνοί, Aegyptiorum et Aethiopum coloni II 32, 42. apud eos celeberrimum Iovis templum et oraculum IV 181. salis copia IV 182. infelix expeditio Cambysis adversus eos III 17, 25, 26.
Ἀμομφάρετος, Lacedaemonius. eius virtus in pugna Plataensi IX 53, 55 — 57, 71, 85.
Ἀμόργης, Persarum dux V 121.
Ἀνπελος, Macedoniae promunturium VII 122, 123.
Ἀσπη, oppidum ad rubrum mare situm VI 20.
Ἀσπρακιῆται, Acarnaniae populus VIII 45, 47, IX 28, 31.

- Ἀμυθάων*, Melampodis pater II 49.
Ἀμύντης, Macedonum rex V 17—20. 94. VII 173. VIII 136. 139. 142. IX 44.
Ἀμύντης, Persa VIII 136.
Ἀμύργιος = *Σάκας* VII 64.
Ἀμυρσις, Sapiens nominatus, Siriti VI 127.
Ἀμυρταῖος, Aegyptius II 140. III 15.
Ἀμφιάρχως, vates, Amphilochoi pater III 91. eius templum et oraculum Delphis I 46. 49. 52. 92. VIII 134.
Ἀμφίκαια, Phocensium oppidum VII 33.
Ἀμφικράτης, Samiorum rex III 59.
Ἀμφικτυόνες II 180. V 62. VII 200. 213. 228.—*Ἀμφικτυονίδος* *Δημητρος* ἱερὸν VII 200.
Ἀμφικτύων, eius sacrum VII 200.
Ἀμφίλοχος, Amphiarai filius III 91. VII 91.
Ἀμφίλυτος, Acarnan I 62.
Ἀμφίμνηστος, Epidamnus, proci Agastis VI 127.
Ἀμφισσα, Locrorum oppidum VIII 32. 36.
Ἀμφιπόων, Herculis pater II 43. 44. 146. V 59. VI 53.
Ἀμφίων Βακχιάδης, Corinthius V 92.
Ἀναγυράσιος Εὐμένης VIII 93.
ἄναθηματα I 14. 25. 31. 50. 51. 52. 53. 66. 69. 70. 92. 164. 183. II 44. 110. III 47. 59. 145. 159. 181. 182. IV 81. 152. 162. VII 170. VIII 35. 121. 122. IX 81.
Ἀνακρέων, Teius poeta III 121.
Ἀνακτόριοι, Anactorii, Acarnaniae oppidi, incolae IX 28. 31.
Ἀναξανδρίδης, Lacedaemoniorum rex I 67. III 148. V 39—42. 64. VI 50. 108. VII 148. 158. 204. 205. VIII 71. IX 10. 64.
Ἀναξανδρίδης, Lacedaemonius, VIII 131.
Ἀνάξανδρος, Lacedaemoniorum rex VII 204.
Ἀναξίλεως, Lacedaemonius VIII 131.
Ἀναξίλεως, Rhagiorum tyrannus VI 23. VII 165. 170.
Ἄνανα, Phrygiae oppidum VII 30.
Ἀνάφης, Persa VII 62.
Ἀνάφυστος, pagus Atticus IV 99.
Ἀνάχαρος, Scythia sapiens IV 46. 76. 77.
Ἀνδρέης, Sicyonius VI 126.
Ἀνδρόβουλος, Delphus VII 141.
Ἀνδροδάμας, Samius VIII 85. IX 90.
Ἀνδροκράτης, heros IX 25.
Ἀνδρομίδης, Cephei filia VII 61. 150.
Ἀνδρος, maris Aegaei insula IV 33. V 31. VIII 108. a Themistocle oppugnata VIII 111. 112. 121.—*Ἀνδριοι* VIII 66. 111. 112. IX 33.
ἄνδρσοφίγγες Aegyptiorum II 176.
Ἀνδροφάγοι, Sarmatiae populus IV 18. 100. 102. 106. 119. 125.
Ἀνήριστος, Sperthiae pater, Spartanus VII 134.
Ἀνήριστος, Sperthiae filius, Spartanus VII 137.
Ἀνθερούς, Macedoniae oppidum V 94.
Ἀνθῆλη, vicus ad Thermopylas situs VII 176. 200.
Ἀνθύλλια, Aegypti oppidum II 97. 98.
Ἄνων, Hamilcaris pater, Carthaginiensis VII 165.
Ἀνόπαια, Locridis mons VII 216.
Ἀνταγόρης, Cous IX 76.
Ἀνταδρος, ἡ Πελαγίς, Mysiae oppidum V 26. VII 42.
Ἀντιδωρος, Lemnius VIII 11.
Ἀντιόρη, Locridis oppidum VII 198. 213.—*Ἀντικυρεὺς* VII 214. VIII 21.
Ἀντιόχος, Eleus IX 33.
Ἀντίπατρος, Thasius VII 118.
Ἀντίφημος, Lindius VII 153.
Ἀντιχάρης, Eleonius V 43.
Ἄνυσις, Aegypti oppidum II 137.—*Ἀνύσιος νόμος* II 166.
Ἄνυσις, Aegypti rex caecus, a Sabaco Aethiopum rege regno privatus II 137. 140.
Ἄνυσος, Sidonius VII 98.
Ἄξις, Macedoniae fluvius VII 123. 124.
Ἄξις, Cretae oppidum IV 154.
Ἀπαρύται, Asiae populus III 91.
ἀπατούρια, solenne ab Ionibus celebratum I 147.

Ἀπία(= *Ἰῆ*), dea Scythica IV 59.
Ἀπιδάρως, Thessaliae fluvius VII 129. 196.
Ἀπας, Aegyptiorum deus, Graecorum *Επας*, eius descriptio et notae II 153. III 27—29. 33. 64.
Ἀπας, Aegypti urbs II 18.
Ἀπολλοφάνης, Abydenus VI 26.
Ἀπόλλων, Deli natus VI 97. pellem Marsyae detractam suspendit VII 26. fons ei sacer in Libya IV 158. *οὐ ἐν Δελφοῖσι, θεὸς* I 50. *ἐκτὸς βόλος* V 60. *ἐὺνοκας ἰθ.* *Ἰουήριος* Thebis I 52. 92. V 59. VIII 134. *Ἀόλης* I 91. IV 163. *Τοῖσιος* in Caria I 144. *Φωίδας* IV 155. = *Οἰονορος* Scytharum IV 59. = *Ἐρος* Aegyptiorum II 144. 156. colitur Abis VIII 33. 134. in Aegypto II 83. 155. 156. Corinthi III 62. Deli VI 118. Metaponti IV 15. Mileti II 159. Naucrati II 178. Pataris I 182. Ptoi VIII 135. Spartae I 69. VI 57. eius oracula Abis I 46. VIII 33. 134. in Aegypto II 83. Delphis, vid. *Δελφοί*. Mileti, vid. *Βραγχίδαί*, *Ἰδιυαί*. Pataris I 182.
Ἀπολλωνίη, oppidum ad Pontum Euxinum situm IV 90. 93.
Ἀπολλωνίη, oppidum ad sinum Ionium situm IX 92. 93. 94. — *Ἀπολλωνιήται* IX 92—94.
Ἀπολλίης, Aegypti rex, III 1. IV 159. cum Phoenicibus bellum gerit II 161. ingenti clade in bello cum Cyrenacis accepta Aegyptii ab eo desciscunt, Amasin regem deligunt II 161 sq., qui Apriem proelio devictum vivum capit II 169.
Ἀραβία, Arabiae situs II 8. 11. 15. 158. III 9. IV 39. terrae natura II 12. III 107—113. animalia II 73. 75. mores et instituta I 131. 198. III 8. VII 86. — *Ἀραβιοί*, in Aegyptum irruunt II 141. Cambyssi aditum permittunt in Aegyptum III 4. 9. 88. tributorum immanes III 88. 91. millena talenta flumis Dareo pendunt III 97. eorum in exercitu Xerxis dux et armatura VII 69. 86. 87. 184. — *ὁ Ἀράβιος* = *ὁ Ἀραβίων βασιλεὺς* III 7. 9. *Ἀράβιος κόλπος* II 11. 102. 158. IV 39. 42. 43. *Ἀραβιον*

νόρος II 8. *Ἀραβίη πόλις* II 158. *χαῖρη* II 11.
Ἀράδιος Μέρβαλος VII 98.
Ἀραῆης, Asiae fluvius I 126. 201. 202. 205. 209—211. 216. III 36. IV 11. 40.
Ἀραρος, Scythiae fluvius IV 48.
Ἀργάδης, Ionis filius V 66. — *Ἀργαδῆες*, Attica tribus V 66.
Ἀργαῖος, Philippi pater, Macedonum rex VIII 139.
Ἀργαυθώνιος, Tartessi rex longaeus cum Phoenicibus foedus init I 163. 165.
Ἀργεῖη, Aristodemi uxor VI 52.
Ἀργη, virgo Hyperboraea IV 35.
Ἀργίλος, Bisaltiae oppidum VII 115.
Ἀργιόπιον in agro Plataeeo IX 57.
Ἀργιππαῖοι, Scythiae populus IV 23.
Ἀργος heros VI 75. 80.
Ἀργος, Peloponnesi civitas I 5. 82. VI 76. 80. 82. 83. VII 145. 148. 150. 152. VIII 137. 138. IX 34. Graeciae civitates olim omnes antecellens I 1. ab Homero celebratum V 67. — *Ἀργεῖοι*, progenitores Persarum VII 150. eorum regum diuidium sibi mercedem petit Melampus IX 34. Argivorum rex VII 145. tyrannus Phidon VI 127. tribus V 68. contra Thebas cum Polynice expeditionem faciunt IX 27. Cadmeos eiciunt V 57. 61. a Pisistrato mercede conducti contra Athenienses I 61. eorum bellum cum Sicyoniis V 67. cum Lacedaemoniis de Thyrea I 82. cf. VIII 73. Argivi contra Athenienses ab Aeginetis invocati V 86. VI 92. a Cleomene devicti VI 76 sqq. VII 148. eorum servi diuturnum gerunt bellum cum dominis VI 83. in bello Persico a neutra parte stant VII 148—152. Persas in Graeciam arcessisse feruntur VII 152. foedus cum Persis renovant VII 150. 151. ad Mardonium nuntium mittunt IX 12. Iononem colunt I 31. Curium condunt V 113. oraculum consultant VI 19. VII 148. — *Ἀργεῖη γυνή* V 94. *Ἀργίον* I 31. III 134. *Ἀργολίς χαῖρη* VI 92. *ραῖρη* I 82. *κατὰ τὴν Ἀργολικὴν* IV 152.

- ἀργυρος*, argenti fodinae in Attica VII 144. Macedonia V 17, Siphno III 57, Thracia VII 112. eius copia in Lydia V 49. non utuntur eo Scythae IV 71. neque Massagetae I 215. *ἀργύριον Ἀγανδιδίων* purissimum IV 166. donaria argentea I 14. 25. 51. cf. *χρυσός*.
- Ἀργώ*, navis IV 145. 179. VII 193.
- Ἀσσυρία*, Assyriae vicus I 185.
- Ἀσδραχάνα*, terrae Cissiae vicus ab Eretriensibus captivis habitatus VI 119.
- Ἀρδύς*, Lydorum rex, Miletum invadit I 15. 16. 18.
- Ἀρείοι*, Asiae populus III 93. VII 66.
- Ἀρτίος πάγος*, collis ex adverso arcis Athenarum situs VIII 52.
- Ἀρης* VII 140. VIII 77. colitur in Aegypto II 59. 64. in Scythia IV 59 sq. 62. in Thracia V 7 eius oraculum in Aegypto II 83, apud Chalybas VII 76.
- Ἀριαβίγνης*, Darei filius, Persa VII 97. VIII 89.
- Ἀριαντᾶς*, Scytharum rex IV 81.
- Ἀριαπείδης*, Scytharum rex IV 76. 78.
- Ἀριαράμνης*, Persa VIII 90.
- Ἀριεράμνης*, Teispis filius, Persa VII 11.
- Ἀριδμῆς*, Alabandensium tyrannus VII 195.
- Ἀριζαντοί*, Medorum gens I 101.
- Ἀρίζος*, Persa VII 82.
- ἄριμα* (= unum) Scythica, vox IV 27.
- Ἀριμασποί*, Scythiae populus III 116. IV 13. 27. — *Ἀριμασπεα* IV 14.
- Ἀριμνηστος*, Lacedaemonius IX 64.
- Ἀριμνηστος*, Plataeensis IX 72.
- Ἄριοι* = *Μῆδοι* VII 62.
- Ἀριούαρδος*, Artabani filius, Persa VII 67.
- Ἀριούαρδος*, Darei filius, Persa VII 78.
- Ἀρίσβα*, Lesbi oppidum I 151.
- Ἀρισταγόρης*, Cymaeorum tyrannus IV 138. V 37. 38.
- Ἀρισταγόρης*, Cyzicenus IV 138.
- Ἀρισταγόρης*, Milesius, Histiaei gener V 30. seditionis Ionicae auctor V 36. 37. tyrannos in Asia evertit V 38. Spartam profectus cum Cleomene de societate comparanda agit V 49. 50. 51. Athenas profectus Athenienses ad belli societatem inducit V 97. expeditionem contra Sardes suscipit V 98—100. consilii inops Myrcinum Edonidem petit V 124. a Thracibus occiditur V 126. VI 1. cf. VI 5. 9. 13. 18. VII 8.
- Ἀρισταγόρης*, Samius IX 90.
- Ἀριστέης*, Corinthius VII 137.
- Ἀριστέης*, Proconnesius, Arimaspea carmina condit IV 13. cum Apolline ad Metapontinos venisse et post mortem denu apparuisse fertur IV 13—15. eius statua Metaponti in foro IV 15.
- Ἀριστείδης*, Lysimachi filius, Atheniensis, in exilium eiectus nuntium affert Graecis ad Salamina undique circumventis VIII 79—82. 95. dux Atheniensium ad Plataeas IX 28.
- Ἀριστοκλείων*, Atheniensis V 55. VI 109. 123.
- Ἀριστοδῆμος*, Lacedaemonius, a Leonida remissus proelio non interest VII 229. probo notatus in famiam in pugna Plataeensi delet VII 231. IX 71.
- Ἀριστοδῆμος*, pater Eurysthenis et Prochis, duarum familiarum Spartae regiarum auctor IV 147. VI 52. VII 204. VIII 131.
- Ἀριστοδίκος*, Cymaeus 1158. 159.
- Ἀριστοκράτης*, Aegineta VI 73.
- Ἀριστοκύνπρος*, Soliorum rex V 113. 119.
- Ἀριστολαΐδης*, Atheniensis I 59.
- Ἀριστομάχος*, Cleodaei filius VI 52. VII 204. VIII 131.
- Ἀριστομένης*, Pythia VII 140.
- Ἀριστοφάνης*, Delphus VI 66.
- Ἀριστοκλείδης*, Tarentinorum rex III 136.
- Ἀρίτων*, Byzantius IV 138.
- Ἀρίτων*, Lacedaemoniorum rex I 67. V 75 VI 51. 61—66. 68. 69. VII 3. 101. 209. 239.
- Ἀριστόνυμος*, Sicyonius VI 126.
- Ἀρίφρων*, Xanthippi pater, Atheniensis VI 131. 136. VII 33. VIII. 131.

- Ἀρίων*, Methymnaeus citharoedus 123. delphino per mare vectus 124.
- Ἀρκαδία*, Peloponnesi regio I 66. 67. VI 74. 83. 127. VII 90. 202. VIII 26. — *Ἀρκαδία* II 171. IV 161. V 49. VII 170. IX 27. 28. a Cleomene contra Spartam sollicitati VI 74. eis infensi Lacedaemonii 166. iidem cum eis certamen ineunt IX 35. pugnant ad Thermopylae VII 202. in Isthmum congregantur VIII 72. *Ἀρκαδία* αὐτόχθονες VIII 73. *Πελαγοί* I 146.
- Ἀρκαίλλωσ* I., Batti filius, rex Cyrenes IV 159. 160.
- Ἀρκαίλλωσ* II., Batti felici filius, rex Cyrenes II 181. IV 160. 161.
- Ἀρκαίλλωσ* III., Batti claudi filius, rex Cyrenes, in Samum profugit IV 162. redux in patriam crudelia facinora perpetrat IV 164. Cambysi regnum tradit IV 165. occiditur a Barcaeis IV 164. 167. 200.
- Ἀρκαμίδης*, Medus VII 88.
- Ἀρκαμίδης*, Thespiensis VII 227.
- Ἀρμενία*, Asiae regio V 52. — *Ἀρμένιος* I 180. 194. III 193. V 49. 52. VII 73. — *Ἀρμένιον ὄρος*, mons Asiae, ex quo Halys profluit I 72.
- Ἀρμόδιος*, Atheniensis V 55. VI 109. 123.
- Ἀρμοκύδης*, Phocensis IX 17.
- Ἀσπυγός*, Medus, I. 80. Astyagi familiaris, iussus Mandanae filium interimere regis babulco tradit exponendum I 108—116. ab Astyage ad cenam invitatus inscius sui filii carnes comedit I 118. 119. Cyrum ad defectionem excitat I 123. 129. Ioniae oppida expugnat I 162—169. bellum infert Caribus et Lyciis I 171—175. inferiorem Asiam Cyro subicit I 176.
- Ἀσπυγός*, Persa VI 28. 30.
- Ἀρπύξαις*, Scythia IV 5. 6.
- Ἀρσάνης*, Darei filius, Persa VII 68.
- Ἀρσάνης*, pater Hystaspis, Persa I 209. VII 11. 224.
- Ἀρσάνης*, Darei filius, Persa VII 69.
- Ἀρτάβατος*, Pharnacis filius, Persarum dux, VII 66. cum Mardonio remanet in Europa, Olynthum expugnat, Potidaeam frustra oppugnat VIII 126—129. dissuadet Mardonio ne pugnam ad Plataeas committat IX 41. Mardonio interfecto salvus per Thessaliam elapsus cum reliquis exercitus in Asiam pervenit IX 89. cf. 58. 66. 70. 77.
- Ἀρτάβανος*, Darei frater, Xerxis patruus, bellum contra Scythas dissuadet IV 83. bellum contra Graecos VII 10. 11. 17. colloquium eius cum Xerxe VII 46—52. Susa a Xerxe remisso regnum commissum VII 52. cf. IV 143. VII 66. 67. 75. 82. VIII 26.
- Ἀρτάβανος*, Persa VII 65.
- Ἀρταίος* = *Πέρσης* VII 61.
- Ἀρταίος*, Artachaeis pater, Persa VII 22. 117.
- Ἀρταίος*, Azanis pater, Persa VII 66.
- Ἀρτάκη*, Mysiae oppidum IV 14. VI 33.
- Ἀρτάνης*, Hystaspis filius, Persa VII 224.
- Ἀρτάνης*, Thraciae fluvius IV 49.
- Ἀρταξέρξης*, Persarum rex VII 106. 151.
- Ἀρταύκης*, Persa VII 33. 78. IX 116—120. 122.
- Ἀρταύτης*, Masistae filia, Darco filio a Xerxe collocata IX 108. 109.
- Ἀρταύτης*, Artachaeis filius, Persa, dux classis a Xerxe relictac VIII 130. eius fuga IX 102. 107.
- Ἀρταύτης*, Ithamithrac filius, Persa VII 67.
- Ἀρταφέρνης*, Artaphernis filius, Persa, contra Athenas et Eretriam missus VI 94. in pugna Marathonica cum Datis victus in Asiam redit VI 116. VII 10. 74. dux Lydorum et Mysorum in exercitu Xerxis VII 74.
- Ἀρταφέρνης*, Hystaspi filius, Sardibus praefectus V 25. 30. 73. ab Aristagora excitatus Megabaten cum exercitu ad Cycladas acquirendas mittit V 31. 32 sq. Sardibus incensum arcem obtinet V 100. Ionibus rebellantibus bellum infert V 123. suspectum Histiaeum habet VI 1. 4. Hippiam restituere Athenienses iubet V 96. Sardium praefectus VI 30. 42.

- Ἀρταχάδης*, Artaci filius, Persa, fossae ad Acanthum faciendae praefectus VII 22. 117.
- Ἀρταχάδης*, Artaxatae pater, Persa VII 63.
- Ἀρταχάδης*, Otaspis pater, Persa VIII 130.
- Ἀρτεμίδης*, Medus I 114—116.
- Ἀρτεμίδης*, Persa IX 122.
- Ἀρτεμις*, Cereris filia II 156. Delinata VI 97. *ἑοικησὶν* in Thracia IV 33. *Ὀρθωσὶν* Byzantii IV 87. *ῥοδάδος* VIII 77. = *Βαυβασις* Aegyptiorum II 137. 156. colitur in Aegypto II 59. 137 sq. 155. in Artemisio VII 176. Braurone VI 138. Deli, ubi eius templum *Ἀρτεμιον* IV 34. 35. Ephesi I 26. Sami III 48. in Thracia V 7. eius oraculum in Aegypto II 83.
- Ἀρτεμισίη*, Halicarnassensium regina, eius genus et animi praestantia VII 99. prudentia VIII 68. virtus in pugna Salaminia VIII 87. 88. quomodo servata VIII 93. in consilium a Xerxe adhibita deducit liberos regis VIII 101—103. 107.
- Ἀρτεμισίαν*, Euboeae promunturium VII 175—177. 182. 192. 194. 195. VIII 2 cett. pugna ad Artemisium commissa describitur VIII 9—11, altera et tertia VIII 14—17.
- Ἀρτεμίσια*, v. *Ἀφροδίτη*.
- Ἀρτιοκός*, Thraciae fluvius IV 92.
- Ἀρτοβαζάνης*, Darei filius, Persa VII 2. 3.
- Ἀρτωξώστης*, Darei filia VI 43.
- Ἀρτόντης*, Bagaei pater, Persa III 128.
- Ἀρτόντης*, Mardonii filius, Persa IX 84.
- Ἀρτόχνης*, Darei gener, Persa VII 73.
- Ἀρτύβιος*, Persarum dux Cyprum subigit V 108. 110—113.
- Ἀρυσσώνη*, Cyri filia III 88. VII 69. 72.
- Ἀρτύβιος*, Artabani filius, Persa VII 66. 67.
- Ἀρυσάνδης*, Aegypti praefectus, a Pheretima sollicitatus exercitum in Libyam mittit IV 165—167. 200. 203. a Dureo morte multatus IV 166. — *Ἀρυσάνδρον ἀργύριον* IV 166.
- Ἀρυστις*, Alyattis filia, Astyagi nubit I 74.
- Ἀρυσσός*, Achaei nepos, Danaei gener II 98.
- Ἀρυσσίδου πόλις*, Aegypti oppidum II 97. 98.
- Ἀρυσίται*, tribus Sicyonia V 68.
- Ἀρυσίτης*, Agesilai filius, Lacedaemoniorum rex VII 204.
- Ἀρυσστρατίδης*, Samius IX 90.
- Ἀρυσίδης*, Lacedaemonius VIII 131.
- Ἀρυσίδης*, Zeuxidami filius, Lacedaemoniorum rex VI 71.
- Ἀρυσίδη*, meretrix II 135.
- Ἀρυσίης*, Samii pater, Lacedaemonius III 55.
- Ἀρυσίης*, Samii filius, Lacedaemonius III 55.
- Ἀρυσίλοχος*, Parius poeta I 12.
- Ἀρυσότα*, Libyae populus IV 170.
- Ἀρυσίς*, tribus Sardianorum IV 45.
- Ἀρυσίς* I 4. 6. 15 sqq. 72 cett. Asiae descriptio IV 37—40. unde nomen acceperit IV 45. Asiam a Libya disjungunt montes Aegyptii II 17. non ultra Indum habitata IV 40. enumerantur Asiae populi V 49. VII 61. Asia inferior (*τῆς Ἀρυσίς τὰ κάτω*) per Halyn fluvium terminata I 72. II 117. VI 43 (*ἡ Ἀρυσίς*). Asia superior (*τῆς Ἀρυσίς τὰ ἄνω*) trans Halyn I 130. II 117. Asiae superioris imperium Assyrii tenent I 95. Asia subacta a Phraorte I 102. eius imperio privantur Medi, potiuntur Scythae I 104. recuperant Medi I 106. postea obtinent Persae I 130.
- Ἀρυσίς*, Promethei uxor IV 45.
- Ἀρυσίς*, Cotyis filius IV 45.
- Ἀρυσίς*, Messeniae oppidum VIII 73.
- Ἀρυσίαν*, Palaestinae oppidum I 105.
- Ἀρυσίς*, vox Aegyptia II 30.
- Ἀρυσίδης*, Persa nobilis coniurationis in Magos particeps III 70. 78. VII 97.
- Ἀρυσίς*, Macedoniae oppidum VII 122.
- Ἀρυσίς*, locus prope Miletum I 19. 22. — *Ἀρυσίς*, v. *Ἀρυσίς*.
- Ἀρυσίς*, Asiae populus I 131.

194. 199. II 17. 150. III 155. VI 54. VII 9. a Graecis *Σύριοι* dicti VII 63. olim potentissimi I 102. Asiae superioris imperium tenent I 95. ab eis Medi deficient *ibid.* eorum bellum cum Phraorte I 102. cum Cyaxare I 103. cum Medis I 106. cum Cyro I 188. Aegyptum aggrediuntur II 141. Xerxem in Graeciam sequuntur VII 63. — *Ἀσσυρία* I 185. II 17. *πρωτημορίη τῇ δυνάμει τῆς ἄλλης Ἀσίης* I 192. — *Βαβυλωνίη* I 106. 192. III 92. eius situs IV 39. natura I 192. 193. opida habet magna et celeberrima I 175. — *Ἀσσυρίη χώρα* I 192. *Ἀσσύριοι λόγοι* I 184. *Ἀσσύρια ἄραματα* IV 87. *φορτία* I 1. *Ἀστακός*, Thebanus V 67. *Ἀσπῆ*, Lacedaemonius V 63. *Ἀσπράδακος*, heros Lacedaemonius VI 69. *Ἀστυγῆς*, Medorum rex I 46. 73 sqq. 91. 162. III 162. VII 8. acerbe imperat Medis I 123. eius somnia I 107. Harpago Cyrum necandum tradit I 108. a Cyro regno privatus I 127—129. 130. 139. *Ἀσυχίς*, Aegyptiorum rex II 136. *ἀσφαλτος* I 179. IV 195. VI 119. *Ἀσωνίδης*, Aegineta VII 181. *Ἀσωπόδωρος*, Thebanus IX 69. *Ἀσωπός*, Boeotiae fluvius VI 108. VII 199. 200. 216. 217. IX 15. 19. 30. 31. 36. 38. 40. 43. 49. 51. 59. — *Asopi filiae* Thebe et Aegina V 80. — *Ἀσωπίοι*, accolae Asopi IX 15. *Ἀτάραντες*, Libyae populus IV 184. *Ἀταρβηχίς*, Aegypti oppidum II 41. *Ἀταρνεύς*, Mysiae oppidum I 160. VI 28. VII 42. VIII 106. — *Ἀταρνεύτης ἀνήρ* VI 4. *Ἀταρνεύτης χορηγία* VI 29. *ἀτέλεια* I 54. III 67. 160. IX 73. *Ἀτλαντες*, Libyae populus IV 184. 185. *Ἀτλαντίς*, v. *Θάλασση*. *Ἀτλας*, Libyae mons IV 184. *Ἀτλας*, Thraciae fluvius IV 49. *Ἀτροσα*, Cambysis soror et uxor, Darei uxor III 68. 88. Dareum in-
- citat ad bellum Graecias inferendum III 133. 134. VII 2. 3. 64. 82. *Ἀτρομύτιον*, Mysiae oppidum VII 42. *Ἀτρείδαι* VII 20. *Ἀταγίνος*, Thebanus, Mardonium convivio excipit IX 15. 16. 86. 88. *Ἀττική*, non equitabilis IX 13. oleas gignit V 82. oppressa a Pisistrato I 59. velata ab Aeginetis V 81. 89. a Peloponnesiis et Boeotis V 74. a Lacedaemoniis IX 73. a Persis VI 102. VIII 51—55. IX 13. — *Ἀττικὸν ἔθνος Πελοποννησίων* I 57. *Ἀττικοὶ κέρας* V 88. *μεδύμνος* I 192. *Ἀττικὴ γλῶσσα* VI 138. *ἡτῆς VIII 87. 88. 90. Ἀττικὸν ἔθνος* I 57. 59. *στρατόπεδον* V 87. *Ἀττικαὶ γυναῖκες* VI 138. *Θεράπαινα* III 134. *χοῖνικες* I 192. *Ἀττικά οὐκλήματα* VI 129. cf. *Ἀθήναι*. *Ἄτυς*, Lydorum rex I 7. 94. VII 74. *Ἄτυς*, Croesi filius 135—43. VII 27. *Ἀύγλη*, Libyae regio IV 172. 182—184. *Ἀύξησις*, dea V 82. 83. *Ἄυρας*, Thraciae fluvius IV 49. *Ἀύσσις*, Libyae populus IV 180. 191. *Ἀύσις*, Libyae populus IV 171. *Ἀύτσειον*, Thebanus IV 147. VI 52. *Ἀυτόδικος*, Plataeensis IX 85. *Ἀυτόμολοι*, Aegyptiorum militum colonia in Aethiopia II 30. *Ἀυτόνορος*, heros Delphus VIII 39. *Ἀύχεται*, Scythiae populus IV 6. *Ἀφεται*, Thessaliae locus VII 193. 196. VIII 4. 6—8. 11. 12. 14. *Ἀφδίτης νομός*, Aegypti praefectura II 166. *Ἀφιδναί*, Atticae pagus IX 73. — *Ἀφιδναῖοι* VI 109. VIII 125. *Ἀφροδισίας*, insula ad oram Cyrenicae IV 169. *Ἀφροδίτη*, colitur in Aegypto II 41. *Memphi ζεῖν* II 112. *Ascalone* Syriacae *Ὀρβανή* I 105. 131. quae apud Arabes est = *Ἀλάτ* I 131. III 8, apud Assyrios = *Μύλκτα* I 131. 199, apud Persas = *Μίρα* I 131, apud Scythas = *Ἀρτίπασσα* IV 59. 67. Cypri I 105. *Cyrenis* II 181. *Cytheria* I 105.

- Ἀφουρις*, Macedoniae oppidum VII 123.
- Ἀχαιμένης*, Cambysis avus III 75. VII 11.
- Ἀχαιμένης*, Darei filius, Persa, Aegypti praefectus VII 7. a Xerxe classi praefectus VII 97. 236. in Aegypto ab Inaro interfectus III 12. VII 7.
- Ἀχαιμενίδαι*, familia nobilissima, e qua Persarum reges prognati I 125. 209. III 2. 65. IV 43. V 32. VII 62. 117.
- Ἀχαιοί*, Peloponnesi populus I 145. 146. II 120. V 72. VIII 47. IX 26. — *Ἀχαιή* VII 94. VIII 36. — *Ἀχαικὸν ἔθνος* VIII 73.
- Ἀχαιοὶ οἱ Φθιώται*, Thessaliae populus VII 132. *Ἀχαιοί* VII 185. 197. — *Ἀχαιή* VII 173. 196—198.
- Ἀχαιή Δημήτηρ* V 61.
- Ἀχαιός*, Phthii pater II 98.
- Ἀχελῷος*, Acarnaniae fluvius II 10. VII 126.
- Ἀχέρων*, Thesprotiae fluvius V 92. VIII 47.
- Ἀχιλλήιον*, Mysiae oppidum V 94.
- Ἀχιλλήιος δρόμος*, locus ad Bosporum Cimmerium IV 55. 76.
- Ἀφιδῆοι*, Thraciae populus VI 34. 36. 37. IX 119.
- Βαβυλῶν*, urbs celeberrima Assyriae; eius situs et magnitudo I 178. urbis descriptio I 179—183. primo capta a Cyro I 193, secundo a Dareo III 158 sq. — *Βαβυλώνιοι*, eorum instituta et leges I 196—200. navigia I 194. ab eis polum et guomonem acceperunt Graeci II 109. foedus cum Croeso ineunt I 77. contra Cyrum pugnant I 190. a Dareo desciscunt III 150. frustra et diu a Dareo obsessi tandem per Zopyri dolum capti III 151—158. eorum tria milia patibulis affixa III 159. — *Βαβυλωνίη γῆ* IV 198. *πολις* (Assyriae) I 106. *χώρη* I 192. 193. *Βαβυλωνίων ἀργύριον* III 95. *ἀστυ* I 178. *τάλαντον* III 89. *Βαβυλωνία ἔργα* I 93.
- Παγαῖος*, Artontis filius, Persa III 128.
- Μαρδόνιος*, Mardontis pater, Persa VII 80. VIII 130.
- Βάδρη*, Pasargada IV 167. 203.
- Βάδρη*, Persa VII 77.
- Βάκς*, vates VIII 20. 77. 96. IX 43.
- Βάκτρα*, Asiae urbs VI 9. IX 113. — *Βάκτριον* III 102. VII 64. 66. 86. VIII 113. IX 31. 113. — *Βακτριανοί* III 92. — *ἡ Βακτριή γῆ, χώρα* IV 204. *Βάκτριον ἔθνος* I 153. *Βακτριος νομός* IX 113.
- Βάκχειος Διόνυσος* IV 79.
- Βακχιάδαι*, gens nobilis Corinthia V 92β.
- Βακχικά (δῶρα)* II 81.
- Βάραθρον* Athenae VII 133.
- Βάρκη*, Libyae oppidum III 91. IV 160. 165. 167. 171. 200. 203. — *Βαρκαῖοι*, Cambysi se dedunt III 13. interficiunt Arcesilaum IV 164. 167. a Persis confecti IV 200 sq. a Pheretima Arcesilae matre subacti IV 202. 203. ad Dareum transportati vicum Bactrianae regionis incolunt, cui et ipsi Barcae nomen IV 204. eorum mulieres sine abstinent IV 186.
- Βάρκη*, Bactrianae regionis vicus IV 204.
- Βασίλειδης*, Herodoti cuiusdam pater VIII 132.
- Βασσαάκης*, Artabani filius, Persa VII 76.
- Βαττιάδαι*, Barcaeorum nobilis familia IV 202.
- Βάττος* I., Polymnesti filius, Cyrenaeorum rex IV 150. 153—157. 159.
- Βάττος* II., Cyrenaeorum rex cognomine ὁ εὐδαίμων II 181. IV 159. 160.
- Βάττος* III., Arcesilai filius, Cyrenaeorum rex IV 161. 162. 205.
- βέκας* (= panis) vox Phrygum II 2.
- Βελβινίτης*, Belbina insula oriundus VIII 125.
- Βέρμειον*, Macedoniae mons VIII 138.
- Βηλίδες πύλαι* Babylonis III 155. 158.
- Βῆλος*, deus I 181.
- Βῆλος*, Cephei pater VII 61.
- Βῆλος*, Nini pater, Alcaei filius I 7.
- Βησσοί*, Thraciae gens VII 111.
- Βίης*, Melampodis frater IX 34.
- Βίαις*, Priensis I 27. 170.

- Βιθυνοί*, Asiae minoris populus I 28. VII 75.
Βισαλται, Thraciae populus VIII 116. — *Βισαλίτη* VII 115.
Βισυλτης, Abydenus VI 26.
Βισανθη, Thraciae oppidum VII 137.
Βιστονες, Thraciae populus VII 110. — *Βιστονες λιμη* VII 109.
Βίτων, Argivus I 31.
Βόγης, Persa VII 107. 113.
Βοιβητις λιμη Thessaliae VII 129.
Βοιωτοί I 92. V 57. 59. 61. 81. 89. 91. VI 34. 108. cett. Atticam invadunt V 74. vincuntur ab Atheniensibus V 77. pugnant ad Thermopylas VII 202. cum Persis faciunt VIII 34. eorum equitatus multum profuit fugientibus Persis IX 68. — *Βοιωτική* II 49. V 57. VIII 40. 44. 144. IX 6. 7. 17. 19. 24. 87. — *Βοιωτική γῆ* IX 87. *ἱππος* IX 68. *Βοιωτῆς ἐμβαδες* I 195. — *βοιωτάρχαι* IX 15.
Βολβίτινον στόμα Νεῖλου II 17.
Βορέης, Orithyiae coniux VII 189.
Βορυσθένης, Scythiae oppidum (*Olbia*) IV 78. — *Βορυσθενεῖται* IV 17. 18. 53. 74. 78. 79.
Βορυσθένης, Scythiae fluvius IV 5. 17. 18. 24. 47. 53. 54. 56. 81. 101.
Βόσπορος Θρηῖκιος a Dareo ponte iunctus IV 83. 85—89. 118. VII 10. 20.
Βόσπορος Κιμμέριος IV 12. 28. 100.
Βοττιαῖοι, Macedoniae populus VII 185. VIII 127. — *Βοττιαῖς* VII 123. 127.
Βουβάρης, Megabyzi filius, Persa V 21. VII 22. VIII 136.
Βουβαστις, Aegypti oppidum II 59. 60. 67. 137. 154. 158. 166. — *Βουβαστίτης νομός*, praefectura Aegypti II 165.
Βουβαστις, γ. Ἄρτεμις.
Βουδῖνοι, Scythiae populus IV 21. 22. 102. 105. 108. 109. 120. 122. 123. 136. ὁ *Βουδῖνος* IV 119.
Βούδιος, Medorum gens I 101.
Βουκολικόν στόμα Νεῖλου II 17.
Βούλις, Lacedaemonius VII 134. 137.
Βούρα, Achaeorum oppidum I 145.
Βουοαί, Medorum gens I 101.
Βούσιρις, Aegypti oppidum II 59. 61. — *Βουσιρίτης νομός*, praefectura Aegypti II 165.
Βουτακίδης, Crotoniata V 47.
Βουτοί, Aegypti oppidum II 59. 63. 67. 75. 83. 111. 133. 152. 155. 156. III 64.
Βουχιδάσι, locus prope Miletum, ubi oraculum Apollinis I 46. 92. 157. 158. 159. II 159. V 36.
Βραυριάν, vicus Atticae IV 145. VI 138.
Βρεντέσιον, Calabriae oppidum (*Brundisium*) IV 99.
Βριαντική, Thraciae regio VII 108.
Βρίγες = *Φρύγες* VII 73.
Βρογγος, fluvius in Istrum profluens IV 49.
Βρύγοι, Thraciae populus VI 45. VII 185.
Βυβασίη χειρόντης Cariae I 174.
Βυζάντιον, Thraciae urbs IV 87. 144. VI 5. 26. 33. IX 89. ab Otane capta V 26. ab Ionibus V 103. — *Βυζαντιοί* IV 87. 138. 144. V 26. VI 33.
Γαίσων, Ioniae fluvius IX 97.
Γαλαῖκη, Thraciae regio VII 108.
Γαληψός, Macedoniae oppidum VII 122.
Γανδάριοι, Asiae populus III 91. VII 66.
Γαράμαντες, Libyae populus IV 174. 183. 184.
Γαργαρή, Boeotiae fons IX 25. 49. 51. 52.
Γαυάνης, Argivus VIII 137.
Γεβελείης, deus Getarum IV 94.
Γελών, Ionis filius V 66.
Γέλη, Siciliae oppidum VII 153. 154. 156. eius tyrannus Hippocrates VI 23. VII 154. — *Γελῶσι* VII 153—156.
Γέλων, Siculus, Dinomenis filius VII 145. primum satelles Hippocratis Gelae tyranni VII 154. Gela potitus Syracusae occupat VII 155. a Graecis ad societatem adversus Persas invitatus auxilium recusat VII 157—162. in Sicilia eodem die quo Graeci Persas ad Salamina,

- Hamilearem ad Himeram vincit VII 165. 166. 168.
Γελωνοί, Scythiae populus IV 102. 108. 109. 120. 136. — *ὁ Γελωνός* IV 119.
Γελωνός, Hercules filius IV 10.
Γελωνός, Scythiae oppidum IV 108.
γενεῖς I 7. 184. II 142. III 48. VI 98. VII 171.
Γεραιστός, Euboeae promunturium VIII 7. IX 105.
Γέργιθες, Teucrorum reliquiae V 122. VII 43.
Γέργης, Persa VII 82.
Γερμανιοί, Persarum gens I 125.
γέροντες Spartanorum 165. VI 57.
Γέρροι, Scythiae populus IV 71.
Γέρρος, Scythiae locus IV 53. 56.
Γέρρος, Scythiae fluvius IV 19. 20. 47. 56.
Γέται, Thraciae populus IV 93. 96. 118. V 3. 4.
Γεγοννητοί, nobilis familia quae ex Phoenicia cum Cadmo in Boeotiam, hinc Athenas migravit V 55. 57. 58. 61. 62.
Γῆ, dea IV 59. — *γῆ*, terrae universae descriptio ex mente Herodoti IV 92. terrae tres partes II 16. 17. IV 13. 42. 49. II 33.
Γῆθειρα, Hispaniae oppidum (*Gades*) IV 8.
Γηνούνης, in Erythia insula boves alit IV 8.
Γίρωνος, Macedoniae oppidum VII 123.
Γιλιγᾶμμαι, Libyae populus IV 169.
Γίλλος, Tarentinus III 138.
Γινδαύνης, Libyae populus IV 176. 177.
Γλαῦκος, Chius I 25.
Γλαῦκος, Hippolochi filius I 147.
Γλαῦκος, Lacedaemonius VI 86.
Γλαῦκων, Atheniensis IX 75.
Γλίσσας, Boeotiae oppidum IX 43.
Γνοῦρος, Scythia IV 76.
Γνοῦρος, Thessaliae urbs VII 128. 173. — *Γονναῖος Κωνῆς* V 63.
Γόργος, Salaminiorum rex V 104. 115. VII 98. VIII 11.
Γοργαῶς κεφαλή II 91.
Γοργαί, Cleomenis filia V 48. patrem monet ut sibi caveat ab Aristagora V 51. Leonidae uxor VII 239.
Γορδίης, Midiae pater, Phrygum rex I 14. 35. 45. VIII 138.
γοῦρματα Αἰγύπτια II 36. 106. 125.
Λοσίρια IV 87. *Ελληνικά* II 36. IV 87. *Ἰωνικά*, *Καδυκία*, *Φοινικία* V 58. 59. cf. *ἐπιγράμματα*. = *ἐπιστολαί* I 23 sq. III 40. 128. IV 10. V 35. VI 4. VII 239. VIII 128. — *γραμματισταί* scribae apud Aegyptios II 28. *βασιλῆται* Persarum III 128. VII 100. VII 90. ab epistulis Polycrati III 123.
Γρίνος, Therae insulae rex IV 150.
Γρύνεια, Aeolum civitas I 149.
γρῦνες IV 79. 152. *χρυσόφυλακες* apud Arimaspos III 116. IV 13. 27.
Γρυαίη, Amyntae filia V 21. VIII 136.
Γρυαίη, lacus Lydiae I 92.
Γρύγης, Lydus, Candaulem regem interficit regnoque Lydorum potitur I 8—13. eius filius Ardys I 15. — *Γρυαδάς χρυσός καὶ ἀργυρός* ab eo Delphis dedicatus I 14.
Γρύγης, Myrsi pater, Lydus III 122. V 121.
Γύζαρτες, Libyae populus IV 194.
Γύνδης, Assyriae fluvius I 189. 190. 202. V 52.
Γωβρύης, Darei filius, Persa VII 72.
Γωβρύης, Mardonii pater, Persa III 70. 73. 78. IV 132. 134. VI 43. VII 2. 5. 82. 97. IX 41.
Ζαδίκαι, Asiae populus III 91. VII 66.
Ζαΐδαλας VII 170.
Ζανασιθνυός, Calyndensium rex demersus ab Artemisia VIII 87.
Ζανασιθνυός, Car, Candaule filius VII 98.
Ζάμασος, Sirites VI 127.
Ζαμῖη, dea V 82. 83.
Ζανάη, Acrisii filia, Persei mater II 91. VI 53. VII 61. 150.
Ζαναός, Chemmites II 91. cum Xutho in Peloponnesum venit VII 94. Archandrisocer II 98. eius filiae II 171. 182.
Ζάσι, Persarum gens I 125.
Ζαρδανέες, Asiae populus I 189

Δαρδανος, Mysiae oppidum V 117. VII 43.

Δαρειος I. ex Achaemenidarum familia. Hystaspis filius I 209. III 70. VI 98. VII 11. eius nomen VI 98. Cambysis quondam satellites in Aegypto III 139. cum sex nobilibus Persis adversus magum coniurat III 70 sqq. rex designatus Persarum III 84—88. universum imperium in viginti satrapiis distribuit III 89. Oroeten, Sardibus praefectum, necat III 126—128. Sylosontem, Polycratis filium, in Sami imperium restituit III 139—141. Babylonem per Zopyri dolum capit III 150—160. magna Asiae parte per Scylacem detecta Indos subigit IV 44. Democedem medicum ad Graeciae oras speculandas mittit III 135. expeditio ab eo in Scythas suscepta narratur IV 1. 83. 118—127. 134. 140—144. per Megabazum Paeones subigit V 128sq. Sardibus incensis (V 101) Atheniensibus iratus Histiaeum ad Iones recuperandos dimittit V 105sq. expeditio eius in Graeciam enarratur VI 43 sqq. adversus Athenas et Eretriam Mardonium mittit VI 43. postea Datin et Artaphernem VI 94, qui superantur in pugna Marathonica VI 111—118. irritior Atheniensibus novam parat expeditionem VII 1. moritur VII 4. animus eius gratus beneficiorumque memor III 140. 160. IV 143. V 11. VI 30. 41. VII 194. reditus eius et thesaurus III 95. primus numos eudit III 96. IV 166. fossam e Nilo in Arabicum sinum ducit IV 39. eius filii et filiae enumerantur III 12. 88. VII 2. 64. 69. 72. 78. 82. 97. 224. VIII 89. — *Δαρειος*, v. *νομισμα*.

Δαρειος II. Xerxis filius IX 108.

Δαρειται, Asiae populus III 92.

Δασκυλειον, Mysiae oppidum III 120. 126. VI 33.

Δασκυλος, Gygae pater I 8.

Δατης, Medus, Delios fugientes vocat VI 97. contra Athenas missus a Dareo VI 94. VII 8. 10. in Marathonica pugna victus in Asiam redit VI 118. 119. VII 75. 88.

Δατον, Thraciae oppidum IX 75.

Δαυλιων πολς, Phocidis oppidum VIII 35.

Δαυλιος, Darei gener V 116. Mysiam et Curiam invadit ibique interficitur V 117. 118. 121.

Δαφναι αι Πελοποναι, Aegypti oppidum II 30. 107.

Δαφναι, Abydenus IV 138.

Δεινομενης, Gelonis pater VII 145.

Δεκελεις, Atticae pagus IX 15. 73.

— *Δεκελεις* VI 93. IX 73.

Δεκελος, heros Atticus IX 73.

Δελτα, Aegypti inferioris regio II 13. 15—19. 41. 59. 97. 179.

Δελφοι, Phocidis oppidum eiusque incolae. quod ibi est oraculum consulunt Agyllaei I 167. Argivi VII 148. iidem et Milesii VI 18 sq. 77. Athenienses V 89. VII 140. 141. Cnidii I 174. Corinthii V 92. Cretenses VII 169. Delphi VII 178. VIII 36. Dolonei VI 34. Epidaurii V 82. Lydi I 13. Metapontini IV 15. Parii VI 135. Siphni III 57. 58. Spartani 166. 67. VII 220. VIII 114. Thebani V 79. Theraei IV 156—159. Alyattes I 19. Arcesilaus IV 163. Battus IV 155. Clisthenes V 69. Croesus I 46 sqq. 53. 55. 85. 91. Cypselus V 92. Dorieus V 42. 43. Glaucus VI 86. Lyeurgus I 65. donaria eo missa a Gyge I 14. Alyatte I 25. Croeso I 50—52. 92. Euclhonte IV 162. thesauri Delphi Clazomeniorum I 51. Corinthiorum I 14. 50. 51. IV 162. Siphniorum III 57. Delphicum templum conflaturat I 50. II 180. novum aedificandum conducunt Alemaeonidae V 62. templum aggredientibus barbaris quae portenta obvenierint VIII 35. 37. Delphi Croesum Lydosque quibus honoribus affecerint I 54. domo profugi bello Persico VIII 36 sqq. decumas praestare deo Delphico iubentur Graeci qui a Persarum partibus steterant VII 132.

Δερσινι, Thraciae populus VII 110.

Δευκαλιων, rex Thessaliae I 56.

Δηριος, Phraortis filius, Medus, vir sapiens et iuris dicundi peritus I 96. Phraortis pater I 73. 102. 103. Cyaxaris avus I 16. rex Medorum

- declaratus Ecbatana condit I 97—101.
Δηίφονος, Apolloniata IX 92, 95.
Δήλιον, Boeotiae oppidum VI 118.
Δήλος, insula maris Aegaei I 64. II 170. IV 33—35. VI 97—99. 118. VIII 132. 133. IX 90. 96. — *Δηλιοί* IV 33. 34. VI 97. 98. 118.
Δημόφρων, Aristonis filius, Lacedaemoniorum rex V 75. VI 51. VIII 65. Cleomenem in expeditione contra Athenas suscepta deserit V 75, cumque in Aegina absentem calumniatur VI 50. a Leotychide per Cleomenis machinationes regia privatus dignitate et probro affectus VI 61—67. ad Dareum confugit VI 70 sqq. apud Xerxem Graecorum disciplinam et praecipue Lacedaemoniorum laudat VII 101—104. 209. 234—237.
Δημόφρωνος, Lacedaemonius V 41.
Δημόφρωνος, Chilonis pater VI 65.
Δημήτριος VII 141. 142. *Δημητρίου* Anthelae VII 200. *Δημήτριος* Gephyraeorum Athenis V 61. *Ελευσινή* eiusque templum Plataeis IX 57. 65. 69 (*Δημητρίου* IX 62. 101.). Mycalae IX 97. 101. *Θεομοφώρα*, Aeginiae VI 91. cf. II 171. Pari VI 134. cf. II 171. *Μήτηρ* eiusque filia *Κούρη* (*Θεοί* VI 75. *χθόνιοι Θεοί* VI 134. VII 153.) VIII 65. = *Ίσις* Aegyptiorum II 59. 156. cum Cerere fabula fuit Rhampsinitum Aegyptium alca lusisse apud inferos II 122. cf. 123.
Δημοκρήδης, Crotoniata medicus, publice a Polycrate conductus III 131. in servitutem Oroctae venit III 125. postea Susa abductus Dareum sanat et magnus honore afficitur III 129. 132. Atossam persanat, Dareo veniam dante revisendi patriam fidem fallit III 133—137.
Δημόκριτος, Naxius VIII 46.
Δημόνους, Paphius VII 195.
Δημόφιλος, Thespiensium dux ad Thermopylas VII 222.
Δημόωνας, Mantineus IV 161. 162.
Δερωνοίσις, Persarum gens I 125.
Δερσόμενης, Thespiensis VII 222.
Διακτορίδης, Crannonius VI 127.
Διακτορίδης, Lacedaemonius VI 71.
Δίδυμα, locus prope Miletum cum Apollinis templo et oraculo VI 19. cf. *Βεργχίδα*.
Διηνέκης, Lacedaemonius VII 226.
Διθύραμβος, Thespiensis VII 227.
Διθύραμβος, eorum auctor Arion I 23.
Δίκαια, Thraciae oppidum VII 109.
Δίκαιος, Atheniensis VIII 65.
Δίκη VIII 77.
Δικτύνη = Diana: ei templum Cydoniae a Samiis exstructum III 59.
Δινδυμήνη μήτηρ = Cybele I 80.
Διομήδους πρωτεύη II 116.
Διον, Macedoniae oppidum VII 22.
Διονύσιος, Phocacensis, classis Ionum dux VI 11. 12. post cladem Ionum ad Ladem acceptam Siciliam petit et piraticam exerceat VI 17.
Διονύσιος, Semeles filius II 145. 146. eius sacra ex Aegypto a Cadmo accepta Melampus Graecos docuit II 49. nomen eius sero Gr. acceperunt II 52. 145. tragicos choro ei Clisthenes instituit apud Sicyonios V 67. eius oraculum in Thracia VII 111. colitur in Aegypto sub nomine *Θαυρίς* II 42. 144. cf. 47. 48. 123. 145. 156. in Aethiopia II 29. III 97. 111. in Arabia sub nomine *Θαυράλ* III 8. Byzantii IV 87. in Scythia sub nomine *Δ. Βακχίος* IV 79. cf. 108. Smyrnae I 150. in Thracia V 7. VII 111.
Διονυσιοφάνης, Ephesius IX 84.
Διόσκουροι II 43. 50. VI 127. cf. VII 122.
Διπαίτες, Dipacae Arcadiae vicī incolae IX 35.
Δόβηρες, Paeonia gens V 16. VII 113.
Δόλογοι, Thracia gens VI 34—36. 40.
Δόλοπες, Thessaliae populus VII 132. 185.
Δορτύκος, Thraciae litus castello Darcī munitum V 98. VII 25. 59. 105. 106. 108. 121.
Δάρωνος, Lacedaemoniorum rex VII 204.
Δραπικαί, Persarum gens I 125.
Δρυμός, Phocidis oppidum VIII 33.
Δρυόπες, quorum pars in Argolidem commigravit VIII 43. 73. alii

Ionibus admixti sunt I 146. VIII 46. — *Δρυοπίς*, regio quae postea dicta Doris I 56. VIII 31 43.
Δρυὸς κρηναί, saltus Cithaerouis IX 39.
Δυμαναῖται, tribus Sicyonia V 68.
Δυμή, Achaeorum civitas I 145.
Δύρας, Locridia fluvius VII 198.
Δύσωρον, Macedoniae mons V 17.
Δωδώνη, Epiri oppidum cum oraculo I 46. II 52. 53. 57. IX 93. — *Δωδωναῖται* II 55. 57. IV 33.
Δωριεὲς I 139. V 72. VI 55. VIII 141. eorum origo et migrationes I 56. VIII 31. sedes I 57. duces origine Aegyptii VI 53. tribus V 68. in Peloponneso considunt VIII 73. quattuor suscipiunt expeditiones in Atticam V 76. expeditio in Asiam ab eis suscepta prima III 56. Caribus eiectis in Asia considunt I 171.
Δ. οἱ ἐν Ασίῃ II 178. VII 9. a Croeso subacti I 6. 28. pentapoli incolebunt I 144. cf. VII 99. in Xerxis classe militant VII 93. *Δωριεὲς Ἐπιδάμνιοι* I 146. VIII 46. *Λακεδαιμόνιοι* III 56. — *Δωρικὸν γένος* I 56. *ἔθνος* I 56. VII 99. VIII 43. *Δωρικοὶ χῆροι* VII 102. — *Δωριεὶς ἐσθρῆς* V 87. 88. *χορηγ* VIII 43.
Δωριεὺς, Lacedaemouius, Anaxandridae filius, in Cinyem Africae coloniam ducit V 41. 42. Sybarin expugnat V 43. 44. ibique mortem obit V 45. VII 158. 205. IX 10.
Δωρίς, Graeciae regio Phocidi confinis, olim *Δρυοπίς* nominata VIII 31. 32. 43.
Δωρόος, Hellenis filius I 56.
Δωῖτος, Paphlagonum dux VII 72.
Ἐβρός, Thraciae fluvius IV 90. VII 59.
Ἐγεσταῖται, Segestae oppidi Siculi incolae V 46. VII 158.
Ἐχελέες, populus Illyricus V 61. IX 43.
εἰκόνες, simulacra hominum I 31. 51. II 106. 130. 143. 182. VII 69. VIII 121 (*εἰδωλον* VI 58). leonis I 50. VII 225.
Εἰλειθυία = Lucina IV 35.
εἰλωτες VI 58. 75. 80. 81. VII 229. VIII 25. IX 10. 28. 80. 85.
Ἐκαταῖος, Hegesandri filius, Mi-

lesius, ὁ *λογποιοῦς* II 143. Aristagorae bellum adversus Persas dissuadet V 36. 125. 126. VI 137.
Ἐκατόννησος, insulae ad Aeolidis oram sitae I 151.
Ἐκτωρ, Priami filius II 120.
Ἐλαϊοῦς, Chersonesi Thraciae oppidum VI 140. VII 22. 33. IX 116. 120. — *Ἐλαϊοῦσιν* IX 120.
Ελάτεια, Phocidis oppidum VII 33.
Εἰβώ, insula ad Aegypti oram sita II 140.
Ἐλένη, Tyndari filia, ab Alexandro rapta I 3. II 112—120. V 94. IX 73. eius fanum Therapuae VI 61.
Ἐλευσίς, pagus Atticae VIII 85. IX 19. ad eum pugnant Athenienses I 30. sepulti ibi Argivi IX 27. invadit eum Cleomenes cum Peloponnesiis V 74—76. VI 64. 75. Eleusinae Cereris templum Plataeis IX 57. 82. 65. Mycalae IX 97. 101. Eleusinia sacra VIII 65.
Ἐλεφαντινῇ, Aegypti oppidum II 9. 17 sq. 28—31. 69. 175. III 19. 20.
Ἐλεώτιος (Eleone Boeotiae oppido oriundus) *Ἀρτεμίδης* V 43.
Ἐλίση, Achaeorum civitas I 145. — *Ἐλικωνιοῦς Πουανδῶν* I 148.
Ἐλιουνοί, Ligurum gens VII 165.
Ἐλλας, Graecia, coeli temperiem longe praestantissimam sortita III 106. paupertatis alumna, hospes virtutis VII 102. in eam primi a Dareo exploratores missi III 135—138. Graeciae fines VII 147. — *Ἐλληγες*, Graeci, partim Iones, Pelasgicae maxime stirpis, partim Diores, Hellenicae stirpis I 56—59. cf. II 51. iam a priscis temporibus a barbaris distincti, utpote callidiores I 60. cf. IX 59. 79. Phoenices Cadmo duce (cf. II 49. IV 147.) lis cum aliis res ad doctrinam spectantes tum litteras afferunt V 58 sqq. a Babylonis polum, gnomem et duodecim diei partes acceperunt II 109. item scutum et galeam IV 180. unde Graeci geometriam acceperint II 109. ab Aegyptiis duodecim deorum nomina (cf. II 4.), Bacchi certe cultus ad eos pervenerunt II 49 sq. cf. 43. et pompae solennes et supplicationes

II 58. Cabirorum mysteria Pelasgi e Samothracia attulerunt II 51. Graecorum deorum aetas cum Aegyptiorum collata II 143—146. Graeci ex hominibus natos deos et hominum similes habent I 131. dei Graeciae praesides V 92. dei Graecis communes IX 90. cf. VI 68. Graeci diem quo defunctus est pater festum agunt I V 26. vestitum Minervae et aegidas a Libyssis adoptant IV 189. Graecorum et Lydorum leges similes I 94. eorum cenae a Persis contemptae I 133. cf. IX 82. ludos Olympicos celebrant, neque vero de pecuniis sed de oleae corona contendunt VIII 26. puerorum amoribus dediti I 135. merces accipiunt a Phoeniciis II 1. II 107, 111. inde a Psammiticho cum Aegyptiis commercia habent II 154. cf. 152. solam Naucratim emporium habent II 178. 179. a Cambysis tempore frequentes in Aegyptum veniunt et mercandi et militandi causa III 139. cf. II 154. III 4. sub Psammenito militant III 11. eorum commercium cum Ponti Euxini accolis VII 147. religiones et sacra VII 53. rei publicae condicio III 80. VI 81. eorum scriptura diversa ab Aegyptia II 36. libertatis summum eis studium VI 9. Asiam incolentes (recensentur I 142—150.) a Croeso subacti I 26 sq. Lydorum imperio a Persis everso legatos mittunt ad Cyrum I 141. qui Laedaemonis contemptum respondet I 152 sq. Cambyses e Graecis Iones et Aeolenses secum in Aegyptum ducit III 1. III 1. 25. Dareo in bello Scythico pontem in Istro factum custodiunt IV 97 sq. cf. 137—139. a Persis deficient Aristagora auctore V 29—37. Iones Atheniensium ope Sardes capiunt V 100 sq. inde bellum Persicum, cf. V 97. et v. *Μαθηται*. Graeci Asiatici denuo a Persis subacti VI 31—33. 42. a Graecis Europam incolentibus Dareus terram et aquam poscit VI 48. cf. VII 32. 131 sqq. pugna Marathonica VI 111 sqq. Dareus novam expeditionem adversus Graec-

cos parat VII 1. quam Xerxes suscipit VII 8—19. cf. 138. 239. Graeci mutuas inimicitias dissolvunt VII 145 sq. Thraciam incolentes cum Xerxe militant VII 185. cf. VII 66. meliora sentientes legatos in Isthmum mittunt qui pro salute Graeciae deliberent VII 172. cf. 145. Argivi societatem Graecorum recusant VII 148 sqq. Graecorum legati in Siciliam ad Gelonem missi VII 153 sqq. Graeci a Corcyraeis decepti VII 168. et a Croteisibus 169 sq. Thessalos socios amittunt VII 172—174. decernunt ad Thermopylas et Artemisium barbarum introitu in Graeciam prohibere VII 173 sqq. pugnant ad Thermopylas VII 207 sqq. Olympicos ludos agunt Xerxe Thermopylas expugnant VIII 26. cf. VII 206. Graecorum classis ad Artemisium VIII 1 sq. 4. 18. 49. 74. Salamina petunt VIII 40. deliberant quo loco pugna navali decernant 49 sqq. a Themistocle illuduntur 74 sqq. recensentur Graeci, qui naves ad Salamina miserunt VIII 43—48. pugna navalis ad Salamina VIII 84 sqq. Andrum obsident VIII 111 sq. cf. 107 sqq. Salamina redeunt VIII 121. Isthmum muniunt VII 71. IX 10. ad Plataeas pugnant IX 28—30. 50—59. Thebas obsident IX 86 sqq. classis Graecorum ad Aeginam collecta VIII 130 sq. ultra Delum navigare non audet VIII 132. denique Samum navigant IX 96. cf. 90 sqq. pugna ad Mycalen IX 102 sqq. Graeci Samum reversi Iones insulares in societatem recipiunt IX 106. in Hellespontum navigant. Athenienses Sestum obsident IX 114 sqq. — *Ἕλληνες Σκῦθαι* IV 17. *Τυρῆται* IV 51. — *Ἕλληνας Ζεύς* IX 7. *Ἕλληνας τέμενος* II 178. *Ἕλληνας θεοί* VI 49. 92. — *τὸ Ἕλληνικον* I 4. 58. VII 145. VIII 145. *τὰ Ἕλληνα* IV 78. *Ἑλληνική γλῶσσα* IV 108. *δίαιτα* IV 78. *ἐσθλὴ* V 88. *μάχαιρα* II 41. *πανσπλή* IV 180. *στρατιή* IX 41. 49. *Ἑλληνικὸν εἶδος* I 56. 60. *στρατιῶν* IX 49. *Ἑλληνισαὶ* IX 190. IV 108. *τίμιον* III 125.

- Ἑλληνικαὶ δοκίμαι* IV 78. *πανηγύριες* II 58. *πομπαί* II 58. *Ἑλληνικά γραμματα* IV 87. *ἔθνη* IX 106. *ἱερμεῖα* III 130. *ἱερά* IX 37. *μαντήμια* I 46. *νόμισμα* IV 76. *ὄπλα* VII 91. 93. — *Ἑλλὰς γλώσσα* II 56. 137. 143. 144. 154. IV 78. 110. 155. 192. VI 98. VIII 135. IX 16. *πόλεις* V 93. — *Ἑλληγεῖς γυνεῖ* II 181. *ἐσθῆς* IV 78. *ἡτάλασσα* VII 28. *ἡγεῖς* VIII 87. *πόλεις* IV 203. *στολή* IV 78. *Ἑλληνοῖδες* VII 196. *ῥέες* VII 179. VIII 17. 85. *πόλεις* III 139. VI 44. 109. VII 109. 122. — *Ἑλληνισκῶς* IV 108.
- Ἑλλη, Athamantis filia.* eius sepulcrum VII 58.
- Ἑλλήν, Dori pater* I 56.
- Ἑλληνοπόντος, fretum inter Asiam et Europam eique adiacens regio* I 57. IV 38. 76. 85. 86. 95. 137. VII 13. 14. 23. 33. 91. 103. 117. 122. VI 26. 33. 43. 95. 140. VII 6. 8. 10. 45. 56. 58. 78. 106. 137. 147. 163. VIII 51. 87. 107. 115. 118. 120. IX 68. 98. 101. eius latitudo VI 134. ponte iungitur a Xerxe VII 33 sqq. quo rupto denuo iunctus VII 36. donis ornatus VII 54. pontem ei impositum diruere Graeci voluit VIII 97. 108 sqq. IX 106. 114. dirunt tempestates VIII 117. — *Ἑλληνοπόντιοι* III 90. IV 89. 138. V 1. VII 56. 95. 106. IX 4. — *Ἑλληνοπόντιος ἀνέρος* VII 188.
- Ἑλλοπή, Euboeae tractus* VIII 23.
- Ἑλώρος, Sicilliae fluvius* VII 154.
- Ἑνετοί, populus Illyricus ad Adriam* I 196. V 9.
- Ἑνιπεύς, Thessaliae fluvius* VII 129.
- Ἑννεάκρουνος, fons Athenis* VI 137.
- Ἑννέα ὁδοί, Thraciae locus* VII 114.
- Ἑξαιπᾶτος, Scythiae locus* IV 52. 81.
- ἑξάπολις Δωρικὴ* I 44.
- Ἑρδοί, Macedoniae populus* VII 185.
- Ἑπαφος* = *Ἄπης* II 38. 153. III 27. 28.
- Ἐπιάντης, proditor* VII 213. 215. 218. 223. 225.
- Ἐπίγονοι, Homeri* IV 32.
- ἐπιγράμματα, inscriptiones* I 51. 93. 187. II 102. 106. 125. 136. 141. III 88. IV 87. 88. 91. V 59—61. 77. VI 14. VII 30. 228. VIII 22. 82.
- Ἐπιδάμνιος Ἀμφίπολιος* VI 127.
- Ἐπιδάυρος, Argolidis oppidum* n. Periandro expugnatum III 52. eius tyrannus Procles III 50. Epidauro oriundi Aeginetae VIII 46 V 83. inter Epidaurios et Athenienses pacta et facta V 82 sqq. — *Ἐπιδάυριοι* V 82 sqq. VII 99. VIII 72. ad Artemisium pugnant VIII 1. ad Salamina VIII 43. ad Plataeas IX 28. 31. Dorienses in Asia I 146.
- Ἐπιζεφύριοι Λοκροί, in Italia* VI 23.
- Ἐπίζηλος, Atheniensis* VI 117.
- Ἐπικύδης, Lacedaemonius* VI 86a.
- Ἐπικυδεΐδης Γλαυκός* VI 86γ.
- Ἐπιον, Elidis oppidum* IV 148.
- Ἐπιστροφός, Epidamnius* VI 127.
- Ἐρμῶντος, Arcadiae et Argolidis fluvius* VI 76.
- Ἐρετρις, Euboeae oppidum* haud procul a Marathonē situm VI 102. Clisthenis aetate floruit VI 127. ex eo Gephyraei oriundi V 57. coniungit eo Pisistratus I 61. 62. contra Eretriam et Athenas duces Persarum missi VI 43. 94. 98 sq. 106. 107. 115. — *Ἐρετρίδες, a Persis subacti* VI 101. 102. Susa abducti VI 119. eorum naves Milesiis auxiliantur V 99. 102. pugnant ad Artemisium VIII 1. ad Salamina VIII 46. ad Plataeas IX 28. 31. — *Ἐρετρικὴ χώρα* VI 101.
- Ἐρεζθεύς ὁ γηγενής* VIII 55. rex Atheniensium VIII 44. Orithyiae pater VII 189. eius templum in Atheniensium arce VIII 55. cf. V 82.
- Ἐρινεός, Doridis oppidum* VIII 43.
- Ἐρινός αἱ Ἀπιδίου τε καὶ Οἰδιπόδεω* IV 149.
- Ἐρμῆς, Panis pater* II 145. qualem a Pelasgis didicerint Athenienses II 51. colitur ab Aegyptiis II 138. a Thracibus V 7.
- Ἐρμεῶ πόλις, Aegypti oppidum* II 67.
- Ἐρμιόνη, Dryopum civitas in Peloponneso* VIII 73. — *Ἐρμιονέες* III 59. VII 6. VIII 43. 72. IX 28. 31.
- Ἐρμιονίδες, Atarnita* VI 4.

- Ἐρμόλυκος*, Atheniensis IX 105.
Ἐρμός, Aeolidis fluvius I 55. 80. V 101.
Ἐρμότιμος, Pedasensis VIII 104—106.
Ἐρριτύβιες, Aegypti tribus II 164. 165. 168. IX 32.
Ἐρμόφαντος, Milesius V 99.
Ἐρξανδρος, Mytilenaeus IV 97. V 37.
Ἐρπυς, Thebanus IX 38.
Ἐρῳθεῖα, insula ad Hispaniae oram sita IV 8.
Ἐρῳθαί, Ioniae oppidum I 142. — *Ἐρῳθαῖοι* I 142. cum Chiis bellum gerunt I 18. in acie Graecorum ad Miletum pugnant VI 8.
Ἐρῳθαί, Boeotiae oppidum IX 15. 19. 22. — *Ἐρῳθαῖος χώρος* IX 25.
Ἐρῳθρή βώλος, Aegypti oppidum II 111.
Ἐρῳθρή θάλασσα, Indicum mare I 189. 202. IV 37. 39. 40. rubrum mare (sinus Arabicus) I 1. 180. II 8. 11. 158. III 9. 30. 93. IV 41. 42. VI 20. VII 80. 89.
Ἐρως, Siciliae regio V 43. — *Ἐρυνίτη χώρα* V 45.
Ἐρξώ, Cyrenaea, Acusilai vidua IV 160.
Ἐρωξος, Phocidis oppidum VIII 33.
Ἐτάρχος, Ammoniorum rex II 32. 33.
Ἐτίταρχος, Axi rex IV 154.
Ἐτεοκλής, Laodamantis pater V 61.
Ἐταγόρης, Lacedaemonius VI 103.
Ἐπίνυτος, Lacedaemonius VII 173.
Ἐπάλκιδης, Eretriensis V 102.
Ἐββοῖα, insula I 146. IV 33. VI 127. VII 176. 189. VIII 20. 68. 69. 86. describitur V 31. eam Athenienses invadunt V 77. proelium navale ad Euboeam commissum VII 489q. τὰ ἀκρὰ τῆς Ἐββοῖης VI 100. τὰ κοῖλα τῆς Ἐββοῖης VIII 13. 14. τὰ ὄρη τῆς Ἐββοῖης VII 182. — *Ἐββοῖες* VIII 4. 5. 19. 20. Siciliam incolentes quomodo tractati a Gelone VII 156. — *Ἐββοῖδες νέαι* III 89. — *Ἐββοῖκόν πάλαιον* III 89. 95. *Ἐββοῖκὰ ἄκρα* VII 193. *Ἐβέλωαν*, Salaminiorum rex IV 162. V 104.
Ἐνεσπερίδες, insulae ad oram Cyrenaeae IV 171. 204. — *Ἐνεσπερίται* terram mirae fertilitatis incolunt IV 198.
Ἐνῆπιος, Apolloniata IX 92—95.
Ἐνθυμίδης Βάττος IV 150.
Ἐνθυμος, Atheniensis IX 105.
Ἐνκλειδης, Gelous VII 155.
Ἐνμένης, Atheniensis VIII 93.
Ἐννομος, Lacedaemoniorum rex VIII 131.
Ἐνωδοί III 4. 49. 77. 78. 92. 130. IV 43. VI 32. VII 187. VIII 104. 105.
Ἐνξείνος πόντος I 6. 72. 76. 110. II 33. 34. III 93. IV 46. 90. VI 83. VII 36. *Πόντος* IV 8. 10. 38. 46. 81. 85 sq. 89. 95. 99. VI 5. 26. VII 55. 95. 147.
Ἐνπαλίτος, Megarensis architectus III 60.
Ἐυρίπος, fretum Euboicum V 77. VII 173. 182. VIII 7. 15. 66.
Ἐυρύανξ, Lacedaemonius IX 10. 53. 55.
Ἐυρυβάτης, Argivus VI 92. IX 75.
Ἐυρυβιάδης, Lacedaemonius, dux classis Graecorum VIII 2. 4. 42. 49. 57—64. 74. 79. 108. 124.
Ἐυρυδάμη, Lacaena, Leotychildae uxor VI 71.
Ἐυρύδημος, Ephialtae pater VII 213.
Ἐυρυκλειδης, Lacedaemonius, Eurybiadis pater VIII 2. 42.
Ἐυρυκράτης, Polydori filius, Lacedaemoniorum rex VII 204.
Ἐυρυκρατίδης, Anaxandri filius, Lacedaemoniorum rex VII 204.
Ἐυρυλέων, Lacedaemonius V 46.
Ἐυρύμαχος, Leontiadae pater, Thebanus VII 205.
Ἐυρύμαχος, Leontiadae filius, Thebanus, a Plataeensibus interfectus VII 233.
Ἐυρύπυλος, Larisaeus IX 58.
Ἐυρύπων, Proclis filius, Lacedaemoniorum rex VIII 131.
Ἐυρύοθενης, Aristodemi filius, Lacedaemoniorum rex, Proclis frater geminus IV 147. VI 52. eius stirps V 39. VI 51. 52. VII 204.
Ἐυρύοθενς, Mycenarum rex IX 26. 27.

- Εὔροτος*, Lacedaemonius VII 229.
Εὐρώπη, I 4. 103. 209. II 16. 26. 33. 103. III 96. 115. 116. IV 36. 49. 89. 143. 198. V 1. 12. VI 33. VII 5. eett. Herodoti sententia Phasi Colchico, aliorum Tanai Maeotico terminata IV 45. longitudine secundum Asiam et Africam porrigitur IV 42. unde nomen accepit *ibid.*
Εὐρώπη, Agenoris filia, Tyria I 2. 173. IV 45. 147.
Εὐρώπης Νῆς VIII 133. 135.
Εὐρυχίδης, Atheniensis IX 73.
Εὐφημίδης Βάρτος IV 150.
Εὐφροβος, Eretriensis VI 101.
Εὐφροίων, Aeschyli poetae pater II 156, et Cyaegiri VI 114.
Εὐφροίων Ἀστὴρ VI 127.
Εὐφροῦτης, fluvius Babyloniae I 180. 185. 186. 191. 193. V 52.
Ἐφεσος, Ioniae civitas I 92. 142. II 10. V 54. 100. 102. VI 84. VIII 103. 107. Dianae quod ibi est templum II 148. — *Ἐφεῖνιοι* I 26. 147. V 100. VI 16. *ἡ Ἐφεσίη* II 106. V 100.
Ἐφοροί, Spartanorum I 65. III 148. V. 39. 40. 41. VI 63. 65. 82. IX 7 sqq. 76.
Ἐξειδωρος, Macedoniae fluvius VII 124. 127.
Ἐζεκράτης, Corinthius V 923.
Ἐχεμος, Tegeatarum rex, Hyllum interficit IX 26.
Ἐχέστρατος, Agidia filius, Lacedaemoniorum rex VII 204.
Ἐχινάδες, insulae ad oram Acarnaniae II 10.
Ζάβαντος, fluvii duo in Tigrim influentes V 52.
Ζαγκλῆ, Siciliae oppidum (= Mesana) VI 23. 24. VII 164. — *Ζαγκλαῖοι* VI 22—24. VII 154.
Ζάκυνθος, maris Ionii insula IV 195. VI 70. IX 37. — *Ζακύνθιοι* III 59. VI 70.
Ζάκμοξις, Getarum deus IV 94—96.
Ζαίηκες, Libyae populus IV 193.
Ζευξίδημος, a nonnullis *Κυλόκος* dictus, Leotychidae filius, Lacedaemonius VI 71.
Ζεύς, I 65. 89. 131. 174. 207. II 13. 42. 116. 136. 146. III 124. 125. IV 5. 59. VI 67. VII 40. 56. 61. 141. 220. VIII 115. IX 122. colitur in Aegypto II 45. — *Ἀμμὼς* II 42. Naucrati ab Aeginetis II 178. in Aethiopia II 29. in Scythia (*Ποπαῖος*) IV 59. in Thesprotia II 55 sqq. *Ζεὺς Ἀγοραῖος* Selimunte V 46. *Ἄμμων* in Libya II 18. 29. 32. *Βήλος* Babylonē I 181 sqq. III 158. *Ἐλευθερίος* Sami III 142. *Ἑλλήνιος* IX 7. *ἑπίσιος* I 44. *Ἑκαῖος* Spartae VI 68. *καταφῶς* I 44. *ἐλθρόπα* VII 141. *Θηβαῖος* in Aegypto I 182. II 42. 54. 56. 74. 143. IV. 181. *κατάρμιος* I 44. *Καῖος* Athenis V 66. Mylasis I 171. *Κροῦδης* VIII 77. *Ακκεδαιων* Spartae VI 56. *Αναστάσιος* in Thessalia VII 197. *Αναῖος* in Cyrenaica IV 203. *Ὀλύμπιος* II 7. VII 141. IX 81. *οὐράνιος* VI 56. (*Ὀύμιος*) in ora Ponti IV 83. 87. *οὐράνιος* in Caria V 119. Iovis oracula in Aegypto II 83. in Aethiopia I 46. II 29. 55. Dodonae II 55 sqq., in Libya II 29. 54 sq. III 25. *Ζώνη*, Thraciae oppidum VII 59. *Ζώπυρος*, Persa, Megabyzi filius IV 43. VII 82. Babylonem Dareo prodit III 153. 156—158. Babyloniae praeficitur III 150. *Ζώπυρος*, Megabyzi filius, illius nepos III 160. *Ζωστήρ*, Atticae promunturium VIII 107.
Ἦβη, IX 98.
Ἠγησάνδρος, Milesius, Hecataei pater V 125. VI 137.
Ἠγησικλῆης, Lacedaemoniorum rex I 65.
Ἠγησίλαος, Lacedaemoniorum rex VII 204.
Ἠγησίλαος, Lacedaemonius VIII 131.
Ἠγησιπύλη, Thressa, Olori filia Miltiadi collocata VI 39.
Ἠγησίστρατος, vates Eleus IX 37. 38. 41.
Ἠγησίστρατος, Samius IX 90. 91.
Ἠγησίστρατος, Pisistrati filius, Sigei tyrannus V 94.
Ἠγητογίδης, Couis IX 76.
Ἠγῆς, Eleus IX 33.

- Ἑρως**, Eurysthenis filius, Lacedaemoniorum rex VII 204.
- Ἡδωροί**, Thraciae populus V 124. VII 110. 114. IX 75. — **Ἡδωνίης Μόρκινος** V 11.
- Ἡέροπος**, Phagei filius, Tegeae rex IX 26.
- Ἡετιών**, Corinthius I 14 V 92. — **Ἡετίδης Κύφελος** V 92.
- Ἡϊών**, Thraciae oppidum VII 25. 107. 113. VIII 118. 120. **Ἡλεκτρον** III 115.
- Ἥλιος**, deus, Graecorum patronus VII 37. colunt eum Aegyptii II 59. 73. 111. Libyes IV 188. Massagetarum I 212. 216. Persae I 131. 138. VII 54. 223. **ἥλιου κρήνη** in Libya IV 181. **ἥλιου πρόβατα** ἱερά Apolloniā IX 93. **ἥλιον τράπεζα** in Aethiopia III 17. 18. 23. solis defectio I 74. 103. VII 37. IX 10.
- Ἥλιον πόλις**, Aegypti urbs II 3. 7—9. 59. 63. — **Ἥλιον πόλιν** II 3. 73.
- Ἥλις**, Peloponnesi regio VI 70. ibique oppidum eiusdem nominis ab Aetolis conditum VIII 73. — **Ἥλειος** IV 30. Olympiae quomodo certamina administrent II 160. VI 127. in Isthmum congregantur VIII 72. ad Plataeas non pugnant IX 77. Minyarum oppida evertunt IV 148. Elei vates III 132. VIII 27. IX 33. 37. **Ἥλειή χωρὶς** IV 30.
- Ἡπιδανός**, v. **Ἀπιδανός**.
- Ἡραῖον**, Thraciae oppidum IV 90.
- Ἡραῖον**, v. **Ἡρῆ**.
- Ἡράκλειος ἀτήλαι** II 33. IV 8. 42. 43. 152. 181. 185. 196. VIII. 132.
- Ἡρακλῆς**, Aegyptiorum deus II 42 sqq. 83. 145. eius oraculum II 83. templum ad Canobicum Nili ostium II 113. Graecis filius Amphitryonis II 43. 145 sq. VI 53. VII 193. 198. ab Iasone et Argonautis relictus VII 193. Geryonis boves agens venit in Scythiam IV 8 sq. ei ardentem opem fert Dyrae fluvius VII 198. eius ara in Thermopylis VII 176. fanum (**Ἡρακλῆον**) Athenis ἐν Κενταύρει V 63. VI 116. Marathone VI 108. 116. alia alibi apud Graecos II 44. in Thaso eius templum a Phoenici-
- bus conditum II 44. **Ἡρ. Θείους** templum habet Tyri II 44. colitur in Scythia IV 59. 82. ex Hereule originem repetunt reges Lydorum I 7. Scytharum IV 10. Spartanorum VII 204. VII 131.
- Ἡρακλεια**, Siciliae oppidum ab Hereule conditum V 43.
- Ἡρακλείδης** I 7. 13. 14. 91. V 43. VII 208. VIII 114. IX 26. 27. 33.
- Ἡρακλείδης**, Cymaeus, Aristodici pater I 156. 159.
- Ἡρακλείδης**, Cymaeus, Aristagorae pater V 37.
- Ἡρακλείδης**, Mylasensis, Ibanolidis filius V 121.
- Ἡρῆ** II 50. IV 88. colitur Argis I 31. Naucrati II 178. Sami II 182. — **Ἡραῖον** est Argis VI 81. 82. Corinthi V 92. Plataeis IX 52. 53. 61. 69. Sami I 70. II 148. III 60. 123. IV 88. 152. IX 96.
- Ἡριδανός**, Europae fluvius, quem fabula fuit effundi in mare septentrionale III 115.
- Ἡράδωτος Ἀλικαρναυεύς** I praef.
- Ἡρόδοτος**, Basilidae filius VIII 132.
- Ἡρόφαντος**, Parienus IV 138.
- Ἡσιόδωρος**, poeta, theogoniam Graecis condidit II 53. disit de Hyperboreis IV 32. quadringentis annis vixit ante Herodotum II 53.
- Ἡρακλείων**, vid. **Ἡρακλῆς**.
- Ἡφαίστιες**, Hephaestiae, oppidum Lemni, incolae VI 140.
- Ἡφαιστόπολις**, Samius II 134.
- Ἡραῖος**, deus, in Aegypto colitur, ubi celeberrimum eius templum est Memphis II 99. 101. 108. 136. 141. 142. 147. 151. 153. **Ἡρακλείων** dictum II 110. 112. 121. 176. lampadum certamina Voleano instituunt Graeci VIII 98.
- Ἡάλασσα**, ἡ βαρύνῃ II 11. 32. 158. 159. IV 37. **ἡ νατιή** II 11. 158. 117. IV 13. 37. 42. **Ἡλαρίς** Ἡάλασσα (mare Aegacum) VII 28. **ἡ δὲ ἡ θάλασσα** I 1. 185. IV 39. 41. V 49. **ἡ ἐντίον Κύπρου θάλασσα** I 72. **ἡ κατὰ Σύμην τε καὶ Ρόδον θάλασσα** I 174. **ἡ Ἀτλαντὶς θ.**, ἡ Ἐρυθρὴ θ., ἡ Κασπία θ., vid. s. v. **Θυλῆς**, Milenius I 170. solis de-

- fectionem praedicat I 74. Croesi copias Halyn traducit I 75.
- Θαρσαῖοι*, Persiae populus III 93, 117.
- Θαρσαῖος*, Persa VII 194.
- Θαριμασάδας*, v. *Ποσειδίων*.
- Θανύρας*, Inari Afri filius III 15.
- Θάσος*, insula ad oram Thraciae sita VI 44. coloniam eo deducunt Phoenices II 44. ab eisdem inventa ibi auri metalla VI 46, 47. ab Histiaei frustra oppugnata VI 28. — *Θάσιοι*, Persis subiecti VI 44—48. eorum oppida in continenti Thraciae VII 108, 118. *Θάσιος Ἡρακλῆς* II 44.
- Θάσος*, Phoenix VI 47.
- Θεασίδης*, Spartanus VI 85.
- Θέμις*, dea II 50.
- Θεμιστοχρῆς*, Cappadociae oppidum ad Thermodontem situm IV 86.
- Θεμιστοκλέης*, Neoclis filius, Atheniensis, eius genus et origo VII 143. prudentia VIII 75, 109. IX 98. Atheniensibus persuadet ut publicis redditibus naves aedificent VII 144. murum ligneum naves interpretatur VII 143. Atheniensium dux in Thessalia VII 173, in proeliis ad Artemisium VIII 4 sqq., ad Salamina VIII 56 sqq. per legatum Xerxem de classe Graecorum cingenda monet VIII 74. Aristidem in consilium Graecorum introducit VII 79—82. Athenienses ad pugnam hortatur VIII 83. clam agit cum Xerxe VIII 108—110. ab insularis clam pecunias exigit VIII 111, 112. Graecorum peritissimus secundum virtutis praemium fert VIII 123. Lacedaemone praecipuis honoribus ornatur VIII 124. eius liberi VIII 75.
- Θερπίων*, Theraeus IV 154.
- Θεογονία*, theogoniam condiderunt Graecis Homerus et Hesiodus II 53. *Θεογονία* Persarum cantilena I 132.
- Θεόδωρος*, Samius, artifex clarissimus I 51. III 41.
- Θεοκύδης*, Atheniensis VIII 65.
- Θεομήτωρ*, Samiorum tyrannus VIII 85. IX 90.
- Θεόπομπας*, Nicandri filius, Lacedaemoniorum rex VIII 131.
- Θεσσαῖα*, Macedoniae oppidum VII 123.
- Θεράπνη*, Laconiae oppidum VI 61.
- Θέρμη*, Macedoniae oppidum VII 121, 123, 124, 127, 128, 131, 179, 183, 185. — *Θερμαῖος κόλπος* VII 121—123, VIII 127.
- Θερμοπύλαι*, fauces Oetae montis VII 184, 186, 200, 201, 205, VIII 15, 21, 24, 27, 66, 71, IX 71, 78, 79, describuntur VII 175 sqq. pugna ad Thermopylas VII 207 sqq.
- Θερμῶδων*, Boeotiae fluvius IX 43.
- Θερμῶδων*, Cappadociae fluvius II 104, IV 86, 110, IX 27.
- Θέρσανδρος*, Orchomenius IX 16.
- Θέρσανδρος*, Polynicis filius IV 147, VI 52.
- Θέσπεια*, Boeotiae oppidum a Persis incensum VIII 50. — *Θεσπίες* V 79, VIII 66, 75. Xerxis imperium detrectant VII 132. pugnant ad Thermopylas VII 202. cum Leonida occumbunt VII 222, 226, 227, VIII 25. pugnant ad Plataeas IX 30.
- Θεσπρωτοί*, Epiri populus II 56, V 92, VII 176, VIII 47.
- Θεσσαλία* III 96, V 63, 64, VI 72, 74, 127, VII 6, 108, 175, 182, 198, 208 sqq., 232, VIII 113 sqq., 120, 129, 131, 133, 135, IX 1, 77, describitur VII 128—130, eius equi praestantissimi VII 196. in Thessaliam Graecorum expeditio VII 172—174. Xerxes per eam proficiscitur VII 196. per eam Persae se recipiunt IX 89. — *Θεσσαλοί* VII 129, 191, 215, IX 17, 46, 89. ex Thesprotia veniunt in terram Aeolidem VII 176. Pisistratidis opem ferunt V 63. eorum reges V 63, 94, VII 6, equitatus V 63, 64, VII 173, 196. cum Phocensibus bellum perpetuum gerunt VII 176, VIII 27 sqq. cum Persis faciunt VII 130, 132, 172 sqq., IX 1. Xerxem in Phocidem ducunt VIII 31. in pugna ad Plataeas Persarum socii IX 31. — *Θεσσαλικά οὐρα* VII 128. — *Θεσσαλῆες* VII 157. — *Θεσσαλίη ἱππός* VII 196.

Θεσσαλός, Lacedaemonius V 46.

Θέωτη, Libyae fons IV 159.

Θέτις, dea VII 191.

Θηβαι αἱ Αἰγύπτιαι II 3. 9. 15. 69.

74. 143. III 10. 26. ubi Iovis Θη-

βαίωνος templum I 182. II 42. 56.

IV 181 et oraculum II 54. 57. 83. III

25. Θῆβαι olim universa Aegyptus

II 15. — Θηβαῖοι II 42. 91. III 10.

— Θηβαῖκος νόμος II 4. 42. — Θη-

βαῖος νόμος II 166. — Θηβαῖς II 128.

Θῆβαι αἱ Βοιωτῶν, αἱ Βοιωτῆαι I

92. V 67. IX 13. 15. 17. 27. 67. 86.

87. ibi templum et oraculum Apol-

linis Iamemii I 52. 92. V 59. VIII

134. oraculum Amphiarai I 52. VIII

134. — Θηβαῖοι I 61. V 67. VI

87. 118. VII 233. VIII 50. IX 16.

58. 66. 134 sqq. cum Athenien-

sibus bellum gerunt V 79 sqq.

Plataeensis infensi VI 108. pu-

gnant ad Thermopylas VII 202.

205. Persis se dedunt VII 232. cum

eis arma iungunt IX 2. 31. 40.

41. pugnant ad Plataeas IX 67.

69. a Graecis obsidione pressi Me-

dicurum partium patronos tradunt

IX 86—88. — Θηβαῖς μνίση IX 65.

Θῆβη, Asopi filia V 80.

Θυβη πεδῖον, Mysiae regio VII 42.

Θηρας, Antesionis filius IV 147.

148. 150.

Θῆρη, maris Aegaei insula IV 147

—151. 153—156. 164. — Θηρηῖοι

IV 150—156. 161. V 42.

Θηρία, animalia fecunda quibus

vescuntur homines,noxia parum

fecunda III 108. animalium fera-

cissima Libya II 32. IV 181. 191.

192. non admodum ferax Aegyptus

II 65. Θηρωδοτία ἡ Θάλασσα ad

oram Thraciae VI 44. animalia in

India maiora quam alibi in terris III

106. sacra Aegyptiis II 38 sqq. 65.

66. 69 sqq. IV 186 (apud quos Θηρίων

μικιδωνοί II 65), Indis III 100.

Persis I 140. animalia in saxis scul-

psunt Aegypti II 4 (cf. λίθος),

in vestibus pingunt Caesari inco-

lue I 203. — Θ. τετραπόδα III

18. 106. χειρῶτα II 123. αἶγες II

2. 42. 46. III 112. IV 189. V 58. VII

92. κίλκοντες II 66. 67. κλώπεκες

II 102. II 67. VII 75 (βαρσάρια IV

192). ἀρκτοι II 67. IV 191. ἄγριος I

48. IV 29. βόες I 31. 110. 133. II

18. 38. 40. 41. 129 sqq. IV 29. 61.

69. 183. 186. VI 129. VIII 137. β.

ἀγριοι VII 126. βόρυνες, βουβάλευς,

γαλέαι, δίκτυες, ελαφοι IV 192. ἐλέ-

φαντες III 97. 114. IV 191. ἐνύδριες

II 72. IV 109. ζορκάδες IV 192. VII

69. ἡμίονοι I 59. III 151. 153. IV 28.

30. 129. 191. VII 57 (ἀρσάκημιονοι

I 188). θώδες IV 192. ἱπποί, vid. hoc

νός. ἱπποί ποταμοί II 71. ἱκνένται

II 67. κάρηλοι I 80. 133. III 9. 102.

103. 105. VII 83. 86. 87. 125. 184. IX

81. κάστορες (καὶ ἄλλα θηρία τετρα-

ποῦσιν προσώγα) IV 109. κῆροι II 42.

κρ. ἀγριοι IV 192. κύνες I 36. 110.

112. 140. II 67. III 32. IV 22. IX

112. κ. Ἰνδοίκοι I 192. VII 187. λαγοί

I 123. III 108. IV 134. VII 57. λεί-

οντες III 32. 108. IV 191. VII 125.

126 (λεοντέα IV 8. VII 69). λύκοι

II 67. 122. IV 105. 149. IX 93. μυ-

γαλέαι II 67. μῆες II 141. IV 131.

132. 192. αἶγες III 113. V 58. ὄνοι I

133. 194. II 121. IV 28. 129. 135.

191. 192. VII 86. ὄν. ἀγριοι VII 86.

ὄνους IV 192. πείθηρες IV 192

(παρδαλεῖς VII 69). πύθηκοι IV 194.

πρόβατα I 133. II 41. VIII 137 cett.

(πεκυπρόβατοι Armenii, πολυπρο-

βατοῦτατοι Phryges V 49). πύθη-

γοι IV 192. τάνοι III 15. VI 76.

τράγοι II 46. III 112. IV 187. τῆ-

ναι IV 192. ὄες II 14. 47 sq. IV 63.

186 (δελφῆς II 70). ὄ. ἀγριοι I 36.

IV 192. ὄστριγες IV 192. — χει-

ρῶτα καὶ λιμνῶτα II 68. βάτωχοι

IV 131. 132. προκάδειλοι II 32. 68—

70. 90. 148. IV 44. 192. γάγκαι I

202. γελῶνη I 48. — θ. πετεινά I

140. II 123. III 106. περσῶτα III

110. ὀρνίθιον γένος II 64. ὀρνίθες

χειρῶτοι καὶ λιμνῶτοι VII 119. τῆ

σικρά τῶν ὀρνίθων II 77. αἰετός

II 73. γέραντοι II 22. 76. VII 70.

ἱβες II 65. 67. 75—77. ἱκνέτοι II

22. ἱρῆες II 65. 67. III 76. κόραξ

IV 15. κρέξ II 76. νῆσοι II 77.

φυκερίδες II 76. III 110. IV 183.

ὄρνυες II 77. πελειάδες II 55. 57.

περιστῆραι I 138. στρουθοί I 159.

στρουθοί κατάγατοι IV 175. 191.

τροχίλος II 68. φοῖνιξ II 73. χελι-

δόνες II 22. χῆρες II 37. 45. 66. χρ-

υλῶπη II 73. — χρῶτες I 23. 24.

62. 141. 200. 202. 216. II 37. 72. 77. 92. 93. III 42. 91. 96. IV 53. V 16. VII 109. IX 120. — *φ. έρπετά* I 140. IV 183. *ασιπίδες* IV 191. *βδέλλα* II 68. *εγιδίσι* III 108. 109 (IV 9). *όφεις* 178. 140. II 74. 75. III 107 sqq. IV 105. 183. 191. 192. VIII 41 (IX 81). *παύροι* IV 183. 192. *υδροί* II 76. — *απτελέβοι* IV 172. *εΐλαι* III 16. IV 205. *κάνωπες* II 95. *μέλιωσαι* IV 194. V 10. 114. *μύρμηκες* I 140. III 102. 104. 105. *φθείρες* II 37. IV 168. — *κορχύλια* II 12.
- Θήρων*, Agrigentorum rex VII 165.
- Θησαυρός* Croesi I 30. VI 125. Deiocis Ecbatanis I 98. Rampsiniti regis Aegypti II 121. regis Persarum Susis III 96. V 49. Sardana-palli Nini II 150. *Θησαυροί* Delphici (III 57) Clazomeniorum I 51. Corinthiorum I 14. 50. 51. IV 162. Siphniorum III 57. Abis in templo Apollinis VIII 33.
- Θησεύς* IX 73.
- Θυμυκτης νομός*, praefectura Aegypti II 166.
- Θύας*, Lemniorum rex VI 138.
- Θορικός*, Atticae pagus IV 99.
- Θόραξ*, Laconiae mons I 69.
- Θρασύβουλος*, Miletī tyrannus I 20—23. V 92.
- Θρασυδήμος*, Larisaeus IX 58.
- Θρασυκλής*, Samius IX 90.
- Θρασυλλεύς*, Atheniensis VI 114.
- Θρηάκη* I 168. II 134. IV 80. 89. 99. 143. V 2. 14. 23. 24. 126. VI 95. VII 25. 59. 185. VIII 117. IX 89. 119. eius castella VI 33. Xerxis iter per Thraciam VII 105 sqq. — *Θρηάκες* I 168. II 167. IV 80. 104. 118. V 126. VI 39. VII 20. 115. IX 32. in multos populos divisi V 3 sqq. IV 49. 93. VI 45. VII 110. 185. VIII 115. 116. Thracēs Asiam habitantes I 28. III 90. VII 75 sq. eorum mores V 6. dñ V 7. sepultura V 8. vestis IV 74. armatura VII 75. a Sesostri subacti II 103. Darco se dedunt IV 93. subigit eos Megabazus V 2. cum Xerxe militans VII 185. in Artabazum impetum faciunt IX 89. — *Θρηάκιον πέλαγος* VII 176. *Θρηάκιαι γυναῖκες* IV 33. cf. *Βόσπορος*.
- Θριάσιον πέδιον* Atticae VIII 65. IX 7.
- Θυίη*, Cephisi filia VII 178.
- Θυίη*, Phocensium oppidum VII 178.
- Θυνοί Θρηάκες* I 28.
- Θυρέη*, Argolidis regio I 82. VI 76.
- Θυρέαι* I 82.
- Θυσσάγεται*, Scythiae populus IV 22. 123.
- Θύσσοις*, Macedoniae oppidum VII 22.
- Θών*, Aegypti rex II 116.
- Θώνης*, Aegyptius II 113. 114.
- Θώρηξ*, Larisaeus, Alenada IX 1. 58.
- Ίάδμων*, Samius II 134.
- Ίακχος μουσικός* VIII 65.
- Ίαυίδαι*, Elei, vatum familia V 44. IX 33.
- Ίάρδανος*, Lydus I 7.
- Ίβανώλις*, Mylasensis V 37. 121.
- Ίβηρή*, Hispania. eam Phocaei ostenderunt I 163. — *Ίβηρες*, sub Hamilcare in Sicilia militant VII 165.
- Ίδάνθυρος*, Scytharum rex IV 76. 120. 126. 127.
- Ίδη*, Mysiae mons I 151. VII 42.
- Ίδριαις*, Cariae regio V 118.
- Ίέρων*, Gelonis pater VII 156.
- Ίερώννμος*, Andrius IX 33.
- Ίήλυσος*, Rhodi oppidum I 144.
- Ίήνυσος*, Syriae oppidum III 5.
- Ίηπυγες Μεσσαπίαι*, Creta oriundi VII 170. *Ίηπυγες* IV 99. — *Ίηπυγίη* III 138. IV 99.
- Ίήσων*, Iason ad Libyam vento abreptus IV 179. Herculem relinquit VII 193.
- Ίητραγόρης*, Milesius V 37.
- Ίητροί*, medici Aegyptii II 84. III 1. 129. 132. Crotoniatae et Cyrenae. III 129. 130. 131. Graeci medici publice conducti III 129 sqq. medicos non habent Babylonii I 197.
- Ίθαμίτης*, Persa VII 67. VIII 130. IX 102.
- Ίθαίμη*, Messeniae mons IX 35.
- Ίκαρος*, maris Aegaei insula VI 95. — *Ίκαρίον πέλαγος* VI 96.
- Ίλιον*, Mysiae oppidum I 5. II 10. 117. 118. 120. VII 20. 161. — *Ίλιάς* *ζώνη* V 94. γῆ VII 42. *Ίλιάς* V 122. —

- Ἰλίας* Homeri II (116.) 117. — *Ἰλίας Ἀθηναίη* VII 43.
Ἰλισσός, Atticae fluvius VII 189.
Ἰλντοριόλ I 196. IV 49. VIII 137. IX 43.
Ἰμβρος, maris Aeguei insula V 26. VI 41. 104.
Ἰμερῆ, Siciliae oppidum VI 24. VII 165.
Ἰμάγως, Psammitichi filius, Achae-
 menem Aegypto praefectum inter-
 ficit III 12. 15. VII 7.
Ἰμαγός, Argivorum rex I 1.
Ἰνδοί III 38. 94. 97. V 3. VII 9. VIII
 113. IX 31. eorum gentes, mores et
 instituta III 98—105. armatura VII
 65. 86. a Darco subacti IV 44, nec
 vero omnes III 101. eis maximum
 auri pondus tributum impositum III
 94. 98. — *Ἰνδία* III 98. 106. IV 40.
 — *Ἰνδικαὶ αἰεῖς* I 192. VII 187.
Ἰνδός, Indiae fluvius IV 44.
Ἰσταγέρρη, Persa, coniurationis
 in magos particeps III 70. 78. 118.
 119.
Ἰνυκός, Siciliae oppidum IV 23. 24.
Ἰωή, Athamantis uxor VII 197.
Ἰόνιος κόλπος VI 127. IX 92. *Ἰο-
 νίος πάντες* VII 20.
Ἰπποί, locus in monte Pelio VII
 188.
Ἰππαρχος, Atheniensis, Pisistrati
 filius, Hippiae frater V 55. Ono-
 macritum Athenis eiecit VI 6. ab
 Harmodio et Aristogitone interem-
 ptus V 55. VI 123. eius somnium V
 56. 62.
ἱππῆες (*ἱππῆται*, *ἡἱππες*), equites
 Boeoti IX 68. Gelenses VII 154.
 Lydi I 79. 80. Massagetae I 215.
 Medi I 103. Persae IV 37. 128. V
 98. VII 40. 41. 55. in Xerxis exer-
 citu VII 84 sqq. 184. 196. VIII 113.
 IX 14. 17. 18. 20 sqq. 32. 39. 40.
 49 sqq. 57. 60. Sacae IX 71. Scy-
 thae IV 121 sq. 136. Spartani I 67.
 VI 58. VIII 124. Syracensii VII 158.
 Thebani IX 69. Thessali V 63. 64.
 VII 173. 196. Atheniensibus non
 sunt VI 112. equitis simulacrum
 III 88. — *ἱπποδοταί* Chalciden-
 sium V 77. VI 100. *ἱπποδρόμοι* *γυ-
 λαί* Gelonis VII 158. *ἱπποτοξόται*
 Persarum IX 49. Scytharum IV 46.
 inequitabilis Aegyptus II 108, item
 Attica IX 13, praeter Marathonem
 VI 102. equitare Persarum pueri
 a quinto aetatis anno discunt I 136.
Ἰππίης, Pisistrati filius I 61. V 55.
 62. cum Athenas reducere voluit
 Lacedaemoni V 91. 93. Persarum
 regem adversus Athenas sollicitat
 V 96. 109. 121. Persas Marathonem
 deducit VI 102. visum in somnis
 oblatum VI 107.
Ἰππας I 63. 79. 215. III 85. IV 90.
 V 12. VI 95. equi Herculis rapti
 IV 8 sq. equi Babylonii I 192. Ci-
 licii III 90. Graeci VII 196. Indici
 reliquis minores III 106. Medici III
 106. Nisaci III 106. VII 40. Scy-
 thici IV 28. fori IV 52. Thessalici
 VII 196. Thracii parvi et hirsuti
 V 9. Persarum sacri candidi I 189.
 VII 40. 55. serpentibus veseentes
 I 78. piscibus V 16. camelum re-
 formidantes I 80. VII 87. asinum
 IV 129. condocofacti IV 22. V 110
 sq. equos soli mactant Masagetae
 I 216. Persae VII 113. Scythae IV
 61. 62. 71. 72. equis veseuntur Per-
 sae I 133. nomina eis imponunt
 iidem III 86. equos iidem lugentes
 tendent IX 24. apud eosdem equi
 per intervalla dispositi ad nuntios
 perferendos VIII 98. 99. equas mul-
 gent Scythae IV 2. equorum iuba
 pro crisis Aethiopibus Asiaticis
 VII 70. equi augurium III 84 sqq.
 — *τεθριπποί* I 179. *τεθριπποβά-
 ται* Afri IV 170. cf. VII 184. hinc
 quadrilugos equos iungere Graeci
 didicere IV 189. eorum usus in lu-
 dis Olympiis VI 36. 70. 103. 126.
 in venatione apud Garamantes IV
 183. *οἰκίη τεθριπποπορώσης* VI 35.
τεθριπποπορώειν VI 125.
Ἰπποκλείδης, Atheniensis, Aga-
 ristae proeus VI 127—129.
Ἰπποκλος, Lampsacenus IV 138.
Ἰπποκόων, Thebanus V 60.
Ἰπποκράτης, Atheniensis, Me-
 gaclis filius VI 131.
Ἰπποκράτης, Atheniensis, Pisi-
 strati pater I 59. VI 103.
Ἰπποκράτης, Atheniensis, Pisi-
 strati pater V 65.
Ἰπποκράτης, Gelae tyrannus VI
 23. VII 154. 155.
Ἰπποκράτης, Sybarita VI 127.

Ἰπποκράτιδης, Lacedaemonius VIII 131.

Ἰππύλειο ἄκρῃ, Scythiae promunturium IV 53.

Ἰππόλοχος, Lycius I 147.

Ἰππυαχός, Leucadius haruspex IX 38.

Ἰππορίκος, Atheniensis, Calliae filius VI 131.

Ἰππώνικος, Atheniensis, Calliae pater VII 151.

Ἰρανα, Libyae regio IV 156, 159. ἱρένες Spartanorum IX 85.

ἱερὴ ὁδός, sacra via quae Eleusina ducit ex Athenis VI 34. ἱερὰ ὁδοί (= Ἐξαμπῆος) Scythiae locus IV 52.

Ἰε, Babyloniae fluvius et oppidum I 179.

Ἰακχόρης, Atheniensis, Tisandri filius V 66. Cleomenem Spartae regem adversus Clisthenem advocat et Alemaeonidas eiecit, mox ipse eiectus V 70—73. opem ei fert Cleomenes V 74.

Ἰσθμός Corinthius (Κορινθίων ἰσθμός VII 195), a Lacedaemoniis muro munitus VIII 40. IX 7 sqq. in eum Graeci congregati VII 172. 175. VIII 71 sq. IX 12 sq. 19. ibi Hyllum interficit Echemus IX 26. 27. ὁ ἐν Ἰσθμῷ θεός (Neptunus) IX 81. cf. VIII 121. — ἰσθμός Chersones a Miltiade muro praeseptus VI 36. — ἰσθμός Cnidius I 174. — ἰσθμός Athonis VII 22. 24.

Ἰοίς, v. Δημήτηρ.

Ἰομαρίς λίανη Thraciae VII 109.

Ἰομήνιος, v. Ἀπόλλων.

Ἰοσηδόνες, Scythiae populus I 201. IV 13. 15. 25—27. 32.

Ἰοτία, Euboeae oppidum VIII 23—25. 66. — Ἰοτιαίαι VIII 23. — Ἰοτιαῖη τις γῆ VII 175. VIII 23.

Ἰοτιαῖη τις γῆ Thessaliae I 56. Ἰοτιαῖος, Milesius IV 138. V 30.

VII 10. de Dareo Persarum rege optime meritis IV 137. 141. Myrcinum ab illo accipit V 11. 124. a Megabazo apud Dareum insinulatus Sardes honoris causa accitur et Susa abducitur V 23. 24. Ionum defectionis auctor; Aristagoram per servum occulte missum sollicitat ut a Persis desciscat V 30. 35. a

Dareo dimissus ad sedandas turbas V 106. 107. Sardibus Artapherni suspectus clam ad mare fugit, a Chlis in vincula coniectus, mox vero liberatus, nec a Milesiis receptus Byzantium petit VI 1—5. piraticam exercet VI 26. 27. Thasum obsidet VI 28. 46. in continenti cum Persis congressus vivus captus ab Artapherne cruci affigitur VI 28—30.

Ἰοτιαῖος, Samius VIII 85.

Ἰοτερίας, Termerensis V 37. VII 98.

Ἰοτή = Vesta II 50. = Ταστί Scythia IV 59. 127.

Ἰοτρίη, oppidum ad Istri ostium, Milesiorum colonia II 33. — Ἰοτρίη γυνή IV 78.

Ἰοτρός IV 80. 93. 122. V 9. 10. fluvius maximus IV 47. 48. 50. 53. e Celtis et Pyrene oppido initium sumit II 33. totam Europam perfuit II 26. IV 49. Scythiam alluit IV 99. 100. 101. cum Nilo comparatur II 33. 34. cum Araxe I 202. multos exepit fluvios IV 48—50. quinque ostiis patet IV 47. ponte iunctus a Dareo IV 89. 97. 118. 132 sqq. 139. VII 10.

Ἰοχένοες, Aegineta VII 181. VIII 92.

Ἰαλίη 124. 145. III 136. 138. IV 15. V 43. VI 127. VIII 62. — Ἰαλιῶται IV 15.

Ἰαρός, Cretae oppidum IV 151.

Ἰόραι, Scythiae populus IV 22.

Ἰογέεια, Agamemnonis filia IV 103.

Ἰφικλος, Protesilai pater IX 116.

Ἰζυογάγαι, Libyae populus III 19—23. 25. 30.

Ἰχναί, Macedoniae oppidum VII 123.

Ἰώ, Inachi regis filia I 1. 2. 5. II 41.

Ἰωλκός, Thessaliae oppidum V 94.

Ἰών, Xuthi filius V 66. VII 94. VIII 44.

Ἰωνίη, Asiae regio temperie coeli praestantissima I 142. Ionica gens, olim praecipua, Pelasgicae stirpis I 56. ab Ione, Xuthi filio, nomen invenit VII 94. VIII 44. — Ἰωνεῖς, olim in Peloponneso Achaia tenebant I 145. Pelasgi Aegialeus

nominati VII 94. Iones etiam nominantur Athenienses, Pelasgicae stirpis VIII 44, quod tamen nomen respuunt I 143. cf. V 66. 69. at gaudent eo nomine Ionicae civitates duodecim in Panionio convenientes et Panionia festum celebrantes I 143. 148. Iones Athenis oriundi Apaturia celebrant I 147. cf. VII 95. Ionum lingua quattuor habet species I 142. Ionicae litterae V 59. Iones non recte de Aegypto sentiunt II 16. Ionum Carumque castra ad Pelusium Nili ostium II 154. cf. 152. 178. Iones mercenarii apud Psammitichum II 154. primum a Croeso subacti I 6. 28. spernunt Biantis consilium et Thaletis I 170. ad Cyrum Lydorum imperio cverso legatos mittunt, quibus ille fabulam narrat I 141. cf. I 76. ab Harpago subacti I 169. Iones insulares (cf. VII 95) Biantis s. Pittaci commento Croesi imperium effugunt I 27. Cyro ultro se dedunt I 169. Dareo tributum pendunt III 90. VI 42. pontem in Istro factum custodiunt IV 98. ut dissolvant a Scythiis moniti IV 133. 136 sqq. Ionum calamitas orta ex Naxo et Mileto V 28 sqq. eorum defectionem a Persis, Histiaeus clam adhortante, Hecataeus vero dissuadente, molitur Aristagoras V 35—38. cum Atheniensibus Sardes captas incendunt V 100. 101. ad Ephesum proelio victi a Persis in bello perseverant V 102 sqq. ad Cyprum mari, Persae terra vincunt V 108 sqq. Cares defectionis socios habent V 117 sqq. Ionum classis ad Miletum VI 8. militaris exercitatio auctore Dionysio VI 11 sq. surgentem accipiunt cladem a Samiis deserti VI 14 sq. Iones tertio in servitutem redacti VI 31. 32. ut mutuas inter se pactiones faciant ab Artapherne coacti VI 42. tyrannos eorum eicit Mardonius VI 43. Ionum naves in Xerxis classe VII 94 sq. cum Xerxe militantes Themistocles ad defectionem sollicitat VIII 22. cf. VII 51. Iones proditoris ad Salamina accusatos adiuvat Ariaramnes Persa VIII 90.

Graecos ad Delum sollicitant ut Ioniam liberent VIII 132. IX 90—92. post pugnam ad Mycalen IX 98 sqq. Ionia iterum a Persis deficit IX 104. de Ionum libertate conservanda Graecorum deliberatio; Iones insulares in commune sociorum recepti IX 106. Iones vitae cultioris auctores IV 95. eorum opes navales VI 8. foedus VI 7.—*Ἰᾶς γυνή* I 92. *Δίαιτα* IV 95. *Ἰοδής* V 87. *Ἰορᾶτις* V 33. VII 97. *Ἰάδες* *ῥέες* VI 9. VIII 130. *πόλις* I 142. 149. VI 31.—*Ἰωνικός νομός* III 127. *Ἰωνικὸν γένος* I 56. *ἔθνος* I 143. VII 95. VIII 46. *σῶλον* VIII 19. *Ἰωνικά γράμματα* V 59.

Κάβαλες (rect. *Βαζαῖες*), Libyae populus IV 171.

Καβειροί, eorum sacra II 51. III 37.

Καβηλέες, Lydiae gens VII 77.

—*Καβάλοις*, III 90.

Καδμείοι, priscae Thebarum incolae I 56. 146. IV 147. ab Argivis cincti V 57. 61. Athenienses expeditionem in eos suscipiunt IX 27.

—*Καδμηιή νίκη* I 166. *Καδμηια γράμματα* V 59.

Καδμος, Tyrius, Agenoris filius II 49. 145. IV 147. V 57—59.

Κάδμος, Coae VII 163. 164.

Κάδουσις, Syriae oppidum II 159. III 5.

Καῖκος, Mysiae fluvius VII 42.

Καῖκον πεδίον VI 28.

Καίνοϊδης Ἡετίαν V 323.

Κάλαμοι, Sami locus IX 96.

Καλανταί Ἰνδοί III 97. *Καλαῖται* III 38.

Καλασιότιες, apud Aegyptios corpus militum II 164. 166. 168. IX 32. *καλασιός*, vox Aegyptia II 81.

Καλή ἀκτὴ, Siciliae oppidum VI 22.

Καλλάτη βοε, Lydiae oppidum VII 31.

Καλλιᾶδης, archon Atheniensis (ol. 75, 1) VIII 51.

Καλλίης, vates Eleus V 44. 45.

Καλλίης, Atheniensis, Hipponici filius VII 151.

Καλλίης, Atheniensis, Phaenippi filius VII 121. 122.

Καλλικράτης, Lacedaemonius IX 72. 85.

- Καλλιμαχος*, Atheniensis polemarchus VI 109—112. 114.
Καλλιπιδαι, Scythiae populus IV 17.
Καλλιπολιῆται, Callipolis oppidi Siculi incolae VII 154.
Καλλιστη, insula = Thera IV 147.
Καλλιφών, Crotoniata III 125.
Καλύδνιοι, insulae Calyndnae prope Coum sitae incolae VII 99.
Καλυνδῆς, Calyndnae oppidi Carii, incolae VIII 87. — *Καλυνδική νῆς* VIII 88. *Καλυνδικοὶ αὐροὶ* I 172.
Καλχαί, vates VII 91.
Καλχηδόνιοι, Chalcedonis Bithyniae oppidi incolae IV 144. V 26. VI 33. — *ἡ Καλχηδονίη* IV 85.
Καμαριναί, Siciliae oppidum VII 154. 156. — *Καμαρινάιος* VII 156.
Καμβύσης, Cyri pater I 46. 73. 111. 122. 124. 207. III 69. VII 11. in matrimonium ducit Astyagis filiam I 107.
Καμβύσης, Cyri filius, Persarum rex I 208. II 1. 181. expeditionem in Aegyptum parat II 1. III 1—4. cum Arabum rege foedus init III 7—9. a Polycrate navales copias petit III 44. Psammenitum regem ad Pelusium vincit III 10. Memphim urbem expugnat III 13. II 181. Libyes, Cyrenaei, Barcaei ei se dedunt III 13. IV 165. ad Aethiops mittit speculatores Ichthyophagos III 18—23. ipse Thebis exercitum adversus Aethiops ducit, mox fame coactus revertitur III 25. exercitus adversus Ammonios missus arena obruitur III 26. Memphim reversus Apidem vulnerat III 27—29. inde furore correptus Smerdin fratrem necari iubet, sororem candemque uxorem interficit III 30—32. alia in Persas edit facinora III 33—38. contra eum in Aegypto morantem insurgunt duo magi III 61—63. a quibus poenam sumpturus gladio forte vulneratus Persarum procures moriens obtestaturne imperium ad Medos redire patiantur III 64. 66.
Κάμειρος, Rhodi oppidum I 144.
Κάμικος, Siciliae oppidum VII 169. 170.
Κάμψα, Macedoniae oppidum VII 123.
Καναστρίον, Macedoniae promunturium VII 123.
Κανδανύλης, Car VII 98.
Κανδανύλης, Sardinum tyrannus, Myrsillus a Graecis nominatus I 7. uxor et Gygae consilio et dolo interimitur I 8. 10—13.
Κάνυ, Mysiae mons VII 42.
Καννοβοί, Aegypti oppidum II 15. 97. — *Καννοβικόν αἶμα Νεῖλον* II 17. 113. 179.
Καππαδόκαι, Asiae minoris populus, a Graecis Syrii nominati I 72. V 49. VII 72. cf. III 90. — *Καππαδοκίη* I 71. 73. 76. V 52. VII 26.
Κάρεε, olim Leleges, Cretum imperio subiecti I 171. a Croeso subacti I 28. denuo ab Harpago I 174. a Persis deficient V 117—20. eorum naves Xerxem in Graeciam sequuntur VII 93. Cares in Aegypto ad Pelusium Nili ostium habitant II 61. 162. 154. III 11. Psammithibi mercenarii II 152. 163. — *Καίρη* I 146. *Καίρη γυνή* I 92. *εὐθής* V 88. — *Καρήν* I 142. 175. V 103. 117. 122. V 125. VII 31. 195. — *Καρίος Ζεύς* I 171. *Καρήν γλῶσσα* VIII 135. — *Καρικὴ στρατιή* VII 97. *Καρικὸν ἔθνος* I 171. 172. *ἡ ἄλυσ* VIII 19. *Καριστοὶ νόμοι* I 173.
Καρδαμύλη, Laconiae oppidum VIII 73.
Καρδίη, Thraciae oppidum VI 33. 36. VII 58. IX 115.
Καρήνη, Mysiae oppidum VII 42.
Καρηνός, Lacedaemonius VII 173.
Καρικιῖταις, Scythiae oppidum IV 55. 99.
Κάρπαθος, insula inter Cretam et Rhodum sita III 45.
Κάρπις, fluvius qui in Istrum effunditur IV 49.
Καρνανδένες (Caryanda Cariae oppido oriundus) *Σκύλαξ* IV 44.
Κάρυστος, Euboeae oppidum IV 33. VI 99. VIII 121. — *Καρυστιοί* IV 33. VI 99. VIII 66. 112. IX 105. *Καρυστινὴ χώρα* IX 105.
Καρχηδοίον, Libyae urbs (Carthago) III 19. VII 167. — *Καρχηδοίον* IV 43. 165 sq. V 42. VI 17. *οἱ*

- gine Phoenices III 49. bellum in eos parat Cambyzes III 17. 19. cum Phocaenis de Corsica insula bellum gerunt I 166 sq. Siciliae bellum inferunt VII 158. 165 sqq. *Κασσμβος*, Aegineta VI 73.
- Κασθαναιή*, Thessaliae oppidum VII 183. 188.
- Κάσιον*, Aegypti mons II 6. 158. III 5.
- Κασιόνη*, Siciliae oppidum VII 155.
- Κασιόπερος*, Indiae oppidum III 102. IV 44.
- Κασπίοι*, Asiae populus III 92. 93. VII 67. 86. — *Κασπίη θάλασσα* I 202. 203. IV 40.
- Κασσανδράνη*, mater Cambysis II 1. III 2. 3.
- Κασσιτερίδες*, insulae unde stannum adfertur III 115.
- Κασταλή*, Phocidis fons VIII 39.
- Κατάδονπα*, cantaractes (Nili) novissimus II 17.
- Καταρρήκτης*, Phrygiae fluvius VII 26.
- Καρίαροι*, Scythiae populus IV 6.
- Καύκασα*, Chiorum portus V 33.
- Καύκασος*, Asiae mons I 203. 204. IV 12. — *Καυκάσιον οὔρος* I 104.
- Καυκασίε οὐρός* III 97.
- Καυκωνες*, Elidis populus I 147. IV 148.
- Καύον*, Cariae oppidum I 176. V 103. — *Καύριοι* I 171. 172. 176. — *Καυρικὸν ἔθνος* I 172.
- Καύστριος*, Lydiae fluvius V 100.
- Καύστρόβιος*, Aristeae pater, Proconnesius IV 13.
- Καφηγεύς*, Euboeae promunturium VIII 7.
- Κέρραρ*, Athenarum rex VIII 44. 53. *Κέρραρος πύργος* = arx Athenarum VII 141. — *Κέρραριπιδαι* = Athenienses VIII 44.
- Κεκαίικαι*, Phrygiae oppidum VII 26.
- Κελήη*, Lacedaemonius V 46.
- Κελταί*, gens II 33. IV 49.
- Κέος*, Salaminis locus VIII 76.
- Κερραμεικὸς κόλπος* Cariae I 174.
- κέρρανα*, vasa fictilia. *Ἀττικὸς* V 88. Aegineticus et Argolicus *ibid.*
- κέρρανος* vino plenus ex Graecia et Phoenicia infertur bis quotannis in Aegyptum III 6. *κεράμιον οἴη-γόν* *ibid.* *φαιμακίου οἴνου κάδος* III 20. in doli fictilia (*πίθους κεραμίδους*) aurum infundit Dareus III 96.
- Κερκασσρος*, Aegypti oppidum II 15. 17. 97.
- Κέρκυρα*, maris Ionii insula III 48. 52. 53. VII 145. — *Κερκυραῖοι*, infensi Corinthiis III 49. eorum liberos a Periandro ad Alyattem mis-
sos servant Samii III 48. 49. Pe-
riandri filium interficiunt III 53.
opem ferunt Syracusiis VII 154. in
bello Persico a neutra parte stant
VII 168.
- Κερκώπων ἑδραι*, locus in ex-
tremis Thermopylarum faucibus
VII 216.
- Κη ἀλλήνη*, maris Ionii insula
IX 28.
- Κηροι*, Cei insulae maris Aegaei
incolae IV 35. V 102. *Κεῖροι* VIII 1.
46.
- κηποι Μίδει* VIII 138.
- Κηφεύς*, Beli filius VII 61. 150.
- Κηφῆνες* = *Πέρσαι* VII 61.
- Κηφισός*, Phocidis fluvius VIII 33.
- Thyiae* pater VII 178.
- Κιθαίρων*, Boeotiae mons VII
141 IX 19. 25. 38. 39. 51. 56. 69.
— *Κιθαίων ῥίνας ἐκβολαί* IX 39.
- κίκι*, Aegyptiorum oleum II 94.
- Κισόνες*, Thraciae populus VII 59.
108. 110.
- Κίλικες*, Asiae minoris populus I
28. 72. 74. II 17. III 90. 91. V 49. 52.
118. VI 6. VII 77. 91. 98. VIII 68.
100. — *Κιλικίη* II 17. V 52. 108.
VI 43. 95. IX 107. *Κ. δασυή* II 34. —
Κιλικίη χώρα III 90. *Κιλικίαι οἶκτοι*
V 52. — *Κιλικίαι νέες* VIII 14.
- Κίλλεξ*, Agenoris filius VII 91.
- Κίλλα*, Aeolidis oppidum I 149.
- Κιρκήριαι*, populus a Scythis se-
dibus circa Maeotida paludem ex-
pulsus I 103. IV 1. 11. 12. 13. VII
20. expeditiones in Asiam susci-
piunt I 6. 15. Sardes capiunt, mox
ab Alyatte ex Asia eieci I 15. 16.
— *Κιρκήρη*, IV 12. *Κ. γῆ* IV 11.
- Κιρκίος Βόσπορος* IV 12. 28. 100.
- Κιρκία πορθήη* IV 12. 45. *τέ-
χρα* IV 12.
- Κίραρ*, Atheniensis, Miltiadis et

- Stesagorae pater VI 34. 38. 39. 137. 140. a Pisistrati filiis occisus VI 103.
- Κίμων*, Atheniensis, Miltiadis filius VII 107. mulctam patri impositam exsolvit VI 136.
- Κινδύου* (Cindya Cariae oppido oriundus) *Πισιστρατος* V 118.
- Κινέης*, Gonnaeus V 63.
- Κίρρως*, Libyae fluvius IV 175. V 42. eique adiacens regio IV 198.
- Κίος*, Mysiae oppidum V 122.
- Κίσαροι*, Susianae populus III 91. VII 62. 86. 210. — *Κισαίη γῆ* V 49. *χώρη* V 52. VI 119. *Κίσου πιλά* III 155. 158.
- Κλαζομεναι*, Ioniae civitas I 16. 142. II 178. V 123. — *Κλαζομενιοί* I 51. 168.
- Κλεῦδης*, Plataeensis IX 85.
- Κλέανδρος*, Gelae tyrannus VII 154. 155.
- Κλέανδρος*, Phigalensis vates VI 83.
- Κλεινίης*, Atheniensis, Alcibiadis filius VIII 17.
- Κλεισθένης*, Atheniensis, Megacelis filius, certat eum Isagora V 66. e quattuor tribubus Atheniensium decem facit V 69. VI 131. ab Isagora et Cleomene Athenis eiectus V 70. 72. mox revocatus V 73. eius facta in Atheniensium re publica V 69.
- Κλεισθένης*, Sicyonis tyrannus V 67. 69. Agaristae filiae proci VI 126—131.
- Κλέοβις*, Argivus I 31.
- Κλεόδαιος*, Hylli filius VI 52. VII 204. VIII 131.
- Κλεόμβροτος*, Lacedaemonius, Anaxandridae filius, Pausaniae pater IV 81. V 32. VII 205. IX 10. 64. 78. Leonidae frater geminus V 41. VIII 71.
- Κλεομένης*, Anaxandridae filius, Lacedaemoniorum rex III 148. V 39. 41. VI 108. VII 148. 239. Pisistratidas Athenis eicit V 64. 70. 72. 90. alteram expeditionem adversus Athenas suscipit V 74. cum collega Demarato discordat V 75. 76. Aristagoram Milesium Sparta excedere iubet V 49—51. 97. Aeginetis bellum inferens (cf. VI 92).
- Aegina decedere cogitur VI 50. Demarato regiam dignitatem abrogat VI 64 sq. 73. Argivos devincit VI 76—80. VII 148. apud ephoros corruptionis accusatus absolvitur VI 82. fraude quam in Demaratum commiserat detecta aufugit, Arcades adversus Lacedaemonios sollicitat VI 74. inde Spartam revocatus furiosus (cf. V 42) se ipse lacerat VI 75. 84. macula starpe non relicta moritur V 48. VII 205.
- Κλεωναι*, Macedoniae oppidum VII 22.
- Κληϊδες*, Cypri promunturium V 108.
- Κλυτιῶδες*, Eleus IX 33.
- Κυίδος*, Cariae oppidum I 144. II 178. III 38. — *Κυιδιοί*, Lacedaemoniorum coloni I 174. eorum cum Tarentinis amicitia III 138. Harpago se dedunt I 174. Cyrenaeorum amici IV 164. — *Κυιδίη χώρα* I 174.
- Κυοῖθος*, Aegineta VI 88.
- Κυαίσιος Μίνως* III 122.
- Κόβων*, Delphus VI 66.
- Κόδρος*, Atheniensium rex I 147. V 65. 76. IX 97.
- Κοῖλα τῆς Εὐβοίης* VII 13. 14.
- Κοῖλα τῆς Χίης χώρας* VI 26.
- Κοίλη*, pagus Atticae. *τὴ διὰ Κοίλης καλεομένη ὁδός* VI 103.
- Κοῖνυρα*, Thasi locus VI 47.
- Κολάξαις*, Scythia IV 5. 7.
- Κολοσσαί*, Phrygiae oppidum VII 30.
- Κολοφών*, Ioniae oppidum I 14. 16. 142. — *Κολοφώνιοι* I 147. 150.
- Κόλχοι*, populus in ora Ponti Euxini I 164. III 97. IV 37. 40. ab Aegyptiis oriundi II 104. 105. eorum armata et dux in Xerxis exercitu VII 79. ὁ Κόλχος, rex Colchorum I 2. *Φοῖος ὁ Κόλχος* IV 45. — *Κολχίς*, regio I 104. *Αἰα η Κολχίς* I 2. VII 193. 197. *Κολχίς Μηδεια* VII 62. — *Κολχικὸν λίον* II 105.
- Κούψατος*, Thraciae fluvius VII 109.
- Κυντάδεδορ*, Thraciae fluvius IV 90.

Κορησσός, oppidum in agro Ephe-
sio V 100.

Κορινθός ἡ εὐδαίμων III 52. olim
a Bacchiadis administrata, postea
Cypseli et Periandri imperio sub-
iecta I 23. 24. III 50 seq. V 92. VI
128. hinc oriundi Leucadii VIII 45.
— *Κορινθίαι* I 23. 24. VII 195.
VIII, 21. 61. 79. IX 95. minime
contemnunt opifices II 167. eorum the-
saurus in templo Delphico I 14. 50.
51. IV 162. coloniam in Corcyram
deducunt, postea semper Corey-
raeis infensi III 49. inimicitias ge-
runt cum Samiis III 48. Peloponne-
sios adversus Athenas proficiscen-
tes deserunt V 75. iterum prohibent
quominus Athenae sub tyranni-
dem redigantur V 92. Atheniensi-
bus in bello Aeginetico naves com-
modant VI 89. Plataeensium cum
Thebanis certamine interveniunt
VI 108. Syracusanis opem ferunt
VII 154. in Isthmum congregan-
tur VIII 72. pugnant ad Artemi-
sium VIII 1. ad Thermopylas VII
202. ad Salaminā VIII 43 (unde
aufugiant VIII 94). ad Plataeas IX
28. 31. 69. ad Mycalen IX 102. 105.
eorum res navalis VI 89. VIII 1.
— *Κορινθίη δαής* V 87. *κυρή*
IV 180. *Κορινθιαὶ γυναῖκες* III 134.
V 92.

κόρος "Τρόιος υἱός VIII 77.
Κορυδαλλός, Anticyrensis VII
214.

κόρυς, Arabiae fluvius III 9.
Κορωβίος, Cretensis IV 151. 152.
153.

Κορωνάτοι, Coronae Boeotiae
oppidi incolae IV 79.

Κοῦρος, Manis filius IV 45.

Κούρη = Proserpina VIII 65.
Κούριον, Cypri oppidum V 113.

— *Κουρίδες ἰβὺλ*.

Κουφαγόρη, Atheniensis VI 117.
Κούφης, Achaeiae fluvius I 145.

Κούφης, Italiae fluvius I 145. V 45.
— *Κραθίη Ἀθηναίη* V 45.

Κρανάοι = Athenienses VIII 44.
Κρανάσπης, Persa III 126.

Κρανναῖνιος Διοτοριδής VI 127.
Κρηνοί, Scythiae oppidum IV
20. 110.

Κρηστῶν, Thraciae oppidum I 57.

— *Κρηστωνήται* I 57. *Κρη-
στωνάται* V 3. 5. VII 124. — *Κρη-
στωνική*, regio VII 124. γῆ VIII
116. *Κρηστωνάτης* VII 127.

Κρήτη, insula IV 154. VII 170.
olim a barbaris habitata I 173. IV
45. VII 92. 171. originem hinc re-
petunt Caunii I 172. Samii ibi Cy-
doniam condunt III 44. 59. legat-
os in Cretam mittunt Theraei IV
151. Athenienses VII 145. — *Κρή-
τες* I 171. III 59. IV 161. Graecis
auxilium non tulerunt contra Per-
sas VII 169—171. eorum res nava-
lis IV 151. VII 170. Cretenses pi-
ratæ I 2. leges ab eis petiit Ly-
curgus I 65. — *Κρήσαυ* VII 99. —
Κρητικοὶ νόμοι I 173.

Κρητινής, Magnes VII 190.
Κρητινής, Rheginus VII 165.

Κρίνιππος, Terilli pater VII 165.
Κρίος, Aegineta VI 50. 73. VIII
92.

Κρισάτων πεδίων Phocidis VIII
32.

Κρίταλλα, Cappadociae oppidum
VII 26.

Κριτόβουλος, Cyrenaeus II 181.
Κριτόβουλος, Toronaeus VIII
127.

Κρόβυζοι, Thraciae gens IV 49.
Κρόιανς, Lydorum rex I 7. 92.

Iones et Aeoles subigit I 26. regnum
auget I 28. cum Amasi et Laby-
neto foedus init I 77. eius cum So-
lone colloquium I 30—33. quomodo
tractaverit Adrastum, filii interfe-
ctorem I 35—45. alter Croesi filius
mutus I 34. 38. quando vocem ru-
perit I 85. Croesus Persarum cre-
scentem timens potentiam oracula
varia consultit I 46. VI 125. donaria
Delphos mittit I 50. 92. VIII 35. 122.
cum Lacedaemoniis foedus init I
69. Halyn transgressus cum Cyro
ancipiti proelio pugnat I 75. postea
in Sardiano campo a Cyro victus
I 79—81. vivus captus rogoque im-
positus ab Apolline invocato ser-
vatur I 84—87. a Cyro colitur (v.
Κύρος) I 88. 90. de reliquis Croesi
rebus cf. I 155. 207. 208. III 14.
34. 36. 47. V 36. VI 37. 125. 127.
VII 30. Croesi tempora I 26. 45.
86. 92.

Κρακοδελλων πόλις, Aegypti oppidum II 148.
Κρονίδης VIII 77.
Κρουσαίη, Macedoniae regio VII 123.
Κρότων, Italiae oppidum III 131. 136. 137. 138. V 44. 47. — *Κροταίηται* III 129. 137, VI 21. genere Achaei VIII 47. eorum cum Sybaritis bellum V 44 sqq. Crotoniatae medici clarissimi III 131. — *Κροταίηταις γῇ* V 45.
Κρωή, Aegypti mons II 28.
Κυάρεαι, insula in Bospori ostio IV 85. 89.
Κυαξάρης, Phraortis filius, Medorum rex I 46. Alyatti bellum infert I 16. 73. Ninum oppugnat, mox magno Scytharum agmine obruitur I 103. Assyrios subigit; eius mors I 106.
Κυβερνιάκας, Lycius VII 98.
Κυβήθη = Cybele, eius templum Sardibus concrematum V 102.
Κυδίππη, Anaxilai uxor VII 165.
Κυδρῶνα, Phrygiae oppidum VII 30.
Κυδωνίη, Cretae oppidum III 44. 59.
Κύζικος, Mysiae oppidum IV 14. 76. VI 33. — *Κυζικηνοί* ibid. et IV 138.
Κύθηρα, insula ad oram Laconiae sita I 105. VII 235. — *ἡ Κυθηρική νῆσος* I 82.
Κύθρος, maris Aegaei insula VII 90. VIII 67. — *Κυθηριοί* VIII 46.
Κυκλάδες, maris Aegaei insulae V 30. 31.
κύλλησις, Aegyptiorum panis II 77.
Κυλλήριοι, Syracusanorum servi VII 155.
Κύλων, Atheniensis V 71.
Κύμη, Aeolidis oppidum I 149. (*ἡ Φρικανίς καλεομένη*) 157. V 123. VII 194. (*ἡ Αἰολίς*) VIII 130. — *Κυμαιοί* I 157—160. IV 138. V 37. 38.
Κυνέγειρος, Atheniensis, Euphronia filius VI 114.
Κυνέης, Eretriensis VI 101.
Κυνήσιοι, Hispaniae populus II 33. — *Κυνήτις* IV 49.
Κυνίσκος = Zeuxidamus VI 71.
κυνοεφάλοι, Africae IV 191.

Κυνόσαυρος, Herculis fanum Athenis V 63. VI 116.
Κυνόσουρα, Salaminis promunturium VIII 76. 77.
Κυνονήσιοι, Peloponnesi gens indigena VIII 73.
Κυνώ, bubulci Astyagis uxor I 110 sqq. 122.
Κύπρος, insula I 72. 105. 199. II 79. IV 162. 164. V 31. 49. 108. 109. 113. 115. primum ab Amasi capta II 182. Persis tributaria III 91. — *Κύπριοι* I 105. V 9. VIII 100. se dedunt Cambysi III 19. a Persis deficient V 104—116. in servitatem redacti V 116. VI 6. Xerxis socii VIII 68. eorum naves, armatura, duces in bello Persico VII 90. 98. — *Κύπρια (ἔπεια)* II 117.
Κύραυρις, insula ad oram Libyae sita IV 195.
Κυρήνη, Libyae urbs II 181. 182. III 91. IV 156 sqq. 203. V 47. eius regio (*ἡ Κυρηναίη χώρα* IV 199.) amoenissima ac fertilissima IV 150. vini ferax IV 199. Apollinis ibi fons et templum IV 158. — *Κυρηναῖοι* II 181. IV 203. eorum reges et historia IV 154 sqq. Aegyptios magna clade afficiunt II 161. ab Afris magnam cladem accipiunt IV 160. oraculum de rebus suis consulunt IV 161. Cambysi se dedunt III 13. eorum amicitia cum Samiis IV 152, cum Caidiis IV 164, cum Cypriis IV 162. narratio de Nili fontibus II 32. arte equestri et curuli insignes IV 170. medici III 31. Cyrenaeae feminae vaccarum carne abstinent IV 186. — *Κυρηναῖος λαῖος* II 96.
Κύρνος, Corsica insula, in qua Alalia civitas a Phocaeensibus condita I 165—167. — *Κύρνοι*, in Sicilia bellum gerunt VII 165.
Κύρνος, Carystiae regionis in Euboea oppidum IX 105.
Κύρος, Cambysis pater I 111.
Κύρος, Cambysis filius III 1 sqq. 34. 36. 44. 60. 63. 68. 69. 72. 74. 75. V 52. VII 2. 8. 11. 18. 51. 64. 69. 78. IX 122. eius nomen, parentes I 75. 95. 114. vera origo 195. Cyrus mirum in modum servatus I 109. 113. 144. ab Astyage avo agnitus I 116. ab Har-

pago excitatus Persas ad defectio-
nem a Medis impellit I 123 sqq.
Astyagem regno privat I 46. 127—
129. subacta superiore Asia I 130.
Croesum superat I 75 sqq. Sardes
expugnat I 84. Croesum e rogo
mirifice servatum maxime colit I
88. eiusque consiliis utitur I 89 sq.
155 sq. 207. in Babylonios et Aegy-
ptios bellum parat I 153. adversus
Labyrinthum profectus Babylonem
expugnat I 188 sqq. adversus Mas-
sagetas expeditionem suscipit I 201.
204 sq. Araxe trajecto (I 209) a To-
myri regina victus occisusque I
211—214. Cyrus a Persis pater no-
minatus III 89. laudatur III 160.
eius filiae III 88.

Εὐπίσσορος, Phrixi filius VII 197.

Κούρηλος, Eetionis filius, Corinthi
tyrannus I 14. 20. 23. III 48. V 92.
95. — Κούρηλιδαι, Cypseli gens
VI 128.

Κούρελος, Miltiadis pater, Athe-
niensis VI 35. 36.

Κώης, Mytilenaeus IV 97. V 11.
37. 38.

Κωκίτης, Samius IV 152.

Κωλεάς, locus in ora Atticae VIII
96. — Κωλεάδες γυμνάσις VIII 96.

Κώμβρεια, Macedoniae oppidum
VII 123.

Κωπαῖς, Boeotiae lacus VIII 135.

Κερύκιον ἄντρον in Phocide VIII
36.

Κῶς, maris Icarii insula, Dori-
eum civitas I 144. IX 76. — Κῶσις
VII 99. 164. IX 76. Κῶς IX 76.

Ἀάβδα, Amphionis filia V 92.

Ἀάβδακος, Lai pater V 59.

Ἀάβρανδα, Cariae oppidum V 119.

Ἀαβύργτος, Babyloniorum rex I
74. 77. 188.

Ἀαβύργιθος a Psammiticho con-
ditus in Aegypto describitur II 148.
Ἀάδν, insula e regione Miletī sita
VI 7. 11.

Ἀαδίκη, Amasia uxor II 181.

Ἀάιος, Labdaci filius V 59. Oedipi
pater V 60. eius Erinyum delubrum
Spartae IV 149. oracula V 43.

Ἀακιδαιμων, Peloponnesi regio
IV 145. 147. V 63. VI 58. 86. VII
220. 231. 239. VIII 124. 125. IX 6.

7. 9. 12. cott., in eaque Sparta, civi-
tas octies mille virorum VII 234. —
Ἀακιδαιμονίαι, eis leges a Ly-
curgo latae sunt I 65. regum mu-
nera et honores VI 56—58. ephori,
v. ἑφωροι. senatores VI 57. equi-
tes VIII 124. ἱππες IX 85. eorum
imperio parentes, v. παριονοί. eo-
rum instituta cum Persis et Aegy-
ptiis communia VI 59. 60. Lacedae-
monii rem divinam curare maximi
faciunt IX 7. cf. V 63. VI 106. VII
205. nimiae breviloquentiae student
III 46. Lacedaemonis mos est alia
cogitare, alia dicere IX 44. cf. V 92.
VI 108. VIII 142. IX 7. eorum disci-
plina laudatur VII 102. 104. ignomi-
nia notant proelio fugientes VII
231. generis Dorici principes I 56.
Tegeatis bellum inferunt malos suc-
cessu I 65 sq. sed repertis Orestis
ossibus superiores evadunt; his ma-
ior pars Peloponnesi subiecta I 67.
68. cum Croeso foedus faciunt I
69 sq. cf. 6. 83. cum Argivis de
Thyrea contendunt I 82 sq. ab io-
nibus auxilio vocati opem ferre
negant I 141. Cyro per legatos edi-
cunt, ne ullam Graecorum civita-
tem laedat I 152 sq. Amasis mittit
eis lineum thoracem III 47. adv.
Samum et Polycratem expeditio-
nem suscipiunt III 39. exsules Sa-
miorum in patriam restitutori III
44 sq. (cf. I 70). Samum frustra op-
pugnant III 54—56. Minyas pri-
mum receptos nimis insolentes in-
terimere decernunt etc. IV 145 sq.
de eorum rebus cum Aeginetis, Ar-
givis, Atheniensibus etc. cf. Κλεο-
μένης, Δευτοχίδης, Δημάριος. Sey-
thae cum eis societatem adv. Per-
sas contrahere cupiunt VI 84. Pla-
taeensis suadent ut se tradant
Atheniensibus VI 108. Darei le-
gatos in puteum praecipitant VII
133. cf. VI 48. ab Atheniensibus
auxilio vocati plenilunium expect-
tant VI 105. post pugnam ad Ma-
rathonem veniunt VI 120. de Per-
sarum adparatu ad bellum miro
modo certiores facti indicant reli-
quis Graecis VII 239. imminente
bello Persico legatos cum Athe-
nensibus mittunt ad Gelonem VII

153. 157. ad Argivos VII 148 sqq. Spartani trecenti ad Thermopylas VII 202. 205. comam pectunt VII 208. cf. I 82. fortiter pugnant VII 210—212. 223sq. Spartanis bello Persico summum imperium tradunt Graeci VIII 2sq. oraculi iussu poenas repetunt a Xerxe caedis Leonidae VIII 114. cf. IX 64. eximio honore Themistoclem afficiunt VIII 124. legatos mittunt ad Athenienses, ne cum barbaro foedus ineant VIII 142. at metu liberati illis auxilia potentibus illudunt; tandem exercitum mittunt IX 6—11. cf. 19. ad Plataeas pugnant in acie Graecorum IX 28. cf. *Πανδαρής*. fortiter pugnant IX 62 sq. eorum praecipua laus IX 71. occisos sepeliunt IX 85. Lacedaemonii in pugna ad Mycalen IX 102. v. *Λευκχίδης*. de Ionibus in Graeciam transferendis sententiam ferunt IX 106. Lacedaemoniis imperium eripiunt Graeci ob Pausaniae contumeliam VIII 3. eorum bellum cum Messenis IX 35. 64. 68. Lacedaemonii in bello Peloponnesiaco vastant Atticam IX 73. — *Λυκεδαίμων Ζεύς* VI 56. — *δ. Λακων* = *οἱ Λακεδαιμόνιοι* VII 161. VIII 2. *Λάκων* I 68. VI 103. — *η Λακωνική* I 69. VI 58. *τὸ Λακωνικόν* VII 235. *Καρδαμύλη ἡ Λακωνική* VIII 73. *Λακωνική τεταότη* VI 57. *Λακωνικὸν δειπνόν* IX 82. *στρατοπέδον* IX 53. *τρώμα* VIII 66. *Λακωνικά ὀχημάτια* VI 139. — *Δάκτυλα χώρα* VII 235. *Λακωνοὶ γυναικες* III 134. *Λάκμων*, mons in confinio Epiri et Thesaliae IX 93. *Λακρύνης*, Lacedaemonius I 152. *Λαμπίτω*, Leotychildis filia VI 71. *Λάμπων*, Aegineta IX 78. *Λάμπων*, Atheniensis IX 21. *Λάμπων*, Samius IX 90. *Λαμπώνιον*, Troadis oppidum V 26. *Λάμπακος*, Mysiae oppidum V 117. — *Λαμπακηνοί* IV 138. VI 37. 38. *Λαοδάμας*, Aegineta IV 152. *Λαοδάμας*, Eteoclis filius V 61. *Λαοδάμας*, Phocacensis IV 138.

Λαοδίκη, Hyperborea puella IV 33. 35. *Λᾶος*, Lucaniae oppidum VI 21. *Λαπίθης Ἡετιών* V 92β. *Λαοόνιοι*, Asiae minoris populus III 90. VII 77. *Λᾶους*, Hermionensis VII 6. *Λαύρειον*, Atticae mons VII 144. *Λαφάνης*, Euphorionis filius VI 127. *Λεαγρος*, Atheniensis IX 75. *Λεάρχος*, Cyrenaeus IV 160. *Λεβάδεια*, Boeotiae oppidum VIII 134. *Λεβαίη*, Macedoniae oppidum VIII 137. *Λίβεδος*, Ioniae oppidum I 142. *Λεωυδρίον*, Atticae vicus V 62. *Λεκτόν*, Troadis promuntarium IX 114. *Λέλεγες*, Asiae minoris populus I 171. *Λεοντιάδης*, Thebanus VII 205. 233. *Λεοντίνοι*, Siciliae oppidum eiusque incolae VII 154. *Λέπρεον*, Elidis oppidum IV 148. — *Λεπρεῖται*, IX 28. 31. *Λέρος*, insula ad Cariae oram sita V 125. *Λέσβος*, maris Aegaei insula I 160. 202. V 98. VI 28. 31. Aeolensium civitas I 151. VI 8. — *Λέσβοι*, I 23. 24. 151. III 39. IV 97. V 26. 98. VI 5. 8. 26. 27. IX 106. — *Λέσβοι κρητῆρες* IV 61. *Λευκάδιοι*, Leucadis insulae ad Acarnaniae oram sitae incolae, colonia Corinthiorum VIII 45. 47. IX 28. 31. 38. *Λευκαίος τόπος*, Cariae locus V 118. *Λευκή ακτή*, Thraciae vicus VII 25. *Λευκὸν τεῖχος*, Memphis arx III 91. *Λεύκων*, Libyae oppidum IV 160. *Λευκχίδης*, Anaxilai filius, Lacedaemonius VIII 131. *Λευκχίδης*, Menaris filius, Lacedaemoniorum rex VI 65. 71. VIII 131. rex creatus Demaratum probro afficit VI 65—67. cum Cleomene Aeginetis bellum infert VI 73. 85. 86. imperator classis Graecorum bello Persico VIII 131. Samum navigat IX 90sq. ad Mycalen feliciter

- pugnat IX 98 sq. 114. in bello Thes-
salico pecuniis corruptus Tegeae
exsul obit VI 72. eius familia VI 71.
Λεβωνίας, Lacedaemoniorum rex
I 65. VII 204.
Λεωνήδης, Phidonis Argivorum
tyranni filius, Agaristae proci VI
127.
Λέων, Lacedaemoniorum rex, avus
Leonidae I 65. V 39. VII 204.
Λέων, Troezenius VII 180.
Λεωνίδης, Anaxandridae filius,
Lacedaemoniorum rex VII 204.
Cleomenis et Doriei frater V 41.
praeter spem regnum Spartae ade-
ptus VII 205. cum trecentis ad
Thermopylas missus VII 206. VIII
15. morti se devovet pro patria so-
ciosque dimittit VII 219—222. for-
tissime pugnans cadit VII 224 sqq.
VII 121. 71. IX 78. eius caedis poe-
nas a Xerxe repetunt Lacedaemo-
nii VIII 114.
Λεωνόρεπης, Lacedaemonius VI
85.
Λεωνόρεπης, Ceus, Simonidis pa-
ter VII 228.
ληϊτόν = *πρωταίον* Aethaeis VII
197.
Λήμνος, maris Aegaei insula IV
145. VI 139. VII 6. a Pelasgis ha-
bitata, a Miltiade capta VI 136 sqq.,
ab Otane V 26. 27. — *Λήναιον*.
In Peloponnesum immigrant VIII
73. cum Persis fortiter pugnant V
27. — *Λημνική στήλη* VIII 82. *Λή-
μνα ἔργα* VI 138.
Ληρναί, Aeolum civitas I 149. —
Ληρναῖος Θώρηξ IX 1. 58.
Λητώ, Latona II 59. 83. 152. 155.
156.
Λιβύη, Aframulierindigena IV 45.
Λιβύη, Africa II 12. 20. 22. 24—
26. 91. 99. 150. III 17. 115. IV 29.
145. 150. V 42. 43. VI 70. unde no-
men habeat IV 45. eius situs et fines
II 8. 15 sqq. 32 sq. 158. IV 41 sq.
circumnavigata IV 42 sq. non tam
fertilis quam Europa et Asia IV 198.
eius deserta II 32. IV 181. 185. Iovis
ibi est oraculum I 46. II 18. 32.
54 sq. III 25. *Λιβύη ἡ θηριώδης*
IV 181. incolunt Libyam quattuor
nationes, Aethiopes, Phoenices,
Graeci advenae, *Λίβυες* indige-
- nae IV 197. *Λίβυες νομάδες* IV 180.
186. 187. eorum instituta et sacra
IV 186 sqq. singuli populi IV 168—
180. primi Neptunum coluerant II
50. IV 188. Minervae sacra faciunt
IV 180. 188. soli et lunae IV 188.
ab eis Graeci acceperunt Minervae
agides et artem quadrijugos equos
iungendi IV 189. *Λίβυες ἀγορήγες*
IV 191 sqq. Libyes Aegypto fin-
tissimi Apriae regi se tradunt II 161.
IV 159. Cambysi se dedunt III 13.
IV 165. Dareo tributum pendunt
III 91. 96. cum Carthaginiensibus
in Sicilia militant VII 165. eorum
armatura in Xerxis exercitu VII 71.
86. 184. — *Λίβυσσαι* IV 189. —
Λίβυκός χώρος II 19. *Λίβυκή
γλώσσα* IV 155. *Λίβυκόν οὐραμα*
IV 192. *οὐρός* II 8. 124.
Λίγυες, Asiae populus VII 72.
Λίγυες, Galliae populus V 9. VII
165.
Λίδη, Cariae mons I 175.
λίθος I 93. 163. 185. 186. II 96. 108.
111. 121. 124. 126. 155. 169. 170.
175. III 8. 12. IV 87. 92. 123. 180.
VII 183. VIII 39. 52. 71. IX 55.
Λιθιοπικός II 86. 127. 134. 176.
λεικός II 148. IV 79. 87. VII 44.
Πάριος III 57. V 62. *πώριος* V 62.
σάραγδος II 44. III 41. lapis quo
sigilla insculpuntur VII 69. *ἀρη-
ματα λίθια χυτά* (vitrea) II 69. la-
pidea donaria II 111. 182. statuæ II
91. 110. 121. 141. 149. 153. 175. 176.
182. columnæ inscriptae, v. *ἐπι-
γράμματα*. lapidibus figurae in-
sculptae ab Aegyptiis II 4. 106. 124.
136. 138. 148. 153. III 88. *λιθοτο-
μίαι* Aegypti II 8. 124. 158. 175.
cf. 108 et voc. *πυράμεις*. lapida-
tionis supplicium I 167. V 38. IX
5. 120.
Λίμενήιον, locus in agro Milesio
I 18.
Λίρδος, Rhodi oppidum I 144. II
182. III 47. — *Λίρδιοι* VII 153.
Λίρος, cantilena II 79.
Λίπαρος, Macedoniae oppidum
VII 123.
Λιπὸς αἶς, Scythia IV 5. 6.
Λισαί, Macedoniae oppidum VII
123.

- Αἰσος*, Thraciae fluvius VII 108, 109.
Αίχης, Lacedaemonius I 67, 68.
Αοκροὶ οἱ Ἐπιεσφύριοι in Italia VI 23.
Αοκροὶ οἱ Ὀζάλαι VIII 32. — *Αοκρὶς Ἀμφισσῶν* VIII 36.
Αοκροὶ οἱ Ὀπαῦντιοι VII 203. VII 1.
Αοκροὶ VII 132, 207, VIII 66, IX 31. — *Αοκρίδες πόδες* VII 216.
Αοξίτης, v. *Απύλλων*.
Αὐγδαίης, Halicarnassensis, Artemisiae pater VII 99.
Αὐγδαίης, Naxius I 61, 64.
Αυγκεύς, Chemmita II 91.
Αυδίη, Asiae minoris regio I 79, 94, 142. VII 31, 42. auri ferax I 93, V 101. — *Αυδοί* I 13, 18, 27, 28, 29, 34 sqq. 45, 47 sqq. II 167, IV 45, V 12, 101, VI 32, 125, VII 30, 31. homines ditissimi V 49. olim *Μήϊνες* vocati VII 74. a Lydo, Atyis filio, nomen habent I 7. strenua gens I 79, 80. mercium institores, primi monetam procidunt I 94. ludorum inventores *ibid.* eorum instrumenta musica I 17. mores I 10, 35, 93, 94. cum Mysis et Caribus Iovis templum commune habent I 171. primas in oraculo consulendo partes a Delphis accipiunt I 54. in Umbriam coloniam deducunt I 94. cum Medis pugnant I 74, 103, cum Persis I 76. vincuntur I 80. (cf. *Κροῖσος*) defectionem a Cyro moluntur I 154. monente Croeso effeminantur I 155 sqq. Dareo tributum pendunt III 90. eorum in Xerxis exercitu armatura VII 74.
ὁ Αυδός I 17, 22, 80, 171. — *Αυδοίης δῆμος* I 17. *νομός* III 127. *Αυδίη γῆ* I 93. *Αυδίων ἔθνος* I 79. — *Αυδοίη ἀρχή* I 72.
Αυδίνης, Macedoniae fluvius VII 127.
Αυδός, Atyis filius I 7, 171, VII 74.
Αυκάρητος, Samius III 143, V 27.
Αυκίδης, Atheniensis IX 5.
Αυκίη, Asiae minoris regio I 182, III 4, IV 35, 45. olim *Μῶνις* appellata I 173. — *Αύκιοι*, e Creta oriundi, olim *Τεγυλλῆαι* appellati, a Lyco, Pandionis filio, nomen accipiunt I 173, VII 92. Glauci posterī I 147. a matribus se nomi-
- nant, non a patribus I 173. a Croeso non subacti I 28. strenue pugnant adversus Harpagum I 171, 176. Dareo tributum pendunt III 90. eorum in Xerxis classe armatura VII 92. — *Αύκια τάχα* VII 77. — *Λυκιστοργεῖες πρόβατοι* VII 76.
Αυκαμήδης, Atheniensis VIII 11.
Αύκος, Pandionis filius, Atheniensis I 173, VII 192.
Αύκος, Scythia IV 76.
Αύκος, Phrygiae fluvius VII 30.
Αύκος, Scythiae fluvius IV 123.
Αυκοῦργος, Arcas VI 127.
Αυκοῦργος, Atheniensis I 59, 60.
Αυκοῦργος, Lacedaemonius, Leobotae regis tutor, legum lator. eius aetas, instituta I 65, mors I 66. templum ei dedicatum *ibid.*
Αυκόφρων, Corinthius, Perianthri filius III 50, 53.
Αυκόπηγς, Lacedaemonius III 55.
Αυσαγόρης, Milesius, Histiaei pater V 30.
Αυσαγόρης, Parus VI 133.
Αυσανίης, Eretriensis VI 127.
Αυσικλής, Atheniensis VIII 21.
Αυσίμαχος, Atheniensis, Aristidis pater VIII 79, 95, IX 28.
Αυλοτράτας, vates Atheniensis VIII 96.
Αυτογάροι, Libyae populus IV 177, 178, 183.
Μάγδολας, Syriae oppidum II 159.
Μαγνησίη, Thessaliae regio VII 183, 193. *Μαγνησίη χώρα* VII 183, 188. *ἡπειρος* VII 176. — *Μάγνητες* VII 132, 185.
Μαγνησίη, Cariae oppidum ad Maeandrum situm I 161, III 122, 125. — *Μάγνητες (οἱ ἐν τῇ Αὐγῇ)* III 90.
Μάγοι, Medorum gens I 101.
μάγοι, Persarum sacerdotes, sacra faciunt I 120, 132, VII 37, 43, 113, 191. somnia interpretantur I 107, 108, 128, 140, VII 19. magi duo contra Cambysem insurgunt III 61–63, 88, 126. interficiuntur a nobilibus Persis III 67–80, 118, 140, 150, 153, IV 132. in cuius rei memoriam *μεγαθύμνα* quotannis Persae celebrant III 79.
Μαδύνης, Scythiarum rex I 101.

- Μάδυτος*, Thraciae oppidum VII 33. IX 120.
Μαζαῖρος, Medus I 156, 157. 160. 161.
Μαιάνδριος, Sami tyrannus III 123. 142—148. V 27.
Μαίανδρος, Phrygiae et Cariae fluvius II 29, III 122. V 118. 119. VII 26. 30. *Μαιάνδρου πιδίον* I 18. 161 II 10.
Μαιήται, Scythiae populus IV 123.
Μαιήτις λίμνη, Macotis palus I 104. IV 3. 20. 21. 57. 86. 100. 101. 110. 116. 120. 123. — *Μαιήτης ποταμός* = Tanais IV 45.
Μάκραι, Libyae populus IV 175. 176. V 42.
Μακάριον τόπος, Libyae locus III 26.
Μακεδόνες V 18. 20. VI 44. VII 73. VIII 127. 137. 138. Darei imperio subiecti VI 44. in Xerxis exercitu militavit VII 185. VIII 34. IX. 31. *ὁ Μακεδών* VII 173. — *Μακεδονίη* V 17. VI 45. VII 9. 25. 128. 173. VIII 115. 126. IX 89. eius reges Argivae stirpis VIII 137. 138. — *Μακεδονίης γῆ* VII 127. — *Μακεδόνων ἔθνος* I 56. VIII 43. — *Μακεδονικὸν νόσος* VII 131.
Μακιστιός, v. *Μασιτιός*.
Μάκιτος, Elidis oppidum IV 148.
μακρόβιοι Αἰθιοπῆς III 17. 23. 97.
Μάκρωρες, populus Colechis finitimus II 104. III 94. VII 78.
Μακτώριον, Siciliae oppidum VII 153.
Μαλέη, Laconiae promunturium IV 179. VII 168. *Μαλέια* I 82.
Μαλήνη, oppidum agri Atarnensis VI 29.
Μάληρ, Aetolus VI 127.
Μανδάνη, Astyagis filia I 107. 108. 111.
Μανδρακλής, Samius, architectus IV 87 sqq.
Μάνης, Lydus I 94. IV 45.
μάντιες, *μαντική* I 62. 78. II 49. 57. 83. III 124. 132. IV 67—69. 172. VI 69. 83. VII 219. 221. 228. VIII 27. IX. 33. 35—38. 92. 94. 95.
Μαρτινέη, Arcadiae oppidum IV 161. — *Μαρτινέες* VII 202. IX 35. 77.
Μαντήης, Paeon V 12.
Μάξυες, Libyae populus IV 191.
Μαραθών, Atticae pagus I 62. VI 102. 103. 107. 108. 120. Marathonica pugna VI 111—117. 132. 133. 136. VII 1. 74. IX 27. 46.
Μυράγιοι, Persarum gens I 125. IV 167.
Μαρδοί, Persarum gens I 84. 125.
Μαρδόνιος, Gobryae filius, Darei gener VI 43. a Thracibus cladem accipit VI 45. instigat Xerxem ad bellum Graecis inferendum VII 5. 9. 82. post pugnam Salaminiam Xerxi suadet ut in Asiam redeat VIII 100 sqq. in Thessalia hibernat VIII 113. oracula consulit VIII 133 sq. Alexandrum Macedonem cum pacis condicionibus Athenas mittit VIII 136. 141 sq. Athenas expugnat IX 1—4. castra ad Aso-pum ponit IX 12—15. commeatus Graecorum intercipit IX 38 sq. ad Plataeas devincitur IX 49 sqq. ipse cadit IX 63. 84.
Μαρδόνιης, Persa VII 80. VIII 130. IX 102.
Μαρέη, Aegypti oppidum II 18. 30.
Μάρης, populus ad oram Ponti Euxini III 94. VII 79.
Μαριαί δυνεοί, Bithyniae populus I 28. III 90. VII 72.
Μάρης, fluvius qui in Istrum effunditur IV 49.
Μαρων, Lacedaemonius VII 227.
Μαρώβεια, Thraciae oppidum VII 109.
Μαρουήης, Phrygiae fluvius V 118. 119.
Μαρούνης Σιληνός VII 26.
Μαυίστης, Persa, Darei filius VII 82. 121. IX 107—113.
Μασιτιός, Persa, Graecis *Μακιστιός* dictus, equitatu Persarum praefectus IX 20. 22. 24. 25. 31.
Μασιτιός, Persa, Siromitrac filius VII 79.
Μασκάρης, Persa VII 105. 106. — *Μασκάμειοι ἔκγονοι* VII 106.
Μασπιοί, Persarum gens I 125.
Μασσαγέται, Scytharum populus, quocum bellum gessit Cyrus I 201. 204 sqq. III 36. VII 18. Scythas nomades sedibus expellant IV 11.

- eorum mores et habitus I 215. 216. IV 172.
- Μαυσαγγης*, Persa VII 71.
- Μαυσαλίη*, Galliae oppidum a Phocaensibus conditum V 9.
- Ματιηνοί*, Mediae populus I 72. 202. III 94. V 49. 52. VII 72. — *Ματιηνή γῆ* V 52. *Ματιηνα οὐρα* I 189.
- Μάτιην*, Tyrius VII 98.
- Μαύσωλος*, Car, Pixodari pater V 118.
- Μαχλυες*, Libyae populus IV 178. 180.
- Μεγάβαζος*, Persa IV 143. 144. V 1. 2. 10. 12. 14. 15. 17. 23. 24. 26. 98.
- Μεγάβαζος*, Persa, Megabatis filius VI 33. VII 21. 67. 97.
- Μεγαβάτης*, Persa V 32. 33. 35.
- Μεγάβυζος*, Persa III 70. 81. 82.
- Μεγάβυζος*, Persa, Zopyri pater III 160. IV 43.
- Μεγάβυζος*, Persa, Zopyri filius III 153. 160. VII 82. 121.
- Μεγαδόσσης*, Persa VII 105.
- Μεγακλής*, Atheniensis, Alcmaeonis pater VI 125.
- Μεγακλής*, Atheniensis, Alcmaeonis filius I 59. 61. VI 127. 130. 131.
- Μεγακλής*, Atheniensis, Hippocratis filius VI 131.
- Μεγακρέων*, Abderita VII 120.
- Μεγάπρος*, Persa VII 62.
- Μεγαρα*, urbs a Doriensibus condita V 76. VIII 60. IX 14. — *Μεγαρές* I 59. VIII 1. 45. 74. IX 21. 28. 31. 69. 85. — *Μεγαρίς χοίρη* IX 14.
- Μεγαρές*, Siciliae oppidi incolae VII 156.
- Μεγαυίδης*, Persa VII 72.
- Μεγιστής*, Acarnan, vates Graecorum VII 219. 221. 228.
- *Μεγάχλαινοι*, Scythiae populus IV 20. 100—102. 107. 119. 125.
- Μελάμπρος*, vates II 49. VII 221. IX 34.
- Μελάμπυγος λίθος* in Thermopylarum faucibus VII 216.
- Μελάνθιος*, Atheniensis V 97.
- Μελανθιος*, Codri pater I 147. V 65.
- Μελάνιππος*, Mytilenaeus V 95.
- Μελάνιππος*, Thebanus V 67.
- Μέλας*, Thessaliae fluvius VII 198. 199.
- Μέλας*, Thraciae fluvius VII 58.
- Μέλας κόλπος* in ora Thraciae VI 41. VII 58.
- Μελίβοια*, Thessaliae oppidum VII 188.
- Μέλισσα*, Corinthia III 50. V 92.
- Μεμβλιάρος*, Phoenix IV 147. 148.
- Μεμίων*, Aethiops. eius simulacrum II 106. — *Μεμνόνια βασιλῆα* Susis V 53. *Μεμνόνιον ἄστρον* = Sasa V 54. *Σάουα τὰ Μεμνόνια* VII 151.
- Μεμψις*, Aegypti urbs II 3. 8. 10. 12—14. 97. 99. 112. 114 sq. 119. 150. 153. 154. 158. 175. 176. III 6. 13 sq. 25. 27. 37. 91. 139. — *Μεμφίτης ἀνὴρ* II 112.
- Μενάσης*, Leontychidis pater, Lacedaemonius VI 65. 71. VIII 131.
- Μένδη*, Macedoniae oppidum VII 123.
- Μένδης* = Pan Aegyptiis II 42. 46. cf. II 145.
- Μενδησιοί*, Mendetis Aegyptii oppidi incolae II 46. — *Μενδησιος νομός* II 42. 46. 166. *Μενδησιον στόμα Νείλου* II 17.
- Μενελάος λιμήν* Libyae IV 169.
- Μενελέως*, Atrei filius II 113. 116. 118 sq. V 94. VII 169. 171.
- Μένιος*, Lacedaemonius VI 71.
- Μέρβαλος*, Aradius VII 98.
- Μερμάδαί*, gens regia Lydorum I 7. 14.
- Μερόη*, Aethiopiae urbs II 29.
- Μεσσαμβρία*, Thraciae oppidum IV 93. VI 53. VII 108.
- Μεσσαπιοί*, Italiae populus VII 170.
- Μεσσηνή*, Siciliae oppidum VII 164.
- Μεσσηνιοί*, Peloponnesi populus V 49. eorum bellum cum Lacedaemoniis III 47, tertium bellum Messenium IX 35. 64.
- Μεταπόντιον*, Lucaniae oppidum IV 15. — *Μεταποντίνοι* *ibid.*
- μέτρα*, mensuras Peloponnesiis Phidon Argivus instituit VII 127. — *1. σχοῖνος* (= 60 σταδίοι), mensura Aegyptia II 6. 9. 15. 29. 41. 149. *παρὰσάγγης* (= 30 σταδίοι) mensura Persica II 6. V 52. 53. VI

42. *στάδσον* (= 600 *πόδες*), *στάδιοι* I 26. 93. 126. 163. 174. 178. 181. 185. II 6. 7. 8. 9. 15. 99. 101. 122. 124. 138. 140. 149. 158. III 60. IV 41. 62. 85. 86. 101. 108. 124. 175. 195. 203. V 53. 54. 83. VI 36. 42. 112. 119. VII 22. 30. 34. 41. 109. 198. 199. 200. VIII 8. 31. IX 15. 23. 51. 52. 57. *πλήθυνον* (= 100 *πόδες*) I 93. II 124. 126. 134. 138. VII 100. 199. *ἡμιπλεθρον* VII 176. *ιστάδιον* *ἐξάπλεθρον* II 149. *δωρονή* (= 6 *πόδες*) II 5. 6. 28. 124. 138. 149. 155. III 60. IV 41. 86. *λιμνη βάθος διόρυγιος* IV 195. *πεντηκονταόρυγιος* II 149. *πῆχυς Αἰγύπτιος* (= 27 *δάκτυλοι*) II 168. = *βασιλῆος* I 178. VII 117. = *Σάμιος* II 168. *μέτοισ* (= 24 *δάκτυλοι*) I 178. I 60. 183. II 13. 92. 110. 111. 121. 149. 155. 168. 175. III 113. VII 36. VIII 121. *πηχναῖος βλαστός* VIII 55. *πηχναῖος, διπλυνος νεκρός* II 78. *διπλυνος οσπιδίου* II 91. *ἔγχος* IV 82. *διπλυνος ἔλλα* II 96. *τετραπλυνος ὄρυγι* II 149. *παραδορῆς* II 155. *πεντάπλυνος ὄρυγ* IX 83. *επτάπλυνος ὄρυγ* I 68. *δεκάπλυνος Ζεὺς* IX 81. *εἰκοσάπλυνος ὄρυγ* III 60. *πυγών* (= 20 *δάκτυλοι*) II 175. *πυγμα* (= 18 *δάκτυλοι*). *πυγμαῖος ὄρυγ* III 37. *πόυς* (= 16 *δάκτυλοι*) II 124. 127. 134. 138. 149. 176. III 60. IV 195. *τριπόνοι τὸ εὖρος ὄρυγ* III 60. *ἐξάπλεος ὄρυγι* II 149. *απιδάμη* (= 12 *δάκτυλοι*) II 106. *παλαιάστη* (= 4 *δάκτυλοι*). *ἡμιπληθία παλαιάστη*, *τριπλάστη*, *ἐξαπλάστη* I 50. *τετραπλάστητος πούς* II 149. *ἐξαπλάστητος πούς* *ibid.* *δάκτυλος* I 60. 178. 193. IV 81. VII 117. — II. *ἀρουρα* II 141. 168. — III. *ἀροτᾶβη* (= 51 *χοίνικες* *Ἀττικαί*), *mensura Persica* I 192. *μέδιμνος* VII 187. *μ. Ἀττικός* (= 48 *χοίνικες*) I 192. *Ακαωνικός* (= 72 *χοίνικες*) VI 57. *χοῖνιξ* III 97. VI 57. VII 187. *χ. Ἀττικῇ* I 192. — IV. *ἀμφιραεὺς* I 51. 70. IV 81. *τετάρτη Ακαωνικῇ* VI 57. *κοτύλη* VI 57. *ἀρουστήρ* (= *κοτύλη*) II 168. — V. *τάλαντον, μνῆα*, v. haec voce.

Μηδεια, Colchorum regis filia I 2. 3. VII 62.

Μηδοί I 16. 55. 56. 73 sqq. 162. 185.

206. III 65. 126. IV 4. 37. 40. V 9. VI 9. 22. eorum gentes I 101. a Medea nominati VII 62. = Persae V 77. 104. VI 109. 112. 120. VII 146. 114. IX 43. 44. 46. 77. ab Assyriis deficient I 95. Deiocem sibi regem constituunt I 96—100. Asiam subigunt I 102. bellum gerunt cum Lydis I 103. Asiae imperium amittunt Scythis irruentibus I 104. Assyrios subigunt I 106. Persis succumbunt I 130. a Dario deficient, mox iterum subiguntur *ibid.* in Xerxis exercitu militantes VII 62. 86. VIII 113. pugnant ad Thermopylas VII 210 sq. ad Plataeas IX 31. 40. 77. — *η Μηδική* I 104. III 92. IV 1. VI 84. VII 40. *Μηδική γῆ* I 11. *χωρῆ* I 103. 110. VII 20. *Μηδικὸς ποταμός* IV 1. *Μηδικὴ ἀσχή* I 72. *χλῆσσα* I 110. *ἐσθρῆ* I 135. III 84. V 9. VI 112. VII 62. 80. 116. *οικονή* VII 62. *στρατιῇ* VII 211. *Μηδικὸν ἔθνος* I 101. *ιστάδιον* I 128. *ιστατόπεδον* VI 111. IX 103. *Μηδικαὶ ἔμποι* III 106. *Μηδικαὶ αἰχμαῖ* VII 67. *νεες* III 136. *Μηδικὰ Ἀγβάτανα* III 64. *τὰ Μηδικὰ* IX 64.

Μηθυναῖος, Methynae Lesbii oppidi incolae I 23. 151.

Μητιονες = *Ἀνδοί* VII 74. — *Μητιων δῆμος* I 7. — *Μητιονες* = *Καβηλῆες* VII 77.

Μηκιστεὺς, Argivus V 67.

Μηκύνθεσσα, Macedoniae oppidum VII 122.

Μήλης, Sardium rex I 84.

Μηλίοι, Meli insulae incolae VIII 46. 48.

Μηλιεες, gens Thessalica VII 132. 196. 214—216. VIII 43. 66. IX 31. — *Μηλῆς* VII 198. 201. *Μηλῆς γῆ* VII 198. *Μ. χωρῆ* VIII 31. — *Μηλιεὺς κόλπος* IV 33. cf. VII 198.

Μῆν, Aegypti primus rex II 4. 99.

Μήτηρ, *Διουθυμήνη* I 80. *Μήτηρ* = Cybele IV 53. = Ceres VIII 65.

μήτηρ τῶν Θεῶν IV 76. — *μήτηρ τοῦ Πόντου* = *Μαῶτης* IV 86. *μήτηρ Ῥπάνιος*, lacus Scythiae IV 52.

Μητιόχος, Miltiadis filius VI 41.

Μητροδάμας, Proconnesius IV 138.

Μίδης, Gordiae filius, Phrygiae rex

- I 14. 35. — *Μίδωα* καὶ ποί in Macedonia VIII 138.
- Μικυθός*, Rheginus VII 170.
- Μιλητος*, civitas Ioniae I 14. 15. 17. 20. 22. 146. V 24. 28 sqq. 33. 35. 37. VI 1. 5 sqq. 9. 11. 18. 19. 21. 25. 26. 31. 86. VII 10. omnium princeps I 142. V 28. a Neleo condita IX 97. — *Μιλησιοί* I 92. II 159. IV 78. 137. VI 77. 86. Atheniensium coloni V 97. bellum diuturnum gerunt cum Lydis I 14—22. 25. foedus cum Cyro pangunt I 143. 169. seditionibus afflicti V 28. quas componunt Parii V 29. deficient a Persis duce Aristagora V 30 sqq. Caribus auxilio veniunt et magnam cladem accipiunt V 120. eorum urbs obsessa VI 6 sqq. et expugnata VI 18 sqq. (*Μιλητιον αλωσις* tragodia Phrynichi VI 21) coloniam deducunt Istriam II 33. eorum cum Sybaritis amicitia VI 21. a Persis iubentur viarum exitus custodire circa Mycalen IX 99. 104. Apollinis templum condunt II 178. — η *Μιλησιή* I 17. 18. 19. 46. 157. V 29. VI 9. *Μ. χώρα* VI 20.
- Μιλτιάδης*, Cypseli filius, Cimonis frater, Atheniensis, in Chersonesum coloniam ducit VI 34—38. 103.
- Μιλτιάδης*, Cimonis filius, VI 137. 140. VII 107. Chersonesi imperium suscipit VI 34. 39. Lemnum in Atheniensium redigit potestatem VI 137. 140. Ionibus suadet ut Istri pontem solvant IV 137. VI 41. Athenas profugit VI 40. 41. 104. imperator Atheniensium VI 104. Marathoniae pugnae praecet VI 100 s. q. Parum frustra oppugnat VI 132. 135. domi accensatus pecunia multatur et moritur VI 136.
- μικτός* IV 191. 194. VII 69. *μικτῆ-λινος* v. *εἶς* III 58.
- Μιλῶται*, Lyciae incolae I 173. III 90. VII 77. — *Μιλωάται* I 173. *Μιλωάται γῆ* *ibid.*
- Μίλων*, Crotoniates luctator III 137.
- Μινῶται*, Aeolica gens, Lemno a Pelasgis eieci a Lacadaemoniis recipiuntur IV 145. mulierum dolo et carcere liberantur IV 146. The-ram condunt IV 148. 150. *Μινῶται* *Ὀρχομενῶν* I 146.
- Μινωή*, Siciliae oppidum V 46.
- Μινωός*, Cretae rex I 171. 173. III 122. VII 169—171.
- Μιτρειδᾶτης*, Medus I 110. 111. 121.
- Μιτροβᾶτης*, Persa III 120. 126. 127.
- μνῆα*, = pondus I 51. II 168. = pecunia II 149. 180. III 13. 131. *μνῆα* *ἐξοβοῖδες* III 89. *δουρεως* se aestimant captivi V 77. duabus minis redempti VI 79.
- Μνησσεύχος*, Samius IV 95.
- Μνησιφίλος*, Atheniensis VIII 57. 58.
- μνίστρα*, fatum I 91. III 43. 64. V 92. IX 16.
- Μνῆστρις*, Aegypti rex II 13. 101. — *Μοίριος λίμνη* II 4. 69. 148. 149. III 91.
- Μολοσίς*, Bocotiae fluvius IX 57.
- Μολοσσός*, Epiri populus I 146. VI 127.
- Μολπαγόρης*, Milesius V 30. *μολυβδός* I 186. III 56.
- Μοσυννοίκου*, Asiae populus Colchis finitimus III 94. VII 78.
- Μόσχοι*, Asiae populus, Caucasum incolens III 94. VII 78.
- Μουνηχίη*, locus in ora Atticae VIII 76.
- Μουρυνχίδης*, Hellespontius IX 4. 5.
- Μουρνιας*, vates VII 6. VIII 96. IX 43.
- Μυγδονίη*, Macedoniae regio VII 127. *Μ. χώρα* VII 123. 124.
- Μυεκηγορίτης νομός*, praefectura Aegypti II 166.
- Μυκάλη*, Ioniae promunturium I 148. VI 16. VII 80. IX 90. 96. 107. 114. pugna ad Mycalen IX 98—104.
- Μυκερίνας*, Aegypti rex II 129—134. 136.
- Μυκηναῖοι*, Mycenarum oppidi Argolici incolae, pugnant ad Thermopylas VII 202. ad Plataeas IX 27. 28. 31.
- Μύκοι*, Asiae populus III 93. VII 98.
- Μύκονος*, insula prope Delum sita VI 118.
- Μύλασσα*, Cariae oppidum I 171. — *Μυλασάες* V 37. 121.
- Μύλιττα*, v. *Ἀφροδίτη*.
- Μυρδίνος*, Myndi Cariae oppidi incolae V 83. — *Μυρδίνη χώρα* *ibid.*

- Μουσε*, Cariae oppidum I 142. V 36. — *Μουσοιοι* VI 8.
Μυριανδρικός κόλπος Syriae IV 38.
Μύρινα, Aeolum civitas I 149.
Μυριναίοι, Myrinae Lemni oppidi incolae IV 140.
Μύρκινος, Thraciae regio V 11. 23. 24. 124. 126.
Μύρμηξ, scopulus inter Sciathum et Magnesium VII 183.
Μυρσίλος, = *Καρδούλης* I 7.
Μύρσος, Candaulis pater I 7.
Μύρσος, Gygis filius III 122. V 121.
Μύρων, Sicyonius VI 126.
Μύτι, Europensis VIII 133—135.
Μυσολί, Asiae minoris populus I 36. 37. 171. VI 28. VII 20. 74. IX 32. a Croeso subacti I 28. Dareo tributum pendunt III 90. — *Μυσάτη* I 160. *Μυσάτη*, γῆ VII 42. VIII 106. *Μυσάτη Κίος* V 122.
μυστηρία, v. *σέτια*.
Μυτιλήνη, Lesbi oppidum I 160. II 135. V 11. 37. 95. VI 5. — *Μυτιληναῖοι* I 27. 160. II 178. III 14. IV 97. V 98. 94. 95. VI 5. — *Μυτιληναίων γῆ* III 13.
Μώμενης, Aegypti oppidum II 163. 169.
Μώτι, Aegypti mons II 28.
Ναθώς, praefectura Aegypti II 165.
Νάξος, insula maris Aegaei V 30. 31. 33. 34. 36. Cycladum maxima et opulentissima V 28. a Pisistrato capta et purgata I 64. a Persis capta VI 96. — *Νάξιοι*, Iones Athenis oriundi VIII 46. exsules eos restituere conatur Aristagoras V 30 sqq. a Persis in servitutem reducti VI 96. ad Graecos transeunt VIII 46.
Νάξιοι, Naxi oppidi Siculi incolae VII 154.
Νάπαρις, Scythiae fluvius IV 48.
Νασαμῶνες, Libyae populus II 32. 33. IV 172. 173. 182. 190.
ναύκρατοι, Atheniensium V 71.
Ναύκρατις, Aegypti oppidum II 97. 135. 178. 179. 180.
Ναυπλίου, Argolidis oppidum VI 76.
Ναύστρωπος, Megarensis III 60.
νέες (πλοῖα), navium genera: *ἄκατος* VII 186. *βάρια* Aegyptiorum II 41. 60. 96. *γαυλός* III 136. 137. VI 17. VIII 97. *κλήρ* VIII 94. *κίρκουρος* VII 97. *όλκας* III 135. VI 26. VII 137. 191. *πεντηκάντερος* I 152. 163. 164. III 39. 41. 124. IV 156. VI 138. VII 36. 97. 163. 184. VIII 1. 2. 46. 48. *τριηκάντερος* IV 148. VII 97. VIII 21. *τρίηρης* II 158. 159. III 37. cett. (*τρίηραροι* VIII 46. 93). — *μακράι νέες* I 2. V 81. VI 46. 48. *μακρά πλοῖα* II 102. V 30. *στοργύλαι νέες* I 163. *ταχέαι* VIII 23. *ἐπιπαραγοί* VI 95. *ἐπιπαραγοῖ πλοῖα* VI 48. VII 21. 97. *σιταγωγαί* VII 147. 184. *σιταγωγαὶ ἄκατοι* VII 186. *όλκαδες* VII 191. *φορτίγια πλοῖα* II 96. *λεπτά* VII 36. — *θωαὶς γῆς* VI 87. *στρατηγίς* VIII 92. 94. *μυληγίρες νέες* III 58. *καπρίους ἔχονσαι τὰς πύργους* III 59. *πλοῖα κυκλοτερέα σκύντα* I 194. — *νεῶν όλκοι* II 154. 159. *νεώσοικοι* III 45. *navis ἐπίσημον* VIII 88. *σημῆον* VIII 92. *σκάφος* VII 182. — *navalis res Aeginetarium* III 59. IV 152. V 81. 83. VI 93. VII 181. 203. VIII 1. 45. 93. Aegyptiorum II 96. 161. 178. 179. IV 43. VII 89. VIII 17. Aeolum II 178. IV 89. VII 95. Ambraciotarum VIII 45. Atheniensium V 97. 99. VI 89. 132. VII 144. 182. 203. VIII 1. 11. 14. 17. 22. 42. 44. 84. 93. IX 114. Carum I 171. II 152. VII 93. 99. Carthaginiensium I 166. IV 196. Ceorum VIII 1. 46. Chalcidensium VIII 1. 46. Chersonesitarum VI 41. Chiorum II 178. VI 8. 15. Cilicum VII 91. VIII 14. Clazomeniorum II 178. Coreyraeorum VII 168. Corinthiorum I 24. VI 89. VIII 1. 43. Cretensium IV 151. VII 170. Crotoniatarum VIII 47. Cypriorum VII 90. 195. Cythniorum VIII 46. Dorienium Asiae II 178. VII 93. Epidauriorum VIII 1. 43. Eretrienium V 99. VIII 1. 46. Erythraeorum VI 8. Etruscorum I 166. Graecorum antiquissimorum I 2. II 43. 119. IV 145. 179. post pugnam Salaminiam VIII 131 sqq. Graecorum Thraciae VII 185. Hellenisticorum IV 80. VII 95. Her-

- mionensium VIII 43. Ionum II 152. 178. IV 89. V 112. VI 7. 8. VII 93. Lacedaemoniorum I 83. III 54. IV 148. V 63. VIII 1. 43. Lemniorum VIII 11. 82. Lesbiorum VI 5. 8. Leucadiorum VIII 45. Locrorum VIII 1. Lyciorum VII 92. Lydorum I 27. 94. Megarensium VIII 1. 45. Meliorum VIII 48. Milesiorum I 17. VI 8. Mysiorum VI 8. Naxiorum V 30. VIII 46. Pamphyliorum VII 91. Pariorum VI 133. Persarum I 143. IV 43. 44. 87. 141. 167. V 32. VI 31. 43. 44. 95. VII 59. 89 sqq. 179. 184. 190. 194. VIII 130. IX 96. 106. Phocaeensium I 163. 166. II 178. VI 8. 17. Phoenicum I 1. II 44. III 19. 37. IV 42. 147. V 108. VI 6. 33. 41. VII 44. 89. 96. VIII 90. 97. 118. IX. 96. Priensium VI 8. Samiorum III 39. 44. 45. 58. IV 152. V 112. VI 8. VIII 85. Scytharum IV 83. Seriphiorum VIII 48. Sicyoniorum VIII 1. 43. Siphniarum VIII 48. Styrensiarum VIII 1. 46. Syracusanorum VII 158. Teiorum I 168. II 178. VI 8. Teniorum VIII 82. Tenororum II 113. 115. Thasiarum VI 46. Theracorum IV 151 sqq. Troezeniorum VII 179. 180. VIII 1. 43.
- Néq*, Aegypti oppidum II 91.
- Néq*, Macedoniae oppidum VII 123.
- Neileas*, Codri filius IX 97.
- Neîlos*, Aegypti fluvius II 72. 97. 124. 150. eius natura II 13. 19. 22. 25. 27. fontes II 28. 32—34. cursus et ostia II 10. 17. 29. 31. 99. 111. 113. 124. 138. 149. 154. 155. 158. 179. III 10. IV 39. 42. cataractae II 17. cum Istro comparatur II 26. 33. IV 50. 53. Nilus terminus Asiae et Africae II 16. IV 46. Nilus deus II 90.
- νεκυομαντηιον* ad Acherontem in Thesprotia V 927.
- Nekōs*, Aegyptius, Psammetichi pater II 152.
- Nekōs*, rex Aegypti, Psammetichi filius, fossam ducit in Erythraeum mare, Phoenices emittit ad Africam circumnavigandam II 158. 159. IV 42.
- Νεοκλής*, Atheniensis, Themistoclis pater VII 143. 173. VIII 110.
- Νέον τεῖχος*, Aeolum civitas I 149.
- Νέοτος*, Thraciae fluvius VII 109. 126.
- Νέστωρ*, pater Pisistrati V 65.
- Νεσροί*, Scythiae populus IV 17. 100. 102. 105. 125. *δ Νεσρός* IV 119. — *Νεσρίς γῆ* IV 51.
- Νέων*, Phocidis oppidum VIII 32. 33.
- Νηλεΐδαι* V 65.
- Νηρηΐδες* II 50. VII 191.
- Νικάνδρη*, sacerdos II 55.
- Νικάνδρος*, rex Spartae VIII 131.
- Νίκη*, dea VIII 77.
- Νικόδρομος*, Aegineta VI 88. 90. 91.
- Νικόλεως*, Lacedaemonius, Bulidis pater VII 134.
- Νικόλεως*, Lacedaemonius, Bulidis filius VII 137.
- Νίνος*, Assyriae urbs (*Niniveh*) I 102. 178. II 150. eius situs I 193. capta a Nitocris I 185. a Cyaxare I 103. 106. — *Νινίαι πέλαι* Babylonis III 155.
- Νίνος*, Beli filius, Sardanapalli pater, Assyriorum rex I 7. II 150.
- Νίσαια*, Megaridis oppidum I 59.
- Νισαίοι ἱσπιοί*, v. *ἱσπιοί*.
- Νισαίων πεδίων*, Mediae regio VII 40.
- Νισύριοι*, Nisyri insulae maris Icarii incolae VII 99.
- Νίτητις*, Aegyptia III 1. 3.
- Νίτωκτις*, Aegyptiorum regina II 100.
- Νίτωκτις*, Babylonis regina I 185 — 187. II 100.
- Νιψαῖοι*, Thraciae populus IV 93.
- Νόης*, fluvius qui in Istrum effunditur IV 49.
- Νόθων*, Eretriensis VI 100.
- νόμισμα*, nummi aurei et argentei primum a Lydis cusi I 94. aureos purissimos eudit Darius IV 166 (qui ab eo dicti sunt *στατήρες* *δαρειακοί* VII 28. *στατήρες* *χρυσοῦ* I 54. III 130), argenteos Aryandes praefectus Aegypti IV 166. tributarios qua lege pecuniam numerare iusserit Darius III. 89. nummi ex plumbo cusi a Polyrate deaurati III 56. — *δραχμή*, drach-

mis vicinis Corinthii naves commodant Atheniensibus VI 89. mille drachmis multatus Phrynichus ob fabulam doctam VI 21. decem milium praemium Athenienses navis praefecto Artemisiam capturo pollicentur VIII 93.

Νότιον, Aeolum civitas I 149.

Νοῦθιον, Elidis oppidum IV 148.

νοῦσαι II 111. III 129. IV 109.

187. 205. VII 117. 181. *ν. θηλέα* I

105. *ιρή* III 33. *λοιμὸς καὶ δυσεν-*

τερῆ VIII 115. *ν. μανή* VI 75.

ψωρή IV 90. morbi unde oriantur

II 77. morbis quomodo succurrant

Babylonii I 197. non curant mor-

bos Indi III 100. in Aegypto suis

cuique morbo medicus II 84. mor-

bo consumptis non vescuntur Mas-

sagetae I 216.

Νυμφάδωρον, Abderita VII 137.

Νῆσα, Aethiopiae oppidum II 146.

ἡ ἰρή III 97.

Νῶνακρος, Arcadiae oppidum VI

74.

Ξάνθης, Samius II 135.

Ξάνθιππος, Ariphronis filius, Pe-

riellus pater VI 131. Miltiadem ac-

cusat VI 136. Atheniensium dux

post pugnam Salaminiam VIII 131.

Sestum oppugnat VII 33. IX 114.

120.

Ξάνθος, Lyciae oppidum I 176. —

Ξάνθιοι *ibid.* *Ξάνθιον πεδίον*

ibid.

Ξεκαγόρης, Halicarnassensis IX

107.

Ξέρξης, Darei ex Atossa filius VII

2. eius stirps VII 11. nomen VI 98.

forma VII 187. Persarum rex ere-

atur VII 2—4. Aegyptiis bellum

infert VII 5. 7. in Graecos bellum

molitur ab Aleuada et Pisistratidis

instigatus VII 8 sqq. quot copiis

Graeciam invaserit VII 56. 60sqq.

89. 184—187. Hellespontum ponti-

bus iungit VII 33sq. Abydum petit

VII 37. 39. Artabani cum eo de vi-

tae humanae condicione et de ex-

peditionis in Graeciam susceptae

periculis colloquia VII 10. 11. 17.

46—52. Hellespontum transit VII

54 sqq. cum Demarato de Graeco-

rum disciplina disputat VII 101—

104. in Thessaliam progreditur

VII 128. 130. pugnat ad Thermo-

pylas VII 198—238. Athenas capit

VIII 50 sqq. ad Salamina pugnam

committit VIII 67—90. clade ac-

cepta fugam meditatur VIII 100

sqq. Mardonio in Graecia relicto

ad Hellespontum properat VIII

113. 115. Sardes pervenit VIII 17.

Susis nefariis amoribus indulget

IX 108 sq. Masistem fratrem in-

terfecit IX 113.

Ξούθος, Ionis pater VII 94. VIII

44.

Οἰαξός, Persa VII 71.

Οἶκος, Scythiae fluvius IV 123.

124.

Οἶσις, Libyae oppidum III 26.

Οἰσικταί, Thraciae populus V

16. VII 112.

Οἰσικταί, Thraciae populus IV 92.

Οἰσικταί Homeri II 116. IV 29.

Οἰσικταί, v. *Ασπιδ*.

Οἰσικταί, Lacedaemonius I 82.

Οἰσικταί, Thessaliae mons VII 129.

Οἰσικταί, Persa, Darei equorum

custos III 85—88.

Οἰσικταί, Persa, Megabazi filius

VI 33.

Οἰσικταί, Laii filius IV 149. V 60.

Οἰσικταί, Aeginae locus V 83.

Οἰσικταί, Atticae pagus V 74.

Οἰσικταί II 37. 60. III 6. VI 84. vinum

palmeum I 193. 194. II 86. III 20.

ex hordeo apud Aegyptios II 77.

ex loto apud Lotophagos IV 177.

Οἰσικταί, insulae prope Chium

sitae I 165.

Οἰσικταί, pristinum Aeginae insu-

lae nomen VIII 46.

Οἰσικταί Italiae I 167.

Οἰσικταί, Persa IV 84.

Οἰσικταί, Persa IX 115. 119.

Οἰσικταί, Siromitris pater, Persa

VII 68.

Οἰσικταί, Lacedaemonius IV 149.

οἶος (= *vix*) vox Scythica, unde

Οἰσικταί a Scythiis dictae sunt

Amazones IV 110.

Οἰσικταί, Thessaliae mons VII 176. —

Οἰσικταί, eius accolae VII 217.

Οἰσικταί = Apollo Scythiis IV 59.

Οἰσικταί, Scytharum rex IV

80.

- Ὀλβιοπαλίται = Βορυσθενίται IV 18.
 Ὀλλιαυος, Mylasensis V 37.
 Ὀλογος, Thracum rex VI 39. 41.
 Ὀλόφουξας, Macedoniae oppidum VII 22.
 Ὀλυμπία, Elidis oppidum II 160. V 22. VI 122. 127. VII 170. VIII 134. IX 81. — Ὀλύμπιος Ζεὺς II 7. — Ὀλύμπια festum I 59. VI 36. 126. VII 26. 72. — Ὀλύμπιας = festum VII 206. = victoria VI 70. 103. 125. VII 206. IX 33. Ὀλύμπιας VI 103. — Ὀλυμπιονίκης V 47. 71.
 Ὀλυμπιόδαρος, Atheniensis IX 21.
 Ὀλυνθος, oppidum Chalcidensium in Macedonia VII 122. VIII 127. — Ὀλύνθιοι VIII 127.
 Ὀμβρικοί, Italiae populus I 94. IV 49.
 Ὀμηρος, poeta II 23. 53. 117. VII 161 (cf. II. 2 554). ἐν Διομήδεος ἀριστείῃ (II. 6 289) II 116. ἐν Ἐπικυροῖσι IV 32. ἐν Ὀδυσσεΐ (4 227 et 351) II 116. (4 85) IV 29. — Ὀμηροῖα ἔπη V 67.
 Ὀνεῖται, Sicyoniorum tribus V 68.
 Ὀνειρος I 34. 107. 108. 209. II 139. 141. 152. III 30. 64. 124. 149. IV 172. V 55. 56. VI 107. 118. 131. VII 12. 17. 19. VIII 54.
 Ὀνήσιλος, Salaminus V 104. 108. 110—115.
 Ὀνήτης, Carystius VII 214.
 Ὀνομάκριτος, Musaei vaticiniorum corruptor VII 6.
 Ὀνομαστός, Eleus VI 127.
 Ὀνοφίτης νόμος, praefectura Aegypti II 166.
 Ὀνόχοινος, Thessaliae fluvius VII 129. 196.
 Ὀπλῆς, Ionis filius V 66.
 Ὀποῖη, Scythissa IV 78.
 Ὀπούντιοι, v. Ἀοκαῖ.
 Ὀρβήλος, Macedoniae mons V 16.
 Ὀρχῆς, Thasius VII 118.
 Ὀρδηςσός, fluvius qui in Istrum effunditur IV 48.
 Ὀρέυτειον, Orestis sacrum in Arcadia IX 11.
 Ὀρέυτης, Agamemnonis filius I 67 sq.
 ὄρθιος νόμος I 24.
 Ὀρθακορυβάντιοι, Mediae populus III 92.
 Ὀρικός, Scythia IV 78.
 Ὀρεῖται, Sicyoniatribus VIII 73.
 Ὀροίτης, Sardium praefectus, multa nefaria edit facinora III 120—129. 140.
 ὀροσάγγαι (= bene de rege meriti) vox Persica VIII 85. cf. III 140. 154. 160.
 Ὀροτάλ, v. Διδυμοσ.
 ὀρταῖ, solemnia instituunt Aeginetae Damiae et Auxesia V 83. Aegyptii Ap II 27. Baccho II 47. 48. Cereri II 122. Dianae II 59. 60. Iovi II 42. 45. Isidi II 40 sq. 59. 61. Latoniae II 59. 63. Marti II 59. 63. 64. Minervae λυχνοκαίην II 59. 62. Persae II 91. Soli II 59. 63. Volcano II 151. μυστήριον II 171. cf. II 81. Aethiopes Baccho III 97. Agylaei I 167. Argivi Iunoni I 31. Atheniensis Cereri Eleusinae VIII 65. Dianae Brauroniae VI 138. Minervae Παναθήναια V 56. VI 111. Neptuno VI 87. Pani VI 105. Ausensae Minervae IV 180. Babylonii I 191. Iovi I 183. Veneri I 139. Borysthenitae Baccho IV 79. Budini Baccho IV 108. Chersonesitae Miltiadi VI 38. Corinthii Iunoni V 92. Cyrenaei Isidi IV 186. Cyziceni Cybelae IV 76. Delphi Θεωράνια I 51. Dorienses Apollini Triopio I 144. Epidaurii Damiae et Auxesia V 83. Graeci Apollini, v. Πεδία. Cereri Θεροφῶρια II 171. VI 16. Iovi, v. Ὀλυμπία. Volcano λαμπροφροῖν VIII 98. Iones Ἀπποῦρια I 147. Παναθῶνια I 148. Persae μαροφῶρια III 79. Samii Dianae III 48. Samothracae Cabiris II 51. Scythae IV 7. Sicyonii Adrasto et Melanippo V 67. Smyrnaei Baccho I 150. Spartani γυναικαδίας VI 67. Κάβρια VII 206. VIII 72. Τακινθία IX 7.
 Ὀρσίφαντος, Lacedaemonius VII 227.
 Ὀρφικά II 81.
 Ὀρχομενός, Arcadiae oppidum VII 202. — Ὀρχομένιοι IX 31. Ἀρκάδες Ὀρχομένιοι IX 28.
 Ὀρχομενός, Boeotiae oppidum IX 16. — Ὀρχομένιοι VIII 34. IX 16. Μυῖαι Ὀρχομένιοι I 146.

Θαίρις, v. *Διόνυσος*.

Θάσα, Thessaliae mons I 56. VII 128. 129. 173.

Θάσσης, Amestridis pater, Persarum dux VII 61. 62. 82.

Θάσσης, Persa, Patirum pater VII 40.

Θάσσης, Persa, Sisamnis filius V 25. 26. 116. 123.

Θάσσης, Persa, Pharnaspis filius, Magi fraudem detegit III 67—72. comurationis in Magos princeps Dareum properantem inhibere studet III 70 sqq. interfectis Magis populare imperium suadet III 80. VI 43. pro se et familia sua obtinet ut semper sui iuris sint III 83 sq. Samum missus a Dareo foedere a Maeandrio rupto insulam devastat eoque mox novos colonos deducit III 141. 144. 147. 149.

Θάσσης, Persa VII 63.

Θάσσης, Thessaliae mons I 56. VII 128. 129. 173. — *Θάσσης* v. *Θάσσης* VII 172.

Θάσσης, Mysiae mons I 36. 43. VII 74. — *Θάσσης* v. *Μυσοί* VII 74.

Θάσσης, v. *Αργόστη*.

Θάσσης, Asiae populus III 93. VII 68.

Θάσσης, Mysiae oppidum VII 43.

Παγασαί, Thessaliae oppidum VII 193.

Πάγασον, Thraciae mons V 16. VII 112. 113.

Πάδατος, Indiae populus III 99.

Παδαίτη, Atticae pagus V 62. — *Παδαίτη* v. *δῆμος* I 60.

Παίονες, Thraciae populus IV 49. V 23. VII 113. VIII 115. IX 32.

Teucrorum coloni V 13. cum Perinthiis bellum gerunt V 1. magnam eorum partem in Asiam abducit Megabazus Darci iussu V 12—15. in Europam redeunt V 98. in Xerxis exercitu militant VII 185. — *Παίονη* V 13. 14. 98. VIII 115. — *Παίονη* VII 124. — *Παίονη* v. *γυναικες* IV 33.

Παίονη, Thraciae populus V 15. VII 113.

Παίος, Arcadiae oppidum VI 127.

Παίος, Mysiae oppidum V 117.

Παίτοι, Thraciae populus VII 110.

Πάκτυς, populus Indiae sultimus VII 67. — *Πάκτυς* III 93. II 77. IV 44. *σκευή* VII 85. II 77. 102.

Πάκτυς, Chersonesi oppidum VI 36.

Πάκτυς, Lydus, Lydos ad defectionem movet I 153. 154. a Chiis Persis traditur I 157—160.

Πάκτυς, Lydiae fluvius V 101. *Παλαιστίνη* II 104. VII 89. *Παλαιστίνη* I 105. II 106. III 91. IV 39. — *Παλαιστίνιοι* Σύροι III 5.

Παλές, Palae Cephaloniae insulae oppidi incolae IX 28. 31.

Παλλές, VII 141. (cf. *Αθηναίη*) — *Παλλές* IV 189.

Παλλήνη, Macedoniae peninsula VII 123. VIII 126. 129. IX 28. — *Παλλήνη* VIII 128.

Παλλήνη, Pallenes pagi Attici incolae VIII 84. 93. — *Παλλήνη*, v. *Αθηναίη*.

Πάμιος, Thessaliae fluvius qui in Peneum effunditur VII 129.

Πάμιος, Scyrius VII 183.

Πάμιος, Asiae minoris populus I 28. III 90. VII 91. VIII 68.

Πάμιος, Sicyonia tribus V 68.

Πάν, Penelopes filius II 146. eius in Arcadia religio VI 105. 106. Aegyptiis = *Μενδης* II 42. 46. 145.

Παναθηναία, v. *δῆμος*.

Παντίσιος, Tenius VIII 82.

Πανδίων, Lyci pater, Atheniensis I 173. VII 92.

Παντιάδης, Persarum gens I 125.

Παντίτης, Messenius VI 52.

Πανιώνιον, templum apud Mycalen I 141—143. 148. 170. VI 7. ibi celebrantur ab Ionibus *Πανιώνια* I 148.

Πανιώνιος, Chius VIII 105. 106.

Πανοπές, Phocidis oppidum eiusque incolae VIII 34. 35.

Πάνορρος, Milesiorum portus I 157.

Παντάγνωτος, Polycratis frater, Samius III 39.

Πανταλέων, Alyattis filius, Lydus I 92.

- Παντάργης*, Cleandri pater, Gelous VII 154.
Παντικαπης, Scythiae fluvius IV 18. 19. 47. 54.
Παντίμαθοι, Asiae populus III 92.
Παντίτης, Lacedaemonius VII 232.
Παπαῖος = *Ζεύς* Scythis IV 59.
Πάπρημις, Aegypti oppidum II 59. 63. III 12. — *Παπρημίτης νομός* II 71. 165.
Παραιβάτης, Lacedaemonius V 46.
Παραλάται, gens Scythiae IV 6.
πάρηλοι in civitate Attica I 59.
Παραποτάμιοι, Phocidis oppidum VIII 33.
παρασάγγης, *π. μέτρα*.
Παρητακηνοί, Medorum gens I 101.
Παρθέριον, Arcadiae mons VI 105.
Παρθέριος, Paphlagoniae fluvius II 104.
Πάρητοι, Asiae populus III 93. 117. VII 66.
Παρικάνιοι, populus Colchis finitimus II 94. VII 86.
Παρικάνιοι, populus Gedrosiae III 92.
Πάριον, Mysiae oppidum V 117. — *Παριηνός Ἡρόφαντος* IV 138.
Πάρυς, Smerdis filia III 88. VII 78.
Παρησσός, Phocidis mons VIII 27. 32. 35—37. 39. IX 31.
Πάρος, maris Aegaei insula, Cycladum una V 31. a Miltiade frustra oppugnata VI 133—136. — *Πάριοι* V 28 sq. VI 133—135. VIII 67. 112.
Παρή γυνή VI 134. *Πάριος λίθος* III 57. V 62.
Παρωρεῖται, Arcadiae populus IV 148. VIII 73.
Πασαργάδαι, Persarum gens nobilissima I 125. *Πασαργάδης Βάδης* IV 167.
Πασικλής, Atheniensis IX 97.
Πατηκοί Φοινικῆς III 37.
Πασιόξος, Aenesidemi pater, Siculus VII 154.
Πάσσα, Lyciae oppidum I 182.
Πατάρβημις, Aegyptius II 162.
Πατιζεύδης, magus III 61.
Πατιράμης, Persa VII 40. —
- Πάτουμος*, Aegypti oppidum II 158.
Πατρίες, Achaeorum civitas I 145.
Πανσάνης, Cleombroti filius IV 81. IX 64. dux Spartanorum in bello Persico IX 10. 12. 13. dux Graecorum in pugna ad Plataeas IX 21. 28. 45—47. 50. 53—57. 60. 62. 64. 76. 78. 80—82. 87. Graeciae tyrannidem affectans Megabatis filiam in matrimonium petit V 32. eius insolentia VIII 3, animus celsus IX 88.
Πάνσιρις, Amyrtaei filius, Aegyptius III 15.
Πανσοί, Asiae populus III 92.
Παφλαγόνες, Asiae minoris populus I 6. 28. 72. III 90. VII 72.
Πάφος, Cypri oppidum VII 195. — *Πάφιος στρατηγός* *ibid.*
Πεδιέες, Phocidis oppidum VIII 33.
Πειθαγόρης, Selinuntis tyrannus V 46.
Πειθαί, dea VIII 111.
Πειραιεύς, portus Athenarum VIII 85.
Πειρήνη, Corinthi fons V 92.
Πείρος, Achaeae fluvius I 145.
Πεισιστράτος, Nestoris filius V 65.
Πεισιδράτος, Hippocratis filius, Athenarum tyrannus V 55. 71. 91. VI 35. 102. VII 6. cum Megacle et Lyeurgo factionibus dissidet, Athenis electus, mox redux I 59. 60. regno potitur I 61—63. Naxum subigit, Delum expiat I 64. Sigeum capit V 94. Cimodem in exilium pellit, mox restituit VI 103. — *Πεισιστράτιδαι* V 62—65. 70. 90. 91. 93. VI 39. 94. 123. VII 6. VIII 52.
Πελασγοί, populus antiquissimus, qui olim Samothraciam incolebat, deinde cum Atheniensibus habitabat II 51. qui et ipsi Pelasgis adnumerati sunt VIII 44. cf. I 56. ob vim factam Atticis mulieribus ab Atheniensibus ex Attica eieci Lemnum et Imbrum incolunt IV 145. V 26. VI 137 sq. oraculi iussu poenas Atheniensibus dare parati VI 139. Lemno excedere eos iubet Miltiades VI 136.

140. eorum lingua I 57. sacra II 50 sqq. *Πελαγοὶ Αἰγαῖες* = Iones VII 94. *Λοκάδες Πελαγοὶ* I 146. — *Πελαργίη* olim dicta Graecia II 56. — *Ἀνάνδρος ἡ Πελαργίς* VII 42. *Πελαργίδες γυναικες* VI 138. *Πελαργωτῆδες γ.* II 171. — *Πελαργικὸν ἔθνος* I 56. 57. 58. VII 95. II. *τῆρος* Athenis V 64. *Πελαργικά πολέματα* I 57.
Πέλλα, Macedoniae oppidum VII 123.
Πελλήνη, Achaeorum civitas I 145.
Πελοπόννησος I 61. III 56. 59. 148. IV 179. V 42 cett. eam sibi subiectam (I 65. II 171.) tenent Dorientes I 56. VIII 31. quae gentes praeter illos eam incoluerunt VIII 13. — *Πελοπόννησος* IV 77. 161. VI 79. 127. VIII 40 cett. in Atticam irrumpunt V 74. 76. ex eis qui contra Persas militaverunt VII 202. VIII 43. 72. in Isthmum congregantur VIII 71. — bellum Peloponnesiacum significatur VI 98. VII 137. 233. IX 73.
Πέλωρ, Phryx VII 8. 11. — *Πελοπίδης Ἀγαμέμνων* VII 159.
Πενθῆλος, Paphus VII 195.
Πεντάπολις Δωριέων I 144.
Πέργαμον, Troiae arx VII 43.
Πέργαμος, Pierum castellum in Thracia VII 112.
Περδίκκης, Macedonum rex V 22. VII 137—139.
Περιάλλα, antistita Delphica VI 66.
Περικλῆς, Cypseli filius, Corinthiorum tyrannus I 20. 23. III 48 sqq. V 92. 95. eius uxor Melissa III 50. filii III 53.
Περικλῆς, Xanthippi filius, Atheniensis VI 131.
Περικλέας, Sicyonius IX 103.
Πέρηνθος, Thraciae oppidum IV 30. V 2. VI 33. — *Πέρηνθιος* V 1. 2. VII 25.
περίοικοι Lacedaemoniorum VI 58. VIII 73. IX 11. cf. VII 234.
Πέρκαλος, Chilonis filia, Demarati uxor VI 65.
Περκώτη, Mysiae oppidum V 117.
Περραιβοί, Thessaliae populus VII 128. 131. 132. 173. 185.
Πέρραι, olim *Ἀρκαῖος*, a Graecis

Ἀρσῆρες nominati, a Perse, Persei filio, nomen invenerunt VII 61. 150. eorum terra aspera I 71. IV 39. IX 122. diversi eorum populi I 125. nobilissima familia Achaemenidarum *ibid.* III 65. Persae natura protervi I 89. coeli orbem Iovem nominant et Venerem Mitram; alia eorum numina I 131. ignem deum habent III 16. fluvios praecipue colunt I 138. deo, qui sub terra esse dicitur, vivos defodiunt VII 114. III 35. diem natalem omnium maxime celebrant I 133. IX 110. ebrii deliberant, ieiunii decernunt I 133. externos mores facillime adiscunt I 135. eorum saluatio et observantiae cultus in vicinos I 134. bellica virtus et numerosa suboles maximo iis honori est I 136. propter unam simplicem causam nemo morte plectitur I 137. cf. VI 30. VII 194. puerorum educatio I 136. alia instituta I 137 sq. sepultura I 140. in luctu se ipsos et equos tondent IX 24. Persica nomina omnia in eandem desinunt litteram I 139. Persici litterati I 1. cf. 95. mulierem vocari Persae maximum opprobrium IX 107. cf. 20. VIII 88. multas uxores habent I 135. uxores ad cenam adducunt V 18. Persae olim inopes I 171. cf. IX 122. secundis mensis multis utuntur et vino indulgent I 133. cf. III 22. IX 82. capillos alunt VI 19. eorum crania debilia III 12. Persarum cultus et arma I 135. V 49. VII 61. 84. eorum luxus in castris IX 80 sq. militaris disciplina V 33. VII 81. 223. IX 16. immortales VII 83. 211. castra ligneo muro septiunt IX 65. 70. palis praefectis IX 99. Persicorum nuntiorum institutum IX 98. clementer agunt cum rebellantium regum filiis III 15. cf. I 137. eorum sacrificia VII 54. exercitus VII 81. classis VI 95. supplicia VII 22. 35. 238. III 154. VI 30. arma III 64. VII 61. 71. regni administratio I 153. 155. V 22. VII 8. Persarum reges unde orti VII 11. successio III 2. VII 2. regum potestas III 31. victus I 188. uxores III 68. 84. crudelitas IV 84. Per-

sicium imperium usque ad Canca-
sum pertinet III 97. a Dareo in
xx satrapias distribuitur III 89—
96. VII 61 sqq. Persae a Phraorte
Medorum imperio subiecti I 102.
ab Astyage deficiunt I 127. Asiae
regnum obtinent I 130. eorum bel-
lum cum Lydis I 79 sqq. expeditio
in Aegyptum II 1. III 1 sqq.
in Scythas IV 85 sq. 120—127.
140—144. Ionicae turbae V 35 sqq.
expeditio Libyca IV 145. 167. 200
—202. causa belli cum Graecis
gesti V 97. eorum certamina ad
Marathonem VI 111 sqq. ad Ther-
mopylas VII 223 sqq. ad Artemi-
sium VIII 9 sqq. ad Salamina VIII
83 sqq. ad Plataeas IX 50 sqq. ad
Mycalē IX 98. 104. ὁ Πέρσης IV
120. VIII 3. — ἡ Περσικὴ I 126.
IV 39. τὸ Περσικόν III 66. Περ-
σικὸν ἔθνος VII 85. Περσικὴ σκευή
VII 85. — Περσίς γῆ VII 8. 53. χωρὶς
III 97. VII 29. γλώσσα VI 29. γυνή
VI 41. Περσίδες γυναῖκες III 3. —
Περσιῶτι VIII 85. IX 110.
Περσεῖδαι, v. Πέρσης.
Περσεύς, Danae filius VII 61. 150.
Assyrius a Persis exhibetur VI 54.
Aegyptius II 91. VI 53.
Περυέος οὐκοπή, locus Aegypti II
15.
Πέρσης, Persae filius VII 61. 150. —
Περσεῖδαι hinc dicti reges Per-
sarum I 125.
Περφερέες, Hyperboreorum le-
gati Deli magno in honore habiti
IV 33.
Πέρρη, pagus Corinthius V 92.
Πήδαυα, Cariae oppidum VIII 104.
— Πηδαυαίαι I 175. VI 20. VIII
104. 105.
Πήδαυος, Cariae vicus V 121.
Πηλεύς VII 191.
Πήλιον, Thessaliae mons IV 179.
VII 129. 188. VIII 8. 12.
Πηλουσίον, Aegypti oppidum II
15. 141. — Πηλουσίον στόμα Νεί-
λου II 17. 154. III 10. Δάφναι αἱ
Πηλούσιαι II 30. 107. — Πηλου-
σιακαὶ ταυριζαὶ II 15.
Πηκείος, Thessaliae fluvius VII
20. 128—130. 173. 182.
Πηνελόπη, Panismater II 145. 146.
Πίγρης, Car VII 98.

Πίγρης, Paeon V 12.
Πιερίη, Macedoniae regio VII 131.
177. — Πιερῆς VII 112. 185. —
Πιερικὴ πόσις IV 195.
Πίλωρος, Macedoniae oppidum
VII 122.
Πινδαρος, poeta III 38.
Πινδος, Doridis oppidum I 56. VIII
43.
Πινδος, Thessaliae mons VII 129.
Πισώδωρος, Mausoli filius, Cin-
dyensis V 118.
πίσωμι, vox Aegyptia II 143.
Πισα, Elisidis oppidum II 7.
Πιστυρος, Thraciae oppidum VII
109.
Πιτάνη, Aeolum civitas I 149.
Πιτάνη, Spartae pagus III 55. —
Πιτανῆται IX 58. Πιτανῆτης λόχος
ibid.
Πιττακός, Mytilenaens I 27.
Πλακίη, Mysiae oppidum I 57. —
Πλακηνῆται ibid.
Πλάταια, Bocotiae oppidum VIII
50. Πλαταιαὶ VII 231. IX 16.
25 cett. incensae VIII 50. — Πλα-
ταίαι VI 111. 113. VII 132. 233.
VIII 44 cett. bello a Thebanis
pressi Atheniensibus se dedunt VI
108. Atheniensibus ad Maratho-
nem opem ferunt ibid. ad Artemi-
sium pugnant VIII 1. (pugnae Sa-
laminiae non interfuere VIII 44),
ad Plataeas IX 28. pugna ad Pla-
taeas describitur IX 50 sqq. —
Πλαταιίς IX 36. 101. Πλαταιίς γῆ
IX 15. 25. — Πλαταιικὸς χώρος
IX 25. τὰ Πλαταιικὰ VIII 126. IX 38.
Πλατεά, insula ad oram Libyae
IX 151—153. 156. 169.
Πλεισταρχος, Leonidae filius,
Spartae rex IX 10.
Πλειστωρος, Thracum deus IX
119.
Πλινθινήτης κόλπος Aegypti II 6.
Πλυρόν, Libyae portus IV 168.
Ποικίλης, Phoenix IV 147.
πολέμαρχος Atheniensium VI 109,
111. Spartanorum VII 173.
Πολιάδης, Spartanus, Amompha-
reti pater IX 53.
Πολίχνη, Chiorum oppidum VI 26.
Πολιχνῆται, Polichnae Cretae op-
pidi incolae VII 170.
Πολύτας, Anticyranus VIII 21.

Πόλυβορ, Adrasti avus, Sicyonis rex V 67.
Πολύδαμνα, Thonis Aegyptii uxor II 116.
Πολυδέκτης, Prytanis filius, Spartae rex VIII 131.
Πολύδωρος, Alcamenis filius, Spartae rex VII 204.
Πολύδωρος, Cadmi filius V 59.
Πολυκράτης, Aeacis filius, Sylo-
 sontis frater III 139. Sami tyran-
 nus III 39. magnificus III 125. eius
 felicitas III 39 sq. 125. Amasis
 hospes II 182. III 39. Amasis ad
 eum litterae III 40. de annulo eius
 narratio III 41 sq. maris imperium
 obtinere studet III 122. Lesbios et
 Milesios superat III 39. Cambysi
 cives auxilio mittit III 44 sq. La-
 cedaemonios propulsat III 54 sq.
 eius cum Anacreonte et Democede
 medico familiaritas III 121. 131 sq.
 per Oroeten misere perit III 120.
 126. cf. 128. 140 sqq.
Πολύκριτος, Crii pater, Aegineta
 VI 50. 73.
Πολύκριτος, Crii filius, Aegineta
 VIII 92. 93.
Πολύμνηστος, Batti pater, The-
 raeus IV 150. 155.
Πολυνείκης, Thersandri pater,
 Thebanus IV 147. VI 52. IX 27.
Πόντος, v. *Εὐξείνιος Πόντος*. —
Ποντικά ἐμπορία IV 24. — *πον-
 τικόν*, v. *φυτά*.
Πόρτα, Scythiae fluvius, Graecis
Πυρετός IV 48.
Πασειδίωρ, cum Minerva conten-
 dit de solo Atticae VII 115. The-
 ssaliae montes rumpit VII 129. igno-
 rant eum Aegyptii II 43. 50. *Πασει-
 δῆρ* a Graecis imploratur VII 192.
Ἐλισώνιος colitur Mycalae I 148.
 aram habet in Isthmo VIII 123. IX
 81. templum Potidaeae VIII 129.
 colitur in Libya IV 180. 188. in
 Scythia sub nomine *Θαμνασάδας*
 IV 59.
Πασειδήιον, Ciliciae oppidum III
 91.
Πασειδήιον, locus Thraciae VII
 115.
Πασειδωνιήτης ἀνὴρ (Paestanus)
 I 167.

Πασειδώνιος, Lacedaemonius IX
 71. 85.
Πατιδαία, Macedoniae oppidum
 VII 123. VIII 127. 128. — *Πατι-
 δαῖται* VIII 126—129. IX 28.
 31.
Πατνιαί = Ceres et Proserpina.
 eorum sacrum Mycalae IX 97.
Πραισιόι, Praesi Cretae oppidi in-
 colae VII 170. 171.
Πρασιός, lacus Thraciae V 15. 16.
 17.
Πρηξάροπος, Aspathinae filius,
 Persa, Nerxis copias navalibus
 praefectus VII 97.
Πρηξασσης, Persa, magno honore
 affectus a Cambyse III 30. 34. eius
 fratrem Smerdin iussus occidit III
 30. Prexaspis filium interficit Cam-
 byses III 33 sq. ei suspectus falsi
 Smerdis machinationes detegit III
 62 sq. negat se Smerdin occidisse
 III 66. Magos prodit seque ipse in-
 terficit III 74. 75. 78.
Πρηξίλεως, Halicarnassensis IX
 107.
Πρηξίτιος, Troezenius VII 180.
Πριάμος, rex Troiae I 3. 4. II 120.
 VII 43.
Πριήνη, Ionum civitas in Caria I
 142. — *Πριηνέες* I 15. 27. 161.
 170. VI 8.
Πριηνιάδης, Lacedaemonius V 41.
πρωεργίη I 54. VI 57. IX 73.
Προκλῆς, Aristodemi filius, au-
 ctor alterius familiae regum Spar-
 tanorum IV 147. VI 52. VIII 131.
Προκλῆς, Epidauri tyrannus III
 50—52.
Προκύρησος, Mysiae oppidum
 IV 14. 15. VI 33. — *Προκυρη-
 σιοί* IV 13. 138.
προμνητήρ I 54.
Προμνεία, Iovis Dodonaei sacer-
 dos II 55.
Προμηθεύς, Asiae maritus IV 45.
Προνητήρ, v. *Ἀθηναίη*.
πρόξεινος Aeginetarum IX 85.
πρόξεινος καὶ εὐεργέτης Athenien-
 sium VIII 136. *πρόξενοι* Sparta-
 norum VI 57.
Προποντις, mare quod est inter
 Hellespontum et Bosporum IV 85.
 V 122.
προπύλαια arcis Athenarum V 77.

- templorum Aegyptiorum II 63. 91. 101. 121. 136. 138. 153. 155. 175.
Προσωπίτις, insula inter Nili ostia, Aegypti praefectura II 41. 165.
πρωτανήσιον, Achaeorum VII 197.
Atheniensium I 146. VI 103. 139.
Cardianorum VI 38. *Sicyoniorum* V 67. *Siphniorum* III 57.
πρωτάρεις τῶν ναυκράων Athenis V 71.
Πρύτανις, Eurypontis filius, Spartae rex VIII 131.
Πρωτεύλλεως, Iphicli filius VII 33. IX 115. 120.
Πρωτεύς, Aegypti rex II 112. 114—116. 118. 121.
Πρωτοθύτης, Scythiarum rex I 103.
Πτερίη, Cappadociae tractus et oppidum I 76. — *Πτέριοι* *ibid.*
Πτώος, v. *Ἀπόλλων*. — *Πτώον*, Apollinis sacrum in Boeotia VIII 135.
Πυθαγόρης, Milesius IV 95.
Πυθαγόρης, Mnesarchi filius, Samius IV 95. 96. — *Πυθαγόρεια* II 81.
Πυθέης, Abderita VII 137.
Πυθέης, Aegineta VII 181. VIII 92.
Πυθέης, Aegineta alius IX 78.
Πυθέριος, Phocaensis I 152.
Πύθια Apollini Delphis celebrata VII 122. — *πύθιον* *ἱερόν* VIII 47.
Πυθίη, Apollinis antistita Delphica, donis corrupta V 63. 90. VI 66. 123. eius oracula, v. *χορηαὶ*.
Πύθιοι Lacedaemoniorum VI 57.
Πύθιος, Lydus VII 27 sq. 38. 39.
Πυθολένης, Zancleus VI 23.
Πυθώ, sedes oraculi Delphici I 54.
Πύλαι = Thermopylae VII 201. — *Πυλαίη*, Amphictyonum conventus Thermopylis VII 213. — *Πυλαγόροι*, civitatum Graecarum apud concilium Amphictyonum legati VII 213. 214.
Πύλος, Elidis oppidum IX 34. — *Πύλιος* V 65. *Καύκωνες Πύλιος* I 147.
Πύλος, Laconiae oppidum VII 168.
πυρραμίδες Aegyptiorum II 8. 12. 97. 101. 124—128. 134—136. 148. 149.
Πύργος, Elidis oppidum IV 148.
Πυρετός, fluvius qui in Istrum effunditur IV 48. — *Πυρήνη*, Celtarum oppidum II 33.
Πύργων, portus Troezeniorum VIII 42.
ραδιανάκη (petroleum), vox Persica VI 119.
Ραμφίντος, rex Aegypti II 121. 122. 124.
Ρήγιον, Italiae oppidum I 166. 167. VI 23. VII 165. 170. — *Ρηγίνο* VII 170. 171.
Ρηγαίη, insula prope Delum sita VI 97.
Ρόδον, Thraciae mons IV 49. VIII 116.
Ρόδος, insula I 174. II 178. VII 153.
Ραδῶπις, Thressa meretrix II 134. 135.
Ροίμος, Samiorum architectus III 60.
Ροίτειον, Mysiae oppidum VII 43.
Ρόπες, Achaeorum civitas I 145.
Σαβακίς, Aethiopum rex II 137. 139. 152.
Σαβύλλας, Gelous VII 154.
Σαυάριοι, gens Persarum I 125. III 93. VII 85.
Σαδυάττης, Lydorum rex I 16. 18. 73.
Σαῖς, Aegypti urbs II 28. 59. 62. 130. 163. 169. 170. 175. 176. III 16. — *Σαῖται* II 169. *Σαῖτης νομός* II 152. 165. 169. 172. — *Σαῖτικόν στόμα Νεῖλον* II 17.
Σάκαι, Asiae populus I 153. III 93. VI 113. VII 9. 64. 184. IX 31. 71. 113. Persis = Scythae VII 64.
Σάλαρις, insula VII 90. 141 sqq. 166. 168. VIII 11. 40 sqq. 56 sq. 60. 64 sq. 70. 74 sqq. 89 sq. 121 sq. 126. 130. IX 3 sqq. 19. pugna Salaminia VIII 83 sqq. — *Σαλαμινίη χώρα* VIII 95. — *Σαλαμινίη* VIII 94.
Σάλαρις, Cypri oppidum IV 162. V 104. 108. 115. — *Σαλαμινίος* V 104. 108. 110. 113. 115. VIII 11.
Σάλη, Samothraciae oppidum VII 59.
Σαλυδηνσός, regio in ora Thraciae IV 93.
Σάμιος, Lacedaemonius III 55.
Σαμοθρακική, insula ad oram Thraciae sita II 51. VI 47. VIII 90. — *Σαμοθρακίς* II 51. VIII 90. —

- Σαμοθρακική νηὶς* VIII 90. πόλις VII 59. *Σαμοθρακία ταλχεα* VII 108.
- Σάμος*, insula I 148. IV 43. 96. VI 13. 95. VIII 130. 132. civitas Ionica I 142. civitatum omnium Darei aetate princeps III 139. ibi tria memorabilia opera III 60, in quibus templum Iunonis I 70. II 148. 182. III 60. IV 152. subiecta Polyerati III 39 sqq. 120 sqq., Sylosonti III 140—149. Aeaci VI 13. 25. Theomestori VIII 85. IX 90. a Lacedaemoniis obsessa III 54 sqq. a Persis capta III 139. VI 15. — *Σάριοι* I 70. 142. III 26. 45 sqq. 125. IV 163 sq. Aeginetis bellum inferunt III 59. in Siphnum irruunt III 57 sq. Cydoniam condunt III 44. 59. Chalcidensibus opem ferunt V 99. Ionibus V 112. VI 8. in pugna ad Miletum quales se gesserint VI 14. Siciliam petunt et Zanelem occupant VI 22 sq. VII 164. a Persis deficient IX 90sq. 99. 103. 106. eorum cum Cyrenaeis commercium IV 152. Nauerati Iunonis templum condunt II 178. — *ἡ Σαμὴ (ῥή)* I 70. *Σάμιος πῆχυς* II 168. *Σανθηριὺς* IV 152. *Σάριον πρήγματι* III 146. *σαν*, Doriensium littera I 139.
- Σαναχάριβος*, Assyriorum rex II 141.
- Σάνδανις*, Lydus I 71.
- Σανδάκης*, Persa VII 194. 196.
- Σάνη*, Macedoniae oppidum VII 22. 123.
- Σαπαῖοι*, Thraciae populus VII 110.
- Σαπηρὴ*, Mytilenaea postvia II 135.
- Σαπαγγαί*, Asiae populus III 93. 117. VII 67.
- Σαρδανάπαλλος*, Nini rex II 150.
- Σαρδίαις*, Lydiae urbs I 7. 69. 70. 73. 77 sqq. 141. 152 sqq. II 106. III 5 cett. capta a Chameris I 15, a Cyro I 84, ab Ionibus V 100, et cremata V 101. — *Σαρδιηνῶς κήρυξ* I 22. 83. *Σαρδιηνῶν ἄστυ* I 80.
- Σαρδῶν*, maris Tyrrheni insula (*Sardinia*) I 170. V 106. 124. VI 2. — *Σαρδάνιοι* VII 165. — *Σαρδόνιον πέλαγος* I 166. *λίον* II 105.
- Σαρπηδονίη ἀκρὴ*, Thraciae promunturium VII 58.
- Σαρπηδών*, Europae filius I 173.
- Σάρπη*, Macedoniae oppidum VII 122.
- Σάσπειρες*, Asiae populus I 104. 110. III 94. IV 37. 40. VII 79.
- Σατάπης*, Persa IV 43.
- Σάτραι*, Thraciae populus VII 110—112.
- σατραπείαι*, Persiae I 192. III 89 sqq.
- Σατταγύδαί*, Asiae populus III 91.
- Σαύλιος*, Scytharum rex IV 76.
- Σαυρομάται*, populus Scythiae finitimus IV 21. 57. 102. 110. 116. 117. 120. 122. 128. 136. *ὁ Σαυρομάτης* IV 119. — *Σαυρομάτις χώρα* IV 123.
- Σεβεννύτης νομός*, Aegypti praefectura II 166. — *Σεβεννυτικὸν στόμα Νεῖλου* II 17. 155.
- Σεθῶς*, Aegypti rex II 141.
- σεισμός*, terrae motus IV 28. VI 98. VII 129.
- Σέλδαμος*, Car VII 98.
- Σελήνη*, Persarum patrona VII 37. sacra ei faciunt Aegyptii II 47. Libyes IV 188. Persae I 131. plenilunium expectant Spartani in bellum exituri VI 106. 120.
- Σελινούς*, Siciliae oppidum V 46. — *Σελινοῦσαι* ibid.
- Σευέλη*, Cadmi filia II 145. 146.
- Σερλῆμις*, Babylonis regina I 184. — *Σερμῖοντος πύλαι*, portae Babylonis III 155.
- Σερβωνίς*, Syriae lacus II 6. III 5.
- Σεριφιοί*, Seriphi maris Aegaei insulae incolae VIII 46. 48.
- Σερμύλη*, Macedoniae oppidum VII 122.
- Σέρρεον*, Thraciae promunturium VII 59.
- Σέσωστις*, Aegypti rex. eius expeditiones et res gestae II 102—104. 106. 107. eius iussu canales per Aegyptum fodiantur II 108. 137. agriculturam promovet II 109. Aethiopiā subigit II 110.
- Σηλυβρή*, Thraciae oppidum VI 33.
- Σήπεια*, locus prope Tiryntha VI 71.
- Σηπίαις*, litus Magnesiae VII 183. 186. 188. 190. 191. 195. VIII 66.

- Σηοτός*, Thraciae oppidum IV 143. VII 33. 78. IX 114 sqq. 119.
Σίγγος, Macedoniae oppidum VII 122.
Σίγειον, Mysiae oppidum IV 38. V 65. 91. 94. 95.
σίγμα, Ionum littera I 139.
Σιγύρραι, Thraciae populus V 9.
οιδήρος I 68. II 86. VII 61. 63. 65. 84. 85. IX 74. eo non utuntur Massagetae I 215. ferrea donaria I 25. II 135. ferruminationem invenit Glaucus I 25.
Σιδών, Phoeniciae urbs II 116. 161. III 136. — *Σιδωνίαι* VII 44. 96. 98. 99. VIII 67. 68. — *Σιδωνίη* VII 100. 128. — *Σιδωνίη θες* II 116.
Σιθωνίη, Thraciae regio VII 123.
Σικανίη, Sicilia VII 170.
Σίκας, Lycius VII 98.
Σικελῶν VI 22. 23. VII 155. — *Σικελίη* I 24. V 43. 46. VI 17. 22. 24. VII 145. 153. 156. 157. 163. 168. 206. VIII 3.
Σικιστράς, Themistoclis servus VIII 75. 110.
Σικυών, Peloponnesi civitas I 145. V 67. VI 126. — *Σικυνῶνται* V 67. 68. VI 92. 129. 131. VIII 1. 43. 72. IX 28. 31. 102.
Σιληνός VIII 138. *Σ. Μαρόνης* VII 26.
Σικωνίδης, Leoprepis filius, Ceus poeta V 102. VII 228.
Σινδοί, populus ad Cimmerium Bosphorum IV 28. — *ἡ Σινδική* IV 86.
Σινδός, Macedoniae oppidum VII 123.
Σινώπη, Paphlagoniae oppidum I 76. II 34. IV 12.
Σιούτ, Aegypti oppidum II 172.
Σίρις, Lucaniae oppidum VII 62. — *Σιρίται* VI 127.
Σίρις, Thraciae oppidum VIII 115.
Σισυμίτης, Persa VII 68. 79.
Σισυπαιόνες, Thraciae populus V 15.
Σισώμος, Salaminius V 104.
Σισώμος, Tyrius VII 98.
Σισάμνης, Persa, Otanis pater V 25.
Σισάμνης, Persa, Hydarnis filius VII 66.
Σισυράκης, Persa V 121.
Σιτάλκης, Thracum rex IV 80. VII 137.
Σιγρός, maris Aegaei insula III 57. 58. — *Σιγρῆσι* III 57. 58. VIII 46. 48.
Σκαῖος, Thebanus V 60.
Σκάμανδρος, Troadis fluvius V 65. VII 43.
Σκομανδρώνυμος, Mytilenaeus II 135.
Σκαπητή Πλη, Thasiolorum locus in Thracia, ubi auri fodinae VI 46.
Σκιάθος, maris Aegaei insula VII 176. 179. 182. 183. VIII 7. 92.
Σκίδρον, Italiae oppidum VI 21.
Σκίος, Thraciae fluvius IV 49.
Σκίρας, v. *Ἀθηναίη*.
Σκίρωνις ὁδός, via quae Megaris per Isthmum ducit VIII 71.
Σκίτων, Democedis servus III 130.
Σκιδώνη, Macedoniae oppidum VII 123. — *Σκιδωνάται* VIII 8. 128.
Σκολοπάει, locus prope Mycalen IX 97.
Σκόλοται = Scythae IV 6.
Σκοπάδαι, gens Thessalica VI 127.
Σκυθαί, ipsi se Scolotes nominant IV 6. Sacae a Persis nominati VII 64. de sua origine quid ipsi memorent IV 5—7, quid Graeci Pontici IV 8—10. *Σκυθαί ἀσκήτες* IV 17. *Σκ. βασιλῆται* IV 20. 22. 56. 57. 59. 71. *Σκ. γεωργοί* IV 18. 19. 53. 54. *Σκ. νομάδες* I 15. 73. IV 55. VI 40. 84. *Σκ. Ἕλληνες* IV 17. eorum gens novissima IV 5. multitudo IV 81. numina et sacri ritus IV 59 sqq. vaticinandi modus IV 67 sqq. instituta bellica IV 64 sqq. fortitudo IV 46. bonos fortibus viris IV 66. foederis ineundi mos IV 70. sepultura IV 71 sqq. ab externis moribus abhorrent IV 76—80. servos pretio emptos non habent IV 72. merum bibunt VI 84. a Sesostri subacti II 105. cum Amazonibus congressi IV 110 sqq. a Massagetiis pressi Cimmerios sedibus pellunt IV 11 (cf. I 15) eosque persequentes in Mediam veniunt IV 12. cf. VII 20. Medis superatis Asiae imperio potiti Aegyptum petunt, Ascalone Veneris templum apo-

- liant; a Cyaxare ex Asia eiciuntur I 103—106. in patriam reduces cum servis ex uxoribus subnatis pugnant IV 1—4. Dareum bellum ipsis inferentem circumducunt IV 120 sqq. dona Persis mittunt IV 131 sq. Iones monent ut pontem dissolvant IV 136 sqq. Chersonesum invadunt VI 40. eum Spartanis societatem contrahere cupiunt VI 84. — ἡ Σκυθική IV 5. 12. 17. 21. 28. 48 cett. Σκυθική γῆ IV 61. 129. χώρα II 22. IV 8. 48. 99. 123. 129. Scythiam quomodo Herodotus cogitatione sibi finxerit IV 18. 99. 100. ἀρχαὴ Σκυθική IV 99. — Σκυθικός ἐπὶ πότῃ IV 136. Σκυθική γλῶσσα IV 108. δίαίτια IV 78. εὐθῆς IV 23. 106. στολή IV 78. φωνή IV 117. Σκυθικὸν γένος IV 46. ἔθνος IV 46. Σκυθικοὶ νόμοι IV 107. ποταμοὶ IV 48. 53. Σκυθικὰ δῶρα IV 134. — σκυθιστὶ IV 27. 52. 59. Σκύθης, Herculis filius IV 10. Σκύθης, Zancleae rex VI 23. 24. VII 163. Σκυλάκη, Mysiae oppidum I 57. Σκύλαξ, Caryandensis, Indi ostia aperuit IV 44. Σκύλαξ, Myndius V 33. Σκύλης, Scytharum rex IV 76. 78—80. Σκυλλίτης, Scionaeus VIII 8. Σκυρίος (Scyro insula oriundus) Πάριον VII 183. Σκυρμισδάκι, Thraciae populus IV 93. Σκῶλος, agrī Thebani vicus IX 15. Σκόπαις, Scytharum rex IV 120. 128. Σμερδῆς, Cyri filius, a Cambyse fratre occisus III 50. 32. 60. 62. 63. 65—69. 71. 74. 75. 88. VII 78. Σμερδῆς, magus Pseudo-Smerdis III 61—63. 65. 67—80. 88. Σμερδομένης, Persa VII 82. 121. Σμίλα, Macedoniae oppidum VII 123. Σμενδυρίδης, Sybarita VI 127. Σμύρνη, Ioniae civitas I 14. 16. 94. 149. 150. II 106. — Συμεραιοὶ I 143. 150. Σόγδοι, Asiae populus III 93. VII 66. Σολόεσις, Libyae promunturium II 32. IV 43. Σόλοι, Cypri oppidum V 115. — Σόλοι V 110. 113. Σόλυμοι, veteres Syriae incolae I 173. Σόλων, Atheniensis legumlator I 29. II 177. Cyprum profectus V 113, in Aegyptum I 30. Sardibus cum Croeso de hominis fortuna disputat I 30—33. 86. Solonis elegiae V 113. Σουμίσσιον, Atticae promunturium VI 87. 90. 115. 116. VII 121. — Σουμιακὸς γονιὸς IV 99. Σούσα, Persiae urbs I 188. III 30. 64. 65. 70. 129. 131. 140. IV 83. 84. 91. V 24. 25. 30. 32. 35. 49. 52. 54. VI 1. 20. 30. 119. VII 3. 6. 53. 135. 136. 151. 152. 239. VIII 54. 99. IX 108. Σπακώ, mulier Medica I 110. Σπαργαπείδης, Agathysorum rex IV 78. Σπαργαπείδης, Scytharum rex IV 76. Σπαργαπίτης, Tomyris filius I 211. 213. Σπάρτη I 65. 68. 69. 70. 82. 141. 152 cett. — Σπαρτιῆται I 65. 67. 82. 83. 152. 153 cett. v. Λακεδαίμονι. — Σπαρτιτικὴ τάξις IX 29. Σπερδιήης, Lacedaemonius VII 134. 137. Σπερχειός, Thessaliae fluvius VII 198. 228. σπουῦ vox Scythica (= oculus) IV 27. σταδίων, v. μέτρα. Στάγειρος, Thraciae oppidum VII 115. στατήρες, v. νόμισμα. Σταντορίς, Thraciae lacus VII 58. Στενύκληρος, Messeniorum oppidum IX 64. Στρηγόδης, Cimonis pater, Atheniensis VI 34. 38. 103. Στρηγόρων, Curii tyrannus V 113. Στρησίλαος, Atheniensis VI 114. Στρατόπεδα, locus Aegypti II 154. στρατόπεδον Τυρίον, locus Aegypti II 112.

- Στρατίτις*, Chii tyrannus IV 138. VII 132.
Στρούχαιες, Medorum gens I 101.
Στρέμη, Thasiorum oppidum in Thracia VII 108. 109.
Στρυμόν, Thraciae fluvius I 64. V 1. 13. 23. 98. VII 24. 25. 75. 107. 113 sqq. VIII 115. 118. 120. — *Στρυμόντις*, eius accolae, qui in Asiam transgressi dicti sunt Bithyni VII 75. — *Στρυμονιῆς*, ventus VIII 118.
Στυγός ἔδαρ Arcadiae VI 74.
Στυμφηλῖς, Arcadiae lacus VI 76.
Στυρόες, Styrorum Euboeae oppidi incolae VI 107. VIII 1. 46. IX 28. 31.
Σύαγρος, Lacedaemonius VII 153. 159. 160.
Σύβαρις, Italiae oppidum V 44. VI 21. 127. — *Συβαριῖται* V 44. 45. 47. — *Συβαριτικός πόλεμος* V 45.
Συέννετις, Cilix I 74. V 118. VII 98.
Συήνη, Aegypti oppidum II 28.
Συλῆος παῖδων Thraciae VII 115.
Συλοσῶν, Aeacis filius, Polyceratis frater III 39. 139 sqq. 144. 146 sq. 149. VI 13. 25.
Σύμη, insula ad oram Cariae sita I 174.
Σύργις, Sarmatiae fluvius IV 123.
Συρηκονσαι, Siciliae urbs VII 154 — 157. — *Συρηκόσιοι* III 125. VII 154 sq. 159. 161. 166. 167.
Συρίη, II 12. 20. 116. III 6. 62. 64. VII 89. *Συρίη ἡ Παλαιστίνη* I 105. II 106. III 91. IV 39. — *Σύριοι* = *Καππαδόκαι* I 6. 72. 76. II 104. III 90. V 49. VII 72. *Σύριοι* = *Ἀσσύριοι* VII 63. — *Σύροι* II 12. 30. 159. III 91. *Σύροι οἱ ἐν τῇ Παλαιστίνῃ* II 104. VII 89. *Σ οἱ Παλαιστῖναι* III 5. — *Συρηγενές ἄρμα* VII 140.
Σύρτις, Libyae sinus II 32. 150. IV 169. 173.
συσπείρια Spartanorum I 65. VI 57.
Σφονδαλέες, pagus Atticae IX 15.
σφιγγες II 175. IV 79.
Σωσικλῆς, Corinthius V 92. 93.
Σωσιμένης, Tenius VIII 82.
Σώστρατος, Aegineta IV 152.
Σωφάνης, Atheniensis VI 92. IX 73—75.
Τάβαλος, Persa, Sardibus praefectus I 153 sq. 161.
Ταίναρον, Laconiae promunturium I 23. 24. VII 168.
τάλαντον = pondus I 14. 50. 51. 194. II 96. VI 97. VII 36. *Βαβυλωνίαν*, *Εὐβοϊκόν*, III 89. 95. = pecunia I 183. II 125. 134. 149. 180. III 58. 89—95. 131. IV 152. V 49. 51. VI 46. 92. 130. 133. 136. VII 28. 118. VIII 4. 5. 29. IX 81. 120.
Ταλαός, Argivus, Adrasti pater V 67.
Ταλθύβιος, Lacedaemonius VII 137. eius templum Spartae VII 134. — *Ταλθύβιαδαι* VII 134.
Ταμύναι, Euboeae oppidum VI 101.
Τανάρη, Boeotiae oppidum IX 15. 35. 43. — *Ταναγραῖοι*, V 79. — *Ταναρχική μοῖρα* V 57.
Τανάρις, Sarmatiae fluvius IV 20. 21. 45. 47. 100. 115. 116. 120. 123. 123.
Τανίτης νόμος, praefectura Aegypti II 166.
Ταξάκις, Scytharum rex IV 120.
Τάρων, Italiae oppidum (*Tarentum*) I 24. III 136. 138. IV 99. — *Ταραντῖνοι* III 136. 138. VII 170.
Ταργίτας, Scytharum rex IV 5. 7.
ταρῖχενσις cadaverum II 67. 85 sqq. III 10. 16. VI 30. piscium et avium II 77. IV 53. *ταρχήναι* *Πηλονιακαί* II 15. *ταρχοί* IX 120.
Ταρχήναι, Aegypti locus II 183.
Ταρτησός, Hispaniae oppidum I 163. IV 152. — *Ταρτήσιοι* I 163. — *Ταρτήσιναι γαλίαι* IV 192.
Ταῦροι, gens Scythica IV 99. 100. 102. 103. 119. — *ἡ Ταρχική* IV 20. 99. 100. *Ταυρικὸν ἔθνος* IV 99. *Ταυρικά αἶψα* IV 3.
Ταύχειρα, Libyae oppidum IV 171.
ταφή, sepulturae ratio apud Aegyptios II 85 sqq. 129. 169. III 16. apud Aethiopes III 24. apud Athenienses publica I 30. apud Babylonios I 198. Libyae IV 190. Massagetarum I 216. Persarum I 140. VII 114. VIII 24. IX 84. apud Samios publica III 55. apud Scythas IV 11. 71 sqq. Thracarum V 4 sq. 8. Argivi Eleusine sepulti IX 27. Lacedaemonii quo-

- modo reges suos sepeliant VI 58.
 Deli sepulcrorum translatio I 64.
 Orestis ossa Spartam translata I 68. animalia sepeliuntur ab Aegyptiis I 41 67. 69. 74. 148. loculi ἐξ οὗτων III 24. sepulcra regum Aegyptiorum II 148. Alyattis I 93.
 Apriae II 169. Graecorum qui ad Thermopylas et Plataeas occubuerunt VII 228. IX 85. Halles VII 58. Nitocridis I 187.
Ταχομψώ, Nili insula II 29.
Τεαγρος, Thraciae fluvius IV 89—91.
Τεαπες, Persa IV 43. VII 79. IX 76.
Τεγαι, Arcadiae oppidum I 66 sqq. VI 72. 105. VII 170. IX 35. 37. — *Τεγεῖται*, cum Lacedaemoniis bellum gerunt I 65. IX 85. ad Thermopylas pugnant Lacedaemoniis adiuncti VII 202. ad Plataeas IX 31. 54. 56. 59 sqq. 70. 71. 85. cum Atheniensibus de altero cornu altercantur IX 26 sqq. — *Τεγεγετικοὶ οὄροι* VIII 124.
Τεθρώνιον, Phocidis oppidum VII 33.
Τεῖσπης, Achaemenis filius, Persa VII 11.
Τελαμών, Salaminus VIII 64.
Τελεσαρχος, Samius III 143.
Τελλίη, Eleus vates VIII 27. — *Τελλιάδα* IX 37.
Τέλλος, Atheniensis I 30.
Τελμησοῦες, Telmessi Cariae oppidi incolae. eorum haruspices I 78. 84.
Τέρπεια, convallis Thessaliae VII 173. cf. 125.
Τένεδος, insula ad oram Troadis sita I 151. VI 31. 41.
τέρεια I 59. 78. 87. II 46. 82. III 10. 153. IV 28. 79. VI 69. 98. 117. VII 57. VIII 27. 37. 84. 94. 137. IX 120.
Τερμερέυς (Termera Cariae oppido oriundus) *Ιστυῖος* V 37.
Τερμίλαι, gens Cretica I 173. VII 92.
Τετράμνητος, Sidonius VII 98.
Τευθρανίη, Mysiae regio II 10.
Τευκροί, Troiani II 114. 118. V 13. 122. VII 20. 43. 75. — *Τευκρὸς γῆ* II 118.
Τῶες, Ioniae civitas I 142. 170. II 178. — *Τήιος* I 168. III 121. VI 8.
- Τηλεβῆται*, Acarnaniae gens V 59.
Τηλεκλέης, Samius III 41.
Τηλεκλος, Archelai filius, Spartae rex VII 204.
Τηλέμαχος, Ulixis filius II 116.
Τηλίους, Gelous VII 153.
Τήλος, maris Aegaei insula VII 153.
Τήλυς, Sybaritarum rex V 44. 47.
Τήμενος Argivus VIII 137. — *Τημενίδαι* VIII 137.
Τήμνος, Aeolum civitas I 149.
Τήνος, maris Aegaei insula IV 33. VI 97. — *Τήνιος* IV 33. VIII 82. 83.
Τήρης, Thracum rex IV 80. VII 137.
Τηρόλλος, Himerae tyrannus VII 165.
Τηόγετος, Laconiae mons IV 145. 146. 148.
Τισσαρτος, Scythiae fluvius IV 48.
Τισσαρηνοί, populus ad Pontum Euxinum III 94. VII 78.
Τιβίσις, fluvius qui in Istrum effunditur IV 49.
Τιργάνης, Persa VII 162. Medorum dux ad Mycalen IX 96. 102.
Τίρις, Asinae fluvius I 189. 193. II 150. V 52. VI 20.
Τίθαιος, Medus VII 88.
Τιθορέα, Parnassi vertex VIII 32.
Τιμαγόρης, Cyprius VII 98.
Τιμανδρος, Thebanus IX 69.
Τιμαρέτης, Dodonaeae sacerdos II 55.
Τιμηκενίδης, Thebanus IX 38. 86. 87.
Τιμησίθεος, Delphus V 72.
Τιμησιος, Clazomenius I 168.
Τιμνής, Scythia IV 76.
Τιμόδημος, Atheniensis VIII 125.
Τιμόξειρος, Scionaeus VIII 128.
Τιμώ, inferarum deorum sacerdos, Paria VI 134. 135.
Τίμων, Delphus VII 141.
Τιμόναξ, Cyprius VII 98.
Τίγυς, Argolidis oppidum VI 77. 83. VII 137. — *Τίγυνθις* IX 28. 31. — *Τίγυνθις γῆ* VI 76.
Τισαμενός, Eleus vates IX 33—36.
Τισαμενός, Thebanus IV 147. VI 52.
Τισανδρος, Hippoclidae filius, Atheniensis VI 127—129.
Τισανδρος, Isagorae pater, Atheniensis V 66.

- Τισίρης*, Parus VI 133.
Τιτακός, Atheniensis IX 73.
Τίτορμος, Aetolus VI 127.
Τυμῶλος, Lydiae mons I 84. 93. V 100. 101.
Τύμνυς, Massagetarum regina I 205. 212. 214.
Τορῶνη, Macedoniae oppidum VII 22. 122. — *Τορωναῖος Κριτόβουλος* VIII 127. *Τορωναῖη ἄκρη* VII 122.
Τραπεζοῦς, Arcadiae oppidum VI 127.
Τράσπις, Scythiae populus IV 6.
Τραῦος, Thraciae fluvius VII 109.
Τραυσοί, Thraciae populus V 3. 4.
Τρεῖς κεφαλαί, Cithaeronis fauces IX 39.
τρηχέη χειρὸς ὀνησος Scythiae IV 99.
Τρηχίς, agri Maliensis regio VII 176. 203. VIII 21. 66, et oppidum VII 199. 201. — *Τρηχινίη* VII 201. VIII 31. *Τρηχινίη γῆ* VII 199. — *Τρηχίνιοι* VII 175. 213. 217. 226. *Τρηχίνιος ξείνος* VII 226. *Τρηχίνια πέτρα* VII 198.
Τριβαλλικὸν πεδῖον Thraciae IV 49.
Τριόπιον, Cariae promunturium I 174. IV 38. VII 153. — *Τριοπικὴν ἰσθμὸν* I 144. — *Τριόπιος Ἀπολλων* I 144.
Τριταῖες, Achaeorum civitas I 145.
Τριταρταίχμης, Artabazi filius, Persa I 192.
Τριτανταίχμης, Artabani filius, Persa VII 82. 121. VIII 26.
Τριτέες, Phocensium civitas VIII 33.
Τριτογενής = Minerva VII 141.
Τρίτων, Libyae fluvius IV 178. 180. 191.
Τριτωνίς, Libyae lacus IV 178—180. 186—188.
Τροιζήν, Argolidis oppidum VIII 41. 42. — *Τροιζηνιοί* III 59. VII 99. VIII 1. 42. 43. 72. IX 28. 31. 102. 105. — *Τροιζηνίη αἰνὴ* VII 179. 180.
Τροίη IV 191. V 13. VII 91. 171. cf. *Ἴλιον*. — *Τρώες* II 120. — *Τρώας* V 122. *Τρώας γῆ* V 26. — *Τρωικὸν Σίγειον* IV 38. *Τρωικοί* πόνοι I 27. τὰ *Τρωικά* II 145. VII 20. 171.
Τροφῆνιος, heros. eius antrum et oraculum Lebadeae I 46. VIII 134.
τρωγλοδύται Αἰθιοπες IV 183.
Τυδεύς, Adrasti gener V 67.
Τύμνης, Histiaei pater, Car V 37. VII 98.
Τυνδάρεως, Helenae pater II 112. — *Τυνδαρίδαι* IV 145. V 75. IX 73.
Τύρης, Scythiae fluvius IV 11. 47. 51. 52. 82. — *Τυρίται*, Graeci ad eius ostium habitantes IV 51.
Τυρόδισα, Thraciae oppidum VII 25.
Τύρος, Phoeniciae urbs I 2. II 44. — *Τύριοι* II 49. 112. VII 98. ὁ *Τύριος* II 161. VIII 67. *Τυρή Εὐρώπη* IV 45.
Τυρσηνοί, Thraciae populus I 57. Umbriae populus, Lydorum coloni = Etrusci I 94. 166. 167. VI 17. — *Τυρσηνίη* I 94. 163. VI 22.
Τυρσηνός, Atyis filius I 94.
Τυφών, Aegyptius, Osiris adversarius II 144. 156. in Serbonide lacu occultatus III 5.
Τακινθία, v. ὄρται.
Ταμπεῖη, Parnassi vertex VIII 39.
Τάμπολις, Phocidis oppidum VIII 28. 33.
Τάται, Sicyonia tribus V 68.
Τέβλη, Siciliae oppidum VII 155.
Τέβρις VIII 77.
Τεγεαέες, Asiae minoris populus III 90.
Τεδαρνης, Persa, unus e septem coniuratis III 70. VII 66. 83.
Τεδαρνης, Hydarnis filius, Persa, dux immortalium in Xerxis exercitu VI 133. VII 83. 135. 211. 215. 218. VIII 113. 118.
Τεδρῖη, insula ad oram Argolidis sita III 59.
Τελή, Lucaniae oppidum (*Velia*) I 167.
Τελός III 24.
Τλαῖη, Scythiae regio IV 18. 19. 54. 55. 76. *Τλαῖη γῆ* IV 9.
Τλλέες, Doriensium tribus V 68.
Τλλος, Herculis filius VI 52. VII 204. VIII 131. IX 26.

- Ἰλλος*, Lydiae fluvius I 80.
Ἰππίας, Persa V 116. 122.
Ἰππύριος, Atticae mons VI 137.
Ἰππύριος, Scythiae fluvius IV 47. 55.
Ἰππύριος, Scythiae fluvius IV 17. 18. 47. 52. 53. 81.
Ἰππύριος = Cilices VII 91.
Ἰππύριος, Darei filius, Persa VII 224.
Ἰππύριος, populus IV 13. 32. — 36.
Ἰππύριος, Hyperborea IV 33. 35.
Ἰππύριος, Iapygiae oppidum VII 170.
Ἰππύριος, Asiae populus III 117. VII 62.
Ἰππύριος, Mardos I 84.
Ἰππύριος, Atticae pagus V 74. VI 108. IX 15. 25.
Ἰππύριος, Persa VII 77.
Ἰππύριος, Achaemenides, Arsamis filius, Darei pater I 183. 209. 210. III 70. 140. IV 83. 91. V 30. 73. VI 98. VII 1. 10. 11. 224.
Ἰππύριος, Darei filius, dux Sacarum VII 64.
Ἰππύριος, castellum Pierum in Thracia VII 112.
Ἰππύριος, Otanis filia III 68. 69.
Ἰππύριος, Atheniensis VI 121.
Ἰππύριος nati Scythae IV 23. omnium minime Aegypti III 12.
Ἰππύριος, Athenarum portus V 63. 81. 85. VI 116. VIII 66. 67. 91. 93. 107. 108. IX 32. — *Ἰππύριος* V 63.
Ἰππύριος, Carystius VII 214.
Ἰππύριος, Halicarnassensis III 4. 11.
Ἰππύριος, Persa VII 79. IX 76.
Ἰππύριος, Aegypti praefectura II 166.
Ἰππύριος, Achaeorum civitas I 145.
Ἰππύριος, Persa VII 65.
Ἰππύριος, Artabazi pater, Persa VII 66. VIII 126. IX 41. 66. 89.
Ἰππύριος, Otanis pater, Persa II 1. III 2. 68.
Ἰππύριος, Persa VII 88.
Ἰππύριος, Lyciae oppidum II 178.
Ἰππύριος, Asiae fluvius I 2. 104. II 103. IV 37. 38. 45. 86. VI 84.
Ἰππύριος, Crotoniata VIII 47.
Ἰππύριος, Atheniensis VI 105. 106.
Ἰππύριος, Argivorum tyrannus VI 127.
Ἰππύριος, Arcadiae oppidum VI 74.
Ἰππύριος, Megabazi filius, Persa VII 67.
Ἰππύριος, Arcesilai III. regis mater, Cyrenaea IV 162. 165. 167. 200. 202. 205.
Ἰππύριος, Sesostris filius, Aegypti rex II 111.
Ἰππύριος, Tegeata IX 26.
Ἰππύριος, Thessaliae populus VII 132. — *Ἰππύριος* γῆ I 56.
Ἰππύριος, Achaei filius II 98.
Ἰππύριος (Phigalia Arcadiae oppido oriundus) *Κλειδῶρος*, vates VI 83.
Ἰππύριος, Eretriensis VI 101.
Ἰππύριος, Ainois filius, Atheniensis VI 35.
Ἰππύριος, Salaminus VIII 11.
Ἰππύριος, Rhoecei pater, Samius III 60.
Ἰππύριος, Argaei filius, Macedonum rex VIII 139.
Ἰππύριος, Crotoniata V 47.
Ἰππύριος, Atheniensis IX 97.
Ἰππύριος, Aegyptius II 128.
Ἰππύριος, Soliorum rex a Solone carmine celebratus V 113.
Ἰππύριος, Laedaemonius IX 71. 85.
Ἰππύριος, insula in lacu Tritonide IV 178.
Ἰππύριος = Pallene VII 123.
Ἰππύριος, Peloponnesi civitas VII 202. — *Ἰππύριος* VIII 72. IX 28. 31. 69. 85.
Ἰππύριος ἱερὸν Spartaе VI 61.
Ἰππύριος, v. *Ἀπόλλων*. — *Ἰππύριος* IV 13.
Ἰππύριος 15. II 54. 56. 104. III 37. 111. 147. VI 3. VIII 119. a mari rubro in Palaestinam transgressi I 1. VII 89. partem Libyae incolunt II 32. IV 197. V 46. VII 165. 167. Memphi circa Vulcani templum sedes habent II 112. cum Cadmo in Boeotiam veniunt V 57. 58. eorum mercatura III 6. 107. litteras Graecis afferunt V 58. African circumnavigant IV 42. 44. Cytheris templum Veneris condunt I 105, Thasi Herculis II 44. vetustissimum Herculis templum habent II 44. Thasia metallum inveniunt VI 47.

negant se adversus Carthaginiem
navigaturos III 19. Persis olim non
subiecti I 143. post se eis dedunt III
19. adversus Iones pugnant V 108.
109. 112. VI 3. 6. 14. Aeacem Sa-
mum reducunt VI 25. navigant in Io-
niam VI 28. in Hellespontum VI 33.
41. Miltiadem persequuntur VI 104.
Strymonem ponte iungunt VII 25.
Hellespontum VII 34. eorum naves
in classe Persica VII 89. 90. 96. in
pugna Salamina quomodo se ges-
serint VIII 90. 100. ad Mycalen a
Persis dimissi IX 96. *Φοινίκες* Sa-
δωνιοι VII 44. *Φ. Τόριοι* II 112. —
Φοινίκη I 2. II 44. 49. 79. 116.
III 5. 6. 91. 136. IV 38. 39. 45. VI
3. 17. VII 90. — *Φοινικῆιον* πα-
θος VIII 90. *Φοινικηιοὶ* γαυλοὶ
VIII 97. *Παταῖκοι* III 37. *Φοινι-
κήν* γράμματα V 58. — *Φοινίσση*
ἡπύς VIII 118. *Φοινίσσαι* τριήρεις
VIII 121. — *Φοινικικά* μέταλλα
VI 47.
Φαῖνιξ, Locridis fluvius VII 176.
200.
φοῖνιξ, v. *Θηρία* et *φυτὰ*.
Φόρμος, Atheniensis VII 182.
Φροδόρτης, Deioeis pater, Medus
I 96.
Φραδόρτης, Deioeis filius, Medo-
rum rex I 73. 102. 103.
Φραταγοῦνη, Darei uxor VII 224.
Φρικωνίς Κύμη, Aeolum civitas I
149.
Φριξάι, Elidis oppidum IV 148.
Φρίξος, Athamantis filius VII 197.
Φρονίμη, Etearchi filia, Cressa IV
154.
Φρύγες, Asiae minoris populus I
28. 72. II 2. III 90. V 49. VII 26.
30. 73. IX 32. — *Φρυγία* I 14. 35.
V 52. 98. VII 26. 30. 31. VIII
136. — *Φρύγιος* ποταμός III 127.
Φρύγιστος, Atheniensis poeta VI
21.
Φρύων, Thebanus IX 16.
Φύη, mulier Atheniensis I 60.
Φύλακος, heros Delphus VIII 39.
Φύλλαντος, Samius VIII 85.
Φυλλίς, Thraciae regio VII 113.
φυσά. — *δένδρεα* (ἄλυσ, ἰδη, γάπη,
ἔλη) I 17. 110. 193. 202. 203. II 82.
138. IV 21. 23. 76. 109. 151. 157. 175. V
23. VI 75. 78 sqq. VII 111. VIII 115.

δ. ἄγρια παντοῖα III 106. 114. *δ. ἡμε-
ρα* παντοῖα VII 5. IX 97. *ἄγρια* καὶ
ἡμερα IV 21. VIII 115. *καρποφόρα*
καὶ *ἄφρα* II 156. *ἀκύνθη* II 96. *ἡμ-
πελος* I 193. II 77. IV 195 (*ἀμπέλ-
κος* οἶνος II 37). [*βύσσος*] *δένδρεα*
ἄγρια καρπὸν εἰς αὐτὰ φέροντα III 106
(*βουλίη* οὐδὲν II 86. VII 181). *δά-
φνη* IV 15. *δρῦς* VII 218. *ἐβερος* III
97. 114. *ἐλαίη* I 193. IV 34. 195. V 82.
VII 19. VIII 26. 55. 124. *ἐλέη* I 194
(*ἐλεῖναι* ῥάβδοι IV 67). *καλαίη* II 86.
III 107. 110. *κέδρος* II 87. IV 75.
κιντακισμον III 107. 111. *κονάρια*-
σος IV 75. *δένδρεα* *λίβαντοφόρα*
III 107. cf. II 8. *λίβανος* IV 75.
λωτός *Καρναῖος* II 96. IV 177.
178. *μυρική* II 96. VII 31. *μυράνη*
I 132. IV 195. VII 54. VIII 99. *πί-
πτος* VI 37. *πλατάνιστος* V 119. VII
31. *πορτικόν* IV 23. *στίραξ* III 107.
συκή I 193. IV 23. *πργος* II 55. 56.
φιλύρη IV 67. *φοίνιξ* I 193. II 91.
156. 169. IV 172. 177. 182. 183. VII
69 (*φοινικῆος* οἶνος I 194. II 86.
III 20. *φοινικῆς* ἐσθής IV 43). —
μῆλον II 92. *ῥοαί* IV 143. *σῦκα* II
40. — *ἀνησον* IV 71. *ἀνθήρες* IV
190. *βύβλος* II 38. 92. 96 (*βυβλίη*
γίγνετα VII 34. *βύβλινα* ἱστία II 96.
σπλά VII 25. 36. *ὑποδήματα* II 37).
ἐρευνθεδανον IV 189. *θεῖδας* III 43.
ῖον III 23. *κάλαμος* I 170. III 98.
IV 109. V 101 (*καλάμω* οὐκ οἶται
VII 61. 65. 69. 92. *καλάμω* οὐκ οἶται
V 101. *καλάμω* πλοῖα III 98. τόξα
VII 64. 65. 67. — *φλοῦς*: *φλοῦς*
ἐσθῆς III 98). *κάνναβις* IV 74. 75.
κρίνεα = *λωτός* *Αἰγύπτιος* II 92.
κρόμμιν IV 17. *κύβητοι* II 37. IV
23. VI 109. *κύπερος* IV 71. *λίανον*
II 105. IV 74. V 12 (*λίανος* *Θαῖρηξ*
II 182. III 47. VII 59. *κιδών* I 195.
II 81. V 87. *λίανη* ἐσθής II 37. *λίαν*
εἶματα II 37. IV 74. *σπλά* VII 36).
λευκόλιον VII 25. 34. 36. *μήμων*
II 92. *πώη* I 132. IV 53. 58. VIII
115 (*ποιώδης* *πεδιάς* IV 47). *ῥόδα*
II 92. VIII 138. *σέλιον* IV 71. *σῆ-
σμον* I 193. III 48. 117. *σικκί-
πρια* II 95. *σίλκρον* IV 169. 192.
σκαροδα IV 17. *σχίνος* IV 177. *τρι-
φυλλον* I 132. *φακοί* IV 17. — *δή-
μητρος* *καρπός* I 193. IV 198. *πυροί*
I 193. II 36. III 22. IV 33. VII 31.

- κριθαί I 193. II 36. 77. μελίη III 117. κίγχοι I 193. III 100. IV 17. Indiscat δσον κίγχοος τό μέγαδος ἐν κάλυκι (oryza) III 100. ὄλυραι (ζεαί) II 36. 77. — κόρυς II 86. 96. λήδαριν III 107. 112. λιβανωτός I 183. II 40. III 97. 107. 110. VI 97. ἡνέριν II 40. 73. 86. III 107. VII 181.
- Φωκία, Ioniae civitas I 80. 142. 152. 162. 164. 165. 168. II 106. 178. VI 17. — Φωκαιοὶ IV 138. VI 11. 17. Adriaticum mare, Iberiam, Tartessum Graecis ostenderunt I 163. ab Harpago obsessi patria emigrant, Corsicam habitant, Vellam et Massiliam condunt I 164—167. pugnant ad Miletum VI 8.
- Φωκίεα, Graeciae populus I 46. 146. VI 34. VIII 33. 134. IX 66. 89. Thessalos superant VIII 27. 28. muro claudunt Thermopylas VII 176. pugnant ibi contra Persas VII 203. 207. 212. 215. 217. 218. propter odium in Thessalos non faciunt cum Medis VIII 30. deinde Medorum partes amplexi tentantur a Mardonio IX 17 sq. sed pars cum Graecis faciunt IX 31. — Φωκίς VIII 32. 35. Φωκίς χώρα VIII 31.
- Χαλδαῖοι, Babyloniae populus I 181. 183. VII 63. Χαλδαιῶν πύλαι, porta Babylonis III 155.
- Χαλκισσῶν, Macedoniae oppidum VII 123.
- Χαλκίς, Euboeae civitas VII 182. 189. VIII 44. — Χαλκιδεῖς V 74. 77. 91. 99. VIII 1. 46. IX 28. 31.
- Χαλκιδεῖς Thraciae VIII 127. — Χαλκιδικόν γένος VII 185. VIII 127.
- χαλκός, aeris copia apud Massagetis I 215. aes Aethiopicus pretiosissimum III 23. eo non utuntur Scythae IV 71. aenea arma II 151. 152. IV 200. VII 63. 76. 84. 85. donaria I 24. 70. IV 81. 152. V 77. VIII 122. IX 70. 81. 116. catena IX 74. ornamenta IV 168. portae I 179. 180. 181. tabula Aristagorae V 49. vasa I 48. 70. II 37. 147. IV 179. χαλκίς, χαλκίον I 68. IV 200.
- Χάλυβες, populus ad Pontum Euxinum I 28.
- χάμψα, vox Aegyptia = κροκόδειλος II 69.
- Χαράδρη, Phocidia oppidum VIII 33.
- Χάρσαξος, Mytilenaeus II 135.
- Χαρίλεως, Samius III 145. 146.
- Χάριλλος, Eunomi filius, Spartae rex VIII 131.
- Χάρριτες II 50. IV 175
- Χαρίτων λόφος Labyae IV 175.
- Χαροπῖνος, Milesius V 99.
- Χέρμις, insula in lacu Aegyptio nstans II 156.
- Χέρμις, Aegypti oppidum II 91. — Χερμίται II 91. — Χερμίτης νόμος II 165.
- Χέσφ, Aegypti rex II 124. 126. 127. 129.
- Χέρσαμις, Persa VII 78.
- Χέρσις, Salaminiorum rex V 104. 113. VII 98. VIII 11.
- Χερσάνησος ἡ Βυβαυή Cariae I 174.
- Χερσάνησος ἡ ἐν Ἑλλησπόντῳ VI 140. VII 33. Χερσάνησος IV 143. VII 22. 58. IX 114. 116. a Miltiade condita VI 33. 34. 36. 37. 39—41. 103. — Χερσανημίται IV 137. VI 38. 39. IX 118. 120.
- Χερσάνησος Taurica. eius pars χ. ἡ τρηχὴ IV 99.
- χερσάνησος, in qua condita est Sinope IV 12.
- Χερρην, Aegypti rex II 127.
- Χίλσος, Tegeata IX 9.
- Χίλων, vir Spartae sapientissimus I 59. VII 235.
- Χίλων, Demarmeni filius, Lacedaemonius VI 65.
- Χίος, maris Aegaei insula I 142. 160. 164. II 178. V 33. 34. 98. VI 26. VIII 132. a Persis capta VI 31. — Χίος I 25. 165. II 135. IV 138. V 98. VIII 105. 106. Milesiis opem ferunt I 18. produnt Paetrem I 160. eorum res in bello Ionico VI 2. 5. 8. 15. 16. 26 aq. in commune sociorum a Graecis recepti IX 106. eorum dialectus I 142. — Χίη χώρα VI 26.
- Χαάσπης, Susianae fluvius I 188. — V 49. 52.
- Χοιρίαι, locus in agro Eretrie VI 101.
- Χοιρεῖται, Sicynia tribus V 68.

Χαίρετ, Miccythi pater VII 170.
Χερσάντιοι, Asiae populus III 93.
 117. VII 66.
ζήνητοι, oraculi responsa reddita
 Acanthis VII 117. Achaeis VII
 197. Aegypti regibus II 147. 151.
 Aegyptiis II 18. Aëtionis V 92.
 Agyllaeis I 167. Alyatti I 19.
 Amasi III 16. Amathusiis V 114.
 Anysi II 139. Apolloniatis IX 93.
 Arcesilao IV 163. 164. Argivis
 VII 148. iisdem et Milesiis VI 18.
 19. 77. Atheniensibus V 89. 90.
 VII 140. 141. 142. 189. VIII 41.
 51. Batto et Theraeis IV 155 sqq.
 Cambysis III 64. Cleomeni VI 76.
 Clitarchi Sicyonio V 67. Coldis I
 174. Corinthiis V 92. Cretensibus
 VII 169. Croeso I 46. 47. 53. 55.
 75. 85. 91. VI 125. Cymaeis I 158.
 159. Cypselo V 92. Delphis II 134.
 VII 178. VIII 36. Doloneis VI 34.
 Dorieo V 43. Epidauriis V 82.
 Glaucio VI 86. Heraclidis I 7. Ly-
 curgo I 65. Lydis I 13. 91. Mar-
 donio VIII 133 sqq. Metapontinis
 IV 15. Miltiadi VI 35. Mycerino
 II 133. Neconi II 158. Paconi-
 bus V 1. Pariis VI 135. Pelasgis
 II 52. VI 139. Persis IX 42. 43.
 Pheroni II 111. Phocaeensibus I
 165. 167. Psammiticho II 152.
 Siphniis III 57. 58. Spartanis I
 66. 67. IV 178. VI 52. 66. VII 220.
 239. VIII 114. 141. IX 64. Theba-
 nis V 79 VI 118. VIII 134. Tisa-
 meno IX 33. oraculum scriptum
 de Delo VI 98. oracula Amphi-
 lyti I 62. Bacidis VIII 20. 77. 96.
 IX 43. Laii V 43. Lysistrati VIII
 96. Musaei ab Onomacrito col-
 lecta et disposita VII 6. cf. VIII
 141. oracula ex victimis petita
 VIII 134. de oraculorum fide quid
 censuerit Herodotus VI 198. VIII 77.
ζήνητοι, oracula Amphiarai
 Oropi I 46. 49. VIII 134. Apol-
 linis Abis VIII 33. 134. in Aegypto
 II 83. 174. Delphis, v. *Δελφί*. Apol-
 linis Didymaei apud Miletum, v.
Βαυλίδαι. Ap. Ismenii Thebis I
 52. Pataris I 182. Ap. Ptoi The-
 bis VIII 135. Bacchi apud Satras
 VII 111. Dianae, Herculis, Mar-
 tia, Minervae apud Aegyptios II

83. Iovis in Aethiopia I 29. 139.
 II 29. Iovis Ammonis in Libya I
 46. II 18. 32. 55. III 25. Dodonae I
 46. II 52. 54 sqq. Thebis Aegyptiis
 II 56. cf. II 83. Latonae in oppido
 Aegyptio Buto II 83. 111. 152.
 155. Martis apud Chalybes VII 76.
 Trophonii Lebadeae I 46. VIII 132.
 oraculum per mortuorum evocatio-
 nem in Thesprota V 92.
Χερσάντιος, Argivus I 82.
χρυσός, auri fodinae in ins. Si-
 phno III 57. Thaso VI 46. 47. in
 Thracia apud Datum IX 75. in
 Pangaeo monte V 17. VII 112.
 auri copia apud Aethiopes III 23.
 114. Afros IV 195. 196. Indos III
 94. 97. 98. 102—106. Lydos I 50.
 51. 69. 93. 153. V 49. 101. cf. VI
 125. VII 27. Massagetas I 215. in
 septentrionalibus plagis III 116.
 IV 5. 13. 27. 104. auri usus apud
 Aegyptios II 132. III 1. 47. Aga-
 thyrsois IV 104. Babylonios I 181.
 183. Issedones IV 26. Persas III
 130. VII 27. 31. 41. 54. 69. 83. 100.
 VIII 118. 120. IX 20. 22. 76. 80 sqq.,
 Scythas IV 7. 65—71. aurea dona-
 ria I 14. 50. 51. 52. 69. 92. II 44.
 172. 182. III 123. VIII 121. 122.
 IX 81. ornamenta I 82. 111. II
 69. III 20. 41. IX 76. simulacra I
 183. VIII 121. vasa I 50. II 151.
 172. III 148. IV 5. 71. VII 54. 119.
 190. IX 80. 116. aureae compedes
 III 23. 130. χρυσός ἀπὸ τοῦ χρυσοῦ
 et λευκός I 50. II 44. ἀπὸ τοῦ χρυσοῦ
 III 97. ex auro et argento primum
 a Lydis percussi nummi I 94. aurei
 purissimi Dareo IV 166. cf. VII 28.
 auri quae sit ratio ad argentum III
 95.
Χαίρετ, aquae calidae in Ther-
 mopylis VII 176.
Φαμνήτιος, Amasis filius, Ae-
 gypti rex III 10. 14 sq.
Νέκων, Neconis filius, Aegypti
 rex II 159. 160. 161.
Ψαμμίτιχος, Inari pater, Aegy-
 ptius VII 7.
Ψαμμίτιχος (Ψαμμήτιχος), Neco-
 nis filius, Aegypti rex I 105. II 2.
 28. 30. 158. 161. eius res enarran-
 tur II 151—154. 157.

- ψάμμος* Africae II 8. 12. 32. 99. IV 181. sq. 191. ea obrutae in Aethiopia Cambysis copiae III 26. arenae Indiae III 98. eiusdem *ψ. χρυσῆς* III 102.
Ψύλλοι, Libyaе populus IV 173.
Ψυττάλεια, insula prope Salamina sita VIII 76. 95.
Ῥερόη, Boeotiae fluvius IX 51.
Ῥεανός, fluvius terram circumfluens II 21. 23. IV 8. 36.
Ῥκντος, Corinthius VIII 5. 59.
Ῥλενος, Achaeorum civitas I 145.
Ῥλήν, Lycius poeta IV 35.
Ῥπς, Assyriae oppidum I 189.
Ῥπς, Hyperborea virgo IV 35.
Ῥρεΐθυια, Erechthei filia, Boreae uxor VII 189.
Ῥρικος, Apolloniae terrae portus IX 93.
Ῥρομέδων, Cilix VII 98.
Ῥρος, v. *Ἀπόλλων*.
Ῥρωπός, Atticae oppidum VI 101.

43, 45, 94, 98, 100-117, 119-~~120~~
201-202, 208-213, 215-233.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

